FUSÛSU'L-HİKEM

TERCÜME ve ŞERHİ

MUHYİDDİN İBNÜ'L-ARABÎ

AHMED AVNİ KONUK

2. CİLT (TIPKIBASIM)

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 82

Dinî İlimler Serisi : 12

Kitabın Adı : FUSÛSU'L-HİKEM TERCÜME VE ŞERHİ
2. CİLT (TIPKIBASIM)

Müellifi : Muhyiddin İbnü'l-Arabî (ö. 638/1240)

Tercüme ve Şerh : Ahmed Avni Konuk (ö. 1938)

Özgün Dili : Osmanlıca

Yayın Hazırlık : Yard. Doç. Dr. M. Nedim Tan
Marmara Üniversitesi
Tasavvuf Anabilim Dalı

Dr. Ercan Alkan
Marmara Üniversitesi
Tasavvuf Anabilim Dalı

Editör : Yard. Doç. Dr. M. Nedim Tan

Arşiv Kayıt : Konya Mevlana Müzesi No. 3868-3880 (13 Defter)

Kitap Tasarım : Abdusselam Ferşatoğlu

Yapım : Fotografika Ltd. Şti.

Baskı : Mega Basım Yayın ve İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Mrk. A Blok Kat: 2
Haramidere - İstanbul. Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No. 12027

Baskı Yeri ve Yılı : İstanbul 2017

Baskı Miktarı : 1. Baskı, 500 adet

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Library of Congress A CIP Catalog Record

Ahmed Avni Konuk
Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi

1. Tasavvuf, 2. İslâm Düşüncesi, 3. İbnü'l-Arabî, 4. A. Avni Konuk, 5. Hikmet

ISBN: 978-975-17-3888-2 (Takım) 978-975-17-3892-9 (Tıpkıbasım 1. Cilt)

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.
Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*'na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T. C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Süleymaniye Mah. Kanuni Medresesi Sok. No: 5 34116 Fatih / İstanbul
Tel. : +90 (212) 511 36 37
Faks : +90 (212) 511 37 00
info@yek.gov.tr
www.yek.gov.tr

FUSÛSU'L-HİKEM

TERCÜME VE ŞERHİ

TIPKIBASIM

2. CİLT

MUHYİDDİN İBNÜ'L-ARABÎ
(ö. 1240)

Tercüme ve Şerh

Ahmed Avni Konuk
(ö. 1938)

Hazırlayanlar

Yard. Doç. Dr. M. Nedim Tan
Dr. Ercan Alkan

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

XV. Îsâ Fassı İndeksi (15 Numaralı Defter [3868]) 7
XVI. Süleyman Fassı İndeksi (16 Numaralı Defter [3869]) 29
XVII. Dâvud Fassı İndeksi (17 Numaralı Defler [3870]) 41
XVIII. Yûnus Fassı İndeksi (18 Numaralı Defter [3871]) 49
XIX. Eyyub Fassı İndeksi (19 Numaralı Defter [3872]) 57
XX. Yahyâ Fassı İndeksi (20 Numaralı Defter [3873]) 67
XXI. Zekeriyâ Fassı İndeksi (21 Numaralı Defter [3874]) 71
XXII. İlyas Fassı İndeksi (22 Numaralı Defter [3875]) 79
XXIII. Lokman Fassı İndeksi (23 Numaralı Defter [3876]) 93
XXIV. Hârun Fassı İndeksi (24 Numaralı Defter [3877]) 101
XXV. Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh] (25 Numaralı Defter [3878]) 109
XXV. Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh] (25 Numaralı Defter [3878]) 131
XXVI. Hâlid Fassı İndeksi (26 Numaralı Defter [3879]) 153
XXVII. Muhammed Fassı İndeksi (27 Numaralı Defter [3880]) 157
TIPKIBASIM 173
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ 1022

XV. ÎSÂ FASSI İNDEKSİ (15 Numaralı Defter [3868])

Îsâ Fassı Âyet İndeksi

Abese 80/1, 81
Abese 80/1-4, 81
Âl-i İmrân 3/45, 21
Âl-i İmrân 3/49, 11, 23, 25, 26
Ankebût 29/6, 71
Ankebût 29/45, 101
Ankebût 29/54, 3
Ankebût 29/57, 6
A'râf 7/148, 17
A'râf 7/151, 90, 93
Bakara 2/26, 5
Bakara 2/43, 90, 93
Bakara 2/118, 104, 105, 106, 110
Bakara 2/228, 29
En'âm 6/122, 43, 48, 50
Enbiyâ 21/34, 7, 10
Enbiyâ 21/91, 39
Enbiyâ 21/107, 56
Fetih 48/25, 99, 100, 101
Fussilet 41/6, 62
Fussilet 41/11, 67
Fussilet 41/53, 81
Hicr 15/29, 38, 41, 60
Kamer 54/50, 44
Kasas 28/30, 83
Kehf 18/109, 43
Mâide 5/17, 33, 34, 36
Mâide 5/110, 23, 25, 26, 27
Mâide 5/116, 84, 85, 86, 87, 88, 91, 104, 105
Mâide 5/117, 89, 90, 91, 92, 95, 96, 97, 98, 101, 104, 105
Mâide 5/118, 91, 99, 100, 104, 106, 107
Meryem 19/18, 20

Meryem 19/19, 19
Meryem 19/24, 1
Meryem 19/30, 1
Muhammed 47/31, 86
Mutaffifîn 83/7, 3
Nahl 16/40, 44
Necm 53/3, 64
Necm 53/4, 64
Necm 53/39, 52
Neml 27/40, 116
Nisâ 4/34, 29
Nisâ 4/157, 7, 10, 11
Nisâ 4/158, 1, 7, 11
Nisâ 4/171, 19, 21, 40
Nisâ 4/176, 29
Ra'd 13/13, 69
Ra'd 13/33, 40
Rahmân 55/15, 73
Rahmân 55/19, 55
Rahmân 55/33, 78
Rûm 30/30, 53
Sâd 38/69, 69
Sâd 38/75, 75, 77
Sâd 38/76, 73
Şûrâ 42/19, 54
Tâhâ 20/7, 109
Tahrîm 66/12, 3
Tevbe 9/29, 27, 28
Tevbe 9/49, 3
Tîn 95/4, 74
Tîn 95/5, 74
Yûsuf 12/39, 52
Zâriyât 51/50, 20

Îsâ Fassı Hadis İndeksi

أُخْرُجْ بِصِفَاتِي إِلَى خَلْقِي مَنْ رَآكَ فَقَدْ رَآنِي، 48
إِذَا أَحْبَبْتُ عَبْدًا كُنْتُ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ وَرِجْلَهُ وَيَدَهُ، 87
أُطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصِّينِ، 114
إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ، 14، 44، 51
إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فِي ظُلْمَةٍ ثُمَّ رَشَّ عَلَيْهِ مِنْ نُورِهِ، 80
إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُلِحِّينَ، 115
إِنِّي لَأَجِدُ نَفَسَ الرَّحْمٰنِ مِنْ قِبَلِ الْيَمَنِ، 64
رَأَيْتُ رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، 35
رُبَّ تَالٍ لِلْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ، 113
رَبِّ زِدْنِي فِيكَ تَحَيُّرًا، 47
طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ، 114
كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ، 47، 61
لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْأَفْلَاكَ، 50
لِي مَعَ اللّٰهِ وَقْتٌ لَمْ يَسَعنِي فِيهِ غَيْرُ اللّٰه، 62
مَا وَسِعَنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي وَلَكِنْ وَسِعَنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، 60
مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الحَقَّ، 62
مَنْ صَارَ بِالْعِلْمِ حَيًّا لَمْ يَمُتْ أَبَدًا، 49
مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ، 44

Îsâ Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Abdullah Bosnevî, 79, 92
Abdullah ibn Ümmi Mektûm, 81
Abdülganî Nâblusî, 79, 92
Abdülkādir Geylânî, 32
Abdürrezzâk Kāşânî, 92
Âdem (a.s.), 3, 4, 12, 41, 52, 73, 77, 78
Âsım (eimme-i kurrâdan), 86
Avrupa, 78
Bâlî Efendi, 92
Bâyezîd-i Bistâmî, 10, 33, 48
Bedreddîn-i Simâvî, 8
Câmî (Abdurrahman), 33, 79, 92
Cebrâîl (a.s.), 3, 6, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 30, 31, 32, 34, 36, 37, 39, 41
Çin, 114
Darwin, 4
Dâvûd-ı Kayserî, 92
Ebû Bekir Şu'be, 86
Ebu'l-Hasan Harakānî, 55
Hasan Sâhib (Fusûs şârihi), 6
Hâtıb ibn Beltea, 8
Havvâ, 4, 5
Hayyâm (Ömer), 56
Hızır (a.s.), 10
İblîs, 73
İbn Abbâs, 8
İbnü'l-Arabî, 1, 6, 9, 21, 25, 48, 50, 62, 66, 73, 74, 86, 90, 113, 115
İbrâhim Hakkı (Erzurumî), 21
Îsâ (a.s.), 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 20, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 38, 40, 41, 43, 48, 85, 87, 88, 91, 93, 96, 98, 100, 101, 103, 105, 110
Medîne, 8
Mekke, 8
Meryem (Hz.), 3, 5, 19, 21, 23, 31, 35, 38, 63
Mesîh, 7, 10, 21, 34, 35
Mevlânâ, 109, 113
Muhammed (s.a.v.), 5, 6, 8, 10, 12, 21, 35, 45, 47, 50, 53, 56, 62, 64, 81, 87, 107, 108, 110, 111, 112, 114, 115
Mukavkıs, 8
Mûsâ (a.s.), 10, 16, 35, 83
Niyâzî-i Mısrî, 55
Sadreddîn-i Konevî, 1
Sâm bin Nûh, 32
Sâmirî, 16
Şam, 29
Talha ibn Ali, 8
Tûr, 17
Vehb, 8
Ya'kūb Hân, 92
Yahûdâ, 7
Yemen, 64

Îsâ Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Dîvân-ı Kebîr, 54
Fass-ı Âdemî, 55, 60, 79
Fass-ı Hârûnî, 16, 17
Fass-ı Hûdî, 13, 86
Fass-ı Lokmânî, 98
Fass-ı Muhammedî, 74, 101
Fass-ı Mûsevî, 50, 83
Fass-ı Nûhî, 86
Fass-ı Sâlihî, 45
Fass-ı Şîsî, 86, 94, 110, 116
Fass-ı Üzeyrî, 59
Fass-ı Ya'kūbî, 94
Fass-ı Yûsufî, 9
Fîhi Mâ Fîh, 113
Fusûsu'l-Hikem, 1, 6, 50
Fükûk (Sadreddîn-i Konevî), 2
Fütûhât-ı Mekkiyye, 21, 66
Ma'rifetnâme, 21
Mesnevî-i Şerîf, 59, 109
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdülganî Nâblusî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Câmî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 92
Te'vîlü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 6, 92
Vâridât (Şeyh Bedreddin), 8

Îsâ Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 51, 87, 95, 97, 98, 105, 107, 108, 111, 114
abd âmir ve Hak me'mûrdur, 90
abd-i sâlih, 85
abdiyet, 99, 103
abdullah, 38, 41
Abese sûresi, 81
abîd, 100
âbid, 92
abûs tecelliyât, 82
acı ve tatlı deniz, 55
acîn, 99, 101
âdâb-ı cimâ', 20, 21
adem, 59
adem-i izâfî, 50
adem-i mahz, 50
adem-i zuhûr, 64, 78, 79
âfâk, 59
âfâkî, 81
afv, 107, 108, 114
ağaç, 35, 50, 55, 83
ahadiyet, 45
ahadiyyet-i zâtiyye, 105
âhir zaman, 29
ahkâm, 51, 52, 56
ahlâk, 21
ahlâk-ı hamîde, 28
ahlâk-ı zemîme, 28
ahvâl-i ümmet, 114
akıl, 72
aktâr-ı semâvât ve arz, 78
alaca, 11
âlem, 5, 70, 75, 78
âlem nefes-i Rahmânîde zâhir oldu, 78

âlemlerden gınâ, 70
âlem-i bâtın, 43
âlem-i his ve şehâdet, 9
âlem-i kesâfet, 24
âlem-i kesîf-i şehâdet, 24, 55
âlem-i rü'yâ, 9
âlem-i şehâdet, 66
âlem-i taayyün, 44, 45
âlem-i zâhir, 43
âlî, 70, 71
Alîm, 13, 49, 108
âlim, 46
âlîn, 75, 77
Allah, 11, 12, 14, 33, 36, 41, 42, 50, 51, 52, 54, 60, 90, 92, 96, 101
Allah Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 14, 44, 51
Allah Îsâ'dır, 34
Allah mahlûkātı zulmette yarattı, 80
Allah var idi ve O'nunla berâber bir şey yok idi, el'ân dahi öyledir, 47, 61
Allâh'ın hüviyeti, 34
Allâh'ın zikri ekberdir, 101
Allâmü'l-guyûb, 91
almak, 59, 76
a'mâ, 81
a'mânın gözünü açmak, 31
âmil, 23, 25, 26, 27
âmir, 93
anâsır, 63, 66, 67, 72, 75, 77
anâsır-ı basîta, 68
anasız ve babasız, 4
ârif, 42, 47
arz, 67
âsâr, 51, 52, 56
ases, 83
ashâb-ı evhâm, 102
ashâb-ı salb, 7
ateş, 35, 66, 83
ateş talebi, 82
ayân, 80
a'yân, 60, 67, 107, 111
a'yân-ı âlem, 71
a'yân-ı anâsır, 67
a'yân-ı kevniyye, 50
a'yân-ı sâbite, 50, 57, 61, 103
a'yân-ı sâbite ve kevniyye, 49, 50
âyet, 111
âyîne, 45, 51, 52, 57
âyîne-i mağfiret, 108
ayn, 34, 36, 38, 45, 47, 49, 51, 53, 54, 61, 63, 65, 69, 79, 82, 83, 87, 88, 90, 92, 93, 98, 99, 101, 106
ayne'l-yakîn, 81
ayn-ı cem', 84, 86, 88, 91
ayn-ı fark, 91
ayn-ı Hakk'ın şühûdu, 97
ayn-ı kevnî, 96
ayn-ı lisân, 85
ayn-ı sâbite, 53, 60, 98, 103
ayn-ı vâhide, 102
ayn-ı zât, 83
azâb, 100, 103, 104, 107, 108
azâb-ı cehl, 103
Azîz, 99, 100, 104, 105, 106, 110
azot, 66, 68, 72
bâ mülâbese içindir, 54
baba, 39
bâde-i aşk, 56
bahr, 43
bahr-i imkân, 55
bahr-i muhît, 72

bahr-i vücûb, 55
bâkire, 5, 85
ba's, 101, 102
basar, 87, 95, 96, 97, 98
Basîr, 13
Basriyyûn, 105
bast, 21
bâtın, 60, 61, 66, 87
Bâtın, 12, 22, 92
bekā, 50
ben, 61, 87
Ben yerime ve göğüme sığmadım, fakat mü'min olan kulumun kalbine sığdım, 60
benden söyleyen Sen'sin, 87
beni gören Hakk'ı gördü, 62
berzah, 55, 57
berzah-ı kübrâ, 55
beşer, 6, 24, 62, 75, 77
beşer-i seviyy, 18, 39
beşer-i unsurî, 63
beşer sûretinde mütemessil, 24
beşere, 20
bıçak, 38
bidâyet, 73
bî-harf ü savt, 44, 45
bi-iznillâh, 25, 26, 27
bilfiil, 50
bilfiil ma'dûm, 59
bilkuvve, 50, 60
bilkuvve mevcûd, 50, 59
bilkuvve mündemic, 44
bî-muhâbâ, 19
burhân-ı aklî, 81, 82
butûn, 61
buzağı, 16, 17
buzağı heykeli, 17
bürûdet, 65, 69, 70, 71, 74, 76
Cebbâr, 92
cehil, 48, 50, 110
celâlî, 52
cem', 85, 88, 92
cem' ile fark, 91
cemâdât, 68, 78
cemâl, 52
cemâlî, 52
cem'iyyet-i esmâiyye, 60, 77, 78
cereyân-ı elektrikî, 68
cevher-i heyûlânî, 63, 65
cevher-i nûrânî, 14, 18
Cibrîn'in nefhi, 2
cihân, 59
cihânın cânı, 56
cimâ', 47
cin, 73
cin ve ins, 78
cizye, 27, 28
çamurdan kuş, 11, 13, 14
çarmıh, 8, 10
çekirdek, 50, 55
Çin'de bile olsa ilmi taleb ediniz, 114
çoban, 96
dağ, 59
dâire-i dıyk, 52
darağacı, 7
Dârr, 69
deryâ, 43
deve, 16, 17
deyr-i mugān, 56
dıyk ile si'a, 91
dilenci, 109
dîn-i Muhammedî, 29

duâ, 94, 108, 109, 110, 114, 116
duânın mücâb olması, 94
duhân, 68
duhân-ı anâsır, 63
duman, 67
dumansız alev, 73
eb, 39, 40
ebedü'l-âbâd, 50
eb-i sûrî, 41
ebtan-ı butûn, 87
ecrâm, 69
ecrâm-ı bî-aded, 66
ecrâm-ı mütekâsife, 66
edeb, 21, 84, 86, 91
ef'âl, 21
ef'âl-i ilâhiyye, 5
efendi, 102
ehl-i edyân, 38
ehl-i fen, 73
ehl-i kitâb, 28
ehl-i milel, 37
ekānîm-i selâse, 40
ekvân, 60
ekvân-ı ezeliyye, 61
ekvân-ı zâhire, 61
el'ân kemâ-kân, 47
elektrik, 68, 72
emvât, 11, 13, 23
enâniyet, 84, 86
enbiyâ, 11, 13, 50, 52, 73, 95, 96
ene'l-abdü'z-zelîl, 62
ene'l-Hak, 62
enfüsî, 81
enker-i nekerât, 96, 98
ente, 86
envâr-ı cemâl, 78
erbâb-ı fen, 67, 78, 80
erbâb-ı hâssa, 93
erbâb-ı müteferrika, 52, 53
erkân-ı erbaa, 76
erkân-ı mütekābile, 76
erkân-ı ulûhiyyet, 69
erkek, 66
erkek fâil kadın mef'ûldür, 29
ervâh, 14, 15, 67, 68
ervâh-ı ulviyye, 63, 67
esfel-i sâfilîn, 74
esîr, 67, 71, 73
esmâ, 46, 50, 51, 76
esmâ ve sıfât, 65
esmânın tekābülü, 76
esmâ-i cüz'iyye, 13
esmâ-i fiiliyye, 76
esmâ-i ilâhiyye, 11, 22, 52, 53, 56, 57, 63, 66, 69, 78, 79, 92, 98
esmâ-i ilâhiyye küllî ve cüz'î olmak üzere iki kısımdır, 13
esmâ-i infiâliyye, 76
esmâ-i külliyye, 13
esmâ-i müessire-i ilâhiyye, 66
esmâ-i mütekābile, 69, 77
esmâ-i zâtiyye, 49
esrâr-ı îseviyye, 106
esrâr-ı kur'âniyye, 112
esrâr-ı muhammediyye, 106
eşyâ, 35, 50, 53
evliyâ, 12
evliyâ-i kümmelîn, 13, 73
evliyâullah, 33
ezelü'l-âzâl, 61
ezillâ', 100
ezmân, 60

fâcir, 21
fahm, 72
fâil âlî ve mef'ûl sâfildir, 29
fâiliyât, 77
fâiliyet, 66
fakîr, 83
fark, 88, 92
fâsık, 21
fasıl, 85, 104, 105
fenâ, 50
fenn-i hâzır, 67
feyz-i akdes, 57
feyz-i mukaddes, 57
fezâ, 67, 69, 77
fezâ-yı bî-nihâye, 66, 80
fezâ-yı lâ-yetenâhî, 79
fezâ-yı nâmütenâhî, 71
fidan, 55
fiil, 59
fiilen ma'dûm, 50
furkān, 75
füccâr, 3
gaflet, 80
gafr, 104
gam, 81
ganî, 71
gayb, 61, 99, 101
gaybet, 101
gaybü'l-gayb, 87
gaz, 68
gāzât-ı muzîe, 68
gıdâ, 56
gıdâ-yı rûh, 57
gınâ, 71
gök, 60, 67
gök gürlemesi, 69
gulâm-ı zekî, 19
guyûb, 88
günâh, 107, 108, 111
güneş, 72
güneşin ziyâsı, 47
güzel sûret, 35
haber-i ilâhî, 85
Hacc-ı Vedâ, 100
Hâdî, 69
hadîd, 72
hadîs-i kudsî, 48, 50, 60, 87, 98
hadîs-i şerîf, 6, 15, 32, 44, 49, 51, 64, 80, 87, 108, 115
Hak, 4, 38, 39, 40, 51, 55, 56, 57, 59, 63, 64, 87, 95, 97, 98, 103, 104
Hak ayn-ı külldür, 54
Hak cemî'-i mezâhirde hâzırdır, 101
Hak her aynın aynıdır, 54
Hak mezâhir ile zâhirdir, 101
Hak suver-i âlemi kendi nefsinde ve zâtında îcâd buyurmuştur, 79
Hakk'ı mâddeden mücerred olarak görmek mümkin değildir, 101
Hakk'ı setretmek, 101
Hakk'ın âmir mertebesinde zuhûru, 93
Hakk'ın aynı, 53
Hakk'ın kelâmı, zâtının aynıdır, 46
Hakk'ın me'mûr mertebesinde zuhûru, 93
Hakk'ın nefsi, 88
Hakk'ın sevdiği kullarla muâmelesi, 110
Hakk'ın zuhûru, 53, 102
hakka'l-yakîn, 81, 82
Hakk-ı latîf, 54, 55
Hakk-ı latîf-i mutlak, 55
Hakk-ı mutlak, 34, 39, 61, 101
hakāyık, 4, 57, 89, 91, 102, 103

hakāyık-ı erbaa, 76
hakîkat, 56, 60, 62, 93, 102, 103
hakîkat-i kelâm, 47
hakîkat-i muhammediyye, 12
hakîkat-i vücûd, 47, 50
Hakîm, 99, 100, 105, 106, 108, 110
hâkim, 59
hâl, 93
Hâlık, 52
halk, 15, 56
halkıyet, 62
Hallâk, 92
hamd, 69
hamîre, 99
hamur, 101
harac, 28
harâret, 65, 69, 70, 71, 72, 73, 76
harâret-i hubb-i ilâhî, 66
hareket, 49, 72, 73
harf, 64
hârika, 26
hastalarda sıhhat, 14
hattât, 45
hattâtlık, 44, 45
havârık, 33
havâ-yı nesîmî, 66, 78
hayâl, 9, 21
hayâl-i rü'yâ, 9
hayâl-i şehâdet, 9
hayât, 15, 16, 17, 39, 40, 44, 49, 69, 87
Hayât, 18
hayât-ı ilâhiyye, 49, 69
hayât-ı ilâhiyye-i zâtiyye-i ilmiyye-i nûriyye, 43
hayât-ı ilmiyye, 48, 50
hayât-ı ilmiyye ile ihyâ, 43
hayât-ı ma'neviyye, 48, 49, 50
hayât-ı nûrâniyye, 6, 9, 10
hayât-ı rûhâniyye, 10
hayât-ı tabîiyye, 6, 9, 12
hayât-ı zâhire, 61
hayret, 30, 32, 33, 42, 47, 49
hayret-i kübrâ, 47
hayret-i mahmûde, 47
hayvan, 73
hayvânât, 68, 78
hayvânât-ı ibtidâiyye, 72
Hayy, 13, 49
haz, 107
hazret-i şehâdet, 56
her ayn Hakk'ın aynı değildir, 54
hevâ, 64
hey'et-i mecmûa-i âlem Kur'ân-ı fiilîdir, 82
heykel-i kesîf, 54
heyûlâ, 83
hicâb, 55, 97, 99, 101
hicret, 8
hikmet-i nebviyye, 1
hikmet-i ref'iyye, 1
hilyât, 17
hubb-i zuhûr, 65, 71, 73
hulâsa-i mevcûdât, 74
huld, 7, 10
hulûl, 33, 34, 35, 36, 39, 40
hurûf, 21
hurûf-i âliye ve fa'âle ve müessire, 65
hurûf-i sâfile ve münfaile ve müteessire, 65
hurûfât, 64
huvâr, 16, 17
huzûr, 101

huzûr-ı Hak, 101
huzûr-ı tâm, 19, 20
hükemâ, 3, 4, 5, 21
hükemâ-yı fen, 4
hüviyet, 84, 87
hüviyyet-i Hak, 42, 46
hüviyyet-i ilâhiyye, 34, 35, 36
ıdlâl, 40
ıtlâk, 45
ıtlâk-ı zâtî, 53
ıztırâb, 64, 78, 79
ıztırâb-ı ademiyyet, 65
ibâd, 100
ibâdet, 90, 92, 102
ibn, 40
icâbet, 93, 106, 110, 111, 114
icâbet-i kavliyye, 116
icâbette te'hîr, 108, 109, 112
îcâd, 15, 44, 70, 76, 79
ictihâd, 29
i'dâm, 15
iddiâ-yı ulûhiyyet, 87
ifrâd, 100, 102, 103
ihâta-i ilmiyye, 110
ihbâr, 1
ihtibâr, 85, 86
ihtibâr ilm-i zevkîdir, 85
ihtisâm, 63, 69, 70
ihyâ, 11, 13, 23, 25, 30, 48, 50, 60, 61
ihyâ-yı hayvân, 32
ihyâ-yı hissî, 48, 50
ihyâ-yı ma'nevî, 43, 48, 50
ihyâ-yı muhakkak, 23, 25
ihyâ-yı mütevehhem, 23, 25
ihyâ-yı nutk, 32, 33
iki el, 75, 76, 77
iki ilâh, 84, 86
ikilik, 61
ilâç, 74
ilâhiyet, 49
ilhâh, 115
ilhâm, 73
ilim, 40, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 69, 87
ilim ile diri olmak, 49
ilmin ma'lûma ve irâden dahi ilme tâbi'dir, 103
ilme'l-yakîn, 81
ilm-i billâh, 43
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 86
ilm-i ezelî, 85
ilm-i hakîkat, 10
ilm-i icmâlî, 45
ilm-i ilâhî, 44, 57, 103
ilm-i tabîat, 21
ilm-i tafsîlî, 45
ilm-i zâtî, 85, 86
ilkā, 41
ilkāât-ı vehmiyye, 73
imâd, 85, 104, 105
imkân, 56
imtidâd, 71, 82
imtihân, 86
imtisâl, 104
inbisât, 21
indifâ', 74
indirâc, 64
inhilâl, 35, 39
inkıbâz, 20, 21
inkişâf, 52
innîn, 47
insan, 51, 53, 73, 75
insan heykeli, 16

insan ismi O'nun esmâsından bir isimdir, 55
insanın kendi nefsine şühûdu Hakk'ın ona şühûdudur, 95
insanın zuhûru, 74
insân-ı hayvân, 78
insân-ı kâmil, 11, 14, 22, 48, 51, 52, 54, 56, 60, 78, 96
insân-ı kâmil Allah ism-i câmiinin mazharıdır, 22
insân-ı nâkıs, 52, 78
inşirâh, 21
intikām, 104, 107
inzâl, 68
irâde, 44, 69, 102
irâde-i azhariyyet, 60
irâde-i ilâhiyye, 103
Îsâ Allah'dır, 34
îsâr, 106, 107
isbât, 91, 92
îseviyyü'l-meşhed, 43, 48
isim, 52, 55, 105
ism-i câmi', 13, 52, 60, 92, 96
ism-i hâs, 90, 92
ism-i ilâhî, 55, 69
ism-i küllî, 13
ism-i zât, 51, 52
ismet, 3
isr-i resûl, 15, 17
istiâze, 19, 20
istiâze-i cem'iyyet, 19
istibtâ etmek, 115
isti'dâd, 13, 32, 48, 51, 52, 54, 60
isti'dâdât, 49, 57
isti'dâdât-ı gayr-ı mec'ûl, 59
isti'dâdât-ı zâtiyye, 102, 103
isti'dâd-ı ezelî, 116
isti'dâd-ı zâtî, 98
istifâza, 16
istiğnâ, 70, 102
istihlâk, 62
istivâ, 67
i'tâ, 57
i'tibâr, 46, 47
i'tibârât, 40, 47, 61
i'tidâl, 22
i'tidâl üzere zuhûr, 22
ittibâ', 73
ittihâd, 35, 39, 40, 61
izhâr, 60, 62, 70
izlâl, 103
izn-i kinâye, 26
izzet, 103
Kâ'be, 54
kābiliyât, 77
kābiliyet, 57, 59
kabsa, 17
kabz, 19, 21
kabza, 17
kadın, 28, 29, 66
Kadîr, 13
kâf-ı hitâb, 102, 103
kâfir, 21
Kahhâr, 52
kahr, 107
kâinât, 73
kalak, 49
kalb, 109
kalb-i hakāyık, 53
kalsiyum, 72
kamer, 78
karbon, 66
karınca, 33

karıncaya nefh, 43, 48
kāri'-i Kur'ân kelâm-ı Hakk'ın tercümânıdır, 112
kārûre-i bevl, 70
katl, 38
kavl-i Îsâ, 100
kavl-i Nebî kavl-i Hak'tır, 64
kavm-i cânn, 73
Kayyûm, 35, 38, 39, 48
kayyûm-i vücûd, 102
kazâ-i hâcet, 111
kazâ-yı hâcet, 114
kedi, 32
kelâm, 16, 44, 46, 87, 109
kelâm-ı ilâhî, 100
kelâm-ı nefsî, 44, 45
kelâmullâh, 19, 113
kelimât, 43, 64
kelime, 19, 21, 23, 25, 42
Kelime-i Îseviyye, 1, 84, 85, 86, 99, 100
Kelime-i Muhammediyye, 99, 100
kelimetullâh, 19, 21, 38, 41, 43
kemâl, 52
kerâmât, 14
kerâmet, 32
kerb, 78, 79
kesâfet, 9
kesâfet-i eşbâh, 10
kesret, 92
kesret ile vahdet, 91
keşf, 73, 80
keşf-i enfüsî, 81
keşf-i fennî, 81
keşf-i hissî, 81
keşf-i hissî ve âfâkî, 81
keşf-i ma'nevî, 81
kevn, 56
kıble, 54
kısâs, 27
kıyâmet-i kübrâ, 79
kimyâ, 66, 72
kinâye-i muhâtab, 90, 93
kinâye-i mütekellim, 90, 93
koç, 17
koyun, 17
köle, 109
kör, 11
körlerin gözünü açmak, 85
Kûfiyyûn, 105
kul, 50, 55, 99, 100, 102, 103, 107, 108, 114
kulak, 111, 115
Kur'ân, 22, 113
Kur'ân tilâveti, 113
Kur'ân-ı fiilî, 5
Kur'ân-ı kavlî, 5
kurb-i ferâiz, 87, 91
kurb-i nevâfil, 91
kurb-i nevâfil ile kurb-i ferâiz, 92
kurrâ-i seb'a, 86
kuvâ-yı tabîiyye, 68, 78
kuvâ-yı unsuriyye, 68
kuvâ-yı zâhire ve bâtıne, 20
kuvve, 13
kuvve-i ani'l-merkeziyye, 68
kuvve-i buhâriyye, 68
kuvve-i câzibe, 68
kuvve-i elektrikiyye, 68
kuvve-i hayâliyye, 21
kuvve-i ihyâ, 30
kuvve-i ile'l-merkeziyye, 68
kuvve-i sâmia, 20

kuvve-i vâhime, 20
kuvvet, 69, 76
küdûrât-ı beşeriyye, 14
küffâr, 3, 100
küfür, 33, 34
küll, 98
kümmel-i ehlullah, 62
kümmel-i evliyâ, 11, 50
kün emri, 42, 43, 45, 46, 47
künh, 80
küre-i arz, 73, 78
küre-i âteşîn, 72
lâ ilâhe illallah, 91
lâhût, 17, 18
lâ-mekânî, 55
lâ-taayyün, 65
lebbeyk, 115
lemh-i basar, 44
letâfet, 9, 46
levha, 44
leyse fî cübbetî sivallâh, 62
lisân, 85, 89, 91, 96, 98, 109, 115
lisân-ı hakîkat, 90
lisân-ı hâl, 59
lisân-ı Îsâ, 87, 101
lisân-ı kalb, 116
lisân-ı şerîat, 50
lutuf, 107
lü'lü (bir kedi ismi), 32
mâ'-i Meryem, 2
mâ'-i muhakkak, 23, 24, 25, 27, 40
mâ'-i mütevehhem, 23, 24, 25, 27, 40
maânî-i gaybiyye, 112
maârif, 57
mâdde, 72, 95, 97
mâdde ezelîdir ebedîdir namütenâhîdir, 73
mâdde kānûnu, 73
mâdde-i ceniyye, 4
mâdde-i îseviyye, 96, 98
magnezyum, 72
mağfiret, 99, 100, 106, 107, 108, 111
mahbûb-i hakîkî, 52
mahcûb, 55, 95
mahfî, 57
mahkûmün-aleyh, 59
mahv, 62
makām-ı cem'u'l-cem', 56
makām-ı ihtibâr, 85
makām-ı imtihân, 85, 86
makām-ı tefrika, 86
ma'lûm, 46
ma'lûm-i ilâhî, 103
ma'nâ, 22, 111, 115
ma'nâ-yı insân, 4
ma'nâ-yı latîf, 54
Mâni', 69
ma'rifet, 78
ma'rifet-i ilâhiyye, 40, 50
ma'rûf, 60
mâsivâ, 20
maslûb, 10
maya, 101
mayasız hamur, 102
mazhar, 35, 51, 52, 69, 102
mazhar-ı îseviyye, 102
mazhar-ı ism-i zât, 14
mazhar-ı Zât, 54
mefhûm-i küllî, 46, 49, 50
mehâric, 64
melâike, 63, 68, 69, 77
melâike-i âlûn, 75, 78

melâike-i arzıyye ve semâiyye, 75, 78
melâike-i tabîiyyûn, 77
melâike-i unsuriyyûn, 69
mele-i a'lâ, 63, 69
melek, 21, 38, 40, 68, 69
melik-i Mısır, 8
me'mûr, 93
me'mûriyet mertebesi, 94
menâkıb, 9
menî', 105
menîu'l-hımâ, 104, 105
merâtib-i ilâhiyye, 71
merâtib-i kevniyye, 71, 73
merâtib-i vücûd, 39
Merih, 67, 78
mertebe, 93
mertebe-i akıl, 49
mertebe-i âmir, 90
mertebe-i esfel, 74
mertebe-i gayb, 11, 50, 97
mertebe-i ilâhiyye, 76
mertebe-i imkân, 76, 87
mertebe-i insân-ı kâmil, 60
mertebe-i kesâfet, 73
mertebe-i letâfet, 73
mertebe-i me'mûr, 90
mertebe-i şef'iyyet, 61
mertebe-i şehâdet, 97, 103
mertebe-i tekâsüf ve taayyün, 65
mertebe-i ulûhiyyet, 11, 12, 76
mertebe-i vâhidiyyet, 12, 50
mesâk-ı vâhid, 104, 106
mescûdün-ileyh, 54
meşhûd, 60, 96, 98
meşhûd-i hâzır, 101
meşiyyet-i zâtiyye, 61
meşreb, 92
mevcûdât, 42
mevcûdât-ı unsuriyye, 78
mevhûm, 102
Mevlâ, 50
mevt, 101
mevtâ, 25, 30, 32, 36, 37, 38, 39, 43
mevtâda hayât, 14
mevtâyı ihyâ, 23, 25, 30, 31, 32, 33, 41
mevtın, 98, 102
mevtın-ı hayâl, 9
mevt-i tabîî, 6, 12
meyhâne-i aşk-ı ilâhî, 56
mey-i aşk, 56
meyve, 55
mezâhir, 34, 46, 49, 69, 102
mezâhir-i ilâhiyye, 69, 97
mezheb-i Hanefî, 29
miğfer, 105
mîlâd-ı Îsâ, 6
millet-i îseviyye, 39
misliyyet-i mukayyede, 15
misliyyet-i mutlaka, 15
Muazzib, 104, 105
mûcid, 71
mu'cizât, 14
Mudill, 69
muhabbet-i ilâhiyye, 109
muhaddib, 13
Muhammedî, 38
muhayyile, 20
muhtecib, 54, 55, 101
Muhyî, 52
Muizz, 104, 105
muka'ır, 13
munsabiğ, 90, 93

murabba', 13
murabbi', 13
murâkabe, 95, 97
Musavvir, 13
mutasarraf, 51
mutasarrıf, 51, 103
Mu'tî, 57, 69
muzmahil, 72
mübâşeret, 75, 77
mücâhid, 86
mücâzât, 115
müesserün-fîh, 76
müessir, 76
müheyyem, 78
müka'ib, 13
Mükevvin, 13
mülâbis, 54
mülûk, 83
mümâselet, 15
mü'min, 60
münâcât, 109
mündemic, 61, 64
münderic, 61
Müntakim, 69, 104, 105, 107
mürebbî, 92
mürekkeb, 43
mürekkebât-ı fahmiyye, 72
Mürîd, 13
müsellis, 13
müsemmâ, 55
müstağrak, 101
müstağrak-ı cehâlet, 103
müstefhim, 89, 91
müstehlek, 57, 62, 78, 87, 91, 97
müşâhede, 35, 45, 49, 98, 101
müşâhede-i kesret, 97
Müşterî, 67
mütecellî, 55
müteharrik için mevt yoktur, 49
mütehayyir, 49
mütekellim, 46, 89, 91
Mütekellim, 13
mütemessil, 32
mütesemmî, 104
müteveffâ, 95
mütevehhem, 38, 40
müvellidü'l-humûza, 24, 66, 72
müvellidü'l-mâ', 24, 66, 68, 71, 72
Nâfi', 69
namt, 106
nâmütenâhî, 79
nâr, 73, 77
nâr-ı şedîd, 72
Nasârâ, 7
nâsiye, 52
nâsût, 17, 18, 40
nazar-ı fikrî, 32, 33, 81
nazc, 70, 74
nebâ, 1
nebât, 73
nebâtât, 68, 72, 78
nebî, 1
nebve, 2
necm-i sehâbî, 72
nefes, 63, 64, 65, 71, 76, 79, 80
nefes-i ilâhî, 63, 64, 65, 70, 71, 75, 78
nefes-i insânî, 65
nefes-i Rahmân, 64, 76
nefes-i Rahmânî, 16, 18, 63, 64, 66, 67, 69, 71, 73, 77, 79, 80, 81, 82, 83
nefh, 23, 24, 25, 30, 31, 34, 36, 38, 39, 41, 48, 52, 63, 64, 65

nefh-i Îsâ, 27
nefh-i rûh, 60
nefh-i rûhânî, 64
nefh-i rûhî, 38, 41, 63
nefs-i Hak, 64, 88
nefs-i Îsâ, 88
nefsini bilen Rabbini bilir, 44, 76
nefsini bilmek, 76
nefy, 91, 92
nefy ve isbât, 92
nefy-i vücûd, 91
Neptün, 67
neş'et-i îseviyye, 26, 27
neş'et-i nûriyye, 75, 77
nev'-i insânî, 75, 77
nidâ, 59
nihâyet, 49
nikāb, 54, 55
nikâh-ı şer'î, 19
nisbet, 12
nisbet-i meşiyyet, 59
nisbet-i rahmâniyye, 64
niseb, 59, 63, 64
niseb-i ilâhiyye, 64
niseb-i zâtiyye, 79
nûr, 43, 48, 49, 50, 83
nûriyet, 49
nutk, 16, 17
nutk ile ihyâ, 33
nübüvvet-i fıtriyye, 1
O âmir ve mükellef me'mûrdur, 90
oğul, 39
ölü, 43, 48, 50, 52
ölüm, 6
ölüyü diriltmek, 11, 14, 25, 31, 34, 35, 36, 85
örtü, 104
peder, 31
pencere, 47
perde, 97, 101
peygamber, 52
protoplazma, 4
Rab, 35, 92, 95, 97
Rabb-i hâs, 12, 13, 14, 22, 52, 60, 92, 96
Rabb-i mutlak, 93
Rabbî ve Rabbüküm, 93
Rabbü'l-erbâb, 52
Rahîm, 69
Rahmân, 56, 64
rahmet, 56
Rakîb, 95, 97, 104
ratb, 23
renk, 93
ressâm, 44
ressâmiyet, 45
resûl, 19, 21
revh, 56
reyhân, 56
Rezzâk, 92
rif'at, 1
rindlik, 56
riyâzât, 52
rubûbiyet, 90, 98
rubûbiyetle tecellî, 92
rugā, 17
rûh, 2, 6, 11, 15, 16, 18, 19, 21, 24, 38, 39, 41, 50, 60
rûhâniyet, 12
rûh-ı ilâhî, 11, 23, 25
rûh-ı Îsevî, 22
rûh-ı ma'nevî, 19, 20

rûh-ı musavver, 6, 9, 10, 11, 14, 25
rûh-ı mütemessil, 31
rûh-ı vâhid, 17
rûhiyet, 12, 38, 39
Rûhu'l-emîn, 18, 41
Rûhu'l-kuds, 39, 40
rûhullah, 8, 14, 18, 23, 25, 38, 39, 41
rutûbet, 69, 70, 71, 74, 76
rükn-i mâ', 23, 24
rüsûb, 70
rü'yâ, 9, 80
sadâ, 59
sâfil, 70, 71
sağ el, 76
sahâbe, 113
sahv, 62
salb, 7, 10, 40, 41
sâlik-i râh-ı Hudâ, 56
salsâl, 4
sârî, 17, 35
savt, 16, 17
seb'a semâvât, 68
sebeb, 73
sebeb-i dalâlet, 5
sebeb-i hidâyet, 5
sebeb-i zuhûr, 79
secde, 54, 75, 77, 78
sehâbe, 68, 71, 73, 80
sehâbe-i gāziyye, 71
sehâb-ı muzî, 66
selh-ı nehâr, 81
sem', 44, 87, 96, 98, 111, 115
sem'-i kalb, 116
semâ, 63
semâvât, 68
semâvât-ı seb'a, 67, 68
Semî', 13
sen, 61, 86, 87
sen benim lisânımsın, 87, 89, 91
seni gören beni görür, 48
setr, 33, 34, 35, 104
seyyâl, 72
seyyâle-i rakîka, 67, 71
seyyârât-ı seb'a, 67
seyyâre, 72
seyyid, 100, 103
sıfat, 87
sıfât, 51
sıfât zâtın aynıdır, 18
sıfat-ı hayât, 13
sıfât-ı ilâhiyye, 14, 18, 44
sıfât-ı nefsâniyye, 13
sıfât-ı selâse, 40
sıkıntı, 64
sırât-ı müstakîm, 52, 53
siccîn, 2, 9, 12
sirâyet, 15, 18
sodyum, 72
sol el, 76
soluk, 79
su, 66
suâl, 106, 107, 111, 116
suâle icâbet, 107
suâl-i lisân, 111, 115
sulb, 7
sultân, 78
sultân-ı anâsır, 31
sûre, 113
sûret, 36, 46, 51, 63, 66, 71
sûret bir ism-i ilâhînin o sûretle taayyününden ibârettir, 13
sûret-i beşeriyye, 33, 34

sûret-i ilâhiyye, 14, 56
sûret-i insâniyye, 52
sûret-i îseviyye, 35
sûret-i isyân, 108
sûret-i müteayyine, 56
sûret-i mütemessile, 37
sûret-i mütevehhem, 24
sûret-i nâsûtiyye-i beşeriyye, 34, 35
sûret-i nûriyye, 30, 31
sûret-i tabîiyye-i nûriyye, 32
sûret-i unsuriyye, 24
suver-i âlem, 63, 65, 82
suver-i esmâiyye, 79
suver-i muhtelife, 13, 55
suver-i muhtelifenin isimleri esmâ-i ilâhiyyedir, 55
suver-i mütehayyile, 21
suver-i tabîiyye, 67
süâc, 17
sübhâneke, 86, 88
sübhânî mâ a'zame şânî, 62
süfl, 28, 29
süfliyet, 71
sükûnet, 108
sünnet-i seniyye, 6
şef'iyet, 61
şeftâli, 50
şehâdet, 98
şehîd, 95, 96
Şehîd, 96, 97, 98
şehvet, 23, 24
şems, 67
şenâat-i hilkat, 19
şenîu'l-hilkat, 20
şerâyi', 90, 92
şerîat, 68, 92
şerîat-ı îseviyye, 29
şerîat-ı muhammediyye, 28
şerîk, 100, 102
şey, 98
şuûnât-ı zâtiyye, 61
şühûd, 97
şühûd-ı vahdet, 97
tâ ki biz bilelim, 84, 85
taaddüd, 50
taayyün, 22, 34, 86
taayyünât, 55
taayyünât-ı kevniyye, 65
taayyün-i Îsevî, 34
tabîat, 2, 3, 6, 9, 10, 12, 63, 65, 66, 75, 76
tabîat mütekābildir, 63, 69
tabîat ulûhiyet mertebesinin zâhiridir, 69
tabîat-ı külliyye, 3, 5
tabîat-ı marîz, 74
tabîat-ı nûriyye, 30, 31
tabîb, 74
tabîiyyûn, 63, 69
tahakkuk, 26, 27
tahdîd, 86
tahdîd ile tenzîh, 91
tahsîs, 103
taht-ı hîta, 13
taleb, 59, 83, 115
taleb-i ilim, 114
taleb-i mağfiret, 112
tarîk-i tahkîk, 23, 25
tarîk-i tevehhüm, 23, 25
tasarruf, 100, 102, 103
tasavvur, 39
tasvîr, 21

ta'tîl, 66
tavuk, 33
tazyîk, 85, 88
tecellî, 39, 44, 45, 48, 53, 57, 70, 82, 83, 84, 86, 105, 107
tecellînin nihâyeti yoktur, 49
tecellî-i akdes, 59, 60, 61
tecellî-i ilâhî, 35
tecelliyât-ı abûse, 82
tecelliyât-ı ilâhiyye, 79
tecelliyât-ı zâtiyye, 62
tedebbür, 112
tedkîkāt-ı fenniyye, 40
tefâzul, 13
tefekkür, 78
tefrîk, 85, 88, 93
tefrika, 84, 88
tefsîr, 87, 90
te'hîr-i icâbet, 110
tekābül, 63, 69
tekaddüm, 98
teksîr, 85
tekvîn, 15, 45, 66, 73
telattuf, 65
temâşâ, 51
temessül, 6, 19, 23, 36
tenbie, 92
teneffüs, 64
tenezzül, 57, 61, 72
tenezzülât, 55
tenfîs, 79, 80
tenfîs-i gumûm, 76, 79
tenzîh, 84, 86, 88, 92
tenzîhde teşbîh, 92
tercümân, 112
tesbîh, 69
teslîs, 39
tesniye, 92
teşbîh, 92
teşbîhde tenzîh, 92
tevâzu', 28, 29
tevâzu'-ı ârızî, 28
tevâzu'-ı cibillî, 28
tevehhüm, 26, 27, 34
tevellüd, 66
tevfîk, 111, 115
tevhîd, 85, 88, 99
tevhîd-i ıztırârî, 102
tevsî', 88
tıbb-ı atîk, 74
tıbb-ı cedîd, 74
tilâvet, 111, 112, 114
tilâvet-i Kur'ân, 82
toprak, 66
Türkçe, 114
ubbâd, 90
ubûdiyet, 87, 90, 93
uknûm, 40
uknûm-i ilim, 40
ulemâ-i teşrîh, 29
ulûhiyet, 4, 5, 34, 66, 85, 86
ulûhiyet isnâdı, 85
ulûhiyetin bâtını, 12, 14
ulûhiyetin zâhiri, 3, 12
ulûhiyyet-i mutlaka, 35
ulûm-i ilâhiyye, 112
ulviyet, 71
unsurî, 75, 77
unsuriyât, 77, 78
unsuriyyûn, 63, 68, 69, 77
Uranüs, 67
usûl-i selâse, 40

Utârid, 67
ümmet, 95, 96, 97, 100, 107, 108, 111
ümmet-i Muhammed, 115
vahdet, 92
Vâhid, 52
vahiy, 64
vahy-i ilâhî, 21
vâlide, 19, 20, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 32, 41
vâris, 73
varlık, 50
vehim, 5, 72
velâyet-i mutlaka, 51
veled, 31
veled-i cemîl ve sâlih, 20
veled-i zinâ, 21
veliyye-i afîfe, 19
veliyy-i mutlak, 51
vermek, 59, 76
vicdân, 80
vitr, 61
vücûb, 56
vücûd, 35, 40, 50, 57, 59, 61, 89
vücûd birdir o da vücûdullahdır, 49
vücûdda iki i'tibâr vardır, 76
vücûd-ı abdânî, 62
vücûd-ı Hak, 47, 62, 87, 91, 97, 101
vücûd-ı Hak'tan gayrı bir vücûd-ı müstakil yoktur, 35, 36
vücûd-ı hakîkî, 39, 50, 60, 87, 91
vücûd-ı Hakkânî, 62
vücûd-ı izâfî, 48, 87, 100
vücûd-ı kesîf-i hâricî, 57
vücûd-ı mutlak, 11, 12, 47, 60, 61, 66, 70, 102
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 35, 50, 56, 60
vücûd-ı zâhirî, 4, 5
vücûdât-ı izâfiyye, 35, 39, 57, 101, 102
vücûdât-ı kesîfe, 51
yağmur tânesi, 68
yahûdî, 5, 7, 85
yahûdîler, 6, 9, 10, 22
yanağına bir tokat vurulsa diğer yanağını çevirmek, 28
yaprak, 55
yarasa, 11
yedeyn, 75
yedi gök, 63
yed-i vâhide, 77
yemîn, 75, 76
yer, 60
yevm-i kıyâmet, 101
yılan beşeresi, 20
yoktan hiçbir şey çıkmaz, 50
yoktan var oldu denilmesi, 50
yuâr, 17
yübûset, 69, 70, 71, 74, 76
za'f-ı îmân, 114
zâhir, 61, 66, 102
Zâhir, 47, 61, 92
zâlim, 110
zamîr-i gāib, 99, 100, 101
zamîr-i muhâtab, 93
zamîr-i mütekellim, 93
zât, 70, 79
zât-ı ahadiyye, 46, 50, 70, 71
zât-ı ahadiyyet, 57
zât-ı baht, 46
zât-ı ilâhiyye, 51
zât-ı mutahhara, 2, 3
zât-ı mutlak, 47, 50, 57, 78, 82
zât-ı sırf, 49

zelîl, 103
zemherî, 65
zevk, 42, 47, 80, 83
zevkî, 64
zevk-i Hak, 107
zevk-i hâlî, 48
zevk-i Muhammedî, 43, 47
zevk-i müşâhede, 48
zevk-i tasavvurî, 47
zillet, 100, 102
zinâ, 5, 85
Zuhal, 67
zuhûr, 50, 61, 62, 67, 70, 79, 87
zuhûrun kâffesi vücûd-ı Hak'ta vâki' olur, 71
zulmet-i cehl, 50
zulüm, 110
Zühre, 67

XVI. SÜLEYMAN FASSI İNDEKSİ (16 Numaralı Defter [3869])

Süleyman Fassı Âyet İndeksi

Ahzâb 33/21, 59
Ankebût 29/64, 24
A'râf 7/121, 46
A'râf 7/122, 43, 44, 45, 46
A'râf 7/156, 6, 14, 15, 16
Câsiye 45/13, 48
En'âm 6/12, 6, 15
Enbiyâ 21/78, 37
Enbiyâ 21/79, 36, 37, 38, 39
Hadîd 57/3, 56
Hadîd 57/4, 45, 46
Kāf 50/15, 31, 32
Kāf 50/37, 60
Mü'min 40/60, 52
Nahl 16/40, 18
Neml 27/29, 2, 3, 27, 28
Neml 27/30, 2, 3
Neml 27/31, 3
Neml 27/34, 29
Neml 27/35, 29
Neml 27/36, 29
Neml 27/37, 29
Neml 27/38, 29
Neml 27/39, 29, 30
Neml 27/40, 29, 30
Neml 27/42, 39, 40, 42
Neml 27/44, 42, 43, 45, 46, 47
Nûr 24/35, 6
Rûm 30/7, 24
Sâd 38/30, 36
Sâd 38/35, 10, 11, 12, 13, 51, 60
Sâd 38/36, 48
Sâd 38/39, 50, 51
Şûrâ 42/11, 23

Tâhâ 20/114, 54
Talâk 65/12, 18
Yûnus 10/90, 44, 45
Yûsuf 12/39, 47

Süleyman Fassı Hadis İndeksi

إِذَا أَحْبَبْتُ عَبْدًا كُنْتُ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ وَرِجْلَهُ وَيَدَهُ، 8، 17
اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ، 59
أَنَا ابْنُ امْرَأَةٍ تَأْكُلُ الْقَدِيدَ، 11
أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَلَافَخْرَ لِي، 11
الدُّنْيَا لَاتَزِنُ عِنْدَ اللّٰهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ، 60
اَلنَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا اِنْتَبَهُوا، 55
فَأَمْكَنَنِي اللّٰهُ مِنْهُ، 13

Süleyman Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Ali (Hz.), 24, 49
Âsaf bin Berhıyâ, 28, 29, 30, 34, 35, 36
Belkîs, 2, 3, 4, 5, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 40, 42, 43, 44, 46, 47, 60
Câmî (Abdurrahman), 57, 61
Dâvûd (a.s.), 36, 37, 38, 39
Ebû Hüreyre, 13
Fir'avn, 43, 44, 45, 46
Hârûn (a.s.), 44, 45
İbnü'l-Arabî, 15, 29, 49, 59
İfrît, 11, 13, 29, 30
Kisrâ, 3, 4
Medîne, 11, 13
Meryem (Hz.), 54
Muhammed (s.a.v.), 4, 11, 13, 24, 38, 54, 55, 56, 59, 60
Mûsâ (a.s.), 44, 45
Ömer (Hz.), 54
Rudeyn, 33
Sebâ, 29, 30, 31, 32, 35, 40, 42
Süleymân (a.s.), 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 25, 28, 29, 31, 34, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 46, 48, 49, 50, 60
Şebüsterî, 21

Süleyman Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı Nûhî, 23
Fass-ı Şîsî, 52
Mesnevî-i Şerîf, 4, 10, 32, 35

Süleyman Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 5, 7, 8, 50, 51, 52
abdin mazharında amel eden Hak'tır, 8
ağaç, 9, 24
ahadiyyet-i ayn, 17, 19
âhir, 9
Âhir, 7, 8, 9, 56
âhiret, 23, 51, 58
âhiret dâr-ı hayâttır, 24
âhiret dâr-ı hayevândır, 23
ahkâm, 16, 17
akāid, 45
akl-ı nazarî, 34
aks-i hakāyık, 25
aktâb, 10
âlem, 19, 20, 32, 40, 45, 57
âlem-i gayb, 32
âlem-i hayâl, 56, 59
âlem-i his, 54, 57, 59
âlem-i his ve şehâdet, 55
âlem-i kevn, 58
âlem-i misâl, 41
âlem-i süflî, 10
âlem-i şehâdet, 6, 9
âlem-i ulvî, 2, 10
âlem-i vücûd, 6
âlemlerin Rabb'i, 44
âlet-i tenâsül, 8
Alîm, 22
Âlim, 21, 22
a'mâl, 5
a'mâl-i sâliha, 6
amel, 6, 7, 8
amel-i sâlih, 7, 15
âmil, 7
Amr, 21, 25
ân-ı gayr-ı münkasim, 32, 35, 41
ân-ı vâhid, 31
araz iki zamanda bâkî kalmaz, 34
a'râzın tecdîdi, 33, 34
A'ref-i enbiyâ (s.a.v.), 56
ârif, 21, 56, 57
âsâr, 16, 17
atâ, 50, 51, 52
ateş, 2
ayak, 8
a'yân, 1, 36
a'yân-ı halkıyye, 18, 19
a'yân-ı kevniyye, 1, 16
a'yân-ı sâbite, 1, 6, 16, 17
a'yân-ı sâbite şuûnât-ı zâtiyye olan esmânın zıllıdır, 16
a'zâ, 8
âyîne, 16, 17, 20, 57
ayn, 6, 7, 15, 18, 20, 21, 28, 30, 31, 32, 35, 40, 41, 42, 59
ayn-ı ahadiyyet, 18, 19
ayn-ı Hak, 18
ayn-ı sâbite, 5, 10, 40
ayniyyet-i sûret, 42
balık, 42
bana ilmi ziyâde et, 54
basar, 28, 30
Basar, 16, 24
basar-ı ilâhî, 19
basarın görülen şey tarafına hareketi, 31
Basîr, 23
bâtın, 8, 9, 17, 23, 24, 25
Bâtın, 7, 9, 56
Belkîs'ın islâmı, 45

Benî İsrâîl, 44, 45
bereket, 58
besmele-i şerîfe, 3, 15
billûr, 42
buhâr-ı latîf, 58
cem'iyet, 48, 49
cem'iyyet-i kalb, 48, 49, 50
cevârih, 35
cin, 11, 28, 29, 30
cinsiyet kokusu, 4
cüz', 19, 20
çekirdek, 9
dıyk-ı adem, 15
dıyk-ı ademiyyet, 16
dil, 8
duâ, 11, 52
dünyâ, 23
dünyâ dâr-ı hayât değildir, 24
ecrâm-ı âlem, 48, 49
ecr-i tâm, 51
edeb, 3, 14
efendi, 12
ehl-i devlet, 26
el, 8
elçi, 29
emr, 48
emre imtisâl, 51
emr-i ilâhî, 51, 52, 58
enbiyâ, 4, 6
enbiyânın îmânları, 44
erbâb-ı himem, 35
erbâb-ı müteferrika, 47
ervâh-ı felekiyye, 49
ervâh-ı nâkısa, 55
esmâ, 1, 5, 15, 46
esmâ-i ilâhiyye, 8, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 49
esmâ-i müteayyine, 8
esrâr, 61
esrâr-ı tarîkat, 57, 58
esrâr-ı tasarruf, 28, 29, 30
Eş'arîler, 33, 34
eşyâ her zaman Hakk'ın ma'lûmudur, 18
eşyânın havâssı, 29
eşyâya her zaman Hakk'ın irâdesi taalluk etmez, 18
evliyâ, 4, 6
Evvel, 7, 9, 56
fâzıliyet, 22
felâsife, 24
fıtrat, 54
fıtrat-ı islâm, 55
fiil-i Hak, 49
Fir'avn'ın îmânı, 44
fotoğraf makinesi, 30
fukahâ, 39
gayr, 8, 17
gölge, 57
gönül, 4
gören ile görülen şey arasındaki mesâfe, 30
görme, 17
göz, 8
güneş, 21
hadîs-i İfrît, 13
hadîs-i kudsî, 8, 17
hadîs-i şerîf, 13, 55
Hak, 7, 9, 16, 17, 23, 24, 32, 35, 38
Hak ile berâberiz, 45, 46
Hakk'ın aynı, 8
Hakk'ın hüviyeti, 8, 21

Hakk'ın şuûnâtı sıfât ve esmâsıdır, 56
Hakk'ın tecellîsi bi-hasebi'l-esmâdır, 10
hakāyık-ı eşyâ, 6, 24
hakāyık-ı gaybiyye, 16
hakāyık-ı sâbite, 6
hakîkat, 17, 57
hakîkat cihetiyle Hak, 58
hâkim, 38
halîfetullah, 37
halîfetullah fi'l-arz, 60
halk, 7, 8, 18, 19, 24, 40
halk Hakk'ın hüviyetidir, 23, 25
halk-ı cedîd, 31, 32, 33, 35
halkın tecdîdi, 31, 32, 34
hareket, 30
havâ, 2
havâss-ı eşyâ, 28, 30
havâss-ı umûr-i tabîiyye, 49
hayâl, 54, 55, 57
hayâlât, 30
hayât, 24
Hayât, 16, 24
hayât-ı dünyâ, 24
Hayber Kalesi kapısı, 49
hayvânât-ı berriyye ve bahriyye, 2
hazret-i şehâdet, 1
hazz-ı nefsâniyye, 56
hediye, 28
her şeyde her şey vardır, 20
hevl, 60
hezz, 33
hibe, 36
hibetullah, 36
hicâb, 25
hikmet, 26
hikmet-i hükûmet, 26
hikmet-i rahmâniyye, 2
hilâfet-i ilâhiyye, 10
hilâfet-i zâhire, 36
himmet, 48, 49
himmetle tasarruf, 49
hubb-i ezelî, 6
hüccet-i bâliğa, 36
Hüdhüd, 2, 26
hüküm, 38
hükm-i Hak, 38
hükm-i ilâhî, 38
hükmullah, 38
hüviyet, 7, 8, 9, 17, 21, 24, 25
ibâdullah, 23, 24
İbrânî, 15
icâbet, 52
îcâd, 31
îcâd ve i'dâm, 31
ictihâd, 38, 39
i'dâm, 31
ilim, 6, 38, 54, 55, 58, 59
İlim, 16, 18, 24
ilimden ziyâdeyi taleb, 54, 58, 59
ilm-i Dâvûd, 36
ilm-i ilâhî, 1, 40, 41
ilm-i ilâhîde sübût, 1, 5
ilm-i mu'tâ, 36
ilmin ma'lûmâta taalluku, 18
ilmullah, 36
ilkā, 2
ilkā-yı sem', 60
illetin zamânı ma'lûlün zamânının aynıdır, 33
îmân, 5, 6, 44, 45
imtinân, 5, 6, 14, 17
imtinân ve ihsân, 18

imtisâl, 52
inâyet-i ezeliyye, 1, 6, 36
inâyet-i zâtiyye, 6
infiâl, 49
inkıyâd, 43, 44, 46
ins ve cin, 2, 35
insân-ı kâmil, 47
irâde, 19
İrâde, 18, 24
irâdenin ma'lûmâta taalluku, 18
isbât, 23
isim, 9, 15, 47
isim müsemmânın aynıdır, 8
islâm-ı Süleymân, 45, 46
ism-i câmi', 47, 60
ism-i hâs, 46
ism-i ilâhî, 5, 15, 19, 57
ismullâh, 2, 3, 5, 25, 60
isrâ, 54, 55
isti'dâd, 6, 10, 53, 57
isti'dâd-ı zâtî, 15
istihkāk, 36
işitme, 17
i'tikād, 43, 44, 46
ittihâd-ı zamân, 31, 32
ittisâl, 26
izmihlâl, 18
kābiliyet, 23
kadın, 27
kadîd, 11
Kādir, 21, 22
kāil, 38
kalb, 8
karın, 8
kayyûm, 57
Kelime-i Süleymâniyye, 2
kelime-i temsîl, 40
kemâl, 55
kemâl-i ma'rifet, 35
kerb-i müzâyaka, 6
kesâfet, 8
kesret-i nisebiyye, 18
kevâkib-i sâbite feleği, 28, 30
kevn hayâldir, 57
kisve-i taayyün, 40
koyun, 37
koyun kıssası, 37
koyun ve tarla mes'elesi, 38
köle, 12
köşk, 42
kudret, 19
Kudret, 16, 24
kul, 7
kulak, 8
kuş dili, 61
kuvâ, 35
küfür, 43
kümmel, 10, 35, 49
kün emri, 18
lâ-şey, 60
latîf, 56
lebbeyk, 52
letâfet, 8
levha, 41
lisân-ı Arab, 14
lisân-ı isti'dâd, 10
lücce, 42
maânî-i latîfe, 56
mahfî, 1
mak'ad-ı sıdk, 36, 38
makām-ı abdiyyet, 52
makām-ı cem'iyyet, 48, 49

makām-ı seyyidiyyet, 52
makām-ı Süleymânî, 60
ma'lûm, 22
ma'nâ, 10, 56
manzûr, 28
ma'rifet, 9
ma'rifet-i ilâhiyye, 3, 10
ma'rifet-i nefs, 17
marzî, 53
mazhar, 10, 23, 47, 57, 60
mazmûn, 2
medlûl, 23, 24, 25
mefzûliyet, 22
Mehdî, 39
mektûb-i kerîm, 2, 3, 4
melek, 55
melik, 26
mensûh, 10
merhûm, 18, 25
mertebe, 38, 40
mertebe-i ahadiyyet, 6, 15
mezâhib, 39
mi'râc, 55
mubsar, 28, 30
mu'cizât düşmanın kahrı içindir, 4
mu'cizât-ı enbiyâ mûcib-i îmân olmaz, 4
mu'cize, 4
mufâzale, 17, 19, 23
mugāyeret-i i'tibârî, 49
Mûsâ ve Hârûn'un Rabb'i, 43, 44
müctehid, 38
müdebbir, 8, 46
mülk, 9, 10, 11, 12, 13, 26, 47, 48, 50, 51, 52, 60
mülk ile zuhûr, 10, 48
mülkün umûmu üzerinde tasarruf, 14
mülk-i âhiret, 50, 60
mülk-i dünyâ, 60
mülk-i hâs, 11
mülk-i vesî', 10
mü'minîn, 6
münderic, 7, 8
münfail, 48, 49
Mürîd, 21, 22
müsahhar, 48
müsemmâ, 19, 22, 23, 24
müsemmâ Allâh'ın gayrı değildir, 25
müstehlek, 15, 16
müşâbehet-i vücûd, 42
nakış, 40, 56
nâs uykudadır, 55
nâsiye, 45, 46
nâzır, 28
nebî, 46, 55
nefes-i Rahmânî, 1, 15, 16
nefy, 23
nefy ve isbât, 23
nerede olur iseniz O sizinle berâberdir, 46
niseb, 9, 15, 16
niseb-i rabbâniyye, 16
niseb-i zâtiyye, 15, 16
nûr, 6
nüfûs-i kâmile, 49, 50
pâdişâh, 29, 53
pâdişâhlık, 10
peygamber, 29
Rabb-i hâs, 25, 46, 57
Rabb-i Mûsâ ve Hârûn, 45
Rabbü'l-âlemîn, 43, 47
Rabbü'l-erbâb, 44
Rahîm, 5, 6, 14, 25

râhim, 18
Rahmân, 5, 6, 14, 25, 60
rahmet, 1, 5, 6, 8, 15, 16, 17, 25
rahmet-i âmme, 6, 7, 10
rahmet-i âmme-i sıfâtiyye, 1
rahmet-i âmme-i zâtiyye, 1
rahmet-i hâssa, 7, 10
rahmet-i hâssa-i sıfâtiyye, 1
rahmet-i hâssa-i zâtiyye, 1
rahmet-i husûsiyye, 6
rahmet-i imtinân, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 16, 17
rahmet-i rahîmiyye, 7, 25
rahmet-i rahîmiyye-i vücûbiyye, 17
rahmet-i rahmâniyye, 6, 7, 25
rahmet-i rahmâniyye-i imtinâniyye, 17, 36
rahmet-i vücûb, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 17
rehber, 46
ressâm, 20, 41
resûl, 38, 43, 44
rûh, 8, 46, 50
rûh-ı a'zam, 38
rüşvet, 26, 27
rü'yâ, 54, 55, 56
rütbe-i Dâvûd, 38
rütbe-i Süleymân, 38
rüzgârı teshîr, 48
sahrâ-yı vücûd, 56
saltanat, 10, 11
saltanat-ı bâtıne, 10
saltanat-ı bâtıne ve zâhire, 11
saltanat-ı zâhire, 10
sehare, 45, 46
sekiz a'zâ, 7, 8
selâm, 24
Sem', 16, 24
sem'-i ilâhî, 19
Semî', 23
seyyid, 11, 52
sıfat mevsûfun ve esmâ müsemmânın aynıdır, 56
sıfât-ı ilâhiyye, 17, 18, 19
sıkıntı, 1
sırât-ı müstakîm, 45, 46, 47, 52, 57
sırr-ı tecelliyât, 21
sırr-ı vahdet, 61
sîga-i teşbîh, 40
sihirbaz, 44, 45
sinema, 30
sivrisinek, 60
siyâdet, 11
siyâset, 27
su, 2, 42
suâl, 51, 54, 58
sultân, 26
sûret, 7, 8, 40, 41, 42, 56, 59
sûret-i kesîfe, 56
suver-i âlem a'yân-ı sâbitenin zıllıdır, 16
suver-i hissiyye, 59
suver-i ilmiyye, 6, 16
suver-i kesîfe, 56
suverin zâhiri ve bâtını Hak'tır, 56
süadâ-yı ezeliyye, 1
Süleymân'ın duâsı, 13
Süleymân'ın ilmi, 37
Süleymân-ı zamân, 10
Süleymânlık, 10
sülûk, 58
sümme, 33
süt, 54, 55, 56, 58, 59
şarâb, 54, 55

şecere-i Mûsâ, 38
şeftâli, 9
şe'n-i Hak, 56
şe'n-i ilâhî, 56
şerîat, 6
şerîat-ı ictihâdiyye, 39
şerîat-ı muhammediyye, 39
şerîat-ı muhammediyye-i asliyye, 39
şerîat-ı muhammediyye-i ictihâdiyye, 39
şerîf ümmet, 38
şirk, 43
şuûnât, 1, 56
taalluk-ı ilim, 17
taalluk-ı irâde, 17
taalluk-ı kudret, 17
taayyün, 8, 18, 21, 24, 47, 58
taayyünât-ı halkıyye, 22
taayyünât-ı i'tibâriyye, 16
taayyünât-ı kesîre, 18
tahkîk, 17
taht, 29, 30, 31, 32, 35, 40, 42
taht-ı Belkîs, 34
takayyüd, 18, 47, 58
takvâ, 6, 15, 17
takyîd, 44, 46
taleb, 51, 52, 53, 59
tarfetü'l-ayn, 31
tarîk-i Hak, 52
tarîk-i sûfiyye, 60
tarla, 37
tasarruf, 10, 11, 12, 13, 14, 35, 36, 48, 49, 50, 51
tasarrufta isneyniyet vardır, 35, 49
taslît-i himmet, 49
taslît-i vehm, 48
tasrîh, 45
taş, 24
tazammun, 5, 6
tazmîn, 45
tecdîd, 34, 39, 40
tecdîd-i halk, 33
teceddüd, 32, 40
teceddüd-i emsâl, 33, 34, 35
tecellî, 1, 6, 10, 32, 34
tecellîde tekrâr yoktur, 10
tecellî-i zâtî, 38
tedbîr-i ilâhî, 26
tedbîr-i siyâsî, 27
tefâzul, 18, 19, 23, 24
te'hîr-i îmân, 43
teklîf-i ilâhî, 8
temkîn-i kahr, 11
temsîl, 56
tenezzül, 16
tenzîh, 23
terâhî, 33
tercümân, 36, 38
teshîr, 47, 48, 49
teşbîh, 23
te'vîl, 54, 55, 56, 59
te'vîl-i icmâlî, 56
te'vîl-i tafsîlî, 56
toprak, 2
ubûdiyet, 11
ulûhiyet, 35, 49
umûr-i ademiyye, 8, 16
uyku, 55
uzuv, 7
ümmet, 54, 55, 59
ümmet-i Muhammed, 38, 39
üsve-i hasene, 59
Vâhid-i Kahhâr, 47

vehb, 13, 36
vücûb, 5
vücûd, 40
vücûdda Hak'tan gayrı bir şey yoktur, 17, 18
vücûdda hayevândan başka yoktur, 24
vücûd-ı aynî, 10
vücûd-ı hakîkî, 17
vücûd-ı hakîkî-i Hak, 24
vücûd-ı hayâlî, 57
vücûd-ı ilmî, 1, 40
vücûd-ı i'tibârî, 17, 24
vücûd-ı izâfî, 58
vücûd-ı kevnî, 5
vücûd-ı mutlak, 18, 58
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 16, 38, 40, 46
vücûd-ı mutlak-ı latîf, 57
vücûd-ı müstakil, 16, 32
vücûd-ı Süleymân, 38
vücûd-ı vâhid-i Hak, 57
vücûdât-ı hâriciyye, 17
vücûdât-ı kevniyye, 16
vücûdât-ı müteayyine, 46
vücûd-ı âmm, 6
yıldız, 48
zâhir, 9, 23
Zâhir, 7, 8, 9, 56
zaman, 30
zamân-ı adem, 34
zamân-ı vücûd, 34
zann-ı gālib, 39
zât, 15
zât-ı ahadiyye, 5, 15
zât-ı ahadiyyet, 1, 6
zât-ı Hak, 6
zerre, 20
zevk, 52
zevk-i tarîk, 50, 51
Zeyd, 21, 25
zıll, 57
zuhûr, 8, 15
zulmet-i adem, 6
zücâc, 42
züll-i suâl, 52

XVII. DÂVUD FASSI İNDEKSİ (17 Numaralı Defler [3870])

Dâvud Fassı Âyet İndeksi

Âl-i İmrân 3/55, 26
A'râf 7/156, 38
Bakara 2/30, 2, 13, 14, 15, 18
Bakara 2/31, 15
Bakara 2/33, 15
Bakara 2/124, 13, 15
Bakara 2/185, 28
Bakara 2/207, 44
En'âm 6/84, 4
En'âm 6/90, 17, 20
Enbiyâ 21/22, 29, 31
Enbiyâ 21/34, 26
Enbiyâ 21/79, 2
Fetih 48/2, 7, 8
İsrâ 17/3, 6, 8
İsrâ 17/84, 38
Mâide 5/117, 26
Meryem 19/53, 4
Nahl 16/40, 34
Neml 27/15, 2
Neml 27/16, 2
Nisâ 4/43, 26
Nûr 24/54, 32
Sâd 38/17, 12
Sâd 38/18, 2, 11
Sâd 38/19, 2, 11
Sâd 38/20, 2, 12
Sâd 38/26, 2, 11, 12, 13, 14, 16, 18
Sâd 38/42, 4
Sebe' 34/10, 4, 12
Sebe' 34/13, 6, 7
Yûnus 10/62, 44

Dâvud Fassı Hadis İndeksi

إِذَا بُوِيعَ الْخَلِيفَتَانِ فَاقْتُلُوا الْآخَرَ، 29
أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، 44
أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا، 7
اَلتَّائِّي مِنَ الرَّحْمٰنِ، 1
سَبَقَتْ رَحْمَتِي عَلَى غَضَبِي، 38، 40

Dâvud Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Âdem (a.s.), 1, 2, 14, 15, 17, 18
Attâr (Ferîdüddin), 34
Avrupa, 24
Câlût, 2
Câmî (Abdurrahman), 34
Cebrâîl (a.s.), 7
Dâvûd (a.s.), 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 42, 43, 44
Ebû Hanîfe, 26
Ebû Tâlib Mekkî, 33, 34
Eyyûb (a.s.), 4
Hârûn (a.s.), 4
İbn Abbâs, 26
İbn Atâ, 7
İbnü'l-Arabî, 11, 26, 30, 41
İbrâhîm (a.s.), 4, 15, 17
Îsâ (a.s.), 17, 21, 25, 28
İshâk (a.s.), 4
Mevlânâ, 7, 19
Muhammed (s.a.v.), 3, 7, 9, 10, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 30, 44
Mûsâ (a.s.), 22, 23, 26
Nessâc-ı Buhârî, 19
Nûh (a.s.), 1, 8
Süleymân (a.s.), 2
Şâfiî, 26
Şeybân-ı Râî, 19
Talha ibn Ali, 26

Dâvud Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı Îsevî, 26
Fass-ı Sâlihî, 34
Fass-ı Süleymânî, 4
Fass-ı Şîsî, 3
Fass-ı Üzeyrî, 5, 32, 36
Fass-ı Ya'kūbî, 32
Fîhi Mâ Fîh, 7, 19
Fusûsu'l-Hikem, 3
Kūtü'l-Kulûb, 34
Nefehâtü'l-Üns, 34
Tezkiretü'l-Evliyâ (Attâr), 34

Dâvud Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abdest, 26
abd-i şekûr, 6
abdiyet, 4
âhir zaman, 20
ahkâm, 23
ahkâm-ı hilâfet, 1, 2
ahkâm-ı risâlet, 1
Ahmed, 10
ahsen-i takvîm, 1
akl-ı nazarî, 12
aktâb, 18
âlemden fasl, 10
âlemden inkıtâ', 10
âlem-i şehâdet, 36
âl-i Dâvûd, 6
Allah, 18, 44
Allâh'a karşı Allah ile muhâfaza, 44
Allah'dan ahz, 20, 21, 22
Allah'dan halîfe, 17, 20, 21, 22
Allâh'ın hükmü nâfizdir, 29, 32
amel, 4, 6, 11, 32
Amr, 39
Arapça, 19
ârif-i billâh, 43
arş, 7
arş-ı zât, 33, 34
atâ, 6, 7
atâyâ, 4, 7, 8
atâ-yı ilâhî, 5
ateş, 42, 43
a'yân-ı hâriciyye, 5
a'yân-ı kevniyye, 32
a'yân-ı sâbite, 5, 32, 35, 38

a'yân-ı sâbitenin hîn-i sübûtu, 35
ayıklık, 8
ayn, 13, 17, 20, 21, 35
ayn-ı cehennem, 40
ayn-ı cennet, 40
ayn-ı kābile, 36
ayn-ı sâbite, 32, 36
azâb, 40
azâb-ı şedîd, 13, 14
basîret, 41
bâtın, 12
câil, 14, 15
cebir, 35
cehennem, 40
cehil, 36
cemâdât, 43
cem'iyyet-i kalb, 15
cennet, 40
cezâ, 4
dağ, 2, 11
dâiye-i tasarruf, 31
demir, 42, 43, 44
demiri yumuşatmak, 12, 42, 43
dîn-i hâlis, 28
dürû'-ı vâkıye, 42
eamm-ı esmâ, 15, 18
ebrâr, 8
edeb, 14
Efendimiz'in ism-i şerîfi, 10
Efendimiz'in istiğfârı, 8
ehass-ı esmâ, 15, 18
ehl-i keşf, 28, 30
eimme-i müctehidîn, 19, 27, 36
eimmenin ictihâdâtı, 28
emr-i ilâhî, 36
emr-i ilâhîye muhâlefet, 35, 36
emr-i ilâhîye muvâfakat, 35, 36
emr-i irâdî, 32
emr-i meşiyyet, 33, 35, 36, 37, 38
emr-i meşiyyete muhâlefet, 40
emr-i şerîat, 38
emr-i teklîfî, 32, 36, 38, 40
emr-i tekvînî, 33, 34, 38
emr-i vâsıta, 33
enbiyâ, 3, 4, 6, 8, 11, 12, 17, 20, 34, 36
enbiyâ-yı sâbıka, 20
enbiyâ-yı sâlife, 22
erbâb-ı basîret, 10
esmâ, 14
esmâ ve sıfât, 33
esmâ-i celâliyye, 44
esmâ-i cemâliyye, 44
esmâ-i ilâhiyye, 15, 18
evliyâ, 28, 30, 36
evliyâ-i kümmelîn, 18, 19, 20
evliyâullah, 43
fasl-ı hitâb, 2, 11, 12
fazl, 4, 12
fehim, 41
fiil, 35, 36
fuhuş, 39
gafr, 6, 7, 8
gayrın ünsiyeti, 8
gazab, 40
gazab-ı ilâhî, 37, 38
gül, 40
günâh, 6, 7, 8
hadîs-i kudsî, 38, 40
hadîs-i şerîf, 19, 27, 30
hadîs-i şerîfe muhâlif hüküm, 27
Hak, 42
Hakk'a ittisâl, 10

Hakk'a karşı Hak'la muhâfaza, 44
Hakk'a karşı Hakk'ı siper ittihâz etmek, 44
hakāyık, 42
hakāyık-ı ilâhiyye, 12
hakîkat-i muhammediyye, 3
hâlet-i mestî, 8
halîfe, 2, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30, 31
halîfe resûle tâbi'dir, 23
halîfe-i hükm, 16
halîfe-i Resûlullah, 21, 22, 29, 30, 31
halîfetullah, 21, 22, 30, 42
halkın isti'dâdâtı, 24
hasenâtü'l-ebrâr, 8
hâtır, 11, 12
herkesin âkıbeti rahmete çıkar, 41
hevâ, 11, 12
hınzır, 40
hidâyet, 20
hikmet, 2, 9, 11, 12, 39
hikmet-i ferdiyye, 3
hikmet-i ilâhiyye, 10
hikmet-i vücûdiyye, 3
hilâfet, 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 25
hilâfet Allah'dan değil resûllerdendir, 18
hilâfeti Rabb'inden ahz, 22
hilâfet-i ilâhiyye, 1, 22
hilâfet-i ma'neviyye, 29, 30
hilâfet-i zâhire, 29, 30
hilâf-ı emr-i şerîat, 39
hiyel, 43
huld, 26
hulefâ, 11
hurûf-i infisâl, 10
hurûf-i ittisâl, 9, 10
hüküm muhakkak Allâh'ın hükmüdür, 29, 31
hükmü Allah'dan ahz, 30
hükmü nesh, 22, 23
hükmü ziyâde etmek, 22, 25, 26, 27
hükm-i ilâhî, 16, 25, 28
hükm-i şerîat, 18, 31
hükûmet, 23
ıstılâh-ı muhakkikîn, 33
îcâd, 34
îcâd ve i'dâm, 34, 35
ictihâd, 17, 26, 27, 28
ihbârât-ı ilâhiyye, 15
ihsân-ı rabbânî, 5
ihtisâs, 9, 10
ihtisâs-ı ilâhî, 20
iki halîfeye bîat, 29, 30
iki ilâh, 29, 31
ilâh, 29, 31
ilâh-ı muhayyel, 31
ilim, 2
ilim ma'lûm olan a'yân-ı sâbiteye tâbi' olur, 35
ilm-i Hak, 33
ilm-i ilâhîde sübût, 32
ilm-i şühûdî, 41
ilm-i zâhir-i şerîat, 19
imâm, 13, 15, 17, 25
imâmet, 14, 15, 17
îmân, 41
inâyet-i ezeliyye, 4, 6
infisâl, 10
insân-ı kâmil, 1
irâde, 33
irâde ilme tâbi'dir, 35

irâde-i ilâhiyye, 34, 35, 38
irsâl-i rusül, 24
isim, 9
ism-i celâlî, 44
ism-i cemâlî, 44
ism-i fâil, 14
ism-i ilâhî, 37
isti'dâd, 32, 38, 39, 40, 42
isti'dâd-ı ezelî, 36
isti'dâd-ı gayr-ı mec'ûl, 36
isti'dâdât, 23
istidlâl, 41
istiğfâr, 8
isyân, 36, 39
iştirâk, 3
itâat, 37
ittikā, 42
ittisâl, 10
kāide-i tekâmül, 1
kalb, 42, 43
kānûnnâme, 23
karanlık, 6
katl, 39
Kelime-i Dâvûdiyye, 3
kemâlât, 3
kemâlât-ı esmâiyye, 1
kemâl-i vücûdî, 3
kerâmât-ı kevniyye, 43
keşf, 25, 27, 31
keşf tarîki, 27
kılıç, 29, 42, 43
kulûb-i kāsiye, 42, 43
Kur'ân, 19
Kur'ân kıyâmete kadar münzeldir, 19
kuş, 2, 11, 12
küfür, 36
kümmel-i evliyâ, 19
kün emri, 34
lisân-ı hamd ve zemm, 35, 36
lisân-ı isti'dâd, 32, 36
lisân-ı keşf, 21, 22
lisân-ı zâhir, 21, 22
maânî, 10
maâsî, 43
mâdde vâki' olur, 20
ma'den, 22
ma'dûmun îcâdı, 33
makām, 19
makām-ı keşf, 31
ma'lûm, 38
ma'nâ, 9, 19
ma'siyet, 33, 34
mantıku't-tayr, 2
mec'ûl, 36
Mehdî, 28
melâike, 2, 14, 18
merâtib-i esmâiyye ve kevniyye, 12
mertebe-i ahadiyyet, 35
mertebe-i hilâfet, 16
mertebe-i kurbet, 11
mes'ele-i şer'iyye, 19
mess-i nisâ, 26
mestlik, 8
meşiyyet, 30, 33, 34, 35
meşiyyet-i Hak, 33
meşiyyet-i ilâhiyye, 30, 32, 38
meşiyyetin saltanatı büyüktür, 33
meşreb, 38
mevcûdun in'idâmı, 33
mevrid-i nassda ictihâda mesâğ yoktur, 27
mezâhib-i erbaa, 28

mızrak, 42, 43
minnet-i kübrâ, 11
mu'cize, 43, 44
muhakkikîn, 34
muhâlefet, 33, 34, 36, 38, 43
mukarrebîn, 8
mutî', 38
müctehid, 12, 28
mülk, 2
münkād, 38
Müntakim, 42, 44
müşâhede, 41
müşâhededе hatâ olmaz, 41
nâib, 18
nazar-ı aklî, 15
nazar-ı basîret, 15
necâset, 40
necâset böceği, 40
nesh, 23
nesh-i şerâyi', 24
ni'met, 9, 11
nûr-i ilâhî, 10
nübüvvet, 2, 4
nübüvvet-i teşrî', 4
nüzûl, 20
ok ucu, 42
oyun, 39
Rabb'inden ahz, 21
Rabb-i hâs, 37
racül-i adl, 27
Rahîm, 42, 44
rahmet, 37, 40
rahmet-i hâssa-i zâtiyye, 4
rahmet-i ilâhiyye, 38
rahmetim gazabımı geçmiştir, 37, 38, 40
renk, 8
resûl, 11, 17, 20, 23, 25
resûl ahkâmda ziyâdeyi kabûl eder, 22, 23
resûlden halîfe, 17, 19
resûller ancak teblîğe me'mûrdur, 32
rızâ, 40
risâlet, 1, 4
rusül, 4, 22
saâdet, 37, 38
sâhib-i seyf, 30, 31
sahv, 8
sefk-i dimâ', 30
sekr, 8
Sen'den Sana sığınırım, 44
seyyiâtü'l-mukarrebîn, 8
sırât-ı müstakîm, 37
sidretü'l-müntehâ, 7
sirâc-ı münîr, 6
siyâset-i halk, 12
sû'-i fâtiha, 39
sû'-i hâtime, 39
sûret-i insâniyye, 1
suver-i nisebiyye, 35
şekûr, 6
şer', 29, 31, 34
şer' hakkında ancak takrîr vardır, 32
şer'-i ictihâd, 25
şer'-i Muhammedî, 42
şer'-i Resûl, 26
şer'-i takrîr, 25, 28
şerîat, 19, 20, 24, 26, 34, 38
şerîata muhâlefet, 34
şerîat-ı îseviyye, 24
şerîat-ı muhammediyye, 20, 22
şerîat-ı mûseviyye, 23

şerîatle amel, 34
şühûd, 41
şükr-i teberruî, 8
şükr-i teklîfî, 8
şükür, 6, 8
taayyün, 1
taayyünâtın mebdei, 3
tahsîl-i ilim, 19
taklîd, 41
tasarruf-ı tâm, 18
teberru', 6, 7
tecellî, 5, 33, 35
tecellî-i zâtî, 33
tedbîr-i memleket, 12
teennî Rahmân'dandır, 1
tefsîr, 19
televvün, 8
telyîn-i hadîd, 42, 44
tenezzülât, 1
tercî', 11
tercüme, 19
tesbîh, 2, 11
teshîr, 2, 11
teshîr ile hilâfet, 2
tevellî, 4, 5
tevhîd, 44
tiyatro, 39
ukūl-i nazariyye, 10
ulemâ, 19
ulemâ-i zâhir, 28
ulûhiyet mertebe-i vâhidedir, 31
umûr-i âdiye, 27
ümmet, 21, 22, 25
ümmet-i da'vet, 24
ümmet-i icâbet, 24
ümmet-i îseviyye, 24
ümmet-i Muhammed, 20, 24
ümmetten haracın ref'i, 28
ümmî, 19
vahy-i ilâhî, 11, 12
vaîd, 42, 43
vârid-i Hak, 42
vehb, 7, 41
Vehhâb, 4, 5
vikāye, 42
vücûd, 1, 10, 33, 41
vücûd-ı abdânî, 44
vücûd-ı Hak âyînesi, 38
vücûd-ı Hakkānî, 44
vücûd-ı hâricî, 35, 36
vücûd-ı kevnî, 38
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 1
yahûdîler, 21, 23, 26
yeryüzü, 14, 17
zâlimi te'dîb, 39
zarûrât-ı dîniyye, 19
zât, 33, 35
zât-ı ahadiyye, 5
zât-ı Hak, 44
zât-ı sırf, 33
zâtına vasl, 10
zelle, 7
zevk, 38
Zeyd, 39
zırh, 42, 43
zuhûr, 35
zuhûr def'î olmayıp tedrîcîdir, 1
zulüm, 39
zünûb, 8
zünûbdan ismet, 7

XVIII. YÛNUS FASSI İNDEKSİ (18 Numaralı Defter [3871])

Yûnus Fassı Âyet İndeksi

Ahzâb 33/4, 30
Bakara 2/179, 8, 11
Enbiyâ 21/88, 1
Enfâl 8/61, 5
Enfâl 8/65, 5
Hûd 11/123, 17, 25, 27, 28, 30
İsrâ 17/85, 17
Nisâ 4/79, 10
Sâffât 37/96, 10
Sâffât 37/140, 2
Şûrâ 42/40, 5, 8
Talâk 65/1, 3
Tevbe 9/5, 5, 26
Tevbe 9/7, 7
Tevbe 9/36, 5
Yâsîn 36/26, 20
Zümer 39/7, 9
Zümer 39/42, 3

Yûnus Fassı Hadis İndeksi

أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَفْضَلُ مِنْ أَنْ تُلْقُوا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا رِقَابَهُمْ وَيَضْرِبُوا رِقَابَكُمْ؟ ذِكْرَ اللّٰهِ، 13
إِنْ قَتَلَهُ كَانَ مِثْلَهُ، 5
أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِي، 14
يَا ابْنَ آدَمَ خَلَقْتُ الْأَشْيَاءَ لِأَجْلِكَ وَخَلَقْتُكَ لِأَجْلِي، 8

Yûnus Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Beyt-i Makdis, 4, 6
Cendî (Müeyyedüddîn), 1
Dâvûd (a.s.), 4, 6
Dâvûd-ı Kayserî, 1
Hüdâyî (Aziz Mahmud), 30
İbnü'l-Arabî, 1, 17, 24
İbrâhîm (a.s.), 21, 22, 23
Mevlânâ, 26
Muhammed (s.a.v.), 7, 12
Nemrûd, 22
Sadreddîn-i Konevî, 1, 26
Süleymân (a.s.), 4
Yûnus (a.s.), 1, 2

Yûnus Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Dîvân-ı Kebîr, 19
Fass-ı Dâvûdî, 6
Fass-ı Hûdî, 21
Fass-ı İlyâsî, 28
Fass-ı Şuaybî, 24
Fusûsu'l-Hikem, 1
Fükûk (Sadreddîn-i Konevî), 1
Mesnevî-i Şerîf, 20
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 1

Yûnus Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 10, 27
adüvv-i dîn, 5
afv, 5, 8, 11
afvın ecri, 8
ahadü'l-ayn, 14, 15
ahlâk-ı hasene, 18
ahlâk-ı zemîme, 19
ahsen-i takvîm, 18
ahvâl-i âhiret, 24
ahz, 16, 18, 26, 27
âlem, 23
âlem Hakk'ın zâhiridir, 3
âlem-i berzah, 18, 19, 20
âlem-i kesîf, 6
âlem-i kesîf-i şehâdet, 7
Allah, 9, 10, 12, 29
Allah yolunda gayret, 5, 6
a'mâl-i sâliha, 18
anâsır, 25
anâsır-ı basîta, 17
ârif, 14, 24
ârif-i kâmil, 24
âşık, 26
ateş, 21, 22, 23
a'yân-ı âlem, 23
a'yân-ı sâbite, 17, 29
âyîne, 9, 12
ayn, 8, 9, 17, 23, 25, 28, 29, 30
ayn-ı nâr, 22
ayn-ı sâbite, 6, 17
ayn-ı vâhide, 29
a'zâ, 15, 16
Basar, 3

bâtın, 3
Bâtın, 27, 28, 29
beden, 20
bekā-yı nefes, 2
belâ, 2
benim kullarım, 4, 6
berd ü selâm, 21, 23
bilmek, 10
binâullâh, 3
buhâr, 7
bulut, 7
buz, 7, 25
bünyân, 4
bünyân-ı ilâhî, 13
can, 20
cehennem, 21, 22
celîs, 13, 14, 15, 16
cesed-i insânî, 25
cizye, 5, 7
dâr-ı âhiret, 21
dâr-ı bekā, 19
dâr-ı sürûr, 19
dârü'l-bekā, 17
dârü'l-bevâr, 19
diyet, 5, 7
düğüm, 27
dünyâ, 6
düşman, 12
ecel, 18
ef'âl, 10
ef'âli îcâd eden Hak'tır, 10
ef'âl-i mezmûme, 10
ehl-i hicâb, 23, 29
ehl-i nâr, 21, 22
elbâb sâhibleri, 8, 11
eltaf-ı latîf, 7
emr şe'n ma'nâsınadır, 17
emr-i ilâhî, 5, 6
emr-i şer'î, 3
emr-i şerîat, 6
emr-i teklîfî, 6
emr-i tekvînî, 6
emvât, 27
esmâ, 8, 12, 29
esmâ ve sıfât, 29
esmâ-i celâliyye, 19
esmâ-i cemâliyye, 18
esmâ-i ilâhiyye, 9, 14, 16, 18
evliyâ-i dem, 5
fâil, 28, 29
fâil-i hakîkî Hak'tır, 9
fen, 22
fenâlık, 8, 10
fetret, 11
fezâ, 22
fidye, 5, 7, 11
fiil, 9, 10
fiil Allâh'ındır, 9
fiil zemmolunur, 8, 9
gāfil, 14
gāfillerin zikri, 15
gaflet, 14, 15
gam ve elem, 2
gayriyet, 6
gazab, 10
gömlek, 26
görme, 10
hadîs-i kudsî, 8, 14
hadîs-i şerîf, 13
Hak, 12, 13, 14, 15, 23, 25, 28
Hak âlemin rûhu ve bâtınıdır, 3
Hakk'a rücû', 18, 24, 27, 28, 30

Hakk'ı müşâhede, 15
Hakk'ın aynı, 29
Hakk'ın hüviyeti, 29
Hakk'ın zevkan müşâhedesi, 14
Hakk-ı mutlak, 17
hakāyık, 2, 23, 24
hakāyık-ı eşyâ, 29
hakîkat, 17
Hâlık, 3
harâb, 2
harb, 5, 7
hasene, 10
havâtır, 14
hayâl, 27
Hayât, 3
hayâtı ibkā, 11
hayvânât mezâhir-i celâliyyedir, 19
hazz-ı nefsâniyye, 10
hikmet, 2, 8, 10, 27
hikmet-i nefesiyye, 1, 2
hikmet-i nefsiyye, 1
hulle-i cennet, 26
hulûd, 21
hükm-i ilâhî, 6
hüviyet, 28
hüviyyet-i Hak, 27
hüviyyet-i mutlaka, 27
ıtlâk, 27
i'dâm, 16, 18
ifâza-i vücûd, 6
illet-i mürâât, 12
îmân, 7
imâret, 2
insan, 12, 14
insan aynından nâşî zemmolunmaz, 8
insan Hakk'ın sûreti üzerinedir, 9
insan Hakk'ın sûretidir, 9
insanın hakîkati, 17
ip sâhibi, 5, 8
İrâde, 3
isim, 9, 12, 18
ism-i hâs, 12, 18
ism-i hâssın âyînesi, 12
isneyniyet, 26
isti'dâd, 18
isti'dâdât, 23
isti'dâd-ı ezelî, 6
istîfâ-yı hukūk, 21, 22
işitme, 10
iyilik, 10
kābil, 29
kâfir, 6, 9
kahr, 23
kalb, 15
kan dökücülük, 6
kanlar döken, 4
kānûn-i ilâhî, 7
kātil, 7, 8, 11
katl, 3, 5, 25, 27
Kayyûm, 29
Kelâm, 3
kemâlât, 18, 19
kendi sûreti üzere, 2
keşf, 28, 30
kısâs, 3, 5, 7, 8, 10
kısâsta hayât vardır, 8
kıtâl, 7
kıtâle teşvîk, 5
kimyâger, 17
kisve-i taayyün, 17, 29
Kudret, 3
kuvâ, 16

kuvve-i lâmise, 7
küffâr, 5, 7
küfür, 6, 9
kürbet, 1
küre-i azîme-i ateşîn, 22
letâfet, 7
libâs-ı taayyün, 18, 29
lisân, 15
lisân-ı isti'dâd, 6
lübb, 9
maâsî, 21
mâddiyyûn, 14
maktûl, 25
maktûlün ipi elinde bulunan kimse, 8
maktûlün velîsi, 7, 11
mancınık, 22
ma'rifet, 30
maslahat, 8
ma'siyet, 22
ma'şûk, 26
mazhar, 23
mazhar-ı naîm, 22
merâtib, 7
merâtib-i ilâhiyye, 19
merâtib-i uhreviyye, 19
merâyâ-yı a'yân, 23
merâyâ-yı esmâiyye, 27
merbûb, 9
merkeb, 17, 18, 19
mertebe-i abdiyyet, 9
mertebe-i ahadiyyet, 18, 28
mertebe-i ervâh, 17, 18, 29
mertebe-i ilim, 18
mertebe-i misâl, 17, 18, 29
mertebe-i nübüvvet, 2
mertebe-i risâlet, 9
mertebe-i şehâdet, 17, 18, 29
mertebe-i vâhidiyyet, 29
mertebe-i zât, 10
meşhûd, 13, 14
meşiyyet-i zâtiyye, 28
mevt, 16, 18, 19, 24, 27, 28
mevt hayâttır, 19
mevt-i ıztırârî, 26
mevt-i ıztırârînin hikmeti, 26
mevt-i ihtiyârî, 26
mevt-i sûrî, 26
mevtın, 18, 27
meyyit, 25
mezâhir, 12
mezâhir-i berzahiyye âyîneleri, 19
mezkûr, 14
mezmûm, 8
mir'ât, 23
mizâc, 23
Mudill, 9
muhâlefet, 6
mukayyed, 27
mutasarrıf, 28
mutasarrıf olan ancak O'dur, 28
mutlak, 27
müesserün-fîh, 28
müessir, 28
mümidd-i hayât, 2
mü'minîn, 20
münfail, 28
münkir, 20
müstehlek, 15
müşâhede, 13, 14, 15
müşrik, 6
müşriklerin katli, 6
mütevellî, 2

naîme, 21
nâmütenâhî, 24
nâr, 21, 22
nâsiye, 12
nefes, 2
nefes-i Rahmânî, 1
nefesiyye, 1
nefis, 2, 10
nefs-i insânî, 2
nefsiyye, 1
neş'et, 16
neş'et-i dünyeviyye, 27
neş'et-i insâniyye, 1, 2, 4, 6, 7, 12, 13, 14, 17, 18
neş'et-i uhreviyye, 27
nevâmîs-i hikemiyye, 9
nevâmîs-i ilâhiyye, 9
niseb, 29
nûr, 26, 30
nûr-i zât, 25
nüzûl, 18
öldürmek, 5
ölü hakkında fıkdân yoktur, 27
ölüm, 17, 18, 19
Rabb-i hâs, 9
Rabbü'l-erbâb, 9
rahmet, 21
rızâ, 10
rûh, 3, 17
rücû', 18, 25, 27, 30
saâdet, 11
sâlik, 16, 25
sârî, 14
sefk-i dimâ', 6
sekiz cennet, 20
Sem', 3
seyyie, 5, 10
seyyienin cezâsı, 5
sıfât, 3, 8, 29
sıfât-ı ârıza, 7
sıfât-ı hayvâniyye, 19
sıfat-ı hilm, 10
sıfat-ı kemâl, 11, 12
sırât-ı müstakîm, 12
sicim, 27
söyleme, 10
su, 7, 25
sulh, 5, 7
sûret-i ilâhiyye, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 14
sûret-i ilmiyye, 18
sûret-i insâniyye, 3, 10
suver-i ilmiyye, 29
suver-i muhtelife ile mütecellî olan ancak Allah'dır, 23
şefkat, 4, 5
şehîd, 12, 14
şe'n, 17
şe'n-i hilm, 10
şe'n-i zâtî, 10
şer'in zemmettiği şey, 8, 10
şerâyi'-i hikemiyye, 11
şerâyi'-i ilâhiyye, 11
şerîat, 7
şifâ, 26
şirk, 6, 26
şirk-i celî, 26
şirk-i hafî, 26
şirk-i vücûd, 26
şuûn, 10
şuûnât, 9, 29
şuûnât-ı ilâhiyye, 6, 9, 17
şuûnât-ı zâtiyye, 17

taayyün, 27
taayyünât, 29
taayyünât-ı kesîfe, 22
taayyün-i insânî, 28
tahâret, 7
tasarruf, 28
tasarruf Hak'ta vâki'dir, 28
tecellî, 23, 24, 25
tecellî-i ilâhî, 22, 23
tekâsüf, 7
Tekvîn, 3
ten, 20, 27
tenezzül, 7, 29
terakkiyât-ı dâime, 20
tevekkül, 5
tevellî, 2
tevliyet, 16
umûr-i ademiyye, 10
uzuv, 15
ülü'l-elbâb, 11
vâhid-i hakîkî, 7
vehm-i istiklâl, 25
veliyy-i dem, 5
visâl, 27
vuslat, 26
vücûd, 8
vücûdda Hak'tan gayrı bir şey yoktur, 30
vücûd-ı Hak, 23, 27
vücûd-ı i'tibârî, 25
vücûd-ı izâfî, 26
vücûd-ı kāim, 9
vücûd-ı kesîf, 9, 10
vücûd-ı latîf, 17, 29
vücûd-ı müstakil, 25
vücûd-ı sûrî, 26
vücûd-ı vâhid, 7
vücûdât-ı kesîfe, 10
yed-i kudret, 3
zâhir, 3
Zâhir, 8, 9, 27, 28, 29
zâkir, 13, 14, 16
zât, 9
zâtı ile zâtına tecellî, 28
zât-ı ahadî, 29
zât-ı latîf, 29
zât-ı mutlak, 29
zâtullah, 9
zemm, 8, 10
zevk, 10
zevkî, 14
Zeyd, 15
zikir, 13, 14, 15, 16
zikrullah, 12, 13, 14, 15
zuhûr, 9, 28, 30

XIX. EYYUB FASSI İNDEKSİ (19 Numaralı Defter [3872])

Eyyub Fassı Âyet İndeksi

Ahzâb 33/57, 33, 34
Asr 103/2, 23
Asr 103/3, 24
En'âm 6/14, 7
En'âm 6/18, 6
Enbiyâ 21/83, 27
Fetih 48/6, 13
Fussilet 41/11, 3
Hicr 15/40, 21, 23
Hicr 15/42, 23
Hûd 11/123, 15, 16
İsrâ 17/44, 2
Kehf 18/17, 13
Mâide 5/119, 13
Mâide 5/66, 7, 8
Nahl 16/50, 6
Necm 53/3, 8
Sâd 38/41, 20, 23
Sâd 38/42, 1, 10
Sâd 38/44, 27, 28
Sâd 38/77, 21
Sâd 38/78, 21
Sâd 38/82, 21

Eyyub Fassı Hadis İndeksi

إِنَّ اللّٰـهَ خَلَـقَ دُرَّةً بَيْضَـاءَ، فَنَظَـرَ الْجَـلَالَ وَالْهَيْبَـةَ، فَذَابَـتْ حَيَـاءً، وَصَـارَ نِصْفُهَـا مَـاءً وَنِصْفُهَـا نَـارًا، فَخَصَـلَ مِنْهَـا دُخَـانٌ، فَخَلَـقَ السَّـمَاوَاتِ مِـنْ دُخَـانٍ وَالْأَرْضَ مِـنْ زَبَدِهَـا، فَـكَانَ عَرْشُـهُ عَلَـى الْمَـاءِ، 3

كُنْـتُ كَنْـزًا مَخْفِيًّـا فَأَحْبَبْـتُ أَنْ أُعْـرَفَ فَخَلَقْـتُ الْخَلْـقَ لِأُعْـرَفَ، 5

لَوْ دَلَّيْتُمْ بِحَبْلٍ لَهَبَطَ عَلَى اللّٰهِ، 6، 8

Eyyub Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Ali (Hz.), 19

Ebû Medyen, 24

Eyyûb (a.s.), 1, 9, 10, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 32

Hâfız-ı Şîrâzî, 22

İbnü'l-Arabî, 7, 12, 16, 24, 31

Îsâ (a.s.), 8

Kasımpaşa Mevlevîhânesi, 39

Mehmed Es'ad Dede, 39

Muhammed (s.a.v.), 6, 8, 19, 21, 23

Mûsâ (a.s.), 8

Seyyid Ali Hemedânî, 17

Eyyub Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı Îsevî, 5
Fass-ı Sâlihî, 16
Fass-ı Süleymânî, 11
Fass-ı Şîsî, 29
Fass-ı Şuaybî, 11
Fass-ı Üzeyrî, 29, 31
Fütûhât-ı Mekkiyye, 24, 31
İncîl, 7, 8
Mesnevî-i Şerîf, 5, 26, 31
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 32
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 32
Te'vî'lü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 32
Tevrât, 7, 8

Eyyub Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 5, 6, 8, 27, 28, 29, 33, 35, 37
âb-ı hayât, 17
acz, 34, 35, 40
açlık, 35
adem, 4
ağaçtan ma'mûl ayak, 5
ağlama, 35
ahkâm, 8, 15, 16
ahkâm-ı gaybiyye, 1
ahvâlin tagayyürü i'tibâriyle Zâhir, 16, 18, 28
akl-ı evvel, 3
akl-ı nazarî, 5
âlem, 12, 15, 16
âlem kevn ve fesâd üzerine müsteniddir, 12
âlemin hüviyeti, 16
âlemin hüviyeti Hakk'ın hüviyetidir, 17
âlemin zuhûru, 28
âlem-i ceberût, 17
âlem-i ecsâm, 3, 5, 9
âlem-i imkân, 18
âlem-i şehâdet, 1
âlem-i tabîat, 21, 22, 23
Alîm, 16, 19
Allah, 37, 39, 40
Allâh'a ve Resûlüne ezâ, 34
Allâh'ın kahrına karşı koymak, 33
altı cihet, 6
amel-i sâlih, 24
anâsır, 2, 4, 18
anâsır-ı ibtidâiyye, 4
ârif, 33, 35, 36, 37, 39, 40
ârif-i billâh, 33

ârifin nazarında gayriyet yoktur, 38
arş, 3, 9
arşı su üzerine vâki' oldu, 3
arz, 3
atâyâ-yı rabbâniyye, 8
ateş, 3, 4, 5
Atûf, 37
ayaklarının altından yemeleri, 8
a'yân-ı sâbite, 11, 24
âyîne, 17
ayn, 14, 25, 30, 31, 36, 37
ayn-ı bu'd, 25
ayn-ı sâbite, 29
ayn-ı sâbite-i gaybî, 1
ayn-ı vâhide, 29
a'zâ, 18
azâb, 20, 22, 23, 24
azot, 4
bahr-i muhît, 5, 24
baîd, 20, 21
bal, 19
basar, 20, 22, 25
basarın meşhûda ittisâli, 22
bâtın, 6, 8, 9, 34
beden, 18
belâ, 26, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 38, 40
belânın izâlesi, 33
belânın izâlesini Hak'tan taleb, 33
belâya mübtelâ, 1, 33
bu'd, 20, 22, 23, 25
bu'd-ı tabîî, 21
buz, 5, 6
bürûdet, 10
cehâlet, 40
cehil, 33
Celâl, 13
celâl ve heybet, 3
Cemâl, 13
cihân, 18
çıban, 10
deryâ, 40
diri, 2, 9
dost, 17
duâ, 27, 29, 30, 32, 33, 36, 37
duman, 3
durr, 27, 30, 31
durrun keşfi, 30
durrun ref'i, 32
dürre, 3
dürre-i beyzâ, 3, 4
ecrâm, 4
ecsâm, 3
edeb, 39, 40
eflâk, 18
eğer bir ip sarkıtsanız Allâh'ın üzerine düşerdi, 6, 8
ehl-i belâ, 34
ehl-i cehennem, 14
ehl-i nâr, 14
ehl-i nazar ve istidlâl, 4
ehl-i sülûk, 30
elemin aynı, 14
emîn, 39, 40
enbiyâ, 19
enfâs ile tekvîn, 10, 11
erkân, 2
ervâh, 4
esbâb, 27, 28, 36, 37, 39, 40
esbâb-ı sûriyye, 28
esfel-i sâfilîn-i tabîat, 23
esmâ, 4, 7, 16, 37
esmâ ve sıfât, 34

esmâ-i ilâhiyye, 8, 38
esmâ-i mütekābile, 12
esrâr, 38
esrâr-ı ilâhiyye, 39
eşyâ-yı âlem, 3
evliyâullah, 24
evvâb, 27
Eyyûb (a.s.)ın kitâbını hâlen kırâat eden, 1
ezâ, 33, 34
fahm, 4
fâil, 16
fâil-i hakîkî Hak'tır, 28
fevkıyet, 6, 7
fevkinden ve tahtından it'âm, 8
fikir, 16, 19
gaflet, 16, 33, 34
gayb, 1
gaybü'l-guyûb, 1
gayr, 4, 36
gayrullah, 37, 39
gaz, 4
gazab, 12, 13, 14, 16
gazabın aynı, 14
göz, 22, 25
gözden çıkan şuâ', 22
Hâdî, 13
hadîd, 4
hadîs-i kudsî, 5
hadîs-i şerîf, 3, 5, 6, 8
Hak, 5, 15, 16, 21, 34
Hak âlemin hüviyetidir, 15
Hak cihânın cânıdır, 18
Hak zâtı haysiyetiyle âlemlerden ganîdir, 16
Hak'ta ve Hak'tan zuhûr, 16
Hakk'a ezâ, 34
Hakk'a rücû', 16, 18, 28
Hakk'a şikâyet, 30
Hakk'ın abdi tahtından hıfzetmesi, 6
Hakk'ın aynı, 38, 39
Hakk'ın gayrı, 38
Hakk'ın hüviyeti, 16, 28
Hakk'ın sûret-i zâhiresi, 28
Hakk'ın tercümânı, 8
Hakk'ın vücûdu, 6
hakāyık, 10, 11, 20, 24, 38
hakāyık-ı eşyâ, 4
hakāyık-ı ilâhiyye, 21
hakîkat, 15, 19, 22
hakîkat-i insâniyye, 18
hakîkî i'tidâle yol yoktur, 11
halk, 16
halk-ı eşyâ, 5
harâret, 5, 10
harâret-i garîziyye, 10
harekât-ı ile'l-merkeziyye, 4
hased, 17
hasta, 32, 39
hastalık, 28
havâss-ı ümmet, 24
hayâ, 3
hayâl-i meşhûdun gözdeki adeseye intibâı, 22
hayât, 2, 9
Hayât, 2
hayâtın sırrı suda sârî oldu, 2
hayret, 40
hayvan, 11, 18
hayvân-ı nâtık, 18
Hayy, 2
hazîne, 17

hazret-i kurb, 21
her bir isim cemî'-i esmâyı hâvîdir, 2
her şey diridir, 2, 9
her şeyin aslı sudur, 2
hırs, 17
hicâb, 16, 25, 31, 38, 39
hicâb-ı cemâl, 22
hicâb-ı taayyün, 23
hicâb-ı zulmet, 25
hidâyet, 13
hikmet, 20, 23, 24, 30
hikmet-i gaybiyye, 1
hikmet-i tabîiyye, 4
huzûr, 19
huzûrî, 19
hüsrân, 24
hüviyet, 1, 34, 37
hüviyyet-i Hak, 36, 38
hüviyyet-i ilâhiyye, 2
hüviyyet-i mutlaka, 37
hüviyyet-i müteayyine, 37
ıdlâl, 13
ibâdet, 16
ibâdullah, 38
ibtilâ, 33, 35
icmâl, 38
iftikār, 33, 34, 35, 40
iğfâl, 22
iğvâ, 22
ihsânı Hak'tan bilmek, 38
ihticâb, 3, 16, 23
ihtifâ, 4
ilâç, 10, 32, 39
ilhâm, 8
ilim, 19
ilm-i ezvâk, 16
ilm-i ilâhî, 27, 29
ilm-i ilâhîde sübût, 29
ilm-i ilâhî-i nebevî, 12
ilm-i istidlâlî ilm-i sahîh değildir, 19
ilm-i tabîat, 11
ilm-i tedâvî, 10
ilk mâdde, 4
illet, 24, 28
imkânda bu âlemden daha bedî' âlem yoktur, 15
inhirâf, 10, 11
in'idâm, 11
insan, 5, 6, 15, 18
insanın hakîkati ma'nâ-yı latîftir, 18
insanın vücûdu, 18
inzâl, 7, 8
irâde, 10, 11, 12
irâde murâd-ı hâssa meyletmektir, 11
Îsevî, 7
isim, 34, 38
ism-i câmi', 38, 39
ism-i müteayyen, 34
isti'dâd, 31
istidlâl, 19
istidlâlât, 5
istidlâlî, 19
it'âm, 8
it'âm edici ancak Allah'dır, 7
i'tidâl, 10, 11, 12, 13, 14
kader, 31
Kahhâr, 13
kahr-ı ilâhîye mukāvemet, 33, 34, 40
kalb, 24
kalsiyum, 4
kan, 21
karîb, 20, 22

kavm-i Îsâ, 8
kavm-i Mûsâ, 8
kazâ, 31, 32
kazâ makzînin gayrıdır, 31
kazâ ve kader, 29
kazâya rızâ, 30
kazâ-yı ilâhî, 31
kelimât-ı ilâhiyye, 1
Kelime-i Eyyûbiyye, 1
kelime-i vücûd, 1
kemâl, 8
keşf, 2, 15, 16
keşf sâhibi, 33
keşf-i ilâhî, 2
kevn, 11
keyfiyyet-i rü'yet, 22
kırâat, 26
kimyâ, 4
kitâb, 26
kitâb-ı mastûr-ı hâlî, 26
köpük, 3
kul, 6
kurb, 21, 22, 24
kurb-i mess, 20
kuvâ, 9
küfür, 32
küre, 4
la'net, 21
latîf, 3
Latîf, 13
libâs-ı taayyünât, 16
lisân-ı isti'dâd, 29
mâddeden mücerred olarak görmek, 18
mahtid, 23
makām-ı ilâhî, 33, 34
makām-ı tahkîk, 30
makzî, 30, 31, 32
makzîye râzı olmak, 30, 31, 32
ma'lûmât, 31
ma'nâ i'tibâriyle Evvel, 16, 18, 28
ma'nâ sûret ile meşhûddur, 18
maraz, 1, 33
ma'rifet, 40
mazhar, 2
melâike, 18
melek, 8
melekût, 17
mertebe-i ahadiyyet, 34
mertebe-i i'tidâl, 1, 10
mertebe-i sıfât ve esmâ, 34
mess, 23, 25
meşhûd, 22, 25
meşhûd basara muttasıl olur, 20, 23
meşreb, 9, 19
mevâlîd, 18
mevcûdât Hakk'ın sûret-i zâhiresidir, 36
mevt-i örfî, 9
meyil, 11, 13
meyl-i Hak, 12
mizâc, 1, 10
mubsar, 20, 25
Mudill, 13
muğtesel, 1, 10
muhabbet, 5
muhakkik, 33
muhît, 6
muhlasîn, 23
mukayyediyet, 4
Mûsevî, 7
Mu'tî, 37
mut'im olan ancak O'dur, 7
mutasarrıf, 6

mutlakıyet, 4
mübtelâ, 35
mücâhede, 1
müdebbir, 16, 28
mülhem, 7
mümkin, 4
mümkinât, 3
münezzeh, 6
münfail, 16
münzel, 7
müsâvât, 13
müsebbib, 27, 29
müsebbib-i vâhidü'l-ayn, 29
müsebbibü'l-esbâb, 29
müstehlek, 34
müstevî, 3
müşâhede, 19
mütekellimîn, 14
mütelâşî, 4
mütercim, 7
müvellidü'l-humûza, 4
müvellidü'l-mâ', 4
nâsiye, 8
nazar-ı celâl, 3
nazar-ı cemâl, 3
nazarî, 19
nebî, 30
necm-i sehâbî, 4
nefis, 21
niyâz, 34
nusb, 20, 22, 23, 24
O'na rücû', 15, 33
O'nda ve O'ndan zuhûr, 15
O'ndan suâl etme, 35
O'nun sûret-i zâhiresi, 15, 18, 33, 34
öfke, 14
ölüm, 9
örtü, 16
Rab, 5
Rabb-i hâs, 8
rahmet, 14
rahmet-i rahîmiyye, 21
Raûf, 37
recm, 21
ref'-i durr, 36
Rezzâk, 37
rızâ, 12, 13, 14, 16, 26, 32
rûh, 21
rü'yâ, 24
sabır, 1, 24, 26, 28, 30, 32, 36, 40
sâbir, 35
sâhib-i keşf, 33
sârî, 1
sebeb, 27, 28
sebeb perdesi, 28
sehâbe, 3, 4
semâ, 3
seyr ü sülûk, 19, 24
sıfât, 16
sıfât-ı fiiliyye, 31
sıfat-ı gazab, 13
sıfât-ı ilâhiyye, 2
sıfat-ı rızâ, 13
sırr-ı ibtilâ, 26
sodyum, 4
soğuk su, 1, 10
su, 2, 3, 4, 6, 9, 20
su Hayy isminin mazharıdır, 9
suâl, 33, 36, 39, 40
sûret, 34
sûret i'tibâriyle Âhir, 16, 18, 28
sûret ma'nâ ile kāimdir, 18

sûret-i insâniyye, 6
sûret-i müteayyine, 38
sûret-i Rahmân, 6, 7, 15, 18
sûret-i tabîiyye, 15, 18
sûret-i zâhirenin rûhu, 15, 18, 28
suver-i âlem, 2, 28
suver-i esbâb, 29
süflî, 1
şâkî, 30
Şehîd, 16, 19
şekvâ, 30, 32
şeytan, 20, 21, 22, 23, 24
şiddet-i kurb, 25
şifâ, 39
şikâyet, 31, 32, 33, 36, 37
şühûd, 10, 11, 16, 19, 20, 22
şühûdî, 19
şükür, 40
taayyün, 7
taayyünât-ı nûriyye, 4
tabâbet, 10
tabîat, 22
tabîb, 32
ta'fîn, 10, 11
tafsîl, 38
tahmîn, 16, 19
tahtiyet, 6, 7, 8
takayyüd, 6
tarîk-i Hak, 8
tasarruf, 6, 23
tazarru', 33, 34
teceddüd-i emsâl, 11
tedbîr, 16, 18, 28
tedbîr i'tibâriyle Bâtın, 16, 19, 28
tekebbür, 5, 6
tekvîn, 10, 11
ten, 18
tenzîh, 34
tercümân, 8
tesbîh, 2
tevekkül, 16, 24
tevhîd, 18, 24
tıb, 10
ubûdiyet, 16, 34, 35, 40
ukūl-i cüz'iyye, 5
ulemâ-i zâhir, 30
ulüvv-i kebîr, 15
ulvî, 1
üdebâ, 38
ümenâ, 38, 39
ümmet-i merhûme, 26
ümmet-i Muhammed, 1, 26
vâhidü'l-ayn, 27, 29
vech-i Hak, 3
vech-i hâs, 36, 37, 39
vech-i hüviyyet, 36, 37, 38, 39, 40
Vehhâb, 37
vuslat, 17
vücûd, 2
vücûdda Hak'tan gayrı bir şey yoktur, 4, 36
vücûd-ı Hak, 5
vücûd-ı i'tibârî, 5
vücûd-ı mutlak, 3, 5, 18
vücûd-ı müstakil, 5
vücûd-ı tabîî, 21
vücûh-i hâssa-i ilâhiyye, 37
vücûh-i ilâhiyye, 36
vücûhullah, 36
yara, 10
yevm-i kıyâmet, 21
zâhir, 6

zamân-ı zuhûr, 29
zan, 19
zann-ı gālib, 19
zât-ı ahadiyye, 34
zât-ı mutlak, 6
zevk, 1, 9, 19, 35
zîrûh, 2
zuhûr, 15
zuhûru zuhûruna perde olmuştur, 4
zulmet, 25
zulmet-i tabâyi', 21, 23
zulmet-i tabîiyye, 21

XX. YAHYÂ FASSI İNDEKSİ (20 Numaralı Defter [3873])

Yahyâ Fassı Âyet İndeksi

Cum'a 62/4, 13
Fetih 48/10, 12
Meryem 19/5, 3, 4, 5
Meryem 19/6, 5
Meryem 19/7, 2, 4
Meryem 19/15, 5
Meryem 19/25, 9
Meryem 19/30, 12, 13
Meryem 19/33, 6
Mü'min 40/16, 1
Tahrîm 66/11, 4

Yahyâ Fassı Hadis İndeksi

إِذَا أَحْبَبْتُ عَبْدًا كُنْتُ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ وَرِجْلَهُ وَيَدَهُ، 12

قَالَ يَحْيَى لِعِيسَى مُعَانِبًا لَهُ حِينَ ضَحِكَ، كَأَنَّكَ قَدْ آمِنْتَ مَكْرَ اللّٰهِ وَعَذَابَهُ، فَأَجَابَهُ عِيسَى كَأَنَّكَ قَدْ آيِسْتَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَرَحْمَتِهِ، فَأَوْحَى اللّٰهُ إِلَيْهِمَا أَنَّ أَحَبُّكُمَا إِلَيَّ أَحْسَنُكُمَا ظَنًّا بِي، 1

Yahyâ Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Âdem (a.s.), 3
Âsiye (Hz.), 4
Fir'avn, 4
Îsâ (a.s.), 1, 6, 7, 8, 9, 11, 12
Meryem (Hz.), 8, 9, 11
Mevlânâ, 12
Muhammed (s.a.v.), 1
Nûh (a.s.), 4
Sâm, 4
Şîs (a.s.), 4
Yahyâ (a.s.), 1, 2, 4, 5, 7, 8, 11, 13
Zekeriyyâ (a.s.), 2, 4, 5, 6

Yahyâ Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abdullah, 11, 12
abdü'd-dînâr, 12
abdü'd-dünyâ, 12
abdü'l-Hâdî, 12
abdü'n-nefs, 12
abdü'r-Rezzâk, 12
abdü'z-zevce, 12
ahadiyet şühûdu, 7
ahkâm-ı celâliyye, 1
akāid-i mukayyede, 7, 13
alâmet, 11
alemiyet, 3
Allâh'ın eli, 12
Allâh'ın kulu, 13
âyet, 10
ayn-ı basîret, 13
bekā-billâh, 12
beşik, 8, 10, 11, 12
beşik içinde tekellüm, 9
bu'd, 6
cimâ'-ı örfî, 9
çocuk babasının sırrıdır, 5
duvarın tekellümü, 10
ehl-i Habeş, 12
ehl-i hicâb, 5
ehl-i nefs, 7
enâniyet, 6
enbiyâ, 3, 5
esmâ-i celâliyye, 1
esmâ-i ilâhiyye, 12
esmâ-i rabbâniyye, 1
evliyâullah, 12
fahl, 9
fenâ-fillâh, 6
gābir, 2
gayr, 1
gulâm, 4
hadîs-i kudsî, 12
Hakk'ı takdîm, 4
Hakk'ın selâmı, 13
hânedân-ı Ya'kūb, 5
haşyet, 1
hayât, 3, 4, 6
hayy, 6
hibe, 4
hicâb-ı isneyniyyet, 7
hikmet-i celâliyye, 1
hikmet-i evveliyye, 2
hikmet-i Yahyâviyye, 2
hurma, 9
hurma ağacı, 10
huşû', 1
hüviyyet-i mutlaka, 6, 7
ibnullah, 11, 12
ihticâb, 6
iki şâhid, 9
ilm-i zevkî, 2, 3
iltibâs, 8
inâyet-i ilâhiyye, 8
intâk, 8
ism-i alem, 3, 4
isneyniyet, 1
i'tikād, 6
ittihâd, 6
kabz, 1
Kahhâr, 1
kahr, 1
kelâm-ı Hak, 6
kelâm-ı Îsâ, 10

Kelime-i Yahyâviyye, 1
kurb, 8, 9
kurb-i ferâiz, 7
kurb-i nevâfil, 7
kurumuş hurma ağacı, 9
libâs-ı taayyün, 6
lisân-ı Hak, 7
lisân-ı Îsâ, 7
maârif, 13
makām-ı zikrullah, 5
maktûun-bih, 5
ma'raz, 9
mâsivâ, 1
mazhar, 7
mazhar-ı evveliyyet, 1
mekr, 1
meşhûdün-leh, 8
mu'cize, 8, 9, 10
mülk, 1
Nasârâ, 12
nass-ı kātı', 6
nazar-ı aklî, 11, 13
nebî, 10
nutk, 8, 9, 12
nübüvvet, 10, 11, 12
oğul, 4
rahmet, 1
resûlullah, 10
rikkat, 1
rûh, 6
selâm, 5, 6, 7, 8
sıfat, 3, 4
sıfat-ı hayât, 5
sıfât-ı ilâhiyye, 1
sıfât-ı nefsâniyye, 6
söz, 8
şâhid, 10
şehîd, 2
şühûd, 7
telkîh, 10
temekkün, 7
temkîn, 7
te'vîl, 7, 13
te'vîlât, 6, 7
tezkîr, 9
töhmet-i zinâ, 9
ümmet, 12
vahdet-i ıtlâkıyye, 1
Vâhid, 1
vâris, 5
vech-i hâs, 7
veled, 5
vücûd-ı Hak, 6
vücûd-ı Hakkānî, 6
vücûd-ı izâfî, 6
vücûd-ı mukayyed, 7
vücûd-ı müteayyin, 7
Yahyâ'nın selâmı, 10
zevkî, 3
zikr-i câr, 4
zikr-i Hak, 4
zikrullah, 4
zinâ, 12
zuhûr-ı nefs, 6
zürrâ', 10

XXI. ZEKERİYÂ FASSI İNDEKSİ (21 Numaralı Defter [3874])

Zekeriyâ Fassı Âyet İndeksi

A'râf 7/156, 25, 31, 33, 34
En'âm 6/12, 31
Enbiyâ 21/107, 7
Fâtiha 1/4, 1
Fetih 48/2, 33, 34
Meryem 19/5, 1
Mülk 67/3, 9

Zekeriyâ Fassı Hadis İndeksi

اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ، 34
خَلَقْتُكَ مِنْ نُورِي وَخَلَقْتُ الْأَشْيَاءَ مِنْ نُورِكَ، 7
لَوْ لَا أَنَّكُمْ تُذْنِبُونَ لَذَهَبَ اللّٰهُ بِكُمْ وَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ، 35

Zekeriyâ Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Bâlî Efendi, 15
Hızır (a.s.), 35
İblîs, 5
İbn Kasî, 30
İbnü'l-Arabî, 31
Mevlânâ, 35
Muhammed (s.a.v.), 34
Yahyâ (a.s.), 1
Zekeriyyâ (a.s.), 1

Zekeriyâ Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı İshâkî, 11
Fass-ı Süleymânî, 2, 31, 32, 33
Fass-ı Şîsî, 30
Fass-ı Şuaybî, 6
Fass-ı Üzeyrî, 3
Fütûhât-ı Mekkiyye, 9
Hal'-i Na'leyn (İbn Kasî), 30
Mesnevî-i Şerîf, 2, 32
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 15
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 15
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 15
Te'vîlü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 15

Zekeriyâ Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

adem, 3, 4, 10
adem-i mahz, 4, 7
ağlama, 29
âh u enîn, 36
ahad, 6
ahadiyyü'z-zât, 5
ahlâk-ı hamîde, 1
akāid-i mukayyede, 15
akıl, 2, 24
âkır, 1
âlâm, 14
âlâm-ı âhiret, 13
âlem-i dünyâ, 4
âlem-i vücûd, 32
Alîm, 28
âlim, 19
Allah, 5, 16, 29
amel, 34
ameliyle tefâhur, 33
araz, 6, 7
ârif-i billâh, 24
ârif-i muhakkik, 24
aşk, 2
atâ, 33
atâyâ-yı esmâiyye, 30
atâyâ-yı ilâhiyye, 29
a'yân, 12, 14, 22
a'yân-ı hâriciyye, 14
a'yân-ı kevniyye, 4, 12
a'yân-ı ma'kūle, 22, 23
a'yân-ı sâbite, 3, 4, 12, 14, 32
a'yân-ı sâbite-i ma'dûme, 10
a'yân-ı sıfât, 22, 23

ayn, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 24, 29, 34
ayn-ı ahadiyyet, 30
ayn-ı îcâd, 13
ayn-ı ilim, 28
ayn-ı mevcûd, 14, 15
ayn-ı rahmet, 7
ayn-ı sâbite, 14, 15
ayn-ı vâhide, 5, 6, 7, 28, 30
azâb, 1
bekā-billâh, 35
belâ, 2, 13
bilfiil, 7
bilkuvve, 6, 7
buhâr, 12
buz, 12
cârî, 11, 12
cehennem, 17
cennet, 17
Cevâd-ı mutlak, 2
cevher-i mürekkeb, 6, 7
cuma günü, 36
dâî, 27, 29
dalâlet, 9
dıyk-ı adem, 4
diken, 9
duâ, 27, 29
dürdâne, 9
ef'î, 9
ehl-i hicâb, 17
ehl-i keşf, 16, 17, 18
elem, 13, 14
enbiyâ, 32
eser, 9, 10, 14, 16
esmâ, 4, 5, 7
esmâ ve sıfât, 6, 21
esmâ zâta delâlet husûsunda müttehiddir, 27
esmâ-i ilâhiyye, 5, 9, 25, 26, 29, 30
esmâ-i zâtiyye, 4
esrâr-ı rabbâniyye, 1
Eş'arîler, 22
eşyâ, 5, 7, 8, 12, 13
evhâm, 9, 11
evliyâ, 32
fenâ-fillâh, 35
Ferd, 37
feyezân, 9
feyz-i akdes, 5
feyz-i mukaddes, 5
fikir hicâbdır, 12
fudlâ, 12
Gaffâr, 25, 35
Gaffâru'z-zünûb, 36
Ganî, 25, 29
gayr, 23
gazab, 2, 3
gül, 9
gülme, 29
günâh, 35
hac, 31
hademe-i esmâ, 29
Hâdî, 9
hâdim, 29
hâdis, 19, 20
hadîs-i kudsî, 7
hadîs-i şerîf, 35
Hak, 5, 21, 23, 27
Hak havâdis için mahal değildir, 21
Hak rahmetin aynıdır, 22
Hak sıfatın ne aynıdır ne gayrıdır, 23
Hakk'ın kendi nefsine rahmeti îcâd

iledir, 14
Hakk'ın rahmeti zâtının aynıdır, 25
Hakk-ı mahlûk, 16, 17
Hakk-ı mu'tekad, 15
hakāyık, 4
hakāyık-ı eşyâ, 34
hakāyık-ı ilâhiyye, 28
hakîkat-i muhammediyye, 7
hâl, 19, 20
havârık-ı âdât, 21
hayâlde mahlûk olan Hak, 17
hazret-i ilâhiyye, 6
hazret-i ilmiyye, 6
hazret-i şehâdet, 3
hicâb, 13, 33
hidâyet, 9
hikmet-i mâlikiyye, 2
himmet-i müessire, 1
hubb-i ezelî, 32, 34, 35
hüviyyet-i ilâhiyye, 12
ıstılâh, 28
ıtlâk, 23
ibâre-i hasene, 22
îcâd, 4, 12, 13, 14, 15, 16
ifâza-i vücûd, 10
ihtifâ, 12
ihtilâf-ı isti'dâd, 9
ilâh-ı mukayyed, 17
ilâh-ı mutlak, 17
ilim, 19
ilm-i Hak, 4
ilm-i ilâhî, 15, 32
ilm-i ilâhîde sübût, 3
imkân-ı mahz, 4
inâyet, 36, 37
inâyet olunmuş, 17
inâyet-i ezeliyye, 18, 32, 34
insan, 29
isim, 5, 25, 29
ism-i câmi', 5
ism-i hâs, 1, 2, 25
ism-i ilâhî, 18, 24, 30
ismullâh, 17
isneyniyet, 12
isti'dâd, 8, 10, 15, 32
isti'dâd-ı ezelî, 8
istiğfâr, 35, 36
i'tikād, 16
i'tikādât, 15
i'tikādât şuûnât-ı ilâhiyyeden birer şe'ndir, 16
i'tikādâtta mahlûk olan Hak, 14, 16
i'tikād-ı mahsûs, 17
izâfât, 22, 24
kābiliyet, 10, 33
kadem-i sülûk, 22
Kādir, 28
Kelime-i Zekeriyyâviyye, 2
kerâmât, 21
Kerîm, 29
kesret, 6
ketm-i adem, 13
kıyâmet, 1, 2
kinâye, 24, 25
köle, 36
kuvve-i hayâl, 11
kuvve-i hayâliyye, 11
küll-i mecmûî, 6, 7
lâ hiye hüve ve lâ hiye gayruhû, 22, 23, 24
Latîf, 29
lisân-ı isti'dâd, 10

maârif-i ilâhiyye, 1
ma'dûm, 9, 10, 19
ma'dûmun mevcûdda te'sîri, 11
mağfiret, 37
mağzûb, 8
mahall-i havâdis, 21
mahall-i tecellî, 18
mahfî, 2, 9, 10, 32
Mâlik, 1
ma'nâ, 18
ma'nâ-yı husûsî, 27
ma'nâ-yı rahmet, 18
ma'rifet-i Hak, 31
ma'siyet, 36
Mâtürîdîler, 22
mazhar, 2, 18
mefâtîh-i gayb, 4
merhûm, 5, 8, 13, 14, 15, 16, 20, 21
mertebe-i ahadiyyet, 12, 34
mertebe-i ayn, 5
mertebe-i ilim, 4, 5, 11
mertebe-i vâhidiyyet, 12
meşhûd, 12
mevcûd-i hakîkî, 10
mevcûd-i izâfî, 7
mevcûdun merhûm olması, 13
mevsûf, 22, 23
mevtın, 15
mi'mâr, 10
mi'mâriyet, 10
mu'cizât, 21
Mudill, 9
Mu'tezile, 24
muhabbet-i ilâhiyye, 37
Muhyî, 27
muktezâ-yı zât, 2
mutlakı müşâhede, 17
müdebbir, 1
mülk, 1
mü'min, 32
Müntakim, 25, 26
müsemmâ, 4, 27
müslâ, 12
müstakillü'l-vücûd, 24
müstehlek, 10
müşâhede, 24
namaz, 31
nazar-ı aklî, 24
nedâmet-i kalbiyye, 36
nefes, 6
nefes-i Rahmânî, 3, 4, 8, 13
nıkmet, 1
ni'met, 13
nisbet, 10, 19, 20, 29, 34
nisbet-i ademiyye, 10
nisbet-i zâtiyye, 22
niseb, 2, 8, 22, 24
niseb-i ademiyye, 3, 7, 12
nûr-i vücûd, 7
oruç, 31
rahîm, 19
Rahîm, 32, 34
râhim, 18, 19, 20
Râhim, 21, 34
Rahmân, 5, 6, 29, 32, 34
rahmet, 1, 2, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 27, 31, 33, 34
rahmet ancak îcâdda umûmîdir, 14
rahmet her şeye âmmdır, 4
rahmet-i âmme, 31
rahmet-i âmme-i zâtiyye, 2
rahmet-i esmâiyye, 5, 6

rahmet-i hâssa, 26, 31, 32, 34
rahmet-i ilâhiyye, 8, 13
rahmet-i imtinân, 31, 32, 33, 34, 37
rahmet-i müslâ, 12
rahmet-i rahîmiyye, 18, 21
rahmet-i rahmâniyye, 9, 11, 12, 21
rahmet-i vücûb, 31, 32
rahmet-i vücûd, 13
rahmet-i zâtiyye, 3, 5, 6, 15, 25
rahmet-i zâtiyye-i âmme, 5, 6, 7, 9, 13, 32
rahmetim gazabımı geçmiştir, 2
rahmetin eşyâyı zikri, 13
rahmetin vâsi' oluşu, 5
rahmetin zikrettiği kimse, 17
Rezzâk, 25, 27, 30
saâdet-i vücûd, 13
sadef, 9
sâha-i vücûd, 13
saîd, 13
sârî, 11, 12
semerât, 9
sereyân, 9
Settâr, 26
sıfât, 7, 23
sıfat ne Hakk'ın hüviyetidir ve ne de Hakk'ın gayrıdır, 23
sıfât-ı ameliyye, 31
sıfât-ı fiiliyye, 21
sıfât-ı Hak, 22, 24
sıfât-ı ilmiyye, 31
sıfât-ı ilmiyye ve ameliyye, 31
sıfat-ı kudret, 21
sıfat-ı mi'mâriyyet, 10
sıkıntı, 3, 32
sırr-ı mağfiret, 35, 37
söyleme, 29
sûret, 18
suver-i esmâiyye, 5
suver-i ilmiyye, 34
suver-i kesîfe, 4
suver-i kevniyye, 12
suver-i latîfe, 4
suver-i zihniyye, 23
sübût, 10, 15, 34
Şâfî, 25, 27, 30
şâhid, 12
şekâvet, 3, 37
şe'n, 1
şer, 3
şerîk, 4
şey'-i mezkûr, 13
şey'iyet, 5, 6, 7
şuûnât, 2
şühûd, 12
tahsîl-i ilim, 20
taht-ı hîta, 13
takyîd, 23
tarîk-i imtinân, 33, 34
tarîk-i vücûb, 31
tazammun, 32
tecellî, 4, 6
tecellî-i Rahmânî, 3
tefâvüt, 9
tenzîh, 23
Türkçe, 28
ulûhiyet, 6
uyûn-i sâbite, 14, 15
Vâhid, 37
vâhidiyet, 7
vâhidiyyü'l-esmâ ve's-sıfât, 5
vâsi', 6, 7

vâsi' olan rahmet, 24
vehim, 9, 11
vehm-i isneyniyyet, 23
vücûd, 6, 10, 19
vücûden izhâr, 5
vücûden vâsi', 2, 8, 25
vücûd-ı aynî, 4, 19
vücûd-ı Hak, 7, 10
vücûd-ı hakîkî, 23
vücûd-ı hakîkî-i Hak, 4
vücûd-ı hâricî, 19
vücûd-ı hükmî, 4
vücûd-ı ilmî, 3, 5
vücûd-ı izâfî, 4, 23
vücûd-ı izâfî-i a'yân, 4
vücûd-ı mahz, 4, 7
vücûd-ı mutlak, 7, 8
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 2
vücûd-ı müstakil, 23
vücûd-ı nâmütenâhî, 4
vücûd-ı zıllî, 4
yevmü'd-dîn, 1
zakkūm, 9
zât, 6, 20, 23
zât-ı ahadiyyet, 2, 6, 9, 11, 32
zât-ı Hak, 4, 24, 30
zât-ı müsemmâ, 26, 28
zekât, 31
zevk, 9, 22
zıll, 4
zuhûr, 4, 7

XXII. İLYAS FASSI İNDEKSİ (22 Numaralı Defter [3875])

İlyas Fassı Âyet İndeksi

Âdiyât 100/9, 45
Âdiyât 100/10, 45
A'râf 7/198, 43
Bakara 2/15, 13, 40
Bakara 2/30, 6
Bakara 2/156, 31
Bakara 2/186, 25
En'âm 6/124, 12, 13, 15
Enfâl 8/17, 15, 33, 34, 36, 53, 54
Fetih 48/10, 13, 40
Mü'min 40/60, 25
Nisâ 4/48, 44
Sâffât 37/180, 10, 11
Secde 32/4, 13
Şûrâ 42/11, 9, 10, 11
Tevbe 9/111, 40
Yâsîn 36/65, 41

İlyas Fassı Hadis İndeksi

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ، 14
إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الشَّجَاعَةَ وَلَوْ عَلَى قَتْلِ حَيَّةٍ، 32
رَأَيْتُ رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ شَابٍّ، 17
لَوْ دَلَّيْتُمْ بِحَبْلٍ لَهَبَطَ عَلَى اللّٰهِ، 40
مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الحَقَّ، 14
مُوتُوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا، 30، 44
اَلنَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا اِنْتَبَهُوا، 17

İlyas Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Baal, 3
Baalbek, 3, 4, 47, 51
Balyânî (Abdullah), 55
Beyrût, 5
Cebel-i Lübnân, 5
Ebû Saîd el-Hudrî, 23
Hallâc-ı Mansûr, 56
Hayyâm (Ömer), 26
Hızır (a.s.), 2
İbnü'l-Arabî, 4, 15, 19, 21, 47, 48, 52
İdrîs (a.s.), 3, 4, 47, 50
İlyâs (a.s.), 1, 4, 5, 6, 47, 51
İmâm-ı Rabbânî, 52
Îsâ (a.s.), 2
Lübnân, 5
Mevlânâ, 45, 48
Muhammed (s.a.v.), 14, 17, 32, 43
Mûsâ (a.s.), 47
Nûh (a.s.), 47
Şebüsterî, 56
Şemsî-i Sivâsî, 45

İlyas Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Dîvân-ı Kebîr, 45
Fass-ı Hûdî, 4
Fass-ı İbrâhîmî, 45
Fass-ı İdrîsî, 4
Fass-ı Îsevî, 53
Fass-ı Nûhî, 8
Fass-ı Sâlihî, 6
Fass-ı Süleymânî, 17
Fass-ı Şuaybî, 53
Fass-ı Üzeyrî, 37
Fass-ı Yûsufî, 17
Fass-ı Zekeriyyâvî, 21
Fusûsu'l-Hikem, 48
Fütûhât-ı Mekkiyye, 21
Gülşen-i Râz, 56
Mektûbât (İmâm-ı Rabbânî), 52
Mesnevî-i Şerîf, 2, 31, 43, 47, 48
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 18
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 18
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 18
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 18
Te'vîlü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 18

İlyas Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 19, 22, 26
abd-i Rab, 40, 41
abdin hüviyeti, 26
acz, 22
açlık, 22
adem, 31, 36, 56
adem-i mahz, 34
adem-i taayyün, 31
âdem, 31
âdemden murâd insân-ı kâmildir, 14
ağrâz-ı nefsâniyye, 5, 6
ahadiyyet-i zâtiyye âyînesi, 30
âhir zaman, 4
ahz, 20
akāid-i fâside, 23
akıl, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 41, 52, 54
akıl ve nazar ashâbı, 18
aklın bendesi, 41
aklın hükmü, 46, 47
akl-ı mücerred, 6, 49, 50, 52, 53, 55
akl-ı nazarî, 7, 53, 54
akl-ı selîm, 22
akîde-i husûsî, 46
âlem, 19, 21, 56
âlem-i dünyâ, 44
âlem-i esfel, 51
âlem-i his, 41, 55
âlem-i menâm, 23
âlem-i misâl, 5, 32, 33
âlem-i yakaza, 23
a'lem-i ulemâ, 10
âlim, 35, 36
Allah, 17, 18, 19, 21, 34, 55

Allah Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 14
Allah resûllerin hüviyeti ve resûller Allâh'ın sûretidir, 14, 15
Allâh'ın eli, 40
Allâh'ın resûlleri, 14, 19
almak vermek, 20
a'mâl-i sâliha, 6
anâsır, 26
anâsır-ı basîta, 31
araz, 11
ârif, 16, 42, 43, 44, 52
ârif-i billâh, 42, 44, 45
ârifîn, 53, 55
arz, 4, 27, 47
âsâr-ı rûhiyye, 2
at, 5, 6
ateş, 3, 4, 6, 45
ateşten bir at, 5
atmak, 36, 55
avâm, 44
ayân, 18
a'yân-ı halkıyye, 53
a'yân-ı sâbite, 36, 50, 53
âyetin a'zamı, 10
âyîne, 27, 28, 29, 30, 56, 57
âyînenin mekādîri, 29
âyînenin suverde te'sîri, 28
ayn, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 25, 26, 28, 31, 38, 39, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56
ayn-ı Hak, 28
ayn-ı sâbite, 31, 33, 44
ayn-ı teşbîh, 13
ayn-ı vâhide, 25, 27, 28, 39, 51
ayn-ı vâhide âyînesi, 28
ayn-ı vücûd, 20
aynının aynı, 51
aynının gayrı, 51
a'zâ, 20, 25, 26
bahr-i Zât, 31
basar, 19, 22
basar-ı basîret, 44
Basîr, 9, 10
basîret, 42
baş gözü, 56
bâtın, 12, 20, 26, 44
Bâtın, 12, 36
bâtın-ı Muhammedî, 43
beden, 26
beden kabri, 46
ben ateşim, 3, 45
beni gören Hakk'ı gördü, 14
berzah, 3
berzahiyet, 1
beşer, 31, 43
beşeriyet, 43
bilkuvve, 36
bilmek, 3
bî-taayyün, 31
biz Allâh'a râci'leriz, 31
buhâr, 1
buhâr-ı nârî, 4
bulmak, 3
bulut, 1
buz, 1
Cebbâr, 30
cebel, 5
cemâd, 50
cemâdiyet, 31
cem'iyyet-i esmâiyye, 14
cem'iyyet-i esmâiyye-i ilâhiyye-i fa'âliyye, 17

cem'iyyet-i mazhariyye-i imkâniyye-i infiâliyye, 17
cesed, 1
cevârih, 20
cevher, 11
cihân, 26
cilve, 50
cisim, 11
dâbbe, 46, 47
dağ, 5
dâî, 25, 26
dâînin aynı mücîbin aynıdır, 25
delîl-i nazarî, 38, 39, 41
demir, 3, 45
dilsiz, 49
dilsizlik, 46, 47
dimâğ, 50
duâ, 25, 26
dünyâ, 42
edât-ı istidrâk, 34
edât-ı teşbîh, 11
eflâk, 26
eflâkin kalbi, 3
eğer bir ip sarkıtsanız Allâh'ın üzerine düşerdi, 40
ehl-i dünyâ, 43
ehl-i felsefe, 54
ehl-i hicâb, 43
ehl-i keşf, 23
ehl-i sünnet, 52
ehlullah, 32
elin ve ayağın tekellümü, 41
emân, 33, 34
enbiyâ, 6, 43
erganûn, 31
erkân-ı erbaa, 6
ervâh, 6
ervâh-ı enbiyâ, 4
ervâh-ı semâviyye, 4
eser, 21, 22, 27
esmâ, 18, 30
esmâ-i fa'âle, 21
esmâ-i ilâhiyye, 16, 21, 29, 48
esmâ-i ilâhiyye âyîneleri, 30
evhâm, 7, 8, 9, 12, 13, 18
evliyâ, 43
evliyâullah, 2, 4
fa'âl, 18, 21
fâil, 20, 26
fâiliyet, 26
fakr, 22
felek-i Şems, 4
fenâdan sonra bekā, 44
fenâ-fillâh, 30, 44
fıtrat-ı asliyye, 23
gavâşî-i hissiyye, 9
gayr, 51
gazab, 6
gören ve görülen şey'-i vâhid olur, 56
göz, 56
günâh, 45
güzel genç sûreti, 17
haber, 14
haberiyet, 13, 15, 19
hâcet, 5
hadd, 29, 32, 33, 34
hâdis, 52
hadîs-i şerîf, 22, 23, 27, 40
hâir, 40
Hak, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 30, 35, 36, 54, 55, 56

Hak ayn ile vâhid ve suver-i a'zâ ile kesîr olan insan gibidir, 26
Hak cihânın cânıdır, 26
Hak kesîr olan vâhiddir, 25
Hak sûretler ile kesîr ayn ile vâhiddir, 25
Hak vücûd-ı âlemin bâtınıdır, 20, 35
Hak'la âlem beynindeki münâsebet, 21
Hakk'ı aklın hükmüne reddetmek, 42
Hakk'ı tahdîd, 11
Hakk'ın aynı, 7, 8
Hakk'ın hüviyeti, 26
Hakk'ın sûreti, 14
Hakk'ın sûretlerde tahavvülü, 23, 27
Hakk'ın suverde tecellîsi, 23
Hakk'ın şühûdu, 51
Hakk'ın tecellîsi, 24
Hakk'ın zâhiri, 21
Hakk'ın zuhûru, 13
hakîkat, 15, 16, 31, 32, 33, 51
hakîkat-i vâhide, 26, 50
hâkim, 37
halâyık, 11
halk, 10
harâret, 6
harâret-i şevk, 6
hares, 47, 49
hased, 6, 43
hasr, 10
haşr u neşr, 45
hâtır, 30
havâs, 26
hayâl, 16, 29, 32
hayât-ı berzahiyye, 47
hayât-ı ilâhiyye, 32
hayât-ı ma'neviyye, 32
hayret, 41, 43
hayr-ı kesîr, 53
hayvan, 20, 31, 48, 50
hayvân-ı mutlak, 46, 47, 51
hayvân-ı nâtık, 20
hayvânâtın keşfî, 48
hayvânâtın lisânı, 48
hayvâniyet, 46, 49, 50
hayvâniyetle tahakkuk, 47
hayye, 29, 32
hayye-i nefs, 32
hâzır, 16
hazret, 19
hazret-i ilâhiyye, 22
hazret-i şehâdet, 2
hey'et-i nûrâniyye, 4
hırâset, 33, 34
hicâb, 42
hicâbât, 16
hikmet-i İlyâsiyye, 50
hikmet-i İlyâsiyye-i İdrîsiyye, 46
hikmet-i înâsiyye, 20, 21
hikmet-i külliyye-i ilâhiyye, 53
horoz, 48
hucüb, 15
hudûd, 33
hulûl, 2
hüviyet, 14, 20, 35
hüviyyet-i Hak, 24
ıtlâk, 7, 8, 46
ıttılâ'-ı şühûdî, 42
ibâd, 35
ibtidâiyet, 13, 15, 19
îcâd, 36, 37
i'dâm, 34
idrâk, 49

ifnâ, 34
ihâta, 52
ihâta-i ilmiyye, 52
ihâta-i zâtiyye, 52
ihtilâf-ı mekādîr, 27, 29
ikilik, 56
ilim, 22
ilm-i ilâhî, 32, 33
ilm-i ilâhîde sübût, 36
ilm-i tecellî, 35, 36, 37
ilm-i zevkî, 49, 50
illet, 35, 36, 37, 38, 39
illiyet, 38, 39
îmân, 17, 18, 22, 27, 33, 35, 36
îmân-ı taklîdî, 36
inâyet, 42, 44
inkılâb-ı hakāyık, 52
inkişâf, 47
ins ve cin, 46, 47
insan, 20, 25, 26, 56
insan ayn ile vâhiddir, 26
insân-ı kâmil, 14
insilâh, 4
intihâr, 32
inzâl, 35
irâde-i ilâhiyye, 45
isim, 30
ism-i câmi', 14
ism-i hâs, 5, 31
ism-i ilâhî, 29, 30
isneyniyet, 26
isti'dâd, 16, 21, 36, 37, 48
isti'dâd-ı ezelî, 44
isti'dâd-ı zâtî, 6
istidlâl, 16
istihzâ, 13, 40
istivâ, 13
işve, 50
i'tâ, 20
i'tibâr, 20, 26
i'tikād, 28
i'tikādların sûretlerine göre tecellî, 23
ittihâd, 2, 52
izzet, 33, 34
kābil, 20
kābiliyet, 26, 36
kabir, 45, 46
kabristan ziyâreti, 47
kadîm, 52
kâf harfi, 10, 11
kalb, 23
kâmil, 13
karîb, 25
katl, 34, 53, 54
katl-i nefs, 32, 34
kavâid-i mantıkıyye, 39
kelâm-ı Hak, 15
kelb, 48
kelîmât-ı rûhâniyye-i melekûtiyye, 47
kemâlât, 10
kemâlât-ı ilâhiyye, 22
ke-mislihî, 10
kesâfet, 1
kesâfet-i cismâniyye, 51
kesîf, 11
kesîr olan vâhid, 26
kesret-i riyâzât, 4
keşf, 7, 17, 18, 46, 47, 49, 51, 52
keşf ve ayân, 23
keşf ve şühûd, 23
keşf-i şühûdî-i nûrî, 12
kevn hayâldir, 17

kıyâmet, 2, 23, 27, 28, 45
kıyâmet-i kübrâ, 45
kiber, 27
kibir, 6
kisve, 31
kisve-i latîf-i taayyün, 31
kisve-i taayyün, 31, 32
körlük, 43
kudret, 22
kurb-i Hak, 52
kurb-i ilmî, 52
kurb-i maiyyet-i zâtiyye, 52
kurb-i nevâfil, 22
kuvâ, 19, 22
kuvâ-yı rûhâniyye, 2
kuvâ-yı tabîiyye, 1, 2
kuvve-i vehmiyye, 8
kuyûd-ı tabîiyye, 49
küffâr-ı Kureyş, 43
kün emri, 21
küre-i arz, 4
küre-i şems, 4
latîf, 11
letâfet, 1
letâfet-i ezeliyye, 23
levha, 34, 37
libâs, 31
lisân-ı akl, 9, 24
lisân-ı his, 48
lisân-ı isti'dâd, 37
lisân-ı işâret, 44
lisân-ı şer', 22
lisân-ı vehm, 9, 24
lübânet, 5
maânî-i cüz'iyye, 9
maânî-i külliyye, 9
mâdde-i tabîiyye ve unsuriyye, 49, 52
ma'dûm, 21, 31
mahall-i kutb, 4
mahall-i nefs ve şehvet, 47
mahkûmün-aleyh, 37
mahşûr, 42, 44, 45
makām-ı ahadiyyet, 50
makām-ı aklî, 6
makām-ı hayvâniyyet, 47, 49, 52, 55
makām-ı şehvet, 51, 55
makām-ı tenzîh, 9
makām-ı teşbîh, 9
ma'lûl, 35, 36, 37, 38, 39
ma'lûliyet, 39
ma'lûm-i ilâhî, 44
ma'nâ, 32, 48
ma'nâ-yı sırf, 50
ma'nâ-yı vâhid, 26
ma'rifet, 13, 46, 52, 53, 54, 57
ma'rifet-i Hak, 31
ma'rifet-i ilâhiyye, 6
ma'rifet-i tâmme-i kâmile, 7, 8, 55, 57
mâyi'-i nârî, 4
mazhar, 14
mazîk, 38
mecâz, 15
mechûl-i mutlak, 52
meclâ-yı tabîî, 22, 23
mekādîr, 27
melâike, 1, 2, 6, 26, 31
mele-i a'lâ, 50
melik, 3
me'lûh, 18
men'at, 34
menşûr, 42, 44, 46
menzilet, 46, 47

merâtib-i avâlim, 18
merâtib-i kesîfe, 50
merâtib-i kevniyye, 9
merâtib-i vücûd, 50
mer'î, 54, 56, 57
merkeb, 6
merkûb, 6
mertebe-i ahadiyyet, 10, 21
mertebe-i fiiliyye, 20
mertebe-i hayvâniyyet, 50
mertebe-i imkân, 18, 21
mertebe-i infiâliyye, 20
mertebe-i kesâfet, 11
mertebe-i kesâfet-i beşeriyye, 50
mertebe-i külliyye, 17, 18
mertebe-i latîfe, 49, 52
mertebe-i letâfet, 50
mertebe-i letâfet-i melekiyye, 50
mertebe-i şehâdet, 31
mertebe-i şehvet, 51
mertebe-i ulûhiyyet, 17
mertebe-i vâhidiyyet, 21
mescid, 50
meşreb, 52
meşreb-i irfân, 52
mevâlîd, 26
mevâtın, 24
mevcûd, 21
mevt, 2, 32
mevtın, 31, 32, 41
mevtın-ı âhiret, 41
mevtın-ı dünyâ, 42, 44
mevtın-ı hayâl, 41
mevtın-ı rü'yâ, 41
mevtın-ı şehâdet, 41
mevt-i ahmer, 32
mevt-i ihtiyârî, 32
mevt-i sûrî, 32
meyyit, 47
mezâhib, 6
mezâhir, 16, 21, 30
mezâhir-i münfaile, 21
mezâmm, 44
mezheb-i mahsûs, 6
mir'ât, 28, 33
misl, 9, 10, 11
mizâc-ı cismânî, 1
mizâc-ı rûhânî, 1
muabbir, 18
mûcid, 37
muhabbet, 22
muhabbet-i ilâhiyye, 19, 22
muhaddeb, 28
muka'ar, 28
mu'tekad, 27
mu'tekid, 15
muzmahil, 44, 45
mübtedâ, 14
mücîb, 25, 26
müdrekât-ı akliyye, 9
müesserün-fîh, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 35
müessir, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 35
müessir ancak Allah'dır, 20
mü'min, 16, 19, 27
mü'min-i müslim, 22, 23
mümkinü'l-vücûd, 52
münfail, 18, 21
müntekid, 15, 16
müslim-i mü'min, 35, 36
müstehlek, 31
müşâhede, 7, 8, 42, 44, 50, 56, 57

mütecellî, 16, 18, 27, 28
mütegayyiru'ş-şekl, 27
Mütekellim, 48
mütelâşî, 44
müvecceh, 12
nâs uyku, 17
nâtık, 20
nazar, 6
nazar-ı aklî, 8, 16, 35, 38, 40
nazar-ı fikrî, 12, 23, 24, 36, 38, 39, 41, 54
nebât, 31, 50
nefes-i Rahmânî, 51, 52, 55
nefha-i sûr, 45
nefis, 1, 32, 50
nefsini bilmek, 24
nefsini öldürmek, 30
nefs-i nâtıka, 20
nekāyis, 44
nekāyis-i kevniyye, 22
neş'et, 46
neş'et-i âhiret, 42, 44, 45
neş'et-i dünyeviyye, 42, 45
neş'et-i insâniyye, 3, 8
neş'et-i melekiyye, 3
neş'et-i uhreviyye, 42, 44
nevâfil, 19, 22
nisbet, 12
niseb, 21
niseb-i ademiyye, 21
nûr-i Ahad, 43
nûr-i dîde, 56
nûr-i kuds, 6
nübüvvet, 47
öldürmek, 55
ölmeden evvel ölünüz, 30, 44, 45
ölmek, 31
ölü, 45, 46
örtü, 42, 44
put, 3
puthâne, 50
Rabb-i izzet, 10, 11
Râfi', 30
Rahmân, 54
râî, 54, 56, 57
râmî, 33, 35, 55
remy, 15, 33, 53
remy-i Muhammedî, 34
ressâm, 34, 37
resûl, 12, 13, 23, 46
resûllerin sûretinde zâhir olan Hakk'ın hakîkati, 19
Rezzâk, 30
risâlet, 12, 13, 14, 15, 19, 47
riyâzât, 50
riyâzet, 5
rûh, 1, 45, 48
rûh-ı hayvânî, 32
rûh-ı latîf, 4
rûh-ı musavver, 2, 5
rûh-ı mücerred, 6
rûhâniyet, 2, 4
rusül, 40
rusülullâh, 14
rü'yâ, 16, 18, 23, 24, 41
sağ el, 20
sâlik, 49, 50, 52, 54, 55, 57
sekaleyn, 47
sem', 19, 22
semâ, 47
Semî', 9, 10
sereyân, 7, 8

setr, 16
seyyârât, 4
sıfat, 13
sıfât-ı dünyeviyye, 43, 44
sıfât-ı ilâhiyye, 45
sıfât-ı rûhâniyye, 4
sıfât-ı teşbîhiyye, 13
sıfât-ı zemîme, 32
sıgar, 27
sol el, 20
su, 1
sultân-ı a'zam, 9
sultân-ı vehm, 23
sûret, 16, 17, 26, 27, 42
sûretin isti'dâdı, 16
sûretlerin ihtilâfı, 25
sûretlerin kâffesi vücûd-ı vâhid-i Hak'ta zâhirdir, 26
sûrette tecellî, 28
sûret-i dünyeviyye, 42
sûret-i insâniyye, 23
sûret-i isti'dâd, 30
sûret-i kâmile-i insâniyye, 9
sûret-i melekiyye, 2
sûret-i misâliyye-i nûrâniyye, 4
sûret-i muhammediyye, 33, 34, 35, 36
sûret-i tabîiyye, 49
sûret-i zâhire, 32, 33
sûr-i haşr, 45
susuzluk, 22
suverde mütecellî, 23
suver-i akliyye ve misâliyye ve hissiyye, 18
suver-i beşeriyye, 1
suver-i hissiyye, 9
suver-i muntabia, 28
suver-i müteayyine, 55
suver-i tabîiyye, 49, 50, 52, 55
suver-i vehmiyye, 9
sübût, 21
süflî, 50
süt, 43
Şâfî, 30
şecâat, 29, 32
şehevât, 6
şehevât-ı cismâniyye, 47
şehîd, 16
şehvet, 5, 6, 46
şehvet-i nikâh, 6
şems, 3, 4
şe'n-i ilâhî, 12
şerâyi', 7, 8, 9, 12, 16
şerâyie îmân, 24
şerâyiin tenzîhi, 13
şerîat, 13, 22
şerîk, 44
şîr, 43
şîve, 50
şuûnât, 30
şuûnât-ı zâtiyye, 12, 31
şühûd, 39, 51
şühûdî ve keşfî, 8
taayyün-i cismânî, 5
taayyün-i sûrî, 51
tabîat, 51, 54
ta'bîr, 17
tahakkuk-ı küllî, 49
tahavvül, 27, 28
tahayyür, 42
tahdîd, 11, 54
taklîd, 18
takyîd, 8, 18

târî, 26, 32
tasarruf, 47
tasavvur, 9
tavr-ı akıl, 41
tavuk, 48
tecellî, 7, 12, 13, 16, 17, 23, 27, 39, 40, 41, 42, 45, 54
tecellî ile ma'rifet, 54
tecellî-i ilâhî, 22, 23, 39, 42, 44, 46
tecrîd, 39
tefâvüt, 16
tefâzul, 16
telattuf, 4, 6
tenâsüh, 5
tenezzül, 11, 31, 36, 47, 50
tenzîh, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 24
tenzîh ma'rifet-i ilâhiyyenin yarısıdır, 6
tenzîhde teşbîh, 10, 13, 15, 16
tenzîh-i hakîkî, 7, 8, 54
tenzîh-i resmî, 7, 8, 54
tenzîh-i sırf, 54
te'sîr-i Hak, 22
teşbîh, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 40, 54
teşbîhde tenzîh, 10, 13, 15, 16
teşbîh-i şühûdî ve keşfî, 7
tevhîd, 26
te'vîl, 41
tezâyüf, 38
tûl, 27
ukūl, 6
ukūl mertebesi, 50
ukūl-i beşeriyye, 11
ukūlün tenzîhi, 13
ulemâ-i zâhir, 7, 54
ulûhiyet, 18, 20, 21, 35
ulvî, 50
urûc, 4
usûl, 49
Utârid, 4
uyku, 17
uykuda Hakk'ı gören kimse, 16
ümmet, 40
vâcibü'l-vücûd, 52
vâhidiyyü'l-esmâ ve's-sıfât, 21
vâhidü'l-ayn, 20, 35
vârid, 19, 22
vâridât-ı rahmâniyye, 47
vech, 13, 15
vech-i vâhid-i Hak, 30
vehim, 9, 11, 13, 15, 23, 24, 33, 34, 36, 54
vehm-i fâsid, 24
verâset, 12, 13
vücûd, 7, 21, 22, 45
vücûd birdir, 20
vücûd-ı abdânî, 44, 45
vücûd-ı âlem Hakk'ın zâhiridir, 20, 35
vücûd-ı Hak, 8, 12, 21, 30, 33, 36
vücûd-ı Hakkānî, 44, 45
vücûd-ı izâfî, 11, 21, 44
vücûd-ı mutlak, 50
vücûd-ı mutlak-ı latîf, 11
vücûd-ı mümkin, 54
vücûd-ı müstakil, 44
vücûd-ı vâhid, 20, 26
vücûd-ı vâhid-i Hak, 33, 53, 55
yakaza, 16
yed, 13
yevm-i haşr, 45
yılanın katli, 32

yırtıcı arslan, 43
zâhir, 12, 16, 20, 26, 44
Zâhir, 12, 36
zât, 18, 29, 33
zât senin hakîkatindir, 31
zâtın âlemlerden ganî olması, 30
zât-ı ahadiyye, 36, 37
zât-ı ahadiyyet, 50
zât-ı Hak, 34
zât-ı mûcide, 39
zerre, 50
zevk, 7, 16, 23, 54, 57
zuhûr, 18, 44, 50
zuhûr-ı şahsî, 51
Zühre, 4

XXIII. LOKMAN FASSI İNDEKSİ (23 Numaralı Defter [3876])

Lokman Fassı Âyet İndeksi

Bakara 2/26, 26, 27, 28
Bakara 2/269, 1, 6
Burûc 85/20, 7
Câsiye 45/23, 22
En'âm 6/3, 7, 8
Hadîd 57/4, 7
Haşir 59/22, 33
İnsân 76/1, 10
İsrâ 17/110, 32, 33
Lokmân 31/12, 1, 6
Lokmân 31/13, 29, 30
Lokmân 31/16, 6, 12, 16, 23, 24, 25
Lokmân 31/22, 2
Muhammed 47/31, 16, 18
Zelzele 99/7, 25, 26, 28
Zelzele 99/8, 25, 26, 28

Lokman Fassı Hadis İndeksi

الإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، 1
إِذَا أَحْبَبْتُ عَبْدًا كُنْتُ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ وَرِجْلَهُ وَيَدَهُ، 20
إِنَّ اللّٰهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا القِتْلَةَ، 1
كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ، 23

Lokman Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

İbnü'l-Arabî, 2
Lokmân (a.s.), 2, 6, 8, 9, 16, 23, 24, 25, 30
Mevlânâ, 27
Mûsâ (a.s.), 15
Saîd İbn Müseyyeb, 2

Lokman Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı Dâvûdî, 2
Fass-ı İbrâhîmî, 3
Fass-ı Îsevî, 11
Fass-ı Sâlihî, 11
Fass-ı Şîsî, 11, 16
Fass-ı Şuaybî, 14
Fass-ı Ya'kūbî, 14
Mesnevî-i Şerîf, 27

Lokman Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 18, 20, 21
ağaç, 13
ağlama, 17
ahadiyyet-i zâtiyye, 21
âlem, 13, 14, 15
âlem O'nun gayrı değildir, 15
âlemde zâhir olan O'dur, 15
âlem-i kesîf-i şehâdet, 11
âlem-i şehâdet, 3
âlem-i tafsîl, 24
âlemin küllîsi cevher ile mütemâsildir, 12
âlemin vücûdu, 30
Alîm, 18
âlim, 10
Allah, 8, 12, 16, 19, 33
Allah o şeyin aynıdır, 12
Allah var idi ve O'nunla berâber bir şey yok idi, el'ân dahi öyledir, 14, 23
amel, 23
Arabî lisânı, 24
a'râz, 12, 13, 14
atom, 26, 28
ayak, 20
a'yân-ı ademiyye, 8
a'yân-ı ekvân, 3
a'yân-ı hâriciyye, 9
a'yân-ı sâbite, 3, 4, 9
a'yân-ı sâbitenin gıdâsı, 4
âyîne, 17
âyîne-i vücûd, 19
ayn, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 30, 31, 32
ayn-ı vâhide, 12, 14, 20, 21, 30, 31

ayn-ı vâhide inkısâm kabûl etmez, 30
ayn-ı vâhide-i Hak, 13
a'zâ, 20
basar, 20
basîret, 15
berâzih-i uhreviyye, 25
bilkuvve, 10, 11, 17, 19
buhâr, 4
bulut, 4
butûn, 3
buz, 4, 31
cehil, 30, 31
cem'iyyet-i esmâiyye, 19
cevher, 13, 14
cevher-i vâhid, 12, 13, 14
çâh-ı dalâlet, 22
çeşm-i kalb, 15
darb-ı mesel, 27
Dârr, 32
dil, 20
eblagiyet, 23
ebtan-ı butûn, 11
ehl-i basîret, 15
ehl-i keşf ve tecellî, 14
el, 20
el'ân kemâ-kân, 23
elektron, 26, 28
eltaf-ı latîf, 30
emr-i i'tibârî, 22
enbiyâ, 25, 28
ene'l-Hak, 15
enker-i nekerât, 11
ervâh, 4
erzâk, 23
esmâ, 3, 8
esmâ-i ilâhiyye, 19
Eş'arîler, 12, 13, 14
eşyâ, 6, 7, 10, 12
eşyâ-yı gaybiyye, 10
eşyâ-yı kesîfe, 10
etemmiyet, 23
evhâm, 8
evliyâ, 28
gayr, 15
gayriyet, 15
gayriyyet-i i'tibâriyye, 21
gıdâ, 2, 3, 4, 8, 25, 26, 27
gök, 13
görme, 20, 21
göz, 15
gülme, 17
habbe, 7, 8, 25, 26, 27
habbenin ihzârı, 8
Habîr, 16, 18, 22, 23, 24
Hâdî, 21, 32
hadîs-i kudsî, 20
hadîs-i şerîf, 1
Hak, 3, 7, 8, 9, 12, 14, 18, 19, 21, 22
Hak bir şeyin zâhirinin aynıdır, 9
Hak her ma'lûmun aynıdır, 9
Hak her şeyin aynıdır, 9
Hak müsemmâ-yı abdin aynıdır, 21
Hak şeyin bâtınının aynıdır, 9
Hakk'ın gıdâsı, 3
Hakk'ın kendi zâtına olan ilmi ma'lûma tâbi' değildir, 10
Hakk'ın vücûdu, 30
Hakk-ı latîf, 4
hakāyık-ı eşyâ, 6, 7
hakîkat, 20, 33
hakîkat-i vâhide, 14
halâyık, 19

halk, 14
hardal, 6, 23, 25, 26
hasâis-i muhammediyye, 23
hayr-ı kesîr, 6, 7
hayvan, 13
haz, 32
hâzır, 8
hazret-i ervâh, 21
hazret-i misâl, 21
hazret-i şehâdet, 10, 21
hicâb, 31
hikmet, 1, 2, 6, 12, 23, 24, 25
hikmet-i ihsâniyye, 1
hikmet-i mantûkun-bihâ, 6, 24
hikmet-i meskûtün-anhâ, 6, 7, 24
hikmet-i mütelaffazun-bihâ, 6
hisse-i şâyia, 33
hurdebîn, 27
huzûr, 24
huzûr-ı tâm, 1
hüviyet, 4, 20
hüviyyet-i Hak, 4
ıstılâh, 13
ibâdet, 1
îcâd, 2, 4, 5
i'dâm, 2, 4, 5
ihâta, 19
ihsân, 1, 2
ihsânın üç mertebesi, 1
ihtibâr, 16, 17
ihtifâ, 3, 4
ilim, 10, 16
ilim ma'lûma tâbi'dir, 17
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 16, 17
ilm-i esmâî ve sıfâtî ma'lûma tâbi'dir, 17
ilm-i ezvâk, 16
ilm-i Hak, 16
ilm-i icmâlî, 10, 17
ilm-i ihtibârî, 16
ilm-i ilâhî, 10, 11, 26
ilm-i ilâhîde sübût, 17
ilm-i mutlak, 16, 18
ilm-i tafsîlî, 17
ilm-i zâid, 18
ilm-i zâtî, 16
ilm-i zâtî ma'lûma tâbi' değildir, 16
ilm-i zevk, 16, 18, 20, 24
ilm-i zevk kuvâ ile mukayyeddir, 18
ilm-i zevkî, 17, 18, 19
imtihân, 16, 17, 18
ind-i Hak'ta ma'lûm olan yine Hak'tır, 10
indimâc, 24
insân-ı kâmil, 18
insân-ı kâmilin ıttılâı, 19
irâde, 2, 4
irâde meşiyyetin murâdıdır, 4
irâde-i ilâhiyye, 10
irâde-i rızk, 3
isim, 12, 16
ism-i câmi', 19
ism-i ilâhî, 22
isti'dâd, 17
istiklâl, 31
işitme, 20, 21
ityân-ı rızk, 8
izâfât, 20, 21
kadîm, 10, 16
kahr, 15
kâne, 23
kavl-i Lokmân, 25
kaya, 13, 23

Kelime-i Lokmâniyye, 1
kelime-i vücûd, 23
keşf, 27
keşfiyyât-ı fenniyye, 28
kevn, 2, 23
kuvâ, 20
kuvâ-yı cismâniyye, 18
kuvâ-yı rûhâniyye, 18
kuvve, 17
Latîf, 12, 14, 16, 22, 23, 24
letâfet, 12
letâfet-i Hak, 16
lisân, 20
ma'dûm, 4, 5
mahbûbe-i devrân, 17
makām, 29
makām-ı ahadiyyet, 30
makām-ı Muhammedî, 25
ma'lûm, 9, 10, 11
ma'lûm nekerâtın enkeridir, 9
ma'lûm şeyden eammdır, 11
ma'lûma tâbi' olan ilim, 17
ma'lûmât-ı ilmiyye, 11
ma'rifet, 6, 12, 23
ma'siyet, 22
mazhar, 22
mazlûm, 29, 30
melek, 13
mensûbun-ileyh, 21
merâtib, 25
merâtib-i tenezzülât, 31
merâtib-i vücûd, 22
mertebe-i şehâdet, 11
mertebe-i vahdet, 10, 11
mertebe-i zâtta ilim ma'lûm ve âlim şey'-i vâhiddir, 16
merzûk, 3, 4, 8
meskût, 24
meşiyyet, 2, 4, 5, 10
meşiyyet-i ilâhiyye, 3
meşiyyet-i mutlaka, 5
mevhûm, 22
mikrop, 27, 28
mikroskop, 27
misâl, 4
mizâc, 12, 13, 14
Mudill, 21, 32
muhît, 7
muhsin, 2
muhzır, 7
mücâhidîn, 18
mülk-i bekā, 15
Mürîd, 2, 4
müsemmâ, 12, 14
müsemmâ-yı abdin aynı Hak'tır, 20
müsemmâ-yı cevher, 14
müstefâd, 17
müstehlek, 10, 15, 21
müşâa, 32
müşâhede, 1, 15
müşâiyet, 32
müşrik, 30, 33
müşrik-i hakîkî, 33
mü'tâ-ileyh, 7
müteayyin, 8
mütegaddî, 4, 25, 26, 27
mütekellim, 14
mütekellimîn, 13
mütemâsil, 13
Nâfi', 32
na't, 16
nazar-ı vehmî, 8

nazariyye, 27
nebî, 2
nekerâtın enkeri, 10
nerede olur iseniz O sizinle berâberdir, 7
neş'et, 12
nisbet, 21
niseb, 13, 20, 21
niseb-i zâtiyye, 17
niyyet, 19
nûr-i zuhûr, 15
nübüvvet, 25
O'nun aynının gayrı yoktur, 20
O'nunla berâber bir şey yoktur, 23
O'nunla berâber ebedî bir gayr yoktur, 15
öldürdüğünüz vakit güzel öldürünüz, 1
Rahmân, 33
rahmet, 29
rızık, 2, 3, 6, 8, 9, 13, 23
rûh, 33
rûhânî ve sûrî erzâk, 7, 8
saâdet, 29, 30
sâbirîn, 18
sâhib-i hayır, 1
sâhib-i hikmet, 1
sem', 20
semâ-i hidâyet, 22
sereyân, 12
seyyid, 20
sıfat, 16, 17
sıfât, 3, 20, 21
sıfât-ı ârıza, 31
sıfâtın sübûtu, 5
sırât-ı müstakîm, 22
sîga-i tasgîr, 30
sivrisinek, 26, 27
siyâdet, 20, 21
su, 4, 31
sûret, 12, 14
sûret-i ilâhiyye, 18, 19
suver, 13
suver-i ilmiyye, 4, 10
suver-i kesîre, 8
suver-i ma'lûme-i esmâiyye, 9
suver-i muhtelife, 31
sübût, 3
süflî, 7
şecere, 15
şehâdet, 4
şerîat, 22
şerîk, 31, 32
şey, 9, 10, 11, 12
şey'-i ma'lûm, 9
şey'-i mezkûr, 10
şey'iyet, 11
şirk, 29, 30
şirket, 15, 33
şirket-i müşâa, 32
şuûnât, 11
şuûnât-ı ilâhiyye, 12
şuûnât-ı zâtiyye, 4, 10, 17
tâ ki biz bilelim, 16, 18
taâm, 13
tâat, 22
taayyünât, 8
taayyünât-ı semâviyye ve arzıyye, 8
taayyün-i evvel, 10
taayyün-i ilmî, 10
taht-ı hîta, 10
ta'rîf, 14
tasarruf-ı mutlak, 33
tasgîr, 29

tasgîr-i rahmet, 30
taş, 13
ta'tîl-i şerîat, 22
tecellî, 17
tegaddî, 27
tekâsüf, 4
tekvîn, 11
terbiye, 33
tercüme, 24
tifo, 27
tîz-fehm, 22
ubûdiyet, 20, 21
ulûhiyet, 3, 30, 31
ulûhiyet cemî'-i esmâyı câmi' olan ayn-ı vâhidedir, 32
ulvî, 7
urve-i vüskā, 2
ümmet-i Muhammed, 7, 25
vahdet-i vücûd, 8, 22
vâhidetü'l-ayn, 15
Vâhid-i Kahhâr, 15
vâhidiyet, 3, 4, 10
vebâ, 27
vehim, 15
vehm-i vücûd, 15
velî, 2
verem, 27
vücûd, 4, 23, 26, 32
vücûd birdir, 14
vücûd birdir o da Hakk'ın vücûdudur, 8
vücûdda şerîk yoktur, 32
vücûd-ı abdânî, 33
vücûd-ı Hak, 3, 8
vücûd-ı Hak ile vücûd-ı halk arasında letâfet ve kesâfetten başka bir gayriyet yoktur, 14
vücûd-ı hakîkî, 8, 21, 31
vücûd-ı Hakkānî, 33
vücûd-ı hissî, 8, 10
vücûd-ı izâfî-i âlem, 31
vücûd-ı kevnî, 8
vücûd-ı latîf, 8, 12, 14, 21
vücûd-ı latîf-i Hak, 18
vücûd-ı mevhûm, 22
vücûd-ı şehâdî, 10
vücûd-ı vâhid, 21
vücûd-ı vehmî, 22, 33
yer, 13
Zâhir, 10, 11
zât, 2
zât-ı Hak, 3, 30
zât-ı latîf-i Hak, 10
zâtıyla muhît, 7
zebha, 1
zerre, 25, 26, 27, 28
zevk, 18
zevk-i Muhammedî, 25
zıll, 9
zındık, 22
zuhûr, 3
zuhûra meyil, 3, 4
zulm-i azîm, 29, 30
zulüm, 30

XXIV. HÂRUN FASSI İNDEKSİ (24 Numaralı Defter [3877])

Hârun Fassı Âyet İndeksi

Âl-i İmrân 3/31, 38, 40
A'râf 7/150, 2, 4, 7
A'râf 7/154, 6
Bakara 2/253, 12
Câsiye 45/13, 16
Câsiye 45/23, 26, 29, 31, 32
En'âm 6/103, 40, 41
En'âm 6/165, 19, 21
İsrâ 17/23, 10
Kasas 28/30, 17
Meryem 19/53, 2
Mü'min 40/15, 29
Nahl 16/9, 41, 43
Ra'd 13/33, 35, 37
Rahmân 55/29, 22, 24
Sâd 38/5, 35, 37
Tâhâ 20/25-35, 3
Tâhâ 20/32, 3
Tâhâ 20/85, 6
Tâhâ 20/88, 8
Tâhâ 20/90, 9
Tâhâ 20/91, 8
Tâhâ 20/92, 8, 10
Tâhâ 20/93, 8
Tâhâ 20/94, 2, 4, 7, 8, 13
Tâhâ 20/95, 12
Tâhâ 20/97, 14, 15
Zuhruf 43/32, 19, 20
Zümer 39/3, 35, 37

Hârun Fassı Hadis İndeksi

المَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ، 28
اَلْمَوْتُ تُحْفَةُ الْمُؤْمِنِ، 18
كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِأُعْرَفَ، 30
يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَلْبُ كُلِّ إِنْسَانٍ حَيْثُ مَالُهُ، فَاجْعَلُوا أَمْوَالَكُمْ فِي السَّمَاءِ تَكُنْ قُلُوبُكُمْ فِي السَّمَاءِ، 13

Hârun Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Abdullah Bosnevî, 14
Abdürrezzâk Kāşânî, 14
Bâlî Efendi, 14
Cebrâîl (a.s.), 5
Dâvûd-ı Kayserî, 14
Hârûn (a.s.), 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 27
Hızır (a.s.), 12
İbnü'l-Arabî, 30, 31
Îsâ (a.s.), 13
Kureyş, 27
Mevlânâ, 17, 27
Mısır, 5
Muhammed (s.a.v.), 27
Mûsâ (a.s.), 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 27
Mûsâ bin Zafer, 5
Ömer (Hz.), 42
Sâmire kabîlesi, 5
Sâmirî, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13
Tûr, 4, 5, 6

Hârun Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Dîvân-ı Kebîr, 17
Fass-ı Dâvûdî, 1
Fass-ı İlyâsî, 24
Fass-ı Lokmânî, 32, 41
Fass-ı Nûhî, 11, 37
Fass-ı Şîsî, 32
Fass-ı Üzeyrî, 12
Fusûsu'l-Hikem, 8
Fütûhât-ı Mekkiyye, 31
Mesnevî-i Şerîf, 27, 42
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 14
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 14
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 14
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 14
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 14
Te'vîlü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 14
Tevrât, 6

Hârun Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 22, 28
abdü'l-câh, 28, 33
abdü'l-kefere, 28
abdü'l-mâl, 14, 28, 33
abdü'n-nisâ, 28, 34
abede-i asnâm, 39
âbid, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34
âbid hevâsına tapar, 33
adem-i ıttılâ', 12
adem-i ittisâ', 9, 11
ağaç, 28
ahlâk-ı hasene, 2
âlem, 22
âlem Hakk'ın zâhiridir, 24
âlem zât-ı Hakk'ı müsahhırdır, 24
âlem-i kesîf-i şehâdet, 32
âlem-i melâike, 2
âlem-i mücerredât, 2
âlihe, 35
Allah, 38, 39
Allâh'a muhabbet, 40
amel, 24
ana, 3
ârif, 38, 39
ârif Hakk'ı her şeyde müşâhede eden kimsedir, 10, 11
ârif O'nu her şeyin aynı gören kimsedir, 10, 11
ârifler vaktin ibâdıdır, 39
ârif-i mükemmil, 35, 38, 39
arş, 31
ashâb-ı icl, 9
asnâm, 11
atâyâ-yı ilâhiyye, 13

ateş, 17, 36
ateş sûretinde müşâhede, 17
atın bastığı mahal, 5
ay, 28
a'yân, 38
a'yân-ı eşyâ, 40, 41
ayn, 30, 39
ayn-ı vâhide, 25, 26, 29, 32, 33
ayn-ı vâhide-i Hak, 24
baba, 3
bâtın, 25, 30
behâyim, 19, 21
ben Allâh'ım, 17
Benî İsrâîl, 4, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 27
Benî İsrâîl'in isti'dâdı, 15
bevâtın, 41
buzağı, 4, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 28
buzağıya tapmak, 6, 8, 10, 11, 27
câh, 19, 20, 28
ceberût, 2
cemâd, 16, 19
cemâdât inkıyâd ve teslîm husûsunda hayvandan a'zamdır, 16
dalâlet, 6, 31, 32
darb-ı mesel, 14
da'vet, 3
derecât, 19, 20, 21
derece, 22, 26, 28
derece ile teshîr, 23
dıraht-ı âteşîn, 17
ebsâr, 40
ecr, 22, 24
efendi, 23
ehl-i havâs, 16
ehl-i hicâb, 21, 40
elvâh, 4, 6, 7
elvâh-ı Tevrât, 6
enbiyâ, 12
endîşe, 25
enfâs-ı rahmet, 2
ervâh, 41, 42
esmâ ve sıfât, 35
esmâ-i ilâhiyye, 43
esmâ-i nâmütenâhiye, 24
eşbâh, 40
eşyâ, 31, 36
eşyâ mezâhir-i esmâ-i ilâhiyyedir, 11
evliyâullah, 18
fesâhat-ı lisâniyye, 3
fitne, 6, 9
furkān, 8
garânîk, 27
garaz, 18, 19, 21
garaz-ı nefs, 24
gayr, 24, 33
gayret, 14, 15
gayriyet, 24
gizli hazîne, 30
gözler O'nu idrâk etmez, O gözleri idrâk eder, 41
gurnûk, 27
güneş, 28
güneşe tapanlar, 33
Habîr, 41
hadîs-i kudsî, 30
hadîs-i şerîf, 18, 28
Hak, 22, 24, 26, 28, 29, 33, 35, 39
Hak âlemin bâtınıdır, 24
Hak ile halk arasındaki irtibât, 28
Hakk'ın tecellîsi için sûretlerin vücûdu lâzımdır, 41

Hakk'ın zuhûru, 39
Hakk-ı mutlak, 28
hakîkat, 24, 39
hâl ile teshîr, 22, 23
halîfe, 1
harf, 42
hayret, 31, 32, 33
hayvan, 16, 18, 19, 21
hayvana tapanlar, 33
hayvâniyet, 19, 20, 21
hazret-i rahamût, 2
hazret-i rahmet, 3
hevâ, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 41, 42
hevâ ma'bûdun en büyüğüdür, 29
hevâ-yı cüz'î, 30
hevâ-yı ilâhî, 30
hibret, 41
hibret zevk ile hâsıl olur, 41
hidâyet, 6
hikmet, 15, 26, 27
hikmet-i ihsâniyye, 1
hikmet-i imâmiyye, 1
hilâfet, 1
hilyât, 5, 13, 16
hiyel, 16
hubb-i ahadî, 30
hubb-i cüz'î, 30
hubb-i küllî-i ilâhî, 30
huliyy-i kavim, 12
hurûf, 42
hüdâ, 5, 6
hükm-i ilâhî, 10
hüküm, 10
ıtlâk, 39
ıttılâ', 32
ibâd, 22, 24
ibâdet, 9, 11, 14, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 41
ibâdet-i şühûdiyye, 42
ibâdet-i teellüh, 26, 28, 33, 35
ibâdet-i teshîr, 26, 28, 33, 34, 35
ibn-i ümm, 2, 3
iftikār, 13, 14, 28
iğvâ, 6
ihsân, 1, 20
ilâh, 10, 14, 15, 29, 35, 36, 40
ilâh ittihâz etmek, 31, 32
ilâh-ı hakîkî, 36
ilâh-ı mec'ûl, 8
ilâh-ı mukayyed, 13, 39
ilâh-ı mutlak, 13, 37, 39, 41
ilâh-ı vâhid, 35, 37
ilim, 20, 31, 32, 33, 38
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 32
ilm-i furkān, 15
ilm-i hakîkat, 10, 12
ilm-i ihtibârî, 33
ilm-i ilâhî, 38
ilm-i Kur'ân, 15
ilm-i risâlet, 12
ilm-i tafsîlî, 32
ilm-i zâhir, 10
imâm, 1
imâmet, 1
îmân, 38
inkâr, 33
inkıyâd, 19
insan, 16, 19, 20, 21, 25
insân-ı kâmil, 16
insanın hayvâniyeti, 16
insanın kalbi, malının bulunduğu cihettedir, 13

insâniyet, 19, 20, 23
irâde, 16, 18, 19, 21, 23, 31, 33
ism-i müsahhar, 22
isneyniyet, 39
isti'dâd, 39
itâat, 20
ittibâ'-ı resûl, 40
kadın, 28
kalb, 13, 14, 28, 30
kazâ, 9, 10
Kelime-i Hârûniyye, 1
keşf tarîki, 5
keşf, 5
keşf-i rabbânî, 38
Kıbtî, 5
köle, 23
küffâr, 28
küfür, 11
Latîf, 41
latîf olan Hakk'ın müşâhedesi, 42
Latîf'in müşâhedesi O'nun tecellîsi vâsıtası ile olur, 42
letâfet, 41
maânî, 42
ma'bûd, 28, 31, 33, 35, 36
ma'bûdât, 32, 33
ma'bûd-ı mukayyed, 36
ma'bûdun a'zamı, 26
mahall-i kesîf, 42
mal, 13, 14, 19, 20, 28
mal canın yongasıdır, 14
ma'lûm şeyden eammdır, 32
mansıb, 20
ma'nâ, 42
ma'nânın hurûf ve elfâza irtibâtı, 30
ma'rifet, 11
mâsivâ-yı Hak, 33
mazhar, 36, 39
mazhar-ı sıfat-ı hayât, 5
mecâlî-i ilâhiyye, 14, 15, 39
meclâ, 15, 35, 36
meclâ-yı ilâhî, 26, 29
mecûsîler, 10
melekût, 2
melik, 22
menn ü selvâ, 17
menzilet, 19, 20
merhamet, 3
mertebe, 22
mertebe-i kalb, 30
mertebe-i kesâfet, 28
mertebe-i letâfet, 28
mertebe-i nefs, 30
mertebe-i ulûhet, 36
meşreb, 15
metbû', 19, 21, 25
metbûiyet, 20
mevt mü'minin armağanıdır, 18
mevt tecellî-i zâtîdir, 18
mezâhir, 30, 33
mezâhir-i asnâm, 39
misl, 19, 21, 22, 23
misiller zıdlardır, 19, 20
muhabbet, 28, 29, 30, 31, 33, 38
muhabbet-i ilâhiyye, 40
mutî', 20
mutlak, 39
muzmahil, 17
müdebbir, 41
müesserün-fîh, 24
müessir, 24
mükemmil, 35

mü'min-i hakîkî, 18
mü'min-i münkir, 39
mü'minîn, 38, 39
münkād, 20
münkir, 38
müsahhar, 16, 22, 23, 24, 25, 28
müsahhariyet, 20
müsahhır, 22, 25
müslim, 33
müşâhede, 24, 40, 41
mütecellî, 24, 38, 39
mütelebbis, 26, 27, 28
nasrânî, 33
nazar-ı tesebbüt, 4, 6
nebî, 39
nefes, 2, 4
nübüvvet, 2, 3
nübüvvet velâyetin zâhiridir, 12
ölüm, 17
pâdişâh, 23
put, 27, 35, 37
putperest, 10, 11, 28, 36
putperestlik, 6
putu medhetmek avâmın dâmı içindir, 27
rahamât-ı tabîiyye, 3
rahamût, 2
Rahmân, 9
rahmet, 2, 3, 4, 6, 7, 9
rahmet-i rahmâniyye enfâsı, 4
rahmet-i tabîiyye, 3
rahmet-i ümûmet, 3
rahmet-i zâtiyye, 4
reâyâ, 22, 23
reâyânın meliki teshîrleri, 22
Refîu'd-derecât, 26, 29
resûl, 1, 39
resûl-i vakt, 38
rif'at, 28
rûh, 41, 42
saltanat, 23
saltanat-ı hevâ, 33
Samed, 41
sârî, 41
secde, 27
sefk-i dimâ', 9
semâ, 13, 16
semâ-i esmâ-i ilâhiyye, 13
sereyân, 5, 40, 41
seyf, 1
seyyid, 22
sırr-ı hayât, 5
sultân, 22
sultân-ı ârif, 24
sultân-ı tecellî, 38, 39
sun'î bulutlar, 16
sûret, 26, 27, 42
sûret-i mütemessile, 5
sûretlere tapma, 28
suver, 41
suver-i âlem, 28, 31
suver-i asnâm, 39
suver-i ma'bûdât, 30
suver-i muhtelife, 24
suverin bekāsı yoktur, 14
süflî, 28
sühriyy, 19
şebah, 13
şefâat, 27
şefkat, 7
şe'n, 24
şerîat, 15, 39

şuûn, 22, 24
şühûd, 1
taayyün, 11, 24
tâbi', 21, 23, 24, 25
tâbiiyet, 20
tahdîd, 11
takayyüd, 11, 24
takyîd, 11, 39
tama', 40
tasarruf, 16, 19, 20, 21
taş, 28
tebaa, 23
tecellî, 17, 39, 41
tecellî suverdedir, 41
tecellî-i nûrî, 17
tecelliyât, 13
tefrika, 4, 8, 9
tekfîr, 32, 33
tekmîl, 39
tenzîh, 15
tenzîhde teşbîh, 15
terakkiyât-ı fenniyye, 16
terbiye, 2, 3, 10, 11, 13
terbiye-i ilim, 10, 11
tesebbüt, 4
teshîr, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28
teshîr-i kahrî, 23
teshîr-i mertebe, 22, 23
teşbîhde tenzîh, 15
timsâl, 36
ubûdiyet, 32
ulemâ, 22, 24
ulûhet, 36
ulûhet-i mutlaka, 36
ulûhiyet, 26, 27, 31, 35, 43
ulvî, 28
ücret, 19, 20
ülü'l-azm, 1
ümm, 2
ümmet, 39
ümmetin isti'dâdı, 12
vaktin hükmü, 38, 39
vaktin ibâdı, 38
vaktin resûlü, 39
vâlide, 3
vâris, 38, 39
vehb, 2
velâyet, 12
velâyet nübüvvetin bâtınıdır, 12
vücûd, 24, 26
vücûdda Hak'tan gayrı bir şey yoktur, 11
vücûd-ı hakîkî, 24
vücûd-ı mutlak, 11
vücûd-ı tafsîlî, 32, 33
vücûd-ı vâhid-i latîf, 24
vücûd-ı vehmî, 18
yıldız, 28
zâhir, 25
zâhir-i şerîat, 39
zengin, 20
zevk tecellîdir, 41
zıd, 20, 21
zinâ, 34

XXV. MÛSÂ FASSI İNDEKSİ [1. ŞERH] (25 Numaralı Defter [3878])

Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh]

Âyet İndeksi

Ahkāf 46/9, 63
Âl-i İmrân 3/169, 89
Âl-i İmrân 3/170, 89
A'râf 7/121, 97
A'râf 7/122, 97
A'râf 7/143, 105, 106
A'râf 7/144, 1
Bakara 2/29, 65, 66
Bakara 2/154, 89
Câsiye 45/13, 13, 15
En'âm 6/76, 78
En'âm 6/122, 16, 18
En'âm 6/158, 32, 33, 34
Enbiyâ 21/2, 88, 90
Enbiyâ 21/30, 10
Enbiyâ 21/63, 31
Fâtiha 1/2, 107
Furkān 25/70, 83, 84
Fussilet 41/54, 50
Hac 22/5, 17, 19
Hadîd 57/3, 74
Haşir 59/7, 62, 63
Hucurât 49/14, 29
Hûd 11/98, 35
Hûd 11/99, 35
İsrâ 17/82, 90
Kāf 50/15, 38
Kasas 28/9, 24, 25, 26, 30, 31
Kasas 28/10, 36
Kasas 28/15, 44
Kasas 28/16, 44
Kasas 28/24, 58
Kasas 28/30, 82, 101, 103, 104

Kasas 28/38, 28
Kehf 18/65, 61
Kehf 18/66, 62
Kehf 18/68, 59, 62, 64, 65
Kehf 18/70, 61
Kehf 18/74, 43
Kehf 18/76, 63, 64, 65
Kehf 18/77, 60
Kehf 18/78, 63, 64, 65
Kehf 18/82, 42, 44
Lokmân 31/16, 99
Mâide 5/48, 36, 37
Mü'min 40/45, 97
Mü'min 40/46, 97
Mü'min 40/85, 91
Nâziât 79/24, 1, 78, 82, 85, 86, 87
Nâziât 79/25, 29
Nâziât 79/26, 29
Necm 53/42, 2
Neml 27/12, 81
Nisâ 4/17, 99
Nisâ 4/18, 29
Ra'd 13/17, 58
Şuarâ 26/5, 88, 90
Şuarâ 26/21, 54, 56, 57, 66, 67
Şuarâ 26/23, 68, 71, 72, 73, 75
Şuarâ 26/24, 69, 72, 74, 75, 82
Şuarâ 26/25, 70
Şuarâ 26/27, 68, 70, 73, 74
Şuarâ 26/28, 74, 76, 82
Şuarâ 26/29, 77, 80
Şuarâ 26/30, 81
Şuarâ 26/31, 81, 82, 83
Şuarâ 26/32, 83
Şuarâ 26/47, 97
Şuarâ 26/48, 85, 97
Şûrâ 42/19, 107
Tâhâ 20/68, 1, 81
Tâhâ 20/72, 85, 87
Yûnus 10/64, 88
Yûnus 10/90, 25
Yûnus 10/91, 29
Yûnus 10/92, 92, 93
Yûnus 10/96, 94
Yûnus 10/97, 92, 94
Yûnus 10/98, 91
Yûsuf 12/87, 24, 26

Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh] Hadis İndeksi

أُخْرُجْ بِصِفَاتِي إِلَى خَلْقِي مَنْ رَآكَ فَقَدْ رَآنِي، 80

أَنَا عَلَى عِلْمٍ عَلَّمْتَنِيهِ اللّٰهُ لَا تَعْلَمُهُ أَنْتَ، وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَكَهُ اللّٰهُ لَا أَعْلَمُهُ أَنَا، 64

أَنْتُمْ أَعْلَمُ بِمَصَالِحِ دُنْيَاكُمْ، 66

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ، 15

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فِي ظُلْمَةٍ ثُمَّ رَشَّ عَلَيْهِ مِنْ نُورِهِ، 104

إِنَّ اللّٰهَ كَتَبَ التَّوْرَاةَ بِيَدِهِ، 1

إِنِّي لأُعْطِيَ الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ مَخَافَةَ أَنْ يُكِبَّهُ اللّٰهُ فِي النَّارِ، 54

اَلدُّنْيَا كَحُلْمِ النَّائِمِ، 11

رَبِّ زِدْنِي فِيكَ تَحَيُّرًا، 18

رُفِعَ عَنْ أُمَّتِي الخَطَأُ وَالنِّسْيَان، 61

كَلِّمُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ، 9

كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَمَا كَمُلَ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ، وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صلّى اللّٰه عليه وسلّم، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، 25

كُنْتُ كَنْزًا لَمْ أُعْرَفْ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ، 47، 49

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِأُعْرَفَ، 12

لَيْتَ أَخِي مُوسَى صَبَرَ حَتَّى يَقُصَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا مِنْ أَنْبَائِهِمَا، 60

مَا وَسِعَنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي وَلَكِنْ وَسِعَنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، 12

مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي وَجُعْتُ فَلَمْ تُطْعِمْنِي، 1

مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللّٰهِ بِكُلِّيَّتِهِ أَقْبَلَ اللّٰهُ عَلَيْهِ بِكُلِّيَّتِهِ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنِ اللّٰهِ بِكُلِّيَّتِهِ أَعْرَضَ اللّٰهُ عَنْهُ بِكُلِّيَّتِهِ، 102

مَنْ صَارَ بِالْعِلْمِ حَيًّا لَمْ يَمُتْ أَبَدًا، 19

مَنْ كَانَ آخِرُ كَلِمَتِهِ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰه دَخَلَ الْجَنَّة، 34

اَلنَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا اِنْتَبَهُوا، 11

يُحْشَرُ عَلَى مَا عَلَيْهِ مَاتَ كَمَا أَنَّهُ يُقْبَضُ عَلَى مَا كَانَ عَلَيْهِ، 34، 99

Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh] Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Abdullah Bosnevî, 20, 26, 30

Abdülganî Nâblusî, 20, 30, 103

Abdürrezzâk Kāşânî, 20, 26, 30, 103

Âdem (a.s.), 12, 15

Âsiye (Hz.), 25, 26, 31, 32

Attâr (Ferîdüddin), 51

Bâlî Efendi, 20, 26, 28, 30, 34

Bâyezîd-i Bistâmî, 82

Câmî (Abdurrahman), 30

Cebrâîl (a.s.), 9

Cüneyd-i Bağdâdî, 82

Dâvûd-ı Kayserî, 20, 26, 30, 103

Ebû Cehil, 94

Ebû Medyen, 88

Fâtıma (Hz.), 25

Fir'avn, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 35, 46, 54, 68, 69, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 86, 91, 93, 94, 95

Hadîce (Hz.), 25

Hallâc-ı Mansûr, 78, 79, 82

Hârûn (a.s.), 86, 97

Hızır (a.s.), 1, 42, 43, 44, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65

İbn Abbâs, 58

İbnü'l-Arabî, 17, 20, 26, 27, 28, 29, 33, 39, 51, 60, 71, 88, 91, 97, 101

İbrâhîm (a.s.), 31

Medyen, 58, 101

Meryem (Hz.), 25

Mevlânâ, 57, 79, 82

Mevlânâ Hâlid, 21

Mısır, 24, 43, 48, 58

Muhammed (s.a.v.), 1, 4, 9, 10, 15, 18, 25, 34, 49, 54, 60, 61, 63, 65, 99, 102

Mûsâ (a.s.), 1, 4, 5, 6, 8, 12, 17, 22, 24, 26, 32, 35, 37, 40, 43, 45, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 68, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 91, 101, 102, 104
Nemrûd, 6, 29
Sâlih (a.s.), 4
Şebüsterî, 105
Şuayb (a.s.), 58, 101, 103
Vâdî-i Eymen, 101, 105
Ya'kūb Hân, 26

Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh] Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fass-ı Âdemî, 3, 14, 16, 22, 30, 48
Fass-ı İdrîsî, 16
Fass-ı Lokmânî, 43, 50, 99
Fass-ı Lûtî, 4
Fass-ı Muhammedî, 15, 103
Fass-ı Süleymânî, 39
Fass-ı Şîsî, 43, 50
Fass-ı Şuaybî, 12, 39
Fass-ı Yûsufî, 11
Fusûsu'l-Hikem, 26, 27, 28, 51
Fütûhât-ı Mekkiyye, 26, 28, 29, 30, 33
Gülşen-i Râz, 105
Mesnevî-i Şerîf, 1, 57, 78, 79, 80, 102
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdülganî Nâblusî), 20
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 20, 26, 30
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Câmî), 20
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 27, 30
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 20
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 20
Tevrât, 1, 63

Mûsâ Fassı İndeksi [1. Şerh] Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

acz, 61
adâlet, 35
adem, 47, 48
adem yoktur, 17, 19
ademden vücûda hareket, 49
adem-i izâfî, 48, 49
adem-i sübûtî, 47, 49
adem-i zuhûr, 52
âfâk, 76
ağaç, 22, 23, 24, 36, 38, 82, 101, 105
ahadiyet, 22
ahadiyyet-i kesret, 20
ahadiyyet-i ma'kūliyyet, 20, 22
ahadiyyet-i zâtiyye, 21, 22
ahadiyyü'l-ayn, 20, 21, 22
ahd, 8
ahkâm-ı müstakille, 67
ahvâl-i âhiret, 98
ahz, 91
akıl, 22, 23, 35, 74, 76, 81, 82
âkıl, 81
akıl takyîddir, 74
aklı ve nazarı zaîf kimse, 52
akl-ı selîm, 71, 72
akîk, 79
âlât-ı sihriyye, 86
âlem, 12, 14, 17, 19, 38, 48, 49, 50, 51, 73, 76, 77, 78
âlem sûret-i ilâhiyye üzere mahlûktur, 15
âlemi âlem ile tedbîr, 12
âlemi âlemin sûretiyle tedbîr etmek, 14
âlemi tedbîr, 12, 14
âlemin hareketi, 51
âlemin rûhu, 13
âlemin rûhu ve zübdesi, 15
âlemin sûreti, 14
âlemin vücûda hareketi, 47
âlemlerden ganî, 47
âlem-i a'râz, 4
âlem-i âhiret, 41
âlem-i hayâl, 12
âlem-i his, 21
âlem-i kebîr-i munfasıl, 13, 15
âlem-i kevn, 6, 54
âlem-i kuds, 42
âlem-i rûhâniyyet, 98
âlem-i şehâdet, 4, 5, 88, 104
âlem-i taayyün, 103
âl-i Fir'avn, 23, 97
âlim, 13
âlim-i sâmiin fehmi, 52
Aliyy, 4
Allah, 2, 3, 12, 15, 58
Allah Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 13, 15
Allah mahlûkātı zulmette yarattı, 104
Allâh'a akreb olan Allah'dan eb'ad olanı teshîr eder, 8
Allâh'ın kelimeleri için tebdîl yoktur, 88
âmme, 52
ana, 40
ân-ı gayr-ı münkasim, 38
A'râb, 29
a'râz-ı nefsâniyye, 6
a'râz-ı nefsiyye, 2, 5
ârif, 18, 56, 88
arz, 19, 20, 72
arzın hamli, 19
arzın hareketi, 19

asâ, 5, 83, 84, 86, 91
asâ-yı Mûsâ, 2, 86
asfiyâ, 44
ashâb-ı akıl, 74
ashâb-ı takyîd, 74
asıl, 38
âsî, 83, 84
aşk, 79
atâ, 26, 54
atâyâ, 52, 54
ateş, 78, 101, 103, 104
ateş sûretinde tecellî, 100, 101
avâlim-i süfliyye, 15
avâlim-i ulviyye, 15
avâm, 54, 57
a'yân, 7, 50
a'yân-ı âlem, 47, 50
a'yân-ı hâriciyye, 89
a'yân-ı mevcûdât, 88, 89
a'yân-ı sâbite, 7, 53, 88, 89, 96
âyîne, 22, 94
ayn, 21, 24, 36, 38, 47, 49, 50, 52, 53, 58, 72, 73, 76, 77, 78, 80, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 103
ayn ile ben senim ve rütbe ile senin gayrınım, 77
ayn-ı âlem, 75
ayn-ı cehil, 18
ayn-ı ejderhâ, 84
ayn-ı Hak, 88
ayn-ı hikmet, 102
ayn-ı kemâl, 12
ayn-ı sâbite, 94
ayn-ı vâhide, 80, 84
azâb, 88, 90, 91
azâb-ı âhiret, 35, 92
azâb-ı dünyâ, 34, 91
azâb-ı elîmi görmek, 92, 94
azâb-ı uhrevî, 93, 94
azl, 66, 67
ba'de'l-mevt, 94
bakıyye-i vücûd, 106
basar-ı basîret, 98
Basîr, 3
bâtıl, 88
bâtılın vücûdu dahi muktezâ-yı hikmettir, 89
bâtın, 22, 42, 43, 44, 56, 74, 79
Bâtın, 1, 61, 65, 74
beden-i Fir'avn'ın sâhile ilkāsı, 94
beden-i insânî, 19
Bedir gazâsı, 94
bekā, 79
belâ, 43
ben Allâh'ım, 79, 82, 101, 103, 104
ben ateşim, 78
ben Hakk'ım, 79, 105
Ben yerime ve göğüme sığmadım, fakat mü'min olan kulumun kalbine sığdım, 12
Benî Âdem, 86
Benî İsrâîl, 5, 24, 27, 35, 86, 92
Benî İsrâîl'in îmân ettiği şey, 92, 97
bernâmec, 15
beşer, 21
beşeriyet, 61
bevâtın, 54, 74
beyaz ateş, 101
beyit, 102
bilinmeğe muhabbet, 47
burhân-ı fiilî, 82
burhân-ı kavlî, 81

buz, 87
câriye, 58
cebbâr, 86
cehennem, 41
cehil, 16, 17
cem'iyet, 42
cem'iyyet-i esmâiyye, 1, 4, 80
cemâd, 5
cemâl-i ilâhî, 104
cenîn, 40
cenn, 78
cennet, 34, 41
cevâb, 71
cevâz-ı rü'yet, 106
cevher-i heyûlânî, 20, 21
cevher-i vâhid, 83, 84
cibâl-i şâmiha, 83
cihâd, 89
cilveger, 21
cins, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 76
cisim, 12
cismi yine cisim ile tedbîr, 12
cüz'-i eamm, 69
cüz'-i müsâvî, 69
cüz'-i müşterek, 69
çekirdek, 22
çift, 19
çocuğun aklı, 9
çocuğun Rabb'ine ittisâli, 9
çocuk, 6, 8, 9, 102
çocuk büyükte tasarruf etmek sûretiyle müessirdir, 9
çocuk Rabb'ine hadîs-i ahddir, 8
dağ, 106
dal, 38
dalâlet, 16, 17, 18, 51
darb-ı mesel, 46
Dârr, 19
da'vâ-yı risâlet, 67, 73
da'vâ-yı rubûbiyyet, 25, 29, 34, 68, 82
da'vâ-yı ulûhiyyet, 33, 35
da'vâ-yı ulviyyet, 1
da'vet, 70
değnek, 84, 86
delîl, 11, 12
demir, 78
deniz, 18, 24, 91
denize atılmak, 22
denize bırakılma, 17
deryâ, 11, 12, 35
deryâya ilkā, 16
deryâ-yı ulûm, 12
deryâ-yı zât, 106
diri, 8, 89
doğuran ana, 40
duvarı tesviye, 60
dünyâ, 12
dünyâ uyuyan kimsenin rü'yâsı mesâbesindedir, 11
eamm-ı müşterek, 69
ecrâm, 4
eczâ-yı billûriyye, 4
eczâ-yı kimyeviyye, 86
edeb, 62, 63, 66, 95
edeb-i ilâhî, 64, 65
edeb-i risâlet, 65
edeb-maallâh, 30
edeb-şikenlik, 96
ednâ-yı fuhûm, 55, 56
ef'âl, 15
efdal-i beşer, 8, 9
ehl-i akıl, 82

ehl-i akıl ve takyîd, 75, 76
ehl-i fehm, 52, 54
ehl-i fen, 18
ehl-i gaflet, 102, 103, 104
ehl-i Hak, 71, 72
ehl-i hakîkat, 12
ehl-i hicâb, 12, 39
ehl-i îkān, 72
ehl-i keşf, 82
ehl-i keşf ve vücûd, 75, 76, 82
ehl-i keşf ve yakîn, 81, 82
ehl-i mantık, 71
ehl-i zâhir, 23, 82
ejderhâ, 2, 84
elsine-i enbiyâ, 98
emr Allah Teâlâ'ya râci'dir, 29, 95
emr-i ilâhî, 42, 43, 44
emr-i ilâhînin nihâyeti yoktur, 18
emr-i vücûd sükûndan harekettir, 48
enâniyet, 78, 105
enbiyâ, 12, 18, 37, 52, 54, 55, 56
ene, 79
ene'l-Hak, 78, 79, 82, 105
enfüs, 76
enmûzec, 13, 15
ensâr, 1
erbâb-ı fen, 39
erkeklere mahsûs olan kemâl, 24, 25
ervâh, 5, 53
ervâh-ı süfliyye, 15
ervâh-ı ulviyye, 15
esbâb, 11, 47
esbâb ta'tîl kabûl etmez, 88, 89
esbâb-ı ma'neviyye, 48
esbâb-ı zâhire, 48
esmâ, 3, 22, 68, 73, 88
esmâ külliyet ve cüz'iyet i'tibâriyle yekdîğerinden farklıdır, 3
esmâ ve sıfât, 12
esmâ-i cüz'iyye, 3, 4
esmâ-i hüsnâ, 13, 14
esmâ-i ilâhiyye, 1, 17, 19, 48, 52, 53
esmâ-i külliyye, 3
esrâr-ı kazâ ve kader, 70
eşyâ, 75, 104
eşyâ zıdlarıyla inkişâf eder, 88
eşyâyı hakîkati vech ile görmek, 12
etfâl-i Benî İsrâîl, 5, 7
etfâl-i maktûle, 5, 6
etfâl-i maktûlenin ervâhı, 8
evliyâ, 18, 23, 56
ezelî, 47
fâide-i ilâhiyye, 8, 10
fakîr, 58
fakîr-i tâm, 58
fakr, 58
fasıl, 68, 69, 70, 71, 73, 76
fehim, 68, 70
fehm-i dakîk, 56
fehm-i havâs, 57
fehm-i sahîh, 57
fehm-i zâhir, 56
felâsife, 18
felsefe, 16
fen filozofları, 78
fenâ, 79, 106
fer', 36
ferd, 21
feseka-i mü'minîn, 35
Fettâh, 4
Feyyâz-ı mutlak, 7
feyz, 10, 58

feyz-i akdes, 3, 22
feyz-i ilâhî, 10
fezâ, 4
fıtrat, 2
fıtrat-ı asliyye, 6
fıtrat-ı islâm, 6
firâk, 63, 64, 65
firâr, 47, 48, 52
Fir'avn ve Nemrûd nârda müebbeddir, 26
Fir'avn'ın âhirette saâdet ve şekāveti, 26, 94
Fir'avn'ın îmânı, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 91, 97
fitne, 43
füc'eten, 97, 98, 100
gamm-ı tâbût, 40
gargara, 27, 29, 34
gark, 29, 32
gāsıb, 44
gavs, 55
gayr, 21, 49, 87
gayr-ı ezelî, 47
gayr-ı mec'ûl, 94
gayriyet, 87
gemiyi delmek, 45
gıdâ, 36, 37, 38
gizli hazîne, 47
gölge, 21
göz görmeyince gönül katlanır, 45, 46
göz nûru, 24, 25
gubâr-ı mâsivâ, 104
gurûr, 28
gusül, 25, 29
güneşin mağribden tulûu, 33
habâset-i bâtıne, 25
habâset-i zâhiriyye, 25
Habîr, 99
habl, 83, 84
hâcet, 100, 103, 104
hadd, 71
hadd-i zâtî, 72
hâdim, 3
hâdis, 47, 50
hâdis oldu, 88
hadîs-i kudsî, 12, 80
hadîs-i şerîf, 1, 6, 12, 14, 19, 25, 30, 34, 60, 65, 99, 102, 104
Hak, 3, 13, 14, 19, 21, 22, 38, 69, 74, 76, 77, 79, 86, 87, 100, 102
Hak mahal hasebiyle tecellî eder, 7
hak ve bâtıl, 88
Hak'tan zâhir olan âlem, 19
Hakk'ı mâddeden mücerred olarak görmek mümkin değildir, 104
Hakk'ın âlemi tedbîri, 11
Hakk'ın ef'âli, 4
Hakk'ın kelâmı, 90
Hakk'ın muhabbeti, 49
Hakk'ın tedbîri, 12
Hakk-ı mutlak, 97
hakāyık, 6, 11, 12, 15, 102
hakāyık-ı esmâ-i ilâhiyye, 19
hakāyık-ı eşyâ, 70
hakîkat, 18, 69, 71, 72, 87, 88
hakîkat-i ahadiyye, 68
hakîkat-i Hak, 70, 73
hakîkat-i hareket, 54
hakîkat-i ilâhiyye, 72
hakîkat-i vâhide, 38
hakîkat-i vücûd, 18
Hakîm, 7

hâkim, 3, 4
hâl-i ihtizâr, 34
halîfe, 66, 85, 86
halîfe-i sûrî, 86
halk-ı Âdem, 13
halk-ı cedîd, 36, 38
halkın lisânı Hakk'ın kalemleridir, 27
hamd ile tesbîh, 15
hâmız-ı karbon, 53, 98
harâm, 36, 37, 38, 39
hareket, 18, 47, 48, 52, 53
hareket muhabbet sebebiyle vâki' olur, 53
hareket-i hub, 47, 49
hareket-i hubbiyye, 49, 51
harf-i basît, 99
harf-i vücûdî, 97, 99, 100
hârika-i azîme, 35
hark-ı sefîne, 44, 45
hasenât, 83, 84
hasene, 84
hâss, 57
hâss ve âm, 55
haşir, 97
haşv, 32
hatâ, 61
hâtem-i velâyet mişkâtı, 28
havârık, 35
havâs, 8, 57
havâss-ı bendegân, 9
havâss-i zâhire, 9
havâss-i zâhire ve bâtıne, 11
havâtır-ı kalbiyye, 45
havf, 45, 46, 48, 52, 54
havf-ı cehennem, 48
hayâl, 2, 18
hayâlât, 18
hayâl-i enâniyyet, 104
hayât, 2, 6, 10, 17, 18, 19
Hayât, 14
hayât-ı akliyye, 18
hayât-ı dünyâ, 85, 87
hayât-ı hissiyye, 18
hayât-ı ma'neviyye, 18
hayât-ı zâhire, 2
hayır, 58
hayız kanı, 40
hayret, 17, 18, 19
hayret-i mahmûde, 18
hayret-i mezmûme, 18
hayvan, 5, 69
hayvân-ı nâhık, 69
hayvân-ı sâhil, 69
hayyât, 83
hayye, 83
hayzının kanı ile tegaddî, 40
haz, 1
hazarât-ı rabbâniyye, 58
hazret-i ilâhiyye, 5, 9, 13, 15
hazret-i şehâdet, 41
helâk, 45
helâk sûreti, 17
helâl, 36, 38, 39
her şeyin aslı sudur, 10
hezl, 102
hezliyât, 102
Hızır (a.s.), 45
hibâl, 83
hibret, 65, 66
hibret ilm-i zevkîdir, 65
hicâb, 21, 54, 98
hicâbât-ı taayyün, 105

hidâyet, 16, 17
hikâyât, 102
hikâyât-ı müdhike, 103
hikem, 12, 55
hikmet, 6, 7, 10, 56, 57, 63, 67, 100, 101
hikmet-i firâk, 62
hikmet-i hükûmet, 68
hikmet-i katl, 2
hikmet-i kıtâl, 5
hikmet-i ulviyye, 1, 7
hilâfet, 66, 67
hil'at, 55, 56
hil'atin kadri, 55, 56
hilkat-i eşyâ, 12
hilkat-i eşyâdan maksûd, 12
hitâb, 54, 56
hitâb-ı ilâhî, 105
hub, 52, 53, 56
hubb-i mûcid, 47
hubb-i necât, 52
hubb-i riyâset, 70, 73
hudûd-i eşyâ, 72
hudûs, 48, 88, 89, 90
hukūk-ı ibâd, 35
hulûl, 79
hûr, 21
hurma ağaçlarının aşılanması, 64, 65
hurmet, 39
hurûf, 90
hurûf-i zevâid, 77, 78
hüccet, 84
hüdâ, 17, 18
hükemâ, 68, 69, 71, 73, 78
hüküm, 66, 84
hüsn-i zan, 45, 46
hüve, 79
hüviyet, 88
ısıyy, 83
ıstılâh-ı ehl-i hakîkat, 39
ıstılâh-ı kudemâ, 75, 76
ıztırâb, 19, 53
ibâdet, 48
ibârât-ı Fusûs, 27
ibâre-i zâhire, 56
iblâğ, 66
İbnü'l-Arabî'nin rûhâniyetine ittisâl, 27, 30
ibtilâ, 44
îcâd, 50
îcâd ve i'dâm, 39
îcâd-ı âlem, 49
icmâl, 51
icmâl tafsîl ile kâmil olur, 50
ifâza, 10, 58
ifnâ, 104
iğvâ-yı şeytânî, 43
îhâm, 69, 85, 86
ihbârât-ı ilâhiyye, 33, 96
ihticâb, 92, 94
ihtisâs-ı ilâhî, 3, 7
ihtiyâc, 104
ihtizâr, 34, 98, 99
ihtizâz, 19
ihyâ, 17
ikâme-i cidâr, 59, 60
ikilik, 19, 105
iklîm, 102
ikrâr-bi'l-lisân, 35
iktizâ-yı zâtî, 53
ilâh, 28
İlâh, 103

ilhâm, 42, 43, 45
ilhâm-ı ilâhî, 45
ilim, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 22, 45, 46, 58, 59, 62, 64, 65, 67, 85
İlim, 14
ilim ile diri olmak, 19
ilim ile mevt-i cehilden dirilmek, 16
ilimdeki kemâl, 65
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 43, 50
ilm-i ezelî, 50
ilm-i hâdis, 47, 50
ilm-i hakîkat, 18
ilm-i hayâl, 18
ilm-i ilâhî, 14, 40, 41, 43, 74, 86, 89, 96
ilm-i ilâhîde sübût, 89, 94
ilm-i muhakkak, 85, 86
ilm-i muhdes ve kadîm, 47
ilm-i risâlet, 37, 62, 66
ilm-i rüşd, 62
ilm-i sahîh, 71, 72
ilm-i sihir, 86
ilm-i şerâyi', 36
ilm-i şerîat sütü, 38
ilm-i zâtî, 43, 49, 50
ilm-i zevkî, 50, 62
ilkā, 7, 27
illet, 11, 12
imâm, 3, 4
îmân, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 34, 78, 86, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99
îmân-bi'l-gayb, 27, 98
îmân-ı be's, 91
îmân-ı Fir'avn, 27, 30, 32, 33
îmân-ı Fir'avn'ın sıhhati, 28
îmân-ı kavlî, 34
îmân-ı sahîh ve makbûl, 33
imdâd, 2, 5
imdâd-ı bâtınî, 5
imtihân, 42, 43, 67
imtinân, 40
inâyet, 33
inbât, 17, 19
inci, 56
inkişâf, 6
insan, 13
insan sûreti, 5
insân-ı hayvân, 13, 16
insân-ı kâmil, 4, 12, 13, 15, 58, 80
insanın mevcûdiyyet-i zâtiyyesi, 12
intâk-ı Hak, 25
intikāl, 33
intikāle müteyakkın, 34, 91
inzâl, 27, 58
ip, 84, 86
İrâde, 14
i'râz, 100, 101
irtibât, 12
isim, 14
isimde iki delâlet vardır, 3
ism-i câmi', 12, 58
ism-i ilâhî, 6, 14, 38, 94
ism-i küllî, 3, 4
İslâm mâkablini iskāt eder, 24
isneyniyet, 105, 106
isti'dâd, 25, 58, 76, 96
isti'dâd-ı ezelî, 6, 94
isti'dâd-ı rûh, 3, 6
isti'dâdât-ı gayr-ı mec'ûl, 6, 7
isti'dâdât-ı mec'ûle, 6
istidlâlât-ı akliyye, 27
istifâza, 58

istihlâk-ı küllî, 61
istitâr, 76
işâret, 11, 12
i'tidâl üzere zuhûr, 4
i'tirâz, 59, 60
ittihâd, 79
izâfât, 3, 68, 69, 70, 72, 74
jeng-i hudûs, 21
kadîm, 90
Kadîr, 3
kadr-i risâlet, 64
kâfir, 25, 29, 34, 78
kâfir-i muhtazar, 97
kâfirin îmânı, 33, 100
kâfirûn, 24, 26
kâhin, 5
kahr, 104
kahr-ı ilâhî, 93
kalak, 18, 19
kalb, 10, 12, 37
kalben tasdîk, 92
kâmil-i mutlak, 58
kâmin, 52
kan, 41
kâne harf-i vücûdîdir, 97, 99
kara taş, 79
karanlık, 16, 17
karîb, 1
karîbü'l-ahd, 9
karîbü'l-ittisâl, 9
katl, 52
katlden necât, 17
katl-i etfâl, 35
katl-i Fir'avn, 37
katl-i gaflet, 96, 98
katl-i gulâm, 42, 43, 60, 61
katl-i Kıbtî, 43, 44
kavâid-i sihriyye, 86
kavm-i Yûnus, 34, 91
kayyûm, 12
Kayyûm, 76
kayyûm-i âlem, 12
kâzib, 78
kelâm, 90, 106
kelâm-ı zâhir, 56
kelimât-ı gaybiyye, 89
kelimât-ı ilâhiyye, 89
kelimât-ı ilâhiyye için tebdîl yoktur, 89
kelime, 88, 94
Kelime-i Mûseviyye, 1
kelime-i şehâdet, 26
kelime-i vücûd, 100
kemâl, 24, 49, 51
kemâl li-zâtihî mahbûbdur, 47
kemâl-i celâ ve isticlâ, 12
kemâl-i insânî, 25
kemâlât, 6
kenz-i mahfî, 12
kerîm, 26
kesâfet, 14
keserât-ı âlem, 22
kesret, 19, 20, 21, 22
kesret-i nisebiyye, 21
kesret-i ümmet, 1
kesret-i vücûdiyye, 21
keşf-i re's, 10
Kıbtî, 43, 44, 45, 46, 48, 52, 54, 61
Kıbtî lisânı, 24
Kıbtî'nin katli, 42, 43
kıdem, 88, 89, 90
kıdem-i kelâm, 88
kılıç, 67

kıyâmet, 105
kitâb-ı âlemin bernâmesi, 15
korku, 54
kök, 38
Kudret, 14
kulûb-i sâfiye, 23
Kur'ân, 14, 30, 63, 90
kurb, 8, 9, 102, 103
kurret-i ayn, 24, 25, 26, 31
kuvâ, 12
kuvâ-yı fa'âle, 8
kuvâ-yı hissiyye ve hayâliyye, 11
kuvâ-yı zâhire ve bâtıne, 12
kuvve, 6
kuvvede mevcûd, 49
kuvve-i bâsıra, 11
kuvve-i lâmise, 11
kuvve-i nazariyye-i fikriyye, 11
kuvve-i sâmia, 11
kuvve-i şâmme, 11
kuvve-i zâika, 11
küçüğün büyükte müessir olması, 8, 9
küçük tepe, 85
küfür, 25, 93, 97, 99
külliyât, 14
külliyetle teveccüh, 102
kümmel, 9
kümmelîn, 26, 82
lâ, 2
lâ ilâhe illallah, 34, 93
Latîf, 99, 107
leben-i ulûm, 38
len terânî, 106
letâfet, 14
leyse fî cübbetî sivallâh, 82
libâs, 51, 104
libâs-ı ma'nâ, 56
lisânen ikrâr, 92
lisân-ı Arab, 63
lisân-ı bâtın, 57
lisân-ı hâl, 9
lisân-ı isti'dâd, 7
lisân-ı işâret, 38, 77, 80
lisân-ı tevhîd, 76
lisân-ı vahy, 9
lisân-ı zâhir, 52, 54, 55, 56, 57, 81, 82
maânî-i külliyye, 10
maârif, 102
mâdde, 18
ma'dûm, 38, 53
mağrib, 74, 76, 82
mahbûb, 103
mahcûb, 47
mâhiyet, 69, 70, 71, 73, 75
mâhiyyet-i Hak, 71
mâhiyyet-i ilâhiyye, 35, 67, 68, 70, 71, 72, 76
mâhiyyet-i nev'iyye, 69
mâhiyyât-ı nev'iyye, 69
mahv, 106
mahv ve müstehlek, 3
makām-ı nübüvvet, 60
makām-ı tahakküm, 78
makāmın kuvveti, 8
maktûl, 3
ma'lûlât, 11, 12
ma'nâ, 3, 13, 14, 54
ma'nâ-yı münâsib, 12
ma'nâ-yı zâhir, 57
Mâni', 19
mansıb-ı tahakküm, 85, 86
mantık, 68

ma'rifet, 12, 42
ma'rifet-i billâh, 8, 9
ma'rifetullah, 106
ma'siyet, 25, 83, 84
mâsivallâh, 58
ma'sûm, 42, 43, 44
maşrık, 74, 76, 82
matlûbunda tecellî, 101, 103
mazhar, 74
mecâzî varlığın fenâsı, 104
meclâ, 20, 22
mecnûn, 68, 70, 73, 74
mecûsî, 6
medlûlât, 11, 12
mel'abe, 102
melek, 9
melekî, 45
melik, 11, 12, 55
meme, 36, 37
merâtib-i ayn, 77
merâtib-i ervâh, 5
merâtib-i ilâhiyye, 58
merâtib-i ilim, 50
merâtib-i tenezzülât, 3
merâtib-i uhreviyye, 89
merâtib-i vücûd, 47, 50
merbûb, 76
mer'î, 105, 106
mertebe, 80
mertebe-i ahadiyyet, 3
mertebe-i akıl, 22
mertebe-i ervâh, 50
mertebe-i ilim, 3, 4, 47, 49, 50
mertebe-i ilm-i Hak, 50
mertebe-i insân, 5
mertebe-i insân-ı kâmil, 50
mertebe-i kesâfet, 49, 53
mertebe-i kesîf, 49
mertebe-i letâfet, 49, 53
mertebe-i misâl, 50
mertebe-i şehâdet, 50, 89
mertebe-i zât, 50
mesâlih-i dünyâ, 65, 66
mescûn, 78
mescûnîn, 77, 80
mesken, 12
mesnâ, 20
mest, 79
mestûr, 68, 70, 74
meşhûdün-leh, 52, 54
meşiyyet, 12
meşiyyet-i ilâhiyye, 48
meşreb, 1
meşrûtât, 11, 12
mevâtın, 42, 43
mevt, 19, 97
mevt yoktur, 17
mevt-i cehil, 17
mevt-i füc'e, 96, 98, 100
me'yûs, 26, 33
mezâhir, 14, 74, 89
mezâhir-i celâliyye, 4
mezâhir-i cemâliyye, 4
mezâhir-i kahriyye, 4
mezâhir-i lutfiyye, 4
mezâhir-i müteayyine, 4
mezâhir-i tabîiyye, 41
mezâlim, 36
minhâc, 36, 38
minnet, 40
mir'ât-ı vücûd, 6
misâl, 53

mû (su), 23, 24
mu'cize, 81
mu'cize-i asâ, 84
muhabbet, 47, 48, 49, 104
muhabbet-i zâtiyye, 49
muhaddib, 4
muhakkakāt, 11, 12
muhattıt, 4
muhdes, 90
muhît, 50
muhtasar-ı şerîf, 15
muhtazar, 29, 91, 92, 98, 99
muhtazar olan kâfir, 100
muhtazarîn, 96
muhtefî, 52
muka'ır, 4
mukarreb, 101, 102
mukarrebîn, 8, 9
mûkın, 81
mûkınîn, 75, 82
murabbi', 4
murzıa, 40
Mûsâ ve Hârûn'un Rabb'i, 86
Musavvir, 3, 19
mustafâ, 101, 103
mutavvil, 4
mu'teddün-bih, 27
Mu'tî, 19
muzmahil, 32
muztarib, 18
mübâlât, 42
mübtelâ, 42
mücâhedât, 42
mücâhede, 79
müdebbir, 11, 12, 52, 54
Müdebbir, 4
müdevvir, 4
müesserün-fîh, 12
müessir, 12
mülâbis, 88
mülk, 66, 67
mü'min, 12, 91, 96, 98
münakkıt, 4
müneccim, 5
mürab, 73
Mürîd, 3, 14
mürşid, 104
müsahhar, 13
müsebbebât, 11, 12
müsellis, 4
müsemmâ, 13
müsemmâ-yı âlem, 52
müslüman, 29
müstehlek, 106
müşâhede, 18, 98, 99, 103, 104, 106
müşâhede-i ayn-ı havf, 45
müşrik, 28
müteayyin, 74, 87
mütecellâ-leh, 105, 106
mütegaddî, 36, 38, 40
mütehayyir, 18
mütekebbir, 28
müvellidü'l-humûza, 53, 98
Nâfi', 19
Nakşibendiyye-i Hâlidiyye, 21
nâr, 52, 54
nâr-ı bu'd, 54
nâs uykudadır, 11
nasrânî, 6
nâsût, 10, 11, 12, 41
nâtık, 69
nazar-ı fikrî, 11, 16

nazar-ı hissî, 22
nebât, 5
nebî, 4, 37, 38, 42, 43, 44, 60, 63, 66
necât, 35, 45, 48, 52, 92, 93
necât hubbü, 47, 54
necâta teyakkun, 92
nedâmet, 44
nefes, 53
nefis, 11
nefsânî, 45
nefs-i emmâre, 84
nefs-i insânî, 12
nefsiyle kāim, 50
nekâl, 29
neş'et, 19
neş'et-i dünyeviyye, 61
neş'et-i uhreviyye, 61
nevi', 69
nikāb, 21
nisbet, 85
nisbet-i meşiyyet, 3
niseb, 3, 72
nisyân, 61
numûne, 15
nûr, 16, 17, 79, 104
nutk-ı haşv, 32
nutk-ı ilâhî, 24, 26, 30, 31, 32
nübüvvet, 25, 60
oyun, 102
ölü, 16, 17, 89
örf-i nâmûsî, 85
örf-i şer'î, 86
pâdişâh, 4, 8, 9, 51, 56
perî, 21
Rab, 12
Rabb'ine olan ahdi yenidir, 9
rabb-i a'lâ, 1, 85, 87
Rabb-i hâs, 4, 38
Rabb-i mukayyed, 97
Rabb-i Mûsâ ve Hârûn, 88
Rabb-i mutlak, 76, 86
Rabbü'l-âlemîn, 73, 88
Rabbü'l-âlemînin mâhiyeti, 68
râhat, 52, 53
Rahmân, 3, 90
rahmânî, 45
rahmet, 59, 61, 88, 89, 90
rahmet-i ilâhiyye, 24, 26, 33, 95
râî, 105, 106
recâ, 33, 45, 46
renk, 80
renksizlik, 80
resûl, 8, 9, 45, 46, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 74
revhullah, 24, 26
Rezzâk, 19
rızâat, 40
risâlet, 8, 61, 63, 64, 65, 66, 70
risâletin kadri, 65
riyâzât, 42
rubûbiyet, 28, 72, 87
rubûbiyyet-i arazıyye, 87, 97
rubûbiyyet-i cüz'iyye, 87, 97
rubûbiyyet-i mutlaka, 70, 72, 87
rubûbiyyet-i zâhire, 87
rûh, 11, 12, 13, 14, 37, 52, 54
rûh-ı insânî, 5
rûh-ı kâmil, 10
rûh-ı Mûsevî, 5, 6, 7
rusül, 52, 55, 56, 57
rütbe-i fir'avniyye, 80
rütbe-i mûseviyye, 80

rütbe-i mürselîn, 67
rü'yâ-yı sâliha, 7
rü'yet, 105, 106, 107
rü'yet-i azâb, 34
rü'yet-i basar hüznü, 45, 46
sâ (ağaç), 23, 24
saâdet, 96
sabır, 42, 60
sabî, 102
sâbirîn, 43
sâha-i fiil, 53
sâhib-i îmân, 97, 99
sâhib-i seyf, 80
sâhib-i vakt, 85
sâhir, 88, 89
sahv, 106
saîd, 96
sâil, 26
saky, 58
sâlik, 104
saltanat, 5
saltanat-ı sûriyye, 87
sandık, 11, 12, 17, 22, 24, 45, 46
sandûk-i cism, 12
sârî, 50
sebeb, 12
sebeb-i akreb, 52, 54
sebeb-i baîd, 54
sebeb-i zâhirî, 53
sehare, 35, 83, 84, 86
sekîne, 11, 12
selâtîn-i sûriyye, 4
semâ, 72
Semî', 3
seni gören beni görür, 80
setr, 78
seyf, 66, 85, 86
seyyiât, 83, 84
seyyie, 83
sıfat, 3
sıfât, 3, 15, 68
sıfât-ı beşeriyye, 6, 78
sıfât-ı ilâhiyyeye da'vet, 70
sıfât-ı nefsâniyye, 54, 98
sıfât-ı ulyâ, 13, 14
sıhhat-i îmân, 35
sıkıntı ve ıztırâb, 53
sır, 42, 43, 72, 79
sırr-ı kader, 60, 96
sırr-ı kadere ıttılâ', 60
sırr-ı kurbân, 6
sicn, 77, 78
sihirbaz, 84
sikāye, 59
sîn, 77, 78
siyâset, 54
siz dünyânızın işlerini daha iyi bilirsiniz, 64
su, 17, 18, 19, 22, 24, 58, 87
suâl, 63, 65, 68, 70
suâl ilmin yarısıdır, 35
suâl-i îhâm, 68
sûret, 13, 38, 86, 87, 104, 106
sûretin hakîkati, 13
sûret-i âlem, 13
sûret-i bâtıl, 88, 89
sûret-i bâtıne, 80
sûret-i Fir'avn, 87
sûret-i helâk, 16
sûret-i ilâhiyye, 5, 58
sûret-i kemâl, 47
sûret-i kesîfe, 79

sûret-i muhammediyye, 7
sûret-i rûhâniyye, 58
sûret-i zâhire, 77, 80
suver, 18
suver-i âlem, 14, 19, 22, 72, 74, 78
suver-i âlem kesretinin ahadiyeti, 21
suver-i bâtıle, 88
suver-i esmâiyye, 14
suver-i eşyâ, 38
suver-i mahsûsât, 9
suver-i muhtelife, 50
suver-i muhtelife hayâlâttan ibârettir, 18
suver-i tabîiyye, 41
suver-i tecellî, 20, 22
suver-i ulviyye ve süfliyye, 73
suyun risâleti, 8, 10
sü'bân, 83, 84
sübhânî mâ a'zame şânî, 82
sübût, 88
sübûten müşâhede, 47
süfl, 72
süflî, 16
sükûn, 12, 17
sükûndan hareket, 47
sükût, 59, 60
sütana, 41
sütnine, 36, 37, 40
şakî, 95
şarâb, 38
şart, 12
şef', 19, 21
şef'iyet, 17, 19, 20
şehâdet, 53
şehîd, 89
şekā, 95
şekāvet, 94, 95, 96
şe'n, 49
şerîat, 36, 37, 38, 39, 54
şerîat memesi, 37
şerîat-ı mûseviyye, 38
şeytânî, 45
şir'a, 36, 37
şurût, 11
şuûnât-ı ilâhiyye, 53
şuûnât-ı zâtiyye, 49
şühûd, 47, 75, 76, 97, 99
taaddî, 81, 95
taakkul, 74, 76, 82
tâat, 83, 84
taayyün, 49, 87, 106
taayyün-i vehmî, 104
tabîat, 41
ta'bîr, 12
tâbût, 10, 12, 16, 41, 44
tafsîl, 51
tafsîlen müşâhede, 49
tahakküm, 80
tahayyül, 85, 86
tahayyür, 101
tahdîd, 74, 76
tâhir, 25, 29
tahrîm-i merâzı', 39, 40
tahsîl-i ilim, 17, 102
tahsîl-i ulûm, 56
taht-ı hîta, 3, 4, 5
takdîs, 106
takyîd, 76
taleb-i rü'yet, 106
ta'lîm-i ilâhî, 20, 23
tama', 54
tama'-ı cennet, 48
tamâm-ı müşterek, 69

ta'rîf, 68
ta'rîf-i ilâhî, 30
tarîk, 36, 38
tarziye, 65
tasarruf, 11, 12
taş, 79
ta'tîl-i şerîat, 51
tavır, 88
ta'yîb-i sefîne, 60
tayyâre, 14
tebeddül, 84
teblîğ, 54, 57, 60, 67
teceddüd, 38
teceddüd-i emsâl, 39
tecellî, 3, 38, 49, 100, 101, 102, 103, 104, 106
tecellîde tekrâr yoktur, 38
tecellî-i Hak, 105
tecellî-i sıfâtî, 105
tecellî-i sûrî, 105
tecellî-i zâtî, 105, 106
tecelliyât-ı dâime, 18
tedbîr, 11, 12, 13
tedkîkāt-ı fenniyye, 39
tedkîkāt-ı mâddiyye, 18
tefâzul, 66
tefsîr, 27
tegargur, 27
tek, 19
tekâsüf, 14
tekrâr yoktur, 36
telkîh, 65
tell-i sagîr, 83, 85
tenezzül, 14
tenezzülât-ı zâtiyye, 53
tenfîs, 53
tenzîh, 1, 74, 76, 106
tenzîh ile teşbîh beynini cem'etmek, 1
terbiye, 102
tesbîh, 13
teshîr, 8, 9, 13, 15
teşbîh, 74, 76
teşevvuk-ı veled, 31
teveccüh, 58
tevehhüm, 45, 46
tevfîk-i ilâhî, 43
tevhîd, 29, 78, 80, 93, 104
tevhîd-i ilmî, 78, 104
teyakkun, 76
tezkiye-i nefs, 42
tufûliyet makāmı, 9
ukalâ, 69
ulemâ, 52, 69
ulemâ-i billâh, 62, 63
ulemânın fehimlerine i'timâd, 54
ulûm, 55, 58
ulûm-i ledünniyye, 1
ulûm-i tabîiyye, 18
ulüvv, 72
ulvî, 16
umûr-i cüz'iyye, 66
umûr-i dünyeviyye, 102
umûr-i külliyye, 66
unutmak, 59
ücret, 59
ümm, 39
ümm-i vilâdet, 39
ümmet, 3, 4, 5, 38, 55, 63
ümmet-i Muhammed, 64, 65
ümmetin isti'dâdı, 37
vahdet-i vücûd, 79
Vâhibü'l-atâyâ, 106

Vâhidü'l-Kahhâr, 105
vahiy, 8, 9, 45
vaîd, 35
vaîdden tecâvüz, 34
vâris, 12, 18, 56
varlık, 19
vehim, 105
vehm-i isneyniyyet, 78
vehm-i vücûdî, 79
velâyet, 60, 61
veled, 11
verese-i enbiyâ, 23
verese-i muhakkik, 55
vicdânen bulmak, 14
vicdâniyât, 10
vilâdet, 17
vilâyet sâhibi, 66, 67
vücûd, 17, 19, 47, 51, 75, 76, 88
vücûd birdir, 18
vücûden müşâhede, 49
vücûdun ba'zısı ezelî ve ba'zısı gayr-ı ezelîdir, 50
vücûd-ı aynî, 22
vücûd-ı ezelî, 50
vücûd-ı gayr-ı ezelî, 50
vücûd-ı Hak, 12, 17, 19, 20, 21, 22, 47, 73
vücûd-ı hakîkî, 2, 18, 73, 80
vücûd-ı hakîkî nâmütenâhîdir, 3
vücûd-ı hakîkî-i Hak, 76
vücûd-ı hâricî, 48, 49, 89, 90
vücûd-ı izâfî, 38, 48, 49, 79
vücûd-ı mutlak, 3, 12, 50, 53
vücûd-ı mutlak nâmütenâhîdir, 53
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 50
vücûd-ı mümkin, 48
vücûd-ı müstakil, 38
vücûd-ı sûrî, 52, 53
vücûd-ı vehmî, 79
yağmur, 8, 9, 10, 19
yahûdî, 6
yakîn, 74
yed-i beyzâ, 5
yed-i Mûsâ, 2
ye's, 45, 46
yeşil ağaç, 101
yılan, 84
zâhid, 48
zâhir, 44, 56, 74
Zâhir, 1, 54, 61, 65, 74
zâhir-i kelâm, 56
zâika, 11
zan, 45, 46
zât, 3, 15, 21, 70, 104
zât-ı ahadiyyet, 22, 52, 90
zât-ı baht, 106
zât-ı eltaf-ı Hak, 14
zât-ı Hak, 38, 48, 72, 73, 77
zât-ı latîf, 49
zât-ı mutlak, 12, 70
zebân-ı hâl, 104
zevc, 19
zevc-i behîc, 17, 19
zevciyet, 17, 19, 20
zevk, 1, 59, 62, 64, 65, 76, 107
zevk ve tecrübe, 66
zevk-i Muhammedî, 1
zılâl, 14
zılâl-i esmâ, 18
zıll, 21, 89
zıll-ı ilâhî, 58
zikr-i mahal irâde-i hâll, 29

zikr-i muhdes, 88, 90
zî-zıllın sûreti, 89
zuhûr, 48, 76, 88
zuhûr ve izhâr, 12
zuhûra muhabbet, 49
zuhûrât-ı Hak, 88
zuhûr-ı hakāyık, 10
zuhûr-ı kemâl, 50
zuhûr-ı küllî, 12
zulmet-i beden, 93
zulmet-i tabîat, 41
zulüm, 35
zulümât, 17, 18
zübde, 15

XXV. MÛSÂ FASSI İNDEKSİ [2. ŞERH] (25 Numaralı Defter [3878])

Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh]

Âyet İndeksi

Âl-i İmrân 3/30, 87
A'râf 7/145, 1
A'râf 7/172, 3
Bakara 2/3, 105
Bakara 2/29, 77, 78
Bakara 2/105, 28
Bakara 2/194, 38
Bakara 2/210, 101
Bakara 2/218, 107
Bakara 2/255, 101
Câsiye 45/13, 17, 19
En'âm 6/28, 99
En'âm 6/59, 1
En'âm 6/122, 21, 22
En'âm 6/151, 109
En'âm 6/158, 106
Enbiyâ 21/2, 91, 95
Enbiyâ 21/30, 11, 25
Enfâl 8/17, 42
Fecr 89/3, 26
Furkān 25/70, 85, 87
Hac 22/5, 25
Haşir 59/7, 64, 65
Hicr 15/2, 106
Hicr 15/21, 59
Hucurât 49/14, 32, 102
Hûd 11/96, 103
Hûd 11/97, 103
Hûd 11/98, 34, 103
Hûd 11/99, 34, 103
Hûd 11/112, 63
Hûd 11/123, 101
İsrâ 17/36, 7

İsrâ 17/71, 4
İsrâ 17/82, 95, 96
İsrâ 17/85, 2
Kasas 28/9, 30, 31, 33
Kasas 28/10, 35
Kasas 28/15, 42
Kasas 28/24, 58, 59
Kasas 28/26, 5
Kasas 28/30, 108, 109
Kasas 28/38, 92
Kasas 28/42, 34, 103
Kehf 18/65, 43, 62
Kehf 18/66, 62
Kehf 18/68, 61, 62, 66
Kehf 18/69, 62
Kehf 18/70, 62
Kehf 18/76, 60, 64, 65
Kehf 18/78, 64
Kehf 18/82, 42, 43
Mâide 5/48, 35, 36
Mâide 5/99, 69
Mâide 5/109, 100
Meryem 19/71, 34
Muhammed 47/31, 41
Mü'min 40/45, 35, 103
Mü'min 40/46, 35, 103
Mü'min 40/85, 96, 98
Nahl 16/68, 45
Nâziât 79/24, 73, 81, 90, 92
Nâziât 79/25, 102
Neml 27/12, 83
Nisâ 4/104, 105
Nisâ 4/153, 57
Rahmân 55/29, 22
Rahmân 55/33, 20
Şuarâ 26/5, 91, 95
Şuarâ 26/21, 52, 55, 58, 69
Şuarâ 26/23, 70, 75, 76
Şuarâ 26/24, 72, 73, 75, 77, 78
Şuarâ 26/27, 72, 73, 77, 78
Şuarâ 26/28, 77, 78, 79
Şuarâ 26/29, 80
Şuarâ 26/30, 83
Şuarâ 26/31, 83
Şuarâ 26/32, 85
Şuarâ 26/47, 91
Şuarâ 26/48, 90, 91
Şûrâ 42/12, 67, 68
Tâhâ 20/40, 41
Tâhâ 20/68, 1
Tâhâ 20/72, 90
Tâhâ 20/114, 23
Tahrîm 66/11, 30
Yâsîn 36/83, 101
Yûnus 10/64, 90, 94
Yûnus 10/90, 31
Yûnus 10/91, 32, 102
Yûnus 10/92, 97, 98
Yûnus 10/97, 97
Yûnus 10/98, 97, 98
Yûsuf 12/41, 92
Yûsuf 12/42, 92
Yûsuf 12/50, 92
Yûsuf 12/87, 31

Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh] Hadis İndeksi

اَلْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ عَنْهَا اخْتَلَفَ، 4

أَشَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ، 41

أَنَا عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَنِيهِ اللّٰهُ لَا تَعْلَمُهُ أَنْتَ، وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَكَهُ اللّٰهُ لَا أَعْلَمُهُ أَنَا، 66

أَنْتُمْ أَعْلَمُ بِمَصَالِحِ دُنْيَاكُمْ، 68

إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى خَلَقَ الْأَرْوَاحَ قَبْلَ الأَجْسَادِ، 3

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ، 17

إِنَّ اللّٰهَ كَتَبَ التَّوْرَاةَ بِيَدِهِ، 1

إِنِّي لأُعْطِيَ الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ مَخَافَةَ أَنْ يُكِبَّهُ اللّٰهُ فِي النَّارِ، 55

رَبِّ زِدْنِي فِيكَ تَحَيُّرًا، 23

رُفِعَ عَنْ أُمَّتِي الخَطَأُ وَالنِّسْيَان، 62

شَرُّ النَّاسِ مَنْ قَامَتِ الْقِيَامَةُ عَلَيْهِ وَهُوَ حَيٌّ، 81

شَيَّبَتْنِي سُورَةُ هُودٍ وَأَخَوَاتُهَا، 63

عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيل، 66

عُمَّالُكُمْ أَعْمَالُكُمْ، 103

القَدَرُ يَرُدُّ بِالْقَدَرِ، 16

كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَمَا كَمُلَ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ، وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صلّى اللّٰه عليه وسلّم، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، 30

كُنْتُ كَنْزًا لَمْ أُعْرَفْ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ، 48

لَا تَتَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللّٰهِ، 71

لَيْتَ أَخِي مُوسَى صَبَرَ حَتَّى يَقُصَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا مِنْ أَنْبَائِهِمَا، 61

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا وَقَدْ يُولَدُ عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ ثُمَّ أَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ وَيُمَجِّسَانِهِ، 4

مَا وَسِعَنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي وَلَكِنْ وَسِعَنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، 13

مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللّٰهِ بِكُلِّيَّتِهِ أَقْبَلَ اللّٰهُ عَلَيْهِ بِكُلِّيَّتِهِ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنِ اللّٰهِ بِكُلِّيَّتِهِ أَعْرَضَ اللّٰهُ عَنْهُ بِكُلِّيَّتِهِ، 108

مَنْ صَارَ بِالْعِلْمِ حَيًّا لَمْ يَمُتْ أَبَدًا، 11

Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh] Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Abdullah Bosnevî, 9, 27, 67

Abdullah Ensârî, 23

Âdem (a.s.), 1

Ali (Hz.), 23

Âsiye (Hz.), 29, 31, 34, 36

Azîz Nesefî, 64

Bağdâd, 3

Bâlî Efendi, 27, 31, 32, 67

Bâyezîd-i Bistâmî, 3

Câmî (Abdurrahman), 3

Dâvûd-ı Kayserî, 27, 32, 34, 67

Ebû Cehil, 99, 101

Ebû Medyen, 22, 93

Fâtıma (Hz.), 30

Fir'avn, 4, 5, 12, 29, 33, 45, 60, 71, 73, 77, 80, 82, 83, 85, 88, 92, 94, 99, 103

Gazzâlî, 2

Hadîce (Hz.), 30

Hallâc-ı Mansûr, 3

Hârûn (a.s.), 91

Hızır (a.s.), 42, 45, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66

İbnü'l-Arabî, 2, 12, 13, 18, 21, 28, 31, 33, 60, 64, 66, 101, 102

İbrâhîm (a.s.), 88

Îsâ (a.s.), 99

İsmâîl Ankaravî, 92

Konya, 28

Medyen, 47, 58, 59

Meryem (Hz.), 29

Mevlânâ, 3, 43, 93, 109

Mısır, 46

Muhammed (s.a.v.), 1, 4, 6, 10, 11, 18,

23, 30, 47, 55, 60, 62, 63, 71, 81, 101
Mûsâ (a.s.), 1, 4, 6, 7, 14, 29, 33, 36, 40, 42, 44, 45, 52, 55, 59, 60, 61, 63, 65, 66, 70, 72, 73, 75, 78, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 98, 103, 108
Nemrûd, 32
Niyâzî-i Mısrî, 11
Sadreddîn-i Konevî, 2, 28, 67
Şuayb (a.s.), 47, 58

Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh] Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Dîvân-ı Kebîr, 3, 109
Fass-ı Âdemî, 19
Fass-ı İshâkî, 91
Fass-ı Mûsevî, 6
Fass-ı Şîsî, 49
Fass-ı Şuaybî, 37
Fass-ı Üzeyrî, 94, 101
Fusûsu'l-Hikem, 32, 101, 102
Fükûk (Sadreddîn-i Konevî), 67
Fütûhât-ı Ayniyye (İsmâîl Ankaravî), 92
Fütûhât-ı Mekkiyye, 31, 32, 33, 67, 102
Kasîde-i Hamriyye (İbnü'l-Fârız), 3
Menâzilü's-sâirîn, 23
Mesnevî-i Şerîf, 43, 92, 93, 95, 105
Nefehâtü'l-Üns, 64
Risâle-i Gavsiyye, 13, 20
Risâleler (Azîz Nesefî), 64
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 9, 27
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Bâlî Efendi), 27, 67
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 27, 32, 67
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 27
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem [Tavzîhu'l-Beyân] (Ya'kūb Hân), 27
Te'vîlü'l-Muhkem fî Müteşâbihi Fusûsi'l-Hikem, 28
Tedbîrâtü'l-ilâhiyye fî ıslâhı memleketi'l-insâniyye, 12, 19
Tevrât, 1, 70

Mûsâ Fassı İndeksi [2. Şerh] Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

adem, 21, 23, 24, 46, 48
Âdem'i iki yedi ile yarattı, 1
Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 18
ademden vücûda hareket, 46
adem-i izâfî, 47, 48, 50
adem-i sübûtî, 48
adem-i zuhûr, 51
âdet-i ilâhiyye, 97, 98
ağacın dalı, 35, 37
ağacın sâyesi, 59
ağaç, 3, 29, 47
ağrâz-ı nefsâniyye, 2, 4, 5
ahadiyet, 2
ahadiyyet-i kesret, 26, 27
ahadiyyet-i zâtiyye, 27
ahadiyyü'l-ayn, 26, 27, 28
ahd, 10
âhiret, 32, 64
ahkâm-ı âhiret, 32
ahlâk-ı hayvâniyye, 86
ahlâk-ı zemîme, 3
ahmak, 86
ahsen-i takvîm, 18, 88
âhû kebâbı, 64
akıl, 77, 78, 79, 83, 84
âkıl, 83
akıl bağdır, 78
akl-ı maâd, 84
akl-ı maâş, 84
akl-ı selîm, 74, 75
âl, 100
a'lem, 67
âlem, 16, 17, 19, 26, 27, 28, 46, 47, 48, 50, 80
âlem sûretleri, 50
âlemi âlem ile tedbîr, 18
âlemi âlemin sûretiyle tedbîr etmek, 16
âlemi tedbîr, 14
âlemin aynı, 77, 79, 80
âlemin kemâle hareketi, 50
âlemin rûhu, 17, 19
âlemin sûreti, 15
âlemin sûretiyle tedbîr, 16
âlemin sûretleri, 50
âlemlerden ganî, 48, 49
âlem-i cân, 3
âlem-i ervâh, 3, 19, 78
âlem-i kebîr-i munfasıl, 17, 18
âlem-i keserât, 84
âlem-i kuds, 24, 40
âlem-i ma'nâ, 37
âlem-i misâl, 78
âlem-i sagîr, 19
âlem-i Simsime, 20
âlem-i sûret, 25, 75
âlem-i şehâdet, 3, 18, 19, 20, 36, 37, 63, 94
âlem-i taayyünât, 84
âl-i Fir'avn, 29, 103
âlim, 66
âlim-i sâmi', 53
Allah, 11, 92
Allah Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 17
Allâh'a akreb olan Allah'dan eb'ad olanı teshîr eder, 9
Allâh'ı bize âşikâre göster, 57
Allâh'ı mâddeden mücerred olarak görmek, 57
Allâmü'l-guyûb, 101
amel, 103

âmil, 103
âmme, 53, 55
âmme-i halk, 100
ân-ı gayr-ı münkasim, 22
A'râb, 32, 102
a'ref-i billâh, 55
A'ref-i enbiyâ (s.a.v.), 6, 10, 63
ârif, 11, 90, 91
ârif-i billâh, 23, 93
arz, 72, 75
arz-ı süflî, 76
arzın hayâtı, 25
asâ, 85, 87, 88, 91, 93
ashâb-ı takyîd, 77, 78
asıl, 47
âsî, 85, 86
ateş, 94, 108
avâm, 55, 57
a'yân, 48, 49
a'yân-ı âlem, 48, 49, 50
a'yân-ı kevniyye, 88
a'yân-ı mevcûdât, 90, 94
a'yân-ı sâbite, 27, 36, 49, 76, 90, 94, 101
a'yân-ı sâbite esmâ-i ilâhiyyenin zılâlidir, 15
ayn, 6, 23, 35, 37, 46, 48, 50, 51, 58, 59, 75, 76, 78, 80, 81, 85, 87, 90, 105, 108
ayn ile ben senim ve rütbe ile senin gayrınım, 80
ayn vâhidedir, 80
ayn-ı hayır, 59
ayn-ı sâbite, 36, 48, 59, 63, 99
ayn-ı sâbite-i mevhûme, 6
ayn-ı vâhide, 28, 81, 88
aynın merâtibi, 80
azâb, 87, 91, 96, 103
azâb-ı âhiret, 98, 105
azâb-ı dünyâ, 98
azâb-ı ebedî-i âhiret, 98
azâb-ı elîm, 99, 105
azâb-ı hızy, 97
azâb-ı ilâhî, 106
azhariyet, 50
bahr-i cismânî, 14
bahr-i ilim, 12, 14, 21
bana ilmi ziyâde et, 23
basar, 16
bâsıra, 7
Basîr, 19
bâtıl, 22, 93
bâtıl sûreti, 93
bâtın, 11, 17, 44, 47, 65, 77, 78
Bedir gazâsı, 99
bekā, 24
belâğat-ı elfâz, 56
belânın en şiddetlisi enbiyâ üzerine, sonra evliyâ, sonra da onların emsâli üzerinedir, 41
ben Allâh'ım, 108, 109
Ben yerime ve göğüme sığmadım, fakat mü'min olan kulumun kalbine sığdım, 13
Benî İsrâîl, 4, 5, 29, 31, 32, 34, 98
berzah, 104, 106
be's, 97, 106
be's-i ilâhî, 98
bidâyet, 4
bilkuvve, 20, 28, 41, 47
bu'd, 34
buhâr, 19
burhân, 83, 85
buz, 27

câhil, 24
câriye, 58
cehennem, 34
cehil, 21, 22, 23
celâ ve isticlâ, 13
cem', 23
cem'iyyet-i esmâiyye, 13
cemâd, 18, 19
cenîn, 39
cenn, 80
cennet-i Adn, 1
cesed, 3, 4, 11, 12, 52
cevârih, 4
cevher-i heyûlânî, 26, 28
cevher-i nûrânî, 3
cezb-i ilâhî, 109
cins, 71, 73, 74, 75, 79
cinsiyette iştirâk, 75
cisim, 14
cism-i beşer, 12
cism-i unsurî, 40
cüz'lerin hasâisi küllde müctemi' olur, 6
cüz'ün küllde müessir olması, 7
çekirdek, 3, 47
çeşm-i akıl, 22, 28
çocuk, 4, 8
çocukları katletmesindeki hikmet, 5
dalâl, 21, 22, 23
darb-ı mesel, 44, 45
dârü'l-bevâr, 24
da'vâ-yı rubûbiyyet, 32, 33
da'vâ-yı ulûhiyyet, 92
da'vet, 82, 94
değnek, 89
delîl, 14
deniz, 14, 21, 29, 44, 45, 98, 99, 103
deryâ, 11, 44
destgâh-ı tabîat, 40
diken, 43
dîn-i Hak, 69
duhûl-i nâr îmânı münâfî değildir, 34
dünyâ, 64
düşünce, 43
eb'ad, 9
ecsâd, 3
ecsâdın hayâtı sudandır, 11
ecsâm, 78
edeb, 65, 67, 87
edeb-i ilâhî, 66, 100
edeb-maallâh, 101
ef'âl, 17, 18
ef'âl-i ilâhiyye, 75
ef'âl-i seyyie, 3
efdal, 63
efdal-i beşer, 10
efendi, 92
ehl-i akıl, 78
ehl-i akıl ve takyîd, 77
ehl-i ayân, 84
ehl-i cezb, 109
ehl-i dalâlet, 96
ehl-i fehm, 53, 55
ehl-i garb, 38
ehl-i Hak, 74
ehl-i Hak mezhebi, 75
ehl-i hakîkat, 55
ehl-i hidâyet, 95
ehl-i îkān, 73, 75, 76, 84
ehl-i ilim, 56
ehl-i irfân, 55
ehl-i keşf, 84
ehl-i keşf ve ayân, 84

ehl-i keşf ve vücûd, 77, 78
ehl-i keşf ve yakîn, 84
ehl-i kitâb, 100
ehl-i mantık, 71
ehl-i melekût, 101
ehl-i şühûd, 84
ehl-i teyakkun, 78, 79
ehl-i yakîn, 84, 86
ehl-i zâhir, 56, 85
ejderhâ, 88
elektrik, 19
elestü bi-Rabbiküm, 3
elyâf, 43
emr Allah Teâlâ'ya râci'dir, 100, 103
emr-i ilâhî, 42, 43, 63
emr-i irâdî, 63
emr-i teklîfî, 63
emzirmek, 40
enbiyâ, 2, 36, 41, 53, 55, 56, 57, 58, 63, 71, 94
enbiyâ-yı Benî İsrâîl, 66, 70
ene'l-Hak, 3
ensâr, 5
erbâb-ı fikir ve nazar, 71, 74
erbâb-ı mantık, 71
erkek, 29, 30, 31
ervâh, 3, 16, 78
ervâh cünûd-i mücennededir, 4
ervâhın hayâtı ilimdendir, 10
ervâh-ı cüz'iyye, 1, 2, 3, 4, 5, 9
ervâh-ı külliyye, 2, 3
ervâh-ı melekiyye, 3
ervâh-ı müteferrika, 5
ervâh-ı ulviyye, 19
ervâh-ı ulviyye-i tabîiyye, 72
esbâb, 14, 46, 47
esbâb ta'tîl kabûl etmez, 90, 94
esbâb-ı maîşet, 24
esmâ, 11, 18, 37, 43, 49, 51, 57, 71, 76, 93
esmâ-i hüsnâ, 15, 16
esmâ-i ilâhiyye, 19, 26, 51
esrâr-ı kazâ ve kader, 63, 74
eşek, 86
eşhâs-ı süfliyye, 19, 72
eşkıyâ, 100
eşref, 63
eşyâ, 11, 18, 76, 78
etfâl-i Benî İsrâîl, 1, 4, 6, 7, 12, 103
etfâl-i maktûle, 9
evliyâ, 2, 41, 57
ezel, 108
ezelî, 50
fâil, 15
fakîr, 58
fakr, 58, 59
fasıl, 71, 73, 74, 75, 79
fâsikîn, 83, 84
fasl-ı müşterek, 104
fâzıliyet, 68
fehm-i dakîk, 53, 56, 57
fenâ, 24
fenâ amel, 87
fenâ sûret, 87
feseka-i mü'minîn, 103
feyz-i akdes, 11
fıtrat, 2, 5, 38
fıtrat-ı asliyye, 4
fıtrat-ı islâm, 4
fıtrat-ı nûriyye, 11
fiil, 75
firâk, 64

firâr, 46, 51
Fir'avn'ın îmânı, 31, 34, 97, 100, 102, 106
Fir'avn'ın rubûbiyeti, 103
Fir'avn'ın suâli, 75
fitne, 41
füc'eten, 104, 105
gamm-ı tâbût, 40
gargara, 32
gark, 34, 98, 99, 102
gasb, 45
gāsıb, 45
gavs, 13, 20
gayr, 81
gayr-ı ezelî, 50
gemi, 45
gıdâ, 35, 36
göz aydınlığı, 31, 33
göz görmeyince gönül katlanır, 44, 45
gusül, 33, 102
gül, 43
gül kokusu, 96
gülşen, 43
habl, 85, 89
hâcet, 108, 109
hadd ve ta'rîf, 74
hadd-i zâtî, 75, 76
Hâdî, 22, 43, 44
hâdim, 4, 5
hâdis, 49, 50, 91, 95
hadîs-i ahd, 9
hadîs-i kudsî, 13
hadîs-i şerîf, 1, 3, 4, 16, 30, 41, 62, 63, 66, 68, 86, 103, 105, 106, 108
hadîsü't-tekvîn, 9
hâfıza, 7
Hak, 14, 15, 23, 26, 27, 28, 50, 56, 57, 62, 76, 78, 79, 80, 81, 93
Hak cihânın cânıdır, 14
Hak ile hayât, 24
Hakk'ın aynı, 90, 92, 93
Hakk'ın gayrı, 93
Hakk'ın hakîkati, 71, 73, 78
Hakk'ın hüviyeti, 80
Hakk'ın muhabbeti, 48
Hakk'ın tedbîri, 16
hakāyık, 17, 18, 26
hakāyık meyhânesi, 3
hakāyık-ı âlem, 19
hakāyık-ı eşyâ, 49, 74
hakāyık-ı ilâhiyye, 19
hakāyık-ı ilmiyye, 94
hakāyık-ı süfliyye, 18
hakāyık-ı ulviyye, 18
hakîkat, 5, 10, 14, 18, 37, 48, 59, 63, 71, 74, 81, 92, 93
hakîkat-i ahadiyye, 71
hakîkat-i Hak, 71, 72, 75
hakîkat-i ilmiyye, 94
hakîkat-i tevhîd, 105
Hâlık, 18, 26, 47, 84
halîfe, 69, 91
halîfe-i Hudâ, 101
halk, 62, 63, 82
halk-ı Âdem, 17
halk-ı ârif, 91
halk-ı cedîd, 35, 37
halkın ne ibtidâsı ve ne de intihâsı vardır, 47
hamd, 17, 19
harâm, 35
hareket, 21, 23, 24, 25, 46, 47, 48, 50, 51, 52

hareket ebeden hubbiyyedir, 46
hareket hubb içindir, 51
hareket-i hub, 46, 48
hareket-i hubbiyye, 47
harf-i vücûdî, 104
harîk, 86
hark-ı sefîne, 44
hasâis-i velâyet, 62
hasenât, 85, 87
hasene, 85, 87
hâsılı tahsîl, 57, 58
hâss, 53, 57
hâss ve âmmın iştirâki, 53
haşv, 33
hatâ, 62
hâtem-i enbiyânın şerîatı, 67
hâtıra, 43, 45
havâs, 55, 57, 58
havâss-ı ecsâm, 88
havâss-ı mukarrebîn, 9
havâss-ı ümmet, 55
havâss-i hamse-i zâhire, 12
havâtır, 23, 24, 43, 44
havf, 45, 46, 51, 52
hayâl, 7, 91
hayât, 2, 5, 6, 11, 16, 19, 21, 23, 24, 25
hayât-ı berzahiyye, 4, 63
hayât-ı cem', 23
hayât-ı dünyâ, 92
hayât-ı kalb, 23
hayât-ı rûh, 11
hayât-ı rûhâniyye, 24
hayât-ı vücûd, 24
hayât-ı zâhire, 2, 5
hayır, 58
hayız kanı, 39
hayret, 21, 22, 23, 24
hayret-i mahmûde, 23
hayret-i mezmûme, 23
hayvan, 19
hayvan cinsi, 75
hayvânât, 18
hayvân-ı nâtık, 71
hayy, 21
Hayy, 11, 19
hayyât, 85
hayye, 85, 87, 88
hazîne, 59
hazîne-i gayb-ı ilâhî, 6
hazret-i ilâhiyye, 17, 18
helâk, 21, 44, 45, 58, 97
helâke teyakkun, 98
helâl, 35, 37
her şey kendi aslından mütegaddîdir, 38
her şeyin aslı sudur, 11
hibâl, 85, 89
hibret, 67
hibret ilm-i zevkîdir, 67
hicâb, 88, 106
hicâbât-ı ilâhiyye, 101
hicâb-ı ilâhî, 101
hikem, 53, 56
hikmet, 6, 29, 46, 55, 58, 60, 65, 93, 94, 98, 108
hikmet-i firâk, 64
hikmet-i ulviyye, 1, 6
hilâfet, 69, 70, 92
hil'at, 53, 56, 57
hilkat-i eşyâ, 47
hiss-i müşterek, 7
hitâb-ı ilâhî, 55
hokka, 28

hub, 51, 55, 58
hubb-i ilâhî, 47
hubb-i mûcid, 46
hubb-i necât, 52
hubbiyye, 47, 48, 50, 51
hubs, 30, 93
hubs-i i'tikādî, 33
hudûd, 74
hudûs, 50, 91, 94, 95
hukūk-ı ibâd, 35
hulûd, 32, 34
hurma ağaçlarının aşılanması, 67, 68
hurûf-i zevâid, 80
hüccet-i bâliğa, 41, 94
hüdâ, 21, 22
hükemâ, 2, 4
hüküm, 69, 85, 88
hükümdâr, 9, 92
hüviyet, 15
ısıyy, 85
ıstılâh-ı kudemâ, 77, 79
ibâre-i zâhire, 57, 58
ibtilâ, 41
îcâd-ı âlem, 48, 49
îhâm, 90, 91
ihbârât-ı ilâhiyye, 104
ihsân, 55, 93
ihticâb, 97, 99
ihtilâf-ı efkâr, 55
ihtilâf-ı esmâ, 22, 36
ihtilâf-ı isti'dâd, 36
ihtilâf-ı şerâyi', 36
ihtisâs-ı ilâhî, 6
ihtizâr, 98, 104, 105, 106
ihtizâz, 25
ihyâ, 21, 22
ikāme-i cidâr, 59
iktirâs, 41, 42
ilâh, 80, 92, 108
İlâh, 84, 108
ilâhiyet, 82
ilhâm, 41, 42, 44, 45, 46
ilhâm-ı ilâhî, 42
ilim, 12, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 37, 40, 45, 46, 48, 49, 56, 61, 62, 66, 68, 70, 90, 91
ilim ile diri olmak, 11
ilim ile hayy, 24
ilm-i bâtın, 62
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 41, 49
ilm-i ezelî, 50
ilm-i hâdis, 48, 49
ilm-i ilâhî, 6, 40, 48, 49, 59, 68, 71, 77, 78, 94
ilm-i ilâhîde sübût, 94
ilm-i kâmil, 49
ilm-i ledünnî, 15, 43, 62, 63, 65
ilm-i muhakkak, 91
ilm-i muhdes ve kadîm, 48, 49
ilm-i rabbânî, 11
ilm-i risâlet, 7, 36, 63
ilm-i sahîh, 74, 75
ilm-i şerâyi', 35, 36
ilm-i şerîat, 37, 63
ilm-i teşrî' ve risâlet, 62
ilm-i zâhirî, 24, 62
ilm-i zâid, 49
ilm-i zâtî, 41, 49
ilm-i zevkî, 62, 63, 66
ilm-i zevkî ve tecrübî, 68
ilkā, 101
illet, 14

imâm, 3, 4, 91
îmân, 30, 32, 33, 34, 63, 73, 81, 90, 91, 93, 97, 99, 100, 102, 104, 105, 106, 107
îmân-bi'l-gayb, 32
îmân-ı be's, 98
îmân-ı Fir'avn, 32, 103
îmân-ı gaybî, 105
îmân-ı şühûdî, 105
imdâd, 2
imtihân, 41
imtinân, 38
inâyet-i Hak, 33
inkâr, 99
inkıyâd, 4
insan, 13, 17, 18, 19, 20, 22
insân-ı hayvân, 18, 20
insân-ı kâmil, 13, 17, 18, 19, 47
insân-ı nâkıs, 20
insanın mâhiyeti, 71
intâk, 30
intâk-ı ilâhî, 33
intihâr, 33
intikāl, 97, 98
intikām, 15
inzâl, 101
ip, 89
irâde, 16
irâde-i ilâhiyye, 63
irtikâb, 33, 86, 87
Îseviyyet, 38
isim, 15, 16, 19, 27
ism-i ilâhî, 36, 37, 59
İslâm, 4, 33, 35
İslâm mâkablini iskāt eder, 31, 33
isneyniyet, 2
istiâre, 23
isti'dâd, 6, 37, 38, 55, 86, 96
isti'dâd-ı gayr-ı mec'ûl, 99
istitâr, 78
isyân, 86, 87
işârât, 14
iştirâk, 75
i'tirâz, 60, 65
ittihâd mâye-i kuvvet olur, 5
ityân, 91
iyi amel, 87
iyi sûret, 87
izâfât, 71
kābiliyyet-i ma'dûme, 6
kader, 16
kader kader ile reddolunur, 16
kadın, 30
kadîm, 49, 50, 95
kadîmü't-tekvîn, 9
Kādir, 19
kâfir, 31, 33, 104, 105
kalak, 21, 23
kalb, 13, 23
kalb-i kâmil, 13
kalem, 28
kan, 39
kâne, 105
kâne harf-i vücûdîdir, 104, 105
karanlık, 22
karîbü'l-ahd, 9, 10
katl-i ebnânın hikmeti, 2
katl-i etfâl, 2
katl-i gaflet, 104
katl-i gulâm, 42, 44
katl-i Kıbtî, 44
kavm-i Kıbt, 46

kavm-i Yûnus, 97, 98, 106
kazâ, 16
kazâ-yı ilâhî, 5, 93, 101
kazâ-yı muallak, 101
kazâ-yı mübrem, 101
kebâir, 42
kelâm, 56, 95
kelâm sâhibi, 56
kelâmı kadîm olmak, 91
kelâm-ı ilâhî, 95
kelâm-ı kadîm, 95
kelâm-ı muhdes, 95
kelimât-ı ilâhiyye, 90, 94
kelime, 28
kelime-i Hakk'ı telaffuz, 106
kelime-i ilâhiyye, 94
Kelime-i Mûseviyye, 1
kelime-i vücûd, 1, 6
kemâl, 29, 30, 31, 48, 49, 50
kemâl li-zâtihî mahbûbdur, 49, 50
kemâl-i celâ ve isticlâ, 47
kemâlât-ı ilâhiyye, 47
kemâlât-ı nübüvvet, 59
kemâlât-ı zâide, 4
kemik, 43
kenz-i mahfî, 46
kesâfet, 76
kesret, 26, 28, 74
kesret-i nisebiyye, 27
kesret-i ümmet, 1
kesret-i vücûdiyye, 27
kesretin ahadiyeti, 28
Kıbtî, 5, 41, 42, 43, 45, 46, 51, 52
Kıbtî lisânı, 29
Kıbtî'nin katli, 42, 47
kıdem, 91, 94
kılıç, 69, 91
kıyâmet, 81
kitâb, 69
kolera, 86
kudret, 16
Kur'ân, 95
kurb, 9, 10, 108, 109
kurbiyet, 1
kurret-i ayn, 30, 31, 33, 34, 97
kuvâ, 4, 12
kuvâ-yı fa'âle, 7
kuvâ-yı hissiyye ve hayâliyye, 12
kuvâ-yı zâhire, 7
kuvve, 2
kuvve-i bâsıra, 7
kuvve-i ilâhiyye, 20
kuvve-i nazariyye-i fikriyye, 12
kuvvet, 14
kuvvet-i bâzû, 5
kuvvet-i makām, 9
kuyu, 5
küçüğün büyükte müessir olması, 7, 8, 9
küçük tepe, 89
küffâr, 94
küfür, 63, 93, 99, 104
külliyet, 108
küllü'l-küll, 2, 3
kümmelîn, 18
kümmelîn-i evliyâ, 41
kümmelîn-i ibâdullâh, 101
lâmise, 7
la'net, 34
lâ-taayyün, 27
letâfet, 76
levha, 1

libâs, 93
libâs-ı gayriyyet, 2
libâs-ı latîf, 57
lisân-ı hâl, 11
lisân-ı işâret, 36, 80, 81
lisân-ı tevhîd, 79
lisân-ı zâhir, 53, 55, 57, 83, 84
lübb-i Kur'ân, 86
maâsî, 87
ma'bûd, 92
mağrib, 77, 78, 79
mahall-i amel, 64
mahall-i cezâ, 64
mahbûb, 3
mahfûz, 43
mâhiyet, 71, 74, 77, 79
mâhiyyet-i Hak, 73, 74, 75, 78, 79
mâhiyyet-i ilâhiyye, 70
mahlûk, 84
mahlûkun ibtidâsı ve intihâsı vardır, 47
makām-ı cem'iyyet, 1
makdûr-i beşer, 90
maktûl, 94
mâlik, 92
ma'lûm-i ilâhî, 41
ma'nâ, 5, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 46, 47, 55, 86
ma'nâ-yı rabbânî, 11
mansıb-ı tahakküm, 91
ma'rifet, 11
ma'rifet-i billâh, 10
ma'rifet-i Hak, 47
mâsivâ, 108, 109
ma'siyet, 33, 85, 87
ma'sûm, 42, 43, 44
ma'sûmü'l-hareke, 42
maşrık, 77, 78, 79
matlûb, 108, 109
mâverâ-yı akıl, 78
mazhar, 19, 59
mazhar-ı ism-i câmi', 18
mebâdî-i silsile-i vücûd, 3
meclâ, 26, 28
mecnûn, 72, 73, 77, 78
mecûsî, 4
mefzûliyet, 68
mekân, 13
mekânın mekânı, 13
melâike, 9, 18
melek, 1, 9, 10, 14, 43
melik, 53, 56
me'lûh, 84
meme, 36
merâtib-i vücûd, 4, 9, 50, 65, 66, 68
merâtib-i zuhûr, 12
merbûb, 84
mertebe, 81
mertebe-i ahadiyyet, 74
mertebe-i akıl, 27
mertebe-i ayn, 50
mertebe-i hayvâniyyet, 3
mertebe-i his, 27
mertebe-i ilim, 22, 48, 49, 50
mertebe-i kesîf-i şehâdet, 94
mertebe-i rûhiyyet, 2
mertebe-i şehâdet, 93
mertebe-i tahakküm, 92
mertebe-i vahdet, 18
mesâlih-i dünyâ, 67, 68
mescid, 67
mescûn, 80
mescûnîn, 81

mesken, 13
mesnâ, 26, 27, 28
meşhûd, 57
meşiyyet-i ilâhiyye, 6
meşveret, 5
metbû', 7, 8, 83
metres, 38
mevâhib-i ilâhiyye, 6
mevâtın, 41
Mevlâ, 11
mevlûd, 4
mevsûf, 17
mevt, 21, 23, 104
mevt-i cehil, 21, 22, 23, 24
mevt-i füc'e, 104
mevt-i kalb, 23
mevt-i tefrika, 23
mevtın-ı şehâdet, 6
me'yûs, 31, 33
meyve, 3
mezâhir, 27, 49
mezâhir-i esmâ ve sıfât, 11
mezâhir-i kevniyye, 19
mezâhirin hikmet-i hilkati, 41
mezâlim, 33, 35
mi'mâr, 49
minhâc, 35, 36
minnet, 39
mir'ât, 13
mizâc-ı vâhid-i küllî, 5
mû (su), 29
mûcid, 48
Mudill, 22, 43, 44
mu'cize, 83, 85, 91, 93
mugargır, 102
muhabbet, 46, 47, 48, 51, 52
muhabbet-i nisâ, 38
muhtasar-ı şerîf, 17, 18
muhtazar, 97, 98, 104, 105, 106
Muhyî, 18
mukarreb, 108, 109
mûkın, 83
mûkınîn, 77, 78
Mûsâ ve Hârûn'un Rabb'i, 90, 91
Mûsâ'nın ateşi, 108
musâhib, 64
mustafâ, 108
mutahhar, 30, 33, 97, 102
Mu'tî, 26
muzmahil, 24
mübâlât, 42
mübeşşire, 6
mübtelâ, 41
mücâhidîn, 41
müdebbir, 4, 14, 52
müfekkire, 7
mühtedî, 21
mülâbis, 90, 93
mülk, 21, 70, 73
mü'min, 33, 94, 104
Mümît, 18
Mün'im, 26
münker, 43
münkir, 33
mürebbî, 76, 78, 79, 92
mürebbî-i mutlak, 72
mürekkeb, 28
Mürîd, 19
mürsel, 69, 71, 74
mürselün-ileyh, 74
müsahhar, 18, 19
müsemmâ, 11, 15, 16, 37

müsemmâ-yı âlem, 51
müstetir, 77
müşâfehe, 6
müşâhede, 78, 109
mütegaddî, 37, 39, 76
mütehayyir, 92
nâmütenâhî, 13
nâr, 53, 55, 88
nâsın şerlisi, 81
nasrânî, 4
Nasrânîler, 99
nass, 100
nâsût, 12, 14
nâtıkıyet, 75
nazîre, 85, 87
nebât, 18, 19
nebî, 7, 41, 42, 43, 56, 66, 69, 108
nebiyy-i müşerri', 66
necâset böceği, 96
necât, 21, 44, 45, 97, 98, 99
necât hubbü, 46, 47, 51
necâta teyakkun, 98
necm, 92
nefis, 12, 43
nefs-i emmâre, 4, 86, 87
nefs-i hayvâniyye, 86
nefs-i küll, 3
nefs-i küllî, 4, 6, 7, 9
nefs-i levvâme, 4
nefs-i marzıyye, 4
nefs-i mutmainne, 4
nefs-i mülhime, 4
nefs-i nâtıka, 7, 12, 14, 22
nefs-i nâtıka-i insâniyye, 12
nefs-i râzıye, 4
neş'et, 26
nîrencât, 88
nisyân, 62
nûr, 21, 22
nûr-i hidâyet, 22
nûr-i ilim, 22
nutfe, 25
nutk-ı ilâhî, 29, 30, 31
nübüvvet, 43, 62, 63, 67, 82, 85, 108
nübüvvet-i Hızır, 67
nübüvvet-i teşrî', 66
nüfûs-i cüz'iyye, 2, 3, 4, 9
nüfûs-i külliyye, 2, 9
nüsha-i asliyye, 28
ölü, 21, 22, 23
ölüm, 105, 106
örf-i nâmûsî, 90, 91
pâdişâh, 9
peygamber, 7, 36, 37, 38, 86
Rab, 72, 84, 92
Rabb-i hâs, 37
Rabb-i mutlak, 92
Rabb'ine kurb, 10
rabb-i a'lâ, 73, 81, 90, 92
Rabbü'l-âlemîn, 90, 91, 92
Rabbü'l-âlemînin hakîkati, 76
rabbü'l-küll, 92
rabbü'l-mâl, 92
rabbü'l-müteallim, 92
rabbü's-sabî, 92
râhat, 51
Rahmân, 43, 91, 95
rahmet, 62, 91, 94, 95
rahmet-i ilâhiyye, 31, 33, 99
rahm-ı nisâ, 25
raiyye, 83
Râzık, 26

recâ, 45, 46
resûl, 10, 45, 46, 64, 65, 66, 69, 72, 73, 78
resûl ile edeb, 64
revhullah, 31
risâlet, 4, 10, 11, 62, 65, 67, 69, 70, 73
risâlet da'vâsı, 70
rubûbiyet, 27, 75
rubûbiyet da'vâsı, 32, 84
rubûbiyyet-i arazıyye, 92
rubûbiyyet-i cüz'iyye, 92
rubûbiyyet-i Hak, 92
rubûbiyyet-i ilâhiyye, 92
rubûbiyyet-i mukayyede, 73
rubûbiyyet-i mutlaka, 73, 92
rûh, 2, 5, 6, 11, 14, 15, 16, 40, 52
rûh gözü, 106
rûh-ı hayvânî, 4
rûh-ı insânî, 4
rûh-ı izâfî, 7
rûh-ı küllî, 3, 4, 5
rûh-ı küllî-i Mûsevî, 1, 5, 7, 9
rûh-ı Muhammedî, 2, 3
rûh-ı Mûsâ, 40
rûh-ı Mûsevî, 4
rûh-ı nebâtî, 4
rûhâniyet, 7
ruhbâniyet, 38
rusül, 53, 55, 57, 63
rütbe-i risâlet, 65, 66
sâ (ağaç), 29
saâdet, 88, 94
sabır, 41
sâbirîn, 41
sagîr Rabb'ine hadîs-i ahddir, 9
sagîrin tekvîni, 9
sâhib, 92
sâhib-i keşf ve yakîn, 83
sâhib-i kitâb, 66
sâhib-i saltanat, 92
sâhib-i vakt, 90
sâhir, 90, 91, 92, 93, 97
saky, 58
saltanat, 73, 82, 83, 92
sâmia, 7
sandık, 12, 14, 21, 29, 36, 40, 45
sarhoş, 3
sâye-i şecere, 59
sebeb, 14, 47, 94
sebeb-i akreb, 51, 52, 55
sebeb-i baîd, 52, 55
sebeb-i hakîkî, 47
sebeb-i karîb, 58
sehare, 85, 88, 89, 90, 91
sekîne, 12
selâmet ve âfiyet, 55, 58
sem', 16
semâ, 75
semâ-i ulvî, 76
semâvât, 20, 72
Semî', 19
sereyân, 78
server-i mevcûdât, 63
setr, 80
seyf, 69, 92
seyf ile halîfe, 90
seylâb, 86
seyr fillâh, 22, 109
seyyiât, 85, 87
seyyid, 92
seyyie, 85, 87
sıfat, 16, 27, 49

sıfât, 17, 18, 49, 57, 71, 76, 93
sıfât-ı beşeriyye, 4
sıfât-ı hayvâniyye, 19
sıfât-ı ilâhiyye, 74
sıfât-ı melekiyye, 19
sıfât-ı şeytâniyye, 19
sıfât-ı ulyâ, 15, 16
sıkıntı, 51
sır, 41, 42, 75
sırr-ı kader, 36, 63, 65
sırr-ı tevhîd, 65, 81
sicn, 80
sihir, 88, 91
sîn, 80
siz dünyânızın işlerini daha iyi bilirsiniz, 68
su, 25, 27, 29
sû'-i ahlâk, 86
suâl, 62, 64, 65, 72, 74, 75, 77, 79
suâl-i îhâm, 70, 71
sultân, 20
sûre-i Hûd, 63
sûret, 15, 17, 76, 80, 86, 93, 94
sûret-i âlem, 15, 17
sûret-i bâtıl, 90, 93
sûret-i beşeriyye, 12, 40
sûret-i hakîkiyye, 15
sûret-i ilâhiyye, 13
sûret-i müteayyine, 92
sûret-i unsuriyye, 40
sûretler ile zâhir, 76
suver, 16
suver-i a'yân, 37
suver-i âlem, 11, 15, 26, 50, 75, 76
suver-i bâtıne, 16
suver-i eşyâ, 57
suver-i ilmiyye-i esmâiyye, 27
suver-i muhtelife, 28
suver-i müteayyine-i bâtıne, 16
suver-i müteayyine-i zâhire, 16
suver-i zâhire, 16, 28
suyun risâleti, 10
sü'bân, 85, 87, 89
sübût, 90
sübûten müşâhede, 48
süfl, 17, 19, 75
sükûn, 13, 21, 24, 46, 47
sülûk, 23, 109
sünnet-i ilâhiyye, 41, 108
Süreyyâ, 92
süt, 37
sütnine, 35, 36, 39, 40
sütre, 88
Şâfî, 26
şâmme, 7
şarâb, 3, 37
şarâb-ı lâ-yezâlî, 3
şart, 14
şaşkınlık, 22
şecere-i Tûbâ, 1
şef', 28
şef'iyet, 2, 25, 26
şefâat, 101
şekāvet, 88, 94, 99, 100
şe'n-i ilâhî, 2, 22
şerâyi', 37
şerîat, 36, 37, 63, 66, 69
şerîat sâhibi, 69
şerîat-ı îseviyye, 37
şerîat-ı muhammediyye, 37, 38
şerîat-ı mûseviyye, 33, 70
şey, 17

şeytan, 42, 43, 44
şir'a, 35, 36
şirk, 33
şirket-i mudârabe, 92
şuûn, 59
şuûnât-ı rûhiyye, 78
şühûd, 48, 77, 79, 104
taaddî, 82, 83
taaddüd-i zevcât, 38
taakkul, 77
tâat, 85
taayyün, 5, 10, 81
taayyünât-ı kesîfe, 15
taayyün-i kâmil, 13
taayyün-i Mûsevî, 5
tâbi', 83
tabîat, 3, 40
tabîat zulmeti, 40
tâbiiyet, 82
tâbût, 11, 14, 44
tahavvül, 88
tahayyül, 91
tâhir, 30, 33, 97, 102
tahrîm-i merâzı', 38
tahtelbahir, 20
taht-ı hîta, 3, 4, 83
tahyîl, 90
takyîd, 77, 78
tama', 53
ta'rîf-i ilâhî, 76
tasarruf, 19
tavır, 22, 93
tavr-ı şerîat, 93
tayyâre, 20
tebaa, 7, 9, 82, 91, 92
tebdîl, 85, 87, 94
teblîğ, 63, 65, 69, 94
teceddüd, 37
tecellî, 37, 47, 49, 108, 109
tecellî-i zâtî, 58
tecellîde tekrâr yoktur, 22, 37
tecelliyât-ı Hak, 22
tecelliyât-ı ilâhiyye, 93
tecelliyât-ı sıfâtiyye ve esmâiyye, 28
tedbîr, 12, 14, 15, 16
tedbîr-i ilâhî, 16
tefâzul, 67
tefekkür, 71
tekerrür, 37
tekrâr yoktur, 35
tell-i sagîr, 85, 89
tenezzül, 76
tenzîh, 79
terbiye, 78
tesbîh, 17, 19
teshîr, 8, 10, 18, 19, 20
teslîmiyet, 4
tevhîd, 102
tevhîd-i ilmî, 81
tevhîd-i resmî, 105
tevhîd-i zevkî ve şühûdî, 81
teyakkun, 77, 79
ulemâ, 4, 51
ulemâ-i billâh, 55, 64, 65, 78
ulemâ-i rabbâniyye, 52
ulemâ-i zâhir, 55, 56
ulûm, 55, 56
ulüvv, 17, 19, 75
umûma hitâb, 55
umûr-i cüz'iyye, 68
umûr-i külliyye, 68
unsur, 40

ümem, 2, 7
ümem-i sâbıka, 37
ümîd, 46
ümmet, 9, 36, 37, 62, 67, 68
ümmet-i îseviyye, 37, 38
ümmet-i Muhammed, 37, 38, 67, 68
ümmetin isti'dâdı, 7, 36, 37
ümm-i vilâdet, 38
üzüm, 3
vahdet, 2, 28
vâhidiyet, 2, 27
vâhidü'l-ayn, 27, 28
vâhime, 7
vahiy, 10, 11, 42, 43, 44, 45, 63
vahy-i ilâhî, 42
vaîd, 100, 107
vâkıa-i sâdıka, 6
vaktin sâhibi, 91
vâlide, 35
vâlide-i Mûsâ, 36, 39, 40
vârid, 45
vâridât, 43
vârid-i ilâhî, 43, 47
vâris, 41, 57, 58
vâris-i ulûm-i nebevî, 101
varlık, 23, 50, 51
vebâ, 86
vechullâh, 11
vehb, 46
velâyet, 63
velî, 56
verese, 53, 57
vilâdet, 25
vilâyet sâhibi, 69
vitr, 25, 26, 28
vitriyet, 2, 26
vücûd, 13, 21, 23, 37, 46, 48, 50, 77, 79, 95
vücûd-ı âlem, 27
vücûd-ı arz, 26
vücûd-ı aynî, 49
vücûd-ı ezelî, 50
vücûd-ı gayr-ı ezelî, 50
vücûd-ı Hak, 13, 24, 26, 27, 28, 33, 50, 79, 84
vücûd-ı hakîkî, 17, 24
vücûd-ı hakîkî-i Hak, 2, 48, 50
vücûd-ı hâricî, 27, 76
vücûd-ı izâfî, 47, 48, 49, 50, 78
vücûd-ı izâfî-i âlem, 48, 50
vücûd-ı latîf, 76
vücûd-ı mutlak, 12
vücûd-ı mutlak-ı Hak, 47, 49
vücûd-ı sûrî, 51
vücûd-ı vâhid, 26, 27, 85
vücûd-ı vâhid-i Hak, 28, 47, 76
vücûd-ı vâhid-i hakîkî, 15, 43
vücûd-ı vâhidinde zâhir, 76
vücûd-ı vitr, 25
vücûd-ı zihnî, 27
vücûdât-ı izâfiyye, 47
vücûden müşâhede, 48
yağmur, 10, 11
yahûdî, 4
yanağına bir tokat vurulsa diğer yanağını çevirmek, 38
yaş ve kuru, 1
yed-i gāsıb, 44
yed-i kudret, 1
ye's, 45, 46
yetimlere şefkat, 60
yılan, 87, 88, 89, 91

yıldız, 92
yokluk, 23
zâhir, 11, 44, 46, 65, 75, 76, 77, 78
Zâhir, 83
zaîf-i akl ve nazar, 53
zâika, 7
zaman, 3
zât, 10, 17, 18, 26, 27
zât-ı ahadî, 78
zât-ı mutlak, 74
zât-ı sâzic, 27
zelzele, 86
zevâhir-i kur'âniyye, 99
zevc-i behîc, 25
zevciyet, 25, 26
zevk, 61, 62
zıd, 44
zıll, 59
zıll-ı ilâhî, 58, 59
zikir, 91
zuhûr, 41, 49, 78, 91
zuhûrât, 22
zuhûr-ı kemâle muhabbet, 49
zulüm, 93
zulümât, 21
zübde-i kâinât, 63

XXVI. HÂLİD FASSI İNDEKSİ (26 Numaralı Defter [3879])

Hâlid Fassı Âyet İndeksi

Enbiyâ 21/107, 3, 6
İhlâs 112/2, 1
Sebe' 34/28, 6

Hâlid Fassı Hadis İndeksi

إِنِّي أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ، 1

رَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ عِلْمًا وَمَالًا، فَهُوَ يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ، وَيَتَصَدَّقُ بِمَالِهِ، فَيَقُولُ رَجُلٌ لَوْ آتَانِي اللّٰهُ مِثْلَ مَا آتَاهُ عَمِلْتُ كَمَا يَعْمَلُ فَهُمَا فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ، 8

مَرْحَبًا يَا بِنْتَ نَبِيٍّ أَضَاعَهُ قَوْمُهُ، 6

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ سَعَى إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدَ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا أَعْطَاهُ اللّٰهُ تَعَالَى لَهُ أَجْرَ مَنْ صَلَّاهَا وَحَضَرَهَا، 7

نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ، 8

يُحْشَرُ أُمَّتِي عَلَى عَشَرَةَ أَصْنَافٍ، 4

Hâlid Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Aden, 1
Hâlid bin Sinân, 1, 2, 4, 6, 8
İbnü'l-Arabî, 4
Îsâ (a.s.), 1
Mevlânâ, 3
Muhammed (s.a.v.), 1, 4, 6, 8, 9

Hâlid Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Fütûhât-ı Mekkiyye, 4
Mesnevî-i Şerîf, 3
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Dâvûd-ı Kayserî), 4

Hâlid Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

ağaç, 3
ahvâl-i âhiret, 4
ahvâl-i berzah, 4
akrep, 3
âlem-i şehâdet, 4
a'mâl, 3
amel, 7, 8, 9
ayn, 4
ayn-ı sâbite, 6
berzah, 1, 2, 4
cemâat, 7, 9
cevher-i nûrânî, 4
devrî, 3
domuz, 4
ecr, 7
ef'âl, 3
ervâh, 3
ervâh-ı mücerrede, 3
evlâd-ı menbûş, 2
fakîr-i mütemennî, 9
fakr, 7
fiil-i hayrât, 7
ganiyy-i mütesaddık, 9
gayb-ı imkânî, 4
gayb-ı muhâlî, 4
hadîs-i şerîf, 4, 8, 9
haşir, 4
hayâl, 3
hikmet-i samediyye, 2
ilim, 8
îmân, 3, 5
Kelime-i Hâlidiyye, 2
mahşer, 3

mal, 8
maymun, 4
mazlûm, 3
merâtib-i tenezzülât, 3
merâtib-i urûc, 3
mevtâ, 4
musallî, 9
namaz, 7
nebî, 6
nebş, 2
neş'et-i dünyeviyye, 3
niyyet, 5, 6, 7, 8, 9
nübüvvet, 1, 3
nübüvvet-i berzahiyye, 1, 2, 4, 9
rahmeten-li'l-âlemîn, 3, 4
rahmet-i âmme, 6
resûl, 2, 5, 6
risâlet-i muhammediyye, 6
Samed, 1, 2
sûret, 3
temennî, 7
tenâsüh, 4
vücûd, 3
yılan, 3
zakkūm, 3
zulüm, 3

XXVII. MUHAMMED FASSI İNDEKSİ (27 Numaralı Defter [3880])

Muhammed Fassı Âyet İndeksi

Ahzâb 33/43, 95
Âl-i İmrân 3/54, 74
Âl-i İmrân 3/134, 74
Âl-i İmrân 3/159, 74
Ankebût 29/25, 103
Ankebût 29/45, 84, 85, 86
Ankebût 29/52, 70, 71
Ankebût 29/57, 22
A'râf 7/156, 61, 64
Bakara 2/15, 74
Bakara 2/30, 42
Bakara 2/152, 76, 78
Bakara 2/228, 51
En'âm 6/80, 106
Enfâl 8/13, 74
Enfâl 8/17, 4
Fâtiha 1/1-4, 77
Fâtiha 1/5-7, 77
Fussilet 41/11, 55
Hicr 15/26, 70, 71
Hicr 15/29, 16, 17, 25, 31
İsrâ 17/44, 99, 100
İsrâ 17/72, 21
Kāf 50/37, 81, 85, 86
Kehf 18/110, 20
Kıyâmet 75/14, 90
Kıyâmet 75/15, 90
Mâide 5/54, 23
Muhammed 47/31, 19, 20
Mü'min 40/7, 106
Mü'min 40/15, 61, 64
Nahl 16/40, 44
Nisâ 4/22, 47
Nisâ 4/126, 8

Nûr 24/26, 67
Nûr 24/41, 99
Secde 32/5, 39, 42
Tâhâ 20/5, 66
Tâhâ 20/50, 51
Tevbe 9/4, 74
Tevbe 9/37, 43
Yûnus 10/5, 30
Zümer 39/7, 47

Muhammed Fassı Hadis İndeksi

أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، 48
أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، 48
أَنَا أَغْضَبُ كَمَا يَغْضَبُ الْبَشَرُ، 20
أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِي، 78
أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، 104
إِنَّ أَحَدَكُمْ لاَ يَرَى رَبَّهُ حَتَّى يَمُوتَ، 23
إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ، 26
إِنَّ اللّٰهَ لَمَّا خَلَقَ الْعَقْلَ قَالَ لَهُ أَقْبِلْ فَأَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَدْبِرْ فَأَدْبَرَ فَقَالَ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي بِكَ آخُذُ وَبِكَ أُعْطِي وَبِكَ أُثِيبُ وَبِكَ أُعَاقِبُ، 63
أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ رُوحِي، 3
أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِي، 63
جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلاَةِ، 89، 91
حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلاَثٌ، 6، 17، 42، 54، 57، 77، 90
شَجَرَةٌ أَكْرَهُ رِيحَهَا، 68
كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا يَا عُمَر، 22
كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِأُعْرَفَ، 11، 41، 54، 88
لَا صَلَاةَ إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، 78
مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ، 13
يَا دَاوُدُ إِنِّي أَشَدُّ شَوْقًا إِلَيْهِمْ، 20

Muhammed Fassı Özel İsimler ve Yer Adları İndeksi

Âdem (a.s.), 4, 8, 30, 32, 41, 42, 44, 50, 60
Âişe (Hz.), 67
Ali (Hz.), 83
Attâr (Ferîdüddin), 2, 3
Bîdil (Mirzâ Abdülkādir), 3
Câmî (Abdurrahman), 50
Cüneyd-i Bağdâdî, 95, 102
Çinliler, 68
Dâvûd (a.s.), 18
Dâvûd-ı Kayserî, 92
Deccâl, 18
Fahreddîn-i Irâkî, 47
Fransa, 28
Havvâ, 59, 60, 64
Hızır (a.s.), 86
İblîs, 66
İbnü'l-Arabî, 23, 49, 107
Konya, 49, 107
Madagaskar, 28
Mevlânâ, 3, 18, 49, 97, 107
Muhammed (s.a.v.), 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 16, 17, 22, 23, 35, 40, 43, 53, 57, 62, 64, 67, 68, 73, 77, 88, 90
Mûsâ (a.s.), 30, 92
Ömer (Hz.), 22
Sadreddîn-i Konevî, 18
Sâlihiyye, 107
Sultan Veled, 14
Şam, 49, 107
Yemen, 49
Zekâî Dede, 49

Muhammed Fassı Kitap ve Fass İsimleri İndeksi

Bî-ser-nâme (Attâr), 2
Dîvân-ı Kebîr, 49, 97
Fass-ı Eyyûbî, 29
Fass-ı Hârûnî, 64
Fass-ı İdrîsî, 44, 54
Fass-ı İlyâsî, 54, 60
Fass-ı Îsevî, 44, 55
Fass-ı İshâkî, 44
Fass-ı Lokmânî, 20, 44
Fass-ı Lûtî, 44
Fass-ı Sâlihî, 7, 34, 44
Fass-ı Süleymânî, 65
Fass-ı Şîsî, 1, 20, 53
Fass-ı Şuaybî, 56, 65, 97
Fass-ı Üzeyrî, 44, 52
Fass-ı Yûnusî, 80
Fass-ı Zekeriyyâvî, 65
Fusûsu'l-Hikem, 4, 64
Fütûhât-ı Mekkiyye, 65, 84, 86
Gülşen-i Râz, 2
Lemaât (Irâkî), 47
Mantıku't-Tayr, 3
Mesnevî-i Şerîf, 3, 10, 24, 35, 86, 107
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Abdullah Bosnevî), 92
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem (Kāşânî), 8, 92

Muhammed Fassı Istılahlar ve Kelimeler İndeksi

abd, 23, 24, 25, 61, 76, 77, 78, 86, 95
abd Hak'tır, 25
aded–a'dâd, 7
aded-i zükrân, 56, 57
adem, 87
Âdem'e secde, 30
Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 41
âdem-i hakîkî, 64
adem-i izâfî, 88
ağaç, 6
Ahad, 2, 3
ahadiyet, 1
ahadiyyet-i mutlaka, 105
ahadiyyet-i zâtiyye, 55
ahfâ, 82
Âhir, 95, 96, 97, 98
ahlât, 25
ahlât-ı erbaa, 27, 29
ahmak, 72
âhû, 49
akciğer, 27
akıl, 63
akl-ı evvel, 64
âlem, 16, 74, 75, 87
âlem hâdistir, 9, 46
âlem Hakk'ın sıfatı üzerinedir, 74
âlem mütegayyirdir, 9, 45
âlem sıfat-ı Hak üzerinedir, 72
âlemi Hak görmek, 47
âlemin sûreti, 74
âlemlerden ganî, 51, 52
âlem-i ecrâm, 53, 55
âlem-i enfâs, 61, 63
âlem-i ervâh, 45, 63
âlem-i esmâî, 88
âlem-i hayâl, 98
âlem-i insânî, 88
âlem-i kesâfet, 26, 30, 73, 74
âlem-i süflî, 88
âlem-i şehâdet, 98
âlem-i taayyün, 2
âlem-i tabîat, 29, 45, 54
Allah, 5, 17, 76, 78, 87, 95, 97, 102
Allah Âdem'i kendi sûreti üzere halketti, 26
a'mâ, 21
amel, 101
anâsır-ı basîta, 28
a'râf, 63
a'râf-ı tayyibe, 61, 63
Arab, 56, 57
a'râz, 53, 55
araz, 55, 63, 68
ârif, 11, 14, 37, 48, 50, 51, 52, 80, 96, 104
ârif-i küll, 53
arş, 3, 61, 64
arş-ı Rahmânî, 64
arş-ı vücûd, 66
arz, 42
asl, 16, 32, 34
asl-ı vücûd, 6, 10, 54, 55, 58, 77
asliyet, 58
âşık, 18, 24, 49
aşk, 46, 49, 50
at yarışı, 98
atâyâ-yı ilâhiyye, 53
ateş, 29, 30, 55, 92
a'yân, 5, 51, 100

a'yân-ı ilmiyye, 88
a'yân-ı kevniyye, 73
a'yân-ı sâbite, 1, 52, 65
âyîne, 3, 90
Âyin-i Şerîf, 49
ayn, 11, 12, 14, 17, 31, 52, 55, 67, 68, 100, 105
ayn-ı sâbite, 5, 53
ayn-ı vâhide, 65, 106
ayn-ı vâhide-i ulûhiyyet, 16
ayrılık, 17
bahr-i muhît, 29
balgam, 26
bârid, 26
bârid-i ratb, 27
bârid-i yâbis, 27
basar, 14
Basar, 26
basil, 28
basîret, 90
bâtıl, 70, 71
bâtını Hak, 39, 41
Ben abdimin bana olan zannı indindeyim, 104
berzah, 78
berzahiyyet-i kübrâ, 8
besmele-i şerîfe, 78
bilinmeğe muhabbet, 44, 54
bilkuvve, 1, 55
bir, 7
bî-renk, 80, 96
bî-sûret, 96, 97
buhâr, 40
buhâr-ı latîf, 34
bulut, 34, 40
buz, 18, 40
ca'l, 89, 90
celâl, 48
celîs, 78, 79, 85, 86
cemâd, 54, 55, 87, 88
cemâl, 12, 92
cemâl-i Hak, 48
cem'iyet, 8
cem'iyyet-i ilâhiyye, 5
cenâbet, 37
Cevâd-ı mutlak, 53
cevâmiu'l-kelim, 6, 8
cevher, 55, 64
cevher-i heyûlânî, 53, 55
cevher-i rûhânî, 55
cimâ', 37, 39, 41, 45, 47
cins-i nisâ', 44
cins-i ricâl, 44
cüz', 13, 16, 17
çekirdek, 6
çiftlik, 34
dalak, 27
delîl, 8, 9, 10, 16
delîlin evveli, 8
dem, 27
derecât, 64
derece, 51, 52
Deylemî saçlı, 49
dîbâce, 4
dîn, 6
dört rükün, 26
duhân, 55
duman, 55
ecrâm, 55
efendi, 4, 97
ekmel, 4, 5
elektrik, 30

eltaf-ı latîf, 11
emre imtisâl, 10, 45, 77
emr-i i'tibârî, 26
emr-i nisbî, 68
enâniyet, 72
enfâs-ı rahmâniyye-i rûhiyye, 63
erbâb-ı müteferrika, 17
erkân, 40, 42
erkân-ı erbaa, 25, 26, 29, 30
erkek, 12, 33, 36, 42, 52, 67
ervâh, 5, 63
ervâh-ı mücerrede, 5
ervâh-ı nûriyye, 43, 45, 53, 55
esfel-i sâfilîn, 40, 42
esmâ, 1, 41, 65
esmâ ve sıfât, 52
esmâ-i Âdem, 6
esmâ-i ilâhiyye, 8, 54, 65, 88
esmâ-i nâmütenâhiye, 1
esrâr, 88
eşek, 50
eşyâ, 65
ezvâc-ı mutahharât, 67
fahşâ, 84, 86
fâil, 36, 38, 62
fâil-i evvel, 51, 52
fâil-i sânî, 51, 52
fâiliyet, 8, 12, 13, 38, 39, 40, 44, 48, 51, 63
Fâtiha, 78, 86
fenâ, 36, 37
fenâ kokular, 71
ferd, 2, 33
ferd adedler, 7
ferdiyet, 8, 76
ferdiyyet-i selâsiyye, 7, 8, 10, 34, 44, 45, 77
ferdiyyet-i ûlâ, 6, 10, 43, 44, 77
feyz-i akdes, 3, 5
feyz-i mukaddes, 5
Gafûr, 96, 99, 100
gam, 27
garaz, 67
gayr, 4, 87
gayr ile iltizâz, 37
gayret, 37
gayr-ı mec'ûl, 52
gayûr, 36, 37
Gayûr, 4
gizli hazîne, 11, 88
gömlek, 18
gusül, 36, 37
gül kokusu, 70, 71
günâh, 96
güneş, 10
güzel koku, 54, 61, 63, 71
habîs, 67, 68, 70, 72, 74, 75
habîsât, 67
hac, 85, 97
hâcet, 25, 30
hâdis, 9
hadîs-i Deccâl, 16
hadîs-i kudsî, 11, 21, 22, 54, 78, 79, 88
hadîs-i şerîf, 17, 18, 26, 35, 54, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 76, 77, 78, 81, 82, 86, 90
hadîs-i tereddüd, 19, 23
hafî, 82
Hak, 4, 14, 16, 24, 25, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 43, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 59, 61, 72, 73, 80, 83, 85, 94, 95, 104
Hak bilinir, 14
Hak bilinmez, 13

Hak eltaf-ı latîftir, 40
Hak insanın aslı ve menşeidir, 11, 12
Hakk'a nâzır, 37
Hakk'a rücû', 37
Hakk'ı kadında müşâhede, 36
Hakk'ı kendi nefsinde müşâhede, 36
Hakk'ı mâddeden mücerred olarak görmek mümkin değildir, 40, 41, 50
Hakk'ı müşâhede, 40
Hakk'ın fâiliyeti, 38
Hakk'ın muhabbeti, 24
Hakk'ın münfailiyeti, 38
Hakk'ın nefesi, 31
Hakk'ın sûreti, 51, 74
Hakk'ın şühûdu, 38, 91
Hakk'ın zuhûru, 96
Hakk-ı latîf, 17, 24
Hakk-ı muhayyel, 96
Hakk-ı mutlak, 96, 98
hakāyık, 4, 8, 27, 52, 57
hakāyık-ı insâniyye, 8
hakāyık-ı rûhâniyye ve cismâniyye, 66
hakîkat, 1, 3, 5, 17, 66
hakîkat-i insâniyye, 12
hakîkat-i külliyye-i insâniyye, 52
hakîkat-i muhammediyye, 1, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 52, 62, 63, 66
hakîkat-i vâhide, 44
hakîkat-i vücûd, 41
hakîm-i mutlak, 26
hâl, 90, 94, 95, 98
halbe, 95, 98
Hâlık, 35
halîfe, 39, 41, 42
halîfetullah, 82
Halîm, 99, 100
halk, 15
halk-ı âlem, 41
halk-ı eşyâ, 55
hamd, 77, 99, 100
hâr, 26
harâm, 48
harâret, 27, 29, 30, 42
harâret-i garîziyye, 26, 29, 54
hareket, 87, 88
hareket-i ma'kūle-i Hak, 88
hareket-i menkûse, 87, 88
hareket-i müstakîme, 87, 88
hareket-i ufkıyye, 87, 88
hârr-ı ratb, 27
hârr-ı yâbis, 27
hâsirûn, 71
hasta, 28
hâtem, 6
hâtemü'n-nebiyyîn, 4
havâ, 26
havâss-i hamse-i zâhire, 40
havf, 27
hayât, 14
Hayât, 26
hayvan, 54, 87
hazret-i ilâhiyye, 65
hazret-i şehâdet, 65
hazret-i ulûhiyyet, 62
her sûrette Hakk'ı müşâhede, 37
hevâ, 64
heykel, 39
heykel-i insânî, 42
heyûlâ, 55
hicâb, 19, 20, 25
hicâb-ı likā, 18
hikmet, 4, 62

hikmet-i ferdiyye, 1, 4, 5, 7
hikmet-i kalbiyye, 106
hikmet-i tabîiyye, 30
hilâfet-i kübrâ, 62
himmet, 44, 45
himmet olunan şey, 45
hiss-i şehevânî, 93
hitâbât-ı ilâhiyye, 94
hub, 57
hubb-i ilâhî, 44, 46, 47, 48, 50, 88
hubb-i ilâhî harâreti, 54
hubb-i nisâ, 51, 58
hubb-i zâtî, 17, 41
hubs, 74, 75
hubs nisbeti, 73
hubsün ref'i, 73
hudûd, 105
hulle-i cennet, 19
huzûr-ı ilâhî, 83
hüsn, 99
hüsn-i ahlâk, 69
hüsrân, 71
ıtlâk, 104
ibâdet, 64, 79, 87, 99
icâbet, 87
îcâd, 74, 88
îcâd-ı maânî, 8, 10, 44, 45
iğvâât, 93
ihsân, 74
ilâh, 101, 105
ilâh-ı mec'ûl, 101
ilâh-ı mu'tekad, 84, 95, 96, 97, 98, 101, 102, 104, 105
ilâh-ı muhayyel, 103
ilâh-ı mutlak, 84, 105
ilim, 14, 15, 106
İlim, 26
ilm-i esmâî ve sıfâtî, 20
ilm-i ezelî, 20
ilm-i Hak, 1
ilm-i hakāyık, 58
ilm-i hey'et, 55
ilm-i ilâhî, 44, 45, 52, 65
ilm-i mantık, 9
ilm-i zâtî, 20
ilk mâdde, 32, 54
ilkā, 93
ilkā-yı sem', 80, 81, 83, 85, 86
ilkbahar, 27
illet, 27, 59, 60
iltifât, 90, 93
iltizâz, 46, 47, 48, 50
imâm, 81, 82
imâmet, 82
îmân, 65, 79, 84
îmân-ı gaybî, 80
imree, 46
imtihân-ı ilâhî, 20
imtinân, 89
imtisâl, 7
inâk, 61, 62
infiâl, 43, 44, 53, 55, 56, 58, 62
insan, 11, 17, 26, 30, 31, 32, 33, 54, 74, 87, 90
insan Hakk'ın ba'zı zuhûrâtıdır, 11, 12
insân-ı kâmil, 53, 59
irâde, 7, 10, 14, 44, 45, 77
İrâde, 26
isim, 100
ism-i a'zam, 5
ism-i ilâhî, 5
isneyniyet, 84

isti'dâd, 14, 31, 52, 90, 95, 96, 98, 99, 104
isti'dâd-ı gayr-ı mec'ûl, 52
istihkāk, 51
istihzâ, 74
istikrâr, 89, 92
istimâ', 7, 10, 77
istivâ, 55, 61
iştiâl, 26
iştiyâk, 17, 18, 21, 23, 24, 31, 32, 33
iştiyâk-ı ilâhî, 20
i'tikād, 96, 101, 103, 104, 105
ittikā, 74
Kâ'be, 97
kābiliyet, 52
kadın, 11, 12, 17, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 43, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 58, 60, 67
kadında Hakk'ın şühûdu, 41
kahr, 48
kalb, 82
kalem, 3
kâmil, 106
kan, 26
karaciğer, 27
karâr, 89, 92
karîrü'l-ayn, 78, 92
kavl, 7, 10, 45, 68, 77
kavl-i habîs, 68
kavm-i Arab, 57
kayyûm, 14
kazâ, 24
kelâm, 14
Kelâm, 26
kelim, 8
kelimât-ı ilâhiyye, 8
kelime-i habîse, 68
Kelime-i Muhammediyye, 1, 5, 7
kelime-i tayyibe, 67
kemâl, 69
kemâl-i matlûb, 67
kemâl-i şühûd, 47
kemâl-i zuhûr, 6
kemâlât, 100
kerâhet, 67, 68, 74
kesret, 20
kevn, 34, 88
kıble, 79, 80, 83, 90, 93, 95, 96, 97
kırâat, 77
kış, 27
kıyâm, 87, 88
kıyâs-ı iktirânî, 9
kıyâs-ı mantıkî, 8, 10, 45
kibriyâ, 86
kimyâ-yı cedîde, 28
kitâb-ı kâinât, 4
klor, 28
kudret, 14
Kudret, 26
kul, 78
kurret-i ayn, 6, 11, 54, 76, 78, 80, 81, 83, 89, 90
kuvâ-yı hissiyye, 82
kuvâ-yı ma'neviyye, 82
kuvvet, 41
küfür, 43
küll, 13, 17
küllün cüz'üne şevki, 16, 17
küll-i mecmûî, 66
külliyât, 5
külliyet, 2, 63
kümmelîn, 83, 84

kün emri, 7, 10, 44, 45, 77
kürsî, 3
lâşe, 75
lâ-taayyün, 1, 7, 12, 16
latîf, 40
lebbeyk, 86
levh, 3
levh-i mahfûz, 5
libâs-ı taayyün, 12
likā, 17, 20, 21, 22, 23, 24
likā-yı Hak, 21
likā-yı hâs, 16, 18, 22, 26
lisân-ı isti'dâd, 1
mâ', 27
mâ' ile tıyn beyninde, 4
ma'bûd-ı hâs, 102, 103, 104
mâdde, 41
mâddiyyûn, 41
mahall-i infiâl, 62
mahbûb, 78, 90, 92, 93
mahlûk, 35
mahmûd, 67, 68, 69
makām-ı cem', 73
makām-ı dünyâ, 19, 20
ma'nâ, 58
maraz, 28
ma'rifet, 11, 13
ma'rifet-i billâh, 95, 96
ma'rifet-i hakāyık, 58
ma'şûk, 18, 24, 35, 62, 93, 97
mazhar, 50, 100
mazhar-ı ferdiyyet, 8
mecâlî-i ilâhiyye, 64
mecâlî-i sûriyye, 92
meclâ-yı ilâhî, 64
medlûl, 10
mekr, 74
mekrûh, 67, 68
melâike, 30, 71, 81, 82
melâike-i nûriyyîn, 31, 32
melek, 71, 95
memlûke, 48
menkûha, 48
menşe'-i taayyünât, 52
merâre, 27
merâtib-i vücûd, 63
mer'e, 43, 45, 47, 51, 59
mertebe, 3
mertebe-i ahadiyyet, 11
mertebe-i ferdiyye, 3, 5
mertebe-i gayb, 3
mertebe-i hayvânî, 50
mertebe-i ıtlâk, 13, 14, 52
mertebe-i ilim, 1, 7, 8, 54, 63
mertebe-i imkân, 8, 20, 24
mertebe-i kesâfet, 13, 20, 34
mertebe-i külliyye, 3
mertebe-i letâfet, 13
mertebe-i sıfât ve esmâ, 1
mertebe-i şehâdet, 3, 63
mertebe-i şühûd, 86
mertebe-i taayyün, 12
mertebe-i tabîat, 54
mertebe-i vâhidiyyet, 1, 5, 11
mertebe-i vücûb, 8
mesken, 27
mesrûr, 92
meşakkat, 74
meşhûd, 34, 78
meşiyyet-i ilâhiyye, 44
mevcûdât, 1, 13
mevcûdun merhûm olması, 66

mevt, 18, 19, 20, 22
mevt-i irâdî, 18
mevt-i tabîî, 18
meyve, 6
mezâhir, 73, 97, 104
mezmûm, 67, 68, 69
mikrop, 28, 29
mîm-i taayyün, 2
min-haysü-hiye, 60
mizâc, 70, 71, 72, 74, 75
muhabbet, 6, 10, 12, 17, 19, 20, 24, 31, 32, 33, 34, 36, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 65, 72, 73, 78, 88
muhabbet-i ilâhiyye, 30, 34, 44
muhabbet-i nisâ, 35
muhabbet-i zâtiyye, 11
muhib, 47, 48, 89, 92
muhibbin gözü, 92
Muhît, 105
mukaddeme, 9
mukarrebîn, 19, 20, 21, 22
musallî, 80, 81, 82, 83, 85, 87, 88, 89, 90, 93, 95, 96, 97, 98, 99
mu'tekad, 99, 102, 103, 105
mu'tekid, 96, 99, 103, 105
mücâhid, 20
müdebbir, 42
müennes, 57, 59, 64
müfred, 9, 45
mükevvenât, 37
mü'min, 21, 22
münâcât, 76, 78, 79, 81, 83, 86
münfail, 36, 38, 61, 62
münfailiyet, 8, 12, 13, 39, 40, 44, 48, 51, 52
münker, 84, 86
münkerât, 47
müntefih, 53, 55
müsebbih, 99
müselles-i neş'et, 6
müsemmâ, 13, 16
müsemmâ-yı salât, 95
müsemmeyât, 6, 8
müstakır, 89, 93
müstakillü'l-vücûd, 40
müstevî, 61
müşâhed, 48
müşâhede, 16, 20, 36, 37, 38, 40, 48, 76, 78, 79, 80, 83, 89, 91, 93
müşâhede-i mahbûb, 89
müşâhid, 81, 85, 86
müştâkîn, 16
mütecellî, 92, 96, 98
mütegayyir, 9
müvellidü'l-humûza, 29
müvellidü'l-mâ', 29
müzekker, 56, 57, 59, 64
naks, 67
namaz, 6, 11, 12, 54, 60, 76, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 93, 95, 96
nâ-meşrû', 48
nâr, 25, 26, 30, 31
nasîhat, 22
nazar-ı fikrî, 96
nebât, 54, 87
nebî, 4
necâset böceği, 70, 71
nefes, 68
nefes-i ilâhî, 68
nefes-i Rahmânî, 31, 32, 41, 53, 54, 66
nefes-i Rahmânî vücûd-ı Hakk'ın aynıdır, 32
nefh, 17, 31, 39, 41

nefha, 53
nefha-i ilâhiyye, 55
nefha-i Rahmânî, 55
nefs-i küllî, 64
nefsini bilen Rabbini bilir, 11, 13
nefsini bilmek, 11, 13
nekāyis-i imkâniyye, 100
nesâyim-i tekvîn, 63
neş'et, 25
neş'et-i insâniyye, 80
neş'et-i nûriyye, 71
neş'et-i tabîiyye, 31, 32
neş'et-i unsuriyye, 32, 36, 37, 71
nev'-i insânî, 54
ney, 24
nikâh, 36, 37, 43, 44, 45
nikâh-ı şehâdî, 67
nisâ, 6, 10, 11, 16, 42, 43, 45, 46, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64
nisâya muhabbet, 39, 53, 58
niseb-i ilâhiyye, 106
niyâbet, 81, 82
nizâm-ı mahsûs, 9, 10
nûr, 3, 18, 25, 30, 31, 63, 95
nûr-i muhît, 80
nûr-i mutlak, 3
nutk, 67, 68
nübüvvet, 4, 6, 65
nüs'e ile bey', 43
nüs'et, 43
O eşyânın aynıdır, 105
oruç, 85
öküz, 50
ölüm, 18, 21, 22, 23, 24
örf, 67, 68
peder, 42
pervâne, 24
peyk, 87
potasyum, 28
Rab, 16, 33, 35
Rabb'ine ma'rifet, 13
Rabb'ini bilmek, 11
Rabb-i Gafûr, 100
Rabb-i Halîm, 100
Rabb-i hâs, 16
Rabbü'l-erbâb, 17
racül, 11, 33, 34, 36, 38, 42, 43, 45, 51, 59
Rahmân, 15, 61, 64, 65, 66
rahmet, 66, 73, 75, 106
rahmet-i âmme-i sıfâtiyye, 65
rahmet-i âmme-i zâtiyye, 65
rahmet-i hâssa-i sıfâtiyye, 65
rahmet-i hâssa-i zâtiyye, 65
rahmet-i ilâhiyye, 61, 64
rahmet-i rahmâniyye, 15
rahmet-i sıfâtiyye, 65
rahmet-i zâtiyye, 65
rahmet-i zâtiyye-i âmme, 66
rahmetin sereyânı, 61
râî mer'î ve rü'yet, 84
râmî, 4
râtıb, 26
râyiha, 67, 68
Refîu'd-derecât, 64
reşş-i nûr, 15
revâyih, 67
revâyih-i habîse, 70
revâyih-i tayyibe-i vücûdiyye, 63
revâyih-i tekvîn, 61
ricâl, 43, 51
rubûbiyet, 62

rûh, 17, 19, 21, 25, 31, 39, 41, 49, 82
rûh-ı hayvânî, 26, 29, 30, 32
rûh-ı insânî, 17
rûh-ı küllî, 5, 17, 25, 26
rûh-ı Muhammedî, 3, 5, 63
Rum ülkesi, 49
rutûbet, 29
rutûbet-i garîziyye, 29
rücû', 22
rükn-i harûrî, 29
rükû', 87, 88
rütbe-i fâiliyyet, 61
rütbe-i niyâbet, 83
rütbe-i resûl, 81, 82
rü'yet, 20, 21, 23, 79, 80, 81, 89, 92
rü'yet-i Hak, 83
sâbir, 20
safrâ, 26, 27
sâhib-i himmet, 45
salât, 11, 59, 77, 78, 87, 95, 99
salsâl, 70
Samed, 2
sâmi' mesmû' ve sem', 84
san'at, 101
san'atı medheden sânii medheder, 99
sâni', 101
sârî, 17
sarmısak, 67, 68
secde, 31, 32, 93
secdegâh, 93
sehâ, 15
sehâb-ı muzî, 55
selâs, 56, 57, 58
selâse, 33, 56, 57
sem', 14
Sem', 26
sem'-i rûh, 83
semâ, 42
semâdan tedbîr, 39
Sen'den Sana sığınırım, 48
senâ, 77, 99, 101
sereyân, 53, 55, 64
sevdâ, 26, 27
sıfat, 59
sıfât, 1, 65
sıfât-ı fiiliyye ve rubûbiyye, 13
sıfât-ı Hudâ, 15
sıfât-ı ilâhiyyenin meclâsı, 74
sıfât-ı infiâliyye ve merbûbiyye, 13
sıfât-ı külliyye, 26
sır, 82
sırât-ı müstakîm, 106
sirâyet, 37
siyâdet, 61, 62
sizin dünyânızdan bana üç şey sevdirildi, 6, 17, 42, 54, 57, 77, 90
sodyum, 28, 29
sonbahar, 27
su, 18, 26, 29, 40, 55, 96
sû'-i ahlâk, 69
suâl, 77, 86
sûret, 25, 33, 47, 51, 52, 93, 95, 98, 104
sûret fâil-i sânîdir, 52
sûret-i âdemiyye, 33
sûret-i Hak, 51
sûret-i hakîkat-i insâniyye, 52
sûret-i ilâhiyye, 26, 33
sûret-i insâniyye, 34
sûret-i nâriyye, 30
sûret-i nûriyye, 30
sûret-i unsuriyye-i muhammediyye, 17

suver, 13
suver-i âlem, 40, 45, 53
suver-i ilmiyye, 65
suver-i ilmiyye-i ilâhiyye, 44
suver-i kesîfe, 54
suver-i kevniyye, 52
suver-i ma'kūle, 54
suver-i mevcûdât, 63
suyun rengi kabının rengidir, 95, 96, 102, 103
Sûz-i Dil makāmı, 49
sücûd, 87, 88
sürûr, 27, 92
şart-ı mahsûs, 9, 10
şecere-i kevn, 6
şecere-i kevnin semeresi, 41, 54
şef', 33, 34
şef'iyet, 34
şehvet, 36, 37, 47, 50
şehvet-i tabîiyye, 46, 47, 48
şem', 24
şems-i hakîkat, 3
şer', 67
şer'a mugāyir olmak, 69
şerîat, 69
şevk, 16, 18, 19, 20
şey, 7, 45
şey'-i küll, 7
şey'iyet, 7, 10, 44, 45, 65, 77
şey'iyyet-i külliyye, 7
şeytan, 86, 90, 93
şuûnât-ı zâtiyye, 8
şühûd, 36, 38, 39, 40, 91
şühûd ancak mâddede vâki'dir, 39
tâ ki biz bilelim, 19, 20
taayyün, 1, 3, 10, 13, 16, 18, 52
taayyünât, 1
taayyün-i evvel, 52, 62
taayyünsüzlük, 1, 10
tab'a mülâyim, 69
tabîat, 27, 43, 44, 53, 54, 56
tabîat-ı mukayyede, 55
tabîat-ı mutlaka, 55
tabîat ulûhiyet mertebesinin zâhiridir, 44
tahalluk-ı ilâhî, 33, 35
tahâret, 36, 37
tahayyül, 79, 80, 83, 94, 96, 98
tahbîb-i ilâhî, 51
taht-ı hîta, 66
takayyüd, 13
taklîd, 96
takyîd, 104
tasarruf, 62
tayyib, 67, 68, 70, 72, 73, 74, 75
tayyibât, 67
tecellî, 1, 3, 48, 52, 90, 91, 96, 104
tecellî-i esmâ ve sıfât, 48
tecellî-i kahrî, 48
tecellî-i lutfî, 48
tecellî-i zâtî, 48
tecelliyât-ı sûriyye, 84
tedbîr, 39, 42
tefvîz, 77
te'hîr, 43
tekâsüf, 40
teklik, 34
tekvîn, 7, 14, 44, 45, 61, 62
Tekvîn, 26
tekvîn kokuları, 62
temâşâ, 92, 93
temâşâ-yı cemâl, 93

temcîd, 77
te'nîs, 56, 57, 59
te'nîs-i hakîkî, 60
te'nîs-i zât, 59, 60
tenzîh, 99
tereddüd, 19, 21
tertîb-i mukaddemât, 43, 44, 45
tesbîh, 99, 100
teslîs, 6, 8
tevekkül, 74
tezkîr, 56, 57, 59
tıb, 28
tıbb-ı atîk, 26, 27, 28
tıbb-ı cedîd, 27, 28
tıyb, 6, 10, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 64, 67
tıyn-ı yâbis, 71
toprak, 26
tükrük, 75
Türk başlı, 49
Türkçe, 43, 92
tütün, 69
ubûdiyyet-i mahza, 62
umûr-i dünyeviyye, 83
üç efrâdın evvelidir, 6
üflemek, 31
ünsâ, 46
ünûset, 32
vatan, 31, 32
vech-i ma'şûk, 47
vehim, 41
veled, 42
veresiye satış, 43
visâl, 24
vitr, 34
vuslat, 19, 36, 37, 38, 39, 41, 45
vücûd, 5, 38, 44, 51, 87
vücûd kokuları, 63
vücûd-ı âlem, 59, 60
vücûd-ı cüz'î, 13
vücûd-ı Hak, 33, 34, 37, 52
vücûd-ı hakîkî, 14, 22
vücûd-ı hakîkî-i Hak, 13
vücûd-ı izâfî, 14, 22, 88
vücûd-ı izâfî-i âlem, 88
vücûd-ı izâfî-i insânî, 13
vücûd-ı kesîf, 25
vücûd-ı küllî, 13
vücûd-ı latîf-i Hak, 13
vücûd-ı mutlak, 1, 40, 73
vücûd-ı şehâdî, 63
vücûd-ı vâhid, 52
yâbis, 26
yağmur, 42
yakîn, 84
yaz, 27
yılan, 75
yılanın zehri, 75
yumurta, 68
Yûsufî yüzlü, 49
zâhir, 98
zâhiri halk, 39, 41
zâkir, 80, 86
zaman, 27
zan, 102, 104
zât, 7, 10, 45, 59, 66, 68, 77
zât-ı ahadî, 7
zât-ı ahadiyye, 1, 3, 5
zât-ı ahadiyyet, 65
zât-ı Hak, 64
zât-ı latîf-i Hak, 41
zât-ı mutlak, 10, 52, 97

zât-ı mutlak-ı Hak, 10
zât-ı sırf, 1
zevc, 33, 34
zevce, 47
zevkan müşâhede, 83
zevkî, 80, 90, 94
zevk-i isneyniyyet, 22
zıd, 27
zılâl, 44
zikir, 76, 78, 79, 85, 86
zikrullah, 84, 85
zillet, 86
zinâ, 47
ziyâ, 30
zû-basar, 79
zuhûr, 7, 17
zuhûr-ı küllî, 5
zulmet, 15
zulmet-i imkâniyye, 100
zulümât, 95
zübde, 17
zükûret, 32
Zü'l-arş, 64

TIPKIBASIM

حضرت شیخ اکبر ٥٦٠ سنه هجریه‌سی رمضانک ١٧ نجی پازار ایرتسی گیجه‌سی اندلسده
عالم شهوده قدم نهاده اولمشلر و ٦٢٨ سنه هجریه‌سی ربیع الآخرینک یکرمی ایکنجی
جمعه گیجه‌سی شامده ارتحال بیورمشلر و شام خارجنده صالحیه نام موقعده دفن
ایتمشلر. قبر شریفی مشهور زیارتگاهدر. شو حالده عمر شریفلری ~~[illegible]~~
٧٧ سنه بدی‌ای اولور.

حضرت مولانا رضی الله عنه افندمز ٦٠٤ سنه‌سنده [illegible] شیخ اکبر
افندمزک ٤٤ یاشنده اولملری لازم گلیر. حضرت مولانا (١٤) یاشنده [illegible] بدری
سلطان العلماء حضرتلرینک [illegible] حضرت شیخ (٥٨) یاشنده اولورلر.
بو تاریخده نظراً حضرت شیخ اکبر افندمز [illegible] مولانا افندمز معاصر [illegible]
[illegible] شامده [illegible] ملاقات بیورمشلردر. و شامده‌کی ملاقاتلرنده حضرت شیخ اکبر
صوک زمانلرینه مصادف اولمش اولمشلر.

بو ملاقات واقع دگلدر.

حضرت مولانا افندمز [illegible] شریفنده [illegible] همچنانکه [illegible] حضرت شیخ اکبر [illegible] (حضرت اهل) [illegible]

بو ملاحظه عندی‌ده [illegible] بیتک ابن عربی ایله هیچ بر مناسبتی یوقدر.

جلدده
"قصه شکایت استر با شترکه من بسیار در روی افتم
در راه رفتن و تو کمتر می‌افتی چون است و جواب گفتن شتر او را"
سرخنده 22 بیتدر و شیخ اکبر دینی ابن عربی ایله
هیچ، اما هیچ بر مناسبتی یوقدر.

7704
11 – 333

T.C. MAARİF VEKÂLETİ KONYA ASARI ATIKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Yusuf Akkurt

Y6
66

Y6
66

صیغماز دینلمز . چونکه صیغمق و صیغمامق ایکی شئ مختلف مابیننده موضوع
بحث اولور . شئك نفسی ایسه عین واحده در . و اوشی ، نفسنك غیبیدر .
بنا علیه شئك نفسنه صیغماسی و صیغماماسی محل گفتگو اولاماز . فقط
قرآن کریمده (وسع ربی کل شئ علماً) و (ربنا وسعت کل شئ رحمة وعلماً)
بیورلمسی ، نسب الهیه نك هر شئه واسع اولدیغی معناسنی متضمندر .
زیرا علم و رحمت نسب الهیه دندر . وحقك بو نسبتلریله بالجمله اشیایه
صیغدیغی ظاهردر . و بو بحثك تفصیلی حکمت قلبیه ده مرور ایتدی . بو دقایقی
ایو آکلا . حق تعالی حضرتلری کاملرك لسانیله حقی سویلر و کندیسنه
متوجه اولان طالبلره دخی ، صراط مستقیم گوسترمکده رهبر اولور .

(الحمد لله رب العالمین)

انتها ١٢ تموز سنه ٣٣٤ ما ٨ [illegible] ٣٣٧ [illegible]
١١/٤٥

[امدی اله معتقداتی حدود اخذ ایدر. و اوده، آنده عبدینک قلبی
واسع اولدیغی الهدر. زیرا اله مطلق بر شیئه صیغماز. چونکه او،
اشیانک عینیدر. و نفسنک عینیدر. حال بوکه برش حقنده، کندی
نفسنه صیغار. و صیغماز دینلمز الی آکلا. و الله، حقی سویلر
و سبیله هدایت ایدر.]

یعنی هر بر معتقدک کندی اعتقادنده تخیل ایلدیکی اله حدوده تابع اولور.
چونکه هر بر معتقد، کندی معتقدی اولان الهی قبول ایدوب دیکرلرینک
معتقداتنی رد ایتمکله، بو الهک حدودینی دیکرلرینک حدودندن تفریق
ایتمش اولور. و بو حدوده تابع اولان اله دخی، کندی عبدینک قلبنه صیغان
الهدر. چونکه اله مطلق هیچ بر شیئه صیغماز. او احدیت مطلقه سیله
هر شیئی محیطدر. بناءً علیه نقدر حسی، خیالی، وهمی، عقلی،
ظنی و علمی صورتلر وارسه، هپسنی ذاتی ایله احاطه ایدر. زیرا
ظاهر و باطن آنجق آندن عبارتدر. بویله اولنجه ذات احدیت مطلقه
بالجمله اشیانک عینیدر. و بو اله مطلق کندی نفسنک و ذاتنک عینیدر.
حال بوکه عالم حسده عرفاً برش حقنده، کندی نفسنه صیغار. و یا

صاحبنك ، اعتقادنده تخيل ايتمش اولديغى اله معتقدى ده تسليم ايدر ايدى
فقط حقك مظاهرك استعدادى حسبيله ظاهر اولديغى بيلمدى حقك كندينه
اولان تجليسنى تصديق و كندينك غيرى بولنان مظاهره واقع اولان تجليسنى
انكار ايتدى والله تعالى يى هر صورتده وهر معتقدده عارف
اولمادى بنا : عليه بو معبود خاص صاحبى ، صاحب ظندر ؛ عالم
دكلدر . ايشته اصحاب اعتقاد دن هر بريسى صاحب ظن اولديغى ايچون ، الله تعالى
(بن قولمك ظنى عندنده يم) بيوردى يعنى عبد حقى كندى اعتقادنده
ايستر اطلاق وايستر تقييد ايتسون ، حق آكا آنجق كندى اعتقاد ايتمش
اولديغى صورتده ظاهر اولور ديمكدر يعنى عبد ، جميع معتقدات
صورتلرنده حقك متجلى اولديغى اعتقاد ايدرسه ، آكا اطلاق اوزره
تجلى ايدر واكر اعتقاد خاص ايله تقييد ايدرسه ، اوكيمسه يه آنك اعتقاد
مقيدى صورتنده تجلى ايلر .

[فاله المعتقدات تأخذه الحدود وهو الاله الذى وسعه قلب عبده
فان الاله المطلق لا يسعه شئ لانه عين الاشياء وعين نفسه
والشئ لا يقال فيه يسع فيه يسع نفسه ولا يسعها فافهم والله
يقول الحق وهو يهدى السبيل]

ایتسون ؟ ایستر تقیید ایتسون ؟ آکا آنجق کندینك معتقدی صورتنده ظاهر اولور دیمکدر .]

یعنی صاحب اعتقادك تخیل ایدرك ناظر اولدیغی اله کندی طرفنه تضیع اولنمشدر . و بو اله مخیل بوکیمسه نك صنعتندن عبارتدر . بو اله اوزرینه ثنا ایتدیکی وقت ، کندی نفسی اوزرینه ثنا ایتمش اولور . ایشته بوندن طولایی اوکیمسه ، کندی اعتقادنده ایجاد ایتدیکی الهدن باشقه سنی قبول ایتمز و باشقه سنك اعتقادنده مجعول اولان الهی ذم ایدر . نته کم قرآن کریمده اصحاب اعتقادك حالنه اشارة بیورلور : (یکفر بعضهم بعضاً ویلعن بعضهم بعضاً) یعنی (انلرك بعضیسی بعضیسنی تکفیر و بعضیسی بعضیسنی تلعین ایلر .) و اکر بو معتقد ، انصاف ایده ایدی ؟ اعتقاداتدن هیچ بر اعتقادی ذم ایتمز ایدی . شوقدر وارکه بو اعتقادنده تخیل ایتدیکی معبود خاصك صاحبی ، الله حقنده باشقه لرینك اعتقاد ایتدیکی شیده کندی معتقدینك غیرینه اعتراضندن طولایی ، بو ذمنده شبهه سز جاهلدر . چونکه اکر جنید بغدادی حضرتلرینك (لون الماء لون انائه) یعنی (صویك رنکی قابنك رنکیدر) قولنی عارف اولایدی ؟ هر بر اعتقاد

لون انائه يسلم لكل ذى اعتقاد ما اعتقده وعرف الله فى كل
صورة وكل معتقد فهو اى صاحب معبود الخاص ظان ليس
بعالم فلذلك قال (انا عند ظن عبدى بى) اى لا يظهر له الا فى
صورة معتقده فان شاء اطلق وان شاء قيد]

[حال بوكه اله معتقد، آكا ناظر اولان كيمسه ايچون مصنوعدر. او، آنك
صنعتيدر. امدى اعتقاد ايتديكى شى اوزرينه آنك ثناسى، آنك كندى
نفسى اوزرينه ثناسيدر. و بوندن طولايى آنك غيرى اولان معتقدى ذم
ايدر. و اكر انصاف ايده ايدى؟ آنك ايچون بو، واقع اولماز ايدى.
شوقدر واركه محقق بو معبود خاص صاحبى، الله حقنده اعتقاد
ايتديكى شيده، كندينك غيرينه اعتراضندن طولايى بونده بلاشك
جاهلدر. زيرا اكر جنبدك ديديكى (لون الماء لون انائه) قولنى عارف
اولايدى؟ آنك اعتقاد ايلديكى شيئ، هر بر اعتقاد صاحبنه تسليم ايدردى
والله تعالى يى، هر صورتده وهر معتقدده، عارف اولوردى. بنا على
او، يعنى معبود خاص صاحبى ظاندر؟ عالم دكلدر. ايشته بوندن طولايى
الله تعالى (بن عبدمك ظنى عندنده يم) بيوردى كه ايستر اطلاق

خمیر، شیئه عائددر که اوشی نوع ثنادن، نه کبی بر ثنا اوزرینه بولنمغه
ایسه، او ثنا ایله تسبیح ایدر دیمك اولور. نته کم بز اعتقاد مخصوص صاحبی
اولان کیمسه حقنده دیدك که محقق اوکیمسه، آنجق کندی اعتقادنده
تخیل ایتدیکی الهه ثنا ایدر. ونفسنی آکا ربط ایدر. حال بوکه بو اله
معتقد اوکیمسه نك عملندن حصول کلن بر شیدر. و بر عاملك عملی ایسه
بالطبع کندیسنه راجعدر. شو حالده حقی کندی اعتقادنده تخیل ایدوب
آنی ایجاد ایتدکدن صکره، او اله معتقده ثنا ایدن کیمسه، کندی
نفسنه ثنا ایتمش اولدی. چونکه اله مجعول، صاحب اعتقادك صنعتیدر
وصنعتی مدح ایدن کیمسه، شبهه سز صانعی مدح ایدر. زیرا اوشی مصنوعك
کوزللکی وچیرکینلکی صانعنه راجعدر.

[واله المعتقد مصنوع للناظر فیه فهو صنعته فثناؤه علی ما اعتقده
ثناؤه علی نفسه ولهذا یذم معتقد غیره ولو انصف لم یکن له ذلك
الا ان صاحب هذا المعبود الخاص جاهل بلا شك فی ذلك لاعتراضه
علی غیره فیما اعتقده فی الله اذ لو عرف ما قال الجنید لون الماء

هر بر مظهر ، کندی وجودینک ، حقک وجودندن متأخر اولدیغنی بیلیر
وکذا کندی استعدادی تنزیه نوعندن نه کبی بر تنزیهی اقتضا ایدیور
آنی بیلیر . زیرا بو بیلیش ، او مظهرک کندی نفسنی بیلمه سی دیمکدر .
بویله اولنجه اعیاندن ، حلیم وغفور اولان رتبه حمد ایله مسبح اولمیان
برشی یوقدر . وبوراده ربک بو ایکی اسم ایله ذکرینک سببی بودرکه هر برغینه
استعدادنده مکنوز اولان کمالاتی رب حلیمی جانبندن آناً فآناً رفق ایله ویا واشلغله
قدر معلوم اوزره نازل اولور . اگر شدتله ودفعی اولهرق نازل اولسه ایدی
او عینک آکا تحملی اولمازدی وکذا رب غفور هر برعینک نقائص
وظلمت امکانیه سنی ستر ایدر . ایشته هر برشیئک رب حلیم وغفورینه ،
کندیسنه مخصوص حمدیله تسبیحی بولندیغی ایچون ، بز بالجمله اجزای عالمک
تسبیحنی ، برر ، برر ، علی التفصیل بیلهمز . زیرا برشیئک غیری اولان
شی ، او شیئک کندی نفسنی بیلدیکی کبی ، او شیئی بیلهمز .

وبو آیتده بر مرتبه واردرکه او مرتبه یه نظراً (وان من شیء الا یسبح
بحمده) یعنی (هیچ برشی یوقدر ؛ الا که اوشی کندی حمدی ایله تسبیح ایدر) قولنده
(بحمده) ده کی ضمیر ، تسبیح ایدن عبده راجع اولور یعنی بوشی ، کندینه
مخصوص اولان حمد ایله تسبیح ایدر دیمکدر . بویله اولنجه (بحمده) قولنده کی

الى صانعها]

[و آنك (كل قد علم صلاته وتسبيحه) قولى، هرشى ـ بنك عبادتنده، تأخرده
رتبه سنى و تنزيهدن آنك استعدادينك اعطا ايتديكى تسبيحنى عالمدر ديمكدر
امدى هيچ برشى يوقدر. الاكه او، حليم و غفور اولان ـ بنه حمد ايتمكله مسبحدر
ايشته بونك ايچون بز عالمك تسبيحنى، برر، برر تفصيل اوزره فهم ايتميز
وان من شئ الا يسبح بحمده قولنده
و بر مرتبه واردركه آنده ضمير، مسبح اولان عبده عائددر. يعنى بوشى كندى
حمدى ايله ديمكدر. امدى (بحمده) قولنده اولان ضمير، شيئه عائد اولور
آنك اوزرينه اولديغى ثنا ايله ديمكدر. نته كم بز معتقد حقنده ديدك كه
محقق او، آنجق كندى معتقدنده اولان الهه ثنا ايدر ونفسنى آكا
ربط ايتدى و آنك عملندن اولان شى، آكا راجعدر. شو حالده آنجق
كندى نفسنه ثنا ايتدى. زيرا محقق صنعتى مدح ايدن كيمسه، بلاشك
صانعى مدح ايدر. چونكه آنك حسنى و عدم حسنى، صانعنه راجعدر]

يعنى مصلى نعتده متأخر معناسنه اولنجه، حق تعالى حضرتلرينك (كل قد علم
صلاته وتسبيحه) يعنى (هر برشى صلاتنى وتسبيحنى بيلير) قولى، هرشى
ـ بنك عبادتنده تأخرده رتبه سنى و تنزيه نوعندن كندى استعدادينك
اعطا ايتديكى تسبيحنى بيلير ديمك اولور. زيرا وجود كثيف اضافى ايله متعين اولان

چونکه اولا حقی تخیل ایتدک بعده مصلی اولدق . بو صورتده البته متأخر
اولورز . نته کم بزه مصلی اولان اله معتقدک بو اسم آخر ایله مصلی اولدیغی
بالاده ذکر ایلمش ایدی . شو حالده بز حق عندنده حالمز حسبیله اولورز
واستعدادیمز حسبیله آنی نه صورتله تخیل ایتمش ایسه‌ک ، بزه آنجق کزدیکمز
بو صورت ایله نظر ایدر . و بزه او صورتده متجلی اولور . زیرا کرک عالم
شهادتده و کرک عالم خیالده هیچ بر صورت یوقدر که حق مطلق آندن
ظاهر و متجلی اولماسین . و معینک اسم آخر مقامنده تحققندن ناشیدر که آکا
مصلی دینلمشدر . زیرا مصلی لغتده آت یاریشنده حلبه ده یعنی محل مسابقه ده برنجی چیقان آندن
کیرو قالان ایکنجی یه اطلاق اولنور .

[وقوله کل قد علم صلاته وتسبیحه ای رتبته فی التأخر وفی عبادته ربه
وتسبیحه الذی یعطیه من التنزیه استعداده فما من شیء الا وهو یسبح بحمد
ربه الحلیم الغفور . ولذلک لا نفقه تسبیح العالم علی التفصیل واحدا واحدا
وثم مرتبة یعود الضمیر علی العبد المسبح فیها فی قوله وان من شیء الا یسبح
بحمده ای بحمد ذلک الشیء فالضمیر الذی فی قوله بحمده یعود علی الشیء
ای بالثناء الذی یکون علیه کما قلنا فی المعتقد انه انما یثنی علی الاله
الذی فی معتقده وربط به نفسه وما کان من عمله فهو راجع الیه فما اثنی
الا علی نفسه من مدح الصنعة فانما مدح الصانع بلا شک فان حسنها راجع

ذات مطلقه دخی اویله جه بی صورت و بی رنکدر و هو نصل بولندیغی
قابك رنکنده کورینور و او قابك شکلنه کیرر ایسه ، ذات مطلقه دخی
قاب مثابه سنده بولنان مظاهر جسیله ظاهر اولور . بو معنایه اشارة
مولانا جلال الدین رومی رضی الله عنه افندمز بیورلر :

ای قوم بحج رفته کجایید کجایید . معشوق همین جاست بیایید ، بیایید
کر صورت بی صورت معشوق ببینید . هم خواجه و هم خانه و هم کعبه شمایید

ترجمه

ای حجه کیتمش اولان طائفه نره ده سکز نره ده سکز ؟ معشوق بوراده در . کلیکز ، کلیکز
اکر بی صورت اولان معشوقك صورتنی کوریورایسه کز افندیده سزسکز ، خانه ده سزسکز ، کعبه ده
سزسکز .

والحاصل ذات مطلقه جمیع اوصاف و صوردن منزه اولمغله برابر بالجمله صوردن ظاهردر .
ایشته بوندن طولایی معتقد ، عقیدهٔ جزئیه صاحبی اولنجه ، آنك اعتقادی
جسیله آکا تجلی ایدر . واله معتقد حقنده کی تفصیلات فص شعیبی ده
مرور ایتدی .

امدی معتقدك اعتقادی جسیله قبله سنده متخیل اولان الله ، بزم اورنیغمزه
مصلی اولان اللهدر . بناءً علیه بز قبله مزده تخیل ایتدیکمز اله معتقده قارشی مصلی
اولدیغمز وقت ، اسم آخر بزم ایچون حاصل اولور . و بز او اسمده متحقق اولورز

آیت کریمه سنده کندیسی ده بزم اوزریمزه مصلی اولدیغنی بیان واخبار بیوردی
شو حالده صلاتک برنوعی بزدن حقه و برنوعی ده حقدن بزه راجعدر
حق بزه مصلی اولدیغی وقت کندیسنک آخر اسمی ایله مصلی اولور. بو اعتبار
ایله حقک ظهوری عبدک وجودندن متأخردر. یعنی حق جانبندن
واقع اولان بو صلاة عبدک وجودندن صکره اولور. نته کم حقک غفور
اسمی ایله تجلیسی عبدک وجودندن و آندن کناه صدورندن صکره در.
دیمک که حق عبدک وجودندن متأخردر. و عبدک وجودندن متأخر اولان
حق، عبدک نماز قیلارکن قبله سنده نظر فکریسی ایله ویا تقلیدی ایله
تخیل ایتدیکی حقدر. و بو حق مخیل دخی، اله معتقَدْدر. یعنی معتقِدک
کندنجه اعتقاد ایتدیکی حقدر. و بک طبیعیدر که معتقِدک اعتقادنده تکون
ایدن صورت مخیله، او معتقِدک وجودندن صکره متکون اولور.
و بو اله معتقَدْ، اعتقاد صاحبنک استعدادی حسبیله تنوع ایدر. و استعداد
آنک تنوع ایتدیکی محلدر. زیرا حق مطلقک بر صورت معینه سی یوقدر؛ بلکه
ذاتی ایله محلک استعدادینه کوره متجلیدر. نته کم معرفت بالله دن و عارفدن
سؤال اولندیغی وقت، جنید بغدادی قدس الله سره حضرتلری (صویک رنکی،
قابنک رنکیدر) بیوردی. و بو اویله بر طوغری جوابدر که حضرت جنید،
حقیقت حالی خبر ویردی. زیرا صو نصل بی رنک و بی صورت ایسه،

[بعده مسمای صلاة ایچون باشقه بر تقسیم واردر. زیرا حق تعالی بزه
کندوسنه صلوة ایتمه مزی امر ایتدی. واو بزم اوزرمیزه مصلی اولدیغنی
خبر ویردی[11]. امدی او مصلی اولدیغی وقت، آنجق اسم آخر ایله مصلی
اولور. بویله اولنجه حق، وجود عبددن متأخر اولور. واو، عبدك
قبله سنده نظر فکریسیله ویا تقلیدی ایله آنی تخیل ایتدیکی حقدر. اوده
اله معتقددر. واستعداددن اومحل ایله قائم اولان شی حسبیله متنوع اولور.
نته کم معرفت باللهدن وعارفدن سؤال اولندیغی حینده، جنید رحمه الله
(لون الماء لون انائه) یعنی (صوبك رنکی قابك رنکیدر) دیدی
واو جواب سدیددرکه آنك اوزرینه بولندیغی شیله خبر ویردی
امدی او، بزم اوزرمیزه مصلی اولان اللهدر. بناءً علیه بز مصلی اولدیغمزده
بزم ایچون اسم آخر حاصل اولور. بویله اولنجه بز آنده متحقق اولورز. نته کم
کندیسی ایچون بو اسم حاصل اولان کیمسه نك حالی حقنده بز ذکر ایتدك. شو حالده
آنك عندنده حالمز حسبیله اولورز. امدی بزه آنجق بزم کیتردیکمز صورت
ایله نظر ایدر. زیرا مصلی، حلبه ده سابقدن متأخر اولاندر.]

بالاده ذکر اولنان تقسیمدن صکره
یعنی نماز تسمیه اولنان شی ایچون حق ایله عبد آراسنده باشقه بر تقسیم دخی واردر.
تفصیلی بودرکه حق تعالی قرآن کریمده بزه کندیسی ایچون نماز قلمه مزی امر ایتدیکی
کبی (هو الذی یصلی علیکم وملائکته لیخرجکم من الظلمات الی النور وکان بالمؤمنین رحیماً)

[11] شو حالده صلاة بزدن وحقدندر.

بو مثابه ده میدر، دکلمیدر؟ یعنی حقی قبله سنده تخیل ایدوب بالاده ایضاح
اولنان خطابات الهیه یی ایشیتیورمی؟ یوقسه ایشیتمیورمی؟ کندی نفسنده
حالنی بیلیر زیرا انسان نفسنه بصیرت اوزره در. وآنک کندی نفسنه
علمی، سائر علمندن اقوادر. و امقا انسان، شهید اولدی؟ بویله
کتیدی ده بونی یاپامدم کبی نفسی طرفندن برطاقم معذرتلر درمیان ایدرسه ده
بو معذرتلرنده صادقمیدر، یوقسه کاذبمیدر؟ کندی کذبنه محاکمه ایدرسه
صدقنه و یا کذبنه حکم ایدر. زیرا هیچ برکیمسه کندی حالنی جاهل دکلدر
چونکه هرکسک کندی حالی ذوقیدر. کشی کندی نفسنی هرکسدن دها اعلا
بیلیر.

[ثم ان مسمى الصلاة له قسمة اخرى فانه تعالى امرنا ان نصلى له واخبرنا
انه يصلى علينا فاذا كان هو المصلى فانما يصلى باسم آخر فيتأخر عن وجود
العبد وهو عين الحق الذى يتخيله العبد فى قبلته بنظره الفكرى او بتقليده
وهو الاله المعتقد ويتنوع بحسب ما قام بذلك المحل من الاستعداد كما قال
الجنيد رحمه الله حين سئل عن المعرفة بالله والعارف فقال لون الماء
لون انائه وهو جواب سادا خبر عن الامر بما هو عليه فهذا هو الله الذى
يصلى علينا فاذا صلينا نحن كان لنا الاسم الآخر فكنا فيه كما ذكرناه فى حال من
له هذا الاسم فنكون عنده بحسب حالنا فلا ينظر الينا الا بصورة ما جئناه بها
فان المصلى هو المتأخر عن السابق فى الحلية]

مجالی صوریه‌دن اولان بر شیئک غیریسنده محبوبک غیرینه نظر ایتمز. زیرا کوز
معشوقک تماشای جمالنده ثابت و مستقر اولدیغی وقت، معشوقه مستوب اولان
باشقه برشی بیله اولسه، او تماشادن آیریلوب، او شیئه نظر ایده‌مز. اکر ایدرسه
او تماشادن محروم قالیر. زیرا کوز ایکی شیئک تماشاسی بینی جمع ایده‌مز
ایشته نمازده محبک کوزی محبوبک مشاهده‌سنده مستقر اولدیغندن طولایی
حق تعالی حضرتلری، نمازده قبله‌نک ویا سجده محلنک غیری اولان یرلره
التفاتدن نهی ایتدی. زیرا بو محللرک غیرینه باقمق، عبدک نمازینک
شیطانک قاپدیغی برشیدر. ومصلینک بو التفاتی شیطانک تسلطنه فرصت
ویرر. سبب بودرکه مصلی باشقه بریره باقدیغی وقت نظرینه بر طاقم صورتلر مصادف
اولور. شیطان او صورتلرک قلبنه اولان تأثیراتی واسطه‌سیله افکار فاسده
القا ایدر. مثلا نمازده ایکن کوزی کلوب کچنلره مصادف اولدقده
بر حسنا قادین کورور. حضور الهیده شیطان او صورت واسطه‌سیله
حس شهوانیسنی تحریک ایدر. بالطبع او نماز، نماز اولماز. بنا علیه
مصلی کندینی شیطان و نفسک اغواآت و تحریکاتندن محافظه ایتمک ایچون
قبله‌سنه ویا سجده‌کاهنه نظر ایتمک ضروریدر. عکس حالی آنی محبوبک
مشاهده‌سندن محروم ایدر. بلکه اکر حق، بو نمازده باشقه محللره
باقان کیمسه‌نک محبوبی اولایدی؟ نمازنده وجه ظاهری وقلبی ایله قبله‌سنک
غیریسنه التفات ایتمزدی. انسان بو عبادت خاصه‌ده یعنی نمازده

بیوردی؛ یوقسه نمازده قرة عینمی بن قیلدم ویاخود حق تعالی
وجوب طریقیله قیلدی دیمدی و نماز ایسه، انجق محبوبک مشاهده سنده
عبارتدر که، حین مشاهده ده محبک کوزی، محبوبنک جمالنده
قرار ایدر. وقرة العین استقراردن یعنی قراردن مأخوذدر. چونکه بر کیمسه
سودیکنی کوردیکی وقت، کوزی آنک جمالنده دیکیلر؛ قالیر اولذت تماشادن
محروم اولمامق ایچون، کوزینی باشقه بر طرفه ماله ایتمز. بونک ایچون (قریر العین)
(مسرور) معناسنده مستعملدر. چونکه هر مسرور اولان کیمسه، کوزینی کندینی
مسرور ایدن شیئه دیکر وکندینه سرور ویرن مطلوبندن باشقه سنه میل ایتمز
ترکیه ده (کوزی آیدین اولمق) دیرلر و داود قیصری قدس الله سره حضرتلری
(تقر بها) قولنده ایکی معنا ذکر ایدیور. برنجیسی (یقر) قافک فتحیله
(سرور) و ایکنجیسی قافک کسریله (قرار) معناسیدر. سرور معناسنی
اولنجه متنک معناسی (آنکله مسرور اولور) وقرار معناسی اخذ ایدلدکده (آنکله
قرار ایدر) اولور. شرح قاشانی وبوسنوی ده رضی بو ایضاحات واردر.
امدی کوز محبوبک رؤیتی عندنده مستقر اولنجه، محب، محبوب ایله
برابر، بر شیئده یعنی مجالی صوریه دن بر شیئده محبوبک غیری بر شیئه
نظر ایتمز. نته کم موسی علیه السلام آتش صورتنده متجلی اولمش ایدی وکذا
بر شیئک غیریسنده یعنی خارجده معدوم اولان تجلیات ذاتیه ذوقیه ومعنویه کبی

قبول انعكاسه استعداددن عبارتدر . زيرا بر ديوار كيفيه مقابل طوارانه
كيمسه نك صورتى بالطبع ، او ديواره منعكس اولماز . چونكه ديوارده بو
استعداد يوقدر . بويله اولنجه حقك شهودى وتجليسى ، حقه راجعدر
عبدك مجعولى دكلدر . و حقك مصلى يه اولان تجليسى ، حقه راجع اولديغنك
دليلى بودركه حق تعالى بو صفتى يعنى نمازده كندى طرفنه تجلى وشهود
وقوعنى كندى نفسندن ذكر ايتدى . زيرا رسول عليه السلامه جانب حقدن
(بن سنك قرة عينكى نمازده قيلدم) خطابى شرفوارد اولماسه ايدى ؟ صلى الله
عليه وسلم افندمز ، جعلى حقه اسناد ايدرك بنم قرة عينم نمازده قيلندى
بيورماز ايدى . بناء عليه مصلى يه اولان حقك تجليسى حق ، جانبندن
اولماسه ايدى ؟ حق تعالى بو صفتى كندى نفسندن ذكر ايتمز والبته
حقدن مصلى يه تجلى واقع اولمقسزين ساده جه نماز ايله امر ايدردى
وبو صورتده ده عبد ، حقك تجليسنه وشهودينه نائل اولمقسزين
اداء صلاة ايلر ونمازده كندى سيمون قرة العين حاصل اولماز ايدى
امدى حقك تجليسى ، حق جانبندن امتنان واحسان طريقيله اولديغى
وقت ، نمازده اولان شاهده دخى ، امتنان واحسان طريقيله
اولور . ايشته صلى الله عليه وسلم افندمز كرك تجليسنك وكرك شهودك
امتنان واحسان طريقيله وقوعنه اشارةً (وجعلت قرة عينى فى الصلاة)

شو حالده آنکله برابر، بر شیئده و بر شیئک غیریسنده آنک غیری اولان بر شیئه
نظر ایتمز. وایشته بوندن طولایی، حق تعالی نمازده التفاتدن نهی ایتدی
زیرا التفات، عبدک نمازندن شیطانک قاپدیغی بر شیئدر. بناءً علیه
آنی محبوبنک مشاهده سندن محروم ایدر. بلکه اگر حق، بو ملتفتک محبوبی
اولایدی؛ نمازده وجهی ایله قبله سنک غیریسنه التفات ایتمزدی.
حال بوکه انسان، بو عبادت خاصه ده بو مثابه ده میدر، یوقسه دکلمیدر؟
کندی نفسنده، حالنی بیلیر. زیرا انسان، نفسنه بصیرت اوزره در
واگر آنک معذرتلرینی القا ایدرسه بیله، او کندی نفسنده صدقندن کذبنی
بیلیر. زیرا برشی، کندی حالنی جاهل دکلدر. چونکه آنک ایچون کندی حالی
ذوقیدر.]

یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز (حبب الی من دنیاکم ثلث ... الخ) حدیث
شریفنده (حبب) صیغه سنی مجهول اولدرق ایراد بیوروب اوچ شیئک کندوسنه
جانب حقدن سودیرلدیکنی بیان ایلدیکی کبی (جُعلت) صیغه سنی دخی کذا مجهول اولدرق
ایراد ایدوب، نمازده واقع اولان قرة عینک کندی طرفندن دکل، حق طرفندن
مجعول اولدیغنی بیان بیوردی و جعلی کندینه نسبت ایتمدی. چونکه حقک
مصلی یه اولان تجلیسی، مصلینک صنعیله دکل، بلکه حق جانبندن واقعدر.
مصلی یه راجع اولان شی، آنجق حقک تجلیسنی قبوله استعداددن عبارتدر.
نته کم برکیمسه کندی مقابلنده بولنان آینه یه متجلی اولسه، آنده مشهود اولان
صورت آینه طرفندن دکلدر، بلکه رائی طرفندندر. آینه طرفندن اولان شی،

[واما قوله وجعلت قرة عيني في الصلاة ولم ينسب الجعل الى نفسه فان تجلي الحق للمصلي انما هو راجع اليه لا الى المصلي فانه لو لم يذكر هذه الصفة عن نفسه لامره بالصلاة على غير تجل منه له فلما كان ذلك منه بطريق الامتنان كانت المشاهدة بطريق الامتنان فقال وجعلت قرة عيني في الصلاة وليس الا مشاهدة المحبوب التي تقر بها عين المحب من الاستقرار فتستقر العين عند رؤيته فلا تنظر معه الى شيء غيره في شيء وفي غير شيء ولذلك نهى عن الالتفات في الصلاة فان الالتفات شيء يختلسه الشيطان من صلاة العبد فيحرمه مشاهدة محبوبه بل لو كان محبوب هذا الملتفت ما التفت في صلاته الى غير قبلته بوجهه والانسان يعلم حاله في نفسه هل هو بهذه المثابة في هذه العبادة الخاصة ام لا فان الانسان على نفسه بصيرة ولو ألقى معاذيره فهو يعرف كذبه من صدقه في نفسه لان الشيء لا يجهل حاله فان حاله له ذوقي]

[وآنك (وجعلت قرة عيني في الصلاة) يعني (بنم قرة عينم نمازده قيلندي) قولنه كلنجه، جعلي كندي نفسنه نسبت ايتمدي. زيرا حقك مصلي يه اولان تجليسي، مصلي يه دكل، انجق آكا راجعدر. چونكه بو صفتي كندي نفسندن ذكر ايتمسه ايدي؛ البته آندن آكا تجليسز اولورق، آكا صلاة ايله امر ايدر ايدي. امدي بو، آندن امتنان طريقيله واقع اولدقده، مشاهده دخي امتنان طريقيله واقع اولور. بويله اولنجه (وجعلت قرة عيني في الصلاة) ديدي. حال بوكه نماز، آنجق مشاهدهٔ محبوبدركه چشم محب، استقراردن مأخوذ هوله رق، آنكله قرار ايدر. بناء عليه كوز آنك رؤيتي عندنده مستقر اولور

یعنی خانه مشتمل اولدیغی اسرار دندر که اولسره سبب خانه ، صلی الله علیه وسلم افندمزه سوریلمشدر . اولسره رمز بودر که (کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) حدیث قدسیسنده بیان بیورلدیغی اوزره وجود اضافی عالم حب الهیه عبارت اولوب حرکت معقوله جهتله واقع اولدیغی وقت ، او حرکت ، عالمی ، عدم اضافی اولوب اعیانه علیه مرتبه سندن وجود اضافی مرتبه سنه نقل ایدر و بو حرکت معقوله دخی اوج وجهیله واقع اولدی . برسی کوندن عبارت اولوب عالم غیبك ایجادی ایجوبه واقع اولوب بو فاعلیه اسمنی یدر . و بو حرکت ، حرکت منکوسه در . زیرا بابه اسمنی ، واقع اولمشدر . دیگری اسعاد الهیه ایجوبه واقع اولوب حرکت مستقیمه در که اسعادیه یوقاریدر . زیرا عالم غیبك وجوده اولمادیغی اسعاد الهیه ظاهر اولمامشدر . اوچنجی حرکت منکوسه ایله حرکت مستقیمه بین

ایتدیکم حالده برکره اولسون بسبیك خطانه نائل اولامادم دیدی . جناب خضر بیوردی که هر وقت
سکا جواب کلیور . فقط سن آکلایا بورسك بیوردی

مثنوی

الله الله کفتنت بسبیك ماست . این همه سوز و کدازت پیك ماست

ترجمه

سنك (الله الله) دیمك بزم سکا بسبیك ایله اجابتمزدر . بتون بو سنك سوز و کدازك بزم
پیکمزدر .

والحاصل عبدك حقی ذکری ، حقك عبدی ذکرندندر .

[ومن ذلك ان الوجود لما كان عن حركة معقولة نقلت العالم من العدم الى الوجود
عمت الصلاة جميع الحركات وهي ثلاث حركة مستقيمة وهي حال قيام المصلي وحركة افقية
وهي حال ركوع المصلي وحركة منكوسة وهي حال سجوده فحركة الانسان مستقيمة وحركة
الحيوان افقية وحركة النبات منكوسة وليس للجماد حركة من ذاته فاذا تحرك حجر
قائما يتحرك بغيره]

[وبوندندر که محقق وجود ، حرکت معقوله دن واقع اولدقده ، عالم عدمدن
وجوده نقل ایلدی . صلاة حرکاتك جمیعنه عام اولدی . اوده اوچدر . بری
حرکت مستقیمه در . اوده مصلینك حال قیامیدر . و بری حرکت افقیه در . اوده
مصلینك حال رکوعیدر . و بری حرکت منکوسه در . اوده آنك حال سجودیدر .
امدی انسانك حرکتی مستقیمدر . و حیوانك حرکتی افقیدر . و نباتك حرکتی
منکوسدر . حال بوکه جمادك کندی ذاتندن حرکتی یوقدر . بنا : علیه حجر ،
حرکت ایتدکده غیر ایله حرکت ایدر .]

نماز بیله برگیه بنه حالی ، نماز ده مقصود اولان غایه یه مخالفدر . و حتی کامل نماز ده کی صفتی حاصل اولدیغی فقهاء مکتبه ثت آلتنه (فصل فی فضل القراءة فی الصلاة وما یقرأ به من القرآن فیها) عنوانی بحثنده بیان اولندیغی کبی صلاة متعلقه سائر معلومات دخی لفظ نبی یا بنده ذکر ایلمشدر . ایشته نماز ، مناجات و ذکر اولدیغی وجهه ، ذاکرك جلیسی بولندیغی ایچون ، هو جل وعلا حضرتلرینك (نماز قیلان و تکرار ذکر ایدن) بیوردی والله نماز ده ذکری اکبردر . یعنی عبد نماز ده فاتحه شریفه یی تلاوت ایتدیکی وقتده سؤال ایدیکی حاجه و حقیقت دخی اوعبده اجابت بیوردیغی اثناده ، الله تعالی جانبندن عبدی ایچون واقع اولان ذکر ، نماز ده عبدك بنی ذکر ایتمسندن اکبردر . زیرا کریما الهیه مخصوصدر . یعنی عبد نماز ده بسمله فاتحه یی اوقویه رق بنی ذکر ایدر . وعابد ده کی همت شریفی (ولیت عبده) کریما حضرتلری اولدیغندن بو ذکری ذکر دن اضاح اولدیغی وجهایله هو دخی عبدینی ذکر ایدر . کریما حضرتلری اولدیغندن بو ذکری ذکر دن السنه حضرت عبدینی ذکر ایتمسی اکبردر . و نماز ده الله ذکری اکبر اولدیغی ایچون هو تعالی (الله تعالی سزك السنه وقلبکز شیئ بیلیر) بیوردی یعنی مرتبهٔ مشهوده ذات بنده ، ذات هو و صفات بنده دخی ، صفات حقه . نماز ده حضور قلوبك علمی هو تعالی کندی علمی مرتبه سنده طوتدیغی وآنك مرتبهٔ مشهوده خطاب الهیه یی استماع ایتدیکنی بیاناً (او مرتبه سنده طوتدیغی وآنك مرتبهٔ مشهوده خطاب الهیه یی استماع ایتدیکنی بیاناً (او القی السمع وهو شهید) یعنی (شاهد اولدیغی حالده او کیمسه القای سمع ایتدی) بیوردی وعبدك جوابات الهیه یه القای سمع ایتمسی ، الله آن نماز ده ذکر ایتمسندندر . نماز ده جوابات الهیه یه القای سمع ایتمسی ، شیطانه آنك نزدنده کلمه آکا نتکم تنزیل شریفه مذکوردرکه بر کیمسه عبادت ایدردی ، شیطانه آنك نزدنده کلمه آکا دیدیکه سز بوقده عبادت ایدیورسکز حق تعالی جانبندن سکا بیك خطاب کلدیکی ! او کیمسه خیر ، دیو جواب ویردی شیطانه اجلال ایچون سکا جواب ویرمیه رك عبادت ایدوب طوریرسکز دیدی او کیمسه عبادتی ترك ایتدی . حق تعالی حضرتلری آکا کوندردیکی آنك سایه او کیمسه بوقده بونم عبادتمی ترك ایتدیکه بیوردی . او کیمسه بوقده عبادته

سنی ایله) بیورمش . زیرا حق تعالی نماز ده اولدیغی بو عبادتنه غیر لسنده تصرف
ایتمامکی مصلی ایچون شرع ایتدی وآکا مصلی دیمز . والله ذکری (یعنی صلاتده)
اکبر . یعنی الله تعالیدن عبدی ایچون آنك سؤالنده ، آکا اجابتی ایتدیکی
حینده وآنك اوزرینه ثنا ستده واقع اولان ذکر ، نمازده عبدك بنی ذکرندن
اکبر . زیرا کبریا الله مخصوصدر . وبو سنه طولایی (والله یعلم ما تصنعون) دیدی
و (ادالقی السمع وهو شهید) بیورمش وعبدك واقع اولان خطاب التفاتکی
الله نمازده آنی ذکرندندر .]

یعنی نماز بنده یه حق بعبادت یوقدر . چونکه نماز قیلان کیمسه ، نمازده باشقه حقیقی
بر شیله مشغول اولماز . نماز آنی تقرفدن منع ایدر . فقط باشقه عبادات بویله دکلدر .
مثلا اوروج طوتانه بکیمسه برشی صاتمه آلمه یه اوقته آلمه شی اسمی ویرمیه بیلیر
وکذا برشی صاتانه بیلیر اوقته کذوستی بایع نامی ویرلمش اولمز . کذا حج ایدنکیمسه دخی
وکذا برشی صاتانه بیلیر اوقته کذوستی بایع نامی ویرلمش اولمز . کذا حج ایدنکیمسه دخی
بویله در . لکن نماز قیلان کیمسه بونلردن حقیقی برینی یاپامز . آنك ایچون اوکیمسه انجق
مصلی تسمیه اولنور . بایع ، مشتری ، ضارب ، ماشی ... الخ کبی اسملر تسمیه اولنماز .
چونکه صلاة ، نماز ایچنده ، نمازك غیری اولان اقوال وافعالدن تصرف اتمکی
مصلی ایچون شرع ایتدی وبو نماز ده اولان ذکر الله ، نمازك شمولی اولدیغی اقوال وافعالك
اکبری ، قلب ایله لسانه مسنوب اولان ذکر الله در . اکر مصلینك قلبی باشقه بشیله
مشغول اولوب یالکز لسانی ذاکر اولورسه ، همه یالکز لسانك جلیسی اولور . قلبینك
جلیسی اولماز . واکر نمازده لسانی باشقه کلام سایردن شرعاً نمازی فاسد
اولور . چونکه لسانی نمازده قلبیاً حقی ذاکر اولمادی . حال بوکه نماز ذکردر .

بومرتبه ده سامع، مسموع وسمع وراط، مرطی ورؤیت شئ واحد اولور. اصلا بوی
اثبات یوقدر. شوحالی آنلرك نمازی ظاهرلرینك باطنلرینه تعدیه ندن عبادت اولور.
وبونلره نظراً هواجه عبد بنده نمازی تقسیم حقنك ظاهری وباطنی اعتباریه اولدیغنه
برتقسیم دیه عبادتدر. اما بونلرك صاحبلرنده اولان ذوات کرامه حضرتلری اثبات
بولدقلرندن آنلرده رؤیتی وسماعی وشهودی حقك اعمالنه ویفیه ایله واقع اولور. وحقك
آنلرده اولان تجلیاتی، تجلیات صوریه نوعندن بولنور. وبونلره نظراً کندی ایله عبدك
آراسنده نمازی تقسیم ایدیه جوه، اعتقاد ایتدکلری اولان الله سبحانه وتعالی
مع هذا بالاده ذکر اولنان مکلفینك کفایتلرینك صاحبلری اولان مراتبی دخی جامعدر.

[ودائم عبادت تمنع من التصرف فی غیرها مادامت سوی الصلاة وذکر الله فیها اکبر فیما
لا تشتمل علیه من اقوال وافعال وقد ذکرنا صفة الرجل الطاهر فی الصلاة فی الفتوحات
المکیة کیف تکون لان الله تعالی یقول ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر لانه
سر فی الصلاة ان لا یتصرف فی غیر هذه العبادة مادام فیها ویقال له مصل ولذکر الله اکبر
فیها ای الذکر الذی یکون من الله لعبده حیث یجیبه فی سؤاله والتذکیر اکبر من
ذکر العبد ربه فیها لان الکبریاء لله تعالی ولذلك قال والله یعلم ما تصنعون وقال
او القی السمع وهو شهید والقاؤه السمع حصول یکون من ذکر الله ایاه فیها ومن ذلك]

[ودوام ایتکجه، تصرفدنه منع ایدیه، نمازده بر عبادت یوقدر. ونمازده
اولان ذکر الله، نمازك مشتمل اولدیغی اقوال وافعالده اولان شیدر اکبر در.
وبحقه بر رجل کاملك نمازده کی صفتی فتوحات مکیه ده ذکر ایتدیکی اولور
زیرا الله تعالی (ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر) یعنی نماز فحشاء ومنکردن

بیه اونجه نمازك مرتبه سنك یوكسلكنه و نمازه حضوریه كیدیلرك یزه یه اوصاف ایتدیكنه
نظراً بیلی نماز ، صاحبی الله تعالینك خلیفه سی و نائبی اولمه مرتبه سنه قدر
اوصاف ایله . شو حالكم نمازده روحیتی حصه درجه سنی تحصیل ایتمیه كیم ، نمازك
غایه سی اولان نتیجه یاخود حاصل اولماده و اوكیم ایچون نمازده قرة عینیه
حاصل اولماری . چونكه مناجات ایدنلر حضور مشاهده ایتمدی . امدی كرك حضور
زوقاً مشاهده ایدیلسه حضرت باریه ذكر اولنان جوابلرینی سمع روح ایله ایشیتمه حب
اولور و یاخود بو مرتبه یه واصل اولمایوبده حضور قلبه سنده تخیل ایدرك ، اوقطعه
متخیله كندوسنه خطاب اولنانه و جوابده الفای سمع ایتمه حب اولور ، اوكیم
نمازده خطابات الهیه یی ایشیتمه منضدده وكلدر . وفریضه اولدیغی اوزره حضور
مشاهده ایتمه و آنك جوابلرینی ایشیتمه اولمغه براپر ، نمازده حضور الهیه طلب و رغبت
فرقنده اولمایان و عقل ، فكری طاغلمش و سائر امور دنیویه سنده اولدیغه
كیم اصلا محل وكلدر . بیه بركیم ؛ حضور مشاهده دن نمازده حضرت خطابات
ایشیتمه طائفه دندر . اونك قیلدیغی بو نماز خطرلی اكثریه كندینی ایچون دنیاده مسلمانلرك
نائل اولدیغی برطاقم حضوریت اخرویه سبب اولور . بو حضوریه دنیویه دخی كندی وجودی
كبی سریع الزوالدر . حیات اخرویه ده بو نمازك فائده سنی كورمز
معلوم اولسونكه حضور نمازده ذوقاً مشاهده ، همه حضرتده براعتقاد محضور حاضر
اولمایه كلینه محضوردر . بو ذوات سعادتسمات نمازده طوردقلری وقتده كندیلرینه كچرلر
نه كندیلرینه دنیاو مافیهادن جزوی اولمادیغنی نقل كم امام علی كرم الله وجهه افندمزك
آبامزه صاحبلرنامه براوقی نمازده چیقاردقلری حالده جزوی اولماشدر . آنلرك لسانه
ظاهر اولدیغه قائل اولمز همه اولدیغی كبی . واولنانه جوابلرده ایشیتمه دخی یه همه اولور

منفرداً
یعنی نماز قیلوسه کیمسه ، قعیده رکوع و سجود و خفی و اخفی کبی قوای مفوته سی
وجهیله واقعه اولوب جماعت کبی قوای جهریه سی اخراویله کیفیت مجموعه سنده
عبارتے اولان کندی عالم خاصه و کندیسی باب آرقه سنده نماز قیلان ملائکه یه
امام اولدیغی حالده اولویسه ، اوصلی ایچون ، محضه نماز ده رتبهٔ سول حاصل اولور .
و رتبهٔ سول ایسه الله تعالیدن نیابتدر . زیرا حدیث صحیحده وارد اولمشدر که
منفرداً نماز قیلان کیمسه ، شبهه سز امامدر . چونکه آرقه سنده ملائکه
اقتدا یله نماز قیلدیغی و بو ملائکه اوغلده موکل اولان ملائکه کرامدن
نیابتله عبد ظاهره منفرداً صلی کوزیله یه ، باطنده کندی قوای ظاهره
و باطنه سنده عبارتے اولان عالم خاصه و کندیسنه موکل اولان ملائکه یه امامدر .
امدی کرک منفرداً نماز قیلان کندی عالم خاصه و ملائکه یه امام اولان و کرک ظاهره
کندیسی یه طاقم اقتداده امام اولان کیمسه رتبهٔ سول حاصل اولور . زیرا ناسه امامت
سول علیه السلام مراتبندن و رتبهٔ سول ایسه الله تعالیدن نیابتدر . چونکه
امامت عباد الله حضرتلرینه قیاسدر . و عباد الله حضرتلرینه قیام ایسه ، حقت
شوقدر . شوحالده امام خلیفة الله اولور . و اوکیسه (سمع الله لمن حمده)
دیدیکی وقت ، اگر منفرد ایسه کندی نفسنه و کندیسنه باب نماز قیلان ملائکه یه و ظاهره
دیدیکی وقت ، ناسه . حمد ایدن کیسه نك حمدنی الله سامع اولدیغی
جهتله بشریه یه امام ایسه ، ناسه . حمد ایدن کیسه نك حمدنی الله سامع اولدیغی
جهتله بشریه یه امام خلیفة الله اولدیغی جرئتله ، (سمع الله لمن حمده) دیه الله
خبر ویرر . امدی امام خلیفة الله اولدیغی جرئتله ، (سمع الله لمن حمده) دیه الله
شوقدر که بوکلامی عبدینك لسانی اوزره قائل الله اولور . نتیجه یه
شوقدر که بوکلامی عبدینك لسانی اوزره قائل الله اولور . نتیجه یه
اقتدا ایدن جماعت ملائکه و یا خود جماعت بشریه هرقایسیسك لسانی عبدی ایسه سویلدیکی
بوکلامه جواباً (ربنا ولك الحمد) یعنی (ای ربنم ربنم ، بزم حمدمز سنا مخصوصدر) دیرلر

فيجب نفسه ومن خلفه بان الله قد سمعه فتقول الملائكة والحاضرون معه ربنا ولك الحمد فان الله تعالى قال على لسان عبده سمع الله لمن حمده فانظر علمك بقية الصلاة والى اين تنتهي بصاحبها فمن لم يحصل درجة الرؤية في الصلاة فما بلغ غايتها ولا كان له فيها قرة عين لانه لم ير من يناجيه فان لم يسمع ما يرد به الحق عليه فيها فهو من القى السمع ومن لم يحضر فيها مع ربه مع كونه لم يسمع ولم ير فليس هو بمصل اصلا وهو من القى السمع وهو شهيد]

[امدى كندى عالم خاصنه وكندينى ايله بابر نمازنى قيلوره ملائكه يه امام اولدقجه اولور كه حديث صحيحده وارد اولديغى وجهله موجبنه هر نمازنى قيلوره بلكه امامه . زيرا ملائكه عليهم آرقه سنده نمازنى قيلور . ؟ شوحالى موجبنه نمازده آنك ايچون بقية يسول حصل اولور ؟ اوده ، الله تعالى يه نيابتده . (سمع الله لمن حمده) ديديكى وقت ، كندى نفسنه وآرقه سنده كى ملائكه يه ، الله تعالى سمع اولديغى ، اجابت ايدر . امدى ملائكه وآرقه سنده حاضر اولدقلرى (ربنا ولك الحمد) ديدكلرى . زيرا موجبنه الله تعالى عبدينك لسانى اوزره (سمع الله لمن حمده) بيوردى . فبناء عليه نمازنك علمك بقيه سنه وصاحبنى نره يه ايصال ايتديكنه نظرا يله . بويله اولمغله نمازده درجة رؤيتى تحصيل ايتميه كيمسه ، آنك غايه سنه واصل اولمادى وآنك ايچون ، آنده قرة عين حاصل اولمادى زيرا كندينه مناجات ايتديكى كيمسه يى كورمدى . امدى نمازده حقك آنك اوزرينه اولديغى رؤيتى ايشتمه جك اولور ، اوكيمسه ، انصاى سمع ايده صنعه ده وكلده . وايشتمه ديكى شئى ايشتميه جك اولور ، اوكيمسه ، اصلا سمع ايده صنعه ده وكلده . واوكيمسه وكورمز اولسه بابر نمازده ربايه حاضر اولمايه كيمسه ، اصلا سمع ايده صنعه ده وكلده . واوكيمسه شاهد اولديغى حاكم ، انصاى سمع ايده صنعه ده وكلده .]

كذلك جلسي شاهده ايه . يا برکه نك جلسي اولاً كيمسه حاضر ؛ غائب دكلدر
نماز عبد الله تعالى ذاكر مشهوريه . وذاكر بو مشاهده دى ، صويلديه نك
مشاهده سى كبى ، حتى دكلدر ؛ بلكه زوجيتدر . وحتى زوقاً مشاهده دى ، آنجق
انسانه مخصوص اولان برکيفيتدر . شوكم ⁂ حتى زوقاً مشاهده نك محل اولان بوشلقات
انسانيه نك قدسي آناى ذكر نده حتى مشاهده ايدنلرك بيلديكى بو تحيث تفصيل
وحتى بوسنى ده مرور ايتدى . ايشته نمازده مشاهده دن ترتيب بولدى . نماز عبد
حتى ذكر اولاً كيمسه ، بحر حتى ذكر ايله ، كذلك جلسي اولاً حتى مشاهده ايده من
وبو حضوردن ده نمازده قوة العبد حتى اولماز . امدى نماز قيلان كيمسه ، بو تعريفه
نمازده ، تعريف اولنان وجهله حتى مشاهده ايدبورمى بوقه ايمتورمى ؟ كذلك
مرتبه سنى بولامه آكلار . اكر مصلى بو تعريف اولنان وجهله حتى مشاهده
ايمتورسه ، حتى كوريورمسه كى تخيل ايدرك اجابه غبى ايله عبادت ايتمديدر . شوحالده
بويله بركيمسه نماز قيلاركه ، قبله سنده حتى بالفرض طاغ طاشلر برنوع محيط صورتنده تخيل
بويله بركيمسه نماز قيلاركه ، قبله سنده حتى بالفرض طاغ طاشلر برنوع محيط صورتنده تخيل
ايتسون ودبيوركه (ايشته بن ، قبله سنده حتى اولان حتى حاضر نده بولنورم وبه
ايتسون ودبيوركه (ايشته بن ، قبله سنده حتى اولان حتى حاضر نده بولنورم وبه
بسمله شريفه ايله فاتحه يى اوقوركه ، حتى حاضر نابوده ذكر اولنان حديث شريفده
بسمله شريفه ايله فاتحه يى اوقوركه ، حتى حاضر نابوده ذكر اولنان حديث شريفده
بيان اولنان جوابله مقابله بيورديكى) ايشته بو حال بويله دكلدر بلكه قبله سنده تخيل
بيان اولنان جوابله مقابله بيورديكى) ايشته بو حال بويله دكلدر بلكه قبله سنده تخيل
ايتديكى طاغ طاش صورتنده كذلك خطاب اولنان جوابده القاى سمع ايتسون .
ايتديكى طاغ طاش صورتنده كذلك خطاب اولنان جوابده القاى سمع ايتسون .

[فان كان اماماً لعامله الخاص به وللملائكة المصلين معه فان كل مصلى فهو امام
فان كان اماماً لعامله الخاص به وللملائكة المصلين معه فان كل مصلى فهو امام
يلوح فان الملائكة تصلى خلف العبد اذا صلى وحده كما ورد في الخبر الصحيح فقد
يلوح فان الملائكة تصلى خلف العبد اذا صلى وحده كما ورد في الخبر الصحيح فقد
حصل له الرتبة الرسول في الصلاة وهي النيابة عن الله تعالى اذا قال سمع الله لمن حمده
حصل له الرتبة الرسول في الصلاة وهي النيابة عن الله تعالى اذا قال سمع الله لمن حمده

[ولما كانت مناجاة فهي ذكر ومن ذكر الحق فقد جالس الحق وجالسه الحق فانه
صح في الخبر الالهي انه تعالى قال انا جليس من ذكرني ومن جالس من ذكره
وهو ذو بصر رأى جليسه فهذه مشاهدة ورؤية فان لم يكن ذا بصر لم يره
فمن هنا يعلم المصلي رتبته هل يرى الحق هذه الرؤية في هذه الصلاة ام لا
فان لم يره فليعبده بالايمان كانه يراه فيتخيله في قبلته عند مناجاته ويلقي
السمع لما يرد به عليه الحق]

[و نماز مناجات اولدقده ، او ذكردر و حقي ذكر ايدن كيمسه ، محقق جالس حق اولور
و حق آنك مجالس اولور . زيرا خبر الهي ده صحيح اولدي كه محقق حق تعالى (انا جليس
من ذكرني) يعني (بن بني ذكر ايدن كيمسه نك جليسي يم) ديدي و بر كيمسه ذو بصر اولديغي حالده
ذكر ايتديكي كيمسه يه مجالس اولسه ، كندي جليسني مشاهده ايدر . ايشته مشاهده و رؤيت
بودر . بناء عليه اگر ذو بصر اولمازسه ، مشاهده ايده مز . بو يله اولنجه نماز قيلان كيمسه
بو نمازده ، بو رؤيت ايله حقي مشاهده ايدرمي يوقسه ايتمزمي ؟ كندي مرتبه سني
بورادن بيلير . اگر آني مشاهده ايتمزسه ، آني كورور كبي ، ايمان ايله عبادت ايتسون
بناء عليه مناجاتي عندنده قبله سنده آني تخيل ايتسون و سمعني ، حقك آنك اوزرينه
آنكله رد ايتديكي شيئه القا ايلسون .]

يعني نماز ، حق ايله قوي بنده مناجات اولدقده ، او نماز ذكردر و هر كيم حقي
ذكر ايدرسه ، او كيمسه ، حقك همنشيني اولور و حق دخي آنكله برابر اولور . زيرا
بزه صحت ايله وارد اولان حديث قدسيده ، حق تعالى حضرتلري (بن ، بني ذكر ايدن كيمسه نك
جليسي يم) بيوردي و بصر صاحبي اولان كيمسه ، ذكر ايلديكي كيمسه ايله برابر همنشين اولسه ،

محبت بابنده (سزدن دنایلوزنه کلمادیغی سوبیلدی) بیوردی فردیته ثلاثیه یی
بوسوبیلیه اوچ شیئی بیلیر اولدی نمازی ذکری ایله اطاق ایلدی وقرة عینک نمازده
مجعول اولدیغنی بیلدیی . زیرا نمازه شاهده در . وکنی محبوبی مشاهده ایله
قریرالعین اولور . نته کم برکشی سودیکی کمسه یی وقتا (سن کوزمکله قریرالعین اولدم)
دیه وبازی شاهده اطلاسنک ایضاح بوردیکه نمازه الله ایله قول آراسنده
مناجات . نته کم حق تعالی (بنی ذکر ایدیکز ؛ تاکه بنده سزی ذکر ایدیم) بیوردی
زیرا (انا جلیس من ذکرنی) حدیث قدسی سبابنجه ، حق کندینی ذکر ایدن کمسنک جلیسی
اولور . و جلیس اولدیغی ایچون البته مشهوددر . ونمازه الله ایله قول آراسنده ایکی
نصف اولدیغنه تقسیم اولنمه عبادتک . بوعبادتک یاریسی الله ویاریسی
قوله مخصوصدر . نته کم حدیث قدسیده بویلیورکه نصفه مصرحدر . وبو حدیث
صحیحه آملاسیله که بسمله شریف فاتحه نک جزئیدر . بناء علیه فاتحه یی بسمله سز
قرائت ایدنلرکیمسه ، فاتحه یی نقصانه اوغرامه اولور . کما (لاصلاة الابفاتحة الکتاب)
یعنی (صلاة آنجق فاتحه کتاب ایچوندر) حدیث شریفی سبابنجه فاتحه شریف نمازک
جزء اعظمیدر . امدی فاتحه نک هیچ مخصوص اولدیغی بسمله ده (مالک یوم
الدین) قدر ده (ایاک نعبد وایاک نستعین) آیتی طرفینی جامع اولدیغندن
زیرا (ایاک نعبد) عبد طرفنه حقه عبادتی وهمه طرفنده رضی قوله معبودیتی
جامعدر (وایاک نستعین) قولی رضی عبد طرفنده حقدن استعانتی وهمه طرفنه
ره عبده اعانتی متضمندر . (اهدنا) دن (الاالضالین) ه قدر عبده
مخصوصدر . امدی فاتحه یی قرائت ایتمه اولدیکیمسه الله ایله عبدی آره سنده
مقسوم اولدیغی صلاتی ادا ایتمه اولور .

اوزره تقسیم ایتدم . امدی آنك یاریسی بکا و یاریسی عبدمه مخصوصدر . و عبدم ایچون
سؤال ایتدیکی شی حاصلدر . عبد ، (بسم الله الرحمن الرحیم) دیر ؛ الله تعالی ، عبدم
بنی ذکر ایتدی دیر . عبد ، (الحمد لله رب العالمین) دیر ؛ الله تعالی ، عبدم بکا
حمد ایتدی دیر . عبد ، (الرحمن الرحیم) دیر . الله تعالی ، عبدم بنم اوزریمه
ثنا ایتدی دیر . عبد ، (مالك یوم الدین) دیر . الله تعالی ، عبدم بنی تمجید ایتدی
عبدم امرینی بکا تفویض ایلدی ؛ دیر . امدی بو نصفك هپسی ، الله تعالی یه
خالصدر . بعده عبد ، (ایاك نعبد وایاك نستعین) دیر . الله تعالی ، بو ،
بنم ایله عبدم آراسنده در . و عبدم ایچون سؤال ایتدیکی شی حاصلدر ؛ دیر . بناءً علیه
بو آیتده اشتراك ایقاع ایتدی . عبد ، (اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین
انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین) دیر . الله تعالی بیورر که بونلر ،
عبدمه مخصوصدر . و عبدم ایچون سؤال ایتدیکی شی حاصلدر . امدی نصف اولی ، الله تعالی
کندیسی ایچون خالص قیلدیغی کبی ، بونلری ده عبدی ایچون خالص قیلدی . بو هیئت اولنجه
الحمد لله رب العالمین قرائتنك وجوبی ، بوندن بیلندی . شو حالده کیم که آنی قرائت
ایتمدی ؛ الله ایله عبدی آراسنده مقسوم اولان صلاتی ادا ایتمدی .]

یعنی حبب الی من دنیاکم ... الخ حدیث شریفنده ، صلی الله علیه وسلم افندمز
فردیت ثلاثیه یی نماز ایله اکمال بیوردی زیرا آنلرك حقیقتی ، حق طرفنه ذات ،
اراده و قول و کندی طرفنه دخی شیئیت و کن قولنی استماع و امره امتثالدن عبارت
اولدقده فردیت اولی اولان فردیت ثلاثیه یی ویردیکی ایچون ، اصل وجود اولان

[واما الثالث الذي به كملت القرية فالصلاة فقال وجعلت قرة عيني في الصلاة لانها مشاهدة وذلك لانها مناجاة بين الله وبين عبده كما قال فاذكروني اذكركم وهي عبادة مقسومة بين الله وبين عبده نصفين فنصفها لله ونصفها للعبد كما ورد في الحديث الصحيح عن الله تعالى انه قال قسمت الصلاة بيني وبين عبدي نصفين فنصفها الي ونصفها لعبدي ولعبدي ما سأل يقول العبد بسم الله الرحمن الرحيم يقول الله ذكرني عبدي يقول العبد الحمد لله رب العالمين يقول الله حمدني عبدي يقول العبد الرحمن الرحيم يقول الله اثنى علي عبدي يقول العبد مالك يوم الدين يقول الله مجدني عبدي فوض الي عبدي فهذا النصف كله لله تعالى خالصه ثم يقول العبد اياك نعبد واياك نستعين يقول الله هذا بيني وبين عبدي ولعبدي ما سأل فاوقع الاشتراك في هذه الآية يقول العبد اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين يقول الله فهؤلاء لعبدي ولعبدي ما سأل فخص هؤلاء لعبده كما خص الاول له تعالى فعلم من هذا وجوب قراءة الحمد لله رب العالمين فمن لم يقرأها فما صلى الصلاة المقسومة بين الله وبين عبده]

[وكذلك الله فرض كامل اولاً واجبي به كلي ، نماز در . نماز عين بهم قرة عيني نماز ده قيامتي بوردي . زيرا او مشاهده در . بوده الله اله عبدي بينده مناجات - نوكم (فاذكروني اذكركم) يعني (بني ذكر ايدرسه ، انا كه بنده سني ذكر ايدرم) بوردي نوكم (فاذكروني اذكركم) يعني (بني ذكر ايدرسه ، انا كه بنده سني ذكر ايدرم) بوردي واو ، الله اله عبدي آراسنده اكي نصفاوزره عبادت مقسومه در . نماز عين آنك بابسي الله و بابسي عبده مخصوص - نوكم حديث صحيحده الله تعالى بيورر واردي تحقيقاً الله تعالى بيوردي كه بنه نماز بهم اله عبدم آراسنده ، اكي نصف

اولدیغی وقت ، خبیثی اداک ایله مشغول دکلدر . نه کم شاخه بر ذات شریف
مسیانه بابه کیبی که بوله بر لاشه کورورلر ؟ جناب شیخ شوحیوانه نه قدر بیاض
وکوتله اینجوکی دیکلری وار . بچورو . حالبوکه لاشه خبیثدر . جناب شیخ بو خبیثه
طیب ادای ایتمشدر . وکیمه بوطراح عائله ، آنه واقع اولور . زیرا مزاجک قسم کلیسی
طیب اولدیغی حالده شیئ خبیثه وملایم کلمه شیئ طیب کورور . وشمدی بیلدیکم خبیثه جواب
طبعملایم کلیه شیئ خبیثه وملایم کلمه شیئ طیب کورور . وشمدی بیلدیکم خبیثه جواب
مع هذا بعضلرینک جلده اوقدر لطیف بر شکل مالکدرکه آنک خبیثدن قطع نظر
اولنوب ، کمال رغبته ایله تماس اولنور . فقط اوحیواندن تحصل اولمشدر . آنک
لطافت جلدینی تماس ایده بیله حس ایدر . بوایضاحاتدن آکلاشیلورکه
کوندن یعنی عائله خبیثک بالکلیه ضد صحیح دکلدر . چونکه امزجه مختلفه
برنیه ملایم کلمه شی ، دیکرینه ملایم کلمز وملایم طیب وناملایم خبیث
اولنجه البته عائله خبیث قالدیرلمی کمکه اولمیان و خبیث وطیب اولمه
شکرده الهیه حمد سایدر . وشمدی هر ایکی نسبتک دخی عالم کونده موجود اولمسنه
ودخی موجود اولمسنه حکمی ایله ، مرجعدر . و خبیث کندی نفسی عذنده طیب -
و طیب اولدیغی شی ، او خبیثک عذنده خبیث . مثلا انسانک توکلوکک
انسانه نسبته طیب . ویلانه نسبته سم اولدیغندن آنک عذنده خبیث -
وکذا ویلانک ذهری ، آکا نسبته سبب حیات ؛ فقط انسانه نسبته قاطع
حیات . شوحالده وجوده ، امزجه ده برمزاج حصوله ، بوجهله
خبیث وبوجهله طیب اولمایه بر شی یوقدر . بوبیه اولنجه/ خبیث مطلقه ایله
طیب مطلقه منتفی دکلدر .

بو اراده وایجاد طیب و خبیثه شامل‌در. وکراهتله عالم مسنوبه صفاتندن‌
نته کم هوه تعالی بیور. (ومن یشاقق الله ورسوله) و(الله یستهزئ بهم)
(ومکروا ومکر الله) و مشقت و استهزاء ومکر، بو عالم کشافنده مظاهر
اولمق شئونا تندن. وهیئت بولنمی کریه کورمه. وکذا هو محبت ایله نه کم بیورمه
(والله یحب المحسنین) و (ان الله یحب المتقین) واحسانه
وتوکل واتقا کذلك بو عالمده تظاهر اولمق صفاتندن. حال بوکه خبیث اولمق
شی، آنجق مکروه قلنمه و طیب اولمق شی دخی، آنجق سویلمه شیدر.
شایدکه عالمده مشهود اولمق صفاتنه بعضیسی خبیث وبعضلری طیب - خبیث
بعضیسه مزاج کوره طیب و طیب دخی بعضه مزاج کوره خبیث. وعالم حضرت صفتی
اوزرینه در، هوه باطنیه شئونا تنه جامع اولدیغی کبی عالم دخی جامعدر. انسانه
ایسه حضرت واسمائك صورتی اوزرینه مخلوقدر. حضرت صورتی اوزرینه اولمق جهتیله
جمیله باطنیه صفات الهیه نك مجمعیدر. وعالمك صورتی اوزرینه اولمق جهتیله ده
خبیث وطیب جامعدر. شایدکه عالمده/ انجق امر واحدی یعنی یا کلا طیب ویا خود
کاملا خبیثی اولمق ایده بر مزاج بولنماز. بلکه عالمده خبیث اولمق شیدر، طیب اولمق
ایده ویا خود بر شئیك خبیثی اولدیغی بیلکله برابر اوشئیك زوجه‌ایله خبیث وبغیر زوجه
طیب اولدیغی اوزره ایکیه بر مزاج بولنمق. شوحالده خبیث اولمق شیدر طیب اولمق
ایده مزاج، اوشئیك خبیثی ایله مشغول اولمق. طیب اولمق، اوشئیك خبیثه
اولمیوب اتحاد ایده اوزاجی مشغول قیلمق. مثلا اکلی ضد ونظره سن لطیف اولمق
برنباتك، زوجه ایله خبیث. وبغیر زوجه طیب. آنك نظره لطیف ایله ذهن مشغول

بیلکه بابه ، خبیثه طیب ادراک ایده برمزاج بولنور . بابه اولنجه آنده طیب ادراکی ، آنك خبثی احساس ایده آنی اشغال ایدر . بوآنه واقع اولور . ولکن عاقله یعنی کوزنه خبثك رغبتی محققه صیغمیوب رکله . و خبیثه و طیبه الله رحمتی وارد . و خبیثه کندی نفسی عذابده طیبه . و طیبه اولدیغی آنك عذابنه خبیثه نباتیه وجوده ، بوجهایله امرجدیده برمزاج حقنده خبیثه اولمایه بیلیوقده وعکسایله ده بیلیور .]

یعنی عالم کده وجوده طیب و خبیثه نسبتی وارد . وبو ایکی نسبتك آیری ، آیری ارباب موجوددر . حضرت صلی الله علیه وسلم افندمزه آنجق طیبه نسبتله طیب سویلدی زیرا صلی الله علیه وسلم افندمز روحاً وجسداً طیب اولدیغی جزمی ، وجوده واقع اولدیغه بو ایکی نسبتله آنجق طیبه محبت ایده جکی تبیین . اما طیب و خبیثه نسبتی ایکیسنه تعلقه اینه یکی جزمی وجود مطلقك بو مرتبه کثیفده قطع نظر ، حقیقة اعیانه کونیه یه تعلقه ایتدیکی جزمی وجود مطلقك بو مرتبه کثیفده قطع نظر ، حقیقة رجوع اولنقده ، بو نسبتلر مرتفع اولور . نباتیه بوفسبتلر عالم کثافتده ثابتدر . و بو عاقله خبیثه نسبتی قالقماز . اگر سؤال اولونورسه که عاقله ، خبیثه طیبه نه باعثه برشی کوریه و خبیثی بیلیه یه برمزاج مقصود حیوان دیکلیدر ؟ بز جوابنا دیرزکه بویله برمزاج تکوین اولنماز زیرا عالم کثافتده نسبتله ظاهر اولان اصلده بز جوانا دیرزکه بویله برمزاج تکوین اولنماز زیرا عالم کثافتده نسبتله ظاهر اولان اصلده یعنی حقده بزآنی کورمدك ؟ نباتیه بز حقی ، کریه کوردك . ومحبت ایده بزحقی بولدك . فقط حقك کریه کورمسی ومحبت ایتمسی مقام جمعه نظراً دکل بلکه مظاهر حقنده زیرا حق ، هر بر شیئك وجودنیه محبت ایدوب آنی اراده بیورمسه واجبار ایلمشدر .

ترجمه

مبتدی انا نیتا اولوکیه ، نقدی قلبده نجیب اجتن بر کراهدر . آکاه اول ، هرنقد-
او معنوی ایه ده ، آندن قاچ . نسنه نمای اولان اطبایه ، آنلك اوکنده بولنور .
اوهرنقد- بقیه دعوی ایدیر ده ، شك ایچینده در . اکر بیلیچ برکیمسنه
نظر شده زکی طلقه ایه ده ، مادام که آنلك بوتیزی بوقدر ، اوکیمسه احمقدر .

[فما حبب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم الا الطیب من کل شیء وما ثم الا هو وهل
تجد- ان یکون فی العالم مزاج لا یجد الا الطیب من کل شیء اولا یعرف الخبیث الا النتانة
لا تجدون فانا ما وجدناه فی الذی ظهر العالم منه وهو الطیب ومن وجه الخبیث
سایکره ولا الطیب الا ما یحب والعالم علی صفة الله والانسان علی الصورتیه
فلم یکون ثم مزاج لا یدرك الا الامر الواحد من کل شیء بل ثم مزاج یدرك الطیب من
الخبیث مع علمه بانه خبیث بالذوق طیب بغیر الذوق فیشغله ادراك الطیب منه عن
الاحساس بخبثه هذا قد یکون واما رفع الخبیث من العالم ای من الکون فانه لا یصح
ورحمة الله فی الخبیث والطیب عند نفسه طیب والطیب عنده خبیث فما ثم شیء
طیب الا هو من وجه فی هو مزاج ما خبیث وکذلك بالعکس]

هرشیده

[امدی رسول الله صلی الله علیه وسلم ، آنجق طیب سودیلدی . حال بوکه وجوده آنجق
او واقعدر- حسابجیلرك نظرنده بیله بوکه عالمده بر مزاج بولنمیوب اولسون که هرشیده آنجق
طیبی بولسون وخبیثی بیلمیه نقد- اولسون بوقسه اولمازمی؟ بز ، بو اطلاقه دیرز
زیرا بز کندو سنده عالم ظاهر اولدیغی اصلده ، آنی بولدق واو دیدی- امدی بز
آنی کوریه کوره وعالم صفتی هرانسانده بولدق ، ایکی صورتی اوزره در . فما ثم عالمده هرشیده
سوء طبیعه شیء ، انسانه ایسه ، آنجق امر واحدی ادراك ایده بر مزاج بولنمز ؟ بلکه ذوقه ایه خبیث وبغیر ذوقه طیب اولدیغی

و بو نشأت عنصریه ده تعفن موجود اولدیغی ایچون ، صلی الله علیه وسلم افندمز ،
ملکلری فنا قوقولر ایله متأذی اولملریله وصف ایلدی . زیرا حسب آدم ، قوقمش
قاره طوپراقدن متحصل طین یابسدن خلق اولنمشدر . بنا علیه ملائکه بالذات بو نشأت
عنصریه ده اولان تعفنی ، کریه کورور . زیرا ملائکه نک نشأتی ، نشأت نوریه در .
بونک ایچون بر مؤمن ، ملائکهٔ کرامک موجب استکراهی اولمامق اوزره جسدینی
و لباسنی تطهیر ایتمک و دائما آبدستلی بولنمق و کوزل قوقولر سورونمک لازمدر .
و ملائکه نصل فنا قوقولردن متأذی اولورسه . نجاست بوجکی دخی آنلرک عکسی حرصدر ، کل قوقوسی ایله
متضرر اولور . حال بوکه کل قوقوسی ، کوزل قوقولردندر . بنا علیه نجاست بوجکی
مادام که بوندن متضرر اولیور ، شوحالده کل قوقوسی ، آنک عندنده کوزل قوقو دکلدر .
و معناً و صورةً مزاجی ، نجاست بوجکنک مزاجنه بکزه یه کیمسه ، حقی دیکله دیکی
وقت ، آندن متضرر و متأذی اولور و باطل ایله مسرور اولور . حقدن متأذی
و باطلدن مسرور اولان کیمسه لر حقنده حق تعالی بیوردی (والذین آمنوا بالباطل وکفروا
بالله) یعنی (شونلرکه باطله مؤمن اولدیلر والله تعالی یه کافر اولدیلر) بیوردی و آنلری
خسران ایله وصف ایدرک (اولئک هم الخاسرون الذین خسروا انفسهم) یعنی (ایشته آنلر ، نفسلرینه
خسران و زیان ایدن ، خاسروندر) دیدی زیرا ایوی فنادن تمییز ایتمین کیمسه نک
ادراکی یوقدر .

مثنوی

نقد را از قلب نشناسد غویست — هین از او بگریز اگرچه مغویست
رسته و بربسته پیش او یکیست — گر یقین دعوی کند او در شکیست
اینچنین کس کز ذکی مطلق است — چونش این تمییز نبود احمق است

من التعفين فانه مخلوق من صلصال من حماء مسنون اى متغير الريح فتكرهه الملائكة بالذات كما ان مزاج الجعل يتضرر برايحة الورد وهى من الروايح الطيبة فليس ريح الورد عند الجعل بريح طيبة ومن كان على مثل هذا المزاج معنى وصورة اضرّ به الحق اذا سمعه وسرّ بالباطل وهو قوله تعالى والذين امنوا بالباطل وكفروا بالله ووصفهم بالخسران فقال اولئك هم الخاسرون الذين خسروا انفسهم فانه من لم يدرك الطيب من الخبيث فلا ادراك له]

[وقتاكه امر، بزم تقرير ايتديكمز كبى، خبيثه وطيبه منقسم اولدى؛ اكا خبيث دكل، طيب سوديرلدى وبو نشأت عنصريه ده تعفين اولديغى ايچون ملائكه يى روايح خبيثه ايله متأذى اولملريله وصف ايلدى. زيرا او حماء مسنون يعنى متغير الريح بولنان صلصالدن مخلوقدر. بنا عليه ملائكه بالذات آنى كريه كورور. نته كم نجاست بوجكنك مزاجى، كل قوقوسى ايله متضرر اولور. حال بوكه او روايح طيبه در. بويله اولنجه كل قوقوسى، نجاست بوجكنك عندنده، كوزل قوقو دكلدر. ومعنىً وصورةً بو مزاجك مثلى اوزرينه واقع اولان كيمسه، حقى استماع ايتديكى وقت، آكا ضرر ويرر. وباطل ايله مسرور اولور. واودخى، حق تعالينك (والذين امنوا بالباطل وكفروا بالله) قوليدر. وآنلرى خسران ايله وصف ايلدى بنا عليه (اولئك هم الخاسرون الذين خسروا انفسهم) بيوردى. زيرا طيبى خبيثدن تمييز ايتمين كيمسه نك ادراكى يوقدر.]

يعنى بالاده ذكر اولنديغى اوزره امر وجود، خبيث وطيب قسملرينه منقسم اولدقده صلى الله عليه وسلم افندمزه امر وجودك بو ايكى قسمندن خبيث دكل، طيب سوديرلدى

یرلر؛ اقوام سائره عندنده قوقمش بمورطه کریهدر. ویاخود کراهت طبعه
ملائم کلمامسندن طولایی واقع اولور. مثلا بعض کیمسه‌لر سود، قایماق و پنیر
کبی شیلردن استکراه ایدوب اصلا آغزلرینه قویمازلر. وکذا توتون، ایچنلره
خوش و ایچمینلره ناخوش کلیر. ویاخود کراهت، بر کیمسه‌نک غرضنه موافق
کلمدیکی ایچون اولور. مثلا سوء اخلاق ایله متصف اولان بر کیمسه‌یه، حسن اخلاقه متعلق
سوز سویلنسه، بو سوزلر آنک غرضنه موافق اولمدیغی ایچون، کریه کوروب ینه
کندی بیلدیکنی یاپار. حال بوکه بو سوزلر، حسن اخلاق ایله اتصاف قصدنده بولنان
کیمسه‌لره موافق کلیر. ویاخود کراهت، شرعه مغایر اولمقدن ناشی
واقع اولور. حال بوکه بر شریعتده مکروه اولان برشی، دیکر بر شریعتده مکروه
دکلدر. ویاخود بو کراهت، بر شیده آرانیلان کمال، او شیده ناقص اولمغله
واقع اولور. مثلا کوزل قوقوسی اولان بر کاغد پارچه‌سنی جیبلرنده صاقلارلر
قوقوسی زائل اولنجه، آرتق جیبده طاشیمغی کریه کوروب آتارلر. والحاصل
کراهت، بو بش سبب تحتنده واقع اولور. وجودده بو ذکر اولنان سببلردن
غیری آلتنجی بر سبب یوقدر. بنا علیه کائناتده بر وجهدن مذموم اولان شی
دیکر وجهدن محموددر.

[ولما انقسم الامر الی ~~الخبیث وطیب~~ خبیث وطیب کما قررناه حبب الیه الطیب دون الخبیث
ووصف الملائکة بانها تتأذی بالروایح الخبیثة لما فی هذه النشأة العنصریة

طوغری سوز سویلرلر و خبیث اولان کیمسه‌لر ایسه کلمهٔ خبیثه یعنی یالان سوز سویلرلر
وبو آیت کریمه ایله ثابت اولور که ام المؤمنین عائشه رضی الله عنها علیهنده هر نه صورتله
اولورسه اولسون طعن ایدنلر خبیثدر. زیرا او طیبدر. وطیب اولان رسوله مخصوصدر.
وآنک حقنده قول خبیث سویلینلرک کندیلری خبیثدر. زیرا قول خبیث، خبیث
اولان کیمسه‌لره مخصوصدر. امدی حق تعالی طیب اولانلرک قوللرینی که آنلرک روایحیدر.
طیب قیلدی چونکه قول نفسدر. ونفس ایسه، رایحه‌نک عینیدر. بناءً علیه
نفس، نطق صورتنده ظاهر اولدیغی وقت طیب اولان کیمسه‌دن طیب و خبیث اولان کیمسه‌دن دخی خبیث اولمق
خروج ایدر. فقط نفس، حد ذاتنده هو الهی یعنی نفس الهی اولمق اعتباریله
آنک کافه‌سی طیبدر. آنجق متنفسک حالنه نظراً محمود ومذموم اولور.
ومحمود اولدیغی وقت، طیب ومذموم اولدیغی وقت دخی خبیث دینور. بناءً علیه
نفسک مدح وذمی، محلک احوالنه تعلق ایدن بر کیفیتدن عبارتدر. نته کم
صلی الله علیه وسلم افندمز صارمساق حقنده (بن آنی کریه کورورم) دیمیوب
(او بر نباتدر که بن آنک قوقوسنی کریه کورورم) بیوردی بو بیله اولنجه بر شیئک
عینی وذاتنی مکروه قیلمق جائز دکلدر؛ بلکه آنک عینندن ظاهر اولان شی مکروه
قلنور. زیرا رایحه او عینک وجودیله قائم اولان بر عرضدر. وصلی الله علیه وسلم
افندمز (صارمساغک قوقوسنی بن کریه کورورم) بیوره‌رق استکراهی نفس
نفیسلرینه اضافت بیوردیغی ایچون، کراهتک امر نسبی اولدیغی آکلاشلدی
ایشته بو سببله کراهت یا عرفاً اولور. یعنی بر شی بر قومک عرفنده کریه اولور
و دیکر بر قومک عرفنده کریه اولماز. مثلا چینلیلر، بمورطه‌یی قوقوسندن صکره

[محقق حق تعالی طیبی ، بو التحام نکاحیده ، برائت عائشه حقنده قیلدی . بناءً علیه
(خبیثات ، خبیثلره و خبیثلر ، خبیثاته و طیبات ، طیبلره و طیبلر ، طیباته
مخصوصدر . آنلر دیدکلری سیئه‌دن بریدرلر) بیوردی . امدی آنلرک روایحنی طیب
قیلدی . زیرا قول نفسدر . واو ، رایحه‌نک عینیدر . بو حیثیت اولنجه نطق صورتنده
آنکله ظاهر اولدیغی شی حسبی اوزره ، طیب و خبیث ایله خروج ایدر . امدی
هو الهی اولدیغی حیثیتدن هپسی طیبدر . و محمود و مذموم اولدیغی حیثیتدن ، او
طیب و خبیثدر . بناءً علیه صارمساق حقنده (او ، بر نباتدر که بن آنک قوقوسنی
کریه کورورم) بیوردی و (بن آنی کریه کورورم) دیمدی . بو حیثیت اولنجه عین
مکروه قیلنمز و بلکه آندن ظاهر اولان شی مکروه قیلنور . و کراهت بوندن طولایی
یا عرفاً در ، یا طبعه ملایم اولمامیله در ، یا خود غرضله ، یا شرع ایله ، یا
کمال مطلوبدن نقص ایله در . و بزم ذکر ایتدیکمز شیئک غیری واقع دکلدر .]

یعنی حق تعالی حضرتلری طیبی ، ارکک ایله قادین آراسنده واقع اولان بو نکاح شهادیده ،
ام المؤمنین حضرت عائشه رضی الله عنهانک برائتی حقنده استعمال بیوردی و (الخبیثات
للخبیثین .... الخ) آیت کریمه‌سنی انزال ایلدی و جناب عائشه رضی الله عنهایه
سوء ظن ایدن ، ظلمه‌یه قارشی ، طیبه اولان حضرت عائشه‌نک طیب اولان رسول
صلی الله علیه وسلمه مخصوص اولدیغنی بیان ایتدی و بو برائتی (اولئک مبرؤن
مما یقولون) قولیله بالجمله ازواج مطهراته تشمیل ایلدی . بناءً علیه طیب اولانلرک
روایحنی ، یعنی قوللرینی طیب قیلدی . زیرا طیب اولان کیمسه‌لر ، کلمهٔ طیبه یعنی

ذاتدن عبارت اولدیغندن اسما وصفاته نظراً (کل مجموعی) اولان عین واحده‌در.
وبو (کل مجموعی) او عین واحده‌نك شیئیتیدر. ورحمان اسمی، جمیع اسمایی
محیط اولدیغی جهتله، بو عین واحده، بو رحمان اسمنك حقیقتی اولور.
وعرش وجود اوزرینه مستوی اولان رحماندر. نته‌کم حق تعالی بیورر (الرحمن علی العرش
استوی) وبو عرش وجود، حقك نفس رحمانیسی ایله تنفیس ایتدیکی حقیقت محمدیه‌در که
بالجمله حقایق روحانیه وجسمانیه‌یی جامعدر. شو حالده بو عرش وجودك تحت حیطه‌سنده
اولوبده کندینه رحمت اصابت ایتمامش بولنان هیچ برشی یوقدر. حتی، بو رحمتده
ابلیس بیله داخلدر. چونکه موجود اولمشدر. وهر موجود اولان، مرحومدر. شو قدر که
بو رحمت، رحمت ذاتیه عامه‌در.

[وقد جعل الطیب الحق فی هذا الالتحام النکاحی فی برائة عائشة فقال
(الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین والطیبون للطیبات
اولئك مبرؤن مما یقولون) فجعل روایحهم طیبة لان القول نفس وهو
عین الرایحة فیخرج النفس بالطیب وبالخبیث علی حسب ما یظهر به فی صورة النطق فمن
حیث هو الهی بالاصالة کله طیب ومن حیث ما یحمد ویذم فهو طیب وخبیث
فقال فی خبث الثوم هی شجرة اکره ریحها ولم یقل اکرهها فالعین لا تکره وانما
یکره ما یظهر منها والکراهة لذلك اما عرفاً او بعدم ملائمة طبع او غرض
او شرع او نقص عن کمال مطلوب وما ثم غیر ما ذکرناه]

متعدد محللرنده وفتوحات مكيه ده بيان اولنمشدر. يعنى فص سليمانى وفص شعيبى وفص زكرياويده وفتوحات مكيه نك ٥٥٨ نجى بابنده تفصيل وايضاح قيلنمشدر.

بوراده خلاصةً بيانى بودركه رحمت درت اصل اوزرينه مبنيدر:

١ - رحمت عامهٔ ذاتيه در. بو رحمت، حقك كندى ذاتنه تجليسى عندنده، ذات احديتده مخفى بولنان بالجمله اسمايه صور علميه بخش ايدر. بناءً عليه جميع اسمايه عام اولور.

٢ - رحمت خاصهٔ ذاتيه در. بو رحمت دخى، حقك كندى اسماسندن بعضيلرينه محبتى آثارندن اولان عنايت ازليه سيدر. نته كم رحمت عامهٔ ذاتيه ايله علم الهيده پيدا اولان بعض اسمانك صورتلرى نبوتله واسمانك ثبوت بولمشدر. وآنلر انبيا عليهم السلامك وآنلره تابع بولنان مؤمنك على الدرجات اعيان ثابتهلريدر.

٣ - رحمت عامهٔ صفاتيه در. بو رحمت، رحمت عامهٔ ذاتيه حكمنك حضرت شهادتده ظهورينى اقتضا ايدر.

٤ - رحمت خاصهٔ صفاتيه در. بو رحمت دخى، رحمت خاصهٔ ذاتيه حكمنك كذا حضرت شهادتده اظهارندن عبارتدر.

امدى حقك رحمتى هر شيئه واسعدر. دنيلديكى وقت، اسماء الهيه دخى (هر شى) تعبيرى تحتنه داخل اولور. زيرا اسماء الهيه دخى اشيادندر. واسماء الهيه ايسه، رحمان اسمنك حقيقتى اولان عين واحده يه راجعدر. ورحمان اسمى، اسم جامعدر. بناءً عليه اللهك رحمتنك محيط اولديغى اك اولكى شى، رحمت ذاتيه ايله رحمت صفاتيه يى ايجاد ايدن او عين واحده نك شيئيتيدر. زيرا حضرت الهيه كافهٔ صفات واسمايه

جوهرك وجودندن متأخر اولديغي ايچون ، رسول عليه السلام طيبي ، نسادن
صكره ذكر ايلدي . امدي حديث شريفلرنده ابتدا نسايي وصكره طيبي
ذكر ايتمكله ، حق تعالى حضرتلرينك (حق رفيع الدرجاتدر ؛ ذو العرشدر) قولنده
حق ايچون ثابت اولان درجاته رعايت بيوردي . زيرا حق تعالى درجات كثيرهٔ
مختلفه ده ظاهر اولدي بونك ايچون قرآن كريمده (رفيع الدرجه) ديميوب (رفيع
الدرجات) ديدي وهر بر درجه بر مجلاى الهي يه اقتضا ايتدي وحقه اودرجه ده
عبادت اولندي وكنديسنده حقه عبادت اولنان مجلانك اك بيوكي واعلاسي
هوادر . بو بحثك تفصيلي فص هارونيده مرور ايتدي بناء عليه صلى الله عليه وسلم
افندمز بو حديث شريفلرنده مجالي الهيه يي اقتضا ايدن درجاته رعايت بيوردي
امدي درجاتك اولكيسي عقل اولدركه آدم حقيقيدر . وايكنجيسي نفس كليه دركه
حوادر . مذكر اولان عقل اول ، مؤنث اولان ذات حق ايله نفس كليه آراسنده واقعدر
شو حالده صلى الله عليه وسلم افندمز ، عقل اول مرتبه سندن ، مراتب وجودك نهايتي
اولان مرتبهٔ جسميهٔ انسانيه يه وارنجيه قدر ، نقدر مرتبه دارسه جمله سنه
بالاشاره رعايت بيورمش اولدي وحق تعالى ذو العرشدر . چونكه حق (رحمن)
اسمي ايله عرش اوزرينه مستويدر . بناء عليه اوزرينه عرشك احاطه سي اولوب
كنديسنه رحمت الهيه اصابت ايتمش بولنان بركيمسه قالمادي ورحمت الهيه نك
بو عموميتي حق تعالينك (وسعت رحمتي كل شيء) قولي ايله ثابتدر . وعرش رحمان
هر شيئ محيطدر . وعرش اوزرينه مستوي اولان ، اسم رحماندر . بناء عليه رحمان
اسمنك حقيقتي ايله عالمده رحمتك سريانى واقع اولور . نته كم بو فصوص الحكمك

اقبل فاقبل ثم قال له ادبر فادبر فقال وعزتي وجلالي بك آخذ وبك اعطي
وبك اثيب وبك اعاقب) يعني (تحقيقا الله تعالى عقلي خلق ايتدكده آكا
كل ؛ ديدي كلدي . بعده كيت ، ديدي كيتدي . بيوردي كه عزم وجلالم
حقيچون سنكله آلوب سنكله ويره يم وسنكله مثاب وسنكله معاقب قيله يم)
وعقلدن مراد (اول ما خلق الله نوري) حديث شريفي موجبنجه روح محمدي صلى الله
عليه وسلمدر . امدي حقيقت محمديه بالجمله تعيناتي محيط وكليتله متصف
اولديغي جهتله بو تعين اول مرتبه سنك ماده سنده بولنان كافه مراتبده كندوسنه
جانب حقدن فاعليت واعراف طيبه اولان عالم انفاسده تأثير اعطا اولندي
عالم انفاسدن مراد عالم ارواحدر كه وجودده انفاسلريله مؤثردر .
واعراف طيبه دن مراد دخي ، روايح طيبهٔ وجوديه در . زيرا ارواح موجودات
كثيفهٔ شهاديه نك مبدئيدر . صور موجودات آندن اول مرتبهٔ علم الهيده ثابتدر .
ارواح مرتبهٔ علم ايله مرتبهٔ شهادت آراسنده واقع اولديغي ايچون ، كندولرينك مادونه
اولان مراتب وجوديه ده نفسلريله مؤثر اولورلر واعيان ازليهٔ علميه ايچون روايح
وجوديه اولدقلري جهتله ، اعراف طيبه وصفيله موصوفدرلر . بناءً عليه نسايم تكوين ،
انفاس رحمانيهٔ روحيه در . واعراف ، روايح طيبه در . امدي عالم انفاس مرتبهٔ
شهادتده نسا منزله سنده در . نساده تكوين قوقولري موجود اولديغي كبي
عالم انفاسده دخي وجود قوقولري واردر . زيرا وجود شهاديده حاصل اولان
شي آنجق عالم انفاس سببيله در . بناءً عليه رسول عليه السلامه نسا كبي كوزل
قوقولر دخي سوديرلدي وكوزل قوقولر عرض اولوب ، كندسي ايله قائم بولنديغي

نسادن صکره ذکر ایتمه سی ، شو حکمته مبنیدر که نساده تکوین قوقولری
واردر . زیرا نوع بشرك تولد ایتدیکی محل نسادر . ولکن نساء ، رجلك
جماعندن منفعلاً تولید ولد ایلر بنا علیه نسا محل انفعالدر . حال بوکه
فعلك فاعله اضافتی ایتمدر . امر تکوینك فاعله اضافتی قوی ومنفعله
اضافتی ضعیف اولدیغی ایچون حضرت شیخ رضی الله عنه بو اضافت ضعیفه یه
اشارةً نساده تکوین قوقولری واردر بیوردی . ایشته بو تکوین قوقوسی ،
کوزل قوقولر ایله مناسبتدار اولدیغندن ، رسول علیه السلام کوزل قوقولر جانب حقدن
سودیرلدی و رسول علیه السلام حدیث شریفنده کوزل قوقوی ، نسادن
صکره ذکر ایلدی . حتی مثل مشهورده (اطیب الطیب عناق الحبیب) یعنی (طیبك
اطیبی ، حبیبك عناقیدر) دیرلر . زیرا کشی سودیکنه ملاقی اولنجه یونیونه صاریلیر
وآنی قوقلار . ومعشوقنك قوقوسنی ، هیچ بر قوقویه ترجیح ایتمز .

وقتا که صلی الله علیه وسلم افندمز ، جمیع تعیناتك مبدئی اولدیغی خلق اولندی که
حقك تعین اول مرتبه سیدر . وبو مرتبه تصرفات الهیه ایچون محل انفعالدر .
وبالاصاله عبودیت محضه مرتبه سیدر . ایشته صلی الله علیه وسلم افندمز مبدئیتله
متصف ایکن اصلا باشنی سیادته قالدیرمادی یعنی خلافت کبری ایله متحقق ایکن تصرفه
میل ایتمدی ؛ بلکه تصرفات الهیه دن منفعل اولمغله برابر اولاً حضرت الوهیتده ساجد
وباب ربوبیتده واقف اولدرق ، اصلا عبودیتدن زائل اولمادی . نهایت
الله تعالی حضرتلری بو حقیقت محمدیه دن وتعین اولدن جمیع مکوناتی تکوین
وایجاد ایلدی نته کم حدیث شریفده بیوریلور (ان الله لما خلق العقل قال له

عليه العرش من لا تصيبه الرحمة الالهية وهو قوله تعالى ورحمتي وسعت كل شئ والعرش وسع كل شئ والمستوى الرحمن فبحقيقته يكون سريان الرحمة في العالم كما قد بيناه في غير موضع من هذا الكتاب ومن الفتوح المكي]

[وطيبك وآنى نسادن صكره قيلديغنك حكمتنه كلنجه ، نساده روايح تكوين اولديغندن طولاييدر . زيرا الطيب طيب ، عناق حبيبدر . مثل سائرده بويله ديديلر . وقتاكه رسول ، بالاصاله عبد اولدرق خلق اولندى ؛ اصلا باشنى سيادته قالديرمادى . بلكه منفعل اولماسيله برابر ، ساجد وواقف اولدرق زائل اولمادى . حتى الله تعالى آندن تكوين ايتديكنى تكوين ايلدى . امدى آكا رتبهٔ فاعليتى واعراف طيبه اولان عالم انفاسده تأثيرى اعطا ايلدى . بناء عليه آكا طيب سوديرلدى . ايشته بوندن طولايى آنى يعنى طيبى ذكرده نسادن صكره قيلدى بويله اولنجه حقك (رفيع الدرجات ذو العرش) قولنده ، حق ايچون اولان درجاته رعايت ايلدى . زيرا آنك اوزرينه ، آنك استواسى رحمن اسمى ايلدر . شو حالده بركيمسه قالمادى كه آنك اوزرينه عرشك احاطه سى اولسون ده ، اوكيمسه يه رحمت الهيه اصابت ايتمسون . اوده الله تعالينك (وسعت رحمتى كل شئ) قوليدر . وعرش هر شيئه واسعدر . ومستوى رحماندر . امدى عالمده ، آنك حقيقتى ايله رحمتك سريانى واقع اولور . نته كم بز آنى بو كتابدن وفتوح مكيدن بر موضعك غيرنده بيان ايتدك .]

وكوزل قوقولرك رسول عليه السلام سوديرلمش وكوزل قوقويى رسول عليه السلامك

اوزره ، ذات حقدن ظاهر اولدی وقادین دخی رجلك صورتی اوزره ، رجلدن
ظهور ایتدی . بنا بر علیه رجل ، ذات ایله نسا آراسنده واقع اولدی . شو حالده رجل
ایکی مؤنث آراسنده متحقق اولمش اولدی که بریسی تأنیث ذات ، دیکری تأنیث حقیقی در
وذاتك تأنیثی غیر حقیقی ونسانك تأنیثی ایسه حقیقیدر . وکذلك حدیث شریفده مذکور
اولان نساء تأنیث حقیقی ونماز ایسه ، تأنیث غیر حقیقی در وبو حقیقی وغیر حقیقی
اولان ایکی تأنیث آراسنده طیب ذات موجده ایله آدمك وجودندن ظاهر اولان حوا
آرالرنده آدم کبی مذکر در . اکر سن ایستورسك متکلمینك مذهبی وجه ایله ذاته مغایر
عد ایتدیکك صفت وقدرت حقی ، آدمك وجودینه سبب طوت ؛ آدمك وجودینه
تقدم ایدن صفت وقدرت ینه مؤنثدر . والحاصل آدمك منشأنی هانکی مذهب اوزره
آلیرسه‌ك آل مؤنثی تقدم ایتمش بولورسه حتی اصحاب علت اولان حکمانك مذهبی اوزره
ذات حقنده صفت اعتبار ایتمکسزین (من حیث هی) وجود عالمك علیتدر . دیمش اولسه‌ك
ینه مؤنث تقدم ایتمش اولور . زیرا علت مؤنث غیر حقیقیدر . وعلت ایله معلول متعلق
ایضاحات فص الیاسیده کچدی

[واما حکمة الطیب وجعله بعد النساء فلما فی النساء من روایح التکوین فانه اطیب
الطیب عناق الحبیب کذا قالوا فی المثل السائر ولما خلق الرسول عبداً بالاصالة لم یرفع
رأسه قط الی السیادة بل لم یزل ساجداً واقفاً مع کونه منفعلاً حتی کوّن الله عنه ما کوّن
فاعطاه رتبة الفاعلیة والتأثیر فی عالم الانفاس التی ~~[illegible]~~ هی الاعراف الطیبة
فحبب الیه الطیب فلذلك جعله ای الطیب فی الذکر بعد النساء فراعی الدرجات التی للحق فی
قوله رفیع الدرجات ذو العرش لاستوائه علیه باسمه الرحمن فلا یبقی فیمن حوی

فانك لا تجد الا التأنيث يتقدم حتى عند اصحاب العلة الذين جعلوا الحوه علة في وجود العالم والعلة مؤنثة]

[بعده تأنيثه ، خاتمي نظيرة اولي قيلدي وايكيسك آراسنه مذكري دوج ايلدي ناء عليه ناء ايله باشلادي ؛ صلاة ايله ختم ايتدي وآلتي ايكيسده تأنيثه وايكيسك آراسنه طيب ، آنك وجوده ، او كبيره . زيرا عقل ، كذلك نه ظاهر اولديغي ذات وكذلك ظاهر اولمق مرآه بنيده صدر جدر . امدي عقل ، ايكي مؤنث آراسنه متحققه : تأنيث ذات وتأنيث حقيق . كذلك نادر حق تأنيث حقيقيه - وصلاة تأنيث غير حقيقيه - وطيب ايكيسك آراسنه ، كذلك نه موجود اولديغي ذات ايله ، كذلك موجود اولمق هوا آراسنه آدم كبي ، مذكره وانثويسك حقيقه ديرسك ، او حالده نه مؤنثه - وانثويسك قدرته ديرسك وانثويسك حقيقه ديرسك ، او حالده نه مؤنثه - وانثويسك اوطعه ايتمسك اولمه . زيرا سن او حالده نه مؤنثه - امدي سن هانكي مذهب اوزره اولطعه ايتمسك اولمه . زيرا سن آنجه تأنيثي تقدم ايده بولمسك ؛ حتى وجود عالمده حق علت اتخاذ ايده اصحاب علت عقده بيله ، علته ايله مؤنثه -]

يعني رسول عليه السلام بو حديث شريفده تأنيث تذكير اوزره تقديم بيورمقده صلاته خاتم اولمق صلاتك ، تأنيثه ، ابتدا ذكر ايدكي نايله نظيره قيلدي ونايله صلاته آراسنه ، تذكر اولمق طيب دوج ايدي . شوكر نايله باشلادي ؛ صلاة ايله بيتيردي ونايله صلاة مؤنثه - وبو ايكي مؤنث آراسنه ، تذكر اولمق طيب ، مؤنث اولمق ذات حقله ، كذا مؤنث اولمق نا آراسنه ، وجوده تذكر اولمق عقل كبيره - وعقل ، انسانه كامل اولمق رسولده . زيرا عقل ، ذات حقك صورته

بوهله یاپمادیلر. زیرا بو حدیث شریفلرنده اویله بر معنایه رعایت بیوردیلرکه او معنا ایله
نسا محبتنك کندی قلب شریفلرینه جانب حقدن القا اولنوب، حب نسایی کندی نفسلریله اختیار
ایتمدکلری قصد اولندی. ایشته قاعدهٔ عرب خلافنه هر ده رسول علیه السلام،
تأنیث تذکیر اوزرینه تغلیب بیورمغله بو معنایی قصد ایلدیلر. بنا علیه الله تعالی
صلی الله علیه وسلم افندمزه بیلمدکی شیئی تعلیم بیوردی. آنلرك تعلیم اولنان شی دخی
نساء، نوع انسانینك اصل وجودی اولوب محل انفعال اولدقلری ایدی. بوهله
اولنجه بو تعلیم و تحبیب نساء صلی الله علیه وسلم افندمز اوزرینه الله تعالینك فضل عظیمی اولدی
زیرا معرفت حقایق الله تعالینك فضل عظیمیدر. ایشته قادینلرده اصلیت معناسی موجود
اولدیغی جهتله، صلی الله علیه وسلم افندمز، آنلرك حالنه اعتنا و اهتمام قصدیله
(ها) سز اولهرق (ثلاث) قولیله تأنیثی تذکیر اوزرینه غالب قیلدی. نظر ایتکه
صلی الله علیه وسلم افندمز اشیانك حقوقنه نه قدر شدتله رعایت بیورمشدر و علم حقایقی
نه کوزل بیلیرلر.

[ثم انه جعل الخاتمة نظيرة الاولى في التأنيث وادرج بينهما المذكر فبدأ بالنساء
وختم بالصلاة وكلتاهما تأنيث والطيب بينهما كهو في وجوده فان الرجل مدرج
بين ذات ظهر عنها وبين امرأة ظهرت عنه فهو متحقق بين مؤنثين تأنيث ذات وتأنيث
حقيقي كذلك النساء تأنيث حقيقي والصلاة تأنيث غير حقيقي والطيب مذكر بينهما
كآدم بين الذات الموجود هو عنها وبين حوا الموجودة عنه وان شئت قلت الصفة
فمؤنثة ايضاً وان شئت قلت القدرة فمؤنثة ايضاً فكن على اي مذهب شئت

~~[illegible] صلى الله عليه وسلم~~ ، آكا تحببده ، آنكله ، جنى كندى نفسى ايله
اختيار ايتديكى شى ، قصد اولنان معنايه رعايت ايتدى . بويله اولنجه الله تعالى
آكا بيلمديكى شيئ تعليم ايلدى والله تعالينك فضل آنك اوزرينه عظيم اولدى
بناءً عليه (هاء) سز (ثلاث) قولى ايله تأنيثى تذكير اوزرينه تغليب ايلدى
شو حالده صلى الله عليه وسلم حقايقه نه قدر عالمدر ! و حقوقك رعايتنه
نه قدر شديددر !]

يعنى رسول عليه السلام ، نسايى ابتدا ذكر ايتدكدن صكره بو حديث شريفده ،
تأنيثى ، تذكير اوزرينه غالب قيلدى ؛ زيرا نسايه اهتمامى قصد ايلدى بناءً عليه
(حبب الى من دنياكم ثلاث) حديث شريفنده ، عدد ذكرانه مخصوص اولان (ها)
ايله (ثلاثه) ديميوب (ثلاث) بيوردى . چونكه (ثلاث) ده مذكر اولان
طيب كلمه سنك ذكرى مندمجدر . حال بوكه عباره ده مذكر ايله مؤنث مجتمع
اولنجه عربك عادتى ، تذكيرى تأنيث اوزرينه غالب قيلمقدر . شو حالده
عرب (فاطمه لر و زيد چيقديلر) ديه جكى محلده (الفواطم و زيد خرجوا) دير
و (خرجوا) فعلنى جمع مذكر اولهرق استعمال ايدر . اركك اولان زيد بركشيدر وقادين
اولان فاطمه لر متعدددر . ديوب مؤنث صيغه سيله (خرجن) ديمز اركك
بركشى ده اولسه تذكيرى تأنيث اوزرينه غالب قيلار . حال بوكه صلى الله عليه وسلم
افندمز قوم عربك اك فصيحيدر ؛ باقيلرسه بو حديث شريفده قاعدهٔ عرب
اوزره تذكيرى تأنيث اوزرينه غالب قيلمالرى اقتضا ايدر ايدى . مع هذا

فص شعیبی ده مرور ایتدی . امدی محل انفعال اولان طبیعت ، کندیسنده
وجود بولان صور اوزرینه ، صورت معقوله سی ایله تقدم ایتدیکی کبی محل انفعال
اولان نساء دخی ، کندی صورتی ایله / کندیسندن تولد ایدن نوع بشرك صورتلری اوزرینه تقدم ایلدی
بناء علیه رسول علیه السلام ، حدیث شریفنده ، اولا نسایی ذکر ایتدی .

[ثم انه علیه السلام غلب فی هذا الخبر التأنیث علی التذکیر لانه قصد التهمم
بالنساء فقال ثلاث ولم یقل ثلاثة بالهاء الذی هو لعدد الذکران اذ فیها
ذکر الطیب وهو مذکر وعادة العرب تغلیب التذکیر علی التأنیث فتقول الفواطم
وزید خرجوا ولا تقول خرجن فغلبوا التذکیر وان کان واحدا علی التأنیث
وان کن جماعة وهو عربی فراعی النبی صلی الله علیه وسلم المعنی الذی قصد به فی التحبب
الیه مالم یکن یؤثر حبه فعلمه الله مالم یکن یعلم وکان فضل الله علیه عظیما
فغلب التأنیث علی التذکیر بقوله ثلاث بغیر هاء فما اعلمه صلی الله علیه وسلم
بالحقائق وما اشد رعایته للحقوق]

[آندن صکره صلی الله علیه وسلم افندمز ، بو خبرده تأنیثی تذکیر اوزرینه
غالب قیلدی . زیرا او نسایه تهممی قصد ایتدی . بناء علیه (ثلاث) دیدی
و عدد ذکرانه مخصوص اولان ها ایله (ثلاثة) دیمدی . زیرا آنده طیبك ذکری
واردر . حال بوکه طیب مذکردر . وعربك عادتی تذکیری ، تأنیث اوزرینه
تغلیب ایتمکدر . شو حالده (الفواطم وزید خرجوا) دیر و (خرجن) دیمز .
هر نقدر تذکیر ، تأنیث اوزرینه واحد ونسا جماعت اولورسه ده ، عرب تذکیری
تغلیب ایلدی . حال بوکه رسول علیه السلام عربیدر . امدی نبی صلی الله علیه وسلم ،

حق تعالی حضرتلرینک ، خلوصانه یه اراده کی توجهیله کلمه احدیت ذاتیه سنده بالقوه مخفی
اولان بالجمله اسمانی نفس حیاتیه تنفیس ایدی ولیفه اولان نفس حیاتی ،
کشف اولان مرتبهٔ طبیعته بالفعل و طبیعت کثیفه آلتنده ظاهری اولدی . شو حالده طبیعت
نفس حیاتینک غیبیه - رحمن انفعالی اولان طبیعت بالجمله صورک اصل وجودی اولمغله
اوصورلرک کافه سنه تقدم ایتدی و طبیعت حقیقتده آنجهق نفس حیاتیه عبارت اولدیغندن
هو - عالم امرک و اصلی او نفس حیاتیه متنفس اولدی . زیرا خاصهٔ عالم اجرام
صورتینی اظهار ایتمک ایچون نفخهٔ حیاتی ، جوهر هیولانی اولان طبیعت مقیده ده
سریان ایدر . (هیولا) هو - وأکثر قول ایله الیلک مادهٔ دیرلر و طبیعت که نفس حیاتیدر
غیبیه - عالم اجرامک صورتی ، نفخهٔ حیاتیک سریانیله ، اوجوهر هیولانیده ظاهر اولور .
نه کم علم هیئت علمای رصدات و استدلالیه کشف ایتمشلر که اجرام اعلی بر طاقم سحاب
مضیئه دن عبارتدر - کرهٔ ارضی دورسونیه اعتباریله مطبوخ سنه لری مرور ایله بوسحاب مضیئه ،
کیفیکه کشافت پیدا ایدیجه اولا آتشه و ثانیاً صوبه و ثالثاً جماده انقلاب ایدرلر آندن صکره
بوکره لر اوزرنده نباتات و حیوانات ظاهر اولور . و آیت کریمه ده (ثم استوی الی السماء وهی دخان)
جوابنی بولمشدر ، بو آیت تشکل ذهابه حالنده بولنان قدیمه اشارتدر - (بو بیانده کی اصطلاحات
اشیانه نفخهٔ الهیه لک طبیعت مقیده ده سریانی بودر) . فقط بو نفخهٔ الهیه نک
ارواح نوعیه لک و اعراضک وجودی ایچون سریانی ، باشقه بر سریاندر . چونکه
او نفخه ، جوهر - وحانی اولان طبیعت مطلقه ده جسمیته مجرد اولدیغی حالده ، سریانه
اتمک صورتیله ارواح نوعیه یی ایجاد ایدر . و اعراضک ایجادی ایچون ، نفس حیاتیک
ظاهری اولان طبیعت مقیده واسطه اولور . و جوهر ایله عرض حقنده کی تفصیلات

يعني نساء محل انفصال اولدقدن صكره ، رسول عليه السلام ، (حبب الى من دنياكم ثلاث النساء والطيب وقرة عيني في الصلوة) حديث شريفنده ، كندسنه سوديكي بيانه بجه ديني اوچ شيئه نسائي اولمق ذكر ايتدي واولده ذكر اولنمالرنه ، محل انفصال اولدقدن صكره سبب اولمسي بودركه آنده فاعلك تقدمنده متأثر اولوب ، وجودلرنه نائل اولمق نظرنده ، سدة معنيه طوتنده تربيه ايدرك ، بو صورتله اولديغي حالده صورتاً انثيه اوضاع وتوليد ايدرلر . شو حالده نساء ، نوع انسانيك اصل وجوديه وبقاء عالمك كندسنه شوله اولمق اولدقدن صكره مقدمه وسيلهٔ كونك ثمره ى وحتى انسانده . غايه يه تقدم وجوديه طوغري نساءك ابتدا ذكرى اقتضا ايتدي وطيب ايله نمازده قرة العينه ، لوازم انسانيه دن اولدقلرندن بونلرده نساءدن صكره ذكرى لازم كلدي . نتيجه كم طبيعت ، كندسنه تابع اولمق برطاقم صورموجوده اوزرينه تقدم ايتدي . زيرا انسان ، حيوان ، نبات وجماد انواعنك صورتري طبيعتده تكون ايتدي وبو صورتر طبيعتده ظهر اولدي وطبيعت حضرتك ايضاحات فيضاوريسي والياسيله مروج ايتدي . امدي عالم طبيعتده ظهر اولمق صورتيله آنده اول مرتبهٔ علمده ثابتدر ولطيفدر . او صورمعقوله انجمه مرتبهٔ طبيعته تنزل ايتمكله ، كثيف اولوب مشهود اولورلر . طبيعت ايسه ، آنجمه نفس حيوانيه ده عبارتدر . حركت مرتبهٔ علم الهيه بيناً اولمق اسماء الهيه صورتري وكون مرتبهٔ اعيانده ظهر اولمق صورتيله نفس حيوانيه طبيعتده ظهر اولمق ونفس حيوانك بالجمله اشياء انجمه ايك ماده در . نتيجه كم انسانده ، صفحه هويه نفس صاحبي وجهه (هوغ) ديديكي وقتده ، وجودنده كي حواس غريزيه ايله البصيره اولمق هوا آغزنده روحانيه هالنده حيوانيه . اشته بونلرك (فاحببت ان اعرف) حديث قدسيده بيانه بحريله حب الهي حواسيله

حق صاحبی اولان هر بر عینه حقنی ویرر . ایشته حقایقه واقف اولان عارف هر شیئه
حقنی ویردیکی ایچون محمد صلی الله علیه وسلم افندمزك نسایه اولان محبتی الله تعالی حضرتلرینك
سودرمه سیله واقع اولدی و چونکه الله تعالی هر بر شیئك عین ثابته سنك اقتضاسی
نه ایسه ، او شیئه آنی ویردی ؟ جواد مطلقك ویردیکی اوشی ، او شیئك عین حقیدر
شو حالده حق ، عطایای الهیه سنی آنجق استحقاقه مستنداً ویردی که اوشی ، او عطایایه
مسماسی ایله یعنی ذاتی و حقیقتی ایله مستحق اولدی . عطایای الهیه حقنده کی تفصیلات
فص شیثیده مرور ایتدی . بناءً علیه جمیع حقایقی محیط اولمسی حسبیله عارف کمل
اولان صلی الله علیه وسلم افندمزه ، آنك حقیقتنك و ذاتنك حقی اولان محبت نسا
ویرلدی و اوده انسان کاملك حقنی ویره رك ، حقك سودرمه سیله نسایه
محبت ایتدی .

[وانما قدم النساء لانهن محل الانفعال كما تقدمت الطبيعة على من وجد منها بالصورة
وليست الطبيعة على الحقيقة الا النفس الرحماني فانه فيه انتفخت صور العالم
اعلاه واسفله لسريان النفخة في الجوهر الهيولاني في عالم الاجرام خاصة واما
سريانها لوجود الارواح النورية والاعراض فذلك سريان آخر]

[و آنجق نسایی تقدیم ایتدی ؛ زیرا آنلر محل انفعالدر . نته کم طبیعت کندوسندن
صورت ایله موجود اولان شی اوزرینه تقدم ایتدی . حال بوکه طبیعت ، حقیقتده ، آنجق
نفس رحمانیدر . زیرا نفخه ، جوهر هیولانیده ، خاصةً عالم اجرام حقنده
سریان ایتدیکی ایچون ، آنده صور عالمك اعلاسی و اسفلی منتفخ اولدی .
و آنك ارواح نوریه و اعراض ایچون سریاننه کلنجه ، بو باشقه سریاندر .]

اوزره مخلوقه اولان - حق دخی حقیقت درجه سنده اثباتیدر . بویله اولنجه هویه ، جلده تمیز ایتمکی بودرجه یه عائد دکلدر وفاعل اول اولدی . چونکه حقیقت ذاتی مطلقه وی تعیین . حق ایله ، تعینه وبو تعینه ایله متعینه اولمه یلیک ایچون وجود حقه محتاجدر . ثانیه - حق بو وصفیله ذات مطلقه درجه سنده متمیز اولدی وهویه ، اطلاقه ذاتیسی جهتنده باطنجه تعیناتدن منزه اولدیغی جهتله کثرات متعینه دن عبارت اولان عالم دن غنی اولدیغه و مثلاً تعیناتدن ذات مطلقه اولدیغندن ، هویه فاعل اول اولدی . زیرا صورت فاعل ثانیه - و حقیقت اولیتی ، فاعل ثانی اولان اوه صورتده یوقدر - بوراده صورتدن مراد وجود مطلقه حقیقت متعینه اول مرتبه سنه تنزلندن عبارتدر - که بو مرتبه یه (حقیقت کلیه انسانیه) تعبیر اولنور - و حقیقت محمدیه ده دینور - بو مرتبه نك هویه اطلاقی وارد . سوم هویه مرتبه اطلاقیه متعینه اول مرتبه سنه نظراً فاعل اول اولدیغی کبی متعینه اول صورتیله ده فاعل ثانیدر . چونکه ذات مطلقه ، بو مرتبه ده متعینه اولمه اسما وصفات ایله صورتلنمیه نك فاعلیدر . نتیجه : حق وجودده ایکی فاعل اولیور . فاعل اول / حقیقت مرتبه اطلاقی و فاعل ثانی حقیقت ایلك مرتبه تنزلی اولان صورت حقیقت انسانیه در .

بویله اولنجه اعیان ثابته ، علم الهی مرتبه سنده ، غیب مجهول اولان استعدادلریله ، برطاقم نسبی تمیزلریله تکثیر ندن عبارتدی . اعیان ثابته واستعداد غیب مجهول حقه ذاتیه نك فیض عنایتیله ممکنات ایجادی صورتیله بیانه اولندی . امدی ارکان ایله قاونیك درجه لرنده وضع عنایتیله ممکنات ایجادی صورتیله بیانه اولندی . امدی ارکان ایله قاونیك درجه لرنده متعینه اولان اعیان حقه وجود واحدیه فقط حقه آئنه ده تعینی ، آئنه اعیان ثابته لری مقتضاسنجه ظهور ده فاعلیت و متقدمیت ایله وقاونیك مظهر نده وی مقتضاسنجه . حق مظهر نده فاعلیت و متقدمیت ایله وقاونیك مظهر نده وی منفعلیت وتأخریت ایله ظاهر اولور . زیرا آئنه اعیان ثابته لرینك قابلیت واستعدادی بولندی - نتیجه : علم الهی مرتبه سنده واقع اولان تجلی یه قبول ایتمکدی وقتیله ، اعیان ثابته لری هیئته تکثیر ندن متمیز اولورلر وهر بریك استعداد غیب مجهولی ایله بو استعدادل

كل عارف فلذا كان احب النساء لمحمد صلى الله عليه وسلم عن تحبيب الهي وان الله اعطى كل شي خلقه وهو عين حقه فما اعطاه الا باستحقاق استحقه بمسماه اي بذات ذلك المستحق]

[حق تعالينك (وللرجال عليهن درجة) قوليله مرأه ، رجل درجه سندن نازل اولديغي كبي ، حقك صورتي اوزرينه اولمغله برابر ، صورت اوزرينه مخلوق اولان انسان دخي آني كندي صورتي اوزرينه انشا ايدن حقك درجه سندن نازل اولدي . امدي بو درجه كه حق ، رجلدن آنكله تميز ايتدي ؟ حق آنكله عالملردن غني وفاعل اول اولدي زيرا صورت فاعل ثانيدر . بنا عليه حق ايچون اولان اوليت ، آنك ايچون يوقدر بويله اولنجه اعيان ، مراتب ايله تميز ايلدي . شو حالده هر بر عارف ، هر بر حق صاحبنه حقني ويردي . ايشته بونك ايچون حب نساء ، محمد صلى الله عليه وسلم تحبيب الهيدن واقع اولدي ومحقق الله تعالى هر شيئه خلقني ويردي ؛ اوده ، آنك عين حقيدر بنا عليه آني آنجق استحقاق ايله ويردي كه اوشي ، آكا مسماسي ايله ، يعني بو مستحق ، ذاتيله مستحق اولدي .]

يعني حق تعالى حضرتلرينك (رجال ايچون قادينلر اوزرينه بر درجه ثابتدر) قولنده بيان بيورلديغي اوزره ، قادين اركك درجه سندن اشاغي اولديغي كبي حقك صورتي اوزرينه مخلوق اولان رجل دخي ، صورت حق اوزره اولمغله برابر ، او رجلي كندي صورتي اوزره انشا بيوران حقك درجه سندن دها اشاغي اولدي . زيرا وجودده فاعليت مقدم ومنفعليت مؤخردر . بنا عليه رجل صورتي اوزرينه ظاهر اولان قادين ، رجلك درجه سندن اشاغي اولديغندن رجال ايچون قادينلر اوزرينه بر درجه ثابت اولور وكذا صورت حق

بیورمادقجه ، جاهللر آنلرك عشقندن خبردار اولامادیلر وكذا عارف دخی التذاذه
محبت ایتدی ؛ بناءً علیه كندوسنده التذاذ واقع اولان محله یعنی قادینه محبت
ایلدی فقط آنك التذاذكی حب الهی ایله در . چونكه حقی ماده دن مجرد اولهرق
مشاهده ممكن دكلدر . قادین ایسه ، ماده در ؛ حق ، آنك مظهرنده
ظاهر اولمشدر . عارف قادینی سورسه ، آنجق حب الهی ایله التذاذك محلی اولدیغی
ایچون سور . فقط مجرد التذاذ ایچون قادینی سون جاهل بویله دكلدر . مسئله نك
روحی او جاهلدن غائبدر . اكر عارفك بیلمسی اولدیغی روح مسئله یی بیله ایدی ؛
قادینك مظهرنده كیمكله التذاذ ایتدیكنی وكندی مظهرنده كیمك التذاذ ایلدیكنی بیلیر وكامل
اولور ایدی . ولكن بیلمدی مرتبهٔ حیوانیده قالدی نته كم مولانا جامی قدس سره بیورر

رباعی

عشق ار نه كمال نسل آدم بودی ؛ آوازهٔ عشق در جهان كم بودی
ور شهوت نفس عشق بودی خر وگاو . سر دفتر عاشقان عالم بودی

ترجمه

اكر عشق نسل آدمك كمالی اولماسه ایدی ؛ جهانده عشقك صیت وشهرتی نقصان اولوردی
واكر نفسك شهوتی عشق اولایدی ؛ اشكلر واوكوزلر ؛ عشاق عالم دفترینك اك باشنه
قید اولنورلردی ؛ زیرا شهوت خصوصنده اشكلرله اوكوزلر ، انسانه تقدم ایدر

[وكما نزلت المرأة عن درجة الرجل بقوله (وللرجال عليهن درجة) نزل المخلوق
على صورة عن درجة من انشأه على صورته مع كونه على صورته فتلك الدرجة
التي تميز الحق بها عنه بها كان الحق غنياً عن العالمين وفاعلاً اولاً فان الصورة فاعل
ثان فماله الاولية التي للحق فتميزت الاعيان بالمراتب فاعطى كل ذي حق حقه

بری : (صح عند الناس انی عاشقه . غیر انه لم یعرفوا عشقی لمن) یعنی (محققه بنم عاشق اولدیغمی ، ناس عندنده صحیح اولدی ؟ شوفقه ، واکه عشقمك کیمه اولدیغنی بلمیورلر)

دیدی . بو بیتی شریف سلطان العاشقین حضرت مولانا جلال الدین رومی رضی الله عنه افندمزك برغزل شریفنه ختم وضع ایتمشدر . دیوانه کبیر عالیلرنده سنه ۶۷۲ اولان غزلرندن شودر :

یا غزالاً بهر غزلدانه الیمه . انت عینی انت روحی فی البدن
یا صفیر السن یا طیب البدن . یا قریب العهد من شرب اللبه
صح عند الناس انی عاشقه . غیر ان لم یعرفوا عشقی لمن
روحه روحی و روحی روحه . من رأی روحین عاشا فی البدنه
اقطعوا وصلی و انه شئتم صلوا . کل شئ منکم عندی حسن
یوسفی الوجه ترکی القفا . ویلمی الخد رومی الذقن

بو غزلك ابیاتنده ، بعضه نسخلرده ، تقدیم و تأخیر واقع اولمشدر . حتی موسیقی شناسان مولویانه ایوب زکائی دده رحمة الله علیه طرفندن (سوزدل) مقامنده بسته لنمه اولان آیین شریف بو غزلك سوز ابیات شریفه سیله باشلار :

یا صفیر السن یا طیب البدن . یا قریب العهد من شرب اللبه
روحه روحی و روحی روحه . من رأی روحین عاشا فی البدنه
صح عند الناس انی عاشقه . غیر ان لم یعرفوا عشقی لمن

شوحکم جناب شیخ اکبر رضی الله عنه افندمز (کما قال بعضهم) قولیله حضرت مولانا رضی الله عنه افندمزه اشارت بیورمه اولورلر . زیرا عارفلرك بو ایکی نوع دیده سی ، بیدکریه قونیه ده و شام شریفده ملاقات ایدوب صحبت ایتمه ایدیلر . شایسته بو بیت شریفده جناب پیر دستگیر ، لسانه سایکلریه (خلعه ظن ایدرکه بنه مخلوقه عاشقم دیکه بنم عشقم مخلوقك فهمنده ظاهر و تجلی اولمامشدر) دیه آنلرینم عشقمك کیمه اولدیغنی بلمیورلر)

حق ایچون انتظار ایدر وبو انتظاردہ محبتی اقامہ ایدجک شرعاً حرام اولدیغی هر بیشه
جهلك محض کورمز ؛ بلکه سزآنده اجتناب ایدر . بلکه آکا طبعاً رغبتی اولماز .
بوراده بر شبهه قالمز ایدر . شویله که ، محبه مادام که محکوم تجلیدر . وتجلی ،
بتون اشیایی شاملدر ؛ تجلی یی نظر ندن نصل دفع ایده بیلیرز ؟ بکا جواباً دیرزکه
تجلی ایکی نوعدر : تجلی ذات و تجلی اسما وصفات . سبب تجلی ذاتی یی
قوتی واستیلای حبیه دفع ایده مز ؛ اما تجلی اسما وصفاتی دفعه قادردر .
« چونکه بو تجلی قوهٔ تمییز ویقرض دفع ایده جك قوتی حائز دکلدر » محب
تجلی قهری یی تجلی لطفیله دفع ایده بیلیر ونامزد ع اولدیغی هر بیشه قهر
وجلال ومرضی اولدیغی هر بیشه ره ، نشانه لطف وجمال کورور . بوراده
(اعوذ برضاك من سخطك) دیر وتجلی ذاتیه (اعوذ بك منك) دیر]

اشبو عارفك کندی مشکوص سی ویا محلوکه سی اولمیانه قارشی اولدیغی مسلك بودر .
امدی نسایه خاصهٔ سرشوت طبیعیه اوزره محبت ایده ومجرد التفات ایجون مباشرت
ایتمیه کیم ، کندی نفسنده جاهل اولدی و کندی نفسی مظاهر الهیه دن برمظهر اولدیغنی
وحب الهی ایله التفات ایتدیکنی و حصص قادینده خاصیت وشخصیت ایه مشاهده بولندیغنی
وحب الهی ایله التفات ایتدیکنی و حصص قادینده خاصیت وشخصیت ایه مشاهده بولندیغنی
بیلدی . نته کم قادینه مباشرت ایده کیم ، کندی نسایه (بن نسایه محبت مباشرته
بیلدی . نته کم قادینه مباشرت ایده کیم ، کندی نسایه (بن نسایه محبت مباشرته
حب الهی ایله التفات ایدرم) دیمیدکه ، آنك بوحالنی باشقه لری ده بیلمز . بیله بر مشاهده
صاحبك قادینه مباشرتی ، سرشوت طبیعیه ایله التفات دن عبارت ظن ایدیلر وعارف
صاحبك قادینه مباشرتی ، سرشوت طبیعیه ایله التفات دن عبارت ظن ایدیلر وعارف
بوحالنی غیره اعلام ایدیجه قدر ؟ آنك قادینله مجامعتی ، غافلك مجامعتی کبی
بوحالنی غیره اعلام ایدیجه قدر ؟ آنك قادینله مجامعتی ، غافلك مجامعتی کبی
تلقی ایدیلر . زیرا صورت مجامعده اتحاد واردر . عارفایله غافلك مجامعده قصداً
تلقی ایدیلر . زیرا صورت مجامعده اتحاد واردر . عارفایله غافلك مجامعده قصداً
فرقه یوقدر ؟ آنجق عارفك مضاری باشقه در . نته کم بوشاهده صاحبی اولدیغی عارفلرده
فرقه یوقدر ؟ آنجق عارفك مضاری باشقه در . نته کم بوشاهده صاحبی اولدیغی عارفلرده

اوده ، مراده ده وکیمه سئله نك روحی آلنده غائب اولدی . اکر بیله ایدی ؛ کیمکله التذاذ ایدیکنی والتذاذ ایدنك کیم اولدیغنی بیلیر وکامل اولور ایدی .]

یعنی کیمه ده نسایه ، آنلره حقت کلك سهوتندن طولایی محبت ایتمه ، آنی محبتی حب الهیه واوکیمه حقه محبت ایدوب حقله التذاذ ایلمه ونسایه خاصة سهوت طبیعیه اوزره محبت ایدیه کیمه ده ، او سهوت ومحبتك علمی نقصاندن . اوکیمه کندینه واردر اولدر سهوت ومحبتك حب الهی اولدیغنی وکیمکله لذت بولدیغنی بیلمز بناء علیه ایدیه برمحبته ، بوایکی برمحبه عکسنده وهسنی برصورت اولور . واقعا حب الهی ایله نظر ایدیه کیمه نك نظرنده صورت ، روحك ذاتیه وکنه اوصورته ، کندی زوجه سنه و یاخود نظرنده صورت ، روحك ذاتیه وکنه اوصورته ، کندی زوجه سنه و یاخود شروع الاستماع اولدیغی سائر برقادینه ، مجرد التذاذ وقصدیه جماع ایدیه کیمه ایکیوزه سهوردکلدر . چونکه اوکیمه ، کیمه محبت ایتمکی وکیمکله التذاذ ایدیکنی اولمان ایتمز . امدی برکیمسه نامحرم اولان برقادینه کندسنده حاصل اولان محبت اوزرینه سهوت غلبه ایدوب کله ، زنادن توقی ایتمیدر . کرچه اوسهوت ومحبت رضی ، حب الهیه زیرا الله تعالی حضرتلری زنا حقنده (انه کان فاحشة ومقتاً وساء سبیلا) بیورمغله زنایی ایکیوزه علی طریق الزنا قادینه مباشرت ، وجوه عدیده ایله حرمت وتقدمه برشیدر . نه کم فخر الدین عراقی قدس الله سره کتاب لمعاتنك بکرمنجی لمعه سنده بو حقده ایضاحات آتیه یی اعطا بیورمشلر : (واکر محب ، حق برصورتده وجه معشوقی مشاهده کوب حب کی مطالعه اولونسه ، نامرحیده آنك وجهنی کورمیه جك وبرمالده کوزه جك کی مطالعه اولونسه ، آکا راضی اولماسیدر (ولا یرضی لعباده الکفر) زیرا آنك نامرحیده اولان وجهنی ، آکا راضی اولماسیدر . برمحب که حق ، حواله کورور وعالمی حواله کورور ؛ فکر ایتمه حواله ، حواله دینه ،

بو مكرر مفرددن صرف نظر اولندقده (عالم متغير ، حادث) مفردلری قالیر که
(اویله ایسه عالم حادثدر) نتیجه سی بو اوچ مفرددن تولدیلر . بو صورتده ایجاد معانی
فردیت ثلاثیه یه مستند اولمش اولور .

[فمن احب النساء على هذا الحد فهو حب الهي ومن احبهن على جهة الشهوة الطبيعية
خاصة نقص علم هذه الشهوة فكان صورة بلا روح عنده وان كانت تلك الصورة
في نفس الامر ذات روح ولكنها غير مشهودة لمن جاء لامرأته او لانثى حيث كانت لمجرد
الالتذاذ ولكن لا يدرك لمن فجهل من نفسه ما يجهل الغير منه ما لم يسمه هو بلسانه
حتى يعلم كما قال بعضهم (صح عند الناس اني عاشق * غير ان لم يعرفوا عشقي لمن)
كذلك هذا احب الالتذاذ فاحب المحل الذي يكون فيه وهو المرأة ولكن غاب عنه
روح المسئلة فلو علمها لعلم بمن التذ ومن التذ وكان كاملاً]

[امدی کیم که ، نسایه بو حد اوزره محبت ایتسه ، او حب الهیدر وکیم که
آنلره خاصةً شهوت طبیعیه اوزره محبت ایتسه ، بو شهوتك علمی آنده ناقص
اولور . امدی آنك عندنده روحسز بر صورت اولدی وکرچه او صورت ، نفس امرده
ذات روحدر ولکن او ، امرأه سز ویا هانکیسی اولورسه اولسون انثی یه التذاذ
مجرددن طولایی مباشرت ایدن کیمسه ایچون غیر مشهوددر . ولکن کیمه محبت ایتدیکنی ادراك
ایتمز . بناءً علیه بیلنجیه قدر او ، آنی لسانیله تسمیه ایتمدکجه ، غیرك آنی آندن جاهل
اولدیغی شیئی کندی نفسندن جاهل اولدی . نته کم آنلرك بعضیسی (محقق بنم عاشق اولدیغم
ناس عندنده صحیح اولدی ؟ شو قدر وارکه بنم عشقمك کیمه اولدیغنی بیلمدیلر) دیدی
بونك کبی بوده التذاذه محبت ایتدی ؛ بناءً علیه کندوسنده التذاذ واقع اولان محله محبت ایلدی .

صور عالمدر ؛ حقیقت واحده اولان طبیعتده ظهورینه توجه ارادی وکن امر الهیسی شرفصادر
اولدقده ، او اشیا کندی نفسلرینی ایجاد ایدرلر وامر تکوینی ، کرک حق وکرک شی طرفندن
فردیت ثلاثیه یه مستنددر . حق طرفندن فردیت ثلاثیه ذات و اراده وقولدر . وشی
طرفندن دخی علم الهیده ثابت اولان آنک شیئیتی ، کن قول الهیسنی استماعی وامره امتثالیدر
بنا : علیه عالم طبیعتده عالمک صورتلرینک فتحی فردیت ثلاثیه یه مستند اولدی
وبو توجه ارادی وامر الهی صور عنصریه عالمنده نکاحدر . بوده فردیت ثلاثیه یه مستنددر
زیرا بو اراده حق و رجل و مرأه ثابتدر . زیرا حق توجه ارادی وامر الهی ایله کندی صورتی
اوزرینه رجلی خلق ایتدی و آکا محبت ایتدی و مرأه رجلک صورتی اوزره رجلدن
ظاهر اولوب رجل آکا محبت ایتدی و رجل کندی مثلنک اظهاری ایچون وصلتک اعظمی
اولان جماعی طلب ایتدی . بنا : علیه رجل نساده صور بشریه یی جماع ایله فتح ایدر
بوده صور عنصریه عالمنده توجه ارادی وامر الهیدر .
و ارواح نوریه عالمنده ، بو توجه ارادی وامر الهی همتدر . زیرا عالم ارواحک صورتلری
همتله فتح اولنور . بوده فردیت ثلاثیه یه مستنددر . چونکه حق ، صاحب همت
وهمت اولنان شی ثابتدر . وبو فردیت ثلاثیه نک نتیجه سی عالم ارواحده تکون ایدن
صورتدر . وکذا توجه ارادی وامر الهی ، معانی عالمنده ایجاد معانیده ترتیب مقدماتدر که
بوده فردیت ثلاثیه یه مستنددر . چونکه بر قیاس منطقی ترتیب ایدوب (عالم
متغیردر ؛ هر متغیر حادثدر ؛ اویله ایسه عالم حادثدر) دیسک بونده بری
(عالم متغیردر) و دیکری (هر متغیر حادثدر) طرزنده ایکی مقدمه ترتیب ایتمش اولورز
بو مقدمه لرک هر برنده ایکیشر مفرد واردرکه بونلر (عالم ، متغیر ، متغیر ، حادث)
کلمه لریدر . ولکن ایکنجی مقدمه ده کی متغیر کلمه سی تکرر ایتمشدر . بونک خدمتی ایکی مقدمه یی
— رجل ایله نسا آراسنده واقع اولان نکاح کبی — یکدیکرینه ربط ایتمکدر . بنا : علیه

قادر اولان جالبده مؤخر اولدقلری مقامی مفعول اولدیغی ایچون ، نار ایله تسمیه ایتدی ، مرأه دیمدی . چونکه (نار) لفظنك افاده ایتدیکی معنای مرأه افاده ایتمز . حضرت رسول علیه السلام ، نار یه آنجق مرتبه ایله محبت ایتدی ونار ، محل انفعالدر . زیرا جنس نار ، جنس جالدر ، جالك صورتی اوزره مخلوقدر . وجوده فاعلیت ، منفعلیته مقدمدر . وقادرین ، ایکیسك فاعلیته منفعل اولور . وبو انفعالی تجسسده قادیندر نوع بشر تولدایدر . وهوتقالی بیانمکه محبت ایتدی ؛ آدمی یاراتدی . ومعرفت الهیه نوع بشرایله حاصل اولدی نار ، قوه آدمك وجودی ، محبت الهیه ایله ظاهر اولدی . کوهلر جالدر منفعل کندیلرینه نار ، قوه آدمك وجودی ، محبت الهیه ایله ظاهر اولدی . کوهلر جالدر منفعل کندیلرینه بنی بشر ظاهر اولدی نار یه حب الهی تعلق ایتدی . وصلی الله علیه وسلم افندمز نار محبتی رضی ، آنلرك محل انفعالی اولدیغی مرتبه سنده بولدی ، آنلره واقع اولدی . امدی نار ، جل ایچون طبیعت کبیر . اویله طبیعت که توجه اراده وامرالهی ایله عالمك صورتینی آنده فتح ایتدی . (طبیعت حضرتلرینك تفصیلات فضل ادبیه وفضل کونیه واراده ومشیت الهیه حضرتلرینك تفصیلاتی رضی وفضل عزیزی رضایندن وتکوینه حضرتلرینك تفصیلاتی رضی وفضل صاحبیه مربوطدر) اویله توجه اراده وامرالهی که صورتلرینه عالمده نکاح واواج نوعیه عالمده حکمت واتساع ایچون معاینده ترتیب مقدمات تبدیل کافی وجهله وجهده فردیت اولمق اولدیغی اوچ عدد دینك نکاحیله وبوذکر اولنانلرك فردیت ثلاثیه حضرتلرینك تفصیلاتی رضی فضل صاحبیه وحکمت حضرتلرینك ایضاحات رضی فضل اصل واسجاع معانی واسجاع معانیده مربوط اولدیغی بیاندن بورادہ اجمالاً بیان بوردقکه طبیعت الوهیتك ظاهریتی اولمق حقیقتی واحده در . (انما قولنا لشیء اذا اردناه ان نقول له کن فیکون) آیت کریمه سنده بیانه جرأت ایدیلمیوزه ، علم الهیده سیئاتی ثابت اولمق حق علم الهیه نك خلاف که

مرأه دیدی . ناء عید وجوده نائك حالده تأخیرینه - عایت ایتدی
زیرا محققه (نأت) تأخیردر . الله تعالی (انما النسیء زیادة فی الکفر) یعنی (تأخیر
کفرده زیاده در) بیوردی و نسئه ایله بیع ، تأخیرایله قائلدر . امدی بونك
ایچون ناء ذکر ایلدی . بعض اونجه آنلرده مرتبه ایله محبت ایتدی ومحققه آنلر ،
محل انفعالدر . ناء علیه - هل ایچون ناء ، هو ایچون طبعت کبیر ؛ اویله
طبعتکه توجه اداری وامرالهی ایله عالمك صوتیرینی آنده فتح ایتدی ؛ اویله توجه
اداری وامرالهی که صوء عنصریه عالمنده نکاح وازواج نوعیه عالمنده هجرت
وانتاج ایچون معاینده ترتیب مقدمات - وبونك کافسی ، بودجودهده هر بر
وجوده فردیته اولنیك نکاحیدر]

یعنی رسول علیه السلام فاریلری (ناء) تسمیه ایتدی وناء لفظی برچوقلرکه
بولنقطدن برقاچینی معناسی آکلاملر ؛ فاریلرك کافسنی شاملدر . بوکولدن
طولیدی صلی الله علیه وسلم افندمز (سزله دنیاکزدن بکا اوچ شی سودیریلدی : ناء...)
بیوردی . ناء لفظی برتبه (مرأه) دیدی ناء عید (ناء) لفظی استعمال
بیورمشدر . ناء لفظی حالده مؤخر اولدقلرینی اشارةً بیانه عایت
بیورمشدر وجوده نائنه حالده مؤخر اولدقلرینی اشارةً بیانه عایت
ایتمه اولدی ؛ چونکه (ناء) لفظی (نأتده) مشتقدر . و(نأة) تأخیر
معناسنه کلیر نه کم الله تعالی حضرتلری قرآنه کریمده (انما النسیء زیادة فی الکفر)
بیورمشدرکه (کفرده تأخیر زیاده در) دیمك اولور . و نسئه ایله بیع ،
دیلرکه ثمن مبیعك تأخیری معناسنی افاده ایدر . ترکجه (ویره کیه صاتمه)
تعبیر اولنور . اشبو صلی الله علیه وسلم افندمز فاریلرك کافسنه شامل و وجوده

بو جماع واسطه‌سیله کندی صورتنك مثلی اولان ولدینی اظهار ایتمك ایستر و ولدك اصلی
پدرك نطفه‌سیدر ونطفه‌ایسه پدرك نفسیدر و ولد ظاهر اولدقده پدر آنده
باطن اولور . ایشته انسانك ظاهری خلق وباطنی حق اولدیغندن طولایی ، الله تعالی آدمی
بو هیکل انسانی ایچون ، مدبر قیلدی وآنی (انی جاعل فی الارض خلیفه) قولنی تدبیر
ایله وصف ایلدی ؛ چونکه خلیفه مدبردر . وآنی تدبیر ایله وصفنك بیانی بودرکه
حق تعالی امر وجودی سمادن تدبیر ایدر وسما ، ارضه نسبةً علودر وارض ،
اسفل سافلیندر ؛ زیرا ارکانك اسفلیدر وعالم انسانیده قادینك ارکمکه نسبتی
ارضك سمایه نسبتی کبیدر وسافل اولان ارض ، عالی اولان سمادن نازل وواصل
اولان یاغمور وحرارت ایله خزینهٔ وجودنده مکنوز اولان موادی نصل تولید ایدرسه ، سافل اولان
قادین رحمی ، عالی اولان رجلدن کندینه واصل ونازل اولان شیله ولد تولید ایلر

[وسماهن بالنساء وهو جمع لا واحد له من لفظه ولذلك قال علیه السلام حبب الی من
دنیاکم ثلاث النساء ولم یقل المرأة فراعی تأخرهن فی الوجود عنه فان النساءة
هی التأخیر قال تعالی (انما النسیء زیادة فی الکفر) والبیع بنسیئة یقول بتأخیر
فلذلك ذکر النساء فما احبهن الا بالمرتبة وانهن محل الانفعال فهن له کالطبیعة للحق التی
فتح فیها صور العالم بالتوجه الارادی والامر الالهی الذی هو النکاح فی عالم الصور العنصریة
وهمة فی عالم الارواح النوریة وترتیب مقدمات فی المعانی للانتاج وکل ذلك نکاح
الفردیة الاولی فی کل وجه من هذه الوجوه]

[وآنلری نساء ایله تسمیه ایتدی واو ، لفظندن کندیسی ایچون واحد اولمیان جمعدر
وبوندن طولایی رسول علیه السلام ، (حبب الی من دنیاکم ثلاث النساء) بیوردی ،

او ، بو حدیثدن کیمسه برینه محتاج دکلدر . آنلر حمد سنده مستغنیدر . اینه بو سبالره
واضح آکلاشیلیر حق وجودیله ، لطیف اولان ذات حق ماده اولدینه موجود اولدیغی رد ایدیلمشدر
اینک ایدا ایتمه اولمز . زیرا ذات لطیف همه ، او مرتبهٔ لطافتده عاطل دکلدر یعنی
مراتب کثیفه سایره سنده غائب دکلدر . بو حقیقتدن غافل اولان ماده یوقدر ، ذات لطیفک
صفات عالیه سنه کوره عبارت اولان کثافتدن متحصل ماده یه اعتبار ایدوب حقیقت وجودی
ماده وقوت نامیه اکیی یه تعریف ایدرلر (ماده وقوت ازلیدر وابدیدر)
حکمنی ویرمشلردر . بوحکم ، آنلرک وهمندن متولد بر حکمدر .
امدی ماده دنه موجود اولدیغی حقدن سئوردی مخلوق وحق مشاهده ایتمیوب ماده ده
واقع اولنجه صور ماده یه دنه بری اولان قادینده حقدن سئوردی ، صور ماده یه سایره دنه
رحمانی مکمل و رحیمی عظیم اولور . وبرابر بو قادینی ایضاح اولندیغی اوزره وحدتک اعظم
رحمانی جامعه . وجامع صفتی ، صور نقائص کندینه خلیفه قیلمغه ایجون ، کندی صورتی
اوزره خلق ایتدیکی آدمه ، حبیب ذاتیسی ایله واقع اولان توجهک نظیریدر . زیرا
(فاحببت ان اعرف) حدیث قدسیسی مبنیجه حق تعالی بلیکه محبت ایدی ؛ بو حبیب ذاتیسی ایله
خلوت عالمه توجه ایدی وسجیهٔ کونیه ثمره سی اولمغه حق آدم ظاهر اولدی وآدم حقی
بالجمله اسمائیله بیلدی ؛ چونکه الله تعالی آدمی کندی صورتی اوزره خلق ایتدی
وآدم کندینی بیلدکده حقی عارف اولدی و حق کندی صورتی اوزره خلق ایتدیکی
آدمی خلیفه قیلمغه ، آنده کندی نفسنی مشاهده ایلدی و حق تعالی آدمی سجوده
وتقبیل ایدرک ، نفسی اولان کندی وجهنی آکا نفخ ایدیکی جزئی آدمک ظاهری
خلقه وباطنی حق اولمه اولور . اینه جامع رحمانی بو توجه الهیه نظیریدر . چونکه ارکان

اصل سافلینه . زیرا او ، ارکان اصلیه]

مادده دکلدر ونه ایضا حادثه طولایی قارشیلاشدیغی حضرت کمال سرور دنیا نبی علیه الصلوة والسلام افندمز ، حضرتلرینه وسیله سایه محبت ایتدی وکنه قارشیلاشدیغی حق اکمل وجهاوزره شاهده ایده بیلیلم ، هر برخرق کاری دکلدر . بوکا مظهر محدی اولمق ایچون خطوطی نفسانیه دن استیفا ایچون قارشیه چیقان بوسطه دن غافلدر . آنلر بوعالمده کورمدکلری صورتلری مستقل الوجود ظن ایتمکلرندن ، حواسلرینه هرهانکی برشیه ، محض آنک زاتندن طولایی علاقه ایدرلر وقتاکه ارصورتلر بولنیور شوریده اولورلر . فقط انسان کامل ، بوعالمک کثیفاوندن صورتلرندن هیچ بریسنده حضرت کان ذاتیت برکان سفینه ایچون اوصاف کثیفه یه تنزل متقضاسنه کورمکشاهده ایتدیکی ، اوصاف کثیفه دن بری اولدیغی قارشیده ، هم ناعلیت وهم ده سفینه ایله شاهده ایلر نابغه قارشیسنده حضرت صورسائره دنه وهاکمل برصورتله تماشا ایدر . وحقی شاهده ایچون مظاهرک وجودی لازمدر . زیرا حق ماده دنه مجرد اولدیغی کویمک ایچون ایلا تمکه دکلدر . خویکه هوالطف لطیفدر . وجنابه لطیف اولمق وجود مطلقه مرتبه مرتبه تکاثف ایتمکله مرئی اولمانه قدر کیرمقدادر وحتی بیانه اولدیغی اوزره لطیف اولمق بخاری اومرتبه ده مرئی اولمانه قدر کیرمکدر . اول امرده تکاثف ایدوب بولوط اولمه لازمدر . فقط بولوط رحمی کویمک تمکه دکلدر . اول امرده تکاثف ایدوب بولوط اولمه لازمدر . فقط بولوط رحمی لطیف اولدیغندن حس بصرک غیری اولمق حواسلرینه ادراک اولنانه برمرتبه دها تکاثف ایدوب صو اولمه لازمدر . وکنه صورتی ماده دنه نسبتله لطیف اولدیغندن اشکال مختلفه ده ظاهر اولمانه . برطاغم صورتلرینه ظهور ایچون انجماد ایدوب بوزاولمق اقتضا ایدیکنه لطیف اولمق بخاری ، حواسلرینه ظاهره دن مجموعلرینه آنجق بوز مرتبه دن تنزل ایتدیکی وقت مشهود ومحسوس اولور . مع هذا بخاره دنه بیلیت ایچون

كندى نفسندن مشاهده ايتسه ، آنك حق حقنده كى شهودى بالخاصه فاعلده واقع اولمش اولور . بنا : عليه رجلك حق حقنده كى شهودى هم فاعليت وهم ده منفعليتله اولديغى ايچون قاريده اتم واكملدر .

[فلهذا احب عليه السلام النساء لكمال شهود الحق فيهن اذ لا يشاهد الحق مجرداً عن المواد ابدا فان الله بالذات غنى عن العالمين فاذا كان الامر من هذا الوجه ممتنعاً ولم تكن الشهادة الا فى مادة فشهود الحق فى النساء اعظم الشهود واكمله واعظم الوصلة النكاح وهو نظير التوجه الالهى عن من خلقه على صورته ليخلقه فيرى فيه نفسه فسواه وعدله ونفخ فيه من روحه الذى هو نفسه فظاهره خلق وباطنه حق ولهذا وصفه بالتدبير لهذا الهيكل فانه تعالى يدبر الامر من السماء وهو العلو الى الارض وهو اسفل السافلين لانها اسفل الاركان]

[ايشته بونك ايچون رسول عليه السلام ، آنلرده حقك كمال شهودندن طولايى ، نسايه محبت ايتدى . زيرا حق ، مواددن مجرد حق ابدا مشاهده اولنماز . چونكه الله تعالى ذاتيله عالملردن غنيدر . امدى امر ، بو وجهدن ممتنع وشهود انجق ماده ده واقع اولدقده ، حقك نساده اولان شهودى ، شهودك اعظمى واكمليدر ووصلتك اعظمى دخى جماعدر . اوده حق تعالينك كندوسنه خليفه اولمسى ايچون ، كندى صورتى اوزره خلق ايتديكى كيمسه يه توجه الهينك نظيريدر . بنا : عليه آنده كندى نفسنى كورور امدى آنى تسويه وتعديل ايتدى وآنك نفسى اولان كندى روحندن آنده نفخ ايلدى بويله اولنجه آنك ظاهرى خلق وباطنى حقدر[11] واو ، ارضه علودر . اوده

[11] ايشته بوندن طولايى آنى بو هيكل ايچون تدبير ايله وصف ايلدى . زيرا الله تعالى امرى ، سمادن تدبير ايدر

فاعلیتی و قادینه نسبةً حقك منفعلیتنی مشاهده ایدر. و بالنتیجه حقی ،
قادینك مظهرنده اکمل وجه اوزره مشاهده ایدر. زیرا وجودده ، نفس امر
بوندن باشقه دکلدر. امدی رجل وصلت حالنده حقی قادینده مشاهده
ایلدیکی وقت ، آنك حقی مشاهده سی منفعلده اولور. چونکه قادین محل انفعالدر
و رجل حقی ، محل انفعال اولان قادینك صورتنده ظهوری اعتباریله مشاهده ایتمیه
اولور. و رجل قادینك کندیسندن ظهوری اعتباریله ، حقی حالت وصلتده کندی
کندی نفسنده مشاهده ایتدیکی وقت ، حقی فاعلده مشاهده ایدر. چونکه
قادین ، رجلك صورتنده اولدرق ، رجلدن ظاهر اولدیغی جهتله ، قادین
بو اعتباریله فاعل اولور. بناءً علیه بو مشاهده صاحبی حقی کندی نفسنده
فاعلیت صفتی ایله مشاهده ایلدیمی اولور. و رجل کندندن متکون اولان
قادینك صورتنی استحضار ایتدیکی حالده ، حقی کندی نفسنده مشاهده ایلدکده
آنك شهودی بلاواسطه حقدن منفعلده واقع اولور. و بو شهود صاحبی
ایکی اولکی شهود بینی جمع ایتمیه بولنور. چونکه آنك نفسی بلاواسطه حقدن
منفعلدر. بناءً علیه حقی وجه اول اوزره هم فاعلده و وجه ثانی اوزره هم ده
منفعلده مشاهده ایتمیه اولور. بو حیثیتله رجلك حق ایچون اولان شهودی
قادینده اتم و اکملدر. چونکه رجل اوچنجی وجه اوزره حقی قادینده
هم فاعل و هم ده منفعل حالده رق مشاهده ایدر. و رجلك کندی نفسندن حقك
شهودی ، خاصةً رجلك منفعل اولماسی حیثیتله در. چونکه حق رجلك کندی
صورتی اوزرینه خلق ایتدیکی ایچون رجل منفعلدر. و قادینه نسبتله حقی

یعنی ایجاب محبت اولہ قادو کمہ کیفیتک ذاتینی طلب ایتدی . بونڈن عنصریہ صورتندہ و بوشافت جسمانیہ دہ ، نکاحدہ یعنی جماعدہ رھابیوک بر وصلت واقع اولمادی ایشتہ ارکک قادرینی وقادریہ ارکلی سوب ھر ایکسی دہ یکدیکرندہ وصلتک ذاتی اولہ جماعی طلب ایتکلری ایچون ، جبہ انزالدہ سرشوت ، وجودلرینک باطنجہ اجزاسنہ سرایت ایدوب ارکک قادرینک وقادریہ ارککک صورتندہ وسرشوتدہ جماعدہ خلط اولدقلری وسرشوت آنلرک اجزای وجودلرینہ عموماً سرایت ایتدکی ایچون ، غسل ایتکلہ امر اولندیلر . بناء علیہ سرشوتک حصول بولدقدہ ارککک قادینہ وقادینک ارککہ عمومی اولدی ، ھر ایکسی حقندہ دخی طرفینک عمومی اولدی دیکدہ قضا لرینک عمومی اولمسی کبی ، بوغیرتندہ نائی ، ایسترکہ زیادہ محبتلی جفتلری قولری اوزرینہ یغوردی . بوغیرتندہ نائی ، ایسترکہ قولری ، کندیلرینک غیری اولہ صورایہ التفات ایتدکلری اعتقادندہ بولنسونلر ؛ بناء علیہ ارککک خلط اولدقلری قادینہ وقادینک سرشوتہ خلط اولدقلری ارککدہ ، حقہ ناظر اولدقلری وحقہ جمع اولدقلری ایچون ، غیر الیہ التفات اعتقادندہ متحصل اولہ حیا بندہ عن آثری غیر الیہ نظر ایتدی . بنا وجود حقی مکونات وجودندہ غیری کورمہ کیلر ، آنای جماعدہ قادینک صورتندہ خلط اولورلر وقادینک وجودندہ لذت آلدقری اعتقادندہ بولنورلر . آنلر کندیلرینی وکرک قادینک صورتندہ متقید اولدقلرینی عدم اولدیغندہ غافلدرلر وبلکہ مشاھدہ صاحبی اولہ عارف . ھر صورتندہ حقی مشاھدہ ایدر و جبلہ حقک وقادینہ دخی جبلہ صورتندہ ظاھر اولدیغی وجہلہ جبلہ نسبۃ حقک

واذا شاهده من نفسه من غير استحضار صورة ما تكون عنه كان شهوده في منفعل عن الحق بلا واسطة فشهوده للحق في المرأة اتم واكمل لانه يشاهد الحق من حيث هو فاعل منفعل ومن نفسه من حيث هو منفعل خاصة]

[وقتاكه اركك ، قادينه محبت ايتدى ؛ وصلتى ايستدى . يعنى محبتده واقع اولان وصلتك غايه سنى طلب ايتدى . امدى نشأت عنصريه صورتنده نكاحدن اعظم وصلت اولمادى . وابشنه بونك ايچون شهوت ، آنك بتون اجزاسنه عام اولور وبوندن طولايى آندن اغتسال ايله امر اولندى . بناءً عليه حصول شهوت عندنده آنده فنانك عام اولمسى كبى ، طهارت عام اولدى . زيرا محقق حق تعالى عبدى اوزرينه غيوردركه كندينك غيريسى ايله التذاذ ايلديكنى اعتقاد ايده . بو حيله اولنجه كندينده فانى اولديغى كيمسه ده ، آكا نظر ايله حقه رجوع ايتمسى ايچون ، آنى غسل ايله تطهير ايلدى . چونكه بونك غيرى واقع دكلدر . امدى اركك ، حقى قادينده مشاهده ايتدكده ، آنك شهودى منفعلده اولدى . وقادينك كندينده ظهورى حيثيتندن حقى كندى نفسنده مشاهده ايتدكده ، آنى فاعلده مشاهده ايلدى وكندينده متكون اولان شيئك صورتنى استحضار ايتمديكى حيثيتله آنى نفسندن مشاهده ايتدكده آنك شهودى ، بلا واسطه حقدن منفعلده واقع اولور . بناءً عليه رجلك حق ايچون شهودى ، قادينده اتم واكملدر ؛ زيرا حقى فاعل ومنفعل اولديغى حيثيتدن مشاهده ايدر . وكندى نفسندن شهودى ، خاصةً رجلك منفعل اولماسى حيثيتيله در .]

وقتاكه اركك اللهك سودرمه سى ايله قادينه محبت ايتدى ؛ قادينه قاووشمق ايستدى

صلى الله عليه وسلم افندمز حديث شريفلرنده (حبب الى) يعنى بكا سوديرلدى بيوردى و (احبب) يعنى بن كندى نفسمدن سودم بيورمادى . چونكه آنك محبتى ، آنى كندى صورتى اوزرينه خلق ايدن رب مطلقه در . حتى رجلك ، كندى قادينه اولان محبتى دخى ، نيه رينه متعلقدر . زيرا قادينه اولان محبت ، محبت الهيه ايله در و محبت الهيه اصل ، محبت نساء ايسه فرعدر . و رجلك قادينه محبتى ، تخلق الهى ايله متخلق اولمسندن ناشيدر . چونكه تخلق الهى كندندن مشتق اولان و كندى صورتى اوزرينه بولنان انسانه محبتدر . و قادين ، رجلك صورتى اوزره ، رجلدن مشتق اولديغندن ، بو تخلق الهى نتيجه سى اولرق رجل قادينه محبت ايتمشدر .

مثنوى

پرتو حقست آن معشوق نيست . خالقست آن كو يا مخلوق نيست

ترجمه

قادين پرتو حقدر ، او معشوق دكلدر . و مظهر الهى اولماسى اعتباريله او كويا خالقدر مخلوق دكلدر .

[ولما احب الرجل المرأة طلب الوصلة اى غاية الوصلة التى تكون فى المحبة فلم تكن فى صورة النشأة العنصرية اعظم وصلة من النكاح ولهذا تعم الشهوة اجزاء كلها ولذلك امر بالاغتسال منه فعمت الطهارة كما عم الفناء فيها عند حصول الشهوة فان الحق غيور على عبده ان يعتقد انه يلتذ بغيره فطهره بالغسل ليرجع بالنظر اليه فيمن فنى فيه اذ لا يكون الا ذلك واذا شاهد الرجل الحق فى المرأة كان شهوده فى منفعل واذا شاهده فى نفسه من حيث ظهور المرأة عنه شاهده فى فاعل

زوج قیلدی یعنی وتر اولان وجود حقی شفع ایتدی و فرد لطیف مرتبهٔ کثافته
تنزل ایدوب صورت باغلامادقجه مشهود اولماز و صورتله مشهود اولنجه او صورت کثیفه
او فرد لطیفک زوجی اولور و تکلک ایله خصلتک ظهوره کلیر مثلا بخار لطیف
کندی مرتبه سنده فرددر وقتاکه تکاثف ایدوب بولوط اولور. کوزه کورینور
زیرا بخار بی صورت ایکن صورت ایله متعین اولدی بناء علیه او بولوطک صورتی
وجودده بخارک زوجی اولدی و بخار مرتبهٔ لطافتده وتر ایکن بلوط مرتبه‌سنه
تنزل ایتدکده شفعیت تظاهر ایلدی و بلوط بخاردن مشتق اولدی. ایشته
صورت انسانیه وجود حقی شفع ایتدیکی کبی، ارککدن مشتق اولان قادینک وجودی
دخی، ارککی شفع ایتدی و رجل فرد ایکن آنی چفت قیلدی. شو حالده
بری حق، دیکری رجل و بر دیکری قادین اولمق اوزره اوچ شی ظاهر اولدی و اوچ
عددی تک عددلرک ایلک مرتبه سیدر. نته کم فص صالحیده تفصیل اولندی بناء علیه
کون فردیت ثلاثیه اوزرینه مستند اولدیغی کبی محبت دخی بو فردیت اوزرینه مستند اولدی
زیرا رجل حقدن و قادین رجلدن مشتق اولوب یکدیکرینه محبت ایتدیلر و بونک نتیجه‌سی
اولمق اوزره رجل، قادینک کندی اصلی بولنان ارککه اشتیاقی قبیلندن اولهرق،
کندی اصلی اولان ربنه مشتاق اولدی بناء علیه الله تعالی کندی صورتی اوزرینه خلق
ایتدیکی کیمسه‌یی یعنی رجلی سودیکی کبی، او رجله کندیسندن مشتق اولان قادینی
سودیردی. شو حالده رجلک محبتی آنجق کندوسندن متکون اولان قادینه واقع اولدی
و رجلک محبتی دخی، کندینک اصلی اولان حقه واقع اولدی؛ چونکه او وجود حقدن
متکون اولدی. بناء علیه رجلک محبتنده اصل اولان محبت الهیه‌در و قادینه اولان محبت
ایسه محبت الهیه‌نک فرعیدر. ایشته رجل، محبت الهیه اوزرنده ثابت اولدیغی ایچون

اليه فحبب اليه به النار كما احب الله من هو على صورته فما وقع الحب الا لمن تكوّن عنه وقد كان حبه لمن تكوّن منه وعواطفه فلهذا قال حبب الى ولم يقل احببت من نفسه لتعلقه حبه بربه الذى هو على صورته حتى فى محبته لامرأته فانه احبها بحب الله اياه تخلقاً الرحمانى]

[امدى مناسب ، بوادده واقع اولدى . حال بوكه صورت ، مناسبت جزئيه اعظم واجل واكملدر . زيرا او زوج قيلدى يعنى وجود حقى شفع ايتدى ؛ نته كم قادينه كندى وجودى ايله حلى شفع ايتدى ؟ نابغيه آنى زوج قيلدى . بويله اولنجه هويه واجل و قادينه اولدقجه تلك ظهر اولدى . امدى اجل ، قادينك اصلنه اشتياقى قبيلندن حركه كندى اصلى اولديغنه شتاقه اولدى . ثم جعل الله تعالى كندى صورتى اوزره اولديغنه كيمسه يى سودكجه ، بى آكاه سودبردى . امدى محبت ، آنجق آنده تكوّنه كيمسه يى سودكجه ، بى آكاه سودبردى . امدى محبت ، آنجق آنده تكوّنه ايدن كيمسه يه واقع اولدى وحقيقه آنده محبتى آنده تكوّنه ايدن كيمسه يه واقع اولدى كه اوده كندى صورتى اوزره . اكثه بوف ايدوب بكا سودبردى ديدى و آنى حبيبك ، صورتى اوزره حقدر . اكثه بوف ايدوب بكا سودبردى ديدى و آنى حبيبك ، صورتى اوزره حقدر . اولديغى يله تعلقنده طولايى ، كندى نفسنده (بنى سودم) ديمدى ؛ حتى آنك مرآه سى اولديغى يله تعلقنده طولايى ، كندى نفسنده (بنى سودم) ديمدى ؛ حتى آنك مرآه سى اولمغله محتبنده . زيرا آنى ، الله تعالينك آكا حبى وسطيله ، تخلق الرحمانى اولمغله محتبنده . زيرا آنى ، الله تعالينك آكا حبى وسطيله ، تخلق الرحمانى سودى .]

يعنى ايكنجى قادين واقعه اولديغى مرتبه ده مناسبت بوادده واقع اولدى . زيرا صورت آدميه ، صورت الرحمانيه ده و ناصى آدمده مشتمل . نابغيه ايكنجى قادينه اشتياقى ، حقك آدمه اشتياقى مثلى برتمثيلدر . و مناسبت معلومكز صورتك اعظم واجل واكملدر . زيرا صورت ، فرد اولمغله وجود حقى

واولده مكلفه عبادت اولمق بو نفس ايله خالقه اولمز انسانك روحى وبعده وجودك ظاهرى
اولدى وبو نفس حيوانى باطنه انسانك ايكى ماده سيدر ونفس حيوانى وجود حقك غيبنه
وسفوح فيه كه نشأت عنصريه در . آنك استعدادى سبيله نفسده استعلى عادت
اولدى ؛ بو استعلاء روحى نار اولدى ؛ نور اظلامى نسبته كم بالاده ايضاح اولندى . بوراده
اولنجه انسانه كه روح حيوانيه انسانه . ايشته آنده بو روح حيوانيده نفس حيوانى
باطنه اولدى وروح حيوانى سبيله انسانه دنيويه كماوجه روحى اونفس حيوانيك ظاهره
اولدى بعده آدم ايجوره ، اوآدمك صورتى اوزره . ديكر بر شخصى آنده مشتق
قيلدى وآكا قادين تسميه ايتدى ؛ زيرا وجوده ذكورت ، انوثته مقدمه
وانوثت ، ذكوريته مستقد - نباء عليه قادين ، آدم وديكر انسانك صورتى
اوزره ظاهر اولدى . شوحالده آدم ، بر شئيك كندى نفسنه اشتياقى قبيلندن ظاهر اولدى
قادينه مشتاق اولدى وقادين دخى ، بر شئيك كندى وطنه واصله اشتياقى قبيلندن
اولدرق ، آدمه مشتاق اولدى . بو تقديرجه قادين ، انسانه سوديرلدى . چونكه
الله تعالى كندى صورتى اوزره ياراتمه اولديغى انسانه محبت ايتدى ومادمكه نوعينه
الله تعالى كندى صورتى اوزره ياراتمه اولديغى انسانه محبت ايتدى ومادمكه نوعينه
آدم ايجوره سجده ايتديردى مع هذا آدم سجده ايده مؤمن نه قدر وظيفه لرى عظيم
ونشأت طبيعيه لرى دخى آدمك نشأتندن عالى ايدى . بعض حيوانات كندى صورتى
اوزره ياراتديغى انسانى سوديكى كبى ، انسانه دخى كندى صورتى اوزره كندنه مشتاق
ايده قادينى سودى وميل اولور .

×

[فحينئذ وقعت المناسبة والصورة اعظم مناسبة واجمع واكمل فانه زوجته
اى شفعت وجود الحية كما كانت المرأة شفعت بوجود الرجل فصيرته زوجاً
فظهرت الثلثة هو ورجل وامرأة فحن الرجل الى ربه الذى هو اصله حنين المرأة

[وكنى عنه بالنفخ يشير الى انه من نفس الرحمن فانه بهذا النفس الذى هو النفخ ظهر عينه وباستعداد المنفوخ فيه كان الاشتعال ناراً لا نوراً فبطن نفس الحق فيما كان به الانسان انساناً ثم اشتق له شخصاً على صورته سماه امرأة فظهرت بصورته فحن اليها حنين الشئ الى نفسه وحنت اليه حنين الشئ الى وطنه فحبب اليه النساء فان الله احب من خلقه على صورته واسجد له ملائكته النوريين على عظم قدرهم ومنزلتهم وعلو نشأتهم الطبيعية]

[وآندن نفخ ايله كنايه ايتدى ؛ محقق آنك نَفَس رحمانيدن اولديغنه اشارت ايلر زيرا نفخ اولان بو نَفَس ايله ، آنك عينى ظاهر اولدى و منفوخ فيهك استعدادى سببيله ، اشتعال نار اولدى ؛ نور اولمادى . بناء عليه آنسانك آنك سببيله انسان اولديغى شيئده حقك نَفَسى باطن اولدى . بعده آنك ايچون ، آنك صورتى اوزره ، شخص آخرى مشتق قيلدى ؛ قادين تسميه ايلدى ، آنك صورتى اوزره ظاهر اولدى . بهيه اولنجه آكا مشتاق اولدى ؛ شيئك كندى نفسنه اشتياقيدر و قادين آكا مشتاق اولدى ؛ شيئك كندى وطننه اشتياقيدر . امدى آكا قادين سوديرلدى . زيرا الله تعالى كندى صورتى اوزره خلق ايتديكى كيمسه يه محبت ايتدى . وآنلرك قدرلرى ومنزلتلرى عظيم ونشأت طبيعيه لرى عالى ايكن ، آنك ايچون ملائكهٔ نوريينه سجده ايتديردى .]

يعنى حق تعالى (ونفخت فيه من روحى) كلامنده روحدن نفخ ايله كنايه ايتدى كه بو كلام ايله روحك نَفَسِ رحمانيسندن حاصل اولديغنه اشارت ايدر . زيرا اوفله مك نَفَس ايله اولور

منشأی آتش اولماسنده سری ، مرتبه کیفیده ظهوریه بیلمکه اولور محبت الهیه جواهریله
خلوت شایعه ارادهٔ الهیه نک توجهیدر . مادام که عالم کثافتک اصلی آتشدر و عالم
کثافتده متکون اولان انسانده روح حیوانی دخی نادر ؛ بونک ایچون جمله مخلوقاتک
مفخری ، معصوم علیه السلام ، آنجق نار صعودنده متجلی اولوب آکا خطاب ایتدی
واحضرهٔ معصوم علیه السلام محتاج اولدیغی سوی دخی نادیدی ؛ زیرا ایضمعه ایچون آتش
نارمعه کیمه ایدی . آتش حاجتی نار اولدیغی و وجود کیفی ، ارکان اربعه نک اجتماعندن
حاصل اولدیغی ایچون ، تجلی نار صعودنده واقع اولدی . واکر معصوم علیه السلام نشأتی
بعضه ملائکه کرام نشأتی کبی ، غیرعنصری و طبیعی نوری اولدیدی ؛ آتش روحی
صورتی نار یه ده دخل ، صورتی نوریه ده ظاهر اولوردی . نور ایله نار آرسنده کی
فرق بودر که نار باقا ؛ نور ایسه یاقماز . نار عین آتشدن منبعث اولور آیدنلیغه
ضیا دینور ؛ نور دخی . نه کم آیتی کریمه ده اشارت بیورلور (وجعل الشمس
ضیاءً والقمر نوراً) وحکمت طبیعیه علمای دخی بونده متحددر . آنجق کوره ده
ضیانک منبعی حرارت واکتسابیدر منبعی دخی ضیادر . بونلرک اوچی دخی شئ واحددر .
بوشئ واحد ، اعتبارات مختلفه ایله مختلف اسملرله تسمیه اولنمشدر . شوحاله
نار ، جسم عنصری یه واردولوب آندن عکس ایدن آیدنلیغه نور تسمیه
اولنمشدر . زیرا قمرک ایشیغی آکا کوندن واصل اولور ضیادن متولددر .
ثالثاً انسانده جسم کثیفدن کیفیت احتراقه واقع اولدیغندن روح حیوانی نادیدر .
ملائکه کرامک بعضلرینک آندن مجرد اولمالرینه تکلیف اولنمز ؛ آنلرده وجودی ، ایضاً
اولکلر عناصردن ترکب ایتدیکی وناشی عین آنلرده وجود بسیطه کیفیت احتراقه واقع اولمایوب
ایچون ، روحلری نوریدر .

طب جدید ، میکروبلرك خاصه جدید آلتدن چیقمق کوستریور . عجبا بو میکروبلر طب عتیقك کوسترمدیکی
اضطرابلره برینجی غلبه سبله وجوده تکون ایتدیکی زمان معلوم ؟ اگر بالکده بویله اولدیغی ظاهر ایسه ، غلبه سی کویمه اضطراب حیاتیه اجتماعیه خدمت ایتمك اصولندن ، او میکروبلرك وجوده انتقاضه سبب اولمه جهتی برنجی اولور .
بوکون خاص جدید وجوده کلن هر بر میکروبك وجوده تخریبات ایقاع ایدیکی
اطبای جدیده طرفندن اعتراف اولنمقده ؛ برنجی ایجاد ده او وجودلر میکروبلره مقاومت
ایتمکی نظریه سی ایله دیر سوریلمکده . بو جهته رضی بابورهکی مطالعه سی مؤیددر .
هرکه اضطرابلره بدنی حیاتك بوقنامه بر وجوده ، خاص جدید سرایت ایدن میکروبلر ،
وجودده کی بو اعتدالی بوزمامق قصدی ایجون ، تأثیرایه میدیدلر . بو ساسانه تدقیق
وعینه وجدیه طب اطمینان تدقیقه ، منصف وحاذق اطبانك همتنه قاطعه برشیه

امدی انسانك ایکنجی ایعه سنده ان لطیف رکن حرورییه ، وبدنك حیاتی حرارت غریزیه نك
دوامیله در . وبو حرارت منقطع اولنجه روح حیوانی رضی منقطع اولور . وحرارت غریزیه نك
بقاسی رطوبت غریزیه نك بقاسیله در . رطوبت فانی اولنجه حرارت رضی کسیلیر . زیرا رطوبت
جسد انسانیه بوقنامه عنصر مادیه متولددر . وفصل ابو بیده رضی ایضاح اولندیغی اوزره
آتش ایله صو ، حکمت طبیعیه اطمینجی کیدیرینك صدی اولمق سیالدده غایت ایده
باکلیمیا عینی قناعتی محصل اولور . وصو بوکونه که حرکت اطرافده تموج ایدن بحر محیط
اولجه آتش اولمق ، سولدالحموضه وسودیومدن مرکبدر . ایشته انسانك
وجود کثیفی بو عالمده مخلوقه اولدیغی وعالم طبیعیك منشأی آتش بولندیغی ایجون
حیوانات سائره نك روحی کبی انسانك روح حیوانی رضی ، جسمنده رطوبت غریزیه
سبیله ، کندی نفسنده وذاتنده اشتعالی ایدن نار اولدی وعالم طبیعتك

جواب

هکیم طب اولویسی اولسون ، اساس ، اولاً مرضك تشخیص وثانیاً اومرضك تداویسیدر . اسکی وینی طبه کوره ، هر بر مرضك برطاقم اعراضی واردر . اطبا اعراضی ، بو اعراضدن تشخیص ایدر وآنی کوره تداوی ایدر . کیمیاوی فنیله اعراضك اصول تعیینی تبدیل ایتمه واز جمله وجود انسانیده مرضك تکونه سبب اولدیغی باکتیلرك وجودینی اظهار ایله مشغول اولمشدر . بالطبع مرضك تداویسی ایجون دخی برطاقم اصول جدیده وضع ایتمشدر . دیگر طرفدن طب ایله علاقه دار اولان کیمیای جدید دخی عناصر بسیطه یی کشف ایدوب بیلکیلرینه اوصاف مخصوصه تعیین ایدیکی جزئی قالمشدر ، سودیوم ، پوتاسیوم ، ایود ، بروم ... الخ کبی برطاقم عناصر بسیطه دن ادویه اولدیغی جهتله استعمالدن باشلامشدر . حال بوکه طب عتیقده بو عناصر بسیطه ، مرکبات حاکمه استعمال اولنوب ومرضی اولدیغی حالده دکلدیر ، کسب عافیت ایدردی . طب جدیدك مقدمه نظریسی دائره سنده تداوی ایدن برطرفدن اعضایه واسطه سیله وجودی تقویه ودیگر طرفدن میکروبلرك تأثیرینی ازاله ایده بیلدیکی جهتله عملی در . اطبای جدیده کندی نظریاتی دائره سنده مستغرقه اولدقلرندن طب حقیقك قانونلری ایله شغولیتی محبث کوردکلری وهر ایکی طبك قواعد اساسیه سنی توفیقه لزوم کورمدکلری جهتله اطبانك خطه سنه برطاقم اطبانك خطه لرینی ، خزانه حکمتی طوقندن ماداکه عقلك ضبطه آلمشدر برطاقم اطبانك خطه لرینی اصول عتیقه دائره سنده تداوی ایتکلرینی وشمدیکی تجربه لرك ظهوره کلدیکنی کوردکلری (بزکندی اصول طبابتمزده صایلدیغنه قائلدر) بو یولی اطبانك اصول تداویلرینی تنقید ایدوب استفاده ایتك خاطرینه کلیور ؛ آنلر ، مرضایه یك اعلا تداوی ایده بیلیورلر) وجهه ایدی . حمد ایتمه طب جدید ، طب عتیقه التفات ایتمیه آنك بطلانی لازم کلمز چونکه ، قانونه عتیقه دائره سنده واقع اولان تداوی نتیجه سنده مرضا امارهٔ عافیت ایتدیکی

صفرا ، سودا و دمه . اطبا بخره اخلاط اربعه تسمیه ایدرلر . صفرانک طبیعتی
حار و یابسدر . عصارنک طبیعیسی متولدر . مسکنی وجودانسانیده مراره در .
مراره نک مسکنی باشدر . دمک طبیعتی حار - رطبدر . هوای طبیعیسی متولدر .
وجودانسانیده مسکنی قره جکدر . بلغمک طبیعتی بارد - رطبدر . عصارسی دنیه
متولدر . وجودانسانیده مسکنی آوه جکدر . سودانک طبیعتی بارد یابسدر .
وعصارسی صفرادنیه متولدر . وجودانسانیده مسکنی طالاقدر . حرارت صفرادنیه
سرور ، دمدنیه ، غم بلغمدنیه و خوف سوداسندن متحصلدر . اشبو
اطبانک اخلاط اربعه تسمیه ایتدکلری بوغردر . قوام بدن بو اخلاط اربعه ایله در .
بدنک صلاحی بونلرک اعتدالی وفسادی دخی بونلرک غلبه سیله اولور .
زیاده دیه قسم منقسمدر . بایله ، حوک بله ، قسمه والیک بله در .
بایله طبیعتی حار - یابسدر . بوقسمده وجودانسانیده صفرا زیاده لشیر حوک بله
طبیعتی حار - یابسدر . بوقسمده صفرا زیاده لشیر ، قشیک طبیعتی بارد - رطبدر .
طبیعتی بارد یابسدر ؛ سودا زیاده لشیر ، قشیک طبیعتی بارد - رطبدر .
بوقسمده بلغم زیاده اولور . الیک بله حار - رطب لشیر . بوقسمده دم
تزاید ایدر . صفرایه هر بارد رطب و دمه هر بارد یابس و بلغمه
هر بارد یابس و سودایه هر حار - رطب دوای ناقعدر . غایه بعض هر بر علتک دوسی
هر بر حار - یابس و سودایه هر حار - رطب دوای ناقعدر ؛ بلکه بازده الله
صنعی ایدر . ونکته بو ادویه نک تأثیراتی طبیعی دکلدر ؛ بلکه بازده الله در .

سؤال

نجابتلو سعیده وکیخانم فیه به مستند اولان طب جدید ، تداوی مرض حقنده طاقم
قواعد جدیده وضع ایتمه اولدیغندن طب حقیقی بو قوانینه انطباق ایتمیور . حقیقت
بو اساسات متروکه یه استنادی شایان نظر در .

عندنده حقك مشاهده اولدیغی شی ، بولقاء خاصه ؛ بولقاء خاص ایسه ،
براه اعتباریه . شوحکم حضیقتده حقك اسیاقی نیه کندی نفسنه اولمه
اولور . سن حق تعالی حضرتلرینی کورمزسین که (ان الله خلق آدم علی صورته)
حدیث شریفنده خبر ویلدیکی اوزره افاده کندی صورتی اوزرینه یاراتدی
جونکه انسانه ، آنك - روح کلیسنده - وانسانك صورة الرحمه اولمه مخلوقه
اولماسی ، حقك حیاة ، علم ، سمع ، بصر ، اراده ، قدرة ، کلام
وتکوین صفاتنی جامع بولنمسی اعتباریدر . حقك بوصفات کلیسی ، عبدك
وجود کثیفنده جزئیله ظاهر اولمشدر . وقتاکه انسانك نشأت صوریه سی
آنك جسدنده مجتمع اولوب قانه ، صفرا ، سودا وبلغمه عبارة ارکانه ایصاله
آنك جسدنده ، جریان ایدن حیات اولمه حیات غریزیه سبیله ، آنك
وجود بولدی ، جسدنده طوتنیه حیات اولمه حیات غریزیه سبیله ، آنك
ذاتنده ونفسنده استعمال حادث اولدی ؛ شوحکم ، انسانك نشأت صوریه
بوجهایله اولدیغی ایچوندر ، روح حیوانیسی نار اولدی .

معلوم اولسونکه شیخ اکبر رضی الله عنه حضرتلری ، انسانك نشأت صوریه سی ارکانه
ارجاع ایله وجود بولدیغنی بیان بیورمسی ، طب طبیعیه قانونه مبنی در . وتحقیقات قبول
کورمه سی اولمه اساسات دینیه دن دکلدر . علم طب طبیعیه اساساتنك مجملا بیانی بودرکه
حکیم مطلق حضرتلری عالم کتافتی اولمه دنیایه وآنده اولمه اشیایه درجه یکنده خلق
ایلدیکی کبی بخاردن هوا ، نار ، طوپراغه وصودن ویونجه دن هوا بنك ، وطبیعت جدیدی
واردرکه هوا نمکلی بارد ، نار کلی حار ، طوپراغمکلی یابس وصوکمکلی رطب
بودرکه هوا بنك بدنده انشا ایده بیلمکی واردرکه آنلاردن بلغم ،

[فلما ابان انه نفخ فيه من روحه فما اشتاقه الا لنفسه الا تراه خلقه على صورته لانه من روحه ولما كانت نشأته من هذه الاركان الاربعة المماثلة في جسده اختلطا حدث عن نفسه اشتعال بما في جسده من الرطوبة فكان روح الانسان نارا لاجل نشأته ولهذا ما كلم الله موسى الا في صورة النار وجعل حاجته فيها فلما كانت نشأته طبيعية لكان روحه نورا]

[امدى وقتاكه محمده آكا كندى روحندن نفخ ايتديكنى بيانه ايدى ؛ نار عليه آنجه كندى نفسنه مشتاق اولدى . سن آنى كورمزسك؟ آنى كندى صورتى اوزره خلق ايدى زيرا او ، كندى روحندن ، وقتاكه آنك نشأتى ، آنك جسمنده اخلاط ايله مسمى اولان بو اركان اربعه دن اولدى ؛ جسمنده رطوبتدن اولان شى سببيله نفسنده اشتعال حدث ايدى . بوجه اولنجه انسانك روحى ، آنك نشأتى جسمنده

اوزره حقك محبتی ، عبدك حقه محبتندن مقدمدر . اگر حقك عبده محبتی اولمسه ایدی ؛ عبد حقه محبت ایتمز ایدی .

بیت

عشق اودی اول دوشر معشوقه آندن عاشقه . شمعی کورکه یانمادن یاندیرمادی پروانه‌یی

[وتهفوا النفوس وتأبى القضا * فاشكوا الانين ويشكوا الانينا]

[ونفوس مضطریدر وقضا منع ایدر ؛ بناءً علیه بن انیندن شکایت ایدرم ، اوده انیندن شکایت ایدر]

یعنی نفوس ، اشتیاق لقا ایله مضطرب اولورلر و دوکونورلر . حال بوکه موجب لقا اولان اولوم ، قضا اولندیغی وقتدن اول کلمز بناءً علیه موجب لقا اولان اولومی قضا منع ایدر . بویله اولنجه موجب لقا اولان موتی ، قضانك منع ایتمسندن طولایی بن شکایت ایدرم و وجود کثیف اضافیسی ، بکا وصوله مانع اولدیغندن ناشی ده ، بنم حبیبم دخی بو فراقدن شکایت ایدر .

مثنوی

بشنو از نی چون حکایت میکند . از جداییها شکایت میکند
هر کسی کو دور ماند از اصل خویش . باز جوید روزگار وصل خویش

ترجمه

نیدن ایشیت ، نصل حکایت ایدیور ؛ آیریلقلردن شکایت ایدیور
کندی اصلندن اوزاق دوشن هر بر کیمسه ، وقت وصالنی تکرار آرار ، طورور

امدی بی تعین اولان حق لطیف ، مرتبهٔ امکانه تنزلنده ، عبد مشتاقك صورت کثیفه سنده متعین اولدیغندن عبد مشتاقك حقه اشتیاقی ، حقك کندی نفسنه اشتیاقندن عبارت اولور

[ولما كان العبد لا يلقى الحق الا بعد الموت كما قال عليه السلام ان احدكم لا يرى ربه حتى يموت لذلك قال ولا بد له من لقائي فاشتياق الحق لوجود هذه النسبة]

[رسول عليه السلامك (سزدن بريكز محقق ربنى كورمز ؛ تا كه أوله) بيورديغى كبى ، وقتا كه عبد حقه أولومدن صكره ملاقى اولور . ايشته بونك ايچون الله تعالى (بنم لقام لابدر) ديدى . بنا : عليه حقك اشتياقى بو نسبتك وجودى ايچوندر .]

يعنى صلى الله عليه وسلم افندمزك (ان احدكم لا يرى ربه حتى يموت) بيورديغى وجه ايله ، عبد حقه آنچق أولومدن صكره ملاقى اولديغى ايچون الله تعالى بالاده ذكر اولنان حديث ترددده اولومدن استكراه ايدن عبد مؤمنه كندى لقاسنك لابد اولديغنى بيان ايلدى . بنا : عليه حق موتك وجودى عندنده ، عبدده حاصل اولان نسبت رؤيته ، مشتاقدر . و حقك اشتياقى ، موت اثناسنده واقع اولان بو نسبتك وجودى ايچوندر .

شعر

[يحن الحبيب الى رؤيتي * وانى اليه اشد حنينا

[حبيب بنم رؤيتمه مشتاقدر ؛ حال بوكه بنم آكا اشتياقم اشددر]

حضرت شيخ رضى الله عنه بو شعرى حق طرفندن انشاد ايله بيورلركه بنم عبد حبيبم ، جمال باكمالمك رؤيتنه مشتاقدر . حال بوكه بنم آكا اولان اشتياقم ، آنده بكا اولان اشتياقندن دها شديددر . زيرا (يحبهم ويحبونه) آيت كريمه سنده بيان بيورلديغى

حق تعالی حضرتلری بو حدیث قدسیده (ولا بد له من الموت) یعنی (حال بوکه موت لازمدر) دیمیوب (ولا بد له من لقائی) یعنی (بنم لقام لابددر) قولی ایله عبدی لقاء خاص ایله مژده له دی و بونی دخی اولومی ذکر ایدرک عبدی مغموم ایتمامک ایچون بویله بیوردی.

سؤال

حق تعالی قرآن کریمده (کل نفس ذائقة الموت) یعنی (هر بر نفس موتی طاداجقدر) بیوردی و موتی ذکر ایتدی عبادی بوندن مغموم اولمازمی

جواب

اولاً بو آیت کریمه عموم خطاباً نازل اولدی بنا علیه مؤمن و غیر مؤمن بونکله مخاطبدر. حال بوکه اماره لک مرتبه سنده نفس حیوانیتله متصفدر. و آنک سرکشلکنی ذکر موت ایله مغموم ایدوب کسر ایتمک اقتضا ایدر. و نفوس ابیه یه اولومدن دها مؤثر بر وعظ و نصیحت یوقدر. نته کم حضرت عمر رضی الله عنه رسالتپناه صلی الله علیه وسلم افندمزدن نصیحت ایسته دکده بو حقیقته اشاره بیوردیلر که (کفی بالموت واعظاً یا عمر) یعنی (یا عمر سکا وعظ و نصیحت اولرق اولوم کفایت ایدر) ثانیاً حق تعالی حضرتلری بو آیت کریمده یالکز اولومک ذکریله اکتفا بیورمایوب آنک نتیجه سنی دخی مابعدنده (ثم الینا ترجعون) قولیله بیان بیوردی یعنی (هر بر نفس اولومی طاداجقدر. بعده بزم جانبمزه رجوع ایده جکلردر) دیدی شوحلره موت سبب رجوعدر. و رجوع ایسه سبب ملاقاتدر. بنا علیه آیت کریمه هم ذکر موتی و همده تبشیر لقاء خاصی جامع اولمش اولور.

حدیث قدسیده ایسه (عبدی المؤمن) بیورلدیغنه نظراً بو خطاب، خطاب خاصدر. زیرا نفوس مقربینک سرکشلکی، مواظبت شریعتله زائل اولمش و اراده آنجق وجود حقیقی ایله وجود اضافیدن متولد بر ذوق اثنینیت قالمش اولدیغندن عبد مؤمن یالکز لقاء خاص ایله مژده لنمشدر.

رجوع ایده بیلیسه . نتایجه الله تعالی کندینی مشاهده اولنمق مقدر بیورمش اولمسی
رؤیته صفت خاصه سنه مشاهده اولور . وبو رؤیته صفت خاصه سی دخی ، آنجق اولوم وقتنده
عبدك ، وصف عبدیتی حائز اولمق وجهیله کیفیك احکامی قالقدیغی حینده حصوله کلیر
و اوقدر بیله زیاده یاشامق دیکر ، حقه اولمیان اشیادن اولمامق ، اولملری و قتنده
حصوله کلمه بو رؤیته صفت خاصه یله سائر اولور . فقط عند الموته واقع اولمیان بو رؤیته
صفت خاصه سی ، حیاته زیاده آنجق بدنه عنصریدن عزل حجاب ظلمانیسی اولمیوب کوره ده
یوقه بو حیاته دیکر زده تعلقات اعتباریه بولنمامه یعنی صور عالمده بولنمامه دخی صور عالمده
محتجب بولنمامه کوره بو رؤیته صفت خاصه سی واقع اولمایه آنلرك چشم ارواحنه
بو تعلقات پرده اولور . نتیجه کم عمده یقالی بورده (من کان فی هذه اعمی فهو فی الاخرة اعمی)
یعنی (بو حیاته دیکر زده اعما اولمیان کیسه لر آخرتده دخی اعما در) نتایجه بو عالمده ایکن دیده عقلیه
حجاب اعتباریه وصفات بشریه غشاوه لرینی آتمه وعند الموته دخی حجاب بدنك ایتماسیله
رؤیته حقه صفات خاصه یله مشرف اولمه اقتضا ایدر . نتیجه کم عمده یقالی تردده دائر اولان
حدیث قدسیده (بنه موقع کریه کوره مؤمن قولك روحنك قبضنده تردداتیکم
کبی ، فاعل اولدیغم برشیده تردد ایتدم وبن آنك اولمه سنه استکراهی کریه کوردم
حال بوکه آکا بنم لقام لابدر) بیوردی وبو حدیث قدسی نقادلرك یه مشاهده
اولمق عباد مقربینه حصوله کلمه رؤیته صفت خاصه سنه حقك اشتیاقنی کوستر .
زیرا حق تعالی حضرتری ، کندینه وصول سبباولمق موقته استکراه ایدن عبد مؤمنك ،
نقادحقه مشاهده اولدیغی حالده روحنی قبض ایتمك ایسته دیکی جرثقه ، اوعبده موقع کریه
کوره دیکی اثناده روحنی قبض ایتمکده تردد بیوریور . نتایجه حق تعالی حضرتری
نفس اولومی کریه کوره دیکی واولوم موضوع بحث اولدیغی وقت نحبه اولدیغی جرثقه

آكا بنم مقام لابد در) . امدى آنى لقا ايله مژده له دى وآنك ايچون ، آكا موت لابد در ديمدى . تاكه آنى ذكر موت ايله مغموم ايتميه .]

يعنى حق تعالى حضرتلرينى جميع اهوالدن وشدائدن بالخاصه مشاهده اولنجه بارى ، حقك آنده شوقى ثابتدر . نهايه عليه حجاب اولمق بو بدن كثيف عنصرينك تعينى اوزرنده فالمقصد ، حق تعالى بو مقربينك كندوسنى بلاحجاب مشاهده ايتملرينه محبت ايدر . ومقام دنيا مرتبه كثرت اولديغندن بو روئيتى بلغ ايدر . زيرا بو بدن كثيفده حجاب طبيعت وشبهتى وارد . وصلى الله عليه وسلم افتخرلرك (انا بشر مثلكم) و (انا اغضب كما يغضب البشر) يعنى (بنده سزلرك كبى بشرم) و (بن بشرك غضبه اينديكى كبى غضب ايدرم) بيورملرى بو دقيقه يه اشارتدر . شوحالده حق تعالينك (يا داود انى اشتاق اليهم) قول كريمى (ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين) قول منيفه بكزر . (حتى نعلم) قولى حقنده كى ايضاحات مفصله سيشديه علم ذاتك وعلم اسمائك بجشده كلدى يعنى حق تعالى ذاتنده متجلى اولمق بالجمله شؤوناتنى علم ذاتى واليسى ايله بيلوب طوركدر (سزدن صابر ومجاهد اولانلرى كيلم در) بيلمك ايچون سزى امتحان ايدرز) بيورمدى ومقربيه ايسه شؤوناتى الهيه دن اولديغى شؤوناتك الهيه ذاتك غيرى اولديغى حالده (بنم آنده شوقم زياده در) بيورمدى بالجمله الهيه ذاتك غيرى اولديغى حالده شؤوناتك امتحانه الهى وكرك استعداده الهى وجود مظهرلرينك مرتبه امكانه بالتنزل بولمرتبه كرك امتحانه الهى وكرك استعداده الهى وجود مظهرلرينك مرتبه امكانه بالتنزل بولمرتبه ظهوريه تعلقه ايتمكله هر ايكى قول كريمده بكزر . زيرا شئ لطيفك مرتبه كثافته تنزل حاكمه ، آنك صفات علاسنه سد عبارت اولمق بولكثافت ، اوشئ لطيفك حجاب اولمق . نهايه عبد بولكثافت اوزرنده خالقمالكه اوشئ كثيفده موجد اولمق لطيف ، اصلنه

دیمك كه موت ارادیده بو وجود متعین قیلدن بر كوملك درجه سنده بر حجاب اولیور
موت طبیعی ده ایسه بو كوملك دخی قالمیور .

بیت

حلهٔ جنت اولورسه چكه یم چاك ایده یم . دم وصلنده بكا حائل اوله پیرهنم

[فشوق الحق لهؤلاء المقربین مع كونه یراهم فیحب ان یروه و یأبی المقام ذلك
فاشبه قوله حتی نعلم مع كونه عالماً فهو یشتاق لهذه الصفة الخاصة التی لا وجود
لها الا عند الموت فیبل بها شوقهم الیه كما قال تعالی فی حدیث التردد وهو من
هذا الباب (ما ترددت فی شیء انا فاعله ترددی فی قبض روح عبدی المؤمن
یكره الموت وانا اكره مسائته ولابد له من لقائی) فبشره باللقاء وما قال له
ولابد له من الموت لئلا یغمه بذكر الموت]

[بنا علیه حقك شوقی ، آنلری كورور اولمسی ایله برابر ، بو مقربین ایچون ثابتدر .
بویله اولنجه كندیسنی كورمه لرینه محبت ایدر و مقام دنیا بونی منع ایلر . امدی آنك قولی
عالم اولمسیله برابر (تاكه بز بیله لم) قولنه بكزه دی . اویله ایسه او ، آنجق موت عندنده
كندیسی ایچون وجود اولان بو صفت خاصه یه مشتاق اولور . بنا علیه آنلرك آكا اولان
شوقلری آنكله ساكن اولور . نته كم حق تعالی حدیث ترددده بیوردی واو ،
بو بابدندر . (بن فاعل اولدیغم برشیده ، موتی كریه كورن مؤمن قولمك روحنك
قبضنده تردد ایتدیكم كبی ، تردد ایتمدم و بن آنك مسائتنی كریه كورورم . حال بوكه

کندی نفسنه اشتیاقی اولور . بونک اوچنجی الله تعالی کندینه مشتاق اولدیغی حقنده بیورمشدی
ای داود بنم دخی آنده اشتیاقم واردر یعنی الله تعالی‌یه مشتاق اولدیغی کبی الله تعالی‌نک آنده اولان اشتیاقی دخی شدیدر . اگر عبد تعالی‌ی دیده حاضر
و هر شئی شاهد اولدیغی حالده آنک مشتاقنه اشتیاقی نه معنایه کلیر دینیلیر حالبوکه
حقک مشتاقنه اولان شوق و اشتیاقی لقاء خاصدر ؛ جواب ویریلور . چونکه عبد
مشتاقنک وجودنده متمکندر . و بو بقیه آراده حجاب لقادر . اولوم ایله
اورتهدن قالقمادقجه لقاء تام حاصل اولماز . مثلا صو انجماد ایدوب بوزلشمکده
بقیه اولدیغی مخصوص ایکیدکجه آنده محبوس اولدیغی صو وجودنده
درجه‌یه ملاقی اولماز . نتیجه بالعرض صو بوزه اشتیاقی ، کندی نفسنه
اشتیاقیدر . زیرا یوسف علیه السلام حالکده ناجیسی اولدیغی حدیث شریفده ،
(سرنده بولندیغی اولدیغی شاهده ایدر) بیوردی . یوسف علیه السلام ،
وقتنده حاصل اولان لقاء خاصه مشتاق اولمه لازمدر ؟ تاکه عبد آنک اشتیاقنده
دها شدید بر اشتیاقده اکا مشتاق اولسون . وصوت حدوثنده حجاب طبیعت
بولقادیغی خاص
و بدنه کثیف اعتبارلی قالقمسندن عبارت اولان بر حال اولدیغی جهتله حتم صوت ارادی
وجوده صوت طبیعی یه سالکدر . دینیلمشدر ؛ فقط صوت ارادی ده بو بدنه کثیفک
حاصل زائل اولسه بیله بقیه موجود اولدیغی جهتله صوت طبیعی کبی دکلدر . نه کم حضرت
مولانا رضی الله عنه افندمزک مرض موتلرنده شیخ بکیر حمدالله قدس سره حضرتلری
آنلرک عیادتلرینی تشریف ایدوب (شفاک الله یا مولانا) بیورمسیله حضرت پیر دستکیر
(بوینده صاکه (شفاک الله) سزک اولسون عائشه‌یه معشوقه آلاسنده فیلدیر برکوکلده
نیازده برش قالمامشدر . ایشته مزمیکز کوز ، کوزه واصل اولسون) بیورمشلردر .

عبادتك اولمق اربابه شفقتك كافه‌سنى جامع اولديغى كبى . صورت عبوديه محمديه دخى
وجود مطلوب حقك صورت انسانيه يه كلمجه‌ده . تنزل ايدركى بالجمله مراتبى محتوى وجميع
مراتبك نتيجه‌سى وزبده‌سى اولديغندن دنيا وآخرت ده اربابه اولمق (الله) بولنديغنه
دليل اك واضح دليل اولدى . امدى صلى الله عليه وسلم افندمز كل اولديغى وقادر اولمدى
بر جزئى بولنديغى ايچون كلك جزئيه ميل واشتياقى قاعده‌سنجه آنجق آكا قادر
سويولدى . اوده قادر اولمدى مع هذا آنك اشتياقى يه كندى نفسنده
ضمنكه جزئى ، حقيقتى اعتباريه كلك عينيدر . وتعين اعتباريه ايله غيريدر . وبو سببدن
سحبى آنجق كندى نفسنه در . زيرا ظهور ، حقك كندى ذاتنه اولمق حيثيله در .
وجميع موجوداتده ساى اولمق محبتى / بو حيثيت حقيقيه / تفصيلنه عبارتدر . واشتياقه
دخى آيريلقدن منبعثدر . اكر كل ايله جزئى آيرسه آيريلمه واقع اولماسايدى ؛ كلية
وجزئيت صفتلرى ظاهر اولماز . وكلك جزئيه محبتى واشتياقى حصول كلمز ايدى
امدى صلى الله عليه وسلم بو (حببت الى من دنياكم ... الخ) حديث شريفيله ، حقك
بونشأت عنصريه حقده (به آدم روحمدن نفخ ايتم) قولنده منجلى اولمق نفس امرى
اظهار بيوردى وبو قوله منجلى اولمق نفس امر دخى بودركه الله تعالى كندى
روحكدن انسانه نفخ ايتمكله ، روح انسانى ، روح كلى الهيه جزئى اولدى
نتيجه‌سنده انسانه ده منتقيد ومنبعث اولمق حصه لطيفه ، انسانه ميل
واشتياقى ، كلك جزئيه ميل واشتياقى كبيدر . حصه انسانه كندى وجدنده
نفخ اشتياقه صكه ، صورت انسانيه ده ظهورى وتعين جبليه ، كندى نفسى
انسانه لقاسنه سوق ايدى وصف ايدى . شوحالم آنك انسانه اشتياقى

على اصله الذى هو ربه فافهم فانما حبب اليه النساء فحن اليهن لانه
من باب حنين الكل الى جزئه فأبان بذلك الخبر عن الامر فى نفسه من جانب
الحق فى قوله فى حق هذه النشأة الانسانية العنصرية ونفخت فيه من روحى
ثم وصف نفسه بشدة الشوق الى لقائه فقال للمشتاقين ياداود انى اشد
شوقاً اليهم يعنى للمشتاقين اليه وهو لقاء خاص فانه قال فى حديث الدجال
ان احدكم لن يرى ربه حتى يموت فلابد من الشوق لمن هذه صفته]

[امدى محمد صلى الله عليه وسلم ربنه ، اك زياده واضح اولان دليلدر . زيرا عالمدن
هر بر جزء ، كندينك اصلى اولان ربنه دليلدر ؛ بناء عليه أيى آكلا . وآكا آنجق
نساء سودیرلدی ؛ اوده آنلره مشتاق اولدی . زيرا او كلك جزئنه شوقى
بابندندر . امدى او ، بو خبر ايله ، حقك بو نشأت عنصريه حقنده ، (ونفخت
فيه من روحى) قولنده جانب حقدن نفس امرى اظهار ايلدى . بعده حق
كندى نفسنى ، انسانك لقاسنه شدت شوق ايله وصف ايتدى . بناء عليه
مشتاقين ايچون ، (ياداود بنم ده آنلره « يعنى كندينه مشتاق اولانلره » شوقم
اشددر بيوردى . اوده لقاء خاصدر . زيرا رسول عليه السلام حديث دجالده
(سزدن بريكز اولمدكجه ربنى مشاهده ايتمز) ديدى . بو بيله اولنجه ، كندينده
بو صفت اولان كيمسه ايچون شوق لابددر .]

يعنى عالمك هر بر جزئى كندى ربى خاصى اولان بر اسمه دليلدر . وهر بر اسم دخى مسمى اولان
عين واحدة الوهيته دليلدر . حال بوكه محمد صلى الله عليه وسلم افندمزك حقيقتى ، وجود مطلق حقا
لايقين مرتبه سندن ، يقين مرتبه سنه تنزلندن عبارت اولديغى جهتله ، اسماء مختلفه الهيه دن

هست دکان حق تن انسان . اندرونش صفات الرحمن

پس تو در خود ببین صفات خدا . گرچه اندک بود بدان ز صفا

که چسان است آن صفات منیر . سیر کن زین قبیل سوی کثیر

زین صفات قلیل رو سوی اصل . مکن اندر میان هر دو تو فصل

دل بحق ده اگر دلی داری . چون ازو میرسد ترا یاری

ترجمه

وقتا که حق، خلقی ظلمتده یاراتدی؛ آنلرک اوزرینه رحمت رحمانیه سندن رشن نور ایلدی آنلره علم وسخا کبی صفات قدیمه سندن، گوهرلر وضع ایلدی. تاکه کندکده آنک صفتلرینی کوره سک وآنک صفتلرندن ده ذاتنی مشاهده ایده سک نته کم عطار، دکانه وپازاره هر بیغیندن کتیرر؛ فقط چوق دکل، آز کتیرر بر دنبره هپسنی کتیرمز. آنک هر بریسی ایکی یوز حیوان یوکی ایله طولو، چوق انبارلری واردر. هر برندن کوچوک طبله یه وضع ایدر. هر بر طبله نک ودکانک آله بیله کبی قدر نقل ایدر. هر نقدر طبله لرده آز اولور ایسه ده بر عاقل بوندن او انبارلرک اولدیغنی شکسز بیلیر. ایشته حقک دکانی دخی، انسانک تنی در آنک ایچنده رحمانک صفتلری واردر. بویله اولنجه سن کندکده صفات خدایی کور. هر نقدر او صفات منیرک نصل اولدیغی سنده آنلر ایله آز ظاهر اولور ایسه ده سن، بو قدردن، کثیر جانبنه سیر ایت. بو صفات قلیلدن، اصل طرفنه کیت هر ایکیسنک آراسنده فصل مشترک اولوب قالمه. مادام که آندن سطا عنایت ایرلیشور؛ اگر بر کوکلک وارسه، او دلی حقه ویر.

[فکان محمد صلی الله علیه وسلم اوضح دلیل علی ربه فان کل جزء من العالم دلیل

اولمامق بولنورسك . زیرا سنك نفسكك حقیقتی ، مرتبهٔ اطلاقده حقك عینیدر .
واو مرتبه ده حقی بیلمك ممكن دكلدر كه نفسكك حقیقتنی بیله سك . وایكنجیسی
اولاً (حق بیلینیر) قولنه كوره دخی سن نفسكی صفات كمالیه ایله عارف
اولدیغك ایچون ریكی ده عارف اولورسك . زیرا كورورسك كه سنك وجودكده
حیات ، علم ، سمع ، بصر ، اراده ، قدرت ، كلام وتكوین كبی بر طاقم
صفتلر ثابتدر . حال بوكه بو وجودك حقك وجود حقیقیسنه مضاف اولان
بر وجود اضافیدر . واو وجود حقیقی سنك وجود اضافیكك قیومیدر . اكر
او وجود حقیقیده بو صفتلر ثابت اولماسه ایدی ؛ آنلرك آثاری بو صورتله
سنده دخی ظاهر اولماز ایدی . ایشته بو صورتله سنك نفس تكاثفكك استعدادی
قدر ، آنده ظاهر اولان كمالاتدن ، حقك كمالات نامتناهیه سنك ثبوتنه استدلال
ایدرسك . سلطان ولد رضی الله عنه افندمز مثنوی شریفلرنده بو معنایی ایضاحاً
شو وجهله بیوررلر :

خلق را حق چو ساخت در ظلمت . نور شان ریخت بر سر از رحمت
اندر ایشان نهاد گوهرها . از صفات قدیم علم و سخا
تا كه در خود صفات او بینی . وز صفتهاش ذات او بینی
همچو عطار كو ز هر انبار . آورد در دكان و در بازار
اندكی آورد نه بسیار او . همه را ناورد بیكبار او
باشد انبارها ورا بسیار . پر ز در هر یكی دو صد خروار
نهد از هر یكی بطبله خورد . قدر هر طبله و بكلبه برد
گرچه در طبله ها بود اندك . عاقلی زان بداند آن بی شك

واقعا تجربه بواسطه عنایت اولان تعبیات اظهاریدن فقط سن کاشف اولمه
مسعی بردن عاجز کلدک .

بو جهاتدن انسانک کندی نفسنه معرفتی ، ربنک معرفتنه مقدم در .
چونکه انسانک ربنه معرفتی ، آنک کندی نفسنه معرفتندن نتیجه در .
یعنی انسانک کندی نفسنک صفات انفعالیه و بو جهتیله متصف اولدیغنی عارف اولمدقجه
حقک صفات فعلیه و بو جهتیله متصف اولدیغنی بیلمز ؛ زیرا فاعلیت ، منفعلیتیله
ظاهر اولور . اینه انسانک کندی نفسنه محتاج ربنک معرفتنه مقدم اولدیغی بیوریلمشدر
صلی الله علیه وسلم افندمز (من عرف نفسه فقد عرف ربه) بیوردی زیرا وجود
اضافی انسانک وجود حقیقی حقک جزوی کبی اولدیغندن وجزوک وصفندن کلک
وصفنه انتقال اولنه بیلدیکندن ، انسانک کندی وجود جزوینک وصفنی عارف
اولمله حقک وجود کلینک وصفنی عارف اولور .
امدی سن ایترسک حقک معرفتی تمام دکلدر . دیه بیلیرسک ؛ چونکه آنک معرفتنه وصولدن
عاجزدر . دیه بیلیرسک ؛ چونکه آنک حقنده بویله دیمک جائزدر ؛ زیرا مرتبهٔ
اطلاقده حقک کندی حقیقتی وجهیله بیلمک تمام دکلدر ؛ کندینی آنجق تنزله کندی
بیلیر وایترسک حقی بیلمک تمامدر . دیمک آنک معرفتی اثبات ایده بیلیرسک
چونکه وجودانک ایله سائر موجودات حقک آنلرک صورنده تجلیه ونقیدندن
ظهور کلشدر . ووجود لطیف همه آنلرک اشکال وصورنده متکاثف اولمشدر .
بنا علیه زات لطیف همه مرتبه لطافتده کورونمز و بیلنمز ایکن ، بو مرتبهٔ تکاثفده
کورونمه وبیلنمشدر . امدی بو ایکی قولدن (همه بیلنمز) قولنه کوره سن حقیقتده
غیبیه سی اعتباریله کندی نفسکی بیلمدیکک بیلیرسک و بو حکم ده ربکی عارف

شوحالده ربکی عارف اولمازسه و ایکنجیسی نفسکی عارف اولورسه . بناءً علیه ربکی عارف اولورسه]

یعنی قادینک غنینک اصل ظهوری ، ارککک برجزؤی اولهرق واقع اولدیغی ایچون ، محبت بابنده بیان بیوردیغی اوچ شیدن ابتدا قادینی وصکره ده نمازی ذکر ایتدی . زیرا وجودده اصل اولان فاعلیتدر . و منفعلیت نتیجه در . و مظهر فاعلیت ارککک ، مظهر منفعلیت ایسه قادیندر . بناءً علیه قادین ارککک نتیجه سیدر . و نتیجه جزؤدر . شوحالده قادین اصل ظهورده ارککک جزؤی اولمسه اولور . نته کم انسان حقک بعض ظهوراتیدر . و حق انسانک اصلی و منشأیدر . زیرا حقیقت انسانیه اولان حقیقت محمدیه ، لایقین اولان ذات احدیه نک ، مرتبهٔ تعینه تنزلیدر . اگر ذات مطلق ، لباس تعینه بورونوب مقید اولماسه ایدی ؛ آنک تفصیلی و ظاهری اولان وجود انسانی ساحه آرای بروز اولمازایدی :

بیت

فرستادیم آدم را به بیرون . جمال خویش بر صحرا نهادیم
جمال ما ببین زین راز پنهان . اگر چشمت بود پیدا نهادیم
وگر چشمت نباشد آن چنان دان . که گوهر پیش نابینا نهادیم
مشو احول مسما جز یکی نیست . اگرچه این همه اسما نهادیم

ترجمه

آدمی مرتبهٔ اجمالمزدن خارج اولان مرتبهٔ تفصیله کوندردک ؛ جمالمزی اظهار ایتدک بو کیزلی سردن جمالمزی تماشا ایت اگر کوزک وارسه ، او جمالمزی میدانه قویدق اگر کوزک یوقسه اویله بیل که کورک اوکنه بر گوهر وضع ایتدک

وآنت قرة العين نمازده مجهول اولديغى ذكر ايتدى . ومحبتك اصل وجود اولمى بودركه
(كنت كنزاً مخفياً فاحببت ان اعرف) حديث قدسى مبنجه ذات مطلقك لطف لطيف اولديله
مرتبة احديته ، كشف اولنمز مرتبة واحديته وبعده على التدريج كثافتله ارواح
ارواح ومثال وشهادت مرتبه لرينه تنزل بيلمكله اولنان محبتدن منبعثدر . اكر بو محبت ذاتيه
اولماسايدى بو وجودات اضافيه ظاهر اولمازدى . نتايجه اصل وجود محبتدن عبارت اولدى

[فابتدأ بذكر النساء وآخر الصلوة وذلك لان المرأة جزء من الرجل فى اصل فطرته كما
ان الانسان بعض فطرات الحبة والحبة اصله ومنشؤه ومعرفة الانسان بنفسه مقدمة
على معرفته بربه فان معرفته بربه نتيجة عن معرفته بنفسه لذلك قال عليه السلام
من عرف نفسه فقد عرف ربه فان شئت قلت بمنع المعرفة فى هذا الخبر والعجز عن الوصول
فانه سائغ فيه وان شئت قلت بثبوت المعرفة فالاول ان تعرف ان نفسك لاتعرف
فلا تعرف ربك والثانى ان تعرف نفسك تعرف ربك]

[امدى نسائك ذكرى ايله ابتدا ايتدى وصلاتى تأخير ايدى . بوده قادينك كندى
عينك اصل فطرتدندر ، محبتى رجلدن برجزء اولمسندندر . نتيكم انسان
معلك بعض فطرتيدر . وهم آنك اصلى ومنشأيدر . وانسان نفسنه معرفتى ،
كندى ربك معرفتنه مقدمدر . زيرا آنك ربه معرفتى ، آنك كندى نفسه معرفتندن
نتيجه در . بوندن اجلدر رسول عليه السلام (كندى نفسنى عارف اولان ربنى عارف اولور)
بيورمدى . نتايجه اكر ايتدرك بو جمله نك معرفته وصولده عجز ايله قائل اولورسك
زيرا محققدر ، آنك حقنده جاهلسك . واكر ايتدرك معرفتك ثبوت ايله قائل اولورسك
امدى اركيسن ، محققسن كندى نفسكى عارف اولمادينكى عارف اولورسك

عقل اولاً حیوانه ماویه . چونکه هر حیوانه حاس و هر حاس حیوانه .
ایشه کویلیورکه ایجاد معانی ایچون ، نظم مخصوص و شکل مخصوص اوزرینه ترتیب
اولنان دلیللر ، فرضیت ثلاثیه اوزرینه مستندر . و صلی الله علیه وسلم افندمزدن
وحی فرضیت ثلاثیه بحقنده اولدیغنه ، آنلرده وحی دلیله بکزه مسه اولدی . زیرا
وجود شریفلری ، نتیجه عالمك باریئ تکوینیدر . فقط دلیل یعنی قیاس منطقی برچوجه
مدلولك یعنی دلالتك ایتدیکی معنانك غیریدر . حال بوکه حقه اولاً دلیل اولاً رسول علیه السلام
مدلولك یعنی دلالتك ایتدیکی معنانك غیریدر . حال بوکه حقه اولاً دلیل اولاً رسول علیه السلام
کندی نفسنه دلیلدر . زیرا رسول علیه السلام نفسی ، ذاتی مطلعه حقك آنده تعینندن
کندی نفسنه دلیلدر . زیرا رسول علیه السلام نفسی ، ذاتی مطلعه حقك آنده تعینندن
عبارتدر . بناء علیه نفس محمدی ، حقك غیری دکلدر که حقه ایت دلیل اولسون یعنی وحدته
عبارتدر . بناء علیه نفس محمدی ، حقك غیری دکلدر که حقه ایت دلیل اولسون یعنی وحدته
آنك مدلولی اولاً حقك غیری اولسون . شوحالده آنك حقه دلیلی ، حقك کندی ذاتنه دلالتیدر
آنك مدلولی اولاً حقك غیری اولسون . شوحالده آنك حقه دلیلی ، حقك کندی ذاتنه دلالتیدر
ونفس محمدی ، ذاتی مطلقك برمرتبه تنزلندن عبارتدر اولمغله ، ذاتك بو نفس محمدی آنك سنده کی (زده)
ونفس محمدی ، ذاتی مطلقك برمرتبه تنزلندن عبارتدر اولمغله ، ذاتك بو نفس محمدی آنك سنده کی (زده)
تعینلرك ایچون تعینندن عبارتدر .

نظم

آفتابه آفتاب دلیل آفتابه . کر دلیلیسه بایه از وی رهنمابه
آفتابه آفتاب دلیل آفتابه . کر دلیلیسه بایه از وی رهنمابه
شمس هردم نور جانی میدهد . از وی ایسایه نشانی میدهد
شمس هردم نور جانی میدهد . از وی ایسایه نشانی میدهد

ترجمه

کونشك دلیلی ، کونش کلدی . اکر سنك دلیلك لازم ایسه آنده یوزه چویر
کونشك دلیلی ، کونش کلدی . اکر سنك دلیلك لازم ایسه آنده یوزه چویر
اکر سایه آنده برشانه ویرر ، کونش هردم یکی جانه ویرر
اکر سایه آنده برشانه ویرر ، کونش هردم یکی جانه ویرر

امدی صلی الله علیه وسلم افندمزك حقیقتی ، جمله مخلوقات ذات ، اراده وقول وکندی طرفندن
وحی شریفه و کن قولنی استماع وامره امتثالدن عبارت اولدیغه فرضیت اوطاپه ویرمکی ایچون ،
کندوسنده اولاً بو فرضیت ثلاثیه دنائتی ، اصل وجود اولاً محبت بابنده (سوزك دنیا کزده
بیاض شی سودیکی آنده صاکه ده بوادیچ شیئی بیاضاً نابه وطیبی
بیاض شی سودیکی آنده صاکه ده بوادیچ شیئی بیاضاً نابه وطیبی

اوچدن مرکب اولان نظام وشرط مخصوصه رعایت اولنمق لازمدر . مثلا بر قیاس اقترانی
ترتیب ایدوب آندن بر نتیجه چیقارمق ایچون ایکی مقدمه ایراد اولنور وهر بر مقدمه
ایکی مفردی حاوی بولنور که بو صورتده مفرد درت اولور بو درت مفردده
بری ایکی مقدمه‌یی یکدیگرینه ربط ایچون تکرر ایدر . اشبو دلیلک نظام مخصوص اوزره
اولماسی بودر ونظام مخصوصه رعایت اولنمزسه ترتیب اولنان دلیلده تکرر ایدن
مفرد ترک اولندقده ، اوچ مفرد قالیر . مثلا عالمک حادث اولدیغی نتیجه‌سنی
تکوین ایچون شو وجه ایله بر قیاس اقترانی ودلیل ترتیب ایدرز :

(عالم متغیردر) ، (هر متغیر حادثدر) ؛ (اویله ایسه عالم حادثدر)

بو راده مقدمه‌نک بری (عالم متغیردر) ودیگری (هر متغیر حادثدر)
جمله‌لریدر . وهر بر مقدمه‌ده (عالم ، متغیر ، متغیر ، حادث) مفردلری
موجوددر . تکرر ایدن (متغیر) مفردی ترک اولندقده (عالم ، متغیر ، حادث)
مفردلری قالیر که نظام مخصوص فردیت ثلاثیه‌یه مستند اولمش اولور . وبو صورتده‌ده
(عالم حادثدر) نتیجه‌سی تکون ایدر . ودلیلده بو وجه ایله نظام مخصوصه رعایت اولنمق لازم
کلدیکی کبی شرط مخصوصه‌ده مراعات اقتضا ایدر . وعلم منطقده شرط مخصوص حکمک
علتدن اعم ویا آکا مساوی اولمسندن عبارتدر . مثلا شویله بر دلیل یعنی قیاس اقترانی ترتیب
ایده‌لم : (انسان ، حیواندر) ، (هر حیوان جسمدر) ؛ (اویله ایسه هر انسان جسمدر)
بو دلیلده بالاده ایضاح اولندیغی وجهله تثلیثه مستند نظام مخصوص اولدیغی کبی شرط مخصوصه‌ده واردر
چونکه حکم اولان جسم ، علت اولان حیواندن دها عمومیدر . زیرا هر حیوان جسمدر
فقط هر جسم حیوان دکلدر . وکذا دیگر بر دلیل یا بوپ دیه‌لم که : (انسان ، حیواندر)
(وهر حیوان حساسدر) ؛ (اویله ایسه انسان ، حساسدر) بونده‌ده حکم اولان (حساس)

اولہ حقک نفسنہ وذاتہ دلیلدر۔ وآثارک تکوینیہ فرد دینیہ مستندر۔ بوسبلہ
جمیع عالم مظہر فردیتدر۔ حال بوکہ ابتدا مظہر فردیت اولہ حقیقت محمدیہ در کہ
جامع جمیع مظاہر اولہ کافۂ صفات وکمالات الہیہ یی حاملدر۔ بویلہ اولنجہ دینہ
اولہ دلیلک اولی صلی اللہ علیہ وسلم اخذ مزدر۔ شو حالدہ وبالبداہہ عیاندر
(دل الدلیل علی نفسہ) صورتندہ واقع اولوب (دل) بزنہ (ادل) استعمال اولنمشدر۔
معنا، دینہ دلیلک ادلی اولور دیمکدر۔ روح معنا کیشفدر۔ صلی اللہ علیہ
وسلم اخذ مزدر دینہ ایلک دلیل اولمسی، آنک دلائل سائرہ اوزرینہ تفضلی
ایجابایدر۔ بویلہ اولنجہ مابودہ ایضاح اولنمامہ جمعیتہ اعنایہ یسوق علیہ الکلم
جوامع الکلم دیرلسہ اولدی وکلم ایسہ، تعلیم الہی ایلہ آدم علیہ السلام جلدیکی
اسماء الہیہ دلالت مسمیاتیدر۔ واقعاً کلمات الہیہ فروعی اعنایہ نائلدر۔
فقط اوفروعی، اوچ اصلدہ تشعبایدر۔ بواوچ اصلک برنجیسی: مرتبۂ علم
ثابت اولہ حقا یقدرکہ آثارک خصائص فاعلیتدر۔ ایکنجیسی مرتبۂ اعطاندہ ظاہر
اولہ آثارک کلوسیدرکہ خصائص منفعلیتدر۔ اوچنجیسی: جمیع کمالات جامع
اولہ حقایعہ انسانیدرکہ مرتبۂ اعطاندہ ظاہر اولدی۔ انسانہ بوتقدار اولنمز
نا متناہی اولہ شؤنات ذاتیہ نک اصلیدر۔ وحقیقت ذاتیہ بوشؤنات جمیعنی
محیطدر۔ شو کہ بویورر (واللہ بکل شئ محیط)۔ صلی اللہ علیہ وسلم اخذ مزدر
شو کہ بویورر (واللہ بکل شئ محیط)۔ صلی اللہ علیہ وسلم اخذ مزدر
حقیقی وجود مطلقہ حقک مرتبۂ وجوبیلہ مرتبۂ امکانی آراستہ بزینت کبری
ایلہ متجلی اولدیغندہ، کندیسنہ بوجوامع الکلم ویرلدی۔ نائب علیہ یسوق علیہ السلام
کندیسنہ مجتمع اولہ تشکیلدہ دلیلہ بکزہ دی۔ بونہ ایضاح بودرکہ ایجاز مطلق
خصوصہ دلیل، یعنی قیاس منطقی صورت فردیتہ شکلیہ اوزرینہ مستندر۔ بونہ مطلقا

فص صالحیده تفصیل اولندیغی اوزره ، تکوین فردیت ثلاثیه اوزرینه مستند ایدی که
اوده حق طرفنه ذات ، اراده وقول وشی طرفندن دخی ، علم الهیده ثابت اولان
آنك شیئیتی ، کن قولنی استماعی وامره امتثالیدر . وبر شیئك تکونی ایچون حقك
بو فردیت ثلاثیه سی ، شیئك فردیت ثلاثیه سنه مقابل اولمق لازمدر . فرد
عددلرك ایلك مرتبه سی اوچدر ؛ آنك مادوننده ایکی ایله بر واردر . ایکی عددی
جفتدر ؛ برایسه ، عدد دکل ، بلکه بالجمله عددلرك منشأیدر که بو جهت اولکی
فصلرده ایضاح اولندی . اوچك فوقنده ، بش ، یدی ، طقوز واون بر
.... الخ نامتناهی تك عددلر واردر . بنا علیه لایعقل اولان ذات احدی ، ظهوره
میل ایتدکده ، آنده بالقوه موجود اولان شؤوناتك صورتلری علمنده پیدا اولور
ایشته بو مرتبهٔ علمده بالجمله موجوداتك شیئیتلری ثابت اولور . وایلك ثابت اولان
شی ، بالجمله شیئیاتی جامع اولان حقیقت محمدیه درکه او ، شیء کلدر . امدی مکوناتك
مرتبهٔ علمدن مرتبهٔ عینه کلمه سی ایچون ، حق طرفندن آنك ذاتی ، اراده سی
وکن قولی و حقیقت محمدیه طرفندن دخی ، آنك علم الهیده ثابت اولان شیئیت کلیه سی
وکن قولنی استماعی وامره امتثالی لازم کلیر . ایشته بو سببله کلمهٔ محمدیه حکمت فردیه
ایله توصیف اولندی . بو مقدمه معلوم اولدقدن صکره آکلاشیلیرکه فرد عددلرك
اولی اوچدر . بو اولکی مرتبه اوزرینه زائد اولان دیکر فرد عددلر ، او اولیت مرتبه سنك
تفرعاتندندر . بنا علیه صلی الله علیه وسلم افندمز رتبه اولان دلیلك اولیدر .
چونکه مجموع عالم ، حقك بالجمله صفات واسماسنك مظهری اولمق اعتباریله ، مظهر

او روحی اولاً حقیقة محمدیه ، سنه اولاً بو مظاهر نوعیه ، ذاتاً احدیه نك حجب لاکا
والصفاتك ظهوندن عبارتك اولدیغی حقیقة محمدیه نك اولدیغی کبی آندن بعثك بیوردی
صلی الله علیه وسلم افندمز بعده نشأتك حضرتلرینه سی ایله انبیانك خاتمی اولدی
چونکه حقیقة محمدیه تجردة کونك چکردکی نهایه سنده در . وچکردك اغاجك مبدئ
وآنك معوده سی خاتم کلاتیدر . معوده نك ظهوندن صکره فصل حدیث کالکه
آغاجك بایراقلری دوکیلوب یاپراقلری طوتار . آنك ایچون بوتون دینلرك ظهوری
اصلری شجرة کونك معوده سی اولان آخرت وجود عنصریسی ایله ختم اولندی .

[واول افراد الثلثة وما زاد على هذه الاولية من الافراد فانه عرضا فكان
عليه السلام اول دليل على ربه فانه اوتى جوامع الكلم التى هى مسميات اسماء آدم
فاشبه الدليل فى تثليثه والدليل دليل لنفسه ولما كانت حقيقة تعطى الفردية
الاولى بما هو ثلث الشئ لذلك قال فى محبة التى هى اصل الوجود حبب الى من دنياكم ثلث
بما فيه من التثليث ثم ذكر النساء والطيب وجعلت قرة عينه فى الصلوة]

[واما ذلك اولى اوحيد واما زاده بواوليته او زينه فانه اولاً شى محققه
آندندر . بويله اولنجه رسول عليه السلام ، ربنه دليلك اولديغی . ثانیاً جوامع الكلم
ویلدیکی اوده اسماء آدم مسمیاتیدر . شوحالده صلی الله علیه وسلم آنك تثلیثنه
دلیلدر کی اوده اسماء آدم مسمیاتیدر . شوحالده صلی الله علیه وسلم آنك تثلیثنه
ودلیله شابه اولدی و دلیل ، کندی نفسی ایچون دلیلدر . وقتاکه آنك حقیقتی ،
دلیله شابه اولدی و دلیل ، کندی نفسی ایچون دلیلدر . وقتاکه آنك حقیقتی ،
ثلث نشأت اولماسی جهتله ، فردیته اولی اولدی ویردی ؛ بوندن ایچون اصل وجود
اولاً محبت بابنده ، آنده تثلیثده اولاً شیوعه نائل ، (حبب الی من دنیاکم ثلث)
یعنی (سزك دنیاکزدنه بکا اوچ شی سودیرلدی) بیوردی . بعده نسایه وطیبی ذکر ایله
وآنك قرة العین نماز ده مجعول اولدیغنی [illegible] .

جناب شیخ رضی الله عنه کلمهٔ محمدیه نك حکمت فردیه مقامنه بولنمسنك سبی ایضاحاً بیورركه صلی الله علیه وسلم افندمزك حکمتی آنجق فرد در. زیرا آنك حقیقتی مقدم ده رضی بابه حضرتلرنده فوقنده آنجق ذات احدیه بولنمه جمعیت الهیه مقامنه منفردر. واو مقام (الله) اسمنك ظهریدر. و(الله) اسمی جمیع اسمای جامع اولدیغی برمقام تعینیدر. و جمیع تعیناتك مبدئ و منشأیدر. ذات احدیه نك اك اول متعینه اولدیغی برمقام تعینیدر. و جمیع تعیناتك مبدئ و منشأیدر. و بناء علیه بالجمله تعیناتك اکمالی. وجوده آکا مساوی و آنك نظیری اولمیان برمتعینه بولندیغی ایچون برمرتبهٔ فردیه در. و صلی الله علیه وسلم افندمز، بونوع اتم یافته موجودلر اکملیدر. زیرا همه، ظهور کلی ایله آنك وجوده ظهور ایتمشدر. چونکه انبیا علیهم السلام بونوعك اکملیدر. و آندن دخی بر اسم کلیسك ظهریدر. و کمالیتك کافهٔ اسم الرك تحتنده داخلدر. و اسم الرحیم ظهری رضی صلی الله علیه وسلم افندمزدر. بویله اولنجه او، بونوعك افرادیله اکملی اولور. اشته بو سببله امر وجوب آنکله بدأ اولنوب (فیض مقدس ایله) آنکله ختم اولندی. چونکه اعیانه نك اول/مفاض اولانشی، آنك عینه ثابته سیدر. و اك اول آکوانده خارجده فیض مقدس ایله موجود اولانشی، آنك روح مقدسیدر. بناء علیه امر وجود آنکله بدأ اولندی و امر یکتا، اك صکره آنکله ختم اولندی و نوع آدم آنك وکیل آیاسنده بولنمسنه بنا علیه صلی الله علیه وسلم افندمز نبی ایدی چونکه ذات احدیه نك مرتبهٔ واحدیته تنزلنده اعیانه بولنان حقیقت محمدیه بالجمله صور علمیهٔ اسمائیه یه جامع اولدیغی کبی، وجود حقك ارواح مجرده مرتبه سنه تنزلنده رضی روح محمدی جمیع ارواحی جامع اولمغله روح کلی اولدی و او مرتبه ده کافهٔ ارواح بشریه و ملکیه یه مبعوث اولدی. و ارواح نوح محفوظ مرتبه سنده متعینه اولمغله مقامنه نوعه اینه لری ظاهری ایله تبدیر ندن آیرلدقدنه صکره، الله تعالی حضرتلری

دو مکوی و دو مدان و دو مخوان . بنده را در خواجهٔ خود محو دان

خواجه را چون غیر گفتی از قصور . شرم دار ای احول از شاه غیور

ما رمیت اذ رمیت احمد بده است . دیدن او دیدن خالق شده است

ترجمه

وقتاکه بو سید الکونینی سن حقدن آیری کوردك کتاب کائناتك هم متنی وهم ده دیباجه سنی غائب ایتدك . ایکی دیمه ، ایکی بیلمه وایکی اوقومه . بنده یی کندی افندیسنده محو اولمش بیل ، قصور فهمدن ناشی ، افندی یه غیر دیدیکك وقت ، ای شاش ، غیور اولان شاهدن اوتان . (ما رمیت اذ رمیت) آیت کریمه سنده کی رامی ، احمد در . آنی کورمك خالقی کورمك اولمشدر .

امدی نبوت ، صلی الله علیه وسلم افندمزك وجود شریفلریله ختم اولندیغی کبی بو فصوص الحکم دخی حکمت فردیه ایله ختم اولندی وکذا علیه الصلاة والسلام افندمز ، نصل جمیع حقایقی جامع ایسه حکمت فردیه دخی بالجمله حکمی جامعدر .

[انما کانت حکمة فردیة لانه اکمل موجود فی هذا النوع الانسانی ولهذا بدئ به الامر وختم فکان نبیاً وآدم بین الماء والطین ثم کان نشأته العنصریة خاتم النبیین]

[آنك حکمتی ، آنجق فردیه اولدی . زیرا او ، بو نوع انسانیده موجودك اکملیدر . وبونك ایچون امر آنکله بدأ اولندی وآنکله ختم اولندی . امدی آدم ، ماء ایله طین بیننده اولدیغی حالده ، او نبی ایدی . آندن صکره نشأت عنصریه سی ایله خاتم النبیین اولدی]

ترجمه

او ذات احدیه نك آیینهٔ قدرتی واو صفات واسما ایجاد واظهارینك جوهری ، مرتبهٔ غیبده احددر ومرتبهٔ شهادتده ایسه ، احمددر . ایشته هر ایکی جهانه سیدینك رموزی بودر .

والحاصل ذات احدیه نك کندی ذاتنده ، کندی ذاتنه ، کندی ذاتی ایله اولان تجلیسندن عبارت فیض اقدس ایله ابتدا متعین اولان آنجق حقیقت محمدیه در ومرتبه ده آکا مساوی بر تعین یوقدر او حقیقته ، وجود مطلق حقك اولیه بر مرتبهٔ کلیه وفردیه سیدرکه جمیع تعینات مشتمل ومحیطدر . وایشته روح محمدی بودر . آنك ایچون صلی الله علیه وسلم افندمز (اول ما خلق الله روحی ، یاخود نوری) بیورمشلردر . فریدالدین عطار قدس سره منطق الطیرده بیوررلر :

بیت

آنچه اول شد پدید از جیب غیب . بود نور جان او بی هیچ ریب
بعد زان آن نور مطلق زد علم . گشت عرش وکرسی ولوح وقلم
یك علم از نور پاکش عالم است . یك علم ذریت است وآدم است

ترجمه

جیب غیبدن ابتدا ظاهر اولان شبهه سز آنك نور جانی ایدی . بعده او نور مطلق بایراق چکدی ؛ عرش وکرسی ولوح وقلم پیدا اولدی آنك نور پاکندن چکیلن بایراغك بریسی عالمدر . دیکری دخی آدم وآنك ذریتیدر .

وشمس حقیقت مولانای محمدی سیرت رضی الله عنه مثنوی شریفك جلد سادسنده بیوررلر :

مثنوی

چون جدا بینی ز حق این خواجه را . گم کنی هم متن وهم دیباجه را

افندمزك حقيقتى جميع تعيناتك مبدئى اولمق اعتباريله وجودده واحد وفرددر.
وكذا بالجمله تعيناتى محيط اولمق اعتباريله ده كليتله متصفدر. نته كم فريدالدين عطار
قدس سره بيسرنامه لرنده بو مقامه اشارةً بيوررلر:

بيت

احمد است اينجا احد اى مرد كار . سر حق را با تو گويم آشكار
ميم را بردار احمد شد احد . فهم كن معنى الله الصمد

ترجمه

اى ايشه آدمى، سر حقى سكا آچيقجه سويليه يم كه بو عالم تعينده احد، احمددر.
ميم تعينى قالدر؛ احمد، احد اولور. ايشته (الله الصمد) ك معناسنى آكلا.

وكذا گلشن راز صاحبى قدس سره بيورر:

بيت

احد در ميم احمد گشت ظاهر . درين دور اول آمد عين آخر
ز احمد تا احد يك ميم فرق است . جهانى اندر آن يك ميم غرق است

ترجمه

احد، احمدك ميم تعيننده ظاهر اولدى؛ بو دورده اول، آخرك عينى كلدى
احمددن احده قدر فرق بر ميمدن يعنى تعيندن عبارتدر. بتون موجودات جهان او
ميم تعين ايچنده مستغرقدر.

وكذا ميرزا بيدل قدس سره بيورر:

رباعى

آن آينهٔ قدرت ذات يكتا . آن جوهر ايجاد وصفات واسما
در غيب احد است و در شهادت احمد . اينست رموز خواجهٔ هر دو سرا

ابتدا ١ ٨ ربيع ٣٣٤ و ١٤ جمادى الاولى ٣٣٦ جمعه ساعت اذان صباح

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة فردية في كلمة محمدية

بو فص كلمهٔ محمديه ده مندمج حكمت فرديه بياننده‌در.

حكمت فرديه‌نك كلمهٔ محمديه‌يه تخصيصنده‌كى سبب بودركه حقيقت محمديه، بالجمله تعيناتك اولى‌در وكافهٔ موجوداتك اعيان ثابته‌لرينى وحقايقنى مشتملدر. آنك فوقنده هيچ بر اسم وصفت ونعت ايله موصوف وموسوم ومنعوت اولميان ذات صرف واردركه جميع تعيناتدن منزهدر زيرا ذات احديه، ذاتيتى حسبيله تجليدن مستغنيدر. بناءً عليه آنك وجود مطلقى ذاتيتى حسبيله اصلا تجلى ايتمز. آنك تجليسى آنجق آنده بالقوه موجود اولان صفات واسما ايجابيدر. بالفرض ذات احديتده مندمج وبالقوه موجود صفات واسما بولنماسه، ذات ذاتيتى اوزره قالير وآندن ابدا تجلى واقع اولماز ايدى؛ فقط آنده بالقوه صفات واسماء نامتناهيه بولندقلرندن وبونلر لسان استعدادلريله ظهور طلب ايتدكلرندن، ذات صرف، لايقين مرتبه‌سندن مرتبهٔ علمه تنزل ايدرك، او صفات واسماء نامتناهيه‌نك صورتلرى، علم حقده متعين وهر برينك حقيقتى يكديكرندن متميز اولدى. بو مرتبه‌يه، مرتبهٔ واحديت ومرتبهٔ صفات واسما و حقيقت محمديه ديرلر. احديت مرتبه‌سيله آراسنده‌كى فرق، آنجق تعينسزلك ايله تعيندن عبارتدر. بو بابده‌كى تفصيلات فص شيثيده مرور ايتدى. شو حالده صلى الله عليه وسلم

KONYA MÜZESİ
Yeni No
Tarihi : 3880

7704
11- 333

فصوص الحکم ترجمه‌سی

فص محمدی

مترجمی : احمد عونی قونوق

Y 6
66

7704
11-333

Y 6
66

بنا: عليه اجرين اوزرينه حاصل اوله]

يعنى صلى الله عليه وسلم افندمز بالاده ذكر اولنان حديث شريفلرده جماعته يتشه مين مصلى
وفقير متمنى ايچون هم نيت وهمده عمل اجرى حاصل اولدجغنى و نيت ايله عمل اجرلرندن
بريسنك ويريله جكنى نص ايتمدى . بلكه جماعته حاضر اولوب نماز قيلانك اجرى ويريله جكنى
اطلاق اوزره بيان بيوردى يعنى جماعتله اداى صلاة ايدن كيمسه نك نيتنه مقابل ويريلن
اجرمى يوقسه هم نيتنك وهمده عملنك اجريمى ويريله جكنى تصريح بيورمادى وكذا فقير متمنى
ايله غنى متصدقك على الاطلاق اجرده مساوى اولديغنى بيان بيوردى بو مساوات نيتده مى يوقسه هم نيت
وهمده عملده مى بونى نص ايتمدى و ظاهر اولان نيتك اجرى ايله عملك اجرى آراسنده
مساوات بولنمامسيدر . ايشته بو عدم مساوات ايچون خالد بن سنان عليه السلام ، نيت
ايله عمل آراسنده كنديسنه جمع مقامى حاصل اولمق اوزره ابلاغ نبوتى و نبوت
برزخيه ايله ظاهر اولوب بو خصوصده كى اخباراتى طلب ايتدى . بو حيله اولنجه كنديسنه
هم نيت وهمده عمل اجرى حاصل اولور . اگر نيتله عمل اجرلرى آره سنده تساوى
اولسه ايدى ؛ او حضرت يالكز نيتله اكتفا ايدوب نبوت برزخيه ايله ظهور ايچون اختيار
كلفت بيورماز ايدى .

انتهى ٨ [illegible] ٣٣٤ و ٢٤ جمادى الاولى ٣٣٦ ليلة جمعه سعد اذانى ٣

7703
11 — 332
Yusuf Akyurt
T.C. MUZESI MUDURLUGU
Y6
65
Y6
65

خصوصنده عملی سعه ایده کیمسه تک قاز اندیغی اجره مساویدر وکذا صلی الله علیه وسلم افندمز بیورمشلر (رجل اتاه الله علما وحالا فهو یعمل بعلمه ویقضیه بماله فیقول رجل لو اتانی الله مثل ما آتاه عملت کما یعمل فهما فی الاجر سواء) یعنی (الله تعالی برآدمه علم ویرمش ویرمش ، اوکیمسه ده علمی ایله عمل وحالی ایده ده تصدق ایدر . برآدم ده دیمکه اکر الله تعالی بکا ده آکا ویردیکی شیئ مثلی ویرسه ، آنك یاپدیغی یاپاردم) امدی آنلرك ایکیسنده اجرده مساویدر) حال بوکه برسی عمل ایتدی دیکری ایسه یاپمکه تمنی ایلدی . شو حالده بونلرك آراسنده ظاهراً مساوی اولمامه ایجاب ایدر . زیرا نیتله عملك جمعی یاپمکه نیت کبی کلدر . چونکه بر عمل جزئه نیت ایدیمسه ، اسباب مانعه حیلولتیله ، اوعملی اتیانه موفقیت اولمیه بیلیر . آنك ایچون حدیث شریفده (نیة المؤمن خیر من عمله) بیورلمشدر . وحتی بعضه اعتماده بر کیمسه نك نیتی عملنك جزئه ، اولدیغی حالده اونیتی بول

عملك اجرى درجه سنده ميدر ، دكلميدر ؟ شك واختلاف بوندهدر

[فان في الشرع ما يؤيد التساوي في مواضع كثيرة كالآتي للصلوة في الجماعة فيفوته الجماعة فله اجر من حضر الجماعة وكالمتمني مع فقره ما هم عليه اصحاب الثروة والمال من فعل الخيرات فله مثل اجورهم ولكن مثل اجورهم في نياتهم او في عملهم فانهم جمعوا بين العمل والنية]

[زيرا محقق شرعده برچوق موضعلرده تساوي يي تأييد ايدن شي واردر : نماز ايچون جماعته كلن كبي كه جماعت آني فوت ايدر . امدي انك ايچون جماعته حضر اولان كيمسه نك اجري واردر . وفقري ايله برابر فعل خيراتدن ، اصحاب ثروت ومالك ، آنك اوزرينه اولدقلري شيئ تمني ايدن كبي . امدي آنك ايچون ، آنلرك اجوري مثلي واردر ولكن آنلرك نياتنده ويا عمللرنده ، آنلرك اجوري مثليدر . زيرا محقق آنلر عمل ونيت بيننى جمع ايتديلر .]

شرعده تساوي يي يعني نيت ايله عمل بيننده كي اجرك مساوي اولديغني كوسترن احاديث شريفه دن بريسي بودركه صلى الله عليه وسلم افندمز بيورر : (من توضأ فاحسن وضوئه ثم سعى الى المسجد فوجد الناس قد صلوا اعطى الله تعالى له اجر من صلاها وحضرها) يعني (بركيمسه كوزلجه آبدست الوب مسجده كيتدكدن صكره ، ناس نمازي ادا ايتمش بولسه ، الله تعالى اوكيمسه يه ، حضر اولوب نماز قيلان كيمسه نك اجريني ويرر) ديمك كه جماعتله اداى صلاة نيت ايدوبده موفق اولمه ميان كيمسه نك قزانه جغي اجر ، جماعتله اداى صلاة

یعنی خالد علیه السلام ، عین ثابته سی اعتباریله رسول ایسه ده وجود کوینده هنوز
رسالتله مبعوث اولمادیغندن ، تبلیغه مأمور اولمادیغی حالده ، حقنده (وما ارسلناك
الا رحمة للعالمین) و (وما ارسلناك الا کافةً للناس) آیت کریمه لری شرف وارد اولان
رسالت محمدیه ده ، بو رحمت عامه دن حظ وافر حاصل اولماسنی مراد ایتدی .
بویله اولنجه شمدی یه قدر ، هیچ بر کیمسه نك یاپمادیغی وجه ایله احوال برزخی مشاهده
ایدرك ، بو احوالدن خبر ویرمك صورتیله ، خلق حقنده علمده اقوی اولمق ایچون
برزخده ، او رحمت عامه دن کندوسنه حظ ویرلمسنی ایسته دی . حال بوکه
بو حالده او حضرتك نصیبی دکل ایدی . بناءً علیه قومی آنی اضاعه ایتدیلر . نته کم
صلی الله علیه وسلم افندمز ، بعثتلرندن صوکرا ، خالد علیه السلامك کریمه سنه ملاقی اولدقده
آکا خطاباً (مرحبا یا بنت نبی اضاعه قومه) یعنی (مرحبا ، ای قومی کندیسنی
ضایع ایدن نبینك قیزی) بیوردیلر . صلی الله علیه وسلم افندمز ، خالد علیه السلامك
قومنی ، آنلر ضایع اولدیلر دیو وصف ایتمدی ؛ بلکه آنلر ، آنی مرادینه ایصال
ایتمامکله وآنك وصیتنی طوتمامقله نبیلرینی اضاعه ایتدیلر دیو وصف ایلدی .
امدی عجبا الله تعالی خالد علیه السلامی ، عامه نك هدایتنی مراد اتمکدن عبارت
اولان قصد ونیتنك اجرینه واصل ایتدیمی ، یوقسه ایتمدیمی ؟ و شك واختلاف
یوقدر که خالد علیه السلام ایچون بو قصد ونیتك اجری واردر ؛ شك واختلاف آنجق
مطلوب اولان عامه نك هدایتنك اجرنده در که عجبا او مطلوبك وجودده
عدم وقوعی ایله برابر مجرد وقوعنی آرزو اتمك مساوی اولورمی ، اولمازمی یعنی نیتك اجری

بویله برحال واقع اوله ایدی ؛ بالطبع بو حادثه‌یی انکار مجللری قالماز وضروری ایمان ایدرلر وخالد
علیه السلامک غرضی اولان عامهٔ ناسک ایمانی مسئله‌سی ده حصول پذیر اولور ایدی .

[ولم یکن خالد برسول فاراد ان یحصل من هذه الرحمة فی الرسالة المحمدیة علی حظ وافر
ولم یؤمر بالتبلیغ فاراد ان یحظی بذلک فی البرزخ لیکون اقوی فی العلم فی حق الخلق
فاضاعه قومه ولم یصف النبی قومه بانهم ضاعوا وانما وصفهم بانهم اضاعوا بینهم حتی
لم یبلغوه مراده فهل بلغه الله اجر امنیته فلا شک ولا خلاف ان له اجر امنیته
وانما الشک والخلاف فی اجر المطلوب هل یساوی تمنی وقوعه مع عدم وقوعه بالوجود
ام لا]

[وخالد رسول دکل ایدی امدی رسالت محمدیه‌ده بو رحمتدن حظ وافر اوزره
حاصل اولمق دیله‌دی . حال بوکه تبلیغ ایله مأمور اولمادی . بنا علیه خلق حقنده
علمده اقوی اولمق ایچون ، بوندن حظ بولمغی مراد ایتدی . بویله اولنجه قومی آنی
ضایع ایتدیلر ونبی علیه السلام آنک قومنی ، آنلر ضایع اولدیلر دیو وصف ایتمدی ؛
بلکه آنلری ، آنلر نبیلرینی مرادینه تبلیغ ایتمدکلری حیثیتله اضاعه ایتدیلر دیو وصف
ایلدی . امدی عجبا الله تعالی آنی نیتنک اجرینه ایریشدیردیمی ؟ شک
یوقدر وخلاف یوقدرکه محقق آنک ایچون نیتنک اجری واردر . بلکه شک وخلاف
مطلوبک اجرنده‌درکه آنک تمنیٔ وقوعی ، وجودده آنک عدم وقوعی ایله مساوی
اولورمی یوقسه اولمازمی ؟]

و (يحشر امتي على عشرة اصناف بعضهم على صورة القرده وبعضهم على صورة الخنازير... الخ)
يعني (بن امتم اولده صنف اوزرينه حشر اولور بعضيلري مايمونه وبعضيلري طوموز صورتي
اوزره ... الخ) حديث شريفي بو معنايه بيانه بيورر .

بنا عليه هر ايكي برزخده كي صورتلر بيديكيز بنك عينى دكلدر . وليكه صورعالمك مثالى
مشتمل اولدوغى ، غيرمادى و روحانى وجوهرلرك برعالم اولمه مخصوصدر هر ايكي برزخ
مشتركدر . وحضرت شيخ رضى الله عنه فتوحاتى مكيه نك اوچيوز يدمى برنجى بابنده تصريحا"
بيانه بيورديلركه (بو برزخ اولكى برزخدن غيريدر . اولكى برزخده اولان شيئك عالم شهاده
ظهورى امكانندن ناشى آكا (غيب امكانى) دايكلنجى برزخده اولان شيئك عالم شهادته
وجودى ممتنع بولنمسندن طولايى آكا ده (غيب محالى) تسميه اولنور . واولكى برزخك خاصه
اولدوغى ، ايكنجى برزخى مطالعه اولان كيسه لر آنلرر . بونك ايچون برزخه چوقه كيسه لر ، اولكى
برزخى مشاهده ايدرلر وعالم دنياده واقع اولان جميع حادثات بو برزخى مطالعه اولنمه
بيلير لر . حال بوكه احوال موتانك مكاشفه يه قادر اولمادقلرى الله والله العليم الخبير)
(شرح داود قيصرى قدس سره)

امدى غيب محالى تسميه اولنان برزخك مكاشفه سى آنى اولديغى ايچون ، ناس بو مقامده واقع اولان
اخبارات انبياك قبول ايتمكه وحكم ايلمه مكلف اولان عقول جزئيه لرينك حكمنه تابع اولدوغى
اخبارات انبياك قبول ايتمكه وحكم ايلمه مكلف اولان عقول جزئيه لرينك حكمنه تابع اولدوغى
احوال آخرتك كيمى كيفاً انطباق وكيمى تاويل وكيمى تناسخى اثبات ايدر . ايشته رحمة للعالمين
اولان صلى الله عليه وسلم افندمزك بعثتنه قريب برزمانده ظاهر اولان خالد عليه السلام ، بالجمله
ناسك بو مقامده كى اخبارات انبياك تصديقه ايتدكه ايچوندر ، اولوب ، بو برزخه اولان احوالك
اى اليه مشاهده ايتدكه صكره ، امرالهى ايله تكرار دونيه رك ، اولده كى حالتك حياتنه
صورتى اوزره اولديغى جزم ويقين مراد ايتدى وكذلك بعث برزخيه ايله ظاهر اولان جمع
دعوى ايله ، اولدكه صكره قبر بنك قابليغه ، كلدكده احوال برزخك مقتضاسنى وجهيله
ايتدى فقط قومى آنلك وجهيله طوتمادقلرى ضايع ايتديلر . اكر خلقك انظار جميله سى موجه سنه

رحمت اولمق ایچون ، رسوللرك كتردیكی شیئه جمیع عالمك ایمانی ایدی . زیرا محقق او ، نبوتی محمد صلی الله علیه وسلمك نبوتنه قریب اولمغله متشرف اولدی وبیلدیكه الله تعالی صلی الله علیه وسلم افندمزی (رحمةً للعالمین) اولهرق ارسال ایلدی .]

معلوم اولسون كه نشأت دنیویه دن مفارقت ایتدكدن صكره ارواحك بولنجغی برزخ ارواح مجرده ایله اجسام اراسنده كی برزخك غیریدر . زیرا وجودك مراتب تنزلاتی ومعارجی دوریدر ونشأت دنیویه دن اولكی مرتبه ، مراتب تنزلاتدندر كه اولیتله متصفدر . وصكره كی برزخ ایسه مراتب عروجدن اولوب آخریتله متصفدر . وبرزخ اخیرده ارواحه ملحق اولان صورتلر اولكی برزخك صورتلری خلافنده هالهرق بو نشأت دنیوده مسبوق اولان اعمالك صورتی وافعالك نتیجه سیدر . نته كم حضرت مولانا رضی الله عنه بیوررلر :

مثنوی

هر خیالی كو كند در دل وطن . روز محشر صورتی خواهد شدن
سیرتی كان بر وجودت غالبست . هم بدان تصویر حشرت واجبست
روز محشر بر عرض را صورتیست . صورت هر یك عرض را نوبتیست
چون ز دستت زخم بر مظلوم رست . آن درختی كشت از زقوم رست
این سخنهای چو مار و كژدمست . مار و كژدم كشت میگیرد دمست

ترجمه

هر بر خیال كه كوكلده یر طوتار . روز محشرده بر صورت اولهجقدر . سنك وجودیكه غالب بولنان بر سیرته مخصوص اولان صورت ایله حشرك واجبدر . روز محشرده هر بر عرضك بر صورتی واردر وهر بر عرض صورتنك نوبتی واردر . وقتا كه سنك الكدن بر مظلومه ظلم ایریشیر ؟ او ظلم بر آغاج اولور ، آندن زقوم یتیشیر بو سنك ییلان وعقرب كبی اولان سوزلرك ، ییلان وعقرب اولوب سنك نفسكی طوتارلر

خلق طرفندن کندیلرینه (اولاد منبوش) لقبی ویریلوب بوندن ده نفسلرینه عار لاحق اولدیغنی
بیان ایله قبرك حضرتینه مخالفت ایدرك آنك وصیتنی ضایع ایلدیلر . بناءً علیه قومی بالجمله مهم
اولان اموردە آکا مراجعت والتجا ایتدکلری و جناب خالد بعد الوفات قومنه واولادینه
قبرینه قصد والتجا ایتملرینی وصیت ایلدیکی ایچون ، اسم حمده مظهریتی حسبیله ، حکمت حمدیه
کلمهٔ خالدیه یه مختص قیلندی

[واما حکمة خالد بن سنان فانه اظهر بدعوة النبوة البرزخیة فانه ما ادعی
الاخبار بما هنالك الا بعد الموت فامر ان ینبش علیه ویسأل فیخبر ان الحکم
فی البرزخ علی صورة الحیاة الدنیا بذلك صدق الرسل کلهم فیما اخبروا به فی حیاتهم
الدنیا فکان غرض خالد ایمان العالم کله بما جائت به الرسل لیکون رحمة للجمیع
فانه تشرف بقرب نبوته من نبوة محمد صلی الله علیه وسلم وعلم ان الله ارسله رحمة
للعالمین]

[و خالد بن سنان علیه السلام حکمتنه کلنجه ، محقق او دعواسی ایله نبوت برزخیه یی اظهار
ایلدی . زیرا محقق او ، آنجق موتدن صکره برزخده اولان شی ایله اخباری ادعا
ایتدی . بو ایله اولنجه اوزرینه نبش اولنمسنی و سؤال ایلمسنی امر ایلدی ؛ تاکه برزخده کی
حکم ، حیات دنیا صورتی اوزره اولدیغنی خبر ویره . بونکله حیات دنیالرنده ، اخبار
ایتدکلری شیده رسوللرك کافه سنك صدقی بیلنه . امدی خالدك غرضی ، جمله یه

ابتدا ۲۸ صفر ۳۴۴ و ۱۶ جمادی الاولی ۳۴۴ پنجشنبه کیجه‌سی

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة صمدية في كلمة خالدية

بو فص کلمهٔ خالدیه‌ده مندمج حکمت صمدیه بیاننده‌در.

معلوم اولسون که صمدك ایکی معناسی واردر. بریسی جوفی اولمیان شیئه دیرلر نته‌کم بو مصمود دکلدر. دیرلرکه ایچی بوش دکلدر. دیمکدر. دیکری مقصد و ملجأدر. نته‌کم سورهٔ اخلاصده (الله الصمد) بیورلمشدر. خالد بن سنان علیه السلام، عیسی علیه السلامدن صکره، صلی الله علیه وسلم افندمزك بعثت شریفلرینه قریب اولدقده عدن جهتنده ظاهر اولدی. قومی امور مهمه‌لرنده آکا التجا و توجه ایدرلر وحق تعالی آنك دعاسی برکاتیله اوزرلرندن بلیاتی دفع ایلرایدی. فقط آنك امرینه مخالفت ایتدکلری ایچون قومی آره‌سنده نبوتی ظاهر اولمادی. الشیة بو سببله صلی الله علیه وسلم افندمز خالد علیه السلامك نبوتنه اعتبار ایتمیوب (انی اولی الناس بعیسی ابن مریم فانه لیس بینی وبینه نبی) بیوردی. چونکه جناب خالد، وفات ایدوب احوال برزخی مشاهده ایتدکدن صکره امر الهی ایله تکرار دیریله‌رك نبوت برزخیه ایله ظاهر اولدیغنی ادعا ایتدی و وفاتندن قرق کون صکره قبرینه قصد و التجا ایدرك قازمه‌لرینی قومنه و اولادینه وصیت ایتدی اولاد اکابری، بین العرب میتك قبری قازلمق موجب تعییر برحال اولدیغنی واکر قبری قازلسه

ترتیب اصلی – ٢٦

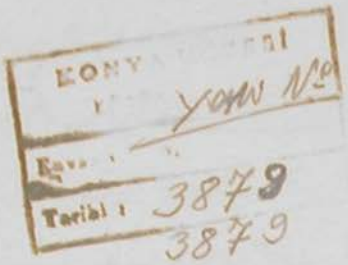

KONYA ... yeni No
Kayıt ...
Tarihi : 3879
3879

فص خالدی – ٢٢

فصوص الحکم ترجمه‌سی
فص خالدی
مترجمی احمد عونی قونوقه

7703
11 – 332

T.C.
Yusuf Akyurt
MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Y 6
65

Y 6
65

7703

[تقديساً لله الحق وبالله التوفيق الرفيق اظاهر آية آية بيّنات لهب اهل حقيقت كائنات]

[مظهر متجلي ذات مظاهر مفتوح ذات جواهر نور اعظم بيت المعمور المعظم] [عين علم حق الحق عين علم حق الحق

فياض مطلق كنز كان اكسير اعظم والاقدس الاطلاق] [٢١ تشرين الثاني ١٩٧٩ و ٢٧ جمادى الاولى ١٣٤٨ و ١٨ تشرين الثاني ١٣٤٥ [illegible]

كلنار [illegible] الفقير [illegible] عجز الرقيق

[كمال وجود واجب الموجودات، محمد المحب المحمود الله]

مطلوبی حاصل اولور . بعضلرنده (من قربه) قرائتی اولنمشدر . بو حالده معنا (امری کیمسه مقرب جنابنه) وقوفی طریقیله حاصل اولان مطلوبی حاصل اولنجه) طعن اولنمشدر . عبارهٔ مذکوره کلمهٔ شهره بوصفیله مکالمهٔ ارتباطی جمیله یا بکنجه

ج

یعنی حق تعالی حضرتلرینک جناب موسایه آتش صورتنده تجلی ایدوب آکا خطاب
ذاتیله کلام ایتمسنی حکایه بیوردیغی کبی عبد الهیده موسی علیه السلام ایله نبوت
آلتنده ولدیمز حاکم، کندوسنه یونوق سدرک اولمایوب، جناب رسولیمزک آلتنده
مستغرق ایدی وجهیله بزه حضرتلرینک حالی خبر ویرمک ایچون آتش تدارک
ایدوب ایصیغه اختیاجلری وایدی وساموی حقنده عنایتی اولمق صورتیله آتش اوقتیده
ایدوب ایصیغه اختیاجلری وایدی وساموی حقنده عنایتی اولمق صورتیله آتش اوقتیده
موسی علیه السلامک شدید حاجتی ایدی. حالبوکه بنه اوقتیده حکم یونک عالم
سرایرک اطهری اقتضا ایتمه ایدی. حق تعالی کلای خواهشله توجهاتمی ویرمز
چونکه موسی ایچون جناب موسایه تجلوط اولمق آتش صورتنده تجلی ایتدی. آکر
جناب موسی یونه قولاغی جمع ایدرک تجلوط حالی اولمق آتشی ایچون طوروب کوزه حق تعالی
آکا ناشی صورتنده تجلی ایده ایدی؟ آندن یونه چوپره ایدی یعنی اولمق آتشی بولیم
صکره یوحنا یه، اولدیغی کبی مقاله مشغول اولیم دیرایدی وبالنتیجه حق تعالی رحم
آندن اعراض بیورایدی. زیرا حدیث شریفده (من اقبل علی الله بکلیته اقبل الله
علیه بکلیته ومن اعرض عن الله بکلیته اعرض الله عنه بکلیته) یعنی کیم که کلیتی
ایله الله یه توجه ایدرسه، الله دخی آکا کلیتیله توجه ایدر. وکیم که کلیتیله الله تعالیدن
یوز چویرسه، الله تعالی ده آندن یوز چویرر) بورلشه. حالبوکه موسی
علیه السلام ایله الله تعالی جانبندن نی نی رحمه انتخاب بورلشه. وحقه یقینه
نبی اولمق الله تعالی جانبندن آکا تجلوط صورتنده تجلی ایدوب (انی انا الله) دیو
خطابه بورمسی، آنی حق تعالی حضرتلری اولمق قرینندن. امدی حق تعالی کمی مقرب
قیلدیسه، وقوفی اولدیغی حالی، آکا کندی تجلوط صورتنده تجلی بورر. بولرک اولمق
الله ذوالجلال حضرتلرینه سنه الهیدر. حضرت موسی جنابلرینک اولمق تجلوط
معه عبد السلامک آتشی کبیدر که، آتش جناب موسی حاجتلرینی کورمکی.
حالبوکه اوصورتده ظاهر اولمق الهایدی وکلمه جناب موسی آنی بیلمه ایدی
شاهد اولمه بعضلری (فمن فرّ به انه تجلی له) عبارتنه کی (من) کلمه سنی حرف جر
(قرد) کلمه سنه عد ایتمشلر. حالبوکه (من)، (او بیلدیکی حالی آکا

کلمہ ، اولدہ ایمان ایتمیہ نفسہ ایمانی نفعی اولمز) فحوا شریفہ مطابقد-
نفی بر آیت وعیددر- کریم اولان اللہ تعالی مغفرت (واللہ غفور رحیم)
آیت کریمہ سیاقہ وعیدہ تجاوز بورہ جکی وعدا تمدر- شاعر صول نفسنده
کلمہ حقی تعطیل ایدہ و صدقندہ جزم ایدہ کیمسنہ ایمانی نافع اولمیہ جغنہ دلیل قطعی
وکلدی- بو حالدہ بو مسئلہ داخل اولان کفر و فروع امری مقتضیدہ اللہ تعالی یہ
راجعدر- زیرا علام الغیوب اولان اللہ در-

ترجمہ

[واما حکمۃ التجلی والکلام فی صورۃ انسان - فلو لم کانت بصیۃ موسی متجلی لہ
فی مطلوبہ لیقبل علیہ ولا یعرض عنہ فانہ لو تجلی لہ فی غیر صورۃ مطلوبہ
فی مطلوبہ لیقبل علیہ ولا یعرض عنہ فانہ لو تجلی لہ فی غیر صورۃ مطلوبہ
اعرض عنہ لاجتماع ھمتہ علی مطلوبہ خاص ولو اعرض یعاد علی عملہ فاعرض عنہ
الحق وھو مصطفی مقرب فمن قربہ انہ تجلی لہ فی مطلوبہ وھو لا یعلم

شعر

کنا موسی اذا علیہ حاجتہ * وھو لا لہ ولکن لیس یدریہ]

ترجمہ

[آنک صورتنده تجلی وکلدیک حکمتہ کلیہ ، زیرا اوسیدک حاجتی ایدی
شاہ علیہ آکا اقبال ایتمک وآندہ اعراض اتمامدہ ایجون آکا مطلوبندہ تجلی
ایتدی . اگر آنک مطلوبی اولان صورتدہ غیرندہ آکا تجلی ایدہ ایدی ؛ مطلوبی خاصنہ
همتنک اجتماعندہ ناشی آندہ اعراض ایدہ ایدی واگر اعراض ایدہ ایدی ؛
عملنہ عودت ایدہ ایدی . شاہ حق جل وعلی آندہ اعراض ایدہ ایدی . حالبوکہ
او مصطفی ومقربدر . اندن کہ اوبیلدیکی شکل آکا مطلوبندہ تجلی ایتدی

شعر

موسانہ حاجتی کبیدر کہ آنی حاجتنی عنی کوردی ؛ حالبوکہ او اللہ ایدہ
وکلہ آنی بیلمز ایدی .]

كلمه كافر آيسه فرقه حاصل اولور . زيرا حالي احتضاره بولنان كافرك وجنه
حجاب اولديغي جهتله كشيفه كي قوي سطوع اولمغله كندوسنه احوال برزخ منكشف اولور .
ملائكه رحمت وعذاب واحوال برزخي روح كوزيله مشاهده ايدر . (وما يودالذين
كفروا لو كانوا مسلمين) آيت كريمه سنده بيان بورلديغي اوزره (كفار يوم قيامتده
كاشكي مسلمان اولايدك) ديرلر . غفلت ايجنده اولديغي وقتده وحجبه اولمه كافرلرك
هوز حجاب جسم ايجنده اولدقلرندن حشر ونشر يوكي احوال منكشف اولمايوب حالي
محتضر اولمه كافر ، بولديغي حالده اوزره يعني احوال آخرتي كوريكي حالي قبض اولنوب
ديكرلري وه حجاب ايجنده بولنديغي حالي أولورلر . شايد عي ايكي فصل فرقي
ظاهر اولور .

بوراده صوف ايمانك فضيلتي بيان فائده دخي وكلدر . شويله كه :

١ - كافر حجاب جسم ايجنده بولنديغي واولوقته متيقنه اولديغي حالي محضا هيچ هانكي بر سبب
كندوسنه قناعت كلوب ، تبليغ ايدن صدقنه هم ايدرك ايمان ايمه . بو ايمانك مقبوليتي
عند الناس واضح واظهر اولديغندن محل اعتراض وكلدر . وحضرت شيخ رضي الله عنه عنده
فرعونه ايمان بو جهتدندر .

٢ - كافر وقت يأسده يعني عذاب الهي كوريكي وقتده ايمان ايمه - بو وه ايكي نوعدر :
برنجيسي ، بو ايمانه سبب نوع بشرك دنياده عذاب الهيدن وآخرتده وه منتقم الهي
ايكنجيسي ، دنياده عذاب الهي ايله وه ، آخرتده بو ايمانده فائده كورمه .

٣ - كافر حالي احتضاره اهوال برزخي مشاهده ايدوب ، حضرت روح جسدنه
عودتدن قطع اتباه اولديغي حالي كلمهٔ حقه تلفظ ايمه . بعض ايمانلره
اختلاف وارد - بر طائفه عندنده آنده ايمان مقبولدر - زيرا آنده خطاب
(ويحشر على ما عليه مات كما انه يقبض على ما عليه كان) جهتله تكليف مطلقدر -
وعالم آخرته بولنديغي حالي ايمه اوزره انتقال ايتمشدر .
وبر طائفه عندنده مقبول وكلدر . زيرا بعض حالي الله تعالينه (يعني يأس آيتي
بيان بورلديغي حالي) لم تكن آمنت من قبل) يعني (اوكونده كه بعض آيات
ربك لا ينفع نفسا ايمانها لم تكن آمنت من قبل) يعني (اوكونده كه بعض آيات

اولدیغنی ده بیلهور . زیرا آنك شعوری وقوفی اولدیغی حالی آخذ سندده بولنیر
اویلهور . واتبة علیه السلام افندمز اولیاسی بولوندقلری حالده اولیاسنی
حال اوزره قبض ایتمکی امر بیورمشدر . بناء علیه اولیانك
واقع اولدقلری یعنی احوال بر خیر ده شاهده ایدیکلری سبیله ایمانه صاحب
زیرا کورمکی احوالك وجودینی تصدیق ایتمك قبیلندن دکلدر . بنه کم حیات دنیویه ده
عذاب آخرتی انظار ده صاحب اولمز . آنجق اوعذاب الیمی کورمکی وقتنده تصدیق ایدر
بویله اولنجه حالی احضار ده بولنمیان غیبه ایمانه کتیرمه اولیاسی ، آنجق ایمانه
شهودی صاحب اولور یعنی کورمکی شیئی تصدیق مجبور اولور . حال بوکه
عند الهیده مقبول اولان (الذین یؤمنون بالغیب) آیت کریمی مقتضی ایمانه غیب
ایمانه شهودی دکلدر . شوئی شریفده

هر که محراب نمازش گشت عید . سوی ایمانه فتحه سنده توشید

ترجمه

نمازی عید اولدیغی کبی ایمانه طرفنه کتمه سی سره غیب بیل
جوانی بو حقیقته مغایر دکلدر . زیرا بو حدیث شریف ایمانه غیبی وتوحیدی تصدیق ایدن
حقیقت توحیده تشویق وتحریضدر .

احدی محتضر کبی بولنیجی حالی اوزره قبض اولنور . زیرا حدیث شریفده (تقبض علی ما کان علیه)
بویورلمشدر . و(کان) حرف وجودیدر . یعنی کلهٔ وجودیه در . بوکلمه نك آنجق قرائن احوال
سبیله زمانی تعیین اولور . مثلا (کان الله علیما حکیما) عبارهسنده (کان)
کلمهسی زمانه دلالت ایتدیکی کبی ایکی صفت الهیه نك وجودنه دلالت ایتمه جهتیله
دیر . بناء علیه بو جمله (الله تعالی علیم وحکیم) معناسی ویریلیر . زیرا قدیم
وازلی اولان وجود مطلق حقدر بو صفتلر نسبتلری اولدیغندن بو قرینه سبیله (کان)
کلمهسی زمانه نسبتله ایتمز . فقط (کان زید غنیا) دیدکده وقت قرینهٔ حال
سبیله (کان) زمانه دلالت ایدر . زیرا اولجه غنی اولان زیدك فقری اخبار ایتمکدر .
شو حالده بو عبارهیه (زید) زمانه مضافه یکیه ایدی) معناسی ویریلیر . بناء علیه
حدیث شریف (کنتی موجود اولدیغی حالی اوزره قبض اولور) معناسنده در . بو
ارضاحاته نظراً اولیانك اوزره بولنمالری کافهٔ آفرینك اولدوریجه وحجتهٔ اولمه

فلا يقبض الا على ما كان عليه

لان كان حرف وجودى لا ينجر معه الزمان او بقائه الى حال فيقبضه
بها الكافر المحتضر في الموت وسماه الكافر المقبول غفلة والميت فجأة كما قلنا في
هذا الفجأة]

ترجمه

[اندن صكره شوئى محققه بلكه الله تعالى محتضر اولانلرى تكريمه طى انجون مؤمنه
اولمه رمه يعنى اجباراً الهيه كندوسيله كلمه شيئ تصديق ايدى اولمه رمه قبض ايده. واشته
بوندن اجون موت فجأه وقتل غفلة مكروه قيلنمشدر. موت فجأه يه كلنجه، اندن صكره
نفس داخلى حيقيسى ونفس خارجى كيرمامسيدر. اشته موت فجأه بودر. ويو محتضرك
غيريدر. وقتل غفلته ده بويله در. اندن شعورى اولديغى حالده آرقه سندن بوغنى ايلمور. اندى ايمانه يا كفرده
واشته بوندن اجون عليه السلام ([illegible]) بوغنى حالى اوزره وقبض اولندغى اولديغى بولندغى حالى اوزره
حالى اوزره محشور اولور) جوز. محتضر ايسه انجق شهود صاحبى اولور. نا عليه او، قبض اولنور
اندن صكره اولديغى حالى اوزره قبض اولنور. زيرا كافر
واقع اولانشى سيله اعمايه صاحبيدر. بويله اولنجه موت محتضر
حرف وجوديدر؛ آه انجق قرائن احوال ايله يا ايمانى اولور. بويله اولنجه موت محتضر
اولان كافرك، غفلة مقتل اولان فجأة منه اولان كافرك بينى تفريق اولنور.
نته كم فجأه ده بايله در.]

شرح

بو وجهله ايضاحاتدن صكره شوئى محققه بلكه الله تعالى حال احتضاره اولنانه
تكريم ايچون مؤمنه اولمه رمه، يعنى اخبارات الهيه كندوسيله كلمه شيئ بين كتاب الله
تصديق ايدى اولمه رمه قبض ايدر. زيرا حال احتضار، حال دنيا ايله حال آخرتك
فصل مشتركيدر. حيوه وقدرت هذه الظرف محتضر، شهادات زخيه سنده
بعده سلب وزيله تبدل يعنى وقتا، اطرافنده بولنانلر صاحبقلاريله حكم ايدكلرى
حال اوزره ايمانه وصاحبقلاريله وكلدر؛ بلكه احوال زخرفه كندوسى علامتلرى فيدر
اشته بو انكشاف ايچون آفرين الهى وغفلته اكيه اولدرلمك مكروه عد اولنور.
آفرين الهى تعريف بودركه نفس داخلى حيقى. وقتل نفس خارجى كيمسه. اشته
سوء فجأه بودر وبويله اولمه كيمسه، محتضر اولانكيمسه وكلدر. وغفلته اكيه

الذي يقيناً بيلا وبغرقه ايه بوادة موتة كي وكلد . زيا اوتسلد حقده وكزى قوزى كورى وبوخ آنذر اسايه اتيرندتشى بيلدى . نيا عيسوى تيقيد الدى ؟ تكله آكا لهن حياته غالب اولدى . بويله اولنجه او ، بو هذا اولكيمه جهنمده اولماز واد ، كفار اولرصه اولمه كيمه لرونه ده اولمز ؟ نيا عيسى آنك ايچون الله تعالى يا جهد . .]

وكله فرعونك آله وخواصه كلنجه ، آنذر حكما شقه د . وبوحقده محل تفصيلى وكلد . حكمه آيته كريمه (وحاق بآل فرعون سوء العذاب . النار يعرضون عليها غدوا وعشيا . يوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) آيات قرآنيسى فرعونك غدوا وعشيا . يعنى تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) آيات قرآنيسى فرعونك آلى وخواصى حقنده در . بى بودكه آنذ اولكه فرعونكى يالعالميه ايمانه ايتديلر ؛ تكله فرعونك يوبتنى تصديق ايتديلر تانيا (عاملكم اعمالكم) معنى « تيكزده كى عاملكه وحكمدار كيز ، كندى عملكيكزدر) حديث شريفى مقتضى فرعونك وعونى طبقه تعلقه وآكا انقياده مساعد بر استعداد ده ايدلر اكر بويله اولسه ايدى فرعونه بوقدر كثير اطفال بنى اسرائيل قتل كى نطاق اجرايه جرأت ايده زايدى . اكر اقتضا حقه تعالى (ولقد اخذنا ال فرعون بالسنين ونقص من الثمرات) آيات قرآنيه سنه فرعونه برشيد وسلطانه سيه الى فرعونه وملائه فاتبعوا فرعونه وما امر فرعونه برشيد يقدم قومه يوم القيامة فاوردهم النار . وبئس الورد المورود واتبعوا فى هذه لعنة ويوم القيامة بئس الرفد المرفود) قوله تعالى (ويوم يعض الظالم على يديه يقول يا ليتنى اتخذت مع الرسول سبيلا) بوآيات كريمه اولدقده وعيد وتعذيب لعنه ويوم القيامة هم من المقبوحين

سنا بعلیه مقدمة شیخنا بو (الامر فیه الی الله) قولی تردده حمل اتیت طوزی وکلد - جویکه
طلحه قرآنه کوره بو مخصوص تردده محل یوقدر - وحضرت شیخنا فتوحات مکیه ده فرعونه
مخصوص کی بیاناتی علی مخصوص طمکده کی بیاناته موافقدر - شته کی فتوحاتک ۱۹۸ نجی
بابنده شویله بیورمشدر : (ان الله صدد فرعونه فی ایمانه بقوله الآن وقد عصیت قبل
ودل علی اخلاصه فی ایمانه ولو لم یکن مخلصاً لقال تعالی فیه کما قال فی الاعراب قالت
الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا ولکن قولوا اسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم فقد شهد الله
لفرعون بالایمان ولا یشهد الله لاحد بالصدق فی توحیده الا وحیاته به وبعد ایمانه
فاعلمی فقصه الله طاهراً والکافر اذا اسلم وجب علیه ان یغتسل فطاهر غرقة
غسلاً له وتطهراً حسی اخذه فکان الاخرة والاولی وجعل ذلک عبرة لمن یحی
وما اشبه ایمانه ایمان غرغر فان المغرغر موقن بانه مفارقه قاطع بذلک وهذا
الغرقه هنا لم یکن کذلک لانه أی الجبریا فی حوالمؤسنه فعلم ان ذلک کان لایمانهم
فما ایقن بالموت بل غلب علی ظنه الحیوة فلیس هو من حضر الموت فقال تبت الآن
ولا هو من الذین یموتون وهم کفار فامره الی الله تعالی) بنه (بحضر الله تعالی فرعونه
ایاتی تصدیقه ایدیجه (الآن وقد عصیت قبل) بنه (سنی عصیان شدیدلی ؟ حال بکه اولیه
عصیانه تیه ایدی) بیوردی . بو آنده ایمانه اخلاصنه دلالت ایدر - واگر مخلص اولسه ایدی
الله تعالی آنده حضرته ، اعراب حضرته دیدیکی دیرایدی : قالت الاعراب آمنا
قل لم تؤمنوا ولکن قولوا اسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم) بنه (اعراب بزایمانه ایتدی
دیدیلر ؛ آنده دیدی که ، سز ایمانه ایتدیکز ولکن نفاق اولدیکز ، امدی الله تعالی
فرعونک ایمانه شهادت بیوردی حال بکه الله تعالی بیلیر که توحیده صدقه شهادت
فرعونه ویرمیه ایمانه ضده عصیانه ایتدی ؛ نیاعلم الله تعالی آنی طهر الله رحمه
ایتدی ویا ایمانه ضده عصیانه ایتدی ؛ نیاعلم الله تعالی آنی طهر الله رحمه
قبض ایتدی کافر اسلامه اولدیغی وقت آنده اوزرینه غسل اجب اولور . امدی
آنده غرقی کندیسی ایچون غسل اولدی وطهارته حاصل قبض ایتدی بعد ایمانه معصیته
اجتنابنده وقت قتلنده وبونی قوت قلبه کسب ایچون غرق قیلدی وآنی ایاتی
مغرغر بنی جاتی طاقدیکلری کبی نه ایمانه بکزه مدی بنی مغرغر ، مفارقه

نم وعوته اجابته ايتدى وده شوشا غندى احد ايتدى) ديمكدر واشبو امرين
جنابحقه موكول ايدوب وكذا سلطانه صلى الله عليه وسلم افندمز وحى بوحظابه
ابوجهل واشالكك زائلدده وجهلرينه كرمك اصحابكرامك فضائلنده بحث
بوريورلر واطول كرمك هيچ امرى جنابحقه موكول بوريورلر حضرت شيخ اكبر
رضى الله عنه افندمزك ايراد ايتدكلرى علم نوى وخليفه سندر . بوخصوص طكس ،
ديباجه كتابده (وما القى الا ما يلقى الى فى هذا المقام الا ما نزل به على)
بوريورلر وجناب حق خاتم انبيا صلى الله عليه وسلم افندمزدن تلقى بوريورلر وبو تقييده
نه زياده ، وده اكسيك بش يا يا يوق . نا رعيه فرعونك امر الهى نصوص
قرآنيه يه نظراً بلا تردد بايه بوريورلر صلاه اريا طنيسى وحى سبكرامه تعالى
واودع الله عنايةً تالوده ايضاح اولمان آيت كريمه مقتضاسنجه علام الغيوبه
اجاع ايدرلر اما (ولله غيب السموات والارض واليه يرجع الامر كله)
و (لله ملكوت كل شئ واليه ترجعون) و (الى الله ترجع الامور) آيات قرآنيه
بجنبى هذه اجماع واطلايه راميوقدر . بونك سرى بودركه قضاى الهى
برى مبرم وبرى معلق اولوب اوزره ايكى نوعدر قضاى مبرمك اصلا تبديلى
يوقدر . هيچ احمايه تابعه نك مقتضاسيدر . وآنك بو تقسيمه نى حضرات
بوحكم وقضاى طلب ايتمشلردر . تفصيلى فصل عزيزيده در . ديكرى قضاى معلقدر
بوقضا تبدل ايده بيلير . چونكه معلق اولوب وقوعنه معلقدر . قتل زيدسى
بوقضا تبدل ايده بيلير ، زيدك قاتله طرفنده كى حكم كبى . قضاى مبرم
ايسه ، زيدك قاتله ؟ ابتدا سنه واطلاعه طرفنده كى حكم كبى . قضاى مبرم
وحى ايله نوعدر . برسى عند الله قضاى معلق اولوب محو واثبات الهيه دن
اهل ملكوت عندنده قضاى مبرم اولوب كورلر . بوحكم حجابات الهيه دن
بريوغيدر . بنى كندولرينه عنايه تابعه عالم تصوف اولرينه كلمه عباد الله حجابيدر .
بو قضاى مبرم وحى ثمانيه انبيا واوليا ايله تبديل ايده بيلير ؛ فقط بوحجاب الهى
امر الهى ايله قالدرلمشدر بونه ثمانيه بحاطى اولمازلر (من ذى الذى يشفع عنده الا باذنه)
ديكرى عند الله وحى قضاى مبرمدر . بو قضاى الهيه تبديلى محالدر . اشته اجماع
واوليا كرام حضرتلرى بوحجابه مطلع اولمقزى ايجون على ، علام الغيوبه اولمقله اجماع ايدرلر

متن

[ثم انا نقول بعد ذلك الامر فيه الى الله لما استقر في نفوس عامة الخلق من شقائه وبالهم نص في ذلك يستندون اليه واما الله فلهم حكم آخر ليس هذا موضعه]

ترجمہ

[پھر ہم کہتے ہیں کہ اس عقیدہ کا امر اللہ تعالیٰ کی طرف لوٹنا ہے۔ کیونکہ یہ عقیدہ عامۂ خلق کے نفوس میں اس کی شقاوت مستقر ہونے کی وجہ سے ہے۔ حالانکہ یہ عقیدہ استناد کیے ہوئے کسی نص پر نہیں ہوتا۔ اور اللہ کا کلمہ اس بارے میں ایسا ہے جو ہم پر وارد ہوا ہے اس کے سوا کچھ نہیں۔]

ع ش

یعنی قرآن کریم کی ظاہر نص فرعون کے ایمان کی آیت اولدقت سے فرعون عقیدہ کہ امر اللہ تعالیٰ کی طرف لوٹنا ہے۔ کیونکہ یہ عقیدہ عامۂ مسلمین اور سائر اہل کتاب کے نفوس میں فرعون کی شقاوت مستقر ہونے کی وجہ سے ہے۔ یعنی یہ بات نہیں ہے کہ اس عقیدہ کے اعتقاد کرنے میں فرعون کسی نص پر اعتماد کیے ہوئے ہو۔ حالانکہ یہ عقیدہ آخرت پر ایمان رکھنے والے ہر شخص کے دل میں قدرتی طور پر موجود ہوتا ہے۔ اور فرعون کے اس عقیدہ کے اعتقاد کرنے میں کسی نص پر اعتماد کیے ہوئے ہونے کی وجہ سے ہی اللہ تعالیٰ نے فرعون کے ایمان کو قبول نہیں فرمایا۔ اور فرعون کے اس عقیدہ کی اعتقاد کرنے میں کسی نص پر اعتماد کیے ہوئے ہونے کی وجہ سے ہی اللہ تعالیٰ نے فرعون کے ایمان کو صحیح اور مستند آیات قرآنیہ وارد ہونے کے باوجود شقاوت کی وجہ سے ہی حکم آیت عدم قبول ایمان یاس کے بعد فرعون کے ایمان کو قبول نہ کرنے کی آیت کریمہ کے حکم کو جاری فرمایا۔ اور اس کے بعد فرعون کے ایمان کو قبول نہ کرنے کی آیت کریمہ کے حکم کو جاری فرمایا۔ حالانکہ اللہ تعالیٰ کے رسول کریم ﷺ کے ساتھ اللہ تعالیٰ کی طرف سے وحی کے ذریعہ خطاب ہونے کی وجہ سے اور اللہ تعالیٰ کے رسول کریم ﷺ کے معصوم ہونے کی وجہ سے

اولکونده بدکه نجاته ویرمز جوردی . فرعون ایمانه اشتغاله حضرتلرینه وحیه
آخرتده و بدیه ده دنیاده نجاته مستحق مراد ایدی ؛ حضرتلری آنك
مراد ینك غیری اولدیغی برطرزده آکا نجاته ویردی . زیرا آنك حقنده خبرلری بوطرز
ایدی چونکه سنه لردنبری حکمت مطلقه اجراسنه آلیشمش اولدیغی فرعونی روحاً وبدناً
نجاته حاکم ، حقنده (ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه) یعنی (اگر آنلر حال اولدقلرینه
واعاده اولنسلر ، یعنی اولدقلری شیئه عودت ایدرلردی) سوء حالنه نظراً اولدقلرینه احتمالی
واردیده ؛ بارعلیه ایمانی متعاقب غرقه صورتله قبض ، آنلر حقنده تحقق ایدن
رحمت الهیه رندر . کرچه بدنك دکردن نجاتنده فرعونك دائمه رفاهده
یشیه رده . بونجات آرقه سنده قالدیری شرك وضلالتده فوتاریه ایچون ،
آنلره برحال اولدیغندن بوده رحمت الهیه دخل ایدر . زیرا فرعونك بدیه یوزوی
طالغه رایه جکه آتمایوب ، هلاك ایلدیکه ؛ قوم (فرعونه یوغولمادی ؛ بلکه
طرحنده احتجاب ایدیجه سایه عروج ایتدی) دیرلردی . نه کم نظر الهیده حکمت
عیسی عواملدن حقنده کی قولری بیلدیرمکده در . ایشته بوطرزله فرعونه اولدیغی
بلنك ایچون صورت مرهونه سیله اولوالامرینه طرح اولدی . شوحال نجاته آلمه
حسا ومعنی علم اولدی یعنی نجاته فرعونك معناً روحنه وحسا جسدینه شامل
اولدی واوزرلرینه عذاب اخروی واجب اولدی یعنی علم الهیده عیه تابع
استعداد غیرمحمولی جهله حضاوتی قبح وبوعالم تنقیده ده بوحقیقتك
اقتضاسی اولدیغی طرزده کف وانظار دن دوره آلمه کیمسه ، نقدیر
محض وتبدیل کتبه ، عذاب الیمی کورمکه ایمانه وتصدیقه اشتغال ایتمکه
ابوجهل بدبخت بیغمبر قتل اولندیغی آنلاشدقده قاتلی اولان صحابیه (نعم ابجهل
صاحبکه سنی عذاب تکدیه یشیانه وکلم ویدی ؛ دی) دیه رق وحشت ایتدی
وعذاب واستکباریله ستی صوك نفسنده بیله الحرار ایتدی . ایشته فرعونه
عناد واستکبارینه مقارن اولدیغی ایچون اوزرینه کلمهٔ عذاب
اخروی واجب اولوب جهنمه چکلدی . ایشته بوایضاح ایتدیکمز تحت
اولدقجه قرآنیه دقت ؛ اسرار قرآنیه دخل کسب ایدیلوب تأویل ایتدیکمز
آندن لطف وبوعنایا آکلاشلمز دیله بیلور .

داخل اولمسی ایجاب ایدر. حضرت شیخ رضی الله عنه بو مطلبی تأیید و برسؤاله مقدره
جواباً بیورمشلر که حق تعالی حضرتلرینه (لم یك یبصرهم ایاهم ... الخ) قولنده
بولنمقله بیان کریم بأس الهی یه کورمدن ایمانه تأخیر ایتمه نك آخرتده منفعتی اولمیه جغنه دلیل اولدیغنی
حق سبحانه و تعالی بو کلام ایله ایمانه بأس حاصل اولدقدن صکره ایمانك هیچ فائده سی
اولمدیغنی آنلاتمشدر. (رفع الیه) دیمك رفع اولنمیه جغنی مراد ایدر. زیرا (او قسم یونس)
ایمانه بأس حاصل اولمدن ایمانك فائده سی آنلاشلمشدر. آنجق قوم یونسك حیاتی دنیاده عذابك رفع اولنمسی ایله بولمشدر. امدی
قوم یونسك غیری اولان ایمانه بأس حاصل اولدقدن صکره عذاب دنیا رفع اولنمامغله، عذاب
آخرتدن دخی رفع ایله جك آکلاشیلیور. ایشته بو حکمه مبنی فرعونه ایمانه اشارت برله عذاب دنیا
اولدقده قوتله یادی. اکر فرعونك امری اوسعت ایجاده انتقاله تعلقی اولدقده
واسطه بأس صاحبی بولنمامه کیله امری اولمیوب، ویرمیه ایصاحاته تماس ایدیه
حال بوکه قرینهٔ حال انتقاله یقین اوزره اولدیغی یعنی آیقه بولدیغی هویدا اولمغله
خلاصه ایمانه قابلیغنه حکم ایدیلمکی اعطا ایدیه. چونکه فرعونه حضرت موسانك
دکزه عصاسیله اورمسندن ظاهر اولان قوتی یولده مؤمنلرك بولدقلرینی کورمکله
کوردی. بنی اسرائیل اوکدن کچدیکه یعنی اوامر حیاتدن نا امید اولدی
کوردی. بنی اسرائیل اوکدن کچدیکه یعنی اوامر حیاتدن نا امید اولدی
حالك اقتضاسنه بولنمامه کیله بنی حالك وکل ایله تحرك
ایتمکی آنك حالك، حال

الوقتِ يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزي في الحياة الدنيا) يعني « بزم باسمي يونس وقتيكه آنلرك ايمانلري كندلرينه منفعت ويرز . عاداي حقنده عادتِ الهيه وقتيكه يونس مشاهده كه آنلر ايمان ايتدكلري وقتده ، بز حياتلرينه آنلرده عذاب خزيي كشف ايتدك » فقط كلمهٔ استثناء (آمنت يونس) قياسيله ، يعني « آخرتِ آنلره نفع ويرميه جكنه دلالت ايتمز . يونكه دنيا ده آنلرده مؤاخذه رفع اولنمش مراد ايدي ايتمز . يونكه دنيا ده كفر وسفاده ايمانك وجوديله بابر فرعونه اخذ واقع . اگر آنلره امرِ ، او ساعتِ ايچنده انتقال ايتمه اوزره كيمسنك امري ظاهري ، يوقسه وقتيهٔ حال ، انتقالك دقيقه اوزره اولديغي اعطا ايدر . بر اوغلانه وكره عصا سيله اورمق سفاده ظاهر اولديغي حالده بونلردن يوزوكلرينه مباينت ايتدي بابا غيبه فرعونه همدكه تيقه اولدي . بر مختار خلافت ظاهره حتى آكا لزوم اولديغنه بناء اسبه اولدي . بونلرك اولمق همدكه تيقه اوزره كل ، نجاة تيقه اوزره ، نماس اثبات ايمان ايتمكه ايمان ايتدي . امدي تيقني كي وقع اولدي ؟ فقط اراده ايتديكي صورتك غيري اوزره . نتايجِ الله تعالى آكا كندي نفسنده عذاب آخرتده نجات ويردي ؛ بدنده ده نجات ويردي . نته كم هو يقال (فاليوم ننجيك ببدنك ... الخ) يعني سنه خلفك اولمكيسك . علامت اولمه ايچون بوكونده بدنكه نجات ويرمكه) بيوردي . اگر او صورتيله غائب اولسيدي ؛ قول احتجاب ايتدي ويرليدي . بونلرك اولمق او اولديغي بيلمك ايچون صورتِ معهوده يله اولوا الابصار ظاهر اولدي . نجات حساً ومعناً آكا علم اولدي . عذاب اخروي كندي اوزرينه واجب اولديكيسل دلكله آنلره تعذيبِ كلمه ، عذاب اليم كندي اوزرينه واجب اولديكيسل دلكله آنلره تعذيبِ كلمه ، عذاب اليم كوسترمكه يعني عذاب اخروي يه طاتمادقجه ايمان ايتمز . شو حالده فرعونه بو صفتده ميقدي . ايشته بو ، اولمق ظاهر اولمقدر كه قرآنده آنلره واولدي .]

ع

حسان شيخ رضي الله عنه يوقاريده (وكلمه قرة عين لفرعون لا تقتلوه الاية الذي اعطاه الله عند الغرغرة فقضيه لطفاً وكرماً) بيوريلر « فرعونك ايمان مقبول اولمه اولديغي حقنده كي اعتراضات رحمي نقضيه لطفاً وكرماً) بيوريلر « فرعونك ايمان مقبول اولمه اولديغي حقنده كي اعتراضات رحمي بوجهتن شرحنده كجمه ايدي . بو بيانات نظراً حضرت موسايه مخالفت و دعوة العالميه ايمانه ايديه ساحره اهانت ايديه فرعونك جمعنده اعراض وعذابه استعجال ايديه [illegible]

كذلك ضدى اولئك عذاب اليم كلما : آخبه اهل ضلالة ايجوبه عذاب تأثيني
القايمه نته كم آتيه كريمه (ولويرى الظالمون اذ يرون . جوبلوبر . جوبكه اهل
ضلالت استقدارلى اقتضاس ظاهره حسبته اعراض ايدرلر . جوبكه آنده تأثير
عذاب القايمه نته كم كل فوقوس انسانه مقابله نعمت راحت ولذت
فقط نجاتك بوجهكه نعمت واذيت ومشقت . اندى واقعه حسبته
بويله جهور يدكيسه آنده ضدى اولئك عذاب واقعه سنه توجيه ايتمه الهكه اوراخره عذاب
حسبته بويله دكيل . يرلى اكلى ضد اجتماع ايتمه .

- متن -

[واما قوله فلم يك ينفعهم ايمانهم لما رأوا بأسنا سنة الله التي قد خلت في
عباده الوقتم يوئس فلم يدل ذلك على انه لا ينفعهم في الاخرة بقوله في الاستثناء
الوقتم يوئس فأراد ان ذلك لا يرفع عنهم الاخذ في الدنيا فلذلك اخذ فرعون مع
وجود الايمان منه هذا ان كان امره امر من تيقن بالاستقال في تلك الساعة
وقرينة الحال تعطي على الله ما كان على يقينه من الاستقال لانه عاين المؤمنين يمشون
في الطريق اليبس الذي ظهر بضرب موسى بعصاه البحر فلم يتيقن فرعون بالهلاك
الا آمن بخلوف المتضر حتى لا يلجوه . فآمن بالذي آمنت به بنو اسرائيل
على التيقن بالنجاة كرها على التيقن بالهلاك فكان لما تيقن كله على غير الصورة
التي اراد فنجاه الله من عذاب الاخرة من نفسه ونجى بدنه كما قال تعالى
فاليوم ننجيك ببدنك لتكون لمن خلفك آية لانه لو غاب بصورته عيانا
قال قومه احتجب فظهر بالصورة المعهودة ميتا ليعلم انه قد عمته النجاة حيا
وميتا ومن حقت عليه كلمة العذاب الاخروى لا يؤمن ولو جاءتهم كل آية
حتى يروا العذاب الاليم اى يذوقوا العذاب الاخروى فخرج فرعون
من هذا الصنف هذا هو الظاهر الذي ورد به القرآن .]

ترجمه

[وآنكه (فلم يك ينفعهم ايمانهم لما رأوا بأسنا سنة الله التي قد خلت في عباده

بولی ایضاحاً دیر ـ که مثلاً سن بولوندیغی عندنده برآدم دیمك اولور
دیرسك : حال بوكه سن عدمكده معدومكدك ، اوآدم ولیاسزدن وجودی
ایله لباسه لزوم كلمز . او وقتا قادر اولدیغی موجود ایدی ؛ بعده سن عدمكه
اولدك . ایشته بو حقیقته نی نظر اعتباره آلمق كلام عزیزده ، كلام الهیمك
بو عالم شهادته ورودی حقنده (سورهٔ انبیاده (ام یأتیهم ..... الخ) نی آلمده بیلدیرمه
ركلام محدثك ، ویخود یأتیهم استهزا ایدرل) وكذا سورهٔ شعراده
(وما یأتیهم من ذكر من ربهم ..... الخ) نی آلمده جانب حقدن كلام محدثك
كلمه ، آلمده اعراض ایدرل) بیورمسی . حال بوكه قدیم كلامك
صفت الهیه ی ازلیه اعتباریله قدیمدر . بو عالمده حرف وصوتایله تعبیر بیورمسی
ظهور وحدوثك ، بو حدوثه مقدم موجود اولمق ایجاب ایتز

شعر

كرچه قرآنه ازلیه پیغمبرستك . حق كلامی كویه حدثدن اوكافرستك

ترجمه

واقعا قرآنه پیغمبرلك دوداغندن صادر اولمشدر ؛ حق كلامی حدوثه كویه اوكسه
كافر اولمز .

وكذا نفس وجدانك بیه نظری بولدیغی انسانه بحسن سویه جك سوزی اویدیرمك
باعثنده وذهنده دوشونمه ، وایجاد ایتمه سویله . بوایجاد ایتمه دوشونمه خارجده
وجودی یوقدر . بعده اوسعنایه حرف وصوت لباسنه بورویوب تخاطبه یا اطلاع
واسماع ایدر . بوحرف وصوتایله واقع اولان كلامه باعثده كه وذهنده كه كلامه
نسبتله حادثدر . فاما بوحدوثه مقدم اوكلام (اسماع) انسانه
واتنده موجود ایدی ؛ بعده لسانده حادث ظاهر اولمق . ایشته كلام قدیم
همان بو شكاله مطابقدر .

وجدانده حادث اولان كلام قدیم مؤلفه جیقدر . زیرا حق تعالی (وننزل من القرآن
ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین) بیورمز . وجدانك هل هدایته محتاج عقایدی كبی

اولاً حقیقت بیان ایدیلمش اولدیغی حالده اوردولت عظیمهٔ اخرویه نائل اولمق ایچون فرعون آلدیغی طعنهٔ قتل ایچون سبیل اولمامق ایدی : بوندن دخی مستفاد اولور که نفاق وظلمت وهوی بوندن ایجوبه جهنم . زیرا بوندن آلدیغی ظلمت مقتضای اولمغله دنیاده ظلمات اخرویه نائل اولمق . ظلمت ونفاق دخی بوصفله وکفاتاً صاحبهٔ اخرویه سقوط ایدرلر وصحابهٔ کرامدن رضیالله ونور دیدهٔ شوندن اولمق حسنه حضرتینک طعنلری دخی بوحکمه مستند . زیرا صحابهٔ ونفاق حضرتی نتایجی برخاتم سبیله تعلیق بیورمشدر که اوسبیل علم شهادتی اصلا تعطیل ایتمز . هرکه علم شهادتده کی صورتی ، اعمالیه ثابته نك نتایجنی بوصورتله بیلیر ایسه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم افندیمزك حقیقی واردر . اوحقیقتك بو عالمده برصورته تعلق دینی وتاسیس وبالکلی معلوم اولمق دکل سبیل اولدیغی واعمالیه ثابته ایله بعض وجود اضافی عالمنده اسباب تحتنده آلدیغی علم الهیه ثابتهٔ اولمغله مالکیت اقتضاسی واژه سنده ظاهر اولور . مثلا آلدیغی علم الهیه ثابتهٔ اولمغله مالکیت اقتضاسی واژه سنده ظاهر اولور . مثلا آتش حقیقتك نور وبیکی قوتی برصورته ظاهر اولمغله بالطبع یاقار . زیرا او حقیقتك علمی ، علم الهیه ؛ هرکه حضرت حقك قرآنده کی وعید (لا تبدیل لکلمات الله) قضیه سنه بو حقایقك علمیه نك اصلا تبدل اتمیه جکنی بزه سبیل بیرمشدر . تاوقتکه حقیقتی سعادت وبالعکس اوزره علم الهیه ثابتهٔ اولمغله ، وعاقبت اوحقیقتك نتیجه سی اولان سعادت وشقاوتك ظاهر اولمق اولمغله ، بو حقیقتك آثاری اوحالده تابع اولمق لازم کلوب حقیقتك تعینه

کسی دائمی خیال اغلب یا اصلی نقطہ نظر ہو یا نہیں، حقائق عینی اور کسی باطل صورت حقائق عینیہ بدلیں ناظر کے حال اجنبی ہے۔ زیرا کہ صورت حقیقت حرکت نہ حقائق عینیہ۔ اور حقیقت گاہ صورت گاہ باطل صورت ہوتی ہے ظاہر ناظر۔ فرعون بھی باطل صورت ہوتی ہے ظاہر الٰہیہ کی اور مختلف لباس ہوتی ہے اسماء و صفات مختلفہ الٰہیہ اقتضا آتی ہے۔ بناء علیہ ناظر کی نظر ہوتی ہے صورت بالمقابلہ اور ظہورات و تجلیات الٰہیہ جس کسی ذرہ میں ظاہر ہوتی ہے فقط صورت بحسب استعداد مقابل ظاہر ہے ناظر۔ زیرا ظہور کنندہ ایجاد و اعدام نہیں ہے فقط مظہر ہے۔ جیسا کہ مثنوی میں ذکر فرمایا ہے:

بیت

تو مگر اسفل ہی طوطہ۔ فانہ من یطلع لطوطاتہ

ترجمہ

باطل طوطہ ناظر اپنے؛ زیرا وہ تجلیات الٰہیہ پر حاوی ہے۔

و حضرت مولانا رضی اللہ عنہ بیان فرمایا:

نظم

اجنبم در کفر از روئے قضاست۔ نے از اراده روئے نزاع و خشم ماست

کفر هم نسبت بخالق حکمت است۔ گرچہ نسبت کنی کفر افتست

ترجمہ

قضائے الٰہی اور حکمت بالغہ سے کفر و اجنبیت ہے؛ نہ ہماری خشم و نزاع کی وجہ سے اور کفر بھی خالق کی طرف نسبت کرنا حکمت ہے؛ اگرچہ تم نسبت دیتے ہو کفر کی۔

سوال

یہاں یہ سوال متوجہ فرعون و مجموعہ ساحران عظیم الشان کی طرف ایمان لانا اور فرعون و قضائے الٰہیہ اور الہیہ کی طرف نسبت کفر و عناد کی، جیسا کہ فرعون ایمان لانے کے وقت ساحروں کو معجزہ دکھانے اور ید فرعون فاش مدافعہ کیا؟

جواب

زیرا مقام عالیہ احدیہ و صفات مجتمعہ مرتبہ سرمدی احاز اپنے

وسيقاسم صلاحيات اختصاصات طويلة (برهان بالعلوم) ديدي . بين طريقة
ثم تعيين حدود فرد لسنده برسالة آدرس آدرس بلدي . فقط به طاهره
تحكمه بطا وبيه سفصت وبانات حسيله اوبلان حمد سنده اعلوم جهينه فوقوم)
وبان ايته دي .

سلطان السلوندو ديه ، مالك وصاحب معنانه كلمه سنه كم شركت نصابه ده
مالك صاحبه (رب المالك) ديرلر . سيد وافندي معنانه كلمه تام آيه كريمه (قالوا جمع
الى بك فاسئله) ، (يا صاحبي السجن اما احدكما فيسقي ربه خمرا اذكرني عند بك)
بويليور . ومرى معنانه كلمه (رب العصي) و (رب المعلم) ديرلر . اندى حكمدار تعيين سنده
ديرى لسنده برسالة ايليه . حيكه مالدينك وحوضقدينك ديه . وكله
اوزرنده مصلحته متوظفا متعارف اولان حكمدارى تعيين ديه . ناظر او
رب اعلى) و (رب الخيل) اطلاق اولور . وبويتيه الهيه ايله جميع ذوات كائناته شامل
وآندن بويتيه جزئيه اين محيط اطلاقيه . رب طائفه آخره رب العالمين .
فرعونك (انا ربكم الاعلى) قولندن بو حقيقته توطن حاصل اولور ، بوسوزه
آنده صدقى سائقه ايتدكلرى وقت فرعونك بوسوزى انظار ايتديلر وآنده
نتيجه تحكم قبل واقع ايتديرده ديديكم (اوت ، سن آنجه حياتى ويرن ده
صاحب سلطنت اولمغله ايجون حكم ايدرسك ياوكيل ، حكم ايدرسك ايته ؛ دقيقه ها
تحصيلدر) ديملرى . اندى ايضاح اولنانه نقطه نظره كوره فرعونك (برهان
بالاعلوم) قولى باطل وكل ايدى ؛ كله صحيح ايدى . واقعا فرعونه حقيقت
جهتنده حقك غيبى ؟ فقط صورت نفسه جهتنده حقك غيبى ايدى ؛ نازعه
فرعونك نظارنده طاقم اولان بويتيه حقه ، بويتيه طائفه رب حاكم الناس . زيرا
بويتيه حقه كلمه واصله واثباتيه وفرعونه واشتراك صورتنده طاقم اولان
بويتيه حقه ايله ، اوكلرنده برخرو وفرعه وعارضيه . اندى فرعونه
بويتيه عارضيه ستوط اولان بويتيه عارضيه جزئيه كى بسيله آندن . بويتيه عارضيه
تعيين اوزره ستوط اولان بويتيه سائقه بسيله ساحرلرك الذين واياقلرينى
جزئيه اينك خوفنده بولنديغندن ، بويتيه

سؤال

فرعون (انا ربکم الاعلی) قولنده سز وجه صلاحه اولدیغنه اقناع اولنیز. حالبوکه (وقال فرعون یا ایها الملأ ما علمت لکم من اله غیری) آیت کریمه سنک فرعون دعوای ربوبیتنه مقصدی، دعوای الهیتنه دلیل اولدیغنی آکلاشیلیر.

جواب

سلطنت الهیه ده (اله) اسماء اجناسندن، جمع و تثنیه، تانیث و تذکیر معنوده اطلاق اولنور. صکره معبود بالحق اطلاقی غلبه ایتدی. تعلم اولنور کلمه سیله یزیلدیزه (نجم) اطلاق اولنرکه تعدد غالبا (ثریا) یه یزنیه اطلاق اولندی. فقط الله تعالی آنجق معبود بالحق مخصوصدر. و اله کلمه سنک تختلف معانیلری وارد رکه آشاغیده تعداد اولنور:

۱ - واجب الوجود و احکام متحیر اولمق، اله دیرلر

۲ - دکرمیه قلوبه مطمئنه و ساکن اولمق و ذاته کذا اله دیرلر نه کم (الهتنی فلان) دیکلری وقت (سکنت الیه) معناسی مراد ایدیرلر

۳ - کندوسنه اعتماد و التجا کیسه یه (اله) دیرلر. بونلردن هیچ بری تعالی ذاته شامل دکلدر. بونلر حقنده دها زیاده تفصیلات ایستینلر، شارح شنوی احقاق الحق قدس سره مصنفنک (فتوحات غیبیه) نامنده کی اثرینه مراجعت ایلسونلر

امدی سلطنت و حشمتلری درجه غایه ده اولدیغندن فرعونه حقنده تبعه جهلدن متحیر اولدقلرندن آنلرده الهیت ظهور و مقام حکم و اقتدار اولمغله تعبیر آنلرک سیاستله مطمئنه القلوب و ساکن اولدقلرندن و آنلرده الهیت ظهور و کذا امنیت عبده ده آنلرک اعتماد و التجالرندن بو اعتبارله ده کندوسنه اله دیمکله فقط بو الوهیت جمیع مادده اقناع اولنه رق ربوبیتی عرضیه قبیلندن کندوسنه اله دیمکله مقام حکم و اقتدار فرعونه (ای اهالی، بهرکس ایچون سزدن بشقه الهیه مقام حکم و اقتدار) فرعون (انا ربکم الاعلی) قولنک نظری الهیت ظهور بایله یم دیمکله کرا اولنه رق نقلا

آلده قدم قسته اولور . وجودی وظهوری حقیقتده وحی آلده مدوّن قسته اولور
سه کم سن بکون بزم عندمزده براقیلمه و یا برساقط حادثات اولدی دیرسك .
حال بوکه آنك عندنده ، بو عهد و کتابك آنك ایچون وجود و ظهوره کلمز
اولدیغی آنك عندنده یعنی اتیاق حقنده ، آنك کلامی قدیم
اولمغله بابر (سابقاً بزم سن دکل ..... الخ) یعنی آلده بلدیکمز برکیی دکلکه ،
آنك ایچون دیکله بویله اکلمز) و (آلده جانب حقدن کلمکده برکیی دکلکه ، آنك
آلده اغراض ایدرلر) بیوردی وحکمت آنك ایچون حکمت اولکلر و حکمتده اغراض ایدیله
کیه ، غایه استقبالك ایدیکه او حقنك عندنده .

شرح

یعنی ساحر سحر علیه السلام یدنده حجت اولان معجزه کی وعصاسنك کندی کرایه یدیکی
کوره کلری وقته علامه حضرت موسانك رتبهٔ علیاسی وکورکلری معجزه بشری
قدرتدن خارج برشی اولدیغی وبشرك قدرتی تحتنده ظاهر اولمیه ، بوایکی برشیی اظهار
ایتمك ، هرکسك کاری اولمایوب ، آنجق کندیسنده تحیل واید یدیکی علم محققده
تمیز حاصل اولدیغی عاجزلرده واقع اولدیغی بیلدیکی . یعنی هرکس " شو آلده کی عصا
یلانه اولمیه ، وسحرلرینك فاسد برتخیل ایدیکی ، طرزنك رخیال یا یه بیلدیکی
فقط رخیال ، کندی مرتبه سنده خیال اولدیغی قابل ؛ حاضره وجودی ظاهر
اولمیان . بوجهتله خیالی یی ، حاضره کسوهٔ تعینه بوروندیکی اظهار ایتمك آنجق
علم محققده سایر افرادیله کندیسی ایچون تمیز حاصل اولدیغی عاجزلرك ایشیدر .
بونیز هرکس عاجزده اولدیغندن بوسئله نك تفصیلی فصل اخیرده خلاصه عارف بحثنده
ذکر اولنه جقدر . آیه کریمه سحره وکافرلره یی اولدیغی رب العالمینه یعنی موسی وهارونك
دعوت ایتدیکی یه ایمان ایتدیکی آلده (موسی وهارونك رب) دیکله بالطبع رب العالمینه
ایمان اراده ایتدیکی . چونکه فرعونك قصدی موسانك فرعونه کل ؛ بلکه رب العالمینه
دعوت ایتدیکی بیلدیکی وفرعونك هرکسدن عرف ناموسیه یعنی عرفا
قانونه لطمه توفیقا جهد واستداد ایتدیکی ایچون ، شعبده اولدیغی تحکم مضبوطه
وقتنده صاحب وقلبیچ استعمالنه صلاحیتدار خلیفه دامار ایدی . آیه کریمه تحکمك

وليست كلمات الله سوى اعيان الموجودات فيستلزم ايضا القدم من حيث شوتها وينسب ايضا الحدوث من حيث وجودها وظهورها كما تقول حدث اليوم عندنا انسان اوصيف ولا يلزم من حدوثه انه ما كان له وجود قبل هذا الحدوث لذلك قال تعالى في كلامه العزيز اي في اتيانه مع قدم كلامه ما يأتيهم من ذكر من ربهم من محدث الا استمعوه وهم يلعبون وما يأتيهم من ذكر الرحمن محدث الا كانوا عنه معرضين والرحمة لا تأتي الا بالرحمة ومن اعرض عن الرحمة استحق العذاب الذي هو عدم الرحمة]

ترجمه

[سماوات يوزكوره وكلري وقتي ، علم سبحانك رتبه سي وكوره وكلري شي مقدور ايله اولديغي وهر نقده مقدور اولديغي اوله سيله ، آنجه كندوسي ايجوده تحيل اولنامديغندن علم محققده تغير حاصل اولماديغندن واقع اولدقجه سيلديرير . سماوات سوي وهاوندك ربي اولديغي حالتده يعني سوي وهاوندك وجوت ايتديكي ربه اعيان ايتديرير . زيرا فرعون ، آنك يعني سوي وهاوندك فرعونه وجوت ايتديكي بيلديرايدي . وقتاكه فرعون ، هر نقده سوي سبحانك فرعونه وجوت ايتديكي بيلديرايدي . وقتاكه فرعون ، هر نقده عرش اوستنده جلوس ايتديكي وده سنصب تحكمده صاحب وقتي وسيف ايله خليفه ايتديكي آنيته عرش اوستنده جلوس ايتديكي وده سنصب تحكمده صاحب وقتي وسيف ايله خليفه ايتديكي آنيته لهذا ايجوده (سبحان ربي الاعلى) ؛ هر نقده - كل ، سنده بر نسنه اولمايده لهذا ايجوده (سبحان ربي الاعلى) ديمك . وكره اندن به ظهوره تحكمده اعطا اولديغي شي سبيله آنلرده اعلام) ديمك . وكره سوي ويكي سنده آنك صدقي بيلديكي وقتي آنا انطاق ايتديرير آنا كونكله اقرا ايتديرير نهار عليه آنا (من آنجه صحائف وعاده كتم ايدرسك ؛ نهار عليه نه كتم ايدرسك ، ايت ؛ ودلت سا مخصوصدر) ديرير . اندي هر نقده - حقك عيني اولوب صورتي ، فرعونه مخصوص ايمش وده ، آنك (من سبح ربي الاعلى) دميش صحيح اولدي . بوكه اولنجه صورتي بالجمله حقك عينه ملابس اولديغي حالده ، آنجه بوصفلي نائل اولنان مراتبه نيل ايجوده ، الله واياكزي كندي قاصدي ؛ حيثكه اسمائك تفاصيلي بول بوقدر . زيرا اعيان ثابته آنلرك اقتضا ايدي ؛ وجوده ، آنجه تيوتده اوزرنده بولنديغي صورتيه ظاهر اولور . زيرا كلمات الهيه ايجوده تبديل بوقدر ، كلمات الهيه ايله اعيان موجوداتدن غيري كلدر . نهار عليه تيوتلري حقيقده

تكرار عصا الوقتية صلده . يعني أنا سحرهم وجود عصايه انقلب وآنده
تابعوا على ايدي . آتيه بواسطة تتجسده سبحانه حتى فرعون سحره
بواسطه أطراف ايديكم وتكفار وبلايين وايلم صورتنده تخيل أولاً تحتاجي
اوزنيه طاهر وغلب أولدي . اندي ساحر حقيقة سحابي ولواسنده وسلطه
اتيك اجيبه هباك يعني ايلم استعمال ايديكم وآندي تخيل ولديه بلايين صورتنده
كوستريكم . حال بكه هباب سبحانه آنده غلبه اجيبه قولوبديعني شي ، هل يعني
ايبه وكل ايدي وآنده كوستريكي ده تخيل أولاً بلايين وكل ايدي ؛ بلكه طاهرده
هوسك آجيقده آجيغه شي هذه ايديكم حقيقة بعصايه يعني سوك بيلايين
ايدي وسحره نك هباك استعمال بركنه واردي ؛ اوده بودكه ايبه بعصانده
استعمال اولنانه هيل نعنده تل صغيره يعني كوجوك تيه يه وبنور . بوعصايه
ساحرلك ، قديمجايه نسبة مقداري ومرتبه لي هباك شاخه ده
هباك شاخه سنده در يعني كوسك طاغم كوجوك تيل قدر برشيدر وعي
اطهر .

— ٣ —

[فلما أتت السحرة ذلك علموا بقوة سماوية في العلم وان الذي أتوه ليس من مقدور البشر
وان كان من مقدور البشر فلا يكون الا ممن له تميز في العلم المحقق عن التخييل والايهام
فامنوا برب العالمين ربنا موسى وهارون اي الرب الذي يدعوانه موسى وهارون بعلمهم
بان القوم يعلمون انه اي موسى داعيا لفرعون ولما كان فرعون في منصب التحكم صاحب الوقت
وآله الخليفة بالسيف وان جاز في العرف السماوي لذلك قال انا ربكم الاعلى وان كان
الكل اربابا بنسبة ما فانا الاعلى منهم بما اعطيته في الظاهر من التحكم فيكم والعصمة الكبرى
صدقه فيما قاله لم يكذبوه واقروا له بذلك فقالوا له انما تقضي هذه الحياة الدنيا
فاقض ما انت قاض فالدولة لك فصح قوله انا ربكم الاعلى وان كان غير الطهر
فالصورة لفرعون فقطع الايدي والارجل وصلب بعيد هم في صورة بالمثل لنيل
مراتب لا تنال الا بذلك الفعل فان الاسباب لا سبيل الى تعطيلها لان الاعيان الثابتة
اقتضتها فلا تظهر في الوجود الا بصورة ما هي عليه في الثبوت اذ لا تبديل لكلمات الله

ایده‌ئل‌ها ظهوری نصف‌النهار و به صورت‌های گوناگون، بعضاً متناقض، بروز کرده‌اند. این حقیقت کلیه‌ٔ واحده‌ای است که در ادیان مختلفه ظهوری کیفیت‌دار عبارت‌اند. زیرا اعصار به‌نوبه‌ٔ خود حقایق جدیده‌ای را ظاهر می‌سازد. نه‌گی احتیاج تقویم اوزان مخصوصه‌ٔ اولیه‌ٔ افاضات کلیه‌ٔ الهیه‌ٔ ظاهر است. مثلاً بگوئیم سعادت ابدیه شقاوت سعادت و شقاوت امتحان نوشته ظاهر است. حال بگوئیم سعادت ابدیه شقاوت کلیه‌ٔ الهیه‌ٔ ظاهر است. مثلاً

اولان عصی ، همان نه ماخوذ در . بو سبله فرعون عملیات نفس اماره سنك
صورتی ، وعوعی اطفال ایجون کندی علیهنه حجت اولدی . نهایت عصانك
عصایه انقلابی ، ظاهراً هرکسك شاهد اولدیغی بیوك بر ییلاندر
اولدی . زیرا فنا عملك فنا صورتی وایو عملك ایو صورتی انقلاب ایدر .
فقط فنا عملده فنا صورتی تلاقی ایدیکی ایچون ظاهرده سیئه ایمش کبی
همده در . زیرا اوفنا صورتی نفس کرکسی انقیاده واداء اجباع ایچون
بو اعتبارایله عصانك ییلانه انقلابی ، سیئه دن عبارت اولان معصیتك
همده عبارت اولان طاعته تبدلیدر . شته کیم یقالی قرآن کریمده
(یبدل الله سیئاتهم حسنات) یعنی الله تعالی آندن سیئاتی حسنانه تبدیل
ایدر . یعنی سیئه نك حسنه یه تبدیلی عینده وکل ، کلیه حکمده در . دینیلور
اولور . شته کیم هم سبحانه وتعالی حضرتلری (والله رؤف بالعباد)
بیورمش ایسه عباده رؤف ورحیمدر . آندن ایکی یاشته کریمه سنك
بیورمش اولدیغی اوزره انزال بیورمش غضب ، صورتده وعینده سیئه ایمش
کبی حسنه در . مثلا هیوحشی تداوی ایچون قانه آلدیرمه دیا دیدیکی
بر علیله یاپدیرمه والده سك ، فصاد ویا ادیم آلتوره اوکنده کلی
تغفله هیوحشیه نك اتمه سی . بو علیله هیوحشیك حیاتی یا قدیمی
ایچون صورتده سیئه ایمش کبی ، حکمده حسنه در . زیرا صحت تلاقیدیه حکمدر .
اندی عصانك ییلانه اولدیغی بو محل ، بر وجوده کندی نظیره مستلزم
وتسلسله سببیت اولمه جهتله کهم ظاهر اولدیغی حیاتی سلب ایتمه
اندن که عصی بر وجوه اولدیغی کبی جهتله کندی نظیری اولان
سائر عصالره بکزه یوب آندن ده متمیز اولدیغی . نهایت عصای
برنظره عصا ، و برنظره ده حیه در . وتعبیر ظاهر در . وحکمت
آیقدر ایمش شاهد اولدیغی بیوك ییلاندر . اگر بکم برعینك

عاصی اولدیغی تسلیک صورتده. وفرعونک سحره یه عصیانده طوایدیغی، کندی
نفسنی همواره سیدیر. سایر علیه عصی، فرعونک سحره یه قارشی سرفرازده
تکبرنیه سبب اولوب نفس امّاره شکلنه صوقیتدر.
سلف اولسونکه اسم یاخیه ده هر برلرنک همدن و انفع اضدنه نادی اولوب آفات
طبیعیه صولری آندن بیغوارنه قارشی اولوب تبدر و ترکیبلکلرنه و بناءعلی انواع امراضه
ارتکابلرنه سبب اولوب نفس امّاره شکلنه صوقیتدر. سیلاب،
زلزال، حریق، وبال، قواری و سائر امراض مستولیه صورتلری هیچ
بر فرقه اوصاف
سعادت الهیه ایجوبه مخلوقه اولوب انساندن بایله استعداد دینی سهل برفرقه اوصاف
واخلاقه همواره اعم اقتضاکارلنک صورتلریدر. فقط اهل ظاهر سعادته
صورته وصورتدن سعادته انتقالات ذائقه بولندیغی جهتله حس عقل اعم
کوریلدیکی بولندقلری ایچوبه، بوسورلامیه استهزا ایدرلر. فقط خدا
سعادتلری خدا صورتلرنه تسلیم ایتدیکلری جهوه ولیلری واردر. مثلا سعادته
عبارت اولوب انکار شائله نفی، صورتده عبارت بولنانه وجود اوزرنه
عصیه همه نفوذی انتاج ایتدیکی اجلدن عفنده و سلدر. وکذا برکیمه مخاطبه
تجاوز ایله بالغرض (اسکی) و یا (احمق) دیه بولندقلری سعادتلری
مخاطبک سعادتی تخریب ایچون صورتنده اتنه تکنه و اعصابنه وسائنه
مؤثر اولور. انسانه کندی سوء اخلاقیله محیطنده بولنانلرنه اوزرنه مؤثر اولدیغی، بحقانی
ادامه حیاته ایچوبه، مخلوقه اولوب مرتبات کونیه اوزرنه مؤثر اولدقلری اهل یقینه
عقیده بی طبیعیه. کلیه قرآنیه واحادیث شریفه مستنبط اولان حقیقتلر
بوزلدی: هرکه کند بخود کند. آنچه بدست خود کند
کس نکند بجز او.

ترجمه
یاخود اسلوبه کوتو اولسون هیچ بیاض کندی یاپار. بوکیمک کندی ایچون یاپدیغی
آنی هیچ کیمسه یاپماز.

من كونها عصا فظهرت حجة موسى على حجج فرعون في صورة وحيات وحبال
فكانت للسحرة حبال ولم يكن لموسى حبل والحبل التل الصغير اي مقاديرهم بالنسبة
الى قدر موسى بمنزلة الحبال من الجبال الشامخة]

ترجمه

[امدی او عصاسنی القا ایتدی . حال بوکه او ، فرعونک موسایه
آنک دعوتنه اجابتدن اباتیتنده ، کندوسی ایله عصی اولدیغی شیک صورتیدر .
بناء علیه او ، ناگاه ثعبان مبین یعنی حیهٔ ظاهره اولدی . بونه اولنجه
سیئه اولان معصیت ، طاعته یعنی حسنه یه انقلاب ایتدی نته کم
(یبدل الله سیئاتهم حسنات) یعنی (حکمده الله تعالی آنلرک سیئاتنی
حسناته تبدیل ایدر) بیوردی . امدی بوراده وجود واحدده نظیره سندن
متمیز اولان عین جهتندن حکم ظاهر اولدی . بناء علیه او ، عصادر واوحیه در
وثعبان ظاهردر . امدی اوحیه اولمسی اعتباریله حیات جنسندن اولان
امثالنی التقام ایتدی وعصا اولمسی اعتباریله عصادر . بناء علیه موسانک
حجتی فرعونک عصی وحیات وحبال صورتنده اولان حجتلری اوزرینه
ظاهر اولدی . سحره ایچون حبال ایدی ؛ حال بوکه موسی ایچون
حبل موجه ایدی وحبل تل صغیردر یعنی آنلرک قدر موسایه نسبتله
مقادیری ، جبال شامخه دن حبال منزله سنده در .]

شرح

یعنی فرعون مواجههٔ حضارده اگر دعواکده صادق ایسه‌ک اوکیتره‌جکک
سویلدیکک آچیق برشیئ کیتر دینجه جناب موسی ، حیات دنیویه‌نک ظاهرندن
باشقه برشیئه عقلی ایرمین اهل ظاهره قارشی ، نبوتنک آچیق وواضح
بربرهانی بولنان معجزه سنی کوستردی وعصاسنی برا قیویردی . بو عصی ایله
حضرت موسانک دعوتنی قبولدن امتناعی خصوصنده ، فرعونک کندوسنه طایانرق

ایدیکی ما تفرد. آنذ رایدیکی ضعفنده طوروب آکا اطبعت ایتمه ایدیلر. چونکه آنلر قوم خاصیه بنی عقلده ساحه ظاهریه فرعونه اوعایدیکی تسلیک انظاریده خارج قالشدرر. کر اوانظار عقول صحیحه ندن ویریکی حکم اقتضا سندندر. بنی فرعونه ساحه ظاهریه رسوبیتی وعوانی عقول صحیحه قبول ایتمز ؛ رواید. زیرا عالم تعینات عالم کثرتدر. رب العالمین ربوبی واله ایله مألوهی وخالقیتی ... الخ اقتضاید. ولکن اهل کشف وعیانه وشهود وایقانه نظیر رسوزی رواتمز. چونکه حقیقتده وجود مقیده غیری برشیئی وجودی یوقدر. عالم تعینات وکثرات وجود حقک او مرتبه ده ظهوریدر عیاندر. نقطه قلع فرعونه اهل کشف وعیاندن اولدقدن ایجوبه فرعونه وقوانی عقول صحیحه ندن اعتبار ایدیکی انظاریده خارج قالمزی ایجاب ایدر. زیرا عقلنی بر معنی وارد ؛ اوحدی کچر. ولکن اهل کشف وتعینک حدی یوقدر. نظارعیه اهل کشف عقلنه حدنی تجاوز ایدیکی وقت عقل، کندی حد معینه توقف ایدیکی، اوحدی واسعه ظاهریه اولان عقل، کندی حد معینه توقف عقل عقلدر. عقل معاد اهل کشف شی انظاریده، بر معنی اولان عقل عقل عقلدر. عقل معاد اهل کشف وتعینه محصوردر. آنذ رحمی وحیاتی وارد. ایشته فرعونه ایجوبه موسی بوقاریده ایضاح اولنان جواب اولده اهل تعینک وعقل معاد اصحابنک قبول وعقل سلیم اهلنک. رواید حتی جواب کتردی وایکنجی جوابنده خاصة عقل سلیم اهلنک وه قبول ایده حتی جواب ویردی.

— ٣٥ —

[فالقی عصاه وهی صورة ما عصی به فرعون موسی فی اباییه عن اجابة دعوته فاذا هی ثعبان مبین ای حیة ظاهرة فانقلبت العصیة التی هی السیئة طاعة ای حسنة کما قال یبدل الله سیئاتهم حسنات یعنی فی الحلم نظهر الحلم هنا غیباً جوهر متمیزة عن نظیرتها فی وجود واحد فهی العصا وهی الحیة والثعبان الظاهر فالتقم اشاله من الحیات من کونها حیة والعصی

آنچه برش کرده ها اولویی) ؟) دیده . یا دعوی فرعونه آنکه آنچه
~~(آنکه آنچه برش کرده ها اولویی) سوزنا غیرنه قادر اولاده~~
کندی قوندره ضعفای ئی اولنرك باشنده عدم انصاف ایله ظاهر اولامیه آنچه
آنکه . آنچه (اگر ضعفای سوایلیوب کیر باقالم) سوزنا غیرنه قادر اولاده
آنك حقنده شبهه ایدرایدی و آنك فرعونك کندیزنه الهانت اینکی ظاهر
بولمه اولنجه آنکه اطاعت ایدیلر . زیرا آنك فعل فاعلیه یعنی عقده نسبه ظاهر
اعمه فرعونك ادعا ایدیکی شیئك انطاری جمیعنده عقول صحیحه نك
ویرلیکی شهادتی ضایع ایدیلر . زیرا آنك ایچون برحد وارده . صاحب کشف
ویقینه آنی تجاوز اینکی وقتی ، آنك عدنده ظهوره واصل اولمق
ایچون سوی توفیق و خاصة عاقلك قبول ایده کك هوای کیردی .]

شرح

یعنی فرعونه اسم ظاهرك تحت ضبطنده بولنان صاحب قدرت و سلطنت و متبوع ایدی
و جناب موسی ایسه بواسمك تحت ضبطنده رعیه و تابع ایدی بوسبله فرعونه
موسایه تحکم ایتمك ایسته یچه ، جناب موسی ، معجزاتی یعنی اسم ظاهره
تعلق ایده قدرتی فرعونه کوسترمك سوزی کلدی وه فرعونه قدرتی
و سلطنت ظاهریسنك تعدیسنه و تجاوزنیه مانع اولمق ایچون معجزه سنی آکا کوسترمجی
اولدیغی حالده (یا سحر آچیقه واضح برمعجزه و برحاله کسترمه کك اولوسم
اولدیغی حالده) دیدی . فرعونه رأیلری ضعیف اولدیغی توانعنك یانده
نه دیرسك؟) دیدی . فرعونه رأیلری ضعیف اولدیغی توانعنك یانده
عمی اضافیله ظاهر اولمق ایچون (اگر ضعفای سوایلیوب کیر باقالم)
سوزنده غیری برسوز سویلیه سدی یعنی (هیچ ، ایسته کم کی) جبانه
برطرف وه سوز سویلیه سدی . اکر بویله رشی سویلیه ایدی ؛ ضعیف الرأی
اولدیغی فرعونه حقنده شبهه یه واسع کلرایدی و حقسزلیه ایدیلر و دیرلرایدی
حال بوکه فرعونك وکلای تابعلرینی کندی عقلنه چوره کك طرزده افاده یه
سایه سنده ضعیف اولدیغی ، فرعونك کندیلرینی استخفاف و حقارت
سایه ایدی و بو رأیلری ضعیف اولنلر ، فرعونك کندیلرینی استخفاف و حقارت

(۱) عقل او برعقل شاهانه می فزود . ۱ هم هوبك عقل و کوشش کرده بود
آنك عقلك شاهراه عقل او نیز زیاده تاخوبی . حقنه حکمی آن عقلنه کوره ایتمه ایدی
(زکونی)

باقیدر. بو حال ایچنده الهیتی ادعا ایدرسه، خلقی حقه دکل، کندی نفسنه دعوت
ایتمش اولور.

موسی علیه السلام فرعونک مرادینی آکلاینجه، فرعونه موسی اولیشنک حقنی ویردی
یعنی فرعون، بم رتبه‌م سلطنت وقوت ظاهره‌ایله سنک رتبهٔ تابعیتکه
تحکم ایدر دینجه، جناب موسی آکا ظاهره تعلق ایدن نبوتنک حکمی،
فرعونک سلطنت وقدرت ظاهره سنک فوقنده اولدیغنی کوسترمک ونبوتنک
حقنی اظهار ایتمک ایجاب ایتدیده فرعونه [redacted] (سن سویلیه دیکک یاپمغه
مقتدر دکلسک) دیمه مع هذا فرعونک رتبهٔ سلطنتی صورت ظاهره‌ده
تبعه حکمنده اولان موسانک اوزرینه قدرت وبو قدرتک اثرینی موساده
اظهاره شهادت ایدر. چونکه اطرافنه اعوان وانصاری طوپلانمش
اولان فرعونک بو مجلسده رتبه‌ی ایچون موسانک ظهور ایتدیکی تابعیت
رتبه‌ی اوزرینه — نبوتنک ظاهره تعلق ایدن قوتی تظاهر ایدنجیه قدر —
صورت ظاهره‌ده تحکم بولندیغی محتاج ایضاح دکلدر.

— متن —

[فقال له يظهر له المانع من تعديته عليه او لو جئتك بشيء مبين فلم
يسع فرعون الا ان يقول له فأت به ان كنت من الصادقين حتى لا يظهر
فرعون عند الضعفاء الرأي من قومه بعدم الانصاف وكانوا يرتابون فيه
وهي الطائفة التي استخفها فرعون فاطاعوه انهم كانوا قوماً فاسقين
اي خارجين عما تعطيه العقول الصحيحة من انكار ما ادّعاه فرعون باللسان
الظاهر في العقل فان له حداً يقف عنده اذا جاوزه صاحب الكشف واليقين
ولهذا جاء موسى بالجواب بما يقبله الموقن والعاقل خاصة]

ترجمه

[امدی اوزرینه تعدیسنی منع ایده جک شیئ آکا مظهر اولدیغی حالده، آکا (یا

محققدن بحث ایدیلر جوابنده دیرلر که اوجوابنده بنم (انا ربکم الاعلی) سوزی
تأیید ایتدک. زیرا عالم حقیقت عینی یاپدیغی بوقدر عالمده بر صورتم بولمالی
(بو سوزی بنده اعلاکرم ۱ دیرسم بنی بنجوبه انظار ایدیجکسک) دیدی وسائر
اشیاءله بنی فرعون مقامنه اوتوردیکدن صکره مرتبه سیله سنک مرتبه سوزیکی
سندایدم دیمک ایستدی.

وکذا فرعون دیمک ایستدی که: ای موسی، سن بکا سائر اشیاءله (ای فرعون
سنی سجود ایدنلر حقیقی یاپدیغک صورتله واقع اولمق وعبد کندنه طوغریدن
طوغری اولمدن؛ جمله عبید واحده اولمق حقی، بنم موسویتم وسنک فرعونیتکی
آیری آیری کوردیکدن تفریق ایتدک. نادر علیه حقه عبید واحده اولدیغی (الدیغی
حالده آنک فضل تفریق ایتدک) دیمک اولدیغکدن؛ بو فرعون وحی بکا
جواباً دیدم که (بنی انجه عبید واحده اولمق حقنی مرتبه لرینی تفریق ایتدم
آنک مراتبی تفریق ایتمکله آنک عینی مشرحه اولماری واوعبد کندی ذاتنده
انقسام قبول ایتمه اولماری. یا موسی، بو مادام که آنک مراتبی تفریق ایتدم
وسادام که شمدیکی حالی بنم مرتبه م، سنک مرتبه کی اوزرینه حقدن تحکم ایتمکدر
وبو حقیقتی اولمق اوعبد واحده ایله سویلدم ونقطه اوعبدک مراتبنده
بر مرتبه لی حائز اولدیغی اعتباریله سنک غیرکم) دیدی

معلوم اولدیکه فرعون قتل اولنمامه کلی زکاوتی اعتباریله توحید علمی صاحبی
ایدی وبو علمده متحقق اولدیغندن وعوام سنده طاقه کاوز ایدی نه کم حضوز
توحید علمی مرتبه سنده اولوب بو توحید ایله متحقق اولمایه و حالی، قالمی
سکذب اولدیغه کمه لاحقه صلی الله علیه وسلم افشاء (سر الناس سن قامت
القیامة وهو حی) یعنی (ناسک سرلیسی، ~~[illegible]~~ دیدی
اولدیغی حالی قیامتی قوپاریه کیمسه ده) بیورمش بوایله نفسنک صفای آکنده
زیوبه اولدیغی حالی سر توحیده وعند المحققین قیامتک اولدیغنه واقف اولمه
دیکدر. زیرا توحید علمی صاحبی زکاوتی حسبله سائر اشیاءدن آکاه بیلر
فقط توحید ذوقی و شهودی صاحبی اولدیغی جهتله کندو تعینیک حکمی نظرنده

منه اعطاه حقه فی کونه ای فی کون موسی یقول له یتقدم علی ذلك والرتبة تشهد له بالتقدمة علیه والطرف الآخر فیه لان الحق فی رتبة فرعون من الصورة الظاهرة لا التحکم علی الرتبة التی کان فیها لموسی فی ذلك المجلس]

ترجمه

[اندی آقا اگر شما به بنده رتبه اتخاذ ایده جك اظهار ایدك ، سی سوزلرده بایارم دیدی وسجده ایتمه سنه جرأت ایدیجك شکله ایمیکدر . زیرا بعضه سن بونك کبی سوزی سطحیلرك بقاتایه تبعیت شکله جوابه ویرك . اندی اگر سن بقا ساحاتی رتبه ای فرعونه وعدل موسایه حکم ایدرك ؟ فرعونه دیرکه حال بوکه عبد ، واحده در ؟ بناء علیه نصل تفریق ایدرك ؟ فرعونه دیرکه (بن آخره عمیك مراتبی تفریق ایدم ؛ عبد متفرجه الطاوی داوداشده متقسم اولمادیکی ، سعدیکی حالده بنم مرتبه م بالفعل سنده تحکم ایمکدر - ومن الطاوی دیاموس

مرسی آنجه وجود حقیقی جهد اولدیغنی یقیناً بیلیر . بنا علیه جناب موسی
(اکثر اهل تقلیدایکن ، بو سوزه شهود کزده وجودکزده بقیه ایدیکز
شی بیلیرسکز واکر بوصفده اولمایوبده وجود حقی وجود اضافی اشاره
وکندی وجودکزده غیری کورویرسکز ، آنی بولدیکز تنزیه وحقی عقلایکزده ایجاد
ایدیکز وبیلدیکز شیدکلری واره ده حصر ایدرسکز ، ایکنجی جلسه یه
(یا المشرق والمغرب ..... الخ) طرزنده جواب ویردکز)) دیکی قضیه سی وجناب موسی
فرعونه قدرتنی فعله وصدقنی بیلک ایچون ، یوقه اکر وجود اضافی ظهور اولدی دیکز
بوقه اکر وجود اضافی ظهور اولمش ، زعمکزجه جناب فرعون نوکمه ای بیلدیکز وبا
بیلمه یه جک قدر ، عرفانی بیلک اولدیغی بیلمیه رک شکی ایدی . حتی فرعون علامت
طلبنده بولنمق ، بونی کوسترر . امدی اوندن (ما) ایله اولونه سؤال
طلبنده بولنمق اصطلاح قدیم اوزره اولدیغی سوکره موسی علیه السلام بیلدیکه . زیرا قدیما جنس
ایله مقابله یکی اولمایه وجودی یا حقیقه سؤالی تجویز ایتمزلر . بنا علیه کندی
فرعونک آکلادیغی وقتا حقه بیلدیکی اولدیغی بیلدیکی ایچون فرعون جواب ویردی
اکر موسی علیه السلام فرعونک سؤالی اصطلاح قدیم اوزره اولدیغی جنس ایله مقابله
ایدیکی جواب استیلزایدی حقیقه سؤال ایدیکی آکلیه جق ایدی ؛ بو سؤال آنی
تخطئه ایدیه و جواب ده ویرمزایدی . وقتا که موسی علیه السلام فرعونک سؤالی
مقتضی آکلادیغی وجه اوزره جواب ویردی و بو جوابنده یوقاریده ایضاح اولنمش
اوزره کندی حقنده سؤال اولنانه حق عالمک غیری یاپدی ، فرعون دخی
آنلیوب نه توحید ایله جواب ایتدی . محلنده هپ اولنمشدر ،
سرنیه وقف اولنمشدر .

— تمه —

[فقال له لئن اتخذت الهاً غیری لاجعلنك من المسجونین والسجن من عروف
الزوائد ای لاسترنك فانك اجبت بما ایدتی ان اقول لك مثل هذا القول فان قلت
لی بیان الاشارة فقد وجدت یا فرعون بوعبدك ایاه دالة واحدة فکیف فرقت فقول
فرعون انما فرقت المرات العدیدة ما تفرقت العین ولا انقسمت فی دائرة ومرتبة الاحدیة المتحکم
فیك یا موسی بالفعل وانا انت بالعین وغیرك بالرتبة فلما فهم ذلك موسی علیه السلام

[آکا بولسا بو خطاب ایدی . حالبوکه قومك شعوری یوقیدی .]

شرح

بن جناب حق فرعونك ماهیت حقیقیه صدینی سؤال علماء بالله بویله اولدقجه جواب
ویردکده صمده ، فرعونه خصاده فاتیکی . سزه کوره بیله سولکه الله بلمیوب بن
بوقادیده ایضاح اولونجی وجهله حقك حقیقتنی علم آلدیسکز ؛ دیدکی
وقته ، حضرت موسی علم الهیه کی مرتبه سنی فرعونه بلدیرمك ایچون ، جناب رواب
ایدیه بیانی تزیید ایتدی ؛ چونکه موسی دیکی سوزلرك معناسنی فرعون آکلامیوب
بیلمیوردی . نتایجی صورتنده بو شکلده بیلدیردی . زیرا مشرقه شمسك طلوعی وغربه محل استتاری
ظهور استتاری آکلاشیلدیکی کبی . بن مشرقه شمسك محل ظهوری وغربه محل استتاری
بن صمده عالم اجسامده ظاهر و عالم اجسامه نظراً غیبتی اولان عالم ارواحده باطنه
وذات احدیه اویله حقیقتدر که اجسام وارواحی وآنلرك سابقیده اولان عالم شاهد
ترتیب ایدیکی سراید . ویوسوز (لکل شئ علم) قولنك عینی دیکدر . چونکه
ظاهر و باطنی ، آنلرك سابقی ترتیب ایتدی ، آنلری بیلکله اولور . زیرا بیلمکه
برشئك رسمی صاحبی اولماز . جناب سبحانه (انه کنتم تعقلون) بن (اکر
سز اهل عقلدسکز ایرکز) دیکی ، اکر سز اجسام تقیید دن ایرکز دیمکدر -
چونکه عقل تقیید دیر . زیرا عقل آنجق اولکی وارده سنده فعالدر -
واولکی وارده ده جناب حقدر . آنك ایچون اهل عقل ، سوای عقل اولان
شئونات وجهیه اولان امرده حکم ایدر . وسوزکلری تابع وحکم
وفعلدر . بنا علیه وارده عقلیه مقید و باغلی قالیر . امدی
جناب سبحانه (رب السموات والارض وما بینهما ان کنتم موقنین) قولی اهل یقین
ایچون ویرکین جوابدر . اهل یقین اهل کشف وشهود . شول
(اکر موقنیه ایرکز) دیمکدر . اکر اهل کشف و شهود ایرکز دیمکدر . واهل کشف
وشهود اولیالرك آنلر شهود واحد حقك سرایتی جمیع اشیاده وکلی وجود
اضافیلرنده شاهده ایدرلر . وشاهده لری حسبیله جمیع اشیانك وکلی وجودلرینك

من هذا الصنف فقد اجبتكم في الجواب الثاني ان كنتم اهل عقل وتقييد وحاكم
الحق فيما تعطيه ادلة عقولكم فنظر موسى الوجه الذي يعلم فرعون فضله وصدقه
وعلم موسى ان فرعون علم ذلك او يعلم ذلك لكونه سأل عن الماهية فعلم
انه ليس سؤاله على اصطلاح القدماء في السؤال بما فلذلك اجابه فلو علم منه
غير ذلك لخطأه في السؤال فلما جعل موسى المسؤول عنه عين العالم فاطبه فرعون
بهذا اللسان والقلم لا يشعرون]

ترجمه

[امدی فرعون ، اصحابنه اوخونه ، ویدیکی وقت — سوزلکم زمانده اوخونه
اولسی معناسنی بیلیایدك — موسی علم الهیه دائر سوزلرنی فرعون بیلمیوب ایکونه،
بیلمنده زیاده ایدی ؛ زیرا اوبحضور فرعونه کلدیکی کلامی آکلاوبغی بیلمایه
بیلمنده زیاده ایدی ؛ زیرا اوبحضور فرعونه کلدیکی کلامی آکلاوبغی بیلمایه
نیا : علیه (رب المشرقه والمغرب) دیه " مشرقه ومغربك ربی " دیدی امدی
ظاهر ومتبادر اولان شیئی اثباته ایدوب واو ظاهر وباطن — وآخرك آلمنه اولان
شیئی کیتدوب واو ، آنمه (لکل شیئ علیم) دیه (هر شیئی بیلیر) قولایه
(اگر سز تعقل ایدیکز) دیدی ، اگر سز اصحاب تقییدایسکز دیکدر . زیرا
عقل تقییدر — امدی جواب اك موافقدر جوابدر — واولا اهل کشف وشهود
نیا : علیه (اگر موقنیه ایکز) دیدی . اگر اهل کشف وشهود ایکز دیکدر
بویله اولنجه بهسزه مشهود کزده وشهود کزده تقییه ایدیکز شیئی اعلم
ایتم . اگر سز بو ضعفده اولیوبده اهل عقل وتقییدایکز
وعقل عقلدر دلیلدر دیوبکی سیئده هدایه ایکز ؛ ایکنجی جوابده
جواب ویردم . نیا : عدو فرعونه قصاف وصدقی بیلمك ایکونه موسی ایکی
جواب ویردی . نیا : عدو فرعونه قصاف وصدقی بیلمك ایکونه موسی ایکی
وجهایله ظاهر اولدی ومعنی فرعونك بونی بیلدکنی دیا بیله جکی بیلدی
زیرا فرعونه ماهیتدن سؤال ایتدی امدی او (ما) ایله سؤالده
آنمه سؤالنك اصطلاح قدماء اوزره اولدیغی بیلدی . اکر بیلمیوب ایکونه
جواب ویردی . اگر آنده بونك غیری بیلمایه ؛ البته آنی سؤالرم
تخطئه ایدر ایدی وقتاکه موسی سؤال غیری عالمك عینی بایدی . فرعونه

ناء علیه حضرت موسی هدایتی و تعریف الهی عالمك صورتنده كفر دیكه ظاهر
اولدیغی شیئه و یاخود عالمك صورتنده كفر و سنده ظاهر اولدیغی شیئه اضافتك
عین یا ییدی. بعض عالمده بك اضافتك عینی ایجون هدایت قیلدی.
زیرا ربی عالمك صورتنه اضافه ایتمی، بك هدایتسیز. شدی صوی
تعریف ایدیكه بو رتبه لرینك بعدی و آلتی مرتبه در. و بنابر صورت معلی
ایله هوان دریله اولور. و بوده صورتك هدایتسیز اولور. بناء علیه موسی علیه السلام
فرعونك (ربك العالمین حقیقتی نه؟) سؤالنه هوانا كأنه دیدی كه صورتلرك
(ربك العالمین) اكثر سنی اضلالیقه دوشوردی. سنای علویه و اضی سفلیه و آلتی
آیسنده كی اولدیغی اشیادیه نقد صورتلرایله حتی كفر و سنده ظاهر اولدیغی و یاخود
مرتبهٔ نقطه نقده مرتبهٔ كثافته بالتنزل بو صورتلرایله ظاهر اولدیغی وجود واحد
معلم اولدیغنه بو ایكی تعریف حقیقت بردر. ایشته؛ بو اسما و صفاتك صورتلری
اولدیغی اعیانه تنزیه كفری وجود لطیفی تكثیف ایدیجی بردر. وجود خارجی لباس كثیفدر؛
بناء علیه علوی و سفلی صورتلرك كافسی آنك وجود واحدنده ظاهر اولدیغی و بو
ایشته؛ بو اسما و صفاتك جمله مرتبهٔ نقطه نده مرتبهٔ كثافته بالتنزل
عالمك صورتلری وجود واحد حقله متعدی اولدیغی ظاهر اولدیغی و بو ایشته صورتلرده
عالمك صورتلری وجود واحد حقله متعدی اولدیغی ظاهر اولور.

[فلما تاك فرعون لوصحابه انه لمجنون كما قلنا في معنى كونه مجنونا زاد موسى
في البيان ليعلم فرعون مرتبته في العلم الالهي ليعلمه بان فرعون يعلم ذلك
فقال رب المشرق والمغرب فجاء بما يظهر ويستر وهو الظاهر والباطن وبينهما
وهو قوله لكل شئ عليم ان كنتم تعقلون اى ان كنتم اصحاب تقييد فان العقل
التقييد فالجواب الاول جواب الموتقيد وهم اهل الكشف والوجود فقال لهم ان كنتم موتقيد
اى اهل كشف والوجود فقد اعلمتكم بما تقتضوه في شهودكم ووجودكم فان لم تكونوا

[illegible] اولدیغی حالده هیچ بر شیئه احتیاجی اولمیان ذات
اولدیغی حالده هیچ بر شیئه احتیاجی اولمیان ذات اولدیغی وقتده باطنیتی
آلله یوخسه آیا شیئه فصل ایتمکی و آیرمغی کسترمکدی وکذلک سبحانه وتعالی
کی کندوسنك هیچ بر شیئه برزخ کندی نفسنده بالکز کندوسنك خصوصی اولوب
باشقه لرینه عائد اولمایه برحقیقت الهیه لازم کلمز . ماذکر واردر ؟
الیه برحقیقت واردر . نایب عمر فرعونه سؤالی اهل هدایت وعلم صحیح
وعقل سلیم تقضاسنجه صحیحدر . وبو حقیت حقده سؤال آنجه سوسانك ویردیکی
طرزده جواب ویرمکدر

ترجمه

[وهناسر کیم فانه اجاب بالفصل لمن سأل عن الحد الذاتی فجعل الحد الذاتی عبارة اضافته
الی ما ظهر به من صوالعالم او ما ظهر فیه من صوالعالم فکانه قال له فی جواب
قوله وما رب العالمین قال الذی تظهر فیه صوالعالمین من علو وهو السماء وسفل وهو
الارض ان کنتم موقنین او تظهر هو بها]

ترجمه

[ویونده بویله برسر واردر . زیرا او حضرتلری سؤالی ایدنه مقابل جواب
ویردی . نایب عمر حضرتلری صوعالمده آلله ظاهر اولدیغی شیئه ویا خود
ویردی . نایب عمر حضرتلری صوعالمده آلله ظاهر اولدیغی شیئه اضافتنك عینی ویردی . امدی کأنه
صوعالمده کندوسنده ظاهر اولدیغی شیئه اضافتنك عینی ویردی . امدی کأنه
ونایب العالمین قولنك جوابنده آکاه دیمکدر . اکثر اهل ایقانه کوره سعادتده
عبارة اولدیغی حالده واضعنه عبارة اولدیغی حالده عالمك صورتی کندوسنده
ظاهر اولدیغی ویا خود آلله ظاهر اولدیغنه دیمکدر .]

شرح

یعنی سؤال عن الحد الذاتی (رب السموات والارض وما بینهما ان کنتم موقنین) دن (اکثر
اهل ایقانه کوره ، کوکلری واصلحی وآیدنلری اسنده اولدیغی - بیتی) طرزنده
جواب ویرمکله برسر واردر . زیرا جناب حق حضرتلری حقیقت حقده سؤال ایدن فرعونه
دانمی فعل اولدیغی یوستیله جواب ویردی . زیرا عالم صورتی ، افعال الهیه دن عبارتدر

(سوال یا التماس) ضمنا مذہ مضامین اپنا وہ واسطہ تضاد وقت وہ مجہول وستور اولیتر مذہ ماہیت حقیقت علی کلیتہ مکشوف کلد۔ آنڈن ظہیراہ ذات مطلقہ وعوت الطلبوب آنجہ صفات الہیہ وعوتہ۔ زیرا یہ سوال ، سائلہ ومسئول عنہ ترکیب اقتضائیہ۔ ذات مطلقہ ورتبۂ احدیہ وہ ایسے اصلا کثرت مفہوم نجب کلد۔) وبیگی واسطہ

ترجمہ

[فالسؤال صحیح فان السؤال عن الماھیۃ سؤال عن حقیقۃ المطلوب ولا بد ان یکون علی حقیقۃ فی نفسہ واما الذین جعلوا الحدود مرکبۃ من جنس وفصل فذلک فی کل ما یقع فیہ الاشتراک ومن لا جنس لہ لا یلزم ان لا یکون علی حقیقۃ فی نفسہ لو یکون لغیرہ فالسؤال صحیح علی مذھب اھل الحق والعلم الصحیح والعقل السلیم والجواب عنہ لا یکون الا بما اجاب بہ سواک]

ترجمہ

[اولی سؤال صحیحدر ؛ زیرا ماھیتہ مذہ سؤال مطلوب حقیقتہ مذہ سؤالدر ونفسہ بر حقیقتی اوزہ اولمہ لابددر ۔ وحدودی جنس وفصلدن مرکب یا یازہ کلمہ بو ، کندو سندہ اشتراک اولان ھر شیئدہ واقعدر ۔ وکندوسنک جنسی اولیاہ بو ، کندو سندہ اشتراک اولدیغی ھر شیئدہ اولیاہ بر حقیقتی اولمہ لازم کلمز انجق کندی نفسندہ ، آنک غیری ایچون اولیاہ بر حقیقتی اولمہ لازم کلمز انجق کندی نفسندہ ، آنک غیری ایچون اولیاہ بر حقیقتی اولمہ لازم کلمز انجق کندی نفسندہ ، اھل حق مذھبی وعلم صحیح وعقل سلیم اوزہ صحیحدر ۔ وآنڈن نا ءعلیہ سؤال ، اھل حق مذھبی وعلم صحیح وعقل سلیم اوزہ صحیحدر ۔ وآنڈن نا ءعلیہ سؤال ، جواب آنجہ سوانک اجابت ایلدیکی شیئلہ در ۔]

شرح

بن دیرم جناب سبحانہ بحقیت عقدہ سؤال ایتمی بابل وکل ؟ صحیحدر ۔ جہتہ بر شیئ حقیتدہ سؤال ایتمہ ، سائلک مطلوب اولان شیئ حقیقتدہ سؤال ایتمدر وحقیت کندی نفسندہ وذاتندہ الیتہ بر حقیقتی اولمی اقتضا ایدر ۔ وبر شیئ حد وتعریفی جنس ایلہ فصلدن ترکیب ایدیلہ ایراد قلدقلرنڈہ آنڈن بو تعریفلری آنجہ

مقدمه‌ی جامع رحیط اولدیغی بیانه ایلدی و نتایجه فرعونك (انا ربكم الاعلی) قوله
كندی نفسنه اضافه ایلدیكی یولسز مقدمه‌ی رفع، حضرت موسیك تخلقی تحفه ادخال
ایتدی و استدلالك بدایسی اولان (ان كنتم موقنین) قوله‌سنده حضرت حقیقی
اولدیغی كندیسنه ثابت حصر بیورمه‌سنه اثبات ایتدی یعنی (اگر سز اهل ایقانه
ایسكز همه تقاطع سماوات و ارضك و آنلرك ایچنده كی تبدلات بیدر) دیكله
سؤاله اولان اولان جواب ویرده فقط حضرت موسی مقتضی واقع اولان سؤال
مضمونه ركیك بر جواب ویرمه‌سنه اعتنا ایتمیوب - نتایجه - فرعونك سؤالنه
جواب ویرمه‌سنه مجبور قلمشدر. فقط فرعون سوء فطرتنه
عناد و حضارندن طولایی جواب ویرمكدن ایتناع ایتدی. آنك كندی
جهالتی طوغرسنه جواب ایچون حضرت موسی: ربكم و ربكم الاولین
دیه ایكی دفعه جواب ویردی. فرعون حضرت موسانك جوابلرنی
آكلامش كبی كورندی. حال بوكه مسئله نك ایچ یوزی بیله آكلامدی. حضرت موسی فرعونك
سؤالنه اولان جواب ویردی: فقط حضرت حقیقتده واقع اولان سؤالك
جوابی ركیك بر جواب ویرمكله برابر ظاهرده سؤالك جوابی
اولمامق و فرعونك استحقاقسزلغنه حمل ایچون سؤالی اكسوك سؤالیله تاكید
ایلمكله فرعونك استحقاقسزلغنه حمل ایچون سؤالی اكسوك سؤالیله تاكید
جواب ویرمه‌یه مجبور قلدی. اشته فرعونك موسانك جوابلرندن حضرت موسانك
اولدیغنه بیله‌یكی حكم (سزه گوندیلمش اولان رسولكم مجنوندر) یعنی بزم آلدیغمز
حضرت حقیقتنك علمی آندن سلب اولمشدر. دیمكله حضرت موسانك
اصلا متوجه اولمدیغنی آكلادی. امدی فرعونك یولسوزلغنه اكی سنه‌یه براز ایتدی
یعنی بودكه (سزه گوندیلمش رسولكم سؤالمی آكلایه‌مامشدر) دیو سوء حضارلغنه
عنادی ظاهر اولدیغندن یه‌ك اتباع اولوب) دیو سوء حضارلغنه حمل ایتمه
مطابعه بر قوت ظاهر اولدی.

ایكنجی بودكه فرعونك جهان موسانك حقیقتی اعتقاد طریقله سؤال
ایتدیكی بودكه حضرت موسانك جوابی ده آلدی. بنا علیه ظاهری بالاده معنای محمول اولمه
سوزی باطنده حضارندن دكشه‌رك سؤال ایتدیكی بودكه فرعونك

[فاذا اجابه جواب العلماء بالامر الظاهر فرعون اتقاد لمنصبه ان موسى اجابه على سؤاله فتبعه عند الحاضرين لقصور فهمهم ان فرعون اعلم من موسى ولهذا لما قال له في الجواب ما ينبغي وهو حمل الظاهر غير جواب على ما سئل عنه وقد علم فرعون انه لا يجيبه الا بذلك فقال لاصحابه ان رسولكم الذي ارسل اليكم لمجنون اي متوغل علم ما سألته عنه اذ لا يتصور ان يعلم اصلا]

ترجمہ

[اور اسی طرح اولوالعزم جواب دیتے ہیں اور یہ کہتے وقت ، فرعون منصف اتقا ایجنسی ، موسیٰ نے سوالہ جواب دیتے اعلیٰ ہیں ۔ بناء علیہ حضور انور نے فرمایا عند ذہ فرعون موسیٰ نے وہ عالم اولوالعزم ظاہر اولی والیہ طوطے ہیں عند ذہ فرعون موسیٰ وہ عالم اولوالعزم ظاہر اولی والیہ ہیں ۔ آپ لوگ اولوالعزم جواب دیتے وقت ، کند و سند سوال انتقا ہیں ایجنسی آپ لوگ اولوالعزم جواب دیتے وقت ، کند و سند سوال انتقا ہیں ایجنسی ظاہر جواب اولی والیہ فرعون الی اخیہ یوں کہا جواب دیا جس پر یہ حمل ظاہر جواب اولی والیہ فرعون الی اخیہ یوں کہا جواب دیا جس پر یہ حمل اعجانیہ دیتے کہ سزا وار ہے یہ سوال اللہ مجنون ۔ یعنی ہم آپا صورتیں]
علی آذنہ سزا وار ہے یہ سوال اللہ مجنون ۔ یعنی ہم آپا صورتیں

شرح

یعنی موسیٰ علیہ السلام ، حقیقت امری پر علم ہیں جواب جواب دیتے وقت یوں
پایہ اتقا کی وقت ، فرعون علم و عرفان کا اعتبار نہیں رکھتا اور صرف صوری اعتبار سے ساوۃ
منصب عالیہ اتقا ایجنسی موسیٰ نے صورتی سوال جواب دیا جس حضارہ اعلیٰ ہیں
یعنی دیتے ہیں (ای حضارہ ، یہ موسیٰ یہ (ما) ای حقیقت حقند ہ سوال ایتی
ہوا ہے آنہ حقیقت ہ وکل ، کلہ (رب السموات والارض وما بینہما) قولہ حقیقت اضافتہ
اسم ہیں جواب دیتے ہیں ۔ یہ وکا ، صورتی ؛ او یطابق سوالہ ۔ دیتے ہیں
سوالی اکلہ ہا دیتے) حاصل کلام موسیٰ علیہ السلام اپنے حقیقت بینی عالم الاسرار دیتے ہیں
جواب دیتے وساوات ایسے ارواح علویہ طبعیہ واضع ایسے اشخاص عنصریہ سفلیہ
مراد انتقی وحقیقت بوزک مری بطلق اولوالعزم وآنہ یوں بطلق ، بلکہ یوں

اوسکه یه وقوفی لازمدر طلبدیر. آیت فرعون موسایه علم الهده کی مرتبه کی بلدیکی
ایچون هپاسنه یه حقیقت الهیه دیه سؤال ایتدی. زیرا سیاق و سباقدن ماهیت حقیقه صوریلیور
وقتا که اهل منطقک قضیه حقیقیه ظاهره جواب ویرلر: یعنی حقیقت حقک اضافاتی
وصفاتیه جواب ویرلر. و ارباب منطقک قاعده سنه کوره برشیئک ماهیتی
جنس ایله فصلدن ترکیب اولور. مثلا انسانک ماهیتی حیوان دیه صورولسه
حیوان ناطقدر: دیه جواب ویرلر. و حیوان انسانک جنسی و ناطقده آنک
فصلیدر دیه سؤال ایدلسه. هان یکه الله تعالی ایچون برحقیقت اولمغله بابر
جنس ایله فصلدن ترکیب اتمز. زیرا انسانک واجب الوجود دکل ممکن الوجود اولمسیله
بولکه دیکر واجبلرک هیچبرینه اضافاتیله. آیت بو حقیقت نابه
سؤال حقیقت احدیه دن خبر ایتمز و بو حقیقتک ادراکی مرتبه اولمغی ایچون بو حقیقت
دوشونمکدن دولایی امر النبی صلی الله علیه وسلم اقدم (لا تفکروا فی ذات الله
وتفکروا فی آلاء الله) یعنی (الله یه دائر تفکر ایتمیکز؛ آلاسنده تفکر ایدیکز)
بیورمشدر. فرعون موسایه مرتبه علمی بلدیکی ایچون
وسیله تفکر ایتمکسزین جواب سؤالنی بولمغله: وکلیدر؛ دیه هپاسنه ماهیت حقیقه
وردیکی جواب سؤالی جانه یاقمغله. هان یکه محمدیه کی حکم وعقاید اهل سنت وارباب فکر ونظر
سؤال ایتدی. هان یکه محمدیه کی حکم وعقاید اهل سنت وارباب فکر ونظر
ایله. ماهیتی جنس ایله فصلدن ترکیب ایتمکلری ایچون: هپاسنه جواب ویرمیه
ایله. ماهیتی جنس ایله فصلدن ترکیب ایتمکلری ایچون: هپاسنه جواب ویرمیه
اوطرزده جواب ویرمکدن تنزه ایدر. فرعون ایله کندی نفسنده واقع دلیلی
اوطرزده جواب ویرمکدن تنزه ایدر. فرعون ایله کندی نفسنده واقع دلیلی
بیلمکی، هارون فرقه ضالهسنی، آندن توقف ایتمکی ایچون هپاسنه
بیلمکی، هارون فرقه ضالهسنی، آندن توقف ایتمکی ایچون هپاسنه
ایکی فصلدن شامل اولمغله اوزره سؤال ایراد ایتدی.
ایکی فصلدن شامل اولمغله اوزره سؤال ایراد ایتدی.
ایکی فصلدن بری بولدقده فرعونک اضلالنه کوره حقک حقیقتی بولدی. فقط
ایکی فصلدن بری بولدقده فرعونک اضلالنه کوره حقک حقیقتی بولدی. فقط
بو حقیقت، انبیا طرفندن اندرلک سبکلری وجهله توقیف اولمغله؛ یکه انبیا وحقیقتی
بو حقیقت، انبیا طرفندن اندرلک سبکلری وجهله توقیف اولمغله؛ یکه انبیا وحقیقتی
اضافاتیله جواب ویرلر. شایعه سیاسه یه بوجوابی ویرمیه رکه فرعونه برطرفه
اضافاتیله جواب ویرلر. شایعه سیاسه یه بوجوابی ویرمیه رکه فرعونه برطرفه
سوق اتمامه ایچون بولغله. وکذا طرفنده کندی یکلع اولمغی سبکی اندن فرقه ضالهنک
سوق اتمامه ایچون بولغله. وکذا طرفنده کندی یکلع اولمغی سبکی اندن فرقه ضالهنک
سیاسه توقیف ایتمیه.
سیاسه توقیف ایتمیه.
وکذا وحی بولدقده هارونک حقیقت/ حقیقتی جنس ایله فصلدن ترکیب جواب ویرمیه رکه فرعونه
وکذا وحی بولدقده هارونک حقیقت/ حقیقتی جنس ایله فصلدن ترکیب جواب ویرمیه رکه فرعونه
مقام تقیه ایچون هپاسنه. بوجواب ایله آی تجلیل ایتمه لازم.
مقام تقیه ایچون هپاسنه. بوجواب ایله آی تجلیل ایتمه لازم.

نته کم انبیاء بنی اسرائیل شریعت موسویه‌یی و کتاب توراتی تبلیغه مأمور ایدیلر. بناءً علیه
خلیفه اولمیان رسوله ملک و ملکده تحکم و تصرف ویرلمدی. بو یله اولنجه خلافت،
رسالتده بر رتبهٔ زائده اولمق اولور.

— متن —

[واما حکمة سؤال فرعون عن الماهیة الالهیة فلم یکن عن جهل وانما کان عن اختبار
حتی یری جوابه مع دعواه الرسالة عن ربه وقد علم فرعون مرتبة المرسلین فی العلم
فیستدل بجوابه علی صدق دعواه وسأل سؤال ایهام من اجل الحاضرین حتی
یعرفهم من حیث لا یشعرون بما شعر هو فی نفسه فی سؤاله]

ترجمه

[وفرعونک ماهیت الهیه‌دن سؤالنک حکمتنه کلنجه، عن جهل دکل ایدی. بلکه
ربندن رسالت دعواسیله برابر آنک جوابنی کورمک ایچون عن اختبار ایدی. وفرعون
مرسلینک علمده مرتبه‌سنی بیلیر ایدی. بناءً علیه آنک دعواسنک صدقنه آنک
جوابیله استدلال ایدر. وفرعون کندی نفسنده مطلع اولدیغی شیئی آنلرک
شعوری اولمدیغی جهتدن، آنلره تعریف ایتمک ایچون، حاضرین اجلندن
سؤال ایهام ایله سؤال ایتدی.]

شرح

یعنی حضرت موسی، ورزا و وکلاسیله برابر بولنان بر مجلسده فرعونی توحید الهی‌یه دعوت ایتدیکی
وقت، فرعون حضار ایچنده جناب موسایه (وما رب العالمین) یعنی (عالملرک ربی اولان
نه در) طرزنده بر سؤال صورمق ایدی. قرآن کریمده بو سؤالک (ما) اداتیله حکایه
بیورلمسی فرعونک ماهیت الهیه‌دن سؤال ایتدیکی کوسترمکده‌در. وفرعونک ماهیت
الهیه‌دن سؤالی جهالت جهتندن دکل ایدی؛ بلکه رسالت دعواسیله ظاهر اولان جناب
موسانک ویره‌جکی جوابی کوروب تدقیق ایتمک ایچون، امتحان جهتندن ایدی و بر کیمسه
هر هانکی بر مسئله‌ده برینک قدرت علمیه‌سنی اکلامق ایچون امتحان طریقیله بر سؤال ایراد ایدرسه

[وقوله فوهب لي ـ يعني ـ هكذا يريد الخلافة وجعلني من المرسلين يريد الرسالة فما كل رسول خليفة فالخليفة صاحب السيف والعزل والولاية والرسول ليس كذلك انما عليه البلاغ ما ايل به فان قاتل عليه وحماه بالسيف فذلك الخليفة الرسول فكما انه ما كل نبي رسولاً كذلك ما كل رسول خليفة اي ما اعطى الملك والتحكم فيه]

ترجمہ

[وآتانی ایسی بکا حکم نجہ اپتی) سوزی ۃ خلوقی مراد ایہ ۔ و نی مرسلاوہ

تشریح : یالتی مراد ایہ ۔ اوی ھو یہ سوں خلیفہ وکلہ ۔ خلیفہ سیفہ وعزل وولایتی صاحبیہ ۔ حالانکہ یہ سوں خلیفہ کی وکلہ ۔ آنجہ آنت اوزینہ ایل اولیغی ٹیکلیک البوغی لازند ۔ اگر آنت اوزینہ مقاتلہ ایہ وآ سیفہ ایہ حمایہ ایدہ حق اولہ ، خلیفہ اولہ سولہ ۔ نتہ کم ھو یہ سوں وکلہ ، کذلک ھو یہ سوں خلیفہ وکلہ ۔ یعنی آکا سلاں خلیفہ وآندہ تحکم اعطا اولنادی ۔]

شرح

یعنی خدا سبحانہ قرآن کریمدہ حکایہ بیورلیغی اوزرہ (فوھب لی ـ یعنی ـ حکما) قولی خلوقی مقتضی اولور ۔ یوقول ایہ خلوقی مراد ایتمہ لوزم ۔ (جعلنی من المرسلین) دیمکلکدہ یالتی مراد ایدر ۔ بناء علیہ بوآیت کریمہ قولی خدا یہ سوں نفسندہ ھم خلوقی وھم یالتی جمع اعتباریلہ افادہ ایتمشدر ۔ حیکہ ھو یہ سوں خلیفہ وکلہ ۔ و خلیفہ سیف وعزل وولایتہ صاحبیہ ۔ یعنی ھم یہ سوں وھم خلیفہ اولہ زات امر الہی یہ تبلیغ ایتدکدہ صکرہ قہر ایتمک ایچون مقاتلہ ایدر ۔ ودین حقی قبلغ ایچون حمایہ ایدر ۔ حالبوکہ بایکز یہ سوں اولہ زات خلیفہ کبی وکلہ ۔ آنت اوزینہ واجب اولہ شی ، بایکز امر الہی یی تبلیغدہ عبارتدر ۔ تہ کم آیت کریمہ (ما علی الرسول الا البلاغ) یعنی (یہ سوں لازم اولہ آنجہ تبلیغدر) بیورلمشدر ۔ ھو یہ سوں خلیفہ اولمق ، ھو یہ بنیچہ یہ سوں اولمامق بایکز حیکہ یہ سوں کتابہ وشریعتہ صاحبیہ ۔ نبی ایسہ مطلقا کتابہ وشریعتہ صاحب اولہ ایجاب ایتمز

تفاضل اوزرینه واقع اولور. یعنی سنک بیلدیکین بیلمم و بنم بیلدیکمین سنک بیلمک وبنک
علمده تفاضل بدیدا ایدر. و بو آیه کریمه دلالتیله بر حرفه یه تخصص اوزرینه حکم
فاضل و محمده مفضول الیه اطلاق اولور. و بو فاضلیت و مفضولیت حرفیا اخی اشتراکلرینه
مخل اولمیوب حرفتک شریفه یا دنیه اولمسنه بالنظر اوزرینه اطلاق محمدیه ده ظاهر اولدی
یعنی بر صنف صلی الله علیه وسلم افندمز اصحاب کرامک حقلرینده اعاظم اساطین دینمز کورمدی
و (لو ترکتم لوضیعکم) یعنی (اشی یه ترک اتمکز شرف حرفی اولمازدی) بیورمیوب.
اصحاب کرام رضی الله عنهم حضرتلرینه اوزرینه اشی یه ترک اتمیوب؛ اوسنه حرفا آز اولدی
بوحالک کورولمسنه صلی الله علیه وسلم افندمز اصحاب کرامه (انتم اعلم بصالح دنیاکم)
یعنی (دنیاکزلک اصلاحنی سز بندن داها ایی بیلیسکز) بیوردی و بوکلمه نبویه
افندمز بوحالک اتمک کبی اوزرینه فضلی اقتضا بیورمیوب و انصاف ایدیلر
حال بوکه شغلی بر شیئی بیلمک، بیلمکده هیچ ده علمک درجه افضلیتی
اولمدیغنه شاهد برشیئی بیلمک قرآنده کریمده (انه بکل شیئ علیم) و (الله شیئ
علیم) وجه مع اتمدی. نابنا علیه علم الهی احاطه ایتدیکی حالده بیلمک اسناد
بیلمه) وجه مع اتمدی. نابنا علیه علم الهی احاطه ایتدیکی حالده بیلمک اسناد
افندمز الیه تعلیم شریعتی اعتبار مرتبه وهوی احاطه تابع عالم نسبه و اضافه
نابنا علیه عالم نسبه ک فاضلیتی و مفضولیتی الیه کفاوله زیاده برادوه علوم ضروریه
بولوقتک علوم اخرویه کفاوله یه عبادتله اوزره مصالح دنیاکزی بیلمکز اولمازدی؛ بلکه آندن اشتغال اهم
زیرا قلب شریفلرینه امور اخرویه یی تشغل اولمازدی. و اوده ارشوه و یا قلمک ایجابنه اولدیغی
اولمیه شبهه ایجنده اهم اولدیغی و اوده ارشوه و یا قلمک ایجابنه اولدیغی
امور کلیه دن. علیهذا یوقاریده افندمز امور جزئیه ده اصحاب کرامک کندیلرینه
اوزرینه فاضلیتی اعتراف بیوردی و انصاف ایدیه و بو فاضلیت و مفضولیتی
شامل نوعیه نفسیه و رمز. بر اهم ایجنده اهم اولمیوب امور کلیه ک علمنده اتمه
نسبه احاطه کلیه صاحبیه

افندمز فتوحاتك ٧٢ نجی بابنده (ولم یکن للخضر نبوة التشریع الی للانبیاء علیهم السلام)
یعنی (انبیا علیهم السلام بعضلری اولان نبوت تشریع حضرات یحویه واقع دکلدر) کلدیکی سنلس
بولدم. وشیخ عارف صدالدین قونوی حضرتلرینك (فکوك) اسمنده کی کتابلرینك (فك
فص الختم المحمدی) بحثنده (خاتم انبیانك شریعتی هکتك عموم اولمسندن ناشی اوضاك
کافه سی اکا وامتنه مسجد وطهوراً یعنی طاهر قیلندی وآیتك یا ایتها المدثر
کجه اولدیغی سویلدیکی سنده اولدی وآیتك نبوتله حضرته کلدیکی امر ده بولندیکه
کجه اولدیغی سویلدیکی سنده اولدی وآیتك نبوتله حضرته کلدیکی امر ده بولندیکه
حضرت علیه السلام آیتده داخلدر. حاصل نقد. نبوت حضرت آدم دن حضرت عیسی علیهما السلام
انقطاعه قدر اهل سحاب اختلاف
اتحاد ایله ده اکابر محققین آیتده بولنده اختلاف یوقدر) کلدی عبد الغنی نابلسی

— مته —

[وظهر ذلك من الاولة المحمدية في حديثه يا بار النخل فقال عليه السلام لصحابه انتم اعلم
بمصالح دنیاکم ولا شك ان العلم بالشئ خير من الجهل به ولهذا مدح الله نفسه بانه
بكل شئ علیم فقد اعترف صلی الله علیه وسلم لصحابه بانهم اعلم بمصالح الدنیا منه لكونه
لا خبرة له بذلك فانه علم وجود وتجربة ولم يتفرغ عليه السلام لعلم ذلك بل كان
شغله بالاهم فالاهم فقد سبرتك على ادب عظيم تنتفع ان استعملته نفسك به]

ترجمه

[ویوا یا نخل حدیثنده انت محمدیه ده طاهر اولدی. عبد السلام، سز دنیاکزك مصالحنده
اعلمسکز دیدی وشبهه یوقدر که بر شئیه علم آنك جهلندن خیرلیدر. وبونك ایچون
الله نفسنی (اوهر بشئ علیم) ایله مدح ایتدی. اسدی صلی الله علیه وسلم اصحابه آنلرك
مصالح دنیاده کندیسندن اعلم اولدیغنی اعتراف ایتدی. زیرا بوندن آنك ایچون حضرت
یوقدر. جهلك او علمه وتجربه علمیه وعلیه السلام بونك علمنه تفرغ اولدیغی بکبی
آنك شغلی اهمك اهمنه ایدی. اسدی بو سنی اوب عظیمه واقف قیلدم اگر نفسکی
آنکله استعمال ایدرسك منتفع اولورسك]

شرح

او بو انصاف ویا خود بو بابنده اولان تفاضل امت محمدیه ده طاهر اولدی. واولدیغنه
دلیل اقوی قدس سرهما کندیلرینك ذکر ایلدکلری، (بو) اسم اشاره نك اضافه و بو سنوی طاهرك
بابنده اولان تفاضل جمیع عدالتیله. هر ایکیسنده رجوع ضمائر اعتباریه بر شبهه. زیرا اضافه

ترجمہ

[اور جس نے جو آپ کے علاوہ کائنات اور اللہ تعالیٰ کی تمام مخلوق اور تمام
علوم کا اعتراف کیا یہ بھی ایک حقیقت ہے اضافت نظریہ کے آگاہ (جس اللہ تعالیٰ
نے تعلیم دیا بقلم اور نہ پڑھا کہ جس آپ جانتے تھے جس کو اللہ تعالیٰ نے تعلیم دیا
پڑھا اور نہ جانتے تھے کہ جس آپ جانتے تھے) دیدی ۔ اور جو معلوم ، آپ کے علوم تک جس
جانتے ہیں اور (نہیں تصور علمی عالم محیط بہ خدا) سوائے آپ کے مجموع ایسی کسی
کا نہیں اور اور اولی ۔ حالانکہ حضرت اور تک کی پوجا ایسی]

شرح

یعنی جس حضرت موسیٰ کو جناب خضر علیہ کلامہ اور اللہ کی تمام مخلوق اضافیہ ایسا ایسی
نظریہ ۔ علیہ کلامہ کے کلام ، کہ کیا تم علم وقتیہ داخلہ اجمالیہ ۔ اور اللہ کی تمام
اضافیہ اتباعی وہی مراتبہ وجودی احکام غایتہ ایسا ہیں ۔ اور خضر موسیٰ پر اعتراف
ایسی کہ حقیقت خضر اضافت نظریہ کے آگاہ (اللہ تعالیٰ جانتا جس کو جانتے بقلم علمی
ایسی کہ حقیقت خضر اضافت نظریہ کے آگاہ (اللہ تعالیٰ جانتا جس کو جانتے بقلم علمی
تعلیم اتباعی ۔ اور جانتے تم بقلم کہ پڑھا نہ جانتے تھے جس کو جانتے بقلم علمی
تعلیم اتباعی) دیدی ۔ خضر کے تمام جانتے تعلیم اتباعی ۔ اور جانتے تم بقلم کہ پڑھا نہ جانتے تھے جس کو جانتے بقلم علمی
تعلیم اتباعی ۔ اور جانتے تم بقلم کہ پڑھا نہ جانتے تھے جس کو جانتے بقلم علمی
علمی وجہی حقیقت کے اضافی و بوسطہ نسبتی ، موسیٰ کے علم حقیقت کے بارہ یہ
علمی وجہی حقیقت کے اضافی و بوسطہ نسبتی ، موسیٰ کے علم حقیقت کے بارہ یہ
برحکم اولی جبکہ جناب خضر پوچھا جانا اولیٰ فرمایا / (علم وقتی ایسا احاطہ
برحکم اولی جبکہ جناب خضر پوچھا جانا اولیٰ فرمایا / (علم وقتی ایسا احاطہ
ایسا ہے کہ بعض صبر ایسا ہے) دیدیا ۔ اور جو سوائے وہ حقیقت موسیٰ ایسا ہے نوعا بارہ
ایسا ہے کہ بعض صبر ایسا ہے) دیدیا ۔ اور جو سوائے وہ حقیقت موسیٰ ایسا ہے نوعا بارہ
آپ کے ایسا ہے ۔ اور خضر ، جو سوائے جو کہ موسیٰ تبعۂ سیاستہ عنایتے اولیٰ علوم تک جس

حضرة ربانك هذا عبده آيرلك/ كلمي ، او حالت وه بورده محمد الله تعالى
يول حقده كى معلم وشناسى بيانا قرآن كريمده (ما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم
عنه فانتهوا) يعنى « يول سزه نبلغ ايتديكى شيئى آلكز به وسزى تفدوسنه دن
اتديكى شيئدن صقنكز ؛ واز كچكز » بويورور . شمدى يالنك ويولك قدرينى
ومرتبه سنى بيلمه علما وبالله بوقدر محمد عظمنده ظهوريلر واصلا بخيه اويور
ويه خاطرلرينه بر اعتراض كلمز زيرا آنلر مراتبه وجهول ظاهر وباطنى جامع
اولوب يالنك قدرينى وبو يالنك حال اولدقلرى رتبه سنى ، سرقدره
وسر توحيده ومراتبه وجوده واقف اولدقلرى ايچون بيلورلر . جهلاى
حضرتك حال واقف اولمدقلرندن يولك كيرديكى شيدى عقول ناقصه لرينه تطبيق ايدوب
اعتراض ايدرلر . حضرت مظهر ايدى ، شمدى ربانك يول الله اولدغنى بيلديكى
كبى علم لدنه صاحبى اولمغه يولك يالنك قدرينى كامله عارف اولمغه
يول قاعده سى ايجاب ايدر اولمك مقتضاى اولمغه ايچون ، رأسا آنك اقوال
وافعالنه نظر وراقب اولمغه شهادى . شمدى بوحى ، مظهر (اكر بنده
صلاة يصلى يشديه سؤال ايده جك اولورسم ، بنمله اوقدر اشغول اتمه ديدى و آى
كذى صحبته دن نهى اتمدى . شمدى بوحاده يه اوجبى سؤال واقع اولمغه ، مظهر آكا
(انتبه بو اعتراض آيرلقه آيرلقه سبب) ديدى . شمدى بوحاده مظهر
يوسوزنه قارشى ، شديه آيرلمه ديدى وصحبتك دوامنى ايسته مدى ؛ چونكه بوحى
تعيين اولدغى رتبه عدم قدرينى وكذلك صحبته دن نهى ايله اظهار ايدديكى
يالنك اولدغنى بيلدى . شمدى بوحديثى سكوت ايدى وآيرلمه دخى واقع اولدى .

— ته —

[فانظر الى كلام هذين الرجلين فى العلم وتوفية الادب لله ولرسوله ﷺ وانصاف الخضر
فيما اعترف به عند موسى حيث قال له انا على علم علمنيه الله لا تعلمه انت وانت
على علم علمكه الله لا اعلمه انا فظهر ان هذا الاعلم من الخضر لموسى دواء طاجرحه
به فى قوله وكيف تصبر على ما لم تحط به خبرا مع علمه بعلو مرتبته بالرسالة وليست تلك
الرتبة للخضر]

[illegible] - [illegible] -

[illegible] [illegible] [illegible] [

دیگر دیگر . بر عالم انبیاء و سل علیهم السلام مخاطب اولی هستند تبلیغ احکام
امر انبیاء و سل علیهم السلام است از جهات ، جهت ظاهری ، جهت نبوت و جهت باطنی
ولایت . گذشته وحی نازل اولین وقت ، جهت ظاهری ، جهت باطنی است
ایده . و بنا بر علیه آوردن بر تفویه علیهم السلام سیاق تبلیغ امر مکلف اطلاق
و بهمه عالم لدی اولا امر قضا وقدر علی کذالک مستولی . زیرا علیه
زمانه جهت ظاهری امر جهت باطنیه نازل اولا علی توحید است که
رکعات . هیکل سرقد امر اداری ، و شریعت امر تکلیفی متعلق امر
اگر اضافه بکدیگر منافیه . مثلا خدا یکی است کفری افضا نکند
اند یا الهی ده آقا متعلق است . و عوض عیسی نابی امر ایمان افضا نکند
اند یا الهی ده آنت ایمانه متعلق است . مادام که یغیب نکنی ده ساواة
اراده الهی ده آنت ایمانه متعلق است . مادام که یغیب نکنی ده ساواة
تبلیغ امر مکلف . اگر امر اداری کذونی منکشف اولی نشده واضافه تبلیغ
اعطا نده وانکی و یا فقره واقع اطاعه یی . آیات انبیا و سل کرام
افضل و اشرف واعرفی اولا زبدهٔ کائنات و سرور موجودات اولا صلی الله علیه وسلم
افندز هلاکی بو حقیقت شاهد بوردقلرنده طولایی (فاستقم کما امرت)
آیت کریمه شامل اولدیغی ایچون (سورهٔ هود نی احیا یلدنده) بوردی . هیکل
امر الهی ی سیاق تبلیغ بوردقلری وقت ، امر اداری کفره متعلق اولدیغی دایه
بوایی نی وشایه افتده بغایت کرانه کلدی . مع هذا تبلیغ امر اولانه هیکل
تبلیغ نا مودود . امری بر امتحان شاهد بوغه نقطه ایتیاتین . زیرا انبیا
علیهم السلام امر اداری مضاف وقتده حقیقت امر مکلف اطلاق و آندن حقیقت
ایتزال فقط علم شریعتی تبلیغ ایتدکلری وقت بو علم کذبلرنجه مستور و مخفی
هکنده در . ایشته بو علیه السلام هذه سلاق اولدقلری وقت بوکل ایدی
و هذا بابده کی کلمه نده اضافه ایدیلن کذبی نفسنده حقیقت نقطه ایتیاده
بو علم یالنت و بوغه بیلکم و سهده یالنت جمیع علم ذوقیه حجابه سلک ایدیلن
حضرت هذا حقده و ذاتا مختلف دادر . قوانه کوره هیاب سوی ایله متخلق ایدیلن
عبد هذا اولدقلری مصرح وکلای ده حقیقتی نفسنده هذا اولدقلری جایز بوایلدی
تحقیقات آنا نیه لرنا هذا حیات بزخه ایدیلن حجاب علم تجلی ایتدکلری صلاحیتی

بوسایه قایش حضرت علمیه و آنش کرامت و عدالتنه سلامات جویسه‌یدی. تکم
قرآن کریمده (فوجدا عبدا من عبادنا آتیناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما)
بویورور. حضرت موسی بوانطاری ایچون الله تعالی آنی تزکیه ایتمه‌ی ایچون نفقت
ایتدیکه وحی فرمان بویورمشدی بو تزکیه یه نائل ملاقات ایتدیکی حضرت (هل اتبعك
علی ان تعلمن مما علمت رشدا) یعنی " سنی طابعلم اولمانه سنه بنا اولرق سن
بنم تابع اولمه بیلیرمیم ؟ " دیمه آنی تفضل و تلطف ایله دعوت ایتدیکی کوروسه
اتباعه اذنی ایتمه و فرمان حضرتلری آکا (فان اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء حتی
احدث لك منه ذکرا) یعنی " اگر سن بنا تابع اولورسك ، بر شی آندن سکا بحث ایتمیجه
قدر بنه سؤال ایتمه " دیمه وفرمان بویورمشدی (ستجدنی ان شاء الله صابرا ولا اعصی
لك امرا) یعنی (ان شاء الله سنی صابر وسنك بر امرکه مخالفت ایتمیه جاق بولورسین)
بو آیتلرده حضرت موسی‌نك هیچ بر شیئه صبر ایده‌مه‌یه‌جکنه اشاره بویورمشدی. حضرت خضرك
بو مقاومتی ایتمه‌یه جسارت ایده‌مه‌یه‌جکنی بیلدیکی حالده بو وعده‌ی ویرمه‌سی
دیمك ایدیکی کبی خضرك غضبتنه و نسیانی سببیله بو آخذه و مؤاخذه‌ی قبول
ایتمه‌سی ایچون بر حکمت واردر. یوقسه بو غضبت و نسیانی بیله بو آخذه و مؤاخذه‌ی
جرئت ایتمه‌یه جکی بو نسیانی زیاده حیرتده بیراقه‌جق اولان الهك ارشادی اولوب
وقت مؤاخذه‌ده الهی حضرتلرینك عذر بیلدیرمه‌سی ایچون بویورمشدی.
حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلم آخذ و مؤاخذه‌نك رفعنه دائر بویورمشدی
(رفع عن امتی الخطأ والنسیان) یعنی " بنم امتمدن خطا و نسیان مرفوعدر "
حدیث شریفی بیله بیلیرسه‌ك بو بحث بو آخذه و مؤاخذه‌نك ارتفاعنه دائر بولنان
موفقیتك سن عبدالله اولدیغنی بیلمه‌ك ایدی ؛ فقط (وجد ایلهام) ایتدیكك شی
وجدی وفرمان حضرتلری بویله‌جه اوراده ، سن علم تسلیم و تسالی بیلمه‌یك ؛
بو ایشه بیلمیم ؛ فقط بو علم ذوقی بیلیرم . سن ایشه اوراده
بو ایشه بیلمیم ؛ فقط بو علم ذوقی بیلیرم . سن ایشه اوراده
نوت و بیانك مقتضای اولمه اوزره اوعلم ذوقی بیله منافات ویرمیه‌جکدر.
معلم اطلاق ایدیلن علم ایشه بو نوعدر. بر شی حقه دیکر حقه تعلقه‌یدر. حقه تعلق ایدن
علم ، علم باطن اولمیه‌جق بلکه (علم لدنی) دخی دیرلر. بو علم حقه تبلیغ ایچون
مأمور و مکلفدر. بلکه شریعتی تکلیف و بو علم حقیقتی نوت و بیانه اولمیه‌جق
خصائصدن بولونمقدر. حقه تعلقه‌یدر علم ایشه ، علم ظاهری الیه بلکه علم حقیقت
دیمك اولمقدر.

من أنبائها) يعني (كاشكى قرداشم موسى صاحبيده ايدى ده الله تعالى بزه آيدرى
فضلنده حضرت خضر ايله ملاقات ايدى حضرتلرى حضرت شيخ رضى الله عنه ابن العباس
حضرتلرندن ايله ملاقات ايدى حضرتلرى : (موسى بن عمرانك خضر ايله ملاقات
ايله ملاقات يانه قدر ، آنك اوزرينه جابر اوغلى سعيد بيك مسئله حاضر يوقمه
ايدم ؛ آنلرده اوچنجه صاحبيده ايدى)

— ٣ —

[فتعلم بذلك ما وجد اليه موسى من غير علم منه او لو كان عن علم ما انكر مثل ذلك
على الخضر الذى قد شهد الله له عند موسى وكفاه وعدله ومع هذا غفل موسى عن
تزكية الله له وعما شرطه عليه فى اتباعه - حمة بنا اذا نسيا ايرالله ولو كان
موسى عالما بذلك لما قال له الخضر لم تحط به خبرا اى انى على علم لم يحصل لك
عن وجه كما انت على علم لا اعلمه انا فانصف]

ترجمه

[اندى بوسبابك موجود اولديغى شى ، كندوسنده سز غير علم اولدغى حالده بيليور . زيرا علم ايله
اولايدى ؛ الله تعالى موسى عليه السلامه كندسنى اجويه شرافت ايتديكى وتزكيه وتعديل ايتديكى
حالده بونك مثلى انكار ايتمز ايدى وبونطه بزم موسى . آنك اجويه الهيه تزكيه سنه
وكندسنه اتباعى حقنده آكا شرط ايتديكى شيلره - بر الهك امرى اولوب تغير وقت
بزه حيث اولمه — غفلت ايدى . واكر موسى بونى بيلسه ايدى ؛ خضر
آكا (دوجود ايله احاطه ايتديكك شى) دمزدى يعنى (سن نصل بنم بيلديكم
بر علم اوزره ايسك : سيده وه سطح دوجوده حال اولمايه علم اوزره يم)
ديكه . نهايه عليه انصاف ايدى .]

شرح

يعنى جناب سبحانه الله تعالى جانبنده موجود اولديغى قبل قبله وبلاخره قيلدك
حوادثى جملهسنى كه افعاليدر كندوسنك علمى موجود اولديغى . بو افعالك مشاهدى
حضرتنده وقوع اولديغى وقتده ، آكا انكار ايتمى سبيله بيليور آكلاشيلير . حضرته
بو افعال الله تعالى طرفنده موفقيت ويريلمكى جهتله ايدى ، كندوسنده صادر اولان
فعلك مثلى حضرده كورديكى وقتده انكار ايتمزدى . الله تعالى حضرتلرى

هیچ‌بنی اجتنب صورتنه مقابل ، سورهٔ کهفده حضرت یوشع فتی اوزره ، عالم الغیبک
اولدیغی بر ربانی سرّ ایله کیمسه‌دن کیمسه‌یی کیمسه‌دن بیلمه‌دیکی حکمتی کوستردی . حضرت موسی بویله اجنبی بر ذاته رفیق اولمقدن
نفسنه شدید خجالت حصه‌سنه عائد ایدی . نفس (زیرا بوقدر ده اخلاص بدایتده) دیدی
حالبوکه سن بزم محتاج اولدیغز اجرق آلتمزسن بو دلیله بیکره نفسنه ایدی) دیدی
حضرت وحی ، حضرت موسایه (بزم فعلمز ، سنک فعلک شاهد ، بیکره عالم ایچینده
زیاده فرقنده بارهٔ کز بیلمز سنده طرفه قاچدیغنک وحی ، اکر قرنی هوا ایله
اجنبی مقابله حولو صاولدی . آندن شخصیت ایدن . حالبوکه بواجره محتاج ایدی
بو وحی بو دلیله سنک کبی شخصیت ایدیکم ایچون اجره محتاج اولمغز حالبوکه بو اجره
نفسنه ایدی) دیدی . و حضرت موسانک سرکذشته عائد وقوعاته مقابل جناب حقک
کوستردیکی وحی وقعه‌یه ده حضرت موسی طرفنه اعتراض واقع اولدیغی و بنا علیه امر سوی
علیه السلام توفیقا آیتلرک آیریلمسی لزوم حکمتی حضرت . حضرت سرکذشت موسایه
عائد اولوب قرآنه کیمیه حکایه بویله اولمق وقوعاتک وحی اسرار و حکمتلرینی
آکا بیلدیرمک ایدی . حضرت خضر وقتنه مقابل ، حضرت خضرک وحی بوقدر
اعتراض ایدی) دیدی بو دلیله موسانک صاحبنه رفاقتدن تنزل ایدی . حالبوکه
هیچ‌بر اکر بر وجهله اعتراض ایدیلم ، آیتده بنا صاحب اولمه دیمه ایدی
بو جهتله حضرت خضر ، حکمتی تمامیله اظهار ایتمه‌یه وکر و بنا بو ایکی بحرک
اولدی نسخه لرده (صابر ایدکر) یرینه (صابر ایدکز) دیمک اولوب بو ده حضرت شیخ
صفی‌یه نابیکز بوجهله دیمک (بزم ذکر ایدیکز) دیمک اولوب بو ده حضرت شیخ
رضی الله عنه ایچ اولور . فقط مصاحبک مجهول صیغه‌سیله اولمه اسندی زیرا قرآنه
کریمه آنجق اوچ وقعه حقنده جریانه و دیکر وقعه‌لر ذکر ایلمه مشدر . بنه کی
عبارهٔ آیته بو معنای تأیید ایتمکده در . حتی صلی الله علیه وسلم افندمز ، الله تعالی
حضرتلرینه کوندیکی وحی قرآنه کریمه موسی وخضر علیهما السلام امرنده حکایه
ایتمکله ، موسی علیه السلام اشتمال حضرة اعتراض ایتمیوب سکوت ایتمه‌لری
ایچون ایکنجی ، موسی علیه السلام حضرتلرینه افندمز (لبث افی موسی حیرحتی تقص الله علینا
حتی بیوردی

سایه سنه التجا ایتدی. بو راده سایهٔ شجره ظل الهی بیوریلمش هر بر مظهر کندی
حقیقتنک و عین ثابته سنک و عین ثابته سی دخی بر اسم الهینک ظلی اولدیغنه اشارتدر.
یعنی اجرتسز صولامق فعلنی اجرا ایتدکدن صکره، جناب موسی ظل الهی اولان کندی
حقیقتنه و عین ثابته سنه متوجه اولوب یارب خیردن بکا انزال ایلدیکک شیئه
بن محتاجم دیدی. زیرا عجزه یه شفقةً اجرتسز بر عمل اجرا عین خیر اولوب
بوده کندی عین ثابته سنک خزینه سنده مکتوز اولان کمالات نبوتدن بر کمالدر
بو سوزی سویله مکله اجرتسز صولامق فعلنک عینی، الله تعالینک آنک کندی
حقیقتندن انزال ایلدیکی خیر و کمالک عینی یاپدی. نفسنی ده علم الهی ده اولان
خیرده الله تعالی یه فقر ایله وصف ایلدی. زیرا نفس موسی کندی حقیقتنک
مظهریدر. و آنک حقیقتی علم الهی مرتبه سنده ثابتدر. و هر نفس کندی حقیقتی
خزینه سنده مکتوز اولان شئونک آناً فآناً جانب حقدن نزولنه محتاج و مفتقردر
نته کم آیت کریمه ده (وان من شیء الا عندنا خزائنه وما ننزله الا بقدر معلوم)
بیوریلور. بو سببدن جناب موسی نفسنی آنک عندنده اولان خیرده الله تعالی یه
فقر و احتیاج ایله وصف ایلدی

— متن —

[فاراه الخضر اقامة الجدار من غیر اجر فعتبه علی ذلک فذکره بسقایته من
غیر اجر والی غیر ذلک مما لم یذکر حتی تمنی صلی الله علیه وسلم ان یسکت موسی علیه السلام
ولا یعترض حتی یقص الله علیه من امرهما]

ترجمه

[اندی خضر آکا اجرتسز اقامهٔ جداری کوستردی. بونک اوزرینه آکا عتاب ایتدی.
بناءً علیه آکا اجرتسز صولامغی و بوندن غیری اولوب ذکر اولنمیان شیئی ذکر
ایتدی. حتی صلی الله علیه وسلم، الله تعالی کندیسنه آنلرک امرندن حکایه
ایتمسی ایچون موسی علیه السلامک اعتراض ایتمیوب سکوت ایتمسنی تمنی ایلدی.]

شرح

یعنی خضر. جناب موسانک، مدینه متوجه اولدیغی وقت شعیب علیه السلامک قبرلرینک

كويه شيعيك كورولدى طبعاً حضرت على حضرتلرى اولوب عقايدى وكذا جمله تعالى كيم الخير
وعاد طبيعى قوللانيكنده ، آنلرك بو عبارتى طبيعى ديه اسعافاً آنده بركره وه
صاعقه صورتنده ظاهر اولدى ، صاعقه صورتنده ظهورى نتيجه طبيعى حكمدن
صاعقه صورتنده ظاهر اولدى ، وصاعقه صورتنده ظهورى نتيجه طبيعى حكمدن
ايدى . شايد عقل طبيعى محكمه واقع اولماسى وبوصورتله ظلم اتمكى سببيله
آنلرى حضرت تحليك ذاتيه عبارتى اولمق حالى سوت حضرتلرى .

شايد عقل على تبع ايدوب انبيا وآنلرك واثرى بو عبارة ظاهره ايله اكتفا ايتمايوب
انسنه سن عقل سليم (فضرتنكم لى خفتكم) يى (بهسزده فوقيغم وقت قاچديم)
قولنده سبب قريبى وظاهرى ذكر ايتمنده كى حكمت بولدى . وعبارة ظاهره نك
قولنده سبب قريبى وظاهرى ذكر ايتمنده كى حكمت بولدى (بهسزده سعادتدن وعافيتدن خيرده طولايى قاچديم) كلمه
بالخصوص وخصوصنده اولمق (بهسزده سعادتدن وعافيتدن خيرده طولايى قاچديم) كلمه
سنه بدى ده آنك خواصيك خاصه ترقى .

[فجاء مدين فوجد الحاجة فسقى لها من غير اجر ثم تولى الى الظل الالهى فقال رب انى
لما انزلت الى من خير فقير فجعل عبده السقى عبد الخير الذى انزله الله اليه ووصف
نفسه بالفقر الى الله حتى الخير الذى عنده]

ترجمه

[اندى مدينه كلدى . انكچون يه يولدى . اجرتسز قسترين آنلرك حيوانلرينى سقى ايتدى
آندن صكره ظل الهى يه توجه ايتدى وه يارب خيرده بنا انزال ايتدكك شيئه به نقيم
ويدى . اندى سقى عملنك عينى ، الله تعالينك كندوسنك انزال ايتدكى خيرك عينى
بايدى يعنى وه ، آنده عشنده اولمق حيزده ، الله تعالى يه فقر اليه وصف ايتدى]

بن جهاتله بوس قرآنده وبو صكره شعيب عليه السلامك سكنى اولمق مدين طرفنه كلدى اولده
شعيب عليه السلامك كرامتنده عبارتى اولمق انكچون يولدى كه آنك حيوانلرينى صولامه ايچون
بر قويونك باشنده طوره ديكر سائر عليه السلام اغزنده بوس رطوبه اولمق قويونك آغزنه
يكچه اجرتسز اولكى قيز حضرتك حيوانلرينى صولادى . بعده ظل الهى يه دخى ايلحاح

اسطاغ بوقده . . . زیرا همچنین عقیده توقفله انتقاد ایتمشدر . دقتاکه
انبیاء یهود و آنلرک و اکثری اولیای عاصیه ، بحقه عالمده و اشتهار بولمیه
خلقه یعنی اولیا عباراتی ظاهره عقیده توقف ایدوب و اونلرک لطف
کعبه یله اولیا معانی آکلایه کیرلر مقصود اولدیغی بیلدیلر . نهده خواص
وعوامک اشتراک واقع اولمه ایچون ، عباره ده لسانه ظاهره وقدرتیله
ایدیلر . بناءً علیه خاص قسمه بحقه اولیا کیرلر ، انبیا دوشه بیلکلرینه
هم عوام قسمنک آکلایه بیلمیه جکی درجه آلنده دها زیاده سنی آکلار . چونکه
بو زیاده یی آکلایه بیلمیه ، اویله یه (خاص) اسمی ویرلدی و آکلایه بیلمیه
فضله سعی یسیله عوامدن تمیز ایدیلدی آیرلدی .

● عباراتی ظاهره عقیده توقفه قرآنکریدن مثال :

آیت کریمه (ویسئلونک اهل الکتاب ان تنزل علیهم کتابا من السماء فقد سئلوا
موسی اکبر من ذلک فقالوا ارنا الله جهرة فاخذتهم الصاعقة بظلمهم)
معناسی نزلک فقالوا ارنا الله جهرة فاخذتهم الصاعقة بظلمهم)
عبارهٔ ظاهره یه استناد اولنه معنای ظاهری شودر : (اهل کتاب ، سماوه بر کتاب
ایندیرمه کی سندن طلب ایدرلر ، انلر موسایه بوندن دها بیوکنی ایسته دیلر و الله یی
بزه آشکاره کوسترکز دیدیلر ؛ نابرحق ظلملری یسیله آنلری صاعقه اخذ ایتدی)
بو عبارهٔ ظاهره دن فهم وتفهیم صفات آکلایه بیلمیه یاره بنا مثال :
اهل کتاب کندی کتابلرینک سماوه نزولنی اعتقاد ایتدکلرینه وسماوه کتاب نزولنی استبعاد
ایتدکلرینه وسنوحی قرآنک سماوه نزولنی آنلره بیان ایتدکلری حالده ، آنلر
طرفندن تحصیل معنای شفاهه اولنه بیلمیه ایدی . بوطلبی یحتمل دائر اولمقله
عقلی ایدی . فقط آنلر بو حالی تحصیل دها بیوکنی موسایه طلب ایتدیلرنه یزه
الله آشکاره کوسترکز دیدیلر . حالبوکه الله موسایه وبنی اسرائیله کورنمکدن
اجتناب ایتدیکنه ، همه صفات واسمای جمیله ذاتیه صورتنده شهود ایدیلر

کورمه ، قریه وردی ده بره وریدی وله اعتراض وانظاریه وبوانظاری
سبله کافر و یا رتداولور نازه وجود بولمیه اولور . وبه قوتیله وعبادتلر
فقط اهل علم علی یه اهانه اولدیغی کورمکله اعتراض وانکار واذیته روکمز .
اته / اوزنه طبع و طبیعت فطریه غلبه اوزره عقلی ونظری ضعیف بولنانلرده
اهانه واستهزا etkisi شدیدلشور . حضرات انبیا کبیر وکبار علمادن ده
اهانه واستهزا etkisi شدیدلشور . حضرات انبیا کبیر وکبار علمادن ده
بلیه جه اوزنده اولمای فروع لسانی اولدیغی حالی کبی ویر ؛ تاکه حکمه ومعانی
والاسنه نایه کیدر ، اوحکمتلی لسانی وخلقی اولدیغی عبادات ظاهره عقده
توقف ایتمیوره ده او عبادات ظاهره یه بکنمیه بوخلقته ولسانه کورلدی
ویمیوره وآنی درجه نزاعی مشاهده ایتمیوره نه کی اهل ظاهر عبادات
ظاهره یه اکتفا ایدوب معنا بوقده ، ویوقده اوتی بوقده ویرلر ولکن
فهم ومعانی ایچلیه نیز والوله فهم وتفهیم صاحبی ، « بو » بوخلقته سلوکه
نه کی بیله سنه هیچ اولدی » دیر یعنی بوکلمات ولطیفه اولان عبادات
بعضیلرنه قائمه بولنانه نه یاپیلانه ، بو بوغته الفاظ معنا ظاهره اولوب
معنا باطنه نه کی بیله استحاله ایدی وبو خلقی قبض ایدی دیرده
خلقته قدر نیز ولباسنه آنی ضنفنه باقما . نه : علم اوخلقته
خلقته قدر نیز ولباسنه آنی ضنفنه باقما . فهم وتفهیم صاحبی کلام صاحبه قدر
خلقته کیدیله اولان قدر بیله . فهم وتفهیم صاحبی کلام صاحبه قدر
اولان کلامی کنی استعدادی قدر . فهم وتفهیم صاحبی کلام صاحبه قدر
وآنی علمه کی درجه ، آنی کلامنه آکلار .
مصرع = (کلامنه اولور معلم کشتیک کنی استعدادی) بوبه اولنی .
فهم وتفهیم صاحبی کنیسنه نیچون کیلی برعلم اولیایه کیمسه هیچنه بولنانه
غیرک هیچ ایده بیه کی برعلم مطلع اولور . بن عبادات ظاهره عقده
توقف ایده علمای ظاهره ایچون برعلم موهوبی اولدیغی کبی ، آنده ده هیچ اولمه

عاملده متمیز اولور . امدی علمی تبلیغ ایچون بونطله اکتفا ایدیلر . آیشه سونی
علیه السلام (فقد سلکم لما فعلتکم) دیه سزاوله قویلیم وقتدن قاچدم ، تونلن
حکمی بودر . و (من سزاوله سلامت و عافیت همسنه طوغری قاچدیم) دیمکدی .

شرح

بیان مذهب اسلام چونکه سبب اعتراض و کراهتی اولمغله بعضی وجه
بر سؤال مقدر جواب طورر که بزدن که انبیا علیهم السلام عموماً بسالله خلقی
استمالت ایدرلر بر امر مهم آیشده خواص و عوام موجود و بونلرک افرادی آیشده و
عقول و فهوم متفاوتدر . بناء علیه بو یولله ظاهرده هرکس کندی استعدادی
نسبته بر شی اعتقاد ایده ، اوصاف اکمله . اگر خطاب الهی خواص اکملینی
نظرده واقع اولسایدی و انبیا حضرلری ده عینه طرزده تکلم ایتمه لایدیلر ؛
اکملیتلری دونه اولان عوامک بو مطلبه وکلدیکه نصیبی اولمایه ایدی . آیشه -
بو سببله انبیا یالنز ظاهر آیشده تکلم ایدرلر و خلقه وکلدیکی کندی استعدادلرینه کوره
مختلف معانی ده اکملرک و علماء ظاهر آیشده ، که اختلاف افکارلری سبب ده
آنجقدر بودر . هرکس کندی اکملرینی معانی ظاهریه و لفظیه ادعا ایدر . خواص
امت اولان اهل حقیقت بوله وکلدرلر . آنلر مسائل مضایقه متحیر اولمغله کم
آنلره عوام دیه اولان عوامک بو مطلبه وکلدیکه نصیبی اولمایه ایدی . انبیا حضرلری یالنز ظاهرلا تکلم ایتمکلرینه
اعتماده ، بوکلدیکی وکلدیکی علماء بالذات فهم اولنمش مرتبه سنی بیلدیکلری ایچون
اعرف بالله اولان سلوکلرینی حضرلرینه اهل نفاق مرتبه سنی بیلدیکلری ایچون
عامه نک غیبته اغتابه تمیللری آنجقدر عوامک آکملرینه حمل ایتمکلرینه سوزلرینه
وخواص بو سوزلری خفیه کی سعایه رقیبلری آکملرک . نه کم صلی الله
علیه وسلم افندمزه انعام و احسانه نوتیاهلری حقنده بو مرتبه یه اشاره تله تعالی
بیورمشدر : « بعضه نه انعام و احسان برکیه ایدیم » دیه عالم و شریف اولمیه
ایده جکنه قورقه رق انعام و احسان برکیه ایدیم » دیه عالم و شریف اولمیه
بطرفه و هاسوکیلی اولمز کیسه انعام ایتمیوردم ، عوامدن مرتبه سی دونه اولانه
برکیه یا احسان ایدیم . چونکه اوکیسه ، بطرفه یا اولان اهل غرضه احسان

وعليه خلعة ادخل الفهوم ليقف من الغوص له عند الخلعة فيقول يا لحسن هذه الخلعة وما بها غاية الدرجة ويقول صاحب الفهم الدقيق الغائص على دقائق الحكم ما استوجب هذا هذه الخلعة من الملك فينظر في قدر الخلعة وشرطها من الثياب فيعلم بذلك قدر من خلعت عليه فيعلم على علم لم يحصل لغيره من الأمم على مثل هذا وما علمت الأنبياء والرسل والورثة ان في العالم وفي أسرهم من هو بهذه المثابة عند في العبارة الى اللسان الظاهر الذي يقع فيه اشتراك الخاص والعام فيفهم من الخاص ما فهم العام منه وزيادة ما صح له به اسم انه خاص فتميز به عن العامي فاقتضى البليغون العلم بهذا فهذا حكمة قوله عليه السلام فضرت عن العامي فاكتفى البليغون العلم بهذا فهذا حكمة قوله عليه السلام فضرت منكم لما فضتكم ولم يقل فضرت منكم حتى في السلامة والعافية.]

ترجمه

[وانبيا ايجوبه لسانه ظاهر وادراكه عمومه آنكله تكلم ايدرلر وآنلرك اعتمادى عالم سامعك فهمى اوزره در. بناء عليه سائل اهل زمان مرتبه سنى بلدكلرى ايجوبه، عامه فك غيرينه غيار آنى تاده اولكى ايده جكدر خوفنا برحيله اعطا ايدم. حال بوكه آنك غرضى بكا آندره دكلدر» ديدى اندن اوزرينه طبع طابع غالب اولوب ضعيف عقل ونظرى اعتباريله حكم كيرديكى. تاكه خلعت عظمته كذوى علمك اوزرينه اولماى فهم لباسى اولديغى حكم كيرديكى. تاكه خلعت عظمته كذوى ايجوبه غوص اولمايه كيه واقتضاسى. اندن دركه بوخلعتك نوعلدر. وآنك وجهنه غايه كى مشاهده ايده. وحكم ايجولرى اوزرينه غوص ايده فهم دقيقه صاحبى دركه بو خلعته مستحق اولدى. بناء عليه خلعت قدرينى وثيابنه كيه مطلعه اولمايه نه شى سبيله ستوجب اولدى. وه آنده اوزرينه خلعت كيرينجه قدرينى بيلير. آنك ضمنده باق

او، لیس الجوع صورة جسم کبیر، وهب نجاة آمنة مشتعلة. جسدی مدرک ولا
روحی جسد تضمن شیئین کلی.]

شرح

یعنی بالجملة حرکات محبت سائقة سبیله اولا یعنی علماء ظاهره بعضی بیانات و بنوا علماء باطنیه و
وعلماء ظاهره بعضی بر حقیقتی بیانات و سبب اقرب کشوفاتی محجوبه ایدر. زیرا بو حالات
کلی حال ایجنده محدوده. و سبب اقربیتی نفس محجوبه اولدیغیدر.
شمدی قاری آچیقجه برکیسه قصد طعام ایله حرکت ایدر. بو حرکتك سببی صورتی، سبب اقرب
اولدیغی اکل طعامدر؛ دیر. حال بوکه طعام بقای حیاته سببدر. و بو سبب، اکل طعام
سببی ایله اولدیغی بیان ایدر. نهایت بعد اوکیسه بقای حیاته محتاج اولدیغی ایچون حرکته اتیه آلمادی.
فقط آچلق اولدیغی کیسه یه بر کیسه حکم ایدر. یعنی اوکیسه زمان حال ایجنده آچلغه
حکم آلمشدر. بو حرکته اکل طعام سبب اقربی، حجابه دوشن نفس اولدیغی یعنی قطع یولی
اشیه نهایت کیسه سببی ایجون خوف، قبطیلر قتلندن واز اولدیغی یعنی قطع یولی
قتل اتیه تقابل فرعونك وحی آلدی قصاص ایسه دوشونجی سبیله، مشهود له اولدیغی
یعنی معلوم قطع قتل اتیدر، فرعونك ده بو قتله مقابل کندوسی قصاص ایده جکی
دوشوندیکی و نفسنده خوف قصاص مشاهده ایتدی. حال بوکه بونلر خیلی قصادر
قوتلیدر محبت واردی. نهایت بو معلوم ظاهره کوره قوتلیدر وقت قاهری وکلمه مفاده
فرعونده و آنك کندوسی قصاص ایتمسنه قوتلیدر محبت ایتدیکی ایجون قاهری. تعالی
(فررت منکم لما خفتکم) آیتی کریمه سنده حقایه سوق ایدرکن اوزره، وقت ایجنده
مشاهده ایتدیکی سبب اقرب اولدیغی خوفی ذکر ایتدی. بو سبب اقرب اولدیغی خوف
نشأت ایجون جسمانی صدری کبیر. و جسد مدرک اولدیغی روح، جسدی خسته
اولدیغی کبی، هب نجاة روحی اولدیغی خوفدن خسته در. بین روح غیر مرئی و جسم
مرئی. و بو جهتدن سبب اقرب مرئی، سبب بعید ایله آنت خسته اولمغی غیر مرئیدر.

— متن —

[والانبیاء لهم لسان الظاهر به یخاطبون العموم واعتادهم علی فهم السماع فلا تعتبر الرسل
الا العامة لعلمهم بمرتبة اهل الفهم کما نبه علیه السلام علی هذه المرتبة فی العطایا
فقال انی لاعطی الرجل وغیره احب الی منه مخافة ان یکبه الله فی النار. فاعتبر الضعیف
العقل والنظر الذی غلب علیه الطمع والطبع فهکذا ما جاؤا به من العلوم جاؤا به

متن

[اولم تراه كيف نفس عن الاسماء الالهية ما كانت تجده من عدم ظهور آثارها في عين مسمى العالم فكانت الرحمة محبوبة له ولم يوصل اليها الا بالوجود الصوري الاكمل والاجمل فثبت ان الحركة كانت للحب فهائم حركة ظاهرة في الكون الاوسع حبية]

ترجمه

[سن آنی کورمزسیکه سمای عالمك عنیده ، آثارینك عدم ظهوری ندنه ش اسمائك مشاهده ایدیکی شیئ ، اسمای الهیه ده نفس تنفیس ایدی . اندن آنك ایچون احبت محبوب اولدی . حال بوکه احبته ، آنجه اعلی واکمل اولان وجود صوری ایله واصل اولغه . اندی ثابت اولدی که محبت حرکت آنجه ایچنده ~~اقتضا ایدیور~~ . بویله اولنجه کونده حرکت آنجه جمیع اولرده واقعدر .]

شرح

یعنی اسمای الهیه ، کندی آثارینك ظهوری ایله مستطاب اولان حقیقتی ایچنده ایدیر اندن آنك ایچون عالمك عینده ظاهر اولسنه طلب ایدیر الله تعالی سمای عالمده آثارینك ظهورایله تجلی ، کندی نفسنده بولدقری حقیقتی تنفیس ایده بویله اولنجه هو تعالی ایچنده اسمای جزئیه احبته محبوب اولدی . حال بوکه محبوب اولان احبته ، آنجه اعلی واکمل اولان وجود صوری ایله واصل اولغه نهایتسز حرکتی کونده آنجه جمیع ایچون واقع اولدیغی آشکار اولدی نهایتسز والغه ایچنده ، کائنات ده ظاهر اولان جمیع حرکتلر کونده محبت مستفاد اولماسیله

متن

[فمن العلماء من يعلم ذلك ومنهم من يجهله لسبب القرب لحكمه في الحال واستيلائه على النفس فكان الخوف لموسى مشهوداً له بما فرّ من قتله القبطي وتضمن الخوف حب النجاة من القتل ففر لما خاف وفي المعنى ففر لما احب النجاة فضمن فيه تضمين الحب للروح المدبر له]

من فرعون وعمله به فذكر لموسى الوقت المشهود له في الوقت الذي هو كصورة الجسم للمدبر وحب النجاة !

ترجمه

[اندی بونی بیلن بیلمز علماء ده بعضدر . وسبب قربدندی محبوبك ایده کیمه ده آنی ده بعضدر . زیرا آنده حکمی فی الحال ـ واندن مستولی نفس اولدیغدر . بویله اولنجه موسی ایچون خوف قبطینی قتلندن دولایی شیله ، مشهود له اولدی و خوف قتلدن نجاة حبنی تضمن ایلدی . اندی خوف ایدیکی وقت فرار ایتدی ؛ نار علیه وقت ایچنده مشهود له اولدی سبب اقربدن دولایی که حال بوکه مقتضاده فرعوندن وآنك عملندن فرار ایتدی

بخانه جنده ۱۱

تركي آنده كه حضرت شيخ رحمه الله عنه به حقيقة ايضاح بيورمش :

متن

[وكذلك تكمل مراتب الوجود فان الوجود منه ازلي وغير ازلي وهو الحادث فالوجود ازلي وجود الحق لنفسه وغير ازلي وجود الحق بصور العالم الثابتة فيسمى وجودا لانه ظهر بعضه لبعضه فظهر لنفسه بصور العالم فكمل الوجود فكانت حركة العالم حبة للكمال فافهم]

ترجمه

[وكذلك مراتب وجود دخي تكمل ايدر . زيرا اوجودك بعضي ازلي وبعضي غير ازلي در واوده حادثدر . اندي ازلي لنفسه وجود حقدر . وغير ازلي ، ثابته اولان عالم صورتيله حقك وجوديدر : ثابته عين حدوث تسميه اولنور . زيرا انك بعضي بعضيني ظاهر اولور . ثابته عين صور عالم ايله نفسنه ظاهر اولور . شو حالده وجودكامل اولور يوخ اولمز عالمك كمال حركتي حسبيله اولدي ايو آنلا .]

شرح

وكذلك مراتب وجود دخي اعيان عالمك كمال اولور . چونكه اعيان عالم وجود ظاهر حقك اظهرينه نزول ايدركي برمرتبه در . وزيرا وجودك مراتبه بعضي ازليدر . و بعضي غير ازليدر وغير ازلي اولان وجود حادثدر . ثابته عين وجود ازلي حقك كندي نفسيله اولان وجوديدر واو وجود واليه ذاتك عينيدر . وغير ازلي عالمك صورتيله ظاهر اولان حقك وجوديدر . واو صور عالم ، علم ازليده عينيله ثابتدر . يوخ اولمز عالمك صورتيله وجوديدر . واو صور عالم ، علم ازليده عينيله ثابتدر . يوخ اولمز عالمك صورتيله ظاهر اولان حقك وجودنيه حادثدر ؛ ديمكدر . وعالمك بعضي ، بعضيني ظاهر اولان حقك وجودي مراتبه برمرتبه اولمغله ، نتيجه عالمك صورتيله ظاهر اولان حقك وجودي عالم وجود حقك مراتبه برمرتبه اولمغله ، نتيجه عالمك صورتيله كندي نفسنه ظاهر اولمه اولور . شو حالده ، هر مرتبه عالمده كوركي ، مرتبه عينده رحمي مشاهده ايدر . ثابته عين وجود حقيقتي هر . وجود اضافي عالم ايو كمال اولور اندن بلديكي كوركمال اولمغي وعالم وجود حقك مراتبه برمرتبه بولنمغي جهتله عالمك عدم اضافي ده وجود اضافي ده حركتي ، نسبته محبتي اوزادي . چونكه كمال ذاتي محبوبدر . اندي بوحتي ايو آنلاده فقيرك حادثي ، حضرتلرنك بلمك صورتيله تقريبه ايتمه . وكوته بيانك دوستلرك مرتبهٔ ادراكه دوشمه .

اولدی وکل حقائق وکل خلائق وجود غیبیه خرکتدی ، آنجق ظاهر یکدل مجتمعه نشئه ایدر . فهمکه کلی لذاته محیط بدر و الله تعالیٰ کندی علم ذاتنه علم ذاتنه علم ذاتنه غنی اولمسی جهتله کندینی بلمکدر . یعنی عالم موجود اولسه ده ، حق تعالیٰ الله وجودیدر کندی ذاتنه علم وارد . وذاتنه کندی ذاتنه علم ذاتنه نقطه بو علم ذاتی ، علم اسمائی وصفاتی کی دکلدر . نتایجی الله تعالیٰ ایچون ، اعیان ثابته عالمده عبارت اولمق بو اعیانده متصل . علم حادث ایسه ، علم برتبه سنك تمامی فاکدی . یعنی حقائق کندی ذاتنه وکندی ذاتنه ، کندی ذاتیله واقع اولمق تجلیسنده حاصل اولمق ، حقایق اشیاء ، واعیان ثابته نك صورتی وفقاکه وجود کتبه اضافی صورتیله ظاهر اولدقلری کبی بو علم ، علم حادثدر . اشیاء وجود مطلقه صورتیله بو علم زائد حاصل اولدقدن بو علم ، علم حادثدر . صفات واسمائی جمله سنك اولدقی ، صورت کلی ، علم محدث وقدیم ایله ظاهر اولور . نتایجی علم مرتبه علم ، برری ذاتی جهتله قدیم ودیکری اعیان عالمده ظهوری جهتله حادث اولدقدن وجهیله کامل اولور . علم ذاتی ، علم اسمائی وصفاتی حقنده کی تفصیلات فصل سابقده مذکور اولدی .

سوال

الله تعالیٰ کندی ذاتنی وکمالاتی عالمك ایجاد ندن اول وکندیسنك عالم صورتنده ظاهر ندن مقدم بیلمکدی ایسه ، نتایجی صور مظهره ظهورك وایجاد عالمك نه فائده سی وار .

جواب

بونك فائده سی بو قدر ایضاح ایتمشدك . وها زیاده توضیح ایچون بر مثال ایراد ایدیلم : کندیسنده صفت معارفیتی تاشیر اولمق برانسانه برانسان اتسه ده ، کندی ذاتی وکندیسنده صفت معارفیتی تاشیر اولمق قدرتی اولدیغی بیلمه . فقط بو علم ، نتایجی اتسه ده ، آنی کندیسنده برانسانه قدرتی اولدیغی بیلمه . برخی علم ، کوریه بیلمك نتایجی اتسه ده ، معارفیتی حقنده حاصل اولمق علم کی دکلدر . برخی علم ، انجق علم نافع اولمغله ، آنده علم کامل وانجق علم کوره بیلمکدر . نتایجی معارف اولمق علمنه ، انجق علم نافع اولمغله ، آنده علم کامل حاصل اولور . وها بونلرك علی حاجدن آلماری ، بزیا نتایجی وجوده کتیرمه مواد . هیچ شبه ، خلاصه صورتیله وجودیله وتخته کی معارف وجودیك غیری ایسه ده آنلرده تشکل اولمق صورتله معارف علمیه وجودیك غیریدر . وبو صورتله معارف وجودیك غیرنده مستفاد دکلدر . فقط عالمك صورتله علم الهیه ثابته اولمق صورتله وهیچ بر وجود خارجی تشکیل ایتمه مادم وحی . آنك وجودیك مراتبنده برمرتبه اولوبده ایجون ، حقائق غیری دکلدر .

فاحببت ان اعرف] حديث قدسي اني بوحركت جميع ، تنبيه ايدي . بوايكي عالك وجود بذنه عاريه اولوب حركتيه . حب الهيك حركتيه . زيرا وجود حقيقي حق وجود اضافي عالم اولمق بيلنيز وحق وجود اضافي بيلمكه محبت ايدر . اكر بوحبت ايلسه ايدي ، عالم ، عينيده ظاهر اولماز ايدي . سؤال عالك عدم اضافيده وجود اضافي جانبنه حركتي ، عالك مشهده اولمق حقنك ايجاد عالم حركتي اولمز .

— ٣ —

[ولان العالم ايضا بحسب شهود نفسه وجوداً كما شهدها ثبوتاً فكانت بكل وجه حركته من العدم الثبوتي الى الوجود حركة حب من جانب المحب وجانبه فان الكمال محبوب لذاته وعلمه تعالى نفسه من حيث هو غني عن العالمين هو له وما يقبله الاتم مرتبة العلم بالعلم الحادث الذي يكون من هذه الوجه اعيان العالم اذا وجدت فظهرت صورة الكمال بالحدث والقديم فكمل مرتبة العلم بالوجهين]

ترجمه

[وزيرا حضرت عالم حق كندوك وجوداً كندي نفسك شهوديه لحسابيدر ؛ نه كم آني ثبوتاً مشاهده ايدي . اندي عدم ثبوتيدن وجوده آنك حضروجه ايله حركتي ، جانب حضرتدن وكندي جانبندن حركتي حب اولدي . زيرا كمال لذاته محبوبدر . والله تعالى كندي نفسنه علمي آنك جانبندن حركتي حب اولدي . نه كم مخلوقدن آنك ايجون اعيان عالم اولوب ثبوتدن عالمه وجوده كلمكي طلب ايلدي ، علم مرتبه سنك تمام كمالي . شهود اولدقده ، صورت كمال حاصل اولوب علم حادث ايله ، علم مرتبه سنك تمام كمالي . شهود اولدقده ، صورت كمال ظاهر اولوب علم محدث وقديم ايله ظاهر اولور . نتيجه عيه مرتبه علم اكي وجهايله كمال بولور .]

— ٤ —

بني حركتيدا حبسه اولديغي ايجون ، حضرت عالم حق حركتي ، كندي نفسني وجوداً مشاهده ايچون سورنه كم اوعالم كندي نفسني عدمده ثبوتاً مشاهده ايدر ايدي . بني عالك علم الهيده وجود اضافي برعيه تابس وبر حقيقي واحديه واحقيقت كندي نفسني وجوداً وكل ، آنجه ثبوتاً مشاهده ايدردي . فقط عالم كندي نفسني ثبوتاً مشاهده سي كافي وكل ايدي ؛ كندي نفسني وجوداً حق مشاهده ، محبت ايتمكي ايجون . بوحبت سائقه سيله وجود اضافي عالمه حركت ايدي . نه كم لولاك لما خلقت افلاك مضمونجه اظهار ايدي . نتيجه ثابته اولديغي عدم اضافي عالمندن وجود اضافي عالمنه اوعالك حضروجه ايله حركتي ، جانب حضرتدن وكندي جانبندن حركت حب

عالمه عدمي حالي

و شمس عبد الصمد سائل بولدیغی حالده توجه اولدی . حال بوکه آنك کبی ده خارجی
مفاده و باطنده نجاتله اولان محتدد نشأت ایتمه ایدی . یعنی حضرتلرینی ظاهرده فرعونك
قصاصندن خوفاً و فراراً حرکت ایتدی و کندیسنه کامل اولمق جهتیله کندی داشنده بالقوه
موجود اولان کمالات الهیه نك بالفعل ظهوره محبت ایتدی نایچون جنابلرینك حرکتی ،
حرکت حبیه ایدی و حرکتك اسباب حقیقیه سی ده انجذاب ایدی . بو سبب حقیقی جنابلرینك
همه خرده همه وقتی و شعوری اولمه ایجاب ایتمز . چونکه قبطی یه قتل ایتمکلری فرارلری وحی
و الهام ایدی و معلوملرکه خلقتلرینك باعثی ، حضرت بالذات اولان محبت و سوقیدر
انجذاب انسان کامل مظاهرنده حاصل اولور . زیرا وجود واحد حقك کمال جلال و ستحبوبك انجذاب
انسان کاملی وجوبلایور . شو حالده حضرتلرینك بو حرکتلری وقتی ، استیناسیه ؛
استیناسیه آنك حرکتی حقیقیه حرکت حبیه اولور . چونکه حضرت حقك حرکتی استیناسیه
اولسه ایدی همه یه محبته مفتوح و محبت سائقسیز اولوردی . مع هذا او حرکتلره
فائده کیسه ، وکیدسیلری کوروبده ، حقیقت حالده بجایه اولور . حال بوکه او حرکتلر
سببسز . آنك ظاهر آنکو ، وکیدلری بوسبه دکلدر . و حرکتك محبت سائقسیله اولمسنك
اثباتی بودرکه . محمدیه اصل اولدیغی امر ، عالم دیکیز بوصورتله حقیقت بحر موجلرینك
ایجاده سائق اولدیغی عدم اضافیه و وجود اضافیه طوغری حرکتلری . نتیجه حیدر دکلمی
ایجاده کی اصل عدم اضافیه سکونه اوزره ده ، و قتاکه حیدرلر دیکیلوب تربه اولوب ؛
اصل ایجاده سائق اولدیغی عدم اضافی علتله و ایکیسه جانبه طوغری حرکتلریله وجود بولوب
اشیانك بو حقیقتی محمدیه و وجود اضافیه حقیقه کی امر و شأنلری ، سکونه حرکتلره
سلم اولدیغی کبی سکونه دیکر حالی وجود نشأته حقه استنادی جائز دکلدر . چونکه حق
سبحانه و تعالی حضرتلری من الاول الی الابد متجلیدر . آنك تجلی ایتمکلری ذاتیه یوزندن
نهایه ایتمز و ابدا خالقدر . و خلقك نشأتلری وزوده استمراری وارد . دیکه
نهایه ایتمز و ابدا خالقدر . و خلقك نشأتلری وزوده استمراری وارد . دیکه
خلوتك استمراری وارد . نهایه سکونه آنجق مخلوقه اضافه اولور .
و عالم دخی مخلوقه اولدیغندن آنك ابتدای حالی ، عدم اضافی علتله سکون و انتهای حالی
وجود اضافی علتله حرکتدر . و بو حرکت وجود نشأته حقك حرکت عمیقه سندن بر جزئیدر .
و بو حرکتك حقك اسمای حسنای عمیقه ، حرکت عمیقه ، حب الهیه نشأتلرینك
ابتدای ظهوری تجلیات عمیقه یی ، حرکت عمیقه یی ، حب الهیه نشأتلرینك
بر حرکتدر . نتیجه کی صلی الله علیه وسلم افندمزك بیان بیوردقلری (کنت کنزاً لم اعرف

ديمه وبو لفظ واحد ايله ياشادى وحيا واحد، هدف ايله يأسه تعاقب. جونكه احد منقطع اولمز، يأس حالا اولور. اسباب كذوسنى الام اولمغله وقتا: بكه بونم اوغلم، فرعونلر وقوم قبلك هلاك اتدكه اولدى يوقسه؟ ديمه. نابايم آنك بوداشونجه سى كذوسنى نظراً توهم ولمغ ايدى واو بوتوهم ولمغ ايله ياشادى وكوكلى مسرور اولدى. حال بوكه حقيقة نظراً بومعنى، توهم ولمغ وكل ايدى؛ بكه هابى حقدة كذوسنى وحب والام اولمغله بر علم ايدى

— ٣٣ —

[ثم انه لما وقع عليه الطبب خرج فاراً خوفاً فى الظاهر وكان فى المعنى حباً فى النجاة فان الحركة ابدا انما تهى حبية وبحسب الناظر فيها باسبابه آخر وليست تلك وذلك لان الاصل حركة العالم من العدم الذى كان ساكناً فيه الى الوجود ولذلك يقال ان اول حركة عن سكون فكان حركة التى هى وجود العالم حركة حب وقد نبه رسول الله صلى الله عليه وسلم على ذلك بقوله كنت كنزاً لم اعرف فاحببت ان اعرف فلولا هذه المحبة ما ظهر العالم فى عينه فحركته من العدم الى الوجود حركة حب الموجد لذلك]

ترجمه

[آندن صكره، آنك اوزرينه طبب واقع اولدقده، ظاهرده قورقوب فرار ايدرك جهتدن، حال بوكه معناده نجات جهتدن ناشى ايدى. زيرا حركت ابدا جهتيه در. ذاكا ناظر اولديغى اسبابه آخر ايله محجوب اولور؛ حال بوكه بوركى دكل. وبابى بودر كه جونكه اصل، كندوسنده ساكن اولديغى حالدن، عالمك وجوده حركتيله، وبونك ايچون محققه امر، سكونندن حركتدر. نابايم وجود عالمدن عبارتى اولمغله حركت، حركت حب ايله سكونندن حركتدر. نابايم وجود عالمدن عبارتى اولمغله حركت، حركت حب ورسول الله صلى الله عليه وسلم (كنت كنزاً لم اعرف فاحببت ان اعرف) يعنى (بن بلينمز بر كنز ايدم؛ بلينمك محبتيله ايتدم) قولياله بوكا تنبيه ايدى. امدى اكر بو محبت اولمسايدى؛ عالم غيبده ظاهر اولمازايدى. بويله اولنجه آنك عدمدن وجوده حركتى، حب سبحانه بوكا حركتيدر.]

— ٣٤ —

بن بوراده حقير بنده اولمغله حكم سوسيه بنده صكره ديكر بر تكلف دها باينه شروع ايدوب ديركه قطعا اولدى. ديكر ايچون حقنده قانون حكومت ايجابنجه سعادتلو افندى اولمغله اوزره عليهذه طبب واقع اولديغى وقتده، حضرت موسى ظاهرده قورقوب وفرار ايتمك صورتيله حضرت جهتدن

ایده جکی ، آنك لهنی اوزرینه غالب اولدی . امدی نفسنده بوطن ایله یاشادیغی وجهاك
خوف ایله یأس تقابلدی . بنا علیه بوگا السلام اولدیغی هنیده بلکه بو او
سولدی که فرعون وقتیله آنك ایده اوزرینه هجوم اطمه دیدی . بونك ایچون
آکا نظراً بوتوهم وطن ایله یاشادیغی زمن اولدی . حال بوکه اونفس اولاده
عائد .]

شرح

بینلرنده آیه کریمه سوره سنه کیرهنده باید بولدیغی اوزره جناب حق ، حضرت موسایه کمال
ولدیکی کوستردی که بوگی ایله رلك طیسه یوزی کلدکه سیدیر . وایچ یوزی ایله ملك غاصبه
الغدر نجاته سیدیر . جناب حق کندی امورینه مأموره نه عائد اولدیغی بوفعلی ، موسایه قارشی
آنك رکز ایچنده بولدیغی صندوقه تقاطع سنده یاپدی . چونکه موسانك صندوقه ایچنه وضع
وکزه القا ایتمسی ظاهراً کلدکه وباطناً نجاته سیدیر . زیرا جناب موسانك والده سی
وحی وکزه القا ایتمسی ظاهراً کلدکه وباطناً نجاته سیدیر . زیرا جناب موسانك والده سی
کوزلیك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
بیلدیرمك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
بیلدیرمك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
بیلدیرمك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
کوزلیك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
کوزلیك اوکنده الدینی وآیاقلرینی نهلایه موسایی زنجلیه ؛ دیه خاصه اولدیغی فرعونه
بیلدیرم

امدی سر عبد الملک ، اسم هارونیک مظهری اولان برنجی وشیان اولدیغندن آکا وارد اولان هوالحق اسم شریفی حضرتلرنده صدوری (الضدان لایجتمعان) قاعده سنجه منهم وکل ایدی . فقط حضرت رحمی نازل اولدیغندن بوبله اتصاف بیلمز ایدی نابرعلیه کندوسی معصوم عدایتدی دیو سائقه وجهیله قتل قبطی یی عمل شیطانیه نسبت ایدوب وجناب حضرخی قتل غلام ایچون آنک برتبه سنی تنبیه ایدوب .

- ستة -

[واداه ایضاً خروجه المضیة التی ظهر هلاک وباطنها نجاة من ید الغاصب جعل له ذلک فی مقابلة التابوت له الذی کان فی الیم ملقیاً علیه فظهره هلاک وباطنه نجاة وانما فعلت به امه ذلک من ید الغاصب فرعون ان یذبحه صبراً وهی تنظر الیه مع الوحی الذی الهمها الله به من حیث لاتشعر فوجدت فی نفسها ازاء ترضعه فاذا خافت علیه القته فی الیم لان فی المثل علیه لاتری قلب لایفجع فلم تخف علیه خوف شاهدة عیه ولاحزنته علیه حزن رؤیة بصر وعلیه تخف علیه ان الله رادوه الیها بحسن الظن به فعاشت بهذا الظن فی نفسها علی الظن

وسته کم لندری وخمه اوطه بر منکار اشیاکه نبیه ایتدکی حالی قطعیا قبل ایتمه ایدی .
اوچره ده بو قطعیات قبلی تحط و تذکر ایده مدی . ناوعمیه جناب حضرت حق ایکی قسم
وحی الهامیه واتبع اولدیغنی اشاره « بوکی کندی امر مدده یا پیلام » دیدی و بو قولی
آنک مرتبه سنه تنبیه ایدر که سوی وحی جناب حق طرفنده وحی امر اخبار اولنمازدن
مقدم قلبه وارداولنه امر الهامیه قطعیا قبل ایتمه ایدی . زیرا حق تقدیر بو قسمک
وارد الهامیه اولدیغنه شعوری وقوفی یوقدر ده ، اسناد کندوی حرکت وافعالنده
معصوم وحفوظ بیلمه ایدی . یعنی جناب حضرت بو قولنده آنک مرتبه سنه تنبیهاً
« یا محمد ، سن بنا تعلیم الهامیه کلدیک وحی جانبه نبی مأمور ایدیکه (علماه
من لدنا علماً) جوری . بو اعتبارایله بنده بر منکار صدور ایتیز وصدور ایدیکی ده
بکا وحی اعلام ایدرم » یا پام . دیمکسن وحی غیر الهیه متوقف ایدیکی وعلم لدنی
حالی شامل وقوف ایچون بکا کوندرلدیکی حقنده سطا وحی نزولنه تقدم
بالجمله وارداولنه امر الهامیه سنک قطعیا قبل ایتمک وحی ، بنم غلوی قبل ایتمه بکار
سن وه اولی کندی امر کندی یا پیاسه ایدیکی » دیمکی مراد ایدر .
سن وه اولی کندی امر کندی یا پیاسه ایدیکی » دیمکی مراد ایدر .
علم اولنه که اخذ شریعه وارداولنه حضرتنه خاطره وارد الهیه . فقط بو وارداتک
الهیه دن مختلفه . زیرا وجود واجب حقیقی حضرتنه شریعه سنه تبعیت اوزره
ظاهر اولمه . اگر وارداتک ، حاوی اسی حضرتنه کلیسه ، حامله وسلک قابلیتنده
کلیه واگر نفس اسی حضرتنه کلیسه نفس وشیطانه قابلیتنده کلیه واشاعت
حرکته واطاعته قابله سوقه وتحریک ایدیکی آنچه خواطر وارده ده اگر بو خواطر
حیاق وملک اولسه ، حرکت وافعال وحی صالح اولور . واگر نفس وشیطانی
اولسه حرکت وافعال وحی فاسد وطالح اولور . آنک ایچون جناب مولنا خی اعلیه
شوبیتده بیورر لر :

ای برادر توهمانه اندیشه ما بقیاتست خواب و بیشه
کرگلست اندیشه توگلشن ور بود خاری توهیمه گلخن

ترجمه

ای برادر سن آنچه دوشونجه ده عبارتسک بقیاتی لیک واقعه
اگر دوشونجه ک گلایسه ، گلشن ایچنده سک واگر دیکنه ایسه سن گلخنک اودونسک

بر اولوم وقته اولدوغم سیدم. وقطعی حکم قتل ایتمسی الله تعالی آنك سرنوشته تقدیر الهام ایتدی
وآنی اولدیرمکه موفقیت وقدرتی ویردی. نابغه جبانه سوی قطعی الله تعالینك تقدیر وسته
واقع اولدیغی وسرنوشته ویردیکی موفقیت وقدرتی سبیله اولدوردی واقعاً جبانه سوی،
بو فعلك الهام الهایه اولدیغنی بلمزدی؛ آنده ایچون بو فعل قتلی شیطانه نسبت ایدرك (هذا
من عمل الشیطان) دیدی. وکلا بو فعله ربك امری وحکمی کلمیه قدر صبر وتوقف ایتمیه برابر
قطعیتله قتلی سبیله کندی نفسنده وباطننده اکرانه ومسابقه بولماندی یعنی جهتك حس ایتدی
یعنی امر ووحی الهی حاکمیتی ایچون، کرچه ظاهراً بو فعلی فاجعه ی؛ فقط ظاهر ندنه طولایی ده
باطنده بر بنیان الهه حس ایتدی. چونکه بر شیئك نزاع اولدیغی نفسنده جبانه حقنده
انبا اولنمیه قدر یعنی هنوز یاپلمیه قدر اظهار ایدیکی برفعلك واجب والزام الهی اولدیغنه
شعوری اصلا بیله باطن عصمتی ومحفظه اولدیغی ایچون، اوفعلنده طولایی انکار اولنماز
زیرا آنی کندی نفسیله قتل ایتدی؛ بلکه همده آنك اختیاری اولمقسزین قطعی آنك
یدیله قتل ایدیلدی. نتیجه حقتعالی (وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی) بیورر.

— مسئله —

ولهذا اراه الخضر قتل الغلام فانه عیه قتله ولم یتذکر قتله القطعی فقال
[قوله الخضر ما فعلته عن امری بنبهه فی هذا القول علی رتبة وهوانه قتله
بالامر الالهی او انه کان نبیاً معصوم الحرکة فی نفس الامر وان لم یشعر بذلك]

ترجمه

[وایشته بونك ایچون، خضر آکا قتل غلامی کوستردی. یعنی آنك قتلنه
انکا ایتدی. حال بوکه او قطعی یه قتل ایتدیکنی تذکر ایتدی. نابغه خضر، (اونی
کندی امر حدده ایشله مدم) دیدی. بو قوله آنده رتبه سنی تنبیه ایدرك اوفعل جبانه
اولمازدی. امر الهی یه قتل ایتدی. زیرا او، خضر قتله بکا شعوری
یوخایدی، معصوم الحرکه برنبی ایدی.]

شرح

یعنی موسی علیه السلام، قطعیتك قتلی امر الهی اولدیغنه واقف اولمادیغی ایچون، جبانه خضر آکا
قتل غلامی کوستردی. وجبانه موسی خضره قارشی غلامك قتلنی انکار ایتدی. حال بوکه
فعل الهایه تقدس خضره متعلق اولدیغی جهتله آنده بر امر منکرك ظهوریه احتمال ویرمیه جك ایدی

— متن —

[وقتله فقوناً اى اختبره فى مواطن كثيرة ليتحققه فى نفسه صبره على البلاء
الله به فاول ابتلاه الله به قتله القطبى بما الهمه الله ووفقه فى سره وان
لم يعلم بذلك ولكنه لم يجد فى نفسه اكتراثاً بقتله مع كونه ما توقف حتى يأتيه
امر ربه بذلك لان النبى معصوم البالغين من حيث لا يشعر حتى ينبأ اى يخبر بذلك]

ترجمه

[وآنى برفتنه ايديسه ايدى : يعنى الله تعالى آنى مبتلا ايتديكى شيئه آنك
صبر كندى نفسنده متحقق اولمق ايچون ، آنى مواطن كثيره ده امتحان ايتدى . اولدى
الله تعالينك آنى كندينه مبتلا قيلديغى اولكى شى . الله تعالينك آنكالمامى وآنك سره
كندوسى توفيق بيرمكله قطبك اولدوغى سيدر . وكرچه بوكا بيلمز ايدى ؛ ولكن بوكا رضا
امرى كلمش ايدى . توقف ايتمسينه بر بب كندى نفسنده آنك قتلنه سببله اكتراث بولمادى .
زيرا نبى ، انبا اولنمشدر . يعنى بوكا الله اخبار اولنمشدر . شعورى اولديغى حيثيتدن
معصوم البالغدر .]

شرح

يعنى حق تعالى جناب سبحانه قرآن كريمده (وفتناك فتوناً) بيورديغى اوزره برفتنه
ايله مفتون ايديسه ايتدى كه بوكى فتنه لر بو عالمده بالجمله انبيايه وآنلرك وارثلرى اولوب
كلمه اولنيايه وبعضه على وجه النهم سائر عباده دخى كلمشدر . نه كم حديث شريفده (اشد البلاء
على الانبياء ثم الاولياء ثم الاول فالاول) بيورلمشدر . آيه كريمه بو سنة الهيه اوزره حق تعالى
جناب سبحانه وتعالى اولياسنى ثم اولياسنى ثم الاول فالاول مبتلا ايدوب بو امتحان ايدى . زيرا اتخاذ خلقه معبود اولمغه
مستعد ايدكين بلايا ايله امتحان ايدى . وبو عالمده كه مظاهر حكمت خلقتى
صبر وجدى ، ابتلا نتيجه سنده فعلاً تحقق ايدر . وبو عالمده كه مظاهر حكمت خلقتى
كندى حقيقتنده معبود اولمق احدايت حقه مقتضى ظهور و بروز ايدر . وآنجق بو ظهور ايله
الله تعالى ايچون حجتى بالغه ثابت اولور . نه كم (ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين) بيورلمشدر . وحقك بوعلمى ، علم ذاتى وكل ، آنجق
علم ضمائر وسائر . اولدى الله تعالينك جناب سبحانه ايدوب مبتلا قيلديغى شيئه قطبك

وقایه ایتمه اولور . حال بوکه سودنه بویله دکلدر . چونکه او ، چوجغی ایزرکله آنك حیاتنی وابقاسنی قصد ایدر . شایان علیه الله تعالی بوایزرلك کیفیتی وه موسی علیه السلام ایچون ، کندینی طوغوران آنا حقنده بایدی . بویله اولمق حسبایله موسانك کندینی طوغوران آنا ودیگر عزیز برقاچ دنیك فضلك واقع اولدی . بوده والده‌ٔ ارزیه کندینی طوغوران آنا ودیگر عزیز برقاچ دنیك فضلك واقع اولدی . بوده والده‌ٔ موسانك کوزی ، اولادینك قتلندن نجاتی ایچون آیدین اولدیغی کبی ، آی کندی قوجاغنده تربیه ایدرك بویکنی دخی کوره‌رك آیدین اولمه وبحبا اولدیغی خالده ده ؛ ربه آنك فراقیله محزون اولامه ایچون بویله واقع اولدی .

— متن —

[ونجاه الله من غم الثابوت فخرجه ظلمة الطبيعة بما اعطاه الله من العلم الالهي وان لم يخرج عنها]

ترجمه

[والله تعالى آنى غم تابوتدن خلاص ايتدى . شايان عليه هر نقدر آنده جهتدى ايسه ده ، علم الهيه ، الله تعالينك آنكله اعطا ايدكى شى سبيله ، طبيعت ظلمتى يرتدى .]

شرح

يعنى الله تعالى موسايى ايچنه بولوندغى صندوقك غرقدن قورتارمى وصندوقه موسانك صورتده تشبث ايتمسيله وبو صورتله دستگاه طبيعتده عناصردن مركب بوشوء اولديغى حالده غايت كثيف وظلمتى وارع موسى بوعنصر صندوقك احاطه‌سنه مربوط محبوسدر . روح ، طبيعتك بوكثيف وظلمتى اولان صورتى عنصريكى احاطه‌سندن علم سبيله نجات بولور . شوكم بوقاريس تفصيل اولندى . فقط بوكثيف صندوقدن خروج ايدكدنه صكره ، طبيعتك برى ديگر شدت وهاالطيف اولان مراتبده كى صورتلرينه عروج ايده‌جكدر ، طبيعتك برى ديگر شدت وهاالطيف اولان مراتبده كى صورتلرينه عروج ايده‌جكدر . ايشته بو عالم قدسده طبيعتك الك مصفى والك سوزه اولان صورتلرنده ظاهر اولور . شايان عليه حضرت موسى . هر نقدر طبيعتدن خروج ايتدى ايسه ده ، علم الهيه الله تعالينك آنكله احاطه ايدكى شى سبيله طبيعتك نهايتده ظلماتى اولان بوجسم عنصريه احاطه‌سندن يرتدى .

بوده اراده‌ی اول‌تر‌ین ، آنك حیضلك قانی ایله تغذی ایدی . زیرا او ،
آنجه ترکی ایله متغذی اولدی‌که اگر آنطه متغذی اولمسه ایدی واگر بوقان آندنه جیقمیه
ایدی ؛ البته آنی هلاك ایدر ویا خسته ایدر ایدی . تا علم بوقایه ایله متغذی
اولملك جنسیه انجیوه والده‌ی اوزرینه منت تا بتدر . اندی اگر اودی عفندنه اشتاك
ایده ایدی وآندنه جیقمیه ایدی وآنك جنینی آنطه متغذی اولمسه ایدی ؛ والده سطه
کندی وجودنده مشاهده ایده جك اولدیغی ضرردن جنینه کندی نفسیله آنی وقایه
ایدر . حال بوکه سودنده بولمیه رکلدر . زیرا او ، آنی امر یکله آنك حیاتنی
وانقاسنی قصد ایدر . تا علم الله تعالی بوکی سوی انجیوه آنك اولادی حقنده
یاپدیغی . [illegible] آنك اوزرینه آنی طوغوراجه آنا دن غیری بر قادینك فضل وانواعلوی
تاکه والده‌یه موسانك کوزی ، کوکلك آنك تربیه سیله آیین اولمه وطوغاجغنده آنك
انتاسنی مشاهده ایده‌وه محزون اولمیه .

ع ش

یعنی حوبتاقیله سوی عوام اسلاف سائر سودنه لرك سودی تحریم [illegible] ، هم کندی اصلنده
متغذی اولدیغنی کنایه ایدیه بیله انجیه موسانك آناسی حقیقتده آنی طوغوراجه قادینك
رکلی ، آنجیه آنی امزیرکه قادینده . چونکه طوغوراجه آنا جنابی موسانك اماننه
خرجیله هیچ اولدی وجنینه والده سنك چیقمه آنك ضعف اولتر‌ین کندی نفسیله
تکون ایدی وآنا سنك چیقمه حیضین قانیله متغذی اولدی وداك طرفندن موسی
تکون ایدی وآنا سنك چیقمه حیضین قانیله متغذی اولدی وداك طرفندن موسی
اوزرینه منت تحمیل ایلیه اولمله انجیوه والده سنك تکون ایتدیره وحیضك قانیله تغذیه
آنك اصلا اراده‌ی شعوری یوقیدی وچونکه جنابی موسی حکم تاورده سخراً ترکی ایله
متغذی اولدیکه اگر آنطه تغذی ایتمه ایدی واگر بوحیض قانی آندنه جیقمه ایدی
البته بوقان والده‌ی یا هلاك ویاخسته ایدر ایدی . تا علم بوسطه قانیله تغذی
ایتمکله جنینه طرفنده والده‌ی اوزرینه منت تحمیل ایلیه اولور . اندی جنینه ، وجودنده
قالدیغی حالده والده‌ی مضرتی اولدیغی اولمه بوقانه تغذی ایتدیکی انجیوه ، آنی کندی نفسیله

كلمه‌لرى بو استعداده وكلدر. في نيا نبا استعيوبه ولد اولدقلرى اوعايدر، فطرة الله محمد در؛ فقط كندى فطرتلرنده غافلدر. زيرا شريعت عيوبه ده بيى بكيرمك نياغنه برتوقات اوزره، ديكر نياغى هيوريكله تكليف ايدى؛ عسوى اولدقلرى اوعايديه اهل غربه عجبا برتوقات يبه‌لر نيا قلرى هيوريمك استعداد نده سيدر؟ هيچ، بكه آندن استعدادى (فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم) سرّ سره تجاوز ايديه كيبه‌يى، تجاوز ايديكى شكلده تجاوز ايدك» آيت قرآنيسى مجيبنجه اوريدن توقاوه قاشى وجلى تقاضى ايدر. وكذا عيوبيده جنايت اولديغى حالده اهل غرب ياكيز محبت نشانه سيدر. وكذا بعض زوجات شريعتيده نوع اولديغى حالده بكا تحللرى اولديغندن غير مشروع سقط وسترسد ايه باشلامه مجبوريتنده قالمبورلر. بو حالك حكمه‌سى اجبار فطرتدر. وهكذا تمام شريعت محمديه ايه عمل خصوص مجبوريت فطريه‌لرى بلى جهوقد. نعمه الله وجه‌نه بلى وارى كيدر. والحاصل هر فرض كندى غيرينك تكليفه عمل اولمه استعداديده در. زيرا هر شى كندى اصلنه تعلقدر.

— متن —

[فكنى عن هذا في جملة سوى تحريم المرضع فانه على الحقيقة من اضعفه لمن ولدته فان ام الولادة حملته على حرية الامانة فتكون فيرا وتغذى بدم ضرار من غير ارادة لها في ذلك حتى لو يكون لها عليه امكان فانه ما تغذى الا بالولم تغذه به ولم يخرج عنها ذلك الدم لاهلكه وامرضها فللجنينية المنة على امه بكونه تغذى بذلك الدم فوقاها بنفسه من الضرر الذى كانت تجده لو امسك ذلك الدم عندها ولا يخرج ولا تغذى جنينها والمرضعة ليست كذلك فانها قصدت برضاعته وحياته وابقائه فجعل الله ذلك طوعى لحنان ولدته فلم يكن لامرأة عليه فضل الا لام ولادته لتقرّ عينها ابقاء بنيته وقت هذا انشاءه في حجرها ولا تحزن]

ترجمه

[امدى تحريم مرضع ايه بو ندنه كنايه ايتدى؛ نيا جونكه آنك والده كه، آنى طوغورانه وكل حقيقتده آنى اضعاف ايدندر. زيرا ام ولادت آنى امانت جهتنده حمل ايدوب؛ آنده تكلمه اراده‌سى وآنك ايجون، آنك اوزرينه امكانه واقع اولمامه ايجون، ولادتيك

کلیه و بواسطه آنده ـ به خاصیه . اوزو ، عالم شاهده و اصلده متعدی اولور
نه کم یاخود واو کبی اصلده متعدی اولور . واعیاناً نه اسماء مختلفه ایله ظهور
ایدرسه ایسون حمد سنای مساوی بر حقیقتده عبارتدر . وهر بر پیغمبر شریعت علیحده ایله
استعداد بولمکه کافه نک اصلی اولان بر حقیقتدن آلیر . بناءً علیه شرایعده وقوع اختلاف
اختلاف یوقدر . اختلاف انجق مسایه متعدد اولان صوراعیانده در . یعنی اولنجه
بر پیغمبرک شریعتنده حرام اولان دیگر بر پیغمبرک شریعتنه مخالف اولمه حلال اولور .
اشیاء (حلال اولور) فقط صورتده در . یعنی اوسابقه نک صوراعیانی ایله حقه نظر
صوراعیانک غیری دکلدر . زیرا امر وجود ، وانما ظهور جدید ایجنده در . وتجلیده وه
اصلا تکرار یوقدر . اشیاء بر شریعتده حرام اولوب دیگر شریعتده صورتجه حلال
اولدیغی ایچونه (فی الصورة) قولمزایله بو حقیقت طاتلنه ایتدک . مثلا :
شریعت عیسویه ده شراب حرام دکلدر . فقط شریعت محمدیه ده حرامدر . مع هذا دیگر بر
مخالف اولان بو شریعتلر اوندن عبارت دکلدر . فقط امت عیسای تشکیل ایدن افراد
امت محمدی تشکیل ایدن افرادک غیری دکلدر . آنلرک استعداداری دخی دیگرلرنک غیری دکلدر .
آنجق آنلرده صورتلری ، صوراشکال واشباحدر . وکذا زمانه امت عیسادن موجود اولان
شرابلر صورتجه زمانه امت محمدده موجود اولان صورتلرک غیری دکلدر . بلکه اشکال واشباحدر .
بناءً علیه تجلیده اصلا تکرار یوقدر . وکذا دینه بر شیئک عینک اعاده کی دیمکدر .
حال بوکه وجوده بولمغه برشی یوقدر . امر وجود وانما ظهور جدید ایجنده در . بناءً
صورتکرار اتمز ؛ بلکه صورتلرک اشکالی تجدد ایدر . بوراکی تفصیلات وقتی کلنده در .
نهایه شیخ رضی الله عنه بوراده شرایعده بحث بیوردی ، شرایع انبیانه وحی من
عند الله دیه سمه سودندن غیریدرنک سوزنی امه سنه نظراً ایلمشدر .
زیرا عالم صورتده کی سوزک عالم معناده کی مثالی علمدر . وهر امت کندی پیغمبرنه
علم شریعتی اخذ ه استعداداتی شریعتله عمل ایدرلرسه بو حال وظیفه جلیه .
مثلا زمانه عیسویه کله ناسن شریعت عیسویه یه تحمل استعداد نده ایدی . زمانه محمدیه

شرح

یعنی الله تعالی حضرت موسایه شفاعت آیلدی فرعونک قتلنده محافظه ایتدیکی وقت ، فرعون ،
اوغلی اولان موسایه قتل ایده جکنه توسل معلوم اولدی . والدهٔ موسانک قلبی ، بوغمدن
تاریخ اولمه صبا جهلاوی . چونکه والدهٔ موسی ، اوغلی توبه یعنی صندوقنی فرعونک خواص
طرفندن ساحل دریاده بولنوب جیقاریلمه سنه فرعونک سرایه کتورلدیکی واوراده بسلندیکی
طوعمه ایدیلمه . بعده حضرت موسی ، آنجق کندی والده سنک مه لرینی قبول ایتمیوب
آکا باشقه سودنه لرک مه لرینی حرام ایتدی . و حضرت موسی کیمسنه مه سی امره دی
بولنماوب برطرفه سودنه لر آراسنده والدهٔ موسی وخی فرعونک سرایه مراجعت ایتمه ایدی .
حضرت موسی والده سنک مه سی امکله باشلدیغنه آنی سرایده آلیقویدیلر . نتایج علم الله تعالی
والدهٔ موسانک سروری ولدیکل قبلمه ایچون ، موسایه والده سی سودیردی .
اشته علم شرایع وخی بویله در . یعنی موسی نصل که یالنجی قادینلرک سودیکی امره دی
برغیرلرک امر اولدیغی کبی لرده ، ویکی پیغمبرلرک شریعتی قبول ایده مزلر . زیرا هر پیغمبرک
شریعتی اصل اولمه سرقده مربوطدر . وسرقده اتباعک استعداد الیسیدر .
تابعلیق هر پیغمبره علم یالنده ویریلمه سی اتباعک استعدادی مقدار یدر . آنده زیاده
وزده نقصانلر . نته کم ویکی ضلاده حره کی کلدکجه بایه بایه ایلرلهدیکی . نتایج علم اختلاف
شرایع اختلاف استعدادلره واختلاف استعداد وخی اختلاف صفات وساعده نشأتلریدر
تکلم الله تعالی انبیا علیهم السلام خطابا (لکل جعلنا منکم شرعة) یعنی « سزدن هربرینه
ایچون بر شرعه یعنی بر طریقه وشراع وضع ایلدک » دیمکدر . « شرعة » کلمه سی محذوف اولمه
اولمه وشاشته (شراعا) دینلمه بریسی (شرع) و دیکری همزه سی محذوف اولمه رق
(شار) کلمه لرندن عبارت ایکی کلمه سوبلنمه اولور . حاصلی (لکل جعلنا منکم شرعة
وشراعا) قولنک لسانه شاشته معناسی « هربرینه ایچون بر شرعه وطریقه وضع ایلدک »
حالنه کلمکدر « شرع » ده کی همزه سوقنه . اصل اولمه اعلایه شاشته یه اجنبی اولمه
ایجاب ایدرکه بوده اونی یه تابع اولمه استه افراد یلک مجموعنه اشاشته اولور . شاشته
بوقول ، (شنه جار) یعنی قوی یه کلمه اصلنه اشاشته اولورکه اوا صل آنک غدسیدر یعنی
هر فردک عینه تابع اولدیغی بر اسم الهیدر فلیور واو فردک عالم کاشنده کی صورت بوعینه تابع

آل فرعون اشد العذاب) آیه کریمه فرعون آل وخواص جنده در اسلام اعم مرتفع اولمایه فرعونك نظامی واوزرینه کی مخلوقه عباد و هم جعله تعذیبی کذلك مرتفع اولمایه وکلدر . زیرا آنك ایمانك فائده کی نازه اولمیه قاعده

- متنه -

[ولما عصمه الله من فرعون اصبح فؤاد ام موسى خافقاً من الهم الذى كان قد اصابها ثم ان الله صرم عليه الرضع حتى اقبل على غذى امه فاضعته ليكمل الله لرسوله ما به كذلك علم الشرايع كما قال تعالى لكل جعلنا منكم شرعة اى طريقاً وسراجاً منيراً من تلك الطريقة جاء فكان هذا القول اشارة الى الاصل الذى منه جاء فهو غذاؤه كما ان فرع الشجرة لا تغذى الا من اصله فما كان حراماً فى شرع يكون حراماً فى شرع آخر يعنى فى الصورة التى قوطى يكون حلالا وفى نفس الامر حلالا فى شرع آخر يعنى فى الصورة التى قوطى يكون حلالا وفى نفس الامر ماهو عليه ما مضى لان الامر فلوه جديد ولو تكرار فلهذا نسخ ذلك]

ترجمه

[وقتاكه الله تعالى آنى فرعوندن حفظ ايتدى : موسانك والده سنك قلبى كندوسى اصابت ايتمش اولان غمدن فارغ اولدى . بعده الله تعالى كندى والده سنك سه لنه اقبال ايتمش اجنبه آكا سود ننه لك حرام ايتدى . نا بعد آنكله آنك روزيه الله تعالى مكمل قيلمه ايجون ، آنى والده سى اضاع ايدى . علم شرايع دخى بويله در نه كم الله تعالى بيور . (لكل جعلنا منكم ... الخ) « هر بريكز ايجون بر شرعه يعنى بر طريقه وضع ايتدك . يعنى بو طريقه كلدى ، اندن بوقول شرعه كلمه اصله اشارتدر / اوده آنك غذاسى شجره نك آغاجى واصلى كندوسندن كلمه اصله اشارتدر / اوده آنك غذاسى شجره نك آغاجى واصلى كندوسندن اندن بر شرعه حرام اولدقدى شرع ديكرده حلال اولور صورتده كندى اصلندن متغذى اولور / يعنى بنم (حلال اولور) قولدن مراد صورتده ويكدر . حال بوكه نفس امرده او ، كيه شيك عينى وكلدر . زيرا الى قيامه قدر تكرار بوقدر . اشته آنك ايجون بر بسط تبيه ايدلدى .]

کیلرده اولدیغی خلائقک عرفه یاتنده (اما نه یاتیه بیله ده بنی اسرائیلک ایمانه اتباع)
ویرمز دالله تعالی حضرتلرینه کندینی محاربه بیلمز ایدی . فقط عرفه یوم سعید اولدیغی
حضرت موسی علیه السلام ، فرعونک قوه عسکریه اولدی . کرچه حضرت موسیه بیله دیکل
وفرعونه دخی آنی قتله دائر کچدیکی وقتده ، جناب موسی فرعونک ملکی خراب ایتمکدن
طولایی ایده جک برشی دیمامشدر اولدیغنه اکتفا ایتمشدر ؛ فقط
جلال ایده جک برشی دیمامشدر اولدیغنه اکتفا ایتمشدر ؛ فقط
الله تعالی عند الهیئه مقام اولان بیاده ی جنابلرینه سوالنده فرعونی ده
اینانمدی . فاما علیه موسی علیه السلام ایمان کتیرمسنی ده نفع ویرمدی . زیرا
حضرت فرعونک مدت حیاتنده بعضا نابسنه کلمه لری وقتی الله تعالی تأکیدنه سوایلیه
وبا تخیل ایتدیرمه ویا خود دیکر برنیه سعایه تی . وقت ایله بو تعالی تقدیر ایدیلر
اطلاع جناب موسی ، ایمانی جبله فرعونک قوه عسکریه اولدی بوندن باشقه دولتا وعمل
یوقدر . و فرعونه ایمانی نفس قرآن ایله ثابتدر . بو ایمانک مقبولیتنه بنی
آدمک نادره ایدی قاعده جلیه ده قرائنه قرآنیه واردر . بو ایمانک
مردودیتنه و نادره خلودیته دائر نص قرآنی اولدیغی کبی قرائنه قرآنیه ده
یوقدر . نته کم داود علیه السلام حضرتلرینه متوجه اعتراض ایدیلر ؛ قرآنه کریمده
(یقدم قومه یوم القیمة فاوردهم النار وبئس الورد المورود) آیت کریمه
فرعونک نادره خلودینه نص وکلدر . (واتبعوا فی هذه لعنة ویوم القیمة
بئس الرفد المرفود) و (واتبعناهم فی هذه الدنیا لعنة ویوم القیمة هم
من المقبوحین) آیت کریمه لرنده کی (هم) ضمیرلری قوم فرعونه اسعدر ولعنة
دخول نادره ایمانی منافی وکلدر . زیرا لعنة تبعدر ولعدایه ،
محجوبیه وعصاتده مستمرة اولدقلری حقده اولدیغی کبی ، ایمانه ایده
اجماع ایدیلر ونادره ورودایله آنده مخلص وکلدر . بلکه کافه ناسک عام
وشاملدر نته کم بیورلیور (وان منکم الا واردها کان علی ربک حتما مقضیا)
وفرعونک ایماننده صدقه کفری حقق ده قرآنده بالنص بیورلدی . وآنده واقع
اولدقده مطابق ایله ، ایماننده مقدم اولدقلری احوال تعلقه ایدیلر (وجاء بآل
فرعون سوء العذاب . النار یعرضون علیها غدوا وعشیا ویوم تقوم الساعة

قرة عين اولمانه دنيا ده ملكي و سلطنتي خرابه اتيكه جزم بو اعتبار ايده ده
قرة عين اولمامه سنه تعلق جنابه آسيه نه (قرة عيني لي)
قولي انظر ه الرب دكل ، بلكه حسن الظن ايجاب ايدر . حضرت شيخ بو قول عليلرني
تأييداً بيورركه الله تعالى فرعوني طاهر و مطهر اولمه قبض ايدوب بلكه او جنابه
سعايه قارشي معلوماتيني تحقيق ايتدكده و غرقه اولمه احتمالي ويرمين ايدوب شكر ايدنجه
دعواي بو بقيده ، جمع ايتمكله خبث اعتقاد ديدكده طاهر اولدي دايانمي
ظاهر ايتمكله اولكي حال كفري ساقط اولدي زيرا اسلام ما قبلني قطع ايدر
وصاحبده بر معصيت ايكانه وقت بولماقزين غرقه اوغه بو طهارتي محتمل
اولادي و بر كافر اسلام كتورمكله آكا غسل و طهارت طاهر ايجاب ايدر
حالبوكه فرعونه صويه غرقه اولمه بو طهارتي طاهر ايدوكي اولدي بلكه فرعونه
بو اعتبار اولده شريعته موضوع نظراً مطهر اولمه نقض اولدي كه جنابه شيخ
رضي الله عنه بونلي قطعات كتبه لنده ايضاح بورشدر . وفرعونه بو نجه سنه
دعواي بو بقيت ايتكيه و عباد الله حضرتلري طاهر اجرا ايدوكي حالده آنده امنايه ايله
انتقال ، رحمت الهيه دن هيچ بر كيسه نه مأيوس اولمامه ايجون . حضرت سبحانه و تعالى
حضرتلري ديدكي كيبي اولكي غفلتيني برآيت ايله زيرا قولمزي اعظم شناعت فرعونه وتمرد
كبي بيك مقدار اولكي اشتمالنده طاهر اولمايه بناءً فرعونه بو صورتله انتقال
دولت ايماندن آكا نصيب اولمي غفلتيني حضرت ايجون برآيت عظيمه اوغه . الله ذوالجلال
حضرتلري وجودمزي تصديق ايده مؤمنلر هيچ بر وقت رحمت الهيه دن مأيوس اولمامه
ايجاب ايدر . رحمت الهيه دن مأيوس اولمز آنجيه كافرلر . زيرا كافرلر وجودمزي
تصديق ايتمكدن ايجون ، بوكي فعلوكت ياپمزده آنلرن التجا ايده جك ملجأي بولمز
بو اعتبار ايله رحمت الهيه دن مأيوس در . بونك دليل واضحي هيچ ياپمزده سحرلكي بر سبب
حيثيتدن قبول اولمز نكاره دن بعضلرينه بويويه اكوب كماده ! ديه جك
بر ملجأ بولديغه دن انتخاب ويا تجنيه ايتمديدر . امدي اكر فرعون بو قبيل

(الآن وقد عصيت قبل وكنت من المفسدين) يعني « شمدي عقلت تاكه كلدي ؟ حالبكه
اوكه عصيان ايتمه ومفسد اولمه ايدك » بورسكز . اكر فرعون تيقنا ايمانه
ايتمه اولسه ايدي ؛ حضرت موسى نك حضوره دخي اعراب حضوره كه (تالك الاعراب
آمنا قل لم تؤمنوا ولكن قولوا اسلمنا) يعني « اعراب ايمانه اتيلدي ويرلر ؛ يا هيچ
دي كه ايمانه ايدمكز ولكن انقاد اولدك » ديمكز « كلدن ايراد بورايه
حالبكه بيلمي ويمدي وه (الآن ... الخ) بيورمدي . بوايله قياس ومدنه
رجوع ايتمه اولور كيسه به قارشي بويله اولور برخطا يه

واود فيلرده حضرت كندي حضوره (طاكه ايمانه فرعونه في البحر حيث اي طريقا
واضح هب عليه بنو اسرائيل قبل التغرغر وقبل ظهور احكام الاخرة له صحا
ث شهده الناس عند الغرغرة جعل ايمانه صحيحا معتدا به فانه ايمان بالغيب)
يعني « وقتاكه فرعونك ايماني تجرده بنو اسرائيل اوزرنه كچدكي برطريقه واضح
كورلكه جيتيله قبل التغرغر وغرغره عندنده ناسك شاهد ايدكي حالده مشاهده
آكا احكام آخرتك ظهوريندن مقدم واقع اولدي . ايمانى صحيح ومعتدبه
اولمز حكمنده يايدي . زيرا او ايمانه بالغيب .)

بالى اندى حضرتلري بو عباره يي دواد قيلرنك عبارهٔ سرحى صورتنده
نقل ايله بو صحيح وكلدر ديمشدر . حالبكه بو عباره فتوحاته مكيده
ثبوتله وفتوحات مكيه نك ديباچه جنابنه شيخ اكبر رضي الله عنه وعدى
ربوبيتك نازله خلوده سبب اولدي حقنده وكرا يتكلدر بنا على هذا الرحمة (فرعونه
ومزودكي) بويله دكلدر . فقط بو بابده حضرت شيخ فرعونه حقنده كوشانى
تقييد ايتمز . زيرا بو اداه تقصد نازله خلوده سبب اولمز حالى بيانه
كرچه فرعونه ربوبيت وعداسنده بولندى ولكن اوزرنه فتوحاتك مختلف
ايكدى . كرچه فرعونه ربوبيتك وعداسنده بولندى اوزرنه آيت كريمه كى حرفيت
محاله نده وكرك بو خصوص الحكمده بيانه بورلمش اوزره آيت كريمه كى حرفيت
مقتضيجه ايمانه ايدمه بو وعداوندن واز كچدى ومزودنه آرتمه اولدى واحاصل
كرك فتوحاتده وكرك عبارهٔ قصوصه ، حضرت شيخ جناب عليه ايمانه
فرعونك صحتى وقبولتى جانبنده . زيرا اكر فرعونك ايمانى صحيح وكل ايمه
آخرته ابدا نازله قالمه حقدر . شو حالده بو اعتباريله جنابه حضرت فرعونك

قطع ايده ، رحمة الله يه بر كيسه نك يوس اولمه ايجون ، حضرت سبحانه وتعالى كيسه ،
اولان عناية آلى برآيت قيلدى . زيرا روح الله يه آنجق كافر اولان طائفه نك يوس
اولور . امدى فرعون ، نك يوس اولان كيسه لردن اولديغى ؛ ايمانه مبادرت
ايتمزدى . بونك اوزرينه حضرت موسى عليه السلام ، فرعون وجهتى كندى حقنده دعا ايتمكى اولدى
(انه قرة عين لى ولك لا تقتلوه عسى ان ينفعنا) يعنى « بنم وسنك ايجون قرة عين
آله اولدوغى ؛ قريبا بزه نفعى اولور » ديمك ايدى . ويا بزه جهاد اولنى . حقيقة
حضرت موسى فرعون هلاكى وآنك آلتنده هلاكى آنك اللهم اولان نسل اطائفه آندن مقدر
اولان فرعون هلاكى وآنك آلتنده موسى عليه السلام ايله آنده نفع ويردى .]
توجيه ايدلمشدر . تحقيقه الله تعالى موسى عليه السلام ايله آنده نفع ويردى .

شرح

يعنى آسيه نك جنابنه موسى حقنده نظر الهى ايله سطوت اولدى كلدى ، قرآن كريمده ذكر اولنديغى
اوزره (انه قرة عين لى ولك لا تقتلوه عسى ان ينفعنا او نتخذه ولدا) دن لا يعلم
يعنى « بنم وسنك ايجون كوز آيدينلغيدر . اونى اولدوره سن ؛ بالقيده بزه فائده كوره
يا خود بزه آله اولدوره سن ؛ بالقيده بزه فائده كوره يا خود بزه آله اولدوره سن » ديمكدر . فى الحقيقه بزم توجيهمز
اولور . يا خود بزه آله اولدوره سن » ديمكدر . فى الحقيقه بزم توجيهمز
سعادتكين وصايه جنابنه موسى كندينى ايكلمه محض اولان كمال جهلى سببيله كوزى آيدين
اولمس وفرعونه وكزده برعز اجنى وقت الله تعالى كندينى نصيب ايتديكى
ايمانه سببله قرة عين اولمسنه .

سلم اولسونه كه فرعون ايمانى آيات كريمه ايله ثابتدر . نكه حضرت تعالى بيورر (حتى اذا
ادركه الغرق قال امنت انه لا اله الا الذى امنت به بنو اسرائيل وانا من المسلمين)
يعنى « وياخود غرق اولمق ايدنجه ، بنى اسرائيل كندوسنه ايمان ايتديكى
الهه ايمان ايتدم وسلمانلردن ديدى) شراح كرام ، نص وقوعه نى
فرعونك ايمانه حكم ايتمشلر ؛ فقط بو ايمانك مقبوليتى مقتضاسنه اختلاف ايتمشلر .
اجمله بالى افندى حضرتلرى كندى شرحنده بو حالك نكلف ايدوب ، حضرت شيخ
خرصه فرعونك صحت ايمانه حكم ايتمه ومكه توقف ايتمه اولديغى آيات
سوقيه ايتمشدر . حال بوكه مسئله واضحدر . حضرت شيخ فتوحات مكيه نك بحر رابعنده
فرعونك ايمانى بيانه ايده آيات كريمه نك مابعدنده حضرت حق تعالى حضرتلرى

آنى حقك نطفة الهيلة الخالق ايدى . حيث حقك حقاقى حقارى جنابة آسيه
كلك ايجوبه خلوه جيروى نبة م صلى الله عليه وسلم افضل (كمل من الرجال كثيرون
ولم يكمل من النساء الا مريم بنت عمران وآسية امرأة فرعون وفاطمة بنت محمد
وخديجة بنت خويلد) بين ه اركلاوبه جيوكيه كلاكلدى وقاوبلاوبه آنجوه
عمران قيزى مريم وفرعونك زوجه آسيه (محمد عليه الصلوة والسلام) كريلاى
فاطمه و خويلدك كريمى خديجه" رضى الله عنها) كلاكلدى) حديث شريفده
خبر ورودى (خبر الله تلك للذين امنوا امرأة فرعون اذ قالت رب ابن لى
عندك بيتا فى الجنة ونجنى من فرعون وعمله ونجنى من القوم الظالمين) آيت
كريمه سنه ده قرآنه ايلى شهادت ايدى يا اخباء يا تباهى ، آنك اركلاوه خلق
اولدى كلانلة شهادت ايدى .

— متة —

[نقلت لفرعون فى حقه موسى انه قرة عين لك ولك فيه قرة عين لا تقتلوه
الذى حصل لا كما قلتما وكان قرة عين لفرعون بايمانه الذى اعطاه الله عند
الغرغرة فقبضه طاهراً مطهراً ليس فيه شئ من الخبث لانه قبضه عند ايمانه
قبل ان يكتسب شيئاً من الآثام والاسلام يجب ما قبله وجعله
آية على عنايته سبحانه من شاء حتى لا ييأس احد من رحمة الله فانه لا ييأس
احد من روح الله الا القوم الكافرون فلو كان فرعون ممن ييأس لما دعاه
الى الايمان فكان موسى عليه السلام كما قالت امرأة فرعون فيه انه قرة عين لك
ولك لا تقتلوه عسى ان ينفعنا وكذلك وقع فان الله نصر جانبه عليه
السلام وان كانا لا يشعران بانه هو الذى يكون على يديه هلاك
فرعون وهلاك آله]

ترجمه

[شاهد عين موسى حقنده فرعونه " محققدر ، بنم وسنك ايجوبه قرة العين - روشنى
اولدى بنم وسنكدر كى آنكا حصل اولان كمال اولمه سبيله آنك قرة العين اولدى وفرعونه ده
اولدى بنم وسنكدر وريكن ايمانه سبيله قرة عين اولدى . شاهد عليه آنى طاهر
عند الغرغره الله تعالى وريكن ايمانه سبيله قرة عين اولدى . زيرا آنى آلامدن
وظلمدن رحمه قبض ايدوكى آنده خبث جنسندن بر شى قالمادى . زيرا آنى آلامدن
بر شى اكتساب ايدن مقدم ايمانى عندنده قبض ايتدى . حال بوكه اسلام ، ماقبلنى

— متن —

[و لما وجده ال فرعون في اليم عند الشجرة سماه فرعون موسى والموء هو الماء بالقبطية وانما هو الشجر فسماه بما وجده عنده فان التابوت وقف عند الشجرة في اليم فاراد قتله فقالت امرأته في حق موسى وكانت منطقة بالفطرة الرأي فيما قالت لفرعون اذ كان الله خلقه للكمال كما قال عليه السلام غلام حين سره لبرا وليم بنت عمران بالكمال الذي هو للذكران]

ترجمہ

[و قتاکہ آل فرعون موسایی وکز ایجیدہ آغاچ عندہ بولدی . فرعون آنی موسی تسمیہ ایتدی . زیرا (سوء) قبطیجہ صو و (ـا) اغاچ دیمک . بنا علیہ آنی تسمیہ ایتدی . چونکہ صندوقہ وکزدہ اغاچ عندہ طوردی عندہ بولدیغی شیئلہ تسمیہ ایتدی . آنی زوجہ سی موسی حقندہ سوایدی وفرعونہ امدی آنی اولدوریلک راو ایتدی . آنی زوجہ سی موسی حقندہ سوایدی وفرعونہ سوایدیکی سبدن نطعہ الہایی منطقہ ایدی . زیرا اللہ تعالی آنی کمال ایجونہ خلق ایتدی عند السلام) . آنده ایجونہ ومریم بنت عمرانہ ایجونہ ، ارکلرہ مخصوص اولونہ کمال]

شہادت ایدیکی حقیقیہ خبر ویردی

ترجمہ

جناب شیخ رضی اللہ عنہ بو قاریء سوزی عبد السلام حکمدار هوچہ ولدی جانہ ایتمش وفرعون سوزی ایجونہ تا اسرائیل هوچہ لرنہ قتل ایتمیہ ، حضرت موسانہ صندوقہ وضع ایدرک آلق الخلق حکمدار ایضاح جوابنہ ایدہ . سکدیرہ جناب موسانہ آل فرعونہ بدینہ وشبہ سی حقنہ بیانا بورارکہ فرعونہ آلہ یعنی آنہ خواص موسایی وکز ایجیدہ آغاچ عندہ بولنجہ فرعون جزویرلیک؟ فرعونہ آنی موسا تسمیہ ایتدی . چونکہ قطبی لسانندہ (سوء) صو و (ـا) آغاچ معناسنہ و- بنا علیہ فرعونہ آلہ اسم وضعی تأمل وتکلف ایجیوب ، آنی اسیادیہ نہ ایسہ عندہ بولنجہ اوسنہ وکہ اوسمیہ اسمیلہ تسمیہ ایتدی . فقط فرعون آنک اسم وضع ایجیلہ اوسنہ وکہ خوبزلکی اولوتمایوب بوفی وقتی قتل ایتدی ایسہ وزوجہ سی ویرہ حضرت موسی فرعونہ قتلہ وازکیدیک ایجیلہ جناب موسانہ لہذہ فرعونہ سوزسوایدی کہ بوسوز ،

صورتش آمده است. تأویل کلام (قلت به و بخالقه) صورتش آمده
بر امتداد عبارت
است که اصلیه (قلت به و بخالقه) کلام اینطور منقول و ملاحظه شد و شکر
شاکل کسی وقتی که کوره قرائت اینده به انتهای اینه اولی قویاً محتمل
زیرا فقیر ۱۲۷۷ سنی کاتبده مطلعده قوینه وده عدالتین قوی هم ترجیح قبل رفیض
زیاتم آمانسده سجدلک تنجاز سنده که کتابده و بحر حروفلک منقوط و ملاحظه کوردم
نادر علیه فقیر (قلت) کلمسنده بالک وقتاشد نسخه لرینه و (بخالقه) قوطنده ده
بوندن مطلقاً نسخه سنی سوقوب بولمام وعبارتدن بوصورتله ترکیب ده کلام اولدیغی سنلاشیلده
حضرت شیخ اکبر رضی الله عنه نک مقصد عالیلرینه مطابق کوردم. تفصیلی سابقده بیان حرفنظر
حضرت شیخ اکبر رضی الله عنه نک مقصد عالیلرینه مطابق کوردم. تفصیلی سابقده بیان حرفنظر
اقتضا ایدیلدی ذوقنه حوالهایدیم.

واجب الوجود، بوقاعده یه کی تمالله بطریق اولی حق سبحانه و تعالی اولدیغی عالم ایچون
اولدی و قدیم اولدیغی وجود وجود عالم ایچون شخص اولدی. حال بوکه کثرت
احدیتی وجود وجود مخالفدر. زیرا وجود ذات جرثومه احدی العین. نته کم وجود
کلیلرنک ذاتی جرثومه احدی العین. و کذلک سنده ظل اولدیغی صورتی
کلیلرنک ذاتی جرثومه احدی العین. مثلا حقه نک ایچنده
واقعده بالحقده حال اولدیغی اوصورتله ایکی کره. مثلا حقه نک ایچنده
مرکب واحد العین. واوعیه واحده، واقعده کاتب یازه جغی هجوه کلمه لری
حال. وقتاکه کاتب قلم اوزرینه یازدیغی کاغد صحیفه لری اوزرینه کلمه لری
یازار. وبوصورتله مرکب ده حال اولدیغی وحدتده کرک حقه کلمه لرنک
اکثریتی وجود وکرک کاغد صحیفه لرنک اکثریتی وجود شهادت ایدیورلر.
نادر علیه وجود مرتبهٔ معقولیده ثابت اولدیغی صفات واسماء حقیقیه نک مجموعی
احدیتی عالم صورتینه مجلاسیدر. یعنی مرتبهٔ عقلیه ثابت اولدیغی وجود
کذلک مرتبهٔ عقلیه ثابت اولدیغی صفات واسما احدیتی بو صفات واسمانک
نظر اولدیغی عالم صورتینه مجلاسی اولدیغی کبی وجود واحد حقیقی وجود
نظر اتیکه نزدیکده وجود تعالی بوتعلم الهیه، که قولی وکل، اشاره ایدیکی
تولدینی مطلع قیلدی. (والله تعالی یختص برحمته من یشاء)

حق ، کذ و سنده نظر اولوب عالم ایله شئی اولدی یعنی ایکیلشدی یعنی حال
اولدی . یعنی هذا بوکثرتلی احدیتی و شفعیتی وجود حقه مخالفدر . زیرا وجود حق
ذاتی حیثیتیله احدی العینیدر . وجود ذاتی شریفلی و غیر عالیسنه احدیتی اعتباریه
احدیتی کثرتلی یعنی کثرتی وجودیه و کثرتی نسبیه ویه تعریف ایدر .
سالک اولسونه کی بو بحثه نظراً وجود حق بو مرتبه اوچ مرتبه ثابت اولور . برنجیسی احدیت ذاتیه
ویا تعین مرتبه سیدرکه ذات سازجدر . ویا مرتبه ایکینجی مرتبه عقلیه ، صفتیه
وذاتیه اسم مشترکی اولان
ایکینجی مرتبه واحدیتدرکه جمیع علمیه اسمائیه و اعیانیه ثابته مرتبه سیدر و بونه جمیع علمیه
خارجیه تعلق ایده بیله جمیع نظریه اولدیغندن مرتبه عقلیه ثابته دن یعنی وجود خارجیدن
وجود علمی اولوب ، ثابتدر وجود وهمیدر واردر .
اوچنجی مرتبه ، یا مرتبه کی وجود عالم ظهوری اولنجی مرتبه ده کی جمیع اعیان و اشیانک
خارجیه و عالم ده بروزی مرتبه سیدر . بو جمیع مرتبه حمدده ثابت اولور .
خارجیه و عالم ده بروزی مرتبه سیدر . بو جمیع مرتبه حمدده ثابت اولور .
اشیا وجود واحد حقدن ظهور اولان عالم ایله وجود واحد شئی اولمغله برابر
کثرتی نظر اهل احدیتینه مخالفدر . مثلا صو ، صولمه مرتبه سنده قالدیغنه
واحد العینیدر . آنده کثرتی نسبیه یوقدر . فقط طوتوب ، مختلف شکلده تبلور
ایدیلدیکی مقدار وکثرتی ایدیلدیکی ، آیقه آنی صولمه مرتبه سنه ، بوکثرتلی شکلیه تجلیه
احدیتی مخالف اولور . زیرا صوایله بالاده بیلدیکمز ، بوزایله بایلدیکمز . عالم وهمی
بولندیغی زمان وحدت العینیه اولان عالم ، کندی جنسی وکندی مثل طبیعیسی اولدیغنه
کندو سنده ظهور ایدیلن کثرتلی شکلیه تجلیه احدیتی مخالفدر .

استطراد

(فثبت به و نخالفه) عبارهسنک اختلاف فی شراح وفی امتداد اوزره در . بوحوالی
عبارهنک اوفق طریقی کوسترمشدر (فثبت به و نخالفه) صورتنده آلمشدر .
داود قیصری حضرتری (فثبت به و نخالفه) صورتنده آلمش ، بوحوالی آتی خطی
ایتیکن اثبات غرب ایتمشدر . باطنی حضرتری (فثبت به و نخالفه) صورتنده آلمش
و بعده تطبیقاده بولنمشدر . قاشانی (فثبت به و یخالفه) صورتنده آلمش و داود
قیصری ده (یخالفه) قوله خطا اسناد ایتمشدر . بعضه خانه (فثبت به و نخالفه)

من العالم الذى يطلب بنشأته حقائق اسماء الالهية فتثنين ؟ وتخالقه
احدية الكثرة وقد كان الحق احدى العين من حيث ذاته كالجوهر الهيولانى
احدى العين من حيث ذاته كثير الصور الظاهرة فيه الذى هو حامل لها بذاته
كذلك الحق بما ظهر عنه من صور التجلى فكان الحق بتجلى صورة العالم مع الاحدية
العقولية فانظر ما احسن هذا التعليم الالهى الذى خص الله بالاطلاع
عليه من يشاء من عباده]

ترجمه

[بونك كى وهو وهو ايجوبه ، كندوسنده ظاهر اولمق شيله ، نشأ سيله اسماء الهيه نك
حقايقى طبيعتنده عالم جنسنده كثرت وكذا وكذا وجه تعداد اسماء ذاتيه الدى
غايرى آنكله ثنى اولدى . حال بوكه احدية كثرت آكا مخالفدر وهو ذاتك حيثيتيله
غايرى احدى العين ايدى ؛ جوهر هيولانى كبى كه ذاتك حيثيتيله احدى العينيدر وآنلرى بذاته
حامل اولوب ، كندوسنده ظاهر اولمق صورتلرايله كثيردر . هو ذهى ، صو تجليدنده
كندوسنده ظاهر اولمق شيله بيلديرر . غايرى هو معقوليتيله احدية ايله برابر
صورعالمك بحدى اولدى . احدية حقه نظراً كندوسنده وجه وكنى آنك اوزرنه اطلاع
تخصيص ايدكى بونعلم الهى نازل اولدى .]

شرح

بن وهو اض وتراكيبه كندوسنده ظاهر وتولد اولمق و كندينه مشابه وشكل طبيعى
بونانه شيله اواض ايجوبه شخصيتنه غايرتى اولمق وجهتيله تكون ايدكى وتراويوبه
بونانه شيله اواض ايجوبه شخصيتنه غايرتى اولمق وجهتيله عالم ايچون كثرت وشخصيت ذاتيه
وهو وهو ايجوبه وكنى ، نيه فصلك كندوسنده ظاهر اولمق عالم ايچون كثرت وشخصيت ذاتيه
اولدى . بوكا اويله وترتيه وشخصيتكه هو سبحانه وتعالى سورهٔ فجرده (والشفع
والوتر) كلديله آنده قسم ياورى . حيكه اعلم ، نشأ سيله اسماء الهيه نك حقايقى
طبيعتنده . بن عالم اسماء الهيه احكام وآثارينك ظهورى ايسته . وهو وهو بوجهتيله
عالم جنسنده كثرت ذاتيه اولمق ، اوكا ذاتك اقتضا ايدن خاصه وذاتيه وسنعم وبعلمى
وشائى كبى اسمالرك وكذا وكذا وجه تعدادى ايجاب ايدر . غايرى عليه وهو واحدية عينيه اولمق

ترجمه

[١ـ ضمّ حياة اولاً صوره وحي بويدر . آنك حركة (فَاهْتَزَّتْ) « اهتزاز ايدوب تقليد
وآنك حمل (وَرَبَتْ) « شيشوب » قوليدر . ولولوقة (وانبتت من كل زوج بهيج)
« وهر بر زوج بهيج انبات ايدر » قوليدر كه او ، آغاجه كندى شبهى بعض
شكل طبيعى طوغورمى ديمكدر . نباتلرك كندوسندن ظاهر وتولد اولان شكله آنه
ايجون شخصيته عبارت اولان روحيته حامل اولدى .]

شرح

يعنى علم ، حياته وحركته اقتضا ايدنلرى ، عالم صوره علم تقابل ايدر صوره حى بويله
حياته وحركته اقتضا ايدر . نتيجه كم صوره نباتى حركتى (اهتزت ربت انبتت من الماء كل شئ حى) يعنى
« بر هر شيئك حياتى صوره باغلى » جوهر وصوره حياته اضافه بادى اولديغى
محتاج ايضاح دكلدر . وصوره حى اولان اضافت حركة دليل صوره نباتيه (اهتزت) يعنى
اصل اهتزاز اشتى قوليدر . واهتزاز حركتدر . واضافت حياته اولمسى دليل ،
صوره نباتيه (ربت) يعنى اصل شيشمك قوليدر . زيرا بر شيئك شيشمسى سبب
ايله بر شيئك حمل اولمسيدر . وآنك طوغورمسى دليل (وانبتت ... الخ) قوليدر
يعنى كندوسنه شابه بولسان وكندوسى طبعى اولان شيئى طوغورمقدر . نباتلرك
وجوداته وتراكيبه كندوسندن ظاهر وتولد اولان كندوسنه شابه وشكل طبيعى
اولمسى ، او اضافت ايجون شخصيته عبارت اولان روحيته تكون ايدى . نتيجه كم
بر شخصك وجوده وتراكيبه كندى وجوده تابع تكون وحامل حياته اولمسى
يعنى نطفه جنسيه منشأ اولدقى ، وجودنده كندى شابه وشكل طبيعى تكون
ايدر . آنك وجوده تى مواجهسنده شخصيته عبارت اولان روحيته حيثيت
حصول كلدى . اندن بو حصول كله شخصيته ، كرك اضافت وكرك شخصك وجودلرنده
غيرى شئ دكلدر .

ـ تتمه ـ

[كذلك وجود الحق كانت الكثرة له وتعداد الاسماء انه كذا وكذا بما ظهر عنه

او عالم فاسده حیات روحانیه ده- وموت تفرقه واالبوده سبب اولان نفسده باغی بولنمانه سبب اولان خواطرك تزیید- بن خانهٔ هلاك اولان دنیاده محکوم موت بولنمانه نفسده باغی اسباب معیشت خواطرك تزیید ایلدیکیدر که خاتمهٔ سلوك اولان بو خواطرك سراسر کسب محکوم فنا اولدیغی بیلدیکیدر- وبو صورتله تزیید وتقلیل خواطر اصل اولان باقی بولنمانه وصول حقیقی اولدیغی بیلدیکیدر- آیریلیق سبب اولدیغنه موته تعبیر اولنمشدر-

اوچنجی حیات، حیات وجودی- اوده حیات حیاتیدر- زیرا عبد فنا ایله مضمحل وآثار وجودی ایله باقیدر- وآثار حیاتیله حیدر-

اندی بویله بیلمیان اولدیکی علم ایله حی اولوب بخی حیاتی نائل اولمادیغی ایچون بویله بیلمیانلره مستعار

بیچ ایچی عارف بالله اولدیغی افاده . حیرته مرهقدع اولمیه ایدا امرلک طاتلی بولماز
بو حیرت ، حیرتی محموده در که صلی الله علیه وسلم افندمز بو حیرته حمقده (رب
زدنی فیک تحیراً) یعنی (یارب بنم سنک حقکده اولان حیرتمی تزید ایله)
بیورمشدر . وقرآنده کریمده (رب زدنی علماً) بیورلدیکی علمده مراد ،
سیر فی الله عائد اولان علمدر ، وبونک نتیجه سی حیرت و ضلالت دیکل شاشیرمقدر
بونده باشقه بر ده جهلده منشأ اولان حیرت وارد . اوده مثلا برکیسنک
کورمدیکی تصوف کوردیکی اوراقی کی آدم ایچون بکالمه ایدیچی ، حیرته دوشمسیدر
بو حیرت ، حیرت سدنوم در . امدی بو ایضاحدن آکلاشیلیکه محققه امر .
حیرت ، حیرت قلقی یعنی اضطراب وحرکت ایجاب ایدر . وحرکت دخی حیاتی
مستلزم ایدیکندن بحث مشکوف اولدیغی کبی موت دخی بوقدر وحی اولدیغه
ایجابه وجود یعنی واقعه وارد ؟ عدم یعنی بوقلق ، بوقدر .
معلوم اولدیغه کر شیخ عبدالله انصاری حضرتلری (منازل السائرین) ده حیاتی
اوچ رتبه اولدیغنی تثبیت ایدیه بیورمشلر : برنجی حیات ، موت جهلده علم ایله
حی اولمقدر . ایکنجی حیات ، قلبی احیا ایدیه بو قلبک حیاتی ده خوف
رجا محبت اولور . وحرکت خواص حیاتدر . وخلب جهل ایله اولوکی ساکن
اولور . بو بقایه طولایی علم ایله حیات وجهل ایله موت استعاره
اولنمشدر . وامام علی کرم الله وجهه افندمز بیورر : (حیاة القلب بالعلم
وموت القلب بالجهل فاجتنبه) یعنی (حیات قلب علم ایله در ؟
وموت قلب جهل ایله در ؟ اجتناب ایله)
اقسام ایله موت قلب جهل ایله در ؟ اجتناب ایله)
ایکنجی حیات ، موت نفخه دن حیات جمعه . وحیات جمعه دن مراد حیات قلبیه در
آنکله حکم وخواطر جمع اولور . یعنی حیات قلبیه کر سلوکده الله تعالی یه اولان
توجه وصحت قصد خواطر حکمی جمع ایدر . وجمعه حیات نسبه اولمشدر بیچی
بودر که حیات ابدیه یه بدوی اولور ؛ بلکه او حیات ابدیه نک عینیدر . زیرا

عرفه وهدایت مقدر اولدیغندن باطنده فرعونك قتلندن نجات ایدی. باشقه
جهلك، جهل ایله اولو اولدیغی نفس لطیفك علم ایله احیاسنه تقابل ایدر كه جسمك علم ایله
اشقالی، ظاهره ده نفسك هوا ینی اهلدك وباطنده نفس لطیفك موت جهلنه
مهدصیر. شه كم بو تقابل تأیید هوه تعالی بیورر: (امر بوم وكلیدر كه،
اوكسه كه موت جهل ایله میت اولدی؛ بز آنك علم ایله احیا ایتدك وآنك ایچون بوعلمی
برنور یاپدق كه ناس آراسنده اونور ایله یورور واونور وحی، نور هدایتدر
ونور علم ایله ناس آراسنده یورییه كیمسه، خرا كلفاده وه قالوكیمسه یه بكزر واوده
ضلالده، وشاشقینلقده. آندن طیشاری چیقامیان؛ یعنی ابدا برطاقیه
وصول ایمز مرتدی اولان. زیرا امر وشأنه الهیك نفس امروه نزلتی بوقدر كه
اونلرك عقلنده طوریم بیلسه. امدی انسانه، علم ایله امرك نزلتی
اولدیغی بیلنجه حیرته دوشر و شوحالك هدی، انسانك انجق حیرته
مرتدی اولمقدن عبارتی اولور. یعنی انسانه ساحهٔ علمده سعی ایدوب
ایلرولدكجه، آرقه سنه باقدیغی وقت اونك وجهٔ جهلنه حیرت ایدر. تا ته
اوكنه باقدیغی وقت ساحهٔ علمك نهایتی كورمز وبو حالی نهایتی اولمیانه سرخی الله در
سالك علم تجلیٔ الهیه تكابر اولدیغی (وكل یوم هو فی شأن) سرخی تجلیات حقك
هرآنه غیر منقطعه مجدداً وقوعنی كورور واختلاف ساحیله مختلف اولمز
بوتجلیات آراسنده بادیٔ انظار وباعث ترجیح اولدیغی جهتلر كورمز
یعنی مثلا اسم هادینك احكام وآثاری مقتضی اولدیغی كبی اسم مضلك احكام
وآثاری دخی مقتضی اولدیغی، رتبهٔ علمده چشم عقل ایله بك هده ایدوب
برینی دیكرینه اوزرینه ترجیح ودیكرینی انظار ایده مز. نته كم شیخ اكبرك شیخی
ابو مدین شعیب (رضی الله عنهما) بیورر.

بیت.

لا تنكر الباطل فی طوره . فانه من بعض اطواره

ترجمه

باطلی لدیده انظار اینه؛ زیرا اوده بعض اسمار الهیدن طوراتدندر.

اکرام ن ، ثم عنده اودّ رتبه من بلیه ، بوکلوده ملك آنجه یمیدر ؛ ه

ویرایدی »

— متن —

[فکانت صورة القاء موسی فی التابوت فی الیم صورة ضلاله فی الظاهر وفی الباطن کانت نجاة له من القتل فنجی کما نجی النفوس بالعلم من موت الجهل کما قال تعالی اومن کان میتا یعنی بالجهل فاحییناه یعنی بالعلم وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس وهو الهدی کمن مثله فی الظلمات وهی الضلالة لیس بخارج منها ای لایهتدی ابدا فان الامر فی نفسه لانهایة له یوقف عندها فالهدی هو ان یهتدی الانسان الی الحیرة فیعلم ان الامر حیرة والحیرة قلق وحرکة والحرکة حیاة فلا یکون فلا موت ووجود فلا عدم]

ترجمه

[اندی موسانك وکزده ضندنه ایچنه القا سنك صورتی ، ظاهرده ضلالت باطنده قتلدن نجاتی ایدی . نادیر موت جهلدن علم ایله حی اولدی نفوس کبی حی اولدی

طیر والیہ ھواوہ وتحت الیوالیہ دریالرلی مفتوحہ کزمکدہ در . کوکلدہ کی نقرہ
نہ صورتہ اولور .

جواب

اولمز انسانہ مقصود انسان یہ کاملدر . انسانہ نقص دکلدر ؛ قرآنہ کریمدہ جمع مخاطب
ضمیریلہ خطاباً (لکم - سزلرہ ایچون) بویورلمش ھر نقدہ صدہ شیئیدہ ، انسانلرہ مائل
ایسہ دہ بو تشبیہ کاملہ کیفیتہ انسان یہ کاملدہ فعلاً وانسانہ نقصدہ بالقوہ موجوددر .
زیرا انسانہ نا موجود جمیع اسما احکامی فعلاً ظاھر دکلدر ؛ قوہ دہ در . انسان کاملہ
ایسہ ، اجمدہ نقرہ اشارہ کبی بساواتہ دہ نقرہ ایدہ بیلیر . تہ کم
آیت کریمہ دہ بویورلیور (یا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار
السموات والارض فانفذوا ؛ لا تنفذون الا بسلطان) یعنی « ای جن وانس
طائفہ اگر اقطار ساوات وارضدہ نفوذہ استطاعتکز وارسہ ، نفوذ ایدیکز باقالم !
لیکن ، نفوذ ایدہ مزسکز ؛ آنجق سلطانہ ایلہ یعنی قوۂ الہیہ ایلہ نفوذ ایدہ بیلرسکز »
بو جملہ مقدم سندہ عالم شہادتہ بحثندہ ، عالم سمعہ حقندہ کی ایضاحاتہ
بوراده فصل تفصیلیتہ اعطاسنہ جالب باقمامز .
آران یہ نقص ازالہ واکمالہ سعی کندہ وجودندہ مدفون اولان خزینہ یی حقیقیہ یہ
کامل اولورسہ ، بو تشبیہ کاملہ نصیب دار اولور .

والحاصل عالمدہ اولان شیئیت هیچ ان یہ تحت تسخیرندہ در . بوکی / وقتاً وحالاً
بیلہ واولرق ایسہ ان یہ کاملہ ، بوکی وقتاً وحالاً بیلمیہ واولرق ایچنہ وکندی
قیمتنی تقدیر ایدہ میوب انکار حقایقیلہ کندینی جہالتہ ساحہ سنہ صالیوریرلر
مخلوقاتہ نصائحہ بولنمق اولرق انسانہ هیچ اتمز .

بیت

تو بقیمت خود ہر دو جہان مفروش . کہ مشتری جز خود نمی رسد بہ خرید

ترجمہ

سن قیمتچہ کندی جہانلرکہ ساتمہ ؛ زیرا بیلیرسکہ کندیکی بیلمیورسک

سوالہ جوابدہ بویورلیور (قال لی یا غوث الاعظم افضل من رأیتک لوسئل الیوم الاول)
یعنی « اللہ تعالی بکا بویوردی : یا غوث اعظم ، انسانلرہ نہ سوسہ وسن انلرہ سرسم

گاه صفات حیوانیه و گاه صفات ملکیه و گاه صفات شیطانیه غالب اولوب کدرنده
آگاه کوره امثال صادر اولور. جناب شیخ اکبر رضی الله عنه عالم کبیر منفصله اولوب بشریت
عالم صغیر اولمق اوزره انشا بیوردقلرنده صورتله موجود اولمغین (التدبیرات الالهیه فی اصلاح
مملکة الانسانیه) نامنده کی اثر عالیشانلرینده تفصیلیله ایضاح بیورمشلر.
وکذا محمد شریف اولمق ان یه کامل الله تعالی علیه وسلم روحی یا یدیکی صورتنک
کاشف طویمق عالم داخل اولمق اشیای آگاه تسخیر ایتمکدر. زیرا فخر آدمیده ایضاح
اولمغین اوزره عالم بر روح بر جسم صورتنده مشابهتده اولمغله آدم اولمق روحیه
آنک صورتنه، حقایق الهیه و حقایق عالمی جامعدر. شاید که آنده بو صورتله جامعه
وکاملی سبیله علوی وعلی صورتنه آگاه تسخیر قیلدی. علومدن مراد، انواع علوم
وعالم انواع واسماء وحقایق علویه وعلمدن مراد دخی، اشخاص مضیه وعالم کائنات
وانطاقدر کونیه در.

عالمده الله تعالی یی حمد ایچون تسبیح ایتمیه برکز و برموجود اولمزکه، نه اوعالمده
ان زمان اولمایه برکز و برموجود یوقدر. چونکه صورتنک حقیقتی آنه اقتضایه
معلوم اولمدقه عالمده موجود اولمق هرکز اسمای الهیه دن بریکی نظهریدر وهر
هانکی بر اسم الله، اوسمده جمیع اسمای مندرجدر. مثلا سمیع وبصیر وقادر
دیدیکمز اولمق ایچون حی اولمق لازمدر. وکذا حی اولمغه سمیع وبصیر وقادر
دیدیکمز اولمق اقتضا ایدر. اشته بو سبیله هرهانکی بر اسمک نظهری اولمق برکز موجود ده
حیات واردر. فقط هرهانکی بر شکل صورتنه متشکل اولمانه کافه سنک ظهرلرینه
ساعد وکلدر. شاید که حیات باطنده و نباتده محسوسدر وحیوانده
ظاهردر؛ ان شاء الله ایضاح اظهاردر. امدی ان شاء الله که صورتنه کامله باطنیه اسما
احکامنه اظهار ایتمکی ایچون، عالمده ان شاء الله تحت تسخیرنده اولمایه برکز یوقدر،
بو تسخیر کیفیتی شمدیلک ان شاء کامل بیله مستور اولمغله محتاج ایضاح دکلدر،
بویله اولمغه مع نقطه خلقتلری قرآنه کریمده (الله ثم، کوکلرده و یرده اولمق شمدیلک فوق
سزه مسخر قیلدی بیوردی. سؤال

ارضده اولمق ان شاء نقطه معلومدر. زیرا ان شاء تجارب واکتشافیه کشفایه

يعني « كوكلوده ويروده اولمق شيئك كافني سنده مخرقلدي » جوروي . امدي عالمده اولمق شيئك هيچ بر انسان تحت تسخيرنده در . بونى بيلمه ، بيلدي كه او انسانه كاملدر . بونى حاصل اولمق حاصل اولمه اوده انسانه هيچ شئ .]

ج

يعني الله تعالى تعالى ، عالم ايله تدبير ايتديكي ايجون ذات وصفات وافعالك مجموعي اولمق حضرت الوهيته نعوتى واوصافى جامع برنجوى وبه عبارته بولنانه خلوه آدم حقده ، بواوصافى جامع اولديغى ، نفس نفيس سايقنا هيئده زوقا مشاهده بوران صلى الله عليه وسلم افندمز ، « الله تعالى آدمى كندى صورتى اوزره خلوه ايلدى » بورى ، حال بكه حقك صورتى ، ذات وصفات وافعالك مجموعى بولنانه مرتبه وحدت والوهيته عبارتدر . شو كم شرحمزدن مفهوم ومستفاد بوراتيه اوضاح ايله ايده . شايد الله تعالى ، انسانه كامله عبارتله اولمق تعبيرى جميع اسماء الوهيته عالم كبير منضمنده كندوسنده جامع اولمق حقايقى ايجاد ايلدى . بو تعبير شريف تعبيرنده خريطه اولمق اشارتدر — وياجوده كوركلى اوزره بوكتاب خاتم انبيا صلى الله عليه وسلم افندمز طرفندن واقع بيانله انواع واقسام اولمق اوزره عالم كبير منضمنده انسان كامل اولمق اوزره ، كاملا واقع اولمق شيخ اكبر رضى الله عنه ايجون — اولمق نفس نفيس سايقنا هيئده ، زيرا اوروصلى الله عليه وسلم افندمز وركلرى آنك درجه عرفانه حضرتنه ايصعد . نظر اسم جامع اولمق ، بالجمله انسانه احكام وآثارى فعلا اولمق كليه مخلوقاتك . مثلا محيى اسمى ايله اولمق ويرلدر . وكذا حضرت تعالى عالم ايجاد اولمق اولدرمق وخالق اسمله مخلوقه خلوه ايدرك . عالم كبير منضمنده مخلوقه اولمق انسانه كامل وموجودنده آثارى وخاصه اولمق بالجمله انسانده حقايقى ايجاد ايلدى ، زيرا انسانه كامل وجودنده ، عالمده موجود اشيانك حقايقى ايجاد ايلدى ، حضرت اعتباريله آندن نظمزين بولنمق وكل ايله وقت اشيادر

اسم ذات ظاهر اولاً (شيئية) نظر اليه آنفاً بالحق/اسمه واسمه بالحق
اولاً صفته وبعض بوصفك موصوف وباسمك مسمى اولاً وجود حقيقي له
انتقال اليك . فاوعى عالمك هُنيّة مجموعي ، باسمك هُنيّة مجموع
نظم وترتيب اجمالي وآنائيك هُنيّة مجموعي عالم حادث اولاً فيّ وبالنتيجة عالم
فيه صورتك عالم ليه تدبر اولاً فيّ كوردك

— ستة —

[ولذلك قال في خلق آدم الذي هو البرزخ (نسخة - هو الانموذج) الجامع لنعوت
الحضرة الالهية التي هي الذات والصفات والافعال ان الله خلق آدم على صورته
وليست صورته سوى الحضرة الالهية فما وجد في هذا المختصر الشريف الذي
هو الانسان الكامل جميع الاسماء الالهية وحقائقها وما خرج عنه في العالم الكبير
العالم
فكما ان الله ليس شيء من العالم الا وهو يسبح الله بحمده كذلك ليس شيء من
العالم الا وهو مسخر لهذا الانسان لما تعطيه حقيقة صورته فقال
وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه فكل ما في العالم تحت تسخير الانسان
علم ذلك من علمه وهو الانسان الكامل وجهل ذلك من جهله وهو الانسان الحيوان]

ترجمه

[واشيه بوضع اليد ، ذات وصفات وافعال اولاً حضرة الهية بنعوتي جامع انموذج
بوظيفة خلق آدم فقط « ان الله خلق آدم على صورته » بين « الله تعالى آدم كذ صورتي
او خلقه اتى » بردود . قال لكم آنف صورتي حضرة الهية غيري وكلمة
نائبه ان كاملة عبارتي اولاً بمختصر بعيده . جمع اسماء الهية وعالم كبير
منفصلة كذ وسنده خارج وحقيقته حقائقي ايجادي وآني عالمك ، وحي بيدك
غاية عليه كلك صورتي تنزيهي آكلا علوي وسفلي تسخيري . نتيجة كم عالمك الله تعالى
حادث عليه كلك صورتي تنزيهي آكلا علوي وسفلي تسخيري . نتيجة كم عالمك الله تعالى
حمدك يسبح اليه برشي يوقد . كذلك عالمك انسانه مسخر الحياته برشي يوقد ، جوهر
صورتك حقيقي آني اعطاني . بوظيفة اولاً (وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه)

معلوم اولمه‌دیغی صورده ، ایکی مرتبه اوزرینه دها بری صورتنده‌کی ظاهره دکدر
حس کوزیله کورمکدر نقش و اشکالدر . دیکری عقل کوزیله کورمکدر صورتنده‌کی
باطنه دکه آنلر محسوس اولمه‌دیغی صورده ظاهره مدار واحیدر .
شارع الله تعالی عالمك صورتنده‌کی ظاهره‌سنی ، آنجق عالمك صورتنده‌کی باطنه‌سنه
تدبیریدر . و بو صورت باطنه ، صورت ظاهره‌ده آثاریله مشهود اولور . بوده
عالمی ، عالمك صورتیله تدبیر ایتمکدر .
حضرت شیخ بیوره‌ده حق تعالی عالمی ، عالمك کندی نفسی ایچون و یا عالمك صورتی ایچون
تدبیر ایدیور ؟ بو سوزه وتدبیر الرحمن الی صورتلر وتوهمه اشاره ایتمیه ایدیور ؟ عالمی
عالمك صورتیله تدبیری انضباع ایلدیکی . عالمی ، عالمك کندی نفسی ایچون تدبیری
وهم اجزای عالمك نه اجزای عالم ایچون تدبیریدر . بوده آنلر سوزلرینه باقیلیور
صراط مستقیمدن کیمی تدابیردر کی حدیث شریفده (القدریه مجوس هذه الامه) یعنی
وقدریه ، قدر ایچون دکلدر . بوطریقه بو حقیقه اشاره اولمز . زیرا قدریه قضانك
تفصیلی اولمه‌دیغنه قائل اولدقلری کبی عالمك اجزای عالم تدابیرینه دخی قائل اولمشلردر . آنلر
کی صورتیله آنلرك اعتقاد ایتدکلری وجهله قدریه مجوسدن اولمشلردر . شارع ایچون اجزای عالمدن وعالمك
کندی نفسنه اولان آنلر ، نه اجزای عالمدن وعالمك کندی نفسنه اولمه‌دیغنه نظراً قدریه ، قدریه ایله مجوسدن اعظم اولمشلردر .
صورتیله اعتقاد ایدنلرك نظراً قدریه ، قدریه ایله مجوسدن اعظم اولمشلردر .

امری عالمی ، عالمك صورتنه اولان اسماء حسنی وصفات علیه ایله حقك تدبیری نه
صورتله معلوم اولور . سؤالنه مقدمتاً جواباً شیخ رضی الله عنه بیوردیلرکه
حق تعالی بیلدیکی اسماء اولدیغنی بیلدیکی کبی بز دخی اسماء معانی ومدلولاتنی
عالمده کورمکله بیلیرز . الته بز حقك مسمی اولدیغنی بیلدیکمز کبی معانی ومدلولاتنی عالمده کورمکله بیلیرز .
صورتیله تدبیر ایدیکنی کورمکله ، حق تعالی عالمی آنجق عالمك صورتیله تدبیر ایدیکنی بیلیرز .
مثلا انسانی عالمده بزی اولان کندیمزه نظر ایتدیکمز وقت ، نفسمزده حیات وعلم
وسمع وبصر ، اراده وقدرت ... الخ کبی بر طاقم صفتلر کورورز .
حال بوکه الله تعالی حضرتلرینك کلام ایچون محل اولمق بره نفسی اسانده کندوسنك بو
صفتلرینه اضافتی وبو صفتلرك ظاهری اولان اسمائه مسمی اولدیغنی خبر ویردی .

حقیقی ایجاد والده تدبیریه . شکل هو تعالی عالم آنچه اوعالمك تدبیله تدبیر
ایده .

بیت

هو قولنده انتقامن نیه عبد بر آلیر . علم لدن بلیمه آنی عبد تیی صانیر
لهذا فاعلی والده عبدالله دیلنیر . بو دیا بحر ایچره آنی صانه بر جوهر دیمیر

متن

[واما قولنا او صورته اعنی صورة العالم فاعنی به الاسماء الحسنی والصفات
العلی التی تسمی الحق بها وتتصف بها فاوصل انسان اسم تسمی به الا وجدنا
معنی ذلك الاسم وروحه فی العالم فما در العالم ایضا الا صورة العالم]

ترجمه

[ویم (او صورته) قولنده کلمه ، صورت عالمی مراد ایدیم . آنکله ده
آنلرایله
اسماء حسنی وصفات علیایی مراد ایدیم که هو تعالی مسما وآنلرایله متصف
اولدی هو تعالی نك مسما اولدیغی بر اسم یوقدر که اصل اولمادی که متصف بر اوصاف
سبحانی وروحی عالمده کورولمك . شاهد علی ، آنچه یوقاریده کی
صورت عالمله تدبیر ایدیم .]

شرح

یعنی یوقاریده کی عباره ده (کذلك تدبیر الحق العالم مادیره الابه اوصورته)
دیه (حقك عالمی تدبیری وجهیله) دیدیکم ؛ آنی آنچه آنکله ویا آنك صورتیله
تدبیر ایدر) دیدیکم یرده کی (او صورته) (آنك صورتیله) قولزمه
مراد عالمك صورتی وهیکلی . وعالمك صورتی وهیکلی مراد وجهیله اسماء حسنی
وصفات علیایه که هو تعالی حضرتلری بو اسمایله مسمی وبو صفاتایله متصفدر
دیمکدر . بو عباره یه نظراً آنك صورتی حقیقیه باقیه سیدر . چونکه صورت عالم
دائما علیه عالمك صورتندن مراد ، آنك صورتی حقیقیه باقیه سیدر . چونکه صورت عالم
اعیانه ثابته ، واعیانه ثابته وجهیله اسماء وصفاتك الهیه نك ظلاریدر . شکل اسماء حسنی
صورتنده یاتمش عالمك صورتی وهیکلی یوقدر . وصورت عالم وجودی حقیقیسی
اسماء وصفات جمیله تعیناتی کشف ایتمکدر .

ترجمه

[اندی بوقوتلرایله فنون علم اوزرینه استعلا ایچون آنکله بحره آتدی. آکا بولی بلیدیرمک ایچون هرنقدر آنی مدبر اولان روح ملک ایله ده، او آنک آنچه آنکله تدبیر ایدر. بناءعلیه بابه اشیاء احاطه وحکمده ثابوت تعبیر اولنان بونا سوتن کائنه اولان قوای آکا مصاحب ایتدی. حضرت علی تدبیر ده بولنیر. آنک آنچه آنکله و یا آنک صورتی ایله تدبیر ایدر. بونلر آنچه والد والده ایجادیه و مبادیات کندی اسبابنه و شروطاتک کندی شروطنه و معلولاتک کندی علتلرینه و دلیللرینه و مخصصاتک کندی حقیقتلرینه توقف ایدر. آنک آنچه آنک کندیسایله تدبیر ایدر. وبونلر جمله سی عالمدر. واو حضرت آنده تدبیر ایدر. بناءعلیه آنک آنچه آنک کندیسایله تدبیر ایدر.]

شرح

یعنی نفس ناطقه نک اولان اولان فکری، حسی وخیالی اولان قوتلرایله مختلف علم اوزرینه استعلا ایچون، جسم صنعی ایله بحر علم آتدی. یعنی صنعه جسم سوداییه، تجسیمانه وغیر علم ومضایه مقابلدر. اندن سوکرا صنعه ایله وکزه آندیسایله الله تعالی سوسایه شوقی بلیدیرمک هرنقدر جسم مدبر اولان روح ملک یعنی قوت ایدر اوقوت اوجسم آنچه نیه جسم واسطه سایله تدبیر ایدر. مثلا انسانک یرافی قاشینه، روح آنی قاشیمی؟ الله امر ایدنجه آنی تحریک ایدر. واونقطه ای قاشیه بیلر؛ مثلا روح جسمی، جسم واسطه سایله تدبیر ایدر. بناءعلیه اشیاء وحکم بایده، ثابوت وصنعه تعبیر اولنانه بونا سوتنده یعنی صنعه تیشیراه کائنه اولان قوتلری الله تعالی اوصنعه تیشیراه یه مصاحب قیلدی. حضرت علی تنزل عالمی تدبیر ایتمیوه بولنیر. عالمی آنچه عالم ایله و یا عالمک صورتی ایله تدبیر ایدر. بونلر آنچه ولد، والد ایجادیه توقف ایدر. یعنی ولدنی ایجاد ایتمکچون والده وجوده حصول کلمی و مبادیات وجودی وضی کندی سببلرینه بالغیه و شروطات کندی شرطلرینه و معلولات، کندی علتلرینه و دلیللرینه، کندی دلیللرینه و مخصصات کندی حقیقتلرینه توقف ایدر. بناءعلیه جرثقیل حاق اولان حضرت، اوجرثقیل آنچه اوجرثقیل کندیسایله تدبیر ایدر. وبوصایه قدرتیله جمیعی عالمدندر. بدیکی ولدنی ایجاد ایتمکچون

آتشده کمالیله متجلیه - وحید و مستبدند کمال آنجه انسانه کامل ایده واقع اولیه
وجود ایجوبه سکونه حمل اعشده .
مکنده اشتقاقیه کوره : حیث فانیه تکونه اولیه صورتیه الهیه نی انعکاسیه عن
اویه قلب کامل انسانیه ایشاره اولور تمه هیئت قدسیه (یعنی ارض و سماء
وکلمه یعنی قلب عبدی المؤمن) یعنی (اجعله رحمانه صغیرا) فقط مؤمن اویه قولک
قلبه صغیرم) بویله ولکنا جناب شیخ رضی الله عنه یالهٔ غوثیه لزده (قال لی
یاغوث . قلت لبیک یا ربی العزة قال ما ظهرت فی شیء کظهوری فی الانسان
قلت یا رب ، هل لک مکانه قال ان مکانه الکمان ولیس لی مکانه سوی الوفی)
یعنی (هو سبحانه وتعالی اخبرنی بکا یاغوث ، وبه خطاب بورده ، ای غوث بی
لبیک وسعدیم . بها انسانده ظهوراتیکی صحیح برشیده ظاهر اولدیم بورده
یا رب ، سنک مکانک وار میدر ؟ وبدیم . بها مکانک مکانی یم وانسانده غیبه
یا رب ، سنک مکانک وار میدر ؟ وبدیم . بها مکانک مکانی یم وانسانده غیبه
بنم ایجوبه مکانه یوقدر بورده .) بو خطابات ایضاحاوزره . شوقدر ایضاح
ایدیلم که وجود مطلقه حقه ناتناهی اولوب جمیع تعینات ، بو وجوده واقع
اولدیغنه وکلمه تعینات ایچ قائم بولندیغنه کوره و وجود حقه مکانت مکانی اطلاق
اولدیغنه وکلمه تعینات ایچ قائم بولندیغنه کوره و وجود حقه مکانت مکانی اطلاق
اولور و وجود مقیده تکلوف اولنه بو تعیناتدنه صحیح بر تعین صورتی ،
انسانه کامل صورتنه وتعیناتدنه غیری ، جمعیت اسمائیه الهیه ظهوره ساعد وکلدر ،
بنا علیه تعین کامل ، مکانه تجلی الهی اظهر .

— مته —

[فرمی یه فی الیم لیحصل بهذه القوی علی فنون العلم فاعلمه بذلک انه وان کان
الروح المدبر له هو الملک فانه لا یدبره الا به فاصحبه هذه القوی
الکائنة فی هذا الناسوت الذی عبر عنه بالتابوت فی باب الاشارات والحکم
کذلک تدبیر الجوهر العالم مادبره الا به او بصورته فما دبره الا به کتوقف
الولد علی ایجاد الوالد والمسببات علی اسبابها والمشروطات علی شروطها
والمعلولات علی عللها والمدلولات علی دلائلها والمحققات علی حقائقها
وکل ذلک من العالم وهو تدبیر الجوهر فیه فما دبره الا به]

ناسوتیہ۔ و ریاضی، قوۂ نظریۂ فکریہ و قوای حسیہ و خیالیہ نک ورکی
شدیدہ بجہم باطنیہ علامہ کندوسنہ ھاد اولہ شدیدکہ بونفس انسانیہ ایجوبہ
آندرہ و آندرک اشتالندہ ھاد اولہ برش، آنجق بوجہ عنصریک وجودی سبیلہ
ھاد اولہ۔ وقتاکہ نفس بوجہ عنصریدہ ھاد اولدی و آندہ تعرفہ آلندق
تدبیرینہ مامور اولدی، اللہ تعالیٰ آکا بوقوای آلات بایدی۔ بے ایجوبہ
کندوسندہ سکینہ اولہ بوقانونک تدبیرندہ اللہ تعالیٰ کندوسندہ مراد ایدیکی
شیئہ ایصال ایدہ۔]

شرح

بنہ فرعونہ الھمال نبی اسرائیلی قتل ایدیرکہ آیندہ قتلدہ صیانت وعدیدہ، جناب
موسیٰ علیہ السلام طرفندہ، بر ضعیفہ وضع ایدیلوب بو ضعیفہ وحی وبایہ آلنکہ سندک
بیسانہ دکلسک طرفندہ۔ بو ضعیفہ ھاد اولہ موسیٰ ناسوتی وجودندہ شیئدر۔ آنک ضعیفہ
حکمتہ مکنہ: بو ضعیفہ ھاد اولہ موسیٰ جسمنہ تعلیقیک نظیریدر۔ وضعیفہ
اقتضای، روحانی ضعیفہ کی اولہ جسمنہ تعلیقیک نظیریدر۔ زیرا نفس ناطقہ
رکن آلتمسی وحی جسم موسیٰ جسم علم و آلہ سنک شالیدر۔ زیرا نفس ناطقہ
انسانیہ یہ علمی و ریاضی، نظریکی قوتلی وحواس خمسۂ ظاھرہ و باطنہ
قوتلریدر۔ بوقوتلرہ و بونلرک امثالی اولہ قوتلردہ، بونفس انسانیہ ایجوبہ
ھاد اولہ شیئدر۔ بوجہ عنصریک وجودی سبیلہ وار۔ امدی نفس انسانیہ
بوجہ عنصریدہ ھاد اولنجہ، جسمدہ تعرفہ وجسم تدبیرۂ مامور اولدی ونفس
ناطقہنک جسم تعرفی وتدبیری ایجوبہ اللہ تعالیٰ فکری وحسی خیالی اولہ
بوقوتلری، اونلر آلات بایدی۔ شاھد بونفس ناطقہ، بوجہ عنصریک
تدبیرندہ اللہ تعالیٰ کندسندہ ظھوری مراد ایدیکی شئونانہ بوقوتلر سبیلہ واصل
اولور۔ بوجہ عنصریدہ بر ضعیفہ کہ کندوسنی بے ایجوبہ سکینہ وارد
اولور۔ حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ، بوقوانین وجود بزمکی تعرفاتی وبولوفاتک
نتایجی (اندہ بیات الاولیاء فی اصلاح ملکۃ الانسانیہ) نامندہ کی کتابزدہ
کوستردیکی کتاب تعریف عنصریدہ طرفندہ شرح واضاح ایلیشدر۔ بو اوچ اولیاء حضرات
نظریدہ موجود اولمق۔ عبارہ دہ کی سکینہ تعبیری ھم سکوندہ وھم دہ
سکوندہ مشعر اولمق جائزدر۔ سکوندہ اشتقاقیہ کورہ جسم بشر ضعیفہ
وجود حقیقت مراتب ظھوریندن عد ایدیلیر۔ شاھد عنصریک وجود مطلقہ انسانہ کامل

بالعلم حيا لم يمت ابداً) يعني (علم ايجي اوتدي اولماز) ديمك وكذا الحياة حياة وحي صوندن . نته كم حديث قدسي (وجعلنا من الماء كل شيء حي) بيورمش . ان ايجون بو عالم شهادته حياته وحدته يعني ظاهر ايله باطنده مركبدر كه ظاهري جسد باطني وحقيقتي روحدر . ايشته روح وحي حي صو ، باطني وحقيقة حياتدر - باطني وحقيقتي روحدر . شهادت عالميده كه كلها نامحدود ، ساير حيوانات كندي صورتنه وحقيقته وهوت اشتهي ايدوب افضل اولمز اكندن خيلتري كندي صورتنه كندي ذاتنه وحقيقته وهوت اشتهي ايدوب افضل اولمز اكندن خيلتري كندي صورتنه سنه لرجه نامحدود صورتنه ابراز اشتهي ويوصورتده بقاسنه انتقال ايدر ديمكدر . فيض اقدسدن نازل اولان حياتدر روح اوتدي علم باقي ، مرتبت اولوي . اي نفسه عارفت ، حد عالمده حضرت پرستش باقي ذاتدر ويوصافي ازلي ابدي حياتدر مقتدر يانلمز انسانه متوجهدر . ديمكدر صو عالم نظامنك اساسي صفات الهيه دن ويو نظامك دوام ظاهر اوتدي مسماد . حضرت مولانا بيورمشلر :

هر نفس آبست اسباب وجود . جمله اسباب مسما كور نبود .
هر نفس آبست اسباب وجود . آدم اين يم جمله اسباب بيك
بو نيازيدر وه مولد كور نبود . قطره يم قسم اول كوزل الله بيك

وحي اينزل

اشته صلى الله عليه وسلم افندمزه نامحدود اصحابته ايديرمش بواسطه ويو سبيله الله كي فطرت نورينه اوزره نزول ايدن نامحدود اس سعادتي كشف بيورمش بو يولده

ابو آكلر

- منه -

[واما حكمة القائه في التابوت ورميه في اليم فالتابوت ناسوته واليم ما حصل له من العلم بواسطة هذا الجسم مما اعطته القوة النظرية الفكرية والقوى الحسية والخيالية التي لا تكون شيء منها ولا من اشباهها لهذه النفس الانسانية الا بوجود هذا الجسم العنصري فلما حصلت النفس في هذا الجسم وامرت بالتصرف فيه وتدبيره جعل الله اليها هذه القوى الآلات يتوصل بها الى ما اراد الله منها في تدبير هذا التابوت الذي فيه سكينة للرب]

ترجمه

[وآنك تابوته قفسنك وتابوتك وحي ويايه آتلمسنك حكمتي كلجه ، تابوت آدمك

- ٣٤ -

[كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يزين نفسه للمطر اذا نزل ويكشف رأسه حتى يصيبه ويقول انه حديث عهد بربه خالط الى هذه العزيزة بالله من هذا النبي ما اجدها واعدها واوضحها فقد سخر المطر افضل البشر لقربه من ربه فكان مثل الرسول الذي ينزل الله عليه الوحي عليه فيدعوه بالحال بذاته فيزين اليه ليصيبه منه ما اتاه به من ربه فلولا ما حصلت له منه الفائدة الوهبية بما اصاب منه ما يزين نفسه اليه فهذه الرسالة سيالة ساء جعل الله منه كل شيء حي فافهم]

ترجمه

[رسول الله صلى الله عليه وسلم نفسي ، تأخر ما عذبني وقت ، تأخره ابراز ايدي وتابي احيا ايدي : تاكد تأخر وه اكا اصابتايده و - نيه آنك عهدي بكيد - ويردي وتابي احيا ايدي ، بوسعوقت بالزهه فايه كه ز اجلد - و ز اعلاد - و ز اوضحه - ايده بوتنيني ، بوسعوقت بالزهه فايه كه ز اجلد - و ز اعلاد - و ز اوضحه - ايده بوتنيني ، نه قربنده تاش تأخر ، افضل البشري تسخر ايدي . تا بحيث آنك بيه اولجه - ني

ترجمہ

[وہ بوڑھے جیسی صغیر کبیرہ کی تأثیر نہ ہے۔ بودہ قوت مقاومت نہ ہے۔ زیرا صغیر زیادہ حدیث عہد ہے۔ چونکہ حدیث التکوین ہے۔ کبیر ابعد ہے۔ تابع اللہ اقرب اولون، اللہ ابعد اولون تسخیر ایدر۔ ملک خسیس خواجہ کی کہ قبیحہ ای ابعد اولوری تسخیر ایدر۔]

شرح

یعنی نفوس جزئیہ نفوس کلیہ و اطفال عقلیہ و تابع اطفال عقلیہ روح کلی نوعین تأثیری جیسے صغیر کبیرہ کی تأثیر نہ ہے۔ بو تأثیر وہی صغیر قوت مقاومت ایدی کبیر ذاتک مقاومتہ قوتی وجود یوقدر۔ بو سبب اللہ تعالیٰ ان یقیہ بولماسی ایچون اختیاریہ زیادہ حدیث التکوین ہے۔ کبیر ابعد اولوب تسخیر ایدر۔ ملک خسیس خواجہ کی کہ اللہ تعالیٰ اونی اللہ تعالیدہ ان اوزاحہ اولوب تسخیر ایدر۔ کلی قریبہ دہ طولوی سادوف اونی ملائکہ ی سائر مخلوقاتہ تسخیر ایدر

عبداللہ بیضاوی حضرتری کہ کی کرمندہ (کوجہ الملک) عبارہ سندہ کہ (ملک) کلمہ سنک لوزما کسرہ (ملک) اولی وہ جائز اولدیغی بیان ایدر۔ بوجملہ دہ معنی: (حکمدار خواجہ مقربینی کبیر کہ پادشاہ تقیہ اولدقری ایچون۔ حکمدار دہ اوزاحہ اونی امر و تسخیر ایدر)

سؤال

دیمک اولور۔ اطفال عقلیہ روح کلی سویدہ تأثیری نصل اولور کہ جہاد سنی اولوالعزم پیغمبر وقتنہ ایدی۔ تابع کندی تمام افرادنہ حقہ وہا قرینہ ایدی و افرادی آنک مقام نبوتنہ نسبتہ حقہ وہا بعید ایدی۔

جواب

مقدمہ دہ بیان اولدیغی اوزرہ جہاد بو سنک نفس کلی عالیس جہتیلہ نفسہ مقدم اولدیغی و تمام نفوس جزئیہ ی ایہ مزاجہ تک حفظ ایدر۔ تابع حیاتیہ وجود اعتباریہ نفس کلی سویی اطفال عقلیہ تک ارواح جزئیہ سنہ نظراً قریب العہد دکل ایدی۔ بلکہ بعید العہد ایدی۔ جہتیلہ التکوین اولہ ارواح جزئیہ قدیم التکوین اولہ نفس کلی سویی تسخیر ایدر۔ بو مضمون حقیقتہ اشارہ ایدر۔ تأییداً جہاد شیخ اکبر رضی اللہ عنہ آندہ کی نذکر بو حقیقتہ اشارہ ایدر۔ عبارہ دہ سویلہ بویلہ:

من يأتيه اليه فيلاعبه ويرقزقه له ويظهر له بعقله فهو تحت تسخيره وهو لا يشعر ثم يشغله بتربيته وحمايته وتفقد مصالحه وتأنيسه حتى لا يضيعه صد ٥ .]

ترجمہ: مؤثر۔ من چوجھی کو زمین پر پیدا ہوکر دہ

[زیادہ محقق کو جول پیدا کی خاصیت مؤثر ہے۔ مثلاً جول کندی یا ستونہ آنے والے نے اپنے آنکلہ اونیا۔ آنے والے اپنے سوچنے والا کا آنے عقل اپنے آنے والے نے اپنے آنکلہ اونیا۔ آنے والے نے تسخیری آلتہ دہ۔ حال یکہ آنے شعوری طاہر نا ہو۔ بولہ اونچا ہو، آنے تسخیری آلتہ دہ۔ حال یکہ آنے شعوری یوقف۔ آنے والے صدری ضعیف والے ایجوبہ، آنی کندی تربیہ و حمایہ و مصالحتاں تفقدیہ و تأنیسہ مشغول ایہ۔]

شرح

یعنی انسان اگر کی مثلاً وہ ہاتھی چوچھو کی صورۃ کو جول اونیا، مثلاً وہ صورۃ جول اونیا آوے۔ من صورۃ کو جول اونیا چوچھی کو مؤثر نا ہو۔ البتہ بوتاثر بتجی نا ہو۔ جول اونیا آوے چوچھا خاصتی اپنے فعل مؤثر نا ہو۔ البتہ بوتاثر بتجی نا ہو۔ جول آدم کندی یا ستونہ مثلاً، تا اونیا چوچھی مرتبہ نہ تنزل ایدی، چوچھی مدعیہ جول آدم (چوچی)، (قاق)، (بوو)، (ماما) کی چوچھی قونوشہ۔ ایدہ و چوچھی آنے عقلی مرتبہ سنہ ظاہر نا ہو۔ آنے عقلی مؤثر ہو۔ بولہ اونچا و جول آدم و چوچھی آنے عقلی مرتبہ سنہ ظاہر نا ہو۔ آنے عقلی مؤثر ہو۔ بولہ اونچا و جول آدم، تا اونیا کو جول اونیا چوچھی تسخیری آلتہ دہ۔ جول وستوع اونیا آدم، تا اونیا چوچھی مرتبہ نہ تنزل ایتدکی وقتہ، سوچھ طبعی اپنے تنزل ایدہ؛ یوقسہ بو چوچھی آنے والے مرتبہ نہ تنزل ایتمیچہ آنکلہ تناسبیدہ بولنام طرزنہ اولچہ دوشونہ، برخاطر یا ایمیہ تا یعنی آنکہ بو تسخیرہ وقوف یوقہ۔ بو تنزلدہ صکرہ چوچھی صدری ضعیف والے اونیا ہو تسخیرہ وقوف یوقہ۔ او جول آدم وکندی ستوعی، کندی اولاد و اتباع اونیا ہو ضعیف ایجوبہ، او جول آدم وکندی ستوعی، کندی تربیہ و حمایہ و اعتناسنہ تذکرہ و تأنیسہ او جول آدم مشغولہ ایدہ

ـــ

[وهذا كله من فعل الصغير بالكبير وذلك لقوة المقام فان الصغير حديث عهد بربه لانه حديث الكاف والكبير بعيد فمن كان من الله اقرب فهو اخر من كان من الله ابعد كخواص الملك المقربين منه يخدمون الابعدين .]

[illegible]

— متن —

[فاولد معنى الاول هو مجموع ارواح كثيرة جمع قوى فعالة]

ترجمہ

[پہلا اولد معنی ، آئندہ ارواح کثیرہ کہ مجموعی اولد یعنی حال ظاہری ۔ قوای فعالہ کے جمع ہیں]

شرح

یعنی — ان کہ نفس ناطقہ ، فضل قوای مختلفہ سے مجموعی اید ۔/ اویعنی ارواح کثیرہ کا مجموعی اولد یعنی حال ظاہری ؛ فعال اولد قوتوں کے جمع ہیں ۔ مثلاً ان کہ یہ جو قوتیں ارواح کہ بولتے ہیں بعضی ظاہر ، بعضی باطن ۔ قوای ظاہرہ کی سامعہ ، باصرہ ، شامہ ذائقہ ، لامسہ ۔ و باطنہ میں حس مشترک ، خیال ، حافظہ ، واہمہ ، متفکرہ ۔ و بقوای نباتیہ ہاضمہ ، جاذبہ ، ماسکہ ، دافعہ ، مولدہ ، مغیرہ ۔ و بقوای ارواح کہ ارادیہ تحریکیہ ، و بقوای شہویہ ۔ ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئک کان عنہ مسؤلا) ہیں ۔

اشارۃ (ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئک کان عنہ مسؤلا) ہیں ۔

تنبیہ یہ ان کہ روح اضافیہ ونفس ناطقہ ہیں ارواح مجموعہ اولد ۔ ان کہ کہ روح اضافی ، بقوای فعالہ ی جمع اید ۔ اتنا ہیں بوتنا کہ ظاہرہ اولد ہیں ہر یعنی اولد اصلی و ابتدائی ، او یعنی نفس ناطقہ بوتنا ہوا ہیں ۔ اور روح حیوانی ہوتا ہوا ہیں ۔ نظر روح جزئی صاحب بوتنا ہوا ہیں ، جناب من سانہ ہیں ہوتا ہوا ہیں و فرعونہ ہیں اولد روح حیوانی ہوتا ہوا ہیں ۔ اور نفس ناطقہ ہوتا ہوا ہیں ۔ اور روح کلی سوسیدہ معارف اولد ہیں ۔ اور نفس ناطقہ ہوتا ہوا ہیں ۔ اور نفس ناطقہ ہوتا ہوا ہیں ۔ اور نفس ناطقہ ہوتا ہوا

وهو له كان في موسى وهذا اختصاص الذي بموسى لم يكن لواحد قبله]

ترجمہ

[اور موسیٰ علیہ السلام کو قتل اولاد کا مجموعہ حیات اولاد کے ساتھ ملانے کا حکم ہوا۔ یا یوں کہو کہ قتل اولاد کا حکم ہوا اور اس کے ساتھ ہی حیات اولاد کا وعدہ ہوا۔ یہ خاص اور آپ ہی کے لئے ہے۔ یہ اختصاص موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ ہے کہ آپ کو یہ حکم ہوا کہ قتل اولاد کے ساتھ ساتھ حیات اولاد کا وعدہ بھی سنا دیں۔]

شرح

یعنی یہ وعدہ اصلاح اولاد یعنی اولاد کو نفس کلی پر تابع اور نفوس جزئیہ کو نفوس کلیہ کے تابع کرنا ہے۔ اسی اولاد کے متعلق ہے جو بعد ارتداد ہو، خواہ ارتداد کا زمانہ حیات طاہرہ کا ہو یا بعد کا۔ یہ وعدہ قتل اولاد کے ساتھ ساتھ حیات اولاد کا بھی ہوا۔ یہ اختصاص موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ ہے کہ آپ کو یہ حکم ہوا کہ قتل اولاد کے ساتھ ساتھ حیات اولاد کا وعدہ بھی سنا دیں۔ یہ اختصاص موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ ہے۔ اطلاق نے اس کو مجموعہ حیات اولاد کے ساتھ ملا دیا۔ یہ اختصاص کلمہ مجتمع اولو العزم علیہم السلام میں سے کسی کو نہیں ہوا۔ یہ اختصاص اس لئے ہے کہ موسیٰ علیہ السلام کو جو شریعت دی گئی وہ جمیع شریعتوں سے جامع تھی اور اس کی دعوت عام تھی اور اس کی تمام کتاب کلیہ اور جزئیہ پر محیط تھی اور اس کی حکمت علمیہ اقتضا کرتی تھی کہ اس کے ساتھ حیات اولاد کا وعدہ بھی سنا دیا جائے۔

[خان حکم موسیٰ کثیرۃ وانا ان شاء اللہ تعالیٰ اسرد منہا فی ھذا الباب علی حد ما یقع بہ الامر اولا فی خاطری فکان ھذا اول ما سنح فہمت بہ من ھذا الباب]

ترجمہ

[اور موسیٰ علیہ السلام کے احکام بہت تھے۔ میں ان شاء اللہ تعالیٰ اس باب میں ان احکام کو سرد کروں گا جس طرح کہ امر اول میرے خاطر میں آئے۔ پس یہ پہلا امر ہے جو اس باب میں میرے خاطر میں آیا۔]

شرح

یعنی موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ اولاد کے حیات کا وعدہ کرنا اقتضائے اولو العزمی اور عمدگی شریعت سے نہ تھا بلکہ یہ حکم اللہ تعالیٰ کی مشیت کے موافق تھا۔ اور مشیت الٰہیہ تابع ہے حکمت کاملہ کی۔ اور حکمت کاملہ مقتضی ہے اظہار دین اور اتمام دعوت کو۔ اور یہ حکم اولاد کے حیات کے ساتھ ہی ہو سکتا ہے۔ اسی لئے یہ حکم موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ مأذون ہوا۔ یعنی یہ مقدار و کمیت اور زیادہ اور نقصان کے ساتھ موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ مأذون ہوا۔ اسی لئے یہ حکم موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ مأذون ہوا۔ یعنی واقع صادقہ کے موافق موسیٰ علیہ السلام کو یہ حکم دیا گیا، طرف اعرف انبیاء صلی اللہ علیہ وسلم کے ساتھ اولاد کے

آنك يوزنده اولدقجه) فرعونه بوقضاى الهى نظرنده بيوك ايدوبده ، اوسته ظرفنده طوغانه
هيچ مقدمه قتل ايتديردى . ايشته بوقتل اولنانه هيچ مقدار ارواح جنه اى روح سوسى عائله
رجوع ايدوبده معناً وماده روح سوسى يه تقويه ايتدير . وفرعونه خطاب آنذن قتل اتخاذ اولنمق
ما هلدن حركت ايدوبده ، هيچ بر مهابه يارديم وكندى ارادهسيله سلطنت زوالى اسباننه تشبث
ايتدى . فقط هيچ شبهه يوقدر كه قضاى الهى انفاذنه قادر اولديغندن بوحركتده بوقضاى نظر دقته
چارپدى . وروح كلى سوسى يه بو ارواح جنه ايله تقوى اولمسنه علامات ظاهريه ده
مشهود اولمشدر . مثلا قطعيا بيلدرديغمز قتل نفس وسفك دماء اسرائيليه موافق
صورده ايدوبده ، آغزنده كلمات جوش بخش اولديغى حالده ، كه بونك استعماله ايده بيلمك ايچون
بوطرزده قوت بازوسيله قادر بر حالده استعماله بيليرسه كه قرآن كريمده آنفه بوقوتنه اشاره
بوطرزده قوت بازوسيله قادر بر حالده استعماله بيليرسه كه قرآن كريمده آنفه بوقوتنه اشاره
(ان خير من استاجرت القوى الامين) بيورلمشدر . بوقوتك علامتى بالخاصه فرعونك اغزنده
واضاريسنك كيتدكجه بركمه قوى يه ، منفرداً معاونت ايتمسيدر .
والحاصل اخراج متفرقه تا مزاج واحد كلى ده ظهوراى ، متفرقه جمله اوتو ظهور اينده وهاى اوزره
قويه ، تمكن (سازگارى غايه قوت بود) يعنى " اتى وغايه قوت اظهاره ويمكدر . ايشته بوقوى
سوتك سنوه اولمشدر حكمت ده بودر . بوسنه ، آخر كه فتنه صكره تمك سفاى سنوه اولمشدر
سوتك سنوه اولمشدر حكمت ده بودر . بوسنه ، آخر كه فتنه صكره تمك سفاى سنوه اولمشدر
آخر كلام بله :

فرعونه سوء يوزنده نى اسرائيل هيچ مقدارى قتل ايتمشده كه حكمتى ، موسى ايچون هر قتل اولنان
هيچ مقدار حياتى يارديم ايتمك اوزره هيچ بر انسانك روح كليسنه عودت وجوع ايتمه يوزنده
هيچ مقدار حياتى يارديم ايتمك اوزره هيچ بر انسانك روح كليسنه عودت وجوع ايتمه يوزنده
خوكه قتل اولنان هر بر هيچ موسى نظرنده باقيه رحمه قتل اولندى . كرچه قتل اولنان هر هيچ مقدار
خوكه قتل اولنان هر بر هيچ موسى نظرنده باقيه رحمه قتل اولندى . كرچه قتل اولنان هر هيچ مقدار
تعيني ، تعيه سوسى اولديغندن ، صورته جرم واقع ايدى فقط آنذن هر بريه تعلق ايدن
روح ، روح كلى سوسى يه رجوع اولديغندن حقيقته بمقداره اصلا جرم واقع وكل ايدى
روح ، روح كلى سوسى يه رجوع اولديغندن حقيقته بمقداره اصلا جرم واقع وكل ايدى
تا بعد آنك حياتى ، يعنى موسى يوزنده مقتول اولنه هر هيچ مقدار حياتى حقيقته موسايه
تا بعد آنك حياتى ، يعنى موسى يوزنده مقتول اولنه هر هيچ مقدار حياتى حقيقته موسايه
عائد ايدى . يعنى موسانك حياتى الجمله بويدى . وموسايه عائد اولنه احياء وحى ، اغراض
عائد ايدى . يعنى موسانك حياتى الجمله بويدى . وموسايه عائد اولنه احياء وحى ، اغراض
نفسانيه ظاهره كيلمه سنه اولديغى حالده اوزره اولنه حياتى ظاهره در . يعنى فتوه ده
نفسانيه ظاهره كيلمه سنه اولديغى حالده اوزره اولنه حياتى ظاهره در . يعنى فتوه ده
اولديغنه تعلق ظهور ايدن وهوز حضرت شيخ اكبر ملوث اولمه يولنان حياتى . بلكه احياء
اولديغنه تعلق ظهور ايدن وهوز حضرت شيخ اكبر ملوث اولمه يولنان حياتى . بلكه احياء
فطرتنه اسناد اوزره در .

[فكان موسى مجموع حياة من قتل على انه هو فكل ما كان مرتبا لذلك المقتول مما كان استعداد

واوصاف قبیح منشاء اولین ایجاد آنها (نفس اماره) و اگر نه به اولین لوم، سلامه
طینة و اخیه و مرضیه مرتبه این قطع ایجاد کند کی کلی و کلی جانبه ترقی ایلر و کلیه نفوس جزئیه
هر بنی هیاتی بذاته ظاهر ده فطرت اصلیه اوزره اولمز هیاتدر. که هنوز اغراض نفسانیه و صفات
بشریه ایله کدرلنمشدر. و بو فطرت، فطرت اسلامیه در. نبی صلی الله علیه وسلم اخذ فرمش
(هر مولود اولد قده یولد علی فطرة الاسلام) ثم ابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه (بنی هر مولود،
آنجیه فطرت اسلامیه اوزره طوغار. بعده آنی، آنانسه، یا بابسه یهودی و نصرانی و مجوسی
یاپار) اسلام انقیاد و تسلیمیت معناسنه اولدیغی جهتله مضمون حدیث شریفده که حقیقتده
هر آدمه کوزل بر وصف اولدیغنی تبلیغدر. زیرا بکی طوغارکن هر حیوانک کامل خلقتده اولدیغی
وبعده محیطنک تاثیراتنه تابع اولدقده صالح و فاسدی اولدیغنی شاهده ایتمکده در.
اوندن صکره نفس انسانی تحت ضبطنده اولان نفوس جزئیه نک هیئت مجموعه سی، اونلرک
عادتلری و اتباعی و قوا و حواسی تابع اولدقلری (انواع هیوانک محفوظه مخالفتدن منع
ائتلاف و تناکر غیر اختلاف) بنی (انواع هیوانک مجنده در. آندن دولایی تعارف و تواد
ائتلاف و تناکر اولمز اختلاف ایدر)، هیئت نفس انسانیه حیوان روح کلی هیئتنه اولمز
کوره و بناده وکلای هیات بو نفسه وضع اولنمش و کیفیتی عارف اولمز انفعال ایدر
یا باخود اولمز بر نسنه ممانعت ایدر. (اوکونجه فرقه ناجیه کتاب الله و سنتی کندو مذهبلرینه دلیل ایدرلر)
بو یاخود جزئیه ده بعضلری عالم مثالده بولنوب کلیتی یا الله بعضلرینه تقدیم بعضلره
بو ارواح جزئیه ده بعضلری عالم مثالده بولنوب کلیتی یا الله بعضلرینه تقدیم بعضلره
آنکله برابر بعضلری دخی آنده صلاحیتلری ظاهر اولور. روح موسویه صلاحیتی هنوز
منعدم اولدقدن. بالفعله روح موسویه مندمجدر. فقط وقت وجودنده روح ثابت
روح حیوانی و روح اوف فی مرتبه اینی قطع ایتمه اولدقدن کلاوتا زائده ایله تنقص و کدورلر
و آندن صکره اولیا و آنکله برابر کلیتی بولکلاوتا زائده یی اکتساب ایتمه ایراده کندی جسدلرنده بقیه
محضنده بدن اولیاء روح موسویه یا عتبایله آیدیلر. نازعیه هنوز اغراض نفسانیه
و صفات بشریه ایله تدنس ایتمه اولدقلرنی اساسلرنک اجسام متفرقه لرنی تابع و بو
فرقه اعتباریله اولمز موضوع اولمز، کندی کلاری اولیاء روح موسوی عالمه رجوع و آنی تقویه
ایدرلر.

هنابه موسانه ظهوره نیاز یا قدوسدیغی وقت، فرعونک محیطنده بولنانه حکما و علما،
فرعونه دیدیکه (فلانه زاده نبی اسرائیلدن بر صبی طوغه جقدر و سنه تاج و تختک خرابیسی

نقل کی موتوجہاں قصیدہ خمریہ ہذا (شرینا علی ذکر الحبیب بدایۃ ۔ سبقنا ارواحنا من قبل ان نخلق الاجساد)
بعینہ یا ربیعی سرمدہ بعلاوہ اضافاتِ اعطاءِ مشقہ ۔ وجنابہ موتوجہ ضعفہ وحقہ
آستہ کی ابیاتہ ۔ وجع کلیہ ہیکلیہ عبدالہ بقدم تعینہ اشارہ بیہ لہ :

پیش ازانکہ کاسہ چرخ لبالب باغ وحی وانگور بود ۔ از شراب طہور الٰہی جانہا مخمور بود
ما بغداد جرعہ جانہ انا الحق می زدیم ۔ پیش ازانکہ دار و گیر و مکہ و منصور بود
پیش ازانکہ نفس کل در آب و گل تماشا کند ۔ در خرابات حقایق عیسیٰ ما معمور بود

ترجمہ

چرخ کا کاسہ جو لبالب باغ وحی و انگور تھا ۔ از شراب طہور الٰہی جانیں مخمور تھیں
ہم بغداد جرعہ جانہ انا الحق نہ دیتے تھے ۔ منصور دار و گیر و مکہ سے پہلے وجود میں نہ آیا تھا
نفس کل ، صورتہا پیدا کرنے سے پہلے ، حقایق میخانہ میں عیسیٰ ہمارے معمور تھے

بوعلی قلندر اور بابا فغانی علیہما الرحمۃ ارواح کلیہ و خزینہ کے اجساد سے مقدم ہونے کے سوال پر
شعر اول کہ ارواح کلیہ ، عالم ارواحہ کی (الست بربکم) خطاب سے اجساد سے تعلق
سے قبل کی حالت بیان کرتا ہے ۔ تو پھر بایزید بسطامی کا الست بربکم خطاب یاد کیوں نہیں رہا ؟
اس کی حالت کیا بیان کرتا ہے ۔ بایزید کا یہ کہنا کہ (اوزندہ یعنی کہ محمدی) ہو جانا ۔ یہ ارواح کلیہ کا اوزبکہ
بنیادی (اوزبکہ یعنی کہ محمدی) ہو جانا ۔ ارواح خزینہ کا اجساد سے تعلق
زیادہ گہرا ہونا تابع اولیٰ اتحاد اجساد ۔ ارواح خزینہ کی اجساد سے تعلق کی
حالت بیان کرتا ہے ۔ حدیث شریف (ان اللہ تعالیٰ خلق الارواح قبل الاجساد) یعنی
"معبود اللہ تعالیٰ ارواح اجساد سے مقدم خلق فرمائی" پر دلالت کرتا ہے ۔ بنابرآں سلسلہ وجود
اولیٰ ارواح کلیہ واجساد کلیہ ۔ اسی کو کل الکل اولیٰ ، روح محمدیہ ہو کر نور ذاتیہ
عالم ارواحہ ظاہر ہوا اور آئندہ ہر ایک عالم کو تازہ ظہور دیا دعوتی و قشدہ تعلق
ظاہر اولیٰ نفوس خزینہ عالم ارواحہ باقیہ آئندہ تحت ہبوط کرنے ہوئے ۔ اور روح کل
ارواح خزینہ کے اصل اولیٰ معبود اولیٰ پر جیسا کہ اجنبیہ کی آغاز و انجام میوہ ان چیزوں کی
اصل عمیم آویختہ اولیٰ نفوس جزئیہ اضافی راجع ایک مصطفیٰ صلعم اولیٰ رتبہ خیوتیہ
ظاہر اولیٰ ۔ اگر آئندہ سلبی طبیعت طرف اعلیٰ ، بندہ مسقط و متصرف اولیٰ آنجہ طبیعت
اعلیٰ دائما استیفای لذات و شہوات حسی ایام ایدہ ۔ واخلاقہ رسمیہ معدلہ و افعال سیئہ منعی

آنے نفہ ایتیر ۔ تاب علیہ جہاب شیخ رضی اللہ عنہ بوفص نفیہ قتل اطفالک حکمتی بیاید
الیہ شروع بجروی :

- ستہ -

[حکمۃ قتل الابناء من اجل موسی لتعود الیہ بالاسداد حیاۃ کل من قتل من اجلہ
لانہ قتل علی انہ موسی وباتم جرم فلابد ان تعود حیاتہ علی موسی اعنی
حیات المقتول من اجلہ وھی حیاۃ ظاھرۃ علی الفطرۃ لم تدنسھا الاغراض النفسیۃ
بل ھی علی الفطرۃ]

ترجمہ

[موسی اجلندہ قتل ابنائک حکمتی ، آنک اجلندہ ھر قتل وفنائک حیاتی ، امداد
الیہ آنکا عائد الطعہ ایجوندہ ۔ زیرا مقصد موسی الطعہ وزدہ قتل اولندی ۔ حیاتی اوکا
جریان واقع وکلدی ۔ تاب علیہ آنک حیاتی یعنی آنک اجلندہ مقتول اولنک حیاتی
مساویہ عائد الطعہ لابدی ۔ واو ، اغراض نفسیہ نک تدنیس ایتدیکی فطرتہ اولدہ
اولمیوب حیاتی ظاھرہ دی ۔ بلکہ اولفطرت اوزرہ دی ۔]

شرح

بوحکمتک توضیحی ایجون بر مقدمہ یازیلدی :

وجود حقیقی حق ، احدیت ۔ وحدت ، واحدیتہ وتراندہ وترتیب اولندہ اولمہ ، عالم غیبیتلہ
مرتبہ وحدیتہ تنزلندہ شھادتلہ متصفدر ۔ وبو شھادتیتہ کل الکل اولمیوب روح محمدی ظاھردر
تاب علیہ بو شھادتیت وآئینیتہ جامع وبرشأن الھیہ عبارتدر ۔ آنک ایجون قرآنہ کریمدہ
(سیلونلک عن الروح قل الروح من امر ربی) دیو (سؤال وجوابہ سؤال ایدیجیلر ، یعنی اوی
وشأنندہ ربم جواب ویر) بویلیور ۔

بعدہ کل الکل اولمیوب بو روح محمدیہ تابعجہ انبیالیہ اولیا حضرتلرنک ارواح کرامی متعینہ اولمہ
وانلرہ ھر بریتہ تابع اولمیوب ارواح جزئیہ لری ھیئت متعینہ اطلاقیہ قوہ دہ قالمشدر ۔
بو حقیقتہ بنا ، ھم نفوس کلیہ نک قبل الاجسام ونفوس جزئیہ نک بعد الاجسام بقاسی کی
اولمشدر واسم غزالی رحمۃ اللہ علیہ حضرتلری بو حقیقتی بیان بویورمشلر
صدر الدین قونوی رحمۃ اللہ علیہ حضرتلری وحی عبد ظاھرہ دہ بولمشدر ۔

٦٠

ابتدا ١٩ ساعت ٩٢٧/٢٤٢ و ١٦ شعبان ٢٤٥

شرح ثانی

فص حكمة علوية في كلمة موسوية

كلمهٔ موسويه ده مندمج اولان حكمت علويه فصيدر.

حكمت علويه نك كلمهٔ موسويه يه تخصيصنده كى وجه بودر كه موسى عليه السلامك رسوللرك چوغى اوزرينه رجحانى وعلو مرتبه سى درت صورتله در:

١ - ملك واسطه سى اولمقسزين الله تعالى حضرتلرندن اخذ ايلدى واتكلم ايتدى

٢ - حديث صحيحده وارد اولديغى اوزره حق تعالى توراتى يد قدرتى ايله يازدى: نته كم بويلور (انه تعالى كتب له التورية بيده وغرس شجرة طوبى بيده وخلق جنة عدن بيده وخلق آدم بيديه) يعنى (حق تعالى جناب موسايه توراتى يديله يازدى وشجرهٔ طوبايى اليله غرس ايتدى وجنت عدنى يديله خلق ايلدى وآدمى ايكى يدى ايله ياراتدى)

٣ - خاتم انبيا صلى الله عليه وسلم افندمزه مختص اولان مقام جمعيت قربيتيدر كه حق تعالى بو قربيته اشارة بيان بويور: (وكتبنا له في الالواح من كل شيء موعظة وتفصيلا لكل شيء) نته كم قرآن كريمده (لا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين) آيت كريمه سيله بو مقام جمعيتك كلمه اشارت بويورلمشدر.

٤ - حديث شريفده موسى عليه السلامك كثرت امت ايله انبيا عليهم السلام آراسنده امتيازى بيان بويورلمشدر.

اشبه بو وجهله بنا: قرآن كريمده موسى عليه السلامه خطابا (لا تخف انك انت الاعلى) يعنى (قورقمه، محققه سن اعلاسك) بويورلمشدر.

جناب موسانك كلمهٔ وجودنده حكمت علويه مندمج بولنمسى اقتضا سندندر كه آينده ايضاح ايديله جكى وجهله، سائر انبيا عليهم السلام ظهورنده واقع اولميان برحال واقع اولوب، اطفال بنى اسرائيل موسى ايچون قتل اولنديلر وآنلرك ارواح جزئيه اى مجموعى، روح كلى موسويده اجتماع ايله

قلمی . رؤیت آنجق ذاتك ذاتنی رؤیتندن عبارت اولور
بویر حالدرکه بیلمیش ذوقه متوقفدر . الفاظ و عبارات ایله
تفهیم بوقدر ممکن اولور . (الحمد لله رب العالمین) و (الحمد لله اللطیف الخبیر)
(الله لطیف بعباده یرزق من یشاء)

اتمام استنساخ
٧ جمادی الآخره ١٣٤٨ و ١١ تشرین ثانی ٩٢٩

بوش حالی ١٩٢٦ سنه‌سی کانون ثانیسنك ٢٢ نجی جمعه کیجه‌سی جراح پاشا دیکی خانه‌ده باندیغی جهتله
ایکنجی دفعه اولدرق شرحنه مجبوریت حاصل اولمشدی . صکره خبر آلدم که اخواندن بریسی طرفندن بو نصف
استنساخ ایلدیکمه فقیر ده تکرار آندن استنساخ ایتدم .

(لن ترانی) بجوری امدی حواسش به کوه دکم بیهوش نی کوه نرسد دیده
وعدم رؤیت جناب موسی با تخصیص اتیه زیرا این خطاب اشتباه جناب موسی
تکلم حاق ایده وکلام با بقیهٔ وجود موجود اولدقجه بقی آنیتنه بولدقجه ظاهر
شاید عبارت (لن ترانی) بجوری سنده بقیهٔ وجود اولدقجه نی کوه نرسد
معنای بخش ایدیلمش اشده صکره حضرت تعالی جلی شانه دیکه انظر الی الجبل فان
استقر مکانه فسوف ترانی) بنی (سنی نی کوه نرسد دیکه خطاب بوده اگرچه
تجلیده پرنده ثابت ومستقر اولمایه قریبا نی کوه نرسد) بجوری که
همه تجلیده طاغ تعینی مستقر اولمه دیو تجلی ایله محو ومندک اولمایه
سنک رؤیتی تعینیک موجود اولمیه بو بقیهٔ وجود ایله نی کوه دیمک مغایر ده
آنده صکره حضرت تعالی حضرتلری طاغی تجلی بجوقی طاغی پاره پاره ایتدی موسی علیه السلام
رؤیت بیهوش اولوب دوشدی. اثبات بو تجلی ذات ایمیش زیرا تجلی دیده
قطره نک دریایه قاریشمسی کبی متجلی له اولان کیسنه قطرهٔ تعینی دریایه ذات
محو ومندک اولوب ذاتدن وراء ورای رؤیت نسنه ای شی واحد اولمه جناب
واحد القهار یا حضرتلری موسی علیه السلام طلبنی اسعافاً تجلی ذاتی ایده
تجلی بجوری موسی علیه السلام بو تجلیده رؤیتی تعینی آلمه موسی علیه السلام
محو ده حجوه کلمیه وفنا ده رجوع ایدوب اوقت بولدقجه بقیهٔ وجودیه
کوه دیکله نرده وسیله اولمیه ایمان اوطیم وحال آنیتنه باقی اولمه
رؤیت طلبنده رجوع ایتدی ذات تجلی تنزیه وتقدیس ایدوب دیدی
جناب سبحانک طلب رؤیتی جواز رؤیته بر شانه زیرا رؤیت تجلی ذاتیه
موسی علیه السلام طلب ایتدی. هیچ نفرقه اولمه موسی علیه السلام کلیمی ایمیه
انبیانه محال طلب ایتسی جائز اولمدی. شوقدر وارکه تجلی ذاتیده وقوع
اولان رؤیتیم بو جسمی ایله اشیای مشاهده مزکی اولمدی زیرا بو تجلی
وقتنده تجلی ذاتیه صورت تعینیه دن زوده محیطه اشیانه صورتلری

اولنجه هم کندینی و هم ده جمیع ذراتی حقک لسانیله انا الحق کویا کورور
تته کم کلشن رازده محو شبستری حضرتلری بیورر

برآور پنبهٔ پندارت از گوش . ندای واحد القهار بنیوش
ندا می آید ار حق بر دوامست . چرا گشتی موقوف قیامت
درآور وادی ایمن که ناگاه . درختی گویدت انی انا الله
روا باشد انا الله از درختی . چرا نبود روا از نیک بختی

ترجمه

وهم و انانیت پاموغنی قولاقدن چیقار . واحد القهارک ندا سنی ایشیت حقدن سکا
دائی ندا کلیر . بیچون سن قیامته منتظر اولمیه طورورسک وادی ایمنه کل که
هیچ بکا مریکک حالی سکا بر اغاج انی انا الله دیسین . بر آغاجدن
انا الله خطابنک صدوری جائز اولورسه بر نیک بختدن نیچون جائز
اولماسین

معلوم اولسون که تجلی حق یا صفاتی و یا ذاتی اولور . تجلی صفاتیده
متجلی لهک وجود و ادراکی فانی اولمدیغندن بوراده ایکیلیک باقیدر
بناء علیه کلام و ادراک بو مرتبه ده موجود اولمغندن متجلی له اولان کیمسه یه
خطاب الهی وارد اولور . ایشته حضرت موسی علیه السلام نار صورتنده واقع اولان
تجلی بو قسمدندر . بوکا تجلی صوری دخی دینور . ایشته موسی علیه السلامدن
(رب ارنی انظر الیک) رجاسی بو مرتبه ده صادر اولدی و موسی علیه السلام
بو مناجاتیله حقی حجابات تعیندن عاری اولمرق کورمک آرزوسنه بولندی
حال بوکه رؤیت ، رائی ایله مرئی آراسنده واقع اولان برنسنه دن عبارتدر
بناء علیه مرتبهٔ آئینده واقع اولور . موسی علیه السلام بوطی حاشا جهلندن
ناشی دکل ایدی بلکه تجلی صورتنک فوقنده اولان تجلی ذاتی یی و ترقی یی طلب
ایدی . تته کم حق تعالی حضرتلری مرتبهٔ آئینیتده رؤیت ممکن اولمدیغی بیانا

ابداً نمی‌دهد و دعا مستجاب نمی‌شود که صورتش به سوی آسمان نباشد. همچنان که آینه اولاً نور دارد که آنچه نزدیک محیط‌اند را نشان می‌دهد ثانیاً حجاب دارد که پشت آن اشیاء صورتی محو و فنا می‌شوند تا آنکه محبت

زیرا اهو نفسه حاجتی تفریح نفس بگوید حکایات مضحکه استماعیه
بوی کیه اه حضایه جیده بی استماعده کمدل ومدل ملکه

شعر

[کنا - موسی آتشی گبی آنی کذی حاجتنک یعنی کوردی : حال بیگ اوالله ایدی
وکلمه آنی یاکدی]

ترجمه

[موسانه آتشی گبی کرآنی کذی حاجتنک یعنی کوردی : حال بیگ اوالله ایدی
وکلمه آنی یاکدی]

شرح

بوشیخ آنف ذکر قرب الله تعالی له فی مطلوبه وهو العلم) عاده سنه ماضیه
حکایه ایراد بیورمشدر - بو عباره ایله بزم بیتمک مقتضای بیورمشدر :
حکایه ایراد بیورمشدر علی الوجه رکل انکه حق تعالی بنده آکا مطلوبنده تجلی ایتمی
(حضرت موسانه علی الوجه رکل انکه حق تعالی بنده آکا مطلوبنده تجلی ایتمی
ایچون حضرت موسانه آتشی گبی کرآنی کذی حاجتنک یعنی کوردی : حال بیگ اوالله ایدی
وکلمه آنی یاکدی) حضرت موسی علیه السلام آتش

تدریس ایده بعده واقع اولان شوحال تحقیق تحقیقه سبب ایدیلمی
نابجا علیه اوتکلیده اعراض ایدیلمی آنلرک طلبنده عبارت اولان کندی ایشنه
عود ایدیلمیدر . امدی او حقده یوز چویرمه اظهار ایده واو حقده
یوز چویرنجه عدول آنده اعراض ایدیلمیدر نه کم صلی الله علیه وسلم افندمز
حضرتلرینک بویورمشلرندر (من اقبل علی الله بکلیته اقبل الله علیه بکلیته
ومن اعرض عن الله بکلیته اعرض الله عنه بکلیته) یعنی (کیم که بکلیته
الله تعالی یه اقبال ایدر الله تعالی دخی آنا بکلیته توجه ایدر وکیم که بکلیته
الله تعالی یه اعراض ایدر الله تعالی دخی بکلیته آنده اعراض ایدر)
حالبوکه سیدنا عبدالله رضی الله عنه بزرگ وحضرتلرینک شوحال سعی عبدالله
وقوفی اولمیوب حال ، الله ذوالجلال حضرتلرینک آنکله مطلوب خاصی برضاسنه آنلرک موفق
تجلی بویاسی ، جناب سبحانه وتعالی یه تقرب ایتمکدر . امدی حکم ذوالجلال
حضرتلرینک بویورمش واقع اولان تکلیفی عین حکمتدر . وبو تکلیفه معلومات دینیه
ایله بنیه خدمت آلماسی لازمدر . تحقیق مشکلات امور دینیه یه تطبیقات
مثالی بولدقده بر صنیلق حاصل اولیوردی . چونکه تحصیل علم وتربیه یه وقت
اولمیوب ، اوعلم وتربیه نه ، چونکه حضرت حقک اولاد طریقلرینه وظیفه اولان
اولمغله وقتنه ، اوعلم وتربیه یه توجه ایدیلمکه اراده علم وتربیه یه
لازمدر . نائل حصول مقاصد اولان ملاحظه توجه ایدیلمکه اراده علم وتربیه یه
ملاحظه اولنمیوب بوصورتله اظهار اولندقده . عنوان علم وتربیه دن اعراض ایدیلمیدر . زیرا
چونکه حضرت حقک وکذا بوحکمه نبی حضرتلرینک سنوحی حضرت حقک وکذا
سترشیده بیاید بویورلمش حضرتلرینک بعض وتجنید خمسه
ارسال ایدیلمسی ، چونکه بوحضرتلر بکره یه اهل غفلت ، حرکات ابله جانب
حدیاته جلب اینمکدر . شو کلی بویله :

بنده من هزل نسبت تعلیمت

بنده من بنده نسبت اعلمیت . هزل من هزل نسبت تعلیمت

ترجمه : هزلم هزل دکلدر ، تعلیمدر .

ایدایی ، حال بکه مصطفی و مقدس . امده آنده وقوف احوالی حال
آگا آنده مطلوبده تجلی ایتسون آنده فرزندی . ۲

شرح

کتب تفاسیرده قصص انبیا اذکرده موسی علیه السلام مدین طرفنه کیدیکی وقت ،
حضرت شعیب علیه السلام کریمه لرینی زوجه ایتمه ایدی . حضرت شعیب والده سی وفاتندن
کویلک ایچون ، اونه آلمق حکم علیه السلام برابرنجه چقدی . اثنای سفرده
بولی غائب ایدوب وادی ایمن جنبنه طرف دوشدیلر . کیجه قارانلغنده
بولی غائب ایدوب وادی ایمن جنبنه طرف دوشدیلر . کیجه قارانلغنده
برار طاوه بیلی صفوه ایدی . اوانسانده حرم سعادتلری ده وضع حمل
ایدیوردی . برازآتش یاقمغه ایجاب ایتدی . جناب موسی حرکتله
هیمنه ایله آتش یاقمغه تشبث ده بولندی ایسه ده بورولوآتش طوتوشوره دی
آتشه محیط بیلی باغاج کوردی . اوآتشه طوغری کیدنجه ، بیاض
بوجوده دوراقدن برآتش کوردی . اوآتشه طوغری کیدنجه ، بیاض
آتشه محیط بیلی باغاج کوردی . اوآتش بیلی باغاج صاغندن
یرقدن واوحوالی فرد واحده موجود رکل ایدی موسی علیه السلام شاکر
تعجب اوله رق (انی انا الله) ظاهر کلدی . جناب شیخ آز
تعجب ایله آغاجدن (انی انا الله) ظاهر کلدی . جناب شیخ آز
رضی الله عنه افندمز الله تعالی حضرتلرینه حضرت موسی یه بیلدیکی آتش خوبتن
تجلی بوجوده کلدیکی بیانله بیرلکده آتش جناب موسی نک
تجلی بوجوده کلدیکی بیانله بیرلکده آتش جناب موسی نک
محتاج اولدیغی برشی بیلدیرمک ایچون الله تعالی حضرتلری آکا مطلوبنده تجلی
ایتدی دیو تجلی بیان ایده آکا توضیحاتی وآنده اعراض ایتمی ایچون بیلدی
زیرا جناب موسی علیه السلام حضرتلری آتش آرامکی برمطلوب خاص اوزره
تجلی ایده ایدی ؛ موسی علیه السلام حضرتلری آتش آرامکی برمطلوب خاص اوزره
جمع ایتدیکی ایچون مطلوبنده غیری اولا صورتده تجلیه التفات ایتمز ایدیلر
دیرایدیکه ربط شدی آتش شدته ایشی وار دی . حاله بوهنگام آتش

قبض اختصاص ایدوب (قبض علی کا علیه) دعوی مؤثر اولور. وبوحالده
کاتبه کلمه سنه استعمالی مناسب بولنور. چونکه محتاج همیشه استقبال افعال اولان
مضارع اولمق اوزره (کاتبه) (ک) (ا) (ت) (ب) حروفندن مرکب برکلمه جدیده
اختراع اولنمشدر. حضرت شیخ الرئیس رحمه الله علیه آقا حرف دعوی نسبه بورایه
محاذی طریقیله دیر (کاتبه) زمانه دلالت ایتدیکدن وقت حرف کتبه وقرینه نسبه
وجودی ایله زمانه دلالت ایتدیکی وقت کلمه نسبه کی بالاده ایضاح اولندیغی
والحاصل حمد ایدوب محتاج اولان کافر ایله غفلة معتقد اولان دیانون
فجأة بنا ایدیلنجه ایضاح اولنان وجهله فجأة اولان کافر ایله وارد
اولان محتاج اولان کافر احوال آخرتی ناشی معتقد اولدیغی حالی قبض اولنوب
غفلة معتقد اولان دیانون فجأة اولان کافر ایله بالاده ایضاح اولنان وجهله
متقابلین کافرلر ایمانسز اولدقلری حالده تکلم ایدن حرف نظر اولنمشدر
ایضاح اولنمیوب بوراده تکرار ایدن حرف نظر اولنمشدر

نکته

[واما کلمة التحقیق والتکلم فی صورة الماضی فلانها کانت بقیة معنی تحقق له
فی مطلوبه لیقبل علیه ولا یعرض عنه فانه لو تحقق له فی غیر صورة
فی مطلوبه لیقبل علیه ولا یعرض عنه فانه لو تحقق له فی غیر صورة
اعرض عنه بخلاف هذه علی مطلوب خاص ولو اعرض بعد علی عمله
فاعرض عنه الحق وهو معطی مقربه فمن قربه انه تحقق له فی مطلوبه
وهو یسلم]

ترجمه

[لکن صورتده تحقیق وکلمه حکمنه کلنجه، بزاده مطلوبنه حاجتی اولدیغی
حالده مطلوبنه تحقق ایدن آقا توجه ایده واکذه اعراض ایتمیه
جایز اولمیوب آقا مطلوبنه غیر اولمیه صورتده تحقق ایده ایدی ؛ آکذه اعراض
ایده ایدی. چونکه آکذه همیشه مطلوبه خاص اولمیوب محتمل - واکر اکذه اعراض
ایده ایدی. عملی اوزره عود ایده ایدی. بویله اولنجه، آکذه اعراض
ایده ایدی. عملی اوزره عود ایده ایدی.

و غفلة مقطعاً وتدآ كيف ا ، كون اضافيه ، وكون كفر ربه ، حال از ضمير
بطوف له ، اعمال از ضمير قبض الطوف . زيرا هر ايكي ايجمله ده احوال
آفرق تشكيل ايدر ايسه ده اضافت مكمله وتوصيفي اثبات بوغه ايجمله صلى الله
عليه وسلم افندمز (وحيث على ما عليه مات كما انه يقبض على ما كان
عليه) بين (ان ربه ، حال الطوف ، اعمال از ضمير قبض الطوف كي ،
ما از ضمير الطوف له اعمال از ضمير مشبهة) بحسب حال كه بو
، حال از ضمير الطوف له ، اعمال از ضمير مشبهة) بحسب حال كه بو
هيئت تركيبيه نظراً مختلف انجمله مشهور صاحب ايسه او وجهلي بصريحاً ايله
بيان ايتمشدر انجمله اضافت ايجون صاحب ايسه الطوف اليه الطوف
ناظر عليه مختلف حال قبض بالطوف حال ، حال ايسه : حالك كه در
سوء حال او آنجمله حال ايسه از ضمير قبض الطوف . زيرا صدر تقيده
(قبض على ما كان عليه) بحسب يلور (كان) حرف وجوديدر آنده ذات دلالتي
ايسه آنجمله قرائن احوال سبيله الطوف (سوء حال كان) بر مضمون مطلوبه
ايسه آنجمله قرائن احوال سبيله الطوف (سوء حال كان) بر مضمون مطلوبه
دلالت ايدر ايسه ، زمانه دلالت ايتديكي وقت حرف بسيط كبيدر ، حرف بسيط
دلالت ايدر ، وحرف بسيط ايله تركيب ايدجك كلمه اولدقجه مضمونه دلالت ايتديكي كان (كان
كلمه سي) قرائن احوال اولدقجه زمانه مضمونك ان وقوعه تنزيلي (كان الله عليماً
حكيماً) ديمك (الله تعالى عليم ، وحكيم) ديمك اولمغله كه بوكلمه الله تعالى حضرتلرنه
علم وحكمت صفتلري وارد مضمونه خبردر ، وكذا كان ربه غفوراً) ديمكله
وقت و زمان فلانه زمانده ولكه الطوف مضمونه مواظبت ايتديكي صفت عفو
وصفحنه اضافتله الطوف ربه (ربك) ديمكله ربك عفو وصفحنه
قرينه سبيله بوجمله ده (كان ربه غفوراً) ديمكله ربك عفو وصفحنه
قضاء الطوف تشكيل ايتديكي وقت (كان ربه غفوراً) ديمكله ربك عفو وصفحنه
قرينه سبيله بوجمله ده (كان) كلمه سي زمانه دلالت ايتديكي وقت مضمونه
ترجمه سي (ربك غفور ايدي) صورتنده الطوف ، وكان كلمه سي مضي زمانه
(ان الله لطيف خبير) جمله سنده اضافتله وارد ايسه ايدي . شارح محقق دامت
كيه همه مضافات باب كلمه حقيقة مطلع الطوف احوال متعلقه بالطوف حال

اولیٰ بیان ہے جو اوپر ہو چکا ہے اس کے بعد حکمت الٰہیہ کے موافق انبیاء علیہم السلام کے احوال میں تفاوت شروع ہو جاتا ہے کہ بعض پیغمبروں کو اللہ تعالیٰ حال احتضار میں کلمہ اولیٰ کی تلقین کرتے ہیں حال مؤمنہ اطمینان کا ہوتا ہے، بعض انبیاء کو دار دنیا اور اس کے عجائب اور اس کی لذتوں سے بیزار کر دیتے ہیں اور اولیٰ احتضار میں ان کو آخرت کی طرف متوجہ کر دیتے ہیں۔ یہ احتضار مؤمنہ کا ہوا۔ رہا احتضار کافر کا۔ اس کا حال مؤمنہ کے برعکس ہوتا ہے۔ اس کو دنیا سے محبت ہوتی ہے اور آخرت سے نفرت۔ اس کو موت سے ڈر لگتا ہے اور زندگی سے پیار۔ اس کو اس دنیا کی لذتوں کے چھن جانے کا غم ہوتا ہے اور آخرت کی نعمتوں کے ملنے کی خوشی نہیں ہوتی۔ اس کو اس دنیا کی تکلیفوں سے رہائی

الذين يؤمنون بالغيب ويقيمون الصلوة ومما رزقناهم ينفقون والذين يؤمنون بما أنزل إليك وما أنزل من قبلك وبالآخرة هم يوقنون أولئك على هدى من ربهم وأولئك هم المفلحون

صدق الله العظيم

[...]

شرح

[illegible] قرآن کریم [illegible] استنباط [illegible] کوشش [illegible]
[illegible] آل [illegible] آل فرعون [illegible] سوء العذاب
[illegible] يعرضون على النار غدواً وعشياً ويوم تقوم الساعة أدخلوا آل فرعون
أشد العذاب) يعني (آل فرعون الله تعالى سوء عذاب [illegible] آنرا
صباح و شام [illegible] عرضه دارد [illegible] ، ای آل فرعون
عذاب [illegible]) يعني آنرا [illegible] . فرعون [illegible]
داخل کنید . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] (يعني [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]) يعني بلکه فرعون [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

سعيد بيمه ؟ بوش افنده الله تعالى بيلر ديل . ادبه موفق طوغرى يولده ايدى . خيلى
سعادت و يا شقاوت ازلى اعمال ثابته نك استعداديه موفق و مقرون بوايرعلم الهيه الله تعالى
طرفندن بليه مدكجه بركيمنه طوغرى اولهرحالده باقوب شقاوت و يا سعادتنه حكم ايتمك
علم الهيه اشتراك معنالى تضمن اولدينى ايچون ايدى بكلدك . اما هرشئ حق تعالى عزاسمه
حسب اعمايه فرموده حقده كى بيانات عديده اى طولوقرآنده مقتبس رئوس مستند اولديغى
ايچون اصلا ادب شكنلك وكلدك . ادب شكنلك يعنى نص وديله مستند
اولمقسزين طوغرى حال باقميه سوقدده تعالله ايدن سعادت و يا شقاوت حقنده حكم
عدى اعطا ايدن .

مسئله

واما الله فلم حكم آخر ليس هذا موضعه ثم تعلم انه ما يقبض الله احدا
الا وهو مؤمن اى مصدقه بما جاءت به الاخبار الالهية واعنى من المحتضرين
ولهذا يكره موت الفجأة و قتل الغفلة فاما موت الفجأة فخوف ان يخرج النفس
الداخل ولا يدخل النفس الخارج فهذا موت الفجأة وهذا غير المحتضر وكذلك
قتل الغفلة يضرب عنقه من وراءه وهو لا يشعر فيقبض على ما كان عليه من
ايمانه او كفر ولذلك قال عليه السلام وبشر على ما عليه مات كل انه
يقبض على ما كان عليه والمحتضر ما يكون الا صحيح الشهود فهو صحيح
ايمانه بما ثم خلا يقبض الا على ما كان عليه لان كان حق وجودى لا يجب
معه الرفاه الا بقرائن الاحوال فيفرق بينها الكافر المحتضر في الموت وبين
الكافر المقتول غفلة والميت فجأة كما قلنا في حد الفجأة]

ترجمه

[[illegible] وانه الله حكمى . آنك ايجون باشقه حكم وارد . توانك
موضعى دكلدر . انك حكمه معلوملرى اولدقجه الله تعالى محتضرينه بركيمه
قبض ايتمز ؟ الاكه اوكيمه مؤمن اولدقجه حال ، يعنى اخبارات الهيه آنلكله كلمه شيئه
مصدقه اولدقجه حال قبض ايدر . ويانك ايجون موت فجأه وقتل غفلتى مكروه قلمش .
موت فجأه يه كلنجه ، آنك همدى نفس داخل خارجه ايده نفس خارج داخله

سمعی وکلد۔ آئیہ زعونہ خفت حضرت شیخ رضی اللہ عنہ لندن علیہ
یوفد۔ آجیقد۔ وعبارۃ فصوص توقفہ دولتہ ایدہ جلب بڑی یوقد۔

منہ

(ثم انا نقول بعد ذلک الامر فیہ الی اللہ لما استقر فی نفوس عامۃ الخلق من شقاوۃ
وما لہم نصیب فی ذلک یستندون الیہ)

ترجمہ

[بعدہ بز دیز کہ یوندہ صکرہ آنک حضرت امر اللہ تعالیٰ یہ جعد۔
خلق عامۃ خلقت نفوسندہ آنک شقاسی مستقر اولدی۔ حاد بکہ بلمک
حضرت آنلرک نصیبی یوقد۔ کہ آکا استنادایدہ لر]

ترجمہ

بن قرآنہ کلمات طیبہ نہ فرعونک حقنہ ایمانی استدلال ایلدیغی آنک شقاوتی
حضرتہ نص اولدیغی کبی دولتہ دخی بوکذبغی حالی، مدت حیاتندہ انواع ظلم
وتعدی اجرا ویغمبرینہ مخالفتلہ مقابلہ قیام ایتدیکنہ باقمیہ عامۂ خلقک نفوسنی
آنک شقاوتی مقتضاسی اولدیغی ایچون بزفرعونک حقنہ ایمانہ دولتایدیسنی
قرآنیہ ذکر ایتدیکنہ صکرہ تعلیماً للادب فرعونہ حضرتہ کہ امر اللہ تعالیٰ یہ جعد۔
دیز حضرت شیخ اکبر رضی اللہ عنہ اخذ ایلہ امر اللہ تعالیٰ یہ جعد۔ بوجملہ آنک
اوزندہ تردد لرندہ نشی وکلد۔ فرعونہ حقنہ کی آیہ جالیلہ بوفصہ فصوص قرآنیہ
صدر ولوشیہ وتردد سز عبارہ اولہ رہ مکمل وضوح ایلہ بیان بیورمشلردر۔ نقوش بادیہ کی
صدر ولوشیہ وتردد سز عبارہ اولہ رہ مکمل وضوح ایلہ بیان بیورمشلردر۔ نقوش بادیہ کی
عبارہ دہ (امر موفیہ الی اللہ) بعد وضعندہ صکرہ بو بیانہ علتی (لما استقر فی
نفوس عامۃ الخلق ... الخ) عبارہ سیلہ تفسیر ایتمشلردر۔ بو ایسہ مدت عمرہ
سوء احوال ایلہ کچن فرعونک حقنہ الہیہ یہ نظر تنی بر دولو حضرتلرینہ ضمیرہ ملایہ
وداتہ تعلیم ادبیہ عبارتدہ۔ بزہ حقنہ الہیہ نک وسعت تأمل ادبیہ آنک شقاوتی
امر اللہ تعالیٰ یہ حضرتلرینہ وفرعونک حقنہ قرآنیہ ایلہ ثابت اولوب ایمانی
اللہ تعالیٰ عندندہ مقبول اولدیغی یوقہ اولادیغی؟ شایان غیبہ کسنہ عند اللہ یقینیہ

بدیه فرعون ساحله انفس حکم بوده آنده بو بتیز اعتقاد ایدیه فرعونه بو اعتقاده
قوت بخش اولیه آرخه قالوزه ترتیب ایدی . زیرا اگر حیدی غائب
اولایدی ؛ قیامت یاخود فرعون ربالطف وقتنده سحابه عروج
اینه جوقدی و یا خود آخرته ناسده احتجاب ایدی بدل ایدی . بناءً
سائر ناس کبی فرعونه دخی وکیزده بولنمق بلیت ایدیه آولوی ساحله
القا اطلدی وصوتی یوکسلدوکه مقیاً خلقه نظرن ظاهر اولماق ،
اسه اوزرینه غضب الهی حلول ایدوب کلمه سی واجب اولاجق بیچاره
طرفنه نقدیر آیات وسخرات کبستر لکه حقیقی بر صورتده تأویل ایدیه
غضب الهی کوندرمکه مبنی غضب الهی طاتمق دیکدر ایماء ایتمز . زیرا
بر کیسنه علی الیوم ثبوت بولمق عبث دکیلسه ، مظهر الظهر اسم الله مقتضیجه
اولاجق کیسنه حقنده الله اثر شقاوت ظاهر اولدقدن صوکره غرقه
اولمق آنجق استعداد ایله ویاخود نقدیر آیات موضحه وسخرات باهره
کوسترمک ایماء اتمه مبنی اقتضا ایدر . نتیجه ابو جهل بدر غزاسنده
مقتولاً موت اولمه اوزره بولندقده کندی قاتلنه خطاباً
(قل لصاحبك ما انا نادم على محاقتك في هذا الحال) یعنی شو حالمکه
اجنده محاقتمه نادم اولدیغی صاحبکه اویله محمده (ص) سویله دیدی
نادم علیه بولمق اولمکله ، غضب الهی کوندرمکه مبنی بعد الموقه غضب اخرویه
طاتمق الله وبیغمبره ایماء اتمکدر تقوله قرآنده کریمده الله تعالی بیوره-
(ان الذین حقت علیهم کلمة ربك لا یؤمنون ولو جاءتهم کل آیة حتی
یروا العذاب الالیم) بیوردیغی وجهله فرعونه وسائره قبل الموت ایمانه اتمکله
غضب اخرویه کوندرمکه ایمانه اتمه مبنی ضمنده حقیقی . غضب الهی
کوندرمکه ایمانه ایدیه ضمنده مؤمنه داخل اولمق فرعونه حقنده کی حکم اولمقله
آچیقدر که قرآنه نوطق اولنمشدر واولمق شقاوت فرعونه
شقاوت ابدیه سنه حکم ایدیلدکدن صوکره اوایل دیباچه تأویلنه قیام ایتمش

ادامه آیات. بعد از نجات فرعون بوضعیت پیشین، آشنا بود، آیاتی بر ظلم و کفر آنان دلالت دارد.)

شرح

بعد از غرق شدن فرعون و لشکر، نجات آنان از آیات پیشین و بوسائط آیات دیگر بخاطر رحمت و لطف خداوند است. اولین آیه می‌فرماید که صورت غرق شدن فرعون را ذکر کرد، تا عبرت برای دیگران باشد. چنانکه بعضی از مفسرین گفته‌اند. و بعضی دیگر گفته‌اند که خداوند فرعون را نجات داد، تا عبرت برای دیگران باشد. و اولی با حقیقت تناسب بیشتری دارد. چنانکه بعضی از مفسرین گفته‌اند که خداوند فرعون را نجات داد

فرعون وحاشيته الهدى فلما يضرب أحد وكفة نور حتى يرى إليه .
بما وعليه فرعون قلباً لصديقه وبالتالي رفض اقرار ايمانه بموسى حتى
بني اسرائيل كحد يكن كذلك وفي زيادة عزمه وإليه جعل ظهر ايمانه حرفاً حتى
بقية الملأ . بدليل محتفظ الآلهة كيف ناطق فقه الملأ من ايمان ايدي
بقاء الجبرية فرعون محتفظ محمد الملأ . نراه زيادة على قطع ايمانه
اوزره الطاغية خالفه . فرعون ده اليه بر قناعة بوجه انه كان ايمان
محتفظ ايمانه بعض الملأ

ملحوظة

[خاتمة بالكلية انتهت به بنو اسرائيل على التقية بالنجاة لرعي التقية
بالعلاج فكان كي تتقيه لكنه على غير الصورة التي اراد فنجاه الله
من عذاب الآخرة من نفسه ونجى بدنه كي قال تعالى (فاليوم ننجيك
ببدنك لتكون لمن خلفك آية) لانه لو غاب بصورته - يا قال
ببدنه تكون لمن خلفك آية) لانه لو غاب بصورته - يا قال
قومه احتجب فظهر بالصورة المعهودة متيقناً ليعلم انه قد نجته النجاة حقاً
ومعنى من حقت عليه كلمة العذاب الآخروي لا يؤمن ولو جاءتهم آية حتى
يروا العذاب الأليم اي بذوقوا العذاب الآخروي فخرج فرعون من هذا الصف
هذا هو الظاهر الذي ورد به القرآن]

ترجمة

[فما عليه فرعون ، فهلاكه تتقيه اوزره وكل نجاة تتقيه اوزره ، بني
اسرائيل ايمانه ايديهم شيء ايمانه ايدي . امد تتقيه ايديهم واقع اولاد
اسرائيل ايمانه ايديهم صورته غير اوزره . بناء على الله تعالى آله كندنفسه
لكنه اراد ايديهم صورته غير اوزره . وبدنه خلاص ايديهم . نتيجة كم حقت عليه
عذاب اخرته نجات وبدنه وبدنه خلاص ايديهم . نتيجة كم حقت عليه
خلفه ، اوتوقوه بآيات الملأ الجبرية بوكونه نربط بدنه ايمانه نجات ويرونه
موردي . نراه اكر صورته غائب الملأ اليه ؟ فتيقنه موجب احتجاب ايديهم
ديلر ، بدليل الخ اولاد نفي بيلنمي الجبرية ، صورته معهودة يله متيقناً ظاهر اولان
شوله نجات حقاً ومعنى علم الملأ واوزرينه عذاب اخروي كمي راجع اولان
كيسه آكا تورته آيت كله عذاب اليم كورمدكي يعني عذاب اخروي يه طاغي فقه

ترجمہ

[وصہ تانیہ (فلم یک ینفعھم ایمانھم لما رأوا بأسنا سنۃ اللہ التی قد خلت فی عبادہ
الا قوم یونس) قولہ تعالیٰ بل الاقوم یونس) استثناء منقطع ایسے
آخرت اندہ نفع دیسے جیسے دولت اتیز . نادیعیہ یونی واداندہ کہ آندوہ
دنیادہ اخذی رفع اتیز . بونیہ ایکونہ فرعونہ، آندہ ایمانی چوردیلہ
برابر اخذ اللندی . بو، آنے اوری اوسا عندہ انتقاد تیقیہ اولاکیسنے
امر اللہ یکورہ دی . وقتیہ حال محققہ آنے انتقالدہ یقینہ اوزہ
اللہ یفعل اعطا ایدر . زیرا او مرتبہ عیداللہ مسعبادہ دکزہ اولدیغی
سببلہ لطف اولہ قوری یولدہ سوندیرہ یوردیکلرینی مشاھدہ ایتدی
اندن فرعونہ ایمانہ اینیکی وقتدہ مختارلق صدرندہ اولدیغی، حالبوکہ
تیقیہ اضطراری بونیہ اچونہ آصلا حکمہ اولماز .]

ترجمہ

جناب شیخ رضی اللہ عنہ فرعونہ ایمانی حقنہ نازل اولدیغی تحقیقاً بعد رأی فرعون
حضرات ایمانی قبول ایتمیہ طائفہ ، فرعونہ ایمانی ایمانہ یأس اوقتنہ واقع ایمانہ یأس ایمانی
فلم یک ینفعھم ... الخ) بو بزم غائبزی کورمکلری وقتدہ آندن ایمانی کندیلرینہ نافع اولمز
قوم یونس مستثنا اولمغلہ، عبادی قضت علی اولیاء اللہ عادتیدر) آیت کریمہ سی
مبنجہ نافیہ دیمیہ جکلر اوعالمدہ ایراد اولمشدر ، بوآیت کریمہ نک (الا قوم یونس)
استثنا ایمانہ یأس آخرتدہ فائدہ دیمیہ جکنہ دلالت ایتز . بوآیت کریمہ ایلہ
عدم نفع ایمانہ یأس عذاب اخرویہ مرتب اولدیغی ، بوحالہ عذابک
مرتفع اولمیہ جغنی بیانندر . فی الحقیقہ نفع یونس دہ غیرلسنہ عذاب دنیادن رفع اولمشدی
اگر فرعونہ حالی دہ زیادہ خرمہ اینسہ ، دنیادہ انتقالہ تیقیہ اولاکیسنے حکم
تیمان اولدیغی حالدہ ایمان کندیسنہ نافع اولدیغی وجہلہ بزم عذاب دنیویہ
مدرجہ قالکہ نفع حکم ایدر . فقط قرینہ حال فرعونہ دنیادہ انتقال ایدہ جکنہ
یقینی ایلدیغی کبیتر . چونکہ فرعونہ مرتبہ عیداللہ مسعبادہ دکزہ اولدیغی سببلہ
لطف اولہ قدرت یاردہ کی قوری یولدہ سوندیرہ یوردیکلرینی رأی العین مشاہدہ
ایتدی . اینجہ قدرت الہیہ لطف اولہ بیلہ حبس اولہ بوخاردہ ایلدہ حالی کورنجہ

اگر برشیئ محدث بحکم وہ حدوث نفس شئ اطلاقی حدیث کی
طرح جواب بوشکل کا فیہ : شئ کا (من بوکوہ بنم نزوزدہ براں نہ ویا
برس قدماء اطلاق) دیرینہ ۔ حال بوکہ براں نہ ویاں فرق حکم
وہم وہ حدوث ایم متصف اطلاق اولی ۔ نا رعیہ حادث اولا برشیئ مطلق
اطلاق وفی وجودی ~~اطلاق~~ لازم حکم ۔ زیرا موجود اطلاقیہ ؛
حادث اطلاقیہ اثبتہ بنیہ ایدوب عدم مطلق حقیقی کلام قدیم
اطلاقیہ بایر اوقدیم اولا کلامیہ وجود خارجی ؛ ازال واثبات حقیقہ
کلام قدیمہ سورۂ انبیاء دہ (ما یاتیہم من ذکر من ربہم محدث الا کانوا
وہم یلعبون) وکذا سورۂ شعراء دہ (وما یاتیہم من ذکر من الرحمن محدث
الا کانوا عنہ معرضین) بیورمہ بوندہ آکلدیشلرکہ حقیقہ کلام قدیم
وذات احدیتہ کندینہ عتی ایکیہ انفاظ وحروف ظہوریہ حال اولی حدوث
حقیقیلہ متصف بیورمہ وحکمندہ محدث اولا قرآنہ حکمندہ وحکمندہ
نازل اولا حکمتی بنی قرآنہ آنجق حکمندہ کلیہ . شئ کا عدم مطلق قرآنہ حقیقہ
ونزل من القرآنہ ما ھو شفاء ورحمۃ) بیورمہ وحکمندہ بوزجویہ کیم
عدم حکمندہ بعضیلرینہ اولا غدایہ توجہ ایدہ . زیرا ان نہ برشئ ذاتہ منصف
بعدم حکمندہ بعضیلرینہ ذاتہ کہ وصف ایدہ

صحہ

[واما قولہ (فلم یک ینفعہم ایمانہم لما رأوا بأسنا سنۃ اللہ التی قد خلت
فی عبادہ الاقوم یونس) فلم یدل ذلک علی انہ لا ینفعہم فی الاخرۃ بقولہ
فی الاستثناء الا قوم یونس فاذا ان ذلک لا یرفع عنہم الاخذ فی الدنیا
فلذلک اخذ فرعون مع وجود الایمان منہ هذا ان کانہ امرہ من یتیقن
بالاستقاق فی تلک الساعۃ وقرینۃ الحال تعطی علی انہ ما کان علی یقینہ
من الاستقاق لانہ عاین المؤسسہ عشون فی الطریق الیبس الذی ظہر بضرب
موسی بعصاہ البحر فلم یتیقن فرعون بالہلاک ازامن خلاف المتحضر علی لہجۃ]

وجود ندارد. بنابراین قتل انبیاء علیهم السلام به حق، آنان را شهید نمی‌کند. زیرا واژه شهید وصف آنچه است که خداوند به وقوع آن حکم کرده است. و آن قتل فعلی

والرحمة لا تأتي الا بالرحمة ومن اعرض عن الرحمة استقبل العذاب الذي هو
عدم الرحمة .]

ترجمہ

[اندر صفت باطل عبد حقیقی اللہ و آیا قدرتی کسبی و آصدی آخرت
بوصل جسیم نائل اونا نہ مراتبہ وصول ایچون . زیرا بعض اسباب تعطیل
یولی یوقدر . ہرکس اعیانیتہ آثاری اقتضا ایدن بوبله ایکی آخرت ثبوتده
دوام یوقدر . اوزرنده بولندقلری صفت وجودی و ظہوری باطل اولور .
تبدل یوقدر . الہی کمالاتک اعیانہ موجودات غیری کلدی ، نادر
آثاری ثبوتی هیئتلہ آنده قدم نسبتی اولدی . آنلرک وجودی و ظہوری هیئتلہ ده
آنلرک ثبوتی هیئتلہ آنده قدم نسبتی اولدی . تتمہ کم سن (بوکلمہ بزم تردد مزده برابر نہ
آنده هدوث نسبتی اولدی . تتمہ کم سن . حال بوکہ انت هدوثہ ، بوهدوثہ
وبابیسافر حادث اولدی) دیرسک . حال بوکہ انت هدوثہ ، بوهدوثہ
اول آنده اعیانیہ وجود اولمسی لازم کلمز . بوبله ایکیلہ الله قائل کلدیغ غیرنده ،
بین آنده آثاری هدث ، قدم کلدیغی یرآنده یاشدیغ یرده برکرہ محدث کلمز ؟
الاکہ آنی دکلدیغی یرده لعب ایدرل و (آنده بحیاتنه برکرہ محدث کلدی ؟
الاکہ آنده اعراض ایدرل) بوردی وچنه انجه بحیاتنه کلمز
وچنه اعراض ایدیکیز ، عدم چنه عبارتسه اوزره عذابه استقبال ایدیکز .]

ترجمہ

بین سادات ذوی الاحترام حضرتلرینک اثبات ایدیکی حقیقت اعیان
حقیقتی غیبه بولمیوب قرعونه ، صدر تنزیهیه باطلدر . بین بوبله وجودی
و ظہوری اعیانیه ایدیه سادات الہی و آیا قدرتی کسبی آخرت آصدی
زیرا حقیقه حقیقتی اساسنه اضافتی وتقییدی بیله عالم عرشه قدر باطل
صدر نشینده ظاهر اولور . نادر عائل ، صدر باطلده اولدیغی انظار اعتبارده
هیچ نشینده ظاهر اولور . زیرا اولدیغی اولمیان ، تتمہ کم
هیچ باطلده وجودی و ظہوری اولمسه ، هیچ ظاهر اولمیان . تتمہ کم
هیچ نکته باخدا (ها) دیمکدر . بوسبب ابوحنیفه حضرتلری (الاشیاء تکشف باضدادها)
عالیه ابوحنیفه رضی الله عنه بیورمشلر :

لا تنکر الجاهل فی طوره فانه من بعض طوراته

ترجمہ — باطلی کندی طورنده انکار ایتمه ؛ زیرا اودہ حق ظهوراتندہ بعضدر .

یکا دیگر سبیل بنی نوع انسان بر ساحل نجات گذارده و آنان را بسوی ایمان کافه به اعلام دیانت الهیه، وقتا کما حال، فرموده
دیگر میفرماید بنی (انا یتیم الولی) مقام آنحضرت ظاهر و مشهود بین بریه.
آنحضرت بقولی انظار ایتیم اقرار نمودند دیگر (سلطنت صوریه حقیقی ولو ضد ایمه
من آنجمله بوجهات دیگر) شوکت فرعونیه (انا ربکم الاعلی) سزای صحیح
سلطنت و مقتضی حکم مطابق خصوصی) شوکت فرعونیه (انا ربکم الاعلی) سزای صحیح
اولدی. نزاع نمرودی اوزرینه بو بیت ظاهر و هویدا تاتبا اولدی. نفط فرعونیه
اولدی. نزاع نمرودی اوزرینه بو بیت ظاهر و هویدا تاتبا اولدی. نفط فرعونیه
تاتبا اولدی بو بیت بو بیت، بو بیت مطلقه دکلدر. هیکل فرعونیه، ⊙ نقطه حقیقیه
تاتبا اولدی بو بیت بو بیت، بو بیت مطلقه دکلدر. هیکل فرعونیه، ⊙ نقطه حقیقیه
اعتباریه حقیقی ایراده، صورت و نقطه اعتباریه حقیقی غیریدر. زیرا نقطه
اعتباریه حقیقی ایراده، صورت و نقطه اعتباریه حقیقی غیریدر. زیرا نقطه
اولاً شی، نقطه اصلا غیر دکلدر. مثلا بو زده نقطه اولاً صورت و نقطه
اولاً شی، نقطه اصلا غیر دکلدر. مثلا بو زده نقطه اولاً صورت و نقطه
بو زدن صورتیدر. حقیقتاً اعتباریه بو زده، صورت عبارتدر و صورت غیر ایراده نقطه
بو زدن صورتیدر. حقیقتاً اعتباریه بو زده، صورت عبارتدر و صورت غیر ایراده نقطه
و صورت اعتباریه بو زده باشقه، صورت باشقه در. ایشته نقطه اولاً هیکل صورت
و صورت اعتباریه بو زده باشقه، صورت باشقه در. ایشته نقطه اولاً هیکل صورت
فرعونیه آنحضرتک روحی بو وجه ایله غریب مشهود در. بناءً علیه فرعونیک صورتنه مضاف
فرعونیه آنحضرتک روحی بو وجه ایله غریب مشهود در. بناءً علیه فرعونیک صورتنه مضاف
اولاً بو بیت، بو بیت غرضیه مخصوصه در. حقه نسبت اولنماه بو بیت مطلقه
اولاً بو بیت، بو بیت غرضیه مخصوصه در. حقه نسبت اولنماه بو بیت مطلقه
دکلدر.

[فقطع الایدی و ارجل وصلب بعیسوی فی صورة بل لیل مرات لرسال الا
بذنب الفعل خان الوسائط لا یجعل الی تعطیلها لان الاعیان الثابتة اقتضت
فلا تظهر فی الوجود الا بصورة ما هی علیه فی الثبوت از لا تبدیل لکلمات الله
ولیست کلمات الله سوی اعیان الموجودات فیسبب ایلی القدم من حیث ثبوتها
ونسبت ایلی الحدوث من حیث وجودها وظهورها کما تقول حدث الیوم عندنا
انسان ضعیف ویلزم من حدوثه انه ما کان له وجود قبل هذا الحدوث لان
قال تعالی فی کلامه العزیز ای فی اتیانه مع قدم کلامه ما یأتیهم من ذکر
من ربهم محدث
الا استمعوه وهم یلعبون وما یأتیهم من ذکر من الرحمن محدث الا کانوا عنه معرضین

[فرعون ایچون ، فرعونه ایچون ، فرعونه ایچون ، فرعونه ایچون]

شرح

بنی اسرائیل کتابلرنده اسمائی مذکور اولان پیغمبرلرک عصاسی موسی علیه السلام کبی یوکلرینی آندیرمه طاقه ده اژدها اولوب کوزلری دوشمن ، علی بالاده موسی علیه السلام عصاسنی یره قویونجه یلان اولدیغی کبی . زیرا بحره موسی علیه السلام عصاسیله وورمق طاقه ده یلان اولمق مرتبه سنه رعایت بیله ایدی . دیکرینه تقابل ایدیلمک ایچون عصاسنک یلان اولمسی لازم کلیردی ،

(تل صغير) يعني كوچوك تپه معناسنه كلير. بني سحر عيد اسحر عيد عندنه حل اولايور
سحرة فرعونه عندنه حل اولمش سحر عيد اسحر عيد قديمه نسلده كره
فرعونك مقاديره يوسف طاغيلر ياشنده؟ برنجي جمله منزل سنده اولمغه باشلر

متن

[فلما أتت السحرة ذلك علموا بثبة من في العلم وان الذي رأوه ليس من مقدور البشر
وان كان من مقدور البشر فلا يكون الا من له تميز في العلم المحقق عن التخيل والوهم
فامنوا برب العالمين من بعد وهوده اي الرد الذي يعد اليه من وهوده بمعنى
بان القتل يملكه انه اي من ما دعا لفرعونه ولما كان فرعونه في منصب التحكم
صاحب الوقت وانه الخليفة بالسيف وان جاز في العرف انه من لدنك قال انا
ربكم الاعلى وان كان الكل اربابا بنسبة ما فانا الاعلى فهم ما اعطيته خزائن
من التحكم فيكم ولما علمت السحرة صدقه فيما قاله لم ينكروه واقروا له بذلك فقالوا
لا انا نقضي هذه الحيوة الدنيا فاقض ما انت قاض فالدولة لك فمضى قوله انا
ربكم الاعلى وان كان يدعيه الحمق فالصورة لفرعون]

ترجمه

[امدى وقتا كه ساحرلر بوني كوردلر علمده موجانك ثبتيني وكه تقدير
مقدورلرندن واقع اولمايوب آنجه كندين ايجون علم محققده تخيل واوهمدن
تميز اولمكسزين ايجون واقع اولمغه ممكن ثبات: كورديكلري شيئك مقدورلرندن اولمغين
تميز اولمكسزين ايجون واقع اولمغه ممكن ثبات: كورديكلري شيئك مقدورلرندن اولمغين
بيلديلر بويله اولنجه سحرلر رب العالمينه يعني موسى وهارونك
وعوت ايتديكي به ايمان ايتديلر. زيرا آنلر قتل فرعونك، آنك يعني موجانك
فرعونه وعوت ايتديكي بيلديكلرنه بيلديلر. وقتاكه فرعونه، كه تقدير
فرعونه وعوت ايتديكي بيلديكلرنه بيلديلر. وقتاكه فرعونه، كه تقدير
نامنده جبار ايتديكيمز منصب تحكمده صاحب وقت اولدي وسيف ايله خليفه
اولمشدي جبار ايتديكيمز منصب تحكمده صاحب وقت اولدي وسيف ايله خليفه
اولمشدي. لهذا ايجون (انا ربكم الاعلى) يعني كل، نسبه برنسبه ارباب
اولمغه بنه مزيت ايله ظهوره تحكمده بولديغي حسبيله آنلره اعلاسم
اولمغه بنه مزيت ايله ظهوره تحكمده بولديغي حسبيله آنلره اعلاسم
ديدي وقتاكه سحرلر آنك ديديكي شيئه آنك صدق بيلديلر. آما انكار ايتديلر
ديدي وقتاكه سحرلر آنك ديديكي شيئه آنك صدق بيلديلر. آما انكار ايتديلر
وآما بونكله اقرار ايتديلر. امدى آما، سن آنجه بو حياة دنياده حكم ايدرسن
وآما بونكله اقرار ايتديلر. امدى آما، سن آنجه بو حياة دنياده حكم ايدرسن
شمدى حكم ويرسن ويرسن؛ دولت سنكدر محضدر. ديديلر. شمدى
شمدى حكم ويرسن ويرسن؛ دولت سنكدر محضدر. ديديلر. شمدى

بنی فرعون ـ حضرت موسیٰ علیہ السلام کے ساتھ جو معاملہ کیا۔ عصا فرعون
پر نفس امارہ سے حملہ آور ہے۔ ناگاہ اژدھا، تعبانا مبین، بن کر
طرفہ کرشمہ برپا کرتا ہے اور عصا نے حیوانی انقلاب معصیت کو بعینہٖ
ہمنہ یہ انقلاب انسانیت۔ یعنی عصا معصیت کو کھا جاتا ہے۔ اور معصیت انقلاب
اپنی وقت عذاب اور طاعت اختیار نہ کرتا ہے بلکہ (اولئک یبدل اللہ
سیاتہم حسنات) وہ سیئہ حسنہ سے تبدیل اور لفظ آنہ عنی حسنہ اور
بلکہ آنہ اور یہ حسنہ نہ ہوگی ترتیب ہے آنہ ایجاد حضرت شیخ رضی اللہ عنہ
(یعنی حکمہ) قبلہ تقیید ہوا ہے۔ وہ سیئہ نہ عنی تبدل اپنیوں، آگاہ ہونے
ہوگی ترتیب ہے کہ اشارت ایدیں۔ یعنی اول عصا نے ہمارے اظہار کرم ہوگی
ہوگی واحدہ متعین اور عہد ہے ظاہر اظہار عنی عہد اژدھا صورتی اور نہ
طاعتہ منقلب اور عصا نے ہوگی ظاہر اظہار اور صورت دیگر صورتہ
متبدل۔ وہ اپنی صورت ہوگی واحدہ ظاہر اظہار کہ حقیقتہ انہ بقید بوقتہ
متبدل۔ وہ اپنی صورت ہوگی واحدہ ظاہر اظہار کہ حقیقتہ انہ بقید بوقتہ
نا بجا او۔ بجا بنا کرہ عصا۔ در اعتبارہ کرہ وہ بیلان۔ وہ اظہارہ
کورنیدہ اژدھا در۔ نا بجا عصا با نقلاب بیلان اول اعتبار ہے حکمہ فرعون
بیلان صورتنہ اظہار ایدکاری مواری وعصا اولی اعتبار ہے، عصا صورتنہ
اظہار ایدکاری ہمیشہ یوقدی۔ یعنی موسیٰ علیہ السلام عصا، کندی مثلہ ظاہر
اولہ صورتی انتظام ایتدی۔ شعاع معجزہ موسیٰ علیہ السلام حجتی عصا و بیلان و اپیلان
صورتنہ اولہ فرعون حجتی اونہ غلبہ اولدی۔ یعنی اصل فرعون اونہ
بیلان غلبہ ایدی و آنہ دعوا سنہ ظہور صدقی مراد ایدی بو سبب علیہ واحدہ
اولہ عصا دہ ظہور ایدیکندہ آری اولہ ایکی صورت پیدا ایدی و عاقبت موسیٰ
علیہ السلام حجتی حبال و عصی بر طاقم دکنکار و بیلان و اپیلان صورتنہ
اظہار ایدکاری فرعون حجتی اونہ غلبہ اولدی حکمہ فرعون اصل یعنی
ایسہ استعلاء ایدیر۔ موسیٰ علیہ السلام ایچ قوللرنادہ یعنی موسیٰ علیہ السلام
اظہار ایتدیکی معجزہ عصایہ نسبتہ "حکمہ فرعون اظہار ایتدیکی صورتر
قدراً کوچوک و اہمیتسز ایدی۔ زیرا ایپ یفا مشدہ مستعمل اولہ (حبل) اصل لغتہ

اهل تفسير قبل آيتين جواب وردى .

متن

[فالقى عصاه وهى صورة ما عصاه به فرعون موسى فى اباتيه عن اجابة دعوته فاذا هى ثعبان مبين اى حية ظاهرة فانقلبت العصية التى هى السبية لطاعة اى حسنة كما قال يبدل الله سيئاتهم حسنات يعنى فى الحكم فظهر الحكم هنا عينا متميزة فى جوهر واحد فهى العصا وهى الحية واثعبانه الظاهر فالقم اثاله من الحيات من جوهر واحد ونزع يده من كوة عصا فظهرت حجة موسى على حجج فرعون فى صورة كوة حية والعصا من كوة عصا فظهرت حجة موسى على حجج فرعون فى صورة عصى وحياة وجبال فكانت للحية جبال ولم يكن لموسى جبل والجبل التل الصغير اى مقاديرهم بالنسبة الى قدر موسى بمنزلة الجبال من الجبال الشامخة]

ترجمہ

[پس ڈالا عصا اپنی کو پس ناگاہ وہ اژدہا ہے ظاہر ہے اپنی عظیم جثہ کے ساتھ دوڑتا ہے طرف فرعون کے موسیٰ کی اپنے اوپر کھا جانے کے واسطے پس ناگاہ وہ ثعبان ہے یعنی اژدہا

ایدن موسی علیہ السلام ایلہ بونک اوزرینہ بحثہ فعلیہ تحت بولدی۔ مزاحمہ فعلی
عقول ضعیفہ ارباب عنادہ مؤثر در۔ فرعون بونک اوزرینہ سہولت ایلہ اگر
دعواکی صادق در ایسہ اوسنی کیتہ یاقلم دیدی۔ زیرا بونده باشقہ برشی سویلہ یہ ایدی
اگر سویلہ ضعف الرأی اوترفتہ عنادہ عدم انصاف ایلہ ظہور ایلہ اولدی
بوده فرعونک اصلا ایشہ گلمدی۔ هیچ اولماز فرعونہ حقہ شبہہ یہ دوشورا ایدی
حال بوکہ فرعونہ فہم ندہ ایشی اوقوم آگاہ ایتی ایدی وآنلرده فرعونہ اطاعت
ایتدی وآنلر فنی عقیدہ ایدیلر۔ بنی عقل ساده ظہور ایلہ فرعونک (یہ ربکم
الاعلی کم) دیہ ایتدیکی دعوایی انظار ایچون عقول صحیحہ نزدیکہ شدیدہ ایچون
ایدی۔ زیرا فرعونک دعوای یوبیتی عقل موتہ سنده ساده ظہور ایلہ واقع
اولدی۔ حال بوکہ عقل صحیح برانسانک یوبیتیلہ ظہور ینی انظار ایدر
هیچ بوکہ عقل ایچون هد معینہ وارد۔ اهل کشف ویقینہ اوهد معینہ تجاوز ایتدیکہ
وقت عقل بو هد معینده توقف ایدر ایلدیکہ گچر اهل کشف هد معینی
تجاوز ایتمش بولدیکہ هیچ بر شئی بر جوہرده تحلل اولدیغہ حکم، اوتحلیلہ قبل
واقع ایدر۔ عقل صحیح اوتحلیلی ایشتر محل کورسہ ایشتر تجویز ایتیوبہ؛ زیرا
آنده عقل ایلہ مقید رکعدار نہ کہ بو معنایہ اشارۃ حضرت مولانا رضی اللہ عنہ بیورر

بنہ

هوش تجزیہ کفت منم واپس شد مقبل شد۔ کرز بشر کویند این دور مذہش نیست

ترجمہ وایضاح

هو اغاجہ موسی علیہ السلام (انی انا اللہ) دیدیکی بعض عقول ایچون مقید اولدیغندن اهل ظاهر
کافری قبول ایتدی۔ اگر اهل تقویم اوزره مخلوقہ اطلاق جایز اغاجہ دخی
افضل اولان بشر دہ جایز اولیدی۔ مثلا حضرت محمد دہ (انا الحق) و حضرت بایزیدہ
(لیس فی جبتی سوی اللہ) و حضرت بایزیدہ (سبحانی ما اعظم شانی) دیمک جایز
وسائر مکلفینہ امتناع کلام ایچون تحلل اولدیغی آنده بحث بصریتہ کورہ بیلہ
انظار اتیہ۔

ایشتہ اهل کشف ایلہ اهل عقل آراسنہ بولنان خرق اختلاف ایچون مابیده ایضاح اولنمش اولدی
موسی علیہ السلام (رب السموات والارض وما بینہما ان کنتم موقنین) فرعونہ موقنین یعنی
اهل کشف و وجودی دہ (رب المشرق والمغرب وما بینہما ان کنتم تعقلون) فرعونہ خاصہ

موسى عليه السلام عاقبت فرعون قدرت ظاهره ى حكمرانى وسلطنتى بزورو
اسيدى وبو علوتيه بى هودتقاطع عقلترى (لاتخف انك انت الاعلى) بين
(قدرته محققه من اعلاسك) بيوردى .

ترجمه

[فقال له نظهر له المانع من تقدمه عليه أولو حبيك شئ مبين فلم يسع فرعون
الا ان يقول له قال له ان كنت من الصادقين حتى لا يظهر فرعون عند الضعفاء الرأى
من قومه بمظهر الانصاف فكانوا يرتابون فيه وهى الطائفة التى استخف فرعون فاطاعوه
انهم كانوا قوماً فاسقين اى خارجين عما تعطيه العقول الصحيحة من انظار يا ارعاه
فرعون باللسان الظاهر فى العقل فان له حداً يقف عنده اذا جاوزه صاحب الكشف
والبقين ولهذا جاء موسى بالجواب بما يقتضيه الوقت والعاقل خاصة]

ترجمه

[امدى كندى اوزرينه فرعونك تقديسندن مانع اولان شئ فرعونه اظهار ايدرك آما
أولو حبيك شئ مبين) يعنى (اكربه طاريشه مبين كتوره جك اولورسه ..؟) ديمش
بويله ايكن فرعونك آما (قال به ان كنت من الصادقين) يعنى « اكر صادقلردن
ايسه آنى كتيره » ديو تحدى ديكيله طائفه اوكاندى تاكه فرعون كندى قومنده ضعفاء رأى
ايسه آنى كتيره ، ديو تحدى ديكيله طائفه اوكاندى تاكه فرعون كندى قومنده ضعفاء رأى
اولانلر عندنده عدم انصاف ايله ظاهر اولمايه . شايد عليه آنلر انك حقه ارتياب ايدرلر
ديولانلر عندنده عدم انصاف ايله ظاهر اولمايه . شايد عليه آنلر انك حقه ارتياب ايدرلر
وآنلر فرعونك كذبنه اطمانت ايدن كافر ديه . امدى آنلر آما اطاعت ايدرلر محققاً
وآنلر فرعونك كذبنه اطمانت ايدن كافر ديه . امدى آنلر آما اطاعت ايدرلر محققاً
قوم فاسقه ايدرلر . يعنى عقول سالمه ظاهره فرعونك دعا ايتديكى شيئك انظار سليمه
قوم فاسقه ايدرلر . يعنى عقول سالمه ظاهره فرعونك دعا ايتديكى شيئك انظار سليمه
عقول صحيحه نك اعطا ايتديكى شيئه خارجه ايدرلر . زيرا عقل ايچون حدود وار . اهل كشف
عقول صحيحه نك اعطا ايتديكى شيئه خارجه ايدرلر . زيرا عقل ايچون حدود وار . اهل كشف
ويقين ، آنى تجاوز ايتديكى وقتده ، آنك عندنده واقف اولور . ايشته بونك ايچون
ويقين ، آنى تجاوز ايتديكى وقتده ، آنك عندنده واقف اولور . ايشته بونك ايچون
موسى فرعونك وخاصة عاقلك قولنه اشبو جوابى كتردى .]

شرح

يعنى موسى عليه السلام فرعونك قدرت ظاهره سى جهتيله كندى اوزرينه تقديس وتحاشى
يعنى موسى عليه السلام فرعونك قدرت ظاهره سى جهتيله كندى اوزرينه تقديس وتحاشى
مانع اولان شئ فرعونه اظهار ايدرك آما « اكربه طاريشه مبين كتوره جك اولورسه
مانع اولان شئ فرعونه اظهار ايدرك آما « اكربه طاريشه مبين كتوره جك اولورسه
يعنى (يه بنا معجزه كتوره جك اولورسه بنا تصديق ايدوب بيلمسين ؟) ديمش
يعنى (يه بنا معجزه كتوره جك اولورسه بنا تصديق ايدوب بيلمسين ؟) ديمش
بنا موسى عليه السلام بو قولى كتوره جك اولورسه بنا تصديق ايدوب بيلمسين ؟) ديمش
بنا موسى عليه السلام بو قولى كتوره جك اولورسه بنا تصديق ايدوب بيلمسين ؟) ديمش
قولنه قارشى تقدى ايتدى وضعيف الرأى اولانلر وبنا وكمى عندنده موسى عليه السلام
قولنه قارشى تقدى ايتدى وضعيف الرأى اولانلر وبنا وكمى عندنده موسى عليه السلام

ا ـ فرعون حضرت موسی را چرا بزرگ دانست؟ امید فرعون چه بود؟ (ادامه بحث
دیگر یا بیان اگر سن با شاگرد ۲ (ای فرعون من وعده ی بیشتر نخواهد حاصل
و لذت بین (یعبدنک من المجونین) طرز نگ وعده بود وعیدی گندی نفسکه
اضافه ایدی و سنی من مجونین قبلاً دیدی و گندی نفسکه اورد ۲ فرعون حاکم کلان
حال نگه وجود حقیقی عینی واحده ـ سعه گندی و نی اورد ۲ فرعون واحد ی
فعل تقریب ایدی) دیده باشد سن فرعون وقتی سنی بوسوالکه جواباً دیر که
او وجود حقیقی عینی واحدی متوجه اولدیغی گندی دانسته ده انقیاد اقتضا دی
بگه آنی وسیله ای عینی تقریب ایدی و نیم شدکه وسیله ۲ موسی طابعنی تحکم ایکسه
وجود حقیقی عینی واحده ای لغو نظر آیه من ایم و وسیله ایه سنی
عینی. زیرا وسیله فرعونیت ایله وسیله موسویت بکدیکیمیز عین دگلدر.»

بندی

چیگدی بر تنگی اسیرینی شد . موسی با موسی در عبای شد
چون ببیند تی کاه دانی موسی با فرعون اندر آشی

وقتا که موسی علیه السلام فرعونه برهانی فهم ایتدی آه من بطاق در دگلمی
دیمک عوذ بالله آه حقیر و پردی زیرا فرعونک توهمده وقدرتی اولدیغی تابدر کی
اضافات ایله نظر ایتدی. و توهمده وقدرت (اخ ع بعضا ق ابط
خلقم من آن فقد آنی و من قصدک فصدنی و من احبک احبنی) یعنی خلقم
نی صفاتله جهه سنی کوره نی کوره و سنی قصد ایده نی قصد ایده و سنی سوه
نی سوه) هدیتی قدسیه مخاطب اولان کامل محمدیه. فرعونه بوقدرتی
ترده ! فرعونه بوقدرت یا خنه اما مقابلنده موسی علیه السلام اوزرینه قدرت ایله و بوقدرتی تاثیر
وفرعونک بو رتبه ی فرعونک موسی علیه السلام اوزرینه فرعونیه کاهدر. زیرا حضرت
موسی علیه السلام اوزرینه اظهار ایتکله فرعونیه کاهدر. زیرا حضرت موسی
فرعونک رتبه سنده مقیم اولدیغی صورتده ظاهره بو رتبه ده کلمایدی
و رتبه ۲ فرعونیه نی بوجلسده رتبه ۲ موسویه اوزرینه تحکمی وارد. چونکه فرعونه
فرعونه حکمدار و حضرت سیفه. موسی علیه السلام ایسه نی ذاتنه اظهار ایچلسه
فرعونه حکمدار. و نبی و عینیه موسی علیه السلام فرعونک صورتده ظاهره متدن
قدرتی ظاهرا بیه محکم دگلدر. زیرا حضرت موسی رتبه ۲ فرعونه ایله اولدیغی
تاثیر ده و دگل صورتده باخنه ده رتبه ۲ موسی علیه السلام رتبه ۲ فرعونه ایله اولدیغی
چونکه آنده ۲ حقیقت اساسیه فرعونه یوقدر. و ایچون بو توهمه باطل نظر ایله بقدر

وحی بوتوحید علمیه دم اوردل ، رحمت وجودیه تحقیدل وکلمه ی دیگر
تابع اطلاقه وجود وشهود دوقم وجود یه خلاصه اولدقدری ایکیه بوتوحید علمیه
نقید اولنمز وکلمه حضرت منصور وامثالی قدس الله اسرارهم ، نبی دیکر تابع اولوب
انواع محجوبات ترتیب ایدوب صفات بشریه نفی ایتمه دوقم انا کیتی پیر اهلنی
وجودا خیا خلدنده چیقاریه وآرزوه اندوه طوقمق اولیه صفات حمیده مظاهر اطلاقیه
نوردانه سنه صهار اولمق (انا الحق) کلمه سنده اصل نفسنده زائل اولمق
بردعوا اینده صهار قدرل . بیت

منصور انا الحق سوایدی . حقدن بشری هم سوایدی

وجناب مولانا رضی الله عنه افندمز مثنوی شریفلرنده بومضمونی تصریح بیورمشلر :

نفخه فرعونی انا الله گشته پیشه . نفخه منصوری انا الحق در سته
آن انا انا الفته الله در عقب . وین انا انا جمة الله ای محب
این انا هو بود در سرای وصول . زانکه اتحاد نور حق نور راه حلول
جهد کن تا کیتی گم نشود . تا بقای حق تو الوهیت نشود
صبر کن اندر جهاد ودر عنا . وصف بعد در تو محکم نشود
وصف نفسک چون بیاید کم شود . وصف حق می زاید در بست
وصف هستی میرود اندر نیست

ترجمه

فرعونه الله دیه انا الحق اطلاقه . منصوره حق سبحانه وتعالی انا الحق دیه
حقیقه الله لفظه وارد . بو منصوره (انا الحق) دیه ای محب جمة الله
وارد . فرعونه قارشمش ایده بو منصوره عقیده ایده وار ، نورله دمشمش ایده
بوایی عشه نور ایدی . او (انا) سوزه هوایه . ای فضول نورله اتحاد ندر شی
ایده طریقه حلولدن دکل ، اجتنب آنانیتک قدر جهد ایت تاکه طبیعتک بقاسی
جهاد وغنایه صبر ایله وبعد بقای فنا بولمز کوره زیاده وصف حمیده ترکیه
آنلر . سنده وصف بشریتک محکم اولمز . سنک صورتک کیتدکده وجود اضافی وصف
کیده وسنک سره یاقشمز عشقه وحقیقت صفتی تزاید ایده .

الحاد آمیز و بیجا بوده ناشی از عدم توضیح کافی فرعون القاء شبهه به جامعه بالخص اوباش و زنادقه که در آن عصر موسی علیه السلام از شیوع استعمار فکری تحقیقاً استفاده کرده طومار علیه السلام و دعوت او را بهم زنند لذا فرعون از نظر اعتبار آن روز و اداره کل امور مملکت مجبور بود که موسی (علیه السلام) را بزندان بیندازد و یا بقتل برساند و سپس هدف اصلی (جن) گفتن چیز دیگری بود که بعد معنای آن را مشروحاً خواهیم گفت.

سئوال فرعون موسی علیه السلام جواباً گفت (فما بال القرون الاولی) چرا پیشینیان در دین ما نیستند؟ زیرا این حقیقت عالمگیر است چرا شما بر خلاف آن عقیده دارید؟ موسی در جواب گفت (انا ربکم الاعلی) قولم تأیید شد. آمدی در دیباچه خود بجواب این نکته عالمانه چنین اظهار داشته که ایکه فرعون موسی را بزندان انداخت و هنگامیکه موسی بر صورت و حقیقت غیبی واقف گردید و مادام که موسی به مقام تحکم رسید فرعون نیز به غلبهٔ فرعونیتم این سئوال را موسی تکلیف ستادیم)

سئوال

بر اینجانب معلوم نیست که فرعون توحید و وقوف او (انا ربکم الاعلی) قولش بود و قوله (انا الحق) منصور بود که بدار آویخته شد. حال بگوئید حضرت منصور وقوفش بر چه بود که (انا الحق) میگفت آیا او را بدار آویختن کی فرموده بود؟

جواب

قبل از هر چیز فرعون توحید علمیه داشت عقل و ظاهر بر توحید دلالت دارد ولی فقط بر توحید علمی، اما فرعون انانیت و خودپرستی داشت و خودپرستی و انانیت مطرود است بر کسیکه (انا الحق) دعوی بود بر عکس طومار کافر زیرا خودپرستی و انانیت اقتضا میکند که صفات کمالیه بر خود نسبت دهد یعنی بود و هستی فعلی و قولیه او را نسبت بخود دهد مثلاً و فعلاً میگوید من هستم و دو صفت باقی بذات حق تعالی آنها را بخود نسبت دهد و بگوید - فقط آنشده قیمت قیومی بر عالم کند و قت دیدن صفات شده بقدری آتشین شود که هر چه (به آنش) دعوا شده بوجود شده صادره از طور، چنانکه او وقتی آنشد آنش صفات طور - و فقط فعله مطلقه طور

مثنوی

گوید او منم آنشم من آنشم
شد ز تن و طبع آنش محتشم

ترجمه

گوید او به آنشم به آنشم
شد ز تن و طبعش محتشم اولی

اینکه فرعون گفت بشر شده احکام جاری آنها قوانین علمی گویند انانیت باقی و صفات بشریت فانی شده و کافر اولی. تمام جانوران فن فیلسوفی دهری بوده و اداره بوظایف خود کار و کافر اولی

ثم هذا القوم فان قلت ط ب ا ب ه الاشارة فقد جعلت يا فرعون بوعيد
اياى واحدة فكيف فرقت فيقول فرعون انما فرقت الرابتة العبيه
ما تفرقت العبيد ولا انقسمت في واقع ورتبتي الربه التحكم فيك يا موسى
بالفعل وانا انت بالعبيه وغيرك بالرتبة فلما فهم ذلك من عند الله منه
اعطاه حقه في كونه اى في كونه موسى يقول له لا تقدح على ذلك والرتبة
تشهد له بالحقيقة عليه واظهر الاثر فيه لان الحق في رتبة فرعون من
الصورة الظاهرة بالتحكم على الرتبة التي كانه فيها ظهر موسى في ذلك المجلس]

ترجمه

امدى آكا (الله اتخذت الرا غيرى لاصلبنك من المحبوسين) بن (سه بندهٔ غيرى
اله اتى زايه يه بن سجونندنه قيلارم)) ديدى وحضرة اولاسه چاروف
زوالدرندن بنى بهالبته بنى مستايدرم. بنى محققدن ويرديكك جواب ايچون
شرط بنى كى قتل ايدرسكز بنى بيناتيك اكرسن صادقلرندن اى فرعون
من وعيدك بيله محققه ايتدك الهك بكا عيه واحده. نابو عيه
من فضل تفريه ايتدك ويرايرك، فرعون دخى سحاريكه آغزنه توكرتيك
غير تفريه ايده؟ يوقسه عيه تفرقه اولادى ولكن زائده منفعت الهاريه ونم
مستحق رتبه يا موسى بالفعل سنده تحكم ايتمكدر وعيه ايچون سه ايم
وتبه ايچون سنك غيرلكم، ديدى الهك، فقالوه من انفسهم فلم اتبدى آكا
من بطا قادر وكلسك، ديرلرقه آكا انك حق وردى. هاديكه رتبه
آنك ايچون، آنك اوزرينه قدرتيله واثرينى آنده اظهار ايتمكله شاهدر. زراعه
آنك ايچون فرعونك رتبه سنده در. آنك ايچون بوكلدى، كنديسنده
صورتنه ظاهر اولدى رتبه اوزرينه تحكم واردر.]

شرح

بنى موسى عليه السلام فرعون صورتنده سؤاله جوابا ذات حقى عالمه غنى قيلمق،
فرعونه صورتنده ظاهر اولمق وحقيقتنه راضى اولمق بيانندن ايكن،
فرعونه جواب ايچون موسى عليه السلام دراكرسن صادقلرندن اله اتى زايه حالده اولديغك
برهانه جواب ايچون بكلام صورتنده ظاهر اولديغى بيانندن فرعونك
بنى مجونندن قيلارم ديدى. بركلام صورتنده ظاهر اولديغى

وجود حقیقی هفت مضاف اوّلاً وجودات اولیه آنان چنین هست اطلاق وحدتی
بر مطلقات دیگر بطلانش وکذبی وجودی دارد اینکه علامه بگوئی اولیه بر مطلقات
گذشته وحی بر بنیاد ظاهر دلیل حقیقتاً متحقق ایدر شاید عدم عدالت
برایت جوابنده (اگر نسبی اهل کشف ووجود ایرکن محققه بهره شهود کرده وجود کرده
نفی آفاقه وانفسه تعقیبه اینکه شیئی بیلدیردی) دعیه اطلاق وآشنه صدقه اینکه
جواب تقدیر جواب (رب المشرقه والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون) دیدی
وبرهان وحی اهل عقل وتقیده مخصص اولاً جواب. زیرا اهل عقل وتقیید حق
اصابه تنبیه ایدرلر تقیید ویا اصابه تنزیه ایدرلر تحدید ایدرلر. شاید عدم
عدالت نسبی جوابنده (اگر اهل کشف ووجود صفحه ذاتلریه اهل عقل
عدالت برایتکن جوابنده (اگر اهل کشف ووجود صفحه ذاتلریه اهل عقل
وتقیدایرکن وعقلدکرکن ایجاد ایدرکن للعلة ایله حق صفات واصابه حق ایدرکن
تنبیه وتنزیه متضمن اولاً حقیقت ظهور واستتاری سوه بیلدیرم) دعیه اطلاق
سؤال موسی علیه السلام فرعونه کذبسنک فضله وصدقی بلکه ایجونه دکر اطلاقه
ایه وجهایله ظاهر اولدی وفرعونه بعثت الیه دنه سؤال اتیسنه اطلاق ایدوب
موسی علیه السلام برابکه وجهایله ویردیکی جوابه فرعونک آخرین ویا خود
آخرلرینه استماعدن اطلاق وثناء علیه (ما) ایله مقتضیه مقتضیه فرعونک
سؤال اتیسنه اصطلاح قدما اوزره حقیقت حقک حسن ایله فضله رکیک جواب
ویرمیه حکمه انتظار واقع اولمیوب بیلدی. اگر موسی علیه السلام فرعونک سؤالنه
بدءاً غیری نفی فرعونک حسن ایله فضله رکیک بجوابه انتظار لازم ایدوب
آما وجهایله حق نظر بجوابه بالحقیقه حسن وفضله رکیک اولمیوب
بدءاً ایله سؤال اتی تحفه ایدرلی. الیته موسی علیه السلام فرعونک مقتضی
عارف اطلاقه ایجونه آما وجهایله جواب ویرده ایدی وفقکه موسی علیه السلام
سؤل عنه اولاً حق عالمک غیری قیلدی فرعونه اوحفه نسبه ایله نفی
نسبه توجهایله خطاب ایتمه. حال بوکه اولجی خصوصاً فرعونه وزنا
وفقکه بو سؤال وجوابدن زوجته واولادیه. زیرا ایدره عطوفتواعد
منطقیه واضاعه محصور قضایه دیو بیله کذبه قضیه اطلاق وفرعونک
نسبه توجهایله خطابی بوجهه آتیدر:

قال لئن اتخذت الٰهاً غیری لاجعلنک من المسجونین والسجن الحبس
من حروف الزوائد ای لاسجننک فانک اجبت عالماً یمکنک ان اقول لک

موقنين اى اهل كشف ووجود فقد اعلمتكم بما يقتضوه فى تشهدكم ووجودكم
فان لم تكونوا من هذا الصنف فقد اجبتكم فى الجواب الثانى ان كنتم اهل عقل
وتقييد وحصر الطرف فى تعطيه ادلة عقولكم فظهر من جوابه ليعلم
فرعون فضله وصدقه وعلم من ان فرعون علم ذلك او يعلم ذلك
لكونه سأل عن الهية فعلم انه ليس سؤاله على اصطلاح القدماء
فى السؤال بما فلذلك اجاب فلو علم منه غير ذلك لخطأه فى السؤال
فلما جعل من السؤال عنه عيه العالم فخاطبه فرعون بهذا اللسان
والقدم لا يشعرون]

ترجمه

[امدى جواب اك موقنيك جانبيه ـ وآنلر اهل كشف ووجوددر . بنابرين
آنده اكر بنى موقنيه ايله كز) ديمه يعنى اكر سز اهل كشف ووجود ايله كز
محققه بيكزه شهود كزده ووجود كزده تيقنه ايتديكز كبى بيلدردم
امدى اكر بو صفدن دكل ايسه كز اهل عقل وتقييد ايله كز وادلهٔ عقولكزك
اعطا ايتديكى شيده حصر ايتديكز ، محققه بيكزه جواب ثانيده جواب
ويردم ديمك اولور بويله اولنجه فرعون آنك فضلن وصدقن بيلمك يكون من
ويردم ديمك اولور . بويله اولنجه فرعون آنك فضلن وصدقن بيلمك يكون من
وجهيله ايله طلب اولنه وعلم بيلديكى محققه فرعون بونى اكلاسون وياخود
اكلاسه . بنابرين فرعون هشدبه سؤال ايتدى . بنابرين بيلديكه (ما) ايله
سؤال آنده سؤال اصطلاح قدما اوزره دكلدر . آيه شريفه بويله جواب
ويردى . امدى آنده بونك غيرى فهم اولنه ايله . سؤال آنى تخطئه ايتدره
وقتاكه من ، معقول عنه ، عيه عالم قيلدى فرعون آكا روبه ايله خطاب
ايتمه . حال بيلكه قومك مشعور اولمه ايله .]

شرح

بنى فرعون (وما رب العالمين) ديه رد ايتمك اليه دائر اولان سؤالنه مبنى عدم اعلاميتدن دولايى
رب السموات والارض وما بينهما ان كنتم موقنين) ديه رد جواب ويرمسى موقنيه دلالتيله كيفيه محضه اولان
جوابيه وموقنيه سزده كز ، اهل كشف ووجود اولكز ذواتكز . ديه اهل كشف وشهوده اشعاره

معتاد شده دیدن فرعون علم الهیه آنچه وسیله ی بیان ایجاد، معنی بیانده زیاده اهمیت. زیرا فرعون بوقتی بیلدیکی بیلیر ایدی. شاید علم رب المشرقه والمغرب دیدی بعده اونجه ظاهر و مستتر اولانلر شیئی کرتدی واو ظاهر و باطنده (وما بینهما) وخی آنده (ربکم وکل شیئ علیم) قطعیه - (ان کنتم تعقلون) اگر سز اصلی بر تقیید ایسه کز دیمکدر. زیرا عقل تقییدر]

شرح

بنی فرعون صورتی سؤال اوزره سوء ادب اسلوبنده حضرت اضافتیله جواب آلدقده صکره اوجلسه حضرت اولان اصحابنه (سوزه کوندیریه سویلکز انسه مجنوندر) یعنی کندیسنده سؤال ایتدیم شیئ عظیم آندہ مستوردر) دیمیه فرعون علم الهیه کندیسنده وسیله بیلیر ایدیکه سوء ادبنی زیاده سشدیردی. زیرا معنی علم الله) محقق فرعون کندی کلامنی آکلادیغنی بیلیر ایدی شاید علیه جناب حق (رب السموات والارض وما بینهما ان کنتم موقنین) دیدیکده صکره (رب المشرقه والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون) دیدی شمدی ظاهر و مستتر اولانلر شیئی بیانه تعلق اولدی. زیرا مشرقه، مشرق محل ظهوردر. ومغرب ایسه مشرق محل استتاردر. ومشرقه اسم ظاهرك مظهری و مغرب اسم باطنك مظهریدر. شاید علیه جناب حق، رب المشرقه والمغرب دیکله هم ظاهر و هم مستتر اولانلر شیئی کیتمه اولدی. وعقلك مجمل مظهری ایسه ظاهر و متفیدر. وهر بر مظهر باطنی قوای وخی حواس انسانیه (ربکم وکل شیئ علیم) بیوردی یعنی حواسه تعلق ایتمه ایدی و ظاهر ایله باطنه آیرمنی وهر بر مظهرایله ظاهر و متفید اولانلری و هر بر مظهری باطنی اولانلره آیرمنی بولمنی عالمدر. دیمیدر. (ان کنتم تعقلون) یعنی اگر سز اصلی عقل و تقییدایله کز دیکدر. زیرا عقل تقییدی اقتضا ایدر. و عقلاً تشبیه، حق تقیدانیت دیکدر وتنزیه ایسه تحدیدر. شاید علیه اصلی عقل حق تشبیه استدکده وقتی وتنزیه ایله تحدید ایدر. وتنزیه استدکده وقتی، اوحق عالمده اجماعه تشبیه ایله تقییدایدر. وتنزیه استدکده اولدر. واجماعده تنزیه ایله تحدیدا تشبیه اولدر.

[فی جواب الاول جواب الموقنیه وهم اهل الکشف والوجود فقال لهم ان کنتم

ظاهر اولدیغی حالده اضافتلر غیر قابلدر. و یا خود رب وجودی صورتده
ظاهر اولان شیئه آنك اضافتلر غیر قابلدر. وجود بو بیانات جمله سنه جامع
اولان بو سبب مطلق و جهله اضافت صورتیله تعریف اشیادر. شاید عبارات صورتیله
ظاهر اولدیغی بو سبب مطلق ایله توصیف حقیقت حقی تعریف غیر ممکن. یا خود
علم و عقل دخی حسب الاسعاد شعبه اولان وجود حقه و بو صورتله کافه
وجود واحد حقیقی حقه مرتبه. شو حالده فرعون (یا ایها الملا)
نه شیئه؟ قوللرنك جوابنده موسی علیه السلام نه دیمکدر و کیف اولدیغنی
بالحقیقه بحث ایتمیه کافه فرعونه دیدی که (اگر سز حقی صورتده عالم و کندی
نفسکزده ظاهر ایدیجی آندن غیری وجود حقیقی صحیح اولدیغنه شهادت ایدرسکز
اولا طائفه دنایه کز. رب العالمین عالمدن صورتیله کندیزه ظاهر
اولان طائفه دنایه کز (ظاهر اولان ذات واحددر) فرعون
اولا و یا خود کندیلرینه صورت ایله ظاهر اولان ذات واحددر) فرعون
امتنانه صورتده سؤالدن جوابنی کندی وقوف و شعوریله مطابق اولدیغنه آلدی
فقط ظاهر باطن اولان کما هی حسب و حقیقه و کیف یا هیئت تعریفنه قطعا
اطلاعی اولمادیغنه و آنك فرعونه واقف اولمادیغنه جاهل بولندیغنه موسی علیه السلام
بو جوابی آنده کافی کلدی و کیفیه فرعون موسی علیه السلام طرفندن ویریله جوابی
اضافتی تقدیر و دعوای یالنده صدقنه عارف اولمغله بابر حیرت
حالته سیله حضارینه دهشتله باقوب قالدی و طریقه زلخیه ظاهر
ظاهر اولان موسی علیه السلام بو جوابی بو صورتله ارشادی واقع اولدی موسی علیه السلام بو جوابی
ایله ذات حقی عالمك غیر قابلیه اولدیغنی و حقی وحشی یالنه مدافعه برتعریف
ایله بیان ایلیه.

[ای قال فرعون لاصحابه انه لمجنون کما قلنا فی معنی کونه مجنوناً نادر
فی البیانه لیعلم فرعون رتبته فی العلم الالهی لعله بانه فرعون یعلم ذلك
فقال رب المشرق والمغرب فجاء بما نظنه ویستقذ وهو انظاهر والباطن وبانه
وهو قوله (لکل شئ علیم) ان کنتم تعقلون ای ان کنتم اهل تقیید فان العقل
تقیید.]

[اعلم وقتاکه فرعون اصحابنه (ان رسولکم الذی ارسل

هدوداشیه خیس ایضاً نه کیف قیلدیلر کتلسنده جهتیده اشتراک
واقع اولدیغی حالده شیئیه هدودی وصفی وارد. شایدکه اگر بوایله بر جهتیده
محدود اولدیغی تقدیرده سؤال اولنوب بکیسی ال مذهب وقاعده اینه
کوره، اوشیئیک یالکز اولدیغی جهتیه جواب ویرمک لازم اولور وکذلک ایکنجیده
خیس اولمایه ذات حقک کندی نفسنی کندیسنه غیر ظاهر اولمایه بحقیقت
اوزره اولمسی لازم کلمز بلکه آنکده کندی ذاتنده بر حقیقتی وارد.
بویله اولنجه اهل علم بندهی وعلم صحیح وعقل سلیم مقتضاسنه اوزره بو
دانک حقیقتنده سؤال صحیح اولور وبکله بویله بر سؤال قارشی کلدیکی ایچون
خیس اولمایه اولدیغی حقیقتنده جواب ویرلیه ایکنجی موضوع علیه اولدیغی
ویرلیکی جواب کبی، او حقیقتک نسبت واضافت اولنه بحسب ایله جواب ویرلیر

متن

[وهذا سرکیبی فانه اجاب بالفعل لمن سأل عن الحق الذی یجعل الحق
عینه اضافته الی ما ظهر به من صور العالم او ما ظهر فیه من صور العالم
فکانه قال له فی جواب قوله ومارب العالمین قال الذی یظهر فیه صور العالم
من علو وهو السماء وسفل وهو الارض ان کنتم موقنین او یظهر هو بهم]

ترجمه

[وبونده بر سرکیبی وارد. زیرا او حق اولدیغی سؤال اولنه کیمسه یه فعل ایله جواب
ویرمش اولور یعنی شیئیه ویا خود
صور عالمه کندیسنده ظاهر اولدیغی شیئیه اضافتک عینی قیلدی. امدی
کانه آنک ومارب العالمین قولنک جوابنده آه (اگر سز اهل اتقان ایسکز
سماوه عبارتی اولیه علاوه واضحه عبارتی اولیه سفله عالملرک صورتلری
کندیسنده ظاهر اولدیغی ذات حق اولدیغنی) دیدی

شرح

یعنی فرعون ما هقیقه دیه واقع اولان سؤالنه کی موسی علیه السلام حقیقتلریه
مضاف اولدیغی بو جهتله مطلقا ایله جواب ویرمشدی بوله دکل دیمشدی. زیرا موسی
علیه السلام حق تعالی حضرتلرینه سؤال ایدیلدیکی تقدیرده ایله دیمش فرعون حق
تعالی حضرتلرینه بو جهتله جواب ویرمش. وذات حقک تعریفنه ربنا صور عالمه

على حقيقة فيه لا يكون لغيره فالسؤال صحيح على مذهب أهل الحق
والعلم الصحيح والعقل السليم والجواب عنه لا يكون الا بما أجاب به [illegible]

ترجمہ

[illegible] صحیح ہے؟ یہ کہنا کہ ماہیت یہ سوال ہے، مطلوب حقیقیہ
سوال ہے، یہ کہنا کہ کیا نفس یہ حقیقت اور یہ ہے یا نہیں ہے۔ اور یہ کہنا کہ
حیوان ہے جنس وضاحت ہے کیا قبیل سے ہے؟ یہ کہنا کہ یہ اشتمال واجب ہے
حیوان ہے جنس وضاحت ہے کیا قبیل سے ہے؟ یہ کہنا کہ یہ اشتمال واجب ہے
صحیح نہیں ہے اور کہنا کہ یہ جنس اس لیے ہے کیونکہ کیا نفس
آنے غیر ہے اور یہ حقیقت اور یہ ہے یا نہیں لازم کلی ہے یہ اور یہ
سوال، اہل حق و علم صحیح و عقل سلیم مذہب اور یہ صحیح ہے اور یہ جواب
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جواب دیا کہ ایسا ہی ہے۔

ترجمہ

یہ کہنا کہ ماہیت الہیہ سوال ایسی صحیح ہے؟ یہ کہنا کہ مسائل جیسے حقیقیہ
یہ وضاحت ماہیت الہیہ سوال ایسے کہنا کہ مطلوب حقیقیہ سوال ایسا ہے اور یہ
و ماہیتیہ سوال ایسے کہنا کہ مطلوب حقیقیہ سوال ایسا صحیح ہے۔ حضرت شیخ ابو
کندی مطلوب اور یہ مسائل حقیقیہ سوال ایسا صحیح ہے۔ حضرت شیخ ابو
رضی اللہ عنہ نے کہا ہے ماہیت حقیقیہ سوالیہ صحیح اور یہ بیانیہ ہوتی ہے، کہا ہے
زید بن اطفال ایجوبہ۔ یہ کہنا اہل مناطقہ نے ماہیت بایدہ اور یہ ضائع
اطلاق اور یہ وضاحت جنس ایسے وضاحت ہے کیا ہے (ہ) ایسے ماہیت حقیقیہ
مرکب اور یہ جنس اور یہ وضاحت [illegible] قطع (ہ) ایسے ماہیت حقیقیہ
سوالی باطل ہے؟ صحیح نہیں ہے (ہ) حال یہ کہ یہ حقیقیہ مطلوب کیا نفس
اور یہ ہے یا نہیں ہے۔ اگر یہ ایسا ہے آنے کہ یہ حقیقیہ مطلوب
اور یہ ہے یا نہیں ہے۔ اگر یہ ایسا ہے آنے کہ یہ حقیقیہ مطلوب
لازم کلی ہے یا نہیں ہے۔ اور یہ کہنا کہ کیا نفس حقیقیہ یہ حقیقیہ مطلوب ہے یا نہیں
مطلوب اور یہ حقیقیہ کلا مقدم۔ نتیجہ آنے سوال مطلوب اور یہ حقیقیہ
سوال۔ یہ صحیح ہے۔ تحقیق حقیقیہ حقیقیہ جواب اور یہ طرز کلی ہے۔ یہ
آنے کیا نفس اور یہ حقیقیہ کیا نفس غیر نہیں اور یہ کلی کہ کلی ہے۔ اور یہ کہنا کہ

[illegible] ؛ جواب دیده) دیدی. و بو تقدیر حکم، حقیقت حکم حضور [illegible]
نکی، آندن عدنده فرعدنه موسی علیه السلام ده وحی علی الطور اولدی
چول حکمنده تقصیر اولدیغی نسبتله "بنده ایدی". برقچ حقیقتده بنده رؤیت
ایدر وفرعون عدنده بو جواب ایله موسی علیه السلام صدق دعوای مالدیرو [illegible]
دیکه صحبت سابقه سیله آنی اظهار ایده مدی. کلیه حضاره حمل ایدیلدیکی
طوغه تزویره صحابه. موسی علیه السلام ظاهر ده کندیسنه سؤال اضافیه جواب
ویرمکله بار فرعون سؤاله قارشی لوکه اولدیغی حالده. یعنی بو بیت طعنیچی
حقه اضافه ایله وفرعون موسی علیه السلام بو حالده غیری ایله جواب ویرمکه [illegible]
بلدیکدن اجنبیه خطاباً (سزه کوندیلدیکی بزکی الیه مجنونه؟ یعنی بنم کندیسنه
سؤال ایتدیکم شیئی علی آندیه مشغولدر. زیرا او شیئی معلوم ایله اصلا مشغول دکلدر)
دیدی. زیرا ماهیتالیه یه حقیقت حقی، حقیقه غیری کیمسه یلمز.
امه فرعدنه کلمه ده ایکی وجه وار در: بری، فرعون حضاره کوزلن
موسی علیه السلام دعاسنی کتمک ایچون (ای حضار باقکز بنم الهکز حقیقه
سؤال ایتم؟ او قواعد منطقیه واقف اولدیغی ایچون، ماهیتنه غیری ایله
فصلده ترکیب ایتمکه یکدی، یا حقیقت اضافیه جواب ویردی. یعنی سؤالمی
اکلامیه رق) دیه ایدی
ایکنجی، حضاره قارشی صورتده ظاهر ده موسی علیه السلامه سوئی ظن ایله صورتده
باطنده موسی علیه السلام جوابی یعنی لوکه اولدیغی جواب اظهار حقیقتی واسطه یله
تزویره (یعنی سؤال ایتدیکم شیئی علی آندیه مشغولدر. زیرا حقیقت حق،
حقیقه غیری کیمسه یلمز معلومکز دکلدر. نیاز موسی یولدیکی جنیده حضاره بیلدیرمه
واسطه قصد ایدیلدیکی حالده متحیر. آنک وظیفه ذات مطلقه رجوع دکل، صفات
الهیه یه رجوعدر. وبالنده سؤال اظهار وقتنه اضافات ایله جواب ویرمکی دیه ایدی
الهیه یه رجوعدر. وبالنده سؤال اظهار وقتنه اضافات ایله جواب ویرمکی دیه ایدی

[فالسؤال صحیح فان السؤال عن الماهیة سؤال عن حقیقة المطلوب
ولابد ان یکون علی حقیقة فی نفسه واما الذین جعلوا الحدود رکبة من جنس
وفصل فذلک فی کل ما یقع فیه الاشتراک ومن لا جنس له لا یلزم ان لا یکون

منطقیه ج ماهیت ایکه جزء نه ترکیبیه بریاو ماهیت نسبهٔ اعراضیه
آنکه دیگر ماهیت بنفسه مشترک اطلاق بکلیا (جزء مشترک) واقع شود
دیگر ماهیت نسبهٔ ساده وجزء ماهیت نسبهٔ اخص اطلاق
او ماهیتی سایر اندیه تقریبه و مستقلاً بماهیت قبلاً. اعم مشترک او دیگر
جزء اطلاق (جنس) و جزء به اخص و ماهیت ساده او جزء کلی به
(فصل) و بواین جزء دیگر بترتب Body کلی حقیقه (نوع) تسمیه اطلاق.
واخیره فصلان جنسیه اضافیه مستقل بماهیات نوعیه Body اطلاق.
مثلاً انسان، بر ماهیت مرکبه اطلاق حیوان ناطق جزء اندیه دیگر
(حیوان) انسان نسبهٔ جزء اعم اطلاق انسان بسایر حیوانات مثل فرس
او جزء مشترک ناطق وفق انسان نسبهٔ جزء ساده اطلاق نوعیات غیر
او جزء جنسیه. ناطق وفق انسان نسبهٔ کلیات (آت) حیوان
سایر انواعدن فصل وتمیز اندیه (فصلیه) کلیات (آت) حیوان
صاهلة. (حصان) حیوان ناهقة. وبنابرین آت وحمار بر
ماهیت نوعیه اطلاق فصلان جزء مشترک او جزء حیوان جنسیه اطلاق
ماهیت نوعیه اطلاق فصلان جزء مشترک او جزء حیوان جنسیه اطلاق
تحصل اینکه در وهکذا علوم وفنون ذکر اولنان مسائل وابحاث
موضوعات بر نوع اطلاق فصلان تعریف اطلاقلری.

حقیقت / اطلاق باری او ماهیتلر جنس اولان فصلدن
امری فعلدن. حقایق یعنی ماهیت / اطلاق باری او ماهیتلر جنس اولان فصلدن
مرکب اولمق دقیقه واقف اولمق و حضاره بو حقیقت تعریف ایجون لازم
بولمق ایجاب ایدر وبنابرین حکم وعقلا فعلدن مطلع اولمق بو حقیقت
واقف وکل ایدر. آنلر ماهیت حقیقه آنجق جنس اولان فصلدن ترکیبده اعتبار
قیلمق اطلاقلرنده فعلدن مشتق، مسمی عبارتلرنی طرفنه بولنمق جواب
ویرمک جهتنه نظر اولنور، مسمی عبارتلرنی آنلرده بولنمق وجهله

سؤال ایجاب این سؤال است . تا کہ ابوکندی نفسنده مطلب اولین شبیه آنرا شنود و اولین شبیه سؤاننده آنرا تعریف نماید . امری حقیقت امر بیله علمای نص جواب جواب و بدین اظہار ایتدی . امدی آنرا قصد ایلدیکی حالده فرعون مبادرت اعلی اطلاق ظاهر واقع اولدیغنه وقتا کہ آطا صادر اولمیه اولان شبیه سؤالیه ظاهر اولیکه او طرفدن کذیلنه سؤال اخفا شبیه جواب رکلدی و محقق فرعون او یونه غریب این جواب ویرمز اولدیغنه بلدی . بناءً علیه اصحابنه دیدی . سزده کوندیله یوکز الله محبوندر یعنی بنم کذیلنه سؤال ایتدیکم شبیه علمه آندن مشورد . زیرا او شبیه سحاب اولمه اصلا تصور اولنماز .]

شرح

سحاب اطلاق کہ فرعون حقه خلافنه و اغفال زمره مظهر بولمقدن ایدی . آندن دنیه وزعامت توصیه رتبه اولان دعوای ربوبیتدن باب سنه اولمه شعبه صورتنه اجرای خلافنه موفق اولمق حیله کتیدی . نتایم آنده موسی علیه السلام حقیقت الهیه دائر سؤال ایتمی ویرمیوب ، بلکه موسی علیه السلام اتخاذ ایتدیکی مقصوده واقع اولمی زیرا ایتمی ویرمیوب رکل ، بلکه موسی علیه السلام اتخاذ ایتدیکی مقصوده واقع اولمی زیرا فرعون ربی جاننده یالنکز کوندرلمکی دعوی ایدر موسی علیه السلام سمه جواب ویرمیوب دره حکی کوستردی و علاوه برسلیمه شبه ی بدیکی حالده دره حکی جواب ایله موسی علیه السلام دعواسنی صحتنه استدلال ایتمی ایچون ماهیت الهیه دائر سؤال ایتدی ویو سؤالی وزراء وحکمنه بر طاقم بیلمز خلقه ارائه ایتدی و قرآنه کریمه ذکر اولنمیوب آنده سؤال (ما ربّ العالمین) لفظی ایدی بنی (ربّ العالمین حقیقتی نه ؟ حقیقتی نه ؟) دیدی . حالبوکه فرعون معلوم ایدی کہ سؤال حقیقت و حقیقتده دائر سؤال اطلاق وقتا آنده ماهیت حقیقیه و حقیقتده دائر علیه السلام جواب ویرمز ، بلکه جواب اضافی شبه بنی صفات و احاسیه جواب ویرر جواب ویرمز ، وحکمی ایله مقصوده استغاله ایتکلری و مظهر نزع سحره بر شبهک حقیقتی تعریف حسنی و فضلی ایله اظهار حیرتلرینه بر شبهک محققیته سؤال اطلاق وقتا ، مطلق حسن و فضله مرکب اولمه برحقیقتک تحت اطلاقه لزوم ایتمی . زیرا فرعونک

امین هر خلیفه رسول ایسه ده هر رسول خلیفه دکلدر

[illegible]

[illegible] خلیفه قلیج صاحبیدر و عزل و ولایت صاحبیدر [illegible]

[illegible]

[illegible] حال بوکه رسول اولان ذات [illegible] اکر رسول اولان ذات، احکام الهیه یی [illegible] عباد الله تبلیغ ایله مأموردر [illegible] تابع اولان مؤمنلری [illegible] قلیج ایله [illegible] ایلرسه هر خلیفه و هر دم رسول [illegible] (ما علی الرسول الا البلاغ) [illegible] بو صورتده خلافت [illegible] احکامی تأیید و تبلیغه مأمور [illegible] احکام مستقله ایله کلمه ذاتدر [illegible] هر رسول دخی خلیفه دکلدر [illegible] یعنی رسول اولان ذاته ملک و ملکه تحکم اعطا اولنمادی [illegible] (فوهب لی ربی حکما و جعلنی من المرسلین) [illegible] حال بوکه بو رتبه لر جنابی حضرته اعطا اولنمادی.

[واما حکمة سؤال فرعون عن الماهیة الالهیة فلم تکن عن جهل وانما کان عن اختبار حتی یری جوابه مع دعواه الرسالة عن ربه وقد علم فرعون مرتبة المرسلین فی العلم فیستدل بجوابه علی صدق دعواه وسأل سؤال ایهام من اجل الحاضرین حتی یعرفهم من حیث لا یشعرون بما شعر هو فی نفسه فی سؤاله فاذا اجابه جواب العلماء بالامر اظهر فرعون ابقاء لمنصبه ان موسی ما اجابه علی سؤاله فتبین عند الحاضرین لقصور فهمهم ان فرعون اعلم من موسی ولهذا قال له فی الجواب ما ینبغی وهو فی الظاهر غیر جواب علی ما سئل منه وقد علم فرعون انه لا یجیبه الا بذلک فقال لاصحابه ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون ای مستور عنه علم ما سألته عنه اذ لا یتصور ان یعلم اصلا]

ترجمه

[وفرعونک ماهیت الهیه دن سؤالنه حکمتنه حکم عن جهل واقع المادی. بلکه امتحاندن طولایی اولدی. تاکه ربندن دعوای رسالتیله برابر آنک جوابنی وفرعون علمده رتبهٔ مرسلینی بیلر ایدی. تاکه آنک جوابیله دعواسنک صدقنه استدلال ایلیه و حاضرین اجلندن

(استم اعلم بمصالح دنیاکم) نبه (دنیاکزه اشیاده سز دها ای بیلیورسکز) جمله سی آیته برتقاضل نسبتی ایدر وصلی الله علیه وسلم افندمز احیاء کرامتلرینی بوتقاضلی آندن مصالح دنیایه دائر اولانلرینی اعتراف ایدر. حال بوکه پیغمبرمز علیه آلت جزئیاتی خیلی اطلاعی شامل بولنمقده. بونک ایچون الله تعالی حضرتلری کندی نفسی (کل شیء علم) نبه (هر شیئی بیلیجیدر) قاعده مدح ایدر واحیاء کرامتلرینی مصالح دنیاده پیشوا افندمز دها عالم اولملری، صلی الله علیه وسلم افندمزک بوبله مصالح دنیاده خبرت اولمامسندن ایدی. ومصالح دنیانک علی وجه الکمال اکثر جهال ام جمعی بدیهیدر. حال بوکه صلی الله علیه وسلم افندمز، امور غیبیه اولمق امور دنیویه یه قیاسن بیضلیه مشغول اولمادی. بلکه انبه استغفال اهم ایچیده اهم اولان امور کلیه یه نبی علم نبوت ورسالتله ایدی. آیته بوها بوتقاضل نسبیه مستدلرک انصاف نظرلرینی ایضاح ایتکله شهادت غیبیه وقف قیلدم. اکر محکمه دولت مناسبتکاه تفکر بوادنی امر فوسنی عیه اطلاع ایلسه انکله مشغول اولمازدی

ته

[وقوله فوجدت هکذا، یرید الخلیفة وجعلنی من المرسلین یرید الرسالة فی کل شیء خلیفة فالخلیفة صاحب السیف والعزل والولایة والوصول لیس کذلک انما علیه البلاغ وما یسأل به فان قاتل علیه وجاهد بالسیف فذلک الخلیفة الوصول فکما انه ما کل نبی یوتی کذلک ما کل خلیفة ای اعطی الملک والتحکم فیه]

[وانه (یعلم ما هم فیه) ترجمه توقف خلافتی مرادیدر (وانی جعلنی من المرسلین خلیفة) یالکز خلیفه دیکدر. بونده مراد یالکز خلیفه دیکدر. خلیفه سیف وعزل وولایه صاحبی دیکدر. حال بوکه یالکز خلیفه دیکدر. آنجق آنده اوزره ایسه اولدقلری شیئی ایچون لازم کلان ایته اکر آنده اوزره قاتل ایسه وآنی سیف ایله جهاد ایتمش ایسه خلیفه دیکدر. نه که هر نبی یوتی دیکدر. کذلک هر خلیفه یوتی دیکدر. بلکه آنده حکم ایدنلرک اعطی الملک والتحکم فیه ایدکلری دیکدر.]

(یعلم ما هم فیه) ترجمه شروح (وانی جعلنی من المرسلین) قوله (فوجدت هکذا) بنی صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینک مرسلین اولدقلرینی اعتراف ایدر. حال بوکه مرسلین اولمق خلیفه اولمقدن اعلی ومرتبه جهتیله اعلی ایکن (جعلنی من المرسلین) قوله (فوجدت هکذا) خلیفه اولدقلرینی اعتراف ایدر. بونک جوابی بوکه مرسلین اولمق خلیفه اولمقدن اعلی ومرتبه جهتیله اعلی ایسه ده کندیسنه خلافت احسانی مرادیدر. (وانه وکذلک یقول) قوله

جناب حق کندیسنه خلافت احسانی مرادیدر. (وانه وکذلک یقول) قوله

(بکل شیخ علیم) قطعیه سبع ایده. اوده محققه صلی الله علیه وسلم آندن مصاع زیاده
کسلیندن دها عالم اطلاقیه اصحابیه اعتراف ایلیه. زیرا کندیسی ایچون یوزده هزت
یوقدر. چونکه اوعلم زوقه وتجربه ده یوسف علیه السلام بوندن عالمه اشتغال ایتدی
کله آنک اشتغاله اهم بجنیه اهم ایدی. اوده بوسی اوده عظیمه وقف قیلیم. اگرکه
آنکله اشتغال ایتمکله منتفع اولوردی

ع

بن کرد مصر عزیز اولدی وکرد هفت هضرت علمه کلمه یه واردی الهیه حقه یرینه
کتیرمکه نظارت. موسی علیه السلام جناب هضرت اولوالعزم علم کی
کتیرمکه نظارت. موسی علیه السلام کندیسنه متعلق اطلاعه تبعه علیه یاپمق قدرتی
کامل اولدوکه موسی علیه السلام کندیسنه متعلق اطلاعه تبعه علیه یاپمق قدرتی
ویرمیه اسم الحکم احاطه ایدیه اسم جناب فطرت اولوالعزم جناب هضرت
ویرمیه اسم الحکم احاطه ایدیه اسم جناب فطرت اولوالعزم جناب هضرت
ودایع مصالحیه مانع اطلاعه بیلمیدی. شایکه اسم ظاهر احاطه اسم باطن
ودایع مصالحیه مانع اطلاعه بیلمیدی. شایکه اسم ظاهر احاطه اسم باطن
احاطه مغایر تشنه بوسی اوده الهیه حقه - عالیه حکمت هضرت تراتیدی
احاطه مغایر تشنه بوسی اوده الهیه حقه - عالیه حکمت هضرت تراتیدی
وهضرت هضرت علمه کی کلمه بوزدکه جناب هضرت - یوصف اولوالعزم موسی علیه السلام
وهضرت هضرت علمه کی کلمه بوزدکه جناب هضرت - یوصف اولوالعزم موسی علیه السلام
رتبه کی ویرمیه قدرتی ویرمدکه کتریکه بیکی آلتی یوز اوتوز اوچ سنه جناب
رتبه کی ویرمیه قدرتی ویرمدکه کتریکه بیکی آلتی یوز اوتوز اوچ سنه جناب
لازم کلدیکی بیلمیدی. شایکه موسی علیه السلام آنا (اگر بوندن صکره سکا بر شیئه
لازم کلدیکی بیلمیدی. شایکه موسی علیه السلام آنا (اگر بوندن صکره سکا بر شیئه
صورمیم سکا مصاحبت ایله) دیدیکی ایچون جناب هضرت کندیسنه بر شیئه صورمیم
صورمیم سکا مصاحبت ایله) دیدیکی ایچون جناب هضرت کندیسنه بر شیئه صورمیم
امریه شیئاً اولیه سوال ایتمکه (هذا فراق بینی وبینك) دیه آیه کریمه
امریه شیئاً اولیه سوال ایتمکه (هذا فراق بینی وبینك) دیه آیه کریمه
واردی یاکنه هضرت - عالیت ایتدی وجناب هضرت انصافنه نظا ایتدکه کندیسنه
واردی یاکنه هضرت - عالیت ایتدی وجناب هضرت انصافنه نظا ایتدکه کندیسنه
موسی علیه السلام وموسی علیه السلام ده کندیسنه بیلدیکی علم موهبه اطلاعه اعتراف
موسی علیه السلام وموسی علیه السلام ده کندیسنه بیلدیکی علم موهبه اطلاعه اعتراف
ایدیه.

امدی جناب هضرت موسی علیه السلام وقتیکی واقع اولان بو اعتراضی حقیقتده (سن
امدی جناب هضرت موسی علیه السلام وقتیکی واقع اولان بو اعتراضی حقیقتده (سن
وقتاً اصاطه ایتدکلک شیئه نصل صبر ایدیرسک) دیکی قاعده یه مرتبه اولدی. زیرا
وقتاً اصاطه ایتدکلک شیئه نصل صبر ایدیرسک) دیکی قاعده یه مرتبه اولدی. زیرا
جناب هضرت بوسوره یه موسی علیه السلامی مجموع آیتده ایدی بو اعتراضلرنه باده کی
جناب هضرت بوسوره یه موسی علیه السلامی مجموع آیتده ایدی بو اعتراضلرنه باده کی
علاج اطلاعه وبوقاصیل بنی حرمنه اغاضه آیتلرنه ناسی حقه کی حیرتلرنه
علاج اطلاعه وبوقاصیل بنی حرمنه اغاضه آیتلرنه ناسی حقه کی حیرتلرنه
امت محمدیه ده طاهر اولدی. شویله که صلی الله علیه وسلم افندمز زمانی ضبط
امت محمدیه ده طاهر اولدی. شویله که صلی الله علیه وسلم افندمز زمانی ضبط
آغاز صلاتنه آشلامغه مشغول اولدقلرنی مشهور حدیث (لو ترکم لاقام)
آغاز صلاتنه آشلامغه مشغول اولدقلرنی مشهور حدیث (لو ترکم لاقام)
بنی (اگر ترک ایدیرسکز سزه خطاب ویرزدی) بیوردی. بونده اوزره اصحاب کرام
بنی (اگر ترک ایدیرسکز سزه خطاب ویرزدی) بیوردی. بونده اوزره اصحاب کرام
تفحص ترک ایتدیلر. اوسنه حب آنه اولدلر. صلی الله علیه وسلم افندمز اصحابه یکزاده
تفحص ترک ایتدیلر. اوسنه حب آنه اولدلر. صلی الله علیه وسلم افندمز اصحابه یکزاده

ایسے ہی صاحب (علم) ہوں ایسے ہوتے ہیں موسیٰ علیہ السلام جیسا علم رکھنے والے کو خضر کی جستجو کرنا اور موسیٰ علیہ السلام کا خضر سے سوال کرنا اور خضر کا موسیٰ علیہ السلام کو جواب دینا سب کچھ ذکر کیا گیا ہے (اگر یہ سوال و جواب نہ ہوتے) تو موسیٰ علیہ السلام کی خضر سے ملاقات کیسے ہوتی اور خضر موسیٰ علیہ السلام کی کیسے رہنمائی کرتے اور موسیٰ علیہ السلام کو خضر کے پاس جانے کی ضرورت کیوں پیش آتی۔ اور خضر کا موسیٰ علیہ السلام کی رہنمائی کرنا اور ان کو کشتی کے سوراخ کرنے اور بچے کے قتل کرنے اور دیوار کی مرمت کرنے کی حکمتیں بتانا یہ سب کچھ ایسی باتیں ہیں جو صاحب علم کے لئے ضروری ہیں۔ پس موسیٰ علیہ السلام کا خضر کے پاس جانا خضر کا صاحب علم ہونا اور موسیٰ علیہ السلام کا خضر سے سوال کرنا اور خضر کا جواب دین

(از سائلت عدة شيخ بعضها في تصانيفي) يعني (اكثر بنده صفحه مطابق شده سوال
ايديكم بعضا مصاحبلطه ديدم. نمايندگي اني كثير محترمه بنده ايديم وقتكم
آمنه خانم واقع اولدي. حضرتلرنك (هذا فراق بيني وبينك) بيورديقلري (اشته بو
سنك وبنم بينمده فراقدر) ديدم وسوه آقا بابيه ديدي وصحبتي طلب
ايتدي. زيرا او آقا مصاحبلطه بولنمقده نمرايم انظار ديقتنه آلنده اولديغي تبيين
قدرني عالم ايدم. بونلر اوزنجه سوي سكوت ايتدم وفراق واقع اولدي.]

ح

يعني حضرت عبد الحميد سوي عبد الحميد آيلسنك حكمتنه كلمز سبب بودركه الله تعالى ورسوله
سوء ادب (يا ايها الذين آمنوا لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي ولا تجهروا له بالقول
كجهر بعضكم لبعض ان تحبط اعمالكم وانتم لا تشعرون) بيورديغي حالده بوقوعلنده
سوي ومنسوبلري وياقنلك قدرني بيلمه لري وبالله حضرتلرينه بوقوعلنده
توقف ايتدكلري وجهنابي حضرت سوي عبد الحميد سوء ادبلرني محققه بيلديكلري
حالده

حضرت تعالى حضرتلرينك بالاده ذكر اولنان قول شريفلري، خاتم انبيا به نازل اولان قرآن كريمك
قرآنلرنه منضم ديكلري، حال بوكه سوي حضرتلري نازل اولان قرآن مجيد منزل وكل
قرآنلر منضم ديكلري. حال بوكه سوي وحضرت عبد الحميد نازل اولان قرآن كريمك بوقوعلنده توقف
ايتدكلري. نمايندگي بالله نازل اولان حضرت حق تعالى بوقوعلنده توقف
نوجه ايدر واولور؟

جواب

بوحكم رسول وياقنلك ايجي شبهه اولمايه جمع بوقوعلنده عبد الحميد نازل اولان
بوحكم رسول وياقنلك ايجي شبهه اولمايه جمع بوقوعلنده عبد الحميد نازل اولان
كتابده بومعنى مندرجدر. بنا عليه بنك امتنه تبليغ ايديكي قولي حقده
وبالا

موقوف اولين على بيانيه . جناب حضرت آه (وكيف تصبر على مالم تحط به خبراً)
بين (سوء علم وقوتي ايم احاط ايتديكلك شيئ تصور ايدرسك) ديزايدي . حضرت
عبد الله دخي بوقوطه (بوده يرعلم واردركه اوعلم زوجه ايم طاهره الطاهره
نصدكه سنك بيلديكك علم به بيلم) ديب اولمه . شايد حضرت خضر عليه السلام
موسى عليه السلامه وعلم يالتي رحمي كندينه نفي ايتدكه واضاف ايدرك (سنك بيلديكك
علم يالتي به بيلم) ديمه . وحضرت بيلديكي علم موسى عليه السلامه بيلديكي سوزي كوزده
واتع (هل اتبعك على ان تعلمن مما علمت رشداً) بين (سنا تعليم اولنانه
علم رشدكه سنا تعليم ايتمن شرطيله سنا تابع اولا بيلرمي يم) قوطي شهدده . ويو
عدم علمك سبب عبد السلامه شايان غيرتنه نقصه ايراث ايتيه كي بالاده ايضاح
ايتمكه ايدي .

متن

[واما حكمة فراقه فلان الرسول يقول الله فيه (ما اتاكم الرسول فخذوه
وما نهاكم عنه فانتهوا) فوقف العلماء بالله الذين يعرفون قدر الرسالة والرسول
عند هذا القول وتعلم الخضر ان موسى رسول الله فاخذ يرقب ما يكون منه
ليوفي الادب حقه مع الرسول فقال له (ان سألتك عن شئ بعدها
فلا تصاحبني) فنزاه عن صحبته فلما وقعت منه الثالثة قال له الخضر
(هذا فراق بيني وبينك) ولم يقل له موسى لا تفعل ولا تطلب الصحبة
لعلمه بقدر الرتبة التي هو فرع التي انطقته بالنهي عن ان يصحبه
فسكت موسى فوقع الفراق]

ترجمه

[واما حكمت فراقه كلمه جناب الله تعالى رسول حقنده (ما اتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه
فانتهوا) بين (رسول كيتوردكي شيئ آلكز واكتدكي اينكه شيدن توقف ايلكز)
بيورمشدر . شايد موسى عليه السلام رسول الله بوقوف عندنده واقف
اولديغي وحضرت خضر صحبتنده بولندقجه موسى عليه السلامك رسولانه
مقامنه رعايت ايچون آندن صادر اولان شيئه مخالفتدن اجتناب ايتمك اوزره ادب
مقتضاسني ايفا ايچون آندن صادر اولان شيئه مخالفتدن اجتناب ايتمك اوزره ادب

بانشأة دنيوية وجود حقيقة استمرار كما ايده وعدته فاية وخاتمة والقرءة
وقتية وبا خود نشأة اخروية انتقال ابدى صرف وقتية واقع اولمز.
نبا رعيم موسى عليه السلام، اطاعم يا كتاب ايله وحضر عيسى عليه السلام ايله، اطاعم ولاستيله طاغو
اولديغى ايجون دوام حسنه ى محمدية وملادى. زيرا اسم ظاهرى ايله اسم باطنى بدبر ندن مختلف
واطاعم ايدبرنده مخالفدر. ايشته موسى عليه السلام جنابى حضرة انطاره جسيله
بيلديركى "انك من عند الله مدفعه اطاعم بشريه كندسنك علم وقوفى يوقدر
يعنى حضرة موسى قبلك الله تعالى امريله قتل ايتديكن بيلمزسين.
حضرة عيسى عليه السلام قتل غلام جسيله آنى اتقاظ ايتمه زيرا موسى عليه السلام نك
علم وقوفى اوزرينه اعلم ايدى؛ الله تعالى حضرتلرنى قرآنده كريمده (فوجدا
عبدا من عبادنا آتيناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما) قوليله
تزكيه وتعديل بيورديغى حضرة عيسى عليه السلام بركى افعالى اعتراض وانتقاد ايتمزدن
وحضرة خضر عليه السلام تزكيه وتعديل ايتمه وآنك حقنده حسن شهادتى بيورمايله
موسى عليه السلام بو تزكيه وتعديل سرّ رتبه غفلت ايتدى وموسى عليه السلام
حضرة خضر اعراض وقت، جنابه حضرة آقا (فان اتبعتنى فلا تسئلنى عن شئ
حتى احدث لك منه ذكرا) يعنى (اگر من بنا تابع اولورسك بنه سكا آندن
خبر ويرنجه يه قدر بنا بر شيدن سؤال ايتمه) ديمه ايدى. موسى عليه السلام بو شرطه ده
غفلت ايتدى موسى عليه السلام حقنده تزكيه بيورديغى زمان حضرة الهيدن
غفلت ايتدى. زيرا شريعته محل عجزدر. ان نسيانه واردر. بنا عليه
حضرة خضر واقع اولمه. موسى عليه السلام غلبة بشريته جسيله كندسنه واقع اولان بو نسيانه وغفلته
جسيله مؤاخذه اولنمغى كبى. امة محمدية نسيانى نزدن طولايى برلرده مؤاخذه
اولنمايز. نبى صلى الله عليه وسلم افندمز (رفع عن امتى الخطاء والنسيان) يعنى
بزم امتدن خطا ونسيان رفع ايدر) بيورمشدر. اگر موسى عليه السلام، جناب حضرة من عند الله

آنده بیله بلدا جنه ، دیلرده تسویه ایتمه عقاب ایتمه . وقرآنده لریده حضرت
یعقوبدن اونوده (ولو شئت لاتخذت علیه اجرا) بن (أدعوا الیکم ایلاکم
مقابل اجر آیستیورمم) دیمی . آنده بو اعتراض اونوده جناب خضر ، اوچنجی ده
بویله یاپمه دیمکله ، شیعه عبد السلامه آنکه کبی سنده جوابنی بلدا جنه صوروب مهمله ده
شمدی بنا بو یه اعتراض ایدیجکسک طرزنده جواب ویردی ویوسکله ی
موسی علیه السلامه خاطرنه گتردی وجناب خضر موسی علیه السلامه مرگشتنده
نوبلرده باشنه وهاره صوچه احوال وایدیکه آنلری ذکر ایتدی بو احوالده
رضی الله عنه حضرتلری اولدی وکلیم موسی علیه السلام ، مقام نبوتی جهتیله
جناب خضر حقنده تحمل ایده مدی ، جناب خضر طرفندن آخرده قتل غلام ، تعیب سفینه
واقعه جهاد حالنده جنابندن اولمه اونوده اوچنجی ایرا ایتمه . حتی صلی الله
علیه وسلم افندمز (لیتنا اخی موسی صبر حتی یقص الله علینا من انبائهما)
بیورمه (نه اولایدی ؛ قرنداشم موسی صبر ایدیدایدی ؛ تاکه الله تعالی بزه آنلری
خبر اندره جقدی ؛ بیورمایدی) حضرتلرینک بیورمه لرنجه اونوده ، موسی
علیه السلامه سکوت ایدیب اعتراض ایتمی تمنا ایدی .
وجناب شیخ رضی الله عنه ، ای الیس خضر علیه السلام ملاقی اولدقی جناب
خضر آنده (سید موسی بن عمران علیه السلام ایچون ، طوغریلق کوندرمه ی یا نه
زمانه اجتماعنه قدر گتدی اونوده گیه احوالنده بیله مسئله حاضر لامه
نمایه اجتماعنه قدر گتدی اونوده گیه احوالنده بیله مسئله حاضر لامه
ایچون او اندره اوچنجی صبر ایده مدی) بیورمشدر .
اولوالعزم پیغمبرلرندن علم ظاهری وحضرت
علیم السلام موسی علیه السلام کبی
علم باطنده موسی علیه السلامه تفوقی اولان خضر علیه السلام کبی ذاتلرک
علم ظاهری شاه عالمینه نقصه ویرمز . بزدن اعظم ظاهر و باطنده
علم ظاهری شاه عالمینه نقصه ویرمز . بزدن اعظم ظاهر و باطنده
اقتضا آنه تابعدر . آما مغایر اولدقلری احوال صورتده اونلرک
ظاهرنه اقتضا آنه تابعدر . آما مغایر اولدقلری احوال صورتده اونلرک
وتبلیغ مأمور اولدقلری بو وقت شریفده ، ارتبلیغده کندلرینه تقرر ایدن کلمه ایچون
وتبلیغ مأمور اولدقلری بو وقت شریفده ، ارتبلیغده کندلرینه تقرر ایدن کلمه ایچون
سرقدر دنه تحمل ایدرلر . آکر خضر علیه السلام ایسه ، نبوتدن جزئی دکل ،
نبوتدن باطنی اولان ولایتدن جزئی دکل ، آنلرده مرتبه اعلای

متن

[فاذا لخص اقامة الحجة منه فاخبره على ذلك فذكره بقضية من فاجر الى غير ذلك مما لم يذكره نبي صلى الله عليه وسلم انا لسكت موسى عليه السلام ولم يعترض حتى يقص الله عليه من امرها فيعلم بذلك ما وقوله عليه موسى من علم منه اذ لو كان عن علم ما انكر مثل ذلك على الخضر الذي قد شهد الله له عندهم وزكاه وعدله ومع هذا فقد موسى عن تزكية الله له وعما شرطه عليه في اتباعه حجة بما اذا نسيا امر الله ولو كان موسى عالما بذلك طاقاك له الخضر مالم تحط به خبراً اي الى علم لم يحصل لك عن وقوعه كما انت على علم لو اعلمه انا فانضف]

ترجمه

[امدی خضر، اکا من فیاجر اقامهٔ حجتی کوستردی. او بطا عتاب ایتدی بولمیه اوچون، آنك من فیاجر قضیه سنه ذکر ایلیه. ذکر ایتدیکی شیئه بولمیه اوچون آنك اوزرینه سکوت ایلیه. حتی صلی الله علیه وسلم ایکیسنك اوزرینه قیامت قوپه الله تعالی آنك اوزرینه حکایه بیورمیه اوچون، موسی علیه السلام سکوت ایتمش واعتراض ایتمیوب تمن ایلیدی، امدی خضر موسانك موقوف اولدیغی شیئی کندیسنه علم اولمغین اولدیغی کبی بیلدی. زیرا اگر کندیسنه اعلام ایلیه؛ الله تعالی موسی علیه السلامه کندیسی اچوبه شهادت ایتدیکی وتزکیه ویلدیکی ایتدیکی حالده اوزرینه بونده صلی انکار ایتدی ومع هذا موسی علیه السلام الله تعالی کندیسنی تزکیه ایتدیکی واتباعنده آنك اوزرینه شرط ایتدیکی شیئه. اما الله اونوتدیغی وقت، نه حجتدر دیو غضبت ایتدی واکر موسی علیه السلام، بطا عالم اولدیغی؛ خضر حقنده، آنك (مالم تحط به خبراً) یعنی (وقتا احاطه ایتدیکك شیئه) دیمدی. یعنی بر علم اوزرینه کیم بطا وقوعنه عالم اولمادی. تعلم من علمی اوزره معه که بو آنك بیلم دیکدر نباید عدم انصاف ایتدی]

شرح

یعنی خضر، موسی علیه السلام، اجنه المقتبس دیوارك تعمیر ایتدیکی کوستردی بونك

انزله الله اليه ووصف نفسه بالفقر الى الله في الخبر الذي عنده]

ترجمه

[اسدی مدینه کلدی ایکی جایه یی براقدی من غیاب انده ایدیه سقی ایتدی
بعده ظل الهیه التجا ایلدم (یاپه جغزدن بحث انزال ایدیلمکدن صکره
تقدیم) دیدم . اسدی کندیسنک سقی عینی ، الله تعالیک کندیسنه
انزال ایلدیکی خیرک عینی قیلدیک ونفسنی عندنده اولان الله فقرایله وصف
ایلدی .]

ترجمه

نبی سیدنا عیسی (علیه السلام) سلامتله وعافیتله کچیرمه طولایی محمد بن خراشک کندیسنه عیسی
علیه السلام دیاری اولان مدین جانبنه کلدی . اولاده هیبتلی صولوجه اوزره
اولمه عیسی علیه السلام ایکی قیزینی بکلیور کورنجه برادرلرینه اوزاقدن اوزره معاونت
ایدیجک هیبتلی صولوجه بعده ظل الهیه توجه والتجا ایلدی .
ظل الهیه توجهده مقصد ، مرتبه الهیه وحضرتک رتبه سنه قیاسی وروحانیتده
جسمانیتک صورتنه تجلی اولمه بنا شهوده کندینی کشف ایلدیکی مشاهده
بالکلیه خلوه جیدر . زیرا انسان کامل صورتک الهی اولوب مخلوقه وصورتک
روحانیه وجسمانیه سنه حقیقت مجموعی (الله) اسم جامعینک ظلیدر .
موسی علیه السلام ، عیسی علیه السلام ، الله تعالینک کندینه انزال ایلدیکی خیرک عینی
قیلدیک دیکی انزال اولنمه اولمق خیر ، منفعت ومنفعت مقصد اولمق علاوه
وصف علمک صورتیدر . یوحنا انجیلنده اشی عیسی ، خبر الله عنه (و انزلنا من الماء
آیتی کریمه سی علم ایله تفسیر ایتدی . بناء علیه موسی علیه السلام ، اولکی جایه یی
علم افاضه جودی کبی اولمق ، حضرت خضر اولمه ، حقیقتده
علم افاضه استغاضه ایلدیکی شهود ایلدی . زیرا بونکله ، علم انی توجه
الله تعالیدن استغاضه ایلدیکی کبی وقتده آنجق الله تعالیدندر . شوکه حقیقتده استغاضه ایلدیکی
شیئک اثری اولان جایه یی افاضه ایتمک ونفسی کندی عندنده ظاهر اولمق
خیردر ، الله تعالی ، فقرا فیضاحیاجی وصف ایلدی . زیرا فیض انجق استعداد
جعلیه حصول امور ، وخصوص فیض الهیه فائض اولمق معنای اولوب
شیئیه ، یعنی ماسوی الله کافه شیئه تحت خلوی شرطدر وفقر تام ،
غنای تام کامل مطلقه اولمق کبیدر

خواص و عوامده اشتراکی واردر. و کلام لسان ظاهر اوزره سویله‌نجه
عوام کندی فهمی درجه‌سنده معنای ظاهری آکلایه‌جغی کبی خواص دخی آکلار
ولکن خواص عوامده بو کلامدن آکلادیغی عالمی آکلامقله برابر دها زیاده‌سنی دخی
آکلار. ایشته بو زیاده‌یی آکلادیغی ایچون فهم دقیق صاحبی اولان کمسنه‌یه
(خاص) اسمنی ویرمک صحیح اولور. و بو زیاده‌یی آکلامه‌سی سببیله
عوامدن آیرلدی. شو حالده علمی تبلیغ ایدن رسل و انبیا و آنلرک وارثلری
اولان اولیا امر تبلیغده لسان ظاهر استعمالنی کافی کوردیلر. اگر انلر
کلامیزی فهم خواص اوزره سویله‌مش اولسه ایدیلر. عوام انکار ایدر و عدم اتباعله
سببیله خسران ایده‌ایجنده قالدیلر ایدی. نته کم حضرت مولانا رضی الله عنه بیورر.

مثنوی

آنچه گفتم آن بقدر فهم تست . مردم اندر حسرت فهم درست

ترجمه

بنم سویله‌دیکم شی سنک فهمک مقدارنجه‌در. بن فهم صحیحک حسرتندن اولدم

ایشته موسی علیه السلامده (ففررت منکم لما خفتکم) یعنی (بن سزدن قورقدیغم شیدن
طولایی قاچدم) بیورمه‌سنده حکمتی بودر. و آنی لسان ظاهر اوزرینه
سویله‌مشدر. اگر لسان باطن اوزره سویله‌مش اولسه ایدی (ففررت
منکم حبا فی السلامة والعافیة) یعنی بن سزدن سلامت و عافیت محبتندن
طولایی قاچدم) بیورر ایدی. ولکن فهم خواص اوزره سویله‌میوب لسان ظاهره
قصد و میل ایتدی. قرآن کریمده ناطق اولدیغی و جرایله سویلدی. لسان باطن اوزره
سویله‌مدی.

متن

[فجاء مدین فوجد الجاریتین فسقی لهما من غیر اجر ثم تولی الی الظل الالهی
فقال (رب انی لما انزلت الی من خیر فقیر) فجعل عین عمله السقی عین الخیر الذی

دعا می . آنده آکلاوش شیخی و زیاده یی آکلاوکه اوزاده وه طوروکیه یسوه
(خان) اسمی صحیح اولدی . بویله اولنجه اوشی ایچون فائده سیز اولور . شو حال علوم
مبلغ اوزره توپلمه اکتفا ایدیلر . ایشته صوص علیالسلام (حضرتلرینکم ملاحظه کی)
توقیف حکمنه بولدی . و (بن بر زوره سلامت و عافیت همنه طوروکیه قاچدم) دیدی

شرح

بعض بدکارلر حضرات . بر نه طاقیه یه تکلم ایتمکلری کبی . علوم و معارف الهیه یه کیرو طولو
شیئلر وضع اوزرلرنده اوتاده زعم ایتدکلری طاقیه لیسانی اولدیغی حال کیدرلر . تاکه طاقیه وه
باغلنه طاقه استعدادی اولیانلره کیمسه بو خصوصه بر عبارة طاقیه سنده واقف اولمیوب
وبعضیلر طاقیه کلاوزه آلیوب . بنا علیه کلاوزلی طاقیه صاحبلری طاقیه لرینی اوتاده اولان
چیچی (بو خصوصه بنی عبارة طاقیه سنه کوزدر) دیر . ویلسن معنی اولنه طاقیه کی
وه بنی نزاع یوقدر . و حکمدار ایچون طاقیه فهم وعلم چیچی (بو اوزره
خصوصه کیدیلمه بنی سبیله پادشاهلره بو خصوصه تنبیه اولنمه) دیرلر خصوصه
قدرینه و بیلمه آنک نظیر . زیرا پادشاهلر وزرایه احتیاج ایدوب
بلس آندن حال و شانلرینه و حکمدار احتیاج ایدوب حکمدار دخی اندن صنعه
کوره اولور . بنا علیه فهم وعلم چیچی اوزره خصوصه کیدیلمه اولنمه کیمسه قدرینی
بو خصوصه بلسه ده بیلمه و بیلمه علم مطلع اولمه کی کندینه بیلمه اولنمه
بیلمه حال اولمشدر وکندینه غیری ایچون بیلمه کی حکمت ایچون بیلمه
علم حاصل اولمشدر . بنا علیه علوم و معارف و یکنی طاقیه عارف
اولمه اولمه اولمه بنی نظر اولنمه کیمسه بنی قدرینی اولمه کلاوزلی آکلار . زیرا زعم
اولمه اولمه بنی نظر اولنمه کیمسه بنی قدرینی اولمه کلاوزلی آکلار . زیرا زعم
بیله آحاد ناس طاقیه بنی باشنه وضع علوم و معارف نقاط نظر اولنمه اولنمه
کیدیلمه طاقیه بنی باشنه اولور . ایشته بونده طاقیه لی و بیلمه علم اولنمه
کلاوزلی فهم طاقیه اوزره در .

وحاکم لی و بیلمه علیهم السلام و آندن واسطه اولنمه اولیای کرام عالمه
وکندینه تابع اولنمه کیمسه آلمشدر بو شایسته اولنمه یعنی کلاوزلی طاقیه
باغلنه استعداد ایدوب بیلمه حال اولنمه بیلمه عبارات کلاوزلی طاقیه
مقصد اولنمه . خیلاف طاقیه اوزره بو نوع کلاوزلی کلاوزلی

صلى الله عليه وسلم أخذ من أوزار الناس طبع وطبع نفس غالبا وبدا عقلاء
وأطفال ضعيف أو بدوي كبير أو عظماء تزحيج بجوري وترسه ي
وأطفال أو نزاع بأقوى مرتبة ي أشقى أو لنزع أطفال وطبيعة أطيب
مكيف أو نزاع بأقوى مرتبة ي أشقى أو لنزع أطفال وطبيعة أطيب

سنة

[وهكذا ما جاؤا به من العلم جاؤا به وعليه خلعة أدى الظرف
يقف من لا عرض له عند الخلعة فيقول ما أحسن هذه الخلعة ويراها
غاية الدرجة ويقول صاحب الفهم الدقيق الفائق على دراكم بما استحق هذه
هذه الخلعة من الملك فيطرق في قد الخلعة وضبطه من أثناء فيعلم بما قد
من خلعة عليه فيتخذ على علم لم يحصل لغيره من لا علم له بمثل هذا ولما علمت
الأنبياء والرسل والورثة أن في العالم وفي أفهم من هو بهذه الثابة عمدوا
في العبارة إلى أن لا تطلق إلا بما يقع فيه اشتراك الخاص والعام فيفهم
من الخاص فافهم العام فيه وزيادة ما صح له به اسم أنه خاص فيتميز به
عن العام فاكتفى المبلغون العلم بهذا فهذا حكمة قوله عليه السلام (فقد
منكم لا خفتكم) ولم يقل فقدت منكم هيبتي في الصلاة والعافية]

ترجمة

[أعدى يبدو آندن على عدد كبير وكلما شيئا كذلك أبوه غوص الطابع كبير،
أعدى خلعته غذاه واقف الطابع أبوه أو زين بعض أو ناع فوز لبنان أو لبغ فعال
خلعته غذاه . أعدى (أو خلعته ؛ كوبلد) وير وأنه وجه به غاية كورور
كريد . أعدى (أو خلعته ؛ كوبلد) وير وأنه وجه به غاية كورور
وحكم الجملة طالبه قد وجه صاحب (بالكلمة ؛ شيء سبيل أو خلعته سعاب الدف)
وير . بنا على خلعتك قد نبه وثابه أنك ضعفه نظايه . بريد أو فجه
وير . بنا على خلعتك قد نبه ، أو زين خلعته كبير بلد كبير به قد زين بلد . أعدى بزين شيء
خلعتك قد زينه ، أو زين خلعته كبير بلد كبير به قد زين بلد . أعدى بزين شيء
على الطابع ، كذلك غير أبوه هذا الطابع على طبع الطابع ، وقد كان أنبياء ورسل
وورثة بعض عالم ، وكذلك استلزمه بعض ثابته وه أو بكبير بعض الطابع بلد بلد ؟
عبارة وه كذلك هذا وعامة اشتراك واقع أو بكبير لفظه وقعه بلد . بنا هذا

بعضی از جاهایی که دوستان شما نوشته‌اند نفس او زیر حکم استدلال نداشته و نفس مقتضای او زیر است. استدلال این که ظاهر حقیقت حرکت نظر داده بشود او و دیگران سبب ظاهری این حجت باطل است. بنابر حقیقت ناظر الی علم و قبلیت قبلیت تکلم واقع اولاً و بالذات صفت کلام است نه صفت متکلم. بنابر این کلام موسی علیه السلام این بوده خود متکلم او را خلق و خود وحی فرستاده بخانه تحت تصرف این و بنابر موسی علیه السلام بوده ظاهر خود این فرستاده و مفاده این فرستاده و فرعون موسی علیه السلام یا حق سبحانه بخانه تحقیقه فرار این بیان. فقط عالم کون، اسم ظاهر نظر اطلاق و بایگانی همه حقیقتها تکلم، اعطای ظاهر به احکام اینها در اطلاق و حال بکار این ظاهر مقتضای او زیر شریعتها کلام انبیاء علیهم السلام است نه ظاهر این تکلم نوع کلمه این بوده، موسی علیه السلام خواه وشنیده مشهود له اولاً سبب اقرب ذکر این بوده (فقره تکلم الله موسی تکلیماً) نیز (به کرات و مرات تعبیر به طولانی فاصله) بعبودی و خود سبب اقرب و همه بخانات این آمده شنیده اولاً سبب بعید و سبب اقرب جمع بشرط صورت بگیرد و سبب بعید اولاً سبب بعید و سبب اقرب جمع بشرط صورت بگیرد، او سبب اقرب بخانات این، چون شنیده همه سبب اولاً روح کبی، او سبب اقرب بخانات این شنیده واقع الله بود سبب اقرب تدبیر این. بنابر موسی علیه السلام نه ظاهر این تکلم بوده. زیرا انبیاء علیهم السلام همه مخاطب استدلالی و بود مطالبی علمانه فلسفی اعتقاد و استدلالی این نه ظاهر این تکلم این را. بنابر این نه کلام مخلوق اهل فصاحت مرتبه‌ای و آنان کلام مخلوق بود قطعیه بود کلام مخلوق انتقال این مخلوق بیان کلامی این نه، ناقص الفهم اولاً عوام نیز شنیده استدلال این مخلوق بیان کلامی این نه، نه تبلیغ ناموزون. نه تبلیغ اعتبار. زیرا کتب کلامی علمی و شرایع علیهم تبلیغ ناموزون. نه تبلیغ صلی الله علیه وسلم اندر عطا یا خلق بود نه تبلیغ این بود که این شنیده عطای اجابت آورده یا بایع که او آورده اندر طبع طبع نفس شنیده استدلالی این بوده الله تعالی که آن نازده در شجره جلگه نه خود قائم. نازده بیگانه بدل عطا اجابت بود آورده نه دهان. نازده سورتی آورده واردو. و بلکه آنازده صفات نفسانیه غلبه اوصاف و عطا و نه تحدی بیگانه نه طولانی بدیه نوعت و تابعه نازده و دیگر این خود نفی بوده این، او عطا نازده آنان تأخیر این بود نازده و دیگر این خود نفی بوده این، او عطا نازده آنان تأخیر این بود آورده نازده بیگانه اصحاب نفسی ترجیح و تقدیم این) اشتباه کردیکه

[illegible]

في الغلط يا فلان انى لارجو وغيره احب الى منه مخافة ان يكبه الله في النار فاعتبر الضعف العقل والغلط الذي غلب عليه الطمع والطبع]

ترجمہ

[سن اے کور نسیب کہ سماع عالم عشیدہ آنا نہ عدم ظہور نہ شی اینہ بطلان شی اسماء الہیہ و نہ نقص تعلیق الیہ . امدی اصحة آنہ ایجوبہ بحوبہ اطلاق . ماہ بکر آظا آنجہ اعلہ و اعض اولیٰ وجود بعورہ بیطل و اصلی اطلاق . بیطل اولیٰ خرقتہ ہب ایجوبہ اطلاق ثبت اطلاق . نا عیہ کونہ ہبہ سبب اوطایہ بوقت بوقتہ . امدی بوقی بلیہ کیہ علی و بہ بیضہ و نقص اوزینہ ہکم اینکنہ و نقص اوزینہ استلاء اینکنہ ظہوی کنش سبب اوزی بحوبہ اینہ کیہ وی علی و بہ بیضہ . ہکم قبطیق قلقنہ و تع اولیٰ شی اینہ مرس (ع) ایجوبہ خوف مشہود لہ اطلاق و خوف وی قلقنہ بحاث ہنی مظہر اولی امدی خوف اینکی مشیہ فراء اینی و مقاد و فرعونہ و آنہ آکا عملنہ نحاتہ محبت اینکی شی ایجوبہ فراء اطلاق . نا عیہ و قتہ مشہود لہ اولیٰ سبب اوزی ذکر اینی کہ اوسبب اوزی ایجوبہ صورے ہیچ کیسہ و ہب نحاتہ ہیچ مدر اولیٰ . و ہب ہیچ نقیہ اینکی بکی آنہ مشلہ . و اینا ایجوبہ سانہ ظہو و ذکر خلق بہ عمی اوعتہ و عا ساعت فاحتہ اعتاولنہ شی آنکلہ تعلم ایدل . امدی سل اہل قریتہ کی بلد کہ ایجوبہ ، عامہ نہ غیتہ اعتبا ایمزل اہل قریتہ کی بلد کہ ایجوبہ بوریتہ بتیہ اینی وہ بوردی کہ تبع رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یا ہیچ بوریتہ بتیہ اینی وہ بوردی کہ محمد یہ باشقہ یا ہیچ سوکیلہ اطلاق اللہ تعالیٰ آنی نازہ روشہ کہ خوفتہ ظہوی برجلہ اعلی اینی) نا عیہ اوزینہ طبع و طبع غلب اولیٰ عقل و نظری ضعیف کیہ اعتبار اینی .)

شرح

بین عالم شہیہ اینکی مشیتی عینی ذات احدیتہ تحقق و کاشوفہ

بعضي ، بعضيه لطرف الطور ، وعالمه بعضيه بعضيه طرف الطاء
صوعالمه حضاه كذى نفس طرف الطاء ، واكرات بوصورته واشده لطرف
الطاء الميه : حال احمال وال اوزه الطوايس ، وحال تفصيل مطوره والمايخزه
الطاء الميه . شايخو وحود وشبه تفصيل وتر على ابه كال الطاء
كال لطرف الطاء الميه ، وحودس حضاه كال ابويه وتع اولدك ، وكال لدانة
بوبع الزخ عالمه كركة ، وحودس حضاه كال ابويه وتع اولدك ، وكال لدانة
بحوب الطاء بوكتة وحى حركة حبيه اولده بوحتة غاتب وتحه الطاء بوحتة شيخ
رضي الله عنه (قاسم) بن (ابي آكلا) بوزال وحى الطفة بوحتة الكتاب الى
كلاع وتصاصه زوقنه واسلاماز ، وباكله آكلا بنز الى ضلالته وشوبه شيخ
تعطوانيه بلكز كركتا الطوال . حضاه عطاه نكوزل بوزيوز

بيته

مرود بايدكر بيته شيخ شناس . تا شناسه كه اوكيس

ترجمه

بايد كه حضاه لمانيه تابع لوزمدكر حضاه بيس اخيه الطاء الطوله بايد كه
لطانيه بليه .

مقدمة

[الانتراه كيف نقص عمر الانسان الاولية ما كانت بحدوده من عمر الطاء
سنة ها في عهد سيدنا آدم فكانت الراحة مجبولة له ولم يصل اربع الاوبالجهود الصوري
الاعلى والاسفل فثبت ان الحركة كانت للحب دائم حركة في الكون الاوحد
حبية فمن العلماء من يعلم ذلك ومنهم من يحجبه السبب الاقرب لحكمة في الحال
واستيلائه على النفس فطان لطوف لموسى شهوة له بما وقع من قتله القبطي
قضى والخوف هب النجاة من القتل فض لما خاف والمعنى فض لما هب النجاة
من فرعون وعمله به فذكر السبب الاقرب المشهود له في الوقت الذي هو
كصورة الجسم للبشر وهب النجاة تضمن فيه تضمينه الجند للروح المدبر له والاعضاء
لم يكن ارتاح به يتكلمون لعلم الخطاب واعتراض على فهم العلم السمع
نلاتقنة الرسل الاولية لعلمهم بحرية اهل الفهم كانية عن الكلام على هذه المرتبة

مرتبهٔ کمال قدره تعیین ده عارف - و بو تقدیر، مرتبهٔ اطلاقیه [illegible]
[illegible] و بو حرکت ذاتی ذاتک ظهوره اولان محبتی ایله
واحد. بناء علیه وجود بنده عبارت اولان حرکت، محبت الهیهٔ ذاتیه
نسبتیله حرکتدر. و رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز (کنت کنزاً
لم اعرف فاحببت ان اعرف) قولی ایله عالمک عدمده وجودی، حرکت
محبه اطلاقیه نسبتیله اشاره بیوردی. اگر همه شانه بو محبت ذاتیه ده
ایله عالم، وجود خارجیه عبارتی اولمه کندی عینیده ظاهر
اولمازدی. ایشته عالمک عدمده وجود طرفنه اولان حرکت، عالمک وجودی
اولان ذات حضرتک تجلیات اسماء الهیه حکمتیدر. زیرا ذات، ذاتیتی
جهتیله ابدا تجلی ایتمز. تجلی اقتضا ایدن شئونات ذاتیه در. و تجلیات
بو شئوناتدن باشقه دکلدر. همه شانی بو شئوناتی نه کندی ذاتنده مفقود
و قصدیله ثابت ایتمک و غیر اعتبارلرله وجود خارجیده ظهوریله اعتبارلرله
آثار شئوناتی تماشا ایلمه ایچون بو کائنات تعینیه ظهوره گتیردی
و ذات لایزال عالم دیکر مرتبهٔ کنهیه عدم اضافیه وجود اضافی طرفنه
محض بو محبت حرکة المحبه دائره سنده نظر اولدقجه حرکت ابدا محبتله دائم
اولدیغی کبی عالم دخی کندی نفسی وجودنده شاهده محبتی تلقی
ایله دائما عالم کندی نفسی عدمده ثابت ایکن شاهده وجودی. دیکر
عالم کندی نفسی عدمده ثابت ایکن مرتبهٔ علمیه وجود اضافیهٔ کنهیه
علمیه ده وجوبیه عدمی تجویزیه بین مرتبهٔ علمیه وجود اضافیهٔ کنهیه
حرکت، کرک ده طرفنه و کرک کندی نفسنده نظراً حرکت همیشه شوقی و کرک
زیرا قوه ده موجود اولان شیئیت فعلاً ظهوری کرک. و کرک ایله ذاته
محبوبیه. ایشته همه شانلرک ذات احدیت مرتبه سنده، کندی نفسنده
اولان علم، اوتبه ده عالمده غیر اولمق جهتیله نه کندی مشهود و نه
مرتبه ده بو علم ذاتیه وجود خارجیه غیر تعین ایتمین اینه شئوناتدن بشقه بر شئی
[illegible] اصلا تعین ایتمز ای یوقه - دیمه بو علم ذاتیه نه کبی بر شئی در

وجود حقیقی . چون اشیاء ممکنه . زیرا عالم بنفسه بنفسه
ظاهر است . پس او نیز ، چون عالم کلی بنفسه ظاهر است .
اشکال وجود ظاهر است . و نیز که عالم حرکت ، کما ایجابیه
چون ظاهر است . ای آنکه]

ج

چون ثابت شده قبلاً بسیط حقیقی بسیط حقیقی و واجب الوجود است
اطلاق صادر واحد حقیقی . آنچه بوقوع ظاهر شده قبلاً بوجوب ایجابیه
ایدی و نیکو نهاده نفسها بحیث آنچه حکمت ایدی چون حکمت ، ایدا آنچه بحیث
نشود واقع الا . چون چنین ظاهر است که کلی نفسه وقتاً بعد
منه انسان چون حرکت . آنچه چون محبت ایدیکی بر کسی بسیط واحد . مثلاً
بر چون انسان اخذ نیدیکه تعلق ایدیکی اوی ایضاً ایجابیه واقع اولا حرکت
بر چون نفسها اخذ نیدیکه تعلق ایدیکی اوی ایضاً ایجابیه واقع اولا حرکت
ظاهر ده طرد اولنمه فوجوی ایدی ؟ نهاده اجابه بحیث . وکذا اهدیه
عبادت جهته اولا حرکت ظاهر ده خوف جلالتم وطمع جنته بسیط نهاده کلی
نفسه کلی محبتدن . وکذا شوق عاشقت اوچون جانبنه حرکت ، ظاهر ده
ذات حضرت قطعیتی بسیط در . نهاده ذات حضرت کلی محبتدن . واحد
حرکت سبب اولا شیئی نحوه محبتدن عبارتدر . وچون حرکت ناقابل کمال
اوچون بشهود اولا اسباب ظاهر ایچون حجابه دوشر آنچه اسباب
منقرض کوره نر . چون کلی حرکت بادی اولدیکدن سبب وکلدر . بنابرین
بنیه بعد الیوم ویلیسی ، بیان بودر که ظاهر اصلی اولی
عدده بسکن اولا عالم وجوده حرکت در . زیرا بیت الیه ظاهر ده
تعلق ایدیکی ذات حضرت مقدسه وعدم اضافه بسکن اولا اسمای الیه
وجود حق واضافی طرفنه حرکت ایدی وچون کثرت حضرت وجود اضافی
دیکه حضرت حدی . نته کی بوقاچ کی اضافات خاصه آوسده مرتبه ایدی
اشته بنا ایجابیه اسم وجود ، شکوفه حرکت . ونیلر . و وجود عالم که
ذات لطیفت تعلق نیدیکی مقدسه وعدم اضافی بسکن اولا اسمای بسیطه

تكمل مراتب الوجود فان الوجود منه ازلي وغير ازلي وهو الحادث فالازلي
وجود الحق لنفسه وغير الازلي وجود الحق بصور العالم الثابت فيسمى حدوثاً
لانه ظهر بعضه لبعضه فظهر لنفسه بصور العالم فكمل الوجود فكانت
حركة العالم حبية لكمالي فافهم]

ترجمه

[بعده آنك اوزرينه طلب واقع اولدقده ، ظاهرده خوفاً فرار ايتديكي حالده چقدي
حالي بوكه معناده نجاته حب ايدي . زيرا حركت ابداً آنجق حبيه در وناظر
آنده اسباب آخر ايله محجوب اولور . حال بوكه اودكلدر . بونك بياني :
زيرا اصل كندينده سكن اولمغين عدمدن عالمك وجوده حركتيدر
وبونك ايچون امر سكوندن حركتدر ديتليور . بويله اولنجه عالمك وجودي اولان
حركت ، حركت حب اولور . رسول الله صلى الله عليه وسلم (كنت كنزاً لم اعرف
فاحببت ان اعرف) بغير يه بر خزينه ايدم بيلمدم بناءً عليه بيلمكه محبت ايتدم)
قولي ايله محقق بوكا تنبيه ايليه . امدي بو محبت اولمسه ايدي عالم كندي
عيننده ظاهر اولماز ايدي . بويله اولنجه آنك عدمدن وجوده حركتي ، حب موجدك
آنك ايچون حركتيدر . وزيرا عالم ، كذلك وجوداً كندي نفسنك شهودني
سور . نته كم ثبوتاً مشاهده ايليه . بناءً عليه آنك هر وجه ايله عدم ثبوتيدن
وجوده حركتي جانب حقدن وكندي جانبندن حركت حب اولور . زيرا
كمال لذاته محبوبدر . والله تعالينك كندي نفسنه علمي ، او عالمك دن غني
اولمغين حيثيتله كندينه محفوظدر . وآنجق اعيان عالم اولان بو اعيانندن
متكون ، علم حادث ايله آنك ايچون مرتبهٔ علمك تمام اولمسي قالدي
اعيان عالم موجود اولدقده ، صورت كمال ، علم محدث وقديم ايله ظاهر
اولدي . بناءً عليه مرتبهٔ علم وجهين ايله كامل اولور . وكذلك مراتب وجود
دخي كامل اولور . زيرا وجودك بعضيسي ازلي وبعضيسي غير ازليدر . اوده حادثدر
ازلي ، كندي نفسيله اولان وجود حقدر . وغير ازلي ، صور عالمله ثابت اولان

[illegible] عاقبت [illegible] بروحه [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] آنچه گذشت آقا ناظر اطفال، آنی بغلوه ده دفع ایده
وبه خاصه اولاد فرعونیه بدبخته خوف، هیچ بر اولمز حیثیله،
الله تعالی آقا ارسلان ایدیکی وحی ایله بیلدیرمیدی. امدی گذشته آنی
اصلاح ایده بیلمک. بیلاکه گذشته وقتاکه آنده اوزرینه خوف ایتدی؛ آنی
دگزه اتمق ایدی. زیرا شدته اکوز کوزی کبی محافظه ایلمز اولدی.
شوحالی آنده اوزرینه ایکی صدمه عیه خوفیله خوف ایتدی ودوشنمکله
خزی الله محذوره اوغرادی. وبنیه حسن ظنی سبیله محققه الله تعالی نه
آنی گذشته دیدیکی گبی آنده ظنی اوزرینه غالب اولدی. شاید گذشته
نفسنده بوظنی ایدیاتمادی ده، خوف وباسه تقلید والهام اولوق
یوزندن بوظنی ایدیورسه گ (بلکه بوفرعونه وقتیله آنده بدبخت اولنده صلاح اولدیغی
یولنده ایدیه دیدی گ) بوظنی ایدیمسه اولسون. حال بوکه
شاید عمی گذشته طرفنه نظر ایدیاتمادی وبوظنی ظن ایدیمسه اولسون. حال بوکه
او، نفس اوده بر عقله.]

بش حضرت اسلام، حضرت اسلام ایکنجی برتنبیه دها اوزره
اکبر اولادی گبی دیدیکی گبی دیدی که بوگونی واقعه عجیبه وقضایه غریبه
کیفیتنی ظاهری تحریر وتصدیر. ایچ یوزی وباطن اعیه اطلاع گلمه
خصوصنده بوقدر الفاظ بوگونی خرتا یقه. حضرت اسلام بوقدر تنبیه
ایله اکتفا ایدیورلر. حضرت اسلام بوقدر ایله اکتفا ایدیورلر. حضرت
اوزره مطلعدیر. نا عمیق حضرت اسلام اولادی حقیقت ظاهری
وباطن وایچ یوزی بیلدیکدن صوکره بوقدر ایله اکتفا ایدیورلر. حضرت اسلام
آیه کریمه گلنجه تا اوندن صوکره حضرت اسلام بوقدر ایله اکتفا ایدیورلر.
اقا کیفیتی گوزینه اوکنده جناب حق بیلدیرمه بوقدر ایله اکتفا ایدیورلر.
خاصه وجود اطفال اولاد فرعونه بدبختانه خوفنا یایدی وبوفعل ایله الله تعالی
گذشته الهام ایدیکی وحی ایله اجرا ایتدی. حال بوکه بوالهام الهی ایله یاپدیغی
بیلمز ایدی. زیرا ظاهر قیصه نه جهانیه، ملکیه، شخصیه وبوقدر نفسانی
اولادینی اوزره مشکله. حضرت اسلام عمی حضرت اسلام والدی بوقدر الهام گذشته نفسی

واقع فيه اليه و (هذا من على الشيطان) ويريد (يدل ان فعلت نفسي ما فعلت)
ما جاءه يتبعه استفهاما انكاريا . فهذا عليه السلام اصغى وتنه سريعا وانه
اشفاق يتبعه ونفسانيه صدوره احتمال ويريد ايهما قتل غلاما عمدا
اليدين . بيد انه حفظ عليه السلام انه انما واقع فعله جوابا (بهذا لقد علمت
اليه ياجاري ويريد ويلوح اليه انه او قتله كما رتبه كان انه وحي فعله
ازالة اليه قتل انسانه اولا بغير اليدي فيكون قد قصد من عليه السلام
قتلي قتل ازالة اليه اولا بغير شعوري بوجه ايدي ره كذلي بغي اطلي حسبه
هذا انه كذلك صار اولا حدث وفعل بعلوم . وهذا عليه السلام جاء
بعابه واقع اولا بوتنبيه قتل قبطي بوزنه انه هذا اولا تذاسة وتأسف
زوالي ايجوبه . فيكون قتل قبطي اليه واقع اولا استدلت على تمام الظاهر

منه

[واما ايضا خوفه السفينة التي ظاهرها هلاك وباطنها نجاة من يد الغاصب
ميلوله وذلك في مقابلة اتابوت له الذي كان في اليم ملقى عليه فظاهره هلاك
وباطنه نجاة وانما فعلت به امه ذلك خوفا من يد الغاصب فرعون ان يدخله ضرا
وهو نظر اليه بالوحي الذي الهمها الله به من حيث لا تشعر فوجدت في نفسها
ان ترضعه فاذا خافت عليه القته في اليم لان في المثل عليه ترى قلب
لا يضجع فلم تخف عليه خوف شدة عليه ولا حزنت عليه حزن رقة
بصر وغلب على ظنها ان الله يعيده اليها بحسن ظنها به فعاشت بهذا
الظن في نفسها والرجا يقابل الخوف واليأس وكانت حينئذ الهمت لذلك لعل
هذا هو الرسول الذي يرسله فرعون والقط على يده فعاشت وسرت
بهذا التوهم والظن بالنظر الى وهو علم في نفس الامر]

ترجمه

[واما كذلك خوفه سفينه كه بشتردى كه آنكه ظاهرى هلاك وباطنى
يد غاصبه نجاتدر . بوى دربارده آنكه اورديه مطعه اولا تابوتيه
مقابله ش آنكه ايجوبه ياديدى كه آنكه ظاهرى هلاك وباطنى نجاتدر

سے

یعنی اللہ تعالیٰ حضرت عیسیٰ علیہ السلام کو رفع بدن سے بلا لے گا۔ واللہ تعالیٰ بہتر جانتا ہے،
حضرت عیسیٰ علیہ السلام کے نفس جسمی متعلقہ اطوار انجمنیہ آلی بسط الیدی علم الہیہ
صابرین صورتہ ثابتہ اطوار انجمنیہ آلی بوقتہ الامر متعلقہ ایدی بغیر مواضع
کثیرہ و آلی امتحانہ ایدی زیرا متعلقہ انجمنیہ انہ نوع علم ثابتہ۔ برلن علم ذاتی
دیگری علم اسمائی امتحانہ نیچر سنہ متعلقہ ایدی۔ علم ذاتی بدیہ رکھتہ۔
زیرا حضرت کذلک اولاً علمیہ۔ بوانکہ علم حضرت کہ اضافات فعلیہ ایدہ
فعلی تعلقاتہ صدوریہ ایدی۔ اللہ تعالیٰ حضرت عیسیٰ علیہ السلام بسط فعلیہ بلاد الروم
اولکسی حضرت عیسیٰ علیہ السلام قطعی بعد رفع قتل ایتمیدی۔ واللہ قطعی اولدوغی اللہ
تعالیٰ الہام و انک سرتہ حضرت آما توفیقی بسبیلہ واقع اولدی اما حضرت
عیسیٰ علیہ السلام بو قتلدہ، الہام و توفیقلری بسبیل اولدیغی بیلکہ ایدی۔ چونکہ
حضرت عیسیٰ علیہ السلام قطعیاً قتل حضرت۔ نبی اولدوغی کبی قتل۔
حضرت یعقوب وکل ایدی وکذلک قطعیاً قتل حضرت۔ نبی اولدوغی کبی قتل۔
توقف ایتیا کذلک زیرا حضرت عیسیٰ علیہ السلام قتل بسبیلہ نفسہ توقف و اوذیتی
بولمادی نفسہ توقف و اوذیتی بولامسی وہ نبی باطنی ایہ متصل اولمغلہ بیلکہ
توقف و اوذیتی ایچون باطنیہ استعانتہ ایدی۔ فعلیتہ الہام اولمغلہ من عند اللہ
توکلہ اما لفی اضطراب و تشبث قدہ۔ واقف اولدیغی حیثیتہ وہ، نبی باطنی ایہ
متصل۔ و باطنی ایہ متصل اولمغی نظر دقتہ صادر اولدیغی فعلیتہ الہام الہی ایہ
اولمغلہ مشعور باطنہ وحی اولمغلہ ظہوریہ کذلک نفسی توقف و اوذیتی
بولمادی۔ و اثنیتہ قتل قطعیاً الہی ایہ اولمغلہ حضرت عیسیٰ علیہ السلام علم مشعور
و توقفدہ نہ ایچون، حضرت عیسیٰ علیہ السلام جنابی حضرتلری قتل عندیلری تصور ایدی فعلی
حضرت عیسیٰ علیہ السلام جنابی حضرت اوذیتہ انظار ایتمہ، و (یعنی نفس
بکیہ ایدوردی) دیہ اعتراض ایتمہ۔ جنابلری کذلک بیلدیکی وحی بعد قطعیاً
قتل اتمیہ اولمغی تخطہ ایتمہ و عدم تخطئہ بی، حضرتلری قتل بکیدیکی قیاس اتمی
ایدی، زیرا کذلک بیلدیکی قطعیاً قتل اتمی الہام ایہ رکل اغوای شیطانی و وسوسہ نفسانیہ

ایکی آری بقاء تقویدیکدر. بنا: علیه عالم اخذ شده بوعالده کی حکمت یوندیر.
انا - بوعالده مجاهدات و - یاضات و سعدتلیه تزکیهٔ نفس ایتمکله
عالم قدسه لطیفات اصفیا و انوار اولیا صوتیرنده ظهور ایدیر. ایشته
عالم قدسه لطیفات اصفیا و انوار اولیا صوتیرنده ظهور ایدیر. ایشته
سوء عمل اولان وحی واحیهٔ طبیعتدر خارجه چیقاماقله بابر بویله اولماک

قتله

[وقتله قتلاً ای اخبثه فی مواطن کثیرة لیتحقق فی نفسه ما
علم ما ابتداه الله به فاول ما ابتداه الله به قتله القطبی بالله الله
وفقه فی سره وان لم یعلم بذلک ولکنه لم یجد فی نفسه اکثر انا تقتله
مع کونه ما توقف حتی یاتیه امر به بذلک لان النبی معصوم الباطن
من حیث لا یشعر حتی ینبأ ای یخبر بذلک ولهذا اذا الحظر قتل القلام فانک
علیه قتله ولم یتذکر قتله القطبی فقال له الخضر ما فعلته عن امری
نبه فی هذا القتل علی قرینته وهو انه قتله بالامر الالهی فلان ینبأ
انه کان ینبأ بمعلم الحرکة فی نفس الامر وان لم یشعر بذلک]

ترجمه

[وآن الله تعالی بتلو قتلینی شی اوزره ، کوستردی آنده صدری متحقق اولمق ایچون
قتله رایی مقدمه ایدوب بنی آن مواطن کثیره ده امتحان ایتدی . امدی الله تعالی بنیه
آنی بتلو قتلینی اوگرتمکله ، الله تعالی آکا الاهامی وآنده سرنده آکا
توفیق بیله ، آنده قطبی قتله . ترجمه بوندن بیله ایدی ولکن بونکله بنده
امری کلمیه قدر ، توقف ایتمکله بابر آنده قتله سبیله نفسنده مبالات بولمادی
زیرا نبی انبا بنی بونکله اخبار اولنمیه قدر ، شعوری اولمادیغی حالده باطن ایله
معلوم ده - واشته بونده ایچون خضر آکا قتل علامی کوستردی . آنده قتلی آنده
اوزرینه انکار ایتدی وکندوسی قطبی اولدوغی وبنی تذکر ایتدی . بونلر اوزرینه خضر
آکا (ما فعلته عن امری) یعنی (بنه بوی کندی امرم ایله یاپمادم) دیدی
بوقول آنده سرینه نبه ایدر که اوده آنی امر الهی ایله قتل ایتدی . زیرا خضر نفسنده
بیلکا شعوری بولندیغی نبی نفس الامر اولوب معلم الحرکه در .]

بعد از آن که تکلم کرد و بنده آنچه اراده داشتم عرض نمودم
ایشان تفضل نمودند. تا که آن که ایشان وزیر امتحانه واقع شدیم. زیرا
که آن شخص تفضل نمود که اگر آنها تفضل نمایند و بوقاله آنده حضرت
آن شخص را بخشیدند و آن مرض شفا یابد. تا بعد بوقاله ایشان تفضل
نمایند ایشان وزیر امتحانه واقع شدند. بعد از آن که عرض نمودم
بوقاله آن شخص اگر بوقاله عذر نماید اما نمایند
و حقیقه ایشان چنین تفضل نمایند آن که نماید بوقاله ایشان
حال تکلم و ضعف بوقاله تکلم. زیرا که آنده حضرتی ایشان آنچه حیاتی
واقعش مقدر شده. تا بعد بوقاله الله تعالی سوال نمودیم، آنها و دولت
مقدر شده. امید آنها ام و دولت خیلی بر قادر نمودیم، آنها
اوزیر فاضل واقع شدی؟ تا که آنها گوزی نمایند آنها ترجمه سوال
آنین اظهار نمودند آنها انشاء نماشا شده امید و مخزونه اظهار
والله تعالی آن غم تا بوقاله نماید خلاص شدی و هر قدر آنده حضرت دیده
الله تعالی نماید علی الابد آنها اعضای ایشان مثله صحت طبیعی خواهد شد]

شعر

بفضل الله تعالی سوی عبد الله دیگر سوونده اوده نمی اینچنین هر مشکل
گذی اصلاند تفضل اظهار نماید کتابه. والله تعالی سوی حقنده
خیلی واضح ایله بوقاله کتابه ایدی. تا بعد سوی عبد الله ایشان حقنده
آنی امزیده قادیغه. بوقتی آنی طوغدوقده قادیغه. آنی طوغدوقده قادیغه
و آنده آنی ایشان ایده حقنده دگلر. زیرا طوغدوقده
آنی آنی ایشان ایشتمه حالک اظهار واد آنی نماید و دوندوقده تکلم اظهار
و آنا نماید حضرت قادیغه تفضل اظهار. و تکلم و تقدر آنده دان نماید
ایدوی بوقته. بعد از طبیعة بوقاله تکلم. تا بعد بوقتی تکلم و تقدر
والده نماید ایدوی بوقته. انا ایچنده چنین وزیر امتحانه واقع دگلر.
یعنی چنین انسان نمی آنده گیز. زیرا چنین دگلر بر قادیغه تفضل اظهار

ایجاد واعدام یعنیت وسائط فیه ایجاد هذه کی سکه وکلد. زیرا ان عدم یقتضی
ادراک اهل حجاب اولا ایاب فی ایجوبه فی قلبه. یع هذا انسج بدیه جواهیده کی
خلاوت وترکیبات کلیه ریتی بزینه تقابل هذا واقع ظاهر تدقیقات فیه ایه
بدرجه رفیعه بحسوس ظاهر. واصطلاح اهل حقیقته بطا (تجدد امثال) دیر.
تجدد امثال حقیده کی اضاحات فصلیه ایه فصلیاینده مرواتیدی ایکی
بری بعقیده حرام اولا شیئیک دیکری بعقیده صوت اعتباریه حرام اطاهر اضاحی
جناب شیخ رضی الله عنه (خلدا نبزان) جوزکه بوحدوحیتی سکه سنه
صوتده واقع اطاهق بزسط (فی الصورة) فصلایه تنبیه ایدوب دیه
اطهر.

تنبیه

[فلی عدهذا فی حمد معنی بحرم المراضع فامه علی الحقیقة بن اصحته
لابن ولدته فان ام الولادة هملته علی جهة الامانة فتکون فرع وتغذی
بلبن ولدته فان ام الولادة هملته علی جهة الامانة فتکون فرع وتغذی
بلبن ولدته من غیر ارادة لها فی ذلک حتی لایکون لها علیه اشتاه فانه
بلبن ولدته من غیر ارادة لها فی ذلک حتی لایکون لها علیه اشتاه فانه
لایحرم من غیر ارادة لها فی ذلک حتی لایکون لها علیه اشتاه فانه
ما تغذی الا بما لم یتغذ به ولم یخرج عنها ذلک الدم لانه لم یتغذ واما خرج
ما تغذی الا بما لم یتغذ به ولم یخرج عنها ذلک الدم لانه لم یتغذ واما خرج
فللجسد المنة علی انه بکونه تغذی بذلک الدم فوقاها نفسه من الفناء
فللجسد المنة علی انه بکونه تغذی بذلک الدم فوقاها نفسه من الفناء
الذی کانت تجده لو انه ذلک الدم عندها ولا یخرج ولا تغذی
الذی کانت تجده لو انه ذلک الدم عندها ولا یخرج ولا تغذی
بخیر والمرضعة لیست کذلک فانها قصدت برضاعته وحیاته وابقائه
بخیر والمرضعة لیست کذلک فانها قصدت برضاعته وحیاته وابقائه
فجعل الله ذلک لها من ام ولادته فلم یکن لاحد علیه فضل الا لام ولادته
فجعل الله ذلک لها من ام ولادته فلم یکن لاحد علیه فضل الا لام ولادته
فقد عنها ایضا بتربیته وقد علمت انشائه فی حجرها ولا تحزن ونجاه الله
فقد عنها ایضا بتربیته وقد علمت انشائه فی حجرها ولا تحزن ونجاه الله
من غم الناموت فحرمه طلقة الطبیعة بما اعطاه الله فی العلم الا ان ام
من غم الناموت فحرمه طلقة الطبیعة بما اعطاه الله فی العلم الا ان ام
تخرج غیرها]
تخرج غیرها]

ترجمه

[اسس بو قضیه تحریم مراضع ایچون بونده بکنیاتیدر. شایم انه اهل حقیقته ای
[اسس بو قضیه تحریم مراضع ایچون بونده بکنیاتیدر. شایم انه اهل حقیقته ای
اضاح ایدنه. آنی طوغوران ام ولادت، آنی امانة حمل ایدوب
اضاح ایدنه. آنی طوغوران ام ولادت، آنی امانة حمل ایدوب

ایتدیکی حالده حین غرقنه قدر اجابت ایتمیوب بو دعوت اثناسنده نیجه مظالم ایقاع ایتدی
محقق بو مظالمدن سؤال اولنمق ایجاب ایدر.

—

متن

[ولما عصمه الله من فرعون اصبح فؤاد ام موسى فارغاً من الهم الذي كان قد اصابها ثم
ان الله حرم عليه المراضع حتى اقبل على ثدي امه فارضعته ليكمل الله لها سرورها
به كذلك علم الشرائع كما قال تعالى (لكل جعلنا منكم شرعة اي طريقاً ومنهاجاً
اي من تلك الطريقة جاء فكان هذا القول اشارة الى الاصل الذي منه جاء
فهو غذاؤه كما ان فرع الشجرة لا يتغذى الا من اصله فما كان حراماً في شرع
يكون حلالاً في شرع آخر يعني في الصورة اعني قولي يكون حلالاً وفي نفس الامر
ما هو عين ما مضى لان الامر خلق جديد ولا تكرار فلهذا نبهناك]

ترجمه

[وقتا که الله تعالی موسایی فرعوندن عصمت ایتدی جناب مهمانک والده سنک
فؤادی کندیسنه اصابت ایتمش اولدیغی همدن فارغ اولدیغی حالده صباحلادی. بعده الله تعالی
آکا سود ننه لری حرام ایتدی. تا که کندی ان سنک ممه سنه اقبال ایلیه. بناءً علیه
آنک سرورینی بونکله تکمیل ایچون آنی والده سی ارضاع ایلدی. ایشته علم شرایع دخی بویله در
نته کم حق تعالی بیورر (بز سزدن هر بریکز ایچون شرعه یعنی بر طریق و بر منهاج
اتخاذ ایلدک) یعنی او طریقه دن کلدی دیمک اولور. بویله اولنجه بو قول، کندیسندن
کلن اصله اشارت اولدی. بناءً علیه او، آنک غذاسیدر. نته کم بر اغاجک
فرعی انجق کندی اصلندن متغذی اولور. شو حالده بر شریعتده حرام اولان شیء
دیکر شریعتده حلال اولور. یعنی صورتده حلال اولور. سوزمی مراد ایتدم
حال بوکه اوشی نفس امرده کچن شیئک عینی دکلدر. زیرا او خلق جدیددر و تکرار
یوقدر. ایشته بونک ایچون بز سکا تنبیه ایتدک]

شرح

بعد الله تعالی، موسی علیه السلامی قتل فرعوندن حفظ ایلدیکی وقت قتل ایده جکی خوفیله
وار سنک مفعولی اولان قبلی، اولنک قتلدن نجاتنی خبر آلنجه غمدن فارغ اولدیغی حالده

آنے والی بحث میں ایمان کی قیمت ثابت ہوگی۔ یہ بحث سی محفوظ رہے گی،
جب ایمان اپنے کمزور وقت کی تجارت بولتا تھا کہ وہ کیا جواب
بالکل نئے کلمہ کی تجارت سے اس میں کمی آئی ہے کہ کتنی ایسی زیادہ
آخرت نفس اللہ پر ایمان لائے ہوئے۔

جواب

فرعون سے اسلام پر جو یہ سوالات کر رہے تھے کہ وہ ذات کی دیانت اختلاف
ان اصلاح ضروری کو ایک عظیم شاہی اپنے ہوئے بوقت خدا جی شاہی
اپنے بھی نہ مجھ اقرار بالکل نہ اپنے کلمہ کہ تو نے جس طنطنہ وتکبر سے جانتے
ہوں وہ جس اللہ۔ جادو کیا ہے۔ حکم دہ دعوائے الوہیت پر قرآن ہیں
اور اپنے جوں بروایتے روایت موقف۔ فرعون شیخ اول آنے جس طرح
اور تو (واما کلمہ سوال فرعون عن الماہیۃ الالٰہیۃ فلم یکن عن جہل) فرعون
السوال نصف العلم) فرعون آنے ظاہر تھا روایت / بنا پر فرعون تھا
حقیقی اللہ تعالیٰ مجھ اقرار بالکل نہ اپنے قرآن جس طنطنہ کہ ہے شاہی تھا
اپنے اضطراب عقلی وارد کلمہ۔

—

اسی فرعون ایمانیہ اخلاص وحسن حق کہ دلوں ثابت اللہ پر کہ تھا عناد
آخر کرخا اللہ لا کلمہ۔ زیا اور زبردست موجود عباد وارد۔ آنے ایمان
قرآن کریم (یقدم قومہ یوم القیمۃ فاوردھم النار۔ وبئس الورد المورود
واتبعوا فی ھذہ الدنیا لعنۃ و یوم القیمۃ بئس الرفد المرفود) وعید وارد ہے۔ پر
وعید وتہدید صحت ایمان پر، ہمارے فرقہ تکوینیہ جس ایمان ثابت۔ اگر نہ جا
اللہ۔ فرعون قتل اطفال کی نظام زیادہ کفر ہے ایمان ہے ساتھ جا تھا
اجرا اتنے اطفال بنو اسرائیل کے بعد اسلام سوال اللہ کہ طلب۔ بجا جواب پر کہ
ظلم فی وعدل ابوشی الذی عقل ادراک ایسے۔ فرعون وہ ایسے وہ تھا تھا
آیا سفہ تمام ایسے بنا علی عقل کی پیغمبر الہی جس استعمال ایسے اجرا ظلم
اپنے کہ کہ ایسے سوال۔ موسیٰ علیہ السلام کہ تھا، وہ ایسے

بوصف نار بدنیه لمنزله ایضاح وتفصیل بیورلر.

٢ - رؤیت عذاب وقتده ایمان وحده کفر نتیجه اولدیغی حال ایمان ایله بو ایمان مقبول اولدیغی حال عذاب دنیایی رفع ایتمز. فقط آخرتده انکله منفعت اولور. زیرا آنده ایمان غرغره و احتضاردن اول مهیات و عادة واقعدر.

٣ - رؤیت عذاب وقتده ایمان وحده کفر نتیجه اولدیغی حال ایمان ایله بو ایمان مثلی دنیاده و آخرتده بو ایمان منفعت اولور. فرعون کبی

~~کفر حضارده وقتده ایمان ایله بونده اختلاف واردر~~

٤ - رؤیت عذاب وقتده ایمان وحده کفر نتیجه اظهار حال ایمان ایله بو ایمان مقبول اولدیغی حال عذاب دنیایی رفع ایتمز. فقط آخرتده انکله منفعت اولور. زیرا آنده ایمان غرغره و احتضاردن اول مهیات و عادة واقعدر.

٤ - حاضر احتضاردن وقتده ایمان ایله بونده اختلاف واردر. رسائلر عندنده آنده ایمان مقبول بو طائفه نبی علیه السلام افندمزك (وبحسب علی ما علیه مات کل انه یقبض علی ما علیه کان) حدیث شریفلرینه بو حاله انتقال ایتمش اولدیغی احوال آخرتی رسولکز طرفندن مشاهده ایتمش اولدیغی ایچون ایمانه قولی ایله اخذ وقبض اولنمق و آخر نفسی ایمان و کلمهٔ شهادتی ختم اولدیغی تقدیرجه (من کان آخر کلمته لا اله الا الله دخل الجنة) مقبول اولدیغی بو کافرلرك ایمانی مقبول دکلدر. بعضلری بیله بو طائفه یه کوره وحی بو کافرلرك ایمانی لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت من قبل و کسبت فی ایمانها خیرا آیات جلیله سنه لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت من قبل و کسبت فی ایمانها خیرا) حکمی مرتفع. نسخ یا بالمره حکمدن مرتفع اولمشدر دیمکله احتیاج بولمشلردر. حال بوکه بو آیت وعید و وعیدده بولنان کرانه احتیاج بولمشلردر. حال بوکه بو آیت حال احتضاردن کلهٔ ایمانه مالتنغط تحاوز ایمز معهودر. شایان دقت

بعض اہل علم نے کہا ہے کہ ایمان کا معنی تصدیق ہے اور اس کی دلیل یہ آیت ہے
(اور ہرگز نہیں ضائع کرے گا اللہ تمہارے ایمان کو) یعنی تمہاری نمازوں کو
اور یہ اس وقت ہوا جب مسلمانوں نے بیت المقدس کی طرف منہ کر کے نماز پڑھی
تھی اور کچھ لوگ فوت ہو گئے تھے جو بیت المقدس کی طرف منہ کر کے نماز پڑھتے
تھے تو انہوں نے کہا کہ ان کی نمازوں کا کیا بنے گا تو اللہ تعالیٰ نے یہ آیت
نازل فرمائی (اور نہیں ہے اللہ کہ ضائع کرے تمہارے ایمان کو)

ثانیاً — ہماری دلیل (وہ صحیح آیت ہے جس میں اللہ سبحانہ وتعالیٰ نے
فرمایا ہے کہ اللہ سبحانہ نے عبادت کو ایمان کہا ہے اور یہ اس بات کی دلیل ہے
کہ عبادت ایمان کا حصہ ہے۔ نیز یہ آیت صحت ایمان پر دلالت کرتی ہے جو کہ
صحت ایمان کے لیے دلیل ہے۔ نیز یہ آیت اس بات پر بھی دلالت کرتی ہے کہ
صحت ایمان کے لیے اعمال کا ہونا شرط ہے۔

جواب

یہ عبارت ماقبل و مابعد سیاق و سباق کے خلاف ہے۔ حقیقت مجموعہ سنہ ہے جس
کو فرعون نے صحت ایمان کی صورت میں قبول کرنے سے انکار کیا۔ اور جو کہ تعالیٰ عنانیہ
اور ظاہر ہے جو قائل کے ارادے کی بنا پر ہے۔ اور اس کی شہادت کی آیت فرعون کی
بات سے حقیقت کا اخذ و قبول ہے جو کہ صحیح و نصیحت آمیز ہے جس کا عنانیہ
بات غلط ہے۔ نیز اس میں کوئی نظائر نہیں ہے۔

ایضاً — عبارت سنہ میں فرمایا ہے کہ اللہ کا ارادہ (ایمان)
قطعہ کفر اعتقاد کرنے والے سے متعلق نہیں ہوتا اور کفر اللہ کی محبت کے
خلاف ہے۔ جواب یہ ہے کہ ہاں یہ کفر ہے، محبت و قبول نہیں ہے
اللہ کے لیے کہ اللہ ایمان سے راضی ہے۔ تاہم کوئی شخص یہ نہیں کہتا کہ
اللہ کی مشیت کافر کے کفر سے متعلق ہے اور یہ کہ اللہ کافر کے کفر سے راضی ہے
کافر کے ایمان سے ناراض ہے۔ بلکہ ہر ایک کہتا ہے کہ اللہ ایمان سے راضی ہے
اور کفر سے ناراض ہے۔ اسی طرح اللہ کی مشیت کفر سے متعلق ہے اور اللہ
کافر سے ناراض ہے۔ اسی طرح اللہ کی مشیت ایمان سے متعلق ہے اور اللہ
ایمان سے راضی ہے۔ یہ صحیح و ضروری نظریہ واقع کے لیے

جواب

کافر کے ایمان پر تین وجوہ ہیں:

۱ — اعتقاد تصدیق کل کے لیے ایمان عقلاً اور ان کے ایمان ہے۔ جیسے ایمان باللہ تعالیٰ
صحیح و مقبول ہے۔ جیسے حضرت شیخ رضی اللہ عنہ عنہ نے فرعون کے ایمان کو قبول نہیں کیا

سوره‌ی واوقتوری اصلا کلیسا ایچون نفع وکلدی بونی اوکنی جنابه سلام حضرت
شیخ الاسلام سنه شریف (وکانه قرة عین فرعون تابوبان) بورنینی کی
فرعون آخره ایمانه سبب قرة العین اولدی وبنا کذلک الله تعالی عزی
عندنده فرعون ایمانه اعطا ایتدیکی بو ایمانه سبب موسی علیه السلام فرعونه
قرة عین اولدیغی حالده فرعون ایمانه اتکله عرفه الطاقه جهنم اولدی
شو حالده ایمانه ثمره سنی عالم رتبه کوره سندی بو اعتبار له موسی (ع)
فرعونه قرة عین اولدی نابنا علیه بو ایمانک ثمره سنی کوریلدی آخرتده تالدی
وآخرتده کوریلمیه جک ایمانلره، مقبول وصحیح اولمز ایمان - واقعا الله تعالی
عند الفوزه فرعون اعطا ایتدیکی بو ایمانه مقبول وصحیح ایدیکی موسی علیه السلام فرعونه
قرة العین اولدی. وبوصورتده وده جنابه سبب نجاته اولمز ایمان الطاقه اولمز -
حکم فرعونه عاقبتی یوم القیامه جهنم جکدیکی آنک ایچون جنابه صحابه قرة العین
اولمغین سوایدی. اگر فرعونک بو ایمانه ثمره سنی زیاده اقتطاف ایده بیلمکی
آخرتده وقوع کوره جک ایدی موسی علیه السلام فرعونه تحقیقده قرة العین اولمز
ماکلیسی آنک سبب بولمز اولدی. حکم سلک صحابه آنک ایچون جنابه صحابه قرة العین
صورتنده فرعونه وده غذاب ابدی یه کرفتار اولمقده - وبوصورتده وده جنابه
آسیه کبی حضرات الله لازم کلیر وفرعونه حضرات نظمه الی اولمز وکذا جنابه
آسیه نفع نظم کلمز وفرعونه نفعی وقتی آخره تأثیر ایمانه الطاقه اولمز -
بنا علیه عامه نفعی صورتنده ایمانه فرعونه صحبته دلالت ایدر -

ثانیاً - حضرت شیخ اوزن (لانه قبضه الله عند ایمانه) قولی ایمانک صحه سنی
مقتضی نظر. زیرا آنک ایمانه صحت ایمانه یعنی شرعا ایمانک جهنمده خلودی
مقتضی نظر. زیرا آنک نفعنه دوقتده واقع اولمامسنه خلودی عدم نفعنه دلالت ایتز بنا
آنک نفعنه دوقتده واقع اولمامسنه خلودی عدم نفعنه دلالت ایتز بنا
ایمانه من عند الله حکم شئی نفعدیکه وقبولیته وقتی حضرتلرینک کندی ایجون
لازم اولدیغی تصدیقه یاقشدیرمه فاسد در. زیرا حکم شرعی بولمز. (لایلزم نفع
ایمانه)

جواب

جناب شیخ (لانه قبضه عند ایمانه) قولی (فان الله نفعها به عند الله) قولی
تعلیل نظر. زیرا فرعونک صحت ایمانه دلالت ایدر. حکم فرعونک ایمانی صحیح اولدیغی
تقدیرده بالاده کی مفاسده ایضاح اولنمغین اوزره موسی علیه السلام بنا آکا احسان

قرآن حضرت ابراهیم علیه السلام به هاجر (علیها السلام) قرآن قبیله بنی اسماعیل
بوده است آیه و به جهاد اولاد بر قبیله علیه السلام) اجرا بر فرعونه قبیله بنی
اسماعیل . موسی علیه السلام) فرعونه اجرا به ایمان بیعت است قبیله بنی اسماعیل
ساویه . زیرا صحابات جهاد شده مسلمان . ایمان صحیح اطاعت تقدیر
علیه حکمه بوکلان به صدور شده طرف به گذشته لزوم کلان . حکمه او قبیله بنی
قبیله اجرا دیدگیده واقع اولاد به هدف آیه بوقوله شوقه ولد و به قبیله
اولاد شدید حمله اجرا فرعونه او زره سواری . زیرا صحابه ابوبنی
قره عینیه . سوکلان سوی علیه السلام) یاره جهاد شده فرعونه قره عینی
اولادی بولا اولنجه آیه (عن ان نفعنا) قبیله صحت ایمانه اصحاب اطاعتین

جهاد اولادی جواب

بو بابنی روح معنای سوزدر : جهاد آیه سوی به سوی بر حجه اطاعه کوره
فرعونه قبیله ایه حکمه به فوقدی . قبیله فرعونه حجه حجی اطاعتی بلکه اجرا
فرعونه قبیله ایه حکمه به فوقدی . موافقه اطاعه بو حجه نم وسنه اجرا قره عینه
آی اولاد جهاد بلکه بر شخص اطاعه دیدی و فرعونه حجه سوزینی اجرا
صحابی (ع) یاره جهاد شده فرعونه قره عینی اطاعه و آیه نه بو سوزی اجرا
قبیله فوقدی . سوکلان آیه بو سوزی . وحی اولنه فرعونه سوی
حجه اتباع قصد ایدیکی اجرا آی قبیله فوقدی بو یاره ملاحظه سیله
و بو سوزی کاذب اطاعه دیدی بو سوز آیه نه علمنه دوشه
و اطاعه نتیجه سوله بر سوزدر . و بوی قبیله ترجمه اولنه حجه رأیی
قادین زوجی اطاعه قاریشی سوکلان بیله بو اطاعه نظمه اجرا نظمه اولنه حکمه
بلکه زوجه اطاعه سوکلان بیله بر سوزدر . و بدطرفه جهاد ابوبنی قره عینی اطاعه اولنه
کوره آیه و کوره فرعونه جهاد یاره جهاد شده فرعونه قره عینی اطاعه اولنه
قره عینی اولسون یاخود جهاد یاره جهاد شده فرعونه قره عینی اطاعه اولنه
زیرا فرعونه کی جهاد ، سوکلان حجه اتباع ایدیکی سوی دوشه قبیله
آیه و بقیه اعلا بیکلرجه حجه شدار ایده بیلدیکی فرعونه سوی

نار ده حکم خروج سبب اوجه احوالدن بیدر ولکن قرآنه شهادتی وجهایله قبل الموت ایمان
ایتمکله برابر ایمانی صحیحه طلقی قرآنه تقیض اولوب دلائل وبراهین اوله
رغماً نده مطلقاً فوق اولوب محدود ده آیرلیدر . فرعونک صحت ایمانی حقنده کی
تفسیراتده فارغ اولدقدن صکره حضرت شیخ (اولوالامر منه الطالبه) بورمی
اشبو تفسیراتک عدم قطعیتی وبولتیه ایتمز . بلکه حضرت شیخ عادتی سبقی اوزره
اولیاً حضرت حقه صعود بیورمشلر . شمدی فعل آدمده (وهذا التعریف الحرفی اولجه
به عباده اولوالابصار الاعتبار الخلفا) بورمشلردر . وحقیقده حقه راجع الطایه
صحیح اولیوقدر . شایعی (واولوالامر منه الطالبه) توقفه دکل ، اولیع الله محمول
اولمق .

ثانیاً — مادام که قرآنه رحمتیله فرعونک نار ده بکله اولدیغی حقده بر حکم بیوردی - وقرآنه
طلقه نه آلدیکمزدن صفی وجهله آنک صحت ایمانی جوازیدر - وطلق قرآنه توقفمزی
علاقه ساعد دکلدر . شوحالده فرعونک عدم صحت ایمانه حکم ایچون استنادایدیلجک
صحیح دلیل یوقدر . شایعی بو خصوصی محل توقف [redacted] اولماز . زیرا توقف آنجق
دلیلک تعارضی حالنده اولور . معلوم اولدیغی ، عدم ارادهٔ تشاغل ، واولوالامر منه الطالبه
بعضوی وعبدالغنی نابلسی وشاه ولی محدث دهلوی کبی علمای اعلامک بوبابده
وارده سنه یا اولوالامر حضرت شیخه اقتدا ایتمیه اولدیغی . زیرا بالاتفاق حضرتلرینک
اولدقلری کبی تحقیقه اولیاً بولوندقلری حالده نه حضرت شیخک روحانیته اتصالری
بولدقلری کبی کلیه تحقیقه اولیاً بولوندقلری حالده نه حضرت شیخک روحانیته اتصالری
اولدقلری حضرت ایله نه وبالاتفاق حضرتلرینه صحیح وکلدیکی ویدیکی رؤیادن حاصل اولان
بالوده بیدکری (لما کانه ایمانه فرعون فی البحر ..... الخ) قولی مقابله ممکنه
بولوده بیدکری بابده سعد حجی اولیاً فضل شیخ اکبر حضرتلری بوقوفه بیدکری
حالده نه حضرت شیخک روحانیته صحیح اولدقلری حضرت شیخک روحانیته صحیح اولدقلری
حالده نه بو مقاله صحیح اولمیوب حضرت شیخک مقاله روحانیه صحیح اولدیغی
بولوم کلیه بوابر اصلا وارد دکلدر .
مادام که حضرت شیخک عباده فضل صحبتی ایله فرعونه تعلق ایتمیوب وحکمت دلیل قطعی
اولدیغنه کوره حضرت شیخک بو بابده ایتدکلری بو بیانه بو بابده وجه بیدکری جواب قطعی
نامیه کوره دکلدر .
اولیاً — حضرت شیخ (وکانه تعلقه بالعنایه الالهیه قوة عمیاء وبه یتقلبون فی سیئاتهم)

وبعد ایمانه فما عصى فضله الله ان كان قبله قطعاً والكافر اذا اسلم وجب عليه ان يغتسل فكان غرقه عندئذ له وتطهيراً حيث اخذه الله في تلك الحالة نكالاً لأوخرة والاولى وجعل ذلك عبرة لمن يخشى وبالنسبة ايمانه امام من غرقان المغرغر موقن بانه مفارقه قالع عنه وهذا الفرد هنا لم يكن كذلك لانه أي

ثانیاً - فرض ایده لم که فرعون صحت ایمان حضرت موسی علیه السلام را احتمال میداد ولی ایجاب صحت ایمان حضرت موسی علیه السلام را نمیکرد و توقف ایجاب آنرده کلمات اردو (ثم انا نقول بعد ذلک وابو حنیفہ اللہ) قولی توقف ایجاب نمیکند مگر آنکه ایمان یأس باشد فرعون مؤید فی ایمانه ایمان او یأس نیست. چطور فتوحات مکیه مذکور آنکه ایمان یأس باشد فرعون مؤید فی ایمانه اولیغ بیانات بتوقف و ذهاب بسفار و دوزخ؟ زیرا کیف بر مسئله حضرت موسی علیه السلام قطعیت باید نه تردد و احتمال و اگر حضرت موسی علیه السلام مسئله حضرت موسی علیه السلام را قطعی نمیدانست چرا بر ایمان فرعون حکم نمیکرد؟ حضرت شیخ اکبر در مسئله حضرت موسی علیه السلام علاوه بر اینکه بر ایمان فرعون حکم نمیکند بر ایمان او حکم بعدم ایمان میکند و در فتوحات مکیه (ج ۲ ص ۶۷۷) بنا بر آنچه ظاهر میشود بعد از ایمان فرعون حکم بعدم ایمان او میکند و در فص حکمة ایه (ج ۱ ص ۵۹۰) و فص حکمة ای

اتصال ایمان یہ ساحل کلام نہ ثابت ایدیکن وانک زعمہ حقندہ
(بعات خطأ مطلقاً) قطعی اوحضرتک رأی عموق اعلامہ بیانہ کلمہ
دنیہ کی بوکلامک شہدہ داود وقیاسیدر (لما کان ایمان فرعون فی البحر
حیث رأی طریقاً واضحاً عبد عبدا بنو اسرائیل قبل التغرغر وقبل ظہور اطماء
الاخرۃ لہ بحالت ھذہ الناس عند الغرغرۃ حیل ایمانہ صحیحاً معتداً بہ
فانہ ایمان بالغیب) بن (ایمان فرعون، وریادہ بنی اسرائیل کذلک
بر طریقہ واضحی کورمری حیثیتہ تغرغرہ اصلا وعند الغرغرہ نافع تحقق
اینکہ احوال کذلک ایکن، امطاء آخرتہ ظہور شدہ مقدم واقع اولدیغی
آنہ ایمانی صحیح ومعتد بہ دکل. زیرا ایمان بالغیب دیکن. حالبوکہ
بونلرک صحیح اولدیغی بیان ایدیلہ عبارات فصلیہ جہتیلہ محصول اطلاقہ رأی
بر طرفی مقتضای سر دایتدر. فقہ کی ازلدنبہ اکابر مطاعاتہ
نافع تہ قی پیشوسی ھذہ آور بر حال ایدہ دہ، (لا یدخل الجنۃ
الا مسلم) اطلاقندہ استثناف حقدہ وحی بوایلہ وحضرتہ وارکیلہ مدعی شیخیکہ:
اولا — فصول الحکم تألیف حقندہ دیہ دکلدر کہ انبہ عبارات استدلالیہ
حقندہ استشہاف نظر نہ محصول اولابیلیہ بنا کی حضرت شیخ رضی اللہ عنہ
بوکلامہ دیاجزم (فما الحق الا ما یلیق اطلاقہ ولا ازل فی ھذا المطلوب
الا ما ینزل علیہ) بن (بو آیتہ بطا الفاظ اولدیغہ حیثیلہ انتہا یدیغ وبن
بو مطلوب ایچندہ آیتہ بنم اوزرینہ نازل اولدیغہ حیثیلہ انزال ایدیغ) بیورمری
بنا علیہ آندہ کلمہ اولدیغی (ھذا ھو الظاھر الذی ورد بہ القرآن) قطعاً
نافی علیہ آندہ کلمہ اولدیغی قرآن کریمک ظاھر ندہ مقید — وبو
ایمان فرعونک صحتی حقندہ کی بری کلمات قرآنیہ ظاھر ندہ مقید — وبو
طرز تقیید حضرت شیخ اقدسیہ اولہ معاند زمرہ سندندر. بوحال مقید —
اگر فرعونک ایمانی صحیح اولمادیدی؛ حضرت شیخ بو طرز تقیید اتخاذ ایدہ رکلہ بو
مقامدہ قطعی انزال اولنمزدی.

تاکہ جیسے کہ حضرت موسیٰ علیہ السلام نے فرعون اور اس کی قوم کے سامنے (انہ لا ییأس من روح اللہ الا القوم الکافرون) آیت کریمہ پیش کرتے ہوئے حضرت موسیٰ اور ہارون علیہما السلام کا ایمان اللہ پر اور اس کی رحمت پر کامل تھا اور اللہ کے سوا کسی سے امید نہیں رکھتے تھے اسی طرح حضرت موسیٰ علیہ السلام نے بھی اللہ پر ایمان اور اس کی رحمت پر کامل یقین رکھتے ہوئے اپنی قوم کو اللہ کی رحمت سے مایوس نہ ہونے کی تلقین کی۔ اور اللہ کی رحمت اور کرم کے بارے میں فرمایا کہ اللہ کی رحمت اور اس کا کرم اس سے بہت زیادہ وسیع ہے جتنا تم سمجھتے ہو۔ اللہ کی رحمت سے مایوس ہونا کفر ہے۔ اللہ کی رحمت سے مایوس ہونا اللہ کی ذات پر ایمان کی کمزوری کی علامت

اولاد نہ ، یعنی وہی اطفال بنی اسرائیل یا ان کے آباء تھے : قتلی مراد
ایذاء دینا کہ فرعون وحی آسیہ رضی اللہ عنہا کو بھی عذاب دیتا رہا
(یوں اخذ کیا جائے ؛ کیونکہ ان کے بھی وہی قرۃ العین ۔ عذاب دینے تھے
اولاد) ایسے ۔ کیونکہ جہاں آسیہ کا ایمان اپنے خاوند کے کفر کے
ایسے ۔ تو کہ صلی اللہ علیہ وسلم اندر ، تو (کل من الصالحین کیونکہ وہ کامل
من النساء الا مریم بنت عمران و آسیہ امرأۃ فرعون و خدیجہ بنت محمد صلی اللہ
علیہ وسلم و فاطمہ بنت محمد) یعنی اکملہ دنیا ہر جہان کی کامل اولاد دی ہے
آنحضرت عمران کی مریم و فرعون کی وحی آسیہ و محمد صلی اللہ علیہ وسلم
کی خدیجہ (رضی اللہ عنہن) اور ان کی بیٹی فاطمہ و خاوند کی
آنحضرت اکملہ مخصوص اولاد کا ہونا شرعاً ثابت ہوا ۔ اشتہ اکملہ مخصوص
اولاد کا ہونا خاص جہان آسیہ علیہا السلام محض فرعون
او (نہ وہی اپنے کو نوید) دینے علیہا السلام جہان آسیہ نے
حقیقۃً قرۃ العین اولاد ۔ جبکہ استعداد ، تدبیر اولاد کا لائق ، اور حقیقۃً ہوتی
ہونے اثبات ایسے کہ فرعون اپنے کو قرۃ العین اولاد ۔ جبکہ وہ یا نہ
عرفہ اللہ بکم (امنت انہ لا الہ الا الذی امنت بہ بنو اسرائیل وانا من المسلمین)
دیکھ خاص قرآن ایسا ثابت ۔ اشتہ ہوا یہ بسبب ہونے علیہا السلام فرعون
قرۃ العین اولاد ہونے جہان جہد فرعون ، کافر اور مظہر اولاد حرقبض
ایذاء دادہ جہان صالحہ اور باطنہ دہ ترک قادر ۔ جہان باطنہ دہ
ترک قادر ؛ جبکہ قلباً ایمان آنہ ایسے ۔ معاصیہ ترک آنہ وقت
قلبی تذکر ؛ جبکہ قلباً ایمان آنہ ایسے ۔ معاصیہ ترک آنہ وقت
قلبی تذکر ؛ جبکہ قلباً ایمان آنہ ایسے ۔ معاصیہ ترک آنہ وقت
کفر نہ صادر اولا کفر و معصیت لوٹ نہ ہوا ۔ اور آئندہ جہان
ظاہرہ دہ ترک قادر ؛ جبکہ کافر ایمان کی اور توبہ غسل آنہ واجب ظاہر
حال کہ فرعونہ صوابیچے صدق اللہ بوا ہے آنہ ایجوبہ غسل ۔ تا عرفہ تعالیٰ
آن مظہر اولاد قبض اللہ تعالیٰ دعای توبہ کی بر شاعۃ اما ۔
ایسہ فرعونہ ایمان دیکھ کہ لفظ ابدال ہونے حق عنا تیہ بر علت قیلدہ

عذره بلاغ شیطان است. زیرا ضعیف و کوزه اغراق شده طوری امده
آنه قتلش مراد الیه بلاغ اولیاء آنه نوحیس سای حقنده سعایه. وفرعونه
سعادتی سوزده نظر الهی ایله اولماه. زیرا الله تعالی آنی ملاک ایچون
خلق ایتدی. سنه کی علیه الصلوة والسلام آنه ایچون مریم بنت عمرانه
ایچون، ارکلاره مخصوص اولان ملاک امر تشکل ایتدیکی حالده آنده نفخ ویردی
امدی سوی حق فرعونه (انه قرة عین لی ولک) دیو خطاب او، نفخ وسنه ایچون نور بردی)
دیدی بلاغ اولنجه آنه ایچون ملاک اعطا ایله، آنده نفخ آنکله نور اعطا
ترکیب ویردی. وفرعونه الله تعالی آنا اعطا ایتدیکی ایچون ایچون ده
قرة عین اولمق. شایعه آنی طلب وسؤال ایله قبض ایتمه. حقنده آنده برش
قباحت یوق. زیرا الله تعالی آنی، کنا هدده برش کتب ایتمزدن اول ایاذ عذاب
قبض ایتدی. وهمان ملک اسلام ماقبلنی اسقاط ایدر. وآنی دخی ایکیوب
محو ایدر کندی عنایتی برایله خلقیله تاکه جمیع کیسه جحیم الهیدن یوکسک اولمق. زیرا
قلم قدرت جمیع کیسه روح الهیدن یوکسک اولماز. امدی اگر فرعونه نافوس
اولدیرمه ایدی؛ ایمانه سعادتی ایتمز ایدی. امدی سوی علیه السلام فرعونک
زوجه سنه آنه قتل (انه قرة عین لی ولک لا تقتلوه عسی ان ینفعنا) یعنی
اونجه سنه آنه ایچون قرة عین اولمسنه. آنی قتل ایتمکدن منع
ملاک اولدی) دیدیکی اولسه دخی بلاغ واقع اولماز. زیرا هنوز آنه،
سوی فرعونه هلاک و آلت هلاک آنه ایدی اذن اولمامش ایدی
اولحاله هر ایکیسنک ده مقدر بولنمه ایله الله تعالی سوی علیه السلامی
آندن نجات بولدی]

[٢٠

نفی فرعونه خواص، سوی علیه السلام وکرکلرینه اغراق آلنده بولنوب فرعون
هنوز دریاده وقت، فرعونه اوحضرت (سوی) اسنی ویردی ویاسم
مصر قبطیلرک اسنده صو معناسنه "ویو" (سوی) ایله اغراق معنای اولدیغی (ب)
کلمه سنده دیکه. سوی علیه السلامی ملاک اولمق صدده وکرکلرینی اغراق آلنده
توقف ایتدیکی ایچون فرعونه، اوحضرتی عذره بلاغ (سوی) و(ب) نفی صوده اغراق
اسمیه نسبتی ایتدی فرعونه زوال ملک خوفیله اطفال بنی اسرائیلی قتل ایتمکدن

دیه جب اولورسه جواب ویریلیرکه الله تعالی حضرتلرینه بو مقام الهیسنه اطلاعی
هر کسک مظهر اولمه بیله جکی بر سعادت دکلدر. خصوصیله کندی عقللرینک تحت
تصرفنده بولنان اهل ظاهر بو معانیدن اصلا نصیبه دار اولمامالر. بو معانی
ورثهٔ انبیا اولان اولیانک قلوب صافیه لرینه من عند الله منزلدر. بو معانی
اعتراض ایدنلر کندی عقللری دائره سندن خارج بر شی اولمه جغی ظن
ایدرلردر. عقول سلیمه اربابی عندنده بو ظنک بطلانی ظاهردر

متن

ولما وجده آل فرعون فی الیم عند الشجرة سماه فرعون (موسی) والموء
هو الماء بالقبطیه والسا هو الشجر فسماه بما وجده عنده فان التابوت
وقف عند الشجرة فی الیم فاراد قتله فقالت امرأته فی حق موسی وکانت
منطقة بالنطق الالهی فیما قالت لفرعون اذ کان الله خلقها للکمال کما قال
علیه السلام عنها حیث شهد لها ولمریم ابنت عمران بالکمال الذی هو للذکران
فقالت لفرعون فی حق موسی انه قرة عین لی ولک فیه قرة عینها بالکمال الذی
حصل لها کما قلنا وکان قرة عین لفرعون بالایمان الذی اعطاه الله عند الغرق
فقبضه طاهراً مطهراً لیس فیه شیء من الخبث لانه قبضه عند ایمانه
قبل ان یکتسب شیئاً من الآثام والاسلام یجب ما قبله وجعله آیة علی عنایته
سبحانه بمن شاء حتی لا ییأس احد من رحمة الله فانه لا ییأس احد من
روح الله الا القوم الکافرون فلو کان فرعون ممن ییأس ما بادر الی الایمان
فکان موسی علیه السلام کما قالت امرأة فرعون فیه انه قرة عین لی ولک لا تقتلوه
عسی ان ینفعنا وکذلک وقع فان الله نفعهما به علیه السلام وان کانا
ما شعرا بانه هو النبی الذی یکون علی یدیه هلاک ملک فرعون وهلاک آله]

ترجمه

[وقتاکه آل فرعون آنی دکزده آغاج عندنده بولدی فرعون آنی (موسی)
تسمیه ایتدی قبطیجه (موء) صو و (سا) دخی آغاجدر. بنا علیه آنی

مرتبهٔ عقلیه موجود، و هر چه هویت و وجود عینی این موجود از ماهیت از ذات
این جمع صوری حاصل شد. آنچه موجب و صورتبخشیده به کثرت اعداد به
شیئیه هر چیز هویت یابد. نامتعین صرف احدیت معقولیت و مرتبهٔ ذات الهیه
را دارد. عالم صورتهای محسوس اعداد. اشکال هندسی، ذات احدیت
ماهیت موجود اعداد اساسی صورتهای تجلیی هستند که در هر یک از دو ذات
مندرج اعداد صور عالم آیند در. زیرا فیض اقدس، با تجلی اسمی صورتهای موجود
خارج اظهار. و حقیقت احدیت ذاتیه در مرتبهٔ عقل فکر نفس واحدیت
عقل اعداد این است

مثال

برای هر یک از اجزاء ده گانه آغاز عدد واحد و یا واحد ماهیت هندسی.
مثال نقطه هندسی احدیت العین. نظر حسی این یا واحد شده بوکثرت کم و نمی
وقتی که هندسی اضافه و کیفیات تربیعه الخ. اجزاء ده گانه آغاز شد یعنی
ظهور اشکال هندسی. واحد شده عدد واحد بود اعداد و یا واحد و سیوه اند
کثرت الخ. آنچه هندسی هم اشکال نظر حسی اعم کم و نمی فقط عقل
کثرت الخ. آنچه هندسی هم اشکال نظر حسی اعم کم و نمی فقط عقل
بسیار که بوکثرت نشأتی تا هیچ درک. بنابر هر یک هندسی احدیت ذاتیه
احدیت معقولیت این را دارد که اعداد واحد یا واحد
و سیوه اند محدود الخ.

حقیقت احدیت این کرات عالم آنست که ارتباط خصوصیت مفصل الخ فقیده بوده
تکرار اضافه لغو بوده.
احدیت صلی الله علیه و سلم خدوده آنچه فضایل و کرامات آنحضرت صلی الله علیه وسلم
اند الله تعالی، با حدیث که نزول شده بوده نسخ نمی یابد و ایضاح
اوضاح، اگر خواهی بیشتر بفهمید (احادیث قرآنیه بوقایعه ایضاح اولیاء
معنی فضل استخراج الخ. خدوند جمیع انبیاء و صحابه علیهم السلام
آیات قرآنیه تفسیر هندسی بر طبق مثال داده اند)

اظہر۔ وہ کیا ایسی خدا ہے جو وجود میں نہ ہو اور وہ عالم ایسا نہیں
یعنی شفع اللہ ایکیشنری مضامین دیوبند کے وجود آور اظہر۔ وہ مضامین
سبع اور یہ کیسے طرح ایسا اعلیٰ۔ خدا ہے جو وجود میں نہ ہو اور وہ
عالم ایسا شفع اللہ۔ یہ عالم وجودی ہے موافق؟ یوں مخالف اظہر)
سوائے ایراد اللہ بیہقی۔ فہیا شیخ رضی اللہ عنہ بیا جواباً (بخلافہ
احدیۃ الکثرۃ) یعنی وجود عالم کثرت احدیت جمعی محققی، خدا ہے
وجود ہے مخالف اظہر ہے۔ یہ ایسا وجود عالم کثرت احدیت
خدا ہے

متنه

[فثبت به وبخالفه احدية الكثرة وحد كان الحد احدى العين من حيث ذاته كالجوهر الهيولانى احدى العين من حيث ذاته كالجوهر الهيولانى احدى العين من حيث ذاته كذلك الحد بما ظهر عنه من صور التحلى كثير بالصور الظاهرة فيه الذى هو عالم الاسماء والصفات فانظر ما احسن هذا التعليم الالهى الذى خص الله به الاطلاع عليه من يشاء من عباده]

ترجمه

[[illegible] احدى آنكه ثبتى اولدى واحديت كثرت آنك مخالف اولمله . حال بوكه حد تعالى ذاتى جهتيله احدى العين ايسه ده كذلك حد ظاهر اولدقجه صور كثيره ايله متجلى اولوب هيولاى احدى العين ذاتى كبى حال اوزره ظاهر اولدقجه صور متجليه كثيره سنده ظاهر اولوب شيئيت وغايرت ذاتيه حاصل اولمشدر . عالم صور اسماء وصفات اولدى الله تعالى حد احديت مخلوقاتنه ايراث ايدوب ، عالم صور تنزيهيه مجلاى اولدى الله تعالى حد احديت مخلوقاتنه ايراث ايدوب ، عالم صور تنزيهيه مجلاى اولدى الله تعالى عباده ويرديكى اطلاع ايله مختص قديمى بوتعليم الهى نه كوزلدر .]

شرح

[شراح كرام حضراتى تنده اختلاف اشبوره قدس سره فثبت وبخالفه احدية الكثرة) و بعضلرى نسخه سنده (فثبتت به وبخالفه) وعبارتى نسخه سنده (فثبتت به وبخالفه) وسونا حاجى نسخه سنده (فثبتت به وبخالفه) نابلسى نسخه سنده (فثبتت به وبخالفه) واقعه . وحضرت عبدالله بوسنوى يا الى اخر نسخه سنده (فثبتت به وبخالفه) واقعه . وحضرت عبدالله بوسنوى اوه وحضرتلرى حضرتلرينه طبع اخذ ايله برقاچ وجهايله خطا اسناد وايراد شدت بالجمله اخذ (بخالفه) كلمه سنى (خ) ايله اثبات ايله اقرب ومقام انسبه اولدغى بيانه ايده . فقير جهتى عفى عنه قاتنده نسخ عباره سنى سياقه كلدوى وجهانه شكر ايدر رضى الله عنه فقير جهتى تعقيد عبارتى وجهانه كورديكى بوعباره ى اخذ ايله اقضا ايدر) زيرا بوقيد اضافى كوبه تعقيد به عبارتى اوزره ظاهر اولمله حاصل الجمله بوقيد وجود صورة كوبه وغى ، عالم تعقيد ايدوب ظهور تنزيهيه كثرت تامه اولدغى ذكر اولمله ايدى نادر كلى بو بيانه تعقيد ايدوب عبارتى (فثبتت به)

وحدتة اولة برده بالطبع سكون اولديغي كبي حركتة ، حياتة مستلزم اولديغنده
متحرك اولديغي وقت بولونمقده . نتيجة كل هدتة برابر بولونور . (حياتي بالعلم
حياتي لم تزل ابداً) نص (علم اجه دوري اولة كبي ابدا اولمز) و حدتة باعتبار
حياتة وجودده . نص وارايسه . مثلاً عدم بولونمقده وعلمده حياتي متصور
حياتة وجودده . نص وارايسه . مثلاً عدم بولونمقده وعلمده حياتي متصور
اولديغي كبي كذلك اولديغي حالده صدوده وحي حياتي وارده . واضح
حركتي سورة حجر واقع (وترى الارض هامدة فاذا انزلنا عليها الماء اهتزت
وربت وانبتت من كل زوج بهيج) آيتة كريمه سنده كي هوتقاليف (اهتزت)
وربت وانبتت من كل زوج بهيج) آيتة كريمه سنده كي هوتقاليف (اهتزت)
قويلمه تابعده . زيرا اسماده باغمور نازل اولدقده ارض باغمور سبله حصلدار
اهتزاز ايده . وارض دخي انبات بر معادله . بدن انسانه علم نزولنده قلبده اهتزاز
واقع اولديغي كبي ، ارضده دخي نزول اولدقده اهتزاز ايده . ناظم عليك حاليه
صوبيه حالي كيدكجه بر شاهد . وارضك حمد دليل وحي هوتقاليف (وربت) نص
(زيادة لشدي ؛ شيشدي) قولنده . وارضك طوغورمسنه دليل ده هوتقاليف
(وانبتت من كل زوج بهيج) نص (ارض بالجمله حيوان اولة هر بر زوجدن انبات
ايدر) قولنده كه ارضه آنجق كذلك نبذه نص نص كذلكي طبيعي اولة شيئ طوغورماز
ديكدر . ناظم ارض فرد وتك بر وجود حالي حالي كذلك نبذه بر شيئ طوغورمغه
توجهيله اولة شخصيت حالي اولدي نص ارض تك بر وجود ايكن كذلك ظاهر
وجودي اولة شيله حقيقت وجوديه اولماه واسطه وجود هوتقاليف بولمدي . زيرا
وجود همه فرد وتك اولديغي حالي ، نتيجه سيله حقايقه اسماء الهيه طبيعيه
وجود همه فرد وتك اولديغي حالي ، نتيجه سيله حقايقه اسماء الهيه طبيعيه
عالم ، فرد اولة وجود حقيقه ظاهر اولماغه كثرتي ظهوره تعلقه وحقيقه ظاهر
اولة عالم ايجه تابع اولدي كه اسماء الهيه كثيه و متعدده . ناظم بو حقيقه
ظاهر اولة عالم ايجه همه شاهد ؟ بولمدي ديرز نص همه غلط باغمزده آنلرده
كوزي اعظم واثاره نظراً همه ، زائقه ، همه ده . سطحيه باقمه
ضاده ، نافذه . . . . الخ ديرز بويله اولنجه فرد اولة وجود همه كذلكيه
ظاهر اولة عالمك وجودي ايجه شخص اولماه وجود برايكه ايكيلك حالي اولدي

خالق دکلر - یعنی ابدا طوغری بولمیه بیلیر) دکز واسطه سیله تقابل ایدن حیات حسیه
سویه، علم ایله حاصل اولان حیات عقلیه یه تشبیه اولنمشدر . صورت علم صورت
اولمغله تشبیه اولنمشدر . زیرا کندسنده حرکتی حیات اولان حواس ابدان، نفس
حیات اولدیغی، علم ایله دخی نفوس بشریه احیا اولنمغله حیات معنویه بولور، وصاحبلرینه
حیات اولدیغی ظاهر اولدیغندن قائلری ایسه ابدا طوغری یولی بولامازلر .
سعادت اولدیغنی کوستردکدن صکره علم ایله تحصیل اولنور دیمشدر . علم حقیقت دیدکی علم حقیقت انبیانک
وآندن وایکی اولیانک تبلیغ ایتدکلری علمدر که حقیقت ایله حال بینی جامعدر .
یعنی تحصیل ایدیلر حقیقت وجودیه حال آیینه در . واسطه عارف اولدیغی ایچون حیرتدن
دوشار اولمیوب، حیرتی محمود در . زیرا علم حقیقی بیلمسه آنده ایچون
صلی الله علیه وسلم افتخار (رب زدنی فیک تحیرا) یعنی یارب سنده بنم حیرتمی
تزیید ایله) بیورمزدی . علم حال وجد صاحبنه اهل حالدن شوق اهل فنادن
تشبیه ایله بیورمدی . بو طائفه انبیا واولیانک تبلیغاتنه قولاق آصمایوب تحقیقاتی عادیه
علم طبیعیه در . بو طائفه انبیا واولیانک تبلیغاتنه قولاق آصمایوب تحقیقاتی عادیه
ایله حقیقت وجودی ادراک ایدرلر . حال بوکه عاده ریاضه دنه تشکل اولنه
جق، مختلف هیئت خیالیه دن عبارتدر . بو خیالاتک ایسه وجود حقیقیلرینک اولدیغی
اساسنه تابع اولمیوب، وخیالاتک ستقرار اولنه کیه لرک برخیال اوزرینه
دیکرینه یاپشمه سویله علم عقلیه نک اخذ اولنه جغنی و طوغری یولی ابدا بولامایوب حیرتده
دوشه جکلرینه شبهه یوقدر . آندن بو حیرتک حیرت محموده در . چونکه خیالات وهمیه
برهانیه نتیجه سیز . وبو علم عقلی جهلدر . زیرا حس اشیانک تجلیات دائره سنه
عبارت اولدیغی کبی عقلک دخی تجلیات دائره سنه عبارتدر . سوکرا
عبارت اولدیغی امرلرینه بیلمکی بوحقدر که بو غایه ده توقف ایتمیه بیلسه . سوکرا
هدف، انسانک حیرت محموده یه ایصال ایتمسیدر . چونکه عارف کورور که وجود
بوجه، آنک بیلدیکی تجلیات ذکر اولنه عبارتدر . وبو تجلیات نهایتی
یوقدر (اشیانک براسی شاهده نک بیلدیکی کبی دکیلدر) دیو بیلیر اولدیغندن طولایی بیلمیه
یوقدر که بوسبله حیرته دوشر . نهایتسز بیلمیه جکی محقق اولدیغندن، حیرتدر . اصلی وار که
بوسبله حیرته دوشر . سوکرا حیرت، قلقه وحرکته وسیله
حیرت عدم توقف سبیله اولیور . حیرت بیتیر طورمز . وحرکته اولنه یرده وحی حیاتی واردر
اولنه کیمسه مضطربدر .

[illegible]) زیرا اول کسی نفس خود را می بیند که آنرا عقل نمی تواند
[illegible] . بعد از آن حسی انسان حیرت را می بیند . همچنان علم الهی که
محقق است ، حیرت ، خلق و حرکت و حرکت زمانی حیات . نام چون سکون
یافت . همچنان صوت یافت و وجود و نام علیم علم یافت و صفت زمانی
بیان دید که حیات این است بسیار دید . و آنرا حرکت حقت (ان الحقت) یعنی (الحق از
اندیشه گفت) آنرا حق ، حقت (وَبَثَّ) یعنی زیاده بسیاری گفت آنرا ولادت
حقت (و انبثت من کل زوج بهیج) یعنی هر یک نوع بهیج به اصناف دیده گفت
او آنچه کلی بندی یعنی کلی می طبیعی او را شیئ طوعی دید و میکند . نام چیز
او صفت طبیعی آنرا نام کرد او را شیئ این چیز شخصیت به عالم او را چیست
او صفت طبیعی آنرا نام کرد او را شیئ این چیز شخصیت به عالم او را چیست
حقایق طبیعی به عالم
حقایق طبیعی به عالم
حقایق طبیعی به عالم

جوردی . شمال علوی اولسونه ، سفلی اولسونه عائده اولمق کافی ، انسانه
تخت تسخیر نده در . وکلیه بوتون بونلر اولدیغی آنجق انسانه کامل بیلیر . انسان هیوانلر
کبی نباتده وجوده کلمدی . نظر کزیله ایجاد کرده ی اولمق فلسفه ، انسان
هیوانیتدن خوتیاز اماز . بونلرک انظار و احوالی فصل آخرده ایضاح اولنه جقدر .

متن

[فکانت صورة الفاروس فی التابوت فی الیم صورة الجسد فی الظاهر وفی الباطن
کانت نجاة له من القتل فیحیی کما تحیی النفوس بالعلم من موت الجهل کما قال تعالی
(اومن کان میتاً یعنی بالجهل فاحییناه یعنی بالعلم وجعلنا له نوراً یمشی به فی الناس
وهو الهدی کمن مثله فی الظلمات وهی الضلالة لیس بخارج منها ای لا یهتدی الیٰ
فان الامر فی نفسه لا غایة له یوقف عندها فالهدی هو ان یهتدی الانسان
الی الحیاة فیعلم ان الامر هیولة والحیاة قابلة وحرکة والحرکة حیاة فلا یکون
فلا یوت ووجود فلا عدم وکذلک فی الی والذی به هیولة الارض وحرکتها
قوله فاختارت وحملها قوله وربت وولدتها قوله وانبتت من کل زوج بهیج
ای انبتت ما ولدت الارض یشبهها ای طبیعیاً مثلها کانت الزوجیة التی هی
الشفعیة لا بانوثة مثل وظهر عنها کذلک وجود الحیة کانت الکثرة له
وتقدار الوسط انه کذا وکذا بما ظهر عنه من العالم الذی یطلب بثبات حقائق
الاسماء الالهیة]

ترجمه

[اندی یوسانک تابوت ایچنده ، دریایه القا سنه صورتی ، صورتی جسدک ایچنده
ظاهرده و باطنده آنک ایچون قتلدن نجات اولدی ، نفوس ، علم ایله
یوت جهلدن دیرلدیکی کبی دیری اولدی . نته کم حق تعالی بیورمشدر (اومن کان میتا)
اولیه اولدیغی . یعنی جهل ایله (فاحییناه) بزاق دیرلتدک (بنور علم ایله)
(وجعلنا له نوراً یمشی به فی الناس) ویرآنا برنور یاتدیکه ناس ایچنده آنکله یورور
(اوده هدایتدر) (کمن مثله فی الظلمات) عجبا قاری الطلمات ایچنده اولان
کیمسه یه بکزرمی ؟ (اوده ضلالتدر) (لیس بخارج منها) آندن چیقیجی دکلدر .

عالمی ، عالمك صورة كبیر تدبیر بویله سنده تاكید برمكدر . ایشته هم عالمی
بر عالم كبیر تدبیر بویله دیكیمز كبیدر ، صلی الله علیه وسلم افندمز آدم حقنده (ان الله
خلق آدم علی صورته) بیورمشدر (الله تعالی آدمی كندی صورتی اوزره خلق ایتدی) بیورمسی
زیرا حضرت الهیه ذات وصفات واسمالك حقیقتی بحوی جامع اولدیغندن حضرت آدم ایچون
بو حضرت الهیه نك بالجمله یعنی جامع اولدیغنه دلالت ایدر . حدیث شریف معناسنه كلمه لری
(هو الربانی) وبعضیلرنده (هو النموذج) صورتنده واقعدر . (ربانی) ربنا
(هو الربانی) وبعضیلرنده (هو النموذج) صورتنده واقعدر . (ربانی) ربنا
كلمه سنه نسبتله معلومدر . ربنا عنوان كتابه معناسنه كلیه بوكتابك عنوانی
اوكتابك جامع اولدیغی باجمله انكار ومعانیسنك هپسنه صاحب اولدیغنه
دلالت ایدر . آدم ایسه ، عالمك جامع اولدیغی بالجمله معانیسنه جامع بر نسخه اولدیغنه
دلالت ایدر . (نموذج) كلمه سنه نسبتله معلومدر . ونموذج
كتابك باشنه یازیلان فهرسته دینیلور . (انموذج) دخی (نمونه) كلمه سنه نسبتله معلومدر . ونمونه
مصنوعاتك هپسنك باجمله اوصافنی جامع بر نوع اولدیغنه دلالت ایدر . شو حالده انموذج كلمه لری
هر ایكیسنده معنای مقصودی افاده ایدر . ایشته آدم حضرت الهیه نك بر نمونه اولدیغنه
آنك صورة حضرت الهیه صورتنك غیری دیكدر . زیرا وجود آدم ذات وصفات واسمالك
تجلیاتنه جامعدر . وبنابر هذا تعالی ، انسان كامل عبادتله اولمق بوحقیقتی بر نقطه
جمعیتنه جامعدر . وبنابر هذا تعالی ، انسان كامل عبادتله بولنمق عالم كبیر نقطه
جمیع اسماء الهیه وصفات واضحه حقیقتی بحوی سنده عبادتله بولنمق عالم كبیر نقطه
واقع اولمق بوحقیقتی وجوده نه فائده سی قیلدیغی انسان كامل عالم روحی اولدیغی
واو انسان كامل ، عالم روحی وزبده سی قیلدیغی آنكله معلوم اولمشدر . شو حالده
آنك صورتنده ذكر اولنان بولدیغی ایجون هم نقاط آكاسماوات واوراق علویه یی
عوالم علویه یه واضح واوراق سفلیه یی عوالم سفلیه یی تسخیر ایدیكی وفضله انسان عالمده
حق سبحانه وتعالی تسخیر بیورمش بولدیغی ، كذلك عالم انسان كامل تحت تسخیرنده
بولنمیه جقی بیورمشدر . زیرا انسان كامل حقیقة الله (الله) اسمی شریفك مقتضاسنه

شرح

یعنی بوندن اولکی مشنده (کذلک تدبیر الحکمة العالم حاضرة الذهنیة او الصوریة) عبارهسنده واقع (او الصوریة) قیدیله کلیچه صوریه مراد عالملك صوریدر. شوحالده بو عبارهنك معنای (کذلک حقك عالمی تدبیر بیوریرکن آنجق عالم اچون یا خود عالملك صوریلرینی دیمك اولور. شته کم مابوده تمثیلك شرحنده ایضاح اولندیغی وجهله (عالم صوریه) تعبیری نیم مراد) حقك مسمی اولدیغی وتصف بولدیغی اسماء حسنی وصفات علیادر. فصل آدمیه دیکر فصلرده ایضاح اولندیغی اوزره عالم وصور عالم ذات مطلقك اسماء وصفاتنك مظاهر ندن وبو مظاهرك وجودات تعینیه ده ذات اقدس حقك مرتبه، مرتبه تنزل وتکاثفنده بتمشه ترکی دیکدر. شوحالده عالم وصور عالم، علم الهیه ثانیه وحقیقة اولی اسماء حسنی وصفات علیا صوریندن عبارتدر اولور. وعلم الهیه ثانیه اولی صوریه اسمائیه ایله صور عالم آراسنده لطافت وکثافتی تناسبنده ناشئ بر ارتباط بولندیغی بو مظاهرك اوصاف اسمائیه نك ظهوریدر. بویله اولنجه حقك اسماسنده حکمفرما اولان زوج واحد اطلاقیله بر اولسمی معنای وروحی مطلق بولمالدر. شته قرآن کریده واحادیث شریفه ده کثیرك اعتباریله زوج مطلق حقیقتی اسم الله واصل اولدیغی بیورلدیغی مرید اسمی آدیله بو اسمك معنای وروحی کذلیك مشائك اولی (اراده) صفتیدر زیرا بو صفت کله حیات، علم وقدرتك دیکر صفاتی بذاته من. آنلرده آیری بر صفت، مشائده تمیز اولنجه بالطبع آنلرده صوریه اسمائیه ده تمایز تامه اولور. ایشته عالمده مرید اسمك معنای وروحی اولی اراده حقیقتی عالمده اطلاقیله نیز ذوقاً ووجداناً بولورز. زیرا کورورزکه بزاف بذه صور عالمده بر صورتی دیکر بر صورتدن صورتی، صور اسمائیه نك مظاهرندن بشقه برشی دکلدر وبزده، بزده واصل اولی حقیقت مرید اسمك معنای وروحی اولی صفت اراده سیدر. شوحالده عالمی کندی نفسنده ذوقاً ووجداناً حقك مرید اسمك معنای وروحی اولی اراده صفتی بولورز. ودیکر طرفدن بزده موجود اولی اراده وقدرت وعلم کبی صفتلرله ظهور، تفکر وطیاره اولیاء وسیاره عالیه انك ایدیشی وعالمده بر هویت شهیر وجوده کتیرمی بو ایکی حقك

الاسم وروحه في العالم كما ورد العالم ايضاً الا بصورة العالم وذلك قال
في خلقه آدم الذي هو البرزخ (نسخة - هو الانموذج) الجامع لنعوت الحضرة الالهية
التي هي الذات والصفات والافعال ان الله خلق آدم على صورته وليست صورته
سوى الحضرة الالهية فاوجد في هذا المختصر الشريف الذي هو الانسان الكامل
جميع الاسماء الالهية وحقايقه ساخرج عنه في العالم الكبير المفصل وجعله روحاً
للعالم فسخر له العالم واعطى الكمال الصورة فكما انه ليس شئ من العالم
الا وهو يسبح الله بحمده ~~كذلك~~ كذلك ليس شئ من العالم الا وهو مسخر
لهذا الانسان لما نطوى حقيقة صورته فقال وسخر لكم ما في السموات وما في
الارض جميعاً منه فكل ما في العالم تحت تسخير الانسان علم ذلك من علمه
وجهله من جهله وهذا الانسان الكامل وجهله ذلك من جهله وهذا الانسان الحيوان]

ترجمه

[واشتمله بوجه الجمعية ذات وصفات وافعال اولاً حضرة الهية نعوتي جامع
انموذج بودنله خلعه آدم حق (ان الله خلق آدم على صورته) نبي (الله نقاط
آدم كندي صورتي اوزره خلق ايتدي) بيوردي. حال بوكه آدمك صورتي
حضرة الهيه دن غيري دكلدر. ناچار عليه انسان كامل دنه هيات اولاً بوكتاب
شريفده، جميع اسماء الهيه يي وعالم كبير مفصله كندوسنده جامع
اولاً حقايق ايجاد ايتدي وآني عالم كبير - روح ياپدي. ناچار كه صورتنده
اولان حضرة الهيه يي كافه عالمه الله تعالى يه تسخير ايتدي
يعني كافه عالم وشغل تسخير ايله. كندي عالمه انسان تسخير اولمايه برشي يوقدر.
تسبيح ايتمه برشي يوقدر. كندي عالمه انسان تسخير اولمايه برشي يوقدر.
حقيقة صورتنك حقيقتي انسان اعضايه. بنابراين (وسخر لكم ما في السموات
وما في الارض جميعاً منه) بيورمكله دمرده اولان شيلرك كافه سنك تسخيرنده در)
بيوردي. ناچار عالمده اولان شيلرك كافه سي انسانك تحت تسخيرنده در.
آني جهله كيمسه عالم اولدي اوده ان نه جاهلدر. وآني جهله كيمسه جاهل اولماه
اوده انسان نه حيوانذر.]

بو قوای ظاهره و باطنه سایه انواع علم اودرنه استعداد بجهیه حاصل اولدقده سایه سنده اولدیغی
جسمانیه علم سایه سنده اولدیغی و یاخود اقتضا ایتدیکی وقتلرده جنابنه معاونت حاصل ایچون
و یاخود اقتضا ایتدیکی صورتده ، و جنابنه جسمنه وضع ایتدیکی ، حاصل سایه سنده
اولدیغی جسمانی و حسی و یاخود مألوف آثارینک صدورینه .

بویله ایکن الله تعالی حاصل ایدیکی و یاخود آتیده حاصل ایده جنابنه شوق اعلی ایتدیکی
حالده نفس اولدیغی روح جسمانیه سوق ایده ، جسمی نفسه جسمانیه تدبیر ایده
زیرا قوای ظاهره و باطنه جسمدنه . جسمانیات بو قوالرنک ظهوره احتیاجلری یوقدر . حالبوکه
جسمانیه سوق ایتمک نفسه اولدیغی حالده ، و نفسه آثار تدبیر ظاهره و باطنه
مؤثر اولدیغی روحه ، مؤثر فیه اولدیغی جسم آخر جسم واسطه سیله تدبیر ایده بیلیر
نابغیه الله تعالی حضرتلری بابا اشاره و حکمده تابوته تشبیه ایلمشلردر بونا سوقده
بغیه جسمده کائنه اولدیغی بو قوای ظاهره و باطنه یه اوجسم مصاحبتیدر . ایشته
جسمده کائنه اولدیغی بو قوای ظاهره و باطنه یه تدبیر ایده رک روح نفس جسمانیه
حواسنک عالم تدبیر جوی اساسی حسی اولدیغی کبیدر . بنی روح نفس جسمانیه
قوه اولدیغی جسمده اولدیغی قوای ظاهره و باطنه یه تدبیر ایده رک ، فیض عالم
اولدیغی صورتده حسی جسمی ، عالمده اولدیغی شیلری و صورتلری تدبیر ایلر . بنابرین
اولدیغی وجوده یه ایجادیه و سیاسیات حفظ کبی سیاریه و مشروطاتیه وجوده
حسی کبی ظاهریه و سیاسیات ظاهریه حسی کبی عقلیه و معقولات کبی دلیلیه و مقتضاتیه
کبی حقایقیه ستر ایتمکده . و اولدیغی یه ، و سیاسیات ایله اسبابیه و مشروطاتیه
شروط و معلولات ایله عللیه و معقولات ایله دلایل و حقایقیه حقایقیه عالمده
و اسوعالم بو قاعده و اوزره سنده تدبیر اولنمقده در . نابغیه حضرتلری عالمی آخر عالم ایله
بغیه عالمده اولدیغی شیلری تدبیر بویور . ایشته بو تدبیر عالمده حقانی تدبیر
و عالمی آخر بغیه عالم واسطه سیله تدبیر ایدیور حقیقتده فاعل اولدیغی حالده عالمی
عالم ایله تدبیر اولنمقده بابغیه ، سایه عالمی عالم ایجاد و ابداع صدره ،
اسر عالمی وضع ایتدیکی قانونه و ایراده سنه ترک ایدیور ، تعرف اجدکن ظهر
ایدیور . یا جل عظیم !

[و اما قولنا (اولصورته) اعنی صورة العالم فاعنی به الاسماء الحسنی والصفات
العلی التی تسمی الحق بها واتصف بها من اسم یسمی به الا وجدنا معنی ذلک

هدیه تقدیم نموده و دنیای عالم خیال الخالقه جوری و عالم ضمائر عبارت از دنیا و آخرت
کویه جویتر ، نفس نفسی نفسی انتقال صورتیله تقسیم و تحاج بولنور ، اهل حقیقت
عنده وجی کذا عالم ضمائر عبارت بولنان بودنیاده کویله جویتر وجی مقام شاسنه
بالانتقال اویله تقسیم و تحاج کویلور صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه وضعی و دنیا آخرت
وجی بو عالمك صورتنده برصورت ایدی . جناب شیخ اکبر رضی الله عنه افندمز بوراده
بو صورتلری تقیید و حکمتنی بیان بیورور .

اندی نفس انسانیه نفس انسان معبود یتی ذاتیدی ، بو جسم کثیف مشاهده ظاهره
و جسم لطیف و آلتی تدبیره مأمور اولمغله الله تعالی بو قوای ظاهره و باطنه یه نفس
انسانیه ایکیوب آلوت الله اولدیغی جهله بو قوای ظاهره و باطنه یه الله تعالی مراد ایدیکی
شیلره بو قوتلر واسطه سیله واصل اولور . والله تعالی مراد ایدیکی شیلر وجود حقیقی و خلقی
وبیلدیکه اشیاطی بیلمك و اشیاطی حقیقتی وجهیله کوریلك و ادراك ایدیلکدر . بزرا
فقیه اشاره و عالم آخرده مقصود بولمشدر . نه کم حدیث قدسیده (کنت کنزاً مخفیاً
فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) یعنی (بن بر کنز مخفی ایدم بیلمدم محبت ایدم خلقی
بیلیم ایکیوب یارادیم) بیورلور بو وقته آدم ایکیوب عالم کلمکله . و بوکلی نفس انسانیه
بیلیم ایکیوب یارادیم الله اولدیغی جهله نفس انسانیه مراد الله اولدیغی بو وقته
آنجیق بو قوای ظاهره و باطنه سایه سنده الله اولور . و نفس انسانیه مراد الله اولدیغی بو وقته
انجیق بو قوتلر ایله واصل الله اولور . و بو جهتدن جسمانی نفس طرفنه تدبیر ده بولنیوب سکینه
و اولور . سکینه هم سکونه دیمکدر سکونه شعله الله جائزدر . بزم فقیه
اشاره مقصود ، ذات مطلقه متجلی الله اولدقده بولنان اسماء و صفات تمامیله
فعلی ظهور و اظهار ندن عبارتدر . ظهور و اظهار ده کمال الله کلمکدر کی ظهور کلی اولمز
مشکوه سکونه کمال الله . نهایت انسان یه کامل اولمز انبیا علیهم السلام و آلندن
و اثرلرنی جمله سنه نفسی طرفنه تدبیر ده آلندن یاره اولمز (الله) اسم جامعی
ایکیوب سکونه کمال الله . هویت وجود مطلقه کمال جلی و استجلا آلندن وجود بولمغله
مکنات و سکونه شعله اولدقدن انسانه کامل حسنه اولمز حدیث شاهدلر بیورور
نه کم حدیث قدسیده بیورلور (لایسعنی ارضی و سمائی و یسعنی قلب عبدی المؤمن) و حدیث
ان نه کامل شمس و اضیاق نص شعیده سوریلیده . اشبو سوء عوالم انسان

ودیا بوجسم و ساطیله قوهٔ تفکر و قوای حسیه و خیالیه دیریکی سیتیه که -
آنرده و آنرده اشتغاله ریش ، بو نفس انسانیه ایچون آنچه بوجسم عنصری بسبله
حاصل اولور - آنک ایچون علمده حاصل اولمق شدر . امدی وقتاکه نفس بوجسمده
حاصل اولدی و آنده تقرض ایچون آی تدبیریه شاعر اولدی ؛ الله تعالی بوقوایی
آنک ایچون آلوت قیلدی که نفسنده سکینه اولمق بو تابوتک تدبیرنده آنده
الله تعالیک مراد ایدیکی شیئی آنکله واصل اولور . شایکه بوقوای بوقوعه
علم اوزره استعمال ایچون آنکله دیانه آستدی . بنابراین آنجه آنکله علم
انده کدر تقده . علم اولمق روح آنک ایچون مدبر ایمیش ، آی آنچه آنکله
تدبیر ایدر . بنابراین حکمده ، تابوت تعبیر اولنان بونا سوندکده اولمق
بوقوایه آنکله صاحب قیلدی . حاصل تابوت علم تدبیری ده بیلدیرر . آی آنچه آنکله
بوقوایه صاحب قیلدی . امدی ولدی رادن ایجاد ایدنجه وصیاتک
باخود آنک صورتی ایله تدبیر ایدی . امدی ولدی رادن ایجاد ایدنجه وصیاتک
کندی اسبابنه و مشروطاتنه کندی ترتیبه و سلوکیله کندی عنصریه مدلولاتک
کندی دلیلاتنه و محققاتنه کندی حقایقنه توقفلری کبی آی آنچه آنکله تدبیر ایدر
کندی دلیلاتنه و محققاتنه کندی حقایقنه توقفلری کبی آی آنچه آنکله تدبیر ایدر
ودنیون کاذبه عالمدنه . اوده حقاق آنده تدبیریه شایان اولان ، آنچه
آنکله تدبیر ایدر .]

شرح

حضرت سبحانه والاسی طرفنه بر صنعتی ایچون صانع ایچون دیانه آلتمنده که حکمة کامله ، صنعتی
موجد اولدیغی جسمده عجائبی اولدیغنه دلالت ایدر . ودیانه دخی بوجسم واسطه سیله جناب
حق تعالی و تقدسک علمنه صورتی . زیرا علم دیکر شی ، نفس فکری قوتنک وجود
سبله واردات و تصورات علمیه صورتی . بوقوتلر دخی آنچه بوجسم عنصریدن وجودی
ظاهره و باطنه نک دیکر یسیدر . بالفرض بوجسم کثیف اولمایسه ، قوهٔ باصره قوهٔ شامه
سبله حاصل اولور . بالفرض بوجسم کثیف اولمایسه ، قوهٔ باصره قوهٔ شامه
قوهٔ ذائقه وقوهٔ لمسی دیکر قوتلر ظاهره اولمایدی . ایشته شاید بوقوتلرک اجلدن
اولدیغی بابده بوجسم ایچون بوقوتلردن زائقه زی استعمال ایدر . بوقوهٔ ذائقه ساکن
اولدیغی اوزره صلی الله علیه وسلم افندمز (انس بنام فاذا ماتوا فانتنوا) بعنی (انس
بنی اویقوده دیر ؛ اولدکدی وقتده اویاندیر) و(الدنیا کلم الناس) سنی (دنیا اویونیه کیمسه نک اویانمیدیر)

على صورته . والتابوت إذا نفس ، روح كما سبق كذلك وزيادة فاضت ألسنة
فيض نقمته وكشف رأس رجل ظهر هامته وعليها مواضع رفعته
وسعادة كلية وجزئية تحل ظهرى وباغ الدنيا أثناء . نضر
وجهه أنابك على هامته . أمدى . جنة جنابه يضيء كتيبة هيبة
وعلم وفضل الله كذبه أصابته أيونه وجهوده بتقدين تابوته إذا
أيديهم . تابوت على تابوته صلى الله عليه وسلم أنذره أصابته فضل الله
سبيله أو تابوته كذبه أيونه فأنه الله هلال أيديهم ، وجهود
بتقدين تابوته إذا أيديهم . تابوت بوسائل صديق سيالته . قد
الله تعالى عظمته قرآنه كريمه (وعلمنا من الماء كل شيء حي) آية أن
الله تعالى عظمته قرآنه كريمه جعلنا من الماء كل شيء حي وجعلنا من
بالماء جعلنا وفق إذنه . هيأت هيئة أولا هيئة جعلنا جعلنا بحكمته أو
بالماء جعلنا وفق إذنه . هيأت هيئة أولا هيئة جعلنا جعلنا بحكمته أو
الكلام .

منه

[وأما حكمة الله في التابوت وسيه في اليم فالتابوت ناسوته واليم
ما حصل له من الم بوساطة هذا الجسم ما اعطته القوة الفكرية والقوى
الحسية والخيالية التي لو تكون شيء منها ولولا اشتمال هذه النفس الانسانية الا بوجود
هذا الجسم العنصري فلما حصلت النفس في هذا الجسم وامرت بالتصرف فيه وتدبيره
جعل الله ايلا هذه القوى الاربع توصل بها الى ما اراد الله منها في تدبير هذا
التابوت الذي فيه سكينة للرب فرمى به في اليم ليحمل هذه القوى على فنون
العلم فاعلمه بذلك انه وان كان الروح المدبر له هو الملك فانه لا يدبره
الا به فاصحبه هذه القوى الكائنة في هذا التابوت الذي عبر عنه بالتابوت
في باب الاشارات والحكم كذلك تدبير الجوهر العالم ما دبره الا به او بصورته
فما دبره الا به كتوقف الولد على ايجاد الوالد والسبات على اسباغ الكرة
على شكل والمعلولات على علل والمدلولات على دلائل والحقائق على
حقائق وكل ذلك من العالم وهذا تدبير الجوهر فيه فما دبره الا به]

ترجمة

[وأنت تابوتي أيجه القاسمي دوبايا . سيك حكمته كابخ تابوت أنك سوتيه

صوبلد توشدر . سن هوجنك ٩٠ جنه لغتوك ايله بوكر فاعل ومفعول اولدقنى
كوزيسيك ؛ ايكنجى هوجنك رسته‌ك تنزل ايله انكله اونياشيرى (اما)
يرنه (بودا) و (طلم) ويخيه (اسلام) و (سيحاه) ويرجكيرده (جيس) ويرر .
اوچنجى (جوجه) دخى (قاقا) سوزلرينه هوجنجه سوزلر وانكا هوجنك عقلى
وجهله سنده كوره‌رك ﴿ايه (كلموا الناس على قدر عقولهم) بويله‌سنه بوحقيقة
ستفاده . بويله اولنجه بيون كوهوكلك تحت تسخيرنده در . حقيقة بويله ايسه
بيون هوجنك تحت تسخيرنده اولدقنى واضح وكلدر . بن بونده عاجزم .
هوجنه بوكى كندى رسته‌ك تنزيل ايتديكدن صكره ، اوبوكى كندى رتبه‌سنه رجحان
وصاحبك ستوبيسم وكوكلك طاتوشماسنه ايچون كندينك تأسيسنه شعشعى قياس اوزيده
نسخ ايدر . ايشته بوذكر اولنانه حالك جمله‌سى ، كوهوكلك بوكى اولدقجه تأثيرنده
وبونفوذ طوتيلديقجه مقاماتك قوتلنه‌جكدر . خوكر هوجنك - نبه اقصاى نهايه
يكيدر - واوكى كوهوده بولنمشدر - او - نبه منتهى العهده در . بويله اولنجه الله تعالى
اول بقيه اولدقجه الله تعالى‌يه اولان اولوهيتى تسخير ايدر . بونك بوعالمده
مثالى ظهوره كلمشدر . سلطنه صورتنده مقدر اولان خلافت نبوتك اوبابسكه
اولدقجه قدرتنه طوتوبده بابسكه وكا اولان نبوتى تسخير ايدر
سول الله صلى الله عليه وسلم افندمز تأخير بابغامله وجودكزه تعيين
طوتارك وتأخير اصابتيله ايچون صحابه‌ى بتكرى آجارك وسيع كندينه
استفاضه اولدقجه نبوته اولان عهدى يكيدر . بويله‌در . سيد بوجاتم انبيا
صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بالذات بابه‌كز اولدقجه نه اجل ونه اعمار
اوزنه . بابغمز نبوته خاتمه قدر ايله بقاى اولدقجه ايچون اوقدر اولان
صلى الله عليه وسلم تسخير ايدر . تابعى تأخير جنابه نصيب اولدقجه وحى ايله نازل اولان
سول منى جبريل عليه السلام كوندرمكله سماوى وحى ايله وعوتى تأخير
وفى جنابه نصيب اولان نبوته حالى ايله وعوت ايدر . زيرا كل جوس
ظهور ايدن اولدقجه تشكلى تأخير كافه سنده كندينه حضرت الهيه دن حصه
حصه‌سنه نازل اولان مقاماتى بولور . فهمه تأخير حضرت الهيه دن نازل اولان

فقولوا ما حصلت له منه الفائدة الدينية بما اصاب منه مازن نفسه فهذه
الرسالة تمالة ماء صلى الله منه كل شئ حي فاعلم]

ترجمہ

[امدہ سہی علیہ السلام قوای مفاد یہ جمیع اتبکلہ آنکہ ارواح کریہ نہ محبوبہ اولدیغی حالی
طوغدی . زیرا صغیر کبیر یوگردی . نہ چوچغی کوبزمیسی ؟ فاتحلہ بوکدہ تقرب
ایدہ . نماز علیہ کبیر کندی یا ستدہ آکا نازل اولیہ آنکلہ ملاعبہ ایدہ . وآکا
چوچغی سلام وآکا آنہ عقلیلہ خاطر اطہر مدیر اولیجاق ، آنہ تحت تسخیرندہ در
حال بکا ، واقف دکلدر . آندہ صکرہ آنی کندی تربیہ ، چالیش ، صاقلمق تفقدہ
وتأنیسہ مشغول قیلار . تاکہ صدری جنہ اولیہ . الیتہ بونہ قدیس صغیر کبیرہ
اولمہ نصلندہ . وبو مقاملرہ قوتلہ نائل اولہ . زیرا چوچغی بنہ چوچغی کبی
کبی اولمندہ . حال بکا کبیر امعبدہ . امدی الله تعالی ، اخرب اولمکہ الله تعالیہ
امعبدہ اولمکہ کبیری تسخیر ایدہ . نہ اولمغہ بہ اولمکہ پادشاہلر خواص ، آکا مقرر
امعبدہ اولمکہ کبیری تسخیر ایدہ . رسول الله صلی الله علیہ وسلم ، نزول وقتندہ ، کندینی
طولاپہ الله اولمکی تسخیر ایدرلر . رسول الله صلی الله علیہ وسلم ، آچاریدی وآنہ دینہ
چیقدقدہ اوزاریدہ وآنہ اصحابہ اتبی ایچون باشنہ آچاریدی وآنہ دینہ
اولمکہ عہدی کیبی بوریدی اچون بو تنبیہ بہ صوقتہ تالیفہ قلوبہ آنہ
نہ کی اجل واعلی واوضح ایدی شرحلر یازیلمیور . نہ آنہ قدر اولمکی ایچون افضل
شرعی تسخیر ایدی . نماز علیہ وسلم ایچون نازل اولمکہ سولکی ایدی بیلہ اولمیہ آنہ
شرعی تسخیر ایدی . نماز علیہ وسلم ایچون نازل اولمکہ سولکی ایدی بیلہ اولمیہ آنہ
حال ایچون نہ آنہ دعوت ایتدی . بندہ آکا کیتدکی شی آکا اصحابہ اتبع ایچون
کندینی آکا ازبر ایدردی امدی آندہ آکا اصحابہ ایدیکی مثلہ آنہ ایچون خادمہ
الہیہ حال اولمکہ ایدی . کندی نفسی آکا ازبر ایتدی . بو رسالہ ، صوبحث یازیلدیکی
الله تعالی دریی اولمکہ شی آندہ خلوصہ ایدی آی آکلہ]

ترجمہ

بیقوسہی علیہ السلام کندیہ قوای مفاد شاہسندہ موجود اولمغلہ تعلقلرندن ارواح جمیع اتبکلہ
بو ارواح کریہ نہ حقیقت محبوبہ سی اولدیغی حالی طوغدی . زیرا چوچغی بوکرہ تقرب اتبکلہ

اعمالهم لما استعدادهم لطلب الذكرى احوالهم اعطاهم وبحسب استعدادهم
اقتضاءاتهم تجليات غيبية وربانية حكمة مقاديره . هذه تعالى بحكمته . نابغ
كل حسبه تجليه . اطفال بني اسرائيل اعمالهم تراهم ، فاض عليهم ما لائق
استعداداتهم ، فتى الخضر روح موسى عالمه علومه وآتاه الله علوم لدنية
طفل الذكرى كان معه عند السلام استعداد عالية وفي قوله اقتضاء لوجوده
وفرعون له اقتضاءات استعدادات غير محصورة اي ده اعدائه بوجوده جعله
ايدي . بوقت بوطرز عجيب وفرعنه طاغوتيته دخل هذه تعالى حياتهما
فوق احاطته بيد ايده .

اشتت بنو اطفال بني اسرائيل مع عليه السلام موسى عليه السلام وانذرهم عواقبهم
مجتمعاً روح موسى عالمه روحي صوته امداداته اي مع عليه السلام رفقاء
الهدى نزاعات ده جعل يحيى بني اجيوبه واقع طاغوته وحكمته عالمه صاحب
اوتته مع عليه السلام حكمة هوقته وبه انت والله تعالى بوحكمته وبه
اموالهم اي فاطره اقتداءاتهم بوفضل تجلياته بايده يحكم اشتت اطفال
بني اسرائيل مع عليه السلام موسى عليه قتل اطفال اطلاق حكمة ، روحاني صالحوه
صوته محمد عليه ظاهراً اضد وتقتل ايجيبه بوقصده بايده يحكم حكمته
اولكبيره .

منه

[فما دله معنى الاوجه مجموع ارواح كثيرة جمع قوى فعالة لون الصغير يفعل في الكبير
الا ترى الطفل يفعل في الكبير بالخاصية فيزال الكبير عن بابه اليه فيلاعبه
ويقرفه له وينظر له بعقله وهو تحت تسخيره وهو يشعر ثم يشغله بتربيته وحمايته
وتفقد مصالحه وتأنيسه حتى لا يضيع جده وهذا كله من فعل الصغير بالكبير وذلك
لقوة الطفل فان الصغير هديته مهدية به لانه هدية الكونين والكبير ابعد فمن كان من الله
اقرب ممن كان من الله ابعد كخواص الملك المقربين منه يحترمون الابعدين كان
يسول الله صلى الله عليه وسلم يبزق على الحصير اذا نزل ويكفح رأسه حتى يصيب منه
ويقبل انه هديته عليه به فانظر الى هذه المعرفة بالله من هذا النبي ما اجلاها
اعلاها واوضحها فقد سخر الحصير افضل البشر لقربه من ربه فكان شكر الرسول الذي
ينزل بالوحي عليه فيعلوه بالجاه بذاته فيبزق اليه ليصيب منه ما اتاه به من ربه

[illegible]

سؤال

[illegible]

جواب

[illegible]

اولیه نوزاید. آنان باطنا اکتساب قوت ایمان نموده که روح موکدی تحت هیمنه
موضوع روح معنوی عالم ملکوت آیه مبارکه مراتب ارواح هویتیه اولیه روح انسانی درجه
واحد و صورت الهیه دارنده بوده انسانیه صورتنده ظاهر اولیه و درجه انسانیه کلیه جنت
جماد، نبات و حیوانات قطعیدر مراتب وجودیه کلیات نمایند و اکتساب نمایند
اطفال بنی اسرائیل ارواحنی کنندیرنده بالقوه معهود اولیه نطفه اصلیه و ظاهر ایدر
ایدیانسانیه صورتنده ظاهر اولدقده صدمه اعراض نفسیه و کریتکلرینی فرعونیان
قتل سبیله کندی اصلی اولیه روح معنوی عالم ملکوت چیقار ایدی. واکر بو ارواح اطفال
قتل سبیله عالم ملکوته تنزل ایدیلمیه بعده جمع انبیاء اظهار ایده؟ روح موکدینک
نطفه مراتب عالم ملکوته تنزل ایدیلمیه بعده جمع انبیاء اظهار ایده؟ روح موکدینک
تحت هیمنه اولنمیه روح سجایه اصلیه و باطنیه روحی اظهار ایده. زیرا
بعد التنزل هیکل اولیه کلیاتی زائده قبل التنزل کندیرنده مفقود و کمل ایدی.

سید عبدالاحد ظاهرا قوی اطفال وحی، اطفال نقطه ارواحنی ذکر اولنانلر اولادی جمیله
سید عبدالاحد عما ربیانکه بر جوهر سخرات قویه ظاهره و آنلک روحلک تحت
هیمنه اولنمیه عالم ملکوته و جمیع آکا تابع بولنانه نظاهرلک کرک صورتیه واقع
هیکل بوله عالم ملکوته ذکر اولنمیه اوزره آنلک اصل کرک بنی اسرائیلدن
اولدی. زیرا بابوده ده ذکر اولنمیه اوزره آنلک اصل کرک بنی اسرائیلدن
جوهر ایدی بو حقده ده صدمه شدیده سرعتیله اظهار شروع ایدیلمیه معلوم اولدیغی اوزره
سنجق یاهلو فرعون بنی اسرائیلدن بر جوهر طوغمه صورتیله سلطنتکاه
سنجق یاهلو فرعون بنی اسرائیلدن بر جوهر طوغمه صورتیله سلطنتکاه
نزدیکنده آنلک بیله اظهار حقده وحی مستدامیه تفصیلی تفسیر شدیده و نواحی
اینیاده مسطور در. فرعون بو جوهرده بنی اسرائیلدن اولمیه اوسیله بنی اسرائیل
جوهرینک قطعی امراتمیه ایده قتل اولنانلر اطفال بنی اسرائیلک عمومی تعمیم
اولدیغی روایتلر اظهار. واقعا بو قتله اطفال بنی اسرائیل معهود اولمیه ایده
بالطبع ایچلرنده بیلمیه معهود ایدی نقطه بیلمیه معهود ایدی ده قتل اولندی. بو قتله
بو شبهه یوقدر هر حقده هاکسیلک معهود اولدیغی فرعونجه تحقیق ایده حقیقتده
نفی اولنمیه ده جائز یوقدر. چونکه نابوده ایضاح اولدیغی اوزره اطفال
قتله معهود اولمیه ده تفصیلی بیلمیه. نابغیه هر جوهرک قتلنده بر وسیله
قتله معهود اولمیه ده تفصیلی بیلمیه. نابغیه هر جوهرک قتلنده بر وسیله
ویه فرعون و عونه خونریز ظلم ایدیلمی ظاهر ده اکری و حقیقتده طوغری
ایدی. اشته سید عبدالاحد بیوزندن قتل اولنانلر هر حقده هاکسیلک آکلاشدی

فضاده کا اجرا نده طوفده اوچنجی کلمه اخبای بلوریه وا نجیه جنه ، نه قدر صوره
واشکال وایسه . تعیین بو اسم جلیل مظاهریه وبو اسم کلی مربع ، مثلث ، مطبل
مدور ، مدوره ، مقعر ، منقط ، مخطط ..... کبی اسمارک تشاخص ایدن
وصاکیه . وبو اسم اولیه اسم مصور . صورت اظهار ایده حکی وقت کندی ظاهری شاشن
یونیارم بو اسمارده بنیه وبارز جهنه اولیر . وبو اسمارکلیده بطا قیلن اشخاص
اندی صور بنی بو اسم جلیلک مظاهریه . مثلا اسماعیل علیه السلام مظاهر اولدیغی اسم کلی
(علی) وصالح علیه السلام اسم جلیلی رحمی (فتاح) اسم شریفیه . حضرت
ابنیای دیگرانه ، انبیای کرامک مظاهر اعظمی ، جامع جمیع اسما اولدقلری (الله) اسم جلیلنک
مظاهر کبراسیدر بیلدرمک کی اسم جلیل غالب ، کندی ده مظاهر اولدقلری اسم شریفدر .
بنا علیه اندرده ظاهر اولان احاطه بو اسمانک غلبه سی کوریلور (الله) اسم جلیلنک
تحت حمایه سنه مظاهریه کافه اسما احاطه اشتمال اوزره ظهوری آنجق خاتم انبیا
صلی الله علیه وسلم افندمزده واقع اولمشدر . سوره حال حضرتلرینی مرتبه علیاده کندی
صلی الله علیه وسلم افندمزده واقع اولمشدر . سوره حال حضرتلرینی مرتبه علیاده کندی
ربنه ظاهر اولان اسم جلیلنک حضرتلرک اسماء شریفه سنه امام وحاکم اولدیغی کی مرتبه
تحت حمایه سنه ظاهر اولان کندی تعینی ایله بو اسما تعینیاتنه امام وحاکم وبو مظاهر تعینیه رحمی
اولدیغی کندی تعینی ایله بو اسما تعینیاتنه امام وحاکم وبو مظاهر تعینیه رحمی
اولنیاچ امتی اولور . رحمدره رحمی بیانه اولدیغی ایچون موسی علیه السلام جمعیت
اسرائیلیه حضرت صلی الله علیه وسلم افندمزک جمعیت قریشیه بوحکم ابنیای دیگرانه حکمنده
اولدیغی کبی سلیمان علیه السلام حضرتلرینده رحمی بیانه اولدیغی کبی داود علیه السلام حضرتلرینده رحمی بیانه اولدیغی کبی
مظاهری اولوب اسمک تحت حمایه سنده اسمانک مظاهری اولمقلری وآنجق نبیاء اولوالعزم
افراد کثیره ده اسم جلیلنک تحت حمایه سنده بعضا بسمارجه نبیه مظاهری بولنوب انبیای
سلف علیهم السلام بعضیده بولنمیوب وفرعونک اعوانه وانصاری اولمق مظاهر جلالیه
سندن علیهم السلام بعضیده بولنمیوب وفرعونک اعوانه وانصاری اولمق مظاهر جلالیه
وقهریه عالم اغلب اولمق عالم تشاخص ایدن ظاهر اولدیغی حالک سندن علیهم السلام تعالی بولنمیه
مظاهر جمالیه ولطفیه عالم تشاخص ایدن حضرت صالح علیه السلام حضرتلرینی فوت عرضیده
فرعونه اغلب ایده . زیرا فرعون بوطیده کوره ولدیکی وجهله حضرت صالحک مظاهر
جمالیه ولطفیه سنه غلبه ایده . زیرا فرعون بوطیده کوره ولدیکی وجهله حضرت صالحک مظاهر
جمالیه ولطفیه سنه غلبه ایده . مظاهرک قوت وشدتی جهله حضرت صالحک قوت وشدتی
جهله اولمق اولور . مظاهرک قوت وشدتی جهله حضرت صالحک قوت وشدتی
اولمق اولور . بنا علیه اولجه فرعون قاتلی سندن علیه السلام بالطبع ظاهر قوت اولمق
اولور . بنا علیه اولجه فرعون قاتلی سندن علیه السلام بالطبع ظاهر قوت اولمق

دکلده . بلکه او فطرتاً وزده در . بناء الیه موجود ، او اولمه اوزره قبل اولنان حیاتک محرکی اولدیغی . نامنی استعداد روحنک مخصوص اولدیغی حیثیته ، بوحقیقی ایجاب ایدن اولنان حصر بشی سماوه موجود ایدی دیو سمایه اختصاص ایدیلمیدر . آنده اولدیغی یرده واقع اولمادی . زیرا محققدر حکم موجد بولدیغی وقت ، وبنا استاذه الله تعالی . فطرده آنکله اراده واقع اولدیغی مقدار اوزره بولنمایه انذری رأیدیلم . اندی بو بوبابده آنکله سابقه اولدیغی تسلیم اولنیدر .]

ترجمه

تمت ایضاحنده اولدیغی بر مقدمه ایراد یه لزوم وارد . شویله که وجود مطلقک مراتب تدلیه فقدانده واقعنده وجوه سی دوشدیکی بر مقدمه ایضاح ایتمکه اولدیغندن بو اراده تذکار یه حاجت کوسترمز . بو ایضاحاتدن سنابه اولندیکه وجود مطلقه ناتناهی نسبت واضافات صفات اولمه بونلرک آنک مرتبهٔ احدیتنده محو و مستهلک . نسبت شئونات ظهور واظهاره تعلق ایتدکی اوده وجود مطلقه ، بواسماء وصفات صورتیه مرتبهٔ علمیه تنزل ایدیر . بوایسه برتجلیدرکه آنک ذاتندن ذاتیه واقع اولور . زیرا وجود حقیقی ناتناهی اولدیغندن آنک وجودینک بیان حدودی یوقدرکه اندیه حق تعالی کندی وجودینک خارجنده واقع اولمه بیلسین . اشبو (فص اقدس) نصنی اولنان بو تجلی ایله ذاتندن صدور واقع اولمه باشلامشدر . بونک ایله اسماء وصفات صوریه آنک مرتبهٔ علمیه ثابته اولدی وکرایم وصفات اولمه باشلامشدر . اسماء وصفات صوریه آنک مرتبهٔ علمیه ثابته اولدی وکرایم وصفات کندینه مخصوص اولمه احوال ایله کیفیتلنمشدر بو مرتبه ده تمیز ایدیلمه ایردی . اندی ظهور ایلمشدر . بر بیان ذاتیه دیکری موضوع اولدیغی مقابله عائددر . مثلا سمیع اسمی موضوع اولدیغی بیان ذاتیه بصر ، قدیر ، مریدـ الخ اسمای جزئیه کوره مز آنده بلکه بو اولدیغی بیان ذاتیه سمیعیت ذاتک بر صفتی اولدیغنه سمع اسمی وحی ایتمکدر کیفیتدر . نوبنکله برابر سمیعیت ذاتک بر صفتی اولدیغنه سمع اسمی وحی ذاتنه دلالت ایدر . فقط الله وحسن وحده کبی بر طائفه اسماء وارد رکه آنلر جمیع اسماء محیط اولدقلرندن آنجق ذاتنه دلالت ایدرلر . بوحال اسما کلیت وجزئیت اعتباریله کیفیتلنمشدر فتدبر . نامنی بو تقسیم کلیتی تحتنده بر چوق اسماء جزئیه وارد رکه اسم کلی بو اسماء جزئیه نک اصلی وحاکمیدر . واسماء جزئیه ده تابع اولدقلری اسماء کلیه نک احادی وحاوی شاهد سنده در . بو اسماء کلیه قرآنده کثیر وحادثه تاریخیه ده (۹۹) عدد اظهار ایله مضبوطدر . اسماء جزئیه نک تناهی بونلرک تحت ضبطنده در . مثلا بو اسمای حسنادن اراده بیان اولنان (مصور) اسمی اولم

کاه یکی در نایستد ز غور و گرانه . همچو ریاها هوی بیهده آنه

حیلها رحیاها گرانه رهاستند . نیست الا الله الی احد لا ستند

چونه بسی اینجا بیانم سرشار د . خواسته رالله اعلم بالرشاد

ترجمه

فرعونه ایرهاایله : عصای موسی دخی ایرهاولدی . توفیه صدایله بو ،

آنی یدی . الی ، الک فوقنده اولدی . بونده یقدرده ؟ بیلامسلر ؟

(وان الی ربك المنتهی) آیت کریمی مفاجیه بوقوعه یزدانه قدرتیدر . اوکه

یدموسی که قدرته حقدر . فرعونلرك اولمایه بردیاردر . چونه ریالر آنلرك دکل

بر سبب کبیدر . حیله ، وتدبیرلر اگر ایرهاها فرض اولونسه وجود حقیقی

اولمیه الهك اولکده یوقدر . خیالدر . وقتاکه سوزلرم بونلرك اصل

اولدی یوقسه بنابه قویدی وحرف وصوت محو اولدی . آنجق صوتیه

خاطره یوطه بیلیر آنجق الله ذوالجلال بقیدیر .

—

سته

[حکمة قتل الانبیاء من اجل موسی یعود علیه بالاسداد حیاة کل من قتل من اجله

لانه قتل علی انه موسی وسائر الرجل فندبه ان تعود حیاته علی موسی لعنی حیاة

المقتول من اجله وهی حیاة الخطوة علی النقطة لم یتسلط الاغراض النفسیة

بل هی علی الفطرة فکان موسی مجموع حیاة من قتل علی انه هو فکل ما کان مهیأ لذلك

المقتول ما کان استعداد - وجه له کان فی موسی وهذا اختصاص الهی لم یکن لاحد قبله

فان حکم موسی کثیرة وانا ان شاء الله نقاطع اسرد شیئا فی هذا الباب علی قدر ما یقع به

الامر الالهی فی خاطری فکان هذا اول ما توفیت به من هذا الباب]

ترجمه

[موسی اجلنه انبیانك همه قتلی ، آنك اجلنه قتل اولن وهر بیك حیاتی ، آکا

اسداد ایله عودت ایتسی ایجون . زیرا هر بری موسی ظنیله اولنره قتل اولنمش . حال بوکه

هر بیرلرك حیاتی یعنی آنك اجلنه مقتول اولدقلری حیاتی ، سوق ایه

هاتی خطوه اوزره اولمه لازمیدی . اوده فطرت اوزره حیاتی ظاهره درکه اغراض نفسیه ایله دست

بسم الله الرحمن الرحيم

قصص حكمي علوية في كلم موسوية

مكتب علويه نك كلمه موسويه يه اضافه سي سبب بودر كه حضرت موسى عليه السلام حق تعالى حضرتلرى ايله مكالمه ايدوب وجوه عديده ايله صاحب اولمشدر. درت يه سن آتيدن ترجمه سنده كلمه كليم.

برنجي وجه - (قال يا موسى اني اصطفيتك على الناس برسالاتي وبكلامي فخذ ما آتيتك) آيه كريمه سنده جل وعلا حضرتلرى موسى عليه السلام بلا واسطه الهه اتخاذ ايتمشدر.

ايكنجي وجه (ان الله كتب التوراة بيده) حديث شريفده بيان بيورديغى وزره الله تعالى حضرتلرى التوراتى بر سنه ظرفنده يازمشلر ايسه موسى عليه السلام التوراتى كندى نفسلرى كتابت ايتدى.

اوچنجي وجه - موسى عليه السلام جمعه اسرائيليه نبي صلى الله عليه وسلم افندمزك جمعه قريبه سنده كي خطابه جليله لرى اولدقلرى حالده تعالجه ايله عمل ايتمه لرندن دولايي حقلرنده ذم بيورديغى كب

KONYA MÜZESİ
KÜTÜP Yeni No
Kayıt No.
Tarihi : 3878

شرح اول

فصوص الحکم ترجمه‌سی
فص موسوی
مترجمی : احمد عونی قونوق

7702
11 - 331

T.C. MAARİF VEKÂLETİ KONYA ASARI BAŞKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Akyurt

Y6
64

7702

Y6
64

29

Y 6
64

بیان ایتدیکمز حقایقی آکلادك ایسه، بو بویله در. ایضاح طریق و بیان تحقیق
الله اوزرینه در. ویولك نهایتی جمیع اسماء الهیه‌یی جامع اولان مرتبهٔ الوهیته چیقار.

[illegible] ٣٣٦ و ١٨ [illegible] ٣٣٤ [illegible] ٥ [illegible]

7701
11- 330

T.C. MAARİF VEKÂLETİ KÜTÜPHANESİ ASARI ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüsuf Akyurt

y6
63

y6
63

لطیفك مشاهده‌سی ، آنك تجلیسی واسطه‌سیله اولور . و تجلینك وقوعی ایچون دخی ، بر محل کثیف لازمدر . او محل کثیف دخی صورتدر .

مثال

ذهنه متبادر اولان بر معنی لطیف اولدیغی ایچون بصر حسی ایله مشاهده اولنمز . او معنی بر محل کثیفده متجلی اولمق لازمدر . او محل کثیف دخی کاغد اوزرینه مرکبله نقش اولنان صور حروف و کلماتدر . صور کثیفه کلمات اجساد و معانی دخی آنلرك ارواحی منزله‌سنده‌در .

مثنوی

گفت یا عمر چه حکمت بود سر . حبس آن صافی درین جای کدر
آب صافی در گلی پنهان شده . جان صافی بستهٔ ابدان شده
گفت تو بحث شگرفی میکنی . معنیٔ را بند حرفی میکنی
حبس کردی معنیٔ آزاده را . بند حرفی کردهٔ تو باد را

ترجمه

روم الچیسی یدی : ای حضرت عمر ، نه حکمت و نه سر ایدی که او صافی اولان روح بو منکدر اولان محلده حبس اولدی . صاف اولان صو ، چامورك ایچنده کیزلمش جان صافی بدنلره باغلانمشدر . حضرت عمر رضی الله عنه بیوردی : سن درین بحث آچیورسه ؛ معنای حرفه ربط ایدیورسه . آزاد اولان معنایی حرف و صوت ایله حبس ایتدك . روزگاری سن حرفه باغلادك .

امدی مادام که صورت اولمایجه ، لطیف اولان حقك مشاهده‌سی ممکن دکلدر . او حالده صورته بر میل لازمدر . و او میل ایسه هوادر . بنا علیه عبادت شهودیه انجق میل نفسی ایله اولور . بنا علیه بر شیئه انجق هوا ایله عبادت اولنمش اولور . اگر بزم بو فصل منیفده

مدبر اولان ارواحنی ادراك ایتدیکی کبی آنی ادراك ایتمز. بناءً علیه او لطیفدر.
بواطن و ظواهری خبیردر و خبرت ذوقدر و ذوق تجلیدر و تجلی صورده‌در.
بویله اولنجه صور لابددر و حق لابددر و آنی کورن کیمسه‌نك کندی هواسیله
آکا عبادت ایتمه‌سی لابددر؛ اکر اکلادك ایسه. و سبیلك قصدی الله‌در.]

یعنی رسول علیه السلام امتنی اله مطلقه دعوت ایتدی و آنك دعوت ایتدیکی اله
اویله بر اله مطلقدر که صمددر. یعنی هر شیئك وجودی آکا محتاجدر. و آنك
ذاتی عالم تفصیل و تقیید اولان عالم مادیاتده مشاهده اولنمیوب، اجمال
و اطلاق جهتیله بیلنیر و آنك کمال لطافتندن و اعیان اشیاده بو لطافتیله
سریانندن طولایی، کوزلر آنی ادراك ایتمز؛ بلکه هر شیئده لطافتله
ساری اولدیغی ایچون او کوزلری ادراك ایدر. نته‌کم انسانك کندی جسدینی
و کثیف اولان صورت ظاهره‌سنی مدبر اولان روحی موجود ایکن، انسانك کوزی
بو روحی ادراك ایتمز. ایشته ابصارك آنی ادراك ایده‌مامسی ده بویله‌در. بناءً علیه
حق لطیفدر و ظاهرلری و باطنلری خبیردر و لطافت و خبرته متعلق
ایضاحات فص لقمانیده مرور ایتدی و خبرت ذوق ایله حاصل اولور
و ذوق ایسه تجلیدر و تجلی دخی صورتلرده حاصل اولور. شو حالده حقك تجلیسی
ایچون صورتلرك وجودی لازمدر و صورتلرده متجلی اولمق ایچون حقك وجودی
الزمدر. بو تقدیرده صورتلرده متجلی اولان حقی آنلرده مشاهده ایدن کیمسه‌نك
کندی هواسی و میل نفسیسی ایله حقه عبادت ایتمه‌سی اقتضا ایدر. والحاصل

عارف مكمل ، اصنامه عبادت ايدن اهل حجابه اوصورتلردن اجتناب ايتملريني امر ايتدى . چونكه وقتك رسولى اوصورتلردن اجتناب ايتدى واوصورتلرده حقه عبادت اولنمق كيفيتنى منع ايلدى وعارف مكمل دخى ، اللهك كنديلرينه محبت ايتمسنه طمع ايتدكلرندن طولايى رسوله تبعاً بويله يا پديلر . چونكه الله تعالى (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) يعنى (اى بنى ذيشانم دى كه اكر سز ، اللهه محبت ايدرسه كز ، بكا تابع اولك ؟ الله تعالى سزى سوسين) آيت كريمه سنك محبت الهيه يى ، اتباع رسوله تعليق بيوردى

[فدعا الى اله يصمد ويعلم من حيث الجملة ولا يشهد ولا تدركه الابصار بل هو يدرك الابصار للطفه وسريانه فى اعيان الاشياء فلا تدركه الابصار كما انها لا تدرك ارواحها المدبرة اشباحها وصورها الظاهرة فهو اللطيف الخبير بالبواطن والظواهر والخبرة ذوق والذوق تجلى والتجلى فى الصور فلا بد منها ولا بد منه ولا بد ان يعبد من رآه بهواه ان فهمت وعلى الله قصد السبيل]

[امدى رسول عليه السلام الهه دعوت ايتدى كه آكا محتاج اولنور واجمال حيثيتندن بيلينير ومشاهده اولنماز وبصرلر انى ادراك ايتمز ؛ بلكه اعيان اشياده لطفندن وسريانندن ناشى ، او بصرلرى ادراك ايدر . امدى ابصار ، كنديلرينك اشباحنى وصور ظاهره سنى

آغاجدیه و معتقده بایه قدری اصحاب عبادت ایدیه اشخاصك ، بوصویتردن
اعیانه یعنی وجود کشف ظاهرلرینه طاپیلدقلرینی وآنجق اوصویتردن آکلادقلری
سطحه تجلیك حکمی ایله بوصویتردن متجلی اولدیغی الهه عبادت ایتدکلرینی بیلیرلر . بونلر
بویله اولدیغی بیلمکله برابر ، اوعابد عبادتی اولدیغی اصنامی صویتردن انظار - صویتره ظاهر
اولورلر . چونکه آنلرك علمده اولدیغی مرتبه لرك ، اعیانه اسمیه اولدقلری سولك حکمنه تبعاً
محالی الهیه دیه بر مجلا اولدیغی وقتك حکمی مقتضاسنجه حرکته استعدادینی مرجیا اولور . وآنلر
سوله تابع اولدقلری ایچون کندلرینه مؤمنه تسمیه اولندی . زیرا آنلرك تابع اولدقلری
وقتك سولی ، کندیلرینك شریعتی مبانجه اوصویتره طاپانلری انکار ایتدی واستنی
اله معتقد دیه ، اله مطلقه دعوت ایدی . چونکه معتقد حق نقطه - من حیث الحقیقه
مطلقك عینی ایدی ، من حیث انظار کندی مرتبه سنده مطلقك عینی دکلدر .
بنا علیه آنلرینك اوزرینه مستولی اولدیغی شریعتی مبانجه البته عبدهٔ اصنامك انکاری
لازم کلیر . بنا علیه عابد وقتك عبادیدر . زیرا همه ، حق بر وقتده بر تجلی ایله
متجلیدر . وقتك سولی ، حکم غالب اولدیغی اوتجلی اوزرینه اولدیغی کبی ، آنکا تابع اولدیغی
عابد دخی ، بوحکم غالب دائره سنده حرکت ایدرلر وسول خلق ، اووقتده تجلی ایدیه
حضه دعوت ایدر . بنا علیه عابد وقتك سولنه تابع اولوب آنك شریعتی مبانجه عبدهٔ اصنامی
انظار ایتکله برابر ، من حیث الحقیقه حق مظهرده حق عارف اولورلر وامری حقیقتاً اوزره
بلیرلر وظاهر شریعته توسل ایله آنقادیدر مؤمن منکر ، مظهر اصنامده حق مظهرینی
بلیرلر ایچون ، آنلرده متجلی اولدیغی حقی جاهل اولدی وبنی وسول وآنلرك وارثی جنسنده
اولدیغی تکمیل ، تقیید دیه اطلاقه توجه استعدادینی حائز اولدیغی کبی لری تکمیل
ایچون ، صو اصنامده متجلی اولدیغی حقی ستایدی بویله اولنجه وارث جنسنده اولدیغی

[واما العارفون بالامر على ما هو عليه فيظهرون بصورة الانكار لما عبد من الصور لان مرتبتهم في العلم تعطيهم ان يكونوا بحكم الوقت لحكم الرسول الذى آمنوا به عليهم الذى به سموا مؤمنين فهم عباد الوقت مع علمهم بانهم ما عبدوا من تلك الصور اعيانها وانما عبدوا الله فيها بحكم سلطان التجلى الذى عرفوه منهم وجهله المنكر الذى لا علم له بما تجلى وستره العارف المكمل من نبى ورسول ووارث عنهم فامرهم بالانتزاح عن تلك الصور لما انتزح عنها رسول الوقت اتباعاً للرسول طمعا فى محبة الله اياهم بقوله قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله]

[ولكن امرى، على ما هو عليه عارف اولانلر ، عبدهٔ اصنامك بو صورتلردن آنلرك اعيانه عبادت ايتميوب ، آنجق آنلردن عارف اولدقلرى سلطان تجلينك حكمى ايله ، آنلرده اللهه عبادت ايتدكلرينه علملريله برابر ، صوردن عبادت اولنان شيئه انكار صورتيله ظاهر اولورلر . زيرا محقق آنلرك علمده مرتبه لرى ، ايمان ايتدكلرى رسولك حكمندن طولايى وقتك حكمى ايله اولمالرينى آنلر اوزرينه اعطا ايدركه آنلر او سببله مؤمنين تسميه اولنديلر . امدى آنلر وقتك عباديدر . وتجلى اولان حقه كنديسى ايچون علم اولميان منكر ، آنى جاهل اولدى و نبيدن ورسولدن ووارثدن عارف مكمل اولان ايسه ، آندن آنى ستر ايتدى . بويله اولنجه رسول وقتك آنلردن اجتنابندن ناشى ، رسول وقته اتباعاً واللهك (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) قوليله آنلره محبتنده طمعاً ، آنلره او صوردن اجتناب ايله امر ايلدى]

يعنى امرك حقيقتنى علم الهى وكشف ربانى ايله آكلايان ذوات كرام ، طاشدن

شوکانی مقالۂ جلالتی سوئیکه بارہ اوا اضافہ الہ تسمیہ ایتدیلر ؛ حتی دیدیلر که (یعنی ، متعدد الرهلری ، براله می یاپدی ؛ محققہ بوتجیب سئیلر) غلاب علم بوسوزلریله آنلر یعنی عبد السلام دعوت ایتدیکی اله واحدی انکار ایتمدیلر . بلکه بواله واحده دعوتده متعجب اولدیلر . چونکه صنم پرستانه کثرت صوره اله والوهیت مرتبه سنك اوصوره کثیره یه نسبتی ایله واقف اولدیلر . زیرا بت پرستلر دنه صره طائفه لرك طاپدقلری صنم یالنیز باشقه باشقه در . کیمك تی اسافه وکیمك حجره تکلفده وکیمك بتی آغاجدن وکیمك کی طاشدن . وهر طائفه دیگرینك اله اتخاذ ایتدیکی صنمی قبول ایتمیوب آنك الوهیتی انکار ایدر . بناء علیه اله اتخاذ اولنانه بوقدر معبودلر موجود ایکن یعنی عبد السلام اله واحده دعوتلرینه متعجب اولدیلر فی الحقیقه متعدد اولرك پرالهلرینه اولمایان ؛ چونکه اله واحد ، متعدد الرهلردن متخذ دکلدر . بو دعوت اله مطلقه دعوت ایدی . امدی یعنی دکلدی و آنلرك براله واحده دعوت ایتدیکی بواولیه براله واحد ایدی که صنم پرستانه طاپدقلری صورتلرك طاشدن معمول اولدیغی بیلیکلری ایچون ، بز آنلرك بزی الله یاقلاشدیرسیه دیه طاپیورز) سوزلریله آنلرك اعتقاد ایتدکلرینی بیان ایتمکله وعدلرندن آنلرك اثبات ایلمشلرایدی وبواله واحد آنلرك بوتلرینه تعریض بیلمیه وفقط مشهود اولماسه ایدی واقعه بوعابدلر ، تبدیل طاشدن معمول اولدیغی بیلدکلری ایچون ، حضرت الله (قل سموهم) یعنی (اگر یوقسه سن آنلره دیگه الرهلرینك اسملرینی یادایدیك) بیوردیغی وبوقوله اله طاشدن معمول اولان اصنامه عبادتلرینه منع ایتدکده ، همه طرفدن آنلره وزیرنه حجتی قائم اولدی زیرا آنلر معبودلرینی اسملریله یاد ایتیلر ، طاش ، آغاج ، آی ، بیلدیز ، کونش ، آتش .... الخ کبی آسامی یی ذکر ایتمکی اقتضا ایدر . بونلرایسه یالکز عبادته لایق دکلدرلر . بوحث محققه نص نزدیکه دکه ایضاحات موجود اولدیغندن اوراییه ده مراجعت بیورلسون

اشته هر بر معبود بر مجلا و مظهر حق اولدیغی بیلوب ، طاش ، آغاج ، حیوانات انسانه ، پیغمبره و ملکه و سائر اشیایه طاپانه کیمسه لرك جملهسی ، بوطاپدقلری بوطاپدقلری شیلرك کندیلرینه مخصوص اولان طاشه ، آغاجه کبی اصلاری ذکر ایتمکله برابر برده الله تسمیه ایتدیلر . مثلا مجسمه بوطاپدقلرینه ، مثلا دینلسه « آلتنه » دیر . اوحالده بیلکه طاپانلره دینلسه ، معبودم دیه جواب ویرر . بو طاشه ، آغاجه و آلتنه ، آنلرك شخصیتلرینه و تعینلرینه اسمیدر . « الوهیت » اشیای مختلفه یه طاپانه عابدلرك اوشیاده تخیل ایتدکلری الوهیت مرتبهلرینی جامع اولانه بر مرتبه دیمیدر . هر بر معبودك عابدی ، الوهیت مرتبهسی ، کندی معبودینك مرتبهسی اولدیغنی وکندی معبودی ، اومرتبه ده مقیید بولندیغنی و مرتبة الوهیت ، کندی معبودنده مقیید اولدیغنی تخیل ایدر . حالبوکه اوعابدك تخیل ایتدیکی مرتبة الوهیت ، حقیقتده الوهیت مطلقه مرتبهسی دکلدر . بلکه بو معبود مقیید ، او معبودك اونسه منکشف اولان عابد خاصك هم کشفنه کوره ایجاب حقك بر مجلا سیدر که اوعابد ، اشیای کثیره ایچنده بو مجلا و مظهری انتخاب ایدوب ، آنی طاپانه اشیه ذکر اولنانه حقیقتده تاشی ، یوخسه بویله اولدیغی ادراك ایدنه بعضه بت پرستلر بز طاشه و آغاجه یا پیغمبر بتلره بزی الله یاقلاشدیریسیه دیه عبادت ایدیورز) دیدیلر که بو سوز ، مقالة جاهلیه یعنی امری حقیقت اولمیه بیلمیه کیمسلرك سوزیدر . زیرا بت طاپانه معتقد اولنلرك بعضیسی ، الله یا پدقلری اصنامه الوهیت دیمکدن صکره دوشونیلرکه عاطله الهه دیمکلری شیئه باشقه بر جوهر الوهیت موجوددر . اکر بوطاپدقلری شی مخصوصاً الهه اولسه ، دیکر اشیا دونلوده اشیا معبوددر . چونکه کندیلرینك الهی محیط اولدیغنی فرض ایدیورلر . بناء علیه قرار ویرمکه متصرف اولامیورلر . بو یاپدقلری معبود آنك تمثالیدر که کندیلرینی بوالله حقیقی یه تقریب ایدر .

الا بما يعلمون ان تلك الاسماء لهم حقيقة]

[وعارف مكمل ، كندوسنده عبادة اولنانه طهر بعبودى ، حقه ايجوه محبى كوسترمه كيمسه دن و بونك ايجوه آنلرك كافرى ، ظالمه يا آغاج يا هيولانه و يا انسانه كيمسه دن و يا ملك اسم خاصى ايله بابه ، آنى اله تسميه ايتمزلر . بو ، آنك ياخود بيلمزلر ، يا ملك اسم شخصيتى ايله و بونك ايجوه ، عارف اولانلر بعض كيمسه ، حقيقة اسم شخصيتى بولنانه (ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى) يعنى (بز بتلره ، آنجق بزى حقه تقريب ايتمكى ايجوه عبادت ايدييورز) ديديلر . مع هذا آنلره آلهه تسميه ايتمزلر حتى (أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ) يعنى (محمد (ص) بو الهلرى اله واحدمى ياپدى ؟ محققدر بو ، عجيب شيدر) ديديلر . امدى آنلر آنى انكار ايتمزلر ، بلكه آنلره متعجب اولديلر ؛ زيرا آنلر كثرتى صورايله و الوهيتك اوصوره نسبتى ايله واقف اولديلر . بناء عليه سول كلدى و آنلرك (آنلرى) بوصورتله حجابده قالمسنه علت اولديغنى (ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى) قولرنده اعتقاد ايتدكلرى وعدلرنده ثبات ايتدكلرى و آنلرك شرك تورمزلرى بيلنه ومشهود اولمسنه الله واحده دعوت ايتدى و بونده طولايى (قل سموهم) يعنى (آنلرى اسملرينى ذكر ايدك) قولى ايله آنلرى عبادتدن منعده ، آنلرك اوزرنه حجت قائم اولدى . بناءعليه آنلر اوصورى ، آنجق حقيقةً آنلره مخصوص اولديغى بيلدكلرى اسماء ايله تسميه ايدرلر .]

يعنى مكمل اولان عارف ، اوكيمسه كه كندى عبادتنى تأله وكندى عبادتنى تسخير ايله عبادتدن اولنانه طهر بعبودى ، حقيقت اسماء وصفاتك ظاهر اولديغى بر مجلى ونظر كوسترمه .

٩ والوهيتى برصورتده كه عابد ، آنك ايجوه كندى معبودينك مرتبه سى اولديغنى تخيل ايده . حالبوكه او ، بو مجلاى كنطقه بو معبود اوزره معتكف اولان بو عابد خاصك بصرى ايجوه حقيقت اوزره حقك مجلاسيدر (مح)

او عابدی استعمال ایدن آنجق کندی هواسیدر . آنك بو هواسی ایستر امر مشروعه
مصادف اولسون ، ایستر اولماسون ، مساویدر . مثلا / عبادت تسخیرده بر کیمسه (عبدالنساء)
اولور ؛ آنك بو هواسی کندینی نکاح ایله درت قادین آلمغه و یاخود متعدد
جاریه آلوب استمتاعه سوق ایدر . بو ایسه امر مشروعدر . بنا علیه آنك هواسی
امر مشروعه مصادف اولور و بر دیکری نیه (عبدالنساء) اولور . فقط غیرك
تحت نکاحنده و یا تحت تملکنده بولنان هر قادینلر و جاریه‌لرله استمتاعه
میل ایدر که بو حال زنا اولدیغی ایچون ، او عابدك هواسی امر غیر مشروعه
مصادف اولور . فقط هر ایکی صورتده ده او عابدلری علی السویه کندی
هوالری استعمال ایتمشدر .

[والعارف المكمل من رأى كل معبود مجلى للحق يعبد فيه ولذلك سموه كلهم اليها
مع اسمه الخاص بحجر او شجر او حيوان او انسان او كوكب او ملك هذا اسم الشخصية
فيه والالوهة مرتبة تخيل العابد له انها مرتبة معبوده وهي على الحقيقة
مجلى الحق لبصر هذا العابد الخاص المعتكف على هذا المعبود في هذا المجلى المختص
ولهذا قال بعض من عرف مقالة جهالة ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى
مع تسميتهم اياهم الهة حتى قالوا اجعل الالهة الها واحدا ان هذا لشيء عجاب
فما انكروه بل تعجبوا من ذلك فانهم وقفوا مع كثرة الصور ونسبة الالوهة لها
فجاء الرسول ودعاهم الى اله واحد يعرف ولا يشهد بشهادتهم انهم اثبتوه عندهم
واعتقدوه في قولهم ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى لعلمهم بان تلك الصور
حجارة ولذلك قامت الحجة عليهم في منعهم عن عبادتهم بقوله قل سموهم فما يسمونهم

ویاخود ذاتنه محبتی کبی برمحبت ایله اراده دن عبارت اولان هواسی اوجناب مقدس
الهیده واقع اولماسه ایدی ؛ الله تعالی یه عبادت ایتمز وحقی غیر تعبیر اولنان مظاهر
اوزرینه ترجیح ایلمز ایدی وکذا ماسوای حق اعتبار اولنان صور عالمدن برصورته
عبادت ایدوب آنی اله اتخاذ ایدن کیمسه دخی اوصورتی ، آنجق هوا ایله اله اتخاذ
ایلدی . شو حالده عابد ، دائما سلطنت هواسنک تحتنده محکومدر . هرنه یه
عبادت ایدرسه ، ایستون مطلقا هواسی سببیله عبادت ایدر . بوکوروشدن
صکره وقتاکه حق تعالی ، معبوداتده عابدلرک متنوع اولدیغنی کوردی بویله
اولنجه ، اموردن برامره عبادت ایدن هربرعابد ، کندیسنک عبادت ایتدیکی امردن
غیری برامره عبادت ایدن کیمسه یی تکفیر وانکار ایلر . مثلا مسلم نصرانی یی ونصرانی
مسلمی وکونشه طاپان ، حیوانه طاپانی ... الخ انکار ایدر . بوحال ،
عبادت تألهده بویله اولدیغی کبی عبادت تسخیرده دخی بویله در . مثلا (عبدالمال)
عبدالجاهک روشنی وطرز حیاتنی انکار ایدر . نته کم اهل تجارت ، اهل منصبک
حالنی بکنمز وعندنده ادنی اطلاع وتنبه حاصل اولان عابد ایسه ، هوانک
بالجمله عابدلرده متحد اولماسندن وبلکه هوانک احدیتندن ناشی ، معبودات آراسندن
برمعبودی انتخاب ایدوب ، آنی عبادته تخصیص ایده مدیکی جهتله ، بو معبودات
متنوعه آراسنده حیرته دوشر . چونکه هربرعابد هواسنه طاپار وهوا عابدلرک
جمله سنده عین واحده در . ایشته حق تعالی وجود تفصیلیده بوحالک بویله
اولدیغنی کوردیکی وعلم اختباری ایله بیلدیکی ایچون ، کندنده آزیجق اطلاع
حاصل اولان عابدی ، اضلال ایلدی یعنی اوعابدی ، علم اوزره حیرته دوشوردی
زیرا اوعابد بیلدیکه هربرعابد انجق کندی هواسنه عبادت ایدر وعبودیتده

هو نقاط کوردی که معبودات عابدلرده تنوع ایدر. امدی بر امر وعابد اولان آنک غیرینه طاپارکیمه تکفیر ایدر. وعنده ادنی اطلاع حاصل اولان عابد، هوانک اتخاذ ندن وبلکه هوانک احداثندن نشئی حیرته دوشر. زیرا او هر بر عابدده عینه واحده در. یعنی عینه نقاط آنک اضلال ایدی. یعنی هر بر عابدک آنجق کندی هواسنه عبادت ایتمسی وایسته دیکی وجهله مصادف اولسونه ایسته مصادف اولسون عبودیتده آنجق کندی هوای، علی السویه آنک استعمال ایدیسی ایله، علم اوزره حیرته دوشوردی.]

فضل تعالیسنه اقتداح اولنیق اوزره معلوم، شیئ ایکی مرتبه کی معلوم ایکیمی مرتبه سنده باشلار. وشیئ ایکنجی مرتبه سی، عالم کیفیتی بلدر. نتایجنده حقائق اشیایه اولان علم، علم احاطه وصفاتیدر. کیفیت تفصیلی وعلمی مسئله ایراد ی موجبله فضل شیئیده مرور ایتدی. امدی الهیات اشیایه اولان علم تفصیلینی کورمزمیسکز؟ او علم، نه اکمل بر علمدر. واللہ نقاط، هواسنه عبادت ایدن وهواسنی اله اتخاذ ایدن کیمسه حقنده علمی فضل تتمیم ایتدیکی وبو تتمیم اشارة (واضله الله علی علم) جوردی. حال بوکه ضلالته، حیرته، وهواسنه عبادت ایدن واله اتخاذ ایدن کیمسه حقنده علمک تتمیمی وتکمیلی ضلالته اولان حیرتی ایلرده وعلمک حیرته ایله تتمیمی شو وجهله در که وقتاکه هو نقاط وجود تفصیلیده کوردیکی عابد، هوایه عبادت ایدن اشخاصک عبادت جنسندن اولدیغنی، هواسنه امری ایله عبادت ایتدیکی سیئده، آنجق کندی هواسنه وهواسنک طاعتنه انقیادی سببیله عبادت ایتدیکی بیلدیکی حالده، کندی هوادن نشأت ایتدی. زیرا عابدک عابد، حتی عابدک الله عبادت بیله، کندی هوادن نشأت ایتدی. ویا حقک صفاتنه نادن نجاته ویا احراز رضایته ویا اخذ کرامات نفسیه یه دایر حقک صفاتنه

اولانه هوايه عبادت اولمازايدى بو دليله حضرت شيخ اكبر فتوحاتده ديمشدر
بو دليله (بعض مكاشفاته ، هوايه ، الوهيته ظهر ، كندى عرشى اولمشدر) قاعده
وآنك جميع عابدلرى آنى احاطه ايدوب عندنده واقف اولدقلرى حالده مشاهده ايدرم
ويه صوريله ده اوهوايه اعظم بر معبود مشاهده ايدرم)

[الا ترى علم الله بالاشياء ما اكمله كيف تحم فى حقه من عبد هواه واتخذه الها فقال واضله الله
على علم والضلالة الحيرة وذلك انه طا رأى هذا العابد ما عبد الا هواه بانقياده لطاعته
فيما يأمره به من عبادة من عبده من الاشخاص حتى عبادته لله كانت عن هوى ايضاً
لانه لو لم يقع له فى ذلك الجناب المقدس هوى وهو الارادة بمحبته ما عبد الله وبرائه
على غيره وكذلك كل من عبد صورة من صور العالم فاتخذها الها ما اتخذها الا
بالهوى فالعابد لا يزال تحت سلطان هواه ثم رأى المعبودات تتنوع فى العابدين اوقع تنبيه بحيث لا تحاد الهوى
بل لاحدية الهوى فانه عبد واحدة فى كل عابد فاضله الله اى حيره على علم بان كل عابد ما عبد الا هواه ولا استعبده الا هواه
سواء صادف الامر المشروع امر لم يصادف]

[الهيك ايكيه اولمز علمنى كورمزمسك ؟ ؛ اكلده ! الله تعالى ، هواسنه عبادت
ايدوب وآنى اله اتخاذ ايدوب كيمسه حقنده ، علمى بضل ستيم ايدى . ناءيد (واضله الله
على علم) يعنى (الله تعالى آنك علم اوزره اضلال ايتدى) بيوردى . حال بوكه ضلالت
حيرت و تحيير وتكميل بولمز . بيلمز بوردكه وقتاكه هوه كوردى كه عابد ،
آنجه كندى هواسنه وهواسنك طاعتنه انقيادى سبيله عبادت ايتدى ؛
او شيئه كه او آكا ، هوايه عبادت ايدوب اشخاصك عبادتنده اولديغى حالده ،
آنكله امر ايدوب . حتى آنك الهه عبادتى دخى كذلك هوادن اولدى ؛ زيرا آنك
ايجوب بو جناب مقدسه هوا — كه آنك محبتى ايله اولور اراده دن — اولمسيدى
الهها عبادت ايتمز وآنى غيراوزره اختيار ايلمزايدى وكذا صوريله صورة عبادت
ايدوب آنى اله اتخاذ ايدوب كيمسه ، آنى انجق هوا ايله اله اتخاذ ايتدى . بيلمز اولمز
عابد ، كندى هواسنك تحت سلطنتنده زائل وكلدر . آندن صكره وقتاكه

عبادت اولنور . بنا بر عليه صور عالمدن هر هانكى بر صورته ايستر عبادت تألمه
وايستر عبادت تسخير ايله عبادت اولنسون ، سببى هوادر . شو حالده ~~عبادت~~
هوانك نيه كندى ذاتى ايله كندينه عبادت اولنور . شو قدر كه هوا ، معناى بى صورت
اولديغى ايچون باطندر ؛ آنك عينى ظاهر دكلدر . آنجق صور معبودات ايله ظاهر اولور
وهوا حقنده بن بويله ديرم :

شعر

[وحق الهوى ان الهوى سبب الهوى * فلولا الهوى فى القلب ما عبد الهوى]

[هوا حقى ايچون ، محقق هوا ، سبب هوادر . امدى اكر قلبده هوا اولماسه ايدى
هوايه عبادت اولنماز ايدى .]

معلوم اولسون كه حق تعالى حضرتلرى حديث قدسيده (كنت كنزاً مخفياً فاحببت ان اعرف)
يعنى (بن بر كيزلى خزينه ايدم ، بيلنمه محبت ايتدم) بيورمشدر . شو حالده جميع مراتبده
واو مراتبك مظاهرنده ظهور حقه سبب اولان ، حب احدى اولمسه اولور . وبو محبت ،
حب كلى الهيدر . وآنك مظاهرينك هر برلرنده ظاهر اولان محبت ايسه محبت جزئيدر .
وبو حب جزئينك سببى ايسه ، او حب كلى در . واكر بو حب كلى الهى ، انسانك قلبنده وباطننده
مندمج اولماسه ايدى ، مرتبه نفسده ظاهر اولان هوايه عبادت اولنماز ايدى . چونكه مرتبه نفسده
ظاهر اولان هوا ، مرتبه قلبده وباطنده اولان هوانك عينيدر ، غيريتلرى آنجق اختلاف مرتبه اعتباريله در .
معنانك حروف والفاظ ارتباطى كبى . آنك ايچون حضرت شيخ اكبر رضى الله عنه حب الهى يه قسم ايدوب حقك
حب احديسى اولان هوا ، هواى جزئينك سببيدر . واكر هواى الهى قلبده اولماسه ايدى ؛ مظاهرده ظاهر

زیرا هر درجه ده ظاهر اولان معبودلردن بر شیئك عبدی واردر. و او درجه ده حقیقت
اوزره معبود اولان ایسه، آنجق حقدر. بنا علیه او درجه ده اولان عابدك عندنده
حق رفعتله متلبس اولدقدن صکره عابد، او شیئه عبادت ایدر. ایشته صور عالمدن
کندیسنه عبادت اولنان اشیانك هر بریسی، آکا طاپان کیمسه نك قلبنده رفعتله متلبس
اولوب بر درجه ایله ظهوردن صکره، عبادت اولندیغی ایچون سورهٔ مؤمنده واقع اولان
(رفیع الدرجات ذو العرش یلقی الروح من امره علی من یشاء من عباده) آیت کریمه سنده حق تعالی
بزه ذات عظیم الشاننی (رفیع الدرجات) اولرق بیلدیردی و (رفیع الدرجه) دیمدی بنا علیه
الله تعالی کندی وجودی اولان عین واحده ده، درجاتی تکثیر ایتدی و رفعتی درجه لره
مخصوص قیلدی اکر (رفیع الدرجه) بیورمش اولسه ایدی؛ رفعتی بر درجه یه تخصیص
بیورمش اولوردی. حال بوکه حقیقت حال، رفعتك درجاته مخصوص اولماسیدر.
چونکه محقق الله تعالی، درجات کثیرهٔ مختلفه ده، کندیسندن غیری بر شیئه عبادت
اولنمامسنه حکم ایتدی. او وجه ایله که هر بر درجه بر مجلای الهی یی اقتضا ایتدی و حقه
او درجه ده عبادت اولندی و کندیسنده حقه عبادت اولنان مجلانك اك بیوکی و اعلاسی
هوادر یعنی ایستك و خواهشدر. نته کم حق تعالی سورهٔ جاثیه ده (افرأیت
من اتخذ الهه هواه) یعنی (هواسنی کندیسنه اله اتخاذ ایدن کیمسه یه نظر ایدیمیسك)
بیوردی بویله اولنجه هوا معبودك اك بیوکیدر. زیرا بر شیئه آنجق هوا سببیله
عبادت اولنور. زیرا عابدك قلبنده میل و محبت اولمادقجه، او عابد، عبادت
ایتدیکی شیئه توجه ایتمز. حال بوکه هوایه، ینه کندی ذاتی یعنی نفس هوا ایله

اندی هو مطلقات ذات واحدی ، مرتبهٔ نطاقنده مرتبهٔ کثافة تنزل ایدوب
اسمای حسنیه علوی وسفلی کافهٔ صوتیرله متعین وآخرده ظاهر اولدیغی
وجهله ، الله تعالی یه صوغاطه ده برصوره عبادت اولمغه لازم کلدیکی
ایچون ، انواع مخلوقاتده عبادت اولمیانه بر مخلوقه قاطاری یاخود
پرستلك آغاجه وطاشه وکونشه وآیه ویلدیزلره وحیواناته وبوزاغیه کی
صوتیلره طاپماری کبی آکا یا عبادت تأله ایله عبادت اولندی ویاخود خلقك
امواله وجاهه وصاحبه طاپماری کبی عبادت تسخیریه عبادت اولندی بتوقدر
وارکه عبادت تسخیره ، عبادت تسمیه اینمك حنفه عندنده عبادت اولماری
یوقدر بزیمه نك قلبنده ، هانکی شیئك محبت وسلطنت ظاهر اولسه ایسه اوکیمه
او شیئك عبدیدر - مثلا قلبی مال محبتیله مسخر اولدقده (عبدالمال) ومحبت جاهه ایله
مسخر اولدقده (عبدالجاه) وقادینه محبتیله مسخر اولدقده (عبدالنساء) ونفسنك محبتی
غالب اولدقده (عبدالنفس) و محبت کفر غالب اولدقده (عبدالکفره) در وهرکیمسه
کندی معبودیله بابادر - نه کم حدیث شریفده (الطمع من اهب) یعنی (کشی
سودیکی ایله بابادر) بیورلیور . امدی هرصوره ده محض تعظیم وتکریم ایدیلیکی ایچون
محض هرصوره یا عبادت تأله ویا عبادت تسخیریه معبود اولماسی وآکا او
صوتیلرده عبادت اولمنی لازمدر . زیرا تسخیر وتسخر ، مراتب موجوداتك کافسی
آراسنده واقعدر - وموجوداتك وبلکه هرشیئك خلقه آراسنده کی ارتباط ، آنجق بو
ارتباط ایچون تسخیر وتسخر سببیه در . هرشیئك افتقاری ، تسخیر وتسخری اقتضا
ایدر . حال بوکه صوغاطه اولمیان برشیئه ، آنجق اوشی ، عابد نیك عندنده فیقه
مقامنه اولدقده صکره وآنك قعنده بولدیغی ظهوره صکره عبادت اولنمق .

اولنور. وآنك حقنده بن دیرم :]

یعنی موسی علیه السلام، بوزاغی اوزرینه فعلاً مسلط اولوب آنی بالاحراق امحا ایتدی
فقط هارون علیه السلام، بنی اسرائیلی بوزاغی یه طاپمقدن قولاً منع ایتدی و موسی علیه السلام
کبی، آنك اوزرینه فعل ایله مسلط اولوب، بوزاغی یه طاپانلر حقنده حکمنی تنفیذ ایتمکه
قادر اولمادی و جناب هارونك بو خصوصده کی عدم قدرتی، الله تعالی یه هر بر صورتده
عبادت اولنمه اولمق ایچون، وجودده بر حکمت اولمق اوزره ظاهر اولدی. تتمه کم
صلی الله علیه وسلم افندمز والنجم سورهٔ شریفه سنی تلاوت بیوردقلری صره ده لسان
سعادتلرندن (تلك الغرانیق العلی وان شفاعتهن لترتجی) کلامی صادر اولمغله اوراده
حاضر اولان بت پرستان قریش محمد (صلعم) بزم بتلریمزی ده مدح ایتدی دیوب سورهٔ
شریفه نك آخرنده کی سجده آیتی قرائت بیورلدقده مؤمنین ایله برابر سجده یه واردیلر
و حضرت مولانا رضی الله عنه مثنوی شریفده بو معنایی بیاناً بیوررلر :

بت ستودن بهر دام عامه را . همچنان دان کالغرانیق العلی

ترجمه

بتی مدح ایتمك عوامك دامی ایچوندر . ایشته (تلك الغرانیق العلی) کلامنی بویله بیل

کرچه او عبادت اولنان صورت، ذاهب و زائل اولور. فقط او صورت آنجق
آکا عبادت ایدن عابدك عندنده الوهیتله متلبس اولدقدن صکره زائل اولور
ونته کم بوزاغینك صورتی، بنی اسرائیلدن آکا طاپانلرك عندنده، الوهیتله متلبس
اولدقدن صکره، موسی علیه السلام طرفندن احراق ایدلمك صورتیله زائل و ذاهب اولدی

من اتخذ الهه هواه فهو اعظم معبود فانه لايعبد شئ الا به ولايعبد هو الا بذاته

وفيه اقول :]

[امدی موسانك بوزاغی اوزرینه تسلیط اولنماسی کبی ، بوزاغی اصحابی حقنده ،
بوزاغی اوزرینه تسلیط ایله تنفیذه فعل ایله هارونك عدم قوة منعی ،
هر بر صورتده عبادت اولنمق ایچون ، وجودده اللهدن ظاهر بر حکمت اولدی
و هر نقدر بو صورت ، بوندن صکره زائل اولورسه ده ، آنجق آنك
عابدی عندنده الوهیتله متلبس اولدقدن صکره ذاهب اولدی و بونك ایچون
آنجق یا عبادت تأله ویا خود عبادت تسخیر ایله عبادت اولندیغی حالده انواعدن
بر نوع باقی قالدی . بویله اولنجه تعقل ایدن کیمسه ایچون بو عبادتدن لابددر
حالبوکه عالمدن بر شیئه ، آنجق عابدك عندنده رفعتله متلبس اولدقدن
وآنك قلبنده بر درجه ایله ظهوردن صکره عبادت اولندی و بوندن طولایی حق
بزه رفیع الدرجات ایله متسمی اولدی و (رفیع الدرجه) دیمدی . بناء علیه
عین واحده ده درجاتی تکثیر ایلدی . زیرا محقق الله تعالی درجات کثیرهٔ مختلفه ده
آنجق کندوسنه عبادت اولنماسنی قضا ایتدی : شویله که هر بر درجه ، بر مجلای الهی یی
اعطا ایدوب آنده عبادت اولندی وکندیسنده عبادت اولنان اعظم مجلی هوادر
نته کم حق تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) بیوردی . امدی او معبودك اعظمیدر
زیرا بر شیئه آنجق آنك سببیله عبادت اولنور . حالبوکه آکا ، آنجق ذاتی ایله عبادت

یوفند کہ حمد، آنت سخری اولسوہ.

مثال

انسان شخص عبد واحدہ در. و انسان باطنی آنت اندیشہ سیدہ. و ظاہری آنت جسمیدہ و بو جسم ظاہری، اندیشہ سیلہ متحرکدہ. و باطنی (قالعدہ یازی یانہ) دیمدکجہ بہ ظاہری حرکتلری آلوہ یازی یازیلر. نتایجہ باطنی مؤثر و جسمی مؤثر فیہ اولمہ اولور. زیرا باطنی ظاہر ندہ تاثیر ایدہ. مع ھذا کرک مؤثر و کرک مؤثر فیہ اولسون شخص عبد واحدہ سیدہ. اثبات بونک کبی انسانک ظاہری اولمق جسمی باطنی اولمق اندیشہ سنک سخری و تابعیدہ و باطنی اولمق اندیشہ سی دخی ظاہری اولمق جسمنک سخری و متبوعیدہ. شو حالدہ تسخیر ایدہ و تسخیر اولنمہ آنجمعہ شخصک عبد واحدہ سندہ عبارتدہ. بو رادہ بیلک وجودک بیلوتہ.

[فکان عدم قوۃ ارباب ھرون بالفعل ان ینفذ فی اصحاب العجل بالتسلیط علی العجل کما سلط موسی علیہ حکمۃ من اللہ ظاھرۃ فی الوجود لیعبد فی کل صورۃ وان ذھبت تلک الصورۃ بعد ذلک فما ذھبت الا بعد تعبدت عند عابدھا بالالوھیۃ ولھذا ما بقی من الانواع الا وعبد اما عبادۃ تأله واما عبادۃ تسخیر فلابد من ذلک لمن عقل وما عبد شئ من العالم الا بعد التلبس بالرقعۃ عند العابد والظھور بالدرجۃ فی قلبہ ولذلک تسمی الحمد لنا برفیع الدرجات ولم یقل رفیع الدرجۃ فکثر الدرجات فی قلبہ واحدۃ فانہ قضی ان لا یعبد الا ایاہ فی درجات کثیرۃ مختلفۃ اعطت فی عبد واحدۃ فانہ قضی ان لا یعبد الا ایاہ فی درجات کثیرۃ مختلفۃ اعطت کل درجۃ مجلی الربا عبد فیہا واعظم مجلی عبد فیہ ما اعلاہ الھوی کما قال اذا أتیت

بو تسخیر ذات اولدیغی و بنا علیه آنك قدرتی و حکمتی بیلدی . بو تقدیرده الله تعالی حضرتلری آنك بو عرفانی اوزرینه اولیاء شاهد ، حقیقة امری عارف اولانلر علمانك اجرینی اجر حکمه ویردی و الله تعالی عبادینك شؤونه و اعمالینه و عملینك صورتنده متجلی اولدیغی ایچون ، آندن حقی شاهد ایده و عبادك ظاهری جمیله ، حمد تعالینك تسخیرنده بولندیغی بیلمه بولر بر سلطانه عارفك اجری الله اوزرینه در . زیرا الله تعالی حضرتلری ، عبادینك شؤون و آثار حیاتیه قضاسنه اوزرینه در . بر کیمسه غرض نفسنده ناشی اولوب آنجق الله ایچون بو کمالله قائم اولمازسه ، شریکسز بو یولده بر کیمسنك اجری الله اوزرینه اولور . احدی عالمك کلسی ذات حقی مسخّر در . یعنی تسخیر ایده بیلمز . فقط عالم ذات حقی تسخیر ایتمکله برابر آکا مسخّر یعنی تابع امری و برمك ممکن دکلدر . و حمد تعالی کل یوم هو فی شأن) یعنی (او ، هر آنده بر شانده در .) بیوردی بو شانه اظهر ، انجق عبادینك شؤونیدر . سلیم اولسون که دیکر مضاف و مضاف الیه کبی بنا اولندیغی اوزره وجود حقیقی ، آنجق حقك وجود واحد لطیفنه عبارتدر . بو وجود لطیف حقیقی ، اسماء و تعالیسی جمله مراتب کثافة تنزل ایدوب صور مختلفه ایله متقید و تقید ایتمشدر . بنا علیه عبادك شؤونده وجود و حقیقت جریانده متجلی اولان آنجق حقدر ، اصلا اوزره غیر یوقدر . ، مسئلهٔ غیریت آنك تنبیه و تقیدی جریانده واقع اولور . و فضولیاسیده وجودك مؤثر و مؤثر فیه قسمانیه منقسم اولدیغی بنا به ایلسه ایدی یعنی عبد واحدهٔ حمد بر اعتبار ایله مؤثر و بر اعتبار ایله مؤثر فیهدر . عالم حقك ظهوری اولوب مؤثر فیهدر . و هواپ عالمك باطنی اولوب مؤثردر . بنا علیه تسخیر ایده و تسخیر اولنانه آنجق حمد کندی نفسنه و غیر

کندینه سخن و تابع اولدی شخصی تسخیر ده قالمدی. یعنی بوقسم تسخیر ،
تسخیر قهریدر. نته کم برکوله اتفاقیه کندی وتبعه وحتی پادشاهلرینک
تملکی ایسترده ، اکثری کوله سنه و پادشاه افراد تبعه سندن بعضیسنه برشی امر
وتکلیف ایتدکی وقت ، آنلر جبراً وقهراً ، کندی کیف و ارادهلرینی ترک ایدوب
کوله اتفاقیلرینک و تبعه پادشاهلرینک ارادهسنه تابع ومسخر اولورلر. مثلا بعض اکثری
کوله سنی و پادشاه تبعه سنی درجه یه تسخیر ایدرلر وتسخیرک دیگر قسمی ، حال ایله
تسخیردر. بوده تبعه نک پادشاهی تسخیری کبیدر. که پادشاه یعنی یاسغدیه
ظلم وجوری منع ایتمک و آنلری حمایه ایلمک و تبعه سنه عداوت ایدنلرایله حرب
وقتال ایتمک و آنلرک مالنی وجانلرینی محافظه ایلمک حقوقلرندن ، تبعه سنک امریه
قائمدر. وبعضداد اولنلره امورلرک صحبه سی ، یعنی یاخود خدمه حال ایله تسخیر دیکه پادشاهلرینی
بوامورده تسخیر ایدرلر و پادشاه بوخصوصده تبعه سنک سخری وقابعیدر
بوتسخیر ظاهره حال ایله تسخیر ایدر ، حقیقتده تسخیر مرتبه دن و بومرتبه دخی
مرتبهٔ سلطنتدن . اشته بومرتبهٔ سلطنت پادشاهلرک اوزرینه ذکر اولنان امورلرک
کافهسیله حکم ایتدی و پادشاه دخی کندی مرتبهٔ سلطنتک ایجابنه تابع ومسخر اولدی
امری پادشاهلردن بعضیسی کندی نفسی ایچون سعی ایتدی یعنی (تبعه مالی وجانلرینک
محافظه اولسون وآنلرک اموال وثروتندن استفاده ایدیم وتبعه م قوتلی اولسون
آنلر واسطه سیله داخلی و خارجی دشمنلرمدن انتظام آلیم و عالم اشانه بر پادشاه
اولوب کیملر بنا وسته هبا تدیده سه) دیه بر پادشاه کندی نفسنی ایچون
چالیشیر و پادشاهلردن بعضیسی امری عارف اولدقده ، کندی مرتبه سی ایله یعنی یاسغدیه

تسخير المرتبة فالمرتبة حكمت عليه بذلك فمن الملوك من سعى لنفسه ومنهم من عرف الامر فعلم انه بالمرتبة في تسخير عباده فعلم قدرهم وحقهم فاجراه الله على ذلك اجرا لعلماء بالامر على ما هو عليه واجرى مثل هذا يكون على الله في كونه الله في شؤون عباده فالعالم كله مسخر بالحال من لا يمكن ان يطلق عليه اسم مسخر قال تعالى (كل يوم هو في شأن)

[وتسخير اينجي قسم اوزره در . بري سخر ايجون مراد اولنه تسخير در كه شخص سخر ي تسخير نده قاهر در . هر نقد . انسانيتده آنك مثلي ايسه ، سيدك عبدني تسخيري كبي . وهر نقد . آنك ايجون امثالي ايسه سلطانه عبادني تسخيري كبي . امدي آنلرك درجه لرينه تسخير ايدي وقسم ديگر حال ايله تسخير در . عبادنك مثلي تسخيرلري كبي در كه آنلرك طبعلرينه مغايرتكده آنلرك حمايه لرنده وآنلره عداوت ايدنلرك قتالنده وآنلرك مالارني / ونفسلرني آنلرك اوزرينه ، آنك محافظه ، آنلرك امريه قائم . وبونلك جمله سي عبادي طرفندن حال ايله تسخير در كه ملكلري بولنوب تسخير لر وحقيقتده تسخير مرتبه تسميه اولنور . امدي مرتبه آنك اوزرينه بولنوب ايله حكم ايتدي . بونلرك اولنجي ملوكدن بعضي كندي نفسي ايجون سعي ايتدي وآنلرده بعضي امري عارف اولدي : بنا عليه بيلدي كه مرتبه ايله كندي عباديني تسخير ايتدي . امدي آنلرك قدرلرني وحقلرني بيلدي بونلرك اولنجي الله تعالى ، بونلك اوزرينه آكا ، على ما هو عليه والله تعالى عبادينك شؤنده امرايله اولدي علمانك اجرتني اجرت اولنه ويردي . امدي عالمك كليسي ، آنك اوزرينه اولدي نفسنده طولايلي ، بونلك مثلي اجر ، الله اوزرينه اولور

انسانیدی جرتمده دکل ، بلکه خوفاً وطمعاً حیوانیدی جرتمده مسخر و تابع اولورلر .
بویله اولنجه برانسانه کندیسی اولاً برانسانه تابع و منقاد اولماسه اولور . هرنقدر
اهل حجاب و فضلت برانسان دیگر انسانه تابع اولدیغی ظن ایدیلرسه ده بو تابعیتده و
متبوعیتده مسئله سنك ایچ یوزی ذکر اولدیغی وجهله در . بزیم آلمانده که عدم امتزاج
کورمیورسك ، جمیع برلین دیگر بنك بقرض تخته کبرمك ایستمز وآلمانده هرآنه
غوغا کیبك دکلدر . خوکه برلین دیگر نده بقرض اتك ایستر دیگری ایسه ، آکا قارشی
سرکش ایدر . زیرا آنك حیوانیته دیگر بنك ضمیمدر و وضع اولنجاب دیگر بنك
ضدیدر . مثلا ایکی حیوانك غرض وارادهلری دیگر بنه موافق دوشسه ، اودقته برو
دیگر بنه منقاد اولور . وضد دیمك حیوانك ارادهسی وغرضنه موافق دوشدیکی وقتده ، ایکنجی
حیوانك وظیفه ساعده ایدر . عکسی حالده سرکش ایدر . و دیگر بنك شك اولمیه ضد
اولور ، برینه منقاد اولمازدی ایچون حضرت حق تعالی حضرتلری انسانه خطاباً (ورفع
بعضکم فوق بعض درجات) یعنی (الله تعالی بعضکزی بعضکزه درجات فوقنده رفع
ایتدی) بیورمشدر . بویله اولنجه تابع ، متبوعك درجه سنده آنکله برابر دکلدر .
ومتبوع درجه ده ، تابعدن ارفعدر . شایدکه تسخیر ، درجه ده طولایی واقع
اولور .

[والتسخیر علی قسمین تسخیر مراد المسخر قاهر فی تسخیره کهذا الشخص المسخر
کتسخیر السید لعبده وان کان مثله فی الانسانیة وکتسخیر السلطان لرعایاه وانه
کانوا امثالا له فسخرهم بالحجة والقسم الاخر تسخیر باطل کتسخیر الرعایا
الملك القائم بامرهم فی الذب عنهم وحمایتهم وقتال من عاداهم وحفظه اموالهم وانفسهم
علیهم وهذا کله تسخیر باطل من الرعایا یسخرون به فی ذلك ملکهم ویسمی علی الحقیقة

و آنك ضبط ايده جك قدر ده عجمى بولنور ايسه ، او آنك ، اراده وغرضى اظهار ايچون كنديده قوت بولمه جغندن ، او يا باخود ، قاشى سوكسك ايدوب اوستنه بينمز ، واكر جيوانده اراده وغرضى اظهار ايده جك قوتى بولنماز ـ يعنى يا باخود ايكيسى استاد اولوب او آنك ضبط ايده بيلمز ـ ويا خود انسانك غرضى ، جيوانك غرضنه مصادف وموافق اولور ايسه ، يعنى آنجق صاحبك كونه موافقته ايده او آنه صاحبى ايكيسى اولوب اولور ، جيوانه ذيل درجه منقاد ومطيع اولور . نتيجه كم الله تعالى حضرتلرى انسانى منصب كبى ظاهرى وعلم كبى باطنى بر درجه احاطه يه رفع ايدوب ودرجه سى مرفوع اولانه برابر انسانه ، آنك مثلى اولان ديكر برانسانه ، آندنه مال وعلم اوصدقى ايچون ، منقاد اولور وآنك غرضى تحقيق كيدر . واو ايچون مال بعض احوالده اجرت تعبير اولنور . يعنى برمنصب صاحبنه خادم اولان بركيسه مال مقابلنده آنك امرينه منقاد اولور كه بوحالده مال اجرت تسميه اولنور . واوموجب مال بعض احوالده اجرت تسميه اولنماز مثلا بركيسه كنديسيله مناسبتى بولنمايه منصب صاحبى ويا زكيه بولنايه برآدمه ، بكا احسان ايده ويا خويش اولديغم وقت بكا اقراض ايده ملاحظه سيله آنى كوجندرمامك ايچون امرينه اطاعت ايدوب مرفوعيتده درجه جميع تعالى حضرتلرينك (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات ليتخذ بعضهم بعضا سخريا) يعنى (بز آنلرك بعضينى ، بعضينك درجاتى فوقنده رفع ايتدك تاكه آنلرك بعضى ، بعضينى متبوع ومطاع اتخاذ ايده لر) قولنده بيان بويله شده ، احدى صاحب منصب اولان برانسانه ، كندى كبى برانسان اولان مسخريتى واطاعتى او تابع اولان شخصك انسانيتى جرحنده دكل ، بلكه حيوانيتى جرحنده اتباعدر . انسانيتى جرحنده تابعيت وعبوديت متصور دكلدر . چونكه كه ايكى انسان بيدكيرينك مثلى ايسه ده تابعيت وعبوديت قابل دكلدر . و بيدكيرنده تابعه اولان ايكى مثلى ايسه حيوانلر ، وايكى حيوان ، تابعه ، تابعه در . فاعده سنجه مجتمع اولمازلر . تابعيت قدر . وضدلق مال وجاه ايله (الضدان لا يجتمعان) فاعده سنجه مجتمع اولمازلر . تابعيت قدر . وضدلق مال وجاه ايله مرفوع اولانه ، اشخاص سائره يه انسانيتى ايله تسخير ايدر . وآكا تابع مسخر اولديغى ،

مذللاً منقاد اولور . نصل که انسانه ، الهك آنكله رفع ایتدیکی سیئه ، آندن
اومدیغی مال اجلندن ، کندیسنك مثله اختیاریله . اویله مال که بعض احوالرم
آندن اجتنابله تعبیر اولنور . وآنك قولندن (و رفعنا بعضهم فوق بعض درجات
لیتخذ بعضهم بعضاً سخریاً) یعنی (بز آندن بعضینی ، بعضیسنك درجات
فوقنده رفع ایتدك ؛ تاکه آندن بعضیسی بعضیسنی سخری یعنی متوقع انتفاع
ایدهلر) مفهومیدر . امدی آنك مثلی اولدیکی کبی ، آکا انسانیتندن دکل ،
آنجق حیوانیتندن مسخر اولور . زیرا انکی مثل صفتلر . نتایجدن آلمق ، مال ویاجاه
ایله منزلتده رفع اولنمق ، انسانیتی ایله تسخیر ایدر . وبو کبری آکا ، انسانیتندن
دکل ، یاخود یا طبعاً حیوانیتندن مسخر اولور . سوچلرم کندی مثلی اولان
آکا مسخر اولماری . بلکیم آراسنده عدم امتزاجدن واقع اولان شیئیت کوزمیدر
زیرا آنلر امثالدر . وسائر ، صفتلردر . وبونك ایچون (و رفع بعضکم فوق بعض
درجات) دیدی . بونك اولنجی او ، آنك درجه سنده آنکله برابر دکلدر . نتایجدن
تسخیر درجاتی اجلندن واقع اولدی .]

یعنی حمادده اراده اولمادیغی ایچون ، بلکه امتناع کندوسنده نظر ایدیلدیکی ایچون حکمه تابع اولور .
حیوانده کلی آندن اراده وغرض اولدیغندن ، کندوسنده نظر ایتمك ایسته دیکی ایچون بعضه
تصرفاتنده بعض وقتده ممانعت ایدر . نتایجدن حیوانده ، کندیسنده موجود اولان اراده
وغرضی اظهار ایچون ، کندیسنده قوت بولدیغی اولدیغی ، انساندن اراده نك شدتله
سرکشلك ایتدیکی کبی بعضی آفتلر وارد که ، آنجق صاحبنك کوبنی مراد ایدیکی
آنك غیر بنك کوبنی اراده وغرضنه موافق دکلدر . اکر آکا یا باخود برکیسه بنك ایستدیکی

تجلی ذاتیدر . خوف موت ایله لرزان اولانلر ، آنجق بزم کبی وجود وهمیسی کندیسنك
مالی اولدیغنی ظن ایدنلردر . بو وهمدن آزاد اولوب مؤمن حقیقی بولنان اولیاء الله
ایسه بو تجلینك نشئه سیدرلر نته کم حدیث شریفده (الموت تحفة المؤمن)
بیورلمشدر .

[واما الحیوان فهو ذو ارادة وغرض فقد یقع منه الابانة فی بعض التصریف
فان کان فیه قوة اظهار ذلك ظهر منه الجموح لما یرید منه الانسان وان لم یکن
له هذه القوة او یصادف غرض الحیوان انقاد مذللا لما یریده منه کما ینقاد
مثله لامر فیما رفعه الله به من اجل المال الذی یرجوه منه المعبر عنه فی بعض
الاحوال بالاجرة فی قوله ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا
سخریاً فما تسخر له من هو مثله الا من حیوانیته لا من انسانیته فان المثلین
ضدان فیسخره الارفع فی المنزلة بالمال او بالجاه بانسانیته ویتسخر له ذلك
الاخر اما خوفاً او طمعاً من حیوانیته لا من انسانیته فما تسخر له من هو مثله
الا تری ما بین البهائم من التحریش لانها امثال فالمثلان ضدان ولذلك قال ورفع
بعضکم فوق بعض درجات فما هو معه فی درجته فوقع التسخیر من اجل الدرجات]

[وحیوانه کلنجه ، او اراده وغرض صاحبیدر . بناءً علیه بعضاً ، بعض تصریفده
آندن امتناع واقع اولور . امدی آنده بونك اظهار قوتی اولورسه ، انسانك
آندن مراد ایتدیکی شی ایچون ، آندن سرکشلك ظاهر اولور . واکر آنك بو قوتی
اولمازسه ، یاخود حیوانك غرضنه موافق اولورسه ، آندن آنی مراد ایتدیکی شی ایچون

بناءً علیه موسی علیه السلام، حیوان حقنده روا کورمیه جکی برطرز ایله یعنی یاقمق صورتیله
بوزاغی یی امحا ایتدی. کرچه موسی علیه السلام آنی قیروب پارچه لامق صورتیله ده امحا
ایده بیلیردی؛ فقط بالاحراق امحایه مناسب کوردی. چونکه موسی علیه السلام،
تجلیٔ نوری یی آتش صورتنده مشاهده ایتمش ایدی و آکا درخت آتشیندن
(انی انا الله) خطابی کلمش ایدی. نته کم حضرت مولانا رضی الله عنه بیورر.

بیت

تو آن نوری که با موسی همی گفت . خدایم من خدایم من خدایم

ترجمه

سن اول بر نورسک موسایه دیردک . خدایم بن خدایم بن خدایم

و دیکر بر بیت شریفلرنده دخی کندیلرینه واقع اولان بو تجلی یه اشارةً بیورورلر:

بیت

درخت آتشین دیدم ندا آمد که جانانم . مرا می خواند آن آتش مگر موسیٔ عمرانم
دخلت الیه بالبلوی و ذقت المن والسلوی . چهل سال است چون موسی بگرد این بیابانم

ترجمه

درخت آتشین کوردم دیدی بن ایشته جانانم . بنی چاغردی آتش غالبا موسای عمرانم
دوشوب تیهه بلا چکدم و طاتدم من و سلوایی . تمام قرق ییل که موسی مثلی دوار بیابانم

اشیه موسی علیه السلام بو سببه بناءً آتشی بوزاغی صورتنه تسلیط ایتدی و یاقوب کولتی
دریایه صاووردی و بو فعلی ایله حق تعالی حضرتلرینک بویله بر تجلیسی وقوعنده کثرات صوریه
بوزلرکبی اریه جکنی و جمیع ذرات عنصریه نک کول کبی صاورولوب مضمحل اوله جغنی کوستردی
نته کم اولوم دیدیکمز حال، بونک هر آن کوردیکمز شاهد جلیلیدر. زیرا موت،

[زیرا الله تعالی آنی انسانه تسخیر ایدیکی حالده ، انسانه حیوانیتی ایچون ، حیوانک حیوانیتنده تصرف واردر . و بالخصوص حال بوکه بونلرغیلک اصلی حیوانه دکلدر . بناء علیه تسخیر ده حیوانه اعطه . زیرا حیوانک فیدیسی . آنی ایچون اراده یوقدر . بلکه اوه بلا امتناع کندوسنده تصرف ایدیلمکدن عبارتدر .]

یعنی الله تعالی حیوانیتی انسانه تسخیر ایتدیکی اجلدن انسانک حیوانیتی ایچون حیوانک حیوانیتنده تصرف واردر . نته کم هو تعالی حضرتلری وسخر لکم مافی السموات والارض) یعنی (سماوات واردنده اولان مخلوقاتی سزلر ایچون مسخر قیلدی) بیورمشدر . نوع انسانه مخلوقات ارضیه نک کافه سنده تصرف ایتمکله برابر ساده اوجیانه قوشلری وحشی حکمنده قیلمش . وحشی طانیکو . ولدیکی اوزره ترقیات فنیه سبیله ساده اوجیاه . وصنعی بالطبع احداث ایدر . انسانه کامل واکمل خواصده اولان انسانه ناقصلری یرده وکوکده یاشاتمق دیلو تصرفاتی وحشی واردر . کرایانک معلومیدر بونلرغی اولدیغی کبی تصرف کلی آنک اصلی حیوانه جنسنه دکلدر . جمادات ونباتات اولان حیاتنه بایله یاپمشدر . و حیوانک فیدیسی . بناء علیه انسانه یدیکی حیوانه دها زیاده مسخردر . چونکه آنک حیوانه کی اراده سی اولدیغی ایچون ، انسانه آنی شکل وصنعتیه قلبه ، اصلو کندوسنده مخالف طائفه اولمقدنه آنک تصرفه تابع اولور . بناء علیه جمادات انقیاد وتسلیم خصوصنده حیوانه اعطه . حال بوکه انسانک حیوانیتی ، حیوانک حیوانیتنده وحشی تصرف ایدیکی کبی ، اراده سی اولدیغی حالده ، تصرف انسانیه مخالفتایدر . وانسانه ، حیوانی بر طاقم آلات وحیل ودسایسایله ضبط ایدیب ، آنی کندی اراده سی داره سنه حرکته ایتمکله برابر . ایشته انسانک حیوانیتی ، حیوانک حیوانیتنده متصرف اولدیغی اصلی حیوانه جنسنه اولمایه بونلرغی اولدیغی آلتده آنک استخدامی اولمقدنه کیفیاً متصرف اولدیغی ایچون ، جمادده

اوصورته میل ایدوب طاپدیغی و بك طبیعی کی صورتلرك بقاسی یوقدر . اگر موسی علیه السلام
اویونی غی صورتی یاقدی امحاسی خاطرنه عجله ایتمه ایدی بیله ، صورسائره عالم کبی مطلقا
اوصورتی رؤیت ایده ، کیمی بونیلوبه کیده جك ایدی فقط موسی علیه السلام اونی غیرتی غلبه
ایتدیکی ایچون آندن امحاسی خاطرنه عجله ایدوب اوصورتی آتشده یاقدی و بعد الاجراءه
آندن کوکلی کوکلی اوتی کولنی دریایه صاووردی ، صاووردی . بنی اسرائیلك
استعدادی تنزیهی اقتضا ایدردی . نتیجه : عبد موسی علیه السلام کبی شریعتی رؤیت
تنزیه اونی ایدی وتنزیه ایسه ، علم قرآنی دکل ، علم فرقانی مقتضیدر وعلم قرآنه
تنزیهده تشبیه وتشبیهده تنزیهی اقتضا ایدر . اشته موسی علیه السلام حضرتلرنده
تنزیه غالب اولمغله ، کندوسنی غیرتی ، یعنی بونی غی صورتی حضرتك غیری اولدیغنی
وحضرتك اوصورتدن منزه اولدیغنی خاطرنه غلبه ایدرك اوصورتك امحاسنه
عجله ایتدی وآتی یاقدی و موسی علیه السلام بو تنزیه وغیرتنه غلبه ایتمکله برابر
بونی غی صورتك ، محالك الهیه دن بر محال اولدیغنه رؤیت علمی وارایدی ولکنه بو تشبیه
جهتی غالب دکل ایدی . اشته بو حقیقتی رؤیت تنبیه طریقیله تعلیم ایچون سامری یه خطاباً
(انظر الی الهك الذی ظلت علیه عاکفاً لنحرقنه) یعنی (مداومتله طاپدیغك
الهکه نظر ایت که برآن البته یاقارز) دیدی واویونی غی صورتی اله ایله تسویه ایتدکدن
وآندن بونی غی صورتی یاقمسندن حکمتنه کلنجه :

[فان حیوانیة الانسان لها التصرف فی حیوانیة الحیوان لکون الله سخرها للانسان ولاسیما
واصله لیس من حیوانه فکان اعظم فی التسخیر لان غیر الحیوان مالکه اراده بل هو تحکم
من تصرف فیه من غیر ابائه]

آنجق قلبلرك بالذات ، عادتله آكا مائل اولمسندن ناشيدر . نته كم مال ، جانك
يونغه سيدر ضرب مثلى مشهوردر . بنا عليه قلبده ماله احتياج وافتقار
حسى بولنديغى ايچون ، او مال قلبلرده مقصود اعظمدر . يوسفوى ويعقوب خان
نسخه لرنده (يميل القلوب اليه بالعادة) و قاشانى ، بالى افندى و داود قيصرى
وتأويل محكم نسخه لرنده (اليه بالعبادة) صورتنده محرردر . بو صورتده
كوره معنى : (حال بوكه ماله مال تسميه سى آنجق قلبلرك بالذات عبادتله آكا مائل
اولمسندن ناشيدر) اولور . زيرا ماله ميل ايدوب آنك تصرفى تحتنده بولنانلر (عبد المالدر)
وعبديت مالى قبول ايله عبادت حقدن اعراض ايدنلر پك چوقدر

[وليس للصور بقاء فلابد من ذهاب صورة العجل لو لم يستعجل موسى بحرقه ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ فغلبت عليه الغيرة فحرقه ثم نسف رماد تلك الصورة فى اليم نسفا
وقال له انظر الى الهك فسماه الها بطريق التنبيه للتعليم لما علم انه بعض المجالى الالهيه [لنحرقنه]

[وصورك بقاسى يوقدر . بنا عليه اكر موسى ، آنى ياقمقله استعجال ايتمسه ايدى ؛
بوزاغى صورتنك ذهابى لابددر . امدى آنك اوزرينه غيرت غلبه ايتدى . آنى ياقدى
بعده او صورتك كولنى دكزه صاووروب صاووردى وآكا الهكه باق ديدى
امدى آنك مجالى الهيه دن بعض اولديغنى بيلديكندن ناشى ، بطريق التنبيه تعليم ايچون ،
آكا اله تسميه ايتدى . [نرآنى اليته ياقارز ديدى]

يعنى بنى اسرائيل صورتنك هيچ برلسنده بقا اولماديغنى وبنا عليه او صوردن بريسى اولان
بوزاغنك صورتى دخى فانى اولديغنى بيلدكلرى حالده ، محضا مالدن معمول اولديغى ايچون قلبلرى

بوشیجی یا یماکدہ مراد ایتمز، تاکہ اموالکزی اجلمدہ آنلرک قلبلرینی اخذ ایتمک دیمکدر. زیرا عیسی علیہ السلام، بنی اسرائیلہ (ای بنی اسرائیل، هرگز انسانلرک قلبلری مالک اولمشدر. بنابرین سز اموالکزی سماده فرض ایدک کہ قلبلرکز سماده اولسون) دیدی. حال بوکہ آنجق قلوب، بالذات عادتا ایلہ آکا مائل اولدیغندن طولایی مالہ مالک تسمیہ اولندی. بونک اولنجہ قلبلرینی آکا افتقار دلہ تاکی، اوملر قلوبدہ مقصود اعظمدر.]

یعنی موسی علیہ السلام، هارون علیہ السلامی علم تبلیغ ایلہ تربیہ ایتدیکی ایچون، جنابحقک حضرت موسایہ آنک غضبنہ قارشی (یا ابن ام لاتأخذ بلحیتی ... الخ) قولنی سویلدیکی وقتہ، موسی علیہ السلام سامری یہ دونوب آکا (ای سامری شانک مرادک نہ در.) یعنی (الہ مطلعہ عبادتندہ خلوصیتی اوزرہ بولنمغی صورتندہ الہ مقتضی عبادتندہ تجاوزدن اولہ صنعکدہ مرادک نہ در. وقتہ حیاتہ دائر بیانتندہ بوشیجی یعنی جسم کثیفی یا یماکدہ مرادک نہ در؟ تاکہ آنلرک قلبلرینی اموالرندہ طولایی اخذ وضبط ایتمک) دیدی. زیرا انسانلرک قلبلری مالک اولمغہ یعنی طرف میالدر. سامری دخی بونلرک بنی اسرائیلک بیندکلرک حلیاتندہ اعمال ایتدیکی جرمدہ آنلرک قلبلری مالکی اولدقلری بوزاغی جرمنہ میل ایتدی. خیرکہ عیسی علیہ السلام بنی اسرائیلہ خطابا (ای بنی اسرائیل، هرگز انسانلرک قلبلری، مالک اولمغہ یعنی جرمنہ در. بونک اولنجہ سز اموالکزی سماده یعنی علاوہ فرض ایدک تاکہ قلبلرکز سماده یعنی علاوہ مائل اولسون) بیوردی سماده مراد، سماء اسماء الہیہ وماکدہ مراد دخی، اسما خزینہ کنوز اولہ تجلیات وعطایای الہیہ در. حال بوکہ مالہ، مالک دیلمکہ

جواب

فص عزیزیده دخی کچدیکی اوزره نبوت ولایتک ظاهری وولایت، نبوتک باطنیدر
و بر نبی یه علم رسالتدن امتنک استعدادی قدر ویریلور نه زیاده و نه ده نقصاندر
بناءً علیه علم رسالتده انبیایه اصلا نقصان اسنادی جائز دکلدر. نته کم هارون علیه السلام
بوزاغی عبادتنه انکاری بحسب النبوه کمالدر. ولکن علم حقیقتده که انبیا علیهم السلام بوکا
جهت ولایتلریله مطلع اولورلر. بو معرفته عدم اطلاعلری جائز اولور. و قرآن کریمده بیان
بیوریلان موسی و خضر علیهما السلام قصه‌سی بو جوازک برهانیدر. و انبیا علیهم السلام
(تلک الرسل فضلنا بعضهم علی بعض) آیت کریمه‌سی مقتضاسنجه متفاضل اولدقلرندن،
موسی علیه السلام سناً کوچوک اولمغله برابر حقیقت حالی هارون علیه السلامدن اعرف ایدی

[ولذلک لما قال له هرون ما قال رجع الی السامری فقال له ما خطبک یا سامری یعنی
فیما صنعت ما عدولک الی صورة العجل علی الاختصاص وما خطبک من صنعک هذا
الشبح من حلی القوم حتی اخذت بقلوبهم من اجل اموالهم فان عیسی علیه السلام
یقول لبنی اسرائیل یا بنی اسرائیل قلب کل انسان حیث ماله فاجعلوا اموالکم فی السماء
تکن قلوبکم فی السماء وما سمی المال مالا الا لکونه بالذات یمیل القلوب الیه بالعادة
فهو المقصود الاعظم فی القلوب لما فیها من الافتقار الیه]

[و بونک ایچون، هارون آکا دیدیکنی دیدکده سامری یه رجوع ایتدی
آکا (ما خطبک یا سامری) یعنی (ای سامری مرادک نه در) دیدی که اختصاص
اوزره بوزاغی صورتنه عدولدن صنع ایتدیکک شیئده شانک نه در. وحلی قومدن

جواب

نص توحیده ایضاح وتفصیل اولندیغی اوزره بالجمله اشیا مظاهر اسماء الهیه در وآنلرك وجودی ، وجود مطلقك تقید وتعیننده عبارتدر . بنا علیه بت پرستلرك طاپدقلری اصنام دخی وجود مطلق حقك تقید وتعینی اولدیغندن ، بت پرستلر آنلره طاپمقله حقك غیریسنه طاپمیه اولمازلر . چونکه وجودده آندن غیری برشی یوقدر . بنا علیه بر عابد ، عبادت ایچون هانکی برشیئه توجه ایتسه ، او عبادت ، حقیقتده الله تعالی یه راجع اولور . آنلرك کفری ، آنجق حق مطلقی تقیید وتحدید ایتملرندن منبعثدر . ایشته سامری طرفندن الله اتخاذ اولنان بوزاغی یه عبادت دخی ، بو قبیلدندر . شو حالده نه شیئه عبادت اولنورسه اولسون . الله تعالینك کندیسندن غیریسنه عبادت اولنمامسی حقنده کی حکمنه مخالف برحال واقع اولدماز .

امدی موسی علیه السلامك ، برادری هارون علیه السلام قارشی عتابی ، آنك بوزاغی عبادتنه انکارنده وعدم اتساعنده واقع اولان امردن طولایی اولدی . چونکه عارف اولان کیمسه حقی هر شیئده کورور وبلکه حقی هر شیئك عینی حالده مشاهده ایدر . بنا علیه موسی علیه السلام ، آندن سنا کوچوك اولمغله برابر دها عارف اولدیغی ایچون ، هارون علیه السلامی تربیهٔ علم ایله تربیه ایدردی .

سؤال

هارون علیه السلام ، امر نبوتده موسی علیه السلامك شریکی اولدیغی حالده ، بنی اسرائیل بوزاغی یه عبادت ایتدکلری وقت ، آنك آنلره انکاری وبوزاغی عبادتنی حوصله سز صغیره مامسی ، حقیقت حاله عدم اطلاعنی ایجاب ایدر . حال بوکه بوندن ، بر نبی ذیشانه معرفتده نقصان اسنادی لازم کلیر .

واقع اولان امردن ناشی اولدی . یاخود عارض ، حقیقی هر شیئی مشاهده ایدن
بلکه آنی هر شیئک عینی کورن کیسه در . امدی موسی ، هر نقدر سنده
آندن اصغر ایدیسه ایسه ده ، هارون تربیهٔ علم ایله تربیه ایدیلدی .]

یعنی موسی علیه السلام (یاهارون ما منعك اذ رأیتهم ضلوا) خطابیله هارون علیه السلام
صاحب وصفانی طوتدی و آنك غضبی صورتنه ظاهر اولدی . بوزاغینك الهٔ اولمسنی انکار
طریقیله واقع اولدی و نتیجه کی هارون علیه السلام رحمی ، حضرت موسانك غیابنده
بوزاغینك الهٔ اولمسنی انکار ایتمه ایدی و علم ظاهره کوره آنك الهٔ اولمسنی انکار
ایتمك بك طبیعی ایدی . ولکن موسی علیه السلام ، حضرت هارونه حقیقت امری رهانیده بیلدیکی حالده
جناب هارون بوزاغی عبادتنی انکار ایتدیکی مشاهده ایلدیکی وجهایله ، علم حقیقه
مغایر اولدیغی ایچون ، غضبنه سبب باطنی بولدی . چونکه حضرت موسی ، الله
تعالیدن کندوسندن غیری بر شیئ عبادت اولنماسنه حکم ایتدیکی بیلدی ؛ نایاً عجل
بوزاغیه طاپیلمسنك نه شیئ طاپدیرمق بیلدی والله تعالی نه یه حکم ایتمه ایله
اوشی محققه واقع اولور . آنك حکمتی خلقی ظاهر اوزره اضلال یوقدر . حالبوکه الله تعالی
(وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه) آیت کریمه سنده بیان بیورمشدر ، کندیسندن غیری
بر شیئه عبادت اولنماسنه حکم ایتدی .

سئله

دیندیکه (الله تعالی کندیسندن غیریسنه عبادت اولنماسنه حکم ایتدی) دیو سئ
محققه واقع اولور) حالبوکه مجوسیلر ، آتشه و بتلره طاشلره وتخته دنیاله
ایتکلری یه طاپمق صورتنده واقوام سائره رحمی تخیل ایتکلری صورتده طاپیلر ، بوله حکم ایتمك
خلاف وقوعی دکلمیدر .

طاپدیلر . بو ایسه ، جدالی وحتی سفك دمایی موجب اوله بیله جك بر تفرقه ایدی .
هارون علیه السلامك نبوتی اللهك رحمتندن اولدیغی ایچون (انما فتنتم به وان ربکم الرحمن
فاتبعونی واطیعوا امری) یعنی (بو بوزاغی سببیله فتنه یه دوشدیکز . حال بوکه سزك محقق
ربکز رحماندر ، بکا تابع اولك وبنم امریمه اطاعت ایدك) دیمکله اکتفا ایدوب
بنلرنده جدال وسفك دما و بو صورتله تفرقهٔ عظیم خوفندن ناشی منعلرنده مبالغه
ایتمدی . وانلره اولان بو خطابی دخی رحمتی متضمندر . زیرا (ان ربکم الله) دیمدی
(ربکم الرحمن) دیدی . چونکه (الله) جمیع اسمای جامع اولدیغندن قهر ایله دخی متجلی
اولور و (رحمان) ایسه ، رحمتله متجلیدر .

[وکان موسی علیه السلام اعلم بالامر من هرون لانه علم ما عبده اصحاب العجل لعلمه
بان الله قد قضی الا یعبد الا ایاه وما حکم الله بشیء الا وقع فکان عتب موسی
اخاه هرون لما وقع الامر فی انکاره وعدم اتساعه فان العارف من یری الحق
فی کل شیء بل یراه عین کل شیء فکان موسی یربی هرون تربیة علم وان کان
اصغر منه فی السن]

[وموسی علیه السلام امری ، هاروندن اعلم ایدی . زیرا محقق الله تعالینك کندیسندن
غیری بر شیئه عبادت اولنمامسنی قضا ایلدیکنه علمندن ناشی ، اصحاب عجلك نه شیئه
عبادت ایتدکلرینی بیلدی والله تعالی بر شیئه حکم ایتمدی ؟ الا اوشی واقع اولدی
بویله اولنجه موسانك ، برادری هارونه عتبی ، آنك انکارنده وعدم اتساعنده

[بعده جناب هارون ، حضرت موسایه (انی خشیت ان تقول فرقت بین بنی اسرائیل) یعنی (بن سنك
بنی اسرائیل آره‌سنه تفرقه دوشوردك دیمه‌گدن قورقدم که سن بنی آنلرك تفریقنده سبب
قیلارسك) دیدی . زیرا بوزاغی‌یه طاپمق آنلرك آراسنی تفریق ایلدی . سامری‌یه اتباعاً
و آکا تقلیداً ، آنلردن بوزاغی‌یه طاپانلر اولدی و بونك حقنده آکا سؤال ایتسونلر دیو
حضرت موسانك آنلره رجوعنه قدر بوزاغی‌نك عبادتنده توقف ایدنلر بولندی . بناءً علیه
هارون علیه السلام ، آنلرك بیننده‌کی فرقان کندوسنه نسبت اولنور دیو قورقدی .]

یعنی حضرت موسی ، جناب هارونه (یا هرون ما منعك اذ رأیتهم ضلوا الا تتبعن افعصیت
امری) یعنی (ای هارون ، چونکه سن آنلرك شاشیردقلرینی کوردك ؛ بکا متابعتدن
سنی منع ایدن نه ایدی . یوقسه بکا عاصیمی اولدك) دیدکده هارون علیه السلام (یا ابن ام
لا تأخذ بلحیتی ولا برأسی) یعنی (ای آنامك اوغلی ، بنم صقالمی و صاچمی طوتمه) دیدکدن
صکره (انی خشیت ان تقول فرقت بین بنی اسرائیل) دیدی . (فتجعلنی سبباً فی تفریقهم)
قولی ، قرآن کریمده جناب هارونده نقل اولنان کلام جمله‌سندن دکلدر . عبارهٔ فصوصدر
حضرت شیخ رضی الله عنه (فرقت بین بنی اسرائیل) قولنی ایضاحاً ایراد بیورمشدر . زیرا سامری
بوزاغی‌یی اعمال ایتدیکی وقت بنی اسرائیله (هذا الهکم واله موسی) یعنی (ایشته بو
سزك و موسانك الهیدر) دیمش و بنی اسرائیل فکراً ایکی فرقه‌یه آیریلرق بر فرقه‌سی همان
سامری‌یه تابع اولوب آکا تقلیداً بوزاغی‌یه طاپمغه باشلامش و بر فرقه‌سی دخی حضرت هارونك
منعی اوزرینه (لن نبرح علیه عاکفین حتی یرجع الینا موسی) یعنی (بز موسی بزه رجوع
ایدنجیه قدر بهمه حال آکا طاپمقده مقیم اوله‌جغز) دیوب بوزاغینك حقیقةً کندیلرینك
و موسانك الهی اولوب اولمادیغنی ، حضرت موسانك عودتنده کندیسندن صورمق شرطیله بوزاغی‌یه
عبادتده توقف و تردد ایتمش ایدی . یعنی بر قسمی شکسز و بر قسمی ده شك ایله اله مجعوله

الواحده محرر اولان

وهارون عليه السلام اوزرينه صفت غضبله ظاهر اولماز ايدى . چونكه هدى حضرت موسايى
اغضاب ايدن امر واقعك بيانى ايدى وامر واقع ايسه حضرت هارونك بنى اسرائيلى
اضلالدن برائتى ايدى . زيرا قومنك سامرى طرفندن اضلال اولنديغى حق طرفندن
كندوسنه اخبار بيورلمش وشو حالده جناب هارونك بو خصوصده اصلا دخلى بولنمامش وطريق هدى ايسه
لايق اولانلرك مؤاخذه سنى ايجاب ايتمش ايكن ، موسى عليه السلامك الواحه دقتله نظر ايدوب
هدايى كورمامسى ظهور غضبنه سبب اولدى وكذا الواحده مسطور اولان رحمت دخى
برادرينه اولان رحمت ايدى . اكر الواحه نظر ايده ايدى ؛ قومنك حضورنده ، كندندن
دها ياشلى اولان جناب هارونك بيوكلكى ايله برابر صقالندن طوتماز ايدى . بناء عليه
بو (اى آنامك اوغلى ، بنم صقالمى وصاچمى طوتمه وبنم دشمنلريمى كولدورمه) قولى
جناب هارونده موسى عليه السلامه شفقت اولدى . زيرا حضرت موسانك بو وضعى سببيله
آنك دشمنلريمز جناب موسى يه شماتت ايتملرى محتمل ايدى . جناب هارون موسى عليه السلامك
دشمنلرينك كندى يوزندن كولمه لرينى ايستمدى كه بو ، حضرت موسايه آنك شفقتيدر .
وهارونك بنوتى اللهك رحمتندن اولديغى ايچون ، حضرت موسايه الواحده اولان رحمت ايله
نطق ايلدى كه آندن انجق رحمت وشفقته متعلق كلام صادر اولور .

[ثم قال هرون لموسى (ان خشيت ان تقول فرقت بين بنى اسرائيل) فتجعلنى سببا فى تفريقهم
فان عبادة العجل فرقت بينهم فكان منهم من عبده اتباعاً للسامرى وتقليداً له
ومنهم من توقف عن عبادته حتى يرجع موسى اليهم فيسألونه فى ذلك فخشى هرون
ان ينسب ذلك الفرقان بينهم اليه]

اولدقلری بت پرستلك میلندن بالاستفاده (بنی اسرائیله ایشته بو سزك وموسانك الهیدر)
دیه آنلری اضلال واغوا ایلدی وآنلرده بو بوزاغی یه طاپمغه باشلادیلر هارون علیه السلام
هر نقدر آنلره (ای ناس بو بوزاغی سببیله فتنه یه دوشدیکز. بوکا طاپمایك سزك ربکز
رحماندر. بکا تابع اولك وبنم امریمه اطاعت ایدك) دیدی ایسه ده آنلر (بز موسی
عودت ایدنجیه قدر، بهمه حال بوزاغی یه طاپمقده قائم اوله جغز) دیو جواب ویردیلر.
موسی علیه السلام طورده ایکن حق تعالی حضرتلری آکا (فانا قد فتنا قومك من بعدك واضلهم
السامری) یعنی (سندن صکره بز قومکه فتنه القا ایتدك وسامری آنلری اضلال ایلدی) بیوردی
موسی علیه السلام، غضب وحزن ایله قومنه رجوع ایدوب وقوع حالی کوردکده، (بندن صکره
نه فنا عمل ایتدیکز) دیوب طوردن کیردیکی الواح توراتی حدتله الندن یره آتدی وجناب هارونك
صاچندن وصقالندن طوتوب چکدی. هارون علیه السلام دخی بالاده ذکر اولنان اوزره
موسی علیه السلامك غضبنه قارشی ایجابات رحمتدن اولان معانی ایله خطاب ایدوب جواب ویردی
مرویدرکه الواح توریة اجزایه منقسم اولارق یدی پارچه ایدی. جناب موسانك حدتله یدندن آتماسی متعاقب
آلتی پارچه سی جزؤلری رفع اولنوب بر پارچه سی اجزاسی قالدی (ولما سکت عن موسی الغضب اخذ الالواح
وفی نسختها هدی ورحمة للذین هم لربهم یرهبون) آیت کریمه سنده بیان بیورلدیغی وجهله
حضرت موسانك غضبی ساکن اولدقده یره آتدیغی الواحی نه الله آلدی وبو بقیة الواحده
هدی ورحمت محرر ایدی. امدی حضرت موسانك، قرنداش جناب هارونه قارشی اولان
غضبنك سبب ظهوری، الندن اولوب یره آتدیغی الواحك مندرجاتنه ثابت بر نظرله
نظر ایتمسی اولدی. زیرا فکری اخبار الهی اوزرینه قومنك حال ضلالتی ایله مشغول ایدی وفکر
بر شیله مشغول اولدیغی وقت، کوز کوردیکی شیئه تمامیله منعطف اولماز. بنا علیه
موسی علیه السلام اکر الواحه نظر تثبت ایله باقه ایدی، الواحده محرر اولان هدی ورحمتی کورور

امدی هدی ، امر ده واقع اولان شیئ بیان ایدی که هارون بی اولدیغی سویلنیور
موسای انضمام ایلدی و حمت ، قرنداشنه ایدی . امدی بوکلکی و آندن دها
یاپیلمش اولماسی ایچون برابر قومی محضر نده آنی صقالنی طوتمامه ایدی . بنا علیه
بو ، هارون ده موسی علیه السلام شخصیتی اولدی : زیرا هارون خوف الله
جسته ندی . فعلیه اولجه آندن آنجه بونک مثلی صادر اولور]

بوراده کون سورهٔ اطه ده اخبار جریان وقعه نده اجمالاً
بیانه لازم کلدی . معلوم اولسون که موسی علیه السلام طوره کیدیکی وقت ، انی اخراج
استدعا اولنان سامری ، علی طریق الکشف ، آنه بنیمه اولدیغی حالده جبرائیل علیه السلام صورت
متمثله سنی مشاهده ایتمه و آنی آتنی یاخود یغی محله ده برقبضه طوپراغه آلمه ایدی . سامری
سامره قبیله سنه منسوب معین بر ظفر اسمنده بر شخص . بعده بو شخص حضرت موسا طرفنه
وکیل اولدیغه یاخود هارون علیه السلام راجفله (بنی اسرائیل مصر ده خروج ایدنده مقدم
قبطیلره دوکولن و بایرام ایچون استعاره ایتدکلری کویه ، کرونک و بیدینک وسائره مثلو
هیاتی آیرلرنده آلنوب صاتیورلر . بوحال ، عنایت اولنان اموالده تصرف وجه اولجه دولی
هیاتی آیرلرنده آلنوب صاتیورلر . بوحال ، عنایت اولنان اموالده تصرف وجه اولجه دولی
مناسب دکلدر . بونون جهتدن طوپلوبوب احراق ایدلمش) دیده هارون علیه السلام بوتکلیف
مشروعی موافق بولدی . بوحیاتک جهتدن طوپلوبوب سامری ایتدی وکذلک فوجلقده
سرقتی اولمغله ، بو معدنده بر بوزاغی صورتی اعمال ایتدی وحیه اولمیه ده آلدیغی قبضه
طوپراغی اوزلیته قاریشدیردی اوبوزاغیده صدا ظاهر اولدی . زیرا سامری حضرت
جبرائیل فرسنه صفتنه حیاته اولدیغنی طریق الکشف واقف اولمغله اولدیغنده آنی آتنی یاخود
یغی محله ده برقبضه طوپراغه آلمه ایدی . بنی اسرائیل سنه دنبری مألوف

مستحیلدر . ایشته هارون علیه السلام رحمت ذاتیه وطبیعیه ایله مألوف اولان والده سنك
اسمی ایله حضرت موسایه خطاب ایتدکدن صکره (صقالمی وصاچمی طوتمه و دشمنلریمی
کولدورمه) دیدی . زیرا موسی علیه السلام طوره کیدوب غیبوبت بیوردیغی وقت ، (طه)
سورهٔ شریفه سنده بیان بیورلدیغی اوزره ، بنی اسرائیل ، سامریك اعمال کردوسی
اولان بوزاغویه طاپمغه باشلامشلر وهارون علیه السلام ، بنی اسرائیل آره سنه تفرقه
دوشه جکی خوفیله آنلری منعده مبالغه بیورمامش وحضرت موسانك عودتنه انتظار
ایلمش ایدی . موسی علیه السلام طوردن عودت ایتدیکی وقت ، بنی اسرائیل بو حالده کورونجه غضب ایدوب
بونلری بو حالده بنچون منع ایتمدك دیه کندوسندن سناً بیوك اولان جناب هارونك
صاچنی وصقالنی طوتوب چکمش ایدی . بناءً علیه جناب هارون ، حضرت موسانك غضبنه
قارشی ، ایجابات رحمتدن اولان معانی ایله خطاب ایتدی . شو حالده آنك بو کلامی
موسی علیه السلام ایچون ، رحمت رحمانیه انفاسندن ، بر نفس اولدی .

[وسبب ذلك عدم التثبت فی النظر فیما کان فی یدیه من الالواح التی القاها من یدیه
فلو نظر فیها نظر تثبت لوجد فیها الهدی والرحمة فالهدی هو بیان ما وقع من الامر
الذی اغضبه مما هو هارون بریء منه والرحمة باخیه فکان لا یأخذ بلحیته
بمرأی من قومه مع کبره وانه اسن منه فکان ذلك من هرون شفقة علی موسی
علیه السلام لان نبوة هارون من رحمة الله فلا یصدر منه الا مثل هذا]

[وبونك سببی ، الواحدن آنك ایکی الذه اولان شیئه نظرده عدم تثبتی درکه اللرندن آنلری
آتدی . اکر آنلره نظر تثبت ایله نظر ایده ایدی ؛ آنلرده هدی ورحمتی بولور ایدی .

صاحبی اولدیغندن ، خلقی و فصاحتی ایله امر دعوتده کندوسنه معین و ظهیر اولمق
ایچون ، موسی علیه السلام ، قرنداشی هارون علیه السلامک دعوتده اشتراکنی حقدن
طلب ایتدی نته کم قرآن کریمده جناب موسادن نقلاً بیان بیورلیور . (رب اشرح لی صدری
ویسر لی امری واحلل عقدةً من لسانی یفقهوا قولی واجعل لی وزیراً من اهلی هرون
اخی اشدد به ازری واشرکه فی امری کی نسبحک کثیراً وتذکرک کثیراً انک کنت
بنا بصیراً) بناءً علیه حضرت هارونک امر دعوتده و نبوتده اشتراکی حضرت موسایه حقدن
رحمت اولدی . و حضرت هارون جناب موسادن یاشجه بیوک ایدی . فقط نبوت اعتباریله
حضرت موسی ، آندن بیوک ایدی : زیرا آنک نبوتی بالاصاله و حضرت هارونک نبوتی ایسه
بالاشتراک ایدی . بناءً علیه حضرت هارون کوچوک قرنداشی اولاً جناب موسایه رحمت اخوت
قاعده سنجه ، نبوتله اشتراکندن اول رضی رحیم ایدی . فقط عدم نبوتی حسبیله دعوتده معین
دکل ایدی . آنک ایچون ، موسی علیه السلام (واشرکه فی امری) یعنی (آنی بنم امر دعوتمده مشارک قیل)
مناجاتیله حقدن امر دعوتده رضی آنک کندوسنه معاونتنی طلب ایتدی . بناءً علیه هارون
علیه السلامک وجودی هم خلفةً وهم ده دعوةً ، حضرت موسایه رحمت اولدی و جناب
هارونک نبوتی ، حضرت رحمتدن واقع اولدقده ، قرنداشی موسی علیه السلامه (یا ابن ام) یعنی
(ای ، آنامک اوغلی) دیه رک والده سنک توسطیله خطاب ایتدی . آنا و بابا بر قرنداش
اولدقلری حالده حضرت هارونک بو صورتله خطابی ، کندی وجودینک حضرت رحمتدن واقع
اولماسندن ناشیدر . زیرا رحمات طبیعیه نک اتمی ، رحمت امومیتدر . و چونکه رحمت
حکمده بابا ایچون دکل ، آنا ایچون رها چوقدر . واکر او رحمت طبیعیه ، آناده
موجود اولمسه ایدی ، چوجغنی تربیه ایتمک کبی ، غایت آغر بر وظیفه نک مباشرتنه صبر ایتمزدی
زیرا کیجه اویقولرینی فدا ایتمک و آنک وقتلی ، وقتسز کیرلرینی تمیزلمک و انواع تعذیباتنه
تحمل ایتمک آنجق مرحمتک غلبه سیله اولور . بو مرحمت طبیعیه اولماسه ، والده نک بو غدا به تحملی

[اعلم ان وجود هارون عليه السلام كان من حضرة الرحموت بقوله ووهبنا له من رحمتنا
يعني لموسى اخاه هارون نبياً فكانت نبوته من حضرة الرحموت فانه اكبر من موسى سناً
وكان موسى اكبر منه نبوة ولما كانت نبوة هارون من حضرة الرحمة لذلك قال لاخيه
موسى عليهما السلام يا ابن ام فناداه بامه لا بابيه اذ كانت الرحمة للام دون الاب
اوفر في الحكمة ولولا تلك الرحمة ما صبرت على مباشرة التربية ثم قال لا تأخذ بلحيتي
ولا برأسي ولا تشمت بي الاعدا فهذا كله نفس من انفاس الرحمة]

[معلومك اولسون كه محقق هارون عليه السلامك وجودي ، (بز آكا «يعني موسايه»
رحمتمزدن برادري هارونى نبي اولدرق وهب ايتدك) قوليله حضرت رحموتدن ايدي
بناءً عليه آنك نبوتي حضرت رحموتدن اولدي . امدي محقق او سناً موسادن اكبر وموسى
دخي نبوةً آندن اكبر ايدي . وقتاكه هارونك نبوتي رحمتدن اولدي . بونك ايچون قرنداشي
موسى عليه السلام (يا ابن ام) ديدي . بناءً عليه آكا ابي ايله دكل ، امي ايله ندا ايتدي
چونكه رحمت ، اب ايچون دكل ، ام ايچون حكمده اوفردر . واكر بو رحمت ، اولميه ايدي ؟
مباشرت تربيه يه صبر ايتميز ايدي . بعده (لا تأخذ بلحيتي ولا برأسي ولا تشمت بي الاعداء)
ديدي . امدي بونك هپسي انفاس رحمتدن بر نفسدر]

يعني هارون عليه السلامك وجودي ، (ووهبنا له من رحمتنا اخاه هارون نبياً) يعني (بز
رحمتمزدن موسايه ، قرنداشي هارونى نبي اولدرق وهب ايتدك) آيت كريمه سي موجبنجه ،
حضرت رحموتدن ايدي ورحموت ، رحمتك مبالغه سيدر . نته كم عالم ملائكه يه ، ملكوت
وعالم مجرداته ده جبروت تسميه اولنور . وحضرت هارونك نبوتي آنجق رحمتدن منبعث
ايدي . زيرا موسى عليه السلام خلقاً خشين ودنياً زياده صاحب صلابت ايدي . نطقده
دخي فصيح دكل ايدي . حضرت هارون ايسه ، اخلاق حسنه وفصاحت لسانيه

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة امامية في كلمة هارونية

بو فص كلمهٔ هارونيه ده مندرج حكمت اماميه بيانده در.

معلوم اولسون كه فص داوديده دخى ايضاح اولنديغى اوزره هر بر خليفه امامدر؛ فقط هر بر امام خليفه دكل، بلكه بعض امام خليفه در. نابعيه امامت وخلافتى جامع اولان بر كيمسه يه خليفه دينلديكى وقت، امامت، خلافتك براسمى اولمش اولور. نته كم بو راده كى امامت دخى، بويله جه خلافتك براسميدر. امامت جانب حقدن يا بلا واسطه ويا خود بالواسطه توجيه اولنور. هارون عليه السلامده بو ايكى قسم امامتك هر ايكيسيده ثابت اولدى. چونكه موسى وهارون عليهم السلام مشتركاً سيف ايله بعث اولنديلر وسيف ايله بعث اولنان هر بر رسول خلفاء حقدن بر خليفه در واولوالعزمدندر. ديكر طرفدن هارون عليه السلامك امامتى، موسى عليه السلام طرفندن توجيه اولنان خلافتى ده جامعدر. ايشته هارون عليه السلام بلا واسطه وبالواسطه اولان ايكى قسم امامتى حائز اولديغى ايچون، حكمت اماميه كلمهٔ هارونيه يه مقارن قيلندى و شهود واحسان مرتبه سنه واصل اولنمايجه مرتبهٔ امامته نائل اولنميه جغى جهتله، بو حكمت اماميه، حكمت احسانيه يى متعاقباً بيان اولندى.

ترتیب اصلی
٢٤

KONYA
KÜTÜ
Yeni No
Kayıt No
Tarihi : 3877

فص هارونی — ٢٢

فصوص الحکم ترجمه‌سی
فص هارونی
مترجمی : احمد عونی قونوق

7701
11- 330

Yusuf Ahmet

Y6
63

Y6
63

7701

وحق تعالی عالمده تصرف مطلق صاحبیدر . بناءً علیه عین واحده اولاً مرتبهٔ الوهیتده
مشاعیت یعنی مظاهر اسمائیه‌دن عبارت بولنان صور عالمدن هر برینک حصهٔ شایعه‌سی یوقدر
و مشاعیت اولمایجه ، نه ظاهرده و نه ده حقیقتده ، او عین واحده‌ده شریک یوقدر .
(قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن) آیت کریمه‌سی بو شرکت مسئله‌سنک و آنک حقیقتنک روحیدر .
زیرا برش آنجق کذوسنی تربیه ایدن روحی ایله متحقق اولور . و مشرکلرک ، عین واحده‌یی ،
صورتلره کوره جزؤلره و اقسامه تقسیم ایتمک صورتیله اثبات ایتدکلری شرکت ایسه امر وهمیدر .
نفس الامرده آنک حقیقتی و روحی یوقدر . بناءً علیه دعوالرنده‌کی کذبلرندن ناشی بو مشرکلر
مغفرت اولنماز . آنلرک وجود وهمیلری وجود حقانی ایله ستر اولنماز . و (الله) اسمی ایله (رحمن)
اسمی آره‌سنده‌کی شرکت ایسه ، آنلردن هر برینک ذاته دلالتندن ناشی امر حقیقیدر . و او
آنجق بو آیتدن مستفاد اولور . بوکا قائل اولانلر دعوای صادقه ایله شریک اثبات ایتدکلری ایچون
مدعالرینک صدقندن طولایی بو مشرک حقیقیلرک وجود عبدانیلری وجود حقانی ایله ستر
اولنور . (هو الله الذی لا اله الا هو)

انتهی ١٩ ربیع الاول ٣٢٦ و ١٥ کانون الثانی ٣٢٤ پنجشنبه کیجه‌سی ساعت ٤,٥

7700
11 — 329
T.C. ASARI ATIKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Kıyıcı
Y6/62
Y6/62
7700

آکا شاملدر اولمز شریک آخر امریک عینی دکلدر . زیرا او آخر ایچیندر . بوایله اولنجه وجوده ، حقیقته اوزده شریک بولمز . زیرا حقده ، محققه ایکیسنک بینده ، آنده شامل اولدر . دینلیه مقابله هر بر احد کندی خطی اوزره در . وبونک ایچون ، شرکت شائع در . هر نقد - شائع ایسه ده ، محققه ایکیسنک برلیسنده تقریق اشاعه یی ازالدر . (قل ادعوا الله اوادعوا الرحمن) آیتنه بو سرّه نظر وحیدر .]

یعنی برسنده ایکی کیسه شریکدر . دینلدیکی وقتده ، معلومدر که اوشرکت اولمز سنده هر بر شریکه مخصوص بر - امر واردر . بوامرلر یکدیکرینک عینی دکلدر . یعنی شرکت اولمز یوکی اوزره اولمز سنده ایکی شریکه برنیه عائد اولمز امر بولنمق ، دیکر نیه عائد اولمز امر ، نیه باشقدر ؟ برابر نیک عینی دکلدر . غایه عید حقیقتده حاله جاریدر ، وجوده شریک بولمز . چونکه هر مالک مشترک اولمز برسنده کندینه عائد اولمز امره مستقلاً مالکدر وبرشی حقده (ایکی شریک آراسنده شرکت واردر .) دینلیجه اوشرکت اولمز سنده هر بر شریک کندی خطی اوزره در . برنیک خطنده دیکری نصیب دار دکلدر . غایه عید عالده ظاهر اولمز صورتده کوره حقیقتده شریک بولمز . معلوم اولدیکه مرتبه الوهیت جمیع اسمای جامع اولمز عین واحده در . محال عدیده ده ایضاح اولدیغی اوزره ، بو صورتده اوعین واحده نک صور اسمائیه سنده عبارتدر . هر اسم ، اوعین واحده یه دلالت ایتمسی اعتبارایله مشترکدر . فقط هر اسمک اوعین واحده ده برخطی واردر دیکر اسمده اوخط بولمز . مثلا هادی اسمنده کی خط ، مضل اسمنده ونافع اسمنده کی خطدن غایه اسمنده بولمز . و(شرکتلر وجودی واردر .) دینلرسه بحث شرکت مشاعدر . یعنی قابل تقسیم اولمیان اوعین واحده ده اسمائک اشتراکیدر . چونکه هرهانکی براسم آنک قابل تقسیم اولمیان اوعین واحده یه دلالت ایدر . هر هذا عین واحده بیله اولسا شائع اولمغله برابر اوعین واحده نک ، کندی اسماسنده هرهانکی برلیسنده نظرنی بو شائعیتی قالدیر .

وجودنى تكثيف ايدرك اسماسنه وجودات اضافيه ويردكى وعالم ديكر صورتختلفه نك
كيفيت مجموعه سى بوندن عبارت اولمغله حقك عينى بولندقجه جزئى وجود اضافى عالمى
حقك وجود حقيقيسى مواجه سنده اثبات ايدمه آكا تشريك ايديه كيمه ، انجق حقك
عينى آكا مشاركى قابل اولور . بوايسه حوك درجه جهلدر . اكر اوكيمه واحده ايكى
اولمه مرتبة الوهيته ايله آنك مراتبه تنزلاتى بيلنمه كى مناسبتى بيلمه اولسه ايدى
بويله باياغيدى .

مثال

بونه حدذاتنده حديث انجق وندن عبارتدر . حديث تركيبنه برشى داخل اولمغله بوزحصل
اولماز ؟ بلكه انجق حديث حقيقتى عارضه سيدر . امدى تركيب حوايله بوزك وجودنى
آبرى بالوب هربرلرينك استقلالنى حكم ايتمه ، اوكيمه حديث وجودنه ، نه حديث
وجودنى شريك قابل اولور . بوايسه بالطبع برحكم جاهلانه در . بوراده حديث ذاتنه
عجباً اوتدشى ، آنجق حديث صفتيدر .

وحقك عينى ، آكا تشريك اتيرمك سبى بودركه امرك نهايتده اولدقجه وشيئ حقيقتى
عارف اولمايان شخص ، عينه واحده ده ظهور اولمه حديختلفه كوره وقتله ، بوختلفه
اوعينه واحده ايجنده اولدقجه وآنده خارجه برصورتده موجود اولدقجه بيلمز واوعينه واحده
مقامنده برصورتى ، ديكر صورته مشاركى قبلاز . شايد عينه هربرصورتده بومقامده
برجزؤ احداث ايدر . يعنى اوعينه واحده يه صورته كوره جزؤلره وافراده تقسيم ايدر .

[ومعلوم فى الشريك ان الامر الذى يخصه مما وقعت فيه المشاركة ليس عين الامر الذى شاركه
اذ هو للآخر فاذا ما تم شريك على الحقيقة فان كل واحد على حظه مما قبل فيه ان بينهما
مشاركة فيه وسبب ذلك الشركة الشاعة وان كانت شاعة فان التعريف من
احدهما يزيل الشاعة قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن هذا روح المسئلة]

[وشريكه معلومدر كه محققه كذلك ده مشاركه واقع اولمز سيدنه آكا مخصوص بولنان امر ،

زیرا آنی انقسام ایله وصف ایلدی . و حال بوکه او عین واحده در . چونکه آکا
آنجق آنک عینی اشراک ایدر . و بو ایسه جهلک غایه سیدر . و بو اشراکک سببی :
محقق اولیه بر شخص که آنک ایچون ، امرک علی ما هو علیه معرفتی حاصل دکلدر . و آنک
اوزرینه عین واحده ده صور مختلف اولدیغی وقت ، بر شیئک حقیقتنه آنک معرفتی
یوقدر . حال بوکه او ، بو اختلافک عین واحده ایچنده اولدیغنی عارف دکلدر ؛
بو مقامده اولان بر صورتی ، دیکر صورته مشارکه ایدر . بنا علیه هر بر صورت ایچون
بو مقامدن بر جزؤ احداث ایدر .]

یعنی حضرت لقمانک ، اوغلنه خطاب ایدرکن صیغهٔ تصغیر ایله (یا بنی) یعنی (ای اوغلجغم)
دیمسنه کلنجه ، آنک بو تصغیری ، تصغیر رحمتدر . و حضرت لقمان اوغلنه اولان مرحمتندن ناشی
آکا اویله بر شی توصیه ایتدی که اوغلی ، اووقتیله عمل ایتدیکی وقت ، نائل سعادت اولور
و آنک سعادتی بو توصیه اولنان شیله عملده مندرجدر . و جناب لقمانک (اللهه شرک
قوشمه) قولی ایله اوغلنی شرکدن نهی ایتمسنک حکمتنه کلنجه بوده شرکک ظلم عظیم
اولماسندن ناشیدر . و ظلم اولان شرکده ، مظلوم اولان مقام احدیتدر . زیرا مشرک ،
عین واحده دن عبارت اولان او مقامی انقسام ایله وصف ایتمکله ظلم ایتدی . چونکه مشرک
وجودده الله تعالی یه بر شیئ اورتاق قیلسه ، آنجق آنک عینی اولان شیئ اورتاق
قیلمش اولور . بو ایسه جهلک صوک درجه سیدر . مثلا بر کیمسه حقک وجودی باشقه
و عالمک وجودی باشقه در دیمش اولسه عالمک وجودینی ، حقک وجودینه اورتاق
قیلمش اولور . بو ایسه جمیع وجوهی جامع اولوب عین واحده دن عبارت بولنان مرتبهٔ الوهیته
قارشی ظلمدر . زیرا عالم حقنده کی حکمتی محل لایقنه وضع ایتمدی و او عین واحده انقسام
قبول ایتمز ایکن ، آنی انقسام ایله وصف ایتدی و الطف لطیف اولان ذات حق ، کندی

كشفيات فيه دن مقدم ، انبيا و اوليا حضراتى طرفندن اخبار بيورلمش
اولديغنى قبول ايتملرى لازم كلير . فقط بو انصاف نره ده !

[واما تصغيره اسم ابنه فتصغير رحمة ولهذا وصاه بما فيه سعادته
اذا عمل بذلك واما حكمة وصيته فى نهيه اياه ان لا تشرك بالله فان الشرك
لظلم عظيم والمظلوم المقام لانه نعته بالانقسام وهو عين واحدة فانه
لا يشرك معه الا عينه وهذا غاية الجهل وسبب ذلك الاشراك ان الشخص
الذى لا معرفة له بالامر على ما هو عليه ولا بحقيقة الشئ اذا اختلف عليه
الصور فى العين الواحدة وهو لا يعرف ان ذلك الاختلاف فى عين
واحدة جعل الصورة مشاركة للاخرى فى ذلك المقام فجعل لكل
صورة جزأ من ذلك المقام]

[ولقمانك اوغلنك اسمنى تصغير ايتمه سنه كلنجه ، تصغير رحمتدر .
وبونك ايچون ، آنكله عمل ايتديكى وقت ، آنده آنك سعادتى بولنان
شيله وصيت ايتدى وآنك (ان لا تشرك بالله) يعنى (اللهه شرك
قوشمه) قوليله اوغلنى شركدن نهيده كى وصيتنك حكمته
كلنجه ، محقق شرك ، ظلم عظيمدر ومظلوم ، مقامدر

شو حالده الله تعالینك علمنده ، وجودده سیوری سنیکدن دها کوچوك برشی
بولندیغی ثابت اولدیغی ایچون ، بویله بیوردی وفی الحقیقه ده کوچوکلکده
سیوری سنیکك فوقنده ، بالاده ایضاح اولندیغی اوزره ، میقروپلره قدر متسلسلاً
برچوق نوع حیوانات صغیره وآنلرك غذاسی اولمغه صالح بولنان الکترونلردن
مرکب آتوملر موجوددر . ایشته بو ، [ان الله لایستحیی ... الخ] آیت کریمه سیله
سورهٔ زلزله ده واقع اولان [فمن یعمل مثقال ذرة ... الخ] آیت کریمه سی
الله تعالینك قولیدر . حال بوکه الله تعالی مراتب مختلفه ده کی تجلیاتنی بیلدیکی
جهتله کلامنده حقیقت حالی بیان بیورر . بناءً علیه سن دخی بونك بویله اولدیغنی
حقیقتی اوزره بیل . ومحققدر که الله تعالی وجودده ذره دن دها کوچوك
برشی موجود اولدیغی حالده ذره یی انتخاب ایتدی . زیرا آنك فوقنده کی کوچوکلکی
بصر حسی آلت ایله بیله ادراك ایده مز . بویله اولمغله برابر کوچوکلکی وزن ایچون
بو ذره اوزرینه اقتصار ایتدی . زیرا بز بیلرز که وجودده ذره دن
دها کوچوك اولدرق ، کوز ایله کوریله بیلن برشی یوقدر . کرك آلتسز
وکرك آلت ایله کوزك کوره مدیکی آتوملر ایله بو آتوملری ترکیب ایدن
الکترونلر ایسه ، آنجق مرتبهٔ عقلده موجوددر . الله تعالی بصر حسی ایله
کوریله بیله جك ، ذره دن دها کوچوك برشی اولمادیغنی بیلدیکی ایچون ذره یی
کوچوکلکده مبالغه اوزرینه بیان بیوردی .
کشفیات فیه دن باشقه سنه قولاق آصمایان واخبارات انبیا واولیایی استخفاف ایدن
محدود العقل دنیسزلرده ذره قدر ، انصاف وارسه ، مراتب اصغریك

اصغریتك نه علی العاده کوزایله ونه ده آلت واسطه‌سیله مشاهده‌سی ممکن اولمیوب
اثردن استدلال ایلمش بر نظریه اولدیغی ظاهردر . امدی بو مراتب اصغریتده
کیفیت تغذی اولمیوب آنلرك بیومه‌لری تغذینك غیری بر صورتله واقع اولدیغی
وتغذی آنجق میقروب درجه‌سنده‌کی ذره‌لردن باشلادیغی آکلاشیلیر
نته‌کم کشفاً واقع اولان مشاهده‌لری اوزرینه حضرت مولانا جلال الدین رومی
رضی الله عنه افندمز مثنوی شریفلرنده بویله بیوررلر :

مثنوی

ذرها دیدم دهانشان جمله باز . گر بگویم خوردشان گردد دراز

ترجمه

جمله‌سنك آغزلری آچیق ذره‌لر کوردم ؛ اگر آنلرك طعامرینی ویا کوچوکلکلرینی سویلرسم
اوزون اولور .

بو ذره‌لر دخی وجودلری علی العاده کوزایله دکل ، بلکه خرده‌بین (میقروسقوب)
واسطه‌سیله مشاهده اولنان ورم ، وبا وتیفو ... الخ کبی باسیللردن باشقه
شیلر دکلدر . فناً ثابتدر که بو حیوانات صغیره کندیلرندن کوچوك حبه‌لر ایله
تغذی ایدرلر . شو حالده بو حبه‌جکلر او ذره‌لردن عبارت اولان حیوانجقلرك
غذاسی اولورلر واگر متغذی نوعنده ذره‌دن دها کوچوك برشی موجود اولایدی ؟
البته الله تعالی آنی ذکر ایدر ایدی . نته‌کم الله تعالی (ان الله لا یستحیی ان یضرب
مثلا ما بعوضة) آیت کریمه‌سنده سیوری سینکی مثال کتیردی آندن صکره ده
(فما فوقها) بیوردی یعنی کوچوکلکده سیوری سینکك مافوقی دیمکدر .

متعدی نه عمده دیه ده دها کوچوك برشی اولمایه ؛ الله تعالی البته آلمز کتیره ایدی . نه کم (ان الله لایستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة) قولنی کتیردی . بعده وجوده سیوری سیکدیه دها کوچوك برشی اولدیغی علم الهیده ثابت اولدقده (فما فوقها) دیدی ؛ یعنی کوچوکلکده . وایشته بو الهام قولیدر وسوسهٔ زلزله ده اولدیغی کبی الهامدر قولیدر . امدی بوطن بیل . بوجه اولمجه محققه الله تعالی وجوده آمنه اصغر برشی اولدیغی حالده دیه تك وذن اونده افتضا ایتدیکینی بر بیلیور . زیرا محققه ذره یه مبالغه اونده کتیردی . حاکم بوکه الله تعالی اعلمدر .]

یعنی حضرت لقمانك (اگر خردلدن برجیه مثقال اولسه) قولنده ذکر اولنان برجیه ، کندیسی ایچون غدا اولدیکیه تخصیص . یعنی خردلدن برجیه مثقال غایت کوچك برشیدر . بناء علیه غایت کوچك اولدیغی بوغدا ، کوچك اولدیغی غایت کوچك برشیدر . وبو غایت کوچك اولدیغی متعدی دخی ، ذره دیه باشقه متعدی یه تخصیص . وبو غایت کوچك اولدیغی متعدی دخی ، ذره دیه باشقه برشی اولدیغنی نه کم هوتعالی نك (فمن یعمل مثقال ذرة ... الخ) قولنده ذره نك غایت کوچك برشی اولدیغی ذکر اولنمغله . بناء علیه ذره متعدیلك ان کوچکلکیله وخردلدن برجیه دخی اوکوچك متعدیلك غدا سیله . معلوم اولدیغی اوزره علی العاده کوزایله کوریلیه جك درجده کوچکلکه بولنده لسانه فرنکیده (آتوم) تعبیر ایتدکلری شی دکلدر . زیرا (آتوم) هنوز آلتة واسطه سیله ده کوریلمز بولنده کوزله کوریلیه جك شیلر مضاعف در . وهر آتوم متعدد الکترونلدن ترکب ایدر . وهر بر الکترونك وذن ، بر میلغرامك میلیونده بر نك میلیارده بر نك میلیارده بری وزنندهدر . حیث افرا اولدیغی بو

قول لقمانی ، آنك دیدیکی ومراد ایلدیکی کبی ، معنی اوزرینه نقل ایدوب آکا برشی زیاده ایتمدی . اکر زیاده ایده ایدی (کان الله لطیفاً خبیراً) دیر ایدی . بویله دیمدی چونکه الله تعالی حضرت لقمانك مرتبه سنی وآنك زماننه نسبتله نه شیئك کمال اولدیغنی بیلیر وبو حکمتلیه ذوق محمدی اوزره اولان حکمتدر . حال بوکه حضرت لقمان امت محمددن اولمادیغی ایچون ، بو ذوقی حائز دکلدر . زیرا انبیا علیهم السلام نبوتلری مراتبنك حفظی ایچون ، مقام محمدی یه اطلاعدن ممنوع اولمشلردر . فقط بو عالمدن انتقال ایتدکدن صکره حکم نبوت باقی قالمیه جغندن برازخ اخرویه ده مقام محمدی یه اطلاعدن ممنوع اولمازلر .

[واما قوله (وان تك مثقال حبة من خردل) لمن هی له غداء ولیس الا الذرة المذکورة فی قوله (فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره ومن یعمل مثقال ذرة شراً یره) فهی اصغر متغذ والحبة من الخردل اصغر غداء ولو کان ثم اصغر لجاء به کما جاء بقوله ان الله لا یستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة ثم لما علم انه ثم ما هو اصغر من البعوضة قال فما فوقها یعنی فی الصغر وهذا قول الله والتی فی الزلزلة قول الله ایضاً فاعلم ذلك فنحن نعلم ان الله تعالی ما اقتصر علی وزن الذرة وثم ما هو اصغر فانه جاء بذلك علی المبالغة والله اعلم]

[ولقمانك (ان تك مثقال حبة من خردل) قولنه کلنجه ، اوحبه کندی ایچون غدا اولان کیمسه یه مخصوصدر . حال بوکه او ، حق تعالینك (فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره ومن یعمل مثقال ذرة شراً یره) قولنده مذکور اولان ذره نك غیری دکلدر . بناءً علیه او ذره ، متغذینك اصغریدر وخردلدن برحبه دخی غذانك اصغریدر واکر

[فحكى الله قول لقمان على المعنى كما قال لم يزد عليه شيئاً وان كان قوله ان الله لطيف خبير من قول الله فلما علم الله من لقمان انه لو نطق متمماً لتمم بهذا]

[امدی الله تعالی قول لقمانی ، دیدیکی کبی ، معنی اوزره حکایه ایتدی . وآنک اوزرینه برشی زیاده ایتمدی وهرنقدر لقمانک ، (ان الله لطیف خبیر) قولی ، اللهک قولندن ایسه ده ، وقتاکه الله تعالی عالم اولدی که اگر او متمم اولورسه نطق ایده ایدی البته بونکله تتمیم ایدردی .]

یعنی حضرت لقمان منسوب اولدیغی قومک لسانی اوزره اوغلنه نصیحت ایتمش ایدی . حال بوکه قرآن کریم عربی لسانی اوزره نازل اولدیغندن الله تعالی ، آنک کندی لساتیله دیدیکی معنایی لسان عربی یه نقل ایله اولدیغی کبی حکایه ایتدی وآنک اوغلنه بیان ایتدیکی معنا اوزرینه برشی زیاده ایتمدی واقعا بالاده ذکر اولنان بو آیت کریمه ده لقمانه اسناد اولنان (ان الله لطیف خبیر) قولی اللهک قولندن ایسه ده ، بو قول ، اوغلنه خطاباً سویلدیکی کلامده حضرت لقمانک مسکوت براقدیغی حکمتدر که قرینهٔ حال ایله بیلنیر . زیرا بو قاری ایضاح اولدیغی اوزره اللهک یرده وکوکده الله اولماسی ، بالجمله تعینات سماویه وارضیه ایله متعین اولوب آنلرده حضر اولمسنه و بالجمله تعینات ایله متعین اولوب آنلرده حضوری دخی لطیف بولنمسنه وعالم تفصیلده علم ذوق حصولی دخی خبیر اولماسنه متوقفدر . ایشته حضرت لقمانک سویلدیکی حکمتده مسکوت براقدیغی حکمت بودر . بناءً علیه الله تعالی بیلدی که اگر حضرت لقمان ، حکمت منطوقه بهایی تتمیماً ، حکمت مسکوت عنهایی ده نطق ایده ایدی ، کندی لغتی اوزره البته (ان الله لطیف خبیر) قولیله تتمیم ایدردی . امدی بو قول عربی هرنقدر ظاهرده حق تعالینک قولی ایسه ده ، اندماجاً وترجمه حضرت لقمانک قولیدر . شو حالده حق تعالی ،

کیبی شیئ ، کندی اوغلنه تعلیمنده ، الله تعالی یه آنلرایله لسیسی ، آنك حکمتنك تماملغنده . آکلیوب ، کوزده قیلمایدی که او ، وجوددہ ؟ (کان) دیمایدی ؛ حکمتده اتم و ابلغ اولوردی .]

بعض حضرت لقمانه (یا بنی انها ان تك مثقال حبة من خردل .... الخ) آیت کریمه سنده بیان اولدیغی وجهایله اوغلنه حکمت تعلیم ایتدیکی و نصیحت ویردیکی حرده ده ، بو آیت کریمه نك ختامنده (ان الله لطیف خبیر) دیدی . الله تعالی یه بو ایکی اسم ایله تسمیه ایدرك ، اوغلنه الله تعالی یه لطیف و خبیر اولدیغنی بیلدیردی . زیرا حضرت لقمانك حکمتك تمامی ، الله تعالی یه بو ایکی اسم ایله تسمیه ایتمك ایدی ؛ اوده اویله یایدی وکندی کلمهٔ وجوده منشأ اولان حکمتی اوغلنه تلقین ایتدی . فقط حضرت لقمانه (ان الله لطیف خبیر) دیمیوده (کان الله لطیفاً خبیراً) دیمه اولدیکی لطیف و خبیر اسملرینی (کون) مصدرینه کلمهٔ وجودیه مضاف قیلمه اولدیکی ؛ حکمتده اتم و نصیحتده ابلغ اولمه اولوردی ؛ زیرا (کون) مصدرینه مشتق اولان (کان) ، الله تعالیك ازلده بو ایکی وصفایه موصوف اولدیغنه و بو ایکی وصف آنك ذاتك مقتضاسنده بولندیغنه دلالت ایدردی . و بوحاله ده معنی ، (الله تعالی ازلده کندی ذاتنده لطیف و خبیر اولدیغی کبی ، الآنده دخی لطیف و خبیردر) دیمك اولوردی . نه کم (کان الله لم یکن معه شئ) قولنده ، الله تعالی ازلده موجود ایدی و آنکله برابر شی یوقیدی . والآنده دخی موجود اولمه نه آنکله برابر شی یوقدر) معنای مراد اولمز . و بوقوله معادده اولنانه (الآن کما کان) آنك تفسیری اولمه اولمز . فقط بو تمیمة و بغیة خصائص محمدیه دندر . حضرت لقمانك حکمتی کندی مرتبه سنه و زمانه نسبتله کمال اوزره در . زیرا معرفته نقصانه شائبه یوقدر

خص الخاصیه که بو وحدت وجود مسئله سنده بیان اولنمامشدر . بو اعتقادده اولنجه
وقایجد ده کیمسه برصراط - نابا عبد بو مسئله بعضه کیملری کبای هدایته وبعضلرینی
دخی چاه ضلالته چکر . صلاته دوشمز دیرلرکه (مادام که جمیع مراتب وجود ،
وجود واحد حقیقی حقه مضاف اولدی ، وجودانده عبادت - وبزم وجودمز
دخی آنك وجودندن غیری دکلدر - وبزم وجودمزده منعم اولدی اسمای جمیله
حقه - وهر بر اسم کندی مظهرنده ظاهردر صراط مستقیمه چکوب کوتورمکدر - وهر بر
اسم کندی مظهرنده ظاهردر - شو حالده حقیقتده طاعت ایله معصیت بر شدر -
شریعتده ایسه امر اعتباریدر - نابا عبد عبده لازم اولدی دوغه دوغرو ایجنده ظهور ایده
تابع اولمقدر -) ایشته بو طائفه تعطیل شریعت ایدوب ونفسلرینی هواسنه تابع اولدیلر
بر طائفه دخی دیدیلرکه حق تعالی آنی حفظه بیوردی (واضله الله علی علم وختم علی سمعه
وقلبه وجعل علی بصره غشاوه) بو طائفه دخی بو علم اضلال ایشه
وقولاقلری وقلبلری مهرلنمه وکوزلرینه نفس موهومه لرینك پرده سی اولدیغنه آنلر
بوسوزلرینك حقیقتنه مطلع اولمه دیلر وجود وشهود ندن صوکره اولیاللرایدی ؛ هر مرتبده
ظاهر اولدی حقك امرینه کما اولمه امتثال ایدوب نائل هدایت اولورلرایدی . نابا عبد
وجود موهومه ایتکاری دوغه واجته مقابل ، آنلر ایچون عظیم عذاب واردر -
(نعوذ بالله من شرور انفسنا) و (نعوذ بالله من الله)

[فمن تمم حکمة لقمان فی تعلیمه ابنه ماجاء به فی هذه الآیة من هذین الاسمین
الاسریین لطیفاً خبیراً سمی بهما الله تعالی فلو جعل ذلك فی الکون وهو الوجود
لقال کان لقمان اتم فی الحکمة وابلغ]

[امدی لقمانك بو آیتده ، (لطیف) و (خبیر) اولدوغه بو ایکی اسم الهیه

سؤال

عبد، قوی و اعضاسنك هیئت مجموعه سندن عبارتدر. حق مسمای عبدك عینی اولنجه، عبدك عینی سیدك نه دن عینی اولمیور.

جواب

نسب، کندی ذاتلری و حقیقتلری اعتباریله یکدیکرندن آیریلورلر. مثلا کورمه نسبتی ایشیتمه نسبتنك غیریدر. و بیلمه نسبتی، دیلمه نسبتندن باشقه برشیدر. امدی وجود عبدده متعین اولان حقه بو نسبتلرك هر بریسی حسبیله آیری آیری علملر حاصل اولورلر. ایشته بو نسبتلر کبی، عبودیت و سیادتی نسبتلرینك ذاتلری و حقیقتلری آراسنده ده فرق واردر. واقعا بو نسبتلرك منسوب الیهی اولان حقك وجود واحدی متمیز دکلدر. چونکه احدیت ذاتیه مرتبه سنده جمیع نسب مستهلك اولدیغندن آنده غیریت اعتباریه یوقدر. و عبودیت و سیادتله ظاهر و متعین اولان انجق وجود واحد حقدر. فقط مرتبهٔ عبده بالتنزل، عبوك وجودنك عبودیتله ظاهر اولدقده، بو وجود عبد بحسب المرتبه سیادتله متصف اولان وجودك عینی دکلدر. بنا علیه حق، عین واحده اولمغله برابر نسب و اضافات و صفات صاحبیدر. زیرا نامتناهی صفتلری و اسملری اولدیغی کبی وجود لطیفنك تنزلی حسبیله، کندی وجود حقیقیسنه مضاف اولان مراتب مختلفه سی واردر. و اسملرینك هر بریسنده بر خصوصیت موجود اولوب بو خصوصیتلرله یکدیکرندن آیرلدقلرندن بر برینك عینی دکلدر. مثلا مضل اسمی هادی اسمنك عینی دکلدر. زیرا بریسی هدایتی دیکری ضلالتی اقتضا ایدر. یوخسه خواص ایسه بر بریته بکزه مز. و کذا حضرت ارواح، حضرت مثاله و حضرت مثال ایسه حضرت شهادته بکزه مز. آرالرنده فرق عظیم واردر.

[وتحقيقاً الله تعالى كندى نفسنده اجنبى ايتدى كه محققه او عبدينك قولاغى عينيدر ؛ (كنت سمعه) قوللنده . حال بوكه اوسمع عبدك قولاغنده برقوتدر . (وبصره) قوللنده . حالبوكه اوبصر ، عبدك قولاغنده برقوتدر . (ولسانه) قوللنده . حال بوكه اولسانه ، عبدك اوبصر ، عبدك قولاغنده برقوتدر . (ولسانه) قوللنده . حال بوكه اولسانه ، عبدك تعريفنده اعضاسنده برعضودر . (ورجله) و (يده) قوللنده . بويله اولنجه الله تعالى تعريفنده آنجق قوى اولنه اقتضا ايتدى ؛ اعضايى ده ذكر ايتدى . حال بوكه عبد بو اعضا وقوى ايجون غيرى دكلدر . امدى سماى عبدك عينى حقدر . عبدك عينى سيد دكلدر . زيرا نسبه ، ذواتيله متميزدر . حال بوكه مضاف اليه متميز دكلدر . چونكه وجوده جميع نسبه آنك عينيدك غيرى يوقدر . بويله اولنجه او ، نسب واضافات وصفات صاحبى اولان عبد واحددر .]

يعنى علم وقوه قوى ايله متصف اولديغى ايچون حق تعالى حضرتلرى (اذا احببته عبداً كنت سمعه وبصره ولسانه ويده .. الخ) حديث قدسيسنده كندى نفسنده هيچ بر جهتله غيرى قوللنمك سمعى وبصرى يى قواسى وديلى وآياغى والى يى اعضاسى اولديغنى بيان ايدى وبو حديثده حق تعالى عبدك يالكز قواسى اولديغنى بيان ايله اكتفا ايتميه اعضاسنى ده ذكر ايتدى . حال بوكه عبد ، بو اعضا وقوانك هيئت مجموعه سنده عبارتدر . وبو اعضا وقوى ، عبدك غيرى سيد دكلدر . امدى حق ، عبدك قوى واعضاسى اولنجه ، سماى عبدك عينى اولمه اولور . بناء عليه عبد ، عبوديتى لسنده مجرد اولديغى حالده ، آنك حقيقتى وحقيقتى حقدر . فقط عبدك عينى ، عبوديتله متصف اولديغى حالده ، سيدك عينى دكلدر . چونكه سيادتله متصف اولان آنجق سيددر ؛ عبوديتله متصف اولان عبد دكلدر . وسيادت ، عبوديتك ضدى اولديغندن بريده اجتماعى ممتنع دكلدر .

(الله) اسم جامعنك مظهری اولدیغندن، آنده بالجمله اسماء الهیه نك احکامی فعلاً ظاهر اولور. بناءً علیه انسان کاملك علم ذوقیسی، حقك کندی صفات و اسماسی صورتلرینی، انسان کاملك آینیهٔ وجودنده مشاهده ایتمسیله حق ایچون حاصل اولان علم ذوقیدر. انسان کاملك بو احاطه سندن طولایی، حق تعالی حضرتلرینك، خلایقك باطنلرینه و نیتلرینه اطلاعی، انسان کاملك اطلاعندن عبارتدر.

وانسان ناقصده ایسه، بو جمعیت اسمائیه یه مظهریت بولنمیوب بعض اسمانك احکامی فعلاً ظاهر اولمش و بعضیسنك احکامی ایسه قوه ده قالمش اولدیغندن آنده صورت الهیه اوزره مخلوق بولنمش بالقوه در. بناءً علیه آنده کی علم ذوقی ده ناقصدر. شوقدر که هر بر شخص ناقصك کندی احوال باطنیه سنی مشاهده ایتمسی، حقك عینیله آنك باطنی مشاهده ایلمه سیدر. بوده انسان ناقصده فعلاً ظاهر اولان اسما احکامی قدر، حق ایچون علم ذوقی حصولندن عبارتدر.

[وقد قال تعالى عن نفسه انه عين قوى عبده في قوله كنت سمعه وهو قوة من قوى العبد وبصره وهو قوة من قوى العبد ولسانه وهو عضو من اعضاء العبد ورجله ويده فما اقتصر في التعريف على القوى فحسب حتى ذكر الاعضا وليس العبد بغير لهذه الاعضاء والقوى فعين مسمى العبد هو الحق لا عين العبد هو السيد فان النسب متميزة بذواتها وليس المنسوب اليه متميزا فانه ليس ثم سوى عينه في جميع النسب فهو عين واحدة ذات نسب واضافات وصفات]

اولان صفاتندن واقع اولور .

امدی حق تعالی حضرتلری ، امری حقیقتی اوزره بیلمکله برابر ، کندی نفسنی ، بر علمی استفاده ایتمکله وصف ایلدی . حال بوکه حق تعالینک (حتی نعلم) قولی ایله کندی نفسی حقنده نص ایلدیکی شیئک انکارینه مجال یوقدر . نص انکار اولنه بیلیرکه حق تعالی (بز سزی امتحان ایدرز تاکه سزدن مجاهدتی وصابرتی بیلهلم) بیورمغله ، کندی بیلیشنی صراحةً امتحانه تعلیق بیوریور ، مجاهده وصبر ایدنلرک کیملر اولدیغنی امتحاندن صکره بیله جکنی تفهیم ایدیور . بناءً علیه الله تعالی علم ذوقی ایله علم مطلق آراسنی تفریق ایتدی . زیرا علم مطلق (علیم) حضرتندن وعلم ذوقی ایسه (خبیر) حضرتندندر . بو ایکی اسمک خصوصیتی بو علملرک تمیزینی ایجاب ایتمشدر . وعلم مطلق ذات اوزره زائد بر علم دکلدر . علم ذوقی ایسه ، اسمانک ذاته ویردیکی علم زائددر واسمانک ذاته ویردیکی بو علم ، ینه ذاتدن خارج برشی دکلدر . ای صورت الهیه اوزره مخلوق اولان انسان بالاده کی مثاله کوره کندیکی ایوجه آکلادک ایسه ، بو ایکی علم آره سنده کی فرقی ، کندی نفسکده ذوقاً بیلمش اولدک . بویله اولنجه علم ذوقی قوا ایله مقیددر . زیرا علم ذوقی ، انجق قوای روحانیه ویاخود قوای جسمانیه ایله تحصل ایدر . شو حالده هر بر قوهٔ روحانی وهر بر عضو جسمانی ایله عبده ، حق او عبدک قوا واعضاسنک عینی اولدیغی حقنده ، علم ذوقی حاصل اولمق لازمدرکه عبدک وجود کثیفی صورتنده متعین اولان ، وجود لطیف حق ایچون علم ذوقی واختباری حاصل اولسون . بو ایسه آنجق انسان کاملک مظهرنده واقع اولور . زیرا انسان کامل

علم اسمائی و صفاتی ایله ، حضرت نسبه ذاتیه سنده مستغنا اولمغه باقیر ، معلومه تابعدر . ومعلوم بالجمله ذاتنده منکشف اولدیغی حالده اسمائیه نک ، حضرتک کندی ذاتنده کندی ذاتنه تجلیسی کبیدر ، بحسب الاستعداد علم الهیه ثبوتیه حاصل اولور .

مثال

بر مجویه دوائر متداخله چیزیلوب بر آینه کوسترسه وآینه یا قیامه اولدیغی حالده کندیلک مجویه اولدیغنی بیلیر بو آنده کندی کوزلکنه علم ذاتیدر . وقتاکه بر آینه یه نظر ایدر آنده جمالنی مشاهده ایدیجک کندی جمالی حضرتده برعلم ذوقی حاصل اولور که بودده علم صفاتیدر . اولکی علمی ، اجمالی ایدی ؛ صکره کی علمی ایسه تفصیلیدر .

دیکر مثال

برکیمسه کندوسنده ، کوزله ، آغزله و تکلم صفتلرینی موجود اولدیغنی بیلیر و باخرجق کیمسه کوزلمه و آغزلمه وتکلم ایتمه بیله اولسه بو صفتلرک کندوسنده موجود اولدیغنی کوزلمه و آغزلمه وتکلم ایتمه بیله اولسه بو صفتلرک کندوسنده موجود اولدیغنی علمی وارد . زیرا ذاتنه اولان علمی شو صفتلرک ذاتیه سنی محیطدر . وقتاکه فعلده اولان بو صفتلر ، کندوسنده فعلاً ظاهر اولور . یعنی فعلاً کوزلر وآغزلر وتکلم ایدر (ها ! اشته بنم کوزلرم ، آغزلرمله وتکلمله طرز و شیوه سی بویله ایمیش) دیر وبو طرز و شیوه لر کوزلکده و آغزلقده وتکلم ایدکده صکره معلومی اولور . وآنک علمی ، بوصورتله معلومه تابع اولور . اولکی علم اجمالی ایدی ؛ صکره کی علم ایسه ، علم تفصیلی اولور که بعد الاختبار والامتحان حاصل اولان برعلم ذوقیدر . مع هذا معلومه تابع اولان بوعلم ، اویله بر وجودی حاصل ایدرکه کل ، بلکه بذکندی ذاتنده مستقلدر . وبو استقلاله ده کندینک نسبه ذاتیه سی

هو علم الاذواق فجعل الحق نفسه مع علمه بما هو الامر عليه مستفيداً علماً ولا يقدر على انكار ما نص الحق عليه في حق نفسه ففرق تعالى ما بين علم الذوق والعلم المطلق فعلم الذوق مقيد بالقوى]

[بعده وصف ايدوب (خبيراً) ديدى يعنى اختبارده عالم اولهرق . واو ، آنك (ولنبلونكم حتى نعلم) قوليدر . بوده علم اذواقدر . امدى حق تعالى امر ، آنك اوزرينه اولان شئ بيلمكله برابر ، نفسنى بر علمه مستفيد ايلدى . حال بوكه حق تعالينك ، كندى نفسى حقنده ، آنك اوزرينه نص ايلديكى شيئك انكارينه اقدار اولنماز . بويله اولنجه حق تعالى ، علم ذوقه ايله علم مطلق آراسنى تفريق ايتدى . بناءً عليه علم ذوق قوا ايله مقيددر .]

يعنى حضرت لقمان حق تعالى حضرتلرينى (ان الله لطيف خبير) ديه رك وصف ايلدى . لطافت حق حقنده كى تفصيلات بالاده ذكر اولندى جناب لقمان لطيف وصفندن صكره (خبير) وصفنى ذكر ايلدى كه حق تعالى اختبار وامتحان ايله حاصل اولان علم ايله عالمدر ديمك اولور . و بو علم اختبارى دخى حق تعالينك (ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين) يعنى (بز سزى امتحان ايدرز تا كه سزدن مجاهدين وصابرينى بز بيلهلم) قولندن مستفاددر . بو علم اختبارى دخى علم اذواقدر .

معلوم اولسون كه فص شيثيده بو آيت كريمه نك تفسيرى مره سنده مرور ايتمش ايدى كه علم حق ايكيدر . برى علم ذاتى ديكرى علم اسمائى وصفاتيدر . علم ذاتى حقك كندى ذاتنه اولان علميدر . بو علم ذات ايله برابر قديم اولوب معلومه تابع دكلدر . زيرا مرتبهٔ ذاتده علم ، معلوم وعالم شئ واحددر . و ذات بو مرتبه ده اسم وصفت ونعتدن غنيدر

وجودده آنکله برابر ابدی برغیر یوقدر. واو وجودده شرکتدن منزهدر. وغیریت آنک سلطنت وحدتنک قهری آلتنده مستهلکدر.

بیت

مالک ملک بقا جز واحد قهار نیست . قهرش آن کز غیر در وادیٔ او دیار نیست
اوست کز نور ظهورش می نماید این و آن . وانچه می پنداریش عالم بجز پندار نیست

ترجمه

ملک بقانک مالکی، واحد قهاردن غیریسی دکلدر. آنک قهری اودرکه آنک وادیٔ وجودنده دور ایدن برغیر یوقدر. آنک نور ظهورندن کورنین بو واو، اودر. سنک وهم وجودینه قائل اولدیغک عالم، وهم وکماندن باشقه برشی دکلدر.

اهل بصیرت عندنده، عالمده ظاهر اولان اودر. وعالم آنک غیری دکلدر. فقط کثرات مشاهده مزدن طولایی واحدة العین اولان حقی مشاهده ایده جک بزلرده کوز یوقدر.

بیت

موسیٔ نیست که آواز انا الحق شنود . ورنه این رمزمه در هر شجری نیست که نیست

ترجمه

برموسی یوقدرکه انا الحق صداسنی ایشیتسون. یوقسه بو رمزمه هر بر شجرده معدوم دکلدر.

حق تعالی حضرتلری کیمک چشم قلبنی آچدی ایسه، اوکیمسه نک بصیرتنده کندیسنک غیرینی نفی ایتدی وغیننی اثبات ایلدی.

[ثم نعت فقال خبیرا ای عالماً عن اختبار. وهو قوله ولنبلونکم حتی نعلم وهذا

المتكلم ان مسمى الجوهر وان كان حقا ما هو عليه الحق الذى يطلقه اهل الكشف والتجلى فهذا حكمت كونه لطيفاً]

[وبونك ايجونه هر صورت ومراجك حدنده جوهرك عينى اخذ اولنور . بويله اولنجه بز ديرز كه محققه جوهر حقك غيرى دكلدر . حال بوكه متكلم ، محققه مسماى جوهر هر نقدر حوادث ده ، اوجوهر اهل كشف وتجلينك اطلاعه ايدكى حقك عينى دكلدر . ظن ايدر اندى ايشته بو ، آنك لطيف اولماسنك حكمتيدر .]

يعنى اشعرى عندنده عالمك كليسى جوهر واحددر عبارتله اولنجه وجوهر بيته جزئيدر برشى ديكر شيئك عينى بولنجه ايجونه ، هر صورت وهر مراجك حدود تعريفنده جوهرك عينى اخذ اولنور . زيرا برشى تعريفه اولنوركه اعراضى ذكر اولنور . حال بوكه بو اعراض جوهرك عينيدر . بو جهتك نظيله نفس شيئيدر ده مرادايتدى . بز ديرزكه هر صورت ومراجك تعريفنده عينى اخذ اولنان جوهر حقك غيرى دكلدر . حال بوكه اشعرى يعنى متكلمين ، جوهر اسمك مسماسى هر نقدر حوادث ده اوجوهر اهل كشف وتجلينك اطلاعه ايدكى حقك عينى دكلدر . ظن ايدرلر وصورت عالمك كافه سنك جوهرى برادر يعنى سويله كرى حالى اوجوهرك عينى باقيدر ، حقك عينى باقى دكلدر . ويله ايكى عينه اثبات ايتمه اولورلر . فقط حقيقته حاكم آنلرك ديدكى بى دكلدر . كون ويله ايكى عينه اثبات ايتمه اولورلر . فقط حقيقته حاكم آنلرك ديدكى بى دكلدر . كون بودقده وكون سائر فصلرده وخصوصيله نفس يقوبيده تكرار على التكرار ايضاح اولنجه وجوهر ايله وجود حوادثه وجود خلقه آده سنده لطافتله كثافتده باقيه برغيريته بولنمز . زيرا وجود حقيقى بردر . ووجوددده حقيقة واحده وغيره واحده اولمز حقده باقيدى بولنمز . وخلقك وجودى حقك وجود لطيفه مضاف اولمز حقده باقيدى برشى دكلدر . الله واليدى وآنكله بولمز برشى بوحوادثى الآنده وحى ايجوده كثافتده باقيدى برشى دكلدر . الله واليدى وآنكله بولمز برشى بوحوادثى الآنده وحى ايجوده

بلکه بو عالم کثافتده ، او شیئه دلالت ایتمک اوزره ، آنک شأننه موافق بر اصطلاح
وضع ایلمشدرکه اوده (قایا) لفظیدر . ایشته اوشی بو اسم ایله توهیم اولنور
بناءً علیه بو کوکدر ، بو یردر ، بو قایادر ، بو آغاجدر ، بو حیواندر
بو ملکدر ، بو رزقدر ، و بو طعامدر دینیلور . و بونلرک جزئیاتی دخی
بوکا مقیسدر . مثلا اغاج مفهوم کلیسی تحتنده ، میشه ، اغلامور ، کستانه
اریک ، نار ، حرما ، آیوا ، آلما ... الخ اغاجلر واردر . مع هذا بو اشیانک
هر بریسندن ظاهر اولان و هر بریسنده کثافتله کورینن عین واحدهٔ حقدر .
نته کم اشاعره یعنی متکلمین دیرلرکه عالمک جمیعسی جوهر ایله متماثلدر . بناءً علیه عالم
جوهر واحددن عبارتدر . متکلمینک بو (عالمک کلیسی جوهر واحددن عبارتدر) سوزی
بزم (اشیانک هر بریسندن ظاهر اولان و هر بریسنده کورینن عین واحده در) قولمزه مطابقدر .
متکلمین بو سوزی وضع ایتدکدن صکره دیرلرکه (جوهر واحددن عبارت اولان عالم ، اعراض
ایله مختلف اولور) آنلرک بو سوزلری دخی بزم (عین واحده صور و نسب ایله مختلف
اولور تا که یکدیکرندن آیرلسونلر) قولمزه توافق ایدر . امدی متکلمینک قولنه کوره ،
بو طاش ، صورتی و اعراضی و مزاجی جهتندن ، بو آغاجک عینی دکلدر ، دینلدیکی کبی ،
جوهری جهتندن بو آغاج بو طاشک عینیدر دینیله بیلیر . وکذا بزم قولمزه کوره ده
صورتلری جهتندن بو آغاج بو طاشک عینی دکلدر . دینلدیکی کبی عین واحده حسبیله بو آغاج
بو طاشک عینیدر دینیلور .

[ولهذا تؤخذ عین الجوهر فی کل صورة ومزاج فنقول نحن انه لیس سوی الحق ویظن

[بعده آنده نشأت كامل اولمق ايچون حكمتى تتميم ايتدى وآنى استيفا ايلدى. بو يوليه اولنجه
(ان الله لطيف) ديدى. امدى آنك لطافتندن ولطفندندركه محقق او،
آنكله مسمى و آنكله محدود اولان شيده، بو شيئك عينيدر. حتى اوشى حقنده
آنجق آنك اسمنك توافق واصطلاح ايله آكا دلالت ايتديكى شى دينيلور. بنا عليه
بو كوكدر ويردر وقايادر وآغاجدر وحيواندر وملكدر ورزقدر وطعامدر
دينيلور. حال بوكه هر شيدن وهر شيده ظاهر عين واحده در. نته كم اشاعره
ديركه محقق عالمك كليسى جوهر ايله متماثلدر. بنا عليه او جوهر واحددر.
شو حالده او بزم (عين واحده) قولمزك عينيدر. بعده اعراض ايله مختلف
اولور ديدى. اودخى بزم (صور ونسب ايله متكثر ومختلف اولور تا كه متميز اوله)
قولمزدر. امدى صورتى يا اعراضى ياخود مزاجى حيثيتيله بو، بو دكلدر
دينيلور. بنا عليه نصل ايسترسك دى وجوهرى حيثيتيله بو، بونك عينيدر.]
يعنى حضرت لقمانك نشأتى، حكمت ومعرفتده كامل اولمق ايچون مشار اليه حضرتلرى
او حكمتى تتميم ايتدى وكماليله آلدى. بنا عليه (محقق الله، لطيفدر) ديدى وبر
اسم ايله مسمى اولان وكندى حدوديله محدود بوصفان هر بر شيده، الله تعالينك
او شيئك عينى اولماسى، آنك صوك درجه لطافتندن ولطفى ايله بالجمله اشياده
سريانندندر. وحق كندى وجود لطيفنى تكثيف ايدرك شئونات الهيه سى جسميله
صور اشياده ظاهر اولمشدر وبو مرتبه كثيفه ده آيرى آيرى بر اسمله توسيم اولنمشدر.
بو يوليه ايكن اشيادن برشى ومثلا برقيا پارچه سى اله آلنوب بو حقدر دينمز

شیئ مرتبه لرتبه کلیه ، یونک وض ایکی مرتبه سی وارد۔ دیلسه ایدی :

١ - شیئ ایکی مرتبه سی معلومدر ایکنجی مرتبه سنده اعتباراً بدأ ایدر۔ نه کم تفصیل واقعه ویو مرتبه معلوماتی علمیه مرتبه سیدر۔

٢ - شو ایجمله بولندیغی عالم کشف شهادت مرتبه سیدر۔ یونک ایضاحیه حق معلومدر ، خلق مرتبه سنده کیدی ، نابا عبد وض صالحیده تکوین بحثنده ایضاح اولنمشدی ، علم الهی مرتبه سنده ثابت اولور۔

ایشته معلومات شهادته اعم اولمق بودر۔ و معلوم ، اولکی مرتبه سنه نظراً بك مجمل اولدیغندن ، انکرنکرات اولدیغی ایچون زیاده بالقوه سنده محو اولمش شؤوناته زاماندن غبرلیکن الهی علمی محکم وکلدر۔ وبلکه بو شؤوناته زاماتك بیلدیکی ، اسم ظاهرك تحته جمیع سنده ظهور ندنه فکره کورمکی وبیلمکی کبی وکلدر۔ وعلم ذاتك وصفاتك واسماتك حقنده تفصیلدن وآیه لرنده کی فرقه ، امثلهٔ واضحه ایراد ایله وض شیئیده مرور ایتدی

وض عمیده (فحوای یکل للعموم وشیئ انکرنکرات) دیلسه کلیه شیئ انکرنکرات اولمق مرتبه شهادته نظراً در۔ زیرا شی) علی الرجیحه کائات اولدقدن صکره ایجاد وشهادت مرتبه لرینه قطع ایدیلمش اولور۔ آنجه اول اولمش اولدقدن صکره وجودیه مرتبه لرینه معلوم ایدیلمش اولور۔ وحدته

[ثم تمم الحکمة واستوفاها لتلون النشأة کاملة فیلا فقال ان الله لطیف من لطافة لطفه انه ای الشئ المسمی بهذا المحدود بهذا علیه ذلك الشئ حتی لایقال فیه الا مایدل علیه اسمه بالتواطؤ والاصطلاح فیقال هذا سماء واض وشجرة وحیوان وملك وزوجه وطعام والعین واحدة من کل شئ وفیه کما تقوله الاشاعرة ان العالم کله متماثل بالجوهر وهو جوهر واحد وهو عین قولنا العین الواحدة ثم ذلك یختلف بالاعراض وهو قولنا وتختلف وتتکثر بالصور والنسب حتی یتمیز فیقال هذا لیس هذا من حیث صورته او اعراضه او مزاجه کیف شئت فقل ولهذا عینه هذا من حیث جوهره]

زیرا معلوم ، شنیده شده . نباید علیه معلوم تکرار ذکر شود . بنابراین بود که معلومات ادراکیه شش مرتبه سی وارد . معلومات مرتبه لری شونلردر :

١ - مرتبه اول یعنی وحدت مرتبه سنده حقتعالی بالجمله شؤونات ذاتیه سنی تفصیلاً مشاهده ایدر . بعضی دیگرلری مطلقاً دیمشلر . و حتی بو مرتبه ده کندی ذاتنده بالقوه مندمج اولان نسبه و شؤوناتی بیلیر و بو علم ، حقتعالی کندی ذاتنه ازلاً علیدر و قدیمدر . و علم ، عالم و معلوم بو مرتبه ده شئ واحد اولدیغی جهتله حقتعالی بو علمی معلومه تابع دکلدر . و بالجمله نسبه و شؤونات ذاتیه بو اراده جدیده سنی عینی اولدیغندن ، بوندن اشیانی تعبیر اولنمامش و (هل اتی علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئاً مذکوراً) آیت کریمه سنده بو معنایه اشارت بیورلمشدر . شو حالده بو مرتبه ده شؤوناتدن بعضی تعلقی مذکور و کل ایکیه / معلوم ازلی آنجه حقتعالی حقدر .

٢ - ذاتنک عینی ازلی مشیت حقه یعنی حقتعالی ذاتنک ظهوری ازلی ایله حقتعالی ذاتنده بالقوه مندمج اولان شؤوناتک علم الهیده متعلق اولمق تعلق علمی کبی و علم الهیده ازلی شؤوناتک ظهوری تعلق اولدیغی ایچون تعلق علمی کبی و بو شؤوناتک ظهورلری بو مرتبه ده تعلق ذاتیه آیریلمز . الحاصل بو ظهور علمیه یه ، اشیای غیبیه اطلاقیه

[فنبه لقمان بما تكلم به وبما سكت عنه ان الله عليم كل معلوم لان المعلوم اعم من الشئ فهو انكر النكرات]

[اعنى لقمان تكلم ايتدكى شيله و كذوسندن سكوت ايتدكى شيلرى كخفه حق تعالى عينى اولدغنى خبر ويردى ؛ زيرا معلوم ، شيئه اعمدر . زيرا عدم معلوم ، نكرات انكريدر]

يعنى حضرت لقمان اوغلنه نصايح تكلم ايتدكى كلام ايله ، حق تعالى معلومك عينى اولدغنى خبر ويردكدن صكره بيان انصباح ايتمك ايجون بوكلامدن قرينه حال ايله بزه اخبار ايتدكى شى دخى بو مقامدر . زيرا تعليمات حقيه سنه بولنان هر بر نوعه شئ معلوم دن عبارتدر . و حق تعالى اولمغله تعليمات نوعيه نك عينى اولدغنى بوقاريده انصباح اولندى . بناء عليه حضرت لقمان تكلم ايتدكى كلامه خبر ويردكدن صكره عالم كتفه تشريف بيورمش اولمغله اشيای معلومه دن هر برى ، كذلك اعيان ثابته لرينك ظلال اولدغنى و اعيان ثابته لرك علم الهيده ثابت اولمغله حق تعالى معلومات اسمائيه بولندغنى جزئيات حق بولمغله عينى اولدغنى انلرك باطن اولمغله اعيان ثابته نك دخى عينى اولدغنى ، آنلرك باطنى اولمغله اعيان ثابته نك دخى عينى اولدغنى بيان ايدر . بناء عليه حضرت لقمان تكلم ايتدكى اكثر اوقات ، حق تعالى شيئك باطنك عينى ديكدر . ويوتكلم ايتدكى اكثر اوقات ، حق تعالى شيئك باطنك غيرى ديكدر . سكوت ايتدكى ، قرينه حال ايله بوعينى خبر ويرمش اولور . بناء عليه حضرت لقمان سكوت ايتدكى وكزك سكوت ايتدكى شيله ، حق تعالى معلومك عينى اولدغنى تنبيه ايتمك اولدى . حضرت شيخ رضى الله عنه مراده (حق تعالى شيئك غيرى) دديكى ده (حق تعالى معلومك غيرى) ديدى بونك سبب نزولى ديه محققك اولدغى ، جواب بودركه

سؤالی بی سماواته و یا خود احضاده قیلدی .]

یعنی حضرت لقمان اوغلنه خطاباً یوقاریده قرآنده احبار جویله کلامده مسکوت براقدیغی حکمت ، هیچ بر کیمه اثباته اولدیغی بیانه اجتماعیدر . حضرت لقمان بابکز هیچ بر کیمه سماواته ، ایستر یرده و ایستر قایا ایچنده اولسون ، الله تعالی آنی احضاره ایدر دیدی بو هیچ بر کیمه نک حضرت لقمان اوغلنه تخصیصاً شخصی ذکر ایتدی و الله اوهیچ بر سماوه نک یا ارضه کیتمه دیدی . بلکه هیچ بر کیمه نک احضاریتی صورت عمومیه ده ذکر ایتدی و حضرت لقمان اوغلنه (او ، کوکلده ویرده الله در) آیتی کریمه سنی نظر ایتدیکی ایچون ، تنبیه اولمغه اوزره احضار اولنان هیچ بر سماواته و یا ارضده قیلدی و حضرت لقمان تخصیص ایتمیه ، تعمیم ایتمسنده کی حکمت بودر که الله تعالی ، تعیینات سماویه و ارضیه ایله متعلق اولان تعیینات ایله متعلق اولیجه بالطبع آنلرک جمیعسنده حاضردر . کرک صورتی و کرک معنوی ازاله وضع اولنان تعیینات جمله سنده . وکذلک مرزوقه اولان اشخاص وحی عامه بو تعیینات داخلدر . نتایج علیه الله تعالی رزقه ایله مرزوق عینی اولیجه ، رزقی بو حیثیته عامه یه کیتدر . زیرا الله در دیه و کوکلده الله اولسی ، بالجمله تعیینات سماویه و ارضیه ایله متعلق اولوجه ، انلرده حضر اولمسنه متوقفدر . و اکر تعیینات مرزوقه ایله مرزوقک عینی اولسه ، وجود حقک محدود اولسی و آنک حدود وجودی ، بونلرک حدودنده آیری بولنمسی لازم کلوب ، بوصورتده عامه یه اتیانه رزقه مشکل اولوردی نتایج عبد الله تعالی وجود لطیفی تکثیف ایدوب ، بزم اعیانه عدیمثل غذای ورزق اولدیغی کبی وجود کوفه وجسیده دخی غذا صورتنده بزم رزقمز اولدی . ای طالب حقیقت بوسوزلرده اوکه ، وجود بولدی ، اوده حقک وجود حقیقیسیدر . اوه وجود حقیقی هر مرتبه ده بر صورتده جلوه کر اولور . صورکثره اسمانک کثرتندن نشئت . وحدت وجودی تصدیقده اوکیه آنجق اوقامدر . زیرا نظر دقیقی حقک وجودیله وجود کوفه آیری کورور .

حكمت دیدی وحکمت ایله ، خبر کیردی . وحکمت ، بعضاً سویلیه نیر وبعضاً مسکوت
براقیلیر و تفصیل اولنامه سویلنه حکمت ، حضرت لقمانك اوغلنه خطاباً بیان ایتدیکی
کلمات در که حق تعالی آنی بالاده ذکر اولنامه آیتی کریمه سنده بیلدیردی . ایشته بو حکمت ،
منطوقه ربط اولنمیان سویلنیلمه حکمتدر . ایشته حضرت لقمانه الله تعالی طرفندن
وحی ایدیلدی وحی تعالی بو کلامی قائلی اولان حضرت لقمانه دایتیجه کندی کتابنده
ذکر ایتدی . وبو حکمت ، الله تعالی حضرتلرینك کافه اشیای ذاتیه وعلمیه ایله محیط اولدیغنی
بیلدکدنه صکره سویلنیلیر . ایشته بوکلامه حقایق اشیانك کماهی معرفتنه تعالق ایتدیکی
ایچون حق ، آنی قائله دایتدی ده کتاب کریمنده بو حقیقتی امت محمده اخبار
بیوردی . نیز حق تعالی (والله من ورائهم محیط) و (وهو معکم اینما کنتم) آیتی
کریمه لری بیانجه ، باطنیه علوی وصفاتی ذاتیه محیطدر . شوحالده حق اخبار
ایتدیغی ، وهاتف وحی ایزاد واعلام ایتدیکی حق تعالی حضرتلری حقیقتجه
عینی اولور .

[واما الحکمة المسکوت عنها وعلمت بقرینة الحال فکونه سکت عن المؤتی الیه تلك الحکمة
مما ذکره وما قال لابنه یا بنی لا تشرك بالله الیك او الی غیرك فاسبل الاتیان عاماً وجعل المؤتی
به فی السموات اوفی الارض تنبیهاً لیتنظر الناظر فی قوله وهو الله فی السموات وفی الارض]

[وحکمت مسکوت عنها یه کلنجه ، حال بوکه او ، قرینهٔ حال ایله بیلندی . حکمه ایله مؤتی الیه
اولدیغنه آنك ساکت اولدیغیدر . امدی آنی ذکر ایتدی واوغلنه ، الله آنی سطح
ویا سائر غیریه اضافه ایدیلدی نهایتده ایتالی عاما ایله ایتدی و ناظرك
الله تعالینك (وهو الله فی السموات وفی الارض) قولنه نظر ایتمسی ایچون تنبیه اولنمشدر

[قال الله تعالى « ولقد آتينا لقمان الحكمة ومن يؤت الحكمة فقد أوتي خيراً كثيراً » فلقمان بالنص هو ذو الخير الكثير بشهادة الله له بذلك والحكمة قد تكون ملفوظاً بها وسكوتاً عنها مثل قول لقمان لابنه يا بني انها ان تك مثقال حبة من خردل فتكن في صخرة او في السموات او في الارض يأت بها الله فهذه حكمة منطوق بها وهي ان جعل الله هو الذي يأتي بها وقرر الله ذلك في كتابه ولم يرد هذا القول على قائله]

[الله تعالى (ولقد آتينا لقمان الحكمة ومن يؤت الحكمة فقد اوتي خيراً كثيراً) يعني (محققه بز لقمانه حكمتي اعطايتك و حكمت وريبه كيبه ، محققه خيركثير اعطا اولدي) بجوردي غايه عجيب لقمانه نصايه و الله تعالى آنه ايجونه بوكا شهادت ايتمكله خيركثير صاحبيه - وحكمت بعضاً مسكوت عنها اولور . لقمان اوغلنه اولاً (يا بني انها ان تك مثقال حبة من خردل فتكن في صخرة او في السموات او في الارض يأت بها الله) يعني (اي اوغلجغم ، محققه انسانك انلاده و اعمالك اكر خردله برحبه مثقال اولسه ، يعني (اي اوغلجغم ، محققه انسانك انلاده و اعمالك اكر خردله برحبه مثقال اولسه ، او عمل ورزده حبه كي برقايا ايچنده ، ياخود كوكلده ويا ارضده بولنسه ، الله تعالى آني احضار ايدر) قولي كبي كه ايشته بو حكمت ، حكمت منطوقه بها در . اوده بودركه لقمانه الله تعالى طرفندن اوحي ايله مخصوص قيلدي والله تعالى بونه ، كتابنده تقرير ايتدي و بو قول قائله راجعدي .]

حكمت حقايق اشيايه عالميله معرفتدر . زيرا بجمله حقايق اشيايي لايقيله عارف اولمه كيمسه ، حكمتي محقق وضع ايدر . حكمتدن بهره اولمزسك اشيا حقنده ويردكلري حكم ، يرسز اولماز ؛ آنلرك حكمي خطادن سالم وكلمز . الله تعالى حضرتلري تاليده ذكر اولنان آيتي كريمه ده ونص منيفده شهادت بيورديغي اوزره ، حضرت لقمانه

کوستردکده بو مشیتی ایله بالجمله صفاتك ثبوتنی دیله دی واراده ایسه بو صفتلردن بر صفتدر. بناءً علیه حق بو میانده مشیتی ایله اراده یی ده دیله دی و مشیت اراده یی دیله ینجه اراده مشیتك مرادی اولمش اولور. بناءً علیه مشیت واراده حقنده سز بو ذکر اولنان حکمی ویریکز.

[یرید زیادة ویرید نقصاً * ولیس مشاؤه الا المشاء]

[زیاده یی اراده ایدر ونقصی اراده ایدر. حال بوکه آنك مشیتندن غیری مشیت یوقدر]

یعنی مشیت بعضاً زیاده یی یعنی معدوم اولان شیئك ایجادینی اراده ایدر. وبعضاً دخی نقصی یعنی موجود اولان شیئك اعدامنی اراده ایدر. حال بوکه کرك ایجاد وکرك اعدامده مشیت مطلقه دن غیری حقك مشیتی یوقدر.

[فهذا الفرق بینهما فحقق * ومن وجه فعینهما سواء]

[امدی بو، ایکیسنك آره سنده کی فرقدر. بناءً علیه تحقیق ایت. وبر وجهدن ایکیسنك عینی بردر.]

یعنی بالاده ایضاح اولندیغی اوزره مشیت ایله اراده آراسنده بر وجهدن فرق ومباینت واردر. بو فرقی تحقیق ایت وبر وجهدن دخی حقك مشیتی، آنك اراده سی اولدیغندن ایکیسنك عینی مساوی ومتحددر.

و بو مرتبهٔ واحدیتده ذات حق بو صور علمیه ده یعنی اعیان ثابته ده اختفا ایلر و ذات حق بو صورتده اعیان ثابته نك غذاسی اولوب آنلری کندی وجودی ایله مرزوق قیلار . و بو مرتبه دن صکره کلن ارواح و مثال و شهادت مرتبه لرنده دخی حق لطیف ، کندی وجودینی ، بو اعیان ثابته حسبیله تکثیف ایتمشدر . بناءً علیه حق بری ، کندی مشیتی اقتضا ایتدیکی کبی ، کندی وجودی ایله ایجاد ایتمشدر و غذا ، متغذیده نصل اختفا ایتمش ایسه ، هویت حق دخی بزم وجودمزده اویله جه مختفی بولنمشدر .

مثال - بولوطك هویتی بخاردر ؛ زیرا بولوط بخارك شکل متکاثفیدر . آندن صکره بر درجه دها تکاثف ایدنجه صو اولور و نیه تکاثف ایتدیکی وقت ، بوز اولور . بولوطك صویك و بوزك وجودلرنده اختفا ایدن بخاردر . بناءً علیه بخار جمله سنك غذاسی اولور و آنلرك جمله سنی کندی وجودیله مرزوق قیلمش بولنور .

[مشیته ارادته فقولوا * بها قد شاءها فهی المشاء]

[آنك مشیتی ، اراده سیدر ؛ بناءً علیه دییکزکه او مشیتله اراده یی دیله دی . بویله اولنجه اراده ، مشیتك مرادیدر .]

یعنی مشیت ، ذاتك عینیدر . زیرا ذاتك ظهوره اولان میلیدر و اراده مرید اسمنك منشأی اولان صفتدر و صفات ایسه شؤونات ذاتیه دن عبارت اولدیغی جهتله ذاتك عینیدر . وکذا مشیت ایجاد و اعدامه تعلق ایدر . اراده ایسه ، یالکز ایجاده تعلق ایدر . بناءً علیه معدوم اولان بر شیئك ایجادنده مشیت ایله اراده متحد و متفق اولورلر . ایشته بو اعتبارات اوزره حقك مشیتی ، آنك اراده سی اولمش اولور . امدی ذات حق ، ظهوره میل و خواهش

شوحلره مشیت ، اراده دن اعمدر . غدا ، وجود انسانیده اختفا ایدر
و وجود ، غدای مختفینک احکامندن نشو ونما بولوب کثافت پیدا ایلر . وغدا
وجودک رزقیدر . بو مقدمه معلوم اولدقدن صکره بیت شریفک شرحاً معناسی
بو اولورکه الله تعالینک مشیتی ، کندی وجودی ایچون ارادهٔ رزقه تعلق ایتدیکی
وقت ، کونک اجمعی آنک غداسی در . زیرا حق ، اسما وصفاتی جهتندن ، عالم شهادتده
آنجق اعیان اکوان ایله ظاهر اولور و ظهور وبطون واسماء وصفاتدن قطع نظر اولندقده
ذاتی جهتندن عالملردن غنیدر . امدی مرتبهٔ الوهیتده و واحدیتده ، وجود حقده
ثبوت بولان اعیان ثابته ، آنده اختفا ایلدیکی و وجود حق ، اعیان ثابته ایله کثیف
ومتعین اولدیغی جهتله ، اعیان مذکوره حقک غداسی وحق بونلر ایله مرزوق اولور
بنا بر علیه مشیت الهیه ، ارادهٔ رزقه تعلق ایتدیکی وقت ، اعیان اکوانک اجمعی حقک
غداسی اولور و بو بابده کی ایضاحات فص ابراهیمیده مرور ایتدی .

[وان شاء الاله یرید رزقاً * لنا فهو الغداء کما یشاء]

[واکر مشیت الهیه بزم ایچون ارادهٔ رزقه تعلق ایدرسه ، او مشیتی اقتضا ایتدیکی کبی غدادر]

یعنی ذات حق ، ظهوره میل ایدوب ، بزی مرزوق ایتمک ایسترسه ، مشیتنک اقتضا ایتدیکی
کبی ، حق بزم ایچون غدادر . زیرا مشیت ذاتیه اقتضاسنجه ، حق کندی ذاتنه ، کندی
ذاتی ایله تجلی ایتدکده ذاتنده بالقوه مندمج اولان نسب صورتلری ، علمنده پیدا اولور

عبادت ایتمه‌کدر) بیوریلور . اوچنجیسی : ربی هر شیئه برابر وهر شیئده مشاهده
ایتمکدر . نته‌کم حق تعالی بیورر . (ومن یسلم وجهه الی الله وهو محسن فقد استمسک
بالعروة الوثقی) یعنی (وجهنی اللهه تسلیم ایدن کیمسه ، محسندر . بنا علیه محقق
عروهٔ وثقی یه تمسک ایتدی) یعنی (ذاتنی وقلبنی تسلیم ایتدیکی حینده الله تعالی‌یی
مشاهده ایلدی) . امدی حکمت ایله احسان آراسنده کی رابطه ظاهردر .
زیرا حکمت ، لغةً برشیئی یرینه قویمق دیمکدر . وبرشیئی یرینه قویمق ایسه ،
لازم اولان برایشدر . واحسان ایسه ، لازم اولان برایشی لازمی وجه ایله ایشلمکدر .
حضرت لقمان حکمت صاحبی اولدیغندن اوغلنه ، احسان ایله وصیت ایتدی ، تفصیلی فصاحت
متننده کله جکدر . حضرت لقمان نبیمیدر ؛ یوقسه رجل صالحمیدر . بونده اختلاف واردر .
سعید ابن المسیب نبوتنه قائلدر . اکثرون ایسه ولیدر دیدیلر . حضرت شیخ اکبر رضی الله
عنه نبوتنه قائلاً بو فص منیفده آنلرک حکمتنی بیان بیوردیلر .

متن

[اذا شاء الاله یرید رزقاً * له فالکون اجمعه غذاء]

ترجمه

[اله ، رزق اراده‌سنه میل ایتدیکی وقت ؛ کونک اجمعی آنک غذاسیدر .]

شرح

فص داودی نهایتلرنده دخی ایضاح اولندیغی اوزره مشیت ذاته واراده مرید اسمنه
تعلق ایتدیکی ایچون آره‌لرنده فرق واردر . مشیت ذاتک ظهوره میل وخواهشیدر .
بنا علیه مشیت عین ذاتدر . وایجاد ایله اعدامی محیطدر . اراده ایسه ، ایجاده تعلق ایدر .

ابتدا [illegible] ساعت ٢/٥

بسم الله الرحمن الرحيم

فصّ حكمةٍ احسانيّةٍ في كلمةٍ لقمانيّةٍ

بو فص كلمهٔ لقمانيه ده واقع حكمت احسانيه بياننده در

حكمت احسانيه نك كلمهٔ لقمانيه يه تخصيصنك وجهى بودركه (ولقد آتينا لقمان الحكمة ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيراً كثيراً) يعنى (بز لقمانه حكمت ويردك و حكمت ويرلين كيمسه يه، خير كثير ويرلدى) آيت كريمه سنك شهادتى وجهله حضرت لقمان صاحب حكمتدر و حكمت ويرلين كيمسه يه خير كثير ويرلين اولديغى ايچون او صاحب خيردر. و خير ايسه، احساندر. و احسانك اوچ مرتبه سى واردر. برنجيسى: معناى لغويسيدركه لازم اولان شى ايچون لازم اولان فعلى، لازمى وجه ايله ايشله مكدر. نته كم حديث شريفده بيوريلور. (ان الله كتب الاحسان على كل شئ فاذا ذبحتم فاحسنوا الذبحه واذا قتلتم فاحسنوا القتله) يعنى (الله تعالى هر شى اوزرينه احسانى يازدى؛ بنا عليه سز ذبح ايتديكز وقت، ذبحه يى كوزل ياپيكز وحرباً كفارى ويا قصاصاً قاتلى اولدريكز وقت، كوزل اولديريكز) ايكنجيسى: حضور تام ايله، كويا عابد ربنى مشاهده ايدركبى عبادت ايتمكدر. نته كم حديث شريفده (ان تعبد الله كأنك تراه) يعنى (احسان، سنك ربكى كورركبى

KONYA MÜZESİ
Yeni No
Envanter No.
Tarihi : 3876

ترتيب اصلي — ٢٢

فصوص الحكم ترجمه‌سي
فص لقماني
مترجمي : احمد عوني قونوق

فص لقماني — ٢١

7700
11 – 329

T.C. MİMAR ASARI ... MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Ahyurt

Y6
62

7700

Y6
62

کوزیله کورینن شیئ کیمک کوزی کورمش اولور ؟ مثلا بر شخص آیینه یه
باقار. او شخصک عکسی آیینه ده کورینور. آیینه یه منعکس اولان صورت،
شخص ناظرک صورتی اولدیغندن، رائیده نه وارسه مرئی اولان عکسده دخی
او موجوددر. واصل اولان کوز، رائینک کوزی اولدیغندن عکس ایدن صورتک
البته کوزی دخی مرئی اولور. و رائینک کوزنده عکس مرئینک صورتی
نصل منطبع ایسه، عکس مرئینک کوزنده دخی، رائینک صورتی تمامیله
منطبعدر. امدی صورت اصلیه نک کوزی نصل که کندی عکسنک صورتنه
ناظر ایسه عکسک کوزی دخی اویله جه دیدهٔ اصل ایله بنه او اصله ناظردر.
بناءً علیه رائی کندی کندینه نظر ایدر. البته بو مثالده اولدیغی وجه ایله بو مشهور
صاحبی که آیینه یه منعکس اولان رائینک صورتی مثابه سنده در. آنک مشهوری
رائی اولان حقک مشاهده سیدر ؛ بناءً علیه حق کندی کندینه نظر ایدر.
و بالنتیجه دخی رائی عین مرئی اولور.
ایشته حکمت انیاسیه نک مستند اولدیغی بو قدر معرفت، سالکک معرفت تامهٔ کامله
صاحبی اولمسی ایچون کافیدر. ذوقاً بو مرتبه یه واصل اولمیان سالکک همتی
عالی اولورسه الله تعالی حضرتلری آنی بو مرتبه یه وصوله موفق ایدر.
و آکا بو معرفتده طوغری یولی کوسترر. (والحمد لله علی ذلک)

٦ ذی الحجه ٣٣٥ و ٢٤ الوصیه ٣٣٣ صاح ساعت اذان یوم پازار ٢/٥

T.C. MAARİF VEKÂLETİ ASARI ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
7699
11-328
Yusuf Akyurt
Y6
61
Y6
61

ترجمه

هر دم حقی باشله ایکی کوزیله کورمدکجه دائما آنی مشاهده‌لیلندن وازکچمم

حق، باشه کوزیله کوریله‌مز دیرلر ؛ سویلیه آنلردر بن هردم بویله‌یم

—

امدی بو مشاهده صاحبی ، رائی‌یی مرئینک عینی کورور یعنی رائی‌که

کنزی نفسیدر مرئینک عینی کور وبو صورتده ده کورن وکورلین

ومشاهده ایدن ومشاهده اولنان شیء واحد اولور نته‌کم خلاج منصور

قدس الله سره حضرتلری بو مقامه اشارتله بیورور

بیت

أ أنت أم أنا هذا العین فی العین . خاشاک خاشای من اثبات اثنین

ترجمه

عینده اولان بو عین ، سنمیسک یوقسه بنمیم . ایکیلک اثباتندن سنی وبنی

تنزیه ایدرم

ومحمود شبستری قدس سره کلشن رازلرنده بو معرفتی شو بیتلرده بویله بیورورلر :

بیت

عدم آیینهٔ عالم عکس وانسان . چو چشم عکس در وی شخص پنهان

تو چشم عکسی و او نور دیده . بدیده دیده را دیده‌ای که دیده

ترجمه

عدم آیینه ، عالم عکس وانسان دخی عکسک کوزی کبیدرکه آنده شخص

کیزلیدر . سن عکسک کوزیسک وحق دخی نور دیده‌در . شو حالده

مصاحبتی ذوقاً آکلدر . زیرا اهل کفری اثنای حربده آنجق اسلحهٔ حدیدیه وطوپ
وتفنك کبی آلات سائره وبرده ضارب ورامی اولان مؤمنلرك صورتلری
ومؤمنلرك صورتلرینی خلق ایدن حق ، اولدوردی نظر علیه اولدورمك وآتمق
بونلرك هیئت مجموعه سیله واقع اولدی . اشته عقل مجرد مرتبه سنه ترقی ایدوب
بو مرتبه یه مخصوص اولان تجلینك دیردیکی معرفتله اقتصار ایدن سالك بو دنیاده
وعالم حسده کوردیکی اموری بهیه جه اساسلریله وصورتلریله مشاهده
ایدر . وبوقدر معرفتله عارفین زمره سنه لاحق اولور . ومعرفتده تمام اولور
یعنی ناقص المعرفه اولماز . فقط سالك عقل مجرد مقامنه ترقی ایتدکدن
صکره مقام حیوانیتی اولان مقام شهوتنه نزول ایدر . ونفس رحمانی صور طبیعیه نك
عینی اولدیغنی مشاهده ایدرسه ، اولکی مقامده تحصیل ایتدیکی معرفت تامه ایله برابر
کامل اولور . یعنی معرفتده کمال صاحبی اولور . واقصای معرفته وصول بولور .
بو معرفت تامهٔ کامله سایه سنده ، کوردیکی شیئك عینی کورمز ؛ آنجق
اللهی کورور . یعنی صور متعینه یی کورمز . بلکه هر صورتده ظاهر
ومتعین اولان وجود واحد حقی کورور . عبدالله بلیانی حضرتلری نه کوزل بیورر

رباعی

تا حق بدو چشم سر نبینم هردم . از پای طلب می ننشینم هردم
کویند خدا بچشم سر نتوان دید . آن ایشانند ومن چنینم هردم

کویش . امدی راجع مرئیات عینی کورمه وبوقته کاجقه والله تعالی موفق وهادیدر .]

یعنی سالك عقل نظریسی اوزرینه حاکم اولمه مرتبه نائل اولمه معرفتی تحصیل ایتدیکی وقتده طبیعتك آنجق عینی اولدیغنی زوقاً عارف اولور . وشایع علیه (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم) یعنی (اهل ایمانه کفاری قتل ایتدیلر ولکنه آنلری الله تعالی قتل ایلدی) آیت کریمه سی کبی طبیعتك آنجق عینی اولدیغنه دلیلدر . بونك معنای زوقاً آکلامه . حالبوکه وجودلرنده نظر فکریه مستند اولمه عقلای حکم ایدن اهل فلسفه بوکا احتمال ویرمزلر وعلماء ظاهر بوحکمه ویرمکده مقتدرلر زیرا حقی وجود تمکنده تمالك شدقه تنزیه ایتك وهمانه موافق کلیر . تنزیه حرف الیه ، حقی تحدید ایتمکدر . زیرا برشی بوشیئیه منزه اولنجه ایکیسنك حدودی تعریف ایتمه اولور . نتیجه وجودلرنده عقلی حاکم اولمه مقتدرلر و الله تعالی کیملر یایم معرفت صاحبلری فقط عقلك بنده کلدیکه تنزیه محلنده . تنزیه طرفنده عقلنه تجلی ایله معرفت احداث اولنادیکه حقی تنزیه محلنده . وتجلیك دیدیکی معرفت یعنی ایله رکل ، تنزیه حقیقتی ایله تنزیه ایمه . حقی وجود بك خارجنده بر وجود وصورتله تصور ایتمیوب بلکه طبیعتك اقتضاسنجه

اعطا اولنور. وبو حکمت دخی، نا متناهی اولان اعیان خلقیه صورتلرینی وجود واحد حقك
تقلیب ایتمه سیدر. وخیر کثیر ایله وجود واحد حقدر. ونفس رحمانی، فص شعیبی اوائلنده
مرور ایتدی تفصیلی اورادن آکلاشیلیر. واکر سالك بزم ذکر ایتدیکمز شی اوزره عقل مجرد
مقامیله اقتصار ایدر. وصور طبیعیه ده ظاهر اولان احکام مختلفه، صور طبیعیه یه
تنزل ایدن اعیان ثابته نك معنالری اولدیغی آکا منکشف اولمازسه، عقل نظریسی
اوزرینه حاکم اولان معرفتدن بو قدر معرفت آکا کفایت ایدر. وبو قدر معرفتله
دخی عارفین زمره سنه التحاق ایلره.

[ویعرف عند ذلك ذوقاً فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم وما قتلهم الا الحديد
والضارب والذي خلق هذه الصورة فبالمجموع وقع القتل والرمي فيشاهد
الامور باصولها وصورها فيكون تاما فان شهد النفس كان مع التمام كاملاً
فلا يرى الا الله في عين كل ما يرى فيرى الرائي عين المرئي وهذا القدر كاف
والله الموفق والهادي] [illegible]

[وبونك عندنده (فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم) کلام الهیسنه ذوقاً
عارف اولور. وآنلری آنجق دمیر وضارب وبو صورتلری خلق ایدن قتل
ایتدی. بنا: علیه مجموع ایله قتل ورمی واقع اولدی. امدی اموری
اصولیله وصورتلریله مشاهده ایدر. شو حالده تام اولور. اکر نفسی مشاهده
ایدرسه تمام ایله کامل اولور. بنا: علیه کوردیکی شیئك عینی اللهدن غیری

اوحالده عقلی اوزینه حاکم اولان معرفتدر بو قدری آکا کفایت ایدر ؛ زیرا بعض
عارفلر لاهوت اولور]

یعنی مقام جمع الجمعده متحقق اولوب کشف اولنان مادهٔ طبیعیه وعنصریه نك داخلی
اولدقلرینه عقل مجرد اولمق مرتبهٔ لطیفه سنه انتقال ایدوب وکذلك قیود طبیعیه دن معرا
اولان عقل مجرد مرتبه سنده بولنان سالکك ، طبیعت نفس رحمانیتك عینی اولدیغی
کشف اولنسه ، بو سالکه غیر کثیر اعطا ایلمه اولور ؛ زیرا بو مرتبه ده ، بو کشف
بعض سالکه حاصل اولوب بعض شاذه ده حاصل اولمامشدر . شاید مختلف اولدیغی ایچون
مکاشفه بعض ذوات جنابه شیخ اکبر رضی الله عنه افندمزك کشف علمیه یه مخالف اقوالی
بولنمشدر . ازجمله امام یافعی [illegible] اولوب بعض
مکتوباتنده یازدیغی کبی اهل همه میانده مقرر اولدیغی اوزره احاطه وقربه همه تعالی
علمیه وهمه جانبه جمیع شیئی ایله متحد دکلدر . « او ، اوست تعالی وتقدس وعالم غیراو »
یعنی واجب الوجود ممکنه الوجود ایله اتحاد ایلمز همه جانبه وتعالی . بیچونه وبیچگونه در .
وعالم سراسر داغ چون وچگونگی ایله متصفدر . بیچونه غیر چونه وبی واجب تعالیه
وعالم سراسر داغ چون وچگونگی ایله متصفدر . قدیم اصلا حادثك عینی اولماز . زیرا انقلاب حقایق عقلا
ممکنك غیری دکلدر . قدیم اصلا حادث اولماز حادث اصلا ودائما قدیم اولماز . عجبا که شیخ محی الدین
وتبعا محاکی دیگری اولان حادث اصلا ودائما قدیم اولماز . عجبا که شیخ محی الدین
(رضی الله عنه) وآنك تابعلری ذات واجب تعالی یه مجهول مطلق دیرلر وجمیع حکمله محکوم بالجهل
ع هذا احاطه ذات وقربه معیت ذاتیه اثبات ایدرلر بو ایسه آنجه ذات تعالی وتقدس
حقنده دیمشلردر . زیرا عند جمهور اولان علمای اهل سنت وجماعتك جمهور دقتری
اولدیغی حکم وجه اوزره . ع ایشته بوکلام شیخ اکبر وسلف اکثر افندمزك مشرب عرفانلرینه
قرب علمی واحاطهٔ علمیه دیمکدر . ع
وشیخ بزرك امام یافعی مشربی حضرات شیخ اکبر افندمزك مشرب عالیلرینه [illegible]
مخالف . فقط افندمز مشربده ، امدی نفس رحمانیتك صورهٔ طبیعیه ده
وصف طبیعیه نك دخی نفس رحمانیه ظهوری جهتیله ، سالکه منکشف اولوب آنا حکمت علیهٔ الهیه
نفس رحمانی صورهٔ طبیعیه نك عینی اولدیغی

حقك شهودی منزله سنه واصل اولدی آندن صکره بعلبك قریه سنه مرسل اولان جناب الیاس
صورتنده عقل مجرد مرتبه سندن مرتبهٔ شهوت اولان کثافت جسمانیه مرتبه سنه
نازل و عالم اسفلده دخی حقك شهودی و آنکله تحققی درجه سنه نائل اولدی
بناءً علیه سالك کندی عقلنك حکمندن مقام شهوتنه نزول ایدوب حیوان مطلق اولمادقجه
حکمت الیاسیه یی ذوقاً بیلمز .

سؤال

کثرت ریاضله عقل مجرد مقامنه ارتقا ایدن ادریس علیه السلامك صورت متعینه سی ، بعلبك
قریه سنه نازل اولان الیاس علیه السلامك عینیمیدر . یوقسه غیریمیدر .

جواب

ادریس و الیاس علیهما السلام عین و حقیقت جهتندن بردر . و یکدیکرینك عینیدر . و تعین صوری
و ظهور شخصی جهتندن ایکی کیمسه در . و یکدیکرینك غیریدر ؛ زیرا عین واحده اولان حق
بحسب الاسما صور کثیره ده ظاهر اولور . و مادام که صور کثیره ده ظاهر اولان عین واحده در
بناءً علیه آنك ظاهر اولدیغی صورتلردن هر بر صورتك عینی ، دیکر بر صورتك و یا صورتلرك عیننك
عینیدر . و عین واحده نك ظاهر اولدیغی او صورتلر بیننده مغایرت بولنمق حسبیله ده هر بر صورتك عینی ،
دیکر بر صورتك و یا صورتلرك عیننك غیریدر .

[فان کوشف علی ان الطبیعة عین النفس الرحمن فقد اوتی خیراً کثیراً وان اقتصر علی
ما ذکرناه فهذا القدر یکفیه من المعرفة الحاکمة علی عقله فیلحق بالعارفین]

[امدی محقق طبیعت نفس رحمانینك عینی اولدیغی اوزرینه کشف اولنورسه ، محقق
خیر کثیر اعطا اولندی و آنکله برابر اکر بزم ذکر ایتدیکمز شی اوزرینه اقتصار ایدرسه

وجودی، بو جسد عنصری دماغنك تشكلاتندن منبعث بر امر دكل ایمش. بلكه
صور طبیعیه ده ظاهر اولان احكام مختلفه، صور طبیعیه یه تنزل ایدن اعیان
ثابته نك معنالری ایمش. اشته سالك بو مرتبه یه انتقالنده صور طبیعیه ده
ظاهر اولان بر طاقم امورك بو وجه ایله اصللرینی مشاهده ایدر. و علم ذوقی ایله
بیلیر كه ~~وجود~~ حقیقت واحده اولان وجود مطلق، ذات احدیت مرتبه سنده
ذاتك غیبیدر. و اعیان ثابته مرتبه سنده معقول اولان معنای حرفدر. و عقول
مرتبه سنده عقل مجرددر. و نفس مرتبه سنده دخی نفسدر. و مرتبهٔ حیوانده
حیواندر. و نبات و جماد مرتبه لرنده ده نبات و جماددر. والحاصل او سالك
وجود مطلق حقك مرتبهٔ لطافتی اولان مقام احدیتدن مراتب كثیفه یه صورت
تنزلاتنی و علوی و سفلی عالملرده و شریف و خسیس و عظیم و حقیر اولان اشیاده كیفیت
ظهورینی و بناء علیه حقی، مراتب وجودك كافه سنده مشاهده ایدوب
علم ذوقی ایله بیلیر. (اللهم یسر لنا بجاه نبینا صلی الله علیه وسلم)

بیت حقیر

كللرده چمنلرده بتون عشوه لینرسه . هر غمزه ده هر بر مژه ده شیوه لینرسه
عالمسنی بتخانه ده مسجدده آرارکن . هر ذره ده بر شان ایله سن جلوه لینرسه

امدی جناب شیخ رضی الله عنه حكمت السیاسیه یه اطلاعی، سالكك كندی حیوانیتیله
متحقق اولماسنه متوقف قیلدی؛ زیرا ادریس علیه السلام ابتدا ریاضت وفیره ایله عقل مجرد
مقامنه یعنی مرتبهٔ كثافت بشریه دن مرتبهٔ لطافت ملكیه یه ارتقا ایتدی و ملاء اعلاده

[ولما اقامني الله تعالى في هذا المقام تحققت بحيوانيتي تحققاً كلياً فكنت ارى واريد النطق بما اشاهده فلا استطيع فكنت لا فرق بيني وبين الخرس الذين لا يتكلمون]

[و وقتاكه الله تعالى بنى بو مقامده اقامه ايلدى ؛ بن تحقق كلى ايله حيوانيتمله متحقق اولدم امدى بن كورور ايدم و مشاهده ايتديكم شيله نطقى مراد ايدردم ؛ قادر اولمازدم بناءً عليه بن كندم ايله تكلم ايتمين دلسزلر آره‌سنى فرق ايتمز ايدم]

تحقق كلى‌يه مراد هم كشف و همده خرسدر . اگر كشف واقع اولوبده لسان ابكم اولميوب نطق ايدرسه . مقام حيوانيتله تحقق كلى واقع اولماز

[فاذا تحقق بما ذكرناه ~~[illegible]~~ انتقل الى ان يكون عقلاً مجرداً في غير مادة طبيعية فيشهد امورا هي اصول لما يظهر في الصورة الطبيعية فيعلم من اين يظهر هذا الحكم في الصورة الطبيعية علماً ذوقياً]

[امدى بزم ذكر ايتديكمز شيله تحقق ايتديكى وقت ، بلا مادهٔ طبيعيه عقل مجرد اولمقلغه انتقال ايدر . بناءً عليه بر طاقم امورى مشاهده ايدركه آنلر صور طبيعيه‌ده ظاهر اولان شيئك اصوليدرلر . بعده اولنجه بو حكمك صورت طبيعيه‌ده نره‌دن ظاهر اولديغنى علم ذوقى ايله بيلير .]

يعنى سالك ذكر اولنان مقام حيوانيتله متحقق اولدقده ، كشف اولان مادهٔ طبيعيه و عنصريه‌نك دخلى اولمقسزين عقل مجرد اولمق مرتبهٔ لطيفه‌سنه انتقال ايدر . يعنى كندينى قيود طبيعيه‌دن معرا اولان عقل مجرد مرتبه‌سنده بولور . و او وقت آكلاركه ادراك دينيلان شيئك

بایم وطیور لسانیه واقف قلمنی استدعا ایلدی سلیمان علیه السلام دخی اوشبو بوسنک ایچون
حضرتلرینه بونده وانیکیچ بیوردی ایسه ده اوکیچ اجرا اولنمه دوام ایدی نهایت امرالهی
ایله طاووده وخروس وکلب کبی حیوانلرک لسانی آکلامق استعدادینی نصیب ایدی صباحیه
خدیجه حضرتلری سیلکدی اوکیچه برای تجربه حیوانلرک یاننه کیدی خروس براتمک
یاپیشمش قایدی کویلک خروس خطاب (سن بکا فلم ایدیورسک سن حیوانلرک یه بیلیرسک بن
بیلم بنم نصیبم اتمکدر. دیه کیت) دیدی

خروس - غم یمه یارین افندیمک آتی اولدیغی طویله خدمتنه آلنه اتنه بیرسک بوکه
کویلکده یارم اولور.

افندی بونی ایشیدنجه آکلدی. حیوانلرک سیلکدکلری خروس یرقایا.

کویلک - ای خروس بو نه حالدر یاپدک هانه افندیمک آتی اولدیغندی سن هم ظالم
وهم کاذبسک

خروس - آتی اولدی اما باشته پرده اولدی ؟ نیرا افندی آتی صاتدی اونیاق باشته
یوکلندی. فقط یارین قاطری اولجق ایشته اوقت کویکاره ضیافت اولور

افندی بونی ایشیدنجه قاطری ده صاتدی. والحاصل خروس بعده کوردنک
اولجق جنوبه. افندی آکلدی صاتدی. نهایت افندیمک اولجغنی اخبار ایدر. افندی
بوخبردن سنوش اولوب فریاد وفغانیه موسی علیه السلام مراجعت ایدر. بوقصه حضرت
مولانا رضی الله عنه افندمز برچوق وقایع وحقایقه بیانه بیوردیلر بوراده وقوعاولدیغی
حیوانلرک کشفی بیانه. حیوانلرک کشفنه خبدیجه کلنجه مثنوی شریفک بیانی فحواسنه
مغایر کلدی. نیرا حضرت شیخ اکبر رضی الله عنه افندمز ک (حیوانه کوردیکی - ویرمه ز)
بوجه سی بیانه حمله کوره دی ؟ یوقسه حیوانه کندی عالم مثالیسنده روحی وبعضای
ایله متکلمدر.

- نیرا حیوانه روحی براسمک مظهریدر - واسماء الهیه دن هرقانکی براسمه آلت
آیده : جمیع اسما متجلی - بونه اولنجه متکلم اسمی روحی ، اسماء الهیه دن اولدیغندن حیوانک
مظهر اولدیغی اسمده ، بواسم روحی داخلدر . بومعنی ابو الوفا ایدر

یعنی نوح علیه السلام ده اول نبی اولوب سمایه رفع اولنانه ادریس علیه السلام ،
بعده الیاس ییله رسول اولدقده بعلبك قریه سنه نازل اولدی . الله تعالی آنك
ایچون بری نبوت و دیگری رسالت اعطا اوندقده ایکی منزلت بینی جمع ایتدی امدی
کیم الیاس علیه السلام حکمنه مطیع اولمه ایسترسه ، عقلنك حکمنده یعنی سماده
محل و نفس و شهوتنه یعنی ارضه نزل ایتسون و حیوانه مطیع اولسون یعنی
اشیاده تصرف خصوص عقلی مزاحم اولیوب واردات حیوانیه یه منقاد اولمق حیوانه
کبی اولسون تاکه عقلای امر تصرفنده مزاحم بولنانه تقلید یعنی انس و حبنك
غیری اولمق هر بر دابه نك کشف ایتدیکی شی ، آکاده کشف اولسون و بو
برمقامدر که الیاس علیه السلام وحاضر آنده مشاهده اولنور . و بو انکشاف
عنده مقام حیوانیله تحققك نصل اولدیغی بیلنیر . شهوات حیوانیه ولذاتك
عنده مقام حیوانیله تحققك نصل اولدیغی بیلنیر . شهوات حیوانیه ولذاتك
طبیعه ده انقطاع ایله تکرار مقام عقلیٔ مجرده انتقاله شایان اولور و بو مقام
حیوانیله تحقق علامتی ایکیدر . علامتك بری ، قبر مسکنه زیارتنه گیدیکی وقتی ،
قبرنده کیمك معذب و کیمك متنعم اولدیغنی مشاهده ایدر . و میتی حیات برزخیه ایله
دیری اولمده کورور . و صاحبی ایله کلات وحانیهٔ ملکوتیه ایله متکلم کورور .
وقاعدی ، حرکات معذبه و شدائیه ایله ماشی کورور . بو کشف اینجی علامتی
ایله فتحیه ایله خرسند . یعنی دلسرکند . او وجهله که کوردیکی شیٔ سوایه مائل
ایتمه ، حتی بو کشف حیوانیله تحقق علامتیدر . جناب شیخ رضی الله عنه
بیورمشلرکه (بزم بر شاکردمز واردی آکا بو کشف حاصل اولدی و کندی دلسرنك
علامتی واقع اولدیغنه کشف واقع اولمشدی حضرتی سلمه حس ایله تکلم ایدردی
بو سببدن مقام حیوانیله متحقق اولمادی)
سلمه الله تعالی شیوخ شریفك اوجنجی جلد نده بیان بیورلمشدر برکیه موسی علیه السلام ده

اولديغى بنده قبلنده منشأ . اولور . تجلىٔ الهيه نجش ايتديكى موقعده سايرلرنده حصه حققده كى عقيدهٔ خصوصه قيدنده قالمايوب . و ساحهٔ وسيعهٔ اطلاقه چيقاراولور .

[فمن اراد العثور على هذه الحكمة الالهية الاولية التى انشأها الله تعالى نشأتيه كما بينا المنزلتيه فلينزل عن حلم عقله الى شهوته وليكن حيواناً مطلقاً حتى يكشف ما يكشفه كل دابة ماعدا التقيه فحينئذ يعلم انه قد تخطوه بحيوانية وعلامته علامتان الواحدة هذا الكشف فيرى من يعذب فى قبره ومن ينعم ويرى الميت حيا والصامت متكلماً والقاعد ماشياً والعلامة الثانية الحرس بحيث انه لو اراد ان يطعم جاره لم يقدر فحينئذ يتخطوه بحيوانيته وكان لنا تلميذ قد حصل له هذا الكشف غير انه لم يحفظ عليه الحرس فلم يتخطوه حيوانية]

[امدى كيمكه بو حكمت الهيهٔ اوليه يه اطلاعى مراد ايدرسه — كه الله تعالى آنى نشأتيده انشا ايتدى . نوع عبد الاولدن بنى ايده ؛ بعده رفع اولندى وبونده ايكى نشأتده انشا ايتدى . الله تعالى آنلكدر انكى فنالك بنى جميع ايتده — عقلنه حكمتده شهوتنه نزول ايتوب وحيوانه مطلقه اولوب ؛ تاكه انس وجنك غيرى هر دابه نك كشف ايتديكى شيئ كشف ايده . ايشته بو وقتده او حيوانيتى ايله متخطوه اولديغى بيلير و آنك علامتى ، انكى علامتى ؛ بريسى بو كشف . بويله كه قبرنده كيمك معذب وكيمك منعم اولديغى كورور . واولوبه ديرى وحيوان سويله يجى و اولتوران يورويجى كورور . وانكنجى علامتى دخى لكدر . شويله كه اكر اوكيمه كورديكك سويله يجك ايسه — قادر اولماز . ايشته بونلرده حيوانيتى ايله متخطوه اولور . وكيمى سويله يجك ايسه — آنك اذنيله دخى لكدر . آما بزم بر شاكردمز واريدى كه بو كشف ، آنك اذنيله دخى لكدر حفظ اولنمزدى ، آما بزم بر شاكردمز واريدى كه بو كشف ، آنك اذنيله دخى لكدر حفظ اولنمزدى ، آما حاصل اولمه ايدى ؛ بناء عليه حيوانيتى ايله متخطوه اولماز .]

مقتضاسنجه ، غفر وستره ارادهٔ الهیه تعلق ایلر) . امری عارف بالله (وجودك ذنب لا یقاس علیه ذنب آخر) یعنی (سنك وجودك بر گناهدر که دیگر بر گناه آکا قیاس اولنماز) مصداقنجه کندی وجودینی حقك وجودینه تشریك ایتمز وحق تعالی دخی کمال کرمیله آکا تجلی بیورمغله وجود عبدانیسی وجود حقانیده مضمحل اولور نته کم مولانا رضی الله عنه افندمز بو مقامه اشارة بیوررلر

بیت

طبل قیامت زدند صور حشر میدمند . وقت شد ای مردگان حشر مجرد رسید
بعثر ما فی القبور حصل ما فی الصدور . آمد آواز صور روح بمقصد رسید

ترجمه

قیامت داوولنی چالدیلر ؛ صور حشری اوفلدیلر ای اولولر وقت کلدی یکی حشر ایریشدی قبرلرده کیملر بعث اولنوب ظاهر اولدی ؛ صدورده اولان شیلر تمییز اولنوب میدانه چیقدی . صورك آوازی کلدی ؛ روح مقصده واصل اولدی

وشمئ سیواسی قدس سره بیورر بیت

موتوا قبل ان تموتوا سرینه مظهر اولان . حشر ونشری بونده کوردی نفخهٔ صور اولمادن

صفات الهیه نك تجلیسی ایله صفات عبدك محو اولماسی ، مثلاً بر دمیرك آتشده قیپ قرمزی اولماسنه بکزر . بو صورتله آتشده قیزان دمیر ، نه دمیردر ؛ فقط آنك دمیرلك صفاتنی آتشك صفاتی ستر ایتمشدر . او دقیقه ده او دمیر ، بن آتشم دیسه طوغری سویلر بو بحثك تفصیلی فص ابراهیمیك اوائلنده مرور ایتدی . عبدك وجودی وجود حقانیده مختفی ومستور اولدیغی وقت ، بو نشأت دنیویه ده ، نشأت آخرت اوزره /٥/ محشور اولور . زیرا وجود عبدانیسنك هلاك اولدیغی بر کون اولمغله بو وقت ، آنك قیامت کبراسیدر و حقله جمع اولدیغی کوندر ؛ بناءً علیه آنك یوم حشریدر . ومجوس

بناءً علیه آنلرك ظاهرلری صفات دنیویه ایله متصف اولمغله برابر الله تعالی آنلری
باطنلرنده نشأة اخرویه یه تحویل بیوردی و آنلر ایچون بو موطن دنیاده نشأة
اخرویه اوزره ظهور لابددر. عکس حالده عارف اولمازلر ایدی. امدی مادام که آنلرك
ظاهرلری صفات دنیویه ایله متصفدر. بو حالده آنلر صورت اعتباریله نظر عامه ده
مجهولدرلر. خلق آنلری بیلمزلر. آنلری بیلنلر، بصر بصیرتلرندن، حق تعالی حضرتلرینك
اورتولری کشف ایتدیکی کیمسه لردر. یونلری آنجق آنلر ادراك ایده بیلرلر. بناءً علیه
تجلی الهی حیثیتیله، موطن دنیاده ایکن، نشأة آخرت اوزره محشور و قبرندن
منشور اولمیان بر عارف بالله یوقدر. بو عارف بالله، عوامك کورمدیکی شیئی
کورور و مشاهده ایتمدیکی شیئی مشاهده ایدر. بو عالم دنیاده ایکن عارفك نشأة
آخرت اوزره معجلاً محشور و منشور اولماسی، الله تعالی دن بعض عبادینه عنایتدر.

موطن دنیاده حشر و نشر

معلوم اولسون که عارفك قلبنه تجلی الهی ذاتی وارد اولدقده، آنك وجودی، بو تجلی
الهیده مضمحل اولور و فنا فی الله دیدکلری حال بودر و بو حال (موتوا قبل ان تموتوا)
موجبنجه اولمه دن اول اولمکدر. بو حالی متعاقب عارفك وجود عبدانیسنك حکمی زائل
و متلاشی اولوب وجود حقانیده ظاهر اولور که بوده فنادن صکره بقادر. نته کم قرآن
کریمده حق تعالی حضرتلری (ان الله لا یغفر ان یشرك به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء)
بیورر. لسان اشارتله معنای منیفی بودر که (تحقیقا الله تعالی، وجود اضافیسنی
مستقل بر وجود ظن ایدوب حقك وجود مستقلی مواجهه سنده بالاثبات کندی وجودینی
حقك وجودینه تشریك ایدن کیمسه نك وجود عبدانیسنی وجود حقانیسیله غفر و ستر
ایتمز و بونك مادونی اولوب بو وجود اضافینك شاننده اولان نقائص و مذامی، عبدك
استعداد ازلیسی غفر و ستری اقتضا ایتدیکی تقدیرده، بو وجه ایله معلوم الهی اولان عبدك عین ثابتسی

دیوجه دیشه ده نه حقی مقلت هکذا دایه ونه ده حیوة دیشه ؟ نه یا عاجز دنیاده
صورتده دیوجه یه ده صفاتده دیوجه ایله ظاهر اولورلر . آندی کوره اهل حجاب ، کندیلرینی اهل
دنیاده ظن ایدرلر ؛ حینکه یمک ، ایچمک وایویمه وتاهل کبی بو نشأتده دیوجه نک احطاط
آندرق اوزنده جاریدر . آنک ایچون قرآن کریم (وتریهم ینظرون الیک وهم لایبصرون)
بیور (یا حبیم سن آندی ، حافظ ایله کوروبسک . حالبوکه آندی کورمزلر) بیورمشدر . نه یا حقیقتده
اولدقلری فخر عالم صلی الله علیه وسلم افندمزک صورتده مشغول اولدقلری نظر ایدوب بیلدیکلرندن
کندیلرینی شاید کوردیلر و باطن محمدیه طابع جنبه بولنوب لرایدی

مثنوی

همدمی با انبیا برداشتند . کاولیارا هیچ خود نگذاشتند
همدمی با انبیا برداشتند . کاولیارا هیچ خود نگذاشتند
گفته ایلک عالمی آیاته بشر . ما وایشانه بسته خوابیم وخور
این ندانستند آیاته اعمی . هست فرقی درمیانه تا سمی
این خورد گردد همه بخل وحسد . دانه خورد گردد همه نور احد
این خورد گردد همه بخل وحسد . کرچه مانند در نبشته شیر وشید
کاه یا کاه را قیاس از خود مگیر

ترجمه

انبیا ایله مساوات دعوا ایده بولنمدیلر اولیایی کندیلری کبی ظن ایتدیلر
دیدیلر که ایشته بزده بشر آندره بشردر . بز وآنلر اویقو وطعام یاغمورنشر
آنلر کوریلمکده بولنه بیلدیلر که آراده نوع تباین بر فرقه واردر
بو بیه ؛ چونکه بخل وحسد اولور . اوایله بیه همه نور احد اولور
بو بیه ؛ چونکه بخل وحسد اولور . اوایله بیه همه نور احد اولور
بایله اولدقلری ایچون کندیلرینی مقتدین طوتمه . زیرا شیر وشید خرده بربرینه بکزر
فقط مقایسه عظیم فرقه واردر . بریسی غذای لطیف اولوب سود ودیگری بیه تجویز ایدیلمشدر

[وهذا لا يكون الا مادام في هذه النشأة الدنيوية محجوباً عن النشأة الاخروية في الدنيا فان العارفين يظهرون لها كأنهم في الصورة الدنيوية لما يجري عليهم من احكامها والله تعالى قد حولهم في بواطنهم في النشأة الاخروية لا بد من ذلك فهم بالصورة محجوبون الا لمن كشف الله عن بصيرته العطية قادرك فما من عارف بالله من حيث التجلي الالهي الا وهو على نشأة الاخروية قد حشر في دنياه ونشر من قبره فهو يرى ما لا يرون ويشهد ما لا يشهدون عناية من الله ببعض عباده في ذلك]

نشأة اخرويه بوده محجوباً

[وبو ، آنجه دنياده ، بو نشأت دنيويه ده اولدقجه واقع اولور . زيرا عارف آنلرك اوزرنده دنيا احكامنه جاري اولمز شيئه طولديغي ، آنلر دنياده كويا صورت دنيويه ده ظاهر اولورلر . حالبوكه الله تعالى آنلرى ، كندى باطنلرنده نشأة دنيويه يه تحويل ايتدى . بو لابد . بناءعليه آنلر صورتلرايله مجهولدرلر ؛ آنجه الله تعالينك ، اوزرلرى بصيرتندن كشف ايتديكى كيمسه مجهول دكلدرلر . حاكم آنلر اولمايتدى . امدى تجلئ الهى حيثيتيله ، عارف بالله يه بعارف بوقدر ؛ الاكه او ، نشأة آخرته اولدى تجلئ الهى حيثيتيله ، عارف بالله يه بعارف بوقدر ؛ الاكه او ، نشأة آخرته اوزره اولديغى حالده دنياسنده محشر وقيامتنده منشر اولدى . بويله اولمقله او ، بونده بعض عباديه الله يه برعنايت اولرق ، كوروليه شيئ كوردى وشاهده اولديغنه شيئ شاهده ايتدى]

يعنى بو تخيير ويا حتى عقلك هكذه رديتك ، بو وطن دنياده اولديغى صدقجه واقع اولور . زيرا بو وطنك حكمنه نشأة اخرويه ده حجاب آلتنه كيرمشدر . دنيا شهادة اخرويه اولمز . اكر دنياده اولديغى حالده حجاب قالقوب نشأة آخرنده اولدقجه شيئه اطلاع برده اولور . بو تجليدن شاهد اولديكى شيئه ، آنجه عقلك نزاعى قطعاً مشهودى اليه مطلع اولور ،

اوخیجی رفی دلیل نظریسنه مخالف اولدیغی ایچون عقلك محال کورمدیکی شیئ - که عقل ایجنه
تجلیده آما اقرار ایده - یعنی عالم حسده غائب اولوب او شیئك حقیقتی تجلی ایله رای ایچون
آکا منکشف اولور - و بو وقتده کورمدیکی شیئ اقرار ایده - یرا عقل او سوطنك
حکمی تحته کیرر - مثلا رویا سنده رکز اوستنده یورور - وهذا ده اوجاق
حال بولر عالم حسده بولنوب وقوعی عقله مخالف - فقط عالم حسده غیبوبت
حال بولر عالم حسده بولنوب وقوعی عقله مخالف - فقط عالم حسده غیبوبت
ایدوب اولیا یانه کیمسه کندی نفسنده بولمادیغی وقوعی کورمکله موطن رویا و خیالده
عقلی بوتجلی یه اقرار ایده - یرا واقعه - اصلا انکار محال یوقدر - وقتاکه بوتجلیات
حاکم اولور - یعنی عقلی - نه تودیع ایده - ویوصورتده ده عقل - بك تجلیسنه
تابع اولور - واکر نظر فکریسنك وعقلك نتیجه سی ایسه ، آنك وجودنه نظر وعقلی
حاکم اولدیغی جهتدن ، حقی نظر فکریسنه حکم ویرمایه - مثلا (الیوم نختم علی افواههم وتکلمنا
ایدیهم وتشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون) یعنی (بزاوکونده آغزلرینی مهرلرز - افتاب ایدکلری
شیئ بنه الری سویلیه وآیاقلری شهادت ایده) آیت کریمه سی نظر فکری صاحبی اولدیغی فیلسوفه
ایشیدکلری وقت ، اکر آغزی مثلا اوطبانقده ایسه ، ال رجل سوزسویلیه وآیاقده رجل شهادت
بلکه ال وآیاقده اوزنده برقلاقته بیله اولوب سوزسقاته قائم اولور - نه کم بوحالدن آغزی
وبیقاری یاغلی اولسه وطعام اثری بولنسه ، اوکیمسه تکلم ایتمزسه آنك آغزی بیله بیکه
شهادت ایده) دیرلر وبو اخباری تاویل ایدرلر - یرا انك وآیاغنك تکلم طوعقله جایز
بر شیئ - اکر ایسه عقلك بنده سیدرلر غایه بو اخباری عقلك حکمنه تابع قیلدیلر
اکر بك بنده سی اولسه ایسه بو اخباری بلا تاویل قبول ایدردی ؟ یرا بوموطن شهادت
آنری موطن آخرتك حکمنه محجوب قیلمشدر - چونکه موطن شهادتده ال وآیاقه سویلیه من

حضنه بوتمامه ده اولنجه، بولمه اوتو محلك عجزی یوده نظر عقلیه کیشلکه
سنك ظنك نه وجه ده در؟ دیه جواب ایله .

[فلا اعقل من الرسل صلوات الله عليهم وقد جاؤا بما جاؤا به فی اخبر عن الجناب
الالهی فاثبتوا ما اثبته العقل ونزهوا فی ما لا یستقل العقل بادراکه وما یحیله العقل
ایسا ویقربه فی التجلی فاذا خلا بعد التجلی بنفسه حاکم فیما رآه فان کان عجز
رب ـ دالعقل الیه وان کان عجز نظر ـ دالعقل الی حکمه]

[امدی رسل صلوات الله علیهم دیه رها عاقل بوقده ـ محققه آنلر جناب الهیه
ضبده کیتیرملری کیتیرملرینه عقلك اثبات ایتدیکی شیئی اثبات ایتدیلر وعقلك
ادراکنه مستقل اولمایوب وراسنه محال کوروب تجلیده اقرار ایتدیکی شیئی زیاده
ادراکنه مستقل اولمایوب، تجلیده صکره کندی نفسیله خالی قالدقده، کوردیکی
ایتدیلر . نه یه عقل، تجلیده صکره کندی نفسیله خالی قالدقده، کوردیکی
شیئه حاکم اولور . امدی اکر عجز ـ ه اولور ـ عقلی آکا ـ دایه ـ واکر
عجز نظر اولور ـ ، عقلی آنك حکمنه ـ دایه ـ]

یعنی ـ رسولله علیهم السلام مبعوث اولدقلری امتلك صریح فرمانلرنده رها عقللرینه جایز
آنلرك جناب الهیه کیتیرملری اخبارده ایچ شی وارده بیی عقلك اثبات وقبول
ایده بیدیکی و کیتیرمه عقلك ادراکنه مستقل اولمایوب عقله وعقلك ادراکی
مستقل اولمایوب شبهی متضمن اولان آیات قرآنیه واحادیث شریفه در که بالجمله
(الله یستهزئ بهم) و(ان الله اشتری من المؤمنین بانفسهم) و (ید الله فوق ایدیهم)
کبی آیات قرآنیه و (لو لیتم بجبل لهبط علی الله) وامثالی احادیث شریفه در
ترجیح تشبیه متضمن اولان صفاتی ایتدیکی وقت عقل صحیح آنلرك محال کورمز فقط ادراکنه مستقل کلمه

وجودیه متوقف دکلر ؛ نه اعلیه شئ نه فضل شئ اولدیغی وجودیه علت اولور.
شئ اولدیغی ثانیتک فضل معلولی اولمایدر. عکسی قبول ایلیه دور لزوم کلیر و مثلا (ا) وجودیه
یوقطه وجودیه وجودیه فضل اولور) دور یه بکز - اشته نظر فکریه ستة اولوبه
قواعد منطقیه جه عقلک حکمی بودر. نیما نظر فکریه مجرد اولدیغی تقدیرده عقل، وجودیتک
ایله وجود معلولی مستلزم اثبات ایدر. شراه بالطبع برنجی وجودی اول ودیکر ثانی وجودی
آنی ده حکم اولمه اقتضا ایدر. وبوحوزه ده ایکنجی وجودی برنجی وجودیه متوقف اولور
فقط نظر فکریه مجرد اولدیغی حکم ایدیکی عقل ایله حکم ایدیکی عقلک ذاتی ایله
معلولک ذاتی ایکی مختلف مرتبه ده ظهور اولمه اولور شئ واحد دن عبارت اولور. وعقل ایله
معلولیتی اولمه شئ واحدک لستیلزمه عبارت بیلر. وعقلی نظر فکریه تجرید ایدیه عاقل
اری، دلیل نظریتی وبر دیکی تجرید ضلالتی کوسترکده آنی بوحکمده غایه سوء سوز
اولور که (نهایه ذاتی مجرده اولان عینیت بوصورتده واحد اولدیغی اثبات وتسلیم
ایدیلم اوحیه واحده مادام که بوصورتده برصورتده فرضکه معلول ایجابه علت اولیور
بیله کندی معلولنه علت اولوب طورمکه، آیا نه اولور معلول اولمایه؟ بلکه اوحیه واحده
کندی معلولنه علت اولوب آنک اوزرینه علیتله آنک معلولنه دخی معلولیتله
برصورتده برمعلول ایجابه علت اولوب آنک اوزرینه علیتله حکم قائمه به
حکم اولنوب طورمکه، معلولیت صورتنه انتقال ایتمکله کندیسنه کی علیتیه حکم قائمه به
برینه معلولیتیه حکمی قائم اولور. وآنک معلولنده کی معلولیتیه حکمی دخی حکم علیتیه انتقال
ایلیه، اشته علت آنجه بوصورتده کندی معلول ایجابه معلول وآنک معلولی دخی کذا بالحاق
کندیسنه علتی اولور) اشته اوعاقل [illegible] امری حقیقتی اوزره تقدیر ایدیه نظر فکریه
واقف وآکا تابع اولمایه، بوزکر اولنان حکم، آنک واصل اولدیغی نتیجه اولور. اکر
نقدیر مرتبه سنه یه کوره، تجلی الهیه نک غیبیه شهود مرتبه سنه واصل اولمایه لایدی
بوحکم آنک نفی ایتمایه ایدی. نظر فکریه مجرد اولان عقل صحیحک حکمی علیت حقیقه

اذا رأى الامر على خلاف ما اعطاه الدليل النظرى ان العين بعد ان تثبت انها
واحدة فى هذا الكثير فمن حيث هى علة فى صورة من هذه الصور لمعلول ما فلا تكون
معلولة لمعلولها فى حال كونها علة بل ينتقل الحكم بانتقالها فى الصور فتكون معلولة
لمعلولها فيصير معلولها علة لها هذا غايته اذا كان قدر الامر على ما هو عليه
ولم يقف مع نظره الفكرى واذا كان الامر فى العلية بهذه المثابة فما ظنك
باتساع النظر العقلى فى غير هذا المضيق]

[وعقلك آنكله حكم ايتديكى شى ، فكرده تجريد ايله صحيحدر . و دليل نظرينك آكا اعطا
ايتديكى شيئك خلافى اوزره امرى كورديكى وقت ، آنك بونده غايه سى ، (تحقيقا
عينك بو كثيرده واحد اولديغى ثابت اولدقدن صكره ، او بو صورتلردن بر صورتده بر معلول
ايچون علت اولديغى حيثيتدن ، كندى معلولى علت اولماسى حالنده معلول اولماز ؛ بلكه حكم
صورده آنك انتقالى ايله منتقل اولور ؛ بناء عليه كندى معلولى ايچون معلول اولور . وكندى
معلولى دخى آنك ايچون علت اولور) ديمه سيدر . امرى على ما هو عليه تقدير ايدوب ، كندى
نظر فكريسيله واقف اولماديغى وقت ، آنك غايه سى بودر . واو ، عليت حقنده
بو مثابه ده اولديغى وقت ، بو مضيقك غيريسنده ، نظر عقلينك اتساعنه سنك
ظنك نه در .]

يعنى عقل / نظر فكريسنده علت ايله معلول آره سنده كى نسبتدن تجرد ايله ، حكم ايدرسه بو حكم ايتديكى
شى صحيحدر . اكر نظر فكرى معناى تضائفدن يعنى علت ايله معلول آره سنده كى نسبتدن
تجريد اولنمازسه عقلك حكمى « علت ، كندى معلولى ايچون معلول اولماز » دستورندن
عبارت اولور . زيرا عقل ، نظر فكريده ديركه : شئ اولك وجودى شئ ثانينك

معلول اولان اعیان ثابته نك طلبلری اولماسه ایدی؛ آنلرك علتی اولان ذات احدیه آنلری
ایجاد ایتمز ایدی و ذات احدیه اولماسه ایدی؛ آنك معلولی اولان اعیان ثابته دخی
موجود اولماز ایدی؛ بنا علیه حق موجب، موجودك ایجادنده علت اولدیغی کبی حقك
ایجادینه علت دخی، اعیان ثابته نك کندی استعدادلریله حق اوزرینه حکم ایدوب ایجادی
آندن طلب ایتمه سیدر؛ زیرا فرض غیریده ایضاح اولندیغی اوزره، هر حاکم، حکم ایلدیکی
شیله و حکم ایلدیکی شیده محکوم علیهدر. شو حالده علت، علت اولمغله برابر کندی معلولنك
دخی معلولی اولور. وکذلك معلول دخی، معلول اولمغله برابر کندی علتنك علتی اولور.
تعبیر دیکرله ذات احدیه هم علت و همده معلول اولدیغی کبی اعیان ثابته دخی هم معلول و همده علت
اولور. ایشته علم تجنیسك اعطا ایتدیکی «تحقیق علت، کندینك علتی اولان معلولك
علتی اولور» قولنك ایضاحی بودر.

مثال

ماهر برسام طرفندن ترسیم اولنان بر لوحه نك علتی، او رسامك وجودیدر؛ زیرا رسامك
وجودی اولماسه، او لوحه وجود بولماز ایدی. شو حالده رسامك وجودی علت و لوحه نك
وجودی دخی او علتك معلولیدر. فقط موجود اولان رسامك نسبتندن بر نسبت اولان
رسامیت صفتی اولمایوبده بو صفت آندن بر لوحه ترسیم ایدوب اظهار ایتمه سنی لسان
استعداد ایله طلب ایتمه، او شخص موجوددن بو لوحه ظهوره کلمز ایدی؛ بنا علیه لوحه نك
ایجادینه سبب اولان شی، کندی موجدندن وجودینك اظهارینی طلب ایتمه سیدر. بو صورتده
لوحه معلول ایکن، امر اظهارك علتی اولور. و بو وجهله علت اولان رسامك وجودی،
امر اظهارده کندینك علتی اولان لوحهٔ معلولك علتی اولمش اولور.

[والذی حکم به العقل صحیح مع التجرید فی النظر وغایته فی ذلك ان یقول

عبادته اطلسه اولور . وبو انضمام حقله عالم بنيه كه مناسبتي تعبير ايدر اسمه حضرت محمدي اسم باطني ايله مؤثر واسم ظاهري ايله مؤثر فيهدر . ايشته نقيه وحضرت محمدي مظهر اسم ظاهر اولوب بحسب الظاهر آخذ فعلي بوحضرتده ظاهر اولدقده بيلكه بو مؤثر اولان حقيقت حضرت محمديه يه تنزليدر . و هو (رحمتي ... الخ) آيتي كريمه سنده كندي نفسني عباديه بو تنزل ايله اخبار بيورديغي حالده بو هاله نظرة عباد ده يعني بكيسوزلدي ؟ بوقدر بيله خبر ورمه حقدر . وآنلره جزي التبه طوغريدر . كندي نفسني حضرت محمديه ده ايمي قيلديغني مستلزم اولان كلام حقك سرني عقلك ايشه ياقلاميه ، ايشه ايشيه ، ساويه آكا بيله حكم ايمانه واجبدر . اكر بوقوتك معنا سني حقيقتي ايله ادراك ايدرسك عالمك وآكر ادراك ايتمز ايسك مسلم مؤمنسك يعني ايمانه تقليدي صاحبي سك وآكر ايشيطه قولك سرني عقلك ياقلاميه ، معلوم اولوركه عقل ، نظر فكريني جريانده ضعيف وعقلك وهم ايله قاريشقدر . واشيايي حقيقتي اوزره ادراكي خصوصنده ضعيفدر . وعقلك ضعفنه دلالت ايدن سيئه بريسي ده بودركه عقل ، علت اولانه حكم ايدوب ديركه « علت معلولي ايجاب ايدر » ايشته عقلك حكمي بودر . آنك بوحكمي حقيقتده كندي معلولي ايجاب معلول اولمايان

مؤمن اوتوكيف انك التبه بآية كريمة ايمانه ايضا اقتضايه . هذا كلام حقق .

[فانظر الى هذا المؤثر حتى انزل الحق في صورة محمدية واخذ الحق نفسه عباده بذلك فما قال احد منا عنه ذلك بل هو قال عن نفسه وخبره صدق والايمان به واجب سواء ادركت علم ما قال او لم تدركه فما عالم انت واما مسلم مؤمن وما يدلك على ضعف النظر العقلي من حيث فكره كون العقل يحكم على العلة انها لا تكون معلولة لمن هي علة له هذا حكم العقل لا خفاء به وما في علم التجلي الا هذا وهو ان العلة تكون معلولة لمن هي علة له]

[امدى بو مؤثره نظرايته ؛ حتى حقق صورة محمديه انزال ايلدى و خود كندى نفسنى عبادينه بونكله اخبار ايلدى . غاية عبد بزدن كيمسه آكاه بوقى ديدى ؛ بلكه او كندى بونكله اخبار ايلدى . حال بوكه آنك خبرى طوغريدر . ديدكى شبهه يوقدر علمنى ايتمه اوزره ايمان ايتمه سوبلدى . حال بوكه آنك خبرى طوغريدر . شوحالده سن يا عالمسك و ياخود مسلم مؤمنسك ايتمه ايچون ؛ آما ايمان واجب

ازاله ایتماسی مرکز شده اولنجه ، قتل نفس ، زوات و حقایقه اوزینه ، عدم محض اولمقدن اماده وعزت و منفعت یعنی حیاتک اولسه اولور . چونکه سن آنک صورتنی اظهار ایتمکله علم الهیده که صورتی بوزاماز ، و بوعزتنه رضا بیوک شکی عزت واردر . امدی سن نفسک قتل و افنا ایدیکی ذاتی حقنی و یا خود باشقه برینی تصور ایتمکله برصورتله قتل و اعدام ایدیکی تخیل ایدرسک بو آنجه سنک وجودکدن متولد برحکمدر - یوقسه سن آنک حقیقتی افنا و ازاله یه اصلا مقتدر دکلسک . چونکه صورتده یعنی علم الهیده موجود اولان صورتک عقل و وهم ایله زائل اولوری

مثال

بر رسم غایت ماهرانه برصورت رضا ایدوب آنی ترسیم ایتسه و بر کیسه اولوحه یی آلتنه آلتنه احاطه ایلسه ، اوکیسه نک افنا ایدیکی شی آنجه رسمده موجود اولان لوحه ده عبارتدر . یاخود علحده موجود اولان لوحه نک صورتی باقیدر . یاهم وبرسه اولوحه نک بیک نسخه رضا تصویر ایلر . حال بوکه اوکیسه وهمیله سن افنا و ازاله ایتدیکنی تخیل ایدرسک . آنک عقل و وهمیله یاخود علحده کی صورتی البته زائل اولمایه جقدر .

وقوعات بوجه اولدرکه نفیک دلیلی (وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی) یعنی (یاجبیم آتدیغک وقتده سن آتمادک ولکن الله تعالی آتدی) آیتی کریمه سیدر . حال بوکه رمی محمدی یه نظر ایدیلسه ، انجق کندوسی بیوک فعل رمی ثابت اولان صورت محمدیه یی اوزاق ایدر حسب محمدی ایسه ، برصورت یکه الله تعالی آیتی کریمه ده (وما رمیت) قولیله آتمه یی اولان محمدی ایسه ، برصورت یکه الله تعالی آیتی کریمه ده (وما رمیت) قولیله آتمه یی اولان محمدیه نفی ایتدی . یعنی (سن آتمادک) بیوردی ثانیاً آیتی کریمه نک وسطنده آنجه فعلی (اذ رمیت) قولیله صورت محمدیه ایجابه اثبات ایتدی . یعنی (آتدیغک وقتده) بیوردی وکلوکه نظر اولنده وفی صورت محمدیه ایجابه اثبات ایتدی . کله سیله صورت محمدیه ده آتانه الله رجوع ایلدی اداتی استدراک اولان (لکن) کله سیله صورت محمدیه ده آتانه الله رجوع ایلدی

زیرا سن وجود واحد حق مرآتنده منطبع اولان عین ثابته‌کک صورتیسک ظاهری
فانی اولنجه حقیقتک وجود حقله باقیدر. بو ده سنک ایچون فنا دکل عین بقادر. بویله
اولنجه بو صورت حسبانیه‌دن صوینیدیغمده یوق اولمه جغم دیه جزع ایتمه وقورقمه

[واذا كان الامر على هذا فهذا هو الامان على الذوات والعزة والمنعة فانك
لا تقدر على افساد الحدود واى عزة اعظم من هذه العزة فتخيل بالوهم انك قتلت
وبالعقل والوهم لم تزل الصورة موجودة فى الحد والدليل على ذلك وما رميت اذ رميت
ولكن الله رمى والعين ما ادركت الا الصورة المحمدية التى ثبت لها الرمى فى الحس وهى
التى نفى الله الرمى عنها اولا ثم اثبته لها وسطا ثم عاد بالاستدراك الى ان الله
هو الرامى فى صورة محمدية ولا بد من الايمان بهذا]

[وامر، بونک اوزرینه اولدقده، بو ذوات اوزرینه امان وعزت وحراستدر.
زیرا سن، حدودک افسادینه قادر دکلسک و بو عزتدن دها بیوک نه عزت واردر.
بنا علیه سن، وهم ایله قتل ایتدیککی تخیل ایدرسک. حال بوکه حدده موجود اولان صورت
عقل و وهم ایله زائل اولمادی و بوکا دلیل، (وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی) در.
کوز ایسه، انجق حسده کندوسی ایچون رمی ثابت اولان صورت محمدیه‌یی ادراک ایتدی.
حال بوکه او، بر صورتدرکه الله تعالی اولاً رمیی آندن نفی ایتدی؛ صکره آنک ایچون
وسطده اثبات ایلدی. آندن صکره استدراک ایله محقق صورت محمدیه‌ده انجق رامی اولان
(الله) ه رجوع ایتدی و بوکا ایمان لابددر]

یعنی امر، بر کیمسه‌نک هر نقدر حسده موجود اولان صورت ظاهره‌سی افساد اولنسه بیله
کندی ذاتندن و حقیقتندن اولدیریله‌میوب علم الهینک آنی ضبط ایتمه‌سی و عالم مثالک آنی

یعنی عدم تعینده عبارت اولوب کندی اصلنه واصل اولوب . کندی حقیقتی بقیه اولوب بحق ذاته طالوب مستهلک اولدقده حاله ، بقیه اولمه ، اغلوب کبی بطا (بزالله اجعلنا)

دیه .

ائتیه حادثم که حقیقتک حرکتنده برسوءِ بقیه ایله ظاهر اولیور ؛ حتی نفسک صدقی شهادتی مجاهده ایله خلع ثمک خصوصی شجیع اول ؛ زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم افندیمز قتال اوزرینه بیله اولسه الله تعالی شانه جوردی . بیله ایسه سنک نفسکده غیرتی وکلده . زیرا بیله سنک وجود ظاهرکی نصل صوقوب چیقه افنا ایدرسه ، نفس وحی ، صفات وصولده بیله سنک صفاتک اوزره تسلیم ایدرک ، حیات معنویه ایله بقا بولمغ ایدر .

قتل نفسده مراد ، بالطبع انتحار ایتک دکلدر . بلکه اهل الله موت احمر دیدکلری موت ده بولده نفسک آرزولرینه مخالفه صفاتی ازاله ایتکدن عبارتدر . نفس صفاتنه نفی ایدیجه ، صفات حقله متصف اولور وکثافتی لطافته تحول ایدر . نه کم بوقوم حقیقت نظم سنده ایضاح ایلمشدر . شاید عدم حیوة نفسی بوصورتله قتله چالیشیر وحیوة کندی نفسی ایچون ایضاح ایلمشدر . شاید عدم حیوة نفسی بوصورتله قتله چالیشیر وحیوة کندی نفسی ایچون اعتباریه حیوة در . اگر قتل اولنسه میانده قالان صورت جسمانیه نه حیوة صورتی وحقیقی ایه حیوة در . حقیقی روح حیوان اولدیغی ایچون ، حقیقی اعتباریه حیوة در . شاید حیوة دیرلر . حقیقی روح حیوان اولدیغی ایچون ، حقیقی اعتباریه حیوة در . شاید حیوة دیرلر . حقیقی روح حیوان اولدیغی ایچون ، حقیقی جثه ده باقی اولوب مقتول اولمز . بونک کی بیله ، صورتی جثه ده قتل اولنسه ، حقیقی جثه ده باقی اولوب مقتول اولمز . بونک کی بیله ، صورتی جثه ده مقتول اولسه وموت اختیاریه اولسه ، سنک نفسک وحی ، صفاتی وسیله سنده مقتول اولسه وموت اختیاریه اولسه ، حیات حقیقیه الهیه ایله دیریسه . بناء علیه برکیمسه نک حرکتنده حسده وجود اولیوب صورت ظاهره سی افنا اولسه بیله ، کندی ذاتنده و حقیقتنده اولدوریلمز زیرا حق ، یعنی علم الهی آنی ضبط ایدر . وخیال یعنی عالم مثال آنی ازال ایتمز واحاصل سنک حقیقتک اوزره طاری اولان صورتکدن موت صورتی بیله حقیقتی ایتمک ، آنجق سنک ظاهرکی منعدم اولور . وسن حقک بقا بیله ابدا باقی اولورسک

معرفت حقه وصول بولنده ، بولره عبد ایله . بزات وجودك وظهورك
عینه ثابته كك صورتیه . وعینه ثابتك احدیت ذاتیه آینه سنده مظهریه اولمق بر اسم
ظلیه . واسم خاصك دخی شئونات ذاتیه ده بر شأنه . وشئونات ایسه ذاتك
عینی . غایر عین ذات ، سنك حقیقتك . اندی سنك حقیقتك مرتبهٔ ذاتنده
تنزلاتیه مرتبهٔ شهادته قدر كلمشه . وهر بر مولفه تنزلنده اولوطن اجمانیه
كوره بر كسوهٔ تعینه بورونمشه . اگر بو وطن شهادته تعینات عناصر بسیطه ده
طوغمه بر كسوه یه بورونه حقیقتك بر كسوه ده صو یونوب بوصورت جسمانیده
مفارقت ایسه ، معدوم اولرجسم دیه قورقه . حقیقتك بو لطیف لباس جسمانیدن
آنده ، آكا انتقال ایده جك مولفك اجمانیه كوره بر كسوهٔ لطیف كیدیرلر .
تعینه

ختم كلام مولانا رضی الله عنه بیورلر :

مثنوی

از جمادی مردم و نامی شدم . وز نما مردم بحیوان برزدم
مردم از حیوانی و آدم شدم . پس چه ترسم كه ز مردن كم شدم
حمله دیگر میرم از بشر . تا برآرم از ملائك پر و سر
بار دیگر از ملك قربان شوم . آنچه اندر وهم ناید آن شوم
پس عدم گردم عدم چون ارغنون . گویدم كانا الیه راجعون

ترجمه

جمادلغه مرتبه سنده تولدم و نباتلغه اولدم . نباتلغ مرتبه سنده ده اولدم حیوانیه برابر اولدم
حیوانلغقده اولدم وآدم اولدم . شو حالمه اولنجه نه قورقارم ؛ وقتا اولنجه نقصانه اولدم
حمله دیگر ده بشر مرتبه سنده اولورم ؛ ملائكه آره سنده قانادلو وباشه چیقاجه
برگره ده ملك مرتبه سنده قربانه اولورم ؛ اوشیكه وهمه كلمز ؛ او اولورم
شو حالمك بن عدم اولورم ؛ عدم ایسه ارغنون كبی بكا سویلركه « بز الیه راجعلرز »

یعنی مابوده ذکر اولنان آینه لر مثالنده ، اشکال متغیر قبلوده آینه لره نظر ده
وانه کچده ، هر بر صورتی حال اصلیسنده رؤیه بر آینه یه نظر ایتمک کبی
اونظر حقک ذاتی جزئیه اوزرنه نظر کدر . زیرا صوری متغیر اولدقجه
کوسترده آینه لر ، اسماء الهیه آینه لریدر . وهر بر صورتی حال اصلیسنده کوسترده
بر آینه دخی احدیت ذاتیه آینه سیدر که هر بر اسمک ازلده هویته مستعد اولدیغی ذاتی
اصل تعیناتی کوسترمکه آچه رؤیه در . اکر اسماء نظر ایدیلسه ، هر بری بر آینه
مثابه سنده بولنان اوصافنده ظاهر اولان وجه واحد حقی رؤیه و یا کوروجه
و یا نظر ایله خاطر کیه تصوره ویره . فقط رؤیه اولنان جمیع صور منظوره اونک
احدیت ذاتیه آینه سنه نظر ایدیلسه ، وجود واحد حقک صورتی وحدت اولده
مشاهده ایدیلر . حقک ذاتی جزئیه اونک نظرنه تجلی ایتمه ، ذاتنک عالملرده
غنی اولوب جمیع صورتی و کل تحته دخوله محتاج اولمایغنی و احدیت ذاتیه آینه سنده
کوسترمه صورتی عالمک ، آنجه ذاتک شئوناتی اولان اسمای اعتباریه ظاهر اولدیغنی
آکلدیغی . ذکر اسماء الهیه حیثیتنده وجود حقه نظر ایدیلسه ، هر بر اسم بر آینه
مثابه سنده اولدیغنده ، جمله آینه لرکبی اولور . امدی سنک نفسک و یاخود نفسی
هر حکم اسم الهی یه نظر ایتمه ، نظر اولنده اوصاف مخصوصه اونک حقیقتی ظاهر اولور . مثلا
زیاده اسمنه نظر اولندقده ، آنک مقتضای حقیقتی سفای ایزاده اولدیغی و شافی
واقع و جبار دیانه اسماء الهیه نک حقایقنده باعث بر حقیقتی بولندیغی ظاهر اولور .
شاهد بحث اکر ذکر اولنان حقایقی آکلامق ایسه عجوه حقده کی امرک بوجه اولدیغنه اصلا
شک و شبهه ک قالماسدر . شوحالده جزء ایله وقوعه ، فنافی الله ایله بقای
اولدیکی چالیشی (موتوا قبل ان تموتوا) امر عالیسنه امتثال ایتمه بوندن ایکسی

وكذا رائى دخى آيينه يه قارشى هم مؤثر وهمده متأثردر. امدى مادامكه آيينه‌ك
صور منعكسه‌يى متغير اولديغى حالده رد ايديور؛ بو تأثير، آيينه‌نك مقاديرندن متحصل
بر تأثيردر. وبو تأثير آيينه‌يه راجع اولوب آيينه‌لرك اختلاف مقاديرندن حصول كلير

[فانظر فى المثال مرآة واحدة من هذه المرايا لا تنظر الجماعة وهو نظرك من
حيث كونه ذاتاً فهو غنى عن العالمين ومن حيث الاسماء الالهية فذلك الوقت يكون
كالمرائى فاى اسم الهى نظرت فيه نفسك او من نظر فانما يظهر فى الناظر
حقيقة ذلك الاسم فهكذا هو الامر ان فهمت فلا تجزع ولا تخف فان الله يحب
الشجاعة ولو على قتل حية وليست الحية سوى نفسك والحية حية لنفسها
بالصورة والحقيقة والشئ لا يُقْتَل عن نفسه وان فُسِدت الصورة فى الحس
فان الحد يضبطها والخيال لا يزيلها]

[امدى مثالده، بو آيينه‌لردن بر آيينه‌يه نظر ايت؛ جماعته نظر ايتمه واو
حقك ذات اولماسى حيثيتندن سنك نظركدر. او عالملردن غنيدر. واسماء الهيه
حيثيتندن بو وقتده، آيينه‌لركبى اولور. بناءً عليه سنك نفسك هنكى اسم الهى‌يه
نظر ايدرسه ويا خود هر كيم نظر ايلرسه، ناظره. آنجق او اسمك حقيقتى ظاهر اولور.
امدى اكر آكلادك ايسه، او امر بويله‌در. بويله اولنجه جزع وخوف ايتمه؛ زيرا
الله تعالى، حيه‌يى اولدورمك اوزرينه بيله اولسه، شجاعتى سور. حال بوكه حيه،
سنك نفسكك غيرى دكلدر. وحيه، صورتى وحقيقتى ايله كندى نفسى ايچون حيه‌در.
وبرشى كندى نفسندن قتل اولنماز؛ هر نقدر حسده صورت افساد اولندى ايسه‌ده.
زيرا حد، آنى ضبط ايدر. وخيال، آنى ازاله ايتمز.]

بلدلک که همه تعالی یعم فیا بنده بر صورته تجلی ایده. واو صورته بیلیر بعده بو صورته
باشقه برصورته تحول ایده؛ بو کره ده او صورته بیلیر. حال بوکه هر ایکی صورته ده
متجلی اولدی آنجه الحقده. وهر برصورته آنده باشقه متجلی اولدی بو وقته. وبو معلوم در که
حقك بر بنی دفعه ده تجلی ایتدیکی صورته دکلدر. یعنی
بو ایکی صورتلر باشقه باشقه در. بویله اولنجه حقك عینی اولدی عینه واحده، بر آینه کبی
اولسه اولور. شو حالده همه حقلر بر اعتقاد مخصوص حقك اولدی ناظر، آینه کبی او بویله
بر عینه واحده ده، همه حقلرك اعتقادینك صورتنه باقدیغی وقتده، (بو صورتلر تمام بر
اعتقاد ایله موافقدر.) دیمك حقی بو صورته بیلیر و آکا اقرار ایده. واو عینه واحده
آینه سنده، تقابل وقاری کندی اعتقادینك غیرینی کورسه، اعتقادی مخصوصه موافق اولدیغی
ایچون، آنی انکار ایده. حال بوکه عینه حق اولدی عینه واحده برمرآت کبیدر که بو آینه ده
بجمله اعتقادات صورتلری منطبعدر. بو آکا بکزر که برکیسه آینه یه نظر ایده. او آینه
ایچنده کندی صورتنی کورمکله برابر دیکرلرینك صورتلرینی دخی کورور. آینه عینه واحده در.
فقط رائیلرك کوزنده بر هیوه صورتلری وار در. مع هذا آینه نك ایچنده کورینه
اولصورتلرك هیچ بریسی، حقیقتی صورتنه دکلدر. زیرا بو صورتلر آینه نك ایچنده دکلدر.
بونلرك برایه اولصورتلری آینه نك بوجهایله تاثیری وار در. وبو وجهایله ده یوقدر.
آینه نك صورتلره تاثیری بودر که برکیسه آینه یه نظر ایتدیکی وقتده اکر او آینه کوجوك
ویا بیوك ویا اوزون ویا اکلی ایسه، صورتلر دخی آینه نك ایجابنه تابع اولور.
مثلا منقعر ویا محدب بر آینه یه باقمه انسانك صورتی شیشمانه وقیمه بویله ویا هیچ
باشلی ویا ایکی اوزون بچاق کوستر. حال بوکه ناظرك شکلی بویله دکلدر. اشته
بو آینه نك صورتلره تاثیری. وآینه نك صورتلری تاثیری اولدیغی بودر که آینه
منعکس اولان صورتلری کندینه اصلا دخلی بولنمامیدر. زیرا ناظر آکا محاذی کلدیکی
آینه کندینه برصورتلر نظر اولنمق شکلی آینه برو وجهایله مؤثر و برو وجهایله متأثر در.

ثم يحول نظره في صورة فيعرف وهو هو المتجلي ليس غيره في كل صورة ومعلوم ان هذه الصورة ماهي تلك الصورة الاخرى فكأن العين الواحدة قامت مقام المرآة فاذا نظر الناظر فيما الى صورة معتقدة في الله عرفه فاقربه واذا اتفق ان يرى فيما معتقد غيره انكره كما يرى في المرآة صورته وصورة غيره فالمرآة عين واحدة والصور كثيرة في عين الرائي وليس في المرآة صورة منها جملة واحدة مع كون المرآة لها اثر في الصور بوجه ما والها اثر بوجه فالاثر الذي لها كونها ترى الصورة متغيرة الشكل من الصغر والكبر والطول والعرض فلها اثر في المقادير وذلك راجع اليها وانما كانت هذه التغيرات منها لاختلاف مقادير طولها]

[واكرر سؤالي اليك مرة قطعا بيدك كم تحقق صورة تعالى يوم قيامة بصورة متجلي اليها بعينها بعد ان كانت بصورة تحول اليها بعينها . حال كونها او ، متجلي اولا . بصورة اخرى يوقن . وتعلم انك بصورة ، او بكم صورة اولا . بصورة واحدة ، اعني هل انت بعين واحدة ، اعني هل انت بعين ناظرة ، كذلك . امري

وحدت طلبی اضافه بیورلمیه جکدر وحدت مؤثره وحدت مؤثره ایله اولور . بناء علیه موجوده
بو ائتلاف اولماز . فاعلیت وقابلیت ظاهراً اولماز . شوحال بحسب کم فاعلدر . آنجق کندوسی
طرفندن واردار وجوده باعث اولمق قبول ایدیلیرسه حق بر داعی اولدیغی بحسب اولماز . هرنقدر
دعا ایده عبدن کیتسه ، اجابت ایده حقك کیتسه اولدیغی جزئی دعا ایده عبدك عینی
حقیقتده ، بحسب اولدقلری عنی ایده بو ائتلاف وحدت موجوددر . وحدت ترکیب اختلافی
آشمادر . بو نده اصلا قبل وقال محل یوقدر . وداعی ظاهر ، بحسب وجی باطنه اولسون
اختلاف شبهه سز وجود واحدك آیری آیری ایکی صورتیدر . وبو صورتلردن حیوانی ، نباتی بیك
اعضا یه بکزر وجود واحدك آیری آیری ایکی صورتیدر . وبو صورتلردن حیوانی ، نباتی بیك
اعضا یه بکزر بو نیا بوجوزلرن کافرس ، وجود واحد حقده ظاهر وآنك اوزرینه طاییه
اعضا یه بکزر .

بالصوت الواحد بالعين وكذلك نسائه بالعين واحد بلا شك ولا شك ان عمرواً ماهو
زيد ولا خالد ولا جعفر وان اشخاص هذه العين الواحدة لا تتناهى وجوداً فهو
وان كان واحداً بالعين فهو كثير بالصوت والاشخاص]

[و حديقاتيك (ادعوني استجب لكم) قوطي بوندة . عمه نقاط ، واذا سألك عبادي
عني فاني قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان) يورسي . زيا مجيب ، آنجق كندينه سنده
سؤال ايده اولديغي وقتده ، اولور ؟ صرنقده داعيك عني ، مجيب عني
سؤال ايده اولديغي وقتده ، اولور ؟ صرنقده داعيك عني ، مجيب عني
ايده . امدى صوتيرك اختلافنده فرق يوقدر . آنلر بلوشك ايكي
صوتدر . بوصوتلرك هيسي ، زيد الحضاى كبيدر . امدى معلوم مدركه
محمد زيد ، شخصاً بر حقيقتدر . ومحمد آنك أبى ، آياغمك وباشك
وكوزيك وقاشك صولتى وكلدر . بو ايكيسى عمه ، كثير اولان واحددر .
صوتيرايه كثيردر ؟ عين ايله واحددر . و بلوشك عين ايله واحد اولان انسانه
كثيردر ؟ كثيردر . بلوشك ايتمزكه محمد عمرو ، زيد وكلدر ؟ خالد وكلدر ؟
كثيردر . و بلوشك ايتمزكه محمد عمرو ، زيد وكلدر ؟ خالد وكلدر ؟
محمد ده وكلدر . و محمد بو عين واحده نك شخصاى وجوداً متناهى وكلدر .
محمد ده وكلدر . و محمد بو عين واحده نك شخصاى وجوداً متناهى وكلدر .
امدى انسانه ، صرنقده عين ايله واحد ايده ، اوصوت واشخاص ايله
كثيردر .]

يعنى عمه نقاط حضرتلرينك (بكا دعا ايدكز ؛ سزه اجابت ايده يم) يورسى بو قبيلدن
يعنى امر وجودك مؤثر ومؤثر فيه نقطه اولديغى كوسترر . وكذا عمه نقاط (بنم دوندرم
كا بنده سؤال ايدر . امدى بن قريبم . بكا دعا ايتديكى وقت ، داعيك دعاسنه اجابت ايدم)
يورسى . بو اده بالطبع بر دعا ايده بر ده دعايه اجابت ايده موجود اولمه لازمدر .
عبد دعا ايتديكى وقت ، آنك دعاسنه حقه تأثير ايده . بناء عليه عبد مؤثر فيه اولور .

اولديغنده نسانه وهم ايله تشبيه ايده ولسانه عقل ايده رك تنزيه ايدر وسوللر ايله شرايعك اجابه اتميه كيسه لره كلمز ، بونر وهم حرف ايله قاريشيه عقل صاحبلره اولديغنده وهم اونه يه وهم ايله حكم ايده اويله نظر فكرى ايله تخيل ايدرلر . فزياده كندوسنى تجلينك اعطا اتديكى صورتله الله تعالى اونه يه محال كورمدى يعنى نظر فكرى ايله تخيل ايدوب دركه (بطل فزياده ظاهر اولمز بوصورتده حقك تجليسى محالدر .) فى الواقع عقلنك ايجاب اولمز بونتيجه اصابتى ايدر وكنه نفس الامرده هيچ جميع صوره منجلى اولديغى وسوللر ايله شرايعك كتوردكى شى وهم ايله تشبيه اتمكدنه عبارت بولديغى جزئه وهمك تشبيه اتميه لزوم كلمكدنه وهمك باطل ايدر ؛ نتايجنده وهم اونه يه وهم ايله حكم اتميه اولور ؛ زيرا شرايعه ايمان ايتمكدنه بوصورطه دوشمك حالنه بركه كندى نفسنده غافل اولديغى ايچون ، او فرقه واردر اما وهم آنده مفارقه كلدر يعنى فزياده كوردكى شئ حقك شانه غير مناسب تخيل ايدوب نابجا اوصورتده تنزيه ايله حكم ايدوب واو كوردكى شئ وهم عمل ايتدى وآنده برى اليدى . ح هذا وهم كفلسفه آرياسى . بلكه بحكم كفلسفه حاكم اولمز وهم نده . فقط نفسنده وهم كفلسفه آرياسى . بلكه بحكم كفلسفه حاكم اولمز وهم نده . فقط نفسنده وهم كفلسفه آرياسى . بلكه بحكم كفلسفه حاكم اولمز وهم نده . فقط نفسنده غافل اولديغى ايچون حكم ايتزدى ؟ اگر نفسى بيلديغى بولمه حكم ايتزدى ؟ بلكه حكم ايتمكدن خالى دكلدر . فزياده كوردكى صورتله موافقه اوصورتده حكم ايدردى ؛ زيرا كون كندى نفسى وكون باشقه شئ نفسى ، هويتى حقك غيرى دكلدر . جميع مواطنده حقك هويتنده خارج هيچ شئ بوقدر .

[ومن ذلك قوله ادعوني استجب لكم قال تعالى واذا سألك عبادي عني فاني قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان اذ لا يكون مجيباً الا اذا كان من يدعوه وان كان عبده فلم يختلف في اختلاف الصور فيها صورتان بل ذاته وتلك الصورة عين المجيب عين الداعي لزيد فمعلوم ان زيداً حقيقة واحدة شخصية وانه صور كثيرة لا تحصى وله أسماء ولا عين ولا ماهية فهو الكثير الواحد الكثير ليست صورة جله ولا أسره ولا عينه ولا ماهيته

امدی سلطانه قهرك ، بوصورتده كلدیكی شیئه ناجتك اولمز عاقل اونی هیچ ایتمیه بلدیر. زیرا آكا سؤیلنه جك ، وعیدلرینه كلنجه ، وهم اونی وهم ایله حكم ایدر. بویله اولنجه نظر فكری تخیل ایدر. تحقیقا او زیاده بوتجلیات اعطا ایدیكی شیئ الله اونی محال كوردی . حال بوكه بوندن وهم ، كندی نفسنده غافل اولدیغی ایچون ، تصور اولمدیغی هیئتلره آكا مقابله دكلدر .]

یعنی عقل سلیم كه عقاید فاسده دن صافی و فطرت اصلیه ولطافت الهیه اونی اولمز قلبدر . بویله بر قلب صاحبی اولمیكه ، یا مجلای طبعی بولنانه صورتده انسانیه ده تجلی الهی صاحبیدر . یعنی بوتون عضویه انسانیه ده كشف وعیان صاحبیدر شو حالده اولمیه ، بزم دیدیكمز بیلیر وبزی بولنده ونوفق غیر لیزنده حقلت صورتده ظهوری بایه ایتمه و امر وجود مؤثر ومؤثر فیهه منقسم اولمیه ایدك كشف وشهود ایله بو دیدیكلرمزك حقیقتی بیلیر و یا خود اوعقل سلیم صاحبی ، تجلی صاحبی اولمیه یسوالده واهل كشف ویقین وآثارك اوزرینه منقاد اولمیه و بو وصفده اولمیكه مؤمن مسلمدر. نتكم ابو بكر عبد بزم دیدیكمز حقیقتی كشفاً وشهوداً نطلع اولمیه بایه ایمانه ایدر . نتكم ابو سعید الخدری رضی الله عنهنه روایتی اولنانه اوزره بر حدیث صحیحده حقلت صورتلرده تحول ایتمیلی بیانه بولنمشدر / یعنی قیامتده رب العالمین تبارك وتعالی حضرتلری برادنی صورتده تجلی ایدیجك بزلرك یكزمی دیه آنكه بزسنه الله دیه جیننه و بدالله هیچ شئ تشبیه اینیه دیرلر بوحالی ایكی ویا اوچ دفعه واقع اولمشدر. نتیجه الله ذوالجلال حضرتلری آنلرك اعتقادلرینه صورتنده تجلی بوردقدن صكره بزم بیلمه دیكلری كندی كشف وعیانه صاحبی بولدقلرینی صورتنده تجلی بوردقلرنده اولدیغنه ایمانه ایدر . نتیجه عبد صمد كرك عالم مشاهده وكرك عالم غیبده رؤیت مسلم وهی بولنمه بویله اولدیغنه ایمانه ایدر . امدی حقلت صورتده تجلی ایتمكنه هیچ بر سوله عالم تعلقه صورتده متجلیدر . امدی حقلت صورتده تجلی ایتمكنه باعث ؛ ایمانه ایدیه عاقل كه ، حقلت زیاده كورنمی صورتده تجلی ایتمكنه باعث ؛ وحقلت صورتده تجلیسنه مؤمن بوصورتده آنك اونی الیته سلطانه وهم حكم ایدر . وحقلت صورتده تجلیسنه مؤمن

امدى سطا بر واردِ يعنى تأثيرِ جمعه واردِ اولديغى وقتده ، سز هر شيئ كندى اصلنه الحاده ايتمك
شكلا وجود وعلم وقدرتك كبى كلمات الهيه واردِ اولوب ، بونر حضرت الهيه دن واردِ
اولمسه اولر حضرتنه سز اوكلاوت كندى اصلى اولان حضرت الهيه يه الحاد ايله وفقر وعجز
وآجزلغه وحدسزلغه كبى نقائص كونيه واردِ اولوب ، بونلر عالم اعتقاده واردِ اولمسه
اولر جهتدن سز ، او نقايصى كندى اصلى اولان عالمه نسبت ايله ؟ نيچون واردِ ابداً
بر اصلدن فرع اولمه لازمدر . يعنى واردِ ، مؤثر و يا مؤثر فيه اولان اصلك كلديه
بر فرع اولور . وهر ايكيسنده اصلى رضى بالبوره ذكر اولديغى اوزره حقدن واكر
حقك مؤثر فيه اولمسى فضل اولور ديه جعل اولونسه ، حديثك قرب نوافلى تأمل
ايتك . نيچون عبد طرفندن واقع اولان نوافل جهتده تأثير ايدوب حقك سبب محبتى اولور
ايتك . نيچون عبد طرفندن واقع اولان نوافل جهتده تأثير ايدوب حقك سبب محبتى اولور
ايتمه جنابِ شيخ رضى الله عنه مثلا اولمدن اول ايراد ايدوب جوابنى كه محبت الهيه ، عبد جانبندن
واقع اولان نوافلدن منبعث اولدى . بويله اولمغه محبت الهيه واردى ، نوافلدن عبارت
واقع اولان نوافلدن منبعث اولدى . بويله اولمغه محبت الهيه واردى ، نوافلدن عبارت
اولان مؤثره ، جهتدن بوطنمه مؤثر فيه آيه سز حال اولان بر اثر در .
وجهه بو محبت الهيه دن ناشى ، عبدك سمعى وبصرى وقوائى اولدى براثر نسبتله عبد
نك سمعه اولديغى براثر مضمونك سز شرعه اجمه ايمك بوطه اصلا انطباق يوقدر
و آكر انطباق ايدرسك سكا مؤمن دينز ؛ نيچون انطباق ايتمه اولورسك .

[واما العقل السليم فهو اما صاحب تجلئ الهى فى مجلى طبيعى فيعرف ماقلناه
واما مؤمن مسلم يؤمن به كما ورد فى الصحيح ولا به من سلطان الوهم ان يحكم
على العاقل الباحث فيما جاء به الحق فى هذه الصورة لانه مؤمن بالغيب واما غير المؤمن
فيحكم بالوهم على الوهم فيتخيل بنظره الفكرى انه قد احال على الله ما اعطاه ذلك
النجلى فى الرؤيا والوهم فى ذلك لا يفارقه من حيث لا يشعر لغفلته عن نفسه]

[وعقل سليم كلجه ، امدى او ، يا مجلى طبيعيده تجلئ الهى صاحبى ، تو حالده بزم
ديديكمز شيئ قالمز . ويا خود مؤمن مسلم ديدكمز آكا ايمان ايدر . نه كه حديث صحيحده وارد اولديغى

وهو وجود وهرحال وجميع ممكنات مؤثر فيه اولان رضى ، آنجه عالم ديكر حقات ظاهريه . اثبته امر وجودك مؤثر ايله مؤثر فيه انفكاى بوحكمة انباسيه نك رضى وبنده سى اولدى . بزا آنجه بوانقسام حقله عالم بنيه وك مناسبتى تفهيم ايه .

سؤال

جناب شيخ اكبر رضى الله عنه فتوحاتنه ميدانه نقلاً فص زكرياويه (محققه اثر ، موجود ايجون وكل ، آنجه معدوم ايجون واقع اولمز . وهر نقد موجود ايجون اولمسى ده معدومك ممكن اولمسى جهتيله در) جوابنه ايدى . حال بوكه بوراده اثرك وجودى اضافى معدومك ممكن اولمسى ايله موجود اولان عالم حقنده واقع اولديغنى بيانه جور . بوايكى كلام بيكديكرينه مخالف اولمازمى ؟

جواب

فص زكرياويه مثال ايله ايضاح اولديغى اوزره ، اثرك معدوم ايجون اولمسى مرتبة احديته كوره در . بزا مرتبة احديته ذات احديتك جونه نسبى كندى ذاتنده محو وستهلك وموجود اولمسى جهتيله در . بوراده تأثير ، اثر نسبه عدميه نك ، وجوده استعداداتى معدومدر . بنا عليه بوراده تأثير ، اثر نسبه عدميه نك ، وجوده استعداداتى ممكن اولمسى جهتيله در . صاحب نسبه اولان حقنده وجودى طلب ايتكلرى وقت ، حق طرفندن (كن) قولنك صدورنى ايجاب ايتديكندن عبارتدر . (كن) قولنك صدورنده عبارتدر اولان اثر ، هر نقد وجود حق ايجون ثابت اولديغى وده ، بو ثبوت ، معدوم اولان اثر ، هر نقد وجود حق ايجون ثابت اولديغى وده ، بو ثبوت ، معدوم اولان نسبه نك ممكن اولمسى جهتيله در . بوراده تأثير ايسه ، مرتبة واحديته كوره در . وحدة واحدى الاسماء والصفاتدر . وبو مرتبه ده اسمى (الله) در . وبو مرتبة الوهيت ، فعال اولان جميع اسماء الهيه يه ومرتبة احكامنده اسمادن منفعل اولان جميع ممكنات حاصلدر . بنا عليه بوراده تأثير ، اسماء فعاله دن ، مظاهر منفعله يه در . بالجمله مظاهرى حاصلدر ؟ بنا عليه بوراده تأثير ، اسماء فعاله دن ، مظاهر منفعله يه در . بوجهله اولنجه ايكى كلام بيكديكرينه مخالف اولمايه . اولكى كلام باشقه بر حقيقتى وايكنجى كلام ايسه دكر بر معرفتى مشتمل اولمسيله اولور .

یعنی بوحکمت الهیه یک شی وخلاصه سی بودرکه وجود بوده اوده حصلت وجودیه
و بو وجود حسب الوقتیاه ایکی قسم منقسم. برسی مؤثر ودیگری مؤثر فیه
بناءً علیه (الله) دیمکله وقتة ، بو عبارهٔ عمومیه بکی مقابلین ایکی عباره اولدیغی فهم اولنه
برسی مرتبهٔ فعلیه ده عبارت اولوب مؤثر ودیگری مرتبهٔ انفعالیه ده عبارت بولنمه
مؤثر فیهدر. یعنی برمرتبه ده کندوسنده فعل حاصل اولور. دیگر مرتبه ده ارجاع اولنه
فعلی قبول ایدر. مثلا

شخص واحد صانع الذه بولنمه براقیچی فعل الله وضع ایتدکده ، صانع الله
فعل وضعک فاعلی وفعل الله دخی بوفعل وضعک قابلی اولور. حال بوکه بو
آلهه دیمک وجود واحده ده وقوع بولور. نتیجه: بو وجود واحده ده ایکی اعتبار
اولور که برسی مؤثر اولهٔ اعطا دیگری مؤثر فیه اولهٔ اخذ در. چونکه
مؤثر فیه دخی بیهه وجود اعطا ایدر.

مثال دیگر

انسانک ظاهری وباطنی وارد. حتی بزیا انسانک تعریفی ایتدیکمز وقت (
انسانک ظاهری وباطنی (هیولا) آنک ظاهری و(ناطقه) باطنیدر. امدی انسانک نفس ناطقه سی که
(هیولا ناطقه) دیمکله (هیولا) آنک ظاهری و(ناطقه) باطنیدر. امدی انسانک نفس ناطقه سی که
باطنه اولدیغی ایچون کورونمز بر اشیه بونفس ناطقه انسانک ظاهرینده مؤثردر. چونکه
انسانک ظاهری اولهٔ اعضا وجوارحی ، نفس ناطقه سنک حکمیه متحرکدر. مثلا
انسانک باطنی ، (هایه قالقه فکرینه محدکیتی اولده طاشونمقدت وارد.) دیر اوکیمده
قالقمغه اولهایه کیدر. باطنی جمیله غریتی ایدر. ایشته آنک ظاهری اولهٔ جسم مؤثر
فیه اولور. دیمکه انسانک وجودی واحدالعینه ایکی اعتبار آلنده بری مؤثر ودیگری مؤثر فیه
اولمه اخذ ایدیلمکده ایکی اعتبار وارد.

اشته بونلک کبی وجود عالمک باطنی وهویتیه. وهرایکیسی
واحدالعینه اولهٔ مرتبهٔ الوهیتک ایکی اعتباریه. نتیجه: بو وجه ده مؤثر الهه

دیمك اولور. وبو آیی متعدد اولکیسی مفصل ؛ ایکنجیسی مجمل. آده اولنده کی فرقه بودر. (الله) لفظی
مقتضای ایضاح، بالاده ذکر اولنمامه (یسئلونك، الله ؛ اعلم حیث یجعل رسالته) کلمه سنه متعلقدر.
زیرا (الله اعلم) دیلنمك، برسی هدیتی، دیکری ابتدائیسنده عبارتی اولمق آیی وجهله واردی. وبو آیی
وجهك حقیقتی وتنزیلاته تشبیه بیورمه دائر اولدیغی بوقاریده کچدی. جناب شیخ رضی الله عنه
حضرتلری ده بوذکر اولنمامه مضمون بیجه سنی بیانا: (الله اعلم) دیمك (الله) لفظی حقیقتده اشاره
متضمن اولدیغنه کوره بیجه برعباره دیمك اولمغله برابر حقیقتی متضمن اولمق اعتباریله کویا بیجه
بر عباره دیمك اولور. بو صورتده ظاهر اولان حقائق حقیقتی متضمن بیجه برعباره دیمك اولور.
آیه (الله) عباره سنك اشاره سی بودر. وبو اشاره یه اولکی متعدد کوره بالاده تفصیل اولندی

[ودرج هذه الحکمة وفصلها ان الامر ینقسم الی مؤثر ومؤثر فیه وهما عبارتان فالمؤثر
بکل وجه هو الله والمؤثر فیه بکل وجه وعلی کل حال وفی کل حضرة هو العالم
فاذا ورد فالحق کل شئ باصله الذی یناسبه فان الوارد ابداً لابد ان یکون فرعاً
عن اصل کانت المحبة الالهیة عن المتواضل من العبد فهذا اثر به مؤثر فیه کانه الحق
سمع العبد وبصره وقواه عن هذه المحبة الالهیة فهذا اثر مقرر لا تقدح علی انظاره
لثبوته شرعاً ان کنت مؤمناً]

[وبو حکمتك روحی وزبده سی: محفوظدر، مؤثر ومؤثر فیه مقسم. وآنلرك
مؤثر هر وجهله الحق الهدر. ومؤثر فیه هر وجهله وهر حاله وهر حضرته
عباره در. امدی بر وارد اولدقده، هر شئی آکا مناسب اولنه اصلنه الحاقه ایتمك
لازم کلور. امدی بر وارد اولدقده، هر شئی آکا مناسب اولنه اصلنه الحاقه ایتمك
زیرا وارد، ابدا براصلدن فرع اولمق لابدر. محبت الهیه عبدده نوافلدن اولدقده،
امدی بو، مؤثر فیه آده سنده بولنور. حق، بو محبت الهیه دن، عبدك سمعی وبصری
وقوای اولدی. نمایه بو، براثر مقرر دیمك شرعاً ثبوتندن طولایی، اگر مؤمن ایسك
سن آنی انظارایده مزسك]

یعنی بر کیمسه حق برصورتده ظاهر اولدیغی اوصافنك لوازمی وحقایق حقه نسبت اولنور. واوصافك لوازمی شکل ووضع ووجود کبی شیلردر. که بونلرك جمله‌سی حقه نسبت اولنماز. بوایسه عین تشبیهدر. بعده بورایه تعبیر ایدیلیکه عقل ونظر اعتباریله ، اوصافی حقدن کچوب دیکر (هو هو) حقدن منزهدر. بو هو حقدن مراد ، معانی ایسه ، اوصافی حقدن تنزیه ایدوب (هو هو) نابه‌لیه صورتنده تنزیه مجرد ایجابه ، فرقه وایفه‌سنه مناسب دکلدر. شو وشودر

(الناس نيام فاذا ماتوا فانتبهوا) بيوررلركه بونك تفصيلى فص بوسفيده كچدى
وكذا حضرت شيخ اكبر افندمز (انما الكون خيال وهو حق فى الحقيقه) بيوررلر بونك
تفصيليده فص سليمانيده مرور ايلدى امدى رؤياده بركيمسه حقى كورسه ، اوكيمسه حقى
كورمشدر. بو انظار اولنماز نته كم صلى الله عليه وسلم افندمز (رأيت ربى فى احسن صورة
شاب) يعنى (ربمى غايت كوزل كنج صورتنده كوردم) بيورر. وحق شبهه سز
بوكورلين صورتك عينيدر.

[فيتبعه لوازم تلك الصورة حقايقها التى تجلى فيها فى النوم ثم بعد ذلك يعبر
اى يجاوز عنها الى امر آخر يقتضى التنزيه عقلاً فان كان الذى يعبرها ذا كشف او ايمان
فلا يجوز عنها الى تنزيه فقط بل يعطيها حقها من التنزيه ومما ظهرت
فيه التشبيه فلفظ الله على التحقيق عبارة عن المرتبة الكلية التى هى مرتبة الالوهية
الجامعة للجمعية الاسمائية الفعالية والجمعية المظهرية الامكانية الانفعالية لمن
فهم الاشاره]

[امدى حقك كندوسنده تجلى ايلديكى اوصورتك لوازمى حقايقى حقه تابع اولور ؟
بوندن صكره ، آندن امر آخره عبور يعنى تجاوز اولنوركه عقلاً آنى تنزيه اقتضا ايدر.
امدى آنى تعبير ايدن كيمسه ، كشف ويا ايمان صاحبى اولورسه ، آندن يالكز تنزيهه تجاوز ايتمز ؟
بلكه آنك تنزيهدن و اوصورتده ظاهر اولان شيدن كه تشبيهدر ؟ حقنى آكا ويرر.
امدى الله لفظى ، اشارتى فهم ايدن كيمسه ايچون على التحقيق ، مرتبهٔ كليه دن عبارتدركه
اوده جمعيت اسمائيهٔ الهيهٔ فعاليه وجمعيت مظهريهٔ امكانيهٔ انفعاليه يى جامع اولان مرتبهٔ
الوهيتدر.]

اثر نقد - حقك تجلى ايدكى صورتلرك بعضيسنده واقع اولديغى كبى . وبعضه صورتلرك تفاضل استعدادى وتحقيقه برصورتده متجلى ، اوصورتلك استعدادى حكمنجه اولديغى ظاهر اولمق ايجون بو سترايله امر اولنمشدر . بنا عليه اوصورتلك حقيقتلك ولوازمنك اعطا ايدكى شى تجلى يه نسبتله اولغون . آندن لابد ؛ اويقوده حقى كوره بيلمك بوقانطه اولمانله برابر شك يوقدركه محققه حمد ، آنك ايچيندر .]

يعنى تنزيهده تشبيه وتشبيهده تنزيه ؛ ديمك اولديغى تقدير اتدكده علاوه برتعقلك يعنى نظر عقلى وبرهانى ايله استدلال ايدبيلمكدن ومعقولدن يعنى معقولاتدن نوعلك كوزى اولديغنه مانع حسى اولان پرده لرى هم قالديرمق ومانع عقلى اولان حجابات ايدبيرمكله برابر مشاهده ايله معقولدك هربيسى ، حقك كندولرنده تجلى ايدكى صورتلرده برصورتده وجوه آنده متجلى اولمق وشهيد وحاضر - فقط بو سترايله بتمايجه ستر ايله مستور اولمق نائره صورتلرك استعدادلرى آنده اولديغى وجه صورتده متجلى اولمق امر اولنمشدر . حقك اوصورتلك استعدادى حكمنجه ظهورى ، ظاهر اولمسيدر . چونكه صورتلر اسماء الهيه يك حقك اوصورتلك استعدادى حكمنجه ظهورى ، ظاهر اولمسيدر . چونكه صورتلر اسماء الهيه يك فظاهريتلرى واسماء الهيه دخى يكديگرينه فرقليدر . بنا عليه آنلرك ايجابات اولوب استعدادات دخى متفاوتدر . وحقك فظاهر اسماء اولوب صورتلرده ظهورى ، اوسماءك ايجابات اولوب استعدادات دخى متفاوتدر . بنابراين اوصورتلك حقيقتلك ولوازمنك اعطا ايدكى شى استعدادات مبنى اولديغندن بعضه كندوسنه استعداديله صورتده متجلى اولمق حقه نسبتله اولغون . بعضه يه آنجق همه كندوسنه استعداديله صورتده متجلى اولمق حقه نسبتله اولغون . بعضه يه آنجق همه كندوسنه استعداديله صورتده تجلى ايدبيلمك زوقاً بيلير . بنا عليه نفسنه نسبتله ايدكى شيء آكا منسوب قيلور . وبونلره ايله صورتلرى جنبه لرى تفاضل وتفاوتى سبيله هم ايچون حقدن هم نسبه وكون تنزيه ايله صورتلرى استعدادلرينك ظهورى لازمدر . وزياده صورتلرده ايله وتجليده صورتلرى استعدادلرينك ظهورى لازمدر . وزياده واقع اولمق بو وجهله تقطه برصورتلك زوقى بحسبله تبيين . عارف زياده واقع اولمق بو وجهله تقطه اولمق شيء ده بيلير . نيازا تقطه حقيقتده زوقا وحيالده نه كم صلى الله عليه وسلم انفز

الذى هو يسولان هوتيپ ويسولد حضت صوت اولسى حيثيته (هو العلم حيث يجعل رسالته) بنوع او ياتى زياده فيه حيث العلم .) كلامى ، تنزيهه وهم ايله عبه تشبيه اولدى . چونكه الله تعالى يسولان هوتيپ كبى هوتيپك يرنه وضع ايتدى . ذكر اولنان آيه وجهله اثبات وجهه علماء بنيده مشهور اولدى و عند الله اعلم وهله اولنده ، متشابه . اولدى وجهله . وجه هذه تاويله ، علماء ظاهر طرفنه قولايلقله قبول اولنوب اوزره متشابه اولدى وجهله . يسولد حضت صوت بروجه كلى . فقط نفس امرده كلام حضت وجهه يسولان هوتيپ ويسولد حضت صوت وجه كلى . اولدينى (وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى) واشبالى آيات قرآنيه شاهددر . ولكن آيت هذه ايكى وجهله رمى حقيقتدر . يعنى بروجهله مجاز وبروجهله حقيقت كلى . ولكن آيت مبيده ، اهل حقيقت عندنده ايكى وجهله حقيقت اولدينى هذه الدلائل الدالله آشكار مجاز اعتبار ايدلر . [illegible] اهل حقيقت عندنده ايكى وجهله حقيقت مبيده حضت . جناب شيخ اكبر رضى الله عنه بورادكى آيتده بو ايكى وجهله حقيقت اولدينه طولايله بزه ، تنزيهه تشبيه و تشبيهه تنزيه ايله قائل اولدى . يعنى حضت هوتيپ يسولان هوتيپك عينى اولمغه ، يسولدره اولمه تشبيه ، حضت هوتيپه اولمه تنزيه ايجوه و حضت هوتيپه اولمه تنزيه رضى ، يسولدره اولمه تشبيه ايجوه تنزيه ايجوه تاتى اولدى .

[وبعد ان نقل هذا فرضى السقا ولسذلك المجيب على عبد المنتقد والمعتقد وان كانا من بعض صوفيه ما تجلى فيرا الحوه ولكنه قد امرنا بالستر ليظهر تفاضل الاستعداد الصوفيه فان المتجلى فى صوفيه هو بحكم استعداد تلك الصوفيه فيضيف اليه ما تعطيه الصوفيه ولوازم لابد من ذلك مثل ما يرى الحوه فى المنام ولا ينكر هذا وانه لذلك حقيقة الحوه عينه]

[وبونك تقريرده حكمه بزعمه منتقد ومعتقد اولنده سوزى ايجا وجهى اسدال ايدن

حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ) معناسی : (آنلره برآیت کلدکده / رسل اللهه کلنك مثلی کلمدکجه
ایمان ایتمیز ؛ دیرلر . الله رسالتنی نره ده قیله جغنی بیلیر) بو معنایه کوره
(الله) قولی مبتدا و (اعلم) قولی خبردر . ایشته وجهك بریسی بودر .
خبریته کلنجه (واذا جاءتهم آیةٌ قالوا لن نؤمن حتی نؤتی مثل ما اوتی)
جمله سی ، بر جملهٔ تامدر . آنی تتمیم ایچون باشقه کلام علاوه سنه لزوم یوقدر
و معنا بویله اولور . (آنلره برآیت کلدکده ، کلن شیئك مثلی بزه کلمدکجه ایمان ایتمیز) دیدیلر
بنا : علیه (رسل الله) بو جملهٔ خارجنده قالیر . حال بوکه بو (رسل الله) بر جملهٔ ناقصه در .
تمام اولمق ایچون بر خبر ایستر . ایشته بونك خبری دخی (الله اعلم) قولنده کی
(الله) در . شوحلره عباره بویله اولور . (رسل الله ، الله . هو اعلم حیث
یجعل رسالته) یعنی (اللهك رسوللری ، اللهدر . او رسالتنی نره ده قیله جغنی
دها زیاده بیلیر) امدی بو جمله ده (رسل الله) مبتدا و (الله) آنك خبری
اولمش اولور . و (اعلم) قولی دخی ، مبتدای محذوف اولان (هو) نك خبری بولنور .
(اللهك رسوللری ، اللهدر) دیمك ، الله ، رسوللرك هویتی و رسوللر ، اللهك صورتی
اولمق اعتباریله ، رسل الله ، اللهدر دیمك اولور . نته کم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری
(من رآنی فقد رأی الحق) یعنی (بنی کورن حقی کورور) بیوردی ؛ زیرا رسوللرك
هر بری انسان کاملدر . و انسان کامل (الله) اسم جامعنك مظهریدر . و (الله) اسمی
تبوین اسماء الهیه یی جامع اولنجه انسان کامل دخی جمیع اسماء الهیه نك مظهری دوشر
ایشته (ان الله خلق آدم علی صورته) حدیث شریفنده بیان بیوریلان آدمدن مراد
انسان کاملدر . زیرا جمعیت اسمایه مظهریتندن طولایی حقك صورتیدر . و حق آنك هویتیدر .

بر وجه وارد. و اگر وجه ایکیسیده بوندہ حقیقت. بونك ایچون بز تنزیهده تشبیه ایله وتشبیهده تنزیه ایله قائل اولدق.]

یعنی شرایع، اوصاف حکم ایتدیکی شیله وارد اولدی واوصاف حکم ایتدیکی تنزیه وتشبیه. نه: علی شرایع، حقك ظاهر اولدیغی بر صفتدر، حقی خالی قیلمدی. زیرا بر صفتده حقك ظهوری لابددر. وآنك ایچون بو صفتك شونه، غیره تشبیهدر. نه کم خبر آیرمیده هوالظاهر بیوردی (الله الذی خلق السموات والارض فی ستة ایام ثم استوی علی العرش) وکذا (یدالله فوق ایدیهم) (الله یستهزئ بهم) ایشته بو آیات کریمه لرده کی استوا ویه واستهزا صفاته تشبیهدر. لکن بیله شریعت اوصاف حکم ایتدیکی تشبیهه وارد اولدی و شرایعك تنزیهی وحی، عقولك نفس الامری ادراك ایتدیکی وقتده. بونك ایچون هوکندی نفسی عقولك تنزیهده تنزیهه جوردی. ایشته شرایع تنزیه وتشبیهده بویله دیدی واوصاف حکم ایتدیکی شیله کلدی. بویله اولنجه اشکال کالمدی، اوصاف حکم ایتدیکی شیله کلدی. بویله بیلدی؛ یعنی مقتضای وحی ایله بیلدی وبالنتیجه وحی هوه، کلمه شرایع اوزرینه بیلدی؛ یعنی مقتضای وحی ایله بیلدی وبالنتیجه وحی هوه، او اشکال کاملدن تجلی ایتدی وهوه معرفتی، تجلی ایله ویردیکی وقتی، او کامل اولدیکیه نك معرفتی وحی کامل اولور. و او کامل وراثت طریقیله سولدی او کامل اولدیکیه نك معرفتی وحی کامل اولور. و او کامل وراثت طریقیله سولدی وسولدیرك سویلدیکی وحی اولور. نه: علی سولدی نه سویلدیسه، آلدیده آنی سولدی وسولدیرك سویلدیکی شرایع، اوصاف حکم ایتدیکی شیله کلمشدر. زیرا شرایع، اوصاف حکم ایتدیکی شیله کلدیکی (الله اعلم حیث یجعل رسالته) آیت کریمه وشرایع اوصاف حکم ایتدیکی شیله کلدیکی (الله اعلم) قولنده ایکی وجه وارد وحی مشهوردر؛ زیرا بو آیده واقع (الله اعلم) قولنده ایکی وجه وارد بریسی خبریه دیکری ده ابتدائیه. سویله کم بو آیات کریمه نك ابتدای نزولی: (واذا جاءتهم آیة قالوا لن نؤمن حتی نؤتی مثل ما اوتی رسل الله الله اعلم

ايله مقيدة . حقت نفسي انجعه تجلى وكشف شهودي ايله نور اولدقه
عقول بيلمز ؟ نيرا بوكي ذوات عنده معلومدر كه تشبيه وتنزيه آنجه ظاهر
وباطن ويتمز ايكي شأنه الهيك بر برينه نسبتي اعتبار يله سوزلرده . بوقه
تشبيه ايله تنزيه حقك حقيقة ايجوه ذاتيده ؟ چونكه ظاهر وباطنه اسملري
حقك شؤوناتي ذاتيه سيدر . وشؤوناتي ايسه آنك ذاتنك عينيدر ؟ بناءعليه
حقك شؤوناتي ذاتيه سيدر . وشؤوناتي ايسه آنك ذاتنك عينيدر ؟ بناءعليه
وجود جهتجه تنزيهي وحده تشبيهي جامعدر . بو حقيقة ايله انجه متحقق
زوقاً وشهوداً بيلمز نظر فكري ايله مقيد اولان عقول سؤال اولنديغي
وجهله جواب ايجاد ايدوب مشهي انجه حقيقتي برجاهه جوقدر .

[ثم جائت الشرايع كلها بما تحكم به الاوهام فلم تخل الحق عن صفة نظر فيها
كذا قالت وبذا جائت فعلمت الامم على ذلك فاعطاها الحق التجلي فلحقت بالرسل
ورائة فنطقت بما نطقت به رسل الله، الله اعلم حيث يجعل رسالته، فالله اعلم
موجه له وجه باخباريه الى رسل الله وله وجه بالابتداء الى اعلم حيث يجعل
رسالته وكل الوجهين حقيقة فيه لذلك قلنا بالتشبيه فالتنزيه وبالتنزيه
في التشبيه]

[بعده شرايعك هپسي ، اوهامك حكم ايتديكي شيلر كلدي . بناءعليه آنده ظاهر
اولانلر بصفته حقي خاطر قيلمدي . بويله ديدي وبويله كتردي . امدي امم بونك اوزرينه
بيلدي . بيلديكي وجهه آنده تجلي ايلدي . شول ورائة رسالة حقه اولدي
نايب عليه السلام رسالتك ظهر اولديغي شيلر ظهر اولدي . (الله اعلم حيث يجعل رسالته)
بن (الله رسالتي نره ده قيلمغني بك اعلم بيلير) . امدي (الله اعلم) موجهدر .
آنك ايجوه (رسل الله) ه ضم ايله بر وجه وارده (اعلم حيث يجعل رسالته) يه ابتدا ايله

امری کندی نفسی آنرک تزیهه تنزیه ایتدی ؛ زیرا آنلر بو تنزیه ایله حقی تحدید ایتمش
بوده ، بونک مثلی ادراکده . عقولک وقوعنده نادر]

یعنی بو (لیس کمثله شیء) آیتی تنزیه حقده نازل اولمش آیتک اعظمیدر . مع هذا اداة تشبیه
اولمش کاف بیله تشبیهده خطا دکلدر ؛ تنزیهدن بالاده ایضاح اولندی . امری الله تعالی
حقک نفسی بیله علمانک اعلمیدر . یعنی کندی نفسی قولرینک علما سنده البته دها
زیاده بیلیر . حال بوکه هیچ مقاله خطرینک کندی نفسنده بالفعل بولندیغی ، آنجه عقل
عقل دخی حکمیله واقع اولمش تنزیه و تشبیهده بزم ذکر ایتمکمز شیئدر . آندن صکره
هو تعالی (حاله بالفعل عما یفعله) یعنی (سنک بیلدیک اولمش بالفعل وصفیله دکل
سنده تزهدر) بوردی . حال بوکه خلائقک آنجه عقلانیک اعطا ایتدیکی وصفیله
توصیف ایدرلر . بنا علیه هو تعالی کندی نفسی خلائقک عقلانیه اجرا ایدیکی تنزیه
تنزیه بوردی . چونکه عقل ایله تنزیه ایتمک حقی تحدید ایتمکدر . زیرا عقلانیه تنزیه
ایتمک (هیچ ، جوهر وعرض دیمکدر) دیمکدر . حال بوکه عالمده
بولنان (هیچ) شی محدود اولمغله هیچ بر شی تنزیهدن خارج دکلدر . دیمکدر که وقتا هو بزنده
شی هیچ بر حقیقت محدودی باشکه دیمک اولور ؛ زیرا
هیچ . چونکه هیچ بیتمک حقیقت محدودی باشکه دیمکدر . حال بوکه هو حقنده
تکدیر تنزیه ایتمک ایچون اکی شیئک باشته دیلو تنزیهی تحمیل دکلدر . حال بوکه هو حقنده
تکدیر تنزیه ایتمک ایچون اکی شیئک باشته دیلو تنزیهی تحمیل دکلدر . حال بوکه هو حقنده
تحدید ایتمکدر . بلکه هیچ وجود مطلق لطیفک جمیع اوصافنه مرتبهٔ کنافته تنزلندن
تحدید ایتمکدر . بنا علیه او لطیف ایله بو کثیف بیتمک بینده تعبیر
محمول کلمه بر وجود اضافیدر . بنا علیه او لطیف ایله بو کثیف بیتمک بینده تعبیر
محمول کلمه بر وجود اضافیدر . بنا علیه او لطیف ایله بو کثیف بیتمک بینده تعبیر
تحمیل دکلدر . اثنه بیتمک ایچونه هو کندی نفسی خلائقک تنزیه عقلیسنه تنزیه
ایتمکدر . و حقک کندی نفسنه بیلدیک تنزیه ایچون ، حقک کندی نفسی ادراک
ایتمکدر . و حقک کندی نفسنه بیلدیک تنزیه ایچون ، حقک کندی نفسی ادراک
ایتمکدر . زیرا عقولک بشریه نظر فکری
ایتمکدر . زیرا عقولک بشریه نظر فکری ایتمکدر . زیرا عقولک بشریه نظر فکری
ایتمکدر . زیرا عقولک بشریه نظر فکری ایتمکدر . زیرا عقولک بشریه نظر فکری

آنك ايجوه اثبات ايديكك كى اولمق كافرى مرتبهٔ احمقيده آلمه نفى اولنور. بوده تنزيهدر. بويله اولنجه هم مقابلى قرآنه كريمده (ليس كمثله شئ) جوزى وبو آيده هم تنزيه وهم ده تشبيه ايتدى شمديكه (كمثله) ده كى كاف زائد اعتبار اولنورسه آنك مثلى يوقى ديمك اولور. بو معنايه كوره مماثلت نفى اولنديغى ايجوه بو تنزيهدر. واكر كاف زائد اعتبار اولنميه (مثل) معناسنه آلينرسه معنى (آنك مثلنك مثلى يوقى) ديمك اولور. بو ايجوه تشبيه اولور. بو سببدن دولايى حقك مثلى اثبات وبعده بو مثلك آنك مثلنه بكزه مسى جهتيله بو آيه تشبيهدر؛ يوخسه حقك مثلى اثبات وبعده بو مثلك آنك مثلنه بكزه مسى نفى اولنور. ايشته اثبات مثل تشبيه اولور وبو مثلك بكزه مسنك اوسلده نفى تنزيهدر. بو سببدن (هو السميع العليم) تنزيهده تشبيه وتشبيهده تنزيه اولور. آيده هذه جهتلرى حضرتنك (وهو السميع البصير) بيورمسى بونكله ده تشبيه ايتدى؛ يوخسه بو كلام ايشيدنلرى وقت، ايشيدنلرده جهتلرى خلقه بكزه ديكى معناسى آكلاشيلير. ايشته بو تشبيهدر؛ فقط فهم خواصه وكوچيلكده حقك خلقه بكزه ديكى معناسى آكلاشيلير. ايشته بو تشبيهدر؛ فقط فهم خواصه كوره بو آيه دخى هم تشبيهدر وهم تنزيهدر. تشبيه تابع اولديغى ذكر اولندى؛ تنزيه تابع كوره بو آيه دخى هم تشبيهدر وهم تنزيهدر. تشبيه تابع اولديغى ذكر اولندى؛ تنزيه تابع اولمسى دخى بودر كه (هو) ضميريله اولان ذكرى (سميع وبصير) كلمه لرينك حرف تعريفيله كلمه سنه مضاف اولمه ويوخوده معنى (سميع وبصير اولان آنجق حقدر. باقى سميع وبصير يوقدر) ديمك اولور. بوده تنزيهدر.

[وهى اعظم آية نزلت فى التنزيه ومع ذلك لم تخل عن تشبيه بالكاف فراعلم العلماء نفسه وما عبر عن نفسه الا بما ذكرناه ثم قال (سبحان ربك رب العزة عما يصفون) وما يصفونه الا بما تعطيه عقولهم فنزه نفسه عن تنزيهاتهم اذ هى دون ذلك التنزيه وذلك لقصور العقل عن ادراك مثل هذا]

[وبو، تنزيه حقنده نازل اولان آيلرك اعظميدر. وبونكله برابر كاف سببيله تشبيه ده حاصل اولمشدر. ايشته او كندى نفسنه اعلم علماءدر. حال بوكه انجق بزم ذكر ايتديكمز اوطاقدى. ايشته او كندى نفسنه تعبير ايتدى. بعده (سبحان ربك رب العزة وصف ايتمكله كندى نفسنه تعبير ايتدى. بعده (سبحان ربك رب العزة وصف ايتمكله كندى نفسنه تنزيه ايتدى. حال بوكه آن آنجق عقللرينك احاطه ايتديكى شيئه وصف ايدرلر. شيئه تنزيه ايتمزلر. ديمك. حال بوكه آن آنجق عقللرينك احاطه ايتديكى شيئه وصف ايدرلر.

زیرا عاقل ، هر نقدر آنك عقلك ، بالغ اولدیغی شیئه بالغ اولدیره ده ، آنك اوزرینه وهمك
حکمنده وعقل ایتدیکی شیئده تصوره خطا وکلور . امدی وهم ، بوصورتله کامدهٔ انسانیه ده
سلطان اعظم . وشرایع منزله رحمی آنکله کلدی . بونك اینجه تشبیه ایتدی وتنزیه ایتدی
تنزیهده وهم ایله تشبیه ایتدی وتشبیهده عقل ایله تنزیه ایتدی . نتایجك کلی ، کلیه
مرتبط اولدی . امدی تنزیهك تشبیهده وتشبیهك تنزیهده خطا اولمسی ممکن وکلور .
نتایجده الله تعالی (لیس کمثله شیء) دیدی . تنزیه وتشبیه ایتدی (وهو السمیع البصیر)
دیدی ؛ تشبیه ایتدی]

یعنی وهم ، مدرکات عقلیه اوزرینه تنزیه وتشبیه ایله حکم ایتدیکی اچیون ، بونلرك عنصریه انسانیه ده
اولمسی ، عقولده وهاقوی اولدی ؛ زیرا عاقلك عقلی ، نه قدر کامل واصل اولورسه اولسون
اوهام ، عقولدن وهاقوی اولدی ؛ زیرا عاقلك عقلی ، نه قدر کامل واصل اولورسه اولسون
نه وهم منتهی اولور . وعاقل وهمك احاطه مغده قوتیلمز . وآنك مدرکات عقلیه سی حدود وهمیه
مجرد قالمز ؛ بنا علیه وهم بوصورتله کامدهٔ انسانیه ده سلطان اعظم . وشرایع منزله
عالم کون انسان اچیون کلدی و وهم دخی انسانه اوزینده سلطان اعظم ؛ شرایع دخی وهمك
حکمیله نازل اولدی . بونك اینجه وهم تشبیه وتنزیه ایتدی یعنی شرایع مقام تنزیهده
تشبیه نازل اولدی . بونك اینجه وهم آنجه حس ایله ده معلومك جزئیاتك ادراکنی
انسانه وهم ایله تشبیه ایلدی زیرا وهم آنجه حس ایله ده معلومك جزئیاتك ادراکنی
اعطا ایدر . اوهم متخیله وکذلك متفکره معاونه وجسم وجسمانی وبالخود خیال وبالمظان
اوطاقده منزه اولمقدن طولی بوجود تصور ایدر . بوایله عین تشبیهدر . وکذا شرایع مقام
تشبیهده انسانه عقل ایله تنزیه ایدر ؛ زیرا عقل ، وهمك اثبات ایلدیکی غلطلرینی
تنزیه انسانه عقل ایله تنزیه ایدر ؛ زیرا عقل ، وهمك اثبات ایلدیکی غلطلرینی
معاونهٔ کلیه یی مجرد قیلور . بنا علیه تشبیهك کلیسی تنزیهك کلیسی وتنزیهك کلیسی
تشبیهك کلیسی مرتبط اولدی وبالنتیجه تنزیهك تشبیهده وتشبیهك تنزیهده خطا اولمسی ممکن
وکلور . زیرا سنك آنی تنزیه ایتدیکك نقایصك کافهسی ، آنك مراتب کونیه ده
ظهوری عدمه آنك ایچون ثابتدر . حال بوکه بوتشبیهدر . وسنك آنی تشبیه ایتدیکك

آنده تنزیه ایستوده و حقك وجودنده باشقه برموجود اثبات ایتمزکه وصمیله حقی
آکا تشبیه ایلسوده. حق کندی نفسنی نزه ده تنزیه وتشبیه ایتمه ایسه،
اوده آنی اویاندره تنزیه وتشبیه ایدر. آنك تنزیهی نظر عقلیت وبرهانی تنزیه یکی
کلی، تجلیات اعطا ایتدیکی تنزیه حقیقیدر. وتشبیهی حق شهودی وکشفیدر. یعنی شاهده
مشتمل. واکثریه وجود حقك صور طبیعیه وعنصریه ده ظهوراتیه سرایه ایتدیکنی کورور
وآنك نظرنده هیچ بر شی قالمازکه اوصورتك عینی حقك عینی کورسوده بونلرده
صورتك عینی، حقك عینی کورور. البته حقك کندی نفسنی تنزیه وتشبیه ایتدیکی مرتبه ده
صورتك عینی، حقك عینی کورور. اویله بر معرفت تامهٔ کامله درکه جانب حقده
بوکیه نه حق تنزیه وتشبیهدن اویه بر معرفته حکم ایدر. وادهامك هیچ بری بو معرفته حکم ایدمز.
منزل اولیه شرایع بو معرفتی کتیرمشدر. وادهامك هیچ بری بو معرفته
یعنی نظر عقلی تابع اولیه اهل ظاهرکه قوهٔ وهمیه صاحبلریدر. آنلرك همیسی بو معرفته
حکم ایدیلمه نیه وهم، مطلقه حقه تقیید ومعتقدهنده وهمی اطلاقه ایله حکم ایدر.
حکم ایدیلمه نیه وهم، مطلقه حقه تقیید ومعتقدهنده وهمی اطلاقه ایله حکم ایدر.
وکذا موجودك عدمنه ومعدومك وجودنه حکم ایدر. کرچه شرایع تنزیه وتشبیه
اوزره واردر. فقط بونلرده افراط وتفریط جائز کلمز. بلکه تنزیه تجریده
تشبیه وتشبیه تجریده وتنزیه اتیه لازمدر. بوسبحك تفصیل وضع نوعیده مرور ایتمشدر.

[ولهذا کانت الاوهام اقوی سلطاناً فی هذه النشأة من العقول لان العاقل
ولو بلغ فی عقله لم یخل عن حکم الوهم علیه والتصور. فیما عقل فالوهم هو السلطان
الاعظم فی هذه الصورة الکاملة الانسانیة وبه جائت الشرایع المنزلة فشبهت ونزهت
شبهت فی التنزیه بالوهم ونزهت فی التشبیه بالعقل فاربط الکل بالکل فلم یمکن ان یجاوز
تنزیه عن تشبیه ولا تشبیه عن تنزیه قال تعالی (لیس کمثله شیء) فنزه وشبه (وهو السمیع
البصیر) فشبه]

[وبونك ایچون اوهام، بونشأت انسانیه ده، غلبه عقولدن لها قوی اولدی

كذى نقيضه اولدغى وقت ، علومى نظر عقليه ده آليه . بو سبله ده آنك الله تعالى يه معرفتى تشبيه اوزره كل تنزيه اوزره اولور . نه كم عقل نظريدغيه تابع اولان علما ، ظاهر رضى تشبيه ده اوكلوب تنزيه ايدر لر وآنلرك تشبيه ده دوقلرى يوقدر .

[واذا اعطاه المعرفة بالتجلى كملت معرفته بالله فنزهه (*) فى موضع التنزيه تنزيهاً حقيقياً لا شبيهاً وشبهه فى موضع التشبيه تشبيهاً شهودياً كشفياً ورأى سريانه الحق بالوجود فى الصور الطبيعية والعنصرية وما بقيت له صورة الا ويرى عين الحق غيطه وهذه المعرفة التامة الكاملة التى جاءت بها الشرايع المنزلة من عند الله وحكمت بهذه المعرفة الاحكام كلها]

[والله تعالى آكا معرفتى تجلى ايله ويرديكى وقت ، آنك معرفت الهيه سى كامل اولور . تنزيه ايله موضع تنزيهده ، تنزيه حقيقى ايله تنزيه ايدر . تنزيه سى ايله كل ، وتشبيه نايله موضع تشبيهده ، تشبيه شهودى وكشفى ايله تشبيه ايدر . وصور طبيعيه وعنصريه ده موجود ايله سريانى كورور . وآنك ايچون برصورت باقى قالماز ، الكم آنك عينى حقك عينى كورور . ولو ، الله طرفندن منزل اولان شرايعك كتيردكى معرفت تامه كامله در . واولهاك كليسى بو معرفتله حكم ايدر]

يعنى الله تعالى عقله معرفتى تجلى ايله ويردكى وقت ، آيرقه او كذى نظرنده قويتيلوب معرفتله نقض اولان تنزيه اوزره اولمايوب ، بلكه اطلاقه اوزره اولور . جنابك تجلى ايله اولان معرفتى ، حق تقييد وتحديد ايتمز نايله آنك معرفتى كامله اولور . شواكلم بو عقل ، حق تنزيه موضعنده رضى كذى سنك شاهده سى وكشفى اوزره تشبيه تنزيه ايدر . وتشبيه موضعنده رضى كذى سنك شاهده سى وكشفى اوزره تشبيه ايدر ؛ يعنى حقك وجودنك غايتجه بر وجود وصورة شاهده ايتدكه حق

(*) داود قيصرى وقاشانى نسخه لرنده (فى موضع و شبهه فى موضع) وبابا افندى نسخه سنده (بموضع و شبه فى موضع) واقعدر . شبه ، بعضه غايه ويوسفى نسخه سى اوزره بايلشدى .

اوعال صاطیه یکونیک صوتیه . نیزا انبیا علیهم السلام هر بیرینه بر مذهب مخصوص
وطریق خاص اولوب بوطریقه کوره ده بر مرکبی وارده . ولو خصوصیتی وحی آنک استعداد زاتیسی
مقتضیجه ده . نه کم جناب شیخ رضی الله عنه فص صاطیه (من الآیات آیات الرکائب . وذلک لاختلاف
فی المذاهب) بیورمق بوجهتک تفصیلی اراده بیورمشدر . آنک آشنده اوطورسن ، حضرت
الیاس اوزرینه حرارت شوقیه غلبه سی ولوب قوه استیلاسی صوریله . وآنک آشنده اوطورسن یعنی
جبل آشنده وآنک آشنده صوراولیشی حضرت الیاسک تعینک وحالتک کمال طاقته اشارتدر .
نیزا ایما به ایعه نک الطمع حرارتدر .

امدی جناب الیاس اومرکوبه کوره یک وقت ، اوزرینه بندی وآنده شهوت ساقط اولدی
یعنی شهوت ، بوتعینه کثیفه ایجابا تندی . حال بوکه او قطف اجنبیه ایدی . نایله جناب
نیزا شهوت ، بوتعینه کثیفه ایجابا تندی . حال بوکه او قطف اجنبیه ایدی . نایله جناب
الیاس شهوتنی عقل مجرد اولدی . بوسببه طولایی شهوت نکاح وغضب وکبر وحسد کبی
الیاس شهوتنی عقل مجرد اولدی . بوسببه طولایی شهوت نکاح وغضب وکبر وحسد کبی
اخلاق نفسانیه دن متعاوه اولدیغی شیئه ، او حضرت تعلق قاطدی . نیزا بونلرک محلی
تعینه کثیفه ومحل قوا بیجه بالطبع حاکم وحی قوا تدر .

[فکانه الوجه فی هذا فکان علی النصف من المعرفة بالله فان العقل اذا تجرد لنفسه من
حیث اخذه العلوم عن نظره کانت معرفته بالله علی التنزیه لا علی التشبیه]

[امدی هو ، الیاسده منزه اولدی . بنابراین معرفت الهیه ده نصف اوزرینه اولدی
یعنی هو ، مقام عقلی اولدی جناب الیاسده منزه اولدی . چونکه حضرت الیاس ، شهوتنه
مجرد اولوب روح مجرد حضرتلرینه قالدی وشهوتنه مجرد اولدی ملائکه وارواح وعقولدن معرفتی
تنزیه اوزرینه اولدیغندن آنده وحی تنزیه ظاهر اولدی نته کم ملائکه (ونحن نسبح بحمدک
ونقدس لک) دیدیلر . وتنزیه معرفت الهیه دندر یا ربیه . نیزا عقل ، مجرد اولدیغندن

نزول ایه‌ی جدید. فقط بو نزولدن تناسخ وطحنه دوشولمسنه نیز تناسخ، وحده بر بدنده مفارقتدن صکره آیه‌ی دیگر بر بدنه تعلقنه طیاشمه. وبو اعتقاده کوره وحی جدید حیاتی تعلق دائیدر. حال بوکه ادریس علیه السلام الیاس اسیله تزول ایدوکی کبی الیاس علیه السلام تعالیه عروج صورتیله اوجه نازل اولان ادریس علیه السلام دکلدر. بلکه الیاس علیه السلام تعالیه عروج صورتیله اوجه نازل اولان ادریس علیه السلام دکلدر.

[وکان الیاس الذی ظهر ادریس قد مثل له انفلاقه الجبل المسمی (لبنان) من اللبانة وهی الحاجة عن فرس من نار. وجمیع آلیة من نار. فلما رآه رکب علیه فسقطت عنه الشهوة فکان ملکا بلا شهوة فلم یجب له تعلق بما تتعلق به الاغراض النفسیة]

[وادریس اولمق الیاس، حاجت معناسنه کلمه لبانه دیمکدر. انفلاقی آتشده برآت اوجه تمثل اولدی. وآنك جمیع آتی آتشده ایدی. امری وفکری آنی کوردی؛ اوزرینه بیندی. آنده شهوتی ساقط اولدی. بو یله اولنجه شهوتسز عقل اولدی. بناءً علیه اغراض نفسانیه دن کندوسنی منعلق اولدیغی شیئه آنك ایچون تعلق اولدی. بناءً علیه اغراض نفسانیه دن کندوسنی منعلق اولدیغی شیئه آنك ایچون تعلق اولدی. باقی قی طاری]

یعنی / جبل لبانه یا یلوب الیاس علیه السلام آتشده برآت حوری کوستردی (لبانه) لبانده مشتقدر. ولبانه حاجت معناسنه کلیر. وجبل لبانه بیوتی جواشه طاشدی. وطاغلر یا یلوب ایجنده آتشده آت حورینك حزوجی عالم مثالده واقع اولدی. بناءً علیه عالم جسم مناسبله اولان معنا ایله تعبیر اقتضا ایدر. وآنك تعبیری بودر که جبل مفرد الیاسك تعبیر حیاتیه اشارتدر. وجبلك انفلاقی، کثرت یا خلقه اوتعبیر کیفیت انشقاقه اشارتدر. یا یلوب محلده آتشده آت جیقمسی، جناب الیاسك مظهر اولدیغی اسم خاص مقتضاسنه آتشده تعینده صاده اولان اعمال حوریه. جیقماسنه کوره، منزل مقصوده وصول ایچون

فصل خود دیده بایه اولدیغی اوزره ، حضرت شیخ رضی الله عنه ارواح انبیا علیهم السلام مشاهده ایتمه ایدی . حقیقت وجهیله واقع اولدیغی بوسورده نابه بوفصل منیفده ایضاح اولدیغی وجهله حضرت ادریس علیه السلام اولدیغی بایه بوره - فصل دیده ایضاح اولدیغی اوزره جناب ادریس کثرتی یاخود طوزیلی صفات بشریه طبیعیه دن استدلاع ایدوب حسب عنصریه دن وآنك اعطا سنده صوبندی وتطهیر ایدوب صفات روحانیه وهیأت نورانیه ایله باقی قالدی نابه علیه آنك نفس کثیفنك هیأتی روح منورنك هیأتنه تبدل ایتدی وصورتی روحی هیأتی روحانیه مناسب اولدیغی صورتی مثالیه نورانیه یه منقلب اولدی ایشته بوحالی ایله ارواح سماویه نك اشرفی اولدیغی فلك شمس روحانیتی مرتبه سنه عروج ایدی ؛ یعنی جناب ادریس علیه السلام اوله آلتی یوز ، ایکیوی واویوحادی یاکلغ عروج ایدی ؛ یعنی جناب ادریس علیه السلام اوله آلتی یوز ، ایکیوی واویوحادی یاکلغ بدن کثیفی ، لطیف اولوب کندوسنه روحانیت غلبه ایتدی . فلك شمس کنده مظهر سنی تشکیل ایدن سیاره نظراً محل قطب وکره اثیریه نظراً دخی فلك شمسیدر بونجیسی مدار اعظم ، اوچنجیسی مدار ابهر ، اوچنجیسی مدار عطارد ، دوردنجیسی آلتنجیسی مدار ابیض ، بشنجیسی مدار زهره

بیت

بوقه اول ! بیلمك دیلرسك بیلمك اولدر . او اول ، بولمق دیلرسك بولمق اولدر

مثلا آتشده قپ قرمزی اولان دمیر پارچه‌سی ، حدت کثیفه‌سی موجود ایکن آتشك

وصفیله موصوف اولور . کندوسن تماس ایدنی یاقار . او بو حالی ایکن هم دمیردر

هم ده آتشدر . مثنوی

شد ز رنك وطبع آتش محتشم . کوید او من آتشم من آتشم

ترجمه

دمیر آتشك رنك وطبعندن محتشم اولدقده او ، بن آتشم ، بن آتشم دیر .

ایشته الیاس علیه السلام دخی نشأت ملکیه ایله نشأت انسانیه بیننده بر برزخ کبی اولوب

هر ایکی طرفك احطامنی جامع اولدی .

[الیاس ، هو ادریس علیه السلام کان نبیاً قبل نوح ورفعه الله مکاناً علیا فهو

فی القلب الافلاك ساکن وهو فلك الشمس ثم بعث الی قریة بعلبك و(بعل) اسم صنم

و(بك) هو سلطان تلك القریة وکان هذا الصنم المسمی بعلا مخصوصاً بالملك]

[الیاس ، ادریس علیه السلامدر که نوحدن اول نبی ایدی . الله تعالی آنی مکان علی یه

رفع ایتدی . امدی او افلاکك قلبنده ساکن ایدی . اوده شمدر . بعده بعلبك

قریه‌سنه بعث اولندی و(بعل) بر پوتك (بت) آدیدر و(بك) او قریه‌نك

سلطانیدر و(بعل) دینیلن بو پوت (بت) ملکه مخصوص ایدی]

حلول واتحاد صورتيله دكلدر ؟ زيرا حلول واتحاد يكديگرينك غيرى اولان ايكى شيئك
واقع اولور . حالبوكه روح كسب لطافت ايتمش ، صورتنك فاسد اولمسيله
اولور . وكذلك كثيف اولان جسد انسانى كسب لطافت ايتمش مطلقا صورت جسد انسانى
انقلاب ايجاب ايتمز ؟ صورتنك باقى اولمسيله كيفيت لطافت حاصل اولديغى كبى ، آيضا
روح مجرد . انكله بو جسد كسب لطافت ايله روح مرتبه سنه ارتقا ايتدكدن صكره
اجزاسى صورتى بوزلمز . وروحك بدنه تعلقى تعبيرى بو اقتضا حالتده اكلاشيلير وبونك
جزيه صورتى بوزلمز . وجسد

ابتدا ایدوب ۲۵ ماه رمضان ۲۵ یوم پازار وقت ظهره

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة اياسية في كلمة الياسية

يونس شريف كلمة الياسيه ده صنعجي اولان حكمت اياسينك ياپمش اولدوغي كلمه در. معلوم اولسون كه جناب الهيك مزاج وحانيسي جبله صورتكه مزاجه وحانيسي جبله ده صورتيه مزاجنه مشابه اولديغندن صورت وحانيسي جرثقه صورت وحانيه اولان ملائكه اليه انسيته مشابه اولديغندن صورت وحانيسي جرثقه صورت وحانيه اولان ملائكه اليه انسيته مشابه اولديغندن حكم اشتراك جبله آنلره مراتب وحانيه سنده، آنلر اليه ايديه جنيلنده واسع اولان صورت جسمانيسي جرثقه رحمي صورت جسمانيه اولان نفوس اليه انسيته مصاحبه ايتمه وصورت جسمانيسي جرثقه صورت جسمانيه اولان نفوس اليه انسيته آنلر اليه اولان اشتراك جبله آنلره اليه محافظه ايلديكي صورت طبيعيه عنصريه ده

KONY... ...SI
Yeni N:
Tarihi : 3875

ترتيب اصلى يوزلرى
٢٢

فصوص الحكم ترجمه سى
فص الياسى 22
مترجمى : احمد عونى قوتوقه

فص الياسى - ١٧

7699
11- 328

Y 6
61

ایتمك علامت عنایت دكل ، نعوذ بالله علامت بعد وشقاوتدر . ایشته سر مغفرت ازلی
سبق ایتمش اولان محبت الهیه دن عبارتدر . وبو دخی رحمت امتنان قبیلندندر ؛ زیرا
بی علت اولان عنایت الهیه نك اوكیسه یه تعلقیدر ؛ بنا علیه بونك بویله اولدیغنی
بیل .

بیت

الحمد لله الذی سلطانه نعت الازل . الواحد الفرد الذی غفرانه یمحو الزلل

انتها ٢٠ حزیران ٣٣٣ و ٢٠ رمضان ٣٣٥ یوم جمعه ایرتسی ساعت ٥

T.C. MAARİF VEKİLİ ATATÜRK MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
7698
11-327
Yusuf Akyazıt
76
60
7698
76
60

کردن . این چشم راست و چشم چپ ، هر دو از ظاهر یکیست ؛ عجب آن چشم راست
چه خدمت کرد که چشم چپ نگرد ؟ و همچنین جمعه بر باقی ایام فضیلت یافت که (ان لله
ارزاق غیر ارزاق کتب له فی اللوح فلیطلبها یوم الجمعة) اکنون این جمعه چه خدمت
کرد که روزهای دیگر نگردند ؟ اما عنایت باو گرد و این تشریف مخصوص) یعنی

(اصل اولان او عنایتدر . سن بر امیرسه ، ایکی کوله‌ک واردر ؛ بریسی چوق خدمت ایدوب
سنک ایچون بر چوق سفرلر قیلار ؛ دیگری ایسه کوله‌لک خصوصنه تنبلدر . صوکنده
کوریورم که سنک تنبل کوله‌یه ، او بندهٔ خدمتکاردن زیاده محبتک واردر .
او بندهٔ خدمتکاری ده متروک براقمازسه ولکن بویله واقع اولور . عنایته حکم
ایتمک ممکن دکلدر . بو صاغ کوز و صول کوزک ظاهرده هر ایکیسیده بردر . عجبا او
صاغ کوز نه خدمت ایتدی که صول کوز اولمادی ؟ یوم جمعه دخی بویله‌جه ایام متباقیه‌دن
افضل اولدی نته کم بیورلمشدر . (الله تعالی حضرتلرینک رزقلردن باشقه رزقلری اولدیغی
لوحده محرردر ؛ امدی او رزقلری جمعه کونی طلب ایت) شمدی بو جمعه ، ایام
سائره‌نک ایتدیکی نه خدمتلری ایتدی ؟ ولکن حق تعالی ، عنایتی و تشریف مخصوص ،
آکا ایتدی) امدی بو عنایت اربابی مستوردر . حقک کیمی مغفرت ایده‌جکی
و کیمی ایتمیه‌جکی بیلنمز . بنا : علیه عباده لازم اولان ترک معاصی و اشتغال بالطاعاتدر .
بحسب البشریه معصیت صدورنده آه و انین ایله استغفار لازمدر . آه و انین ایسه
قلبده ندامت حصولیله اولور . ندامت قلبیه اولمقسزین لساناً استغفار مثمر دکلدر .
و حق تعالی حضرتلری غفار الذنوبدر ؛ دیوب معصیتک بریتی اجرا ایتمیوب دیگرینه ده نیت

فنا فی الله و بقا بالله مقامنده قائم اولوب صفات بشریه دن تعری ایدر و آرتق
آنك ایچون بو صفاته رجوع ممکن اولماز . بناءً علیه آنك فعلی حقك فعلی اولدیغی جهتله
خضر علیه السلام غلامی قتل ایتمسی و کمی یی دلمه سی کبی صورت ظاهره ده شرعه مخالف کورینن
اعمالندن مؤاخذه اولنماز . نه یاپارسه یاپسون معذور و مأموردر .
ایکنجی وجه بودرکه عبد هنوز صفات بشریه سندن فانی اولمامش بولندیغی حالده آندن
سائقهٔ نفس ایله بعض مخالفت صدور ایدر بونلر ایسه ذنوب صریحدر . فقط حقنده
عنایت ازلیه سبق ایتدیکی و کندیسی غفار اسمنك مظهری دوشدیکی ایچون ،
حق تعالی حضرتلری حب ازلیسی اثری اولمق اوزره آنك ذنوبنی ستر و مغفرت ایدر
نته کم حدیث شریفده بیوریلور (لولا انکم تذنبون لذهب الله بکم وجاء بقوم یذنبون
فیستغفرون الله فیغفر لهم) یعنی (اگر سز گناه ایشلمه مش اولسه کز الله تعالی
سزی کیدرر و بر قوم کتیررکه آنلر گناه ایشلیوب اللهه استغفار ایدرلر و حقده
آنلری مغفرت ایدر) ایشته سر مغفرت بودر . جناب مولانا جلال الدین رومی
رضی الله عنه افندمز بو عنایتی (فیه ما فیه) نامنده کی کتاب فیضلرنده بویله بیان
بیورلر : (اصل ، آن عنایتست . تو امیری ، دو غلامت باشد . یکی
خدمتهای بسیار کرد و برای تو سفرهای بسیار کرد و آن دیگر کاهلست
در بندگی . آخر می بینم که محبتت هست بآن کاهل بیش از آن بندهٔ خدمتکار .
آن بندهٔ خدمتکار را ضایع نمی گذاری ؟ اما چنین می افتد . بر عنایت حکم نتوان

حقك كندى ذاتنده ، كندى ذاتيله اولان تجليسى ايله علمنده پيدا
قيلمسيدر . حقايقه اشيا اولان بو صورتله علم بو صورتله بولوق ايجون آنلرك
هيچ بر عمل وخدمتلرى سبب ايتمه مكدر . بلكه ذات حقك محض احسانيدر . ويو
جهتله قرآن دليلى حقتعالى حضرتلرينك (ورحمتى وسعت كل شئ) قول كريمدر .
بناء عليه بو رحمت ، وجودك كافه شاملدر . وهيچ بر شى بو رحمتدن خالى دكلدر . حتى
حقك اسمائى ، مرتبهٔ احديته ، ذاتك عينى اولديغى جهتله ، ذات حضرته شاملدر . زيرا
حقيقتده رحمت ، احسان نسبتلرى عدميه سندن برنسبتدن اولديغندن اعم اولان حقك عينيدر .
ايشته بو رحمت ، هيچ بر عمل مقابلنده واقع اولميوب بلكه ذاتك مقتضاسى بولديغى
جهتله (رحمت احسانيه) نامله توسيم اولندى وسورهٔ فتحده حضرت حقك حضرتلرى
ايجون (رحمت احسانيه) نامله توسيم اولنمسى وسورهٔ فتحده حضرت حقك حضرتلرى
جانبندن صلى الله عليه وسلم افندمزه خطاباً (انا الله تعالى سنى گچمش وگله جك گناهلرك
مغفرتايده) بويله بر مغفرت احسانيه وعد بيورمسى وكذا حضرت حقك (نعمتى سنك
نعمتايده) بويله بر نعمت احسانيه وعد بيورمسى قبيلندن
بناء عليه بو سنك ونوعك مغفرتايتم) قولى وحى رحمت احسانيه قبيلندن
نيرا حضرت حقتعالى حضرتلرينك عنايتى انبيا نك فطرتنده ، هيچ بر عمل مقابلنده دكلدر . بو رحمت
حضرت حقه ايصاله بالاده ايضاح اولنديغى اوزره ، رحمت احسانيه در .
حضرت رحمت خاصه ايله بالاده ايضاح اولنديغى اوزره ، رحمت احسانيه در .
زيرا حكم خاص اولان جميع اسمك ، دخول تحتنده حكم عام اولان جميع اسمك
تحتنه داخل اولور . بو رحمت ، جميع اشيايه شاملدر . و بو جهتله مخاطب اولان
ذوات سعادتمات حقه اكر وجه واراولور . بو وجه بودر كه بو ذوات

بلکه شرط قابلیت داد اوست . داد لب و قابلیت هست پوست

ترجمه

بلکه شرط قابلیت آنك عطاسیدر . عطا ایچ و قابلیت قابوق کبیدر

بوندن دخی آکلاشدیغی اوزره عبدك اعمال صالحه ایفاسنه موفقیتی دخی حقك عطاسی و فضل احسانیدر . بنا : علیه عبدك عملیله تفاخری قدر کندیسی ایچون بادئ حجاب و حجابت برش یوقدر .

[والطریق الاخر الذی تنال به هذه الرحمة طریق الامتنان الالهی الذی لا یقترن به عمل وهو قوله (ورحمتی وسعت کل شیء) ومنه قیل (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) ومنها قوله (اعمل ما شئت فقد غفرت لك)] فاعلم ذلك .]

[وطریق آخرکه بو رحمته آنکله نائل اولنور ؛ طریق امتنان الهیدرکه بر عمل آکا مقترن دکلدر . اوده حق تعالینك (ورحمتی وسعت کل شیء) قولیدر و (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) دینلمسی آندندر . حق تعالینك (اعمل ما شئت فقد غفرت لك) قولی دخی آندندر . امدی بونی بیل]

یعنی رحمته نائل اولنان ایکی طریقدن ایکنجیسی ، طریق امتنان الهیدر . رحمت امتنان نص سلیمانیده ایضاح اولندیغی اوزره ، ذات احدیه ده مندمج اولان بالجمله اسمای

آنلره واصل اولور . زیرا رحمت وجوب فص سلیمانیده تفصیل اولندیغی اوزره
بعد الوجود ، مقتضای استعداد حسبیله صادر اولان عمل مقابلنده واقع اولور
بنا علیه بر کیمسه بو عالم شهادتده حقک رسولنه ایمان و شریعتنه توسل ایدوب
اعمال صالحه ایشلر و معرفت الهیه تحصیل ایلرسه ، حقک کندی اوزرینه واجب
قیلدیغی بو رحمت خاصه یه نائل اولور . فقط بو رحمت وجوب ، رحمت امتنانندر .
چونکه حکمی خاص اولان رحیم اسمی ، دخول تضمن ایله حکمی عام اولان
رحمن اسمنک تحتنه داخل اولور . زیرا حق ذات احدیتده مخفی اولان اسمایه
رحمت ذاتیهٔ عامه سیله رحمت ایدوب آنلری صیقندیدن تنفیس ایتدی و جمله سنک
حقایقی ، علم الهیده ثابت اولدی ولکن بو حقایق ثابته ایچنده بولنان
بعض حقایق حقنده حب ازلیسی اثری اولمق اوزره ، عنایت مخصوصهٔ الهیه سی
سبق ایتدی که بونلر دخی انبیا و اولیا و بالجمله مؤمنلرک اعیان ثابته لریدر .
ایشته او حقایقک مظاهری بو عالم وجوده کلنجه بو عنایت ازلیه حسبیله
آنلردن اعمال صالحه ظاهر اولدی و بو عملری مقابلنده دخی حق آنلره کندی
اوزرینه واجب قیلدیغی رحمت ایله تجلی ایلدی . بنا علیه رحمت وجوبی ،
رحمت امتنانه داخل اولدی . چونکه بونلرک وجودی رحمت امتنان ایله ظاهر
اولماسه ایدی ؟ رحمت خاصه نک محل تجلیسی بولنماز ایدی .

مثنوی

ایراد مثال صورتیله فص سلیمانیده مرور ایتمشدر .

[ثم ان الرحمة تنال على طريقين ، طريق الوجوب وهو قوله (فسأكتبها للذين يتقون ويؤتون الزكوة) وما قيدهم به من الصفات العلمية والعملية]

[بعده محقق رحمته ایکی طریق اوزره نائل اولنور . بریسی طریق وجوبدر . اوده حقك (فسأكتبها للذين يتقون ويؤتون الزكوة) قولیدر و آنلری صفات علمیه و عملیه دن آنکله تقیید ایلدیکی شیدر .]

معلوم اولسون که جناب شیخ رضی الله عنه بالاده رحمتك ایکی وجه ایله تأثیری اولوب بریسنك بالذات دیکرینك سؤال سببیله واقع اولدیغنی بیان بیورمشایدی که بونلردن بریسی رحمت وجوب یعنی رحمت خاصه و دیکری رحمت امتنان یعنی رحمت عامه ایدی . شمدی ده رحمته ایکی طریق اوزره نائل اولندیغنی ایضاح ایدرلر .

رحمته نائل اولنان ایکی طریقدن بریسی طریق وجوبدر . بوده حق تعالی حضرتلرینك (فسأكتبها للذين يتقون ويؤتون الزكوة) یعنی (بن رحمتی اتقا ایدنلر و زکاة ویرنلر ایچون فرض قیلدم) آیت کریمه سندن مستفاددر . زیرا حق تعالی (كتب على نفسه الرحمة) آیت کریمه سنده بیان بیوردیغی رحمت ، آنلر ایچون کندی اوزرینه واجب قیلدی و بو رحمت ، نماز و اوروج و حج و زکاة کبی صفات عملیه دن و معرفت حق کبی صفات علمیه دن اوتقیلری تقیید ایلدیکی شی مقابلنده

اولدیغی شفایی ایصال ایده جك اولان (شافی) اسمنی و آچ اولان کیمسه دخی (رزاق) اسمنی نظر اعتباره آلمالیدر. و عطایای اسمائیه نك تفصیلاتی فص یشیده مرور ایتدی

[ولهذا قال ابو القاسم بن قسی فی الاسماء الالهیة ان کل اسم علی انفراده مسمی بجمیع الاسماء الالهیة کلها اذا قدمته فی الذکر نعته بجمیع الاسما وذلك لدلالتها علی عین واحدة وان تکثرت الاسماء علیها واختلفت حقایقها ای حقایق تلك الاسما]

[وایشته بونك ایچون ابو القاسم بن قسی، اسماء الهیه حقنده دیدی که محقق هر بر اسم الهی، انفرادی اوزره، همیشه جمیع اسماء الهیه ایله مسمادر. ذکرده آنی تقدیم ایتدیکك وقت، آنی جمیع اسما ایله وصف ایدرسك. بو دخی اسمانك عین واحده اوزرینه دلالتندن ناشیدر؛ هر نقدر اسما عین واحده اوزرینه متکثر وهر نقدر آنلرك حقایقی یعنی بو اسمانك حقایقی مختلف اولور ایسه ده.]

و اسمانك کافه سی عین واحده اولان ذات حقه دلالت ایتدیکی ایچون، جناب ابو القاسم بن قسی (خلع نعلین) اسمنده کی کتابنده، اسماء الهیه حقنده، بیوردی که هر بر اسم الهی منفرداً جمیع اسماء الهیه ایله مسمادر. یعنی اسماء الهیه دن هر بری منفرداً کندی حقیقتلرینه دلالت ایتمیلری جهتیله مختلف ایسه ده عین احدیتده متحددرلر. منفرداً هر هنکی بر اسم حقی ذکر ایتمش اولسه ك، او اسمی، اسماء الهیه نك کافه سیله وصف ایتمش اولورسك بوده اسمانك، عین واحده اولان ذات حقه دلالتندن ناشیدر. بو بابده کی تفصیلات

اتمه‌لری اعتباریله آرالرنده هیچ بر فرق یوقدر. و اسمانک کافه‌سی هر نقدر عین واحده‌یه
دلالت اتمک ایچون وضع اولنوی ایسه‌ده، مادام که هر بر اسم او عین واحده‌نک نسبی اولان بر معنایه
و بر حقیقته دلالت ایدرلر. بو اعتبارله یکدیگرندن تفریق اولنورلر

مثال

(انسان) مفهومی، عین واحده‌در. فقط بونک بر طاقم کولمه، آغلامه، سویلیه‌مه
یازمه، اوقومه ... الخ کبی بر طاقم نسبتلری واردر. بو معنالری آکلاتمق ایچون
هر قوم کندی لساننه کوره بر اسم وضع ایتمشدر. کولن، آغلایان، سویلین، یازان
اوقویان .... الخ کبی ایشته بو اسملرک جمله‌سی انسانه مخصوص اولان بر طاقم نسبتدن عبارت
اولمغله عین واحده اولان بو مفهومه دلالت اتمک اوزره موضوعدر؛ فقط بو اسملرک
دلالت ایتدیکی معنالر آره‌سنده فرق اولدیغندن بری دیگرینه دلالت ایتمز. ننه‌کم کولمه
آغلامه‌نک عینی دکلدر.

امدی هر بر اسمه مخصوص بر حکم واردر که کندیسنده باشقه اولان بر اسمده او حکم
یوقدر. بنا بر علیه سائل حقه دعا ایتدیکی وقت، یا غنی، یا کریم، یا لطیف
کبی بر طاقم اسماء الهیه‌یی ذکر ایتدکده، بو اسما آنک عندنده فضل که ذاته دلالت
ایدر و بو اسما ایله او داعی ذات حقی مراد ایلر ایسه، (یا الله) (یا رحمان) دیه
دعا ایتدیکی وقت دخی، محتاج اولدیغی شی هانکی اسمک یدیله احسان اولنه‌جق ایسه،
او اسمک حکمنی نظر اعتباره المق لازمدر؛ زیرا عطایای الهیه، خدمهٔ اسمادن بر خادمک
ایکی الی اوزرینه واقع اولور. بنا بر علیه خسته دعا ایتدیکی وقت کندیسنک محتاج

شو حالده هر بر اسمك ایکی مدلولی اولمه اولور بریسی ذات . دیکری سائر اسمادن انفصال و تمیز ایلدیکی معنای خاصدر.

[اذ المصطلح علیه بای لفظ کان حقیقة متمیزة بذاتها عن غیرها وان کان الکل قد سیق لیدل علی عین واحدة مسماة فلا خلاف فی انه لکل اسم حکم لیس للاخر فذلك الحکم ایضاً ینبغی ان یعتبر کما یعتبر دلالتها علی الذات المسماة]

[چونکه هر هانکی لفظ ایله اولورسه اولسون ، مصطلح علیه ، کندی ذاتیله کندیسنك غیریسندن متمیز بر حقیقتدر : هر نقدر اسمانك هپسی ، عین واحده یه دلالت ایتمك ایچون ، وضع اولندی ایسه ده . امدی آنده خلاف یوقدرکه هر بر اسم ایچون ، باشقه‌سی ایچون اولمیان بر حکم واردر ؛ بناءً علیه بو ، ینه وضع اولندیغی کبی اعتبار اولنمق مناسبدر . نته‌کم اسمانك ذات مسمایه دلالتی اعتبار اولنور .]

یعنی هر هانکی لفظ ایله اولورسه اولسون ، عربجه ، ترکجه ، فارسجه اولسون ، بر معنایی آکلاتمق ایچون ، او معنی اوزرینه ~~وضع~~ اصطلاح وضع اولنور . بو اوزرینه اصطلاح وضع اولنان معنی ، کندی ذاتیله کندیسنك غیریسندن آیرلمه بر حقیقتدر . ایشته اسماء ملفوظهٔ الهیه بر طاقم حقایق الهیه‌یی آکلاتمق ایچون وضع اولنمش بر اصطلاحدر . واو حقایقك هر بریسی بکدیکرندن باشقه اولدیغی ایچون ، اسماء ملفوظه دخی مختلف معناره دلالت ایدر . مثلا علیم اسمی ، عین علم ایله قادر اسمندن وقادر اسمی دخی عین قدرت ایله علیم اسمندن متمیزدر . فقط حقك ذاتنه دلالت

داعی ، رحمت حضرته ، غیبی حیثیته و آنکه غیرلیسنده منفصل و متین اولوب
بواسمك مدلولنك اعطا ایتدیکی شیئه دکل ، اسمائك بواسمله سما اولنه
زاته دلالتی حیثیتنده ، اواسمله دعا ایده . زیرا اواسم ، آنك عنده
زاتك دلیلی اولدیغی حالده ، کندیسنك غیرنده متعین اولمامسی و آنجق زاتنده طولایسیله
کندی نفسیله غیرده متعین اولمسی]

یعنی سائلك براسم مخصوص ایله سؤاله ، رحمتك عموم اولماسی بوجهله در . زیرا
سائلك رحمته طلب ایتدیکی اسماء حسنی مسمالرنك زاته دلالتله ایله و بواسمالرك
بیدیکرنده باشقه اولمق حقیقتلری اقتضاسیله ، مختلف معناله دلالتله ایله .
مثلا رزاقه ، شافی ، محیی اسمالری ، زاته حقك اسمالری اولدیغی کبی بواسمالرك
ایشتیکیز وقته ، مسمی اولان حقك زاته انتقال ایدیز ؛ فقط بواسمالرك زاتدن حقیقتلری
بربرنده آیریله و خصوصلری باشقه باشقه در . بناءعلیه سائلك اعطای صورتیله رحمت
طلب اولنمامسی . دیکرلری ده بویله در . البته بواسمالرك حقیقتلرینك اقتضا ایتدیکی مختلف
معناله دلالتی بوله در . مثلا عبد (یا رزاقه رحمتی) و (یا شافی رحمتی) کبی وصفی
اسمله رحمت طلب ایده داعی ، بواسمله سما اولان زاته دلالتی جهتندن ندکور
اسمله دعا ایده ؛ باشقه جهتندن بعض اسمك زاته دلالتنده غیری اولان دلالتی جهتندن
و سائر اسمله ده آیرطه اولان اواسمك مدلولنك وبردیکی برمعنای مخصوص ایله دعا ایتمز
سبی بولدیکه دعا ایده کبه نك عنده ، ذکر ایتدیکی اسم ، زاتك دلیلی اولمغه عنایه
باشقه اسمله ده آیری دکلدر . نقدر اسماء وایسه زاته دلالتله مخصوص کبیسی
متعددر . فقط کندی معنای مخصوصلریله وحقیقتلریله دلالتده ، متحد دکلدرلر ؛

مراد ایتدیکمز ایچون ، بو طلب رحمت اسم خاصه نسبتله عمومی دکلدر ؛ بلکه
خصوصی بر رحمت اولور ؛ زیرا بر اسم خاص الهینک خزینه سنده کی کمالاتی
طلب ایتمش اولدق واسماء الهیه دن بو اسمک غیریسیله واقع اولان سؤاللریمزده
بویله در . مثلا (یا ستار ارحمنی) دیدیکمز وقتده (ستار) اسمنک خزینه سنده کی
احوالی ایستمش اولورز بو ایسه خصوصی بر رحمتدر . حتی اسمادن (منتقم)
اسمیله (یا منتقم ارحمنی) دیمک واردر . و سائل بو دعاسیله کندوسز
ظلم ایدن ظالمدن اخذ انتقامی و بو صورتله عذابک تخففنی مراد ایدر
بوده کذلک بر رحمت خاصه در .

[و ذلك لان هذه الاسماء تدل على ذات مسماة وتدل بحقايقها
على معان مختلفة فهو يدعو بها في الرحمة من حيث دلالتها على الذات
المسماة بذلك الاسم لا غير لا بما يعطيه مدلول ذلك الاسم الذي ينفصل به
عن غيره و يتميز فانه لا يتميز عن غيره وهو عنده دليل الذات وانما
يتميز بنفسه عن غيره لذاته]

[ایشته بو ، بودر . زیرا محقق بو اسماء الهیه ذات مسمایه دلالت
ایدر واسمادخی حقایقیله مختلف معنالره دلالت ایلر . امدی او

امدی سائلك (یارب ارحم) قولنده اولان بو اسم خاصه نسبتله عام اولمازه
واسمادن بونك غیری ، حتی منتقم اسمی ایله ، آنك ایچون (یا منتقم ارحمنی) دیمكلك واردر]

یعنی رحمت ذاتیه / هر نقدر انواع رحمتك كافه سنی جامع ایسه ده ، اسماء مختلفه یه نسبتله
مختلف اولور . چونكه هر بر اسم ، كندی مظهرینه و داعیسنه ، كندی حقیقتنك اعطا
ایتدیكی رحمتله رحمت ایدر . ایشته بو اختلافدن طولایی ، اسماسندن
هر بر اسمی ایله رحمت ایتمه سی ، حق سبحانه وتعالی حضرتلرندن سؤال اولنور .
بنا علیه سائل حقك هنكی اسمی ایله رحمت طلب ایتمش ایسه ، الله ذوالجلال حضرتلری
آكا او اسم ایله رحمت ایدر . مثلا خسته اولان كیمسه (یا شافی ارحمنی) وقارنی آچ اولان
كیمسه (یا رزاق ارحمنی) وفقیر اولان كیمسه (یا غنی ارحمنی) ومذنب اولان كیمسه دخی
(یا غفار ارحمنی) دیه دعا ایدر . حق تعالی دخی شافی ، رزاق ، غنی وغفار اسملرینك
اقتضاسنه كوره تجلی بیوروب آكا رحمت ایلر و (ورحمتی وسعت كل شیء) آیت كریمه سنده
متكلمدن كنایه اولان ضمیره مضاف رحمت ، وجوداً وحكماً / كافهٔ اشیایه واسع اولان
رحمتدر . ایشته كنایه اولان ضمیر متكلم ، هر شیئه واسع اولان رحمته وذاته
دلالت ایدر . چونكه حقك رحمتی ذاتنك عینیدر . رحمتك هر شی حقنده
عام اولدیغی بیلندكدن صكره بوده معلوم اولسون كه بو رحمتك بر چوق شعبه لری
واردر كه بو شعبه لر ، اسماء الهیه نك تعددی ایله متعدد اولور . بنا علیه
(یارب ارحم) دیدیكمز وقتده ، حقدن كمالات ایله موصوف قیلمغی مراسم

بیننده بر طاقم نسب و اضافاتدر) قولیدر . ایشته بو عباره (لا هی هو ولا هی غیره)
عباره سندن دها زیاده نفس الامره لایقدر ؛ زیرا صفات حق ، خارجده مستقل الوجود
دکلدر . فقط عقلده ذات حق اوزره زائد اولرق موجوددر . چونکه عقلده آنلرك
حقایق ممتازه سی ثابتدر . ولکن خارجده عینلری و وجودلری یوقدر . بنا علیه آنلرك
خارجده وجودلری ، حق تعالی حضرتلرینك عین ذاتیدر . ایشته محقق اولان عارف باللهك
قولی بودر . کرچه حکمانك برچوغی و معتزله طائفه سی دخی بویله سویله مشلر ایسه ده ، بو سوز
آنلردن ذوقاً صادر اولمامشدر . بلکه نظر عقلی ایله بو قولی اختیار ایتدیلر و نظر عقلی ایله
اولان حکمده آیاق قایوب ورطهٔ خطایه دوشمك احتمالی کثیردر . فقط عارف محقق که
صفت حق اولان رحمتك کندیسیله قائم اولدیغنی ذوقاً بیلمشدر . آنك بو سوزی نظر عقلی یه
دکل مشاهده یه مستند بولندیغندن نفس الامردن شاشمق احتمالی یوقدر .

[وان كانت الرحمة جامعة فانها بالنسبة الى كل اسم الهى مختلفة فلهذا يسأل
سبحانه ان يرحم بكل اسم الهى فرحمه الله والكناية هى التى وسعت كل شئ ثم لها
شعب كثيرة تتعدد بتعدد الاسماء الالهية فما تعم بالنسبة الى ذلك الاسم الخاص
الالهى فى قول السائل يارب ارحم وغير ذلك من الاسماء حتى المنتقم له بان يقول
يا منتقم ارحمنى]

[واقعا رحمت جامعدر . بنا علیه رحمت هر بر اسم الهی یه نسبتله مختلفدر .
ایشته بونك ایچون ، حق سبحانه نك رحمت ایتمه سی ، هر بر اسم الهی ایله سؤال اولنور .
بویله اولنجه الله آکا رحمت ایدر . وکنایه ، هر شیئه واسع اولان رحمتدر . بعده
بو رحمتك شعب کثیره سی واردر که اسماء الهیه نك تعددی ایله متعدد اولور .

دیمکه حیاتی ایده من ؟ زیرا اوکیمسه وهم اکثریتی غالبدر . بو وهم سائقه سیله
حقی کاذبه تنزیه ایتمسه اولمقدمه قویقدر . بناء علیه اوکیمسه دیرکه (هو) صفتك
نه عینیدر ، نه ده غیریدر) شو حاکم آنك عدنده صفات هو (لاهی هو
ولاهی غیره) دیمکدر . یعنی صفت نه حقك هو تیدر ، ونه ده حقك غیریدر . زیرا
اوکیمسه حقك ذاتندن ، صفاتك نفسیه مغایر دیمکدر . وآنك عدنده صفات
موجود اولدیغندن ، بوجوه تده غیرك وجودینی اثبات ایتمسه اولور . وصفات هو
ذاتك عینیدر . ویه من چونکه ذاته نظراً اطلاقه وصفاته نظراً دخی تقییدایه .
حکم اولنور . بناء علیه ذات ایله صفات آره سنده اطلاقه وتقیید خصوص
مغایرت ثابتدر . ایشته بونك ایچون ماتریدی واشعری طائفه سی ، هو حقنده
(لاهی هو ولاهی غیره) عباره سنه تجاوز ایتدی و صفات نه حقك هو تیدر ، ونه ده
حقك غیریدر دیدی وبو عباره ایله برعباره در ؟ زیرا حسب ظاهر ، غیریت
ویا غیریت تقدیری اوزرینه واردر اولان شی ، وارداولمالیدر . چونکه ذات مسخراً
صفاتك عینی اعتباریله ، ذات صفاتنه مقید اولمه لازم کلیر ومسخراً غیری
اعتباریله ، ایکی وجود اثبات ایتمسه اولور ، ذات کندی نفسنده ناقص
اولمه ایجاب ایدر . برده اولنجه بو عباره نك غیری اولان عباره نفس الامره
اصله واریقدر . واشطالی دخی زیاده رفع ایدر . ولو عباره دخی ، (اعیان صفات
موصوف اولان حقك ذاتیله قائم برجود اضافی اولوب ذاتله وجود حقیقیسه ومستقلی
اوزرینه زیاده اولمه برجود مستقل دیمکدر ؟ بلکه اوعیان صفات ، موصوف اولمه
ذات هو ایله کندیسی آره سنده و کذلیك اعیان معقولدسی یعنی هو ذهنیه لره

واکوان رحمت ایدر . چونکه او راحمدر . وراحم ایسه ، آنجق کندیسیله رحمتك قیامی سببیله
راحم اولور . و حقك رحمتیله قیامی کندی نسبت ذاتیه سیله قیامی دیمکدر . ونسبت
ایسه ذاتك عینیدر . غیری دکلدر . امدی ثابت اولدی که حق رحمتك عینیدر .

[ومن لم یذق هذا الامر ولا کان له فیه قدم ما اجرأ ان یقول انه عین الرحمة
او عین الصفة فقال ما هو عین الصفة ولا غیرها فصفات الحق عنده لا هی هو
ولا هی غیره لانه لا یقدر علی نفیها ولا یقدر ان یجعلها عینه فعدل الی هذه
العبارة وهی عبارة حسنة وغیرها احق بالامر منها وارفع للاشکال وهو
القول بنفی اعیان الصفات وجوداً قائماً بذات الموصوف وانما هی نسب واضافات
بین الموصوف بها وبین اعیانها المعقولة]

[وبو امری ذوق ایتمین وآنك ایچون آنده قدم اولمیان کیمسه ، حق رحمتك عینیدر ؛ یاخود
صفتك عینیدر دیمکه جرأت ایتمدی . حق صفتك عینی دکلدر ؛ غیری ده دکلدر . دیدی
بویله اولنجه صفات حق آنك عندنده (لا هی هو) و (لا هی غیره) در ؛ زیرا او کیمسه
صفات حقك نفینه قادر دکلدر . وآنی ، آنك عینی قیلمغه ده قادر دکلدر . امدی بو عبارهیه
عدول ایتدی . بوده عبارهٔ حسنه در . وآنك غیریسی آندن امره احقدر . واشکال ایچون
دخی ارفعدر . او دخی ، موصوفك ذاتیله قائم وجود اولدیغی حالده اعیان صفاتك نفییله
اولان قولدر . وآنجق اعیان صفات ، موصوف ایله آنلر آره سنده وآنلرك اعیان معقوله سی
بیننده نسب واضافاتدر]

یعنی رحمت آنکله قائم اولدیغنی ذوقاً بیلمین وما تریدی واشعریلر کبی ، کندیسی ایچون بو امرده
قدم سلوك ثابت اولمیان کیمسه ، علی الاطلاق حق رحمتك عینیدر . ویاخود صفتك عینیدر .

بناءً عليه ذات راحم اوزرينه حكمى موجب اولان نسبت رحمتدر. و مرحوم اولان شيئده رحمتى
ايجاد ايدن موجد، بو رحمتله رحمت ايتمك ايچون، او رحمتى ايجاد ايتمدى. بلكه بو مرحوم
راحم كبى، آنكله رحمت ايتمك ايچون بو رحمتى ايجاد ايتدى. بناءً عليه اولاً موجود اولمق
اعتباريله رحمت رحمانيه ايله و بعد الوجود حالنه مناسب كمال وصولى عندنده دخى
رحمت رحيميه ايله مرحوم اولان كيمسه ده رحمتك ايجادى، بو ايكى رحمتله مرحوم اولدقدن
صكره ديكرلرينه راحم اولمق ايچوندر. و بو حالده او عبد، ربنك صفتيله موصوف اولوب
كنديلريله رحمت قائم اولان كيمسه لره راحم اولور. نته كم حق بر عبدينه صفات فعليه دن
اولان صفت قدرتى اعطا ايتمش اولسه، آندن خوارق عادات و انواع معجزات و كرامات
صادر اولور. حال بوكه رحمت كافه صفات فعليه نك مبدئيدر. زيرا آنلرك اعيانى
رحمت سببيله موجود اولور.

[وهو سبحانه ليس بمحل للحوادث فليس بمحل لايجاد الرحمة فيه وهو الراحم
ولا يكون الراحم راحماً الا بقيام الرحمة به فثبت انه عين الرحمة]

[و حق سبحانه حضرتلرى، حوادث ايچون محل دكلدر. بو يله اولنجه كنديسنده رحمتك ايجادى
ايچون محل دكلدر. و حال بوكه او، راحمدر و راحم، آنجق آنكله رحمتك قيامى
سببيله راحم اولور. امدى ثابت اولدى كه او رحمتك غيريدر.]

يعنى حق سبحانه و تعالى حضرتلرى محل حوادث دكلدر؛ تا كه رحمت، آنك ذاتى اوزرينه
بر صفت زائده اولدرق حادث اولسون. بناءً عليه حق كندى نفسنده رحمتك
ايجادى ايچون دخى محل دكلدر. حال بوكه حق تعالى جميع اسما و صفات و اعيانه

موصوف اولمق بر ذات آچلاشدیر . بر حاك بعض آنك عالم اولیشی ، ذاتك عینی دكلدر .
مثلا بركیسه تحصیل علم ایتمكسزین عالم زنبار . حالبوكه تحصیلدن اول آنك ذاتی موجوددر .
فقط هنوز عالمیتی یوقدر . اكر (عالم) اولمكله ذاتك عینی اولسه ، آكا عالم دیلدیكی
بر زمانده ، ذاتك موجود اولمسی لازم كلیر . شوحالده عالم آنك ذاتك عینی دكلدر .
عالم علمك دخی عینی دكلدر . ؛ زیرا بركیسه هنوز علم ایله متصف اولدیغی بر زمانده دخی
علم معدومی موجوددر . وبو علم موجود اولمغله برابر اوكیسه هنوز عالم دكلدر . ؛ نابراین
عالم ، علمك عینی دكلدر . بو هذا معیاره آنجه علم وعلم ایله قائم بولنانه ذات
دكلدر . و عاطل عالم اولیشی ، بو عالمیت مضایفه انضمامنه سبیله ، بوذات
ایچون حادثدر . و حاكایله حادثدر . نابراین عالم اوتوكیسی ، علم نسبتی حادث اولدقده
ومادام كه اوكیسه ، حالبوكه عبارتی اوتوكیسی علم ایله متصف اولدی ؛ آیتوكا عالم دیمكدر .

[والرحمة على الحقيقة نسبة من الراحم وهي الموجبة للحكم فهي الرحمة والذي
اوجبها في المرحوم ما اوجبها ليرحمه بل وانما اوجبها ليرحم بل من قامت به]

[وعلى الحقيقة رحمت ، راحم طرفندن بر نسبتدر . واو حكم ایچون موجبدر . بوایله
اولنجه او ، رحمتدر . و مرحومدن رحمت ایجاد ایدن ، اورحمت ایجاد ایتدی ؛ نتاكه
او مرحومه رحمت ایدن وآنجه رحمت كندیسیله قائم اوتوكیسی ، اورحمتله راحم
اولمه ایچون ، رحمت ایجاد ایلدی]

یعنی حقیقتده رحمت ، راحمك نسبتلرندن جهت سندن بر نسبتدر . و رحمت نسبتی ، حاكم
اوزرینه حكم موجبدر . یعنی بو نسبت رحمت ، (رحمت ایت) دیه راحم اوزرینه حكم ایدر .
زیرا راحم بو رحمت سبیله راحمدر . وآنی راحم قیلان بو رحمت نسبتیدر .

وكونه عالما حال لهذه الذات باتصافها بهذا المعنى العلم فحدثت نسبة العلم اليه فهو المسمى عالما]

[واسم فاعل ، رحيم و راحمدر . وحكم ، خلق ايله متصف اولماز ؛ زيرا او ، برامردركه
معانى كندى ذواتى ايچون آنى ايجاب ايدر . امدى احوال ، موجود دكلدر ؛
معدوم ده دكلدر . يعنى احوال ايچون وجودده عين يوقدر ؛ زيرا آنلر نسبتدر
واحوال حكمده معدوم دخى دكلدر . چونكه كندوسيله علم قائم اولان كيمسه ، عالم تسميه اولنور
او ايسه حالدر . بناء عليه عالم ، علم ايله موصوف اولان بر ذاتدر . او ، ذاتك
عينى دكلدر ؛ علمك دخى عينى دكلدر . حال بوكه واقعده ، علمدن و كندوسيله
علم قائم بولنان ذاتدن غيرى يوقدر . وآنك عالم اوليشى ، بو معنى ايله اتصافى
سببيله ، بو ذات ايچون حالدر . بويله اولنجه آكا علمك نسبتى حادث اولدى ؛ بناء عليه
آكا عالم دينلدى]

يعنى رحيم و راحم اسم فاعل ايسه ده ، بونده حاكم اولان رحمتدر . و رحمتله
موصوف اولان ذاته رحمت ، اضافه اولنورسه ، رحيم و راحم تسميه اولنور .
وحكم رحمت ، مخلوقيتله متصف دكلدر . چونكه خارجده آنك وجود عينيسى يوقدر
بلكه برامر معنويدر ؛ آنجق ذهنده معقول و معلومدر . معانى كندى ذاتلرى ايچون
بو حكملرى اقتضا ايدر . و رحمت باطن اولديغى حالده ، آنك حكمى وجود خارجيده
ظاهر اولور . وحكم بر حالدن عبارتدر . احوال ايسه ، موجود دكلدر ؛ زيرا اثبته
وجودى بودر . ديو غيباً كوستريلمز و معدوم دخى دكلدر ؛ زيرا وجود عينى اوزرنده
ظاهر اولان بر اثردر . چونكه كندوسنده علم نسبتى موجود اولان كيمسه يه عالم ديرز
وعلم ديديكمز نسبت ايسه ، بر حالدن عبارتدر . بناء عليه عالم دينلنجه وصف علم ايله

قائم اولان بر محل او صفتك حكمنده در ؛ زيرا حكم ، آنجق حقيقتده بر محل ايله قائم
بولنان معنى ايچون ثابتدر . مثلا صور عالمدن هر بر صورت ، بر اسم الهينك مظهريدر
و او اسمك حكمى ، آنك محل تجليسى اولان ، او صورت ايله قائمدر . و او صورت او اسمك
حكمى تحتنده در . بو صورت بوزولدقدن صكره ، محل قالمايه جغى جهتله ، او اسمك حكمى
او صورتدن زائل اولور . امدى حقيقتده راحم اولان آنجق معنادر . و هر نقدر رحمتله
قائم بولنان محله راحم دينلمش اولسه بيله ، راحم او محله حاكم اولان معناى رحمتدر .
بويله اولنجه الله تعالى حضرتلرى عنايت ازليه صاحبى اولان اهل كشف قوللرينه ، رحمتك
آنلر ايله قيامى صورتيله ، آنجق رحمت ايله رحمت ايدر . و رحمت آنلر ايله قائم اولدقده
رحمتك حكمنى كندى نفسلرنده ذوقاً مشاهده ايدرلر . چونكه بر محل مدرك ، كندى
وجودنده اولان بر حالى و او حالك كندى وجودنده حاكم اولديغنى ذوقاً بيلير .
و رحمتك ، كندينه محل اتخاذى صورتيله ، ذكر ايتديكى كيمسه ، محقق رحمت اولنان كيمسه در .
بو معنا (فقد رحم) صيغهٔ مجهول ايله اولديغنى كوره در . صيغهٔ معلوم ايله اولديغنى كوره معنا :
رحمت رحيميه نك محل اتخاذ ايتمك صورتيله ذكر ايتديكى كيمسه ، محقق ارشاده اهل اولديغندن
غيره رحمت ايدر .

[واسم الفاعل هو الرحيم والراحم والحكم لا يتصف بالخلق لانه امر توجيه المعانى
لذواتها فالاحوال لا موجودة ولا معدومة اى لا عين لها فى الوجود لانها نسبة
ولا معدومة فى الحكم لان الذى قام به العلم يسمى عالماً وهو الحال فعالم ذات موصوفة
بالعلم ما هو عين الذات ولا عين العلم وما ثم الا علم وذات قام بها هذا العلم

شو حاکم آنلر ایچون حکم وارد . زیرا حکم آنجق حقیقتده بر محل ایله قائم اولور یعنی ایچون ثابتدر . امدی او ، حقیقت اوزره احمد . بونه ایچون الله تعالی عنایتی اولسه اولور قولاریه ، آنجق حکمله رحمت ایدر . بناء علیه رحمت آنلر ایله قائم اولدیقده ، آنلر ، آنلر حکمی ذوقاً بولورلر . شو حاکم رحمتک ذکر ایتدیکمز موضوع رحمت اولدی]

بابوده رحمتک ایکی وجهایله تأثیری اولدیغی وبر وجهک بالذات اولور تأثیری بولندیغی ذکر وایضاح اولنمایدی — شمدی ده ایکنجی وجه تأثیری بیانه باشلیورز : رحمتک اثر وکیری طلب جرتمندر . حقیقت حالده محتاج اولور کیمسلر ، کندی خیالنده خلوصایله اعتقاد ایدکلری حضرتدن کندیلرینه رحمت ایتمسنی طلب ایدرلر حال بوکه رحمت ، اولکی حمدنک شرحنده ایضاح اولندیغی وجهایله ، خالق ومخلوق اولور حضرت رحمت ایتمه ایدی بناء علیه اهل حجاب ، محتاج رحمت اولور همه مخلوقدر ، رحمت طلب ایدرلر . وجمله اولور یشیدندر وجرمندر غوغرندر طولوب ، تناهلرینک حضرت مغفرت اولمسنی همه معتقدده البترلر . اهل کشف ایسه بویله دکلدر . آنلر رحمتک کندیلرینه قائم اولماسنی الله معتقدده دکل ، الله مطلقدن سؤال ایدرلر وبو سؤالرینی اسم الله ایله ایدرلرده یا الله بزه رحمت ایت دیرلر ؛ زیرا آنلر همه حقه اعتقاد موضوعی صاحبی دکلدرلر . جمیع مصیبتده مطلقی مشاهده ایدرلر والله مطلقه ، آنجق رحمتک آنلرایله قیامی همه یرنیله رحمت ایدر وبوجهندر رحمت ، حضرت الهیه معتقدده دکل ، حضرت الهیه مطلقدن آنلرایله قائم اولور . بناء علیه رحمتله قائم اولدیغمز اهل کشف ایچون ، آنلر اوزرینه حکم ثابتدر . حیاتک هرهانکی برصفتایله

اولان حقه رحمت ایتدی و عالمده نقدر انسان موجود ایسه حق حقنده هر برینك
بر اعتقاد مخصوص واردر که برینك اعتقادی دیکرینك اعتقادینه بکزه مز و بو اعتقادات
شئونات الهیه دن بر شأندر. بو شئونات ایسه ایجاد ایله ظاهر اولور. بناءً علیه
حقك ظهور شئوناتی ایجاد ایله اولدیغی ایچون، رحمت، بو ایجاد ایله کندی نفسنه
رحمت ایدر. ایشته بوندن طولایی، اعتقاداتده مخلوق اولان حق، مرحوم اولان
اعیان ثابته نك ایجادینه تعلق صورتیله رحمتك کندی نفسنه رحمتندن صکره،
مرحوم اولان شیئك اولیدر. یعنی رحمت، اعیان ثابته یی ایجاد صورتیله اولاً کندی نفسنه
رحمت ایتدی؛ آندن صکره ده اعیان ثابته نك برحالی اولان حق مخلوقه رحمت
ایتدی.

[ولها اثر آخر بالسؤال فیسأل المحجوبون الحق ان یرحمهم فی اعتقادهم واهل الکشف
یسألون رحمة الله ان تقوم بهم فیسألونها باسم الله فیقولون یا الله ارحمنا
ولا یرحمهم الا قیام الرحمة بهم فلها الحکم لان الحکم انما هو فی الحقیقة للمعنی
القائم بالمحل فهو الراحم علی الحقیقة فلا یرحم الله عباده المعتنی بهم الا بالرحمة
فاذا قامت بهم الرحمة بهم وجدوا حکمها ذوقاً فمن ذکرته الرحمة فقد رحم]

[ورحمت ایچون، سؤال سببیله، اثر دیکر واردر. امدی محجوب اولانلر، اعتقادلرنده
اولان حقدن کندیلرینه رحمت ایتمسنی طلب ایدرلر واهل کشف ایسه، اللهك رحمتنی،
کندیلریله قائم اولمسنی طلب ایدرلر. بناءً علیه آنلر رحمتی الله اسمیله سؤال ایلرلر. بویله اولنجه
(یا الله ارحمنا) دیرلر ورحمتك آنلر ایله قیامندن غیری، آنلره رحمت ایتمز.

رحمتك هر عين موجودى ايجاد ايتمه سيدر ؛ زيرا هر موجود ، استعداديه كوره وجودينى
حقدن نصل قبول ايتدى ايسه ، رحمت او موجودك عيننه نظر ايدر . بلكه رحمت ،
هر هانكى بر موجودك عيننك ثبوتنده ، او موجوده نظر ايدر . (فانها ناظرة
فى عين كل موجود قبل وجوده بل تنظر فى عين ثبوته) عباره سنده كى (قبل)
كلمه سى بو سنوى و يعقوب خان شرحلرنده بانك كسريله ماضى صيغه سيدر دينلمش
و (قبول ايتدى) معناسى ويرلمشدر . تأويل المحكم و بالى افندى شرحلرنده بانك
سكونيله اول معناسى ويريلوب ماضى صيغه سى دكلدر دينلمشدر . بو شرحده دخى
ماضى معناسى استعمال ايتلمشدر . (اول) معناسنه كوره عباره نك ترجمه سى شويله اولور :
(زيرا رحمت ، آنك وجودندن اول ، هر بر موجودك عيننه ناظردر ؛ بلكه آكا عيننك ثبوتى
حالنه نظر ايدر) . اولكى معنايه كوره (بل تنظر) ضميرسز اولدرق كيترلمشدر . ايكنجى
معناده (بل تنظره) ضمير ايله استعمال اولنمشدر . مع هذا هر ايكى صورتده ده مراد ،
رحمتك ، هر بر موجودك علم الهيده عيننك ثبوتى حالنه نظر ايتديكى بياندن عبارتدر .
ايشته رحمت ، علم الهيده ثابت اولان عينه نظر ايدرك ايجاد ايتديكى ايچون ، عقايد مقيده
اصحابنك اعتقادلرنده خيالاً مخلوق اولان حقى ، آنلرك عيون ثابته لرنده ،
عين ثابته كوردى ؛ زيرا هر بر كيمسه نك عين ثابته سنك قوتنده هر نه موجود ايسه ،
او كيمسه هر هانكى موطنده بولنورسه بولنسون حساً و خيالاً او احوال ظهور ايدر .
امدى اعيان ثابته رحمت ذاتيه ايله مرحوم اولنجه ، آنلرك احوالى دخى مرحوم اولور .
و حق معتقد ايسه ارباب اعتقاداتك اعيان ثابته لرى احوالندن بر حالدر . بناءً عليه
رحمت ، اعيان ثابته نك ايجادى صورتيله كندى نفسنه رحمت ايتمكله ، خيالده مخلوق

كلمة سيه . محضا وجود بخش اولديغى ايجوه ك شئيه سئل اولور .

[واعلم اولا ان الرحمة انما هى فى الايجاد عامة فبالرحمة بالآلام اوجد الآلام ثم ان الرحمة لها الاثر بوجهين اثر بالذات وهو ايجادها كل عين موجودة ولا تنظر الطبع ولا الى غير ذلك الى غرض ولا الى عدم غرض ولا الى ملايم فانها ناظرة فى عين كل موجود قبل وجوده بل تنظر فى عين ثبوته ولهذا رأيت الحوت المخلوقة فى الاعتقادات عينا ثابتة فى العيون الثابتة فرحمته تنظر بالايجاد ولذلك قلنا ان الحوت المخلوقة فى الاعتقادات اول شئ مرحوم بعد رحمة تنظر فى تعلقها بايجاد المرحومية]

[اولا معلومك اولدوقده كه رحمت ، آنجق ايجاد ده عمومى . ثانيا عين آلام رحمتيله آلامى ايجاد ايتدى بعده بيلكه موضوع رحمت ايجوه اثر اولى وجهيله در . برى بالذات آنك عينه ك موجودى ايجاديدر . و غرضه و عدم غرضه وغير ملايمه اثر در . واوده آنك عينه ك موجودك عينه ناظر در . بلكه آنك عينك ثبوتنه نظر ايتمز ؛ زيرا وجودى قبول ايده ك موجودك عينه ناظر در . بلكه آنك عينك ثبوتنه نظر ايدر ، يعنى ايجوه اعتقاداته مخلوقه اولان حوت ، عيون ثابته ده ، عين ثابته كورديكى ايچون حقك رحمتى عين ثابته يه ايجاديدر . واشبو بوندن دلايل بز (تحقيق اعتقاداته مخلوقه اولان حوت ، مرحومين ايجاديله تعلقده كندى نفسنه رحمتنده صكره ، مرحوم اولان شيئك اولديغى) دينك]

يعنى رحمت ، صوتيه عمومى ده اعيانه ثابته يه و اعيانه خارجيه يه ايجاديتدر - والم رغمى اعيانه برليدر . ثانيا عين هو الذى رحمت ايدوب آنلرى ايجاد ايلدى بو ، بوجهيله معلوم اولدقده صكره ، شوقى ده بيلكه رحمتك تأثيرى اولى وجهيله

[اما حمتك ذكر ايتديكي هر بركيمه ، بحضور سعيد اولدي وحال بوكه وجوده حمتك ذكر
ايتديكي كيمه ده غيري يوقدر . وحمتك اشياي ذكري ، آلدي ايجاد ايتمك عينيدر . اي دوستم
اصحاب بلوده كورديكك شي ايمه وآنكله قائم اولديغي كيمه ده ناقص قياسلرله آلام آخرتده
آكاه سؤمن اولديغك شي ايمه ، بزم ذكر ايتديكمز شيلك اولكنده حجابه دوشمه]

يعني حمتك ذاتيه عائد نك ، آلدي تحت حيطه سنه آلديغي هر بركيمه ، سعادت وجوديه سعيد
اولدي وحال بوكه وجوده كلمه هر بركيمه ، البته حمتك ذكر ايتديكي وتحت حيطه سنه
آلمسه اولديغي كيمه در . وحمتك اشياي ذكر ايتمسي ، ايجاد ايتمسنه عينيدر . زيرا
اشيا ، نفس حمانيتك آلدي تحت قضيه سنده اول شئ مذكور وحاصل ايدي ؛ تنفيس ايله
برابر شئ مذكور اولدي . نتايج عليه حمتك آلدي ذكري عينه ايجاددر . بويله اولنجه هر
موجود اولان شي ، حمتك وجوديه مرحوم اولمه اولور . شوحكم دنياده اصحاب بلا
وآخرته اصحاب نعيم واهل عذاب ، بو حمتك وجوديه مرحوم مقيده داخللرلر زيرا
نفس حمانيه كتم عدمده ساحة وجوده كلمشدر . جناب شيخ رضي الله عنه هر موجودك
مرحوم اولديغي فاده سنه واقع اولمه اعتراضي دفع ايچون بويله لركه اي دوستم سن
دنياده اصحاب بلاوده مشاهده ايتديكك برطاقم اهل محجوب ايتمسيه وسن سندي
دنياده بولديغك حالك ايجاب ايتديكك آلام آخرتده محجوب اولمه واو آلام آخرتك اويله
برشيدركه وجودي ايله قائم اولديغي كيمه ده ناقص قياسلرله . البته سن بو اهل محجوب
دنياده كيلرينه كوره ويه وآخرته كيلرينه ده ايجاد ايدن (حمتك ، فضل عمومي
اولوكه دنياده اهل بلا وآخرته رضي اهل عذاب رحمت ايچيده در) ديمه
زيرا بالاوده ذكر اولديغي اوزره حمتك شمولنده ، اشيا جمله خصوصي بغرضك خصوص
آلدي طبيعه ملايم كلمسي سبب وكلدر . حمت الهيه ، كرك طبعه ملايم كلمسيه وكرك

حادث اولان اعیان کونیه ایسه ، مرتبهٔ علمده پیدا اولان اعیان ثابته نك صورتلری بولندیغی
جهتله بو رحمت رحمانیه اکوانده ساری اولدی . بغیر دیکرله ایجاد ، هویت الهیه نك صور کونیهٔ
کثیفه ده اختفاسیدر . بخار لطیفك ، بوزده اختفاسی کبی . واشیا آنجق رحمت
رحمانیه ایله موجود اولدی و رحمت ، هر نقدر مرتبهٔ واحدیتده بو هویتك غیری ایسه ده ،
وجود حقك نسب عدمیه سندن بر نسبت اولدیغی ایچون ، مرتبهٔ احدیتده آنك عینیدر .
بنا علیه رحمت الهیه ، [redacted] ذواتده یعنی نسب عدمیه نك شیئیتلرینه و بو نسبك صوری اولان
اعیانه یعنی اعیان ثابته ده جاریدر . و صور کثیفهٔ خلقیه ده هویت الهیه نك اختفاسی
حسبیله ده جمیع اکوانده ساریدر .

[مكانة الرحمة المثلى اذا عُلِمَتْ * من الشهود مع الافكار عالية]

[رحمت مثلی نك مرتبه سی ، شهوددن بیلندیکی وقت ، افکار اوزرینه عالیدر]

میمك ضمیله (مثلی) ، افضلك مؤنثی اولان فُضْلی معناسنه کلیر یعنی پك زیاده آرتقین
و طاشقین اولان رحمتك مرتبه سی ، شهود طریقیله معلوم اولدقده ، فکرلرك ادراکندن
عالی اولور و او رحمتی فکرلر ادراك ایده مز . زیرا شهودده اثنینیت قالقار و شهود
و شاهد و مشهود شیء واحد اولور ؛ بنا علیه فکرك اوراده مدخلی بولنماز . حال بوکه
فکر ، حجابدر . اثنینیت اولان محلده حکمی جاریدر .

[فكل من ذكرته الرحمة فقد سعد وما ثم الا من ذكرته الرحمة وذكر الرحمة الاشياء
عين ايجادها اياها فكل موجود مرحوم ولا تحجب يا ولي عن ادراك ما قلناه بما تراه
من اصحاب البلاء وما تؤمن به من آلام الاخرة التي لا تفتر عمن قامت به]

بو علم ، غاية غريب ويك نادر بر مسئله در . وسعد وملك موجوده تأثيرى مسئله سنى
حقيقتله آكلايايه . آنجق اوهام صاحبلريه ؛ ربنا يارب عدميه عبادتله اولان وهم ، آنلرك
موجود اولان وجود لرنده تأثير ايدرك ~~فوة خياليه لريه~~ ، هذه ذاته معدوم اولدقلرى
برطاقم وهمى شيلرى ، قوة خياليه لرنده ايجاد ايدرلر وبو ايجاد ايتدكلرى صور وهميه دن
نفسلرى ، بك زياده متأثر اولور . مثلا بر جمعيتك اورتاسنه كليوب ذيله قورقودرلر . بو جمعه
وجودنى هيچ كورمديكى برصورت مخوفه يله قوة خياليه سنده ايجاد ايدوب ، بو صورته وهمية دن
قورقار . وكذا بك چوق كيمسه لر كيجه تنها چيقاماز . خانه دروننه قورقار فيده
اولديغنى كندولرينه معلوم اكمه وهملرنده ايجاد ايتدكلرى صور مخوفه دن متأثر اولورلر
وبعض كيمسه لر اصلا وجود لرنده خسته لكدن اثر اولديغنى حالده ، كندينى برمرض وهمى ايجاد
ايدرلر و بونده خلاصن اولماقدن تقديره ، وجود لرى متأثر اولوب هلاك اولورلر
ايشته معدوملك موجوده تأثيرى بودر . وبو علم اصحاب اوهام عندنده ذوقاً حاصل اولور
وكنه كندوسنده وهملك تأثيرى اولمياية كيمسه لر ، بو معدوملك موجوده تأثيرى مسئله سنه
كيفيتله واقف اولديغنى حقيقةً وذوقاً بيلمزلر . اوكيمسه لربو مسئله دن اوزاقدر .
وهربرانسانك قوة خياليه سى ، وجودى اولمياية شيئ ، فقط ايتديكى ذاتك اولان بحث ، فصل محاكمه
صورايتديكندن اوزاقه مباحثت اولسونه .

شعر

[فرحمة الله فى الاكوان ساريه ✱ وفى الذوات وفى الاعيان جاريه]

[امدى الالهك حتى اكوانده ساريه وذواته واعيانده جاريه]

يعنى رحمت حقانيه ، ذات احديته مخض اولان نسب حقى ، مرتبة عدميه ظهر ايتديكى خارجده

وتيمي اوچنجي وتيمي دوخي سؤالك جوابنده وكذا بشونالي سوزلي بابنده ايضاح
بولديغي اوزره اثر ، وجود حقده مؤثر اولان اعيانه ثابتة معدوم ايجوبه واقعده
بوقه حقك وجودي ايجوبه واقع دكلدر . وجود حقه مقتضي اولان شي ، اعيانك استعداد
وقابليتلرينه كوره ، افاضهٔ وجود ايتمكدر . واثر ، هرنقدر وجود ايجوبه ثابت
ايسه ده بوشوتله ، معدومك حكمي حاصل اولور . نسب الهيه اولان اسما ، ذاتيه
حال عدميه ايكيه ، صفاتي اولان حقدن كثيرينه وجود اعطا ايتمك حكم ايدر . موجود
حقيقي اولان حق ذاتي ، معدوم اولان نسبدن متأثر اولوب ، آثاره وجود اعطاسنه توجه
ايدر . بنا عليه اثر ، اولان معدوم ايجوبه موجوده ظاهر اولور ؛ بعده معدوم
اولان نسبك حكمي وطلبي حاصل وجود حواليجوبه ثابت اولور .

مثال

برمعمار زائده مندمج اولان صفة معماريه ، لسانه استعداديله ظهور طلب ايدر ؛ معمار ذهني
كندي نفسنك برنسبت عدميه سي اولان اوصافك طلبي اعيان ايجوبه ذهننده برنيا صورتة تخيل
ايلر . بوصورتله ، علم مرتبه سنده پيدا اولان برعمارك وجودي موجود وفقط آنك
نسبتي اولان معماريه صفتي كندي وجودنده مخصوص مشربك اولديغندن معدوم ايدي . امدي
شخص معمارك موجود اولان وجودي ، معدوم اولان نسبتدن متأثر اولوب ، اومعماريه صفة
وتسبته وجود اعطاسنه توجه ايتدي . شوحالده اثر ، اولا معدوم اولان نسبت ايجوبه ،
موجود اولان معماريه ظاهر اولدي ؛ بعده اونسبت معدومك (بني آدم نيت) ديه لسانه استعداد
ايله واقع اولان حكم وطلبي حاصل معمارك وجودي ايجوبه ثابت اولدي . بنا عليه اثر ،
معمارك وجودنده مؤثر اولان آنك علمنده كي بيانك صورتي معدوم سي ايجوبه واقعده
يوقه معمارك وجودي ايجوبه واقع دكلدر . شخص معمارك وجودنه لازم اولان شي ،
آنك ذهننده پيدا اولان بوصورتك قابليتله كوره ، اونيابي خارجده انشا ايتمكدر .

بلکه حضرت ذوالجلاله هر بانك مختلف استعدادیه کوره ، آنده باقوه موجود اولان ثمرات فعلاً ظاهر اولور . کل آغاجنده کل ، دیکن آغاجنده دیکن و قاریصی آغاجنده لذیذ و حلی قاریصی و قوم آغاجنده دخی قوم ظاهر اولور . حال بوکه هپسنك سبب ظهوری اولان حضرت برر اختلاف ثمرات ، آغاجلرك اختلاف استعدادندن (بینه)

خلقك استعدادیه وابسته در . آنا فیض . ابر فیاضه صدف در . دانه افعی کم قاپار .

—

ایشته بونك کبی زات احدیه مخفی اولان اسمایه حضرت ذاتیه عائد نك ظهور علی السویه در . (مانری فی خلق الرحمن من تفاوت) آیت کریمه سی مقتضیجه حضرت حیاتیه نك ظهور اسم اولدیغی سرایانده تفاوت یوقدر . تفاوت آنجق اسمای الهیه نك استعداداتنده در . رحمت حیاتیه نك فیضانده هادی اسمنك مظهری اولان عینده حضرت هدایت ومضل اسمنك مظهری اولان عینده دخی حضرت ضلالت ظاهر اولور .

[وقد ذکرنا فی الفتوحات المکیة ان الاثر لایکون الا للمعدوم لا للموجود وان کان للموجود فبحکم المعدوم وهو علم غریب ومسئلة نادرة ولا یعلم تحقیقها الا اصحاب الاوهام فذلك بالذوق عندهم واما من لا یؤثر فیه الوهم فهو بعید عن هذه المسئلة]

[و تحقیقا بر (فتوحات مکیه) ده ذکر ایتدیکم موضوعه اثر ، موجود انجق وکل ، آنجق معدوم انجق واقع اولور . وهر نقطه موجود انجق اولویرده ، معدوم حکمنده انجق واقع اولور . ومسئلهٔ نادره در . وآنك حقیقتنی آنجق اوهام صاحبلری بیلیر وبوعلم ، غریب ومسئلهٔ نادره در . وآنك حقیقتنی آنجق اوهام صاحبلری بیلیر اسمك بوعلم ، آنلرك عندنده ذوقه ایله حاصل اولور . وکنه کندوسنده وهم مؤثر اولمایه کبی بو مسئله دخی اوزاقدر .]

یعنی (فتوحات مکیه) نامنده کی اثر جسیم نیفك تمیم اوجنجی بابنده مطلوب اولان یدمی اینجی

طبیعیدر . بوراده بر سؤال وارد اولور شویله که : رحمت الهیه وجوداً وحکماً هر شیئه
شامل اولور بیوریلیور . حال بوکه بو قدر مغضوب اولان اشیا واردر . بونلرك هپسی
نصل مرحوم اولور ؟ جناب شیخ رضی الله عنه بو سؤاله جواباً بیوررلرکه :

[ولا یعتبر فیها او فی سعة الرحمة حصول غرض ولا ملایمة طبع بل الملایم
وغیر الملایم کله وسعته الرحمة الالهیة وجوداً]

[و اشیاده یاخود سعهٔ رحمتده ، بر غرضك حصولی و طبعك ملایمتی معتبر
دکلدر ؛ بلکه ملایمك وغیر ملایمك هپسنه رحمت الهیه وجوداً واسعدر .]

یعنی اشیانك ایجادنده و یاخود رحمتك وجوداً وحکماً بالجمله اشیایه واسع اولمسنده
بر مقصد واردرکه اوده آنجق وجود مطلق حقك بالقوه کندوسنده موجود اولان
نسبتك استعدادلری وجهله فعلا ظهوریدر . بوده آنلرك نفس رحمانی ایله تنفیسیله
حاصل اولور . ایشته بو هپسنه شامل اولان بر رحمتدر . بنا علیه بو رحمتك شمولنده اشیا حقنده
خصوصی بر غرضك حصولی و آنلرك طبعنه ملایم کلن شی معتبر دکلدر . هر شیئك
استعداد ازلیسی نه ایسه ، بو رحمتك نزولنده ایمان وهدایت ونعمت وذوق وراحت
کبی طبعه ملایم کلن و کفر وضلالت ونقمت والم وراحتسزلك کبی طبعه غیر ملایم
کلن بر طاقم احوال او شیئه وارد اولور ؛ شو حالده رحمت الهیه محضا وجود ویردیکی ایچون ،
ملایم اولسون غیر ملایم اولسون هپسنه واسع اولور .

مثال

یاغمورك یاغمه سی بر یوزنده نقدر نباتات وارسه هپسنك گل ویا اکله صالح
میوه ویرمه سی کبی خصوص بر غرضك حصولی و یاخود طبعه ملایم کلن موادك ظهوری ایچون دکلدر .

واسع اولور. و رحمت او عینك شیئیتنه واسع اولنجه، ابتدا کندی نفسنه واسع اولمش اولور.
بعده رحمتك واسع اولدیغی شی، بالاده اشارت اولنان عین واحده نك شیئیتیدر.
و بو عین واحده بالجمله اعیانك مبدئی واصلیدر. و بوده حقیقت محمدیه در که
الله تعالی آنی عالملره رحمت اولمق اوزره ایجاد ایلدی بناءً علیه او، عین رحمتدر.
یعنی عالملری آنك وجودندن ایجاد ایتدی نته کم قرآن کریمده (وما ارسلناك
الا رحمة للعالمین) و حدیث قدسیده دخی (خلقتك من نوری وخلقت الاشیاء
من نورك) یعنی (یا حبیبم سنی نور وجودمدن خلق ایتدم و اشیایی دخی سنك
نورکدن یاراتدم) بیورلمشدر. و بو مرتبه، حقك ذات احدیت مرتبه سندن واحدیت
مرتبه سنه تنزلیدر که اسما و صفاته نظراً کل مجموعی اولان عین واحده در. ایشته
ایکنجی درجه ده بو عین واحده نك شیئیتنه واسع اولدی. آندن صکره رحمتك واسع
اولدیغی شی، کرك دنیاده و کرك آخرتده، عرض اولسون و جوهر مرکب و یا بسیط
اولسون، الی مالانهایه وجود بولان هر موجود اضافینك شیئیتیدر.
معلوم اولسون که شیئیتی ثابت اولمیان آنجق عدم محضدر. آنك ایچون آندن هیچ برشی چیقماز
و وجود محض که حقك وجود مطلقیدر. و اسما و صفاتکه او وجود محضك
نسب عدمیه سیدر یعنی بالقوه موجوددر و بالفعل ظاهر دکلدر. ایشته بونلر ایچون
شیئیت ثابتدر. و شیئیتی ثابت اولان شیلر ایچون البته ظهور واردر.
بناءً علیه رحمت، بالاده ذکر اولنان ترتیب اوزره، ثابت اولان شیئیتلره واسع اولدی
و حتی رحمت، وجود حقك نسب عدمیه سندن برنسبت اولدیغی ایچون، رحمتك
کندی نفسنه دخی واسع اولدی؛ چونکه وجود حقده آنك دخی شیئیتی ثابتدر.
شو حالده او دخی ظهور ایستر؛ بناءً علیه رحمت ذاتیهٔ عامه نك آکا دخی شمولی اولمق

تسمیه اولنانه وجودك ذاتنده هیچ بروجهایله کثرت بوقدر ؛ بلکه او وجود ، ذات ایله احددر . وذات احدیت تجلیدنه مبرادر . فیمکه عالمدنه غیبدر . ونوذات ایچون وجوه غیر متناهیه وارکه اسماء وصفاتی مقتضی اولان الوهیت او وجهی جمع ایدر . شوحالده حضرت الهیه کافهٔ صفات واسمایله برابر ذاتنه عبادت اولدیغندن اسماء وصفاتنه نظراً ، کل مجموعی اولان عینه واحددر . وبوکل مجموعی ، او عینه واحده نك شئیتیدر . وجمانه اسمی جمیع اسمای محیط اولدیغی جهتله بو عینه واحده ، بواسطه حضرت اولور . شاید عینه حقك جمانه منسوب اولان نفسنه ایلك تنفس ایتدیکی شی ، ذات احدیتنده بالقوه موجود اولان اسمائنك تعینله حضرت علمیه ده اظهاری بویله دیمکدر . شوحالده همه ، جمعیت ذاتیه عامه سی ایله اسمانك جمعیت اتمه سیدیکی صوتی

طلب ایتدکلری والله ذوالجلال حضرتلری دخی فیض اقدسیله اسمایه رحمت ایدوب آنلری
مرتبهٔ علمده حکماً و فیض مقدسیله دخی مرتبهٔ عینده وجوداً اظهار ایلدیکی ایچون
آنک رحمتی هر شی حقنده عموم اولدی ؛ بناءً علیه بو اعتباره کوره هر شی مرحومدر
و بو رحمتده ابلیس دخی داخلدر ؛ زیرا وجود علمیده ایجاد ایتمک صورتیله حق تعالینک
رحمت ایتدیکی هر شی ، وجود عینیسنده ده آنک رحمتنی قبول ایتدی . ایشته صور اسمائیه ،
رحمت ذاتیه عامه ایله ، علم الهیده ثابت اولدقدن صکره وجود عینی یه طلب اولملریله ،
حق تعالی او رحمت ایله آنلری وجود عینیده ایجاد ایتدیکی ایچون بز اللهک رحمتی وجوداً و حکماً
هر شیئه واسع اولدی دیدک

[والاسماء الالهية من الاشياء وهي ترجع الى عين واحدة فاول ما وسعت رحمة الله
شيئية تلك العين الموجِدة للرحمة بالرحمة]

[واسماء الهیه اشیادندر وحال بوکه اسماء الهیه عین واحده یه راجعدر . امدی
اللهک رحمتنک واسع اولدیغی اولکی شی ، او عینک شیئیتیدر که رحمت ایله رحمتی موجده در]

یعنی اللهک رحمتی هر شیئه واسعدر دیدیکمز وقتده ، اسماء الهیه دخی (هر شی) تعبیری
تحتنه داخل اولور ؛ زیرا اسماء الهیه دخی اشیادندر . واسماء الهیه ایسه ، رحمان اسمنک
حقیقتی اولان عین واحده یه راجعدر . و رحمان اسمی ، اسم جامعدر . بناءً علیه هر بر
اسمک رحمتدن حظ و نصیبی واردر . امدی اللهک رحمتنک واسع اولدیغی اولکی شی ،
رحمت ذاتیه ایله رحمت اسمائیه یی موجد اولان او عین واحده نک شیئیتیدر .
معلوم اولسون که حق ، احدی الذات ، واحدی الاسماء والصفاتدر . و(لله)

[وقتا که هر شیء ایجاد وجود اولدی ؛ نیا: علیم آنی الله ده طلب ایدر . بوند ایجاد آنک حکمتی هر شیئه عام اولدی ؛ زیرا حق . شول حکمتیله که هر شیئه آنکله حکمت ایدی ؛ اوشی وجود عنایت آنک حکمتی قبول ایدی . نیا: غیر حق اوشیئ ایجاد ایلدی . ایشته بوند ایجاد بز ، محض الله حکمتی وجود وحکمتی هر شیئه واسع اولدی ؛ دیمک .]

بعض حق تعالی مخلوقاتنک غیر قابل تعداد اسماء ذاتیه سی وار در که آنلره مفاتیح غیب دیمکله اولور. ذاتی احدیته بالقوه موجود اولان بو اسماء ذاتیه فعلاً ظهور ایتملر ومسماری اولان ذاتی حق ، ضمن عدمده اوسماء اخراج وآنلری نفس حمانیه تنفیس ایدوب مرتبهٔ علمده اظهار ایلر . ایشته بو اسمایه حق تنفس ، بوتجلی حقک کندی ذاتنده کندی ذاتنه واقع اولور . علم حقده بدا اولان بو حضور لطیفه یه اعیان ثابته دیرلر که کندی ذاتنه عالم دیانده کی حضور کثیفه نک حقایقیدر وبنوک وجودی وجود حقیدر . آنلر ظل اولان حضور کثیفهٔ عالم ایله وجود بولمیدر . ایشته مادام که هر شیئ ایجاد وجوده کلمك امکان موجود ؛ اوشیء ، اوجودی الله ده طلب ایدر .

معلم اولدوقه باجمله امر اوچ وجه اوزره در :

۱ - وجود محضدر . بو وجود ، ازلاً وابداً عدمی قبول ایتمز ؛ وجود حقیقی حق کبی .

۲ - امکان محضدر . که ازلاً وابداً برسبابله وجودی قبول ایدر . وجود اضافی اعیان کبی .

۳ - عدم محضدر . که ازلاً وابداً وجودی قبول ایتمز ؛ شریک باری ویا خود ایکی متناقضی کبی .

ایشته کوریلیور که عالمك وجود اضافیسی ، وجود محض ایله عدم محض آره سنده واقع اولمشدر. زیرا بر جهتی عدمه ویکر جهتی وجوده ناظردر . امدی اعیان ثابته اسماء الهیه نك و اعیان کونیه دخی اعیان ثابته نك ظلی اولوب بو وجود ظلیلر تك ظهوری الله ده

ذاتنده کندی ذاتنه تجلیسی صورتیله ، علمنده ثبوت بولدی وحق ذات احدیتنده
صیقندی ایچنده قالمش اولان اسماسنی نفس رحمانیسیله تنفیس ایدوب ، آنلره وجود علمی
ویرمک صورتیله جمله سنی بو صیقندیدن آزاد ایتدی ؛ بنا : علیه بو رحمت ، حکماً هر شیئه
واسع اولدی . و رحمت عامهٔ ذاتیه ایجابیله ، علمه ثبوت بولان اعیان ثابته نک
صورتلری ، کندی حکملری دائره سنده ، اعیان کونیه صورتلریله ظاهر اولدیغی جهتله ،
بو رحمت ذاتیه ، شو ایچنده بولندیغمز حضرت شهادتده دخی وجوداً هر شیئه واسع اولدی
امدی رحمت حق ، بالجمله نسبه و اعیان ثابته و خارجیه یه شامل اولنجه ، نسب عدمیه دن
عبارت اولان غضبه دخی شامل بولنور . و بنا : علیه غضبک وجودی دخی ، غضبه اولان رحمت
الهیه دن اولور . فقط غضبک حقه نسبتی ، رحمتک حقه نسبتندن صکره در ؛ چونکه
غضب رحمته نسبتله عارضی برشیدر . مثلا صویک حال طبیعیسی جریاندر . و طوکمه سی ،
عارضیدر . و کذا انسانک حال طبیعیسی غضب دکلدر ؛ آنک غضبی بر سبب تحتنده
ظهور ایدن بر صفت عارضه در . و صفت عارضه ده اصل اولان ایسه عدمدر ؛ بنا : علیه
غضب نسب عدمیه دندر . و فص عزیریده تفصیل اولندیغی اوزره ، غضب الهی
بر شیئک کمال و سعادته بالکلیه عدم قابلیتندن و یا نقصان قابلیتندن او شیئه
ترتب ایدر . و غضبک شر و شقاوت اولمه سی مغضوب علیه نسبتله در . یوقسه
غضب ، حقه نسبتله مرحومدر ؛ چونکه حقک تجلی رحمانیسیله موجود اولمشدر .
و موجود اولان هر شی ، تجلی رحمانی ایله مرحومدر .

[ولما كان لكل عين وجود فطلبه من الله لذلك عمت رحمته كل شئ فانه برحمته التي
رحم بها قبل رحمته في وجود عينه فاوجدها فلذلك قلنا ان رحمة الله وسعت كل شئ وجوداً وحكماً]

او حضرتی دستره ایله کفار ایکی یه بیچدیلر . او دخی بوکا صبر ایدوب مظهر اولدیغی اسم خاصک مقتضاسی اولدرق حقدن بو بلانک رفعنی طلب ایتمدی . ایشته بو سببه بناء حکمت مالکیه کلمهٔ زکریاویه یه تخصیص قلندی .

مثنوی

پس قیامت شو قیامت را ببین . دیدن هر چیز را شرطست این
عقل گردی عقل را دانی کمال . عشق گردی عشق را بینی جمال

ترجمه

امدی قیامت اول ، قیامتی کور ؛ هر شیئ کورمک ایچون بو شرطدر .
عقل اولورسه‌ک ، عقلی کمالیله بیلرسه‌ک . عشق اولورسه‌ک عشقی جمالیله کورورسه‌ک

[اعلم ان رحمة الله وسعت کل شیء وجوداً وحکماً وان وجود الغضب من رحمة الله بالغضب فسبقت رحمته غضبه ای سبقت نسبة الرحمة الیه نسبة الغضب الیه]

[معلومک اولسون که محقق اللهک رحمتی وجوداً وحکماً هر شیئه واسع اولدی ومحقق غضبک وجودی دخی ، اللهک غضبه اولان رحمتندندر ؛ بناء علیه آنک رحمتی ، غضبنی سبقت ایلدی . یعنی رحمتک آکا نسبتی ، غضبک آکا نسبتنی سبقت ایتدی .]

فص سلیمانیده تفصیل اولندیغی اوزره رحمت ، بری ذاتی دیکری صفاتی اولمق اوزره ایکی قسمدر . بونلرده خصوصیت و عمومیت اعتباریله ایکی قسمدر . هر شیئه واسع اولان رحمت ، رحمت عامهٔ ذاتیه‌در . وبو رحمت ، حقک مقتضای ذاتیدر ؛ چونکه حق بالذات جواددر . اگر بو ایله اولماسه ، وجود مطلق حقده ظهور بولنماز ایدی . ایشته ذات حقک مقتضاسی اولان بو رحمت سایه‌سنده ذات احدیتده مخفی اولان نسب و شئونات حق ، آنک کندی

بسم الله الرحمن الرحیم

فص حکمة مالکیة فی کلمة زکریاویة

معلوم اولسونکه زکریا علیه السلام صدری اولمق اسم خاص مالک اسم شریفیدر. شایعه حضرت شارحه آننک وجودنده ظاهر اولمق، بواسطه خزینه سنده مکنون بولنان احوال اولیه کندیسی من عند الله بواسطه مقتضای اولوب اوزره فوتنه وحضرت مؤثره ایله مؤید اولدی؛ زیرا مالک، شئ وقوعه مقتضا اولمق حالکدر. وملک، فوت وظرف مقتضا رضی کلیر. امدی مالکیت حضرت زکریا علیه السلام وجودنده ظاهر اولدی. چونکه آننک وجودی شریفی (یوم الدین) کی اولدی وقیامت مقتضا اولمق یوم الدینده حضرت مالک یوم الدینه مالک اسم شریفی مضاف قلنمشدر، سوره فاتحده (مالک یوم الدین) بیوردی؛ شایعه حضرت زکریا حضرتلرنک ظهوری مقتضای یوم الدینک اهالیسنه متحقق اولدیغندن، یوم الدینه مالک اولدی. چونکه حضرت زکریا (مالک یوم الدین) اولدیغی کبی (مالک زکریا) اولدی. بوحالده حضرتلرنک بعضا حضرت وبعضا غذاب ایله وبکونده حضرت وغذاب ظهوریله آننک مالکیت ظاهره سی بیم ندکورده بعضا حضرت وبعضا غذاب ایله ظاهر اولدی. چونکه ایله ظهوری اثبات زکریا علیه السلام وجودنده رضی حضرت بواسطه شایعه ظاهر اولدی. چونکه ایله ظهوری بودرکه آننک زوجه محترمه سی عاقر وکندیسی پک اختیار اولدیغی حالده (وهب لی من لدنک ولیا) بیور

KONYA ... Yeni Ne
Kayıt No.
Tarihi : 3874

ترتیب اصلی بوزلدی
٢١

فصوص الحکم ترجمه‌سی
فص زکریاوی
مترجمی احمد عونی قونوقه

فص زکریاوی - ١٦

7698
11 - 327

T.C. MAARİF VEKÂLETİ ASARI ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Yusuf Ahgurt

76
60

7698

76
60

دیکر بر طائفه نزدنده محقق عبد اللهدر ؛ اللهك اوغلی دکلدر . ونظر عقلی عندنده
هر نطقه ایدن کیمسه نك کلامی ، طوغری اولمق لازم کلمدیکی جهتله ، حضرت عیسی نك بشیك
ایچنده کی (انی عبدالله) کلامندن ، عبدالله معناسی اوزرینه زیاده اولان نطقی
مستقبلده نبوتله مبعوث اولنجیه قدر ، صدق وکذبه احتمال حکمنده باقی قالدی
وقتاکه نبوتله بعث اولندی . بشیك ایچنده نه سویلمش ایسه ، هپسنك صدقی
ظاهر اولدیغی جهتله بو حکم احتمال دخی مندفع اولدی . امدی سن بو فصل منیفده بیان
بیوریلان معارفی تحقیق ایت وأبی آکلا و یحیی علیه السلام عیسی علیه السلام
اوزرینه تفضیل ایلمش اولدیغنی تخیل ایتمه و عیسی علیه السلامك کندی نفسنه اولان
سلامی ایله ، یحیی علیه السلام اوزرینه اولان حقك سلامی آره سنده کی فرقی عین بصیرتله
مشاهده ایت و/هانکیسنك عقاید بعضده اربابی عندنده محتاج تأویل اولدیغنی وهانکیسنك اولمادیغنی بیل
(ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء)

انتهی ١١ مارس ٣٣٣ ... ٣٣٥ یوم جمعه ... اذان

7697
11-326
T.C. ... TALEBE MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Akyart
Y6
59
Y6
59

یعنی آنك عبدالله اولدیغی حقده‌كی موضع دلالتی معتبردر . حضرت عیسی علیه السلام
(انی عبدالله) قولندهكی عبدالله اولدیغی معناسی توضیح ایدر . بزدن اول
بعضی (عبدالنفس) و بالنتیجه (عبدالدنیا) و (عبدالدنیا) و (عبدالزوجه) اولور
وهم كثیری وكی (عبدالهادی) و(عبدالرزاق) و سائرهسی كبی اسم خاصك عبدیله
مسمّا اولور . حال بوكه (عبدالله) آنجق كندی وآنك ملكه مخصوص اولان
ملكی اولدیغی كبیدر . یعنی عبدالله جمیع اسماء الهیه یی جامع اولان ذات سعادتمندر
نته كم حضرت مولانا رضی الله عنه افندمز بویورمشلر :

دست او را همچو دستی خویش خواند . تایدالله فوق ایدیهم بداند

ترجمه رابطه

همچو . مادام كه آنك الله كندی الی تعبیر بویوردی ؛ (یدالله فوق ایدیهم) آیت كریمه سنك
مفهوم منیفه قدر سوردی ؛ كوتوردی ؛ یعنی حدیث قدسیده (كنت له یداً) بویوردی وقرآنه
كرمده وهی الهك الی آنلرك الرینك فوقنده در دیدی ؛ نیابت بقابالله مرتبه سنده بولنانه اولیاء الله
الی هرنك الینك فوقنده اولور ؛ نیابت حقك یدیدر . ایشته عیسی
نائب علیه (عبدالله) حضرتی حائز اولدقلری هر برآن نك كاری وكلدر . ایشته عیسی
علیه السلام بشیك اجیقده ایكیه سوجه دیكی (انی عبدالله آتانی الكتاب وجعلنی نبیاً)
یعنی (محمد بن الله قولی یم كه بنا كتاب ویردی و بنی پیغمبر قیلدی) قولی ، عیسی
علیه السلام حقنده (الله اوغلیدر) دیمه لضه اینك كلامی مقابلنده واقع اولدیغی
ایچون ، كندیسنك (ابن الله) اولمسی خیالنی دفع ایتدی وواقعاً محترمسنك نه اولدیغنی
لطف اتبات ایلدی و مجرد نظمه ایله ، آنك عبدالله اولمسی اوزرینه دلالت تمام
وصحیح اولدی و حضرت عیسی علیه السلام ، استدلاله كندیسنك نبوتنه قائل اولان اهل حبشه كبی

علامتم ومعجزه‌م ، بو دیوارك سوز سویلمه‌سیدر دیوبده دیوار دخی لسانه کلوب سوز سویله‌سه و سوزی دخی (سن یالانجیسك ؛ رسول الله دکلسك) کلامندن عبارت بولنسه ، الیته او علامت صحیح اولور و دیوارك سوز سویلمه‌سیله ، آنك رسول الله اولدیغی ثابت بولنور ایدی و دیوارك (سن یالانجیسك ؛ رسول الله دکلسك) سوزینه التفات اولنماز ایدی ؛ زیرا نطقه قدرتی اولان هر ناطقك سوزی طوغری اولمق ایجاب ایتمز . ایشته والده‌سی اولان حضرت مریمك اشارتی ایله ، بشیك ایچنده اولدیغی حالده عیسی علیه السلامدن صادر اولان کلامه دخی ، اهل حجابه کوره بو احتمال داخل اولدیغندن ، حقك یحیی علیه السلامه اولان سلامی ، بو وجهدن ارفع اولور ؛ چونکه حقك کلامنه و سلامنه بو احتمال داخل اولماز .

[فموضع الدلالة انه عبد الله من اجل ما قيل فيه انه ابن الله وفرغت اى تحت الدلالة بمجرد النطق فانه عبد الله عند الطائفة الاخرى القائلة بالنبوة وبقى ما زاد فى حكم الاحتمال فى النظر العقلى حتى ظهر فى المستقبل صدقه فى جميع ما اخبر به فى المهد فتحقق ما اشرنا اليه]

[امدی آنك عبد الله اولدیغنك موضع دلالتی ، آنك حقنده ابن الله دینلمسی اجلندندر حال بوکه مجرد نطق ایله دلالت فارغ اولدی ؛ زیرا نبوتله قائل اولان طائفهٔ اخری عندنده ، او عبد اللهدر و بشیك ایچنده اخبار ایلدیکی شیئك کافه‌سی مستقبلده ظاهر اولنجه قدر زیاده اولان شی ، نظر عقلی عندنده ، احتمال حکمنده باقی قالدی بویله اولنجه سن ، اشارت اولنان شیئی تحقیق ایت .]

وقوری آغاجك تحریکنی متعاقب تروتازه خرما دوکولدی ؛ حال بوکه زراع خرما
آغاجنك ارککنی دیشیسنه آشلامادقجه خرما ویرمز . مطلقا محصول ویرمك ایچون
تلقیح لازمدر . ایشته حضرت مریم باکره اولدیغی واصلا کندوسنه بر ارکك
تقرب ایدرك هرکسك بیلدیکی جماع معتاد واقع اولمادیغی حالده نصل که حضرت
عیسایی طوغوردی ایسه ، خرما اغاجی دخی بلا تلقیح وآنجق تحریك ایله تروتازه
خرما ویردی ایشته بوده ایکنجی شاهددر . وحضرت عیسانك صدق کلامی حقنده کی
قرائندر .

[لو قال نبی آیتی ومعجزتی ان ینطق هذا الحائط فنطق الحائط وقال فی
نطقه تکذب ما انت رسول الله لصحت الآیة وثبت بها انه رسول الله ولم یلتفت
الی ما نطق به الحائط فلما دخل هذا الاحتمال فی کلام عیسی باشارة
امه الیه وهو فی المهد کان سلام الله علی یحیی ارفع من هذا الوجه]

[اکر بر نبی ، بنم آیتم ومعجزه‌م بو دیوارك تکلمیدر دیسه ، دیوار نطق ایلسه ،
ونطقنده (سن کاذبسك ؛ رسول الله دکلسك) دیسه ، ایشته آیت صحیح اولور . وآنکله محقق
آنك رسول الله اولدیغی ثابت بولنور ایدی ودیوارك سویله‌دیکی شیئه التفات اولنمازایدی
امدی وقتاکه بو احتمال ، بشیك ایچنده اولدیغی حالده ، والده سنك آکا اشارتی ایله
اولان کلام عیسی یه داخل اولدی . یحیانك سلامی بو وجهدن ارفع اولدی]

یعنی هر سوز سویلینك سوزی ، طوغری اولمق لازم کلمدیکی ایچون ، اکر بر پیغمبر ، ایشته بنم نبوتمه

فقط عیسی علیه السلام کندی نفسی اوزرینه سلامی ، آمنت حضرته اولان عنایت الهیه ده
واقع التباسی رفع ایتمك خصوصی حقنده بحی علیه السلام اولان سلامی کبی دکلدر . چونکه
هر ناطقك نطقنده صدقه لازم دکلدر . هر نطقده قرائن احوالدن او نطقده عیسی
علیه السلام الله تعالی یه قربنه و بو نطقده صدقنه دلالت ایدیسوده ، رفع
التباسده بنه حقنده بحیی اولان سلامی اقتضا ایدر . وقرائن احوال بودر که
عیسی علیه السلام ، والدی اولان حضرت مریمك ، منکرینك آغزلرینه قارشو زنا دن
برائتنه دلالت معرضنده بشیك ایچنده تکلم ایتمسیدر ؛ زیرا هنوز عادتا بر معجزه نك
ظهوری برلزومه مستلزم . اولزوم ایسه ، حضرت مریمك شو تهمتدن برائتی ایدی . فیا لیت حبابه
برائتنه شهادت ایچون سوزیکی سوزده صادقدر .

عیسی والدسنك برائتنه شهادت ایچون سوزیکی سوزده صادقدر .

[وهو احداث هدیه والاخر هزة الجذع الیابس فقط ـ طبا جنیا من غیر فحل
ولا تذکیر کما ولدت مریم عیسی من غیر فحل ولا ذکر ولا جماع عرفی معتاد]

ولا تذکیر کما ولدت مریم عیسی من غیر فحل ولا ذکر ولا جماع عرفی معتاد

[احدی او ، ایکی شاهدك بریسیدر ودیکری قورومسه خرما آغاجنی تحریکیدر ـ
احدی مریم عیسایی نصل زوجی واركك اولمقسزین ومعتاد اولان جماع عرفی
وفوق اولمقسزین طوغوردی ایسه ، فحل وتذکیر اولمقسزین ، تر وتازه خرما
سقوط ایتدی .]

بعض عیسی علیه السلام بشیك ایچنده تکلم ایتمسی ایکی شاهدده بریسیدر ودیکر شاهد
ایسه (وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا جنیا) آیتی کریمه ده
بیان بیورلدیغی اوزره ، حضرت مریمك قورومسی خرما آغاجنی تحریکیله ایتمسیدر ـ

نظمه خلاف المشهود له كيجي سلام الحق على يحيى من هذا الوجه ارفع للالتباس الواقع في العناية الالهية من سلام عيسى على نفسه وان كانت قرائن الاحوال تدل على قربه من الله في ذلك وصدقه اذ نظمه في معرض الدلالة على براءة امه في المهد]

[زيرا محققدر عيسى حقنده، كندوسنده عادت مخرقه اولان شي ، آنجق نظمقده .. بويله اولنجه الله تعالينك آنى نظمه ايتديكي بو زمانده ، آنك عقلى متكمله ومتكامل اولدى ونظمقه قادر اولاجق يه ، هر زمان اولديغى اولوب اولسون ، سعيد ديكى سيئه ، يحيى كبى مشهود له خلافنه ظهوره ، صدوره لازم وكلدى . بنا عليه حقك يحيى اوزرينه سلامى ، بو وجهله عناية الهيه ده واقع اولان التباس ايجون ، عيسانك نفسى اوزرينه اولان سلامندن ارفعدر ؛ هر نقدر قرائن احوال ، جناب عيسانك بشيك ايجنده والده سى مريمك برائتنه دلالت معرضنده نظمه ايتديكى وقت ، بونده الله تعالينك قرينه وآنك صدقنه دلالت ايتديكى ده .]

يعنى عيسى عليه السلام حقنده خارق العاده ظهوره واقع اولان شى ، بشيك ايجنده آنك تكلم ايتمسيدى ؛ زيرا بشيكده كى جوجقك سوزلديكى عادتا مخالفدر . وسوزلديكى ايجون عقلده قدرتى وتكملى لازمدر . بنا عليه عيسى عليه السلام (معجزه كبى) حقنده انطاقى زمانده آنك عقلى متكمله ومتكامل اولدى ونظمه ايتى عادتا (كلام بالغ كبى عادتا) خلافنه موافق ظهوره واقع اولان نظمقده قادر اولاجق يه صدوره لازم وكلدى . بعض كره سوزلديكيمز كبى سوزى طوغرى اولمه لازم كلمز . اوسوز نفس امره موافق اولمليدر فقط يحيى عليه السلام كبى مشهود له بوكا مخالفدر . چونكه آنك سلامتنه شهادت ايده جقدر . وعيسى عليه السلام ايسه كندى نفسنه سلام ايتدى بونده هر ايكيسنه دخى عنايت الهيه ده . فقط حقك يحيى عليه السلام اوزرينه اولان سلامى ، جناب يحيى حقك عناية الهيه ده واقع اولان التباسى رفع ايدر ؛ زيرا هو كلامنده صادقدر . وهو سوزلديكى وقت طوغرى سوليور

بر وجه خاص طریقیله در. بناءً علیه کافهٔ وجوه الهیه‌یی جامع اولان هویت مطلقه
وجهتدن کلمه سلام، بو وجوهدن بر وجهدن صادر اولان سلامدن، اتحادده اکملدر.
شوقدر وارکه سلام عیسی علیه السلامک مظهرندن وآنک وجود مقیدندن نازل اولدیغی ایچون،
احدیت شهودنده، او حضرتک کمال تمکین اوزره بولندیغی آکلاشیلور. فقط بو سلام، یحیی
علیه السلامک مظهرندن وآنک وجود مقیدندن صادر اولدیغی جهتله او حضرتک بو شهودده
کمال تمکنی مستدل دکلدر. زیرا فرق محسوسدر.
اعتقادده اکمل و تأویلات ایچون ارفع اولیشی دخی بودرکه حقک یحیی علیه السلام اوزرینه
اولان سلامی، آنک ربی اولدیغی وهویت مطلقه‌سی بولندیغی حیثیتله واقع اولدیغندن
حجاب اثنینیت ایله محتجب اولان اهل نفس و عقاید مقیده اربابی عندنده تأویله
محتاج دکلدر. آنلر یحیی علیه السلامه ربی طرفندن سلام واقع اولدیغنه بلا تأویل اعتقاد
ایدرلر. فقط عیسی علیه السلامک سلامی، تأویله محتاجدر. چونکه جناب عیسی،
قرب نوافل مرتبه‌سنه کوره، لسان حقله کندی نفسی اوزرینه سلام ایدر. ویاخود
قرب فرائض مرتبه‌سنه کوره، جناب عیسانک مظهریتنده متعین اولان حق تعالی، لسان عیسی (عم)
ایله کندی نفسنه سلام ایدر؛ بناءً علیه عقائد مقیده اربابی، تأویل اولنمدقجه بو کلامی
تصدیق ایتمزلر. شو حالده عیسی علیه السلامک نفسی اوزرینه سلامی، ربی طرفنه یحیی علیه السلام
اوزرینه واقع اولان سلام کبی اعتقاد خصوصده اکمل و تأویلات ایچون ارفع دکلدر.
والحاصل بریسنه هرکس اعتقاد ایدر و تأویلات آنده مرفوعدر. دیکرینه ایسه اعتقاد ایتمز
زیرا تأویلات مرفوع دکلدر.

[فان الذی انخرقت فیه العادة فی حق عیسی انما هو النطق فقد تمکن عقله وتکمل فی ذلک
الزمان الذی انطقه الله فیه ولا یلزم للمتمکن من النطق علی ای حالة کان الصدق فیما به

جهتله حیات صفتی آنك اسمیدر و حق تعالی نفسیله یحیی اوزرینه سلام ایتدیکنی زکریا
علیه السلام برای بشارت اعلام ایلدی . بنا علیه یحیی علیه السلامك طوغدیغی کونده
یعنی انانیتله احتجابی و ظهور نفس سببیله حقدن بعدی موجب اولان لباس تعینه
بوروندیکی کونده و اولدیکی یعنی صفات نفسانیه‌سی وجود حقده فانی اولدیغی
کونده وحی اولهرق بعث اولندیغی یعنی فنا فی الله مقامندن صکره وجود حقانی
ایله بقاسنك تحققی کوننده الله تعالی حضرتلرینك آنی سلامتله وصف ایتمه‌سی کلام
حقله ثابتدر و کلام حق ایسه نص قاطعدر . آنده کذب و خطا احتمالی یوقدر .

[و ان کان قول الروح والسلام علی یوم ولدت ویوم اموت ویوم ابعث حیاً اکمل
فی الاتحاد فهذا اکمل فی الاتحاد والاعتقاد وارفع للتأویلات]

[واکر روحك (والسلام علی یوم ولدت و یوم اموت ویوم ابعث حیاً) قولی ، اتحادده
اکمل ایسه ؛ بو ، اتحاد و اعتقادده اکمل و تأویلات ایچون ارفعدر .]

یعنی اکر اعتراض صورتیله دینیله جك اولورسه که (حق تعالی عیسی علیه السلامك دخی اولاً و آخراً
سلامتنی قرآن کریمده اخبار بیورمش اولدیغی حالده بو سلامك اولاً و آخراً یحیا علیه السلامه
مخصوص اولمه‌سی و بو سلام ایله آنی اقرانی اوزرینه تقدیم ایتمه‌سی نصل صحیح اولور ؟)
جواباً دینیلورکه : اکر روح الله اولان عیسی علیه السلامك (طوغدیغم و اولدیکم و دیری اولهرق
بعث اولندیغم کونده سلام بنم اوزریمه اولسون) قولی اتحادده اکمل ایسه ، یحیی علیه السلامك
سلامی ، اتحاد و اعتقادده اکمل و تأویلات ایچون دخی ارفعدر .
اتحادده اکمل اولیشی بودرکه الله تعالی جناب یحیانك وجود اضافیسنده اولان نفسی
اوزرینه سلام ایدر . و بو سلام کافهٔ وجوه الهیه‌یی جامع اولان هویت مطلقه‌دن واقع اولمش بر خطا
فقط عیسی علیه السلامك وجود اضافیسنده و مقیدنده واقع اولان کندی نفسنه سلامی ، وجوه الهیه‌دن

سریدر. بویله اولنجه (بکا وارث اوله و خاندان یعقوبه وارث اوله) دیدی و حال بوکه بونده آنلر حقنده مقام ذکر اللهدن و آکا دعوتدن غیری، موروث یوقدر.]

یعنی زکریا علیه السلامک (فهب لی من لدنک ولیا) دیه دعا ایتمسنک سببی، کندندن صکره ذکر اللهک بقاسنی اختیار ایتمسی ایدی؛ اولاد باباسنک سری اولدیغی ایچون کندیسنه و خاندان یعقوبه وارث اولهجق بر اوغل ایسته دی. حال بوکه انبیا علیهم السلامک ذکر الله مقامندن و حقه دعوتدن باشقه مال موروثلری یوقدر؛ زیرا آنلر وارث طلب ایدنجه کندیلرندن صکره ذکر اللهک بقاسنه خدمت ایده جک و اهل حجابی حقه دعوت ایلیه جک بر ولد ایسترلر.

[ثم انه بشره بما قدمه من سلامه علیه السلام علیه یوم ولد ویوم یموت ویوم یبعث حیاً فجاء بصفة الحیاة وهی اسمه واعلم سلامه علیه وکلامه صدق فهو مقطوع به.]

[بعده آنی، (یوم ولد ویوم یموت ویوم یبعث حیاً) قولیله آنک اوزرینه اولان آنک سلامندن، آنی مقدم قیلدیغی شیله مژده له دی. امدی صفت حیاتی کیتردی و اودخی آنک اسمیدر و سلامی ایله آکا اعلام ایتدی و آنک کلامی طوغریدر. او کلام، مقطوع بهدر.]

یعنی بعده حق تعالی حضرتلری، یحیی علیه السلام حقنده (وسلام علیه یوم ولد و یوم یموت ویوم یبعث حیاً) یعنی (طوغدیغی و اولدیکی و دیری هولرق بعث اولندیغی کونده آنک اوزرینه سلام اولدی) قولیله وصف سلامتی بیان بیوره رق آنی کندی اقرانی آره سنده مقدم قیلدیغنی زکریا علیه السلامه تبشیر ایتدی؛ بناءً علیه حق تعالی یحیی علیه السلامی، کندیسنک صفت ذاتیه سی اولان حیات ایله وصف ایلدی و یحیی علیه السلامک اسمی، هم اسم علم و همده صفتی مشعر اولدیغی

حقی تقدیم ایلدی . نتکلم آسیه ، (عندك بیتاً فی الجنة) قولنده ذکر جاری ،
بیت اوزرینه تقدیم ایتدی . امدی الله تعالی آنك حاجتی قضا ایتمك آکا اکرام
ایلدی وآنی حقنی ایله تسمیه ایتدی ؛ تاکه بنیسی زکریانك آندن طلب ایتدیکی ایجوبه ،
آنك اسمی تذکار اولسه .]

یعنی آدم علیه السلام اسمك ذکری شیث علیه السلام ایله و نوح علیه السلام اسمك ذکری دخی
سام ایله دیری وباقی اولدی وسائر انبیا علیهم السلام اسمریك ذکرلری دخی بویله جه آنلرك
اولادلریله بقا بولدی ؛ فقط الله تعالی حضرتلرینك یحیی علیه السلام دن اول ، یعنی اولدن یحیی یه
کلنجه بر اسم ویرمه دیکی اولسم علم ایله برابر متضمن اولدیغی صفة بنی جمیع
کندی جانب الهیسندن براسم ویره رك

یا رعلیه یحیی علیه السلام اسمی اولدی (یحیی) وقتی برعلم کبی اولدی ؛ یعنی (یحیی) اسمی ایچی فائده یه دلالت ایتدی که برنسی صفتنه ذکری علامتیدر . مثلا (یا کی) براسمدر که بروغ طاتلق یه علم اولمشدر . آنك صفتی حلاوتدر . برکیمه یا کی دیلی کورسه ویا یه ده طاتماسه حلاوتی حقیقده علم ذوقیسی یوقدر . فقط آنی طادان کیمسه عنده یا کی علامتیدر و صفتده حیاتیدر اولدیغی ایچون حیات اولور . انکیچون کبی یحیی دینلدیکی وقت برنسی اسم و ذکری آنك صفتی اولدیغی (حیات) ملاحظه اولندی بوابی اعتبار ایدیلدی . چونکه اهل عادت کوره براسم ذکر اولندیغی وقت ، آنك صفتی ملاحظه اولنمق قاعده در دکلدر . مثلا (احمد) دینلدیغی وقت (حمد) مصدرندن مشتق اولدیغی بواسمك مسمای اولدیغی کیمسه ده دیرز بونده (حمد) مصدرندن مشتق اولدیغی بواسمك مسمای اولدیغی کیمسه ده دیرز بونده (حمد) مصدرندن مشتق اولدیغی بواسمك مسمای اولدیغی کیمسه ده حامدیتی لازم دکلدر . وکیمه اسم یحیی بویله دکلدر . آنده علامتیدر و صفت ملاحظه اولندیغی وقتده ، علم ذوقی کبی اولدی

[فان آدم حتی ذکره بشیث ونوحا حتی ذکره بسام وکذلك الانبیاء علیهم السلام وکیف ما جمع الله لاحد قبل یحیی بهذا الاسم العلم منه ای الصلاح منه وبهذه الصفة الا لزکریا غایة منه از قال فهب لی من لدنك ولیا فقدم الطلب علی ذکر ولده کما فعلت آسیة ذکر الجار علی الدار فی قولها عندك بیتا فی الجنة فاکرمه الله بانه قضی حاجته وسماه بصفته حتی یکون اسمه تذکارا لما طلب منه نبیه زکریا .]

[یعنی تحقیقا آدمك ذکری شیثه ایله دیری اولدی ونوحك ذکری سام ایله دیری اولدی کذلك سائر انبیا علیهم السلام رضی بولدیلر . وکیمه الله تعالی بحیادن اول جمیع برکیمسه لردن آنده یعنی کندو سنده صلاح اولمق اسم علم ایله حضرت یحیی جمع ایتدی ؛ آنجون کندی جانبندن زکریایه غایتی اولدیغنه جمع ایتدی ؛ چونکه (فهب لی من لدنك ولیا) دیدی . ولدنك ذکرا ونبه ذکری

ضرابیه وحی ایدیب بو یردی که محققه سرزده بطاق سوکیلیکدن، بطاقلی احسن اولدیکندر.) ویحیی علیه السلام عاقبة الامر کفا یطرفندن شهید ایدلدی. فضاحتاً تیمه یلک کفا. قتل اولنمازدن/وفاته اول سالکن اولیادن. الیسه بوایکی سببدن طولایی حکمت جلالیه کلمة یحیا دیه بقا یه قلندی.

[هذه حکمة الاولیة فی الاسماء فان الله سماه یحیی ای یحیی به ذکریا/ذکر ولم یجعل له من قبل سمیا فجمع به حصول الصفة التی فیمن عبر ممن ترک ولداً یحیی به ذکره وبهذا اسمه بذلک فسماه یحیی فکان اسمه یحیی کالعلم الذوقی]

[ایشته بو، اسماده حکمت اولیدر؛ زیرا الله تعالی آنی یحیی تسمیه ایتدی؛ یعنی ذکریا/آنکله حی اولور. وآنک ایچون اولدنه همنام قیلمدی: امدی بو ولد، ترک ایدیه شخص عابده اوولدایله آنک ذکری حی اولا صفتنک حصولی بینیه آنک اسمی بعینی جمع ایتدی؛ آنی یحیی تسمیه ایدی؛ بناءً علیه آنک اسمی اولا یحیی علم ذوقی کبی اولدی.]

یعنی بو حکمت یحیا دیه اسماده حکمت اولیدر؛ چونکه الله تعالی یحیی علیه السلام دن یحیی اسمیله تسمیه ایتدی که ذکریا علیه السلام اسمی یحیی علیه السلام ایله دیرله اولور دیمکدر. ویحیی علیه السلام ایچون کندوسندن اول بو اسم ایله برکیسه یی تسمیه ایدیلمدی همنام قیلمدی. بناءً علیه عاطفه ایتدا یحیی علیه السلام دن اول یحیی اسمیله تسمیه ایتمکله ایچون کندوسندن اول بو اسم ایله برکیسه یی تسمیه ایدیلمدی همنام قیلمدی. بناءً علیه عاطفه ایتدا سوحالده الله تعالی حضرتلری ذکریا علیه السلام بو اسم ایله مسما اولا آنجون یحیی علیه السلام اولدی سوحالده الله تعالی یحیی علیه السلام دن اول یحیی اسمیله تسمیه ایتمکله ایچون کندوسندن اول بو اسم ایله برکیسه یی تسمیه ایدیلمدی همنام قیلمدی. بناءً علیه عاطفه ایتدا سوحالده الله تعالی حضرتلری ذکریا علیه السلام بو اسم ایله مسما اولا آنجون یحیی علیه السلام اولدی سوحالده الله تعالی یحیی علیه السلام دن اول یحیی اسمیله تسمیه ایتمکله ایچون کندوسندن اول بو اسم ایله برکیسه یی تسمیه ایدیلمدی همنام قیلمدی. بناءً علیه عاطفه ایتدا سوحالده الله تعالی حضرتلری ذکریا علیه السلام بو اسم ایله مسما اولا آنجون یحیی علیه السلام اولدی

غوث وسیادة کبی ترک اینمه اولدیغی صفت ایله آنک بقای ذکری آره سنی جمع ایتدی یعنی بعینی یحیی اسمی، یحیا علیه السلام ایچون، کندوسندن اول کیمسه نک تسمیه اولنمدیغی بو اسم علم اولمغله برابر، یحیی ذکریا علیه السلام بقای ذکریی واحیایی فی مماثله بو صفتله اولدی

ابتدا ۱۰ رجب ۹۹۵ و ۱۷ رمضان ۹۹۴ جمعه صباحی ۱/۵

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة جلالية في كلمة يحياوية

حكمت جلاليه نك كلمهٔ يحياويه يه تخصيصنده كى سببلر بودركه اولاً قهره مختص اولان
صفات الهيه واسماء ربانيه جلال ايله مسمادر. واثنينيتى مشعر اولان وغير وماسوى
دينيلن تعيناتك قهرى ووحدت اطلاقيه نك اثباتى، جلالك شاننددر؛ زيرا
جلال، اولسيته ارجاع ايچون موجوداتى نفى ايدر. نته كم حق تعالى حضرتلرى (لمن الملك
اليوم لله الواحد القهار) بيورر. وآيت كريمه ده كى اسملر، اسماء جلاليه دندر.
وبو وحدت يحيى عليه السلامده دخى موجود اولوب آنك اسمى وصفتى وصورتى ومعناسى
آكا مغاير دكل ايدى. ويحيى عليه السلام كندندن اول موجود اولان هيچ بر فردك يحيى اسميله
توسيم اولنمامسى صورتيله، اسمده مظهر اوليت اولدى. ثانياً يحيى عليه السلامك حالنده
قبض وخشيت ورقت وخشوع كبى احكام جلاليه غالب ايدى. نته كم رسول الله صلى الله
عليه وسلم افندمز آندن اخباراً بيوررلركه (قال يحيى لعيسى معاتباً له حين ضحك
كأنك قد امنت مكر الله وعذابه فاجابه عيسى كأنك قد آيست من فضل الله ورحمته
فاوحى الله اليهما ان احبكما الىّ احسنكما ظناً بى) يعنى (يحيى عليه السلام عيسى عليه السلامه
كولديكى بر وقتده عتاب ايدوب (سن اللهك مكر وعذابندن صانكه امينسك ديدى عيسى عليه السلام
آكا كويا سنده اللهك فضل ورحمتندن مأيوسسك ديو جواب ويردى حق تعالى حضرتلرى

فصوص الحکم ترجمه‌سی
فص یحیاوی
مترجمی : احمد عوتی قوتوق

KONY... Yeni No
Kay...
Tarihi : 3873

فص یحیاوی — ۱۵

7697
11 - 326

T.C. ... ASARI ATIKA ... MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Akyurt

Y 6
59

Y 6
59

7697
11 - 326

[وقد نصحناك فاعمل واياه سبحانه فاسأل]

[وتحقيقا بز سكا نصيحت ايتدك ؛ امدى سن آنكله عمل ايت والله سبحانه وتعاليدن سؤال ايله]

يعنى بز بو فص منيفده صبرك نه ديمك اولديغنى و بر بلايه كرفتار اولديغك وقت ، او حزرك رفعى حقنده نه يولده حركت ايتمك لازم كلديكنى تفصيلاً بيان ايدرك سكا نصيحت ايتدك اى طريق ادبده يوريمك واللهك امين قوللرندن اولمق ايسترين عارف ، سن بو نصيحتلر ايله عمل ايت و كندكدن حزرك رفعى حقنده وجه هويتك حجاباتى اولان اسبابه ميل ايتميوب ، جميع وجوه الهيه يى جامع بولنان ، الله سبحانه وتعالى حضرتلرندن سؤال ايت وقهر الهى يه مقاومت كبى بر جهالتدن تخليص كريبان ايله و بالنتيجه عبديتك حسبيله عجز وافتقارك ثابت اولسون .

بيت

كرچه نقد معرفت دريای ماست . بندگى وعجز وحيرت جای ماست

ترجمه

هر نقدر نقد معرفت ، بزم دريامز ايسه ده عبوديت وعجز وحيرت بزم مقاممزدر .

مثنوى

عجز تو از شكر ، شكر آمد تمام . فهم كن در باب قد تم الكلام

ترجمه

سنك شكردن عجزك تام شكر اولدرق كلدى ؛ بو بابك حقيقتنده لبيب اول اى آكلا ، كلام بيتدى

انتها ١ رجب سنه ٢٢٥ وما ٢٦ نيسان سنه ٢٢٢ ليلة پنجشنبه ٢ شعبان

T.C. MAARİF VEKALETİ KÜTÜPHANESİ ASARI ATİYA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

7696
11 – 325

Yusuf Ekyurt

Y6
58

Y6
58

رفعی حقنده وجه هویت تسمیه اولنان وجه خاصه واسم جامع اولان (الله) اسمنه
توجه ایدرك غیرالله واسباب دنیویه وجوه خاصهٔ الهیه دن بریسنه توجهله
سؤال وطلب ایتمامك وفقط اسبابك کافه‌سی حقك عینی اولدیغنی بیلمك واسباب
نامی تحتنده بولنان بو وجوه سائره‌یی کورمکله برابر وجه هویتدن حجابه دوشمامك
برسردرکه بو سرك طریقنده آنجق اسرار الهیه‌یه مطلع اولان وامین وحقله
جمیع احوال وامورنده ادب اوزره بولنان عباد الله مداوم وملازمدر
وبو اسراره علی الدوام رعایت اوزره بولنان آنلردر واللهك بوکبی اسرارینی تودیع
بیوردیغی قوللر واردرکه آنلری آنجق نیه کندیسی بیلیر وآنلرك بعضیسی، بعضیسنی
بیلیر یعنی حقك بیلدیرمه‌سیله بوکبی آمنا یکدیکرینی دخی بیلیرلر

برکون استاد اکرمم مثنویخوان محمد اسعدده افندی رضی الله عنه حضرتلرینك
قاسم پاشا مولویخانه‌سنده اسیر فراش اولدقلری برحره‌ده حضور لامع النورلرنده
اوطوریورایدم / یانلرنده علاج شیشه‌لری دیزیلی ایدی فکرمدن بوکچدی: (الهی، سنك غافل قوللرك خسته اولدقلری
وقت، باشلرینك اوجنه علاج شیشه‌لرینی دیزوب آنلردن استشفا ایدرلر. صورت
ظاهره‌ده عارفلرك دخی بویله یاپیور. بونلری تفریق ایتمك نقدر مشکل برایشدر)
بو فکرك ورودینی متعاقب حضرت قدس سره همان مبارك اللرینه علاج شیشه‌لرندن
برینی آلوب فقیره خطاباً (بونلر حجابدر؛ شفا حقدندر) بیوردیلر. آنلرك
بو خطابلری، اسبابك کافه‌سی حقك عینی اولدیغنی واسبابی کورمکله وجه هویتدن
حجابه دوشمامك لازم کلدیکنی اخطار وعارف ایله غافلك فرقنی فقیره افهام ایدی

رفعی حقنده هویت حقدن سؤال ایتدیکی وقت ، وجوه آخر تسمیه اولنان
اسبابك كافه سی حقك عینی اولدیغنی بیلیر و جمیع وجوهده ، او وجه خاصی
یعنی وجه هویتی مشاهده ایدر و وجوه سائره یی کورمکله وجه هویتدن
حجابه دوشمز ؛ زیرا عارفك نظرنده غیریت یوقدر ؛ فقط عارف اولمیان
کیمسه نك نظرنده غیریت موجوددر . مثلا کریم اولان بر شخص غنی ، بر فقیره
احسان ایتسه ، عارف او شخص اسماء الهیه دن بر اسمك صورت متعینه سی
و وجوه الهیه دن بر وجه بیلدیکی و او اسم ، اسم جامعك تحت حیطه سنده
بولندیغی ایچون آنی حقك عینی کورور و او احسانی حقدن بیلیر ولکن
غیر عارف . بو معرفتدن محجوب اولدیغی جهتله او شخص حقك غیری و او احسانی
او شخصدن بیلیر . والحاصل عارف ، تفصیل ایله اجمالدن حجابه دوشمز

[وهذا سر لا یلازم طریقته الا الادباء من عباد الله الامناء علی
اسرار الله فان لله امناء لا یعرفهم الا الله ویعرف بعضهم بعضا

[وبو بر سردر که اسرار اوزره امنا اولان عباد اللهدن ادبادن غیری
کیمسه ، آنك طریقنه ملازم اولماز ؛ زیرا الله ایچون امنا واردر که اللهدن
غیری آنلری کیمسه بیلمز و آنلرك بعضیسی بعضیسنی بیلیر .]

بو ذکر اولنان حقایق ، یعنی بر بلایه کرفتار اولدیغی وقت ، او بلا و ضررك

ایتر کلی اولسون . تعینات ایله متقید اولان هویت متعینه در؛ یوقسه هویت مطلقه دکلدر . .

وحق تعالی حضرتلری ، عبد دعا ایتمک ایچون وجوه الهیه سندن بر وجه خاص تعیین و تخصیص ایلدی و او وجه خاصه دخی وجه هویت تسمیه اولنور که وجوه الهیه نک هپسی جامع اولان هویت مطلقه نک وجهیدر . و او وجه (الله) اسمیدر . بنا: علیه عبد/ ضررلر یعنی حقه دعا ایده جکی وقت (یا الله) دیوب او وجه خاصه توجه ایدر یوقسه غیر الله دینیلان وجوه خاصهٔ الهیه دن برینه توجه ایتمز یعنی اسباب تسمیه اولنان دیکر وجهلر ایله/ سؤال دعا ایتمز و حالی بوکه وجوه آخر دینیلن اسباب ، او وجه خاصک هویتندن غیری دکلدر ؛ زیرا اسباب/ کندی نفسنده امر هویتک تفصیلیدر . یعنی هویت مطلقه نک وجهی اولان (الله) اسمی ، جمیع وجوهک یعنی کافهٔ اسمانک عینیدر . و بو وجه خاصک جمیع وجوهه تفصیلی یعنی (الله) اسمنک بالجمله اسما ایله تفصیلی ، کندی نفسنده تفصیلیدر . نقدر اسما وارسه هپسی الله اسمنک تحتنده مندمجدر . بو اسمی ، رزاق ، رؤف ، عطوف ، معطی ، وهاب ... الخ اسملریله تفصیل ایدر ایسه ک ، الله اسمنک کندی نفسنده تفصیلی اولور . بنا: علیه اللهک غیریسنه شکایتدن نفسی حبس ایتمک ، وجوه الهیه دن بر وجه خاص اولان هویت مطلقه نک وجهنه میل ایتمک دیمک اولور . یعنی (الله) اسم جامعنه میل ایتمک اولور .

ایشته بو ایضاحاتدن معلوم اولور که عارف ، کندی نفسندن ضررک

فيدعوه من ذلك الوجه في رفع الضر لا من الوجوه الاخر المسماة اسباباً
وليست الا هو من حيث تفصيل الامر في نفسه فالعارف لا يحجبه سؤاله
هوية الحق في رفع الضر عنه عن ان يكون جميع الاسباب عينه من حيثية خاصة]

[امدی بز بیلدك كه محقق صبر نفسی اللهك غیریسنه شكوادن حبس ایتمكدر
وغیر ایله مرادم ، وجوه اللهدن بر وجه خاصدر ومحقق حق تعالی وجوه اللهدن
بر وجه خاصی تعیین ایلدی واو دخی وجه هویتله مسمادر . بنا علیه او رفع ضر حقده
اسباب تسمیه اولنان وجوه آخردن دكل ، بو وجهدن دعا ایدر وحال بوكه او
كندی نفسنده امرك تفصیلی حیثیتندن آنك غیری دكلدر . امدی عارفك ، كندندن
ضررك رفعی حقنده هویت حقدن سؤال ایتمسی ، اسبابك كافه سی حیثیت خاصه دن
آنك عینی اولمقدن آنی محجوب ایتمز .]

یعنی بر كیمسه باشنه كلن بر بلادن اللهه شكایتله رفعی ایچون دعا ایدرسه ، آنك بو شكایتی
صبرینه ضرر ویرمز ؛ فقط اللهدن غیریسنه شكایت ایدرسه ، او كیمسه یه صابر دیتمز

سؤال

جمیع موجوداتی حقك صورت ظاهره سیدر ؛ بنا علیه وجودده حقك غیری برشی
یوقدر كه آكا شكایت اولنسون ؛ شو حالده اللهك غیریسنه شكایت نصل متصور اولور

جواب

جناب شیخ رضی الله عنه بو سؤاله جواباً بیوررلر كه بن (اللهك غیری) دیكله
وجوه الهیه دن بر وجه خاصی مراد ایدرم . وبو تعبیر ایله مراد ، ایستر جزئی

[كما جاء بعض العارفين فبكى فقال له في ذلك من لا ذوق له في هذا الفن معاتباً له فقال العارف انما جوّعني لا بكى يقول انما ابتلاني بالضر لأسأله في رفعه عني وذلك لا يقدح في كوني صابراً]

[نته كم عارفلرك بعضيسى آجيقدى ؛ آغلادى . بو فنده ذوقى اولميان بركيمسه آكا معاتب اولدرق بونك حقنده سويلدى . بويله اولنجه عارف ديدى كه (آنجق بنى آغلامم ايچون آجيقديردى . كويا ديركه بندن آنك رفعى حقنده ، آندن سؤال ايتمم ايچون ، بنى ضره مبتلا ايلدى وبو ، بنم صابر اولمه قدح ويرمز .]

يعنى ابتلادن غرض ؛ اولديغى وكندلسندن بلانك رفعنه سعى ايتمك كيمك حقنده سعى ايتمك ايدوكنى بيلن عارفلردن بعضيلرينك قارنى آجيقدى وبو آچلغك ويرديكى المدن طولايى آغلادى بو فص منيفده بيان بيوريلان معرفتده ذوق صاحبى اولميان بركيمسه او عارفه عتاب ايدوب نيچون حقك ابتلاسنه قارشى صبر ايتميورسك ديدى . او عارف دخى آكا جواباً (حق تعالى بنى آغلامم ايچون آجيقديردى . حق تعالى حضرتلرى كويا بكا ديركه (بن سنى آجلق المنه آنك ايچون مبتلا ايتدم كه او المك رفعى حقنده بندن سؤال ايده سك وسن بنم عبدمسك . افتقار وعجز ، سنك مقتضاى ذاتكدر . بكا عرض احتياج ايله كه عبوديتك ثابت اولسون) بناءً عليه بنم آندن ديلنمم ، صابر اولمه قدح ويرمز) ديدى

[فعلمنا ان الصبر انما هو حبس النفس عن الشكوى لغير الله واعنى بالغير وجهاً خاصاً من وجوه الله وقد عين الحق وجهاً خاصاً من وجوه الله وهو المسمى وجه الهوية

چونکه الله تعالی قرآن کریمده (ان الذین یؤذون الله ورسوله) آیت کریمسنده (الله ورسولنه
اذا ایدنلر) دیه یک نفس الرحمن اذا ایلمکدر وصف ایتدی و حقدر ، اذا ایلمکه
کی صفات مخلوقات ایله اتصاف ، صفات واسمای عنایه دیر . ذات عنایه بوکی
صفات خلقیه دن منزهدر . وحتی ذات احدیسی اعتباریه کندی صفاتندن بله تنزیه
اولنوب ، نیزا مرتبهٔ احدیتده باطله صفات واسماء محو وسترلکدر . ولکن مرتبهٔ
صفات واسماده بویله دکلدر . وصوت عاطدنه کیبی صوت حقك باسم متفیر .
یعنی اوصوتله نفیه ایتمه یاسمدر . و سن اوصوتدن برصورتك وسنك هویتك
وباطنك اواسمدر . ولکن اواسمك ظاهریدر ؛ نا : علیه سنك صورتکدر متأذی ومتألم
اولان حقدر . و سن نفسکدن بلدنك ازالهسنه سعی ایتدیکك وقت ، اولیای حقدن
ازالهٔ ایتمکه سعی ایتمه اولورسك . امدی سن حقدن ویا خود بلدیکك برمقام الهیه غفلت
ایتدیکك وقت ، آکا رجوع ایتمك ایچون الله تعالی سنی بربلایه مبتلا ایده وسنك
رجوعك سببله اولبلایه سنده رفع ایلیه ده حقیقتك اولان افتقار وعجز وعبودیتك
صحیح اوله ونیجه ده ، اولبلادن رضی حقق واقع اولان طبیعی اوزره ، بالاده ذکر
واشعار اولندیغی وجهله سن آنك صورتی ظاهره سی اولدیغنه ایچون ، حقدن ازا مرتفع اولد
وحال بویله ایکن سن بولبلادن ازاله سنده حقه تعالی به رجوع ایتمیه بو بلایه صبر ایده کم
ربو قهر الهی به تحمل ومتده بولنه سك ، حقه بولبلادن رضا بولمق اوزره واردر .
بنا علیه سن ، طاعاتن اولان بلادن رضی ایچون حقه مراجعت ایتدیکك وقتده ، سنك
تعینکدن وظهورکدن اولبلایه متألم اولان حقه ازا ایتمه اولورسك . بوایسه ای
اعظم . بویله اولنجه اهل بلا حقه نزاع ونزاعه ایتمکی وکندی صورتنده
متعین اولان حقه ازا ایده توقی ایدوب (ان الذین یؤذون الله) آیت کریمسی مضمونی تحتنه داخل اولمکدر .

قدر الهی یه مقاومت واردر . و اوده شخص ایه اولمز جونکه الله تعالی آنی ، نفسی آغنه متألم اولور . بر شیئه مبتلا ایتدیکدر ، بوامر مؤلمك ازاله سنده الله تعالی یه دعا ایتمز ؛ بلکه آکا لایق اولمز ، محقق عفو ایدر ، تضرع ایتمك و کسندیه بولنه ازاله سنده الهیه سخط ایتمکدر . ؛ زیرا صاحب کشف اولمز عارف عفو ایدر بونه جناب الهیه ازاله سنی جونکه الله تعالی ، محقق نفسی ازا اولمغله وصف ایتدی ؛ نابا علیه (ان الذین یؤذون الله ورسوله) دیدی و بونه دها بیوك طهانکی اذی واردر که الله تعالی سنی ، آغنه ویا خود بیلدیکمز بر مقام الهیه فعلیتی عفو ایدر ، بربلایه مبتلا ایدر ؛ تاکه سن آکا رجوع ایده جك ؛ نابا علیه اوده سنه آغنه رفع ایلیه ده سنك حقیقتك اولمز افتقارك صحیح اولمه ؛ نتیجه ده ده ، سنه آغنه رفعی حقدر ، آکا سؤالك سبیله ، حقدر اذی مرتفع اولمه . زیرا سن آغنه حضرتك ظاهره سی جك . حالبوکه سن بو بولنمق ازاله سنه آکا راجع دکلسك .]

یعنی ایوب علیه السلام ، کندوسنی عارض اولمز مرضك رفعی حقدر الله تعالی حضرتلرینه شکایتده نفسی حبس ایتمك خصوصی ، الهك قدرینه قاریشی قویمه ومقاومت ایتمك اولدیغی بیلدیکندن ازالهٔ مرضی حقدر حقه دعا ایتدی وقدر الهی یه مقاومتایله کشیده جك درجه ده نشأت ایده وجود ایله متصف اولمز برکسی یك ، الله تعالی بربلایه مبتلا ایدوب ، اوکیمسه نفسی اوبلایه متألم اولمه ، کندیسنه الم ویره بولنمق ازالهسنی حقدر طلب ایتمز ؛ چونکه ابتلادن غرض ، وکندیسنده بولنمق رفعنه سعی ایتمك ، کبی حقدر سعی ایتمکدر . ؛ بونك بیلمین نابا علیه بوروش مناسب دکلدر . بلکه محقق اولمز کبی عفو ایدر ، اوکیمسه بربلایه اوغرامشی ، یالواریمه وکندیسنده بولنمق ازالهسنی حقدر طلب ایتمکدر ؛ زیرا کشف صاحبی اولمز عارف بالله عفو ایدر ، عبدك اوبلایه کندی نفسنده ازالهسی ، جناب الهیه ازاله ایتمك اولمز

ترجمہ

قضا اولمسی جزئندہ کفرہ رضا یہ ؟ بورضا ، بزم نزاعمز وجہتمز اولمسی جزئندہ دکلدر .

بو ایضاحاتدہ آکلاشلدیغی اوزرہ بر بلایہ کرفتار اولدیغمز ، یا بہ بو بلایی رفع ایتمہ دیہ دعا ایدہ بیلیر وبو دعا الہیہ مظہریتہ . آنک بو شکایتی صبر نہ مانع اولمادیغی کبی حقت قضا سنہ رضا اولماسی دہ دیمک دکلدر . شکایتی اوجہ مقتضی اولہ بلایہ رضا اولماسہ اولور . ویہ مقتضیہ رضا اولمقدہ امر اولنمایوب یالکز دعدم رضا مقدوح اولمایہ .

مثال

طبیب بر حستہ یہ فنا فوقوط بر علاج ایجرمک ایستہ ، حستہ طبیبک بو حکمی ایچون متأذی اولور ؛ فقط آنک بو حکمی مقتضای حکمتدن اولوب ، کذا وسندہ کہ حستہ لکی ازالہ ایدہ جکی بیلیر حستہ بونی بیلمکلہ برابر ، (اما طبیب اکثری بو علاج بک فنا فوقوطیو بتم اکا تحمل یوقدر . حالبوکہ مریضہ بو علاج مقدار قائم اولدیغی وقتدہ مرض الاستسقاء بر علاج دیکر) دیہ رضا یہ جایز ایکن مریضہ بو علاجدن کراہتی وقتدہ کہ حستہ مقتضی اولہ علاج رضا مقدوح اولمایہ شکایتی طبیبک حکمتہ دکلدر ؟ بلکہ حستہ مقتضی اولہ علاج رضا مقدوح اولمایہ شکایتی اولور .

فی فوائد الضر

[واعلم ایوب ان فی حبس النفس عن الشکوی الی اللہ مقاومۃ القدر الالہی وھو جہل بالشخص اذا ابتلاہ اللہ بما تألم منہ نفسہ فلا یدعوا اللہ فی ازالۃ ذلک الامر المؤلم بل ینبغی لہ عند الحقیقۃ ان یتضرع ویسأل اللہ فی ازالۃ ذلک عنہ عن جناب اللہ عند العارف صاحب الکشف فان اللہ قد وصف نفسہ بانہ یؤذی فقال ان الذین یؤذون اللہ ورسولہ وای اذی اعظم من ان یبتلیک ببلاء عند غفلتک عنہ او عن مقام الرضا لا تعلمہ لترجع الیہ بالشکوی فیرفعہ عنک فیصح الافتقار الذی ھو حقیقتک فیرتفع عن الطور الذی لسؤالک ایاہ فی رفعہ عنک اذ انت صورۃ الظاھرۃ وانت لا تراجعہ فی ازالۃ ذلک البلاء] [*]

[وایوب علیہ السلام بلیدی کہ حزن رفع حضنہ تحقیقا اللہ تعالی یہ شکوا دہ نفسک حبسنہ

---

[*] وانت لا تراجعہ ... الخ حبس راوی وقبض ، بالی ، تأویل محکم نسخہ لرہ مردود دکلدر .

وجهاد اولدیغی بلا دلیل کندی کبی برعبد عاجزه شکایت ایدیور. آکا صابر و تسلیم
الله شکایت جبره نهایه ویرمز. دیمه طائفه جهابه دوشوردی که
آنلرك آنلرك نظرنده شاکی شکایت ایتمکله قضای الهی یه راضی اولمامسه اولور.
یعنی آنلر شکایت ایدیکمسه یه، شکایت ایدیکی وقت، قضای الهی یه راضی اولمامسه
نظریه باقارلر و آنلرك بونظرلری کندیلرینی حقیقتده اوردن جهابه دوشوردی.
حالبوکه امرك حقیقتی بویله دکلدر. زیرا کون الله وکرك حقك غیرنه اولسون شکایت،
شاکینك قضایه راضی اولمسنه قدح ویرمز؛ بلکه شکایت ایدیکمسه، بو شکایتی ایله
قضایه دکل، مقضی اولان شیئه راضی اولمسه بولنور. حالبوکه بونده مقضی اولدیکی
قضایه دکل، مقضی اولان شیئه راضی اولمسه بولنور. و مثلا اولدیغمز خرابلکده مقضی اولان شیئدر. بوده قضانك
عینی دکلدر. قضا باشقه، مقضی باشقه.

معلوم اولسونکه قضا، فضل عزیزیه ایضاح اولدیغی اوزره الله اشیاء خلق ایدر. والله
اشیاء خلق، الله اشیایه واشیاء اولان علمنك عدی اوزرینه در. و الله اشیاء
علمی وجهله معلوماتنی نفسنده نه حال اوزره ثابت ایدیلر، اومعلوماتك جمله اعیانی کذلك
شئیك عدی اوزره در. و حضرت شیخ رضی الله عنه فتوحاتنده کتبه لرنده بیورلدیکی
« قضا، مقتضینك غیریدر. وقضا اعیان ثابته نك استعدادینه تابع اولان موافقه
ایجاد واعطاسندن عبارتدر. » بنا علیه قضا، صفات فعلیه دندر. وآکا رضا فرض
دیکزمه شویله، بویله قضا ایتدی دیه جمله شکایت ایتمك حرامدر. دیکه مقضی یه راضی اولمه
مطلقا فرض دکلدر. بلکه کفر وسائر معاصی کبی آنلرك قضانك کذلك سندن صدورینه
طولایی مکلفدن راضی اولمایوب شکایت ایتمسی ضروری وواجبدر.

مثنوی

راضیم در کفر زانه رکه قضاست. طن زانه رکه نزاع وخبث ماست

لغير الله لا الى الله فحجب الطائفة نظرهم في ان الشاكي يقدح بالشكوى في الرضى بالقضاء وليس كذلك فان الرضى بالقضاء لا تقدح فيه الشكوى الى الله والى غيره وانما تقدح في الرضى بالمقضي ونحن خوطبنا بالرضى بالمقضي والمقضي هو المقضي ما هو عليه القضاء]

[امدى ايوبه الله حكمتي ايله عمل ايتدى ؟ نيزا بني ايدى . چوڭه بيلدوكه تحقيقا صبر ، طائفه عندنده ، شكوا ايده نفسي حبس ايتمكدر . حال بوكه بزم عندمزده صبر ايچون حد وكلدر . وآخره آنك حدى ، الله وكل ، الله غيرينه شكوا ايده نفسي حبس ايتمكدر . امدى تحقيقا شاكينك شكوى ايتمسيله قضايه رضاده قدح ويرمسنده ، نظارى طائفه يي محجوب ايتدى . حال بوكه بويله وكلدر ؟ نيزا قضايه رضاده الله تعالى يه وآنك غيرينه شكوى قدح ويرمز وآخره مقضي يه رضاده قدح ويرمز وحال بوكه بز مقضي يه رضا ايله خطاب اولنمزدر وخود ايسه مقضي ؟ او قضاء عيني وكلدر .]

يعني ايوبه عليه السلام بزي دنيايه اولديغي ايچون ، حقيقة امري بيلديغي حكمة الهيه مقتضي اولمزدن بلا وقتنده صبر ايتدي و وقت مرهونه كلنجه ده عنك ونعمي ايچون رها ايلدي وخرك كفي حقنده صبره قدح ويرمدي ، علما ، ظاهر ومقام تحقيقه واصل اولمايه اهل سلوك دنيايه طائفه عندنده ، صبرك شكوا ايده نفسي حبس عندمزده يعني اتيك اولديغي بيلديكي ايچوندر . حال بوكه بزم محققيه عندنده صبرك تعريفي بويله وكلدر . بزم عندمزده صبرك تعريفي (الله وكل ، الله غيرينه شكوا ايده نفسي حبس ايتمكدر) يعني برعبد بويله كرختا اولدقده آنك الحنده حقه شكايت ايدوب صبرينه حزه ويرمز . آنجق حقك غيرينه شكايت ايچوب نفسي ضبط ايتليدر . اكراوكيسه صبرينه حزه ويرمز . آنجق حقك غيرينه شكايت ايچوب نفسي ضبط ايتليدر .

ازالة سنده مؤثر اولاً صور اسباب دخي يا خود قدر. و سبب ايله عبد واحده در.
آلرعبد، باشقه كلمه بلايلي اسنادينه بر سبب تشث ايله رفع ايتمكه قيام ايدر،
ويأخذ تشث اولنانه وقتنده مؤثر ايده بيلدكي
جائز كه او سبب اولايلي رفع ايتسون، علم الهيده ثابت اولامسه بولنور. ويقاله رده
او سبب، اولايلك رفعنه اصلا كاركر تأثير اولماز. اولايلك نه زمانده ووقتده
هانكي سبب ايله مندفع اولدقني، انجق واحد الصمد اولان مسبب الاسباب بيلير.
شاذ عبد عبدك علم الهيده ثابت اولان شيئ سوافنه اولمايله بر سبب خاصه رجوع
ايده جكي يرده بولايلي هانكي بر سبب ايله ازاله ايدجك اولان مسبب واحد الصمد
رجوع ايدر، البته وها اعلا اولور. حال بوكه عبد اكثر يا بوله يا يابيلير
علم الهيده ثابت اولان شيئ سوافنه بولنمايه سبب خاصه رجوع ايدر. وآنك بو سبب
نسبله برابر حقه دعا ايتسي مؤثر اولديغني كورور، (هوبتعالى بم دعامي
قبول ايتدي) دير. حال بوكه او حقيقتده دعا ايتدي؛ بلكه علم الهيده
ثبوت بولان عبد ثابته سنك استعداد ايله حقده طلب ايتمه اولديغي شيئ مخالف
برشيئ ايتمه دي وباجمله ايتمه دكي شي استعداد ديه موافقدر: فقط هنوز
زمان ظهوري ووقت بروزي كلمشدر كه بو عالم وجوده ظاهر اولمه بيلسه
بوحاكم عبد، آنجق زمانك وزمانه وقتك اقتضا ايتدكي سبب خاصه ميل ايتمه
بولنور. و صكره ده دعا ايتمده همه قبول ايتدي دير. دعا بحق فضل شيئيده
وقضا وقدر حقنده تفصيلات رحمن فضل عزيزيه بايه اولمشدر. اوراية مراجعت بوليسون

[فعمل اليوم بحكمة الله اذ كان نبياً لما علم ان الصبر هو حبس النفس عن الشكوى
عند طائفة وليس ذلك بحد للصبر عندنا وانما هذه حبس النفس عن الشكوى

علمك و حكمتك لكك زوالى ايسته ركى حاكم ، حق تعالى حضرتلرى آنى صبر ايله مدح ايتدى ايسته بز بو بنده بلدك كه برقول باشنه كلنه بدلنك رفعى ايچون الله دعا ايتمه ، او صبر نلره صابيلمان ؟ او نيه صابردى ، و حق تعالى ايوب عليه السلام حقنده بويورديغى (نعم العبد) يعنى (نه كوزل قولدى) مدحى تحسنه داخل اولور و جناب ايوب كبى اوده ممدوح قوللر زمره سنه كيرر ، ونيه كم حق تعالى ايوب عليه السلام حقنده (انه اواب) بويوردى يعنى (قولم ايوب ، اسبابه وكل مبالغه ايله الله رجوع ايدر بيدى) ديدى .

سؤال

بالاوده وتيلمه ايدى كه : (حق تعالى وجودى عالمك ظهورى ايله ظاهر اولدى . بز حقك صورتنه ظاهر ه سى يز ، و حقك صورتى بوصورتنه ظاهر ه دنك ، وحيدكه آنك مدبريدر ؟ بنا عليه بتدبير آخرته آنده اولديغى كبى آخرته آنده واقع اولدى . اومعنى ايله اولدر ، وصورتايله آخرده واحطام واحوالك تغيرى ايله ظاهر در ، وتدبير ايله باطنده) حال بوكه اسباب دخى صورعالمدنه بر صورتدر ، وآنلر دخى حقك صورتى ظاهره سيدر ، و حقك صورتى بو اسباب صورتنه چيدكه آنلرك مدبريدر ؟ بنا عليه اسبابه رجوع ايتك حقدنه رجوع ايتك وكلدر ؟

جواب

جناب شيخ رضى الله عنه بو سؤاله جواباً بويورركه عبد ، سبب ايله حقه رجوع ايتمه اولدخى جناب شيخ رضى الله عنه بو سؤاله جواباً بويورركه عبد ، سبب ايله حقه رجوع ايتمه اولدخى او سبب پرده سى آرقه سنده فاعل اولان حقدر ، و بونه صورعالم نصل كه حقه مستنديم او سبب پرده سى آرقه سنده فاعل اولان حقدر ، و بونه صورعالم نصل كه حقه مستنديم صورعالمده برصورتده اولان عبد دخى اويله حقه مستندر ؛ كنديسى كى عالمك رجوعنه صورعالمده برصورتده اولان عبد دخى اويله حقه مستندر ؛ كنديسى كى عالمك رجوعنه اولان سبب مستند وكلدر ، وصورعالم كبى اولديغى كبى امور دنيه دخى هپسنك برامرك

[فاثنى الله عليه اعنى على ايوب بالصبر مع دعائه فى رفع الضر عنه فعلمنا ان العبد اذا دعا الله فى كشف الضر عنه لا يقدح فى صبره وانه صابر وانه نعم العبد كما قال انه اوّاب اى رجاع الى الله لا الى الاسباب والحق يفعل عند ذلك بالسبب لان العبد يستند اليه اذ الاسباب المزيلة لامر ما كثيرة والمسبب واحد العين فرجوع العبد الى الواحد العين المزيل بالسبب ذلك الالم اولى من الرجوع الى سبب خاص ربما لا يوافق علم الله فيه فيقول ان الله لم يستجيب لى وهو ما دعاه وانما جنح الى سبب خاص لم يقتضيه الزمان ولا الوقت]

[امدى الله تعالى آنك اوزرينه يعنى كندوسندن رفع ضر حقنده واقع اولان دعاسيله برابر، ايوب اوزرينه صبر ايله اثنا ايلدى . بو حاله اولنجه بز بيلدك كه محقق بر عبد، كندوسندن ضرك كشفى حقنده، الله تعالى يه دعا ايتدكده، صبرى حقنده قدح ويرمز . ومحقق او، صابردر ومحقق او، نعم العبددر . نته كم او اوّابدر يعنى اسبابه دكل، اللهه رجّاعدر ديدى وحال بوكه بونك عندنده سبب ايله حق ايشلر زيرا عبد آكا مستنددر . چونكه امور دن بر امرى مزيل اولان اسباب چوقدر ومسبب ايسه واحد العينيدر . بناءً عليه عبدك، بو المى سبب ايله مزيل اولان واحد العينه رجوعى، چوق كره علم الهيده ثابت اولان شيئه موافق اولميان سبب خاصه رجوعندن اوليدر . امدى (تحقيقا الله تعالى بنم ايچون استجابت ايتمدى) دير حال بوكه او دعا ايتمدى ؛ آنجق نه زمانك ونه ده وقتك اقتضا ايتمديكى سبب خاصه ميل ايتدى .]

يعنى ايوب عليه السلام (رب انى مسنى الضر وانت ارحم الراحمين) ديوب بدننده كى

[واعلم ان سر الله في ايوب الذي جعله عبرة لنا كتابا مسطوراً حالياً لقرأه هذه الامة المحمدية لتعلم ما فيه فتلحقه بصاحبه تشريفاً لها]

[معلوم اولسونكه تحقيقا الله تعالى نك ايوبه كي سرى كه حق آنى بزه عبرت وكتابه مسطور حالى قيلدى ؛ آنده اولان شيء بلمك ايجون بو امت محمديه آنى قرائت ايده بويله اولسه آنك صاحبنه لاحق اولور ؛ آنك ايجون تشريفدر .]

يعنى الله تعالى حضرتلرينك ايوب عليه السلام وضع ايتديكى سر ابتلا بزلره عبرت اولسى وحروف وظروف ايله يازلمه يركتاب وحالا يازلمه يركتاب اولمه ظرفيتنه سبب ايجون هركم حق تعالى ايوب عليه السلامى ابتدا بلايه كرفتار ايتدى وصكره ده آنك بو بلايه صبر ايتمه قاچش نجات ويردى ؛ نايا عليه السلام ايوب وجود سعادتلرى يركتاب اولدقه كه آنك يازيلمى ، ابتلاسنك احوالى وصبر وتحملنك احكامى . بونلر ايله اولمه عبارتدر . شوحالده حضرتلرينك وجودى يركتاب مسطور حالنه اولمه واوكتابك صفحاتنه مطلع اولمه ايجون بو امت محمديه ، آنى حالا اوقورلر يعنى جناب ايوبك بلايه دوچار اولوب صبر ايتمه ويوصورتله قاچمه سنده نجات بولمه ونتيجه ده ذى حيوه جناب حق طرفندن مكافاته ايوب عليه السلامك مقابله سنه لاحق اولمه . ايشته بوحقايقه امت محمديه عبرت اولمه ايجون حق تعالى حضرتلرينك برنجه ذيشانى بلايه كرفتار قيلمسى ، شهر امت محمديه يه تشريف وتكريمدر .

مثنوى

امت مرحومه زين رو خواند مان . آن رسول حق صادق در بيان

ترجمه

او بيانده صادق اولان حضرت رسول ، بزه بويله زيرا (امت مرحومه) بيورمشدى يعنى بو امت مرحومه تعبيرى ، كذشته اولمش كلمه انبيا عليهم السلام ايله آنلرك امتلرينك احوالى آنلرده عبرت اولسنى ايجون استعمال بيورمشدر .

ادراك اينجا سبب حجاب اولدى كه بوده بعد ايدى .

[وقد علمت ان القرب والبعد امران اضافيان فهما نسبتان لا وجود لهما في انفسهما مع ثبوت احكامهما في البعيد والقريب]

[ومحققه سن بيلدك كه قرب ايله بعد ، ايكى امر اضافيدر . و بعيد وقريبده ايكيسنده دخى احكام ثبوتيه بولغمق برابر ، هر ايكيسيده عينده وجودلرى اولمايه نسبتلدر .]

يعنى هر مشهود اولان شيئك ، ساحة اعتباريه حاضر اولمسى ، كونه يقينه اولماسنه طوغرى سن يقينك ايله اولمقلغك ايكى امر اضافيدن عبارت اولديغى بيلدك قرب ايله بعد ، حقيقتده وجودلرى اولمايه ايكى نسبتدر . مع هذا اولمه ويقينه ديكمز ساغلرده هر ايكيسنك احكامى ثابتدر . اكر بعد دينيلان شيئك حقيقتده وجودى اولميدى ؛ ساحة بعيده ده واقع اولان مشهود ، نصيل ايله مبصر آراسنده قريب اولمغه لازم كليردى وكذا هر بر قريب اولان شئ ظلمتك حجاب اولمسى سببيله كوزدن ، بناء عليه اولان شئ ، يقينه اولديغى حالده حجاب ظلمتك سببيله بعيد اولور وكذا برجسم كوزه يك زياده ياقلاشديغى كوزدن سوحلرم آندن شئ قرب عينه بعد اولور . الثة بوايضاحاتده آكلاشيلديكه قرب ايله بعدك حقيقتده وجود مستقلرى اولميوب ايكى امر اضافيدن عبارتدر . آكلاشيلديكه قرب ايله بعدك حقيقتده وجود مستقلرى اولميوب ايكى امر اضافيدن عبارتدر . آكلاشيلديكه قرب ايله بعدك حقيقتده وجود مستقلرى اولميوب ايكى امر اضافيدن عبارتدر . قريب ، بعيد وبعيد دخى قريب و بعيد وقريبده احكام ثبوتيه اولمق ايكى نسبتدر . قريب ، بعيد وبعيد دخى قريب اولديغى كبى ايجاب عليه السلام . (بعد بنى من ايتدى) بيوردى ؛ بنا عليه من يعنى جوهر وطوقونه فعلى برشئ برشيئه ياقلاشمايجه واقع اولمايه ؛ بناء عليه بعد من فعلى ايله جناب ايوبه قريب اولمشدر .

الحده سلمانه اولدی بو میدان ؟ نیچون صلی الله علیه وسلم افندمزك وجود مطهرینی
دخی بو عالم طبیعتده مخلوقه ایدی ؟ نه اعجب شیطانك محتدی اولمیوب واقع اولمه ایدی
انبیاء عظام حضراتنك کافه سی ده بالطبع بوکده راحلدر . شوقدرکه اعمالیه ثابته لرنده
مندمج اولان حقایقك بو عالم طبیعتده ظاهر اولمق وجود متعینانده ایجاب ایتدیرمدیکی
حکمتك مقتضای اولمه اوزره ، پیدرپی ایله آنا فآنا ترقی ایدوب بو خصوصده خلوص
اولولر و آنلرك خواص امتلری دخی ، بو سعادتلرك اثرینه اقتضا ایتدکلریچون ،
بولنرده (الاالذین امنوا وعملوا الصالحات وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر) آیتکریمه سی
بیانه بویله حضرتنه توجیهیله نظره راجع بولنولر . ایشته بوندنه آکاه کوره
اوزره شیطانك بوتقریبه نوع انسانه اوزرینه تسلطی واقع اولمز ؛ فقط انبیاء ایله
آنلرك خواص امتلری اوزرینه قوهٔ تصرفیسی بیوقدر ؛ یعنی آنلرك اوزرینه شیطانك
تسلطی براثر مخصوص کتیرمز نه کم جناب شیخ رضی الله عنه فتوحات مکیه لرنده بولرکه
(اولیاء الله یه یولی الرهبه نقلاً دیدیکه (شیطانی رؤیامده کوردم ؛ آکا
توجیهده وتوکلده امام اولان شیخ ابومدین رضی الله عنه ایله حالك نه در دیه صوردم
(بنم آنکله عالم و آنده خاطرینه بر شی القا ایتمم ، شوکا بکزرکه برکیسه دکزك
ایچنه تول ایله ؛ آکا بیکونه تول ایتك دیه صورلرکه اوده دیرکه لطیفه ایچنه بر
دیه بحر محیطی تولیتك ایچنه بیکونه تول ایتدم) یعنی بوندنه دها جاهل بر کیسه اولورمی . ایشته
آنده قلبنه قاشی بنم عالم بولیه در) دیو جواب ویردی .
ایشته ایوب علیه السلامی ، شیطانك نصب وعذاب ایله مس ایتمسی دخی بو قبیلدندر . شیطانه
حزن و عذاب ایله مس ایتمك صورتیله مسلط اولدی ؛ فقط صبر ایله احمال ایتمك صورتیله
بر تأثیر القا ایده مدی ؛ شوقدر وار درکه جناب ایوب وجود مبارکنده مستقیم اولان علمك
شمول اولدی و اوعلمك تعینی ایسه ، اولکیله محل قرب اولدیغی حقایقی ، اولدیغی حال اوزره

واقع اولور. دینیلدیکی مذهبده کوره ، مسئوده بصره مقابل اولور . بو ایکی مذهبدن
هانکیسنه کوره واقع اولورسه اولسون ، ساحله اوزاقده و یاقینده اولسه دخی ، کویلرینی
بصرایله کوره بیلمه آده سفده قریبدر . ایشته بعید ، قریب اولدیغنده طولایی
ابوب علیه السلام (رب انی مسنی الشیطان بنصب وعذاب) قولندن واقع اولدیغنه
مس یعنی طوقونمه تعبیر کنایه" استعمال ایتدی ومسك ، طوقونمك یقینلغیله
برابر اوسی شیطانه یعنی اوتلغه مضاف قیلدی . بناء علیه کویا ابوب علیه السلام
بویوردی که (بنده معبود اولان حکمتك مقتضاسی اولوب اوزره ، بعید اولان شیطانه
نصب وعذابایله بکا طوقونمه صورتیله ، بکا یاقلاشدی) وایوب علیه السلام ده
معبود اولان حکمت ، متقیه اولان حضرته ، بوتقیه سببیله آنك احتجابیدر که
بوحجابه تعبیرك غیبه سنده نشی حضرته بعید اولور .

سؤال

ابوب علیه السلام برنبی دیشاره ایدی ؛ بناء علیه حقك عنایتایله سی حبیله زمرهٔ مخلصینه
داخل عبادالله ایدی و شیطانه ایسه (الا عبادك منهم المخلصین) دیوب بوزواته
تسلطی اولمیه جغنی بیانایتمیه وهوتعالی حضرتلری دخی شیطانه (ان عبادی لیس لك علیهم سلطان)
یعنی (بنم قولرم واردرکه سنك ایجون آنلره اوزرنه قوت وقدرت یوقدر.) دیوخطابایلمشدر.
فعال بویله ایکن شیطانه ابوب علیه السلامی نصب وعذابایله مس ایتمسی نصل اولور.

جواب

معلوم اولسونکه اصل ساقیه طبیعته مردود اولان انسانه حضرته بعید و (ان الانسان
لربه لکنود) یعنی (انسانه البته خسرانه ایچینده دیمك آیت کریمه سی مبنیجه بو بعد جهله ،
هویتجه ده مطلقا خسرانه در ؛ چونکه وجودات متقیه لری شیطانك محکمه اولان
عالم طبیعته ظاهر اولمشدر . بونك ایچون صلی الله علیه وسلم افندمز ، بنده شیطانم دیدی

قوتیله لرنی مشاهده ایدر) دیمه ؛ زیرا آنلر شیطانک تحت تصرفنده و بزیم مملکتده بیقشدرمه آنلره بوکی ذوات کرام تسلطی اصلا قابل دکلدر ؛ نه کم خواجه حافظ قدس سره بیور مشلر

بیت

تو کز سرای طبیعت نمی روی بیرون ... کجا بکوی حقیقت سفر توانی کرد

ترجمه

سن خانهٔ طبیعتدن طیشاری چیقمیورسک ؛ حقیقت محلنه نصل سفر ایده بیلیرسک

—

بو مقدمه آکلاشیلدقدن صکره سلیم اولورکه وجودات شعبه لرنه عائد اولان عمل و اسقام ، بو عالم طبیعتک اقتضاآتندن و عالم طبیعت ایسه ، جمیع مشتملاتیله بابر حضرت بعید اولوب حجاب جلال حضرتدر . و شیطانه عبادی ، بو وسائط طبیعیه ایله اغفال و اغوا ایلر و شیطانک وجودی آنجق بو وسوسه و بو تحریک اولمقله عبارتدر ؛ زیرا بو وسوسه و بو تحریک اولمادقجه امیه ایله خاصه و مرادیله نامرد وقلب ایله نقد جید ظاهر اولماز . کورولمزمکه انسانه بر الم و علت عائق اولسه خاطری پریشان و کیجه و کوندوز آنکله مشغول و نالان اولور . و عبادت حضرتده کری قالیر اشته بو سببدن طولیدر که ابوالبشر علیه السلام (شیطانه بنی ، نصب و عذابایله مس ایتدی) یعنی (عالم طبیعتده بعضلک انواعی حیوانات . فقط بو بعد بنم وجود طبیعی مه حزن و عذابا طوزنه مس ایله قریب اولدی ؛ نایا عید اولمق مس ایله قرب حبیبه ، حقایق اولیفعال اولزه اولان اتحاد نه دیمکدر ؛ حال بوکه او حقایق اولرک ایتدیکی حیزه بن محل قربه اولان اتحاد نه دیمکدر ؛ حال بوکه او حقایق اولرک ایتدیکی حیزه بن محل قربه بولورم) جوابنده ؛ زیرا اولرک اولمادیغی ، اولرک ایله بکیه یه قریب . و هم متوحد اولدیغی شی ، هم قریب . مانعه اعتباریله بعید ایسه ده ، کوزه قریب ؛ زیرا کیفیت رؤیت کوزده حجابه مقابل سبیله واقع اولور . بینلرک فکر و ذهنه کوره ، بصر مشهودی چیشیله مشهوده متصل اولور . اکر بصرک مشهوده اتصالی اولمایسه ؛ آنده مشهوده ایتدیکی و یا خود ، کیفیت رؤیت ، حیاط ایله خیال مشهودک کوزده کی عکسی یه انطباعی سبیله

ادراك ايتمكدن اوزاده اولورم واو حقايقدركه آنلرى ادراك ايتديكم وقت ،
محل قربده بولنورم) ديمك اولور . و شيطان ، شيطانه دينلمى حقدن وحقايقدن
حولك درجه بعيد اولمشدن ناشيدر ؛ زيرا حق تعالى حضرتلرى ، شيطان ، حضرتلرينه
حضرتلرينك بعد طبعيسنى قوغمشدر و (اخرج منها فانك رجيم) بيورمشدر . و(رجيم) برشيئ
يوقاريدن اشغى آتلمه معناسنه اولدغندن (سن حضرتلرينك جوارندن چيقه ؛ چونكه سن
حضرتلرينك عبادلرينه ، مركز خلقئ طبايعه آتلمشسك) ديمك اولور . و(انك عليك لعنتى
الى يوم الدين) لعنت ايجابنى وطرد معناسنه در . يعنى (بنم لعنتم قيامته قدر
سنك اوزركه اولسون) بيورمشدر ؛ زيرا يوم قيامتده ظلمت طبيعيه نك حكمى مرتفع
اولور و اوقت شيطانك ، اوستنده اولدرديغى اجراى احكام ايدكى تاج وتختى يقيلور .
بنا عليه شيطانك بعدن وطردى يوم قيامته قدر دوام ايدر . آندن صكره شيطان
لعنتى يوقدر . چونكه شيطانك اقتضاى اصليسى موانع طبيعيه در كه بوموانع طبيعيه
روحى ، حقايقلرينه ايرمكدن منع ايدر . نتيجه كم بو حقيقتى كشف ، بوعالم طبيعتده ،
بوموجود طبيعى ايله ، كورمك مشاهده ايدر . وكندى نفسنده دوقماً ادراك ايلر
زيرا نفس ديديكمز بو وجودات طبيعيدن ، شيطانك اوستنده حكم ايتديكى عالم طبيعتك
برر جزئيدر ؛ بنا عليه شيطانه عالم طبيعت محيطدر . وشوحالده بزم وجودمزك خارجنده
بر شئ كلمز . نتيجه كم صلى الله عليه وسلم افندمز شيطانه طمارلدقدن صكره جنابدر .
آنده ايجون شيطانه حق تعالى ، خطاباً (فبعزتك لاغوينهم اجمعين) يعنى (عزتك حقيچون
قولريكك هپسنى آزدرايم) ديدى ؛ زيرا بيلديكه بوعالم طبيعتده كرچى ، حكم طبيعتك
قولريكك هپسنى آزدرايم) ديدى ؛ زيرا بيلديكه بوعالم طبيعتده كرچى ، حكم طبيعتك
آلتنده در . و اقتضاآت ظلمانيه حضرات نورانيه به صعودى منع ايدر . بعده شيطان
(الا عبادك منهم المخلصين) يعنى (سنك عبادتكايله ظلمت طبايعدن وكثافت موادندن

يتصل به من حيث مشهوده ولولا ذلك لم يشهده او يتصل المشهود بالبصر كيف كان فهو قريب بين البصر والبصر ولهذا كنى ايوب في المس فاضافه الى الشيطان مع قرب المس فقال البعيد قريب مني لحكمة في

[بعده بوصه ، ايوب عليه السلام بندهٔ كى صبر وعذابده حاصل اولان حوصله
المنى ازاله ايجوبه شراب اولدى ؛ اويله عذاب كه شيطان يعنى اراكيله محل قربده اولرصفى
هرقنه
حقايقى على ياهى عليه اولمان ابتلاده بعد ، آنى آنكله مس ايدى ؛ اندى مسافه
ايله بعيد اولور ـ ده ، قرب مشهود ، قرب مشهود ، كوزه قريبدر ؛ زيرا آنى مشاهده ايتمكدى
محققه بصر ، آنا متصل اولور ، واكر بصر اولمسايدى ؛ آنى مشاهده ايتمزدى . ياخود
متصل بصر ، آنا متصل اولور ، بصره مشهود ، بصره متصل اولور . بنا عليه او ، بصر ايله مبصر
متصل اولور ـ اولدقده ، مشهود ، بصره متصل اولور . بنا عليه او ، بصر ايله مبصر
آره سنده قريبدر . بيته بونك ايجوبه ، ايوب عليه السلام بنده مس شيطانى كنايه
ايتمسنده ؛ بنا عليه قرب مس ايله بابلى ، آنى شيطانه اضافه ايلدى ، بونك ايجون (بنده
ايتدى ؛ بنا عليه قرب مس ايله بابلى ، آنى شيطانه اضافه ايلدى ، بونك ايجون (بنده
اولمق حكمتدن ، بعيد ، بنده قريبدر) ؛ ديدى]

حضرت شيخ رضى الله عنه بو فصل حقايقى بيانه بيورمقده صكره ، ايوب عليه السلامه حكمتى
مسئله سنه رجوع ايدوب ديركه امرالهى ايله ايوب عليه السلام آياغنى يره اورمقله ،
زمينده قاينا يابنى صو ، آما قابل شرب اولدى وبنده كى علت وعذابده حاصل اولان
حرارتله المنى ازاله ايتدى . آنك بنده كى عذاب اويله برعذاب ايدكه شيطانه جناب ايوب
حضرت ايوبه نقلا
او عذابايله مس ايلدى نه كم قرآنده كريمه بيورمشدر (رب انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب)
يعنى (يارب ، شيطانه بنى نصب وعذابايله مس ايتدى) و شيطانه ، لغتده (شطن) (شطوناً)
يعنى (يابدى ، شيطانه بنى نصب وعذابايله مس ايتدى) و شيطانه ، لغتده (شطن) (شطوناً)
مصدرنده شقوه اولور (بعد) معناسنه مستعمل اولديغندن بواده ، بونلرايله تفسير بيورمشدر
يعنى (بنى بعد ، اويله برعذابايله مس ايتدى كه ايوبه بن حقايقى ، اولديغى حالى اوزره

باطنده . وحده شيئ علمده ؛ فقط آنك بيليشي ، فكر ده حاصل اولان علم ايله
وكل ، شهوده وحضوره حاصل اولان علم ايله در ؛ نه ايسه حده شيئ وزيته
دوشنيه شهيد حاضردر . زيرا بركيسه كوردكي شي حقنده استدلال ايله اعمال فكر ايدرك
برعلم حاصل ايدر . كوردكي و حضوزه حاضر بولندقي شيئ بيلمكه تقابل ايتمه حاجت يوقدر
آنك علم شهودي اولور . ايشته حقك علمي وحي شهوديدر . وبويله حق طرفنده حقنده
سير و سلوك ايدن انبيايه زوجه ايله حاصل اولان علم وحي فكر واستدلالدن وكل ، بلكه
مشاهده دن مستفاددر . وشهوده حاصل اولان علم ايله ، علم صحيحدر . وبوندن خارجنده
قالانلر اصلا علم وكلدر ؛ بلكه ظن وتخمينلر .

بركيسه پيغمبر صلى الله عليه وسلم افندمز ، حضرتلرينك اصحاب كرامدن ، امام علي كرم الله وجهه حضرتلرينك
شرفيابي حقيقت غالب اولدقلري بيانه بجورده بونك اثبات ايچون برحديث شريف بيان
بالكتبه ايك اورته يه وضع بورلر و حضوزه بونك ايچنده ؛ اولدقلري سؤال ايدرلر ؛ حضرتلرده اولدقلري جوابي ويرلر . صره حضرت امامه كلنجه ، پرنده قالقوب حيناقي كه بالدده بر پارچه
پرده (بالدر) جوابي ويرلر . صره حضرت امامه كلنجه ، پرنده قالقوب حيناقي كه بالدده بر پارچه
آلدقده طاديني بافتدقده صكره (بالدر ياسول الله) ديورلر . وحضوزنده حضرت امامك
حكمنه سائر اصحاب كرامك حكم جنده كي قوت ظاهراولور ؛ زيرا حضرت امامك علم شهوده
وحضوري اولدقلري ايچون ، بوعلمك خلافي ظهور ايتمك احتمالي يوقدر . بوعلم ، علم صحيحدر .
وغير ذوات كرامك حكملري ايسه ، نظري واستدلالي بوعلم تخلف ايده بيلمكه زيرا جائزدركه
حيناقه ايچنده كي بالك مشابه پارچه اولسه ؛ نه ايسه علم استدلالي علم صحيح وكلدر . بلكه ظن غالب
وتخمينلر .

[ثم كان لايوب عليه السلام ذلك الماء شرابا لازالة الم العطش الذي من النصب
والعذاب الذي مسه به الشيطان اي البعد عن الحقايقه ان يد كرا على ما هي عليه فيكون
باردا كرا في محل القرب فكل شهود قريب من العين ولو كان بعيداً بالمسافة فان البعد

ایدیجه ، عالم امکانده بوعالمك نظیر مثلی دها بدیع ودها کوزل عالم اولمامق ؛ زیرا
هرعالمی ، صورت جمالیه اوزرینه ایجاد ایدیلمش ؛ حالبوکه عالم صورت جمالیه اوزرینه
مخلوق اولمق حقیقت انسانیه ده مجتمع بولنامه شیئك تفضیلیدر . یعنی انسانك وجودی
صورت طبیعیه ایله ظاهر اولدیغی کبی ، هرمقابلنك وجودی دخی ، هرعالم ایله ظاهر
اولدی . چونکه انسانك حقیقتی معنای لطیفدر ، کورمك ایچون مطلقا برصورت
کثیفه یه تعلقی لازمدر . ایشته بوسببدندرکه انسانك تعریف ایدیلدیکی وقت (حیوان
ناطقدر) دینیر . حیوان ایله انسانك صورت کثیفه جسمانیسیدر . وناطق ایسه
معنای لطیف روحانیسیدر ؛ بناء علیه صورت ، معنای ایله قائم ومعنی صورت ایله مشهوددر .
ایشته هرمقابلی وجودی بولدیغی حقیقت ایله لطافتده اولسون وجود مطلقی ماده دن مجرد
اولدیغه کورمك ممکن دکلدر ؛ آنك ایچون ظهوری صورت معنویه ایله وخارجده
ظهوری ده ، صورت کثیفه عالم ایله در . [illegible] کوزل بیورمشلر :

هرجانه جانلر وجانه جمله بدن . ارواح ملائکه حواس این تن
افلاك وعناصر وموالید اعضا . توحید همه است وذکرها شرح سخن

ترجمه

هرجانه جانلر وجانه ایسه بجمله بدندر . ارواح ملائکه بوبدنك بوتون حواسیدر .
افلاك وعناصر وموالید ، اعضادر . ایشته توحید آنجق بردر ، باشقه کلامرك هپسی کثرتی مقصددر .

امدی مادامکه هرمقابلنك وجوده صورت عالم ایله ظاهر در . وبرشی عالمك صورتلرندن ؛ شوحالده
بزآنك صورت ظاهره سنی بیلدیکی ، وآنك هویتی ، بو صورت ظاهره نك وجودیله بوصورتك
مدبریدر ؛ بناء علیه تدبیر ، آنجق حقدن صدور ایتدیکی ، آنجق حقك وجود بخش
واقع اولور . بویله اولنجه همه ، معنی اعتباریه اولدر . وصورت اعتباریه ده آخردر .
واطماع واهوالك تغیری اعتباریه ظاهردر . وبوصورت ظاهره نك وجه اولوبه آنك تدبیرینه سببی اعتباریه

نره ده در. بونلری بیل. امیر سید علی همدانی قدس الله سره السامی نه کوزل بیورر:

شعر

میان آب حیاتی و آب می جویی . فراز گنجی و از فاقه در تک و پویی
تو گویی دوست همی جوئی و نمیدانی . که گر نظر بحقیقت کنی تو آن گویی
ز بوی زلفش از آن غافلی که مزکومی . وگرنه از خم زلفش تو خود یکی مویی
رخی که آینه بنمود آن ترا از تست . چو نیک درنگری اصل و فرع آن رویی
سرادق جبروتی معطر از دم تست . تو مشک طینت و از جهل جیفه میجویی
خطا بر ملکوت از تو زیب می یابد . تو در مزابل طبع و هوا چه می پویی
گلی ز گلشن وصلی فتاده اندر خاک . میان گلخن حرص و حسد چه می پویی
ببزم مجلس خاصش علائیا نفسی . رهت دهند اگر دست دل ز خود شویی

ترجمه

سن آب حیات اورته سنده سك؛ حال بوکه صو آرایورسك. خزینه نك اوستنده سك و فقر و احتیاجدن تك و پو ایچنده سك. سن دوست دیوب آرار طورورسك و بیلمزسك که اگر حقیقتله نظر ایدرسك کویا سن اوسك. آنك زلفنك قوقوسندن نزله اولدیغکدن غافلسك و یوقسه سن، آنك زلفنك قیوریمندن بر تیلسك. سکا آینه نك کوستردیکی بر وجه، سندندر. اگر سن اصل و فرعه دقتله باقارایسك، او وجهسك. عالم جبروتك پرده سی، سنك نفسکدن معطردر. سن مشك طینت اولدیغك حالده جهلدن طولایی جیفه آرامقده سك، خطا بر ملکوت، سندن زیب و زینت بولورلر. سن طبع و هوا مزبله لرنده نیچون پویان اولیورسك. سن گلشن وصلندن طوپراغه دوشمش بر گلسك؛ حرص و حسد گلخنی میاننده نه قوشیورسك. ای علائی اگر کندیکی ترك ایدرسك، سکا بر نفس آنك مجلس خاصنه یول ویررلر.

امدی عالمك هویتی، حقك هویتی اولنجه و عالمده موجود اولان امورك کافه سی حقه رجوع

مدبر یه - . نبا: علیه شد بیر آنچه آنده اولدیغی کبی ، آنچه آنده واقع اولدی . امدی او ، معنی ایله اولد - وصوتی ایله آخرد - واو احکام واحوالك تغیری ایله ظاهرد - و تدبیر ایله باطند - واو هر شیئ علیمد - ؛ نبا: علیه او ، هرشی اوزره شهیدد - ؛ تاکه شهوددن بیله ، فکردن دکل - ایشنه بزدکی علم اذواقه دخی ، فکردن دکل شهوددن - واو علم صحیحد - وآنك ماعدای ظن وتخمیند - ؛ اصلا علم دکلد - .]

یعنی اکر سن ، حقی عالم دیکمن خلقدن آیرمایوب وآکا خلقدن آیری نظر ایله باقارك حقك غضبی معضوب علیهم اولدیغی کبی انتقال ایدرکه ، کندی نفسنده اثری بولنمقدن غنی وضیا وغضب حصاننده ، نهایتی درجه ده بیوکلمك ایله متعالی اولور ؛ زیرا هو ، ذاتی حیثیتله عالمدن غنیدر - واومرتبه ده برصفتله موصوف وایسمله مسمی اولمایان . جمیع اضافاتدن عالی وبالجمله وجوددن برید - واکر حقه ، عالمك هویتی نظر ایله باقه جهه اولورایدك ، احکامك کافه سی ، بواعتبار کثرتك ظهوریه قابلیتی اعتباریه ، آنچه حقده و بزدن مبدأ اولمه اعتباریه ده آنچه حقدن ظاهر اولور ؛ زیرا هو صفات واسمای جزئیه هم فاعل وهم ده منفعلد - . بواعتبار ایله احکام کثیره یه ، هو جانبه اسناد ایدرسك ، بأس یوقد - . وجناب شیخ رضی الله عنه نك فص صالحیه ، نسبت تکوینی حقدن نفی ایدوب ، بنده طرفنه اسناد بیوردی ، اجمال وتفصیله نظراً د - واحکامك کافه سنك ، حقده آکا راجع اولور ، قولنك معناسیدر - وبو معنی حقیقةً وکشفاً بولدم - امدی طالب سرعت ، مادام که عالمك کافه سی حقیقةً وکشفاً حقه رجوع ایدیور - وسن ایسه عالمدسك وعالمده ظاهر اولان رضی خصلت کورنیور - شو حالم هرهنکی طرفه توجه ایدرسك عبادتده وبکه عبودیتده کیری قالمه وهواحکام کثراتیه ولباس تعیناتیه احتجاب ایتمه - سن بو حجابه واویوله نظرکدن رفع ایدوب ، بوحجابات واستار هویه آلتنده اولان حقه توکل ایت و غفلت اویقوسی حجابندن یقه سن کیرك وزده ك ومطلوبك

شأ ذى اولور . غاب عليه بركيمه برشيه قيزيغى وقت ، آكا الم ويره جك برقول ويا فعل ايله
اوكيمدن انتقام آلمغه چاليشير . قيزاله كيمسه نك بوسعيى ، آنجه قيزيغى كيمسه يه
تأليم ايدرك نفسنده راحت بولمه اجبوندر ؟ غاب عليه غاضبك عندنده ، غضبدن
منبعث اولان الم ، بوصورتله مغضوب عليه اولانكيمسه يه انتقال ايدر .

[والحاصل اذا افرزته عن العالم يتعالى علواً كبيراً عن هذه الصفة على هذا الحد
واذا كان الحق هو هوية العالم فما ظهرت الاحكام كلها الا فيه ومنه وهو قوله واليه يرجع الامر
كله محققة وكشفا فاعبده وتوكل عليه حجاباً وستراً فليس في الامكان ابدع من هذا
العالم لانه على صورة الرحمان اوجده الله تعالى اى ظهر وجوده تعالى بظهوره العالم
كما ظهر الانسان بوجود الصورة الطبيعية فنحن صورته الظاهرة وهو يته روح هذه الصورة
المدبرة لها فما كان التدبير الا فيه كما لم يكن الامنه فهو الاول بالمعنى والاخر بالصورة
وهو الظاهر بتغيير الاحكام والاحوال والباطن بالتدبير وهو بكل شئ عليم فهو على كل شئ
شهيد بعلم عن شهود لا عن فكر فكذلك علم الاولياء عن شهود لا عن فكر وهو
العلم الصحيح وما عداه فحدس وتخمين ليس بعلم اصلا]

[وسن ، حقى عالمده آبيدينك وقت ، بوصفتله ، بوحدانيته علو كبرياسيله متعالى اولور
وسن عالمك هويتى اولدقده ، احكامك كيمسه آنجه آنده وآنده ظهور ايده واوده هو تعالى
(واليه يرجع الامر كله) يعنى (امرك كيمسه آكا جوع ايده) قوليدر . بوحقيقت وكشف طريقيله
حجاباً وستراً آكا عبادته ايت وآنك اوزرينه توكل ايله . بوايكنجه امكانده بوعالمده وها
بديع علم يوقدر ؟ زيرا الله تعالى آن صورتى رحمانه اوزره ايجاد ايتدى ؛ يعنى هو تعالى وجودك
عالمك ظهورى ايله ظاهر اولدى ؛ نتيجه كم انسانه ، صورت طبيعيه نك وجودى ايله ظاهر اولدى
امدى سن ، آنك صورت ظاهره سيسن وآنك هويتى ، بوصورت ظاهره منك وحيدكه آنده

عنه الغضب ان فرحت فمن غضب فقد تأذى فلا يسعى فى انتقام المغضوب عليه بايلام
الا يجد الغاضب الراحة بذلك فينتقل الالم الذى كان عنده الى المغضوب عليه]

[وآنجه بزبوك ، زعمنده ، اهل نار اوزرينه الله غضبى دائماً ابداً زائل اولمايان ،
كورديكى كبى قهرى طوليو ديك ؛ بنا عليه آنلر ايچون الهدن حكم رضا يوقدر . امدى
مقصود صحيح اولدى . اكر بزم ديديكمز كبى اولورسه ، هر نقدر تاريخده ساكن اولويرسه ،
اهل نار ك مأوى آلام ازليه سنده ؛ بوده رضادر . امدى آلام نوع انسان غضب
زائل اولدى . چونكه الهك عنى غضبك عينيدر . بويله اولنجه غضب الهيه كبى ، محققه كندى
نفسنده متأذى اولدى . بنا عليه غاضب ، آنجه راضى بولمه ايچون ، مغضوب عليه
اولديغى كبى انتقامنده ، آكا ايلام ايتمكله ، سعى ايدر . بويله اولنجه آنك عنده اولديغى
الم مغضوب عليه انتقال ايدر .]

يعنى بزم ، (هو غضب الهيه وقت ، مغضوب عليه راضى اولديغى وقت وى ، مرضى عنه
حقلنده ، غضب و رضا حكملرنك برليه متصف اولور . وبو اتصاف ده ميلده عباشدر)
دييه من ، متكلمينه قارشى جواب وايضاحدر . چونكه آنلر اهل جهنم اوزرينه الهك غضبى
دائمى وابديدر ظن ايدرلر ؛ بنا عليه آنلره كوره رضاى الهى حكمنه ما اولمايان بوصورتله
متكلمينك قولنه اوزرينه بزم كلامزده وقد اولنان مقدمات صحتى ثابت اولور . زيرا
مادام كه آنلر غضب الهى اوزرينه ، اهل جهنم اولدقلرى حالده دائما وابدا غضب ايدر . شو حالده غضب
وغضبك عينى رضا حكمنده بولنمه حقنك ميل واعتدال اولمايغى ثابت اولمه اولور . امدى امر بزم ديديكمز
كبى اولمه اولورسه يعنى اهل جهنم ، جهنمده مقيم اولدقلرى حالده ، آنلرك مأوى رحمته
واصل اولمه اولورسه ، ازلدن آدم آنلر حقنده رضادر . شو حالده آلام نوع انسانه
نائى غضب زائل اولمه اولدى ؛ زيرا هو يقاسى اولدقلرى آلام نوع انسانيه ، الهك عنى غضبك عينى
اولديغى آكلاشيلمه ؟ چونكه الم ، غضبدن طوغمايدر . حتى اوكا سبب اولمه كبى ، محققه كندى نفسنده

كيمسه اونـه ، آنده اهل اولديغي حالده غضب ايتدي . بونك اولمجه آنده حقنده اكي حكمك
بريله متصف اولدي ؟ اوده سيلدر . و اهل اولمز ، كندوسنده اهل كيمسه دده ،
آنده اونـه غضب ايتمكي حالده اهل اولماري . نتيجه عبد محقده آنده حقنده اكي حكمك
بريله متصف اولدي ؟ اوده سيلدر .]

يعني حضرتلري كندي نفسني رضا و غضب ايله و هادي و مضل و منع و اعطا
و ضار و نافع و لطيف و جبار و جبروت كبي برطاقم متقابل صفتلر ايله توصيف بيورمشدر
نه كلم آتيه كريمه ده بيورلور (رضي الله عنهم ورضوا عنه) و (غضب الله عليهم)
وكذا (ومن يهدي الله فهو المهتد) و (ومن يضلل الله فلن تجد له وليا مرشدا) ... الخ
هذه ، اهل اولديغي زمانده غضب ايتمز ؛ زيرا صفت رضا ، صفت غضبي ازاله ايدر .
وهذه اهل اولديغي كيمسه يه غضب ايتمز ، بو صفت غضب ، اوكيمسه حقنده كي صفت
رضاي ازاله ايدر . نتيجه عبد رضا ايله غضب عنه زائل اولوب برورده مجتمع اولمز . حاصل بوكه
بو اكي صفتدن بريسي (اولمجه) حاصل اولور . بو اكي صفت برزمانده بريسنه اجتماع
احتمال ، رضا ايله غضب متساوي اولمجه حاصل اولور . بو اكي صفت برزمانده بريسنه اجتماع
تمنع اولديغي ، بنيلرنده مساوات وجهي متحقق اولمز . مساوات متحقق اولديغي احتمال
محذوري قائل دكلدر . نتيجه عبد حقنده غضب ايتدكي وقتده ، مغضوب عليه حقنده و اهل
اولديغي وقتده رضي ، مرضي عنه حقنده اكي حكمك بريله متصف اولور كه بوالمتضاد ده
سيلدر بعينه . والحاصل شخص واحد حقنده عين زمانده حصول غضب و رضاسي اتحاد
ايتدكي كبي ، سائر صفات وجهي متضاد اولمز مطلقا برطرف سيل لازمدر .

[وانما قلنا هذا من اجل من يرى ان اهل النار لا يزال غضب الله عليهم دائما ابدا
في عينه فما لهم حكم الرضى من الله فصح المقصود فان كان كما قلنا مآل اهل النار الى
ازالة الآلام وان سكنوا النار فذلك رضى فزال الغضب لزوال الآلام اذ عين الالم

ایی عالمده

واعتدال ایسه هرطرف سادی صوبنده توقبله مستقدر. و بوامر واقع دکلدر. چونکه عالم، کونه وفساد اوزرینه مستند. واشیا، هرآنده معدوم ومعهود اولور. اکر اعتدالك حکمی عالمده جاری اولمه لازم کلیر، هیچ برشی وجوده کلمز ووجوده اولمش شی دخی متغیر اولمازایدی. یعنی بوعالم آنیقه عالم کونه وفساد دیه ملا لازم کلیرایدی. اشته بونی ایجون عالمده حکم اعتدالی صنع ایتدك یعنی اعتدال حقیقی، بولمق یوقدر. دیدك معلوم اولسون که اعتدال وآنی عدمی، کیدکیرنیه مغایر اولمه ایکی سیئه مرکب نسنه واقع اولور. حالبوکه وجود ایله عدم آره سنده ترکیب یوقدر. که آنده اعتدال وارد دیا یوقدر. یعلیسون. شیخ رضی الله عنه حضرتلرینك بوکلامندن مقصود علیکیاری: عالمك اراده نسبیه اولسانه میل جبلتده وجود بولدیغی وعالمده متحقق اولمه مبلك دوام اولمه بولدیغی، یعنی مائل ایسته بسیط اولسون، ایسته مرکب اولسون، بومیلك زوال پذیر اولمایغی ومیلك وجودیله برابر اعتدال ممکن بولنمایغی وچونکه اعتدال، آنجق مرکب اولمه برشیك اخراس آره سنده "کمیة" و"کیفیة" زیاده ونقصانه بولنمایوب مساواتی حاصل قصور اولدیغی اثبات ایتمکدر.

[وقد ورد فی العلم الالهی النبوی اتصاف الحق بالرضی والغضب وبالصفات المتقابلة والرضی مزیل للغضب والغضب مزیل للرضی عنه فالرضی عنه والاعتدال اذ یتساوی الرضی والغضب فما غضب الغاضب علی من غضب علیه وهو عنه راض فقد اتصف باحد الحاکمین فی حقه وهو میل وما رضی الراضی عنه فالرضی عنه وهو غاضب علیه فقد اتصف باحد الحاکمین فی حقه وهو میل]

[وتحقیقا علم الرای نبویده حقك - رضا وغضب ایله وصفات متقابله ایله اتصافی وارد. حال بوکه رضا، غضبی ازاله ایدیجیدر. وغضب دخی، مرضی عنهیده رضایی ازاله ایدیجیدر. واعتدال، رضا ایله غضبك تساوی اولماسیدر. فما غضب علیه غضب ایدنه، غضب ایتدیکی

طبع اعتدالدر . حال بوکه تام و حقیقی اعتدال یوق بوقدر . وآکا وصول ممکن دکلدر . بوقدر
وارکه وجودان نسبتک اعتدالی ، یعنی اعتدال حقیقیه قریبدر . ایشته اوقدر .
ایشته بو سبدن طولایی اطبای حاذقه (تام الصحی هیچ برآدم بوقدر . ؛ هرکسک مزاجنده مطلق
آن ، چوقه براخراف وارد .) دیرلر ؛ ناء علیه تام الصحی ظن اولنانه کیمسنک مزاجی ،
اعتدال حقیقیه یاکن زیاده قریبدر . ؛ یوقسه مزاجی اعتدال حقیقیه مالک هیچ برکیمسه یوقدر .
جناب شیخ رضی الله عنه بونک سبب وعلتنی توضیحاً بیورمشلرکه محدثه حقایقه وسکونه
علی الدوام انفاس ایله تکوینی اعطا ایتدیکی ایچوندر ، بر آنجه اعتدال یوقدر . دیمک
زیرا اشیا هر آنده تجلیٔ الهی ایله خلق جدید ده در . ؛ برآنده معدوم وبرآنده موجود
اولور . واشیانک حقایقی ، اعیانه ثابته سرتبه سندن آنلرک صورتنی سرتبهٔ شهادته
دیرر . وسرتبهٔ شهادته دخی علی الدوام انفاس ایله بو ویرلیه صورتی آلیر . ناء علیه
عالم هر آنده فنا بولور . ویرنه او آن ایچنده وکلی سرعتله دیکر عالم پیدا اولور .
وبو تجدد امثال حقنده کی تفصیلات فصل سیمانیده مرقوم ایتمشدر . اوراده
مراجعت اولنسون .

آنجه میل طریقیله واقع اولور . باشقه برصورتله اولمان ؛ زیرا برشیئک
تکوینه کلمه ، بوتکوینی میل طریقیله واقع اولور . و آنک وجودینه وعدمنه برمیل لاحق اولدیکی
وجودینه وعدمنه برمیل لاحق اولدیکی کبی مقدر حصول کلیه بیلیه . علم طبیعتده بومیله ،
انحراف و تعفیه دیورلر . وکونه آنجه انفعالیه صادر اولور . وانفعالیه آنجه باطنه میل ایله حصول کلیر
و بومیله حیوانه حقنده ، لبیعتده انحراف تسمیه اولنور . وآنک عکسی اولان مرتبات حقنده
دخی (تعفیه) دیورلر . نه کم میوه وسبزه و طعام کبی شیلرک مزاجی تغیر ایتدیکی
وقت تعفیه ایتدی دیرلر و حتی حیوانه میت اولدقده آیقوه آنک حیوانیتی ذاهب اولدیغنه
آنک جسد جوهر حقنده بوتعبیر استعمال اولنور . و جناب حقه نسبله بومیله ، اراده
تسمیه اولنور . واراده مراد خاصه میل اتمک وآنک غیریه میل اتماکدر .

[الله تعالى جناب ايوبه (ايكنجى برجلك لقمان مقتل) يعنى (آيا غفلة يره اور . بومقتلدر)
يعنى صغوه صودر ديدى ؛ چونكه آنك اوزرنده الم حرارتك افراطى واقع ايدى ؛ بنا عليه
الله تعالى آنى صوبك صغوقلغيله تسكين ايتدى واشته بوندن ايجوبه طب ، زياده دن
نقص دنقصدن زياده اولدى . بوايله اولنجه مقصود طبك اعتدالدر . حالبوكه آكا
يول بولمدى ؛ آنجه آكا قريب اولور و تحقيقا حصوليه دكشور ، على الدوام انقص
ايله تكوينى اعطا ايتديكى اجلدن ، بر آنجه آكا يعنى اعتداله يول بولمدى . ديمك
وتكوينى ، آنجه مبلدن واقع اولوركه طبيعت حقدن انحراف وياتعفيه وجوه حقدن ده
ارادهسيله تسكين اولنور . او وقتى ، مراد خاصه ميل ايتمكدر ؛ آنك غيرلرينه دكل
واعتدال جميعنده ماوقتى مشعردر ؛ بوايله واقع دكلدر . واشته بوندن طولايى
بر حكم اعتدالى منع ايتدك]

يعنى وجودى برطاقم حيوانه وبارده رايه معلوم اولان ايوب عليه السلام الله تعالى (آيا غفلة
يره اور بومقتلدر يعنى صغوه صودر واور دنيك يردن چيقاره صواييله يقاره
واينجى) بيوردى و جناب ايوب وقتى امرالهى مبنى حركت ايتدى ؛ زيرا ايوب عليه السلام
وجودنده كى املك حرارتى درجهٔ افراطه وايصه ايدى . حق تعالى اوحرارتى صوبك
صغوقلغيله تسكين ايتدى . وبو برودتايله آنك وجودنده كى حرارت زائده تناقص
ايدرك مرتبهٔ اعتداله كلدى واشته بوسبب مبنى طبابت ديكين علم تداويك خادمى
طبيعتده اعتدالى بوزان زياده يه نقيص ونقصانى وقتى تربيه ايتمكدر عبارت اولدى
زيرا اطبا مريضك مزاجنه نظر ايدوب ، كندوسنده حال طبيعيه نسبتله حرارت كورورلرسه
آنى تنقيصه واكر حرارت غريزيه يى حال طبيعيه نسبتله اولديغى كورورلرسه آنى تربيه
ايدرلر . بناءعليه طبيعتده مقصود اولان شى
حفظ ايدوب علاجلرينى آكا كوره ترتيب ايدرلر .

ایتمش اولسه معدوم اولوردی .

[ولو لم یکن العرش علی الماء ما انحفظ وجوده فانه بالحیوة ینحفظ وجود الحی الا تری الحی اذا مات الموت العرفی تنحل اجزاء نظامه وتنعدم قواه عن ذلک النظم الخاص]

[واکر عرش ، صو اوزرینه واقع اولمسه ایدی ، آنک وجودی منحفظ اولمازایدی ؛ زیرا دیرینک وجودی ، حیات ایله منحفظ اولور . سن دیری یی کورمزمیسک که موت عرفی ایله اولدیکی وقت ، آنک نظامنک اجزاسی منحل و آنک قواسی بو نظم خاصدن منعدم اولور .]

یعنی عالم اجسامک هیئت مجموعه سی صو اوزرنده واقع اولمسه ایدی ؛ آنلرک بو وجود جسمانیلری منحفظ اولمازایدی . چونکه صو حی اسمنک مظهریدر و هر برشی دیریدر و دیرینک وجودی ایسه ، حیات ایله منحفظ اولور . و دیرینک حیات ایله انحفاظی ظاهردر . زیرا سن دیری اولان انسانی کورمزمیسک که هر کسک بیلدیکی اولوم ایله اولدیکی وقت ، آنی باطنندن حفظ ایدن حیات منقطع اولوب آنک نظام مخصوص ایله منظوم اولان اجزاسی طاغیلیر و آنک سمع و بصرکبی بر طاقم قواسی ، بو نظم خاص اولان جسدندن منعدم اولور .

امدی جناب شیخ رضی الله عنه حضرت ایوبک ذوقنه و مشربنه مناسب اولان مقدماتی بیان ایتدکدن صکره آنلرک حالنی ذکره شروع ایدوب بیورلرکه

[قال الله تعالی لایوب (ارکض برجلک هذا مغتسل یعنی ماءً بارداً لما کان علیه من افراط حرارة الالم فسکنه الله ببرد الماء ولهذا کان الطب نقصاً من الزیادة وزیادة فی النقص فالمقصود طلب الاعتدال ولا سبیل الیه الا انه یقاربه وانما قلنا ولا سبیل الیه اعنی للاعتدال من اجل ان الحقایق والشهود تعطی التکوین مع الانفاس علی الدوام ولا یکون التکوین الا عن میل یسمی فی الطبیعة انحرافاً او تعفیناً وفی حق الحق ارادة وهی میل الی المراد الخاص دون غیره والاعتدال یؤذن بالسواء فی الجمیع وهذا لیس بواقع ولهذا منعنا من حکم الاعتدال]

(ولو انهم اقاموا التوراة والانجيل وما انزل اليهم من ربهم لاكلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم)

يعنى (اگر قوم موسى وعيسى ، توراة وانجيلك وبلديرمه كندلرينه انزال اولنانه شيئلك احكامنى اقامت ايتسه لر ؛ فوقلرندن وآياقلرينك آلتندن يرلرايدى) حق تعالى بو آيت كريمه ده توراة وانجيلى ذكر ايدرك آنلرك اقامت احكامنى تعريف وتخصيص ايدى وبعده آنلره يلبرمه دن انزال اولنانه شيئلك اقامت احكامنى تكليفاً وتعميماً بيان ايدى ولو انزال اولنانه شى) تعبيرنده ، ملك واسطه سيله انزال اولنه پيغمبرك لسانندن صادر اولنه احكام داخل اولديغى كبى ، طوغريدن طوغرى يه پيغمبرك قلبنه الهام طريقيله نازل اولنه احكام وحى داخل اولور . ايشته قوم موسى وعيسى بو صورتله جانب حقدن منزل اولنه شيئلك احكامنى طوتسه اولسايدى ؛ فوقلرندن وآياقلرينك آلتندن يرلرايدى وآنلرك فوقلرندن وصف آنلرى كرك فوقلرندن وكرك تحتلرندن احكام ايدرايدى وآنلرك فوقلرندن وصف آنلرى اكل ايتمكلرى ، اسماء الهيه دن ايكى الرى اولنه واولنه عطايای ربانيه يه نائل ايتمكلرينه ، وآياقلرينك آلتندن بيمكلرى وحى ، طريقيله حضرت آياقلريه يوريمكلرى ، ناصيه لرندن طوتانه پيغامبرك كمالاتنه وصولريدر . والله ترجمان اولنه آنك سوطى صلى الله عليه وسلم يه خاصه بيك كمالاتنه وصولريدر . والله ترجمان اولنه آنك سوطى صلى الله عليه وسلم افندمزك لسانيله (لو ديتم بجبل لهبط على الله) قولنده تحقيق كندى نفسنه نسبت ايتديگى كبى دنيا (وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى) يعنه (الله سوطى هواى نفسانيدن سويلمز انجق آنا وحى اولنانه شيدر) آيت كريمه سنه حقنده بالاده كى حديث شريف حقنده آنك سويلديگى آنجق آنا وحى اولنانه شيدر) آيت كريمه سنه حقنده بالاده كى حديث شريف حقنده آنك سويلديگى كبى كلمدر . وجنابه پيغمبر حقنده ترجمانيدر . نتايجه تحقيقه كوره مطلع اولنه وحى حقدر .

امدى بحمد وجوديله عبدك صوفى نفيه وتنقيد اولغله آنك اوستنده اطلاع ايدرك حفظ ايلمه وعبدك وجودى حقك وجودنه مضاف اولمق بر وجود اولوب ، حق آنك ايچ وباطن اولغله آنك تحتنده اطلاع ايدرك حفظ ايلمه . اگر حق عبدى فوقنده وتحتنده اطلاع ايدرك حفظ

ایتکده بوآلتی جلاتایله محدود اولور . و انسانه جمع اسما اوزرینه احاطه‌جی اولدیغندن ، صورتی جمادات اوزرینه در . زیرا اسم جمادات جمیع اسمایی مشتملدر . و بونده جلاتی متقاجده موجوددر . شوحالده عبدی تحتنده حفظ ایدر . دیلدیکی وقتده ، آنده فوقیتی بوقدر . مضاف آکلاشیلمیه ؛ زیرا یاورده ذکر اولنانه ایضاحات ایراتایله اولدیکی کبی تحتیتی وفوقیتی مساویدر .

[ویطعم اوالله دیه‌رق قال فی حق طائفة ولوانهم اقاموا التوریة والانجیل ثم نکروهم فقال وما انزل الیهم من ربهم فدخل فی قوله وما انزل الیهم من ربهم کل حکم منزل علی لسانه یسول اولهم لاکلوا من فوقهم وهو المطعم من الفوقیة التی نسبت الیه ومن تحت ارجلهم وهو المطعم من التحتیة التی نسبها الی نفسه علی لسانه یسوله المترجم عنه صلی الله علیه وسلم]

[حال بوکه ، طعم ایدنجی آنجق الله در . و تحقیقا الله تعالی بوکروه حقنده بیوردی : (ولوانهم اقاموا التوریه والانجیل) یعنی (اکر آنلر تورات وانجیل احکامنی اقامه ایتسه‌لر) . بعده تنکیر وتعمیم ایدوب ، (وما انزل الیهم من ربهم) یعنی (ربلرندن آنلره انزال اولنانه شیئ) دیدی . امدی حق تعالیلرك (وما انزل الیهم من ربهم) قولنده ، لسانه یسول اولنه منزل ویا ملهم اولان حکم داخل اولدی (لاکلوا من فوقهم) یعنی (آنلر فوقلرندن برلرایدی) . حال بوکه آکا نسبت اولنانه فوقیت جهتنده مطعم اولان آنجق اودر . (ومن تحت ارجلهم) یعنی (آنلر آیاقلرینك آلتلرندن برلرایدی) . حال بوکه الهامه مترجم اولان آنجق یسوله صلی الله علیه وسلم لسانه اولنه حقلرك کندی نفسنه نسبت ایتدیکی تحتیتی جهتنده مطعم اولان آنجق الله در .]

جناب شیخ اکبر رضی الله عنه حقه نسبت اولنانه فوقیت وتحتیتی دها زیاده توضیح مقصدیله بوردیکه (وهو یطعم ولا یطعم) یعنی (او طعام ایدر ؛ طعام اولنماز) آیت کریمه‌سی مقتضاجه مطعم اولان آنجق الله در . و هو تعالی موسوی وعیسوایی حقنده آیت کریمه ده بوردیکه

وآنك تكبرى بودكه باطنده مقصود اولان هو ايكه . آن هيچ صايلوب ، كندى نفرقنى آيات ايله وبوصورتله رب اولديغنه علو دعواسنده بولنور . بو دعوانك خفية وشدت هركسك جهل وغرضانى نشئه در . حال بوكه هو تعالى هرترلى ، عبدك تكبر وعلوعايله برابر ، بونفسى بيله عبدك علوينه باقه رق آنى تحتنده وباطنده حفظ ايدر ؛ نيرا حفظ ايتمه معدوم اولور . مثلا صو بوزك وجودينى ايچنده حفظ ايدر ؛ صو آقوب كيدوبده بوزك وجودى ميدانده غائب اولور .

[وهو قوله عليه السلام (لو دليتم بحبل لهبط على الله) فاشاره الى ان نسبة التحت اليه كنسبة الفوق اليه فى قوله (يخافون ربهم من فوقهم) (وهو القاهر فوق عباده) فلله الفوق والتحت ولهذا ما ظهرت الجهات الست الا بالنسبة الى الانسان وهو على صورة الرحمن .]

[واو رسول عليه السلام (اكر بر يره صادقيه كز ، الله اونه دوشردى) فوليده امدى اشاره ايتدى كه تحتك آكا نسبتى ، آنك (يخافون ربهم من فوقهم) يعنى (يخشونه فوقلرنده قاهر) و (وهو القاهر فوق عباده) يعنى (او قوللرينك فوقنده قاهردر) فوقلرنده قاهر) فوقك آكا نسبتى كبيدر . غايه آنك ايچون فوق وتحت واردر . فوقلنده واقع اولان فوقك آكا نسبتى كبيدر . ولهذا آلتى جهت ، آنجه انسانه نسبتله ظاهر اولدى وانسانه صورت رحمانه اونه دى .]

يعنى حفك عبدى تحتنده حفظ ايتمه سى ، صلى الله عليه وسلم افندمزك (اكر سز بنى صادقيه كز ، الله اونه دوشردى) قولنك مقتضيسيدر . وهو تعالى حقنده تحتية وصفنك جوازينه دليل اولمامق واضح دليل اولمانله و فخر عالم افندمز بوحديث شريفلرنده اشارت بيورمكله تحتك الله تعالى نسبتى ذكر اولنه رق آيت كريمه ده فوقك آكا نسبتى كبيدر . يعنى فوقه وتحت حقه مناسباً اولمغله ؛ نيرا ظاهر اولان حفك وجودى اولديغى كبى باطنه اولان دخى كذا حفك وجودينه ؛ عليه هو وجودى ايله ظاهرى و باطنى و اوستى ، آلتى محيطدر . ؟ سوكلم حق فوقيته وتحتيته توصيف جائزدر . وفوقيته وتحتيته الله تعالى نسبتى مساوى اولديغى ايچون ، آلتى جهت ، آنجه انسانه نسبتله ظاهر اولدى كه بوآلتى جهت : اوك ، آرقه ، صاغ ، صول ، آلت اوستدر ؛ نيرا ذات مطلقه بر حد ايله محدود اولمقدن منزهدر . صورتانيه نقيد وتقيد

اولجه آتش اولمه ، سولدالماء ، وسولدالحوض وسود یوصدیه مرکبدر . بوخصوصه کی ایضاحات فصل سوم دیه کچدی

ایشته کوریلیور که بو طائفه دخی تدقیقاتی توسعه ، حدیث شریفده کی اخبار اجمالیه واصلی اولدیغی بیلمشلردر ؛ فقط عقل نظری واستدلالاتی ایله بولمقدر کیدیه بیلیر ؛ زیرا متوفی شریفده بیوریلیور :

یای استدلالیه جویه بولمز . یای جویه سخن بی تمکین بولمز

ترجمه

استدلالی اولمه عقول جزئیه ایله بابک آبا قدری آغاجدندر ؛ آغاجدن معمول آیاقده بابک طیانقسزدر .

والحاصل عالم اجسام صورده تکونه ایتمش ؛ نابغه بوزك وجودینی حفظ ایتدیکه کبی صو اجسامی تحتنده وبالخصوص حفظ ایدر . وجوده آتشك صورده اولمسنی سری بودر که (فاعتبروا یا اولی الابصار) حدیث قدسیسنده بیان بیوریلمش بحتك هرایکیسنه اراده الهیه نك توجهیدر .

[کما ان الانسان خلقه الله عبداً فتکبر علی ربه وعلا علیه وهو سبحانه مع هذا یحفظ من تحته بالنظر الی علو هذا العبد الجاهل نفسه]

[تتمه کم الله تعالی انسانی ، عبد خلق ایتدی ، انسانده بی اوزرینه تکبر ایدی وآنك اوزرینه تعالی ایتدی . حال بوکه حق سبحانه مع هذا ، کندی نفسنه جاهل اولان بو عبدك علوینه نظرایله آنی تحتنده حفظ ایدر .]

یعنی بوزك وجودینی / بجنده حفظ ایتدیکی کبی ، صو اجسامی تحتنده وبجنده بالخصوص حفظ ایدر ، الله تعالی دخی ، عبد اولدیغی انسانی ایکیجه تحتنده وبالخصوص حفظ ایدر . زیرا عبدك وجودی ، حقك وجود مطلقنك صورتجه ده تقید وتعینندن عبارتدر . وآنك وجودی ، وجود حقه مضاف اولمق بر وجود اعتباریدر که آنده اصل اولمق عدمدر . انسانده ایسه کندی وجود کثیفی کوردی ؛ حقك وجودی ، آنی بالخصوص تحتنده حفظ ایتمکده اولدیغی حالده ، کندینی بر وجود مستقل صاحبی ظن ایدوب بو اوزرینه تکبر ایتمکده

غیری ایله تشریح و غیر دن مراد مطلقیت نه مقیدیت تنزلدر. و مطلق مقیدده اقتضا ایدر. یوقسه وجوددن خارجده غیری برشی یوقدر؛ آنك ظهوری، ظهوریه پرده اولمشدر. و درکه بیضاوینك آیه سی وجهی، ماهیتی عدمدن عبارت بولنماه ممکنك کندو سنده واجب کوره مکدنه استغنا، ایدرك، نفسنده متلاشی اولدیغی جهتدن، بحر ابدعاء حقك متعلقاتی ایله ظهوریدر؛ زیرا درهٔ بیضاوینی عقل اول، صوره ممکناتك کافه سنه ایلك ماده در. وآنك بارینك آتش اولمسی، تعینات نوریه ایله اره احدك آنده تکون ایتمسیدر. وبارینك صو اولمسی، اجسامك تکونه ایجوندر؛ زیرا عالم اجسامك هیئت مجموعه سی، صو اوزرینه مبنی اولمشدر.

تدقیقه مارباتایله مقابله اشیایه مطلع اولمغه چالیشانه اصل نظر و استدلال دیرلرکه اجرام، بداهتاً حاللرنده برحسابه حاکم بولونمغه مذبجاً کره لرشکلنده تطائف ایتمشدر. تقاطی تنفس ایتمکسزین هوادن نسبتی قطع ایتمیه رجوده رهاآزاولمز بوحسابه متجانس وموالف اولمادنه بیله خفیف برغازدن تشکل ایدی. بوغازی کره لر، اجزاء جزییه لرینك کندی مرکزلرینه طوغری منجذب اولمسی وبوحرکات الی المرکزیه دن متناهیاً تشکل ایدن تطائف وتزلزله وحرارتك هوادی اولدیغی ایلك امتزاجات کیمویه وتکثیرندن اشتقاق ایدن قوای طبیعیه تأثیراتی، مولد اطار ومولد الحموضه، فحم، آزوت، سولفور، حدید، فاکسیژن.... الخ کبی عناصرك تشکلنی موجب اولمشدر. که بوغازلرایله هوا جسمیسی، مولد الماندن اضعافی ومرکباتی کبی برصوره تشکل ایتمشدر. اجرام (بخم سحاب) حاکم پرتوفشانه اولدیغی زمانلرده بو عناصرك کافه سی (بولونه کونشه) یانمقده اولدیغی کبی) یانمقده ایدی. بعده بوآتش، صویه منقلب اولمشدر. زیرا آتش ایله صو، حکمت طبیعیه اقتضاسنجه تکثیرلرنده صدی اولمسیله عبارت ایسه ده بالکیمیا آتش ایله صو، حکمت طبیعیه اقتضاسنجه تکثیرلرنده صدی اولمسیله عبارت ایسه ده بالکیمیا عینی عناصرك محصلاتیدر. وحتی بوکونه کره فرك الحاقنده تموج ایدن بحر محیط

ممکنات تعبیری تحتنه داخل اولان بتون اشیای عالمك اصلی صو اولمش اولور.

[الا تری العرش کیف کان علی الماء لانه منه تکوّن فطفی علیه فهو یحفظه من تحته]

[سن عرشی کورمزمیسك که نصل صو اوزرینه واقع اولدی ؛ زیرا آندن تکون ایتدی بنا علیه آنك اوزرینه طافی ومرتفع اولدی . بویله اولنجه صو ، عرشی ، آلتندن حفظ ایدر]

سن عرشی ، یعنی عالم اجسامك هیئت مجموعه سنی کورمزمیسك نصل صو اوزرینه واقع اولدی ؛ زیرا اجسام ، لطیفك تکاثفندن حصوله کلن وجودات اعتباریه واضافیه در. معلوم اولسون که حق تعالی قرآن کریمده (ثم استوی الی السماء وهی دخان) یعنی (بعده حق تعالی سمایه مستوی اولدی ؛ حال بوکه او دومان یعنی سحابه ایدی) و حدیث شریفده دخی (ان الله تعالی خلق درة بیضاء فنظر الجلال والهیبة فذابت حیاء فصار نصفها ماءً ونصفها ناراً فحصل منها دخان فخلق السموات من دخان والارض زبدها فکان عرشه علی الماء) یعنی (الله تعالی غایت بیاض زنکه بر دره یاراتدی . آکا جلال وهیبتله نظر ایتدی . او دره حیادن ناشی اریدی یاریسی صو ویاریسی آتش اولدی وآندن دومان حصوله کلدی و سمالری دوماندن خلق ایلدی وآرضی دخی آنك کوپوکندن یاراتدی ؛ بنا علیه آنك عرشی صو اوزرینه واقع اولدی) بیورمشدر . بو حدیث شریفه آیت کریمه یی تفسیر ایدر . ودرهٔ بیضادن مراد ، جمیع اکوان کندوسندن متکون اولان عقل اولدر . و حقك آکا نظر جلال ایله باقمه سی ، او عقل اولك تعینی ایله حقك وجود مطلقنك احتجاب ایتمه سیدر ؛ چونکه نظر جمال وجه حقك کندی نوریله تجلیسیدر که بونده تستر یوقدر . نظر جلال ایسه وجه حقك

[اعلم ان سر الحياة سرى فى الماء فهو اصل العناصر والاركان ولذلك جعل الله من الماء كل شئ حى وما ثم شئ الا وهو حى فانه ما من شئ الا ويسبح بحمد الله ولكنه لا يفقه تسبيحه الا بكشف الهى ولا يسبح الا حى فكل شئ حى فكل شئ ماء اصله]

[معلوم اولسونكه محققه حياتك سرى صوده ساری اولدى . بوجه اولنجه او ، عناصر واركانك اصليدر . واشته نوعك ايجون الله تعالى دينى اولان هر شئ صوده خلق ابتدى وهر موجوده برشى يوقدر . الاكه او دينى اولديغى حالده موجوددر . نيچا جهتى برشى يوقدر . الاكه او ، الله حمديله تسبيح ايدر . اولديغى حالده موجوددر . ولكنه آنك تسبيحى فهم اولنماز ؛ آنجق كشف الهى ايله فهم اولنور . وحتى آنجق دينى اولان شى تسبيح ايدر . بنا عليه هر شى دينيدر . وهر شئك اصلى صودر .]

حياتك ، صفات الهيه دندر بر صفتدر . واولا كندينى ايله هويته الهيه ظاهر اولان شى حياتدر . بونك ايجون ، صفت حياتك ، صفات سائره اولنه تقدم ذاتى ايله تقدم ايمشدر . ومكنات دن اولا كندينى ايله حياتك ظاهر اولان شى دخى صودر . بونك ايجون صو ، هر برشئك اولى واصلى اولدى . وحياتك سرى صوده ساری اولدى ايچون بو سببه بنا عليه جمله مخلوقات حياتك دينى اولان هر شئ صوده بولنماقدن دولايى بو شئ وجوده زيروع اولمايه برشى يوقدر ؛ چونكه صو عالمده ، هر برصورتك وجوده زيروع اولمايه برشى يوقدر ؛ بنا عليه هر برنده حى اسمى متجليدر . وهر بر اسم ، جمع اسمائى حاويدر ؛ بنا عليه هر برنده حى اسمى متجليدر . وقرآن كريمده (وان من شئ الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم) يعنى هيچ برشى يوقدركه حقك حمديله تسبيح ايدر ولكن سز آنك تسبيحنى (كلماتكز) جولديغى اوزره فاهم دكلسكز . انجق آثار تسبيحدن الله تعالى تفضيلا آكلاشيلير الله حمديله تسبيح ايتمه يهچ برشى يوقدر . انجق آثار تسبيحدن الله تعالى تفضيلا آكلاشيلير وهر شى مادامكه حقك حمديله تسبيح ايدر ؛ اوحالده آثاردن حياتك واردر . زيرا حياتك اولمايه شى ، تسبيح ايده مز . ومكنات دن اولا كندينى ايله حياتك ظاهر اولان شى صو اولنجه ،

ابتدا ماه جمادی الآخره سنه ۱۳۲۵ و ماه بیتی مسعود سنه ۱۳۲۲ جمعه ارتیکی کیجه سی
غیب

بسم الله الرحمن الرحیم

فص حکمة غیبیة فی کلمة ایوبیة

معلوم اولسون که ایوب علیه السلامک عین ثابتهٔ غیبیسی اقتضاسنجه ، بو عالم شهادتده وجودنده ظاهر اولان مرضک زوالی ایچون حق تعالی (ارکض برجلک هذا مغتسل بارد وشراب) بیوردی وآنک ایچون جانب غیبدن صفوق صو اظهار ایلدی وبو صفوق صو واسطه سیله آنک وجودنده کی حرارت زائده تناقص ایدرک مزاجی مرتبهٔ اعتداله کلدی ؛ بناءً علیه بلانک ابتدا جانب غیبدن نزولی وبعده صبر ومجاهده سنه مقابل ینه جانب غیبدن ماء باردک ظهوری ، حکمت غیبیه نک کلمهٔ ایوبیه یه تخصیصنه سبب اولدی . واقعا حق تعالی حضرتلری ، کافه نک غیب الغیوبی وآنک هویتی علوی وسفلی بالجمله اشیایه ساری اولدیغی جهتله ، نقدر کلمات الهیه وارسه ، بو حکمت غیبیه نک هپسنه تعلقی موجود اولوب . هیچ بر کلمهٔ وجودک بو بابده اختصاصی یوق ایسه ده ، بو احکام غیبیه نک روشن ظهوری ، ایوب علیه السلامک کلمهٔ وجودنده اولاً وآخراً بر صورت خصوصیه ده واقع اولدیغی جهتله حکمت غیبیه آنلره تخصیص قلندی وآنجق امت محمدیه دن ایوب علیه السلامک کتابنی حالاً قرائت ایدن ، یعنی بلایه مبتلا اولوب ، صبر ومجاهده دن صکره کی مناجاتی اوزرینه ، بو بلادن خلاص اولان هر بر فرد ، بو حکمت غیبیه نک ذوقیله متذوق اولدی .

فصوص الحكم ترجمه سی
فص ایوب 19
مترجمی : اصدعوغلی قولوقه

7696
11 - 325

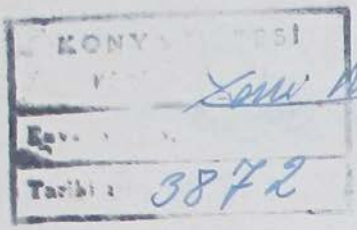

Y6
58

7696
11 - 325

Y6
58

آرایوب طورورلر : بیت حضرت هدایه قدس سره

ظهوری پرده اولمشدر ظهوره . کوزی اولان دلیل ایسترمی نوره

—

ایشته بو ایضاحات معلوم اولدقدن صکره اکلاشیلیرکه برشی حقه رجوع ایتدیکی اوشی ، حقک عینی اولماسیه ؛ بناءً علیه حقه رجوع ایدن هرشی ، حقک عینیدر . زیرا کسکین نظر صاحبی ایسه‌ک ، سن وجودده حقک غیری بر وجود کورمزسک . و حق تعالی حضرتلرینک (و الیه یرجع الامر کله) یعنی (امرک کلیسی حقه رجوع ایدر) قولنده کشفک اعطا ایتدیکی معرفت بودر . صافیه بو معرفتدن غافل اولمه . (و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل)

انتهی تاریخ ربیع الاول سنه ٣٢٦ و ١٢ مایس سنه ٣٢٢
بازار ایرتسی صباحی ساعت ٤

7695
11 - 324

T.C. MAARİF VEKÂLETİ ASAR-ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Yusuf Ahvart

y6
57

y6
57

شئونات یعنی اسماء و صفات صورتی علم الهیده پیدا اولدی و بو تجلی ایله ذاتک احدی مرتبهٔ واحدیته تنزل ایدوب اسمی (الله) اولدی . زیرا بو مرتبه ده اول براسم و صفت و نعت ایله آشنه خبر ویرمک مکنه دکلدر . و تجلی ایدن ایله تجلی اولنان شئ واحد اولدیغی کبی هو علیم یعنی حضرت اشیا اولان اعیانه ثابته دخی او شئ واحدک عینیدر . ذاته مطلقه بو مرتبه ده حکمده ، او هو علیم جمیع مرتبهٔ ارواح تنزل بیورمدی . تنزل ذاته مطلقه ذات تنزل اولدیغی ایچون مرتبهٔ ارواح دخی آنک عینیدر . زیرا وجود ، آنجق ذاتک واحدک وجودیدر . بعده یه بحسب الاسماء والصفات مرتبهٔ مثاله تنزل ایلدی یعنی اعیانه ثابته یه کندی وجود لطیفی تکثیف ایدرک مرتبهٔ ممالک جسمانه یه کسوهٔ نفیسه کیدردی ؛ نتیجه اسماء و صفات کندیسنک اولدیغی کبی آنلرک تعیناتی دخی به کندیسنکدر . آنده حکمده شو ایجنده بولندیغمز مرتبهٔ شهادته تنزل ایتدی و مرتبه اسماء و صفاته بو عالمک جسمانه یه بر لباس نفیسه اکا ایلدی و آنک وجود لطیفی بو عالمده اکثف اولدی و بو کثافته اسم ظاهرینک کمالاتی ظهوره کلدی و اسم ظاهر ، اسم باطنک مظهریدر آلدیغی سیماری ، کندی بنده اظهار ایتدی . نتیجه هو علیم واحده اولدی بنده آلدیغی سیماری ، کندی بنده اظهار ایتدی . شو حالده هو اسم باطن بدی ایله فاعل و اسم ظاهر بدی ایله قابل اولدی . شو حالده هو حضرت عینی اولمسیله . بلکه حضرت هویتی او شئ واحدده برشی خارجده ایکی کم حضرت عینی اولمسیله . بلکه حضرت هویتی او شئ واحدده برشی خارجده ایکی کم هو بر تعینده مختفی اولدی ذات لطیفه عینیدر . یعنی هو بر مرتبهٔ کثیفده واقع هو

سجیم ایسه ده ، تعینی اعتباریله او دوکومر ، سجیم دکلدر . آرالرنده مطلقیت ومقیدیت
فرقلری واردر . زیرا مطلق باشقه ، مقیدینه باشقه‌در . فقط دوکومر چوزولدیکی
وقت ، آنلر سجیمه رجوع ایدرلر و رجوع ایدنلر ، رجوع اولنان شی آنجق سجیمدن
عبارتدر . شوقدرکه مقید اولان سجیم یعنی دوکوم ، مطلق اولان سجیمه رجوع ایلمش
اولدی . ایشته مقید اولان تعین انسانینک موت ایله حقه رجوعی دخی بو مثاله مطابقدر
وجناب شیخ رضی الله عنه ، (امرک کلیسی حقه رجوع ایدر) قولنی تفسیراً (تصرف حقده
واقعدر ومتصرف اولان آنجق اودر) بیوررلر یعنی حق اسم ظاهری حسبیله صور خلقیه‌ده
متعین اولدیغندن بو مرتبه‌ده منفعل اولورق آنده تصرف واقع اولور وکذا حق اسم باطنی
حسبیله صور اسمائیه‌ده متعین اولدیغندن فاعل ومتصرف اولور . زیرا حق باطنی
اعتباریله مؤثر وظاهر اعتباریله مؤثر فیهدر ومؤثر ایله مؤثر فیه بحثی ،
فص الیاسیده تفصیل اولنمشدر .

[فما خرج عنه شیء لم یکن عینه بل هویته عین ذلک الشیء وهو الذی یعطیه الکشف
فی قوله والیه یرجع الامر کله]

[امدی آندن برشی خروج ایتمدی که آنک عینی اولماسین ؛ بلکه آنک هویتی ، بو شیئک
عینیدر . وآنک (والیه یرجع الامر کله) قولنده ، کشفک اعطا ایلدیکی بودر .]

معلوم اولسون که ذات حق مرتبهٔ احدیتده ، ظهوره میل ایتدی ؛ یعنی ظهوره مشیت ذاتیه
تعلق ایلدی . ذاتی ایله ذاتنه تجلی ایتدی . بو تجلی ایله ذاتنده بالقوه مندمج اولان

بیت

من شدم عریان ز تن او از خیال . میخرامم در نهایات الوصال

ترجمه

بن تندن ، اوده خیالدن صویوندی ؛ شمدی وصالك نهایتلرنده خرام ایلرم

—

امدی مادام که موت عمومیدر . وبونکده حکمتی حقك امواتی کندینه اخذیدر ؛ شوحالده
هپسی آنك قبضه سنده در . بویله اولنجه اولو حقنده فقدان یوقدر یعنی اولن کیمسه
مفقود اولمش اولماز . ایشته الله تعالی ، عبدی کندیسندن متفك اولمادیغنی
بیلدیکی ایچون ، کفار مشرکینك حرباً و قاتلك قصاصاً قتلنی مشروع قیلدی .
وکافهٔ ناسك علی العاده موتنه حکم ایتدی . زیرا عبد ، نشأت دنیویه دن نشأت
اخرویه یه انتقال ایتدکده ، حقه رجوع ایدر . چونکه هر بر موطن وجود حقك
بحسب التنزل بر مرتبه سی وهر بر مرتبه ده کی صور دخی ، آنك مرایای اسمائیه سیدر
واسم ظاهرك حیطه سندن چیقان صور ، اسم باطنك حیطه سنه داخل اولور . وظاهر ایله
باطن آنجق حقدر . اکر موت ایله عبدك حقه رجوعنه دلیل ایستسه ك ، حق تعالی
حضرتلرینك (والیه یرجع الامر کله) یعنی (امرك کلیسی آکا راجعدر) قولی بوکا دلیلدر .
و بو قولده محقق ، حق امرك عینی اولدیغنه اشارت واردر . زیرا عبدك صورتنده ،
مقید اولان هویت حق ، موت ایله عبدك او صورت مقیده سی چوزولدیکی وقت ،
هویت مطلقه سنه رجوع ایدر . و عبدك وجودی ، وجود حقك بالتنزل ، او صورتده
متعین و متقید اولماسندن باشقه برشی دکلدر . اولقین بوزولدیغی و او قید چوزولدیکی
وقت ، اطلاقه رجوع ایدر مثلا یکپاره بر سجیم آلنوب اوزرینه اوچ دوکوم
یاپیسه ، مطلق اولان سجیم او دوکوملر ایله مقید اولمش اولور . دوکوملرك هویتی ولهلی

صو ایچنه آتیلان بر بوز پارچه سی کبی ، وجودینک اونور ایچنده آریه رك
محو اولدیغنی و کندی وجود کثیفی کبی محیطنده بولنان بالجمله اشیای کثیفه
صورتلرینک دخی ، اونور محیطده زائل اولدیغنی کورور . کندنده بنمدر دیه جك بر وجود
بولامازدی و ایشته بو وقت ، اوسالکدن وهم استقلال ذوقاً مرتفع اولور
و انسان وهم استقلالیله متصف ایکن ، بالطبع اثنینیت ایچنده در . بو ایسه شرکدر
زیرا حقك وجودی مقابلنده ، کندیسنده بر وجود تصور ایدر . حال بوکه حق تعالی
(فاقتلوا المشرکین) بیورور و بونکله شرك جلیده اصرار ایدن کفره نك وجود اضافیلرینك
ازاله سنی امر ایدر و فقط شرك خفیده بولنان مؤمنینك وجود اضافیلرینی دخی اجل موعود ایله
ادرته دن قالدیرر . و بو عامه یه شامل اولان موت اضطراریك حکمتی حقده آنلری شرك وجوددن
قورتاروب ، کندینه آخذندن عبارتدر . بو عالمده ایکن موت اختیاری ایله اولنلرك
موت صوریلری ایسه ، بر وجهدن عامه یه موافقت ایچوندر ؛ یوقسه آنلرك حقه وصول
ایچون ، موت اضطراری یه احتیاجلری یوقدر . دیکر بر وجهدن دخی حقله ، کندی آره لرنده
غایت اینجه بر کوملکدن عبارت قالمش اولان ، وجود صوریلرینك رفعی ایچوندر :

بیت

حلهٔ جنت اولورسه چکه یم چاك ایده یم . دم وصلنده بکا حائل اوله پیرهنم

نته کم حضرت مولانا رضی الله عنه افندمزك صوك خسته لکلری زماننده ، صدر الدین قونوی حضرتلری
عیادتلرینی تشریف ایدوب (شفاك الله شفاءً عاجلاً) بیورورلر . حضرت پیر دستکیر
(بوندن صکره ، شفا سزك اولسون . عاشق ایله معشوق آره سنده آنجق قیلدن بر کوملکدن
زیاده برش قالمامشدر . نورك نوره واصل اولدیغنی ایسته مزمیسکز) بیورورلر

[واگر میت ویا مقتول ، هرهانکی میت ویا مقتول اولورسه اولسون ، اولدیکی ویا قتل اولندیغی وقت ، الله تعالی یه رجوع ایتمسه ایدی ؛ الله تعالی برکیمسه نک موتنه حکم ایتمز وآنک قتلنی مشروع قیلمز ایدی ، بناءً علیه هپسی آنک قبضه سنده در . شو حالده آنک حقنده فقدان یوقدر . بو بیت اولنجه الله تعالی ، عبدی کندیسنی فوت ایتدیکنه علمندن ناشی ، قتلی مشروع قیلدی وموت ایله حکم ایتدی . امدی حق تعالینک (والیه یرجع الامر کله) یعنی (امرک کلیسی آکا راجعدر) قولنده ، آنک آکا راجع اولمسنه ایذان واشارت واردر که محققه او ، امرک غیریدر یعنی تصرف آنده وامقدر واو ، متصرفدر .]

یعنی مطیع ویا عاصی اولان میت ویاخود ظلماً ویا قصاصاً قتل اولنان مقتول ، اولدیکی ویا قتل اولندیغی وقت ، اگر الله تعالی حضرتلرینه رجوع ایتمسه ایدی ؛ الله تعالی هیچ برکیمسه نک اجل موعودی حلولیله موتنه حکم ایتمز وکفار ومشرکینک حرباً وقاتللرک قصاصاً قتل اولنمه لرینی مشروع قیلمز ایدی .

معلوم اولسون که حره سی کلدکجه فصوص سائره ده دخی ایضاح اولندیغی اوزره عناصردن مرکب اولان جسد انسانی وجود مستقل صاحبی دکلدر . بلکه او وجود ، وجود حقیقی حقه مضاف اولان بر وجود اعتباریدر . هوایله بوزلک وجودی آره سنده کی نسبت تصور اولنورسه بو معنی ، علماً آکلاشیلیر . فقط علماً آکلامق ایله وهم استقلال انساندن زائل اولماز . انسان بو حقیقتی بیلمکله برابر ینه بنم الم بنم ایاغم بنم وجودم دیر ؛ طورور . وقتاکه حق ، نور ذاتی ایله سالکه تجلی ایدوب ، بالفرض

هوا ، آکا ناظر اولان کیمسه‌لرك مزاجی حسبیله تنوع کلور . یاخود ناظرك
مزاجی ، تجلینك تنوعندن طولایی متنوع اولور . زیرا عارف ، نامتناهی اولان
تجلیات الهیه‌یی مختلفه‌یه تابعدر . بناءً علیه مزاج قیدندن خلاص اولمش اولان
ناظر عارف ، تجلیات الهیه‌نك تنوعی حسبیله متنوع اولور . و بو تجلی‌یه عائد
اولان بحث فص شعیبی‌ده مرور ایتدی . وایشته بو ایکی اعتبارك کلیسی ، حقایقده
جائزدر . یعنی حقده ناظرك مزاجی حسبیله متنوع اولماسی جائز اولدیغی کبی
قید مزاجدن قورتیلان ذواتك مزاجی تجلینك تنوعنه تابع اولمسی‌ده جائزدر . اولکی
حال ، غیر کامل اولان عارفه کوره‌در . چونکه حق او عارف غیر کامله قلبی حسبیله
تجلی ایدر . ایکنجی حال ایسه ، عارف کامله کوره‌در . زیرا آنك قلبی تجلیات الهیه‌یه
تابعدر . امدی حضرت شیخ رضی الله عنه احوال آخرتی بیاندن فارغ اولدقدن
صکره انسانك موت ایله حقه رجوع ایتمسی صددینه کلدك بیوررلرکه

[ولو ان المیت او المقتول ای میت او ای مقتول کان اذا مات او قتل لا یرجع
الی الله تعالی لم یقض الله بموت احد ولا شرع قتله فالکل فی قبضته
فلا فقدان فی حقه فشرع القتل وحکم بالموت لعلمه بان عبده لا یفوته
فهو راجع الیه علی ان فی قوله والیه یرجع الامر کله ایذاناً بانه هو
عین الامر ای فیه یقع التصرف وهو المتصرف .]

دیر سه ، تحقق الله تعالی ، بوامرك مثلثه تجلی ایتدی ؛ دیر سك ودیر سه ، موحده عالم ، آکا وآنده نظر ایتمکده ، تجلیده هو کبی ـ ؛ دیر سك . بویله اولنجه ناظرك عینده ، ناظرك مزاجی جمیله متنوع اولور . یاخود ناظرك مزاجی ، تجلیك تنوعنه متنوع اولور ـ وبونك کبی ، حقایقده جائزدر .]

یعنی آشنه ، ابراهیم علیه السلام عینده برد وسلام ونار عینده دخی نار موحده کور ـ وبذلکی حرکه ، شئ واحدده عبارتله اولمق بوآشنه ، آکا نظر ایدنلرك کوزلرنده متنوع اولمه اولور . ایشته تجلیات الهی بویله در . حیثکه اوتجلیات الهی حد ذاتنده بردر ـ ولکن قوابل واستعدادات جمیله مختلف اولور . اهل حجابه بوطن بالجمله کری ایجون ، براهری بر بر کلری شکلنه کوراید یلر . نتا عکس اولمق بعض تجلیاتی انکار ایدیلر . نتیجه آشنك اوقوزنی یکلی صورتنی ، اهل حجابه کورکلری وقت ، حقك اومظهر ده مطلقا قوابلی ظاهر اولمه حسبنه حکم ایدیلر وعینی مظهر ده لطف ایله ظهورینی انکار ایدیلر . نتا : عین شئ واحدك قابلیتنه کوره جمیله متنوع ایدوب انواع مختلفه ایله ظاهر اولدیغنی بیلدکده ، دیر سك نار ابراهیم علیه السلام برد وسلام وسائر نار کوزلرینه آشنه اولدیغی ظاهر اولدیغی کبی ، مرایای اعیانده ، هو مختلف ایله متجلی اولان آنجه الله ـ دیر ـ ودیر سك موحده اعیانه عالم ، آکا نظر عنده و هو وجود مرآتنده ، صور مختلفه ایله متجلی ـ وعالم ، صوره تجلی وظهوردن ، عبارتدر ـ دیر ـ . بویله اولنجه عالم ، ناظرك مزاجی جمیله متنوع اولور . نتیجه وجود نده حرکتدن عبارت اولمه کیسه هواجه سیجانه وتعالی اوتجلیات کیم ، وحی نبویه هوایله صفحه کونده شئونات عالمه اولمه

صفوفله وسلامته اقامه اولنوب . آتشك صوغوماسی عقلاً دخی مستبعد دکلدر . فقط معلومدر که
نقطه کثیفه فضاده اجسام کره چالکر تکوین ایدر . جرم تعبیر اولنان کره غلیظه آتشه دخی فضاده شکون
ویرکره آتشیه ارواح مدبره دیه صوره علی القاعده تبرید وتقلیب ایدر . آتشه بوآتشك صوغوماسی
وسلامتجه اولماسی ، اهل نار دن تعمیدر . استیفای صفوفله الهیه دیه یعنی معصیتدن تقدیسی تعقیب
اولندقده صوره ، اهل نار مظهر یعنی اولمش ، ابراهیم خلیل الله علیه السلام نمرود طرفندن آتشه
القا اولندقده صوره مظهر اولدیغی یعنی مشاهده . چونکه ابراهیم علیه السلام جبار ایدی که آتشه ، جهاد جهنمیه
کندوسته مقارن وجهاد اوتکبیه یه الم ویرمه جور ندر . واوصورتك احراقه ایله وجوده الم ویرمه
مقتضای عادتدر . آتشه آتك علمنده بو معنی مقرر اولدیغندن ، آتشی کورنجه معذبه اولدی . بوقت
نار اك احراقیله معذبه اولدی وجناب ابراهیم اوصورتده واوصورتدن کندی نفسی حقنده الهام مرادی نار اولدیغی
بیلدی . نار علی العاده یانمغه شاشه رق آتش صورتی کورنجه معذبه اولدی وسنجمه وسلامتجه
اولماسی . نار علی العاده یانمغه شاشه رق آتش صورتی کورنجه معذبه اولدی وسنجمه وسلامتجه
آتشه القا اولندیغی وقت ، بوآلوم وحمیتك وجودندن صکره ، کندی نفسی حقنده ، صورت یونیه نار یی کورنجه برد
اوآتشی صفوفله وسلامتجه جالکر بولدی . ونار آتك وجودمبارکی احراقه ایله تألیم ایتدی . حالبوکه آتشه
اوقدرجه زیاده که صورتی ، آتی تماشا ایده ناصل کوزلرنده عین نار ایدی وبو ناسی ،
کندی کوزلرینه نظراً ، اوآتشی ابراهیم علیه السلام یاقمادیغی ایچون .

[فالشئ الواحد يتنوع في عيون الناظرين هكذا هو التجلي الالهي فان شئت قلت ان الله
يتجلى في مثل هذا الامر وان شئت قلت ان العالم في النظر اليه وفيه مثل الحق
في التجلي فيتنوع في عين الناظر بحسب مزاج الناظر او يتنوع مزاج الناظر لتنوع التجلي
وكل هذا سائغ في الطبايع]

[اما شئ واحد ، باقانون کوزلرنده متنوع اولور . تجلی الهیك حکمی بویله در . بنا علیه

وما علم مراد الله فيها ونها في حقه وبعد وجود هذه الآلام وجد برداً وسلاماً
مع شهود الصورة النارية في حقه وهي نار في عيون الناس]

[واهل ناره كلمة آنرك مآلي نفيه در ولكنه نار ايجنده در . زيرا مدت عقابك
انتها شدن صكده ، سوزت نار ايجوبه ، آنك ايجنده اولان كيملر اوزرنده ، برد وسلام
اولمه لابد در ، ديو ، نفيدر . امدى استيفاى حقوقنده صكده اهل نار ك نفيدر ،
نار ه القا اولنمش جنده ، خليل الرحمن نفيدر . زيرا ابراهيم عليه السلام ، آنك
رؤيتي ايله وآنك علمنده ، محقق جهاندن آكاهدر . اوتوكيه طي تأليم ايدن برصورت
اولمش مفقود ومنتفر . اولمغله معدنه اولدى . حال بوكه كندى حقنده آنده وآندن
اولمش مفقود ومنتفر . اولمغله معدنه اولدى . حال بوكه كندى حقنده آنده وآندن
الرحمن صادر بلميدى وبو آلامك وجودندن صكره ، كندى حقنده صورتي نارية نك شهودين
برابر ، برد وسلام بولدى . اوايسه ، نار كوزلرنده نار ايدى .]

وفي الحقيقة نار تنزه وخي بابه اولمش اولنده ، واما خزنه اهل نار ك مآلي نفيه
وجهنمه نشر اولور . فقط آنرن نعمتن ، نيه نار ايجنده در ؟ زيرا آنرجهنم زبانيه دار
ايجنده خلود اولنده در ؟ ابدياً اوادده هيچ ماذر وعقاب مدتك انقضاسندن صكره
البته آنك سوزتي وحرارتي كدوب ، ايجنده بولنانه كيملر اولنه ، اوآنده
صعقه وسلامت اولور . فيكه آنرك جانب حقدن احراق مأمور در . واما اولمش شيئ
اصلا مخالفة شاننده اولمايه برعجب مطلب در . وقولرن دنايه ايشه وكلرى معاصى
متفاهيم . وآنه ايسه ، آنرى ، متناهى اولان معصيتلرى قدر تعذيبه مأمور در . بدت عذاب
مقتضيه اولنجه ، آنرك صفت ذاتيه سى اولان حرارت رفع اولنوب ، صفت هاضمى اولنه

و مثنوی شریفلرنده دخی بیوررلر :

خلق گوید مرد مسکین آن فلان . تو بگویی زنده‌ام ای غافلان ؟

گر تن من همچو تنها خفته است . هشت جنت در دلم بشکفته است

جان خفته در گل و نسرین بود . چه غمست ار تن در آن سرگین بود

جان خفته چه خبر دارد ز تن . کو بگلشن خفته یا در گولخن

می زند جان در جهان آبگون . نعرهٔ یالیت قومی یعلمون

ترجمه

خلق دیرلرکه (او فلان مسکین اولدی) سن ده دیرسه‌که ای غافللر بن دیری یم
اگر بنم تنم بویله تک و تنها اویومش ایسه ، کوکلمده سکز جنت آچیلمشدر .
اویومش جان ، گل و نسرین ایچنده اولنجه ، تن اوکوبره ایچنده اولورسه نه غم واردر
اویومش جانک بدندن نه خبری واردرکه او بدن گلشنده می ، یا خود گلخنده می اویودی
جهان صاف ایچنده جان ، (یالیت قومی یعلمون) یعنی (قومم بیلسه ایدیلر ، نه اولوردی) نعره‌سنی
اوردر .

امدی مؤمنین ، عالم برزخده ترقیات دائمه ایچنده بولندقلری ایچون ، حضرت شیخ رضی الله عنه ،
آنلرک تفصیل احوالندن بحث بیورمایوب ، منکرینک عواقب احوالنی بیاناً دیرلرکه

[واما اهل النار فمآلهم الی النعیم ولکن فی النار اذ لا بد لصورة النار بعد انتهاء
مدة العقاب ان تکون برداً وسلاماً علی من فیها وهذا نعیم فنعیم اهل النار بعد
استیفاء الحقوق نعیم خلیل الله حین القی فی النار فانه علیه السلام تعذب برؤیتها
وبما تعود فی علمه وتقرر من انها صورة تؤلم من جاورها من الحیوان

واسماء جلالیه نك مظهری اولان انسانلر دخی بو عالمده احکام شرعیه یه مخالفتله ، سوء عمل
ایشلمش واخلاق ذمیمه و صفات حیوانیه ایله متصف اولمش بولنه جقلرندن ، آنلره ویریلن جلالیه در
مرکب دخی ، کندیلرنده غالب اولان صفات حیوانیه یه کوره ، صور حیوانیه اوزرینه اولور . زیرا حیوانات مظاهر
بنا بر علیه عالم برزخ صالحینه کوره دار سرور و طالحینه کوره ده دار البوار اولور
والحاصل انسان منتقلك ، عالم برزخده کی مرکب مثالیسی عقائدی واخلاقی وصفات
غالبه سی واعمالی حسبیله ، ترکیب اولنوب بو مرکب ایله ابدی مراتب اخرویه والهیه ده
قطع مراتب ایدر . وآنلرك ارواحی اولان اسماء الهیه نك کمالاتی نه لردن عبارت ایسه مظاهر
برزخیه آیینه لرنده منعکس هوه رق ظاهر اولور . و عالم برزخك وجودی اعتدال اوزره
اولدیغندن ، دار بقادر . شو حالده ویریلن مرکب اجساد دنیویه کبی انحلال قبول ایتمز
وانحلال قبول ایتمیجه ، ابدیاً اولوم یوقدر ؛ یعنی او مرکبك اجزاسی طاغلماز .
ای مؤمن ، اولوم سنك ایچون تحفه در . بو جسد کثیفك غم افتراقنی منکرینه براق
خوف موت ایله لرزان اولان آنلر اولسون نته کم حضرت مولانا رضی الله عنه بیورلر :

بیت

ای که ازین تن قفسی می پری . رخت ببالای فلك می بری
زندگیٔ تازه به بین بعد ازین . چند ازین زندگیٔ سرسری
مرك حیاتست وحیاتست مرك . عکس نماید نظر کافری
خانهٔ تن گر شکند هین منال . خواجه یقین دان که بزندان بری

ترجمه

ای قفس تندن اوچان یار جان . رختکی افلاکه ایدرسه رسان
تازه حیات کورده یاشا بعد ازین . سرسریانه یاشامقدن اوصان
موت حیاتدر وحیاتدر اولوم . کافر آنك عکسنی ایلر کمان
کر ییقیلرسه تن اوی آغلامه . محبسکی ییقدك افندی اینان

وحی اسماء الهیه ده براسمك صورته علمیه سعیه . اشته آنك وحی اولسم قاعده
وبواسمك هر بر مرتبه نك ایجابنه كوره بر كسوهٔ تعینه بورونمسی ، كندی كی لایتناهی
ظهوری ایچیندر . وهر موطنده كی صورت مثلی ، او موطنده ظهوری مقتضاسنجه
كمالاتك تمامه قدر . بعده اجلی كلیه دیگر موطنه انتقال ایدر . واو موطنده
همینده آكا دیگر بر كسوهٔ تعینه ویرلور . واولكی لباس تعینی ، كندیسنده انتقال
ایتدیكی موطنده براقیر . اشته مرتبهٔ احدیتده ظهوریله اولان مرتبهٔ علمه ، ثانیاً
مرتبهٔ ارواح وثالثاً مرتبهٔ مثاله ورابعاً مرتبه شهادته نزول ایدر وبو یاده
نزول ختام بولور . آندن صكره رجوع باشلر . بو دنیاده وحی اولسمك بجمله استعداد
كمالاتی مقتضاسنجه سنك ظهوری تمام اولدقدن صكره اجلی كلكله ، عناصر مركبه
اولمه ویلیه جسد آدلنم دنیلیه شیئه منعدم اولور . بو ایسه اعدام دكلدر . زیرا
اولسم منعدم اولمایان . بلكه اولنم دنیلیه شی ، عناصر مجتمعه نك تفریقندن عبارت اولور .
چونكه حق تعالی انسانده وحی وحقیقتی كندی طرفنه چكر وآندن جسدی تشكیل
ایدن اجزای مختلفه دن هر بیسی كندی اصلنه رجوع ایلر . نتایجه بونك انسانده
هر بیسنده حقی واری ، آنجق حفظ آنی كندیسنه اخذ ایتمیدر . واولر كافه سی حقه
رجوع ایدر . حق تعالی اونلرك انسانیتی كندیسنه اخذ ایتدیكی وقت ، آندن وحی
ایچون بو عالم عنصریده تشكل مركبده باشقه جه بر مركب لزوم ایدر . واو مركب آندن
انتقال ایدیكی طرف حقدن همینده اولور . شوقدركه اسماء جمالیه نك ظهوری اولان انسانلر
عالم شهادتده ، احكام شریعه یی تحمل ایدر ، اعمال صالحه ایتدیكه واخلاق حسنه ایله متصف
اولمه بولنه جقدندر ، موت ایله عالم برزخه انتقال ایتدكلرنده ، كندیلرینه اوعالمك
همینده ظهوره ویریلیه مركب ، احسن تقویم اوزره اولوب ، صورت انسانیه اوزره اولور

وامرك كلسي حفظ - جوع ايلر . امدي آنى كندسنه اخذ ايتديكي وقت ، انتقام ايلديكي
زمان هنسنده ، بومركبك خيري حق - ده آكا برمركب تسويه ايدر . وآنك وجوده
اعتدال اوزره اولديغي ايچون ، او ، زمان البقاء - بوجهله ابدالآبد يعني اجراسي مفروض اولمايان

يعني الله تعالى حضرتلرينك بوشأنه اتيه يه عنايت ايلديكي وآنك ابقاسني تأمين ايلديكي جهتله
احكام وضع بيورمش - ديمك بايلوه بايله ايلديكي حالده بو وجودك خرابيني موجب اولاجق موجب
ديكمدر حالبوكه حضرت توليسي سؤال قاشي ، جناب شيخ رضي الله عنه بيورمشلر كه حضرت أولوم
ديديكمز شيله ، بوشأنه انسانه يقيمه متوفى اولمشي ، آنك اعدام وكلدر . بلكه
او أولوم آنك تركيبني تفريقدر .

معلوم اولسونكه صرف كلدكجه وضعي سائره ده وضع اصطلاحي اولديغي اوزره حقيقت
ومجاز ، كندي محلنه ثابت سيدر . وهيچ ثابت اولمديغي شؤنات الهيه ده بشأنه عبارتدر
شؤنات ذاتيه ايسه ، ذاتك غيريدر . غايه ذاتك تعريف اتيچون بعض محققلر ، شأنك
وضع اولنديغي تعريف محقق وكلدر . آنك ايچون - وحدته سؤال اولديغي وقت (قل الروح من امر ربي)
آيت كريمه سي نازل اولدي ، امر ، شأنه معنا سنه در . وحق بوندن دها بليغ بيورمشدر
تعريف محقق وكلدر . نه كم بو عالم كثافتده بولنانلرچون شؤنات ذاتيه تعريف
اتيچ محقق وكلدر . بو شؤنات آنجق انسانك احوال واطوار ثابته سنه اولديغنجه
فهم اولنابيلير . امدي حضرت مطلقك وجود لطيفي اولا مرتبة الواحده وثانيا مرتبة مثال
وثالثا مرتبة شهادتده ، تنزل اولغايه ثابت اولمش صورتلره كوره متعين اولمشدر . وبوكسوه
تعين ، هر بر مرتبه نك جنسنه اولمشدر . وعالم ديديكمز بو مرتبة شهادتده كي
كسوة تعين ، كيميا كرلرك تحليل بولدقلري بسيط نك عناصر بسيطه نك تركب وامتزاجندن
حصوله كلمسي غايه هر شخص بيلنك حقيقت ، كندي محله ثابت سيدر . وهيچ ثابت سي

اولماسی کبی ، اسماء الهیه سی ایله کثیردر . بونک ایچون انسانک بر جزئنک ذکرندن ، سائر
اجزاسنک ذکری لازم کلمز . مثلا انسان الیله بر شیله مشغول ایکن لسانی ، النک مشغول
اولدیغی شیئدن بحث ایتمیوب باشقه بر شی سویله بیلیر . و قولاغی ، مشغولیتندن متحصل صدایی دیکله مکه
مشغول اولمایوب بر دیکر کیمسه نک مکالمه سنی استماع ایله اشتغال ایدر . وکذا الی باشقه بر یرده کوزی
باشقه یرده اوله بیلیر . بناء علیه هر بر عضوی بر شیله مشغول ایکن سائر اعضانک او عضوه موافقتی
لازم کلمز . شو حالده هر بر عضوک جلیسی مشغول اولدیغی خدمتدن عبارت اولور . بونک کبی ،
حق انسانک ذاکر اولان جزئنک جلیسی اولور . و ذاکر اولمیان جزؤ دیکر ، ذکر ایدن جزؤدن
غفلتله متصفدر . و انسانده ، حقی ذکر ایدن بر جزؤک بولنمسی و او جزؤک ذکری جسیله
حق آنک جلیسی اولماسی لابددر که ، حق عنایتی ایله سائر ذکر ایتمین اجزایی دخی
محافظه بیورسون . بناء علیه ای سالک (بن جمیع قوی و اعضامله و کلیتمله حقی ذکر ایده میورم
و یالکز لساناً ذکر ایده بیلیورم . شو حالده حق بنم هیئت مجموعه مک جلیسی اولمیور و ذکرم نقصان
اولیور) دیه رک ذکردن فتور کتیرمه . زیرا حق تعالی لسانک ذکری سببیله عنایة سائر قوی
و اعضاکی دخی حفظ ایدر ، و سنک اجزاء باقیه ک دخی بو عنایت سایه سنده جمیع وجوه ایله
غفلت ایله متصف اولماز .

[وما یتولی الحق هدم هذه النشأة بالمسمی موتا فلیس باعدام وانما هو تفریق
فیأخذه الیه ولیس المراد الا ان یأخذه الحق الیه والیه یرجع الامر کله فاذا
اخذه الیه سوی له مرکباً غیر هذا المرکب من جنس الدار التی ینتقل الیها وهی دار البقا
لوجوده علی الاعتدال فلا یموت ابدا ای لا تفترق اجزاؤه]

[و بو نشأتی ، حقک موت ایله مسمی اولان شیله هدمی تولیتی ، اعدام دکلدر . و او ، آنجق
تفریقدر . بناء علیه آنی کندیسنه اخذ ایدر . و مراد ، آنجق آنی حقک کندیسنه اخذ ایدر

اوکیمه حق یانکز لساناً ظاهری و روحاً وقلباً باطنی ایله ذکر ایدر . اگر بر کیمسه حق یانکز لساناً ظاهری ایله ذکر ایده جك اولورسه ، بو وقتده همه ، آنجق خاصةً لسانه جلیس اولور . یوقسه همه ، اوعبدك هیئت مجموعه سنك جلیسی اولماز . بنابرین حق مشاهده ایدیلن آنجق لسانه اولور . زیرا لسانه (الله ، الله) دیه ذکر ایدیلدیکی وقتده ، باشقه کلمه لرك تلفظیله مشغول اولماز ؛ آنجق بو لفظ مقدسه مستغرق و مستهلك اولور . فقط لسانی (الله) دیدیره قلبی ماسوای ایله مشغول ایدن ، همانکه قلبك جلیسی اولماز ؛ و آنك قلبی زوقاً حضرت مشاهده سنده رکلدر . بونك عکسی اولرق همه جلیسی اولماز ؛ و آنك قلبی ذاکر اولدیغی حالده ، همانکه قلبك جلیسیدر . نتیجه قلبی حضرتی ذاکر اولدیره ، لسانی ذکر الله اشتغال ایدر . بنابرین یانکز لساناً حق حضرت جلیسی ، لسانه ذکر الله اشتغال ایدر . بنابرین یانکز لساناً حق ذکر ایدیلدیکی حالده لسانی ، کندیسنه مخصوص اولمق برکیفیتله حق کورمه کله لسانه ذکر ایدیلدیکی حالده لسانك مشاهده ایتدیکی کورمز . چونکه اوعبدك سائر اعضاسی هیئت مجموعه سیله لسانك ذکر ندن متأثر رکلدر . بنابرین آنك مشاهده سنده رضی غافل اولور . بویله اولدیغی غافلك ذکری حفظده اولمق بوسبدن نعمتیله ایتیه ابوجه آکاه . زیرا غافلك ذکری حفظده اولمق بدشك اوعضو اولمق حفظده در . و ذکر اولنانه غافلك هانکی عضوی ذکر ایله مشغول ایسه بدشك اوعضو حفظده در . و ذکر اولنانه همه رضی ، اوعضوك جلیسیدر . شو حالده اوعضو ، حق مشاهده ایدر . و عبدك همه رضی ، اوعضوك جلیسیدر . شو حالده اوعضو ، حق مشاهده ایدر . و عبدك ذکر حفظده غافل اولمق عضولری وجزؤلری ، بو غفلتی حیثیتیله حق ذاکر رکلدر . بنابرین همه ، عبدك غافل اولمق جزؤلرینك جلیسی رکلدر . چونکه انسانه قوی و اعضاسی جزئیه کیدر ؛ بو اعتبارله احدالعینه رکلدر . فقط شخصی اعتباریله احدالعینه دکلدر . بو اعتبارله برتقصه ، وکنه الدی آیاقلری ، کوزی ، قولاغی ، آغزی ، بورنی هیئت مجموعه سی اعتباریله برتقصه ، وکنه الدی آیاقلری ، کوزی ، قولاغی ، آغزی ، بورنی .... الخ کبی اعضاسی یوقدر . انسانك اجزا ایله کیدیکی

آنی گورمه‌یی جیئیتده گورور . بونلر اولنجه غافلدلر ذکری حقنده بوسری آکلار .
شاهدلر ، غافلرده ذکراولنر بوشت حاضرلر . ونکلور آنی جلیسیر . شوحالی او ، آنی
مشاهده ایدر . وغافل اولنر غفلتی حیثیتیله ذاکر دکلدر . بونلر اولنجه او غافللر جلیس
دکلدر . زیرا محفوظان نه کیشیدر ؛ احدالعبد دکلدر . احدالعبد اولنر حق تعالی اسمالرینه
گیشیدر . نته کم محفوظان نه اجزایله گیشیدر . و بوجزؤلر ذکر نده دیگر جزؤلر ذکری
لازم کلمز . شاید حق ، آنده ذکراولنر جزؤلر جلیسیدر . ودیگری غفلتله متصف
و اتصافده ، آنی ذکرایدر . بوجزؤ اوطرف و حق بوجزؤلر جلیسی بولنمز لابدر . بونلر اولنجه
باقی اجزایه عنایتله حفظ ایدر .]

یعنی ذکر الله ، فی سبیل الله محاربه ده سرعسکر اولمقدن افضل اولماسنه اشارتدر
حدیث الهی اولنر محفوظ اولنر بونلرک اولنجه ان یذکرنی فی نفسه ، آنجه [illegible]
حدیث الهی اولنر محفوظ اولنر بونلرک اولنجه ذکر ، الله تعالی یی جمیع قوی
ذکرایدیکی بیلیر و ذاکر نه مطلوب اولنر اولنجه وجهایله ذکر ، الله تعالی کندینی ذکر
واعضا سیله خواطرینی حاضریدیکی حقه بیلیکی نی ذکرایتمیدر . زیرا حق تعالی کندینی ذکر
ایدیکی نی جلیسیدر . نته کم حدیث قدسیده (انا جلیس من ذکرنی) یعنی (بنم ذکرایدیکی
ایدیکی نی جلیسیدر . بنم جلیس اولدیکی ایله ، حاضردر . یوغائب دکلدر . شاید عالم
کیمسه نک جلیسی یوقدر .) بنم ذاکر کندینی جلیس اولنر حقی ، اثنای ذکرنده
الله تعالی ذاکرک مشهودیدر . اوکیمسه حقی ذاکر دکلدر . و ذاکرلک بوشهودی یا خود یاپدیغی
مشاهده ایتدیکی دقتلرده ، اوکیمسه حقی ذاکر دکلدر . و حق نه وقتا مشاهده سی ، آنجه ان یه
مشاهده سی کی حسی دکلدر ؛ بلکه روحیدر . و حق نه وقتا مشاهده سی محل اولنر بونلرک ان یه نسبتله
مخصوص اولنر برگیشیدر . شوحالی حقی وقتا مشاهده نه محل اولنر بونلرک جلالت گیشه ایله
اثنای ذکرنده حقی مشاهده ایتمه عارف بیلیر . جهلی و باطاعه بوخصوصی جلالت گیشه ایله
اولنر عارفلره بوحقیقتده غافللر . زیرا الله مطلوب وجهایله ذکرایدیکی عبد عارفنک
گیشیه مجموعیتده سنده ذکر الله سایدر . و بوذکر آنک بایکز لانه مخصوص دکلدر . بلکه

اوشی ، ذکر اللهدر) . اثبته بو حدیث شریف دخی ، بنیان الهی اولان نشأت انسانیه نك
اقامه سنه دلیلدر .

[و ذلك انه لا یعلم قدر هذه النشأة الانسانیة الا من ذکر الله الذکر المطلوب منه فانه
تعالی جلیس من ذکره والجلیس مشهود للذاکر ومتی لم یشاهد الذاکر الحق الذی هو جلیسه
فلیس بذاکر فان ذکر الله ساری فی جمیع العبد لا من ذکره بلسانه خاصة فان الحق
لا یکون فی ذلك الوقت الا جلیسا للسانه خاصة فیراه اللسان من حیث لا یراه الانسان بما هو
رآه فافهم هذا السر فی ذکر الغافلین فالذاکر من الغافل حاضر بلا شك والمذکور جلیسه
فهو یشاهده والغافل من حیث غفلته لیس بذاکر فما هو جلیس الغافل فان الانسان
کثیر ما هو احد العین والحق احد العین کثیر بالاسماء الالهیة کما ان الانسان کثیر بالاجزاء
وما یلزمه من ذکر جزء ما ذکر جزء آخر فالحق جلیس الجزء الذاکر منه والآخر متصف
بالغفلة عن الذکر ولا بد ان یکون فی الانسان جزء یذکر به یکون الحق جلیس ذلك الجزء
فحفظ باقی الاجزاء بالعنایة]

[وبونك بیانی بودرکه محقق بو نشأت انسانیه نك قدرینی ، آنجق آندن مطلوب اولان ذکر ایله
الله تعالی یی ذکر ایدن کیمسه بیلیر . زیرا حق تعالی ، آنی ذکر ایدن کیمسه نك جلیسیدر .
وحال بوکه جلیس ، ذاکرك مشهودیدر . و ذاکر ، کندیسنك جلیسی اولان حقی ، نه وقت
مشاهده ایتمزسه ، ذاکر دکلدر . زیرا ذکر الله ، عبدك هیئت مجموعه سنده
ساریدر ؛ آنی ذکر ایدن کیمسه نك لسانته خاص دکلدر . زیرا حق ، بو وقتده
آنجق خاصةً لسانك جلیسی اولور . امدی لسان ، آنی کوردیکی شیله ، انسانك

- جا اولنور - وآنك كدمنه سعى ايدركيم ، آنك ايچون خلوص اولنمامه شيئ ،
آنك نفع وصولى حصوله سعى ايدر - وحضرت الله صلى الله عليه وسلم (آگاه اولك ، سزه
دشمن بكزه صداقى اولوب آنلرك يولندن اورمكزدر - وآنلرك سزك يولكزدن اورمكزى
سزك ايچون خيرلى وافضل اولان شيئ خبر ويرمسى ؟ ذكر الله ر .) قولى نكولدر]

يعنى مابوده سز ايشيدر رولسايد ، الله تعالى حضرتلرى بونلرك انانيه يه عنايت
ايدوب آنك اغاسنى صراط الجنتى بيلدركلك وقتده ، سز دخى بونلرك نك اغاسنى
اولى بالطبع عنايت ايدر سك . چونكه بونلرك انانيه يه عنايت سبيله سعادتى ايچون
سعادت حاصل اولور . زيرا بو صورتله يه عنايت ايتمكلك ايچون ، اجر قازانمق
وياخود رضى ، اوصورتله صاحبى اولان الله اوزرينه در - وصورتله اوزرينه مخصوصه
اولان بونلرك انانيه لرنك حقلرى مراعات بولدقدن صكره انانه حياتده اولديغى مدتجه ،
كندوسى ايچون خلوص اولنمامه صفتنه مالك تحصيل آنك ايچون اميد اولنور . زيرا حضرت
اسماعيله مظهر اولوب ظاهر اولور - وحضرت اسمعيل كندى مظهرينه ناصيه سنده طوتوب
كندى صراط مستقيم اوزرنده اولديغى حالده غيرى چكر كوتور - واوصراطك غايتنه
وصول ، الجنتك كاملنه وصولدر - واونلرك انانيه لرنك يقيلمه سعى ايدركيم ،
اونلرنك اسم خاصلرنك خزينه سنده مكنون وفعلاً ظهورى مقدر اولان شيئ ، آنك
واصل اولماسنه سعى ايدر . زيرا مظهر آينه كبر - آينه قبل ايدكى وقتده ، آنك
مقابلنده طوران شخصك صورتى آينه نك منعكس اولماز اولور . ناچار عليه برانانه قبل ايدكى
وقتده ، آنك مظهر اولديغى اسم خاصك آينه سى قبل ايدمه اولور - وصلى الله عليه وسلم
افندمزك قولى نكولدر - كه كلك عرفانه بيور - : (اى مؤمنلر آگاه اولكز سزه
برشى خبر ويره يمى كه اوشى ، دشمن بكزه صداقى اولوب فى سبيل الله آنلرك يولندن
اورمكزدر وآنلرك سزك يولكزدن اورمكزى سزك الله يولنده شهيد اولمكزدن خيرلى وافضل

حقنده ، حدود الهی یی تجاوز ایدنلره کیدویه جکلکدنه عبارتدر . آیات ایجویه ده تعالی (ولکم فی القصاص حیاة) یعنی « سزك ایچون قصاصده حیات واردر » بیورمشدر . بوکلام ایکی وجهله واردر : بریسی قاتلك قصاص اولدیغی تقدیرجه قورقوسنه بونجه قتلرك اولمیه جغنه دلالت ایدر ، دیکری دخی قصاص خصوصنده نوع انسانك بکیمیه یی قتله نیته ایدر ، آکا جرأت ایده مزلر . ناچار بو حیثیتله قصاص سبب حیات اولور . ایکنجیسی (سزك ایچون) خطابی مقتولك ولیته راجع اولور . بونلره حیاتی ابقا ایتمیه اولور . آیت کریمه نك معناسی : ای مقتولك ولیلری ، سز قاتلدن دیه آلوبده یا عفو ایدوب آیت کریمه نك معناسی : ای مقتولك ولیلری ، سز قاتلدن دیه آلوبده یا عفو ایدوب آنی قصاص حکمنده تخلیص ایدیرکز ، نوع انسانی برطرف حیاتی ابقا ایتمه اولورکز . بو آیت کریمه آیتی وجهایله تفسیر ، بوجهله دها مناسب کورولور . آیت کریمه نك مابعدی (یا اولی الالباب) در . بنا علیه حق تعالی قصاصده حیات اولدیغی اولی الالبابه خطاباً بیان بیورور . واولی الالبابه ، برشیك معنی وایجابنی بیلنه کیدر . آنلر حق تعالی جانبندن وضع اولنان شرایع الهیه نك حکم وحکمتلرینی بیلنلردن زیاده فرقنده وضع اولنان شرایع حکمیه نك سنیه مطلع اولدیغی .

[واذا علمت ان الله راعی هذه الشئة واقام لها اولی عزائمك وملك بذلك السعادة فانه مادام الانسان حیا یرجی له تحصیل صفة الکمال الذی خلقه له ومن سعی فی هدمه فقد سعی فی منع وصوله لما خلقه له وما احسن ما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ألا أنبئکم بما هو خیر لکم وافضل من ان تلقوا عدوکم فتضربوا رقابهم ویضربوا رقابکم ذکر الله .]

[وسبب محقه الله تعالیك بونشأنه نهایتی آیتی وآنی افاده ایدیکنی بیلدیکك وقت ، سن دخی ، آنك مراعاتنه اولی سك وبو سبیله سك ایچون سعادت واردر . زیرا مادام که انسانه حیدر ؛ کندیسی ایچون خلقه اولنان صفت کمالك تحصیلی ، آنك ایچون مادام که انسانه حیدر ؛ کندیسی ایچون خلقه اولنان صفت کمالك تحصیلی ، آنك ایچون

شاه

انسانه صورتنه الهی اوزرینه مخلوق اولوب کندوسنده ، کورمه ، بیلمه ، ایشیتمه و صحیحه .... الخ کبی طاقم شکوفه وارد . مادام که ایشیتمه جهتی شی وارد ، انسانه بوشأنه ذاتیله ظاهر اولور . وانسانه ایشیتمکدن زیاده ایشیتمه جهتی قابل دکلدر . بوعدم قابلیت ، آنك عجزی دکلدر ، بلکه کاملیدر . نقصانه وعدم قدرته آنك صفت لطیفه سیدر . وکذا انسانده غضب وغضب صفتلری موجوددر . غضبی حقنده ایده جك اعمالك وقوعنده ، انسانه بوصفتله ظاهر اولور مدرکه کندوسنده شأن علم غالب اولدیغی وشأن علم دخی شعاعات ذاتیه دن برشأنه . نابغه صفته علم ایله ظهور دخی مقتضای ذاتدر . چونکه واقع اولوركه بعضه کیسه لر ، غضب ایله ظاهر اولدقلری برده علم ایله ظاهر اولدقلری مقتضای ذاتدر . چونکه واقع اولوركه بعضه کیسه لر ، غضب ایله ظاهر اولدقلری برده علم ایله ظاهر اولدقلری مقتضای ذاتدر . برده دخی غضب ایله ظاهر اولدقلری وسبی سؤال اولنسه (نه یاپیم بیلمه دم) جوابنی ویرمکدن اجنی دکلم وکذلك مقتضای ذاتم اولدیغی جهتله بنده ظاهر اولد

وآخر سبیلک لبیک اهدنا الصراط المستقیم وعلیک سرنیه لطایع اولدیغی .]

یعنی حقیقتاً اسم ظاهر ایله ظهوری ، انجق عبدك وجود کثیفی ایله واقع اولدی . نتایجی عبدك اوجود کثیفه رعایته ایدیجك ، آنی احاطه سعی ایتمه ، آنجق حقك اسم ظاهرینك ایقاسنه وآنك اجرای احکامنه غایته ایتمه اولور .

سؤال

انسانه ، مادام که حقك صورتیه وآنك وجود کثیفی حقك اسم ظاهریه ؟ حلاج آنی ذم ایتمك جائز اولمادیغی لازم کلیر حال بوکه بزانسانی ذم ایدیه طورورز .

جواب

انسانه عینیله یعنی وجود قائمندن وذاتندن طولایی ذم اولنماز . بلکه کندوسنده صادر اولان فعل ذم اولنور . وانسانه صادر اولان فعل ، کندوسنك عینی دکلدر . ولی انسانه حقك صورتی اولدیغی (آنك اسم ظاهریه) سوزی ، انسانك عینی حقدن سوالمیه جوزدر . سؤال

انسانه فعلندن طولایی ذم اولندیغی وقتده ، فعلك انسانه اسنادی لازم کلمزمی ؟ حال بوکه فعل آنجق الله در وفاعل آنجق حقدر .

جواب

اولت ، فعل الله در . ولکن بو فعل ، مرتبهٔ عبدیته ظاهر اولور . اگر عبدك وجود کثیفی اولماسه ، بو افعال مذمومه نك ظهور ایده جکی محل بولنماز ایدی . امدی بو وجود انسانه کثیفه عباد ، شئونات الهیه نك بر آینه لری مثابه سنده در . بو آینه لرده ظاهر اولان صور ، اسماء الهیه نك مقتضیاتی اولان احوالدر . واحوال ده ظهر بیله ، بر رب خاصه وهر رب خاص ، کندیله مربوط اولان عبدده ظاهر اولور . ولکن بو اسماء جامع اولان (الله) وهر رب خاص ، کندیله مربوط اولان عبدده ظاهر اولور . ولکن بو اسماء جامع اولان (الله) جمله مقتضاسی اولان احوالده ظاهر اولمز . مثلا مضل اسمی ، کندی مربوط اولان کافرك کفرنده ظاهر اولور . فقط مضل اسمك جمله اولان (الله) بو اسمك مقتضاسنده ظاهر اولمز . نتیجه کلام قرآن کریمده (ولا یرضی لعباده الکفر) بیورلمشدر . آنك ایچون الله تعالی حضرتلری ، کندوسنه ظاهر اولدیغی واظهار دینی اعظم مرتبهٔ رسالته بالتنزل وضع ایدیجی شرایع الیه عبارتیه اعلان ایتدی .

سؤال

دیمك که حقك ظاهر اولدیغی واظهار دینی برطاقم شئونات در . حقك ظاهر اولدیغی شئونات اطلاق واظهار دینی ترك ایتمك کبی ایدی ؟

جواب

باطنجه شئونات مقتضای ذات الله در . ظهور ایدن شئونات الهیه دن برشأندر . نتایجی شئونات زائده دن بعضه نك ترك اظهاری قابل اولمز . چونکه عجز ونقصانه دلالت ایدر ، عبده قدرت ویرمکله .

مقولات ایجی الذه بولنانه برکیمه نك قتلی طلب اولنانه بوکیمه نك قتلی، مقولات قتلی کیمه. بجور. وکذا کونه مسلمه
الله تعالی حضرتری (فما لغفت خراسی، آنك کی برقتا لعقده.) بجوریور. وتاکید قصاصی فتا لعدیله ایجوب
یعنی قصاص مشروع اولمغله زیاده فتا برفعل اولمه اولیور. الیته بوحکمه مبنی حق تعالی حضرتری قرآنه کریمه
(فمن عفا واصلح فاجره علی الله) یعنی برکیمه عفو ایتیه واصلاح ایله، اوعفو واصلاحه اجری الله اوزرینه در.)
بجوردی. زیرا قاتل صورة الرحیم اوزره در. تاکید برکیمه قاتله آنك جرمنی عفو ایتیه واقتاص قتل ایتمه، اوعفوك
اجری قاتلی کندی صورتی اوزرینه خلعه ایدن الله تعالی اوزرینه در. زیراعفو، قولدن نه عفوه احقدر.
اجری قاتلی کندی صورتی اوزرینه خلعه ایدن الله تعالی اوزرینه در. زیراعفو، قولدن نه عفوه احقدر.
هوتکه قولنی، آنی بعلیه اسمائی وصفاتی الهیه ایتیك اوزره، کندی نفسی ایجوب انسانی دیو تکلم
حدیث قدسیه بجوردی (یا ابن آدم خلقتك لاجلی وخلقت لی) یعنی (ای آدم اولی، اشیایه سنی
ایجوب وسنی ده بنم ایجوب خلق ایتدم)

[وما ظهر بالاسم الظاهر الا بوجوده فمن راعاه انما یراعی الحق وما یذم الانسان لفعله وانما یذم لفعله نه
وفعله لیس عینه وکلامنا فی عینه ولا فعل الا الله ومع هذا ذم مذموم وحمد مذموم وما حمد وما ذم
علی جهة الغرض مذموم عند الله فما مذموم الا ما ذمه الشرع فان ذم الشرع طلبة یعلم الله او من اعلمه الله
کالشرع القصاص للمصلحة ابقاء لهذا النوع وارفاعاً للتعدی حدود الله فیه ولکم فی القصاص حیاة
یا اولی الالباب وهم اهل الکشف الذین عثروا علی سر النواميس الالهیة والحکمة]

[واسم ظاهر ایجون آنك وجودیه ظاهر اولدی. نابعلیه آکا یاتیه ایدیه کیمه، آنجق حقه یاتیه ایدیه. وانه
عینه نه شی ذم اولنمز. وآنجق آندن واقع اولان فعل ذم اولنور. وآنك فعلی ایسه، آنك عینی کبی حال بوکه
بزم کلامز آنك عینی حقنده در. فعل ایسه آنجق الله در. ومع هذا آندن دخی ذم اولنانه شی ذم اولندی
وآندن دخی حمد اولنانه شی حمد اولندی ولسانه ذم، غرض جزئیه عند الله مذمومدر. امدی شرعك ذم ایتدیکی شیلر غیری
مذموم یوقدر. زیرا شرعك ذمی حکمتنه شیدر که آنی الله بیلیر یاخود الله بیلدیرکیمه بیلیر. نته کم قصاص،
برمصلحته ایجوب، شرع اولندی بونوع انسانك ابقا وآنك حقنده، حدود اللهی تجاوز ایدنلرك ارعدی
(ولکم فی القصاص حیاة یا اولی الالباب) یعنی ای الباب صاحبلری سزلك ایجون قصاصده حیات وارد.)

زیرا وجود واحدك مراتب مختلفه ده ظهوری ، هر برمرتبه نك كندینه مخصوص اولان احوالله كوره ، احكام مختلفه یه ایجاب ایدر . شاید بعض ، بعض مرتبه سنده ایكیه كمال لطافتده كورونز تكاثف ایدوب بولوطه صورتبه سنه تنزل ایدرك كوزایله كورینیور . وها تكاثف ایدوب صوالمق قوه سنه وجودینی حس ایدر . برمرتبه وها تكاثف ایدوب بوز اولمق اوزره ظهور وایشته بوكیفیه شكلده انواع اولور . بعض بومرتبه لری ، بعض ترکیبه باشقه ترکیب داخل اولمقله ظهور كلدیكی كبی آنك صفات عارضه سی ، معدوم كبی معدوم اولدی . اشته كورینیور كه بعض مفهوم واحدالوجود ایكیه ، مراتب مختلفده ظهور ندن طولایی تعدد حاصل كلدی وهر مرتبه نك حكمی باشقه اولدی . حواص ظهور ندن طولایی تعدد حاصل كلدی وهر مرتبه نك حكمی باشقه اولدی . حواص طهارتی مكمه اولدیغی حالده بولوطه طهارت مكمه كلمز . وكذا ایچوبه صوالطارجه بوزی ، صو یك خدمتی ایفا ایده مز . بوتقدیر اولدیغی كبی لطف لطیف اولان واحد حقیقی ، هر برمرتبه یه تنزلنده حكمی ایجاب ایدر . بنا مقتضیاتنه مراتبه مختلفه . وعالم كشف شهادتی شریعتك وجودینی اقتضا وقانون الهی یی رفع ایچون مؤمنه ایله حربه قیام ایدنه كفار وعشریك قتلنی ایجاب ایدر . واكر كفار ایمانه ایتیوبده قتاله قیام ایتیورلرسه قتل اولنمازلر .

زیرا حق تعالیه اوزینه مخصوص اولان شئات انسانیه نك ابقاسی ، آنی بیقمقدنه اولدیغی حالده شیطانی كورمیورمیسك ؟ كه الله تعالی آنك ابقا ایچون جزیه وصاغی سن دیه دشمنلرینی كورمیورمیسك ؟ كه الله تعالی آنك ابقا ایچون جزیه وصاغی سن دیه دشمنلرینی كورمیورمیسك ؟ سعد وقاص صلح میل ایتدی) بورده وكذا آدم فرض ایدوب (اكر آنلر صلح میل ایدرسه ، سعد وقاص صلح میل ایتدی) بورده وكذا آدم فرض ایدوب (اكر آنلر صلح میل ایدرسه ، قاتلك ولیسنه فدیه آلماسی اولدوقدیی ایچون قصاصی ایجاب ایدر قاتلی كورمیورمیسك ؟ قاتلك ولیسنه فدیه آلماسی اولدوقدیی ایچون قصاصی ایجاب ایدر قاتلی كورمیورمیسك ؟ اكر قاتل فدیه ویرمكده ابا ایدرسه قتل اولنور . ویا قاتلی عفو ایتمسی بفضل مشروع قلندی . اكر قاتل فدیه ویرمكده ابا ایدرسه قتل اولنور . ویا قاتلی عفو ایتمسی بفضل مشروع قلندی . وكذا كورمیورمیسك كه قاتلك ولیلری مقتدر اولوبده ایجابنده بریسی ، دیته آطمغه راضی اولمه وكذا كورمیورمیسك كه قاتلك ولیلری مقتدر اولوبده ایجابنده بریسی ، دیته آطمغه راضی اولمه ویا عفو ایتمسه ، حق سبحانه وتعالی حضرتلری ، او دینك رضاسنه ویا عفو ایتمسه ویا عفو ایتمسه ، حق سبحانه وتعالی حضرتلری ، او دینك رضاسنه ویا عفو ایتمسه فضل رعایت بیورمیورمی ؟ وآنه عفو ایتمه كبیره فضل ترجیح ایدیورمی . اشته بوصورتده قاتل قصاص قصدیله قتل اولنمز . وكذا كورمیورمیسك كه صلی الله علیه وسلم افندمز ،

دیه جنت اولوایسه‌ک ، جواب بودرکه داود علیه السلام بیت مقدسی بنا اینه ایسته دی
ونبا ایتدی ؛ بنا خاتمه ده یتیشدی برقاچ رفیع بنا اولدی ، اوحضرته برحاکده حقه
شکایته ایدی وحی الهی کلدی که بنم جنتم قانه دوکن کیسه نک الیله بنا اولنماز حضرت
داود ، (یا ربه خطاء سنک یوزکده اولماز میدی) دیدی . حق تعالی (اوت ، ولکن آنک
بنم توقدیرم کلمدی) بیوردی . نظیر داود علیه السلام طبی اوزره بیت مقدس سلیمان علیه السلام
یدیله بنا اولمق حقی وحی اولندی . ایشته بوحکایه ده غرض ، صورت الهیه اوزره اولان
بونشأت انسانیه یه غایت لازم کلدیکی بیان ایدر .

فصل

حضرت قاضی برطرفدن مشرکلری اولدوریلمه یه امر ایدیور . دیکر طرفدن قرآن
قانی دوکولدیکی خوسه کورمیور . بونلر بیکدیکرینک نقیضی اولان حکم کلمه

جواب

معلوم اولسونکه مشرکلرک قتلی الله یولنده فجور ندن طولایی امر اولمشدر . و (غیرت) غیریتدن
مشتقدر . بناء علیه برکیسه حق یولنده غیرت ایتسه ، کندیسنک ومحیطنک حقنک غیری
اولدیغی اثبات ایتمه اولور . حالبوکه فرض دینک نشر اولنده انتفاع اولدیغی اوزره
امر ایدیلمه ، بری امر تکوینی دیکری ده امر تکلیفیدر . امر تکوینی عبده استعداد ایلیه
اوزره ترتب ایدیه امردر . آکر آنده استعداد اولمزسه ، امر تکلیفی اولان امر شریعته مخالفت
ایجاب ایدیجکدر ، دنیا دیدیکمز بوعالم کثیفده ، محققدر آنده انبیایه مخالفت ظهوره کلمکه
بناء علیه کفره شرکده معذوردر . زیرا شئونات الهیه ده برشأنه اولمه
آنده عینیه ثابته سی لسانه استعداد ایله ، حقده بوصورتله ظهوری ایسته مسئله . حضرت
اضافه وجودایله ، آنی اوصورتله اظهار بیورمشدر . شوحالده کافر ومشرکده عناد اولمه
مفعل ، بو اعتباره کوره امر الهیه موافقه وبو اعتباره کوره ده مخالفدر . ایشته بوکونه
متناقض کورینه حکم الهی رضی بری بریندن ضدی اولان مراتب حسبیله واقع اولمشدر .

اولمز . سن عدو دینی کورمزسین که الله تعالی ، آنلری ابقا ایجون ، آنلرحقنده جزیه یی وصلحی فرض ایتدی و (ان جنحوا للسلم فاجنح لها وتوکل علی الله) یعنی (اگر آنلر صلحه میل ایدرلرسه ، سن دخی آنلرایچون صلحه میل ایت والله تعالی یه توکل ایله) دیدی . سن اونی قصاص واجب اولدیگیچون یی کورمزسین ؟ ولی دم ایچون فدیه آلمغی ویا عفو ، فضل شرع اولمغی . امدی اگر ابا ایدرسه ، بو تقدیرده قتل اولور . سن آنی کورمزسین اولیای دم برجماعت اولوب برسی دیه راضی اولدیغی ویا عفو ایدیکی وباقی اولیا آنجق قتلی مراد ایدرکن وقت ، همجانه ، عفو ایدنه کیه ، فضل غایت وعفو ایتمه کیه لره فضل ترجیح ایدر . شارع علیه قصاصاً قتل الخ . سن الله تعالی یی کورمزسین (وجزاء سیئة سیئة مثلها) یعنی (سیئه نك جزاسی ، آنك کبی برسیئه در) بیورر . شارع علیه فضلی سیئه قیلدی . یعنی شروع اولمغه برار بوفعل قبا اولور . امدی برکیسه عفو ایتسه واصلاح ایلسه ، آنك اجری الله اوزرینه در . زیرا آنك عفو ایتمکی اوزره در . بویله اولمغه برکیسه آخره عفو ایتسه وآنی قتل ایتسه ، آنك اجری ، عفو ایدنه اولدیغی کیسه اوزرینه در زیرا آنك عفو ایتمکی سبب اولمشدر . چونکه آنی کندیسی ایچون اتخاذ ایتدی .]

یعنی اهل اسلام علیهنه هر بیلم ایدنه کفار ومشرکیه محقده حق تعالی هرنقدر (یا ایها النبی حرض المؤمنین علی القتال) یعنی (ای نبی ، مؤمنلری قتاله تشویق ایت) و (فاقتلوا المشرکین حیث وجدتموهم) یعنی (مشرکلری نره ده بولورسکز اولدوریکز) و (وقاتلوا المشرکین کافة کما یقاتلونکم کافة) یعنی (مشرکلرك کافه سنی قتل ایدرلرسه ، سزده آنلری کافه کما یقاتلونکم کافة قتل ایکز) آیتلری یه امثالی اولان آیات قرآنیه ده قتالی امر ایتمکده ایسه ده اولیجه کافة قتل ایکز) آیتلری یه امثالی اولان آیات قرآنیه ده قتالی امر ایتمکده ایسه ده اولیجه قتال امرینه قولاینه شفقتلی ایتمك ، آنلری الله بولدیغی خوشنه طولایی مسلمیت اولدوغکدن ، دها زیاده غایت الطفه لوقتدر . اگر امرلری حرابه مشرکیتك اولدوغکدن ، دها زیاده غایت الطفه لوقتدر . اگر امرلری حرابه مشرکیتك قلعی مقتضی اولدیغی طوردیکه ، آنلره شفقتلی ایتمکه غایت احق اولدیغنه دلالت ایدر .

الى الله فاوحى الله اليه ان بيتي هذا لا يقوم على يدي من سفك الدماء فقال داود ألم يكن ذلك في سبيلك قال بلى ولكنهم اليوا بعبادي قال يا رب فاجعل بنيانه على يدي من هو مني فاوحى الله اليه ان ابنك سليمان يبنيه فالغرض من هذه الحكاية مراعاة هذه النشأة الانسانية وان اقامتها اولى من هدمها الا ترى عدو الدنيا قد فرض الله في حقهم الجزية والصلح ابقاء عليهم وقال وان جنحوا للسلم فاجنح لها وتوكل على الله . الا ترى من وجب عليه القصاص كيف شرع لولي الدم اخذ الدية او العفو فان ابى فحينئذ يقتل الا ترى سبحانه اذا كان اولياء الدم جماعة فرضي واحد بالدية اوعفا وباقي الاولياء لا يريدون الا القتل كيف يراعي من عفا ويرجح على من لم يعف فلا يقتل قصاصاً الا ترى تعالى يقول (وجزاء سيئة سيئة مثلها) فجعل القصاص سيئة اي لسوء ذلك الفعل مع كونه مسوءاً فمن عفا واصلح فاجره على الله لانه على صورته فمن عفا عنه ولم يقتله فاجره على من هو على صورته لانه احوج به اذا نشأه له .

[بسم الله الرحمن الرحيم قوله تعالى اوحى اليه تحققت ، في الله غير تدبره ، عاينه احققه . داود عليه السلام بيت مقدسي بنا ايتك ربي ربي . نابعي آتي مراداً بنا ابتدي . هو ، وقت فارغ اوله ، بيقيبار ربي . بيلير الجنب الله تعالى يا بطنه تكاينه ايدي . الله تعالى آكا وحي ايدي كه (محققه ايد

یعنی بو صورتده انسانیه اویله بر صورتده که حق تعالی ظاهرتر آیه کامله ـ جامع جسمانی و نفسانی
همه کندی صورتنده اوزرینه خلعه ایتدی . زیرا جسم عالم خلقك ظاهریدر و همه عالمك روحی و باطنیدر
و حیات ، سمع ، بصر ، اراده ، قدرت ، کلام ، تکوین خلقك صفاتیدر و کذلك انسانك
جسمی ، انسانك ظاهریدر و روحی اوجسمك باطنیدر و انسانده روحك تعداد اولنمامه صفاتی ایله
متصفدر . بناء علیه بو نشأة انسانیه صورة الهیه اوزرینه مخلوقدر . بو جهتله بو نشأة
انسانیه نظامك جوهری و بوزولمز ، اونك خلعه ایدنده غیریسی مباشرتله ایتمز
و آنك حل نظامنه مباشرتله ایدیه خالقه ، یا کندی یدقدرتی ایله مباشر/ یعنی اولوکه عائد
بولندیغی غیریسی واقع اولماز . زیرا حق تعالی بیورر (الله یتوفی الانفس حین موتها)
یعنی (الله تعالی ، نفسلری حین موتلرنده متوفی قیلار) . زیرا قتل ، اسباب مختلفه
ایله اولور . و اسبابك کافه سی مسبب اولا حقك یدقدرتنده در . بناء علیه بر کیمسه
اسبابدن بر سببله قتل اولنسه متعقب اولا صورة بشریه نظامك/ خالقنك یدقدرتیله جوهریله
اولور . و یاخود بو نشأة انسانیه نك خالقی ، آنك حل نظامنه ، کندیسنك امری
اولا امرشرعی ایله متوقف اولور . زیرا امرشرعی اولا قصاص صورة بشریه نظامك بوزولمسنه
امردر . و بو نشأة انسانیه نك امر الهی اولا امرشرعی اولمقدر ، حل نظامنه متوقف
اولا و اولنباء الهی بیقامه کیمسه ، محققه کندی نفسنه ظلم ایدر . و بو نشأة حقده
الله تعالیك وضع ایتدیکی حدی تجاوز ایدر . و الله تعالی حضرتلرنك عبادتله امر ایتدیکی
بیانك خزانه جالیسیدر . نه کم حق تعالی بیورر (ومن یتعد حدود الله فقد ظلم نفسه)
یعنی (الله حدودنی تجاوز ایدیکیمسه محققه کندی نفسنه ظلم ایدر)

[واعلم ان الشفقة على عباد الله احمد بالرعاية من الغيرة في الله اراد داود
عليه السلام بنيان بيت المقدس فبناه مراراً فكلما فرغ تهدم فشكا ذلك

فقط

حضرت صدر الدین قونوی حضرتلری بوحکمتک صورت تفصیلی جناب شیخ اکبرک قدس سرہ العالینک بالمشافہ استیعاب اولمقدہ . بو خصوص آنلرک قول شریفلری برهانه واضحدر . حضرت شیخ اکبرک خط دستخط علیلرینه فتح خاتمه (نفسیه) صورتنده بولنمش ده بروجهله در . اکبی قدس توفیق خصوص بوفقیر حقیره بویله اولمق معنی بودر که حضرتلرینک محافظه سنی مراد ایدرکن نفس انسانیک بقای نفس واحدیه در . زیرا آنلرده نفس سرحیات وحقایقیه در نفس روح مفرح ذاتدر . وانسانه غم و الم مبتلا اولدیغی وقتده ایچنده بر تضیقه حس ایدر . اسباب غم زائل اولنجه ، اوخ دیه کنیسه برنفس آلیر وشدت غمدن نفسی منقطع اولوب ترک حیات ایدرلر بو جهتدن ائمه یونس علیه السلام بوحکمتده بیانه اولمشلر حضایقی مرتبهٔ شوق جمیله عارف اولدیغی ایچون بقای نفسی تا منتهای بدایه ده فرا ایدوب بکلمیه بیندی نه کم حضرت تعالی بیورر . (اذ ابق الی الفلک المشحون) واولاده دیکر بر بلیه کرفتار اولدی و عاقبتده بوبلای متعدده دن نجات بولدیغه کنیسه برنفس آلدی . شاید بو حکمتک فتح خاتمه حکمت (نفسیه) تسمیه اولندیغی وقتده ، نفسک نظامنه سبب اولان شی ذکر ایلمه اولور . (والله اعلم بمراده)

[اعلم ان هذه النشأة الانسانية بكمالها وحساً وجسماً ونفساً خلقها الله على صورته فلا يتولى حل نظامها الا من خلقها اما بيده وليس لاحد ذلك او بامره ومن تولاها بغير امر الله فقد ظلم نفسه وتعدى حدود الله فيما وسعى في خراب ما امره الله بعمارته]

[بل كه محققه بو نشأة انسانيه ، كمالیله وحساً وجسماً ونفساً الله تعالى كندى صورتى اوزره خلق ايتدى . شايد بونك نظام حفظ وحراستنى آنك خلق ايتدكى غيرلرى تولى ايلمه . يا الى ايله . حالبوكه بونك غيرى بوقدر ؟ ياخود آنك امرى ايله . والا بونك امرى اولمقسزين آنلرى تولى ايدنلر كنديلرى نفسلرنه ظلم ايدر وآنك حضرتنه الهك حدينى تجاوز ايدر والله تعالى بنا عليه امرايلديكى شيئك خرابنه سعى ايدر .]

ابتدا ١٤ صفر سنه ١٣٣٦ و ٢٩ ربيع الآخر ٣٣ حسب حاجی
سنه ٢٠٥

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة نفسية في كلمة يونسية

بو فص كلمهٔ يونسيه ده مندمج اولان حكمت نفسيه بياننده در.

بو حكمت فتح فا ايله نَفَسِيه ميدر. يوخسه سكون فا ايله نَفْسِيه ميدر. بونده ايكى قول واردر. شارح نصوص
مؤيد الدين جندى قدس سره، جناب شيخ اكبر رضى الله عنهك خط دست عاليلريله فانك فتحى اوزره (نَفَس)
بولنديغنى بيان بيورر. و حضرت شيخ اكبر رضى الله عنهك اووه كى اوغلى و مريدى بولنان شيخ كبير صدر الدين
قندى قدس الله سره رضى الله عنه، فكوكنده، بو حكمتى حضرت شيخك فتح فا ايله حكمت نَفَسيه بيان بيورديغنى
اخبار ايلر. بوندن آكلاشيلور كه بو حكمتك ايكى وجه ايله ده تسميه سى جائزدر. وجه اول ايله تسميه سنك
سببى بودر كه تفصيلاتى كتب تفاسيرده بيان اولنديغى اوزره يونس عليه السلام اهلى و اولادى
و قومى جهتندن انواع بلايا متوجه اولدى و حق تعالى، آنى جميع كربتدن نفس رحمانيسيله
تنفيس ايلدى نته كم حق تعالى بيورر. (فنجيناه من الغم) يعنى (بز آكا غمدن نجات ويردك)
حال بوكه داود قيصرى حضرتلرى شرحنده (بو حكمتك تقريرنده آكا دلالت ايدر برشى يوقدر)
بيوررلر و فى الحقيقه بو فص منيفك مندرجاتى، بالمطالعه آكلاشيلمغى اوزره، بو نشأت انسانيه نك
محافظهٔ نظامنه دائردر. آنك ايچون شارحين كرام حضراتى، بو حكمتك سكون فا ايله
وجه ثانى اوزره، حكمت نَفْسيه اولماسى جهتنه دها زياده ميل بيورمشلردر.

اصلی اصلی

ترتیب اصلی — ۱۸

7695
11- 324

فصوص الحکم ترجمه سی
فص یونسی

مترجمی: اصرعزی قونوه

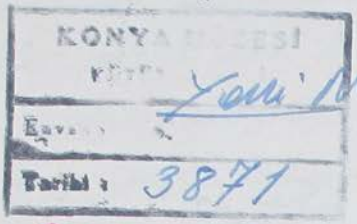

7695

Y 6
57

فص یونسی — ۰

Y 6
57

وقایه ایدرسه‌ك ، اویله‌جه نفسکی اللهه قارشی ، الله ایله محافظه ایتمك ایجاب ایدر . ایشته
بو حقیقته نبی صلی الله علیه وسلم افندمز (اعوذ بك منك) یعنی (یارب سندن سکا
صیغینیرم) بیوردی . حقه قارشی حقی سپر اتخاذ ایتمك ایکی وجهله اجمال اولنور .
بریسی بودرکه عبدك وجود عبدانیسی ، وجود حقانیده فانی اولور . بناءً علیه وجود حقانی
وجود عبدانیه سپر اولور . بو حالده عبدا بچون خوف وحزن یوقدر . نته کم حق تعالی بیورر .
(الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) ایکنجیسی عبدك وجود عبدانیسی باقی
اولمغله برابر اسماء جلالیهٔ حقدن اسماء جمالیهٔ حقه التجا ایدر . بناءً علیه عبد کندی
نفسنی حقه قارشی نیه حقله محافظه ایتمه بولنور . مثلا منتقم اسم جلالیسندن ، رحیم
اسم جمالیسنه قاچار . ایشته داود علیه السلام معجزه حرمه‌رق تلیین حدید ویرلمسنك
روحی بودر . یعنی دمیر مفهومی متحد اولمغله برابر براعتباره کوره انسانی قتل ایدر
وبر اعتباره کوره ده محافظه ایدر . ایشته بونك کبی (الله) دخی واحد اولمغله برابر
جمیع اسمانك مرجعیدر . کثرات اسمائیه‌سی جمیله کاه قهر و انتقام وکاه لطف ورحمت
ایله تجلی ایلر . تیمور مفهومده توحید اولندیغی کبی ذات حق دخی توحید اولنمق ایجاب
ایدر . بو حقایق غامضه‌یی آکلامق خصوصنده الله تعالی حضرتلری قوللرینه توفیق احسان
ایلر . (والله رؤف بالعباد)

انتها ١٤ صفر سنه ٣٢٦ و ٢٨ ربیع الاول سنه ٣٢٣ چهارشنبه صباحی ساعت ٢٫٤٥

7694
11 – 323
T.C. MAARİF VEKÂLETİ KÜTÜPHANESİ ASARI ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Akyurt
Y6
56
Y6
56

یعنی داود علیه السلام معجزه اولمق یه مبارک ایدی دیمک یوشاغه کلنجه بو تعبیه جدید
کیفیتی زره دوکمه ایله یوشاغی بیلمه قلوبه قاسیه صوقمه. آتش، دیمک نفس یوشاغی ایله
قلوبه قاسیه دخی احوال محشری واهوال جهنمی ذکر ایدرك تخویف ایلمکله اونی یوشاغه
بنزاتمش طبعنده، آتش ایچنده یوشاغه خاصه کی بولندیغی کبی بووجهله کثیف جواهیك
مقتضیاتیله قاتیلاشمه اولمق مؤمنلرك قلبلرنده دخی وعظ ونصیحت ایشیتمکله داولمایاجاقلرنه
کرامات کونیه کوریلمکله یوشاغه خاصه کی واردر. فقط دیمه جاقدر که اولوجه تعرف هاجی
اولدیغی ایچون، آنی برکیمسنك آتش قوبوب یوشاغه کی قولایدر. زیرا آنده اصلا
مخالفت صدوری احتمالی یوقدر. وآتشه وضع اولنمغه دخی، آتش آنی کمال سهولتله
قبول ایدر. وکیم بیلیر که قلوبه قاسیه طاشنه دها شدید وقاتی اولدیغی ایچون
دکمه سوزه آکا تأثیر ایتمز مثلا هدای نفسنه تابع بر مؤمنه (بویا بدیعنك مثل شریفه
مخالفتدن عود ایدوب خواره معاصی یه مجازات ایده جکدر. کفیکه آجیاز سیك) دیمکله
همت ایدوب (سنك نه لازم کرقوبوه کندی باجانغنه آجیلیر) جوابیله مقابله ایدوب نه
لذات نفسانیه سنه مشغول اولور. آنك ایچون عادت بابه اولمق کیبی بوقلوبجانب ربانی
انواع هیل ایله آولامغه سعی ایدیلر. زیرا آنلرده نفرات نفسانیه وارکه. دیمکدی
بی طرف دکلدر. نابجه آنلری یوشاغه، دیمك یوشاغه بکزه یوب چاکوچیدر. وهو یتعالی
داود علیه السلام برتیکه کندی نفسی، آنجه کندی نفسیله محافظه اولدیغی تبعیه ایچون
آنلرده انسانیت وجودنی محافظه ایدیلر زیرا آنلرده انسانیت احمالندن طولایی، دیمك
او هفته یوشاغه قیلدی. زیرا آنلرده وجودنی زیرا انسانیت محافظه اولنمه
مزاج وقبلیجی وبجامه واوده اوجاغنه قاتیلمق کبی آنلرده محافظه اولنور. حالبوکه
واسکه ده دیمك معمولدر. نابجه سن آنلری محاربه ده یکزدیکی زیرده دیمك
یکزده سیر اتخاذ ایدیلر. امدی سن کندیکی نفسك کیبی خاشی، یکزه ایله

بعض سوء جبانه اینکیز حضایه یزه ، حضده وارد اولا سیئه . وزم سوء وهب اینکیز لو معایه وحضایه ، یزم والطرمزد سوء کلمه وارد حضده . یزیا یز خلیفة الله ! بوکی معارف خلفه بجبانه سعداد یزم والطرمزد توزیع اولنور .

[واما تبییه الحدید فقلوبه قاسیة بلیظ الزجر والوعید تلیینه الماء الحدید وتبییه الحدید ماهو صعب وانما الصعب قلوب اشد قسوة من الحجارة فان الحجارة تکسرها وتکسر الماء ولا تلینها وما لان له الحدید الا لعمل الدروع الواقیة تنبیهاً من الله ان لا یتقی الشئ الا بنفسه فان الدروع یتقی السنان والسیف والسکین والنصل فاتقیت الحدید بالحدید فجاء الشرع المحمدی باعوذ بک منک فافهم فهذا روح تبییه الحدید فهو المنتقم الرحیم والله الموفق]

[و تبییه حدیده کلنجه ، کذیونی زجر ووعید تبییه ایده قلوب قاسیه در . آنلر ، یتوری بوشاده . ویتوری بوش تخته کوچ دکلدر . وآنجق قسوتده طاشدنده دها شدیدا ولا قلبلر کوچیدر . یزیا آنلر ، طاشی قیرار . وآنی کیرچ حالنه قویار . واوقلری بوشاتماز . وحضرت داوده حواله ، برشیئک کندی نفسی ، آنجق واوقلری بوشاتماز . وحضرت داوده حواله ، برشیئک کندی نفسی ، آنجق کندی نفسیله وقایه اولنیر ، الله طرفندن تنبیه اولدقده ، یتوری آنجق دروع واقیه کندی نفسیله وقایه اولنیر ، الله طرفندن تنبیه اولدقده ، یتوری آنجق دروع واقیه کبلدنده طوتولی بوشاده قیلدی . یزیا زرهلر بیله مزاحه وقیلیچ وبیچاقه ویتوردنده کبلدنده طوتولی بوشاده قیلدی . یزیا زرهلر بیله مزاحه وقیلیچ وبیچاقه ویتوردنده اولا اوده اوجی انقا اولور . نیا : علیه سن یتوری ، یتوره سیه یاپیشه . بویله ایکن شرع محمدی (اعوذ بک منک) یعنی (سندن سنه صیغینیرم) ایله کلدی . آیو آکلار . اشته بو ، تبییه حدیدک روحیدر . نیا : علیه حق ، منتقمدر ، رحیمدر . والله تعالی سو فقدر .]

شعر

[فمن كان ذا فهم يشاهد ما قلنا * وان لم يكن فهم فيأخذه عنا]

ترجمه

[امدی فهم صاحبی اولان کیمسه بزم دیدیکمز شیئی مشاهده ایدر. واگر فهمی یوق ایسه آنی بزدن آلسین]

یعنی برنجی مرتبه اولان شهود مرتبه سنده بولنوبده ، جانب حقدن کندوسنه فهم وبصیرت احسان اولنمش اولان کیمسه ، هرکسک عاقبتی رحمته چیقار دیدیکمزی بو مرتبهٔ شهودده مشاهده ایدر. واگر ایکنجی مرتبه اولان ایمان وتقلید مرتبه سنده بولندیغندن طولایی برکیمسه ده من طرف الله ویرلمش بر فهم وبصیرت یوق ایسه ، او علم شهودی یی بزدن آلسین. زیرا بز حقیقتی کمال وضوح ایله بیان ایتدک

[فما ثم الا ما ذكرناه فاعتمد * عليه وكن بالحال فيه كما كنا]

ترجمه

[بنا بر علیه آنجق بزم ذکر ایتدیکمز واقعدر. سن آکا اعتماد ایت وآنک حقنده حال ایله بزم اولدیغمز کبی اول.]

یعنی وجودده واقع اولان شی ، آنجق بزم ذکر ایتدیکمز کبی هرکسک عاقبتی رحمته منجر اولمقدن عبارتدر. بزم بوقولمز استدلال اوزرینه دکل ، بلکه مشاهده یه مبتنیدر. بنا بر علیه بزم بوقولمزه اعتماد ایت حضرت شیخ اکبر (بونی بویله دیدی اما حقیقت حالک بویله اولدیغی ، دن معلوم ، بلکه محاکمه سنده خطا ایتمشدر) دیمه زیرا مشاهده ده خطا اولماز. اگر بزم سوزمزه اعتماد ایدرسک ، بزم بونی مشاهده ایله متحقق اولدیغمز کبی ، برکون کلوکه بو حقیقت حقنده سن دخی مشاهده ایله متحقق اولورسک

[فمنه الينا ما تلونا عليكمو * ومنا اليكم ما وهبنا لكم منا]

ترجمه

[سزه تلاوت ایتدیکمز شی ، بزه آندندر. وبزدن سزه وهب ایتدیکمز شی ، بزدن سزه در.]

حاداتی که رحمت ، سابق و متقدمدر . شوکه عبد اولدیغی ، امر تکلیفی یا مخالفت محققه ده طولایی ، حکم ایده غضب متأخر ، عبده توجه اولدیغی وقتده ، بو عبد اولدیغی متقدم اولان رحمت حکم ایده . بو یوزدن رحمت ، عبده شامل اولور . چونکه رحمت ده سابقه سابق اولان بر شی یوقدر . غایت عبد هر کمک عاقبتی رحمت صنعی اولدیغی ثابت اولدی . زیرا هیچ بر کیسه نك امر مشیته مخالفته قدرتی یوقدر . اشبو بوزکو اولنانه کلام (سبقت رحمتی علی غضبی) حدیث قدسینك معناسیدر . رحمتك واصل اولدیغی کیسه اولدیغی ، اوزمان حکم ایتدیکی ایچون ، حقك اصل اولان رحمتی ، عاصی اولان غضبی یکدی . چونکه رحمتك غایتده طولدیغی وخلقك کافه سی رحمتك غایه یه وصول ایچون سالکدر . وخلق عالم که بو وجهده در . البته بونك غایتی اولان رحمته واصل اولمقدر . و رحمته وصول ایچون غضبدن آیریلمقدر . بنا علیه رحمته واصل اولان هر بر کیسه نك حالی ، آنك نه جهتله رحمته وصولی اقتضا ایتدیسه ایله ، رحمته واصل اولدیغی هر بر کیسه نك حالی ، حکم رحمتکدر . زیرا رحمته واصل اولان کیسه لرك احوالی مختلفدر . بناء علیه آنلاردن هر بریسنه حاکم اولان رحمتك رحمتی مختلف اولور . مثلا بعض کیسه لرك استعدادی ، غضب مقتضاسنده التذادی ایجاب ایدر . شوکه جرم و بعض کیسه لرك آنك حقنده عبد جنت اولور . اگر جنت و نعیمه محل راحت اولمق ایجاب ایدر . اوزمان ، جنت اولور . و بعض کیسه لرك ، استعدادی ، رضا مقتضاسنده محل راحت اولمق ایجاب ایدر . اوزمان ، جنت اولور . و بعض کیسه لرك استعدادی ، غضب اولمق جهنم محل تلذذی ایجاب ایدر . آنك حقنده رحیم اولان جنت محل راحت و رضا انتقام و غضب اولان جهنم محل تلذذی اقتضا ایدر . و بعضیسنك حالی ابتداءً غضب و انتهاءً رضا ایله تلذذی اقتضا ایدر . و بعضیسنك حالی و جهانه عکسیه وصولی اقتضا ایدر . و الحاصل رحمت نسبه در . بر کیسه یه کوره اولان رحمت دیکرینه کوره غضبدر . بو احوالك نظری بوعالم شهادتده دخی جاریدر . مثلا نجاست ایچنده بولنمق انسانه ایچون غضبدر . فقط آنکله تغذی ایدن نجاست بوجکی و خنزیر کبی حیوانات ایچون بولنمق رحمتدر . و کل فواکه ندن انسانه راحت ویرن . حالبوکه نجاست بوجکی کل فواکه ده نفرت و اجتنابه . و کل فواکه ندن انسانه راحت ویرن . حالبوکه نجاست بوجکی کل فواکه ده نفرت و اجتنابه مقارن اولمق بابیلیر آنك ایچون کل فواکه و کلستانه عبد جهانه . البته بویله بیکلرجه مثال واردر . سائرلری دخی بوکا قیاس . بو استعدادیه هر کس استعدادینك اقتضا ایدیکی رحمته واصل اولور .

اویله‌جه ظهور ایتدیلر . شمدی امر مشیته مخالفته کیمک مجالی اولور . ایشته سوء خاتمه‌دن زیاده سوء فاتحه‌دن خوف ایتمک لازمدر دیدکلرینک معناسی بودر

مثال

تیاترو مؤلفلری ، تیاترو صحنه‌لرنده اونیانه‌جق اویونلری ترتیب ایدرلر بونده کوسترلین اشخاصک هر برینه بر وظیفه توزیع اولنور . انظار عامه‌یه وضعندن مقدم تجربه‌سی اجرا اولنور بالعرض زیده عدالت وعمره ظلم وعلی‌یه ظالمی تأدیب وحقی‌یه برینی قتل وهنده فحش وسائره کبی وظائفک ایفاسی دوشر وبو وظائف هرکسک استعدادینه نظراً تقسیم اولنور زیرا عدالت وظیفه‌سنی بحسب الاستعداد مکملاً ایفا ایده بیله‌جک اولان برکیمسه‌یه وظیفه ظلم توزیع اولنسه ، استعدادی مساعد اولمادیغی ایچون حقیله ایفا ایده‌مز اویون ذوقسز اولور . بو ایسه مؤلفک اثرنده رعایت ایتمه اولدیغی قاعده حکمت مغایر اولور زیرا حکمت هر شیئی برلی برینه وضع ایتمکدر . امدی اویون انظار عمومیه‌یه وضع اولندیغی وقتده هر بر شخص بحسب الاستعداد کندوسنه توزیع اولنان وظیفه‌یی اجرا ایدر . آنک خارجنه چیقمق احتمالی یوقدر .

[illegible]

رباعی

ای بر تو پدید هرچه پنهان کردم . عصیان همه بر امید غفران کردم
گیرم که بسی خلاف فرمان کردم . آخر نه هر آنچه خواستی آن کردم

ترجمه

هر کرامه اولورم شی یکا ظاهر اولان
ای [illegible] ذات کریم
فرض ایده‌یم که خلاف امر شریعت بر چوق عمل ایتدم

بن بتون عصیاتی غفران امیدیله اجرا ایتدم
نهایت سن هر نه مراد ایتمش ایسه‌ک بن آنی یاپمادمی

جنته دخول وغضبه مخالفت لازمدر . شو حالده جنته داخل اولمق حالنه علامت اولان شی
حبیبه ، آنك داخل اولمق هر بریسه حقدر ، حتی جنته ایچون .]

یعنی امر ، حضرات تنده بزم دیدیکمز اولوب امر مشیته اعتبار یله جمیع یرینه حقه
مخالفته مجبور اولمایوب ، البته بالجمله خلقك عاقبتی سعادته سبب اولور . بونی کرك
امر تکلیفی اولان شریعته عائله عمل ایتمه کرك امر تکوینی اولان امر مشیته
امر تکلیفی اولان شریعته عائله عمل ایتمه کرك امر تکوینی اولان امر مشیته
مطیع ومنقاد اولسون صوکره البته سعادته چیقار . وکفره سعادتی
انواع مختلفه ی وار . چونکه سعادت ، امر نسبیدر . کفرکم بوعالمده رضی بولمیور . بعض
برلیسنه کوره سعادتدن دیکرینه کوره دکلدر . مثلا آدم وار درکه عائله غائر یله اشتغال
کتدیکچه سعادت عد ایدر . زیرا آنك استعدادی ، مشرب و ذوقی بوکا اقتضا ایدر .
فقط بر آدم وار درکه انفرادی وعائله وار ایکن مجموعه حالده یاشامغی سعادت
بیلیر بوده آنك استعدادینه کوره اولور . بشرك احوال کثیره ده بوکا مقیسدر .
غایه جمله نك (وجنتی وسعت کل) یعنی (بنم جنتم هر شیئ کنیشدر .) آیت کریمه سیله
بو مقامی بیان بویورمشدر . و (سبقت رحمتی علی غضبی) حدیث قدسیسی مبنی محتوی رحمتك
غضبك اوزرینه غلبه سیدر . یعنی رحمت اصلی وغضب عارضیدر . اصل
اولان شی البته اولدر . وعارضی اولان شی زائل اولور . وسابق اولان رحمت ، غضب عارضی
اوزرینه متقدمدر . چونکه غضب امر شریعته مخالف اولان اعمال قبیحی عارض اولور .
حاله بوکه (قل کل یعمل علی شاکلته) آیت کریمه سنه بنا بعض وجهله اهل عالم کافه
امر مشیته اطاعت اوزره در . مشیة الهیه تمامیله وجود عینه آینه سنده ، اعیانه
یا اولدی . اعیانه نصوص ثبوت بولدیرایم ، اوحه بو حقدر معلوم اولدیر . بناءعلیه
وجود کوسترمه اوچون ظاهر اعلم بحکمه ارادة الهیه تعلق ایتدی . آنلره بوعالمده

یعنی عبد ده ظاهراً و آشکار عمل ، امر تکلیفی یه و بالواسطه و آشکار امر الهی یه موافق ایه ، شرعاً محمود اولور . و اگر مخالفت ایله اوفعل شرعاً مذموم اولور . امر مشیتی کوره عبد هرایکی حالده دخی حقه اطاعت ایتمه بولنور . زیرا عبد ، کندی رب خلقی اولان اسم الهینک صراط مستقیمی اوزره بولنور . و بصحیح یکیسنک کندی رب خلقی اولان اسمک احاطه مخالفه قدرتی یوقدر . بنا علیه هر اسم ، کندی عبد ندن راضیدر . و عبد دخی جمیع احوالنده آکا مطیعدر .

[و طاکه امر فی نفسه علی ما قررناه لذلک کان مآل الخلق الی السعادة علی اختلاف انواعها فعبر عن هذا المقام بانه الرحمة وسعت کل شیء و انها سبقت الغضب الذی هو تابع لعدم التقدم و سابق علیه متقدم فاذا لحقه هذا الذی حکم علیه المتأخر فنالته الرحمة اذ لم یکن غیرها سابقا فهذا معنی سبقت رحمته غضبه لتحکم علی من وصل الیها فانها فی النهایة وقضت و الکل سالک الی النهایة فلا بد من الوصول الیها فلا بد من الرجوع الی الرحمة و مفارقة الغضب فیکون الحکم لها فی کل واصل الیها بحسب ما تقتضیه حال الواصل الیها]

[و تناکه امر ، حد ذاته بزم تقدیراتیمز اوزره اولدی . بنی ایجون خلقت مآلی سعادت انواعنک اختلافی اوزره ، سعادتدر . امدی عبد بقاطع بو بقاسندن ، رحمت الهیه واسع اطلاقیه تعبیر ایدی و محض رحمت ، غضب الهی طبی سابقدر . حاله بکه سابق هر شیئه واسع اولمغله متقدم اولان آنک اوزرینه حکم ایدر متقدم اولان متقدمدر . امدی آنک اوزرینه حکم ایدن متأخر ، عبده رحمه اولوق ، آنک اوزرینه متقدم اولان حکم ایدر . بویله اولنجه عبده رحمت نیل ایدر . زیرا رحمت ده شیئی سابق اولمدی . اثبته بو ، رحمت غضبی سبقت ایتدی) سوزینک معناسیدر . تاکه آکا واصل اولان آنک اوزرینه حکم ایده . زیرا او ، غایتده واقفدر . حاله بکه کلیسی غایه به سالکدر . بنا علیه غایه یه وصول لابددر

اولان فعل کندی استعداد ایلیسی جهله دن . اگر عبد مضطره مجبور ایسه ، بو جبر
هم طرفدن و کل ، بلکه عبدک کندی طرفندن . عبدک استعداد ایلیسی جهتنه
بو استعداد مجعول و مخلوق دکلدر که (بو استعدادی آکا کیم ویرمشدر) سؤالی وارد
اولمز بدیهیدر . اعیانه ثابته نک ثبوتی واستعداد غیر مجعول فیض عزیزیده اشیاء
اعیانی اولمشدر . اولاده مراجعت بویسونه . امدی بو تفصیلات معلوم اولدقدن
صکره اکلاشیلیرکه عبده فعلک عینیتک واقع اولمسی سبیل اولور . ونکه مشیت
عبه قابه اولان عبدک ثابتیتده که فعلک عینی بو محل خاص اولان عبده
ایجاد ایدر . بوجهله اولنجه عبدده صادر اولان فعله باعتباره کوره امرالهیه مخالفت
نسبی اولور . وباعتباره کوره امرالهیه موافقت وطاعت نسبی اولور .

معلوم اولسونکه امرالهی ایکی قسمدر . بری انبیا واولیا وائمهٔ مجتهدینه واسطیله
اولان امر تکلیفی دیکری دخی مشیت الهیه ایله بر شیئک وقوعنه اولان امر تکوینیدر .
عبدک استعداد ایلیسی اولدینه نظراً امر تکوینی ، اگر امر تکلیفیه مخالفت اقتضا
ایدیورسه ، وجود خارجیده محض عبدک مخالفت ظهوره کلیر . فیا عجبا عبدک
کفر ، جهل وعصیانه صادر اولور . زیرا امر تکوینی ایجابی بودر . وآنک غیبتدن بیلیسی استعداد ایله
حقنده بو صورتده ظهوری طلب ایتمشدر . وهمده دخی آنک او صورتده وقوعنی مرادلمشدر .
بلیه اولنجه عبدک استعدادینک اقتضاسنه مخالفت ایده مز . سؤال وجود خارجیده
بعض بو طائفه عبدده کفر وعصیانه صدور بولنده امر تکلیفیه نظراً الله مخالفت ایدی
دیمز . وامر تکوینیه نظراً امرالهیه موافقت واطاعت ایدی دیمز . وبو صورتده
لازم کلن محذور ، عالم ثابتده فعلک وقوعنه کوره ، انجق بو فعله تابع اولور

يسمى موافقة وطاعة لامر الله ويتبعه لسان الحمد والذم على حسب ما يكون]

[بويله اولنجه امر مشيت، حقيقتده آنجق فعلك عيننك ايجادينه توجه ايدر؛ فعل بدنى اوزرنده ظاهر اولان كيمسه نك اوزرينه دكل. شو حالده واقع اولمامسى مستحيل اولور. ولكن بو محل خاصده. امدى بر وقتده آكا، امر الهى يه مخالفت تسميه اولنور. وبر وقتده دخى، امر الهى يه موافقت وطاعت تسميه اولنور. بناءً عليه لسان حمد وذم، واقع اولان شى حسبيله، فعله تابع اولور.]

يعنى امر مشيت حقيقتده كندوسندن فعل صادر اولان كيمسه نك اوزرينه دكل، او كيمسه دن صادر اولان فعلك عيننك ايجادينه توجه ايدر. زيرا بر شيئك وجودى وعدمى مشيتك قوت وسلطنتى تحتنده در. آنك قدرتنك خارجنده هيچ بر شيئك وقوعى ممكن دكلدر. معلوم اولسوكه مشيت مرتبهٔ احديتده ذاتك ظهوره اولان خواهشندن عبارتدر. ايشته بو مشيت حسبيله ذات، كندينه تجلى ايتدكده ذاتنده بالقوه مندمج اولان نسبك صورتلرى، آنك علمنده پيدا اولور. وبو صور نسبيه يه اعيان ثابته تسميه اولنور. واعيان ثابته، حين ثبوتلرنده حقك نه صورتله معلومى اولديلرسه، ارادهٔ الهيه دخى، وجود خارجيده، آنلرك او صورتلرله ظاهر اولمالرينه تعلق ايدر. شو حالده علم، معلوم اولان اعيان ثابته يه واراده دخى علمه وبونلرك جملهسى ده مشيته تابع اولورلر. وما دام كه ايجاد واعدام انجق مشيتك حكميله واقع اولمقدر. بو تقديرده مشيت بالطبع عبددن صادر اولان فعلك عيننك ايجادينه توجه ايدر. يوقسه كندوسندن فعل صادر اولان عبد اوزرينه توجه ايتمز. زيرا جبر يوقدر. بلكه عبدك ايكى الى اوزرنده ظاهر

بيا اولور. وآنده صكره، اوامرنك ايجادينه اراده الهيه تعلق ايدر. ثم حق تعالى بيورور (انما قولنا لشئ اذا اردناه ان نقول له كن فيكون) بو آيت كريمه ايله بيانه بيورديغى حقايقه وبحث تكوين نصوص جليه تفصيل اولنمشدر. بو بحث غايت دقيقدر. اى تأمل ايدن لازمدر. بو ايضاحاتدن آكلاشيلديغى اوزره مشيت سلطنت، قوت وقدرتى بيلدرن الشيخ بونينك ابو طالب مكى قدس الله سره مفتخرى مشيت عرش ذات قيلدى. ابو طالب مكى مفتخرى اعاظم محققيندن بر ذات شريفدر. ترجمه حالنه مولانا جامى مفتخرينك نفحات الانس ايله مفتخرى اعاظم محققيندن بر ذات شريفدر. ترجمه حالنه مولانا جامى مفتخرينك نفحات الانس ايله فريد الدين عطار مفتخرينك تذكرة الاولياسنده مفصل بحث بولورسكز. مشيت عرش ذات اولماسنك يني بولورسكز مشيت، ذاتنده طولايى بر حكم صاحبيدر. ومشيت عرش ذات اولماسنه جامع اولمغله بر شئ موجود وبر شئ معدوم اولماسنه اقتضا ايدر. بناء عليه مشيت سلطنت وقوت تحتنده در. سوكرى شرعك وجودى يعنى ايجاد واعدام مشيت سلطنت وقوت تحتنده در. شريعت مشيت حكيمه اولديغى كبى شريعت مخالفت وجودى دخى بر مشيت حكيمه در. وشريعت انبيا عليهم السلام واسطه سيله اولنمشدر. (كن) قوليله واقع اولمسى امر يعنى امر تكوينى دكلدر. بناء عليه نماز قيلمه واروجه طوتمه كبى انبيا واسطه سيله كلمه امر مشيت جريتنده واقع اولمشدر. امراولمغله يعنى امر تكوينى اولمغله بيلور. ومخالفت وقوعنده ده آكا معصيت اولمغله يعنى امر تشريعى، بو امره مخالفت اولمغله بيلور. ومخالفت وقوعنده ده آكا معصيت تسميه اولنور. بناء عليه امر تشريعيه محل، مشيت جريتنده واقع اولمز ايدى. يعنى بر شئ مشيت جريتنده واقع اولمز باطنده مخالفته محالجه اولمغله ايدى. يعنى الله تعالينك مشيت جريتنده واقع اولمز باطنده مخالفته محالجه اولمغله ايدى. بناء عليه الله تعالى امر مخالفت اولمز. امر مخالفت، آنجق انبيا بركيسه الله تعالى مخالفته ايده جز. بناء عليه الله تعالى امر مخالفت، آنجق انبيا بركيسه الله تعالى مخالفته ايده جز. بناء عليه الله تعالى امر مخالفت، آنجق انبيا واسطه سيله كلمه امر ده واقع اولدى. بو بحث، علم وعلم ده ايجاب در. آى آكلاديغى كلمه امر ده واقع اولدى. بو بحث، علم وعلم ده ايجاب در. آى آكلاديغى

[وعلى الحقيقة فالامر المشيئة انما يتوجه على ايجاد عين الفعل لا على من ظهر على يديه
فيستحيل ان لا يكون وتكلم فى هذا المحل الخاص فوقتا يسمى به مخالفة لامر الله ووقتا

تقتضي الحكم فلا يقع في الوجود شيء ولا يرتفع عنه خارجاً عن المشيئة فان الامر الالهي
اذا خولف هنا بالمسمى معصية فليس الا الامر بالواسطة لا الامر التكويني فما خالف
الله احد قط في جميع ما يفعله من حيث الامر المشيئة فوقعت المخالفة من حيث
امر الواسطة فافهم]

[امدی مشیتك سلطنتی بیوکدر و بونك ایچون ابو طالب مکی آنی عرش ذات قیلدی
زیرا او ، لذاتها حکمی مقتضیدر . بنا بر علیه وجودده مشیتدن خارج هر ایکی برشی واقع
اولماز وآندن برشی مرتفع اولماز . شو حالده بو اراده معصیتله مسمی اولان شیله امر الهی یه
مخالفت اولندقده آنجق واسطه ایله اولان امردر ؛ امر تکوینی دکلدر . بنا بر علیه بر کیمسه
امر مشیت حیثیتندن واقع اولان آنك جمیع فعلنده ، اصلا الله تعالی یه مخالفت ایتمدی
بو یله اولنجه مخالفت ، امر واسطه حیثیتندن واقع اولدی . أی آکلا .]

معلوم اولسون که (مشیت) لغتده خواهش ، ایستك و اراده معناسنه در . فقط
مشیت ایله اراده آره سنده ، محققین اصطلاحنجه فرق واردر . شو جهتله مشیت حق ،
ازلی و ابدیدر . وآنك منشأی ذاتدر . واو ، بر معدومك ایجادینه ویا بر موجودك
انعدامنه تعلق ایدن خواهشدر . اراده ایسه ، نیه خواهش ذاتدر ؛ فقط بر معدومك
ایجادینه تعلق ایدن خواهشدر . شو حالده مشیت ، اراده دن اعم اولور . یعنی هر اراده
مشیتدر ؛ فقط هر مشیت اراده دکلدر . وذات حقه منسوب اولان خواهشك معناسی ،
ذات حقك کندی ذاتنه تجلیسنه ، ذاتك خواهشیدر . بنا بر علیه بو طلبك منشأی
ذاتدر ، اسما وصفات دکلدر . زیرا ذات صرف مرتبه سنده اسما وصفات
یوقدر که منشأ طلب وخواهش اوله بیلسونلر . آنلر آنجق بو تجلی ذاتی ایله علم حقده

واله ، اله واحددر . بنا عليه نفس امرده آنجق اللهك حكمى نافذدر . چونكه
عالمده واقع اولان امر ، اعيان كونيه دن هر برينك حقيقتى اولان عين ثابته سنك
لسان استعداد ايله حضرته طلب ايتديكى حال نه ايسه ، آنك اوزرينه تعلق ايدن مشيت الهيه
حكمنجه در . اعيان ثابته نك علم الهيده صورت ثبوتى واستعداد بحثلرى فص عزيريده
تفصيل اولنمشدر . واقعاً شرعك تقريرى دخى مشيت الهيه دن واقع اولمشدر . فقط
عالمده واقع اولان امرك كافه سى ، شرع مقرر حكمى اوزرينه دكلدر . زيرا عالمده
شرع ايله عمل ايتميانلر ، عمل ايدنلردن دها چوقدر . بنا عليه مشيت الهيه شرعى
نصل تقرير ايتمش ايسه ، مخالف شرع اولان امورى دخى اويله جه تقرير ايتمشدر .
زيرا عالمده جريان ايدن احكام ، آنجق حقك حكميدر . آنك ديله ديكى شى البته واقع
اولور ؛ ديله مديكى شيئك وقوعى ممكن دكلدر . البته بونك ايچون خاصةً شرعك
تقريرى نافذ اولدى يعنى (شرع عالمده موضوعدر) حكم خصوصى نافذ اولدى ؛
يوقسه ، (موضوع اولان شرع ايله ، آكا مخالفت ايدنلرك عمل ايتمسى قطعياً مراد اولنمشدر)
حكم عمومى نافذ اولمادى . اكر بويله حكم عمومى اولسه ايدى ؛ حكم شرعه كيمسه مخالفت
ايده مز ايدى . زيرا شرع حقنده آنجق تقرير واردر . شرعك كتردكى شيله
عمل ايتمك بهمه حال مقرر دكلدر . آنك ايچون رسوللر آنجق تبليغه مأموردر (ما على الرسول
الا البلاغ) وشرع امر تكليفى در ؛ امر ارادى دكلدر . وامر تكليفى ايله امر ارادى
بحثلرى فص يعقوبيده مرور ايتدى .

[فالمشيئة سلطانها عظيم ولهذا جعلها ابو طالب المكى عرش الذات لانها لذاتها

اربابه عقده وارد اولمشدر . اگر برسی اعتقاداً دیایکه (سیف ایله تصرف قیام ایدن کیسه ده حکم الهیه اخذ ایده جك قدرتی مضبوط و نباید مقام کشف بولندیغی آکا خبر ویلم) حضرت شیخ رضی الله عنه بو سؤال عقده رضی جواباً بیورلرکه واقعا بویله دیه ، بو مقام کشف دکلدر ؛ فقط حکم شریعتك انفاذینه سعی ایدن اجرای عدالت ایدر ، او صاحب سیف اولدیغی کیسه رضی امر عدالتده ، خلیفة الله امری سیف ایله تنفیذ اولدیغی ایچین قتلی عقده کی حکم ، اویله براعتقاده انعقاد ایدرکه او اعتقاد رضی ایله الهیه تحمل اولنه بیلیر . واقعا حکم رضی هو تعالی حضرتلرینك (لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا) یعنی (اگر یرده وکرکده الهلر بولنه ایدی ؛ آلتی فساده واریردی) کلام شریفلرینه بنا بیورولمشدر . اگر بو تحمل اولنه الهیه انعقاد ایتمیه اولسه لر بیله ، آنلرك بو اعتقادلرینه هیچ وقت حکم اولنه مساعده اولورایدی . زیرا مادامکه آنلرده داعیه تصرف واردر . البته اختلاف ظاهر ایدر . وبز بیلیورزکه اگر بو تحمل اولنه الهیه تقدیراً اختلاف وقوعیله ، البته ایکیدن زیاده حکم نافذ اولور . زیرا اختلاف ظاهری تقدیرنده هر ایکیسی بیکدیکرینه قارشی کلدیکی قوتلرینی استعمال ایتمکله وقوعبولن حدودی رضی بیکدیکرینه آیرلمیه اولدقده بو حدود قوتلرینی دوام ایده مجادلات نتیجه سنده برینك غالب دیکری مغلوب اولمه لازم کلیر ونتیجه ده غالب کلمه الهیه حکمی نافذ اولور . شو حالده ایکی الهیه حکمی نافذ اولنه هیچ ایسه ، حقیقتده الهه اولنه اولور ، و مغلوب اولنه حکمی نافذ اولمیه ایسه ، آیرنه الهه دکلدر . وبز بوکونه بو اصلك حکمنه بیلمیه آکلیورزکه ، الیوم عالمده ، هر نقدر شرع شریفه بوکونه بو اصلك حکمنه بیلمیه اطاعه مغایر برطاقم احوال جریانه اتیکده ایسه ده ، اوعالمك هیئت مجموعه سنده نافذ اولنه هر بر حکم نیه محققه الهیه حکمیدر . زیرا الوهیت مرتبه واحده

چونکه عاطفه واقع اولمامش ، شبهه الهیه حکمی اولمامشدر . ◎ نقدیر / تقدیری شبهه به واقع اولدیغی ایچون ، شرع مقدسه حکمی اولمامشدر . وبونک ایچون خاصة شرعك تقدیری نافذ اولدی . زیرا شبهه ایچون ، شرع حقنده آنجق تقدیر واردر . شرعك کندیکی شبهه محل یوقدر .]

یعنی برکیسه اعتاض ایدوب دیسه که (برعصره اهل کشف اولنلرك تقدیری کویلیور . بونلر حکمی الهیدن اخذ ایتکله کلمشلردر ، دیو بر خلیفه در . یعنی ظاهرده خلیفه رسول الله یاخود خلیفة الله - حال بوکه صلی الله علیه وسلم افندمز ، « ابن خلیفه یه . بعث اولندیغی وقت آلمزدم برینی قتل ایدیکز » بیورمشلر . بوندن زمانه واحدایچنده بعض ایدوب اجرای خلافت ایدن خلفای راشدین رضی الله عنهم بو اعتاض مقدره جواباً بیورملرکه بو حدیث شریف صاحب سیف اولمق خلافت ظاهره ایله باقی حقنده در . زیرا صاحب سیف اولمق ایکی خلیفه ظهور ایتدیکی وقت ، آرالرنده اختلاف ظهور ندن طولایی ، بیناس سفك دماء واقع اولور وعباد الله بینی سبب اولدیغندن حکمت امور ی فاسد ایدر .

بیت

دو شهر یکوی یا تو بتابی یا من . کاشفة بود کار ولایت بدو تن

ترجمه

شهر ایچنده یا بکلدیکم یاسن اولمالیدر ؛ یا بن . زیرا ایکی حکمدار ایچون ولایتك ایشی شوش اولور .

بناء علیه ظهور ایدن ایکنجی خلیفه نك قتلی لازم کلیر . آنجق آخر آیه لرنده اشاره ایتدیکمز وجهله ، بو اعتقادی مقبول دکلدر . چونکه ◎ ایکیسنده برمکلفه تعرض قیام ایده جکلرندن ، دائما اختلاف ظهوری طبیعیدر . حال بوکه خلافت معنویه ایجاب ایدر . آنجق سیف ایله ظاهر اولدیغندن بقدرلری حائزه ، فساد امنه احتمال یوقدر . بو سببله امر قتل آنجق خلافت ظاهره

وهو خليفة - رسول الله ان عدل فمن حكم الاصل الذى به تحيل وجود الوهيه ولو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا/ وان انتفيا فنحن نعلم انهما لو اختلفا تقديراً لنفذ الحكم احدهما فالناقذ الحكم هو الاله على الحقيقة والذى لم ينفذ حكمه ليس باله ومن هنا نعلم ان كل حكم ينفذ اليوم فى العالم انه حكم الله وان خالف الحكم المقرر فى الظاهر المسمى شرعا اذ لا ينفذ الا حكم الله فى نفس الامر لان الامر الواقع فى العالم انما هو على حكم المشيئة الالهية لا على الحكم الشرع المقرر وان كان تقريره من المشيئة ولذلك نفذ تقريره خاصة فان المشيئة ليس لها فيه الا التقرير لا العمل بما جاء به]

[وعليه الصلوة والسلام انذرنى (اذا بويع الخليفتان فاقتلوا الاخر منهما) يعنى (ايكى خليفه يه بيعت اولنديغى وقت آنلرده دیگرینى قتل ايدیكز) قوله كليمز بو ، كذلك ايجوبه قبليمز اولمق خلافتك ظاهره عقده در . وهر نقده انعقاد ايتمك لازم ، خلافت معنويه خلافت اولديغى ، البته ايكيسنده برينك قتلى لازم . زيرا خلافت معنويه ده قتل يوقدر . وقتل آنجق خلافت ظاهره عقده كلدى وهر نقده بو خليفه ده ، بو مقام بوجهايله ده ، اكر عدالت ايدر ، او خليفة رسول الله . امدى اهل الله حكمندنكه آنكله ايكى الهك وجودى تحيل اولور . حال بوكه (لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا ولو انتفيا يعنى (وهر نقده انعقاد ايتمك لازم ، اكر برده وكوكم ، الهده باشقه الهك اولسايدى زمين وآسمانه فساد واريردى) بويله اولنجه بز بيليرزكه اكر ايكيسى تقديراً اختلاف وتشتت ، البته آنلرده برينك حكمى نافذ اولوايدى . فاذ عجز حكم نافذ اولان حقيقتده الهدر . وحكمى نافذ اولمايانه ، اله دكلدر . وبز بوراده بيليرزكه بوكونه عالمده نافذ اولان هر بر حكم محققه الهك حكمدر ؛ هر نقده شرع دينيله ظاهرده مقرر حكم مخالف اولورسه ده . زيرا نفس امرده آنجق الهك حكمى نافذ در .

شيخ بوسبعه مخالف حكم واقع اولور . وبوكا عيسى عليه السلام ده دخى واقع اولور . زيرا عيسى عليه السلام آخر زمانده نزول ايدنجى دقتده ، ائمه دن اجتهاد ايتمش اولدقلرى بر حيوانى قالديرور . نه يازيق عيسى عليه السلام ، بوكى احكام كتبه يى قالديرمقله ، يعنى عليه السلام كلدى ديانه سعادتنده ، نصل بر حيوانه مشروع اولمش حرمتى ازاله ايدر ، اوحيوانه مشروع حرمتى تجديد ايدر . وآنده اول ظهور ايده جك اولان حضرت مهدى دخى بلاد مذاهب اربعه يى رفع ايدوب وديانتى حكم ايده جكدر . آنك ايجون حضرت مهدى يه مخالف اولانلرك بيك دوغى علماء ظاهر دندر . اهل كشف اولان اولياء ايله اوحضرته تابع اولانلر مصطفيه نازل اولان بر حكم ايله ائمه دن احدكى تعارض ايدرسه ، بو احكام متعارضه دن رفعى اولى بالطريقدر . زيرا بو اختلاف باقيلنجه حرمتى قطعيه ده معلوم اولوركه ، اكر اساسنده اختلاف اولنان مسئله حقنده وحى نازل اولمايدى ؛ وجوه مختلفه دن برى ايله نازل اولمايدى واو وجه واحده دخى ، حكم الهى اولوردى و حكم الهيه غيرى اولديغى وجهله ظاهر اولنجه ائمه دن اجتهاد ايتمه ايسه ده ، اوشرع تقدير بوامتده خرجك رفعى وحكمك كيتلمسى ايجوندر . زيرا ائمه نك احكام مختلفه سى اصل ، احكام بعض مسائده حكم ايجون تعجيل جكدر ايدى . نه كم حق تعالى بيورر (يريدالله بكم اليسر ولايريد بكم العسر) يعنى الله تعالى سزه قولايجه مراد ايدر وسزه كوجلك مراد ايتمز) ائمه بوسبعه طوردى مجتهد اجتهاد ايتمه خطا ايدرسه ده ، يه كندوسنه بر ثواب يازيلور .

[واما قوله عليه السلام (اذا بويع الخليفتان فاقتلوا الآخر) وفى رواية منهما هذا فى الخلافة الظاهرة التى لها السيف وان اتفقا فلابد من قتل احدهما بخلاف الخلافة المعنوية فان لاقتل فيها وانما جاء القتل فى الخلافة الظاهرة وان لم يكن لذلك الخليفة هذا المقام

ایکی حکمدر. و ائمهٔ مجتهدین هر ایکی قول حقنده ده دلیل اقامه بیورلر. فقط صلی الله
علیه وسلم افندمزک بو خصوصده کی عمل قطعیلری نه ایدی. ایشته بو جهت خلیفه یه علی طریق الکشف
معلوم اولدقده اجتهاد ایله تقرر ایدن بو شرع اوزرینه بر حکمی زیاده ایدر ویا آندن
بر حکمی تنقیص ایلر. خلیفه، بعضاً بر مسئله ده حکم ایدرکه او حکم بر حدیثه
مخالف اولور. و بو حکمی کورن اهل حجاب، («موردنصده اجتهاده مساغ یوقدر»
حال بوکه بو ذات حدیث موجود ایکن بو مسئله ده اجتهاد ایتدی بنا علیه بو حکم باطلدر)
دیه ادعایه قیام ایدرلر. و آنلر خلیفه یی نص مواجهه سنده اجتهاد ایتدی تخیل ایدرلر
بو ایسه، آنلرک تخیل ایتدکلری کبی دکلدر. بلکه بو حدیثک صلی الله علیه وسلمدن صدوری
بو امام عندنده کشف جهتندن ثابت اولمامشدر ده، آنک ایچون بو جهته حکم ایتمشدر.
و اگر کشف جهتندن او حدیثک نبی علیه السلامه نسبتی آنک عندنده ثابت اولسه ایدی، البته بو حدیث
شریف موجبنجه حکم ایدر. و نص موجود ایکن بالطبع او مسئله ده اجتهاد ایتمزدی. اگر
اعتراضاً دینه جک اولورکه (امام عندنده ثابت اولمیان حدیث، صلی الله علیه وسلمه
وارنجه قدر رجل عدلدن رجل عدله انتقال ایتمک صورتیله بزه واصل اولمشدر. بوکا
عدم اعتماد نصل جائز اولور؟) حضرت شیخ رضی الله عنه بو اعتراضه جواباً بیورلرکه
او رجل عدل وهمدن و معنایه انتقالدن معصوم دکلدر. یعنی رجل عدل بر حدیثی
نقل ایدرکن او کلامده توهم ایتدیکی بر معنایی افاده یه سعی ایدر. بوندن کندیسنک
بیله خبری اولماز. حدیث صاف نقل ایتدیکنی ظن ایدر. بو حال امور عادیه ده
دائما بزم باشمزده در. مثلا بریسی بر سوز سویلر. آرادن خیلی وقت کچر. بز او سوزی
دیکر بر کیمسه یه نقل ایدرکن توهم ایتدیکمز معنا وجهله افاده ایدرز. حال بوکه قائلک
مرادی بزم افاده ایتدیکمز معنی دکلدر. ایشته خلیفه دن هر کسک نص ظن ایتدیکی

یعنی الله تعالیٰ نے عیسیٰ علیہ السلام کو بھی ویسا ہی پیدا کیا جیسا آدم کو پیدا کیا۔ ایک اور
عیسیٰ علیہ السلام کا قصہ سنئے واقع ہوا ہے۔ جناب شیخ رحمۃ اللہ عیسیٰ علیہ السلام اور ہود
آدم سنے کی ماجرائی تصریح ایتیب بایلہ الله تعالیٰ حضرتلرینک کتاب عزیزنده بوقدر
بزه اخبار ایتدکلری بیانه ایله اکتفا بیوردی۔ زیرا بو بابده که اخبارات قرآنیه تفسیرنده
اقوال مختلف وارد۔ و حضرت ابن عباس و طلحة ابن علی رضی الله عنهما (ما جعلنا لبشر
من قبلك الخلد) آیت کریمه سی حقنده (الی متوفیك) و (فلما توفیتنی) آیت کریمه لرینک
وفات ایله تفسیر ایلیه مشاردر۔ و اعتقاد نصاری رفع بونلاردن زیاده در۔ والله اعلم بالصواب
و بو بابده کی تفصیلات فص عیسویه مروردر ایتدی۔
وقتاکه عیسیٰ علیه السلام یول اولدی؟ یا موسیٰ علیه السلام شریعتی مقرراولدقدن برحکمی
آکسیلتکله و یا خود او شریعتلرینه برحکمی زیاده ایتمک صورتیله حکمنده زیادتی
قبول ایتدی۔ زیرا مقرراولدقدن برحکمی آکسیلتمک رفع/نسخ زیاده یی قبول ایتمکدر۔ چونکه
بوحکم رفعی یکی برحکمدر۔ فقط خلیفه بویله یاپامادی۔ او صلی الله علیه وسلم شرعی
اولدینه برحکم زیاده ایده بیلیر و نه ده او شریعتدن برحکم آکسیلته بیلیر۔ زیرا
او شریعت صلی الله علیه وسلم اخذ ایله علی طریقه الله فرض واردالمشدر۔ وفات ایدنجه
خلیفه، یول گلدکه بو شریعت اولدینه برشی زیاده ایتسون و یا آکسیلتسون برحکم
آکسیلتسون۔ خلیفه، ائمه نك اجتهادی ایله تقید ایدیه، شرع یولی اولدینه برحکمی
زیاده و یا آکسیلتمه برحکم نقض ایده بیلیر مثلا مسافر حاکم امام شافعی حضرتلرینه
گوره آبدست بوزیلور امام اعظم حضرتلرینه گوره بوزیلماز۔ حال بوکه آیت کریمه ده
(او لمستم النساء) نصی وارد المشدر۔ بو شرع یولدر۔ فقط بوندهکی حکم اجتهادی
ایله تقید ایتمشدر۔ آبدست مسافر ایله بوزیلمسی و بوزیلمیی بیلدیکمز جهتله فقط اولدینه

المقرر فيبيه برفعه صورة الحمه المشروع الذى كان عليه عليه السلام ولاسيما اذا تعارضت احكام الائمة فى النازلة الواحدة فيعلم قطعاً انه لو نزل وحى لنزل باحد الوجوه فذلك هو الحكم الالهى وما عداه وان قرره الحمه فهو شرع تقرير لرفع الحرج عن هذه الامة واتباع الحكم فيلر]

[امدى كتاب عزيزنده الله تعالينك آنده وآنزل دده بزه اخبار ايدكى شى آنك قصه سنده واقع اولدى . بيم اولنجه وقتاكه يسول اولدى ؟ يا مقرر اولمه حكمى نقص ايتمكله ويا خود بر حكمى زياده ايتمكله ، زياده مى قبول ايدى ؟ زيا نقص ، بلاشك بر حكمك زياده كيدير حال بوكه خلافت ايجون بولكونه بومنصب يوقدر . وحضرت صلى الله عليه وسلم مشافهه اولديغى شرع اوزرينه دكل ، آنجق اجتهاد ايله تقرر ايدن شرع اوزرينه نقص وزياده ايلر امدى بعضا خليفه ده ، حكمده برحديثه مخالف اولمه شى ظاهر اولور . نابجا آنك اجتهاد ده اولديغى تخيل اولنور . حال بوكه بويله دكلدر . وآنجق بوامر عظيمده ، اوجهه ، كشف جريمه بنيدن ثابت اولمادى واكر ثابت اولسايدى ؟ آنكله حكم ايدردى وهرنقدر آنك حقنده طريقه ، عدلدن عدل اولدى ايسه ده ، اوعدل وحكمدن وقضايه نقلدن معصوم دكلدر . امدى بوكونه خليفه ده بوندن مثلى واقع اولور وكذلك عيسى عليه السلام حقنده واقع اولور . زيرا او نزول ايتديكى وقتده ، مقرر اولمه شرع اجتهاد ده بولنمى قالديغى حالده او رفعى ايله يسول عليه السلام ، آنك اوزرينه اولديغى ، حمه مشروع صورتى تبيه ايلر ؛ خصوصيله نازله واحده ده ائمه نك احكامى تعارض ايتدكده ، قطعا معلوم اولوركه اكر وحى نازل اولسايدى ؛ البته وجوهك برى ايله نازل اولورايدى . نابجا بوجهه حكم الهيه وآنك ماعداسى ، هرنقدر حمه آنى تقرير ايتدى ايسه ده ، او ، بوامثاله خرجت فعى وحكمك اتباعى ايجون شرع تقرير در .]

موجود بولنوب ایرده ، آیرقه محکمه لر اوقانونه کچمه حکم ایتمزلر ؛ زیرا افرادك استعدادینه کوره بکی قانونه یاپیلمشدر . واوقانونه متقیدر . اوکی قانونه ایله اصلا مناسبتی قالمامشدر

ایشته بونك کبی نسخ شرایع واحوال یله ، آنجق خلقك استعداداتیله علاقه دار بر کیفیتدر . واما محمدك استعداداتی درجهٔ قصواده واصل اولدیغندن صلی الله علیه وسلم افندمز کندو بکی شریعتی رفع اکمل شرایعدر . وقیامته قدر باقیدر . تا که آنده صکره بحیح بر رسول ظهور ایتمشدر وایتمیه جکدر . واما محمدك استعداداتی درجهٔ فی فیانا سکنهٔ ارضده کویه افطار واخذ لغات شاهدر . زیرا ارضده ساکن اولان اقوامك کافه سی امت محمددر . شوقدر که بعضی امت دعوت وبعضی امت اجابتدر . یعنی بعضی اصلا هیچ قرآن قبول ایتمه دیکی حالده اینجه دعوت ارضده دولانمشدر . وآورو پالیلرك بزامت عجائز دیه رك معقول وکلمه . زیرا شریعت عیسویه شریعت محمدیه ایله منسوخدر . بعضلرك حکومت بکی قانونه تشبث ایتدکلرینه صکره ، بعضی محاکم جزائیه ، بزلرکی قانونه اوزرینه حکم ایدرلر بکی قانونی طانیمیه دیمزلر ؛ دیلرسه آنلرده بوایجاری نفس الامرده باطل اولور

[فکان من فقهه ما اخبرنا الله تعالى في كتابه العزيز عنه وعنهم فلما كان رسولاً قبل الزيادة اما ينقص حكم قد تقرر او زيادة حكم على ان المنقص زيادة حكم بالشك والخلافة اليوم ليس لها هذا المنصب وانما تنقص او تزيد على الشرع الذي قد تقرر بالاجتهاد لا على الشرع الذي شافهه به محمد صلى الله عليه وسلم فقد يظهر من الخليفة ما يخالف حدثاً سالفي الحكم فيتخيل انه من الاجتهاد وليس كذلك وانما هذا الامام لم يثبت عنده من جهة الكشف ذلك الخبر عن النبي ولو ثبت لحكم به وان كان الطريق فيه العدل عن العدل فما هو معصوم من الوهم ولا من النقل على المعنى فمثل هذا يقع من الخليفة اليوم وكذلك يقع من عيسى عليه السلام فانه اذا نزل يرفع كثيراً من شرع الاجتهاد

حال بوکه اوخلیفه ، اگر یول اولدیسی ، احطاسده زیاده یه قبول ایدرایدی ؟ مثلاً عیسه خلیفه یه علم وحکمدن برشی ویرلدیکی وقت ، آنجق خاصةً یولی شریعتی اولنلره برشی ویریلور ؛ آنده فضله برشی ویرلمز . سن عیسی علیه السلام کوریوسیکه ؟ خلیفه یولی تابعدر . آنا مخالف برحکم ایله ظاهر اولماز . دیگر کبی بهودیلر حضرت عیسایه ، شرع موسی علیه السلامی اقامه یه مأمور . بوخلیفه ظن ایدیلر وموسی علیه السلام کتردیکی شریعت اوزره برحکم زیاده ایتمز تخیل ایدیلر اولاً ایمان ایتمدیلر وآنلر نبوتنه اقرار ایلدیلر . چونکه شریعت موسادن بشقه بر شریعتده انبیا بعوث ایدی . عیسی علیه السلامی ده آنلردن بری ظن ایتدیلر . حالبوکه عیسی علیه السلام یولی اولدیغی ، ویولی ایله زیاده یه قبول ایتدیکی ایچون ، وقتاکه شریعت موسی اوزره حکم زیاده ایتدی وحضرت موسادن شریعتنده مقرر قیلمه اولدیغی حکمی نسخ ایتده برحکم زیاده ایتدی . عیسی علیه السلام یهودیلرك کندی حقنده کی اعتقادینه یهودیلر ایله حکم تحمل ایده مدیلر . زیرا عیسی علیه السلام یهودیلرك کندی حقنده کی اعتقادینه مخالف حاله ظاهر اولدی . یهودیلر ایسه حقیقت حالی بیلمیه کلدنده عیسی علیه السلام قتله قیام ایتدیلر . بیلمیورکه عیسی علیه السلام شریعت موسادن ابقا ایتدیکی احطام کندی شریعتی اولدیغی ایچون رکلدر .

شریعتی اولدیغی ایچون . یوخسه موسی علیه السلام

مثال

بالفرض حکومت برتجارت قانوننامه سی نشر ایدر . برمدت اوقانونك احطامیله عمل اولنور . بعده افرادك معلومات تجاریه سی توسع ایدر و حقیقت انکشاف ایده استعدادات تجاریه سی اوقانوننامه احطامندن بعضلرینك نسخی وبعضلرینك ابقاسی وبعضلرینه برطاقم احطام دها وضع ایجاب ایتدیرر . مثلاً حکومت بکیده برتجارت قانوننامه سی یاپمه لزومی حس ایدر . وبو قانوننك صوکنه برماده علاوه ایدوب دیرکه (فعلاً تابعلو تجارت قانوننامه سنك حکمی بوقانوننامه ایله مقید خدر .) هرنقدر بکی قانوننده اسکی قانوننك برطاقم احطامی

بوکون رسول ایله خلافت حقنده بزم دیدیکمز کبی ، محقق او ، موسی اوزرینه زیاده ایتمز .
آکا ایمان ایتدیلر و آکا اقرار ایلدیلر . عیسی علیه السلام رسول اولدیغی ایچون ، وقتا که برحکمی
زیاده ایتدی و یاخود برحکمی نسخ ایلدی که موسی علیه السلام آنی تقریر ایتمش ایدی . بوکا
تحمل ایتمدیلر . زیرا آنک حقنده اعتقادلرینه مخالفت ایلدی و یهودیلر ، امری حقیقتی اوزره
جاهل اولدیلر ؛ بناءً علیه قتلنی طلب ایلدیلر .]

یعنی رسول علیه السلامک اللهدن آلدیغی حکمک عینی ، خلیفه‌نک اللهدن آلماسی ، رسول علیه السلامک
انبیای سالفه‌نک احکامنی اللهدن آلماسنه بکزر . رسولک ، او آلدیغی حکم ، اخذده نصل
مستقل و ظاهرده او شرایع سالفه‌یه موافق ایسه ، خلیفه‌ده اخذده مستقل و ظاهرده اویله‌جه
شریعت محمدیه‌یه موافقدر . شوحالده بز او خلیفه حقنده لسان کشف ایله خلیفة الله و
لسان ظاهر ایله خلیفهٔ رسول اللهدر دیرز . ایشته بونک ایچون رسول علیه السلام ، کندندن
صکره کیمک خلیفه اولدیغنی تعیین ایتمکسزین وفات ایتدی . زیرا رسول علیه السلام ، کندی
امتی ایچنده ، خلافتی ربندن اخذ ایدن کیمسه اولدیغنی بیلیر . بویله اولنجه او خلیفه ظاهرده
رسولک شریعتنه موافقتله برابر ، طوغریدن طوغری‌یه اللهدن اخذ ایلدیکی حکم مشروعده
اللهدن خلیفه اولور . ایشته رسول علیه السلام ، بو دقیقه‌یی بیلدیکی جهتله ، امر خلافتی
حجر و منع ایتمدی و خلافتی ، کندی خلافتنه حصر ایتمدی . بلکه خلافت قاپوسنی آچیق
براقمغله خلافت الهیه‌یه اشارت ایتدی . بناءً علیه الله تعالینک کندی خلقنده بر طاقم
خلفاسی واردر که رسل علیهم السلامک آلدیغی احکامی آنلرک آلدیغی معدندن و منبعدن
آلیرلر و بو اخذ مقامنده ، کندیلرندن اول قائم اولمش اولان رسولک فضلنی عارف اولورلر
چونکه رسول احکامده زیاده‌یی قبول ایدر یعنی کندوسنه کلن شریعتک احکامی ، کندندن
اول کلن رسولک احکام شرعیه‌سندن زیاده اولور ؛ فقط خلیفه حقنده بو وارد دکلدر .
خلیفه‌یه آنجق تابع اولدیغی رسولک احکام شرعیه‌سی وارد اولور او احکامدن زیاده‌یی قبول ایتمز

عنه الواحد ﷺ ولا عيبه لعلمه ان في امته من يأخذ الخلافة

وما نص بخلافة/عن - به فتكون خليفة عن الله تعالى مع المخالفة في الحكم المشروع فلما علم ذلك صلى الله عليه وسلم لم يجز ان يصير فيه خلفاء في خلقه يأخذون من معدن الرسل والرسل ما اخذته الرسل عليهم السلام ويعرفون فضل المتقدم هناك لان الرسول قابل للزيادة وهذا الخليفة ليس بقابل للزيادة التي لو كان الرسول قبلها فلم يعطها من العلم والحكم فيما شرع/للرسول خاصة فهو في الظاهر متبع غير مخالف بخلاف/الرسل الا ترى عيسى عليه السلام لما تخيلت اليهود انه لا يزيد على موسى مثل ما قلناه في الخلافة اليوم مع الرسول آمنوا به واقروه فلما زاد عليهما شيئاً او نسخ حكماً كان قد قرره موسى لكون عيسى يومئذ لم يجعلوا ذلك لانه خالف اعتقادهم فيه وجرت اليهود الامر على ما هو عليه فطلبت قتله

[و - سوى الله ه اخذ ايديكي شيئ عني ، خليفة تك الله ه اخذ ايمني وفي بوج د - شاب عبد بز آنك حضرة / لسانه كشف ايه ، خليفة الله و لسانه ظاهر ايه خليفة رسول الله ويزه وبونده طولايي ، رسول عليه السلام محمد كندي امته خلوقي - بنده اخذ ايده كيمه اولديغي بيلديكي ايجوه ، خلوقه كندسينده بيلمج بركيمه نصل ايتديكي وبركيمه نصيه ايلديكي حال وفات ايلدي . بويله اولنجه حكم مشروعده موافقتله برابر الله تعالى ايله خليفه اولور . امدي وفاتك صلى الله عليه وسلم بوني بيلدي . امري بجه ايتدي . بويله اولنجه ، الله تعالى ايجوه آنك خلقنده خلفا واردر كه رسل عليهم السلام اخذ ايديكي شيئي ، رسول وبيلدك معدنندن آلورلر وبوزده متقدم اولدنك فضلني عارف اولورلر . بزا رسول زياده يه قابلدر . وبو خليفه ، زياده يه قابل دكلدر ؟ اويله كه اكر رسول اولايدي ، آني قبول ايدردي . امدي آما تشريع اولنماسيده ، علم وحكمده ، آنجه خاصة رسول تشريع اولنماسي اعطا اولنور . سن عيسى عليه السلام كورمزمسك ؟ وفاتك بيلمزلر ، تخيل ايدركه

شاه: عیسی امت محمد المجیده اولیای کمل بوحکمت عینی ایله الله‌ده خلیفه اولور. شیخ الاسلام
افندی حضرتلری رسول الله صلی الله علیه وسلم ایجوه ماده واقع اولدیغی کبی اولیای کمل ایجوه ده
ماده اولور. امدی آخر زمانده عیسی علیه السلام نزول ایدوب بالفعل تمامیله شریعت محمدیه
اوزره حکم ایده جک ایسه، او خلیفه دخی اویله جه ظاهراً حکمده شریعت محمدیه یه
موافق حرکت ده حکم ایدر. و آنده رسول علیه السلام تابع اولور. و بو خلیفه طریق
الله تعالیدن (اولئك الذین هدی الله فبهداهم اقتده) قولنجه خاتم اولیا خاتم الانبیا محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم اخذ ایدرك حالده بکزر. زیرا صلی الله علیه وسلم هدایتی الهیه ایله مهتدی
اولان انبیای سابقه نك بو هدایتلرینه اقتدا ایله مأمور اولدی. حال بوکه هدایتی مأخذی
بودر. انبیای سابقه ارهدایتی نزوله اخذ ایتدیکی ایچون صلی الله علیه وسلم دخی اولدیغی اکر
شاه: کمیه انبیای سابقه ایجوه ماده واقع اولان اخذ خلیفه، صلی الله علیه وسلم ایجوه ده ماده
واقع اولور. ایشته اولیای کملك شریعت محمدیه یه موافق اولدیغی طریق الله‌ده اخذ ایتدیکی
حالی بودر. واو خلیفه الله‌ده آلدیغی شیئی بیلدیك خلیفه رسوله تابع کلدی. زیرا بیلدیکی
کبی نفسنه عائد اولان اختصاص الهیه فقط آنجه خلیفه رسوله موافقدر. زیرا رسوله
مخالفی یوقدر. حقیقتده آلدیغی شیئ اختصاص الهیه ایله بیلدیکی ظاهرده رسوله حکم موافق اولان
برحکم، او خلیفه نك تقریراتیدر، نی علیه السلام کلدکده اول کلمه پیغمبرلرك شریعتی، کندی شریعتنده
بزه تقریراتیه سی نزله سنده در. بز انبیای سابقه نك شریعتنه، آنجه پیغمبر صلی الله
علیه وسلم بزه کندی شریعتی حقده سنده تقریر ایتدیکی تابع اولدمه، بوقه بزاو شریعته
پیغمبرلرك غیری اولان بر پیغمبرك شریعتی اولدیغی ایچون تابع اولمادمه.

[وکذلك اخذ الخلیفة عن الله علیه ما اخذه منه الرسول فتقول فیه بما یکشف
خلیفة الله وبما انظر خلیفة رسول الله ولهذا مات رسول الله صلی الله علیه وسلم

بو اینجه لك وجهی بودر که ائمهٔ مجتهدین و اولیای کمل برمسئله ده حکم ایدرلر و بوحکمی رسول صلی الله علیه وسلم شریعتنده آلیرلر بوصورتده آندن رسولدن خبیر اولورلر ؛ زیرا بوحکمی رسول الله حضرتلرندن نقلاً آلدیلر ؛ فقط بوحکمی ایده بیلمك ایچون تحصیل علم لازمدر . حالبوکه علم ظاهر شریعتی باطنجه دقایقیله هرکس تحصیل ایتمکدر . کمل اولیا آیاسنده ، علم ظاهر شریعتنده منجر اولمیان و یالکز خرد ذات وجیه سیله اکتفا ایدن ذوات کرام پك چوقدر . بونلرك بابر برمسئلهٔ شرعیه نك حلی خصوصنده کندیلرینه وارق اولمق مراجعت اولنرسه بو ذوات کرام موافق شرع احمدی اولمه اولنرسه جوابلرینده علمای حنیفه رؤسالری . ازجمله اولیای کرامدن شیبانی رحمة الله علیه حضرتلرینه صورلرکه (برکیسه نك بش وقتی نمازلرینی فوت ایتمکی نمازلرك هنگی وقتده عائد اولدیغنی تخطر ایده مه) اوکیسه نه یاپسون) جواباً بیورلرکه (اوکیسه بش وقتی غفلتله بجنده کچیرمشدر . بش وقتی وجهی قضا ایتمك لازم کلور) وحضرت مولانا رضی الله عنه (فیه ماقیه) نامنده کی اثر عالیلرینده بیورلرکه (شیخ نجم الدین بخاری (قدس سره) صاحب دل پیر و عظیم ایدی منلرلر و اعظم زیارت قصدیله آنك تربه سنه کیدرلر و ایکی دیز اوستی اوطورورلرایدی شیخ امی ایدی آنك لسانندن قرآن و احادیث تفسیرینی دیکله مك ایسترلرایدی اودیه ایدی که (به عربجه بیلمم ؛ سن قرآن و حدیث ترجمه سنی سویله کیز ؛ بنده آنك معناسنی سویلیم) آنلر آیتك ترجمه سنی سویلرلر ؛ اوده آنك تفسیر و تحقیقنه تأویلیه ، (اصطفی صلی الله علیه وسلم ، فلانه مقاصده ایکیه بو آیت کلدی و او مقامك احوالی ایله در) دیه رك ارقاسنه ترجمه سنی و آنك بوللرینی و مقصودینی تفصیلاً بیان ایدرایدی) ایشته کوریلیورکه بوحکمی الله دن اخذ ایدیورلر فقط اخذ ایتمکلری احکام رسول علیه السلام شریعتندن باشقه برشی دکلدر . قرآن قیامته قدر منزلدر . دیمکلریك معناسی بودقیقه یه مستندر .

عبادت اولمق خصوصی سائله ذکر ایتمدی . بلکه اعامه عبادت اولمق اعم مسائله ذکر ایلدی
حالبوکه مقتضای حال جناب داودی باطاعه خلیفه قیلدی ؛ او هم اعامی وظیفه
خلافتی جامعدر . و خلافتی مقتضا نص صریح ایله واردولدیغندن اصلا تردد محل بوقدر
و کلمه خلافت ایله ، آنجق کافه اعمای محیط جامع اولمق (الله) اسمنه مظهریته
اولور . یعنی الله نه استخلاف طریقیله در . زیرا بو اسم جامعدن غیری بولنمامسایله
برینك مظهری اولمق کامل و تصرف تام ظاهر اولماز ؛ آنك تصرفی اوسمك خصوصیتنه
منحصر قالیر . ایشته جناب داودك خلافتی الله نه اولدیغی بیوردی ، الله تعالی آکا
(فاحکم بین الناس بالحق) یعنی (بین الناس جمیع اسمائك اعطائی مقتضیاتیله) بیوردی
و حضرت آدمك خلافتی ایسه ، مقتضای نص صریح واردر . اوسمه اولمق برمرتبه دون واقع
و کلمه ؛ زیرا ملائکه یه خطاباً (به بر یوزنده خلیفه قیلیجم) بیورمسیله
اوهانده تردد واقع اولمیه (عجبا حضرت آدم ، کندنه اول عود طرفندن خلیفه قلنمامی
برینی طرفندن می) یوقسه طوغریدن طوغری یه الله طرفندن می استخلاف اولنمشدر) دیه
مع هذا حضرت آدم یر یوزنده الله نك خلیفه سیدر . آنك تابعیدر . وامر بریه واقعدر
فقط بزم کلامز ، داود علیه السلام حقنده نص صریح ایله خلافتك صریحه قطعیدر
بیانه بجولدیغی ذکر ایتمکدن عبارتدر . یوقسه داود علیه السلام دن باشقه الله یر یوزنده
طوغریدن طوغری یه الله طرفندن استخلاف اولنمامه خلیفه لری واردر . که آنلر پیغمبرلرك عظم
علیهم السلام دن . فقط خاتم انبیا صلی الله علیه وسلم افندمزدن صکره پیغمبر منقطع اولدیغندن
بوکونه خلافت الله نه کمل یوللرندن . زیرا بوکونه امت محمدیه ده ظاهراً
اولیای کمل واقطاب کبار موجود اولمق خلفا ، انجق سیر
ائمه مجتهدین و باطناً اولیای کمل واقطاب کبار موجود اولمق خلفا ، انجق سیر
علیه السلام آنلره شرع ایتمکی شیله حکم ایدر . آنلر حکم شریعتده طیشاری چیقامازلر
آنجق بوداره برابنجه لك وارکه اوراینجه لکی بزم اشاعره اولمق محققینه بیلیر .

ذوقاً وحالاً علم ومرتبه ده

وآنكله تصريح مقتضه در - حال بوكه الله يوزنده ، الله ده خليفه لرى وارده
وآنلره سولمز . وكنه بوكونه خلافته سولمزلرمنده ؛ الله ده وكلده ؛ زيرا
آنلر ، آنجه سولمك آنلره شرع ايتدكي شيله حكم ايدرلر ؛ بو نده طيشاري جيقماز لر
شوقدر - واركه بو اده براينجيلك واردر . آنى آنجه بزم اصاطه بيلير . بوده
رسول عليه السلام ايجون شرع اولنامه سيدر ، آنكله حكم ايتكلرى شيئ اخذ نه در -
بنا عليه رسولده خليفه اولمكيه ، حكمى ، رسول الله صلى الله عليه وسلمده نقل ايله اخذ ايدر -
ياخود اصلى ، كذلك رسول صلى الله عليه وسلمده منقول اولمق اجتهاد ايله آلير وبزم ايجون زده
آنى الله ده اخذ ايدركيه واردر . بعيد اولمز بوحكمك عينى ايله الله ده خليفه اولور .
امدى آنك رسول صلى الله عليه وسلم ايجون ماده اولمسى جائز در ، آنك ايجون ماده اولور
نائب عيناً ، نزول ايدجك حكم ايتدكي وقت عيسى عليه السلام كبى ، ظاهرده حكمده آكا
عدم مخالفتده طوريور مقتضه - والله تعالى (او ابتغا الله تعالى هدايته ايتكلريدر
نائب عين سن آنلرك هدايتده اقتدا ايت) سنه اولمز (اولئك الذين هدى الله فبهداهم
اقتده) قولنده نبى محمد صلى الله عليه وسلم كبيدر - واوخليفه صفتنه اخذ نه عارض
اولديغى شى مقتضه مخالف موافقدر - واو ، آنده ، نبى صلى الله عليه وسلمده يوقدر
تقدم ايدركيه نك شرعنده تقرير ايتدكي شى منزل سنده در . آنى تقرير ايتمكله برابر آنى ،
آنده اول آنك غير نه شرع اولديغى جائز نه وكل ، آنك تقرأى جائز نه تابع اولمه
يعنى حضرت آدمك خلافتى مقتضه نص صريح اولديغى كبى ابراهيم عليه السلامك خلافتى مقتضه در
طاعتده بولمقدر ؛ آنك احامتى تقرير ايتمشدر - واحامت ايله خلافت آره سنده فرق
نسبى - بعضه نه عموم وخصوص مطلقه نسبتى واردر . زيرا هر برخليفه احامتدر - وهر احامت ايله
خليفه وكل ، بلكه بعض احام خليفه اولور - شوحاكم همه تعالى جناب ابراهيم ، خلافتده

فى خلقه بالحكم الالهى فيهم وان كان الامر كذلك وقع ولكن ليس كلامنا الا فى
التنصيص عليه والتصريح به ولله فى الارض خلائف عن الله وهم الرسل واما
الخلافة اليوم فعن الرسل لا عن الله فانهم ما يحكمون الا بما شرع لهم الرسول لا
يخرجون عن ذلك غير ان ههنا دقيقة لا يعلمها الا امثالنا وذلك فى اخذ
ما يحكمون به مما هو شرع للرسول عليه السلام فالخليفة عن الرسول من يأخذ
الحكم بالنقل عنه صلى الله عليه وسلم او بالاجتهاد الذى اصله ايضاً منقول عنه
صلى الله عليه وسلم وفينا من يأخذه عن الله فيكون خليفة عن الله بعين ذلك
الحكم فتكون المادة له من حيث كانت المادة لرسوله صلى الله تعالى عليه وسلم فهو
فى الظاهر متبع لعدم مخالفته فى الحكم كعيسى عليه السلام اذا نزل فحكم وكالنبى
محمد صلى الله عليه وسلم فى قوله اولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده وهو فى حق
ما يعرفه من صورة الاخذ مختص موافق وهو فيه بمنزلة ما قرره النبى صلى الله
عليه وسلم من شرع من تقدم من الرسل بكونه قرره فاتبعناه من حيث تقريره
لا من حيث انه شرع لغيره قبله]

[آندن صكره داود حقنده خلافت ، آنك اختصاصندندر كه حق ، آنى
خليفهٔ حكم قيلدى . بو ايسه ، آنجق اللهدن اولدى . بو ايسه اونجه آكا (فاحكم
بين الناس بالحق) ديدى وآدمك خلافتى بو مرتبه دن واقع اولماز . نا بر عليه آنك
خلافتى ، اللهدن نائب اولوب آنك خلقنده حكم الهى ايله آنلر حقنده حكم ايتمكله
دكل ، بوندن اول مرتبهٔ خلافتده واقع اولان كيمسه يى خالف اولمغله واقع اولور .
هر نقدر امر ، بو ايسه واقع اولدى ايسه ده ، فقط بزم كلاممز ، آنك اوزرينه تنصيص

برامر واقعی کوستره (جاعل) کلمه سی ایله بر فعل تحققی اخاره ایتمز نابغه (بزمنی خلیفه قیلدم) خطابی تحققه ایدن بر فعلی اخاره ایدر. اکر دنیه جك اولورسه که (انی جاعل فی الارض خلیفه) آیت کریمه سنده کی (وعلم آدم الاسماء کلها) و (وقال یاآدم انبئهم باسمائهم) آیتلرینه دیکر آیات متعدده آدم علیه السلام ذکر اولمنی، خلافتك آکا راجع اولدیغنه قرینه دکلمیدر. بوزیرده بوذکر، آدم علیه السلامك بوفضیلتله بیاض اولنماسنه خلیفه نك عینی اولدیغنه دلالت ایتمز؛ زیرا حضرت آکا (یاآدم بزمنی بیوزنده خلیفه ایتدم) بویاردی نابغه داود علیه السلام حقنده نص صریحدر.

شرحاً حضرت مقاتل قولنك اصلی اخبار بوریلدیکی وقت، سن اخبارات حقه، نظر بصیرت وحقیقت جویانه نظر ایله اکر نظر عقل ایله محاکمه ایدرسك اخبارات الهیه ده مقصود اولان معنای طوغری آکلایه یازسك. بوخلافت مسئله سی ابراهیم خلیل علیه السلام حقنده واقع اولمشدر. زیرا حضرت مقاتل آنی حقنده (انی جاعلك للناس اماماً) یعنی (بزمنی ناسه امام قیلدیجی بر) بویوردی (ناسه خلیفه قیلیجی بر) دیمیدی واقعا بزیوزده امامت خلافت معناسنه کلدیکنی بیلیرسك فقط امامت خلافتکی بزیوزده امامت خلافت معناسنه کلدیکنی بیلیرسك، خلافتده عمایت اولنه احتیاج اولمادیغی دکلدر. ایشته حضرت مقاتل ابراهیم علیه السلامی، خلافتده عمایت اولنه احتیاج اولمایان اعظم اسباله ذکر ایتدی؛ امامتده عمایت اولنه اعظم اسباله ذکر ایتدی نابغه آنك خلافت حقنه رضی داود علیه السلامك خلافتی کبی نص صریح بولوقدر.

[ثم فی داود من الاختصاص بالخلافة ان جعله خلیفة حکم ولیس ذلك الا عن الله فقال له فاحکم بین الناس بالحق وخلافة آدم قد لا تکون من هذه المرتبة فتکون خلافته ان یخلف من کان خلیفا قبل ذلك لا انه نائب عن الله

واقعا نه بیلیرز که محققه بوراده اصاست ، خلافتده . دیکه او ، آنی کی دکلدر .
زیرا آنی اساسنک اخصی ایله ذکر ایتدی واو خلافتدر .]

یعنی حق تعالی خلافتنی داود علیه السلام اوزرینه انشا ایتدیکی وقت بیلیردی آکا قاچنجی اده
معامله ایتدیکنی . زیرا حق تعالی کی یاداود بن سنی یر یوزنده خلیفه قیلدم ناصل
آرده سنده حق وعدل ایله حکم ایت هوایه تابع اولما بیلردی که آکا سن طریقه
حقده انحراف ایده جک اولورایدک سنده ایچون خدایه شدید وارد . دیمکدر ده
بو مقابله (الذین یوثقونه دونجی شاشیالم کیبی ایچون ، یعنی حساب اونوتدیکلرینه
طولایی ، خدایه شدید وارد .) طرزنده حق تعالی حضرتلرینه بیان ایلدیکی جوابی داود
علیه السلام قاچنجی جنابه بلکه طرفنده اولدیغنی بیلیردی . زیرا برکیسه یرکسی سوئیه یاپایم
بوله یاپایم دیمک باشقه و سوزنی طوتیاندن سوئیه بوله یاپایم دیمک باشقه در .
واکر سن داود علیه السلام خلافتی حقنده نص وارد اولدیغی کبی آدم علیه السلام حقنده ده نص
وارد اولمشدر . دیه بزم سوزمزه اعتراض ایده جک اولورایسک ، سنک بو اعتراضک وارد
اولماملیدر . زیرا حق تعالی ملائکه یه خطاباً (انی جاعل فی الارض خلیفه) بیوردی (انی جاعل
آدم فی الارض خلیفه) بیورمادی یعنی (یه یر یوزنده خلیفه قیلیجم) دیدی (بن یر یوزنده
آدمی خلیفه قیلیجم) دیمه دی و (جاعل) اسم فاعلدر . هم حال وهم استقباله
دلالت ایدر . نابرین (انی جاعل فی الارض خلیفه) قولی ایشیدلدیکی وقت بجبا حال اولورمه
آرمیدر . یوقسه استقباله کده حمل اولنه خلیفه مصبه دیه دوشونمه یه لزوم واقع اولمز
شو حالده بو نص ایله بابه بویورلمش خلیفه مصبه دکلدر . فقط (یاداود انا جعلناک فی الارض خلیفه)
نصنده ک خلافتک داود علیه السلام مخصوص اولدیغی صریحدر . نابرین (انی جاعل) نصی
داود علیه السلام حقنده کی نص کبی دکلدر . دیکر طرفدن حق تعالی انی جاعل آدم فی الارض
خلیفه) یعنی (یر یوزنده بر آدمی خلیفه قیلیجم) دیمه اولدیغی بیله بوقول (یاداود
انا جعلناک فی الارض خلیفه) قولی کبی اوطانمایی ، زیرا (جعلنا) فعل ماضی صیغه سیله

[ثم تأدب سبحانه معه فقال (ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد بما نسوا يوم الحساب) ولم يقل له فان ضللت عن سبيلي فلك عذاب شديد .

فان قلت وآدم قد نص على خلافته قلنا ما نص مثل التنصيص على داود واما قال (للملائكة اني جاعل في الارض خليفة) ولم يقل اني جاعل آدم في الارض خليفة ولو قال لم يكن مثل قوله جعلناك خليفة في هود داود فان هذا محقق وليس ذلك كذلك وما يدل ذكر آدم في القصة بعد ذلك على انه غير ذلك الخليفة الذي نص الله عليه فاجعل بالك لاختلافات الحق عن عباده اذا اخبر وكذلك في هود ابراهيم الخليل قال اني جاعلك للناس اماما ولم يقل خليفة وان كنا نعلم ان الامامة هنا خلافة ولكن ما هي مثلها لانه ما ذكرها باحد اسمائها وهي الخلافة]

[آندن صكره حق سبحانه آنكله تأدب ايدى . يعنى (الذين يولندن دونمه سائرلرينه كيملر اجمه ، يوم حسابه اونوتدقلرندن طولايى ، عذاب شديد واردر) ديو دى و آنكله (اكر سن بنم يولمدن دونمه سائرلرى كبى سنك اجمه عذاب شديد واردر) ديمدى و اكر سن ، حال بوكه آدمك خلافتى تنصيص اولندى ، ديو ايراد ؟ بز ديرزكه داود عليه السلام تنصيص كبى ، تنصيص اولمادى وآنجق ملائكه يه (محققه به يرلوزنده بر خليفه قيلاجم) ديدى و (يرلوزنده آدمى خليفه قيلاجم) ديمدى واكر ديه ايدى ؛ داود حقنده اولان (بزنى خليفه قيلدمه) قولكى اولمازدى . يعنى بو محققه حال بوكه او ، بونك كبى دكلدر وحقيقه ده بونده صكره آدمك ذكرى ، او ، الله تعالينك نص ايدكى خليفه لكنى اولديغنه دلالت ايتمز . بويله اولنجه عباده نه خبر ويرديكى وقت ، سن قلبكى اخبارات حقه جويز وكذا ابراهيم خليل حقنده (بن سنى ناس امام قيلاجم) ديدى و (سنى ناس خليفه قيلاجم) ديمدى

وقوشتری رضی تسبیح ایدیک که طویلرنک جمله‌سی آنک تسبیحی تکرار ایدرلردی)

و (ولقد آتینا داود فضلاً یا جبال اوبی معه والطیر) یعنی (بز داوده

عنایتمزده فضل ویردک. ای طاغلره وقوشلر آنکله برابر تسبیحی تکرار ایدک دیدک)

بیوردی وهمچنان داود علیه‌السلام (واذکر عبدنا داود ذا الاید) یعنی (قوتلو

صاحبی اولان عبدمز داودی ذکر ایله) و (وآتیناه الحدید) یعنی (بز آکا تمیوری یومشاتدیم)

آیتی کریمه‌لرنده بیان بیوردیغی اوزره ، قوت اعطا ایتدی و آنی قوتلو ایله

وصف ایدی و (وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب) یعنی (بز آکا حکمتی وفصل خطابه

ویردک) آیتی کریمه‌سنده بیان بیوردیغی وجهایله همچنان جناب حق داوده حکمتی یعنی ظاهره

سیاست خلقه وتدبیر مملکت علمنی وباطنده رضی حضایه الهیه ومراتب اسمائیه وکونیه

علمنی اعطا ایتدی و فصل خطاب یعنی حق وباطلی تفریق ایچون هوایه خلعه بنده

واسطه اولمه مرتبه‌سنی ویردی که داود علیه‌السلام حضرتلرینه عرض اولنانه برده‌ایله

بوتک وتوقف فصل ایدی . بو ذکر اولنانه نعمتنه صکره همچنان جناب داوده

ای یوک احسانله و بفضیلک مرتبه‌سنی ویروب (یا داود انا جعلناک خلیفة)

بواحسانه وبو مرتبه‌یه نص قاطع ایله بیان بیوردی وبواحسانه

آیتی کریمه‌سنده بو احسانک وبو مرتبه‌یه تخصیص ایدی وانفاسائر انبیا آنی

درجه‌لرینک کندوسنه مخصوص بولنیغی بو وجهایله تخصیص ایدی وانفاسائر انبیا آنی

رضی خلیفه‌لر مثلو ایدی ؛ فقط همچنان حضرتلری داود علیه‌السلام همقدم یاخود یکی

آنک انبای جنسی اولان انبیادن بعضیلرینک خلافتی بوبله نص صریح ایله بیان بیوردی

وجناب حق بو آیتی کریمه‌ده حضرت داودک خلیفه یعنی وحی الهیه غیری اولمه خلافتنه

خطا ایدنلرینه شیئه تابع اولمامسنی نهی ایدوب الهک بولندیغنه یعنی وحی الهیه وحکمه شاشیرتجغی

بیلدیردی . نیتا بو مسئله یه فقط نظری ایله حکم ایتمک اولور . بوحکم ایله بالجمله

وحی الهی یه نیزه مز . ائمه اهتدا اولنلرینه بو مسئله ده ، مجتهدلرک خطالری ، فقط نظری بیله در

القوه ونعته بها واعطاه الحكمة وفصل الخطاب ثم المنة الكبرى والمكانة الزلفى التى خصه الله بها التنصيص على خلافته ولم يفعل ذلك مع احد من ابناء جنسه وان كان فيهم خلفاء فقال يا داود انا جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله اى عن الطريق الذى اوحى بها الى الرسل]

[بعده داود عليه السلام حقنده على طريق الانعام ، طاغلرك آنكله برابر تسبيح وترجيعنى ، آكا اعطاسى حقنده ديدى . امدى عمللرى آكا مخصوص اولمق ايچون آنك تسبيحندن ناشى تسبيح ايدرلر وقوشلر دخى بونك كبيدر وآكا قوت ويردى وآنى آنكله وصف ايتدى وآكا حكمتى وفصل خطابى ويردى بعده الله تعالينك آنكله آنى تخصيص ايلديكى منت كبرى ومرتبهٔ قربتدركه آنك خلافتنه تنصيصدر . هر نقدر ايچلرنده خلفا واقع اولدى ايسه ده ، ابناء جنسى اولان انبيادن برينه بونى ياپمادى . امدى (يا داود انا جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله) يعنى (اى داود محققه بزسنى يريوزنده خليفه ايتدك تابعيه سنى حق وعدل ايله حكم ايت وهوايه تابع اولمه كه سنى اللهك يولندن يعنى رسوللره آنكله وحى ايتديكم طريقدن اضلال ايدر) ديدى]

حضرت شيخ رضى الله عنه داود عليه السلام حقنده كى انعام وافضال الهيه يى تعداداً بيان بيورركه بالاده ذكر اولنان ايلك نعمتدن صكره حق تعالى حضرتلرى جناب داود حقنده (انا سخرنا الجبال معه يسبحن بالعشى والاشراق والطير محشورة كل له اواب) يعنى (بز طاغلرى آكا تسخير ايتدك كه اقشام ، صباح آنكله برابر تسبيح ايدرلر ايدى

عالمده قطع ايتكين بزه اخبار ايدى ومحمد صلى الله عليه وسلم ايله هم حروف اتصال وهم ده حروف انفصال ايله لتبيه ايتدى . زيرا (ميم) و(ها) حرفلرى مابعدلرينه متصل اولديغيچون بوده (دال) حرفى مابعدينه متصل اولمايان ايكيه هم تقابل آنى كندى ذاتنه وصل وعالمده فصل ايتدى وبو انفصال واتصالده عبادتك اولوالابك حال بينى صلى الله عليه وسلم اخذ مزك اسم شريفنده جمع ايتدى يا يعنى صلى الله عليه وسلم انفصال واتصالى لفظاً ومعناً واقع اولدى فقط داود عليه السلام بوايكى حال بينى معنى طريقيله جمع ايتدى يعنى داود عليه السلام لفظ اسمنده عالمده انقطاعى ظاهر اولديغى حالده اتصالى ظاهر وكلدر . واتصال ايچون (داود) اسمنك دلالت ايتديكى معناده موجوددر . ايشته هو تعالى صلى الله عليه وسلم اسم شريفى خلافت الهيه ده داود عليه السلام اسمنده بواتصال وانفصالى ظاهراً جمع ايتدى . واتصال ايله انفصالك اسم شريف محمديده جمعى ، صلى الله عليه وسلم ايچون داود عليه السلام اوزرينه اختصاصدر يعنى اسم شريفلرينه بو اختصاص ايچون داود عليه السلام ايچون خلافت الهيه ده جزئيه اولمق حالده يعنى لفظ تنبيه اولندى مابعده محمد عليه الصلاة والسلام ايچون اولمق حالده جزئيه يعنى لفظ ومعنا جزئيه تام اولدى وآنك (احمد) اسم شريفى وجهيله . زيرا (الف) و(دال) حروف انفصاليه (ها) و(ميم) حروف اتصاليه مركبدر . ايشته محمد و داود عليهما السلام اسم شريفلرنده واقع اولان بو تنبيه حكمت الهيه نك وجوده لفظاً وكتابةً وعقلاً وحساً واقع اولان شيدن كافه سى حكمت الهيه نك داخل وكلدر . بو معانى عقول نظريه نك مستوردر . فوق آنچه نور الهى ايله نظر ايدنلر ارباب بصيرت مشاهده ايدر .

[ثم قال فى حق داود عليه السلام فيما اعطاه على طريق الانعام عليه ترجيع الجبال معه والتسبيح فتسبيحه ليكون له معجزة وكذلك الطير واعطاه

[فاول نعمة انعم الله بها على داود ان اعطاه اسما ليس فيه حرف من حروف الاتصال فقطعه عن العالم بذلك اخباراً لنا عنه بمجرد هذا الاسم وهي الدال والالف والواو وسمى محمداً بحروف الاتصال والانفصال فوصله به وفصله عن العالم فجمع له بين الحالين في اسمه كما جمع لداود بين الحالين من طريق المعنى ولم يجعل ذلك في اسمه فكان اختصاصاً لمحمد على داود اعني التنبيه عليه باسمه فتم له الامر من جميع جهاته وكذلك في اسمه احمد فهذا من حكمة الله]

[امدی اولکی نعمت که الله تعالی آنکله داوده انعام ایلدی ؛ آکا بر اسم ویردی که آنده حروف اتصالدن بر حرف یوقدر . بناءً علیه آنی عالمدن قطع ایتدی بونکله ، مجرد بو اسم ایله آندن بزه اخباراً . او حروف دخی ، دال والف و واودر . ومحمد صلی الله علیه وسلمی حروف اتصال وانفصال ایله تسمیه ایلدی . بناءً علیه آنی کندینه وصل ایتدی و آنی عالمدن فصل ایلدی . بو حیله اولنجه داود ایچون معنی طریقندن ایکی حال بینی جمع ایتدیکی کبی ، آنک اسمنده ایکی حال بینی جمع ایلدی و داودک اسمنده بونی یاپمادی . شو حالده بو ، داود اوزرینه محمد علیه السلام ایچون اختصاص یعنی آنک اوزرینه اسمیله تنبیه اولدی . امدی آنک ایچون امر ، جمیع جهاتندن تمام اولدی و آنک احمد اسمنده دخی بو حیله در . بناءً علیه بو ، اللهک حکمتندندر]

یعنی حق تعالینک داود علیه السلام احسان ایلدیکی ایلک نعمت ، آنی عالمدن قطع ایلدیکنی مشعر اولمق اوزره حضرت داوده بر اسم ویرمسیدر که بو اسمده حروف اتصالدن بر حرف یوقدر . یعنی (داود) اسمنی تشکیل ایدن (دال) و (الف) و (واو) حرفلری کندیلرندن صکره کلن حرفلره بیتیشمز . ایشته حق تعالی داود علیه السلام مجرد بو اسمی ، ویرمکله

وحق تعالى عتاباً بيورديكه (بو ايكى اوچ آيده آنكله مى الفت ايتدك) آيتنه بو (ليغفر لك الله .. الخ) آيتى كريمه سنده اشارت بيورديغى كناهدن مراد بوكناهدر يعنى سنى الفتله وغيرك الفتينه باك ايتمك وغيردن مستغنى قيلمدر ديمكدر ودرلركه پيغمبر عليه الصلاة والسلام افندمزك استغفارى آيتلرله حاكم حالتنده ايدى وبعضيلرى درلركه بلكه مستقل حاكم آيتلرله حاكمدن استغفار ايدى وبعضيلرى، هرايكى حالده مستغفر ايدى ؛ زيرا آنك نظرى حقه ايدى وسكر وصحو اب ، قاتل تلوين اولمز بندكانه مخصوصدر . اوحضرتك نسبتله نه سكر وناره صحو واردر . امدى مادام كه حقه ناظر ايدى ؛ هرايكى حالده دخى مستغفر ايدى ؛ زيرا بو سكر وصحو ايكى نيكدر اوايسه زلكك اثرنده محو اولديغى وقت هرايكيسنده ده مستغفر اولوب قبضة الهيده بولنوراديدى ديرلر)

والحاصل انبيا عليهم السلام استغفارى ، اهل نفس اولانلرك درجه صاحبلرى كبى حضرت قاضى اولمز استغفار كبى دكلدر . بلكه (حسنات الابرار سيئات المقربين) يعنى (ابرارك حسناتى مقربينك سيئاتيدر) مثلجه كندى مقامهاتك علوسى اقتضاسنجه زلتيه محاولنانه بعضه احوالدده در . آيتك مخرجنك افندمز بو احوالك مخصوصندن سترو غفرى وعداولنديغنه شكراً نفس نفيسنه منتقت ويريلر . بوايسه شكر تكليفى دكل بلكه شكر تبعيدر . فقط انبيايه تابع اولانلرك شكرى عطاياى الهيه قارشى شكر تكليفيدر كه فرضدر . بوشكرى ترك ايدرلرسه فرضى ترك ايتمه اولورلر .

وحق تعالى نوح عليه السلام حقنده دخى (انه كان عبداً شكوراً) يعنى (مخصوص نوح (عم) يله جوده شكرايده بر عبددر) بيوردى وشكر تبعى ، شكر تكليفيدر اعلادر وبو شكر ، ديكرندن آكلدر .

عطا ، انعام و اکرام طریقیله رکلدی . آنده ایچون حق تعالی (ای آل داود ، شکراً عمل ایدکز) بیورمشدر . واقعا انبیا علیهم السلام حقنده کندیلرینه انعام و اکرام ایدیکی عطایا به شکر ایتمکله و شکراً عمل کثیر ایله ایدیلر ، فقط آنلرك بو شکر و عملاری ، حق طرفنده طلب اولندیغی ایچون رکل ایدی بلکه کندیلری طرفنده تبرع ایچون ایدی . نتیجه صلی الله علیه وسلم افندمز (لیغفرلك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) یعنی (الله تعالی سنك کچمش و کله جك کناهلرکی مغفرت ایلسون) آیتی کریمه سی نازل اولدیغی وقت ، مبارك آیاقلری شیشینجیه قدر کیجه وقتی قائم اولدی ، آکا سبب سؤال ایدیلرکه (یارسول الله حق تعالی کچمش و کله جك ذنوبکی مغفرت ایدیکی اخبار ایدیلدیکی حالده نفس نفیسکزه جفا ایدیورسکز ؟) کمال سعادتله بیورمشلرکه (بن عبد شکر ایدن بر قول اولمیم)

مسئله

انبیاده ذنوبدن عصمت شرط دکلدر . مخصوصه صلی الله علیه وسلم حقنده کچمیش ذنبه صار اولماریغی ظاهر در . بونکله برابر آنده اولاً و آخراً نیکی کناهکاری و ایدیکی الله تعالی آنلری مغفرت بیورمش جهتی وعد ایدیکی .

جواب

بو خصوصده اقوال کثیره وارد . حضرت مولانا رضی الله عنه (فیه ما فیه) نامنده کی کتابنده مفصلا بو آیت کریمه نك تفسیر نده بویله بیورمشلر (ایه عطا دیکه مصطفی صلی الله علیه وسلم معاهده سنة الفتح ، واصل اولدیغی وقت که اوائل سابقی عرشه حضرت جبرئیل آشیانه سیدر . بو مقامده رضی مرورا یتمك ایسته دی . حقیقی اولمق حضرت جبرئیل آرزوسنی کری آلدی . حضرت خیر عالم افندمز بیورمشلرکه (ای قرنداشم جبرائیل ، بو کیجه لیك موصفده بنی یالکز می براقیورسك) دیه کلدی

فی نوح انه کان عبداً شکوراً والشکور من عباد الله قلیل]

[وبوکا عمل ایله شکری طلب ایتدکده ، آنی آل داوددن طلب ایتدی وداودک ذکرینه تعرض ایتمدی . تاکه آل ، داوده انعام اولنان شیئه شکر ایده . امدی او ، حق داودده نعمةً وافضالاً عطادر . وآنک آلی حقنده ، طلب معاوضه دن ناشی ، بونک غیری اوزرینه در . بناءً علیه حق تعالی (اعملوا آل داود شکراً وقلیل من عبادی الشکور) یعنی (ای آل داود ، شکراً عمل ایدیکز و بنم شکور اولان عبادم آزدر) بیوردی . واقعا انبیا علیهم السلام ، حقک آنلره انعام ایتدیکی ووهب ایلدیکی شیئه شکر ایتدیلر . بو الله طرفندن طلبدن ناشی واقع اولمادی ، بلکه بونکله کندی نفسلرندن تبرع ایتدیلر . نته کم رسول الله صلی الله علیه وسلم ، الله تعالی آنک کچمش وکلجک اولان کناهنک غفرینه شکراً ، ایکی آیاقلری شیشنجیه قدر قائم اولدی . آکا بونک حقنده دیتلدیکی وقت ، (افلا اکون عبداً شکوراً) یعنی (بن عبد شکور اولمیه یمی) بیوردی ونوح حقنده ده (انه کان عبداً شکوراً) دیدی . حال بوکه اللهک قوللرندن شکور اولان آزدر .]

یعنی حق تعالی داود علیه السلامه اولان عنایت ازلیه سنه مقابل عملی وشکری طلب ایتدیکی وقت ، بو عملی وشکری حضرت داوددن طلب ایتمدی ؛ آل داوددن طلب ایتدی زیرا انبیا علیهم السلام آل واحی یی وقومی آره سنده ، قراکلقده ایقاد اولنان بر سراج منیر کبیدر . سراج منیر ایسه قاراکلقده قالانلر ایچون بر نعمتدر . بناءً علیه شکر ، آندن منور اولانلرک عهده سنه ترتب ایدر . و او سراجی ایقاد ایدنه تشکر ایتمک لازم کلیر . شو حالده داود علیه السلام حقنده کی عطا آکا نعمةً وافضالاً واقع اولمشدر . وآنک آلندن عمل وشکر عوضی طلب اولندیغندن ، آنلر حقنده

ویردیکی عطایایی آنلردن سبق ایدن برخدمت مقابلنده ویرمدیکی کبی ویردکدن صکره دخی آنلردن برخدمت وعوض طلب ایتمز امدی ذات احدیه نک کندی ذاتنه تجلیسی عندنده اولاً انبیانک اعیان ثابته لرنده متصرف اولان اسم، بو اعیان ثابته لرینک مقتضاسی اوزره، صکره ده اعیان خارجیه لرینی ایجاد ایتمکله آنلرده متصرف اولدی. حال بوکه آنلری تولی ایدن وآنلرده متصرف اولان اسم، (وهاب) اسمندن غیری دکلدر. اعیان ثابته وحقک اشبو اعیان ثابته نک طلبلری اوزرینه حکم وقضاسی بحثی فص عزیری اوائلنده مرور ایتدی.

بیت

زهی فضل فیض تو از حد فزون . نگنجد در افضال تو چند وچون
منزه عطایت زشوب غرض . مبرا نوالت زنیل عوض

ترجمه

حددن افزون اولان سنک فیضکک فضلی نه خوشدر. سنک افضالک کمیت وکیفیته صیغماز. عطای الهیک شائبهٔ غرضدن منزه واحسان ربانیک عوضه نائلیتدن مبرادر.

[ولما طلب الشكر على ذلك بالعمل طلبه من آل داود ولم يتعرض لذكر داود ليشكره الآل على ما انعمه على داود فهو في حق داود عطاء نعمة وافضال وفي حق آله على غير ذلك لطلب المعاوضة فقال تعالى اعملوا آل داود شكراً وقليل من عبادي الشكور. وان كانت الانبياء عليهم السلام قد شكروا الله على ما انعم به عليهم ووهبهم فلم يكن ذلك عن طلب من الله بل تبرعوا بذلك من نفوسهم كما قام رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى تورمت قدماه شكراً لما غفر الله ما تقدم من ذنبه وما تأخر فلما قيل له في ذلك قال افلا اكون عبداً شكوراً وقال

[معلوم اولسون که وقتاکه نبوت و رسالت اختصاص الهی اولدی . آندن صوره یعنی نبوت
تشریعیه اکتسابدن برکی یوقدر . الله تعالینک آنده اولان عطایاسی بو قبیلدن سواهب
اولدی که جزا دکلدر . و آنک اوزرینه آندن صوره جزا طلب ایتمز . شاید علیه آنده
اعطای انعام و افضال طریقی اوزره در . بنیه اولنجه (بز آکا اسحق و یعقوبی
وهب ایتدک) دیدی یعنی ابراهیم خلیل علیه السلام . و ایچون مقدمه (بز آکا اهلنی
و آندن برابر آندن مثلنی وهب ایتدک) دیدی و سبب مقدمه رحمتدن (بز آکا رحمتمزدن
برادری هارون نجاولدرحمه بخش ایتدک) دیدی اشاره و ایجاز قدر . امدی آندن اولان
تولی ایده اسم ، احوالینک عموسنده و یاخود آکثر شده ، آندن آخراً رحمتی تولی ایده .
حالبوکه اسم ، آنک وهاب اسمندن غیری دکلدر . و اولو مقدمه (بز داوده عطمرزدن
فضل اعطا ایلدک) دیدی و آکا جزایه مقارنه قیلمدی که آنی آندن طلب ایده .
و بو ذکر ایتدیکی شیئ سنه آکا جزا اولمدی و بر دیکنی اخبار ایتدی .]

یعنی نبوت و رسالت ، هیچ بر عمل مقابلنده قیاسنه اولان عنایتدن عبارتدر .
و نبوت تشریعیه اصلا کسب و سعیله حاصل اولمز . جمله تعالی جمله تزین انبیا علیهم السلام
اولان عطالری ، سعی و عملدن بر مکافاة آندن مقدم بدل اولمق سواهب قبیلندن دکلدر .
و جمله تعالی آنده بخش ایتدیکی نبوت اوزرینه انبیا علیهم السلام دن عمل طلب ایتمز اومرتبه
آنده بر عوض و یاشمز . شمدی نبوت و رسالت انبیا و رسل علیهم السلام و یاسی محض
انعام و افضال طریقیله در . بو آنجق رحمت خاصهٔ ذاتیه در که بو بابده کی ایضاحات
فضلیاینده کچدی واقعا آنلر جمله شکر ایدرلر و جمله عمل ایتملرله فقط بو انعام
و فضل و افضال مقابلنده آنلر دن عوض طلب اولنماز . آنلر بوندن مقصد عبدیتلرینی ظهوره
کتیرمکدر . بنه مقدمه کی عطایای سواهب قبیلندن اولدیغی کبی بالاده ذکر اولنان
اجیره یا یارلر آیات کریمه سنه آیات کریمه ده آکلاشیلدیغی کبی . شاید جمله تعالی انبیا علیهم السلام

سؤال

امر خلافت داود علیہ السلام دہ تمام وسلیمان علیہ السلام دہ بحکم الاشتراک کامل اولنجہ صلی اللہ علیہ وسلم اخذ مزہ امر خلافتدہ نہ قالیر.

جواب وفصل بیتیدہ ایضاح اولونیر

فصل مسئلہ ہتاہ اولہ حکمت فردیہ دہ کوریہ جکی اوزرہ فخر عالم صلی اللہ علیہ وسلم اخذ کافۂ تعیناتک صاحبیدر. وحقیقت محمدیہ سی ایسہ کافۂ تعیناتی وکمالاتی محیطدر. عالمدہ بوکمالاتک کافہ سیلہ ظہوری علی طریق الختم. نابغیہ بالجمع انبیانک کمالاتی، حقیقت محمدیہ مرتبہ سندہ نازل اولور. (وکذلک سائر انبیاء) کزلک داود علیہ السلام دخی اخذ مزہ صاحبیدر اولدیغی وکمالاتی بالجمع کمالاتی جامعدر.

البتہ کمال وجودی، داود علیہ السلام دہ اتم اولدیغہ ظاہر اولدیغی ایچون حضرت شیخ رضی اللہ عنہ حکمت وجودیہ یی کلمۂ داودیہ یہ مختص قیلدی

[اعلم انہ لما کانت النبوۃ والرسالۃ اختصاصاً الہیاً لیس فیہا شیٔ من الاکتساب اعنی نبوۃ التشریع کانت عطایاہ تعالی لہم من ہذا القبیل مواہب لیست جزاء ولا یطلب علیہا منہم جزاء فاعطاؤہ ایاہم علی طریق الانعم والافضال فقال ووہبنا لہ اسحٰق ویعقوب یعنی لابراہیم الخلیل علیہ السلام وقال فی ایوب ووہبنا لہ اہلہ ومثلہم معہم وقال فی حق موسی علیہ السلام ووہبنا لہ من رحمتنا اخاہ ہارون نبیاً الی مثل ذلک فالذی تولاہم اولا ہو الذی تولاہم آخراً فی عمومہم احوالہم اوکرہا ولیس الا اسم الوہاب وقال فی حق داود ولقد آتینا داود منا فضلاً فلم یقرن بہ جزاء یطلبہ منہ ولا اخبر انہ اعطاہ ہذا الذی ذکرہ جزاء]

واطيع محمودة كل له اواب) آيت كريمه سنده بيان بيورلديغي اوزره ، كندينه تسخير ايله خلافت ظاهره ويرن داود عليه السلام اولدي و (وشددنا ملكه واتيناه الحكمة وفصل الخطاب) آيت كريمه سنده بيان بيورلديغي وجهايله ، داود عليه السلامده حكمت ونبوت مجتمع اولدي وحضرت تعالى (يا داود انا جعلناك في الارض خليفة فاحكم بين الناس بالحق) آيت كريمه سنده رضى آلهى استخلاف بلديگى صراحةً بيان ايدى وبو احكام خلافت آلهى محافظه اوزره سليمان عليه السلامده ، بو جهتده اشتراكلرى جهتيله كمال بولدى نته كم حضرت تعالى بيورمش (ولقد آتينا داود وسليمان علماً) و (يا ايها الناس علمنا منطق الطير واوتينا من كل شئ) و (وكلاً آتيناه حكماً وعلماً) احكام خلافتده واقع اولان اشتراكلرندن طولايى هر ايكيسى ده بو نعمته شكراً (الحمد لله الذى فضلنا على كثير من عباده المؤمنين) ديديلر

سؤال

حضرت تعالى حضرتلرينك (واذ قال ربك للملائكة انى جاعل في الارض خليفة) آدم عليه السلام حقنده وكلمديگى

جواب

بو كلام كرك آدم وكرك آدم اولادندن ظهور ايده جك اولان كافه بشر اولور . فقط بالاده بيان اولنديغى اوزره حضرت آدم خلافتك كافه احكامنى ايله ظاهراً جارى نافذ بولنديغى كبى خلافت داود عليه السلامك خلافتنه اشتراكلرى موجود . چونكه ملائكه بو خطاب آلهيه جواباً (اتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء) يعنى (الهى سن يريوزنده فساد ايده وقان دوكن كيسه لى خليفه قيلاجقسين) ديديلر حالبوكه حضرت آدم جهتيله كفار ايده وقان دوكن وجود لرينى ازالة اتيك صورتيله يريوزنده فساد ايتدى . بر ياشنه وقانرينى دوكوب وجود لرينى ازالة اتيك صورتيله يريوزنده فساد ايتدى . داود عليه السلام ايسه بر جوجه كفار قانى دوكدى وجالوتى قتل ايدوب ملكنى افساد ايتدى . شبهه يوقدر كه بو حال ، حضرته نسبتله افساد ايدى ؛ فقط حقيقتده اصلاح ايدى

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة وجودية في كلمة داودية

بو فص كلمة داودية ده اولان حكمت وجوديه بيان نده در.

معلوم اولدوغي اوزره وجود مطلق تنزلات كلاتية اسمائيه سنك ظهوري ايجوندر. وكلاتك اسمائية اليه اتجه جميع اسمانك فعلك ظهوريه مستعد اولمق انسان كامل مرتبه سنه تنزله دائما تعيني اليه متعين اولمغله متوقفدر. زيرا تعيناتدن انسان كبي احسن تقويم اوزره مخلوق اولمق جميع برتبه وجود مرتبه اطيفه متوقفدر. صورت انسانيه جميع اسما احاطه سنك فعلك ظهوريه مساعد اولديغندن طولايي وجود وكلدي. صورت انسانيه ده خلافت الهيه اليه تمام اولور. وبو نوع انسانيده اولمق كندوسنده بوصورت انسانيه ده خلافت الهيه اليه تمام اولور. وبو نوع انسانيده اولمق كندوسنده خلافت ظاهره اولمق آدم عليه السلام ايدي؛ فقط تحت حكمنه داخل اولمق كيسلر، كندي ذريتيندن خلافت ظاهره اولمق قليل الافراد اولديغي ايجوندر، آدم عليه السلام خلافتي، سائر مخلوقاتك اطاعتي وعبادتي اوزره قبيل الافراد اولديغي ايجوندر، آدم عليه السلام خلافتي، سائر مخلوقاتك اطاعتي وعبادتي اوزره بولمسيله برابر بعض احكامي قوه ده قلوب فعلك ظهوره كلدي. زيرا ظهور، نفي بولمسيله آنده كه خلافتك بعض احكامي قوه ده قلوب فعلك ظهوره كلدي. زيرا ظهور، نفي اولمسيله تدريجيدر. ايشته قاعدة تكامل بنا: (التأخر من الرحمن) جريمدر. ايشته قاعدة تكامل بنا: اولمسيله تدريجيدر. ايشته قاعدة تكامل بنا: (التأخر من الرحمن) جريمدر. ايشته قاعدة تكامل بنا: جناب آدمك ذريتي يده دريجي تكثر ايدرك ان اول احكام يكنه، نوع عليه السلام اليه ظاهر اولدي جناب آدمك ذريتي يده دريجي تكثر ايدرك ان اول احكام يكنه، نوع عليه السلام اليه ظاهر اولدي آنده صكره احكام خلافت ظهور واجب طده تدريجاً تزايد ايدرك داود عليه السلام ظهوريله وجودي آنده صكره احكام خلافت ظهور واجب طده تدريجاً تزايد ايدرك داود عليه السلام ظهوريله وجودي ايله تمام اولدي. ايشته بو مناسبتله ﴿انا سخرنا الجبال معه يسبحن بالعشي والاشراق﴾

7696
11- 323

ترتیب اصلی
١٧

فصوص الحکم ترجمه‌سی :
فص داودی . 17
مترجمی : احمد عونی قونوق

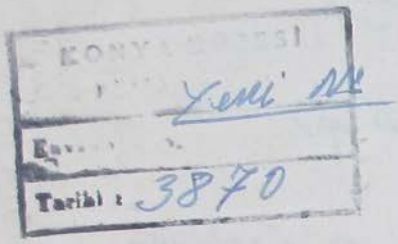

فص داودی - ١٩

Y 6
56

بیت

سر وحدت منطق الطیرست جامی لب ببند . جز سلیمانرا نشاید فهم این اسرار را

ترجمه

ای جامی ، صوص که سر وحدت قوشن دیلیدر . بو اسراری آکلامق سلیماندن غیریسنه لایق دکلدر .

7693
11- 322

Y 6
55

بو افتدا و بیوتلدنه دها کوزل و دها عظیم هنگی اسوه و طریقه وار ...

[ولو بنزها علی المقام السلیمانی علی تمامه لرأیت امرا یهولك الاطلاع علیه فان اکثر علماء هذا الطریقة جهلوا حالة سلیمان و مکانته ولیس الامر کما زعموا]

[واکر بز مقام سلیمانیه تمامی اوزره تنبیه ایده ایدك ؛ سن برامری کورورسك که آنك اوزرینه اطلاع ، سطاحول ویررسی ؛ نیزا بو طریقك اکثر علماسی ، سلیمان علیه السلام حالتنی و مکانتنی جاهل اولدیلر ؛ حال بوکه امر ، آندن یعنی ایتدکلری کبی دکلدر .]

یعنی بز بو فصل منیفده سلیمان علیه السلام حالتی و مکانتنده بر تنبیه بحث ایتدك اکر اوحالدن مقاصی تماملیله ایضاح ایده ایدك مطلع اولدیغك امر ، سطاحیتنه ویررایدی ؛ نیزا علماء ظاهر شو جهله طویسونه ؛ بو طریقه صوفیه علماسندن الجیوشی سلیمان علیه السلام حالتی و مکانتی بیله مدیوره ، آنك رب حضرتی معرفتنه موافق اولمیان سوزلری سویلیور . یعنی جناب سلیمان بقیسه کوندرمکله بابلیلرك باشنده ، اوبر کندی اسمی و بعده اسم الهی ذکر ایتدیکی و (یا ب بطاریلك ویرکه بنده صکره کیده یه اولیه اولمایه) دیو دعا ایتمیوره ، ملك و دنیایی ، ملك آخرتك اوزرینه تقدیم ایتدیکی ظن ایتدیلر ؛ حال بوکه جناب سلیمانه ، اسم جامع اولان اسم جلاله مظهری بولنانه خلیفة الله فی الارض ایدی . رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز (الدنیا لا تزن عند الله جناح بعوضة) یعنی (الله عندنده دنیا ، سیوری سینکك بوقناریجه وزنه اولمقله اولیه دکلدر) بیورمشلر ، جناب سلیمانك بوقدر عظیم برمرتبه یه نائل اولمسنه براز ، اولکی دنیایی طلب ایتمسی ، فضل تجویز اولنور . جزئی برملاحظه بونك بوجه اولدیغنی ادراك ایچون کفایت ایدر . [ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب او القی السمع وهو شهید]

انظر ما جاء في الوظيفة ٢٤ وما يتعلق بها
يتبع صفحة ٢٥

طلبه اولمق امری ، آنك امتنه امر ينك عينيدر ؛ زيرا الله تعالى (البته سزك ايچون رسول الله ده اُسوهٔ حسنه وارد) ديو . وفخر الله ده اولمكه ايچون ، بوتأسيده اعظم . هانكى اسوه وارد .]

جناب شيخ رضى الله عنه ، صلى الله عليه وسلم افندمزك عالم حسى ، عالم خياله الحاقه ايدوب صورتيله تأويل بيورمقلرى وكيفيتى دليل ايله تأييد ايدرك ديرلركه فخر عالم افندمزه سوء تقديم اولدقجه وقت (اللهم بارك لنا فيه وزدنا منه) ديولر ايدى ؛ چونكه سوء صورتى علم ايله تأويل ايتمكلرى وقت باشقه ايچون طلب ايدرلر ايدى ؛ زيرا ازدياد علم طلبه مأمور اولمشلر ايدى ؛ فقط سوء ادبه باشقه ايچون ازدياد علم طلب ايدرلر ايدى ؛ آنده خيرليسنى طلب ايدرلر ايدى وآنده خيرليسى ، معناى علمه دال بر شى تقديم اولندقده آنده خيرليسنى طلب ايدرلر ايدى ، الله تعالى بركمسه يه بر شيئ اولمق سوء ايدى . امدى بالاده ايضاح اولندقجه اوزره ، الله تعالى صوياندن . فقط امر الهيه امر الهيه واقع اولمق طلبى اوزره ، واحيانك صوياندن . فقط امر الهيه واقع اولمق طلبى اوزره ، وبرديكى شيئك حياتى ربيسى صوياندن ؛ اولمقدنبه عبدك خودبخود واقع اولمق طلبى اوزره ، وبرديكى شيئك حياتى ربيسى صوياندن . بونك ايچون شيخ رضى الله عنه بيورمشكه به الهده باخاصه علم حيات ربيسى صوياندن . بونك ايچون شيخ رضى الله عنه بيورمشكه به الهده باخاصه علم حيات ايدرم تا آنك اوعلم ايله محاسبه ايتمز . چونكه الله تعالى پيغمبرنيه علمده زياده يى طلبه امر ايتمشدر . آنك بواسرى ، پيغمبرك امتنه اولمق امر ينك عينيدر ؛ زيرا الله تعالى قرآنده ترجمه (البته سزك ايچون رسول الله ده كوزل وصفيك طريقه وپيرولك وارد) بيورمشدر . بو پيغمبرزك خصالنه اقتدا وآكا پيرو اولدقجه ، بالطبع امر الهى يه تابع اولمه اولورز . شوحالده پيغمبر ازدياد علمى حضرت امريه طلب ايتمه ايدى ؛ علمده زياده يى طلب ايتيكمز وقت ، بزده حضرت امريه طلب ايتمه بولنورز ؛ نايا عبد بولمقلغمزه محاسبه اولنمز . امدى علمك ازدياد طلبنده حضرت پيغمبر اولمق بزه اولمق امرك اولديغنى ، الله تعالينك تعليم بيورديغى كبى ايچون

نجا ـ لطیفك تظائف ایدوب تكثفه تكلنده ، انجادی كبی . بونك وجودی حس ده موجود ومشهود ایسه ده نجا ـ لطیفك اوتكلده تقید و تقیه ایتمه سنده متوصل بر وجود اضافیدر او تقید و تقیه دائی اولنجه ، مطلقیته رجوع ایدر . نتایجه بونك وجودی برضمنك اولوب آنده جلوه گر اولمه حقیقتی نجا ـ لطیفك وجود مطلقیدر . ایشته بوشكل ایله بو عالم كونك ضمنك اولدیغی و حقیقتی جزئیده جمعه اولدیغی آكلایه كلمه ، اسرار طریقتی حائز ، حقیقت حاله واقف اولور . والله سبحانه وتعالی موفق بولنور .

[فكان صلی الله علیه وسلم اذا قدم له لبن قال (اللهم بارك لنا فیه وزدنا منه) لانه كان یراه فی صورة العلم وقد امر بطلب الزیادة من العلم واذا قدم الیه غیر اللبن قال (اللهم بارك لنا فیه واطعمنا خیراً منه) فمن اعطاه الله ما اعطاه سؤال عن امر الهی فان الله لا یحاسبه فی الدار الاخرة ومن اعطاه الله ما اعطاه سؤال عن غیر امر الهی فالامر فیه راجع الی الله ان شاء حاسبه وان لم یحاسبه واجب من الله فی العلم خاصة ان لا یحاسبه به فان امره لنبیه علیه السلام بطلب الزیادة من العلم علیه امره لامته فان الله یقول (لقد كان لكم فی رسول الله اسوة حسنة) وای اسوة اعظم من هذا التاسی بمن عقل عن الله]

[امری صلی الله علیه وسلم حالی بولدیغی كبی آكا سود تقدیم اولنمزدن ، (الهی ، بزم ایچمه آنده بركت قیل و آنده زیاده ایله) دیه ایدی ؛ زیرا محققه آنی علم صورتنده كورور اولدی وحال بوكه علمده زیاده نك طلبی ایله امر اولندی وآكا سودده باشقسی تقدیم اولنمزدن ، (الهی ، بزم ایچمه آنده بركت قیل و بزی آنده خیر لیله اطعم ایله) دیه ایدی . امری الله تعالی ، الهی ، بزم ایچمه آنده بركت قیل و بزی آنده خیر لیله اطعم ایله) دیه ایدی . امری الله تعالی ، الهی ، امر الهی ایله سؤال سبیله ویرسه ، محققه الله تعالی آنی دار آخرته بركیمه یه ویردیكی شیئ ، امر الهی ایله سؤال سبیله ویرسه ، محققه الله تعالی بركیمه یه ویردیكی شیئ ، امر الهی اولمقزین سؤال سبیله ویرسه ، محاسبه ایتمز . والله تعالی بركیمه یه ویردیكی شیئ ، امر الهی اولمقزین سؤال سبیله ویرسه آنده حق امر ، الله تعالی یه ایجاب ؛ ویرمكی محاسبه ایدر ویرسه آنی محاسبه ایتمز وبن الهیه خاصة علم جاریدر كه آنی آنكله محاسبه ایتمز ؛ زیرا نبیی علیه السلام ، علمده زیاده

تأويل تفصيلي يه كلنجه ، صور عالمده هر بريسي براسم الهي مظاري اولوب ، اوسمه حاط مستقيم اوزرنده يورور . و هر بر مظهره آناً فآناً ربه خاصه خزينه سنده مخزونه اولان احكام ظاهر اولور . ناءعيه عارف ، بو عالمده هر آنده كندنده ظاهر اولان احكامه ناظر اولوب او احكام ظاهره و محوسنه مقارنه انتقال ايدر . وبو نده كندي استعداديني عارف اولديغي كبي بو اصول اوزره ديكرلرينك استعداداتنه دخي واقف اولور .

شعر

[انما الكون خيال وهو هو في الحقيقه . والذي يفهم هذا هان اسرار الطريقه]

[محققه كون خيالدر ؛ اوده حقيقتده حقدر . وبونى آكلوبايه كيمسه اسرار طريقتى حائزدر .]

يعني بو عالمك ، عناصر بسيطه نك اشكال هندسيه دائره سنده اجتماعندن حاصل اولان نقوش جسمانيه وصور جسيه لرى آنجق خيالدن عبارتدر . زيرا هر نقد آنك وجودلرى ، كوندكرك وجودلرى كبى ، عالم جسده موجود ايسه ده ، اوشكال بو يله غائب اولور و ظلك وجودى كبى ، زائل اولور .

بيت

آى عالم هم خيالست وبس . بجو سنه دور حقيقت جلوه كرست

ترجمه

اوت عالم ، خوندخيالدر ؛ فقط آنده دائما بر حقيقت جلوه كردر .

واو جلوه كر اولان حقيقت دخى ، وجود واحد حقدر . نه كم بر كيمسه بر آينه مقابلنده قائم اولسه ، آنك صورتى آينه ده ظاهر اولور . آينه ده كى صورت حقيقتده معدوم ايسه ده عالم جسده موجوددر ؛ زيرا بصرحسى آنى كورور . آنجق او بر خيالدن عبارتدر . آنك حقيقتى شخص قائمك وجودينه . شخص قائمك تجلى قيلى زائل اولنجه ، او ظل وخيال دخى زائل اولور ؛ ناءعيه او وجود خياليك قوتى ، شخص قائمدر . آينه بونسبتى حضرت عالم بر صورتنه حقدن اسماسنه براسماء آينه سى اولوب آنده اوسمك صورتلرى جلوه كردر . و حقك وجود مطلقه لطيفه ، هر براسمك مقتضاسنى كوره ، اوصورتلرى تعيين وتقييد اولنشدر .

تأويل ايدرايسه ك ، دنياده كورديكز صورمحسوسه يه دخى ، اويله جه تأويل اتمك لازم
كلير ايسه ، صلى الله عليه وسلم افندمز ، عالم حسى ، عالم خياله الحاده بولوردقلرى ايچون
كذلك هر وقت سوز ويرلسه ، رؤيالرنى تأويل بيورمقلرى كبى ، اوسوزى عالم ايدر
تأويل ايدرلرايدى ؛ زيرا هر صورت ، معنايه شخصيت ويرر . معنى لطيف اولوب كوزمز
ايله ، برصورت كثيفه يه تعلقه ايدنجه مشهود ومحسوس اولور . وحقك شئونات واحوال ذاتيه سى
معانى لطيفه دن عبارت اولدقندن محسوس ومشهود اولمه ايجون ، صورت كثيفه ايستر ؛ بناءعليه
جسمانيت كثيفه وعنصريه دن اولان بو دنيانك صورتلرنه واسطه لغندن هر بريسى ، برشأنه الهيه
تمثيل وتشخيص ايدر . انسانه عارف بوعالمده برصورت كورديكده آنى تأويل ايدوب معنانك
انتقال ايدر ؛ انسانه جاهل ايسه هر برصورتى ، حيوانك اوته وجمادده كورمسى كبى كورور .
يعنى تأويل ايدوب معنانك انتقال ايتمز ؛ بلكه حيوانيته ملايم ، حظ نفسانيسنه موافق كلمه صورايله تلذذ
وكامياب اولمه تأمل ايدر ؛ اكر عارف كبى معنانك انتقال ايدى ؛ يرادوامه اولوردى . بوحقك
تفصيلى چوقدر ؛ بلكه مستقل بركتابه اولور . عارف بوقدر اشارتله كفايت :

بيت

هرآنه نقشى كه درصحرا نهاديم . توزيبا بينه كه ما زيبا نهاديم

ترجمه

بزم صحراى وجوده وضع ايتديكمز هر نقش وصورتى ، سن باقيسنه كوركه بزمز باقيسنه اولدوغمز
وضع ايتدك .

امدى اعرف انبيا صلى الله عليه وسلم افندمز عالم حس وشهادتدن عالم خياله الحاده بولوردقلرى ، رؤيالرنده وضع ايدوب
تأويل اجمال وتأويل تفصيلى وارد . تأويل اجماليسى بودركه بوصورت عالمك هر بريسى برشأنه حقك صورتيدر
وجود واحد حقدر ، بوشئونات جليله ، تعدد ذاتده ضد اولان مختلف صورلرده ظاهر اولمشدر
وحقك شئونات صفات واسمايدر . وصفات موصوفات واسما ، سمانك عينيدر . وهرصورت ظاهر
اولنجه معنى يعنى شأنه هو باطنه اولور . بناءعليه بوكورديكمز صورك ظاهرى وباطنى حقدر .
نيتكم بودر . (هوالاول والآخر والظاهر والباطن) .

ایدوب کماله کتیریر . علم دخی ارواح ناقصه‌یی تربیه ایدوب کمال مرتبه‌سنه ایصال ایدر
وکذا لیلهٔ معراجده صلی الله علیه وسلم افندمز اسرا اولندقلری وقت ، بر ملک
آنلره ایکی قاب تقدیم ایتدی که برینک ایچنده سود ، دیکرینک ایچنده شراب وار ایدی
فخر عالم افندمز سودی اختیار ایدوب ایچدی . ملک آکا یا رسول الله فطرت اسلامی
اصابت ایتدک . الله تعالی امتکی سکا ایرشدیرسین دیدی . زیرا برنبینک امتی کندوسنه
واصل اولمغله دینده آنک کچدیکی شیئک یاننده مرور ایدر . بناءً علیه سود ، هر نه وقت
رؤیاده کورولسه ، او صورت علمک صورتیدر وکورنین شی ، سود صورتنده تمثیل
اولنان علمدر . جبرائیل علیه السلام ، مریم علیها السلام نصل که بشر سوی صورتنده
تمثیل اولندی ایسه ، علم دخی رائی‌یه منامنده اویله‌جه سود صورتنده تمثیل اولندی

[ولما قال علیه السلام (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) نبه علی ان کل ما یراه
الانسان فی حیاته الدنیا انما هو بمنزلة الرؤیا للنائم خیال فلا بد من تأویله]

[علیه السلام (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) بیوردقده ، انسانک دنیاسی حیاتنده
کوردیکی هر شی ، اویویان کیمسه‌نک رؤیاسی منزله‌سنده‌در ؛ خیالدر . بویله اولنجه آنک
تأویلی لازمدر .]

یعنی صلی الله علیه وسلم افندمز ، حدیث شریفلرنده (ناس ، اویقوده‌در ، اولدکلری
وقت اویانیرلر) بیورمقله ، بو عالم حس وشهادتده کوردیکمز صورتلرک ، رؤیالریمزده
کوردیکمز ، صورتلرکبی خیالدن عبارت اولدیغنی بزه تصریح ایتدیلر و بزی ایقاظ ایلدیلر
بناءً علیه رؤیاده کوردیکمز صور خیالیه‌نک معانیٔ مناسبه‌سنی تأمل ایدوب آنلری نصل

[و بو، الله تعالیٰنك سؤال اولنیغی جمیع سیّده سایه ر. نبّه کم نبی محمد صلی الله علیه وسلم (قل ـ ب ـ ز دنی علما) دیدی . نایه علیه ـ نبك امریه امتثال ایدوب علمده زیاده یه طلب ایده ـ اولدی . حتی واقع اولدی که آکا سود ویرلدیکی وقت ، بو، یاسنی تأویل ایتدیکی کبی ، آنی علم ایله تأویل ایده ـ دی وقتاکه نوصده آکا برقدح سود ویرلدیکنی کوـ دی ؛ آنی ایچدی وآنك آرتانی عمر ابن الخطاب رضی الله عنه ویردی . آنی ؛ ایله تأویل ایتدك دیدیلر . علم ایله ، دیدی وکذلك اسرا اولنیغی وقت ، ملك آکا برقاب کتیردی که ایچنده سود واردی وبرقاب کتیردی که ایچنده شراب واردی . سودی ایچدی امدی ملك آکا فطرتی اصابت ایتدك ، الله تعالی اعلمکی ـ اصابت ایتوده/ دیدی بناءعلیه سود ، وقتنه ـ و یاده ظاهر اولدی ، او علمك صوریتده ـ اوه ، سود صورتنده تمثیل اولنماده علمدر ؛ جبرائیل مریمه بشرسوی صوـ رتنده تمثیل اولنیغی کبی .]

یعنی نالوده ذکر اولنماده حکم ، حضرت تعالیده طلب اولنماده حضرتیده سایه ر. نبّه کم نبی ادیبی محمد صلی الله علیه وسلم (قل ـ ب ـ ز دنی علما) یعنی (یا ـ ب بو علمی زیاده ایتیه ؛ دی) بیوردی بوکا بنا : صلی الله علیه وسلم افندمز ـ نبك امریه امتثال ایدوب ازدیاد علمی طلب ایده ـ اولدی حتی کندولریکه/ عالم حضره سود ویرلدیکی ، عالم حسی ، خیال الخاصه بیوردیغی ایچوبه ، رؤیاسنی تأویل ایتدیکی کبی ، اوسودی علم ایله تأویل ایده ـ دی ورؤیاسنده تأویلی بولدقه وقتاکه اویقوسنده ، آکا برقدح سود ویرلدیکنی کوـ دی ؛ اوسودی ایچوب آرتانی حضرت عمر رضی الله عنه ویردی . بو، یالرینی اصحاب کرام مواجه سنده بیانه بیوردقلرنده ، آنلر یارسول الله سودی نه ایله تأویل ایتدك دیدیلر . جواباً علم ایله تأویل ایتدم بیوردیلر سود ایله علم آره سنده کی مناسبت بولدقه سود ، اطفال ناقصه نك ابدانی تربیه

مثال

بر پادشاه عادل، رجال حکومتدن بر نیك استعدادینی، بر ولایتده رضاسنه موافق بر صورتده، والیلك ایده بیله جك بر حالده کورور. بو مأموریتی، اصولی دائره سنده رسماً طلب ایتمسنی امر ایدر؛ اوده امر پادشاهی یه امتثالاً او مأموریتی طلب ایدر. پادشاه اوکیمسه یه ایستر بو مأموریتی احسان ایتسون وایستر بر مانعه حیلولتیله آنك بو طلبنی اسعاف ایتمسون، پادشاهك نظرنده اوکیمسه مرضیدر؛ زیرا امره امتثال ایتدی و بو عطایی خودبخود طلب ایتمدی. فقط بر کیمسه پادشاهه، آنك بویله بر امری اولمقسزین، خودبخود بر عریضه تقدیم ایدرك، «بکا شو مأموریتی احسان ایدك، رضای شاهانه کزه موافق خدمتلر ایدرم شویله یاپارم؛ بویله یاپارم» دیه طلبده بولنسه و پادشاه دخی آنك بو طلبنی (بقالم بو آدم دیدکلرینی یاپه بیله جکمی» دیه رك اسعاف ایتسه، البته آنی مراقبه آلتنده طوتار و بالاخره آنك او مأموریتده کی افعالنی محاسبه ایدر. و وعدینی انجاز ایتمش ایسه عتاب ایلر.

[وهذا سار في جميع ما يسأل فيه الله تعالى كما قال لنبيه محمد صلى الله عليه وسلم (قل رب زدني علما) فامتثل امر ربه فكان يطلب الزيادة من العلم حتى كان اذا سيق له لبن تأويله علماً كما تأول رؤياه لما رأى في النوم انه اتى بقدح لبن فشربه واعطا فضله عمر ابن الخطاب رضي الله عنه قالوا فيم اولته قال بالعلم وكذلك لما اسرى به اتاه الملك باناء فيه لبن واناء فيه خمر فشرب اللبن فقال له الملك اصبت الفطرة اصاب الله بك امتك فاللبن متى ظهر في الرؤيا فهو صورة العلم فهو العلم تمثل في صورة اللبن كجبرائيل تمثل في صورة بشر سوى لمريم]

ربی امر ایتمدن ، کندی نفسندن سؤال ایدرسه ، ربی آنی بونك سببیله البته محاسبه ایدر .]

یعنی بز ، صراط مستقیم اولان طریق حقك ذوقندن بیلدك که سلیمان علیه السلامك کندندن صکره هیچ بر کیمسه یه لایق اولمیان بر ملکی طلب ایتمسی ، ربنك امریله واقع اولدی و بو طلبی ربنك امریله اجرا ایتدی و طلب امر الهی ایله واقع اولدقده ، طالبك طلبی اوزرینه اجر تام حاصل اولور . چونکه حق تعالی (ادعونی استجب لکم) بیوردی و مقام سیدیت ، عطا و احسانی و مقام عبدیت ایسه ذل سؤالی اقتضا ایدر ؛ بناءً علیه عبد ، سیدینه قارشی وظیفه سنی ایفا ایتمکله اجره مستحق اولور و باری تعالی حضرتلری دیلرسه ، عبدك کندوسندن طلب ایتدیکی شیئی احسان ایدرك ، آنك حاجتنی قضا ایدر و دیلرسه ، لبیك ایله اجابت ایدوب ، عطاسنی تأخیر و امساك ایلر . عطایانك انواعی ایله عبد طرفندن واقع اولان سؤالات حقنده کی تفصیلات و ایضاحات ، فص شیثیده مرور ایتمشدر ؛ اورایه مراجعت اولنسون . امر الهی ایله واقع اولان سؤالده ، حق ایستر عبدك مرادینی ویرسون ، ایستر تأخیر و امساك ایتسون عبد مأجوردر ؛ چونکه او طلبده ربنك امرینه امتثال ایتمشدر و آنك اوزرینه واجب قیلدیغی امری ادا و ایفا ایلمشدر . فقط عبد ، بو عطایی ، ربی امر ایتمکسزین ، خود بخود طلب ایدر و آنك بو طلبی اوزرینه ربی دخی ایستدیکی عطایی ویررسه ، البته بو عطا سببیله آنی محاسبه ایدر . بو حالك بین الخلق دخی بویله اولدیغی آتیده کی مثال ایله توضیح ایدر :

ودنیاده وریلیه بونعمتلك محسوطی ، آخرتة نعمتلنه اجرا اولنمایه ع هذا سلیمان علیه السلام
(ـ بهبط ملکاً) دیو بوملك ولقرنی ـ بنده طلب ایتمه لیدی ؛ آنك بوطلبنه نظراً
طریقه حقك زوقی بوله اقتضا ایدرکه سلیمان عبدالملوط غیری ایکیوه آخرتده ادخا ـ
اولنامه عطا ، آنك ایکیوه تعجیل اولدیغی جهتله جناب سلیمانه آنك ایکی وقته آخرتده
بو عطا ایله محاسبه اولنمویه ؛ ـ زیرا زوده طریقه ، طلب عبدك کندی نفسنه
بوطلبه اوزره
واقع اولدیغی وقته ، کندوسی واصل اولمز عطا دنه طولایی آخرتده محاسبه اولنمسی اقتضا ایده
فقط جناب سلیمانه طلبی اوزره واقع اولمز تعجیل بو قبیلدنه دکلدر ؛ چونکه الله تعالی سلیمان
علیه السلام بو ، بزم عطامزدر دیدی ؛ سنه ایکیوه وسنه غیرك ایکیوه دیه دی ؛ بنابرین
سن ایستر احسانه ایله ویر وایستر امساك ایله بونده طولایی آخرتده سنه اوزره
محاسبه یوقدر ـ بیوردی

[فعلنا من زوده الطریقه ان سؤاله ذلك کان عن امر ربه والطالب اذا وقع عن الاوامر الکل
کان للطالب له الاجر التام علی طلبه والباری تعالی ان شاء قضی حاجته فیما طلبه منه
وان شاء امسك فان العبد قد وفی ما اوجب الله علیه من امتثال امره فیما سأل ربه
فیه فلو سأل ذلك من نفسه عن غیر امر ربه له بذلك طالبه به]

[امدی بو طریقك زوقندن بیلدك که آنك بوله ایتمسی ، ـ بنك امرندن واقع اولدی
وطلب امر الهی دن واقع اولدیغی وقت ، طالب ایکیوه طلبی اوزره اجرتام حاصل اولور
وباری تعالی ، ویرسه ، کندوسنده طلب ایتدیکی شیده ، آنك حاجتنی قضا ایده
ویرمسه امساك ایلر . زیرا عبد ، الله تعالینك ، حقنده ـ بنده سؤال ایتدیکی شیده
امره امتثالنده ، آنك اوزره واجب قیلدیغی امری ایفا ایتدی . امدی اگر بوله ،

واقع اولدی . شو حاله حضرت سلیمان ایله نفوس کامله نك تسخیرلری آره سنده کی فرقه ، برنیچه حکمتلر امر نظمی ایله ویرلمیش حکمت وحقیقت قلب ایله واقع اولماسندن عبارتدر . بناء علیه حضرت سلیمان نفس تسخیر ده ، نفوس کاملهٔ فضله برمرتبی یوقدر ؛ انك اختصاصی آنجق مجرد امر ایله در .

[واعلم ایدنا الله وایاك بروح منه ان مثل هذا العطاء ، اذا حصل للعبد ای عبد کان فانه لاینقصه ذلك من ملك آخرته ولایحجبه مع کونه سلیمان علیه السلام طلبه من ربه فیقتضی وجود الطریق انه یکون قد عجل له ما ادخر لغیره ویحاسب به اذا اراده فی الاخرة فقال الله له هذا عطاؤنا ولم یقل لك ولالغیرك فامنه ای اعطاؤنا لك بغیر حساب]

[معلومدر اولسونکه الله تعالی ، کندی طرفندن روح وتوفیقه ایله بزی وسائر تأییدلریله ، تخصیص بویورمق عطا ، هرهانکی عبدلرینه بویورسه ، برعبدایچون حاصل اولدیغی وقت ؛ اوعطا ، اوعبدك ملك آخرتندن آکسیلتمز وآنك اوزرینه حساب اولنماز ؛ مع هذا حضرت سلیمان آنی ربندن طلب ایتدی . امدی وجود طریق اقتضا ایدرکه آنك غیری ایچون اوعطا اولنماله عطا ، حضرت سلیمان ایچون تعجیل اولندی ؛ آنی مراد ایتدیکی وقت ، آخرتده آنکله محاسبه اولنه . بونه ایچون الله تعالی آنی ایچون « لا یوبغی عطا مزد » دیدی . حال بوکه (سنك ایچون وسنك غیرك ایچون) دیمدی . امدی احسانه ایتدی ، یعنی آنی ویر . یاخود بغیر حساب اسالك ایتدی]

یعنی سلیمان علیه السلام طریق الانعام وبرمه اولهٔ ملك ولطف کبی برعطا ، هرهانکی بر عبده ویرلورسه ، اوعطا اوعبدك آخرتده ویرلمه جك اولهٔ ملکدن بیچیق برشی آکسیلتمز یعنی اوعبده ، اشته سطر دنبارهٔ شو نعمت ویرلدیکی ایچون ، بویاده ویرلمه نعمتلرك نقصانه اوغرامش

بلدك كه جناب سلمانك اختصاصی ، آنجه قواسی جمع انسانیه وحضرتی حرف انسانیه
امره و بلکه مجرد امره در ؛ زیرا حضرته تصرف ، متوسطلرك شاننه و تصرفده آخرینه
وارد در . وکل ایه الوحیه مراحم الهیه ایتمش ؛ قدرکه امرهه وارداله ، اودقیقه
جمعیت قلب وحضرت ایه تصرف ایدن ؛ فقط سلمان علیه السلام تسخیرده کی اختصاص
حسبیله بویله تصرف ایتدی ؛ یعنی آنده جمعیت قلب وحضرت جمال الهادی ؛ یالکز امر ایتدی
ایتدیکه اوقت . جناب شیخ رضی الله عنه بز آنجه بولن دیدك یعنی جناب سلمانه تسخیره
جمعیت قلب وحضرت ایله ، ارواح ملکیه نك معاونتیله و خواص امور طبیعیه ایله واسماء الهیه
وسائر اشغال ایله وکل ، مجرد امر ایله مختص قیلندی دیدك بو در ؛ زیرا تسخیرده
ایکی صورت واقعدر . بریسی بویله مجرد امر ایله دیکری ده تسلیط حضرتله در ؛ چونکه
اجرام عالم نفوس کامله نك همتلرنده متأثر اولور . وکذلك اجرام عالمك بو تأثر وانفعالی
نفوس کامله مقام جمعیتده اقامت اولدیغی وقتده اولور ؛ زیرا مقام جمعیتده مغایرت اعتباری
قالقار ؛ نا بابد بو مقامده ، فعل بنده فعل حق اولور . وحق تعالی ایله هر شیئه قادردر .
ایشته بنجه فروعاتك یرینه وضع ایده بلدیکی خیبر قلعه سنك قاپوسنك امام علی کرم الله وجهه
ورضی الله عنه اوندن طاقه منفرداً قوپاریلمی بو قبیلندن . نه کم جناب امام قاپوسنك
یرینه وضعنده اوفروعاتك ایجنده ایدی ؛ کذلك دیدیکر که بوقاپوی یالکز بش قوپارانه
سن وکلیدك ستدی ؛ دینمکدن چیقیوردی جواباً بویله دیکر که (والله ما قلعت باب خیبر)
یعنی (والله خیبر قاپوسنی قوپارانه بن وکلدم) .
وجناب شیخ رضی الله عنه بوطاق تأییداً ، محضه بو طریقه حقه اجرام عالمك نفوس کاملرنده
همتلریه منفعل ومتأثر اولدیغی کوسترمك ایچون . ایشته محض اختصاص جهتیله جناب سلمانه
یالکز امر ایله تحفظ واقع اولدی ؛ یعنی تسخیرنی مراد ایتدیکی کبی ایکونه [redacted]
قلندی جمعیت وحضرت موجود اولمقدیه ، یالکز (بو بویله اولسون) دیه امر ایله تحفظ

آنده امر نده اولمه دی ؛ بنا علیه حضرت تعالی (فسخرنا له الریح تجری باموره) یعنی (بزآکا روزگاری تسخیر ایتدك ؛ آنده امریله جریان ایدر) دیدی . زیرا الله تعالی بزم کبی جمله من غیر تخصیص (وسخر لکم ما فی السموات وما فی الارض جمیعاً منه) یعنی (الله تعالی کوکلرده ویرده اولان شیلری کافه سنی سزه مسخر قیلدی) دیر و روزگاری وبیلدیرلری وبونلر غیر لسانلی تسخیرینی ذکر ایتدی وکبی بزم امریمزده دکل ، بلکه الهك امرندن . اندی آکر آکلادك ایسه ، جناب سلیمانه آنجه جمعیتی وخدمتی امر ، بلکه مجرد امره مختص قیلندی . ایشته بزآنجه بونی دیدك ؛ زیرا بزبیلیرزکه نفس مقام جمعیتده اقامه اولندقده ، محقق اجرام عالم ، آنلرك جملهسی منفعل اولور و محققه بزبونی ، بوطریقده معاینه ایتدك . اندی تسخیرینی مراد ایتدیکی کبی انجمیه ، سلیمانده خدمتی وجمعیتی اولدوقده مجرد امر ایله تحفظ واقع اولدی .]

یعنی شو تسخیرکه سلیمان علیه السلام مختص قیلندی وجناب سلیمانه اوتسخیر بیله ، افراد عالمده کلهسنك غیری اوزرینه فضل اولدی و حضرت تعالی بوتسخیری ، سلیمان علیه السلام مخصوص برملکده کلهسنك غیری اوزرینه فضل بوصلك ایله ظاهر . بونده اولمالی ؛ ایشته بوتسخیرده جناب سلیمانی قیلدیکه آنده صکره هیچ برکبی انجمیه بوصلك ایله تصرف ایتمسی دکل ، بلکه بوتسخیرك اختصاصی ، آنده بوشیوه خدمت وجمعیت قلب ونشیط وهم ایله تصرف ایتمسی دکل ، بلکه بوتسخیرك آنده امریله اولمالیدر . بونده اولجه حضرت تعالی (بزآکا روزگاری تسخیر ایتدك ؛ آنده امریله جریان ایدر . دیدی و روزگاری جریانی جناب سلیمانك امرینه تابع قیلدیغی بیانه بوردی ؛ شوحالده آنده اختصاص تسخیرده دکل ، بلکه بوتسخیرك آنده امریله اولمالی سنده در . اکر تسخیرده اختصاص صحیح ایدی دیلدیکی بوطوخری اولمالی ؛ چونکه حضرت تعالی بزم کبی جمله بوتخصیص (الله تعالی کوکلرده ویرده اولان شیلری کافه سنی سزه مسخر قیلدی) بیورمش و روزگاری وبیلدیرلری وبونلرده غیر لسانلی تسخیرینی ذکر ایتمش . وکبی جناب سلیمانه حضرتی بیان بیورمش یعنی کبی بونلره بزم امریمزله مسخر اولدیغی بیانه احتیاج یوقدر ؛ بلکه آنلرده بزه مسخر تبه حضرت امریله در . شوحالده اکر سن بوبحثی آکلادك ایسه ،

بواسماس حبیله تعینی وتقیدنده عبادت اولمه آنك وجودینك غیری اوطار یقنده هربر اسمك صراط مستقیمنده بزمله برابر بولونمیه جهتدن ؛ نیاز علیه حمد ، کندی نفسیله برابر وعادتکم صورتاطمه هربری براسماء ظاهریه واو اسم کندی مظاهرینی ناصیه سنده مولوب کندی صراط مستقیمنی اوزرنده کوتوره ؛ شوحالده افراد عاطمه ، صراط مستقیم اوزرنده اولمیانه یقیچ برفرد یوقدر . وبو صراط رحمی ربه مطلقك اسماسنه مخصوص اولوب صراطدر . وبقیتی جناب سلیمانك ضمناً وتبعاً الله الله اولدیغی بلدی (لله رب العالمین) دیدی و (الله) جمیع عالمك مربیسی اولدیغی ایچون ، عالمده بری تخصیص ایتدی ؛ یاجناب سلیمان انسانکامل . وانسانکامل اسم جامعدر مظاهریه . نیاز علیه السلام بتعیت ، اربابه متفرقه یی جامع اولدیغه ربه مطلقك صراط مستقیم اوزرنده مشی اقتضایدر . نه کم حمد تعالی بیورر (وارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار) یعنی (ارباب متفرقه من خیردر یوقسه واحد قهار اولان الله من خیردر) نیاز علیه بقیتی ، ایمانده تعمیم ایتدی ، تخصیص ایتدی .

[واما التسخیر الذی اختص به سلیمان علیه السلام وفضل به غیره وجعله الله له من الملك الذی لا ینبغی لاحد من بعده فهو کونه عن امره فقال فسخرنا له الریح تجری بامره فالهوی کونه تسخیراً فان الله یقول فی حقنا کلنا من غیر تخصیص وسخر لکم ما فی السموات وما فی الارض جمیعاً منه وقد ذکر تسخیر الریاح والنجوم وغیر ذلك ولکنه لا عن امرنا بل عن امر الله لنا

بنی اسرائیل ایمانیله تخصیص ایتدی . حالبوکه بوقیاسده ایکی وجهه خطا ایتدی ؛ بری
سحره (آصنام یه العالمیه) دیمك صورتیله ایمانلری اوزره الطلاقه و تعمیم و بعضه (یه
موسی وهارونه) دیه رك بنیاسرائیل ایمانیله تخصیص اتمیه ایدیلر ؛ فرعونه بونك فوقنده وایاوی
ایتمیجیه فرعونه ، ایمانی سحره نك ایمانی کبی بنیاسرائیل ایمانیله ده تقیید ایده میوب
بنی اسرائیل ایمانیله تخصیص ایتدی ؛ فقط بلقیس ، (اسلام سلیمانیه یه العالمین اولله الربه
تسلیم و انقاد اولدم) دیدیکی ایچون ، آنك اسلامی ، سلیمانیه عبد اسلامك اسلامی اولدی
بنابرین بلقیس امر تسلیم و انقیاده تعمیم سلیمانیه عبد اسلامه تابع اولمه اولدی وبو تبعیتی
سببیله ، سلیمانیه عبد اسلام اعتقادنده نصل بر اعتقادك یاننده کیدی ایسه ، بلقیس دخی
او اعتقادك یاننده کیدی ؛ زیرا بول بیلمیه برکیمسه ، بول بیلمیه برکیمسه تابع اولمیه
آنکله برابر کیدیکی وقت ، تعمله کیدیکی بولدرده کیمسه و اصلا آندن آیرلمز
و تابع اولدیغی بلقیسك متبوع اولدیغی سلیمانیه عبد اسلامه تبعیتی سوکا بکزرکه بزم وجهمز
و مدبرمز اولدیغی یه خاصلرمز ، هرهرلرمزك ناصیه لرنده طوتوب ، بزی کندی
صراط مستقیمنه اوزنده کیدیرکه کوتوره . بزم آندن آیرلمامز ممکن دکلدر ؛ زیرا بز
آنکا تابعز ؛ او بزم متبوعمزدر . و بزم ناصیه لریمز اولسم خاصلك یدنده در .
شوحالده یه خاص بزم باطنمز اولدیغی ایچون بز ضمنا آنکله برابر و بز آنك ظاهری
شوحاله یه خاص بزم باطنمز اولدیغی ایچون بز ضمنا آنکله برابر و صریحا آنك بزله برابر
اولدیغنی ایچون ، او صریحا بزمله برابردر . و بو ضمنا بزم آنکله و صریحا آنك بزله برابر
اولدیغمز دلیلی ، همه تقاطی حضرتنك (وهو معکم اینما کنتم) یعنی (سز نرده اولسکز او سزکله
برابردر) قولی شریفیدر . زیرا نرده اولورسه اولسون اولامز ؛ آنك بزله برابر اولمسی ،
او بزم باطنمز ، بز آنك ظاهری اولمامزه متوقفدر ؛ نتایجکیم همه اسمای یدیله بزم
ناصیه لریمزی طوتدیغی ایچون بز همه یه برابرز و بزم وجودات متعینه مز ، وجود مطلق حقك

كما كنا نحن على الصراط المستقيم الذى الرب تعالى عليه لكون نواصينا فى يده ويستحيل مفارقتنا اياه فنحن معه بالتضمين وهو معنا بالتصريح فانه قال وهو معكم اينما كنتم ونحن معه بكونه آخذا بنواصينا فهو تعالى بعلمه نفسه فما احد من العالم الا على صراط مستقيم وهو صراط الرب تعالى وكذا علمت بلقيس من سليمان فقالت لله رب العالمين وما خصصت عالماً من عالم]

[وفرعونه ، (بنى اسرائيل ايمانه ايتدكلرى شيئ ايمانه اينم) ديدكده حيثيله ، وقتنك حاكمى تحتنده ايدى بنا عليه تخصيص ايتدى وآخرته سوء العذاب ايمانزلغنده (رب موسى وهارون) ديدكلرينى كوردكى ايچون ، تخصيص ايتدى اما بقيه اسلامى ، (مع سليمان) ديدكى ايچون ، اسلام سليمان اولدى . بويله ايسه آكا تابع اولدى . بنا عليه بلقيس ، آنجق عقايدينه سليمان ياشندة كيدكى شيئ ياشنده كيدى نه كم بر ، رب تعالينك اوزننه بولنيغى صراط مستقيم اوزنده بر . زيرا بزم ناحيه لرمزى آلتى يشنده در . وبزم آلنده مفارقتمز مستحيل . بويله ايسه تضمينه ايده وبز ، آنطه تصريح ايدبز ؛ زيرا موقعه او (وهو معكم اينما كنتم) ديدى وهمه بزم ناحيه لرمزى آخذ اولغله بز هواييه برابر . اما حق تعالى ، صراط مستقيمنده بزم ايله ماشى اولديغى حيثيله كندى نفسيله در . بويله ايسه عالمده هيچ بركيمه يوقدر ؛ الاكه صراط مستقيم اوزره در . اوزه رب تعالينك صراطيدر . و بلقيس سليمانه رضى بويله بيلدى ؟ (لله رب العالمين) ديدى وعالمده بر عالمى تخصيص ايتدى .]

يعنى فرعونه ، بنى اسرائيلك غرقنده نجاتى وكندى اوزرينه عبورلرى وقتنده (بنى اسرائيلك ايمانه ايتدكلرى شيئ ايمانه اينم) ديدى وآنك ايمانى وقتنك حاكمنه تبعاً واقع اولدى بنا عليه بنى اسرائيليه اولمق سبابندن الله تعالى يه ايمانزلغنده (رب موسى وهارون) ديدكلرينى تخصيص ايتدكلرينى و بو تخصيص ايتدكلرى ايمانه سبيله غرقنده قورتولدقلرينى كوردكى ايچون فرعونه رضى ايمانى آندن بو ايمانه ايله نائل او لدقلرى نجاته ، نائل اولمق حيثى اميد ايدرك ايمانى

انقیاد ایتمه اولدی ، وانقیاد دینی تقیید ایتدی ؛ نه کم یولدن رض الله تعالی حقنی کتفادلری مقید اولمایوب ، مطلقا . وبلکه بو انقیادی ، فرعونک انقیاد دینه مخالف اولدی ؛ زیرا فرعون (بنی موسی وهارونک دینه ایمان ایتدم) دیدی . وموسی وهارون قوللرینه ایمانی تقیید ایتدی . واما فرعونک بو مقید اولان انقیادی ، بلکه مطلق اولان انقیاد دینه برو جهله موافق اولور ؛ زیرا ایمانک ایمانی مطلقدر . وآنلره تابع اولنلرک ایمانلری دخی بو طریقه داخل اولور ؛ فقط طرز انقیاد ده قید اولنیندن ، بلکه قوت انقیادی قدر قوی دکلدر .

سؤال

قرآن کریمده فرعونک تقیدی (آمنت بالذی آمنت به بنو اسرائیل) یعنی (بنی اسرائیلک ایمان ایتدیکنه ایمان ایتدم) طرزنده واقع اولمشدر . وفرعون (به موسی وهارون) دیمشدر .

جواب

سحره ایمان ایتدکلری وقت (به موسی وهارون) دیمشلردی وبو سحره بازار بنی اسرائیلدن ایدی و دیگر طرقدن (موسی وهارون) علیهما السلام دخی بنی اسرائیلدن ایدیلر . وبناء علیه فرعون بو قویلک (بنی اسرائیلک ایمان ایتدکلری موسی وهارونک) به ایمان ایتدم دیمه اولدی وجناب شیخ رضی الله عنه دخی ، تقییدده بو اساسی بیان بیورودی

شو حاکم بلقیس ، عالمک بنه انقیاد ایتدیکی وعالمک بی ایی ، به مطلق وبه لابالی اولدیغی ایچون ، انقیاد خصوصی فرعونده دها فقیه ودها عالم اولدی ؛ زیرا فرعونک انقیادی موسی وهارونک به خصوصیله اولدی ؛ بناء علیه فرعونک ایمانی دها ضعیف ایدی .

[وکان فرعون تحت حکم الوقت حیث قال آمنت بالذی آمنت به بنو اسرائیل فخصص وانما خصص لما رأی السحرة قالوا فی ایمانهم بالله رب موسی وهارون فکان اسلام بلقیس کاسلام سلیمان اذ قالت مع سلیمان فتبعته فما یعم سلیمانه بشئ من العقاید الا مرت به معتقدة ذلک

آکا تفہیم و کلام ایتمہ اولدی ؛ خونکہ تختلک وجودی ، مطابہ بلقیسہ کی تختلک مشابہ اولدیغندہ ، بلقیسک (آکا کبزہ) دیمکی لوغوی اولور۔

[فقالت عند ذلک (رب انی ظلمت نفسی واسلمت مع سلیمان) ای اسلام سلیمان لله رب العالمین) فما انقادت لسلیمان للرب العالمین وسلیمان من العالمین فما تقیدت فی انقیادها کما لا تتقید الرسل فی اعتقادها فی الله بخلاف فرعون فانه قال رب موسی وهارون وان کان یلحقه بهذا الانقیاد البلقیس من وجه ولکنه لا یقوی قوته فکانت افقه من فرعون فی الانقیاد لله]

[امدی اونک عندنده ، (رب انی ظلمت نفسی) تحقیقا بنفسم ظلم ایتدم و سلیمان ایله یعنی اسلام سلیمان ایله رب العالمین اولله الربه تسلیم و انقاد اولدم) دیدی اونجه سلیمانه منقاد اولماری ؛ بلکه رب العالمینه منقاد اولدی و سلیمان ایله عالمینندن . بناءعلیه ، الله تعالیک حقوقنه اعتقادلرنده سولر تقید ایتمکلری کبی ، بلقیسده انقیادنده تقید ایتمدی ؛ فرعوندن مخالف اولدقه . زیرا او (موسی وهارونک ربنه) دیدی . واقعا بو انقیاد ایله برابر بلقیسک انقیادینه لاحق اولور . ولکنه اونک قوتنه قدر قوی اولماز . بونه اونجه بلقیس ، الله انقیاددہ ، فرعوندن افقه ایدی .]

یعنی بلقیس سلیمان علیه السلامک تابعده ایضاح اولنانه اضافتی کورمکی وقت ، قرآن کریمده بیان بیورلدیغی اوزره (رب انی ظلمت نفسی واسلمت مع سلیمان لله رب العالمین) یعنی رب یا ، محققه بنفسمه کفر و شرک ایله و یاخود تأخیر ایمان ایله ظلم ایتدم و بوندن بویله اولدیغی مثلوی آکلاد دیغم ایچون سلیمان نفسل رب العالمینه منقاد اولمه ایله ، بنه وحی اوزره منابع و منقاد اولدم) دیدی . بلقیس سلیمان منقاد اولدم دیمدی ؛ بلکه عالمک ربنه انقیاد ایتم دیدی و جناب سلیمان ایله ، عالملر مفروضی ایچنده داخلدر . بناءعلیه بلقیس جمله مخلوقده

[بعده وقوع بیانده ذکر ایلدیکی تنبیه، سلیمانك کمال علمندندر. امدی آکا کوشکه کیره بیلدی وکوشك نه جاجدر اولوب یاخود بیاض وشفاف ایدی وقتاکه آنی کوردی دیه یعنی صو ظن ایتدی و انوابنه صو اصابت ایتمامك ایچوندر، یا جاقلرینی آچدی. بونلرك اولنجی، کوردیکی تختنك ده بوقبیلدن اولدیغنه، بونلکله تنبیه ایلدی وایشتابو ارضافك غایه سیدر؛ زیرا مقصود بو تنبیه ایله، آنك (کأنه هو) قولنده کی اصابتی آکا اعلام ایتدی.]

یعنی تخت مسئله سنده صکره، کوشك بیانده سلیمانه علیه السلام مراجعه بلقیس واقع اولدقده تنبیه، جناب سلیمانك کمال علمندندر. معلومدرکه سلیمانه علیه السلام غایت بیاض وشفاف قلوبدن برکوشك اعمال ایدیرمه ایدی که آلتنده صو وحوض ایچیده ده بالقار واییدی؛ بلقیس بوکوشکه کیه رکیلدی اوده کوشك تختنك کمال شفافیتندن صودن کچیله جك ظنیله، پاچه لرینی ارصلاصه ایچون، صوادی و باجاقلرینی آچدی بویمکله باشدیجه، صو اولمایوب، باصدیغی محل قوری قالدی. اولدیغنی آکلادی. سلیمانه علیه السلام بلقیسی، کوشکه ادخال، تختنك رخی بوقبیلدن اولدیغنه یعنی تختنك وجودی سبأ شهرنده کی تختنك وجودیکله عینی اولمایوب آنك شبهی وفقط صورت اعتباریه، آنك عینی اولدیغنه تنبیه ایلدی. نتیجه بلقیسك پاچالرینی صوایوب باصدیغی محل صورت اعتباریه صویك کیمیه؛ چونکه بلورك صوی، شفافیتی جهیله مشهور ومکمل؛ فقط وجود اعتباریه محسوسدر. وصویك عینی مکمل دکلدر. نتیجه بوکوشك مسئله سی شبهیت وجوده وکیفیت صورت تنبیه در. وبو تنبیه دخی، سلیمانه علیه السلام طرفندن، بلقیس حقنده صوك درجه اضافه دن؛ زیرا جناب سلیمانه بوتنبیهی ایله، بلقیسك کندی تختی حقنده (صانکه اوده) دیه سنده کی اصابتی،

فقط وجودلری بری برینك عینی دكلدر . مثلا سندن سندكی صورتك علم الهیده كه صورتك عینی در ؛ فقط سندكی وجودك نه عالم مثال كه و نه عالم شهادتده كی بالعرض تكرر ایدن اولكی وجود نكك عینی دكلدر . ولكن او وجود نكك صورتی ، نه اولعلم الهیده كه ثابته اولان صورتكدر . وجودك دكیشمكله صورتك دكیشمز دی .

سؤال

بعض صوفیلر طوغدیغم وقت بولنه دكل ایدی ؛ صكره حیكم ، حقائق حقیقیه ی احیا ایدوم بورسكی ، اسكی طرادتم كیدی ؛ نایله وجودك تبدیله صورتم دخی تبدل ایتمه اولدی بورسكی ، اسكی طرادتم كیدی ؛ نایله وجودك تبدیله صورتم دخی تبدل ایتمه اولدی

جواب

اولا سن بدی سن اول طوغمایه كیمسه ، بدی سن صكره كورولدیكی وقتده یه طوغمایه بو ، نفس اساس صورتكك تبدل ایتمدیكنه دلیلدر . ثانیاً سندن بو عالم شهادته قاچمیه معاول خلقك و كه سنده ؛ صورتده بولنه جقك علم الهیده ثابتدر . نایله عبد نفس وجودك كه آله غیر منقسمه معدوم و متعاقباً موجود اولدیغی حالده ، صورتك ثابتدر .

مثال

برسام برلوحه تصویر ایده كن وقتا فوقتا خیالنده آكاسر وجود ویرر ؛ بعده آنی خارجده تصویر ایدر . او خارجده تصویر ایتدیكی لوحه محو اولسه ، اوصورت مادام كه رسامك خیالنده ثابتدر ، آكا نه وجود ویرر بو ایكنجی لوحه وجود اعتباریه اولكینك عینی دكلدر ؛ فقط صورت اعتباریه عینیدر ؛ غیری دكلدر .

[ثم انه من كمال علم سلیمان التنبیه الذی ذكره فی الصرح فقیل لها ادخلی الصرح وكان صرحاً املس لامت فیه من زجاج فلما رأته حسبته لجة ای ماء وكشفت عن ساقیها حتی لا یصیب الماء ثوبها فنبهها بذلك على ان عرشها الذی رأته من هذا القبیل وهذا غایة الانصاف فانه اعلمها بذلك اصابها فی قولها كأنه هو]

ایدیکمز شی ایله ، طوغری کویله دی . حال بوکه او ، اوده . امر ایله صادقه - نه کم سن ، زمانه تجدیده ، زمن ساحیده اولدیغکك عینی سك .]

یعنی بلقیس سلیمانه علیه السلام ك حضوریته کلدیکده تختنی اوجلسده حاضر کوردیکی وقت ، (سبأ) شهریله بولندیغی محل آره سنده کی مسافه نك اوزاقلغی بیلدیکی و مدت جنابنه ظرفنده تختنك بو مسافه یی قطع ایده جك انتقال ایتمسی کندوسنی غیر ممکنه بولندیغی جزئه ، سلیمانه علیه السلام ظرفنده (اهکذا عرشك) یعنی (تختك بویله میدر) طرزنده واقع اولان سؤاله جواباً (کویا هماندهما اوده) دیدی و (تا کندیسنه) دیمدی . بلقیسك بو سوزی ، حقیقتاً اشك ایله تجدیدی حقنده برم ذکر ایتمکز حقایقه نظراً طوغری اولدی ؟ زیرا اورادهکی صورت ، بلقیسك مطالعه سنده کی تختك صورتیله ، باشقه صورتدکلدر ؟ فقط بوراده کی وجود شخصی ، (سبأ) شهرنده کی وجود شخصی دکلدر ؟ شاید بلقیسك صیغهٔ تنبیه وکلهٔ تمثیلیه (کأنه هو) دیمسی یك موافق ایدی . و سلیمانه علیه السلام بو حقیقتی بیلدیکی ایچون بلقیسه (اهذا عرشك) یعنی (تختك بویله میدر) دیمدی ؛ (تختك بویله میدر) دیدی . بلقیسك جوابیده آکا موافق اولدی و تختك بوراده کی وجود شخصی ، (سبأ) شهرنده کی وجود شخصنه بنزه دیکی و فقط صورتی ، عینیاتیله تختك صورتی اولدیغی ایچون امر صادقه . نه کم انسانك ذات وجودی بیلدیکی سنده برکره تجدد ایدر شاید عینی سنجه اصورهٔ بوکونه ، اوسکی صورتکك عینی سك ؟ فقط وجودا عتباریله عینی دکلسك .

معلوم اولدیغکه عالمك صور و نقوشی ، علم الهیده ثابته اولان صور و نقوشك غیری دکلدر . و بو مرتبه ده اوصور و نقوش وجود علمی وخیالیه ملبسدر . وجود مطلق صورهٔ هر مرتبه یه تنزل ایتدکجه بو صورتره ، اومرتبه نك ایجابنه کوره برکسوهٔ تقییده دیر . بناء علیه هر بر مرتبه ده ظاهر اولان نقش وصورتی ، اوصورتعلمیه وخیالیه نك عینیدر -

ایکی اجر قازانیر؛ بو ایکی اجر دن بریسی، حکمده طوغرلیغه و دیگری، چالیشمه‌سنه قارشیدر.
و بو حکم معنده خطا ایدن مجتهد ایچون دخی بر اجر وارد‌ر. که بوده آنك سعیه مقابلدر.
بو هذا خطا ایدن مجتهدك بو حکمی، حق تعالیك (وَحُكْمًا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا) یعنی (حضرت حکمی وعلمی بزه ویردك) آیت کریمه سنده بیان بویورلان حکم وعلمدن داخلدر؛ نائب مجتهد مخطئینك خطاسی ظهور ایدنجیه قدر، شرعاً اوحکم ایله عمل ایتمك واجبدر.

وشریعت محمدیه، ایکی نوع اوزره در. بریسی شریعت محمدیهٔ اصلیه، دیگری شریعت محمدیهٔ اجتهادیه در. شریعت محمدیهٔ اصلیه، رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزك زمانه سعادتلرنده حکم بویوردقلری شریعتدر که بونده اصلا خطا مفهوم دکلدر. وشریعت اجتهادیه، زمانه سعادتلرنده صدور فتوای کرامك ظن غالب اوزره حکم ایتدکلری شریعتدر. که بو ظن غالبده خطا وقوعی دکاردر. وآخر زمانده ظهور ایده جك اولان مهدی، شریعت محمدیهٔ اصلیه ایله حکم ایده جکدندر، اجتهاده مستند اولمیه مذاهب مختلفه نك حکمی قالمیه جقدر. ایشته بو امت محمدیه حکمده، سلیمان وداود علیهما السلام رتبه لری دیرلمشدر. برمسئله حقنده دیردکی حکمده اصابت ایدن حاکم سلیمان و خطا ایدن دخی داود علیهما السلام دیکدر؛ نائب علیه السلام بو امتدکه بو درجه شرافتده اعطا قلنمشدر.

[ولما رأت بلقیس عرشها مع علمها ببعد المسافة واستحالة انتقاله فی تلك المدة عندها قالت کأنه هو وصدقت بما ذکرناه من تجدید الخلوه بالاشکال وهو هو وصدق الامر کما انك فی زمان التجدید علیه ما انت فی الزمن الماضی]

[وقتاکه بلقیس تختنی کوردی؛ بعد مسافه یه علمن واومدتده آنك انتقالی، عندنده مستحیل اولغله (کأنه اودر) دیدی و خلقت اشکال ایله تجدید ندیه برم ذکر

اولمه اولور . زیرا سلیمان علیه السلام مظهر نده بلا واسطه حاکم اولان (الله) ایدی و سلیمان ایسه مقصد صدقه بحسب المظهریه حقك ترجمانی اولدی . وتحقیق ذاتك عنزه جناب سلیمانك بشریتی فاعل ایدی ؟ نایب علیه شجرهٔ موسی صوتنده وجود سلیمانده قائل وحاکم اولان حقدر ایدی . سلیمان علیه السلام حکمه مناقض اولان داود علیه السلامك حکمه کبی ، بوحکم رضی الله تعالی حضرتلرینك حضرت داوده ویردیکی علم وحکم ایدی زیرا حق تعالی آیت کریمه ده (وکلاً آتینا حکماً وعلماً) یعنی (جمیعنه حکم وعلم بزدن) جودر . فقط بوحکم سلیمان علیه السلامك حکمی بلا واسطه صادر اولان حکم الهی کبی ، بلکه بشریتی واسطه سیله صادر اولان واجتهاده مستند بولنان حکم حقدر ایدی ایشته ایکی حکم اراسنده کی فرق بودر . یعنی وجود مظهر حقك مختلف مرتبه لرنده صادر اولان حکملردر .

[کما ان المجتهد المصیب یحکم الله الذی یحکم به الله فی المسئلة لو تولاها بنفسه او بما یوحی به لرسوله له اجران والمخطی لهذا الحکم المعین له اجر مع کونه علماً حکماً فاعطیت هذه الامة المحمدیة رتبة سلیمان فی الحکم ورتبة داود فما افتضل من امة]

[حکم الهده مصیب اولان مجتهد کبی که ، الله برمسئله ده اوحکم الیه حکم ایدر ؛ اکر کندی نفسیله و یاخود حقك رسولنه وحی اولنان شیله او مسئله یه متوطن اولورسه ، آنك ایچون ایکی اجر واردر ـ وکذلك حکم المعین بابه ، مخطی اولان مجتهد ایچون بر اجر واردر ؛ امدی بو امت محمدیه یه ، حکمده رتبهٔ سلیمان ورتبهٔ داود ویرلدی ؛ نایب علیه آنك ، سائر امتدن افضل قیلنه سی نه در . شریف امتدر]

یعنی سلیمان علیه السلام قضیه وتراضیه مستند حکمنده اصابت ایدن مجتهد کبی در . والله برمسئله ده مجتهد مصیبك حکم ایتدیکی حکملر حکم ایدر . اکر الله تعالی حضرتلری او مسئله یه روح اعظم صلی الله علیه وسلم صوتیله بنفسه و یاخود رسولنه وحی اولنان شیله متوطن اولورسه ، بحسب المظهریه کندو مستند حکم صادر اولان مجتهد ، بو حکمنده مصیب اولدیغی ایچون

جناب شیخ رضی الله عنه سورهٔ انبیاده واقع (وداود وسلیمان اذ یحکمان فی الحرث اذ نفشت فیه غنم القوم وکنا لحکمهم شاهدین . ففهمناها سلیمان وکلا آتینا حکما وعلما) آیت کریمه سنده بیان بیورلیه وقعهٔ محاکمه یه اشارت ایدرلر . بو وقعه نك خلاصهٔ بیانی بودرکه بری قیون سوریسی ودیکری ترلا صاحبی اولمق اوزره ایکی کویلو محاکمه اولمق ایچون داود علیه السلامك حضورینه کلیرلر و آتیده کی وجه ایله محاکمه جریان ایدر :

ترلا صاحبی — یا خلیفة الله ، بو آدمك قیونلری برکیجه بنم ترلامه کیروب اکینمی اکل وافساد ایتمشلر حقمی دعوی ایدرم

داود علیه السلام — ای قیونلرك صاحبی اولان کیمسه ، بو دعوی حقنده سن نه دییورسك

قیون صاحبی — اوت ، بویله اولدی

داود علیه السلام — مادام که اقرار ایدیورسك اوحالده قیونلریکی ترلا صاحبنه ویر

طرفین بو حکم اوزرینه طیشاری یه چیقدیلر ؛ سلیمان علیه السلام بو حکمه واقف اولنجه همان پدرینك یاننه کیروب دیدی — باشقه وجه ایله حکم اولنسه دها کوزل اولوردی

داود علیه السلام — او دها کوزل اولان حکم ، نصلدر

سلیمان علیه السلام — قیونلر ، ترلا صاحبنه وترلا دخی قیونلرك صاحبنه امانةً ویرلسون . قیونلرك صاحبی ، ترلایی اولکی حالنه کتیرنجیه قدر زحمت چکسین وبو زوق محصول ایله انتفاع ایتسون حال اصلیسنه ارجاع ایتدکده اعاده ایلسون و او وقته قدر دخی ترلا صاحبی قیونلرك سودی و یاغی ویوکی ایله نفعلنسون . بو صورتله هر ایکیسی دخی بهره دار اولسونلر

امدی سلیمان علیه السلامك علمده کی اختصاصنه کلنجه ، بو اختصاص حق تعالینك (ففهمناها سلیمان) یعنی (بز او ترلا وقیون حکمنی سلیمانه تفهیم وتعلیم ایتدك) قولیله ظاهردر ؛ مع هذا بو حکم بالاده ایضاح اولندیغی اوزره یکدیکرینك نقیضی ایدی . فقط حق تعالی قیون قصه سنده کی مسئله یی سلیمانه بز تفهیم ایتدك بیوردیغی جهتله بو مسئله ده سلیمانك علمی اللهك علمی

[و سبب ذلك كون سليمان هبة الله لداود من قوله تعالى ووهبنا لداود سليمان والهبة اعطاء الواهب لا بطريق الجزاء الوفاق او الاستحقاق فهو النعمة السابقة والحجة البالغة والضربة الدامغة]

سورة (ص)

[وبونك سببى ، الله تعالينك (ووهبنا لداود سليمان) قولندن مستبان اولديغى اوزره ، سليمانك داوده هبة الله اولماسيدر وهبه ، واهبك جزاء وفاق يا استحقاق طريقيله اولميان اعطاسيدر . امدى او ، نعمت سابقه وحجت بالغه وضربهٔ مؤثره در]

يعنى سليمان عليه السلام ايله آنك مصاحبى اولان جناب آصفده كى اختصاصك سببى ، الله تعالينك (بز داوده سليمانى وهب ايتدك) قولندن ظاهر اولديغى وجه ايله ، سليمانك داوده هبة الله اولماسيدر وهبه ايسه ، موهوب لهك اولجه سبق ايدن خدمتنه مكافاةً ويا خود بر سببله كسب ايتديكى استحقاق طريقيله واقع اولان بر عطا دكلدر ؛ بلكه عنايت ازليه ورحمت رحمانيه امتنانيه در . بنا عليه سليمانك وجودى ، داود ايچون نعمت سابقه در ؛ زيرا خلافت ظاهرهٔ الهيه داود حقنده كامل وآنك اكملتى سليمانده ظاهر اولدى و كرك كندينه وكرك امتنك اعيانى اوزرينه بو قيامتده حجت بالغه در ومخالفين وكفاردن اعداسى حقنده ضربهٔ مؤثره در . بنا عليه سليمان ، داوده اللهك هبه سى اولديغى ايچون كرك سليمانده وكرك آنك فيض حجتيله مستفيض اولان جناب آصفده حاصل اولان اختصاص تصرف دخى اللهك هبه سى اولدى .

[واما علمه عليه السلام فقوله تعالى ففهمناها سليمان مع نقيض الحكم وكلا اتاه الله حكما وعلما فكان علم داود علما مؤتى اتاه الله وعلم سليمان علم الله فى المسئلة اذ كان هو الحاكم بلا واسطة فكان سليمان ترجمان حق فى مقعد صدق]

[و سليمان عليه السلامك علمنه كلنجه ، اوده حكمك نقيضيله برابر حق تعالينك (ففهمناها سليمان) قوليدر و حكم ايله علمى جمله يه الله تعالى اعطا ايتدى ؛ بنا عليه علم داود ، علم معطى در كه آنى الله تعالى ويردى و مسئله ده سليمانك علمى ، علم اللهدر ؛ زيرا بلا واسطه او حاكم اولدى . بهيه اولنجه سليمان ، مقعد صدقده حقك ترجمانى اولدى .]

علیه السلام مجلسنده حاضر اولمغله عینی ، آصف بن برخیا ایچون برفضیلت اولمامق یعنی جناب آصفک فضیلتی آنجق بونقطه یه منحصر اولمه اولور . بناءعلیه بزم ذکر ایتدیکمز تخت و اشکال وخلقه جدیده قضیه سنی آکلامق یانه کیمه یکوره ، تخت ، بلقیسک مطلبنه ، سلیمان علیه السلامک مجلسنه آمده سنده کی مسافه یی قطع ایتدی و تختک اورجسه کلمه سی ایچون ، ارض دوریلوب یوکولمدی و تخت مطمئنانه ارض دلوبه اورجسنه ظهور ایتدی . بلکه جمیع اشیانک هرآنه غیر منقسم معدوم و موجود اولمسی قبیلندن کلمکده ، برآنه غیر منقسم ده (سبأ) شهرنده معدوم واورجسنده موجود اولدی ؛ زیرا سلیمان علیه السلام کبی برنبی ذیشانک تربیه سیله جناب آصفک مقام کامله واصل اولمه سیدی و همه آصفکبی کلمات جوامع وقواسنده عینیه ؛ نایل علیه جناب آصفک قول وفعلی حقکدر .

ثنوی

این دران کوتهی مرجسم راست . چه دران کوتاه آنجا که خداست
چون خدا برجسم را تبدیل کرد . قصه بی فرسخ و بی میل کرد

ترجمه

بو اوزون ولوه وقیصه لوه سوقه جسمه مخصوصدر ؛ خدانک اولدیغی محله اوزونه وقیصه نه در وقتاکه خدا برجسمی تبدیل ایلدی ؟ آنك سیرینی بی فرسخ و بی میل قیلدی یعنی اورجسمه برپرده بریره کیتمسی ایچون فرسخلر و میللر قطع ایتمسنه حاجت یوقدر .

و بو تختک ایجادی تصرفی ، انس وجن و هوسه و طیور وحیوانات تحت تصرفنده بولنان سلیمان علیه السلامک کندوسنده واقع اولمایوب ، آنك اصحابنده بولنان جناب آصفک ایکی الی اوزنده وقوعه کلدی بوده ، حاضره نظرنده ، سلیمان علیه السلامک امر تصرفنده دها عظیم قدرتده ملائك اولدیغی ظاهر اولمه ایچوندر ؛ زیرا برخاطره تصرف ایتمسی کرك قدرتی ظاهر اولنجه ، استادینك علو قدری ومرتبه سی ، ثابت اولور . دیکر طرفدن ، سلیمان علیه السلام کلك معرفتده ناشی ، الوهیته مزاحم اولمه ایتمسی ایچون ، تصرف نوعنده اوزاق اولمه سی ایچون ، بو حکمت واردر .

دخی بویله‌در. خلقك زمان عدمی، آنك زمان وجودینك غیبیدر. آره‌لرنده مدت ومهلت یوقدر. نته‌کم اشاعره‌نك دلیلنده دخی، اعراضك تجدیدی بویله‌در زیرا اشاعره‌نك دلیلنده عرض، ایکی زمانده باقی دکلدر.

[فان مسئلة حصول عرش بلقیس من اشکل المسائل الا من عرف ماذکرناه آنفاً فی قصته فلم یکن لآصف من الفضل فی ذلك الا حصول التجدید فی مجلس سلیمان علیه السلام فما قطع العرش مسافة ولا زویت له ارض ولا خرقها لمن فهم ماذکرناه وکان ذلك علی یدی بعض اصحاب سلیمان لیکون اعظم لسلیمان علیه السلام فی نفوس الحاضرین من بلقیس واصحابها]

[امدی تحقیقا تخت بلقیسك حصولی مسئله‌سی، مسئله‌لرك اك مشکلندندر. مکرکه بزم آنفاً تخت قصه‌سنده ذکر ایتدیکمز شیئی عارف اولان کیمسه اوله. بویله اولنجه تجدیدك سلیمان علیه السلامك مجلسنده حصولندن غیری، آصف ایچون فضل اولماز. امدی بزم ذکر ایتدیکمز شیئی آکلایان کیمسه ایچون، تخت بر مسافه قطع ایتمدی و ارض آنك ایچون دورولمدی و ارضی خرق ایتمدی و بو، بلقیسدن وآنك اصحابندن حاضرین اولان نفوسده، سلیمان علیه السلام ایچون، دها عظیم اولمق ایچون، سلیمانك بعض اصحابنك یدینی اوزره واقع اولدی]

یعنی تخت بلقیسك سلیمان علیه السلامك مجلسنده حصولی مسئله‌سی، عقل نظری ارباب عندنده اك مشکل مسائلدندر. فقط بالاده تختك ایجادی قصه‌سنده ذکر اولنان شیئی یعنی جمیع ذرات عالمك هر نفسده تجلی اول ایله معدوم وتجلی ثانی ایله موجود اولدیغنی بیلن کیمسه، تخت بلقیسك مجلس سلیمان علیه السلامده تجدد امثال صورتیله موجود اولدیغنی بیلیر وبو مسئله آکا مشکل کلمز. شو حالده تختك مثلنك تجددی باشقه محلده واقع اولمیوب آنجق سلیمان

بو خلق جديده و بو تجدد امثاله نصل واقف اولور.

[ولا تقل ثم تقتضي المدة فليس ذلك بصحيح وانما ثم تقتضي تقدم الرتبة العلية عند العرب في مواضع مخصوصة كقول الشاعر (كَهَزِّ الرُّدَيْنِي ثم اضطرب) وزمان الهز عين زمان اضطراب المهزوز بلاشك وقد جاءت ثم ولا مهلة كذلك تجديد الخلق مع الانفاس زمان العدم زمان الوجود كتجديد الاعراض في دليل الاشاعرة]

[وسن ، (ثم) مدتی اقتضا ایدر دیمه . بو ، صحیح دکلدر ؛ آنجق (ثم) عند العرب مواضع مخصوصه ده رتبهٔ علیه نك تقدمنی اقتضا ایدر . شاعرك (کهز الردینی ثم اضطرب) قولی کبی . حال بوکه هزك زمانی ، بلاشك مهزوزك اضطرابی زماننك عینیدر . ومحقق (ثم) یی کیتردی . حال بوکه مهلت یوقدر . بونك کبی ، انفاس ایله تجدید خلق ، عدمك زمانی وجودك زمانیدر ؛ اشاعره نك دلیلنده اعراضك تجدیدی کبی .]

یعنی سن ، بالاده مرور ایدن (لا یکون ثم یکون) یعنی (معدوم اولور صکره موجود اولور) قولنده (ثم) = (صکره) کلمه سی تراخی ایچوندر ؛ زمان ومدت اقتضا ایدر ؛ دیمه (ثم) کلمه سنك مطلقا مدت اقتضا ایتمه سی صحیح دکلدر . بو (ثم) کلمه سی عند العرب مواضع مخصوصه ده ، رتبهٔ علیه نك تقدمنی اقتضا ایدر یعنی رتبهٔ علیه نك تقدمنی کوسترمك ایچون استعمال اولنور . نته کم شاعر دیر (کهز الردینی ثم اضطرب) یعنی (ردینی اسمنده کی حداده منسوب اولان مزراغك تحریکی کبی ، آندن صکره اوردینی اولان مزراق مضطرب اولدی) حال بوکه زمان تحریك ، شبهسز حرکت ویرلن شیئك اضطرابی زماننك عینیدر ؛ زیرا تحریك ، تحریك اولنان شیئك قملدانمسنه سبب وعلتدر . وعلتك زمانی ، معلولك زماننك عینیدر . وامّا شاعر ، بو مصرعده تراخی ایچون اولان (ثم) کلمه سنی کیتردی ولکن تحریك ایله تحریك اولنان شیئك قملدانمه سی آره سنده مهلت ومدت یوقدر . ایشته (لا یکون ثم یکون) قولنده کی (ثم) دخی شاعرك قولنده کی (ثم) کبیدر . بناءً علیه انفاس ایله خلقك تجدیدی

بو اعدام وایجاد دلیلی رضی حق تعالی حضرتلرینك (بل هم فی لبس من خلق جدید) یعنی (بلکه آنلر ، خلق جدیدده شبهه ایچنده درلر) تولیدر . وبو خلق جدیدده شبهه ده اولنلر اولدقلرینه بر وقت مروریله کندیلری شیئ کوریمیورلر یعنی آنلر اشیای عالمده هیچ بر شیئی نظر متعارفی ایله کورمیورلر ، هر آنده غیر منقسمه آنی ثابته وموجود کورورلر حال بوکه عالم خلقی ، هر نفسده تجلی الهیه مجدد ایدر ؛ نیچون عالمك وجود مستقلی اولمایوب بلکه کندی نفسلرینه معدوم وحضرت وجودیه موجوددر . وحق دائما وابدا تجلی ایدیه کلیر ؛ نابغه بر تجلی اصلیه - جوهر ایدیه عالم ، معدوم اولور ، وایکنجی تجلیده مقارناً ظهور ایدن رضی موجود اولور . وکذلك تجلی ثانی اوقتده سرعتله ظهور ایدیکه آنلر نوری تجلی اولك نوریه متصل اولدیغندن ایکیسنك آره سنی فرق وتمیز ممکن اولمامق ؛ بونك خیالی ذائل اولماندن ، آنلر شاهد اولمز دیکر تجلی کلیر ؛ نابغه ظاهر بینانه نظر ایله عالمك اولا معدوم وبعده موجود اولماسی کیفیتی کوریلمز

مثنوی

نا پدید آنند لاکه بر خاصانه بدید . باقیانند فی لبس من خلق جدید

ترجمه

اوعالم غیبه ، آنجق حضرت خاصانه ظاهر اولور ؛ باقی خلق عالم ، بو خلق جدیدده شبهه ده درلر

وقتاکه بو ، یعنی تختك مطاف سلیمانه عید اولمامش حضرتی ، بزم ذکر ایتدیکمز کبی اولدی ؛ یعنی اتحاد زمانه ایله انتقال صوتیله واقع اولماری ؛ نابغه تختك (سبأ) شهرنده زمانه عدمی ، سلیمانه علیه السلام مطافنده آنك زمانه وجودیله عینی اولدی . یعنی تختك (سبأ) شهرنده بوجه اولمایله سلیمانه عید اعدام عمنده واقع اولدی وآنك بوتقدیده واقعی بکدیکرینه عینی اولدی وتختك عدمی ، وجودینك عینی اولمای ، انفاس خلقك تجدیدی قبیلندندر حال بوکه ، بو مقوله بیچی بیکیسنك علمی یوقدر ؛ فضل اولسونکه انسانك نفسی کندینه سائر اشیادن دها قریب اولدیغی جهتله ، هر نفسده کندی نفسنك معدوم وبعده موجود اولدیغنه وقوفی یوقدر . کندی نفسنده واقع اولان برحال وقوفی اولمایه کیمسه ، اشیای سائره ده واقع اولانه

لا يرون فيه ما هم راؤن له واذا كان هذا كما ذكرناه فكان زمان عدمه اى عدم العرش من مكانه عين وجوده عند سليمان من تجديد الخلق مع الانفاس ولا علم لاحد بهذا القدر بل الانسان لا يشعر به من نفسه انه فى كل نفس لا يكون ثم يكون]

[وبزم عندمزده اتحاد زمان ايله انتقال واقع اولمادى ؛ آنجق اعدام وايجاد ، آنى بيلنك غيرى ، هيچ بر كيمسه نك بوكا شعورى اولميه جق بر حيثيتله اولدى ؛ اوده حق تعالينك (بل هم فى لبس من خلق جديد) قوليدر . وآنلر اوزرينه بر وقت مرور ايتمز كه كوردكلرى شيئى كورمسونلر . وقتا كه يو ، بزم ذكر ايتديكمز كبى اولدى ؛ بنا عليه آنك زمان عدمى يعنى تختك مكانندن عدمى ، سليمانك عندنده ، انفاس ايله خلقك تجديدى قبيلندن اولدرق ، آنك وجودينك عينى اولدى . حال بوكه بو مقداره هيچ بر كيمسه نك علمى يوقدر ؛ بلكه انسانك ، محقق هر بر نفسده معدوم اولوب صكره موجود اولديغنه كندى نفسندن شعورى يوقدر]

يعنى بزم عندمزده بلقيسك تختى ، طرفة العين ايچنده واتحاد زمان ايله (سبأ) شهرندن سليمان عليه السلامك مكاننه انتقال ايتدى ؛ زيرا انتقال ايچون مطلقا آره يه ، آز چوق زمان كيرمك لازمدر . وسرعتله كوز آچوب قپامق دخى بر زمان ايچنده واقع اولور . آنجق بونده اتحاد زمان واردر . زيرا بصرك كورلينمشى طرفنه حركتى ايچون كچن زمان ، بصرك كورلينمه شيئه تعلق ايتمسى زماننك عينيدر . حال بوكه جناب آصف (بن تختى كوز آچوب قپامه دن اول كتيريرم) ديدى ؛ بنا عليه تختك بر مكاندن بر مكانه اتحاد زمان ايله انتقال ايتديكى ملاحظه سى وارد اولاماز ؛ زيرا مرور زمان واقع دكلدر . بو حال آنجق تختك (سبأ) شهرنده اعدامى وسليمان عليه السلامك مكاننده ايجادى صورتيله واقع اولدى وبو ايجاد واعدام كيفيتى ، بر حيثيتله اولدى كه بوكا هيچ بر كيمسه نك وقوفى وشعورى اولمادى . بو كيفيتى آنجق آن واحدده اعدام وايجادى بيلن وهر آن ايچنده خلق جديدى مشاهده ايدن كيمسه بيلير

حال بگوید فلان قضیه چنین یا چنان خواهد بود ، (انا آتیک به قبل ان یرتد الیک طرفک) یعنی (به او تختی شما مقایسه به قیامت اول کنیم) دیدی . بواسطه این قضیه وصف آصف بن برخیا (به گونه آنچه قیامت را بخواهد کنیم) دیده ؛ نایب حضرت ایشان آصف آمده ، اسم یقرض و خواص اشیاء بدان مخصوص خود ثابت اولی و افضلیت آصف را جمع اولی . بوده ایشان فعلی آمده که جمع اولوه زمانی مقدار به مقام اولی زیرا حضرتش فعلی دهاچوده و آصف فعلی به دهاآ زمانه محتاجه . و بصرک ادراک اینکه شی طرفه حرکتی ، جسمی بولدیغی مقامده حرکتده دهاچابوقده . چونکه بصرک حرکتی ایچونه حرف اولنامه زمانه ، بصرک کوریلیه شیئ تعلقه اینکه زمانک عینیه . یعنی کوریلیه شی آمده اولوقه برمسافه وارده . بوایله مبصر آمده بویله اولوقه مسافه اولدیغه حاکم بصرک آچیلمسیله ، تعلقه اینکه شیئ کوریدی عینی زمانه ایچنده واقع اولور . چونکه بصرک آچیلمسی زمانی ، بصرک کواکب ثابته فلکنه تعلقی نهایده . یعنی کوزک آچیلمسیله کواکب ثابته فلکنه تعلقی برزمانده واقع اولور . و بصرک کیرو دونمسی زمانی دخی ، بصرک عدم ادراکی زمانک عینی در . یعنی کوز آچیلمه ایله کواکب ثابته یک کورمک برزمانده واقع اولدیغی کوزی قیامتیله ایله کواکب ثابته یک کویاملک دخی عینه زمانده واقع اولور . نتایجه بصرک حرکتی خاطره انقضای قبل اینمه حرکت رجوده آمده . فقط انسانک پرنده قاچقمسی بیلمیه کلدی . یعنی آنده بوقدر سرعتی یوقدر . زیرا حس حرکتی زمانده . و بونیله خاطره انقضای قبل ایده . نتیجه انسانک پرنده اوچمه دولو اوضاع و حرکاتی (انتقالاته) دیکری و بونیله ماکنه یله ضبط اولنوب بو اوضاع مضبوطه پرده اوزنه الکتریقیه ضیاسی واسطه یله عکس و طوغرامه ماکنه یله ضبط اولنوب صورتیله (سینما) دیکلری نمایش ایدیرلر . بو جسمک حرکتی ایدیرمه لری ، سرعته تدویر اولنوب صورتیله (سینما) دیکلری نمایش ایدیرلر . بو جسمک حرکتی زمانک قابل انقسام اولدیغنه بردلیل باهردر . امده آصف بن برخیاء عجله ده جمله اتم اولدی . و آصف بن برخیاء ک (بن بقیصک تختی کوز آچمه قیامه دهاول کتیریم) دیدی ، تختی کتیرمه سی فعلنک عینی اولدی ، یعنی قولی ایله فعلی برزمانه ایچنده وقوعه کلدی . نتایجه سلیمان علیه السلام ، بقیصک تختی ، بیاض شهرنده بولنمه زمانه ایچنده ، کندی مجلسنده مستقر کوردی . سلیمان علیه السلام ، بقیصک تختی ، بیاض شهرنده مطالعه بولندیغی حالدن غیر انتقال ادراک ایتمدی . دیو تخیل اولنوب ایچون ، حق تعالی قرآنده بیورمش (فرآه مستقراً عنده) یعنی (آنده عنده مستقر اولدیغه کوردی) بیوردی

[ولم يكن عندنا باتحاد الزمان انتقال و انما كان اعدام و ايجاد من حيث لا يشعر احد بذلك الا من عرفه وهو قوله تعالى بل هم في لبس من خلق جديد ولا يمضي عليهم وقت

بقالم ایلچیدیمی نقل اعاده ایده ؟ یعنی هدیه ایمی قبول ایدرسه ، بیلدم که پادشاهدر . اوقت
حرکت ایدیم . واگر قبول ایتمیوب دعوتنده مصر اولورسه ، آکلادیم که پیغمبردر .
بوقرار اوزرینه حرکت اولندی . بقصیدک ایلچیسی سلیمان علیه السلام هدیه ایله واصل اولدقده
جناب سلیمانه عرض ایدی :
بکا مال ایله مدد ایدیورسکز . بنم هدیه یه احتیاجم یوقدر . الله ذوالجلال حضرتلرینک بکا احسانی
اندکیدر ، سزلک کیرکیکز شیلرده خیریدر . بونی هدیه کزله آنجق سزلک آدمکز محفوظ اولور .
سن شمدی هدیه کزله برابر قومکه کیت بوطرفه کلورسنی سویله ؟ اکر کلورلرایسه ، بز آندن
اوزرینه مقاومت ایده میه جکلری بر عسکر ایله کیدیم . وآندن ساکن اولدقری (سبأ) شهرینه
دخیل اولدوقده چیقاریرز .
بوخبر بقیصه واصل اولنجه ، سلیمان علیه السلام پیغمبر اولدیغنی آکلادی وتختنی مسقبله بریده قویمه
کلیه بر عسکر برابر ، سلیمان علیه السلام متوجه اولدی . آندن ، کله لدیکز . بوطرفده سلیمان
علیه السلام حاضرلانمجلس اولنرده خطابا بویله دیدیکه
(ای ناس ، بقیصک وقومی کلمه سلیمانه ارسال زده مقدم ، آنک تختی بکا هانکیکز کیتیرسکز
جن طائفه سنده بر عفریت دیدی - بن مقامکدن قالقمازدن اول ، اوتختی بن سکا کیتیریم .
بن بونی اجرایه قادرم وقدرتمه امینم واردر .
سلیمان علیه السلام وزیری اولان جناب آصف بن برخیا یه دیدی - (انا آتیک به قبل ان یرتد الیک
طرفک) یعنی (بن اوتختی ، نظرک سکا جانبکه رجوع ایتمیه عدد اول کیتیریم) بونه اوزرینه
سلیمان علیه السلام اوتختی یانده طوروب کوردی
ایشته جناب شیخ رضی الله عنه بوقصه نک حقیقتی بیانا بویورلرکه :
آصف ابن برخیا اولوب اسم اعظمی واشیانک خواصنی بیلیر آصف ، طائفه جنده
اولوب بواسم وخواصی بیلیر کیمسه اوزرینه فضلی یوقدر . وبوفضل رضی قدس نفسه
معلومدر - یعنی قصر ایتمیوب یا یقین ایتمیوب آده سنده کی زمانک مقتضای بوفضلی کوستر .
چونکه برکیمسه برشیئه نظر ایدوب ، نظرینی کری آلسه ، آنک بونظری ، اولطرفه کیدنک
اولدوریغی کلدیکه آیاغی قالقمسه سنده وها چابوقده بریمان طوقنده کندینه رجوع ایدر .

لیس کذلك ای لیس له هذه السرعة فكان آصف بن برخیاء اتم فی العمل من الجن فكان عنده قوة آصف بن برخیاء عنده الفعل فی الزمن الواحد فرأی فی ذلك الزمان بعینه سلیمانه علیه السلام عرش بلقیس مستقراً عنده لئلا یتخیل انه ادركه وهو فی مكانه من غیر انتقال]

[واما صنف انسانیه اسرار، عرض و خواص اشیای عالمك ، هندسه اولان عالم وزینه فضلی ، قدرت زمانی ایله معلومدر . یزا باقیشك ـ جوعی ، آنكله ناظر اولدیغی كیمسه ، قائمك مجلسنده قیامنده دهاجا بوقدر . چونكه بصرك ادراكی ، ادراك ایتدیكی شیئه حركتی ، جسمه آنده متحرك اولدیغی شیئه حركتندن دهاسریعدر . یزا بصرك آنده متحرك اولدیغی زمان ، ناظر ایله منظور بینده بعد مسافه اولمغه باقار ، بصرك مبصره تعلقه ایتدیكی زمانك عینیدر . یزا بصرك آچیلمسی زمانی ، آنكله كواكب ثابته فلكه تعلقنك زمانیله آنك باقیشنك آكاـ جوعی زمانی ، آنك عدم ادراكی زمانك عینیدر . حالبوكه مقام انسانیه قیام بولمیه كلدی : یعنی آنك ایچون بوسرعت یوقدر . نابغ عبد آصف بن برخیاء عملده جنده اتم اولدی . بونك اوزینه آصف بن برخیاء قولنك عینی ، زمن واحده فعلك عینی اولدی . اندی اوزمانده سلیمانه علیه السلام ، بلقیسك تختنی ، من غیر انتقال مكانده اولدیغی حالده ، ادراك ایتدیكی تخیل اولمغه ایچون ، عینیله كندی عندنده مستقر كوردی .]

قرآنه كوره سوره نمله ده بیان بیورلدیغی اوزره بلقیس سلیمانه علیه السلام تلقی آلدقده حكمه وزیانی خویلیوب (بنا واجب الاكرام بركتوب القا اولندی كه سلیمانندر . وآنك مخصوصده شوده ای اشراف بكا بوایشك فتواسنی ویرك سزبیلیرسكز كه بن سزكله شاوره ایتمكه براسیه حضنده قرار قطعی ویرمم) دیدی . اشراف دخی جواباً دیدیلركه : بز قوت وشدت صاحبیز امر سزكدر . بزه نه امر ایدیرسه مطیعز .

بلقیس ـ پادشاهلر بر شهره هجوماً گیردكلری اوانی خراب ایدرلر و اهالیسنی اشراف ذلیل واسیر ایدرلر . آنلر بونی مطلقا یاپارلر . به سزدن كلنده هدیه گوندیرم

فقط بوجه الجوبه الحد دولته ، پادشاهدیه کیمه واسطه سیله اجرآآت وتصرفاتدن اجنبی واصل اولدیغی بیلدیرلر او معلوم اولدیغی واسطه سیله دیلدیکلرینه وشوتراپه الده ایدرلر ، مأمورلرینی ایشدن اخطار نفسدیه تبعاً ، کیفیاتی تصرف ایدرلر و بونک ده پادشاهدیه واصل اولمایه جغندن امین اولورلر .

[فقط تولرا القی الی ولم تتم من القی الیها سیاسة فلم اورثت الحذر فلما فی اهل مملکتها وخواص مدبریها وبهذا استحقت التقدم علیهم]

سیاسة

[امدی آنك سوزی ، (القی الی) اولدی وملکوبه القایدن ذکر ایتدی که او سیاست ، آنك اهل مملکتی وخواص مدبرلری حقنده ، آنده بونک ایچون ایدی وبو سبیله آنلرك اذهانه تقدمه سعی اولدی]

یعنی بعضی وزرانی جمع ایدوب کندوسنه بر مکتوب کلدیکی آنده اجنبی حره ده ایلچی سوزی (الی القی الی کتاب کریم) یعنی (بنا بر مکتوب کریم القا اولندی) اولدی و مجهول جغنی استعمال ایتدی و بر تدبیر سیاسی اولمادوغنه مکتوب القا ایدنك اسمنی ذکر ایتمدی و آنك بو تدبیر سیاسیسی مملکتی اهالیسنك و مملکتی اداره ایدن خواص مأمورینك کندیسنه قوی قلبلرینی انتاج ایتدی ایشته بلقیس قادین اولدیغنه ، بوحقا بو معرفتی و درایتی سبیله ، مملکتنك ارکانی اولنان وطننده تقدمه سعی استحقاقه ایلدی .

[واما فضل العالم من الصنف الانسانی علی العالم من الجن باسرار التصرف وخواص الاشیاء فمعلوم بالقدر الزمانی فان رجوع الطرف الی الناظر به اسرع من قیام القائم من مجلسه لان حرکة البصر فی الادراك الی ما یدرکه اسرع من حرکة الجسم فیما یتحرك منه فان الزمان الذی یتحرك فیه البصر حتی یدرك ما یدرکه بمجرده مع بعد المسافة بینه الناظر والمنظور فان زمان فتح البصر زمان تعلقه بفلك الکواکب الثابتة ~~وزمان رجوع طرفه الیه حتی یدرك ما یدرکه زمان تعلقه بفلك الکواکب الثابتة~~ وزمان رجوع طرفه الیه حتی ان عدم ادراکه والقیام من مقام الانسان

[ومن حكمة بلقيس وعلو علمها كونها لم تذكر من القى اليها الكتاب وما علمت ذلك الا لتعلم اصحابها ان لها اتصالاً الى امور لا يعلمون طريقها وهذا من التدبير الالهي في الملك لانه اذا ظهر طريق الاخبار الواصل للملك خاف اهل الدولة على انفسهم في تصرفاتهم فلا يتصرفون الا في امر اذا وصل الى سلطانهم عنهم يأمنون غائلة ذلك التصرف فلو تعقبهم على يدي من تصل الاخبار الى ملكهم لصانعوه واعظموا له الرشا حتى يفعلوا ما يريدون ولا يصل ذلك الى ملكهم]

[وكتوبي كندوكي اقاليده كيمدي ذكر اينمس ، بقيس حكمتندة آيف علمنه علونده .
وبوني آنجه اصحابنه تعليم ايجوه بايدي كه محققه كندوكي ايجوه ، طريقي بلمدكلري امورة اتصال وارد .
وبوني آنجه اصحابنه تعليم ايجوه بايدي كه محققه كندوكي ايجوه ، طريقي بلمدكلري امورة اتصال وارد .
بوده ملكده تدبير الهيدنه ؟ زيرا ملكه واصل اولان اخبارك طريقي بلمدكلري اولدقي وقت
تصرفاتنده نفسلرنه خوفي قالير . تابع آنجه بر امرده تصرف ايدركه
اهل دولت ، كندي نفسلرنه امنيتي اولدقي وقت ، بو تصرفك غائلة سنده امنيت اولور .
او امر ، سلطانمزه آنمدن واصل اولدقي وقت ، بو تصرفك غائلة سنده امنيت اولور .
امدي ملكه نه كبي واسطيله اخبارك واصل اولدقي اكر آنمدن معلوم اولسه ، ملكده ديو دكلدر .
اسليمانك وبوده ملكه نك واصل اولماسي ايجوه ، آكابرلرك ايشلرك وعظيم شوكتلو وزيرلرك .]
بقيس بقدهد واسطيله مكتوبي آلدقي وقت وزرانه ملتفت اولوب ، واسطه نك واصل اولدقي خبر ويرمسي
بقابر مكتوب كريم القا اولنوب ويكه اكتفا ايتدي و واسطه نك ايضاح ايتدي ؛ بلمدكلري بادندر .
بقابر مكتوب كريم القا اولنوب ويكه اكتفا ايتدي و واسطه نك ايضاح ايتدي ؛ بلمدكلري بادندر .
بوده بقيس حكمت حكومته وقوفنده و علم ومعرفتده كه مرتبه سنده بولنمكلكدنه . و بقيس بوني
كندوسنه برطاقم امور اتصالي اولديغي ، فقط آنلرك بلدورلر طريقي بلمدكلري اصحابنه وزرانه
بر اكمه ايجوه بايدي يعني مراد ، (اي وزيرلرم بقابر طاقم اخبارات واصل اولوركه سزه آنلرك طريقنه
بقابر اكمه ايجوه بايدي يعني مراد ، (اي وزيرلرم بقابر طاقم اخبارات واصل اولوركه سزه آنلرك طريقنه
بطاقلرين بيلمزسكز) ديمك ايدي وبقيس طريق اخباري ستاتيسه ملكده تدبير الهيدنه ؟ زيرا
بطاقلرين بيلمزسكز) ديمك ايدي وبقيس طريق اخباري ستاتيسه ملكده تدبير الهيدنه ؟ زيرا
پادشاهك واصل اولان اخبارك طريقي بلمدكلري اولديغي وقت ، اهل دولت ، (تصرفاتنده بقاعت وعلم
پادشاهك واصل اولان اخبارك طريقي بلمدكلري اولديغي وقت ، اهل دولت ، (تصرفاتنده بقاعت وعلم
واقع اولوب بلمدكلري بواسطه پادشاه لهوياء وزره بحاياتايدي) ديو نفسلرنه خوفلرك
واقع اولوب بلمدكلري بواسطه پادشاه لهوياء وزره بحاياتايدي) ديو نفسلرنه خوفلرك
قالمايه ، اوحالده تصرفلرك ، اوطرز تصرفلري پادشاهلرنه واصل اولدقي وقت ،
قالمايه ، اوحالده تصرفلرك ، اوطرز تصرفلري پادشاهلرنه واصل اولدقي وقت ،
بو تصرفك غائلة سنده امنيت اولور يعني عدالت واستقامت دائره سنده تصرف ايدوب بحاياتلرنه امنيت اولور
بو تصرفك غائلة سنده امنيت اولور يعني عدالت واستقامت دائره سنده تصرف ايدوب بحاياتلرنه امنيت اولور

نبی علیہ السلام حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کی امت کے لوگوں سے افضل ہیں اور ان کی امت کے لوگ دوسری امت

حیوانده باشقه‌سی یوقدر . چونکه بولر دیکر تعیناتکیره ، وجود مطلوب حقدر ، بجب لرکما
تعیننده باشقه بر شی دکلدر . وآثار وجودی ، وجود حقیقی حقه مضاف اولمه بر . وجود
اعتباریدر . غایه علم خلق دیکیمز بوجود عالمک باطنی وهویتی حقدر . وآثار الهویتی هو
اولمیجه ، حقک حیاتی ، علمی ، سمعی ، بصری ، اراده وقدرتی کبی صفاتی کلیه وجزئیه‌کی
آثاردن عبارت اولور . فقط مخلوقاتده بعضیلرینه تعیین بوصفاتک ظهوریه مانع اولدیغندن
محسوس اولمیان . الیته بوحقیقتدن غافل اولان اهل حجاب ، ظاهرده کورمدکلری اشیای موجوده‌ده
بعضیسنده حیات واردر ؛ بعضیسنده ده یوقدر ؛ ظن ایدرلر ؛ حال بوکه وجوده حیات
عینی اولمایه ترتب یوقدر . فقط آثاردن حیات ، بو دنیاده بعض ناسه ادراکنده باطن
اولدی وکیزلی قالدی . بوحقیقتی آخرتده هرکس بلاستثنا مشاهده اولور ؛ چونکه
(وان الدار الآخرة لهی الحیوان لوکانوا یعلمون) آیت کریمسنده بیان بیورلدیغی اوزره ، آخرت ،
دار حیاتدر . فقط سن ظن ایتمه که دنیا دار حیات دکلدر ؛ دنیاده بولنیور . شوقدر
وار حیاتدر . فقط سن ظن ایتمه که دنیا دار حیات دکلدر ؛ دنیاده بولنیور . شوقدر
وار که حقایقیه عالم وقوفکاری نسبتده ، عباد الله آره‌سنده خصوصی وافضلیت
واردر . حقایقیه عالم وقوفکاری نسبتده ، عباد الله آره‌سنده خصوصی وافضلیت
واردر . آنلر ایچون ظاهر اولمه ایچون ، هرشیئک حیاتی بولندیغی بعض عبادده کیزلی قالمشدر . آنلر ایچون
ظاهر اولمه ایچون ، هرشیئک حیاتی بولندیغی بعض عبادده کیزلی قالمشدر . آنلر ایچون
بو حقیقتی عباد الله‌ده بعضیلره بیلدیرمه ؛ بعضیلری بیلمز ، انکار ایدر . غایه احاطه ادراک
بو حقیقتی عباد الله‌ده بعضیلره بیلدیرمه ؛ بعضیلری بیلمز ، انکار ایدر . غایه احاطه ادراک
وهاب یوحه اولدیکیمز ده حق تعالی حکمده ، اوآثار بوخصوصیته دخل اولمایه کیمسه ده
وهاب یوحه اولدیکیمز ده حق تعالی حکمده ، اوآثار بوخصوصیته دخل اولمایه کیمسه ده
وهاب یوحه ظاهر اولور . نه کم حضرت علی کرم الله وجهه افندمز حضرتلری (یا رسول الله
وهاب یوحه ظاهر اولور . نه کم حضرت علی کرم الله وجهه افندمز حضرتلری (یا رسول الله
صلی الله علیه وسلم افندمزایه عرض ایدرکه ؛ توجه ایتمیز بچکی بر طاشه وآغاجه یوحه ایدرکه
صلی الله علیه وسلم افندمزایه عرض ایدرکه ؛ توجه ایتمیز بچکی بر طاشه وآغاجه یوحه ایدرکه
یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز سلام ویرسونه) سؤالنه بونی ایشیتمه فلان عرض ،
یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز سلام ویرسونه) سؤالنه بونی ایشیتمه فلان عرض ،
بیلمه سی اولمایه ؛ دیه انکار ایدرلر ؛ زیرا آنلر حضاریه آشیادن غائبدر . (یعلمون ظاهراً
بیلمه سی اولمایه ؛ دیه انکار ایدرلر ؛ زیرا آنلر حضاریه آشیادن غائبدر . (یعلمون ظاهراً
من الحیوة الدنیا) یعنی آنلر حیات دنیاده ظاهر اولنی بیلیرلر ؛ ظاهر محسوس اولمایه بیلمزلر .
من الحیوة الدنیا) یعنی آنلر حیات دنیاده ظاهر اولنی بیلیرلر ؛ ظاهر محسوس اولمایه بیلمزلر .
جناب شیخ رضی الله عنه بیورلرکه آیه‌نین سیاقنه نظاً فاصل ایضاح ایدیلم و بوایضاحات اوزره
جناب شیخ رضی الله عنه بیورلرکه آیه‌نین سیاقنه نظاً فاصل ایضاح ایدیلم و بوایضاحات اوزره
اسماء الهیه‌دن هوه اولدیغنه و اسماء الهیه‌نک اولدیغی رسول الله الهیه غیبی اولمایه آیه‌ده شهادت قلمارینه
اسماء الهیه‌دن هوه اولدیغنه و اسماء الهیه‌نک اولدیغی رسول الله الهیه غیبی اولمایه آیه‌ده شهادت قلمارینه

[امدی ای دوستم ، حقق اوزره جاهل اولدوقده بولوزده عالم اولمه و اوزاده نفی ایدرك بولوزده اثبات ایتمه . مثلاً سن ، حقك کندی حقنده نفی و اثبات ایچون دیدیکی جمله ك آیتی جامع کبی ، آلی ، آنك کندی نفسی اثبات ایتدیکی وجهایله اثبات ایده سك و آلی ، آنك کندی نفسنی نفی ایتدیکی وجهایله آندن نفی ایده سك :
(لیس کمثله) . نفی ایتدی (وهوالسمیع البصیر) برصفت ایله اثبات ایتدیکی حیواندن هر سامع وبصیره عائد . آنجق شوقدر واردرکه دنیاده بعض ناسك ادراکندن نالجن اولدی . آخرتده ناسك جمیعی ظاهر اولور ؛ زیرا آخرت دار حیواندر ودنیا دار بلویه . آنجق حقایقه خاطردن ادراك ایتکلری شی جمیله ، عباد الله بینده اختصاص وتفاضله ظاهر اولمه ایچون ، آنك حیاتی بعض عبادینه مستوردر . بنابرین حق تعالی ادراکی عام اولمیه رك کندیسنی بوعلم جهل اولیایه کیمسه ده هکده ظاهر اولور . امدی سن ، (تحقیقا ظاهر ، حقك هویتیدر - دیمیه کیمسه نك کلامی صحیح دکلدر) دیرك تفاضل ایچون اولمه . بن سنا اسماء الهیه ده تفاضلی کوستردکدن صکره که سن شمدی ایتمزسك که اسماء الهیه حقدر - وآثار الهیه مسمی اولیه مدلول ، الهیدر غیری دکلدر .]

یعنی ای دوستم حقی برنظرده عالم و برنظرده جاهل اولمه وهم بولوزده ظاهر و بولوزده دکلدر دیمه ؛ بلکه جمیع نظرده اثبات ایتمه وکذا برنظرده نفی ایدوب ، دیکر برنظرده اثبات ایتمه . بیلکه هم برنظرك قابلیتی جمیله آینه ظاهر و ثابتدر . آنر دیه جك اولورسك که حقی مظاهرده نفی و اثبات ایتمك جائز دکلمیدر ؟ اوت ، جائزدر ؛ فقط بونفی و اثبات ، حقك کندی نفسنی نفی و اثبات ایتمك بحریتی (لیس کمثله شی وهوالسمیع البصیر) آیتکریمه سنده کی نفی و اثباتکبی اولمالیدر ؛ زیرا بوآیتکریمه تنزیه وتشبیه بینی جامعدر . که بوبحث تفصیلی فصل توحیده مراجعت (لیس کمثله شی) تنزیهه حقك مثلی نفی اولنوب (وهوالسمیع البصیر) قولیله ده هم سمعنی وبصریتی ایله وصف اولنوب . بو صفتلر ایسه ، ایشیدیلن وکورنن هر جوانه حقدن عائد . ووجودده

آره سنده فاضليت ومفضوليت واردر؟ آنلرك مظاهرى اولان تعينات خلقيه آره سنده
دخى البته بو فاضليت ومفضوليت موجود اولمق لازمدر. واسماء حقك غيرى دكلدر.
نته كم حقك عالم ومريد وقادر اسملرى آره سنده تفاضل واردر. وحقك برشيئه
علمنك تعلقى، اراده وقدرتنك تعلقندن دها عموميدر. زيرا عند عقده هر معلوم
اولان شيئه، هر زمانده حقك اراده سى وقدرتنك تعلقى لازم كلمز يعنى حق برشى هر زمان
بيلير فقط آنك هر زمانده او شيئه اولان علمى، هر وقت او شيئك وقوعنه اراده سى
وقدرتنك تعلقى ايجاب ايتمز. بناء عليه عليم اسمنك، مريد وقادر اسملرينه
فضلى تحقق ايتمش اولور. حال بوكه عالم ومريد وقادر اولان حقدر. وبو اسملر
مسمى اولان حقك غيرى دكلدر.

[فلا تعلمه هنا يا ولى وتجهله هنا وتثبته هنا وتنفيه هنا الا ان اثبته
بالوجه الذى اثبت نفسه ونفيته عن كذا بالوجه الذى نفى نفسه كالآية الجامعة
للنفى والاثبات فى حقه حيث قال ليس كمثله شىء فنفى وهو السميع البصير فاثبت بصفة
تعم كل سامع بصير من حيوان وما ثم الا حيوان الا انه بطن فى الدنيا عن ادراك
بعض الناس فظهر فى الاخرة لكل الناس فانها الدار الحيوان وكذلك الدنيا الا ان
حياتها مستورة عن بعض العباد ليظهر الاختصاص والمفاضلة بين عباد الله بما يدركونه
من حقايق العالم فمن عم ادراكه كان الحق فيه اظهر فى الحكم ممن ليس له
ذلك العموم فلا تحجب بالتفاضل وتقول لا يصح كلام من يقول ان الخلق هوية الحق
بعدما ارأيتك التفاضل فى الاسماء الالهية التى لا تشك انت انها هى الحق ومدلولها المسمى
بها ليس الا الله.]

برخردلدانه سنده ، حقیقتده جمیع موجودات واردر. ولکن آنك تعینی ظهوره مانعدر.
وبوکا (سر تجلیات) دیرلرکه عارف ، هر شیده تیوبه اشیایی کورور. تنه کم
محمود شبستری حضرتری بیورر :

جهانرا سربسر آیینهٔ دان . بهریك ذرهٔ صد مهر تابان

ترجمه

جهانی باشدن باشه بر آیینه وهر بر ذره ده یوز کونشی تابان بیل

[ولا یقدح قولنا ان زیدا دون عمرو فی العلم ان تکون هویة الحق عین زید وعمرو
وتکون فی عمرو اکمل واعلم منها فی زید ویتفاضل التعین کما تفاضلت الاسماء الالهیة
ولیست غیر الحق فهو تعالی من حیث هو عالم اعم فی التعلق من حیث ما هو مرید
وقادر وهو هو لیس غیره]

[وبزم (زید علمده عمرودن اشاغیدر) قولمز ، حقك هویتی ، زید وعمروك عینی اولماسنه
وهویتك عمروده ، زیدده اولاندن اکمل واعلم اولماسنه قدح ویرمز واسماء الهیه
متفاضل اولدیغی کبی ، تعینده متفاضل اولور وحال بوکه حقك غیری دکلدر. امدی حق تعالی
عالم اولدیغی حیثیتله تعلقده ، مرید وقادر اولدیغی حیثیتدن اعمدر. حال بوکه او ، اودر
آنك غیری دکلدر.]

یعنی زید ایله عمروك هویتلری حقدر. وآنلرك هویتلری اولان حق ، زید وعمروك عینیدر.
حال بوکه بز (زید علمده عمرودن اشاغیدر) دیمه اولسه‌ق ، عمروده ظاهر اولان
هویت حقك ، زیدده ظاهر اولان هویت حقدن ، دها مکمل اولدیغی سویلمش اولورز.
مع هذا / بوقول هر ایکیسنك هویتی ده حق اولماسنه قدح ویرمز. مادام که اسماء الهیه

بالجمله صفاته واسما ذاته حقنده عینیدر . بو اعتبارایله هر شئ باسمی الله اولدیغی

جمیع اسمایه الله اولور .

مثال

شخص واحدك بر چوجوغه صفاته واسمای وار در . بونلرك جمله سی آنك عین احدیتنده مجتمعدر .

مثلا (یاشام) اسمنی آلمشدر ، اسمك حقنده هیچ الله اولورمی ؟ زیرا یاشام دیدیکمز وقتده

بو اسم ایله مسمی اولان شخصك دیری ، بیلیجی ، ایشیتیجی ، کوریجی ، دیله یجی ،

کوچی یتیجی ، سویلیجی ، ایجاد ایدیجی ، صانع ، عاقل ، حکیم ، مصور ... الخ .

اولدیغی ده سویله مسمی اولورمی ؟ بو صفاته واسمای ، او شخصك ذاتنك عینیدر . غیری

دکلدر .

ائمه حضرات بیان ایتمشلرکه جمیع اسمای جامع اولسه ، اوسمانك مظاهری بولنانه خلقده ظاهر

اولان شی وجی بولمیه در . آنده هر شیئك اهلیتی وار در که اوشی ، او اهلیته مفعول قیلدی

یعنی مفعول اولان هر شی معدنده ، آنك اوزرینه فاعل اولان هر شیئك اهلیتی وار در .

بنا علیه عالمده هر بر جزوی ، عالمك مجموعیدر یعنی اوجزوی خود به عالمك حقایقیه متحققدر

دیمکدر .

معلوم اولسونکه عالم ، من حیث المجموع آینه کبی در که حقه ، وجوه اسمائیه نك کافه سنه

آنده تجلی ایدر . وبو عالمده هر بر شی وجهی برآینه در که حقه ، او وجوه اسمائیه دن

بر یله آنده منعکس اولمشدر . زیرا هر بر شی اسمای الهیه دن بر اسمك صورتیدر که او اسمك

جمالی آنده ظاهر اولمشدر . اسماء جزئیه دن هر بر اسمك بالکلیه جمیع اسمایه متصف

اولدیغی بالاده شاملایله ایضاح اولندی . امدی بالجمله اسما ذات احدیته متحد اولوب

یکدیکرندن خصوصیات صفتیه وسلبیه آیرلمشدر . و صفاته ایه نسبه بالقوه ذاتك لازمیدر

واصلا ذاتدن منفك اولمازلر . بنا علیه هر شیئده ، هر شی وار در . مثلا

زیرا اولو برشیئ اراده تعلق ایتمیچه ، آکا قدرت تعلق ایتز ؛ نیا: علم ، اراده و
قدرت اونسنه حاکمدر. اشبو کویلیورکه صفات آره سنده تفاضل موجوددر.

[وکذلك السمع الالهی والبصر وجمیع الاسماء الالهیة علی درجات فی تفاضل بعضها علی بعض
کذلك تفاضل ما ظهر فی الخلقه من ان یقال هذا اعلم من هذا مع احدیة العین وکما ان
کل اسم الله اذا قدسته سمیته بجمیع الاسماء ونعته بکل کذلك فیما ظهر من الخلقه فیه اهلیة
کل ما فضل به فکل جزء من العالم محمد ﷺ العالم ای هو قابل لحقائقه متفرقات العالم
کله]

[وکذلك سمع الهی وبصر الهی وجمیع اسماء الهیه بعضی بعضیه اونسنه تفاضلده درجات
اونسنه در. احدیت عینیه بابر (بو، بوسنه دها عائد) دیلکدن، خلقده ظاهر
اولان تفاضل دخی بویله در. وسنه کم هر بر اسم الهی یله تقدیس ایتدیکین وقت، آنی جمیع اسمایله
تسمیه ایدرسك وآنی آنلرایله وصف ایدرسك. خلقده ظاهر اولان شی دخی بویله در؛
نسبه ایدرسك وآنی آنلرایله وصف ایدرسك. خلقده ظاهر اولان شی دخی بویله در؛
آنده هر شیئك الهیتی واردر که اوشی، آنکله مفضول فیلندی. امدی عائد هر بر جزوی
عالمك مجموعیدر. یعنی اوجزوی بتون عالمك حقایقه متفرقاته قابلدر.]
یعنی صفات الهیه ده مفاضله ثابت اولنجه، آنلردن صادر اولان اسماء الهیه آره سنده
دخی فرقه و تفاضل ثابت اولور. واسماء الهیه بینده تفاضل ثابت اولنجه دخی،
بو اسمانك محل ظهوری اولان خلقه آره سنده ده تفاضل ظاهر اولور. وبو اعتبارله خلقه
وجود مستقل صاحبی اولمایوب، خلقه عینیه احدیتی ایله قائم اولمغله برابر، بعضابو تفاضل نسبیدن
ناشی، (بو، بوسنه دها عائد) دیلیور. وبویله دیلکله خلقده آره سنده کی تفاضل
ظاهر اولور. مع هذا بو نسب مختلفه، عینیه احدیتده متحددر. سنه کم سن براکم الهیه
آلوب تقدیم ایتدکده یعنی مسمی موضعنه وضع ایتدکده، اوسمی جمیع اسماء الهیه ایله
تسمیه ایدرسك وآنی بتون اسمایله وصف ایدرسك. زیرا احدیت مرتبه سنده

وهو تنزه عنه . بله اولنجه حکمت ، حقك وجودنده خارجه اولماری . شو حالده حکمت ایله عمل اولنمیغی کبی ، حکمت اولنمامقدمی حقدر . و مادام که ناظم ومرحوم اولان حقدر ؛ بنا علیه حقك اتقان واحسان کبك اوزره اولور ؟ حال بوکه وجوده آمدنه غیری برشی یوقدر . وبوکون دیکر تعیناتی کثیره ، آنك وجود مطلقنك تنزیه وتقدیسنه باعث برشی دکلدر . واقعا بو ، بویله در . وکنه خلوه دیکمز وجوداتك اضافی یه نظرا تنزیه وقتنه ، آنلرك عملرده تبدیل ایدن خرقی اولدیغنی کورمیورز . ایشته بو تفاضل ظاهر اولدیغی ایچون ، لسانه تفضیلات حکمی واردر . وبو لسانه تفضیلات حکمی اقتضاسنجه ، عینه حقك احدیتی و بالجمله کثرتی نسبه نك اوعینه احدیتده اضمحلاط ایله برابر ، بو بوندنه دها عاطلدر دینیلیر . آکر لسانه تفضیلات حکمی اولماسه بویله دینیلمزایدی . زیرا عینه احدیتده باقیه وجوده برشی یوقدر که بو وشو دیکرلرینه بیلدونه و آکر نسبه ذاتیه نك نسب اولنه خلوه دینیلمز شی اولماسه ، لسانه تفضیلات حکمی رجحان جریانه بوطانه ایدی وبو تفاضل یعنی صفاتك تفاضلی وجهتی ایله در . و تفاضلات مفاتیحی ، حقك اراده سنك برشیئه تعلقی ، علمنك تعلقندنه ناقص اولماسی مقتضاسنده در . زیرا کافه اشیا هر زمانده حقك معلومیدر ؛ فقط کافه اشیایه ، هر زمانده حقك اراده سی تعلقه امتیز یعنی حقك هر بلیدیکی شیئه ، اراده سی تعلقه امتیز ؛ بنا علیه علمك معلوماته تعلقی ، اراده نك معلوماته تعلقندنه دها عمومیدر ؛ بویله کامل ، دیکری ناقصدر . شته کم اشتباه کریده جریور (ان الله قد احاط بکل شی علماً) شو حالده علم هر زمانده هر شیئه متعلقدر . فقط (اما قولنا لشیء اذا اردناه ان نقول له کن فیکون) آیت کریمه سی مبحثنجه حقك برشیئه اولمز اراده سنك تعلقی وقتنده اول وقتده واقع اولور . وعلم ایله اراده صفات الهیه دن اولوب بیلدیکمز کامل ونقص ظاهر اولمغله تفاضل ثابت اولسه اولور . و صفات الهیه آیدیکمز بوحالیه تفاضل ثابت اولنجه ، آنلرده مظاهری اولان اعیانه خلقیه ده رغم بو تفاضلك اثری ظاهر اولور . وکذا تفاضلات مفاتیحی حقك اراده سنك تعلقه ، قدرتنك تعلقی اوزره ، کامل ونقصان وزیاده کی مقتضایدر .

[آنده صده حق تعالی ، حقتی بزم ایچون بزم ظهورمز سبیله ، کندی نفسی اوزرینه واجب قیلدی و بزه ده تحقیق کندوی بزم هویتمز اولدیغنی بیلدیردی ؛ تا کم بز ، محقق حقتی کندی نفسی اوزرینه آنجق کندی نفسنه نائل واجب قیلدیغنی بیلهلم . امدی رحمت ، حقدنه خارجه اوطاری . نتایجه کیمك اوزرینه امتنانه ایتدی . حال بوکه وجوده آنده غیری یوقدی . آنجق شوقدر واردیکه خلقك علومده تفاضلی ظاهر اولدیغی ایچون ، لسانه تفصیل حکمنده بولندی . حتی احدیت عینیه برابر بو ، بوندهده عاطله دینیلور . و آنك مقابلی ، تعلق علمیه ، تعلق اراده نك نقیضی مقابلیدر . امدی بو مقابله صفات الهیه ده واقعدر . و تعلق اراده نك تعلق قدرت اوزرینه ، کمال و فضل وزیاده لکی مقابلیدر .]

یعنی حق تعالی اسمانه حوزه سنی بزم اعیانه ثابته مزه آینه لرنده پیدا و وجودات خارجیه مزده آنلرده آثار واحکام الهیه حوزه سی ، اوامر یه (رحمت رحمانیهٔ امتنانیه) ایله رحمت ایتدکده صکره ، بزم بزه ظهورمز سبیله کندی نفسی اوزرینه (رحمت رحیمیهٔ وجوبیه) واجب قیلدی . نتایجه هرشی ، رحمت امتنانیه مرحومایده رحمت وجوبیه ایله مرحوم دکلدر ؛ زیرا هرکسه کندوسنه ظاهر اولمامش وهرکس کندی حقیقتی عارف دکلدر . ومعرفت نفس ایله ، تقوانك نتیجه سی وحقیقتیدر . نتایجه رحمت وجوبیه ایله مرحوم اولنلر اهل تقوادر . وبو رحمت آنجق آنلره مخصوصدر . فقط ظن ایتمه که حق بو رحمتی کندی نفسنه غیرینه تخصیص ایتدی ؛ زیرا کندیسی بزم هویتمز اولدیغنی (کنت سمعه وبصره ... الخ) حدیث قدسیسنده بزه بیلدیردی و حقیقت بزه بوني بیلدیرمسی ، شونك ایچوندرکه حق تعالی حقتی آنجق کندی نفسنه نائل ، کندی نفسی اوزرینه واجب قیلدیغنی بزه بیلدیرمکله برابر آینه نفسی ، بزم هویتمزدر . وآینه وجودی ، وجود حقیقی وبزم وجودمز ایسه ، آینه وجودینه مضاف اولدیغی به وجود اعتباریدر . نتایجه حق ، بزم باطنمزدر . وآینه نفسی ، بزم باطنمزدر

وسنبه ایکی وجه اوزره در. برسی، حیات، علم، سمع، بصر، قدرت کی حقه منسوب اولدقلری ذاتیه در. بونلرك تعینات اعتباریه وسلبیه اولمق اعتباریه کونیه ده تحققی آنجق ذات حقه ایله در. زیرا بو تعینات امور عدمیه در. کذلك وجود مستقل یوقدر که علم، سمع، بصر کبی کذلك ده ظاهر اولمق لسبله کذلك منسوب عدی محمله اولم بیلسه. جمله آنلرده ظاهر اولمق بونلرك ذاتیه لکی لسبی در. زیرا موجود عالم ظلك ظلیه واعتباریه ذاتیه ایله، شؤناتی ذاتیه اولمق اسبله ظلیه. ؛ بنا علیه موجود عالم ظلك ظلی اولور. بو ایضاح (بنم رحمتم هرشیئه واسعدر) قولی مقتضاسنجه اسماء الهیه یعنی حقایق کسبه وهی رحمت امتنانه تحته کیرر. شو حالکه اسمایه بزم ایله اعتباریه ایدی؛ زیرا اسماء الهیه، ذات حقه منسوب ایدی. آنلرك موجود علمیه سی نفس حیاتی ایله، اعتباریه ثانیه مرتبه آینه لرنده متعینه اولمق بر بر ندن آیرلدی. نتیجه حقه، بزم عدمه ده حقایق غیبیه مرایه، اسماء الهیه اعتباریه در.

[فنحن نتیجة رحمة الامتنان بالاسماء الالهیة والنسب الربانیة]

[اعنی بنی اسماء الهیه ونسب ربانیه یه اولان رحمت امتنانك نتیجه سی یز.]

زیرا هو، ضمن عدمیته خلوص اعتباریه صورتیله، اسمایه رحمتایدی؛ اعتباریه ثانیه مرتبه آینه لرنده آنلرك موجود علمیه لری ظاهر اولدی و وجود مطلقه حقه بالتنزل بو صورتلرك مقتضاسنه کوره، متعینه اولمغه وجودات کونیه مرایا اولدقده بوصورلرده، اوسماننك آثار واحکامی ظهوره کلدی. نتیجه بز اسماء الهیه ونسب ربانیه یه اولان رحمت امتنانك نتیجه سی اولدقه.

[ثم اوجب على نفسه بظهورنا لنا واعلمنا انه هو تنا لنعلم انه ما اوجب على نفسه الا لنفسه فما خرجت الرحمة عنه تعالى من امتنه وما ثم الا هو الا انه لابد من حكم لسانه التفصيل ما ظهر من تفاضل ظهر في العلوم حتى يقال ان هذا اعلم من هذا مع احدية العين ومعناه معنى نقص تعلقه الارادة عن تعلقه العلم وزيده تفاضله في الصفات الالهية ومعنى كمال تعلقه الارادة وتضلع وزيادته على تعلقه القدرة.]

علماء شيخ رضي الله عنهم بو كلام عليه‌ى برسوفه مقدمك جوابيدر. مثلا برى چيقوب ديه بيلركه
حضرت سليمانه تكلم ايتديكى لسانه عرف دكل، بلكه عبرانى ايدى نازعيم بلقيس بابسه اولديغى
مكتوبنى بابسه طرفنه، لسانه عرف اوزره نازل اولمش قرآن كريمك برآيتى برهانه بعلة
شريفه بابماسى نصل اولهبيلير؟ حضرت شيخ بوحا جوابنى بيورركه بقيه
كوندرديكمكتوبده (غفيا) (الرحمن) (الرحيم) اسمارى محرر دكل ايدى؟ بلكه عبرانى لسانده
بولديغى اسم عربينك مقابلى اولمق اسمار بابسه ايدى ومقصد، سليمان عليه السلام اولديغى
اسمده حضرتك ايكى چشمى ذكر ايلديكنى بيانده عبارتدر.
امدى هو تعالى (كتب على نفسه الرحمة) آيت كريمه سيله كندى نفسى اوزرينه واجب قيلديغى
اجوبه رحمت وجوب وعليه رحمتى، (فسأكتبها للذين يتقون) آيت كريمه سى بيانه بيورديغى
وجهله عمل صالح ايتمه اهل تقوايه مخصوص قيلمه صورتيله گچ تقييد ايلدى و (رحمتى وسعت كل شئ)
آيت كريمه سنده، حتى اسماء الهيه يه يعنى نسبه ذاتيه نك حقايقنه شامل
قيلديغى اجوبه رحمت امتنانه وعليه رحمتى، اطلاقه ايتمدى.
معلوم اولدوقه كه الوهيت اسمارى، كندى نسبلرينك حقايقيدر. ونسبه ذى، اسماى
الوهيه يى تكثيرينه آيرياه شيدر؛ چونكه هر بر اسم الهى ايكى شئيه دلالت ايدر/ بريسى
الوهيه يى تكثيرينه، ديكرى ذاتك خصوصيته. واسم، بو خصوصيته ذاتيه ايله
طوغريدن طوغرى يه ذاته، ديكرى ذاتك خصوصيته. واسم، بو خصوصيته ذاتيه ايله
ديكر اسمدن آيريلير ومدلول ذات اولدقه، آنك احديتى اقتضا ايدر اسم ذاتك وذات
ذى، اوصافى عينيدر؛ بناء عليه مرتبة احديته محو وسترينك اولمه اقتضا ايدر ذات احديتك
عينى اولديغى اسماء حقه، (رحمت امتنانيه مرحومه) دينيلن هاويه دوشمكدر. چونكه او
مرتبه ده ظهور يوقدر كه رحمت موضوع شئ اولهبيلسين. رحمت امتنانيه مرحومك ولوازمى آنجق
اسمانك نسب عدديه سى وحقايقيدر. بوده اسماء مدلول شيئيه
اشتمه بو نسب عدديه وحقايقيدر، نفس حقانيه ضمنيه عدديه حاصل اولمق
ظهر بسيط صوفى، استعداد ذاتيى مقتضاسنجه، وجوده ظهر اولمق

نبيا يا نبيا ه افذمز كذوسنده عضرتيه طوتا بيه جاه قدرته اولديغي بيانه بويله مشاهده
ديه كه الله تعالى فخر عالم افذمزه ، عضرتيه نظرف ايجون قدرته وريدكي جاكر ،
حبيب اديب كبريا افذمز ، مخصوصا سليمان عليه السلام موصوف اولمق بو نوع تصرفده
اشتراكدن تأديباً توقى واجتناب بيورديلر واديه عائيدر نكته جه بيانه اوزره
غلبه ايدوب تصرفله ظاهر اولماريدر نتايجه بز بيلدك كه سليمان عليه السلام صدره
خلقته جهيز بركيه يه لدنيه اولميايه شي ، بلكه عمومه اوزره نصرف اليله ظاهر اولمه .
بيقتيه يعني سليمان عليه السلام صدره جهيز بركيه لدنيه عمومه ملك اوزره نصرف
اتميس لدنيه اولمايدي فقط بر ملك خصوصي اوزره نصرف لدنيه اولور نتكم عدنان محمد اولمق
اتميس لدنيه اولمايدي فقط بر ملك خصوصي اوزره نصرف لدنيه اولور نتكم عدنان محمد اولمق
اوزره ه حكمدار اولمق پادشاهلر اولديغي كبي ، افراد انسانيه دن هر بر فردك وجي كندي نفسنده
وعائله سي فراري اوزره نصرفاتي وارد . وبو تصرفات جمله سي برملك خصوصي اوزره واقع اولديغي
نصرفاتدن كه سليمان عليه السلام صدره ظاهر اولمه وقيامة قدر وجي يه اويرجه ظاهر اولاجقدر

[وليس غرضنا من هذه المسئلة الا الكلام والتنبيه على الرحمتية التي ذكرها سليمان
في الاسمية التي تفسيرها بالعربي الرحمن الرحيم فقيد رحمة الوجوب واطلاقه رحمة الامتنان
في قوله رحمتي وسعت كل شئ حتى الاسماء الالهية اعني حقايقها التي هي اعيانها ثابتة عليها]

[ونريد بهذه المسئلة غرضنا ، سليمان عليه السلام ذكر ايديكي ايكي اسمه اولوب ايكي رحمته
كلام و تنبيه ايدوب غيري وكلدكدن كه آنلرك لسان عربيه تفسيري ، (الرحمن) ، (الرحيم) در
بويله اولنجه الله تعالى رحمت وجوبي تقييد ايدوب و رحمت امتناني وجي (رحمتي وسعت كل شئ)
قولنده ، حتى اسماء الهيه يه يعني حقايقه نسبت اطلاقه ايتدي ؛ بناء عليه آنلرك اوزرينه
بزم ايله امتنان ايلدي .]

[و بز حدیث عضریته ایله بیلدیک که او آنجه ظاهره مختص قیلندی و مخصصه مجموعه ظاهره مختص قلنور. و اگر رسول الله اذنمز، حدیث عضریته (الله تعالی آنه اوزینه بکا قدرت ویردی دیمیه ایدی ؟ بز ، (آنی طوتمغه قصد ایتدیکی وقت ، رسول علیه السلام الله تعالی آکا عضریتی طوتمغه قدرت ویرمدیکی بیلمیك ایچون ، آکا سلیمانه علیه السلام دعاسی تخطر ایتدیردی) دیرایدك . امدی الله تعالی عضریتی زیلی اولدیغی حالده رد ایلدیکه وقتا که / آنك الله تعالی اوزینه بکا قدرت ویردی ؟ دیمز. بیلدیک که مخصصه الله تعالی آکا آنده تصرف وهب ایتدی ؟ بعده مخصصه الله تعالی آنی ظاهر لاتدی . نابغه علیه سلیمان علیه السلام دعاسی تنکر ایلدی. شوحالده آنکله تأدیب ایتدی . بویله اولمیوب بز بونلره بیلدیک که سلیمانه علیه السلام مدده صکره خلقده برکیمسه اولمیوب اولمایه شی ، مخصصه بونکله ظاهر دکل .]

ابا هریره رضی الله عنه صلی الله علیه وسلم افندمزدن نقل ایدیکی حدیث شریفده جیلویه کم (دوندیکمز عضریته ، نماز میی قطع ایتمه ایدردی ؟ الله تعالی بکا ، آنی طوتمغه قدرت ویردی ؟ ایتمه دیمکه آنی طوتایم و مسجدک دیرکلرندن بر دیرکه باغلایم تاکه مدینه نك چوجقلری و هپکز آکا نظر ایده سکز . فقط برادرم سلیمانه علیه السلام دعاسی خاطرلادم که (رب اغفرلی وهب لی ملکاً لاینبغی لاحد من بعدی) دیمیدی و او دعاسی خاطرلادم که (رب اغفرلی وهب لی ملکاً لاینبغی لاحد من بعدی) دیمیدی و او عضریتی ، مراد نیه نائل ظفر اولمقدن نومید وحسرت زده اولدیغی حالده ترك ایتدم)

البته بز بو حدیث عضریتدن بیلدیکه سلیمانه علیه السلام آنجه تصرف ایله ظاهره مختص قیلندی و آنك اختصاص مخصصه ملکك مجموعه سنه تصرفنده و تصرف ایله ظاهره دن واکر رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمز بو حدیث عضریته (الله تعالی آنی طوتمغه بکا قدرت ویردی) دینی بایه جوچمسه ایدی ؟ بز دیرایدك که (صلی الله علیه وسلم افندمز عضریتی طوتمغه قدرتنی ویرمدیکی بیلدیکی / کندیسنه عضریتی طوتمغه ایتدیکی وقت ، الله تعالی آکا قدرتنی ویرمدیکی بیلدیکی ایچون ، آکا سلیمانه علیه السلام دعاسی خاطرلاتدی) فقط شدی بونی دیه میز

كذه‌سنه دیمه سلطنت وقدرتایله ظاهر اولماری ؟ نیا حقنده بوقدر طلب ایتدی سلیمان
علیه‌السلام ایسه ، بوقدر ایسته دیکی ایچون بوسلطنتله ظاهر اولدی . فقط سلیمان علیه‌السلام
دعاسنده تک (ملکاً) قولی یوقدر (یارب بکا برملک ویرکه بندن صکره هیچ برکیسه یه ویرمیه‌سون)
دیمیشدی ، (نقد - ملک دارک هیچ بکا دیر) دیمک کبی عمومی برصفاتله شامل دکلدر .
بزبونده بیلدیکه سلیمان علیه‌السلام املاکنک عمومنی مراد وآن طلب ایتمه ، بلکه برملک
خصوصی ایسته‌مشدر . وبزکورمکه الله تعالینک آنا ویردیکی ملکده هیچ برجزئیده ، تصرف
خصوصی ، جناب سلیمان اوزرنده قیلمدی ؟ نیا سلیمان علیه‌السلام شمدی برشخصده تصرف
جبریه مراد ایتدکده ، البته اوشخصک رضی کندی نفسنده تصرف وارد . وتصرف وحکم
صاحب اولمق سلطنت ظاهره ایله‌بابعه ایچون بوشکل موجوددر . نه کم برکیسه کورسن (آیاغه قالقه)
دیه امر ایتمه ، فعلی قیام کولدکدر ؟ اخذ نیه دکلدر . اکر کولر سرکش ایسه ، کندی نفسنده
قدرتی عدم قیام جانبه صرف ایدر . ایشته جناب سلیمان تصرف خصوصی ، برشخصک کندی نفسنده
تصرفه اشتراک ایتمه‌لرینه دائر . نابغه اذ زمانده ملکده مستقلاً متصرف دکل ایدی ؟ بیدبا کورسون
متصرف ایدی وآنک بوایله بالاشتراک تصرفی ملکک مجموع اجزاسنده واقع اولمشدر . وآنجه بوندن
انتفاعی اولمشدر . وبو انتفاعی ایسه ظهوریه‌مشدر .

[وبحدیث العضبیتی انه ما انتفی الا بالظهور . وقد یختص بالمجموع والظهور . فلو لم یقل
فی حدیث العضبیتی فامکنی الله منه لقلنا انه طلبهم باخذه ذکره الله ودعوة سلیمان علیه‌السلام
لیعلم رسول الله علیه‌السلام انه لا یقدر الله علی اخذه فرد الله العضبیتی خائباً
فلما قال فامکنی الله منه علمنا ان الله تعالی قد وهبه التصرف فیه ثم ان الله ذکره
فتذکر دعوة سلیمان فتأدب معه فعلمنا من هذا ان الذی لا ینبغی لاحد من الخلق
بعد سلیمان الظهور بذلک فی العموم .]

[امدی سلیمان علیه السلام اعظم اولنماشدی . محمد صلی الله علیه وسلم اعظم اولدقدن . حال بوکم آنکله ظاهر اولماری . بویله اولنجه ، کیجه سیه آنی قتل ایتمه ایجون ، آکا کلمه عضرتی ، الله تعالی تمکین قدرایله تمکین ایلدی . نبا علیه صباح اولنجه مدینه نک هرطرفنی آنکله اونیاسنلر دیه ، آنی طوتوب مسجد دیرکلرنه بردیرکه باغلامغه وقصد ایتدی . امدی سلیمان علیه السلام دعاسنی یاراتدی . الله تعالی عضرتی ذلیلاً ویرایلدی بویله اولنجه سول علیه السلام ، اوزنده اقدار اولدیغی کیبی ظاهر اولماری . آندن صکره سلیمان علیه السلام (ملکاً) قوتلی ، عالم اولماری نبا علیه بزآندن برملک خاصه مراد ایتدیکمز بلدك وبزکوردیکه الله تعالیدن آکا اعطا ایدیکی ملکك هرجزئنده ، جناب سلیمان ، محمد شاه قیلندی . بویله اولنجه بز بلدك که حضرت سلیمان آنجغه بونك مخصوص قیلندی .]

یعنی سلیمان علیه السلام ویرمیه سلطنت باطنه وظاهره ، محمد صلی الله علیه وسلم افندمزه ده ویرلدی . بویله اولدیغی حالده صلی الله علیه وسلم افندمز ، بوسلطنت ظاهر اولماری وطریق عبودیتده بولنمغه ، سیادت جزئیه اصلا التفات ایتمدی و (انا سید ولد آدم ولا فخر) یعنی (بن ولد آدمك سیدیم ؛ حالبوکه افتخار ایتم) و (انا ابن امرأة تأکل القدید) یعنی (بن قدید اکل ایده بر قادینك اوغلیم) دیدی . کذلك بوسلطنت بولندیغی حالده آنکله ظاهر اولماسنه دلیل اولدیغی کیبی صلی الله علیه وسلم افندمز سوء قصد ایجون برعضرتی کلمه ایدی ؛ عضرت جبئیل علیه السلام ویرمیه دیو الله تعالی سلیمان افندمز ، صباح اولنجه مدینه نک هرطرفنی اوعضرتی ایله وبوقدرته نبا : محمد نبینا افندمز ، صباح اولنجه مدینه ظاهره نک هرطرفنی اوعضرتی ایله اونیاملری ایجون ، آنی طوتوب مسجد دیرکلرنه بردیرکه باغلامغه ایسته دی ؛ فقط بوصفه سلیمان افندمز ، سلیمان علیه السلام (هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی) دعاسنی تخطر بیوردی واوعضرتی اوزمان تصرف ایتمکده فائق اولدی . بونك اوزینه الله تعالی ، عضرتی ، هیچ برشی یاپاماسنی ذلیل اولدیغی حالده کیروکوندردی . نبا علیه سول علیه السلام

سلیمان علیہ السلام کو عطا فرمائی، دنیا و مافیہا پر حکومت اور بادشاہت عطا فرمائی، کیسی یہ بادشاہت تھی۔ نہ یہ
اور حضرت (رب اغفرلی وھب لی ملکاً لا ینبغی لاحد من بعدی) یعنی (یا رب مجھے مغفرت عطا فرما اور ایسا
اختیار عطا فرما کہ میرے بعد کسی کو نہ ملے) یہ دعا مانگی اور یہ طلب کی کہ مجھے ایسی حکومت عطا فرما
مواجہ ایسی نہ ہو جو میرے بعد کسی کو ملے۔ یہ دعا مانگی اور یہ طلب کی کہ مجھے ایسی حکومت عطا فرما
سلطنت باطنہ سے ظاہرہ سے ایسی؟ سلطنت ظاہرہ سے کہ کل اوطان ایسی۔ سوال سلیمان علیہ السلام کا یہ معرفتی
ملک نہ تھا۔ آگاہ ہو تعبیر صحیح۔ کہ یہ نہ ہو کہ ایسی ظاہرہ یہ اور باطنہ
کا بھی سبب ہو کہ حضرت تجلیات حجب الاسماء و اسماء تجلیات محمدیہ و مختفیہ۔ و باطنہ آئینہ
استعداد زنہ رضی ہو اختلافات مشہودہ۔ و ہو ایسی مظاہرہ عینیہ تجلیاتی و بر مظاہرہ دہ ایسی عینی تجلیاتی
اینیں یعنی تجلیہ تکرار یوقہ۔ و سلیمان علیہ السلام علیہ کا تابع سنک استعداری بوایسی۔ ایسی
ظاہرہ رضی جناب سلیمان علیہ السلام کی نسبہ استعداد ایسی کہ لیسنہ یہ ظاہرہ کیسی یہ اولیہ اولمایہ بر ملک خاص
ظاہر یہ مظہر

دکل ایدی ؛ صکره دن موجود اولدی بناء علیه آنده ایچون ظاهر و آخر مفهوملری ، لازم کلدی
و عبدک ظهوری حقک وجودینه متوقف اولدیغی و کذا عبددن عملک صدوری دخی
آنک هویتی و باطنی اولان حقه متوقف بولندیغی جهتله حق ایچون دخی باطن و اول اسملری
ثابت اولدی ؛ زیرا عبدک وجودی ، حقک وجودندن باشلامشدر . و عبد ، ظاهر
اولدقده ، حق عبدک وجودنده باطن اولمشدر .

مثال

بر شفتالی چکردکنی دیکدیکمز وقت آندن بر اغاج ظاهر اولور . چکردکه نظراً بو آغاج
ظاهریت و آخریت صفتلریله موصوف اولور ؛ زیرا اولجه وجودی یوق ایدی ؛ صکره دن
چیقدی ؛ بناء علیه آغاجی ، ظاهر و آخر اسملریله تسمیه ایدرز . و کذا اغاجک وجودی
چکردکک وجودینه متوقفدر . و آندن باشلامشدر ؛ شو حالده چکردکده اولیت اولدیغی
ایچون ، آنی اول اسمی ایله تسمیه ایدرز . و آغاج ظاهر اولنجه چکردک غائب اولوب
باطنه کیدر . و آنده باطنی اولور . بو حالده چکردکه آغاجک باطنی دیرز

ایشته سکا اولی ، آخری ، ظاهری و باطنی کوسترن شی ، آنجق خلقک وجودیدر
اکر خلقک وجودی اولماسه ایدی ؛ نسبدن عبارت اولان بو اسملر ، مشهود اولماز ایدی

[وهذه معرفة لا يغيب عنها سليمان عليه السلام بل هي من الملك الذي لا ينبغي لاحد من بعده يعني
الظهور به في عالم الشهادة .]

[و سلیمان علیه السلام ، بو معرفتدن غائب دکل ایدی ؛ بلکه بو معرفت ، آندن صکره بر کیمسه ایچون
عالم شهادتده ، آنکله ظهور لایق اولمیان ملکدندر .]

یعنی بو ایضاح اولنان معرفته سلیمان علیه السلام واقف ایدی ؛ و بو معرفت اولیه بر ملکدرکه

هویت و باطن جهتیله حقك غیبیدر. وبلکه حقك صفات عارضه‌سی اولمق اعتباریله ظاهر
جهتندن دخی حقك غیری دکلدر. وآنك وجودی، رحمت امتنانك مقتضاسیله ظاهر اولدیغندن
بو رحمت وجوب دخی رحمت امتنانك ایچنده بولنمش اولور. وعبدك ایشله دیکی عملری حق
ایجاد ایدر. و عمل انسانك سکز اعضاسی اوزرینه تقسیم اولنمشدر که آنلرده؛ کوز،
قولاق، دیل، أل، قارن، آلت تناسل، آیاق و قلبدر. وبو اعضادن
هر برینه، حالنه مناسب، بر تکلیف الهی واقع اولمشدر که عبد آنلره مترتب اولان
وظیفه‌دن هر برینی ایفا ایتمکله حقك کندی نفسی اوزرینه واجب قیلدیغی رحمته استحقاق کسب ایدر.
وحق تعالی، (کنت له سمعاً وبصراً ویداً ولساناً ... الخ) حدیث قدسیسی ایله، بو سکز
اعضادن هر برینك هویتی اولدیغنی خبر ویردی. حالبوکه بو سکز اعضایی شامل اولان
صورت، عبدك صورتیدر. وحقك هویتی، عبدده یعنی حقك اسمنده مندرجدر
غیر دکلدر. چونکه عبدك اعضاسنك سبب حرکتی آنك باطنیدر. وعبد کندی باطننده
بر فعلك اجراسنی تصمیم ایتدکجه، او فعلك اجراسنه مناسب اولان عضوی متحرك اولماز.
وعبدك باطنی، مظهر اولدیغی اسماء الهیه‌دن بر اسمدر که آنك مدبری و روحیدر. آنی
تحریك ایدن آنجق او اسمدر. واسم، مسمانك غیبیدر. وعبدك ظاهری، او اسم متعیندر.
بنا علیه حقك هویتی، ینه حقك بر اسم متعینی بولنان عبدك وجود ظاهرنده مندرج
اولمش اولور که بوده غیر دکلدر. شو حالده عبدك مظهرنده عمل ایدن حقك غیری اولمش اولماز.
ایشته بوندن طولایی، حق تعالی، ظاهر اولان وخلق تسمیه اولنان شیئك عینیدر.
چونکه خلقك هیئت مجموعه‌سی، حقك اسماء متعینه‌سندن عبارتدر. وکیفیت تعین، لطافت
وکثافت کبی امور نسبیه عدمیه‌در. ایشته بو تعین وظهور وکثافت سببیله، حقك
ظاهر وآخر اسملری، عبد ایچون واقع اولدی؛ زیرا عبد، اولجه بو صورت کثیفه‌ده موجود

حق آنلره ، کندی اوزرینه واجب قیلدیغی رحمت ایله متجلی اولدی ؛ شو حالده رحمت وجوب رحمت امتنانه
داخل اولدی . چونکه بونلرک وجودی رحمت عامه ایله ظاهر اولماسه ایدی ؛ رحمت خاصه نک
محل تجلیسی بولنماز ایدی ؛ تعبیر دیکرله ، عموم خصوصی و مطلق مقیدی متضمندر . بنا علیه
خاصک عام تحتنه داخل اولماسی قبیلندن اولهرق رحمت رحیمیه ، رحمت رحمانیه تحتنه داخل
اولدی .

[ومن كان من العبيد بهذه المثابة فانه يعلم من هو العامل منه والعمل ينقسم على ثمانية
اعضاء من الانسان وقد اخبر الحق انه تعالى هوية كل عضو منها فلم يكن العامل فيها
غير الحق والصورة للعبد والهوية مندرجة فيه اى فى اسمه لا غير لانه تعالى عين ما ظهر
ويسمى خلقا وبه كان الاسم الظاهر والاخر للعبد وبكونه لم يكن ثم كان وبتوقف
ظهوره عليه وبتوقف صدور العمل منه عليه كان الاسم الباطن والاول فاذا رأيت
الخلق رأيت الاول والاخر والظاهر والباطن]

[و قوللردن بو مثابه ده اولان کیمسه ، کندیسندن عامل اولان کیم اولدیغنی بیلیر و عمل ، انساندن
سکز اعضا اوزرینه تقسیم اولنمشدر . وتحقیقاً حق تعالی ، کندیسی آنلردن هر بر عضوک هویتی
اولدیغنی اخبار ایلدی . بو بیله اولنجه آنلرده عامل اولان حقک غیری اولمادی . حال بوکه صورت ،
عبد ایچوندر . وهویت آنده یعنی آنک اسمنده مندرجدر ؛ غیر دکلدر ؛ زیرا حق تعالی
ظاهر اولان وخلق دینیلن شیئک عینیدر . وبو سببله اسم ظاهر واسم آخر عبد ایچون اولدی
وآنک اولمایوب بعده اولماسی وآنک ظهوری آکا متوقف بولنماسی وآندن عملک صدوری ده
آکا متوقف اولماسی سببیله ، اسم باطن واول اولدی . بنا علیه سن خلقی کوردیکک وقت
اولی ، آخری ، ظاهری وباطنی کورورسه .]

یعنی عباددن بو مثابه ده اولان یعنی عمل صالح ایشلیه رک رحمت وجوبه مستحق اولان کیمسه
کندی وجودندن عمل ایدنک کیم اولدیغنی یعنی حق اولدیغنی بیلیر . زیرا آنک وجودی

بو حوتیه

تجلیسه ایله علاقه پیدا قیلا سیدر و حقایقه اشیا اولدقجه صوغلیقلق شوق ایجونه ، آنلرك یخشی بر عمل و حدتلری سوه ایتمه کلدر . بلکه عنایت ذاتیه در . رحمن ، وجود عالمك عینی اولدیغی وقتده ، بو رحمت جهانیه ، وجودك کافه شاملدر . وجهلرك بری بو رحمته خاص کلدر . و حتی حقه اسمای مرتبهٔ احدیته ، آنك ذاتك عینی اولدیغی جهتله ، ذات حقه ده شاملدر . زیرا آنك غیریدر . و اشته بو رحمت ، یخشی بر عمل مقابلنده واقع اولدیغی و بلکه ذاتك مقتضای برلدیغی ایجونه ، بوطا (رحمت امتنانیه) دینیلدی . و رحمن اسمی بو رحمته دلالت ایلدی .

رحمت وجوبیه — بو رحمت ، بعد الوجود ، مقتضای استعداد جمیله صاحبلرینه اولان عمل مقابلنده واقع اولور . یعنی بر کیمسه بو عالمه کلدکده ، الهی سوقیله ایمانه و شریعته توفیق ایدوب اعمال صالحه ایله ، حقك کندی نفسنه واجب قیلدیغی بو رحمت خصوصیه یه نائل اولمقله کسب استحقاقه ایلر . بو رحمتك ، (کتب علی نفسه الرحمة) آیت کریمه سیله ، حق کندی نفسنه واجب قیلدیغی ایجونه (رحمت وجوبیه) دینیلدی و رحیم اسمی بو رحمته دلالت ایلدی .

احدی جل جلاله ، علاوه احیانه ثابته لرینی تعیینه و عینه آنلری ایجاد ایتمك صورتیله ، جمیع موجودات اوزرینه حاکم عمومی اولان (رحمن) اسمی ایله امتنانا ایلدی نه کم (رحمت وسعت کل شی) یعنی (رحیم هر شیئی واسعدر) بیوردی . زیرا رحمت عامه کافهٔ اشیایه وجود ویرمشدر . اوزنی (الله نور السموات والارض) آیت کریمه سنده بیان بیوردیغی نور دکه هر شیئی اونور ایله ظلمت عدمدن اظهار ایلر . و استعداد لرینك اقتضای اولدیغی وجهله عباده نه صادر اولور اعمال تقابله مکافاةً واقع اولان رحمت رضی کندی اوزرینه واجب قیلمغله بعضه موجودات اوزرینه خاص خصوصیه اولان (رحیم) اسمی ایله رحمت وجوبیه ، رحمت امتنانیه دیر . غایه رحیم اسمی ، رحمن اسمنك ایجاب ایلدیکی بو رحمت وجوبیه ، رحمت امتنانیه نك داخل اولدیغی کبی . زیرا حق ذات احدیتنده مکنون اولان اسمایه رحمت ایله رحمن اسمنه ایچنه داخل اولور . آنلری کرب مضایقه دن تنفیس ایتدی . حبه سنك حقایقی علم الهیده ثابت اولدیغی کافهٔ اشیایه مساعدةً واصل اولان بو رحمت عمومیه ، فقط بو حقایقه ثابته ایچنده بولنانه بعضا حق حب ازلیسی اثری اظهار اوزره عنایت مخصوصهٔ الهیه سوه ایتدی بنا علیه انبیا و اولیا و بالجمله مؤمنلك اعمال ثابته لری غایه عالم وجوده بو عنایت ازلیه جمیله آنلرده اعمال صالحه ظاهر اولدی و بو اعمالی مقابلنده

آکر بلقیسه ، بو وجود کوندیه سوفوه اولدیغی ایجانه ، عبیه ثابته سنک علمکزدیه ثبوتی
حینده ازلاً سوفوه اوطاسنه ایدی ، اوده کرانک یاپدیغی یاپاریدی . امتیه بوتفصیلاتدن
اکلاشیلیرکه علماء ظاهره بعضلرینک ظن ایتدکلری وجهله ، سلیمان علیه السلام کندی
عظمتی وسلطنتی مشروطه سی بیله ، بلقیسی حرمت ایتمکله بحوجه ایتدیکی ، محض
مکتوب یاپدیرمقله یاپدیرمامقده صیانتهٔ ، کندی اسمنی تأخیر ایتمیه اسم الله اوزرینه تقدیم ایتمیه کلدیکنی
زیرا بوصورتده ، سلیمان علیه السلام اوزرینه اولان معرفتنه لایق کورولمز . نهایت بوبطلانه سلیمان
علیه السلام مدح صورتنده ذم اولور .

[فاتحه سلیمانه بالرحمتیه رحمة الامتنان ورحمة وجوب للتالیه هما الرحمن الرحیم . فامتنه
بالرحمن واوجب بالرحیم وهذا الوجوب من الامتنان فرحم الرحیم فی الرحمن دخول تضمن
فانه کتب علی نفسه الرحمة سبحانه لیکون ذلک للعبد بما ذکره الحق من الاعمال التی یأتی
بها هذا العبد حقا علی الله اوجبه له علی نفسه یستحق بها هذه الرحمة الوجوبیه]

[اندی سلیمان علیه السلام ، رحمت امتنانیه رحمت وجوبیه اولدیغی ایچون رحمتی ایراد ایدیلدیکی کبی اسم (الرحمن)
(الرحیم) دخی . بلکه اولیجه حق ، رحمن ایله امتنانیه رحیم ایله ایجابیدر دیو وجوب ، امتنانندن
نائره عبه رحیم ، دخول تضمن ایله رحمانه داخل اولدی ؛ زیرا حق سبحانه رحمتی کندی اوزرینه یازدیغی
تاکه عبد ایجابیه حقک کندی نفسی اوزرینه واجب قیلدیغی بورحمتی ، بو عبدک اتیانه ایدیکی اعمالدنه
حقک ذکر ایلدیکی سبیله الله اوزرینه حق اوله . عبد بونلکله بورحمتی وجوبیه یه مستحق
اولور .]

یعنی سلیمانه علیه السلام مکتوبک نامه طرفنه اسم الهی یه یازدقدنه صکره ، رحمت امتنانیه دال
اولان (الرحمن) ورحمت وجوبیه دال اولان (الرحیم) اسمانی ذکر ایدرک بو ایکی رحمتی ایراد
ایلدیکه .
رحمت امتنانیه — بورحمت ذاتک احدیه ده مندمج اولان ، باطنه اسمایه ، حقک کندی ذاتنه اولان

یعنی علماء ظاهره دنه بعضلرینك تفسیری کبی بو آیة کریمه تفسیراتنه نصل باقه اولور.
زیرا کریمه به برنده مکتوب کلمه، اولا سائقهٔ مراده ایله آنی تماماً اوقور. وسنه جماعته
مطلع اولور.؛ بعده قرائنی ویرور، یا یاخود شیئ یا یاز. ... علمانك بوکا حمل ایتدکلری،
مکتوب رسول الله صلی الله علیه وسلم، کری طوقونه یاز. چه لازمی عائشه قیز ایسه ده،
کری مکتوب هیئتی اوقویوب سنه جماعته واقف اولدقدنه صکره، آنی یازه چه لاسه اولور.
حال بوکه بالطبع مکتوبی تماماً قرائت ایتدی وهدایتلرینی سبیله سنه جماعتی قطعاً قبول
ایدرك وزمانی جمع ایدوب (ای ارکان دولت، بکا واجب الاکرام مکتوب ویرلدی که سلیمانه
عبدالسلام صدنه. وصفوف ده سوندیه جاسوسلرینه) دیدی. بالطبع، بر معجزهٔ نبی اولمه اوزره
مکتوبك هدهد قوشی ایله ایصالی کوصه اوزرینه قیصه اثر قبول ظاهر اولدی. نه کم مثنوی
شریفده بویلیور:

موجب ایمانه باشد معجزات . بوی جنسیتی کند جذب صفات
معجزات انبیا موجب ایمان ؟ آنجه جنسیت قوتوسی جذب صفات ایله.
معجزات دشمنك قهری ایجوندر. جنسیت قوتوسی ایله، کوکل جذب ایجوندر.

ترجمه

آیتهٔ سلیمان علیه السلام ایله بلقیسه آیه سنده مظهریتلرنه بوی جنسیت وارایدی. بناءً علیه
مکتوبك سنه جماعتی قبول ایدوب (مکتوب کریم) دیدی. کرایه کلمه آنده بوی جنسیت بولمه
ایدی؛ مکتوب یاتیاقلی، شقاوتلك ظهورینه سبب اولدی. مکتوب یاز لاجه لاسه کی برازنکی
ارتقاء ایتدی.

مثنوی

چونکه خدا خواهد که پرده کس درد . میل اندر طعنهٔ پاکان برد

ترجمه

هرنقاط برکیف نه پرده سنی یرتمق مراد ایدرسه، آنده میلی پاك اولان انبیا واولیانه طعنی جرئه
کوتورر.

آیتہ آنڈر (یا ایہا الملاء انی القی الی کتاب کریم انہ من سلیمان وانہ بسم اللہ الرحمن الرحیم)
آیت کریمہ سنہ تفسیر شدہ بوصفنای آلدیلر . حال بوکہ حقیقت حال آنڈر دیدیکی کبی دکلدر .

بلکہ (یا ایہا الملاء انی القی الی کتاب کریم انہ من سلیمان) یعنی (ای ناس بطا واجب الاکرام
بر مکتوب القا اولندی کہ سلیمانندر) فوطہ مکتوب ایلہ خطابا بقیہ قولیدہ بیدہ بلقیس ،
مکتوبک مضمونی بیانہ شروع ایدوب (وانہ بسم اللہ الرحمن الرحیم الا تعلوا علی وأتونی مسلمین)
یعنی مکتوبک ابتدیسی (بسم اللہ الرحمن الرحیم) دیہ مکتوب بنم اوزرینہ تعظیم وتعالی اتمیدہ
مسلمین اولدنکز حالدہ بطا کلک) دیمکدر . دیدی ؛ بنا علیہ مکتوبک ابتدا سندہ سلیمان علیہ السلام
اسمی دکل ، بسملۂ شریفہ محرر ایدی . علما دہ بوصورتی بلا بدہ ذکر اولنمہ بوقبل وقال ایدہ
سلیمان علیہ السلام دنبہ اولا معرفتہ بولوب اوطیانہ شتی سوقوب صوصہ اولدیلر ؛ بزا معرفت الہیہ اوزہ
وتعظیمی اقتضا ایدر . وتعظیم الہی ایسہ ، اسم الہی تقدیمی ایلہ اولور . بویلہ اولنجہ سلیمان علیہ السلام ،
بلقیس ، مکتوبی بیانہ ملاحظہ ایلہ کندی اسمی ، اسم الہی اوزرینہ تقدیمی ، مغایر تعظیم وادب اولور . حال بوکہ ،
برنجی وثانیہ بوکبی نقصانلر معرفتدہ مبرادر .

[وکیف یلیق ما قالوہ وبلقیس تقول فیہ (انی القی کتاب کریم) ای یکرم علیہ واغا حملہم علی ذلک
تعزیہ کری کتاب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وما مرقہ حتی قرأہ کلہ وعرف مضمونہ فکذلک کانت
تفعل بلقیس لولم توفہ طا وفقت لہ فلم یکن یحمی الکتاب عن الخرق بحرمۃ صاحبہ تقدیم اسمہ
علیہ السلام علی اسم اللہ ولا تأخیرہ]

[وبکلی شی نفصل لویہ اولور . حال بوکہ بلقیس (بطا بر مکتوب کریم القا اولندی) یعنی آنک اکرام اولور . دیر
وآنجق آنڈن بطا حملاری ، کہ اندہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مکتوبی یازدیرمامش ایدی . حال بوکہ
کری ، هیئی قرائت ایدوب مضمونی عارف اولمایہ ، آنک یازدیرمامش ایدی . امری بلقیس دخی
بوصورتہ اولمیہ شیئی موقوف اولمایہ ؛ بویلہ یا یا ایدی ؛ بنا علیہ سلیمان علیہ السلام
اسمنک اسم اللہ اوزرینہ تقدیمی وآنک عدم تأخیری ، صاحبنک حرمتی سببیلہ ، مکتوبی اخراقدہ حمایہ
ایدہ اولمادی .]

جنابنه کلمهٔ سلیمانیه حکمت حیاتیه یه مقابله قیلندی . بنا: حضرت سلیمان علیه السلام عالم علوی وسفلی یه سخر قیلدیغنده ، انس وجنده وحیوانات برّیه وبحریه وطیور ، هدا ، طوراجه وآتشه حکم وتصرف ظاهر اولدی نته کم آنك برقرخاتم آیات قرآنیه بیاله بویلشدی . سلیمان علیه السلام بونوع تصرف شنه راضی اولمه اوزره ، یعنی مکدنی بلقیس خطاباً یازدیغی مکتوبده هدهد قوشنه تحمیلاً ایلك ایتدی . بلقیسه بویله عادت خلاف اولاً برطریقله مکتوب وصولنی وزیاده اخباراً (الی القی الکتاب کریم) دیدی . جناب شیخ رضی الله عنه بوآیت کریمه نك مابعدینی تفسیراً ذکرایله بوفصل شریفه شروع ایدوب بیورلرکه :

[انه یعنی الکتاب من سلیمان وانه ای مضمونه بسم الله الرحمن الرحیم فاخذ بعض الناس فی تقدیم اسم سلیمان علی اسم الله ولم یکن کذلك وتکلموا فی ذلك جاز ان یکون بمعرفة سلیمان علیه السلام بربه]

[تحقیقاً بو ، یعنی مکتوب ، سلیمانندن ، وتحقیقاً او ، یعنی آنك مضمونی (بسم الله الرحمن الرحیم) در . امدی بعض ناس ، اسم سلیمانك اسم الله اوزرینه تقدیم ایتدیکی آلدیغیچون . حال بوکه بویله دکلدر . آنلر بونده ، سلیمان علیه السلامك ربنه اولان معرفتنه نظراً ربنه اولیاء شیئه ، سزاوار اولیاء شیئه تکلم ایتدیلر .]

یعنی هدهد قوشی ، سلیمان علیه السلام مکتوبنی کتیردیکی وقتده ، بلقیسه وزیاده خطاباً (بکا بر مکتوب کریم یعنی واجب الاکرام برمکتوب القا اولندی او مکتوب سلیمانندن . وآنك مضمونی (بسم الله الرحمن الرحیم) در) دیدی . علماء دن بر طائفه (انه من سلیمان وانه بسم الله الرحمن الرحیم) عباره سنی مکتوبك صدر جانبنه حمل ایدوب دیدیلرکه (سلیمان علیه السلام مکتوبك سرنامه سنده اولان کبدی اسمی و بعده اسم الله ذکر ایتدی ؛ زیرا ملوك جبابره مکتوبك سرنامه سنده اولان کبدی اسمی و بعده اسم الله ذکر ایتدی ؛ زیرا ملوك جبابره مکتوبك سرنامه سنده اولان کبدی اسمی و بعده اسم الله ذکر ایتدی ؛ زیرا ملوك جبابره بویله برمکتوب آلدقده حدت ایدوب غضب و عظمتلرینه نظراً ، مکتوبك سرنامه سنی بیرتارلر ایدی ؛ بنا علیه شاید بلقیس دخی مکتوبك سرنامه سنی بیرتارسه ، حقارته محمول قالمامك ایچون اسم الله اولماسه اوزره ، سلیمان علیه السلام سرنامه ده اسم الله اوزرینه کندی اسمنی تقدیم ایتدی)

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة رحمانية في كلمة سليمانية

معلوم اولوبه كه رحمت ، برى ذاتى ديكرى صفاتى اولمق اوزره ايكى قسمه . وبو ايكى رحمتده هر بريسى
رحمى ، خصوصيت وعموميت اعتباريله ايكى قسم اولوب كه شوحالده رحمت درت اصل اوزره منشعب اولمش اولور.
اصل اول — رحمت ذاتيه ده . بو رحمت ، ذات احديته مخض اولوب ، نسبت وشئوناتى حقله كندى ذاتنده
كندى ذاتنه تجلى صوريله ، مرتبه علم رتبه سنه بولدقده . بعض ديدكه حقك ذات احديته حيثيتدى
كندى ذاتنه تجلى صوريله ، تنفس ايچون تنفس ايدوب ، بو آثاره وجود علمى اعطا صوريله
ايجاده ظاهر اولمق اسماسنى نفس رحمانيله تنفيس ايدوب ، بو آثاره وجود علمى اعطا صوريله
بو حقيقتده بو آيات شريفه كه بو رحمت جميع اسمايه عامه .

اصل ثانى — رحمت خاصهٔ ذاتيه ده . بو رحمت ، حقك بعض قوللرينه مختص آثارنه اولوب
عنايتى ايله ده . وبو عنايتى ايچون جميع برسبب ووسيله نك دخلى وتأثيرى يوقدر . مثلا انبيا زيده
عنايتى ايله ده . وبو عنايتى ايچون جميع برعمل وخدمت سوى ايتديكى حال
عليهم السلام حقلرنده سوى عنايتى ايله بولنمشدر ؛ يعنى آثارنه جميع برعمل وخدمت سوى ايتديكى حال
اعيانه ثابته لرى علم الهيده كوتله ثبوت بولمشدر .

اصل ثالث — رحمت عامهٔ صفاتيه ده . بو رحمت ، اشياءنك كافهسنه واسع اولوب رحمت ذاتيهٔ عامه دن
عبارتدر . يعنى رحمت عامهٔ ذاتيه ، اعيانه عائد ثبوت بولدقى كبى رحمت عامهٔ صفاتيه دخى اعيانه
حكميه ؛ يعنى رحمت عامهٔ ذاتيه ، اعيانه ثابته نك صوريله ظاهر اولدقى كبى
رحمت عامهٔ صفاتيه دخى اعيانه كونيه صوريله ظاهر اولدقدر

اصل رابع — رحمت خاصهٔ صفاتيه ده . بو رحمت دخى ، رحمت ذاتيهٔ خاصه نك حكمى اولوب سعداى ايله
موصوفدر . يعنى حقك بعض قوللرينه اعيانه ثابته لرى حقنده سعود اولمق عنايتى ايله حكملرنده بو خصوصى مقرر وثابت
دخى ظهورى لازمدر .

اشبه سليمانه عبد السلام ، رحمت عامهٔ ذاتيه وحمت خاصه حقيقيه نك حكمى اولوب رحمت عامهٔ صفاتيه
وحمت خاصهٔ صفاتيه ايله اقتضاسى وبو اقتضاسى جميع عالمه حكمى وقدرتى عام اولمقسزين

ترتیب اصلی
١٦

فصوص الحکم ترجمه‌سی
مؤلفی احمد عونی قونوق

فص سلیمانی : 16

7693
11 – 322

فص سلیمانی – ١٢

KONYA MÜZESİ
Yeni No
Kayıt No.
Tarihi : 3869

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ASAPI ATATÜRK KALETİ KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Akyurt

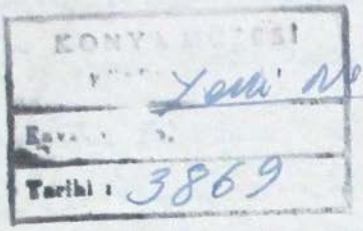

7693
11 – 322

Y6
55

B9

ای قولم) دیدیکنی ایشیدیرر . و اگر عملک لسان قلبک ایله واقع اولان سؤالدن
عبارت اولورسه ، نیه عملکه مقابل برجزا اولمق اوزره ، « لبیک یا عبدی) دیدیکنی
سکا سمع قلبک ایله ایشیدیرر . و طلب ایتدیکک شی استعداد ازلیکه موافق واتک سریعاً
حصولی مقدر ایسه درحال واقع اولور ، و کل ایسه وقت مقدره تأخیر اولنور . فقط
وقت دعاده (لبیک) قولی اصلا تأخیر ایتمز . اجابت قولیه ایله اجابت فعلیه
حقنده کی تفصیلات فص شیثیده مرور ایتمش ایدی (هذا من فضل ربی)

ختام ١ جمادی الآخره سنه ٣٣٨ و ١ مارت سنه ٣٣٦
صالی کیجه سی ساعت اوائل
٢٫٥

7692

T.C. MAARİF VEKÂLETİ KÜTÜPHANESİ ASARI ATİKA MÜZESİ

Y 6
54

امت محمدك عفوينى مراد بيورديغى حالده ، صلى الله عليه وسلم بو نطقه موفق ايلدى
امدى مادام كه حق تعالى قولنى مراد ايلديكى دعالى عبدينك لساننده جارى قيليور
شو حالده هيچ بر كيمسه ، كندينه توفيق ويرلمه شيئك يعنى دعانك متضمن اولديغى شيئى
يعنى اجابتى استبطا ايتمه سين يعنى اجابتك تأخريله مغموم اولماسين ، اصلا
فتور كتيريوب رسول الله صلى الله عليه وسلم افندمزك بو آيت كريمه اوزره
مواظبتى وجه ايله جميع احوالنده ، حقك كندينى موفق ايتديكى دعالى بالتكرار
مواظبت ايتسون و طلبنده الحاح ايلسين زيرا حديث شريفده (ان الله يحب
الملحين) يعنى (الله دعاسنده الحاح ايدنلرى سور) وارد اولمشدر . دعاسنده
اوقدر تكرار ايله الحاح ايتسون تا كه حقك اجابتنى جسمك آلت سماعى اولان
قولاغى ايله و ياخود قلبك آلت سماعى اولان حاسهٔ سمعى ايله ايشيده ،
حقك لسانله سؤال ايدرسك او سمع ايله سامع اولورسك ياخود الله تعالى سكا
اجابتى ، كيفيتله ايشيتدررسه او صورتله ايشيدرسك . اكر سؤال لسان ايله
مجازات ايدرسه ، سكا قولاغك ايله ايشيتدرر . واكر معنى ايله مجازات ايدرسه سمعك
ايله ايشيتدرر . حضرت شيخ رضى الله عنه (مجازات) تعبيرينى استعمال بيوردى
زيرا مجازات عملك مقابليدر . والله تعاليدن طلب و دعا ، عمللردن بر نوع
عملدر . سنك عملك لسان ايله واقع اولان سؤالدن عبارت اولنجه عملكك جزاسى اولمق
اوزره حق تعالى دخى سكا اجابتى ، جسمكك آلت سماعى اولان قولاغك ايله (لبيك

بلیکسنین تلاوت اینمه اولسه بیله ، آنك انواع مضره سندن مستغنی و مأجور اولور . وکذلك قرآن یاکز اولورلر ، واخیره اتحاق اعتیاد ایدنلر ، آنك معانی منفعتنی ادراکندن آکلایوب مواظبه یولنده عظیم حسرتده قالیرلر . آنك اجلدن صلی الله علیه وسلم اخذ فرض (طلب العلم فریضة علی کل مسلم وسلمة) یعنی طلب علم هر بر مسلم و مسلمه اوزرینه فرضدر » وکذا (اطلبوا العلم ولو بالصین) یعنی (چینده بیله اولسه علم طلب ایدیکز) بیورمشدر . بنا علیه هر بر مسلمه قرآنك معانی منفعتنی ، علمایه مراجعه صورتیله آکلامسی واجبدر . خصوصیله لسانمزده یازیلمشدر ، آنك ، چوق کتب تفسیر موجوددر . لسانمزدن بشقه بر لسانه یازیلمشدر ، اسکی ترکجه دیکی بر طاقم واهی جهتلرله ، آنلره مراجعتدن استنکاف ایدیب و قرآنك معانی مجملنی اولسونه آکلامقدن محروم قالمه روا کورمکدر . بر شبهه قالسه مباحثه ایدیلمکدن وقتله ، آنینی آله بیلیب انجق بیلدیکی مراجعت ایتمکدن ارشمه دیکی حالده مباحثه ایدیلمکله

ایشته بو حقیقتی بیاناً حضرت مولانا رضی الله عنه (فیه ما فیه) ده بیوررلر که
(آورده اند که در زمان رسول علیه السلام از صحابه هر که یك سوره یا نیم سوره
یاد گرفتی او را عظیم خواندندی و با انگشت نمودندی که سورهٔ یاد آرد . برای آنکه ایشان
قرآن را میخوردندی . منی نان ، یا دو من خوردن عظیم باشد . الا که در دهان کنند و بخایند
و بیندازند هزار خروار توان خوردن آخر می گویند که (رب تال القرآن والقرآن یلعنه)
پس این در حق کسی است که از معنیٔ قرآن واقف نیست) یعنی (روایت اولندی که رسول
علیه السلام زماننده ، صحابه دن هر کیم بر و یا خود یارم سوره ازبرلسه ایدی ، آنك
ازبرنده بر سوره واردر دیه آنی اعظام ایدرلر و پارمقله کوسترلر ایدی . بونك سببی
او ایدی که آنلر قرآنی میرلر ایدی بر کیمسه نك آلتی و یا اون ایکی بطمان اتمك ییمه سی البته
عظیم حالدر . آنجق آغزینه آلوب چیکنه دکدن صکره ، چیقارمق شرطیله ، بیك یوك
اتمك ییمك ممکندر . نهایت (رب تال القرآن والقرآن یلعنه) یعنی (چوق قرآن تلاوت
ایدنلر واردر که قرآن آنلره لعنت ایدر) وارد اولمشدر . امدی بو ، قرآنك معناسنه واقف
اولمیان بر کیمسه حقنده در)

سؤال

قرآن کریم لسان عربی اوزره منزلدر . کرهٔ ارضده اوچیوز میلیون راده سنده موجود اولان اهل اسلامك
جمله سی عرب اولمدیغی کبی ، لسان عربیه وقوفلری ده یوقدر . شمدی بونلر معناسنی بیلمدکلری ایچون قرآن
تلاوتندن صرف نظری ایتسونلر .

جواب

کرك شیخ اکبر و کرك حضرت مولانا رضی الله عنهمانك کلاملری ، قرآن کریمك معنای منیفیسنی آکلامغه ترغیب
و تشویقدر . یوقسه کلام الهك تلاوتندن منع دکلدر . قرآن کلام الله اولمق اعتباریله بر کیمسه معناسنی

مستند بولندیغنی جناب شیخ اکبر رحمه الله عنه افندمز بالاده بیان بیورمش ایدی
بو بیاندن آکلاشیلیرکه صلی الله علیه وسلم افندمز بو آیت کریمه یی تکرار ایتدکجه ، کندیلرینه
~~کندیلرینه~~ علوم الهیه و معانی غیبیه جلوه کر اولدیغندن ، بو تکرارده الله تعالی
جانبندن علم عظیم اوزرینه ایدی . فقط طلب مغفرتی متضمن اولان هر بر تکراره قارشی
حقک اجابتنی ایشتمامش ایدی . آنجق هر بر تکرار بر علمک حصوله سبب اولور ایدی .
شو حالده حق طرفندن اجابتک تأخیری حکمته مستند ایدی . شو حالده بو آیت کریمه نک
تا بصباح صلی الله علیه وسلم افندمز طرفندن تکرار تکرار تلاوت بیورلمسی ، علم رسالتپناهینک
تزایدینه سبب اولدی . بناءً علیه کیم که بو آیت کریمه یی و یاخود آیات قرآنیه دن
دیکر برینی تلاوت ایده جک اولورسه ، رسالتپناه افندمزک تلاوت بیوردقلری
کبی تلاوت ایتسین . زیرا آیت کریمه نک معانی منفیسی تدبر و تفکر ایله تلاوت
اولنورسه ، قارئک قلبنه جانب حقدن معانی غیبیه طلوع ایدر و بو صورتله
بیلمدیکی اسرار قرآنیه یه مطلع اولور . فقط لساناً قرآن اوقویوبده ، فکراً
آفاق ایله مشغول اولورسه ، فکرینی جمع و قلبنی حق جانبه اماله ایدنجیه قدر
اوکیمسه یه سکوت ایتمک اولی اولور . قارئ قرآن ، کلام حقک ترجمانیدر
و ترجمان بر کلامی نقل ایدرکن ، البته آنک معناسنی تفکر و تأمل ایدر . اکر فکری
باشقه شیلرله مشغول اولورسه ترجمانلق ایده مز ؛ چونکه نه سویلدیکنی بیلمز
امدی کلام مخلوقی نقل ایدرکن تدبر و تفکر لازم اولنجه ، کلام حقی نقل ایدرکن
نه درجه اعتنا لازم کله جکی جزئی بر ملاحظه ایله نمایان اولور .

بامرّها فما وفقه اليه الا وقد اراد اجابته فيه وقضاء حاجته فلا يستبطئ احد
ما يتضمنه ما وفق له وليثابر مثابرة رسول الله صلى الله عليه وسلم على هذه الاية
في جميع احواله حتى يسمع باذنه او بسمعه كيف شئت او كيف اسمعك الله
الاجابة فان جازاك بسؤال اللسان اسمعك باذنك وان جازاك بالمعنى
اسمعك بسمعك]

[امدی رسول علیه السلام ، بو آیتك تكرارنده ، اللهدن علم عظیم اوزرینه ایدی . بناءً علیه كیم كه
بو آیتی و آنك غیریسنی تلاوت ایدرسه ، بو یله تلاوت ایتسین والا آكا سكوت اولیدر .
امدی الله تعالی بر عبده هر هنكی بر امر ایله نطق ایتمكه توفیق ویردكده ، آنی آكا موفق
ایتدی الا كه آنك حقنده ، آنك اجابتنی و قضاء حاجتنی اراده ایتدیكی حالده توفیق ویردی
بو یله اولنجه هیچ بر كیمسه ، كندیسنه توفیق ویریلن شیئك متضمن اولدیغی شیئی ، استبطا
ایتمه سین و رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزك بو آیت اوزره مواظبتی وجه ایله
جمیع احوالنده مواظبت ایتسین ؛ تا كه اجابتی قولاغی ایله یاخود سمعی ایله ایشیده .
نصل ایسترسه ، یاخود الله تعالی نصل ایشیتدیررسه ، اگر سؤال لسان ایله مجازات
ایدرسه ، سكا قولاغك ایله ایشیتدیرر واگر معنی ایله مجازات ایدرسه ، سمعك
ایله ایشیتدیرر .]

رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزك بو آیت كریمه یی تكراری ، الحاح و اصرار اوزرینه واقع اولدیغنی و بوده
و سؤالك ابتداسنده اجابتی ایشتمامسندن ناشی بولندیغنی و دیگر طرفدن امتك اعیانی و گناهلری
بر بر بر جناب حق طرفندن كندوسنه عرض ایلمسی اوزرینه آنلر ایچون مغفرت طلبی مقصد علیسنه

چون رسد آن نان گرمش بعد کد . گویدش بنشین که حلوا می رسد

ترجمه

بر محبوب دوستك حضورینه بری اختیار، دیکری تازه وخوش ذقن ایکی کیمسه کلدکده
انمك طلب ایتسه‌لر او شاهدباز دخی اتمکی کیزوب او اختیاره آل دیر وآکا
بویی وچهره‌سی خوش کلن دیکرینه، انمك ویررمی بلکه تأخیر ایدر. آکا دیرکه
براز راحتجه اولتور زیرا اوده تازه انمك پیشیریورلر وقتاکه آکا سیجاق اتمکی
ویرر بعده آکا اولتورکه طاتلی کلیور دیر.

الشیة حق تعالی حضرتلرینك سودیکی قوللریله معامله‌سی بویله اولدیغندن، حبیب کبریاسی حقه دخی
عین معامله‌ده بولندی وصلی الله علیه وسلم افندمز دعاسنده بو سببله الحاح ایدوب بو آیت
کریمه‌یی بتون بر کیجه تکرار ایلدی ودعاده تأخیر اجابت، حکمت الهیه‌یه مستند بولندیغی
ایچون، عیسی علیه السلام، (فانك انت العزیز الحکیم) قولنده عزیزدن صکره (حکیم) اسمنی
کیزدی و(حکیم) اشیایی کندی موضعلرینه وضع ایدن کیمسه‌یه دیرلر ظالمك ضدیدر
زیرا (ظلم) لغتده بر شیئی موضعنك غیرینه وضع ایتمك معناسنه کلیر بو ایسه جهل اقتضاسیدر
حق تعالی ایسه جهلدن منزهدر. هر شیئی برلی یرینه وضع ایدر وهر شیئك حقیقتی وصفاتی
نه‌یی اقتضا ایدیورسه، احاطهٔ علمیه‌سیله، آنی وضع ایدر وآنی تجاوز ایتمز.
بنا: علیه (حکیم) ترتیبی بك زیاده بیلن ذاتدر. ودعانك تأخیر اجابتی حقه‌نك
تفصیلات فص شیثیده مرور ایتمشدر.

[فکان علیه السلام بترداده هذه الآیة علی علم عظیم من الله فمن تلا هذه
الآیة وغیرها فهکذا یتلو والا فالسکوت اولی به فاذا وفق الله عبداً الی نطق

وبو تأخیری ، او عبد طلبنده الطاع و اجرا ایتسه و دعاسنی تکرار ایتسه ربه بایار . معلوم که عبدك طلبی و دعاسی یاقلباً و یاللساناً اولور . زیرا لسانك کلامی اولدیغی کبی قلبك دخی کلامی واردر الله تعالی حضرتلری ایسه ، جهراً و سراً اولان مناجات ایشیدر . نه کم قرآنده کریمه بیورلیور (وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی) بناءعلیه عبدك صدقنه نظراً ایدیه محبتالرینه کرامتیله مقابل اولور .

وجناب مولانا جلالالدین رومی رضی الله عنه (فیه ما فیه) نامنده کی اثرلرنده بو مضمونی شویله جه بیان بیورمشلر : (می آورند که حضرت موسی علیه السلام می فرمایدکه ای بنده من حاجتنی دیلمکدن دعا و نیاز دن بر آورمی اما آواز و نالهٔ تو مرا خوش می آید و اجابت جهتنه تأخیر می افتد تا بسیار نالهٔ تو مرا خوش می آید مثلا دوکدا بر درد شخصی آمدند یکی طلب و محبوب و آنه دیکر عظیم مبغوضدر . خداوند خانه کوید بغلدم که زود وقت تأخیر بآنه مبغوض نا بیاره بده تا از دیار زود آواره شود و آنه دیکرك خانه کوید بغلدم که زود وقت تأخیر بآنه محبوب نا بیاره بده تا از دیار زود آواره شود و آنه دیکرك محبوبیت و محترم و هدف حضرتنه نیچه استه صبر کن تا نانه برسد و بیند) یعنی (واقعاً اولندیکی کبی حضرت حق تعالی حضرتلری « ای قولم ، دعا و مناجات عالمی ، سنك حاجتك سرعتله قضا ایدرم ؟ فقط سنك صدق و مناجاتنه باقاجغم کلیر . آنك ایچون اجابتده تأخیر ایلرم . تاکه بکا هرنه کلمه صداکی و مناجاتکی تکریر و تکثیر ایدیه مثلا مثلا ایکی دینجی برشخصك فریاد نه کلدیکی

پدری اولاد دینک قباحتنه غضب ایدوب ، حرب احتیاط صوبته ، آکا ذهاب متعاقب اولور .
بو تجلیده یالکز پدرك ذوقی وارد ، که هیچبنی دوکنجه آنك غضبی کسیلمکده ایدی . حالبوکه
بو دایاده هیچبر ایجون بالطبع ذوقه آور برشی یوقدر . فقط آنك غضبنده ، هیچبنك تأدیبی فائده سی
مقدماً اولدیغندن ، بو تجلیده لطف خفی وارد .

بوندن اولکی جمعه یقاطی خطبه سنده بو عرضه ، صلی الله علیه وسلم افندمزه ، آخرت سؤالنده عرضه ایدیلدیکی
اوزره دیکی سی سبیله ، آنك امتی ، الله تعالی یه تسلیم و آنك عفوینه تفویضنده بولنمق
اعطا ایدیلمکله سعادت اولدیغی یعنی بو آیت کریمه عذاب ایله عفوك حقه مفوض اولدیغی
بیان بیورلمقله اولدیغندن و همه تعالینك همه عرضنده افندمزه امتنك آخری آخری افرادی
دیالکز کنا هلری سبتله عفو ایدیکندن و کناه ایله مغفرت اقتضا ایدیکندن بو آیت دیدیکی ،
حال استك حقه تسلیم و حضرتك عفوینه تفویضی اولور . و امتك سعادت اولدیغی شهاده بولوندیغنه عبارت اولور .

بیت

آیهٔ مغفرت صوتی عصیانه در . خلعه کناه ایچه ، خلعه ایدر آخر اله

[و قد ورد ان الله اذا احب صوت عبده فی دعائه ایاه اخر الاجابة عنه حتی یکثر ذلك منه حیاً فیه لدعائه عنه ولذلك جاء بالاسم الحکیم والحکیم هو الذی یضع الاشیاء فی مواضعها ولا یعدل بها عما تقتضیه وتطلبه حقایقها بصفاتها فالحکیم العلیم بالکتب]

[و وارد اولدیکه محقق صوبته عبدینك صوتنه محبت ایتدکده ، آخرده اجابتی تأخیر ایدر ؛ تاکه بو ، آخرده تکرار ایتمه دلیلیله ایچون ، اسم حکیمی
آنك حضرنده حیاً اجابتی تأخیر ایدر ؛ تاکه بو ، آخرده تکرار ایتمه دلیلیله ایچون ، اسم حکیمی
کیدی و حکیم ، اشیایی کندی موضعلرینه وضع ایدن کیمسه در . و حضرتله حقایقنك
اقتضا ایتدیکی وطلب ایلدیکی شیدن آنلرایله عدول ایتمز . ایدن حکیم ترتیبی علیمدر .]

یعنی حدیث شریفده وارد اولدیکه حق تعالی حضرتلری برقولنی دعاسنده صوتنه محبت ایتدکده
اوقولدن اعراض ایتمکی ایچون دکل ، بلکه آنی سویکی ایچون ، طلبنك اسعافی تأخیر ایدر .

یعنی (ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفرلهم فانك انت العزیز الحکیم) کلامی ، خاتم انبیا صلی الله علیه وسلم افندمزدن سؤال وطلوع فخره قدر ، بونه برکیجه ده سؤاله رتبه الطاعه ده واقع اولمسیدی که حضرته بو سؤالی جابتی طلب بیورنجی ایچون ، بو آیت کریمه یی تکرار ایدرلری . اگر سؤالك ابتاسنده ، حضرته جابتی واقع اولدیغی ایشیده ایدی ؛ بو آیت کریمه بیله بوقدر تکرار ایتمزایدی . اندی حق تعالی صلی الله علیه وسلم افندمزه ، امتی ایچون عذاب مجیب اولدیغنی کناهلرك انواعنی ، تفصیلیله کوسترمك صدرنده بعض امتلرده هر برلرندی واوصافلرك کناهلرینی ، بر بر کوسترهرك عرض ایدی نبا: علیه صلی الله علیه وسلم افندمز ، هر برینی کوسترمشده و هر برلرندی وکناهلرینی مشاهده ایتدیکی حینده ، حق تعالی (ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفرلهم فانك انت العزیز الحکیم) دیرایدی . اندی صلی الله علیه وسلم افندمز حقك بوکوسترمشده ، حق حقنده مجیب تقدیم اولان شیئی وآنك ایچون جنابنی ایجابایدیه شیئی کورمایدی ؛ امتك لرینه دکل ، بالعکس علیرینه دعا وآنك ایچون جنابنی ایجابایدیه شیئی کورمایدی ؛ امتك لرینه دکل ، بالعکس علیرینه دعا ایدرایدی یعنی حق تعالی یه التجاء افندمزه امتك اعیانی وآنلرك کناهلرینی کشف ایدرایدی ، بوعرض ایتدیکی اثناده حقك کوسترمکده کناهلری سببیله ، وقتا فوقتا مجیب اراده ایتدیکی وقت ، بوعرض ایتدیکی اثناده حقك کوسترمکده کناهلری سببیله ، وقتا فوقتا مجیب اراده ایدیکی وقت ، بوعرض ایتدیکی اثناده حقك کوسترمکده کناهلری سببیله ، وقتا فوقتا مجیب اراده ایدیکی وکذا منتقم اسمیله آنلره تجلی ایتمك مرادنده بولندیغنی اثناده ایدیکی وقت ، بوعرض ایتدیکی اثناده حقك کوسترمکده کناهلری سببیله ، وقتا فوقتا مجیب اراده ایدیکی وکذا منتقم اسمیله آنلره تجلی ایتمك مرادنده بولندیغنی اثناده ایدیکی وقت ، حقك مرادنی تقدیم وهم طرفنی ترجیح ایدوب ، عفو ومغفرت طبیعه وسلم افندمز ، حقك مرادنی تقدیم وهم طرفنی ترجیح ایدوب ، عفو ومغفرت طبیعه اقتضا لرینه دعا ایتمز ؛ بلکه وقوع انتقام ایله آنلرك علیرینه دعا ایدردی . بنا وقوع انتقام اقتضا لرینه دعا ایتمز ؛ بلکه وقوع انتقام ایله آنلرك علیرینه دعا ایدردی . بنا وقوع انتقام اراده سی ، جناب حقك اشیا - ترجیحی مجیب اولا سیدر . حینئذ وقوع انتقام جزئیه عبدك اصلا خطری یوقدر . وبوتجلی آنك حقنده نافع اولیدر . وعفو ومغفرت انواع لطفدن اولدیغندن بوخرد اولا تجلیه عبدك خط وذوقی واردر . واراده وقوع انتقام ایله وقوعده عبدك بوخرد اولا تجلیه عبدك خط وذوقی واردر . واراده وقوع انتقام ایله وقوعده حقدن آنده عبدك شأنی یوقدر . واقعا وقوع انتقامك حزنده وحی لطف وایرده بو خفیدر . نتکم

اسلوب ونمطه موافق دوشوب مساق واحد اوزره واقع اولدی وعیسی علیه السلام

بو قوللرده سیاق واسلوب اوزره (انك انت العزیز الحکیم) دیدی .

جناب شیخ رضی الله عنه بو آیت کریمه ده کی بعض اسرار عیسویه یی بیاندن صکره آکا متعلق اولان اسرار محمدیه یه بعضیسنه

دخی بیاننه شروع ایدوب بیوررلرکه :

[فکان سؤالاً من النبی والحاحاً منه علی ربه فی المسئلة لیلة کاملة الی طلوع

الفجر یرددها طلباً للاجابة فلو سمع الاجابة فی اول سؤال ما کرر . فکان الحق

یعرض علیه فصول ما استوجبوا به العذاب عرضا مفصلاً فیقول له فی کل عرض

وعین (ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزیز الحکیم)

فلو رأی فی ذلك العرض ما یوجب تقدیم الحق وایثار جنابه لدعا علیهم

لا لهم فما عرض علیه الا ما استحقوا به ما تعطیه هذه الآیة من التسلیم لله

والتفویض لعفوه]

[امدی بنیدن سؤال و طلوع فجره وارنجیه قدر ، لیلهٔ کامله ده ، مسئله ده ربنه

الحاح ایدی که اجابتی طلبدن طولایی تکرار ایدردی امدی اکر سؤالك اولنده اجابتی

ایشیده ایدی ؛ تکرار ایتمزدی . امدی حق تعالی ، آنك سببیله عذابه مستوجب اولدقلری

شیئك فصولنی ، عرض مفصل ایله ، آکا عرض ایدر ایدی . نا : علیه هر بر عرضنده

وعینده آکا (ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزیز الحکیم) دیر ایدی

امدی بو عرضده ، اکر حقك تقدیمنی وآنك ایثار جنابنی موجب اولان شیئی کوره ایدی ؛

آنلر ایچون دکل ، آنلر اوزرینه دعا ایدر ایدی . بو یله اولنجه آکا آنجق شو شیئی عرض

ایتدی که ، آنك سببیله ، الله تعالی یه تسلیمدن وآنك عفوینه تفویضدن بو آیتك

اعطا ایتدیکی شیئه مستحق اولدیلر .]

زهاب آدینه (منفعه) دیرلر شوحالی (تفضلاتم) دیمك ، سن آنلر ایچون برستر واورلو یا یاشاکه بواورلو آنلری ، ابقاء عنایه ستایه . وآنلری بوعنایتك ابقاسنده حفظ وحمایه ووقایه وحراستایله (انك انت العزیز = سن محققا عزیزسك) یعنی منیع الحمایك . منیع/مانع مغانه وحمی وحمی حمایه اولنان شی مغانه کلیر . منیع الحمی حمایه سی تحتنده بولنان شیئه غیرك تسلطی منع ایدیه مغانه اولور . نباوعلیه (انت العزیز) دیمك ، سنك حمایه ایدیکك شی اوزره واقع اولمیه تسلط وتجاوزی ، احدیتك زائل کمحصل اولمز عزت ایله مانعسك دیمك اولور . وبواسم عزیزی هوتعالی حضرتلرینه برسیمه وبردیکی وآنا بواسم ایله تجلی ایدیکی وقت ، بوعبدی عزیز ایتدیکی ایچون ، هوتعالی (معز) اسمنی ایله متسمی اولور . وکذلك بواسم شریف ویرلیه اولان عبد وحی ، عبد هقده عزیز اولدیغی ایچون . عزیز اسمنی ایله متسمی اولور . واسم عزیز ایله متسمی اولان عبدایله ، محمی هوالولور . وآنك حفظ ووقایه سی تحتنده بولنان امری منتقم ومعذب اسمنك ، انتقام وعذاب جبلتده مراد ایدیکی شیلرهی ایله اسم عزیز ایله متسمی اولان عبد حقك حمایه کرده سی اولوب هوبواسمك اوعبد اوزرینه تسلطی منع ایدر . زیرا هوصفتك غضوبتی ایله برعبدی ستایدیکی وقت ، غضوبیتك اسمنك تقاضی بولنانه اسمنك تسلطی منع ایلر .

وعیسی علیه السلام کندینه/بیاض تأکید ایچون ، علماء نحویه دیه کوفیونك عندنده فصل ویضمیون عندنده عماد ایله (انت) قولنی کیتدیکی صورتیله (انك انت العزیز الحکیم) دیدی وبوصورتله هوتعالی حضرتلرینك استفسار منه قارشی ویردیکی جوابدی مبنی اولور آیتی ، (انك انت علام الغیوب) و (کنت انت الرقیب علیهم) قولنده کی

[(وان تغفر لهم) اى تسترهم عن ايقاع العذاب الذى يستحقونه بمخالفتهم اى تجعل لهم غفراً يسترهم عن ذلك ويمنعهم منه (فانك انت العزيز) اى المنيع الحمى وهذا الاسم اذا اعطاه الحق لمن اعطاه من عباده تسمى الحق بالمعز والمعطى له هذا الاسم بالعزيز فيكون منيع الحمى عما يريد به المنتقم والمعذب من الانتقام والعذاب وجاء بالفصل والعماد ايضاً تأكيداً للبيان ولتكون الآية على مساق واحد فى قوله (انك انت علام الغيوب) وقوله (كنت انت الرقيب عليهم) فجاء ايضاً (انك انت العزيز الحكيم)]

[(وان تغفر لهم = واكر سن آنلرايچون غفر ايدرسك) يعنى مخالفتلرى سببيله آنلرك مستحق اولدقلرى عذابك ايقاعندن سن آنلرى ستر ايدرسك يعنى سن آنلرايچون، اورته جك برشى قيلارسك كه آنلرى بوندن ستر ايليه وآنلرى آندن منع ايليه. (فانك انت العزيز) = (امدى سن محقق عزيزسك) يعنى منيع الحماسك وحق تعالى بو اسمى، قوللرندن ويرديكى كيمسه يه ويرديكى وقت، حق معز ايله وكندوسنه بو اسم ويريلن، عزيز ايله متسمى اولور. امدى منتقم ومعذبك، انتقام ايله عذابدن مراد ايتديكى شيدن منيع الحمى اولور. وينه تأكيداً للبيان فصل وعماد ايله كتيردى وآيت، (انك انت علام الغيوب) قولنده كى و (كنت انت الرقيب عليهم) قولنده كى مساق واحد اوزره واقع اولمق ايچون ينه اولكى كبى (انك انت العزيز الحكيم) كلدى]

يعنى عيسى عليه السلام بعده (وان تغفر لهم) ديدى كه سنك امريكه مخالفتلرى وطاعتكه عدم امتثاللرى سببيله مستحق اولدقلرى عذابك آنلرك اوزرينه ايقاعندن سن آنلرى ستر ايدرسك ديمك اولور غفرك معناسى ستر واورتودر. نته كم باشى محافظه ايتمك ايچون اثناى حربده باشى ستر ايدن

بو حال ، آنلرك حقيقتى وعيد ثابتلرى اقتضا ايدر . زيرا آنلر علم الهيدن بو صورتله معلوم الهيه اولدى و سنك علمك معلوم و ارادهك وجى علمه تابعدر . ايدى آنلرك حقايقى بو وجهله معلوم الهيه اولمغله مرتبهٔ سزاوار ده وجى بو صورتله ظاهر اولمقدر ايراده جوهرك وآنلرك سنك قولرك اولدقلرى و سنه وجى آنلرك سيدى اولدقلرى ايجوندر سنك ارادهٔ الهيه كه مخالفتله ايده بيلدكلرى ايدى ثابت علم آنلر استعداداتك ذاتيه لرينه مستدعى اولدقلرى ارادهٔ كه تابع اولديلر . اشته بوندندر كه جنابعيسى سنك عبادك ديدى و (عبادك) كلمه سنده كى كاف خطاب ايله افراد و تخصيص ايدى عيسى عليه السلام (ان تعذبهم) قولنده كه غائبه مراد وجى ، قومنك اذلاليدر زيرا هاك عذاب ايجنده بولنانلره اصلا (عزت) مفهوم دكلدر . اوكيم ذليلدر . وبر عزيز وقاهرك دست قدرتنده زبوندر . حال بوكه قوم عيسى عباد اولدقلرى جهتله آنلرده رهاذيل بولمقدر . چونكه عبديتلرى جهتله هيچ بر سنك كندكى نفسنده تصرفلرى قطعا يوقدر . آنلرده متصرف اولمق حقدر . و نفس الامرده آنلر دنياده سنك ارادهك ايله آنلره كلمه آلام وبلايا ايله معذب اولدقلرى جهتله ذلت ايجنده درلر وكذا آنلرك اعمالنه ثابتلرى ، بو صورتله سزاوار عذاب جزاى ايجنده ذليل اولمقلرى اقتضا ايدر . بونجه آنلر ايكى قات عذاب ايجنده در . بريسى عبد اولدقلرى جهتله سنك دست قدرتكده زبون اولمالرى ديكرى مستحق جزاى كفر ده حق غائبده آرامليدر . بناء عليه آنلرك ايجنده بولندقلرى بو عذابدن رهاسى عذاب ايله ذليل ايتمن سنك . زيرا دنياده دست قهركده زبون اولدقلرى كبى آخرتده ده بحال ايجنده درلر بولنه رهاسى نه عذاب اولور .

و حضرت آدم عقیده دکتری آدم کند حقیقتاً به اجماع اولیه حقایقه و استقلالات
ذاتیه ایی، مایه شاه بسنده دیه. واجبات اولیه و حدوث اضافیه سی ایی مایه سن
خاموه شاه بسنده دیه. شاه عیه حضرت آدم دکتری مایه سن خاموه مایه قائمه
دیه اولیه نقدیه، آدم موته ایله وفات بسنده بعث ایله کند وجودات اضافیه ایله موهوم
اولیه نقدیه / و بوزمانده که موطنت ایجابنه گوره کند به و مایه اولیه حقیقیه وجوده حضرت
ظهوری بلا حجابه شاهده ایده جکلرنی بی وجودات اضافیه ایله خاموی مایه یه
منقلب ظهور ده بوخاموی، مایه نک شکل اظهاری شاه عیه مایه، خاموده تحکم ایدن
خاموی کند شکل ایدی بعد جناب عیسی (فاتهم عبادی = زیرا آدم سنک قولکدر) دیدی
بناء علیه کاف خطاب ایله افراد تخصیص ایدی و آدم هرنه شیه عبادت ایدرلرسه
استیورلر، آنجه سنک قولکدر. و آدم انجیه سنک قولنقدر نه جهتله اضافات
یوقدر. زیرا جمیع مظاهرده ظاهر اولان سنک وجناب عیسی سنک مظهرکدر نه برشیلرده
اگر آدم، بنم مظهرعیوبیتده سنی همدایه عبادت ایدرایسه، بو عبادتی نیه سطا
اجمع اولور. زیرا جمیع اسمای جامع اولان عبد واحده سطا. واقعا جهلدی سبیله آدم
بوکا وقوف وشعوری یوقدر. وکذلک آدم بو توجیه اخطاری اوزرینه در. آدم
بوجهلدی سنده استغفارنی ایجابایتیر. آدم مادام که سنک قولکدر. آدمده کی
جهلدی سنده استغفارنی ایجابایتیر. آدم مادام که سنک قولکدر. آدمده کی
ذلتده دها بیوک ذلت اولاماز. زیرا آدم قیوم وجودی، سنک وجود مطلقک
اولدیغی جهتله، اصلا آدم کندی نفسنده ووجودلرنده نقدنی یوقدر. بناء علیه
آدم دیه، آدمده نه ایسه، اولر اوشیئک واراده سنک حکمنه تابعدرلر واقعدرلر
آدم اوزرنده واقع اولان نقدفده، اصلا برشریک واوتاقه یوقدر. بناء علیه آدم
بنم مظهرعیوبیتده، سنی همدایک صورتیله بی اله اتخاذ ایدوب عبادت ایتدایی،

شاهده سنده مستفاد اولدیغی اللهی غائب ظن وتخیل ایدیلر بوش شبهه لرینه وبوظن وتخیلاریه حضور حقدن تغیب ایدوب جمیع مظاهرده ظاهر اولان حق سبحانه وتعالی دخی (هم الذین کفروا) قولنده آندن ظن اولنان ظاهر اولمه دیو (انکار وستر ایدر آندر) دیدی وجمع غائبه کنایه اولنوب (هم) ضمیرنی کتوردی امدی آندن جهلری سائقه سیله حضور حقدن توهم ایتدکلری غیب، حضور عالمده عباد اولان مشهود حاضرلیه عند العباد فیه مدار اولنان شیئیه یعنی وجود حقدن، آندن ایجون ستر اولدی. زیرا حضور مظاهر ایله ظاهر وجمیع مظاهرده حاضر وحق ماده دن مجرد اولمه دن کورلمک متعذر ایکن نه کم تفضلی فضل محمدیده کلدیکدن. حال بویله ایکن حق غیبه تخصیص ایدوب آنی غائبده آلمق جهل عظیمدر. وبو حقیقتی بوقادیده وآنت علی کل شئ شهید) قولنک تفسیر وایضاحنده بیان اولندی. ایشته بونکته یه بنی عمیی علیهم الاسلام، ضمیر غائب ایله (ان تقتلهم) دیدی حال بوکه (هم) ضمیر غائبک دلالتی غیبه، اوبه برحجابک ویرده نک عینی اولدیکه بوضمیرده کنایه اولنان قوم، اوحجاب ایچنده حضرت محتجب اولدیغی وبوحجاب، صورتی وتعین عیانک حجابیدر. زیرا آندن صورتی مقیده حضرت محتجب اولدیغی وحضرت مطلقه جمیع مظاهرده ظاهر وحاضر عینیه ایله حضرت مطلقه محتجب اولدیغی جمیع مظاهرده ظاهر وحاضر اولدیغی شاهده ایدیلر. امدی الله تعالی آندن، حضرتده حال غیبتده وآندن شاهده سنده حال حجابلانده، لسانه عیانیه (ان تقتلهم) قولنده وباخود قرآن کریمده (هم الذین کفروا) قولنده، صورتیله حجابک فعلی صورتیله حضرته حاصل اولان حضور اولی ذکرایتدی وغیبتده حضرتک آندن ذکرایتمی، آندن ایچون اولمه حضور اولی حضرتده اول

ذلت یوقدر . زیرا آنلر ایچون نصلشده تصرف یوقدر . غایه عیدآنلر ، سیدلینک
آنلر دن دیله دیکی شیئک حکمی اولمه دی . حال بوکه آنلر ایچون آنلرده شریک
یوقدر . زیرا سنک عبادک دیدی بویله اولنجه افرادایدی و عذاب اعم مراد ، آنلرک
اولادیدر . حال بوکه عباد اولدقلرندن ظلملرچه ، آنلرده وهاب ذلیل یوقدر . امدی
آنلرک

واما كونها محدثة فلوقوعها من محمد صلى الله وسلم بالمكان الذى وقفت منه فقام بالليلة كاملة يرددها لم يعدل الى غيرها حتى طلع الفجر (ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم) وهم ضمير الغائب كما ان هو ضمير الغائب كما قالوا هم الذين كفروا فقال الغائب ضمير الغائب ستراً لهم عما يراد بالمشهود الحاضر فقال (ان تعذبهم) بضمير الغائب وهو عبد الحجاب الذى هم فيه عن الحق قبل حضورهم حتى اذا حضروا تكون الخيبة قد تحكمت فى العبد فصيرته شكراً (فانهم عبادك) فاخرد الخطاب للتوحيد الذى كانوا عليه والاذلة اعظم من ذلة العبيد لانهم لا يعرف لهم فى انفسهم فهم يحكم ما يريد بهم سيدهم ولا ريب له فيهم فانه قال عبادك فاخرد والمراد بالعذاب اذلالهم ولا اذل منهم كلهم عباداً قد اقامهم تقتضى انهم اذلاء فلا تذلهم فانك لا تذلهم بادون مما هم فيه من كونهم عبيداً]

[آنده صكره كلهٔ عبوديه يه وكلهٔ محمديه يه ديدى . آنك عبوديه اولسه كلجك، زيرا او، الله تعالينك كندوكنا بنده آنده احتمالى يوق قول عبادك . وآنك محمديه اولسه كلنجه ، اندى او، محمد صلى الله عليه وسلم ده وقوعنده ناشيدر . آنده صاد اولدقى مكانده بتونه يركيجه ده آى تكرار ايتديكى حالده ، آنكله قائم اولدى وفجرك طلوعنه قدر ، آنك غيرينه كچمدى .

(ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم = آكر سن آنلرى تعذيب ايدرسك، آنلر سنك قولكدر . واكر آنلرى مغفرت ايدرسك سن عزيز وحكيمسك) و(هم) ضمير غائب اولدقى كبى (هم) ده ضمير غائبدر . ستر كم ضمير غائب ايله (هم الذين كفروا) ديدى . اندى غيب، مشهود حاضر ايله مراد اولنان شيدن آنلر ايچون ستر اولدى . اندى ضمير غائب ايله (ان تعذبهم) ديدى حال بوكه او، آنلرك حضرتنه آنده اولدقلرى حجابك عينيدر . اندى الله تعالى آنلرى، آنلرك حال بوكه او، حضرتنه اول ذكر ايتديكى ؛ تاكه حاضر اولنجه قدر ، ضميره عجيبه تحكم ايتمه اولسون . بويله اولنجه آنك كندى شان ايله (فانهم عبادك = زيرا آنلر سنك قولكدر .) اندى آنده اذلتدن اولدقلرى تقديرده طولايى ، خطاب افراد ايله . حال بوكه انلرده كى ذلتدن اعظم

زيرا (كنت انت الرقيب عليهم) قولنده حقى استه تقديم ايتمه ايدى . شاهد عيسى بو موجوده
اولمقدمده حقله ساداتك مرتفع واعلى اولمه لازم . والرقيب عليهم) قولنده استه راجع
اولديغى حضرتلرى حقه راجع بولنمامه رقيب اسمندن صكره ذكر ايتدى . زيرا رقيب ، رتبه
رفيعه يه اطلاق اولنمه مستحقدر . بعده عيسى عليه السلام اعلام ايتدى كه رقيب اسمى اله
مسمى اولمق حقه ايجون ، كندينه مضاف قيدينى اسم وحى ثابتدر . واو اسم وحى (عليهم شهيداً)
قولنده كى (شهيد) اسميدر . زيرا رقيب اسمى كى (شهيد) اسمى وحى اسمائ الهيه دندر
بر اسمدر . شاهد عيسى عليه السلام بو حقيقتى بيان ايجون وحى (وانت على كل شئ شهيد)
ديدى اندى عموم ايجون اولمق (كل) كلمه سنى و انكذكرات اولديغندن طولايى ده (شئ)
لفظنى ذكر ايتدى و شهيد اسمى ده ايراد ايتدى . بوحقيقه كندينك شهيد اولماسيله
حقله شهيد اولماسى آيات مذكوره وحى كبيدر دى . زيرا كندينك شاهد سن ، انجق حقك
آيات مشهوده اولدقجه آثار اوزره واقع اولور . حال بوكه حقك شاهد سن
بدايه بر مرتبه مخصوصه دكلدر ؛ حق شئ ظاهرى و باطنى اوزره و حق مشهود عينيتيله
واستقلال ذاتيله اقتضا ايتديكى جميع احوال وصورى اوزره ازلاً وابداً وعيناً شهيدر .
و شئ انكذكرات اولمسى زيدك اولديغى فصل لقائيده تفصيل وايضاح اولنمقدر .
اندى عيسى عليه السلام (وكنت عليهم شهيداً مادمت فيهم) ديدكى حينده ، همان نفسينك
مقام عينى اوزره شهيد اولديغنى بيان ايدوب زيرا (وانت على كل شئ شهيد) قوليله
حق عينى اوزره شهيد اولديغنى بيان ايدوب حقه عائد اولديغى بيانه
حق مرتبه ، حق مشهود اوزره اولمق شاهدك حقه عائد اولديغى بيانه
اشعه اولدى . شاهد عليه (كنت عليهم شهيداً) قولنده كى شهادتى ، مادة عينيه ده
اشعه اولدى . شاهد عليه ظاهراً اولمق حقك شهادتيدر . نته كم شرف واولمق حديث قدسى
يعنى جسم عينيه ظاهراً اولمق حقك شهادتيدر . نته كم شرف واولمق حديث قدسى
نابتى اولدى كه همه عبدك ناطق وصامت وجودينه .

[ثم قال كلمة عينية ومحمدية اما كونها عينية فانها قول عيسى باخبار الله عنه فى كتابه

بولندتر ند ، بالطبع شهید اسمنک اعطای وفی کندیرنده ظاهر اولور . وآنلرک شهود ده
عینه حقلک شهودیدر . زیرا آنلر وجود حقده مستهلک اولدقلرندن کندی وجودلرینی کورمزلر
نتایج عبد عینی علیه السلام بو مظهریت جهتله شهودی نفسنه اثبات ایتمیه باشلدقلرنده
حقدن اثبات ایدی (وکنت علیهم شهیداً مادمت فیهم) دیدی . عینی السلام بعده
(فلما توفیتنی = وفاتکدن بری متوفی قیلدک) دیدی یعنی بنی کندیکه رفع ایتدک
وبنی مرتبهٔ شهادتکدن مرتبهٔ غیبکه رفع ایتمکله ، آنلری بندن وبنی ده آنلردن حجابه
ویرده آرقه سنه دوشوردک زیرا آنلر بنم شهادتمی شهادتکده عدم ایله مشاهده
ایدرلردی . بعد الرفع بو مشاهده لری منقطع اولدی و کذا بعد الرفع سنک شهودکده استغراقم
جهتله بنده آنلری مشاهده ایده مدم و شهود وحدتک مشاهدهٔ کثرتکه حجاب اولدی
دن حقدن شهادتده نظر اهلیه کدن بر نظر اولمق بنم مادهٔ مک یعنی جسدمک غیبیتنه بلکه
آنلرک مادهٔ لرنده وجدلرنده آنلرک اونریه رقیب اولدی . زیرا سن آنلرک نظری اولدک که
اولبصر مراقبه یی اقتضا ایدر . بناء اولنجه اثبات کندی نفسی مشاهده سی ، حقک آنی مشاهده سیدر
وعینی علیه السلام ، اثبات مادهٔ لرنده اولمق حقک مشاهده سنی بنابه حدودنده (رقیب) اسمنی ذکر
ایدی . چونکه عینی علیه السلام (وکنت علیهم شهیداً مادمت فیهم) تولدنده ، امتی اونریه نظر
اولمق نگرهیا نلغی کندی نفسی ایچون بنابه ایدی . بناء علیه حقله قائم اولمق نگرهیا نلغی کندی نفسی ایچون بنابه ایدی ؛ تاکه عبد اولدیغی ایچون
اولمق ایچون ، کندی نفسی آراسنه رطی آراسنی فصل ایتمکی مراد ایدی ؛ تاکه عبد اولدیغی ایچون
عیانک عینی اولدیغی وعیانک رطی اولدیغی ایچون ده حقک عبد اولدیغی بیلنیه
سوحالده امتی اونریه (شهیدی) کندی نفسی ایچون واحتی) دخی عبد ایچون ایراد ایتمکله ، نفسنه
رنبک آراسنی تفریق ایتدی وجنابه عینی کندی نفسی حقدنده ، امتی ایچون ابتداءً وحقه قائم
اولمغا امتی اولدیغی ذکر ایدیه (علیهم شهیداً مادمت فیهم) دیدی یعنی امتمه راجع اولدیغی (علیهم)
کلمه سنده کی (هم) ضمیری ، کندی نفسنه اضافه ایدیکی (شهیداً) کلمه سنه تقدیم ایتدی

و (الرقيب عليهم) قولنده، ربك رتبه ايله تقدمدن مستحق اولديغى شيئدن طولايى، آنلرى
جانب حقده، حقدن تأخير ايتدى. آندن صكره اعلام ايلدى كه محقق حق رقيب ايچون،
عيسانك كندى نفسى ايچون قبلديغى اسم، ثابتدر. واو (عليهم شهيداً) قولنده كى
(شهيد) در. بو يله اولنجه (وانت على كل شئ شهيد = سن هر برشى اوزرينه شهيدسك)
ديدى. امدى عموم ايچون كلى وانكر نكرات اولمسندن ناشى شئ كيتردى وشهيد
اسمى كيتردى. او هر بر مشهود اوزرينه، بو مشهودك حقيقتنك اقتضا ايتديكى
شى حسبيله، شهيددر. امدى او، (وكنت عليهم شهيداً مادمت فيهم = بن
آنلرك ايچنده اولدقجه آنلرك اوزرينه نگهبان ايدم) ديديكى حينده حق تعالينك قوم عيسى
اوزرينه شهيد اولديغنه تنبيه ايلدى. بنا عليه او، مادهٔ عيسويه ده، حقك
شهاديتدر. نته كم حقك، آنك لسانى وسمعى وبصرى اولديغى ثابت اولدى.]

يعنى آندن صكره عيسى عليه السلام شهود كيفيتده، (ربى وربكم) قولنده كندى نفسى ايچون رب خاص
وامتنك نفسلرى ايچون ده برر رب خاص اثبات ايتديكى كبى ياپمايوب، شهودينى
اثبات ايتديكى حينده (وكنت عليهم شهيداً) ديدى يعنى بن اسم شهيدك مظهرى ايدم
وبنم عين كوينمده آنلرك اوزرينه شهيد اولان سن ايدك ديدى. يوقسه و (كنت على
نفسى معهم شهيداً = بن آنلرله برابر كندى نفسم اوزرينه شهيد ايدم) ديمدى يعنى شهودينى
حين اثباتده، كندى نفسنه شهودينى ده اثبات ايتمدى زيرا انبيا امتلرينك آراسنده
دائم اولدقجه وحيات دنيويه ايله حى اولدقجه، امتلرى اوزرينه نگهبان در. وچوبانلر
رعى ايتدكلرى حيواناتك حضرهٔ هلاكه سقوط ايتمامرى ايچون، آنلرك اوزرينه نصل
نگهبان ايسه لر، انبيا عليهم السلام دخى، غلبهٔ حيوانيله حضرهٔ جحيمه دوشمامرى ايچون
امتلرى اوزرينه اويله نگهبان در لر وانبيا انسان كامل اولوب (الله) اسم جامعنك مظهرى

بانه رقيب وقدمهم في حد نفسه فقال عليهم شهيداً مادمت فيهم أيضاً لهم في التقدم
وايا بع الحد واخرهم في جانب الحد عبد الحد في قوله الرقيب عليهم لما يستحقه الرب
من التقدم بالرتبة ثم اعلم ان للحد الرقيب الاسم الذي جعله عيسى لنفسه وهو الشهيد
في قوله عليهم شهيداً فقال (وانت على كل شئ شهيد) فجاء بكل للعموم وشئ
لكونه انكر النكرات وجاء بالاسم الشهيد فهو الشهيد على كل مشهود بحسب ما تقتضيه
حقيقة ذلك المشهود فنبه على انه تعالى هو الشهيد على قوم عيسى حيث قال وكنت
عليهم شهيداً مادمت فيهم فهي شهادة الحد في مادة عيسوية كما ثبت انه لسانه وبصره]

[آنذ صده (وكنت عليهم = بن آنذ اوذ نيه ايم) ويدى و(على نفسي معهم = نفسم اوذ نيه
آنذ له برابر) ويدى نته كم-طه وكيم) ويدى (وكنت عليهم شهيداً مادمت فيهم = بن آنذ
آذ اسنده دائم اولمق، آنذ اوذ نيه شهيد ايدم) زيرا انبيا، آنذ اسنده دائم
اولمق، اتلرى اوذ نيه شهيد در (فلما توفيتني = وقتما كه بني متوفا قيلدك) يعني كنت
رفع ايتدك و شمدى آنذى محجوب ايتدك وشمدده آنذ ده محجوب ايدك بنم ماده مك غير سنده،
بلكه آنذ ماده لرنده، سن آنذ اوذ نيه رقيب اولدك. زيرا سن مراقبه يي اقتضا ايده
آنذ بصري اولدك. امدى انسانك كندى نفسنه شهودى، حقك آكا شهوديدر.
وآنك رقيب اسمى ايله تجلي. زيرا شهودى، كندى محجوبه قيلدى. امدى او، عبد اولسون ديو
اونك او، اولدينى و كندينى محجوبه رب اتخذ ندن حقك حقه، اولدينى بيلمك محجوبه
كندى آيسله رقيب اسنى فصل ايتمكن مراد ايتدى. بنا عليه كندى نفسى محجوبه، كندينه شهيد
اولدينى و هو حقده ده آنك رقيب اولدينى ايراد ايتدى و كندى نفسى حقده
اندى تقديم ايدوب، آنداجوبه اتباعاً و هو ايله ادباً (عليهم شهيداً مادمت فيهم) ديدى

بكديكه يا عيني . الشيئه طرفيني بكديكه ندم طلب ايتديكي شي ، اجابت اولوب بوده
بربنيك عيني اولديغي ايچون ، اجابت تأخرايتمه يه ، هم دعا وطلبه مجاب اولدي
وهم بو دعانك مجاب اولماسي لازمدر . زيرا مرتبة مأموريته ظاهر اولديغي كبي ايچون
هكذا اولمق حكم خصوص اجابتده بو خصوص اجابتك تأخرينه باقيلمامش تنه كم (نماز
قيلك) امرينه مخاطب اولمغه اهل اولمق مسلم و عاقل و بالغ كبي لزومنه بعضلري
بالفرض ، صباح ، اوكله و يا اكندي نمازلري وقتلرنده قيلمغه تأخير ايدرلر .
و قدرتي اولديغي وقتده بو نمازلري ديكر وقتلر ايچنده قضا ايدرلر . اوكيم نمك اولوب
بو نمازلرك تأخيري حصه ايله اولسونه ، قضا صورتيله وجهي اولسه ، (نماز قيلك)
امرينه اجابت ايدوب او نمازلري قيلماسي لازمدر . زيرا مأموريتي مرتبه سنك حكمي بولمه
أولوجهه حقه . امر و اشتمالي نمازلرينك حكم كليسي بولمايه رك ايضاحات وفق يعقوبيه
مروريتي كيمسه اولمايه مخصوص اولسونه . وكذا عبد طرفندن واقع اولمق دعا سؤالدن
همه جانبنده قبول عائد ايضاحات وحي وفق سيئيه على وجه التفصيل كيمسه اولمغه
بو زاده تكاينيه لزوم كورمدي .

[ثم قال (وكنت عليهم) ولم يقل على نفسي معهم كما قال بعد ويكم (وكنت عليهم
شهيداً ما دمت فيهم) لان الانبياء شهداء على امهم ما داموا فيهم (فلما توفيتني)
اى رفعتني اليك وحجبتهم عني وحجبتني عنهم (كنت انت الرقيب عليهم) في غيبتي
بل في سوادهم اذ كنت بحرهم الذي يقتضي المراقبة فشهود اوفان نفسه شهود الحق
اياه و جعله بالوكم الرقيب لانه جعل الشهود له فأراد ان يفصل بينه وبينه حتى يعلم
انه هو لكونه عبداً وان الحمد هو الحمد لكونه ربّاً له فجاء لنفسه بأنه شهيد وفي الحق

یعنی اولدیغی ایچون (ـ ب) قوللیه کنایهٔ متکلم و (ـیم) ضمیلیه کنایهٔ مخاطبه اولدیغی ایچون کنایه ایله یعنی ضمیر متکلم و ضمیر مخاطب ایله فصل ایتدی و کندی ـ به خاصه اعتنای ارباب خاصه‌ی آیاتنی تقریر ایتدی و کلمه بو تقریر ایله برابر اعتنای ـ به مطلعه اولدیغی الله تعالی ایتدی اولدی زیرا الله اسمی علیه السلام ـ به خاصه اعتنای ارباب خاصه‌ی جامعدر .

علیه السلام (الامر المرتبی به) قوللیه کندی نفسی مأمور طلب حقه امر ایتدی . حال بوکه نفسنک مأموریتی ، کندیسنک عبودیتنده باعث و دلیلدر . زیرا هر نقد کندوسنه امر اولنان شیئ یا ایاسی بیله ، آنجق کندوسنده اولمه احتمالی تصور اولنان کیمسه امر اولنور . مأموریته ، عبودیته اولنجه علیه السلام بو قوللیه نفسی عبودیتله اتیان ایتدی . وقتاکه امر الهی ، مظاهر الهیه یه ، او مظاهرده عائد مراتب حکمی ایله نازل اولور ؟ افیته بونک ایچون ، بر مرتبه ده ظاهر اولان ظهور کیمسه ، بو مرتبه نک حقیقتی شیئ دیر . و بو حال اقتضا ایدر ، او شی وجهله منبع اولور . و وسیله یکنه بولنابیلیر . بناء علیه مأمور مرتبه سنده ظاهر اولان کیمسه ایله آمر مرتبه سنده ظاهر اولان کیمسه ایچون بر حکم وارد که بو حکمله هر بری مأمور و آمر ده کورینور . بونک اولنجه حقه تعالی حضرتلری (اقیموا الصلاة = نماز قیلک) دیر . بو حال حقه آمر مرتبه سنده و مکلف اولان عبده ایسه مأمور مرتبه سنده ظاهر در . وکذا عبد ، (ربنا اغفرلنا = یا ربنی مغفرت قیل) دیر . بو حال ده عبد ، آمر مرتبه سنده و حقه ، مأمور مرتبه سنده ظاهر در . امدی حقک عبده امر ایتمکله طلب ایتدیکی شی ، عبدک حقه امر ایتمکله حقدن طلب ایتدیکی شیئ عینیدر . زیرا حقه ، عبده امر ایتمکله آنندن اجابتی طلب ایدر و کذا عبد ، حقه امر ایتمکله ، حقدن اجابتی ایستر . بناء علیه طرفین کیدیکندن ایسته دکلری اجابتدر . و اجابت ایسه ، شیئ واحددر . و مطلوب اولان ایکی طرفک اجابتی

اثبات ایه نفی و قرب تواصل به قرب خالق تنبیه متن حضرت روح الله ادریس علیه السلام مدد ادبی جوانه نقد لطیف و تقیه ادبیه نظم ایت :

بیهوی عبدالله احدی و معصوب خامه و تاویل محکم سرخلرنده متده کی عباده (الی هذه التنبیه الروحیة الالهیه) و داود مقصده و عبدالزاده خاشاغ و مالی احدی سرخلرنده (الی هذه التنبیة الروحیة الالهیه) ده « تنبیة » تفعله وزنده اخبار و انبا معناسنه کلیر و مولانا حامی ایله عبدالغنی نابلسی سرخلرنده (الی هذه التنبیة الروحیة الالهیة) صوکرنده واقع اولوب بحثه مناسبتی ظاهر ده . بزا بو تاریخ کوستردیکی وجهایله حضرت عیسی علیه السلام جانبنه جمع ایله خرقه و کرامت ایله وجدنه و اثبات ایله نفیه اشارت ایتمه ایدی بنظر ایله تنبیه ده . حضرت عیسی علیه السلام جانبنه دیمشدر (ان اعبدالله = الله الهه عبادت ایدیکز دیدی) دیدی زاده وجهاد . وخلاصه کی اسماء حاضره ده برنیه عبادت ایتمک تخصیص ایتمیوب (الله) اسمنه ذکر ایدیلن الهه عبادت ایدیکز دیدی بزا عبادتده عابدلر مختلف اولدیغی کبی سرایر وحی مختلفدر . بعض عابدلر مستغرقه اسم باطنه و بعضلری اسم ظاهره اقتضا ایدر وکذا سرایر بعضلری تنزیه و بعضلری تشبیه و بعضلری تنزیه تشبیه و تشبیه تنزیه اوزره در . (الله) اسمی جمیع اسماء الهیه یه جامع اولدیغی کبی بالجمله وجوه عبادتده مشتمل . امدی عابدلرک مختلف اولدیغی وجهله حضرت عیسی بر اسم خاصه دعوت ایتمیوب اوخود کلمات وکلدر . اکر دعوت ایتسه بو دعوتده جمیع المشربه بعضلری مستفید اولمایه بعضلری فرایده . آنده ایچون عیسی علیه السلام اسم جامع اولان الله دعوت ایتدی بعده (ربی وربکم = بنم ربم وسزک ربکز) دیدی حاکی بوکه حقیقت ظهر بر موجوده قائم بو بنیه تجلیسی کیدیکی بیلن عین وکلدر . بزا ظاهر موجودک اسماء الهیه دن بر یه خاص اولمق او یه خاص اولمیوب مرجیدر . اثبته حقیقت بو بنیه بر موجوده ثبتی ، دیکر موجوده ثبتدن

(واذ قال الله يا عيسى ابن مريم أأنت قلت للناس اتخذوني وامي الهين من دون الله قال سبحانك ما يكون لي ان اقول ما ليس لي بحق ان كنت قلته فقد علمته تعلم ما في نفسي ولا اعلم ما في نفسك انك انت علام الغيوب * ما قلت لهم الا ما امرتني به ان اعبدوا الله ربي وربكم وكنت عليهم شهيداً ما دمت فيهم فلما توفيتني كنت انت الرقيب عليهم وانت على كل شيء شهيد * ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم)

امدی بالاده کیه متعلق بقضیه (علوم الغیوب) ه قدم تفسیر جوملسه ایدی لو بتقدیم و تاخیر ایتمیش آیت کریمه نك تفسیرینه شروع ایدیلسه جوده لرکه عیسی علیه السلام بعده جنابه تمجید اولوندقده (ما قلت لهم الا ما امرتني به = بن آنلره دیدم الا شویلی که سن بکا آنکله امر ایتمه ایدك) دیدی امدی بو قوله اوردیغنده اولا دیقته یعنی وجود حضرت مسیحك اولدیغنه اشارت ایتمك اولدیغی حالده ، اولاً قوطی کلمه سنه نظر ایتدی بعده (أأنت قلت) خطابیله مستفهم اولاً جمله قاعده اوزره - غایة (الا ما امرتني به) قولیله سوز سویلدیکی ایجاب یعنی اثبات ایتدی . ثانیاً علیه جوابنده کلمه توحیده سنده مجدداً سره اتباع ایتدی زیرا (لا اله الا الله) جمله سی اولا نفی وبعده اثبات اوزره مرتبدر . خبرکله وجود حقیقی موجود سنده اولا نفی وجود ، اوزره - بعده مستفهمك جوابنی اهمال ایتمیه لسانه مشابه جوابنه لایق وزیبا اوزره غایة لقده . ثالثاً عیسی علیه السلام دخی بیله یایدی . اکر اولوهیته یا یاسه اولسایدی حقایقه عدم علم الیه متصف اولدیغنی عرض ایدردی ؛ حالبوکه جناب عیسی علیه السلام حقایقه عدم علم الیه متصف اولدیغنی عرض ایدیور . جناب عیسانك بعده اثبات قولیله (الا ما امرتني به) دیمه سنك ایضاحی بودر که : (بن شویلی دیدم که سن بکا آنکله امر ایتدك حالبوکه بن سنك الیه متکلم اولدیغم سنك « بو جناب عیسی جمیع وجوه فرائض مقامیده » وسن بنم سنك « بوده عیسی فرده وجوه نوافل مقامیده » امدی سن بو تنبیه - وحیة الهیه یه باقه که نه قدر لطیف و رقیقدر . یعنی جمیع الیه فرده و تحدید الیه تنزیه و کثرت الیه وحدت و ضمیر الیه سعة

(انا اعبد والله = الله عبادت ايدرم) امدى عبادت ايدن عبادت اختلافندن شرايعك اختلافندن طولايى الله اسمى كيتدى واسمه غيرى طرفه بر اسم خاص تخصيص ايتدك بلكه كل انبيا جامع اولان اسمى كيتدى بعده (ربكم = بنم ربم وسزك ربكز) ديدى وملاحظه كه آنده بو بيتده برمفهوده نسبتى ، موجود آخره نسبتدن عينى دكلدر . اكثيه بونك انجون (ربى وربكم) قولمه ، كنايهٔ متكلم وكنايهٔ مخاطب اولان ايكى كنايه ايله فصل ايتدى . (الا امرتنى به = انجق بكا آنكله امر ايتديكك شيئى) امدى كندى نفسى تأمور حكمنه اثبات ايتدى . حال بوكه آنك عبوديتدن غرى دكلدر . بزم فقده بايمه ده ، آنجه كنده وسنده اشتمال وقوعه اولنه بيله امر اولنور . وقتاكه امر ، مرتبهٔ حكميه نازل اولور ؛ بونك ايجون بر مرتبه وظاهر اولور هر بيله ، بو مرتبه حقيقتنك اعطا ايتديكى شيء منضم اولور . امدى مرتبهٔ تأمور ايجون بر حكم واردركه هر بر تأمور ده ظاهر اولور . ومرتبهٔ آمر ايجون دخى بر حكم واردركه هر بر آمرده آشكار اولور . بو بيانه كوره ، (اقيموا الصلاة = نماز قيلك) ديو ، تحكم او ، آمر وتكليف تأمور ده . و عبد ، (ربنا غفرلنا = يارب بزى مغفرت ايت) ديو ، بتحكم او آمر وجوه ، تأمور ده . امدى حقك آكا امر ايله عبدده طلب ايتديكى شى ، عبدك آكا امر ايله حقدن طلب ايتديكى شيئ عينيدر . و بونك ايجون ، هر نقده تأخر ايدن ده ، هر دعا مجاب اولدى ولابد . ته كم اقامت صلوة ايله مخاطباً اقامت اولنمغله اولر مكلفدن بعضى تأخر ايدر نماز عليه وقت ايجنده نماز قيلمان ؛ امتثال تأخير ايدر ؛ اكر بكا قادر اولورسه ، وقتاً آخر ايجنده نماز قيلار . ولوكه قصد ايله اولسون ، اجابت اولنمز .]

معلوم اولسون كه جناب شيخ اكبر رضى الله عنه قرآن كريمده سورهٔ مائده دن باشقه مذكور اولان آيات كريمه يى بيانه حقيقت اولنه تفسير بويورمش ولو آيات كريمه يى بولنده ذكر ايتمك تسهيلاً للقارئيه فائده يى مرجو كوردكندن بو رايه رجحان اولغدى :

[ثم قال متمماً للجواب (ما قلت لهم الا ما امرتني به) فنفى اولا مشيراً الى انه ما هو ثم
اوجب القول اتباع المستفهم ولم يفصل كذلك لو تصف بعدم علم الحقايق
وحاشاه من ذلك فقال (الا ما امرتني به) وانت المتكلم على لسان
وانت لسان فانظر الى هذه التنبيه الروحية الالهية ما الطفها وادقها (ان اعبدوا الله)
فجاء باسم الله لاختلاف العباد في العبادات واختلاف الشرايع ولم يخصص اسماً خاصاً دون اسم
بل جاء بالاسم الجامع للكل ثم قال (ربي وربكم) ومعلوم ان نسبته الى موجود ما بالربوبية
ليست عين نسبته الى موجود آخر فلذلك فصل بقوله ربي وربكم بالكنايتين كناية المتكلم به
وكناية المخاطب الا ما امرتني به فاثبت نفسه مأموراً وليست سوى عبوديته اذ الامر
الا من يتصور منه الامتثال وان لم يفصل ولما كان الامر ينزل بحكم المرتبة لذلك يصيغ
كل من ظهر في مرتبة ما بما تقتضيه حقيقة تلك المرتبة فمرتبة المأمور لما حكم يظهر في كل
مأمور ومرتبة الآمر لما حكم يبدو في كل آمر فيقول الحق اتقوا الصلاة فهو الامر
والمكلف المأمور ويقول العبد ربي اغفر لي فهو الآمر والحق المأمور فما يطلبه الحق
من العبد بأمره هو بعينه ما يطلب العبد من الحق بأمره ولهذا كان كل دعاء مجاباً
من العبد بأمره هو بعينه ما يطلب العبد من الحق بأمره ولهذا كان كل دعاء مجاباً
ولا بد وان تأخر كما تأخر عن بعض المكلفين فمن اتيم مخاطباً باقامة الصلاة فلا يصلي في وقت
فيؤخر الاتيان ويصلي في وقت آخر ان كان متمكناً من ذلك فلا بد من الاجابة ولو بالقصد]

[آنذه صدر جوابه متمم لما قبله وهو قوله : (ما قلت لهم الا ما امرتني به = بن آنذه آنجنه
آنكله امر ايدوبكك شيئي ديدم) امدى او وجوده اطاريفه اشارت ايدوب او ليسني حاكم اولوب نفسي ايدي
بعده مستفهم اليه اولماغله قولي ايجاب ايدي واكر بويله يا بمعنى ايدي ؛ حقايق عدم علم اليه
متصف اولوردي . حال بوكه او بويله متصف دكلدر . امدى ديدي : (بن آنجنه آنكله بنا امر ايدوبكك
شيئي ديدم . حال بوكه بن سانم اوزره تكلم ايدن آنجنه سنك وسن بن سانك)
امدى سن بو تنبيه وحيه الهيه به باقه كه او نه لطيف ودقيقدر !

واردات دینی حاکم جناب شیخ رضی الله عنه (ولا اعلم ما فیك) صورتنده ایرادی ،
نفس عیسی ، نفس حقك عینی اولدیغنی نه طولایی ده (لا اعلم ما فی نفسك =
بن سنك نفسنده اولان شیئی بیلم) سوزی ، جناب عیسانك نفس حقده اولان
شیئی بیلمدیکنی افاده ایدر (لا اعلم ما فیك = بن آنده اولان شیئی بیلم) قولایله ،
(ها) ضمیریله (تعلم ما فی نفسی) عباره سنده که (نفسی) کلمه سنه اطلاقی
مسبله ، جناب عیسانك نفسنده اولان شیئی بیلدیکنی گوسترر . زیرا نفس عیسی
حقك نفسیدر . وحقك نفسنده اولان شیئی حقدن غیری کیمسه بیلمز . آنك ایچون
جناب عیسی ، کندی نفسنده اولان شیئی نه علی نفی ایتدی . (انك انت علام الغیوب =
کچمشده ، مبالغه ایله غیوبی بیلمه سنك ، سن) یعنی جناب عیسی خطاب جوابینده
(انك) دیدکده صکره برده (انت) کلمه سنی استعمال ایتدی حالبوکه بو جواب کبی جمله
تفرقه اولنمز . اشته بو جمله فرقه بیانی تأکیداً وتأکیداً (انك) دن
صکره (انت) کلمه سنی کتوردی که (غیبلری بیلمه آنجه سنك ، سن) دیمك ایدی
زیرا کرك جمله وکرك فرقه غیبلری بیلمه انجه الله تعالیدر . بونه اولنکه
جناب عیسی ، (سبحانك) دیوبه حقی تنزیه ایتکله کندیسله حقی تنزیه ایتدی
(انك انت قلته فقد علمته = اکر بن دیدم ایسه ، انی بیلیرسك) دیمکله کندینی وحقی جمع ایتدی
وتوحید ایتدی و (تعلم ما فی نفسی ولا اعلم ما فی نفسك) قولیله کندی نفسنی
وحقك نفسنی کرا ایتکله تکثیر ایتدی و (انك انت علام الغیوب) دیمکله ده جمع وفرقه
مرتبه لرنده کی علومك کافه سنی حقه تخصیص ایدرك توحید ایتدی وکندیلرینده
علوم مضنونه یی کرك کندی نفسنده وکرك غیرلرنده نفی ایتکله تنزیه المتهاولدی
نتیجه: علیه جناب عیسی نك جوابنده ، تنزیه وجمع وتوحید وتکثیر وتوسیع وتضیعه اولدیغی
ثابت اولدی .

یعنی هویتیک وذاتک اقتضا ایتدیکی سوزلری حفظ وکلدی . یرا بنم هویتم وذاتم عبودیتی اقتضا ایدر . الوهیت ایسه ، ذاتکه مخصوصدر . عبودیته متصف اولمزکیسه ، نصل ادعای الوهیت ایده بیلیر . (ان کنت قلته فقد علمته = اگر بن آنی سویلدیم ایسه ، سن آنی بیلیرسک) یرا بنم وجودم ، وجود حقیقیکه مضاف بر وجودر . ووجود اضافیده ، حیات ، علم سمع ، بصر ، کلام کبی نقدر صفات موجود ایسه ، جمله سی سنک بو صفتلرک پرتوی وعکسیدر . و بنم وجودم سنک مرتبهٔ امکانده بنم صورتده ظهورک وتعینکدر عبارتدر . نتایج علیه سنده سویلیه سنک وبرکیسه ، یرینه سویلیه دیکی بیلیر وسن بنم لسانمله کندی لسانکله تکلم ایدرسم . امدی بوحدیث تفسیر ، رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزک حدیث قدسیده بزه بلدیردیکی اخبار (کنت لسانه الذی یتکلم به = بن آنک تکلم ایتدیکی لسان اولورم) بویله ثابت . وبو حدیث شریف تفصیله دیکر مضامده بالصفات موجود ایتدی بوحدیث قدسیده حضرت تعالی ، وجود حقیقه مستعار اولدقدن صکره فرائض مرتبه سنده کی عبدینک هویه تکلمنده ، کندی هویتنی آنک لسانیله یعنی جلدی وفقط کلامی عبده نسبت بیوردی . بعده عبد صالح اولان عیسی علیه السلام ، (تعلم ما فی نفسی ولا اعلم ما فی نفسک = سن بنم نفسمده اولانی بیلیرسک وبن نفسمده اولانی بیلمم) مقولیله جدا بنی اتمام ایدی یعنی بنم هویتم سنده عبادتله اولدیغی وبنم نفسی متعینم سنک ظاهرک بولندیغی حالده سن بنم نفسمده اولانی بیلیرسک وبن نفسک باطنی وهویتی سن اولدیغیچون بنم نفسمده اولانی بیلمم . یرا هویتیکی غیب الغیب والباطن اعجوبه سن بیلیرسک و سنک هویتیکی بن اصلا بیلمم چونکه اوهویت غیب الغیب والباطن بطوندر . بویله اولنجه لسانه عیسی ایله تکلم اولان همه ، عبادتک هویتنده علمی نفس ایدی وبو نفس علم همه عبادتک هویتی اولدیغی حیثیتله واقع اولدی یوقسه عیسی قائل وذوالسان اولدیغی حیثیتله واقع اولمادی قرآن کریمده (تعلم ما فی نفسی ولا اعلم ما فی نفسک)

حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين) آيت كريمه اشارت بويورلر . قراءت سبعه ده بو آيت كريمه ده كى (نعلم) كلمه سنى نونه ايله اوقورلر وقراءت ابوبكر شعبه ائمه قراءت بولنانه عاصمدن روايةً (وليبلونكم حتى يعلم المجاهدين منكم والصابرين) قراءتى ايله . نتايج عليه جناب شيخ رضى الله عنه (حتى نعلم ونبلو) عبارة سيله بو ايكى قراءتده بو آيت كريمه اشارت بويورمشدر . وبو آيت كريمه نك معناى سنيه حقنده كى ايضاحات فحص سبيله مروراً ايشبو داوره ده علم ذاتيه ايله علم اسمائى وصفاتى آرامسنه كى فرقه كوسترلمش اولديغندن بو بابده تكرارنه لزوم كورولمدى . مائشه كلمه عبوديتى مقام اقتضاسنه واختياريله قائم اولديغى ايچون حق تعالى ، كندوسنى نسبت اولنانه الوهيتى دفعى ايچون جناب عباده استغراق ايچنده بولنديغى حالده (بنى وآناى الله غيره فاعبدون) يعنى طائفه اولنانه امر الوهيت فرض اولونه كا بتعبد وبو سوزى سنه صادر ميدر ، وكلميدر . ادى سؤال فاسه جواب ويرمك مقتضاى ادب اولديغندن ، جناب عيسى روح الله عليه السلام اولدقده ايچون جواب ويرمسى لازم كلدى ؛ راجع تعالى جناب عيسايه مقام تفرقه ده وصوت استغراق ده تجلى ايتدى و(انت) خطابيله عبد مجرد عيسايى آيدردى . حكمت رضى ، عبد مجرد ايله تفرقه ده جواب اقتضا ايتديغندن حضرت عيسى رضى الله عنه يا بوبله جواب ويردى وديدى (سبحانك = سنى تنزيه ايدرم) وسوزه اولتر تنزيه ايله باشلادى . شو حالده سؤاليله خطابك اقتضا ايتديغى (سبحانك) كلمه سنك كافى ايله حقى تحديد ايتدى . نيز (سنى) دينجه آنك مقابلى (بن) كلير وبالطبع كافى ايله (بن) لك حدودى آيديه . نتايج عليه تحديد اولور . وتنزيهك تحديد اولديغى (سنى) ايله (بن) لك حدودى آيديه . نتايج عليه تحديد اولور . وتنزيهك تحديد اولديغى فحص نوعى ايله فحص خصوصيه مروراً ايتدى . (ما يكون لى = بنم اولمز اصلا) يعنى انانيتم وتعينم ايله سنه اصلا ادم جسارتله ، حقم اولمايه سوزى سويلمك نفسمه اولمه اصلا

ایدیکی شیئی (ان کنت قلته فقد علمته = اگر بن آنی سویلدم ایسه ، آنی بیلیرسك)
زیرا سویلمه مشه و براوری قائل اولاکیسه ، محققا سویلدیکنی بیلیر . وسن لسانمده که
بن آنکله تکلم ایدرم . نفسکم - یعنی الله صلی الله علیه وسلم حضرلرینه بزه رجعتده
اجنبا ایدوب (کنت لسانه الذی یتکلم به = بن آنك تکلم ایدیکی لسانی اولورم)
بیوردی . بونلر اولمیه کندی حضرتینی متکلمك عینه لسانی قیلدی وکلامی ده کندینه
نسبت ایتدی . بعضه عبد صالح (تعلم ما فی نفسی ولا اعلم ما فی نفسك = سن بنم نفسمده
اولانی بیلیرسك وبنه ، آنده اولانی بیلیم) قولیله تعلیم ایتدی . بونلر اولمیه
علمی ، کندی عبادلرینه نفی ایتدی ؛ آنك کندیسی اولدیغی حقیقتده ، آنك قائل
وفواعل اولماسی حقیقتده دکل . (انك انت علام الغیوب = محققا سن مبالغه الله
غیبلری بیلیجیسك) بناء علیه بیانی تأکیداً وآکا اعتماداً فصل وعمادی کیتردی
زیرا غیبی آنجق او بیلیر . امدی تقریره ایتدی ، جمع ایتدی ، توحید ایتدی ، تکمیل ایتدی
تنسیق ایتدی وتنضید ایتدی]

یعنی بوکلمهٔ عیسویه قائل اولدیغم (حتی نعلم ونعلم) مقامنده یعنی مقام امتحانه اختیار اولنمش
قائم اولدی . قولرینه بعضلرینك جناب عیسایه نسبت ایتکلری الوهیتی ، حضرتلری
علم ذاتی وانیسیله بلدیکی حالك ، بونسبت محققه ، وکلیه . ونسبتی امری واقع اولدیغی
اولمادیغی ؟ جناب عیسایه صورتی . کلمهٔ عیسویه نك مقام امتحانه قائم اولمسی وجوه عدیده
ایله ظاهردر . اونکله صورتله تکوینی جو باکره ده اولدی . ناسوتیه نك بتسمه انظار ایدوب
هاشا نه اولدی دیدیکی وقتلرده اولوهیتی ویرلندی ؟ آنادن طوغمه کورلرك کوزینی آچمه الوهیتی
اسناد ایتدیلر . قائلیاً یهودیلرك سوء مقصدنه ، جسم مرئیسی بالده ماشیا اولدیغی اوزره
اجسام سائره یه بکزه مدی . قتلنده متردد قالدیلر وبیلمدیلر که عیسویه نك کندیسی ایکنه
مقام اختیاره قائم قیلدی وا ختبار علم زدیدر . حتی نعلم ونعلم قولیله (ولنبلونکم

[واما هذه الكلمة العيسوية فما تمام لها الحمد في مقام حتى تعلم ويعلم استفهامها عما نسب اليها هل هو هو ام لا يرجع علمه الاول برجل وقع ذلك الامر ام لا فقال له ءأنت قلت للناس اتخذوني وامي الهين من دون الله فلا بد في الجواب للمستفهم لانه ما تجلى له في هذا المقام وهذه العودة اقتضت الحكمة الجواب في الفرقة بعينه الجمع فقال وقدم التنزيه (سبحانك) مجرد بالكاف التي تقتضي المواجهة والخطاب (ما يكون لي) من حيث انا لنفسي ودنك (ان اقول ما ليس لي بحق) اي ما تقتضيه هويتي ولا ذاتي (ان كنت قلته فقد علمته) لانك انت القائل ومن قال امرا فقد علم ما قال وانت السامع الذي انكلم به كما اجبنا يا رسول الله صلى الله عليه وسلم عن ربه في الطير الابابيل فقال كنت لسانه الذي يتكلم به فجعل هويته عين لسان المتكلم ونسب الكلام الى عبده ثم تمم العبد الصالح الجواب بقوله (تعلم ما في نفسي ولا اعلم ما في نفسك) فنفى العلم عن هويته عيسى من حيث هويته لا من حيث انه قائل وذلك انك انت علام الغيوب فجاء بالفضل والعادة تأكيداً للبيان واعتماداً عليه ان لا يعلم الغيب الا هو فضرب وجمع ووحد وكنى ووسع وضيق]

[واما بوكالة عيسوية ، وقتاكه هو ايجويه (حتى نعلم ويعلم) مقامنده قائم اولدى ؟ اكافيتي اولنانه سيتوبه ، علم اولماية بيلير ، اوحصتيه ؟ بوقه وكليه ؟ بوامر ، واقع اولدمي ؟ بوقه اولماديمي ؟ استفهام ايتدي . امدي اكا ديدي : بني دوالرمي الله غيري صحه حمد ايتي اله اتخاذ ايدك ديه ناسه سنمي سويلدك ؟ بويله ايكن مستفهم ايجويه اوزره جواب لازمدر . زيرا وقتاكه آنك ايجويه بمقامده وهويته تجلي ايتدي ؟ حكمت ، عيسه جمع ايله تفرقه ده جوابك اقتضا ايلدي . نايا عليه ديدي : (سبحانك = سنه تنزيه ايدرم) وتنزيهي تقديم ايتدي . سوكره مواجهه وخطاب اقتضا ايدن كافه ايله تحديد ايلدي (ما يكون لي = بكا لايجه اولماز) سنه نفسم ايجويه انا بيتم حيثيتده . وان اقول ما ليس لي بحق = حقم اولمايان شيئي سويلمكلكم) يعني هويتمك وذاتمك اقتضا

یعنی محمد حضرتی ، ایضاً تجویه آتش طلبنده بولنانه موسی علیه السلام آغاجیه
آتش صورتنده تجلی ایدوب ، آیه آتش ـ ه (انی انا الله) دیه خطاب بیوردی
موسی علیه السلام ، اوتجلی ایدیه شیئ خطابیه مقدم آتش کوردی . حال بوکه اوشی
ماوکده وعصاده یوق غالبده وساخلنده ظاهر اولاز ایدی . نیرا بو تجلی
باطنی صوغالمی محیط وجمیع حدود ایچیه شمول اولاز نفس جمانیه واقع اولدی کی حضرتلرو
وسفیه آننه تکا نفسنده مخفا کلمشدر . ونفس جمانی زائله صافه ونیز زائله
محمدیه یعنی جرثومه ذاتک عینی اولدیغندن آغاجیه ظاهر اولاز آتش صورتنده
(انی انا الله) خطابک صدوری مشبعک دکلدر .

[فاذا فهمت مقالتی * تعلم بانك مبتئس]

[امدی اکر سوبلدیم مقاله می آکلادکسه ، بیلیرسک که محزونسن وفقیرسک]

یعنی حضرتالله عینی ذاتی اولاز نفس جمانیه مظاهر علویه وسفلیه ظاهر اولدیغنه
دائر بولنانه مقاله می آکلادک وذوقنه وارمدک ایسه بیلیرسک که سن فقیر
وفضلی سک نیرا سنک وجودک نفس جمانیه نک ظهر ومنبعیه اولاز بر صورتده
وسن کثرتی وجودکله کثرتی وجودکده مشهود دکلسک .

[لو کان یطلب غیر ذا * لرآه فیه وما نکس]

[اکر بونک غیرینی طلب ایدر اولایدی ؛ البته آنی آغده کوروردی ویوزچویرمزایدی]

یعنی موسی علیه السلام اکر آتشده باشقه بر شئ محتاج اولوبده آنی طلب ایدر ایدی ؛ البته عینی ذاتی
اولوبده نفس جمانیه محتاج اولدیغی تشبث صورتنده کوروب وآتشده کوردیکی اوطانمایدی
همه شانینه خطاب بوسبابک محتاج اولدیغی آتشه صورتنده کی تجلیه دائر اولاز ایضاحات نفس موجوده

(دوقاز آتش صحیفه)

بلکه او مزکی اولر ویا خود وعظ ایله متصح و منتفع اولر) بعد آیت کریمه نزولنده صکره صلی الله علیه وسلم افندمز آکا راسته کلدکجه (مرحبا یا عبد الله ، بم سنی ایجون یا عذاب ایدی) بیوره رك کوکلنی آلیر ایدی .

امدی بو آیت کریمه نك بو یازدیغمز وجهله ذکری بودر که باطنجه صو عالم نفس حیوانیك امتداد تصفیه ده جهودکلمشدر . ونفس حیوانیه ذات مطلقه عینیه نك عبد صو عالمك کافری من حیث الحقیقه والباطن حقدر . واما نه وقت صو عالمده بر صورتده اولوب صو محیطنی ایله کیرو کوندوز مناسبتده در . بعضاً کندی محیطنده عبوس تجلیاتنه مقابل بعضاً شوخ احوالنه مصادف اولور . تجلیات عبوسیه مصادف اولدیغی وقت فعلاً (عبس وتولی) سوره سنی تلاوت ایله مشغولدر . زیرا هیئت مجموعه عالم قرآن فعلیدر . کرك مؤمن وکرك کافر طالما که بو عالم ایجنده در فعلاً تلاوت قرآن ایله مشغولدر . ولکن بو تلاوتدن غفلتده در . عبد صو عالمك قیامی نفس حیوانی اولدیغی جهتله عقل ایله بیلمکسزه بیله تجلیات عبوسیه مصادف اولدقده ، نره ده کلدیکنی بیلیر وبو علم کندوسنه اضطرابله احتشام بخش اولور . بر از جهالت ایله علم شائبه سی عقل ایله نفس حیوانیه بیلمکسزه عمایه حشم عقله متبه اولوب بر کیمسه ده سوء معامله کورمه آنینه بو معامله سزلغنی یوزینی اکشیرمه آندنه اعراض ایدر . اثنده بو جهله ده (عبس وتولی) آیتنه کریمه سنی فعلاً تلاوت ایتمه بولور . فقط بو علم ایله بیلیکه کندوسنه سوء معامله ایدن کیسه نك صورتنه وکذا صورتنه معامله نفس حیوانیه متولددر . بو جهالت عقلیه حقه توجه ایله وآیت کریمه نك مابعدنه عمله سعی ایدوب اکمیه یه قوللیه ایله مصابره وتضحیت ایدر . وبو علم سایه سنده کوکلی مسترح اولور همده الیقینه مرتبه سنی وارقیاس ایتمه .

[ولقد تجلی للذی * قد جاء فی طلب القبس]
[فرآه نارا وهو نو * ر فی الملوك وفی الحرس]
[وآنئذ طلبنده کلمه کیمسه یه محفه تحمل ایتدی]
[امدی آنی آتش کوردی . حال بوکه او ملوکده وحرسده نوردی]

بری حسی دیگری معنویه. بقیه دیگرلرم بری آخاقی دیگری انفسیه. اوکی جنبه شریفه
شرحنده کشف فنی دائره سنده نفس حیاتی حقنده دیگر ایضاحات کشف حسی
و آخاقی نوعندن. بو کشفده ترقی ادلنمنده کشف انفسی حاصل اولور که ذوقی
و وجدانیدر. هر ایکی کشف اشاره قرآنده کریمه (سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم
حتی یتبین لهم الحق) بویلور. بو ایکی جنبه شریفه ایله، کشفیه عادی حاصل اولمز
بایکز نظر فکری ایله نفس حیاتی حقنی حاصل اولمز علمدر. فقط یاشاییه سنده اولدیغی
وقتده کشف حسی، کشف معنوی کبی دکلدر. کشف معنوی صاحبی حقنده اصلا
بیانه جویلور. کشف حسی صاحبی ایسه، حد سیاره علمک مسلم بیله غفلته دوشر. برهان عقلی ایله بیله
غفلته اولمایان مطلوبی اولدیغی بوعلم ایله ضرور اولور.

[فیرجعه من کل غم فی تلاوته عبس]

[اعنی آنی (عبس) تلاوتنده هر غمدن راحت ایدر]

[اعنی آنی (عبس) تلاوتنده هر غمدن راحت ایدر]

یعنی کشف حسی کبی عین الیقین وکشف معنوی کبی حق الیقین مرتبه لرنده اولمایان برهان عقلی ایله
نفس حیاتی حقنده کی علم یقینی، سلخ یافته اولمایان کیمسه یی (عبس وتولی) آیت
کریمه سنک تلاوتنده هر غمدن راحت ایدر. معلوم اولسون که (عبس وتولی ان جاءه
الاعمی وما یدریک لعله یزکی او یذکر فتنفعه الذکری) آیت کریمه سنک سبب نزولی بولدرکه
کریمه صلی الله علیه وسلم افندمز بعض مشرکین ایمانه اشتیاقنه طمعاً آنلری کلمات ملایمه ومناسبه
ایله ایمانه دعوت بویورمغه ایدی اوحرده عبدالله ابن ام مکتوم اسمنده کی صحابی کلدی کندوسی
اعمی ایدی شغل رسول الله ومجلس احدانی مشغول ایده میه جکندن یا رسول الله بکا نصیحت بویور
دیه رق کلام نبوی یی قطع ایدی بو قطع کلام صلی الله علیه وسلم افندمزه کریه کلدی آندن اعراض
بویوردی دها صکره اکثر امر دعوته اشتغال دوام بویوردی آنک اوزرینه صلی الله علیه وسلم افندمز
بو آیت عتاب نازل اولدی معنای منیف: (آکا اعمی کلدکده یوزینی اکشیدی چویردی. سکا نه شی بلدیرر

اربابِ فنه معلوم اولدیغی اوزره فضای بی نهایه قابِ اکملده . کنزِ مخفی ایدکلری ذاتِ مطلقه ، نفس رحمانیسی تنفیس ایتدکده ، اونفس کیجه قابِ اکملدن آخزده مطلع شمسه تحصل ایدن خفیف حبابه مشابه بر ضیا ویرن سحابه صورتنده تکاثف اولور . ایشته بالجمله صور اسمائیهٔ الهیه ذاتِ نفس رحمانی اولدقجه بو سحابه ده مندمجدر . نفس رحمانی معتاد اولدیغی اسلوبه نزول ایله متکاثف اولدقجه بو صورتلری دخی سحابه ظهور ویرمشدر حکمتله کما (ان الله خلق الخلق فی ظلمة ثم رش علیهم من نوره) یعنی (الله تعالی مخلوقاتی ظلمتده یاراتدی ؛ صکره آنلرك اوزرینه نوریندن صاچدی) حدیث شریفلری بو حقیقتی اشارت بیوریور . قابِ اکملده فضاده کی دخانی برعالم اصلی ، تشکل ویکون ایدیکی حدوده بو بحث شریفده کی معانی بعرضی ایله مشترکدن آزاد ایدر . مؤمن متفننه مرصد ایله فضاده کی سحابه لری ترصد ایتسه .

[والعلم بالبرهان فی * سلخ النهار لمن نعس]
[فیری الذی قد قلته * رؤیا تدل علی النفس]

[برهانه ایله علم ، کوندز آخزده اویو یابه کیمسه یه محصوصدر -]
[امدی اوکیمسه بزم دیدیکمز ، نفس دلالتله ایدر ، رؤیا کورور -]

یعنی نفس رحمانیك حقیقة اوزره معرفتی ، کشف و عیانه دوندیرمك ایچون قابِ اکملده تجلیٔ الهیه کونشنك طلوعیله ظاهر اولور . فاما عند بعض کشف یا خود برهانه عقلیه نفس رحمانی حقنده حاصل اولان علم ، کشف کوندوزنی ، یعنی مفاتیل وقابِ اکملده یکیدوز کوندز آخزده نوم غفلته طالع کیمسه یه مخصوصدر . بنابرین بزم نفس رحمانی حقنده کی بیانمزك نفس رحمانیه دلالتله ایدیکی بو رؤیایی کورمکدر . معلوم اولسونکه کشف ایکی نوع اوزره در

نفس رحمانی بالذات مقدس ، وبو تنفس ، یعنی نفس رحمانی ، اسماء آثاریک سبب ظهوری اولدیغی ایچون واقع اولدی . بناء علیه هو سبحانه وتعالی حضرتی ، صو اسمائیه سنده عبادته اولان عوالمی ، کندی نفس رحمانیسنده ایجاد ایتمکله ، کندی نفسنه احاطه ایلدی . امدی نفس رحمانی ایچون واقع اولان ایلک اثر ، ایچون بو جنابده یعنی اسماء الهیه ظاهر اولدی آندن صکره اثر ظهور ، صورت موجوده واریجه قدر ، تنفس عموم ایچون یعنی اسماء ده عدم ظهور سببیله واقع اولان کون واختفالرک تنفس واثاله ایله نازل اولمقده اولدیغی جهتله آندن آثاری رحمانی ناشی اولدیغی جهتله آندن آثاری رحمانی ناشی اولدیغی جهتله آندن آثاری رحمانی ناشی

مباشرت ایتدیکی بالجمله موجودات عنصریه دن افضلدر. نایب خلیفه انسان، مرتبه ده ملائکهٔ اعلیه وسمائیه دنك فوقنده در. وانسان بوسبله جمادات ونباتات وحیوانات ایله قوای طبیعیه ده عادةً تصرف صاحبیدر. بونون همچون آدم سجده وسرفرو ایتدی وایتمکده در. ومعناً یعنی معرفت وتفکر اعتبار ایله آنلرك همچون سجده سنه عالیدر. فقط ملائکهٔ عالیه، نفس الامر ایله بوندن انسانیه جزئیدر. وانسان سجده وسرفرو ایتمزلر. وآدمه آنلرك سجده ایتمه لری اصلا تصرف اولمامق لازم ایکن بونلرك کرهٔ ارضك محیطنده کی هوای نسیم طبیعیسنك یعنی عنصریات جنسیك تمام بولندیغی مشاهده ایله اولوب کیمیوی بیولوجی جهتلرینه واستعداد خاصه وبرمش زیرا ملائکهٔ عالیه، ذات جهتلرینه مجانسدر. لهذا انسانك قوای نوریه وطبیعیه اولدیغی جهتله نشأت عنصریهٔ آرضیه ده اولیدر. فقط آنلرك بوادلویتی انسانه حیوانه یعنی انسانه ناقصه کوره در. چونکه انسانه حیوانك حقیقتی خلقیتنده ونوریتی ظلمت عنصریه سنده مختفی وستریلکدر. فقط انوار جمال حضرت رحیم ستریلك اولوب بالجمله اسماء الهیه یه مظهر اولمق انسانه کامل ملائکهٔ عالیتنه اعلادر. وآنك خلقیتی حقیقتنده وظلمت عنصریسی نوریتنده مستهلك اولور. بونله برابر، جمعیت اسماء الهیه نوعیله اعلا واستعداده مظهردر. نایب خلیفه انسان، سماوات وارضه بوقوتله اقطار ارضیه وسماویه یی کزر. ایدر. آنك ایچون اصلا موانع یوقدر. نه کم آیت کریمه ده اشارت بویورلور. (یا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السموات والارض فانفذوا لا تنفذون الا بسلطان) یعنی (ای جن وانس طاقتکز اقطار سموات وارضدنه نفوذ ایتمکه قدرتکز وار ایسه، نفوذ ایدك. نفوذ ایده مزسکز آنجق سلطان یعنی قوت الهیه ایله نفوذ ایده بیلرسکز) دیمکله هر بری بر انسانه ناقص اولمق اوزره اربابنه قسمت آراده مریخ وحمزه حضرتلری، بوحالدن الی الابد برتحدیه عبارت قالمشدر. امدی نفس الرحمن معرفتی مراد ایدیه کیمه، عالمی بیلیمه زیرا نفسنی بیلمه کیمه، عالمده ظاهر اولمق یعنی بیلمه یعنی عالم او نفسنه حمایتده ظاهر اولدیغی کبی الله تعالی اولمق حیثیتله ایله اسمانده مشاهده ایتدیکی کبی واضطراب اسمادن تنفس ایدی. زیرا اسما، کندی اثرلرینك عدم ظهورندن دولایی محبوس قالمقدن طولایی اضطراب ایچنده ایدیلر ذات مطلقه آنلرك بو حالدن کندی ذاتنده بولندیغی وشاهده بویورلدیغی جهتله رحمة للاسماء

بوکا بنا: حق تعالی حضرتری قرآنده کریمده، خلقتة آدمك بیاغه صدرنده (بیدی) تعبیرینی ایراد ایلدی و قتاکه آدمی ایکی الیله ایجاد ایلدی؟ (بیدی) تولیله کندینه مضاف قیلدینی ایکی الیله آدمی ایجاد دینه مباشرتله ایتدیکی ایچون، آکا بشر اسمی ویردی بومباشرتله جناب الهی به لائق اولدیغی وجهله مباشرتله. یعنی اسماء متقابلیله آدمی ایجاد دینه توجهله و نفس جمانیك محصول اولدیغی فاعلیات وقابلیات حضرتری مجموعنك آدم دیکی حضرتلره ایجاد دینه توجهله. وآدمك ایجاد دینه ایکی الیله مباشرتی، بوفوق انسانیه همه تعالیك عنایتنه نائل اولدیغی. زیرا آدم بوسبیله یدواحده الیله مخلوق اولان مخلوقاتك سائره سندن مفضل اولدی. نتایجنده آدمه سجود وسرفرود ایتمك استطاف ایدیلیسه خطاباً همه تعالی حضرتری (ایکی الم الیله خلقه یعنی اسماء متقابلیله ایجاد دینه توجه ایتمیه اولدیغم آدمه سجده وسرفرود ایتمکدن سنی نه شی منع ایتدی. اگر که اعتبار ایدیلیسه بوتکبرك محرد وارد دکلدر. زیرا سن یدواحده الیله مخلوقاتك وسنده آدم کبی، جمعیتله اسمائیه م بولمقدن. بوسبیله سن آنلره مادون بنده سك واگر کندیکی سجده ایتدیرمك امر اولنیایدی عند تعالی اولان ملائکه ده قیاس ایتدیك ایسه، سن اولدیکی دکلسك زیرا سن نادان ومخلوقسك ونایسه عند تعالیدن بعیدسك) بیوردی. همه تعالی حضرتلری بوخطابه کی عالیه ایله مرادی، طبیعی اولمغله برابر، نشأت فوقیه سنده عند تعالی اولمقدن ناشیه عالی اولان ملائکه گرامدر. ویوخطابه بالاده اقناع اولدیغی اوزره عند تعالیدن خرقده یعنی اجرام سابقه ده میلیونلرجه مرحله فساده اولان عنصریون خرقده یعنی اجرام سابقه ده میلیونلرجه مرحله فساده اولان عنصریون ملائکه طبیعیه دکلدر. ویوخطابه آدم سجده وسرفرود به مأمور اولدیغی، حالبوکه عنصریات ملائکه طبیعیه دکلدر. امدی انسانده، انواع قابلیه ودرکه کندیلرینه، ساحه سیله علاقه دار بولمقدن. آنجق طینه بشر اولمسیله یعنی همه تعالی آدمك طینه خلقه وایجاد دینه ایکی الیله مباشرت ایتمیله فاضل اولدیغی. بوحالده انسانده، خلقتة ایکی الیله

بیلیه کیم ، آندن ظاهر اولمز - بنی بیلیر . یعنی عالم ، آنار - یله ظهوری سبیله ، آنار - یله عدم ظهوره نائل . بولدیغی شیئی اسماء الله تقالیك آنکله تنفس ایلدیکی نفس رحمانه ظاهر اولدی . بویله اولنجه آنی ، کندی نفسنده ایجاد ایتمکله ، کندی نفسی اوزره امتنان ایلدی . امدی نفس ایجوبه واقع اولان اولکی اثر ، انجمله اوخطابه واقع اولدی . آندن صکره امر ، صوك موجوده وارنجیه قدر ، تنفس عمومیه نازل اولمشدر ، تأمل اولاری .]

یعنی اسمانه تقابل و طبیعتك ارکان متقابلهدن هیئت مجموعه سی اولدیغی بلدکدن صکره معلوم اولسونکه الله تعالی بو شخص انسانیدن غیری و طبیعتی ایکی الهایه یوغوردی ایکی الدن مراد ، اسماء فعلیه ایله اسماء انفعالیه در . اسماء فعلیه مرتبهٔ الوهیته و اسماء انفعالیه مرتبهٔ امکانه ایجاد . زیرا وجوده ایکی اعتبار وارد . بری مؤثر دیکری مؤثر فیهدر . شخص انسانی بو ایکی اعتباری ده جامعدر . اسماء فعلیه صاغ ال و اسماء انفعالیه ایسه صول ال تعبیر اولنمشدر . و بو ایکی ال بکدیکرینه متقابلدر . بری دیرک ، دیکری آلیر . واقعا بکدیکرینه متقابل اولمق بو ایکی الك ایکیسی ده یمینر . چونکه یمین ، قوت معناسنه کلیر و اسماء فعلیه ایله انفعالیه نك ایکیسی ده قوتلرینه باشقه شیلر دکلدر . وکلهٔ مادام که مرتبهٔ الوهیه ایله مرتبهٔ امکانه آیرلمشدر و وجود و آلهه لسنلری موجوددر . بونلرك آیرلمشدر خرده و تمیز اولدیغی خفی دکلدر . فما : عن اسماء فعلیه انفعالیه ایکی ال اولدی . زیرا مؤثر طبیعتده تأثری ، انجمله طبیعتده مناسب اولان شیلر اولمق و طبیعتك ایکی حرارت ، برودت ، رطوبت و یبوستدن عبارت اولمق حقایقدن بعضنك هیئت مجموعه سی اولوب بو ایکی اعتباریله ایکی یدیکرینه متقابلدر .

فوق الملائكة الارضية والسمائية والملائكة العالون خير من هذا النوع الانساني
بالنص الالهي فمن اراده ان يعرف النفس الالهي فليعرف العالم فانه من عرف نفسه
فقد عرف ربه الذي ظهر فيه اي العالم ظهر في نَفَس الرحمن الذي نَفَّسَ الله تعالى به
عن الاسماء الالهية ما تجده من عدم ظهور آثارها بظهور آثارها فامتن على نفسه
بما اوجده في نفسه فاول اثر كان للنفس انما كان في ذلك الجناب ثم لم يزل
الامر ينزل بتنفيس الغموم الى آخر ما اوجد]

[بعده بو شخص انسانينك طينتني الله تعالى ايكي اليله تعجين ايلدي وآنلر متقابلدر.
هر نقدر آنك ايكي يدي يمين ايسه ده، آنلرك بيننده فرقاندن اولان سيئده خفا يوقدر.
وآنلر آنجق ايكي يعني يدين اولدي. زيرا طبيعتده آنجق آكا مناسب اولان مؤثر اولور. واو
متقابلدر. بناء عليه ايكي ال ايراد ايلدي وقتاكه آني ايكي ال ايله ايجاد ايتدي؛ كندينه
مضاف اولان ايكي ال ايله، او جنابه لايق بولنان مباشرتدن ناشي، آني بشر تسميه ايتدي
وبوني، بو نوع انسانيه كندي عنايتندن قيلدي. بو ايله اولنجه آكا سجوددن ابا ايدن
كيمسه ايچون (ايكي الم ايله خلق ايتديكم شيئه سجده ايتمكدن سني نه شي منع ايتدي.
استكبارمي ايتدك؛ يوقسه عنصردن عالي اولانلر دنميسك. حال بوكه سن بو ايله دكلسك)
ديدي. عالين ايله — هر نقدر طبيعي ايسه ده — نشأت نوريه سنده عنصري
اولمقدن ذاتيله عالي اولاني مراد ايلر. امدي انسان، انواع عنصريه دن كندينك
غيريسنه، آنجق طيندن بشر اولمغله فاضل اولدي. بو ايله اولنجه انسان، من غير مباشرة
بتون عناصردن مخلوق اولان نوعك افضليدر. شو حالده انسان، رتبه ده ملائكهٔ
ارضيه وسمائيه نك فوقنده در. وملائكهٔ عالون ايسه، نص الهي ايله بو نوع انسانيدن
خيرليدر. امدي نفس الهينك معرفتني مراد ايدن كيمسه، عالمي بيلسين. زيرا نفسني

زيرا ان نفس ظهور مرتبة اصلية واقع اولى نتيجه كم قرآنه كريمه بوديور (لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ثم رددناه اسفل سافلين) وارضنه تأثير حرارت تابيه بوستة مشهود اولمايوب سواد عضويه ثابت اولمايوب وبالعكس تنزل اولوب انحلول ايدرايدى .

امدى ان نه خلاصةً مشهودات اولدقنى ايجون جناب شيخ رضى الله عنه وهودانيده مثال كتوروب بوكونه سن طبيبسك برنيه علاج ايجون بك ايستديكى وقت آنه بولنى برقاب ايجنه وضع ايدوب تدقيق ايده . بولنك ترسب ايتديكى كوروب نضج يعنى اندفاعك كامله اولدقنى بيلير اندفاعك كثرتله ، طباً طبيعت مريضه رطوبتى وبرودتى غلبه سندن ناشئ ايدر . زيرا رطوبته سيلان وبرودته تنزل وتسفل مقتضاسندن . فاما غلبه طبيعت مريضه غلبه ايدنه رطوبتى وبرودتى فنه حاجتنه زياده بولنك خروجنه سبب اولور . بويله اولنجه اندفاعده تأثيرى اولديغنه وطبيعت مريضه اعتدال وبره بيده جهت اولنه علاجى بالكتب ايجيه . معلوم اولدوقده جناب شيخ رضى الله عنهك بويانات طبيعيه سى ، طب عتيقه كوره ده وطب عتيقك قوانينى ، قوانين طبيعيه اساسنه مستنده . طب جديد ايسه بعضاً امور تأديه بعضاً بوقوانينه مخالف بلكه بزبر بعضاده مخالفت ايده . طب عتيقه ايله طب جديد حقنده كى مطالعات فضليه كلمه جكده .

[ثم ان هذا الشخص الانسان محسن الله تعالى طينته بيديه وهما متقابلتان وان كان كلتا يديه يميناً فلا خفاء بتفاوت ما بينهما من الفضل والشرف بمعنى بالعاليه من علو بذاته عن ان يكون في نشأته الوضية عنصرياً وان كان طبيعياً فما فضل الانسان على غيره من الانواع العنصرية الا لكونه بشراً من طينه وهو افضل نوع من كل ما خلقه من العناصر من غير مباشرة فالانسان في الرتبة

٥ ولم يكن الاكوتها اثنتين اعنى يدين لانه لا يؤثر في الطبيعة الا ما يباشر وهي متقابلة فجاء باليدين ولما اوجده باليدين سماه بشراً لمباشرة اللائقة بذلك

٥ الجاء باليدين المضافتين اليه وحمل ذلك من عنايته بهذا النوع الانساني فقال لابليس ما منعك ان تسجد لما خلقت بيدي استكبرت ام كنت من العاليه عن العناصر ولست كذلك

تحت حاکمه ینه اولور. الفاظ تحقیق سن الرام ظن ایدر. ثابت (ماده قانون) نامی تحته شو حکمه ویرر: (ماده خلوه ایدرمز. محو ایدرمز. عموم بنده اوزره کائنات نسبی و زده بدایتی وارد. بو حکم زوالی ده اطلاق ایدر. چونکه هیچ برشی یا ایلرلاز هیچ برشی محا ایدرمز. ماده ازلیدر، ابدیدر، نامتناهیدر) نه یاپسه بو متحرک حقیقت وهابلدکی ایچون دستگیری بولمقدر. زیرا بونر طبیعیه تفکر یکانه اولمق انبیا علیهم السلام ایله آندن وارثی اولمق اولیای کبیه قدس الله اسرارهم حضراتنه اتباعدن کندینی منتفی بیلیرلر.

امدی خاتم اولیا شیخ اکبر رضی الله عنه افندمز بو بحثه نفوذ، امر تکوینی اعلاده افضل طوغری نزول صورتیله بیانه جوریسه اولدقلرندن ارباب فنک هیچ بلدکلری مرتبه کورندن ایلروسنی کشف والرام طریقیله رافع اولمق بو بیانات ربط ایتک مناسب کورلیور. معلوم اولدیغی کبی انبیا تبلیغ اولنه مامور، آنجق نفس حیاتی محدد اولنجه بالطبع حرکت ظاهر اولور و بو حرکت، حیث ظاهره مستند اولدیغندن حرارتی نتیجه. مستند حرارت دوام ایتدیکی جهته نفس حیاتی مرتبه لطافت و علوده در. دخی اولنجه اهل فنک سحابه دیدکلری اصل عوالم هالنی بالاکتساب بلد و تزلطیف ایدرك مرتبه کثافته تنزل ایتکله ساقط اولور. و نتیجه کره ارضی

اولاً سطح ماده حاره تبخیر و جهان اولاً بوجودنده مادی اولدیغی ایچون اختلاجات کیمیویه
وانکار قابل تأثری ونوعماکیدیکدنه استقامتایله قوای طبیعیه نك اعمال وتأثیرات
مختلفه سی مولد الماء ، مولد الحمضه . فحم ، آزوت ، سودیوم ، فاسیوم ، حدید
ماغنزیوم ... الخ کی عناصر اولیه نك ترکیبی مذهب اولدقجه انواع معدنیه تفاعلاً
تکیدیکدنه تمیز وتفرعایدیور وحرارتك تکوین اجزای فردیه نك حرکتندن . یرا
حرکت ، حرارته تبدل ایدر وحرارت دخی برنوع حرکتدن باشقه برشی دکلدر . نه کم
الیزده چکیلیجی اولدیغی حالده براغاچ پارچه سنی دیدیکدن برچوی منجلاریغنی وقتنده ، قوتلی
حرکت عضلیه سی حرکت مرئیه سندن چیقدیغی انتقال ایدرك چوی آغاچ پارچه سنی
پاکندیکی نقوذ ایدر . چوی کامل نفوذ ایتدکدنصکره حربه دوام ایتیکندن حرکت
رائی چویه انتقال ایدر وبالنتیجه چوی تشخص ایدیجی بالطبع اجزای فردیه سنی ، چوی
اهتزاز ایدر اشته حرارت ، حرکت غیر مرئیه دن یعنی حرکت جزء فردیه دن باشقه
برشی دکلدر . امدی بحر محاسبنك ترکیبنه داخل اولان الاوده کی عناصر ، بوکونه کونشدن
بالنقده اولدیغی کبی ، نار سماویه دن بولوت وبوکونه آتشبه بتده بالشلدیغی آتش ،
صوبه منقلب اولور . بوایکی سیال ، باطلکه اضداد ایدوب بالکمیا عنه عناصرك محصلاتی
وشه کم بوکونکی کونده کره ارضیه اطراف ده موجود اولان بحر محیط مولد الماء ، مولد الحمضه
وسودیوم دن مرکبدر . حرارت تنزل ایتدکی وبخارات حائیه سطائف اولدیغی وقت
سطح میاه دن اختلاجات برکانیه ی ایجنده ، کوز بتدایتیه میاه دریا
یعنی مایع ، یعنی صلب ، عجینی ، لیه ، متحرك ومتضاد اولان مرکبات محتلفه دن
نباتات وحیوانات ابتدائیه تحصل اتمکه باشلار ... الخ)

هیچ شبهه یوقدر که بو تدقیقات اسفنده اعلانیه طوغری برحقیقتدر . فقط
بو اعتماد ده عقلك استقلال ایتدیکی شی ماده در . بزده کلیتاً ماده مصحح اولور
وعقل بوزولده نقطه استنادی غائب ایدر . تفکر وحاکمیتك ایسه بیخ وهلك

فصل (ان الله لغنی عن العالمین) یعنی (الله تعالی حضرتری عالملرك وجودندن غنیدر)
آیت کریمه سی وارد اولدی وکنه نفس جمیع مراتب الهیه وکونیه اوزرینه محیط اولدیغندن
بو حال ذات احدیتك مقتضای ذاتیسی وایجابه وجودیسی اولدیغندن وبرشی کندی
نفسندن غنا ایله وصف اولنمیه جغندن ، نفس جمیعنك استادی اولدیغندن ، جمیع
نفسلرینه غنا ایله وصف اولنماز . امدی عالم نفسه جمیعنك استادی اولدیغندن حاصل
اولدیغی ونفس جمیع عالملك اصلی بولندیغی ایچون اعیانه عالم کندیلرینك مظهریت
حدیثنی اوزره حیقدی . حال بوکه عوالملك موجدی نفس جمیعنك غنی وکلدی
امدی حب ظهور ایله منفرج اولان نفس الرحمن کندوسنده موجود اولان حرارت سببیله
عالم اولدی ومتداولدیغی کندوسنده بودوت وطوشدیرمه واقع اولدیغی سببیله ده
ساحل اولدی ولیکن استداد ایچنده واقع اولان تسفل ایله برابر حرارت بالکلیه
منقطع اولمادیغندن نتیجه حرارت اولان یوستك سببیله ده نفس الرحمن مراتب
کونیه ده ثابته اولوب متنزل اولمادی . معلوم اولدیغه که علویت وعلیت
مراتب کونیه یه کوره در . بو ظهوریك کافه سی وجود حقده واقع اولوب
محدود الوجود اولان انسانك نفسی کبی وجود اولمیوب ، بوحقده ده خطاب الهی
آکلادر . بوراده بیان ایضاحات فیه اعطشنا لزوم کورلیور ، شمدیه کبی
ارباب فن ویرلکه (فضا) ناشاهیه ، بوفضای ناشاهی اثیر دینیلیر حیز قابل وزنی
وتوصیف بر سیاله - قیقه ایله مالو عالمدر - سیالدن اهتزازاته زرقه کندوسنك محاورلرینه
هالنده تکاثفی وبو سحابلرك عوالملك اصلاتی تشکیل ایدر . سحابه غازیه ، بوواسع
وزکارکره سی مبدئده متجانس ومولد اطرافنه بك خفیف برغازدن متشکلدر - مرکزه طوغری
یاقلشدقجه اجزای فردیه نك منجذبه اطلاسی وبونده نشأت ایدن تکاثف متنایه ومرکزه طوغری

عبارت اولان اسماء الهیه آراسنده‌کی تقابلی آنجق نفس رحمانی اعطا ایتدی
وبو تقابل ایسه، ضدین آراسنده اختصاصی ایجاب ایدر.

[الا ترى الذات الخارجة عن هذا الحكم كيف جاء فيها الغنى عن العالمين فلهذا
خرج العالم على صورة من اوجدهم وليس الا النفس الالهى فبما فيه من الحرارة
علا نفس الهى وبما فيه من البرودة والرطوبة سفل وبما فيه من اليبوسة
ثبت ولم يتزلزل فالرسوب للبرودة والرطوبة الا ترى الطبيب اذا اراد سقى دواء
لاحد ينظر فى قارورة مائه فاذا رآه رسبا علم ان النضج قد كمل فيسقيه الدواء
ليسرع فى النضج وانما يرسب لرطوبته وبرودته الطبيعية]

[سن بو حکمدن خارج اولان ذاتی کورمزمیسک که آنک حقنده عالملردن غنا
نصل وارد اولدی. ایشته بونک ایچون عالم، آنلری ایجاد ایدنک صورتی اوزره
چیقدی. حال بوکه نفس الهینک غیری دکلدر. امدی نفس الهی، کندوسنده
حرارتدن واقع اولان شی سببیله عالی اولدی وکندوسنده برودت ورطوبتدن واقع اولان
شی سببیله ده سافل اولدی وکندوسنده یبوستدن واقع اولان شی سببیله ده ثابت
اولدی ومتزلزل اولمادی. سن طبیبی کورمزمیسک؟ برینه علاج ایچیرمک ایستدیکی
وقت، آنک قارورهٔ بولنه نظر ایدر. آنک رسوب ایتدیکنی کوردکده نضجک کامل
اولدیغنی بیلیر. بناءً علیه نضجده مسرع اولمق ایچون، آکا علاجی ایچیرر.
وآنجق آنک رطوبت وبرودت طبیعیه سندن ناشی رسوب ایلر.]

یعنی سن ذات احدیه‌یه چشم معنوی ایله باقمازمیسک که او مرتبه‌ده آنک وجود مطلقی
تجلیدن وظهور واظهاردن نصل استغنا صاحبیدر. وآنک حقنده قرآن کریمده

امری هر بر قوت مظاهر الهیه دن بر مظهر در. و هر بر مظهر باسم الهیه تعبیر تحقق در.
بنا، عدد هر بر ذره حیات الهیه ایله حی اولدیغی کبی هر بر قوت دخی اویله جدید
صیغه ملائکه عنصر یله دخی مظاهر الهیه اولمغله عدد سی هی اولوب عدد نه نوع
اولدقلری وظائفی ایفا ایدیلر. نته کم آیت کریمه ده اشارت بویورلیور (ویسبح الرعد
بحمده والملائکة من خیفته) وعنصر یله نک یعنی اجرام سابحه نک ملوثیتی
مرحله مسافه فضاده اولدقلری ملائکه یعنی قدرت الهیه نک مظاهری طبیعیون
اشیته بو ملائکه طبیعیون دنلوقدری ایچون الله تعالی آنلری یعنی ملائکه اعلایه
اختصاص ایله وصف ایدی نته کم قرآنده بویورلیور (ما کان لی من علم بالملاء
الاعلی اذ یختصمون) زیرا طبیعت متقابلدر. چونکه نفس طبیعت، یکدیگرینک
ضدی اولدقدن اساسک هیئت مجموعه سیدر که آنلرده حرارت، برودت، یوسته
و رطوبتدر. صو، طبیعیه بو دردی اساس دائره سنده متکون اولور. کرچه یوسته ایله
رطوبت، حرارت ایله برودتک نتیجه سی و یکدیکرینه نقشی ایسه ده یوسته حرارتک
و رطوبت دخی برودتک عینی دکلدر. هر بر نک کندی مرتبه لرنده کی اقتضا آت
واحکامی ثابته ثابتهدر. بنا، عدد طبیعتک بو اساسلری یکدیکرینه متقابلدر.
و طبیعة الوهیت مرتبه سنک ظاهریدر. واکمله الوهیت دخی حیات، علم، اراده
و قوتدر. شو حالده حیات، حرارته وعلم، برودته و اراده، یوسته وقوت،
رطوبته ناظردر. اشته طبیعیده امر ایجاد، بو تقابلک تأثرله دائره سنده
واقع اولور. مخصوصیله نفس حیاتیک مستلزم اولدیغی کافه اسماء الهیه (معطی،
مانع)، (هادی، مضل) و (رحیم، منتقم) و (نافع، ضار) کبی
متقابل اولوب بونلرک مظاهری طبیعتده پیدا و مشهود اولور. وفسبحان الله دن

بوسحابلر غائب ده عبارتدر. وغائب ایسه وغائب باشقه بریسی دکلدر. وسحابلر
مرکب اولدقلری غازات مضبطه میانده مولد الطاء وآزوت کشف اولنمشدر.
دیمك که قرآن کریمك بیانه وفن حاضرك ده استدلالنه نظراً سموات اصلنده
وجوده ایدی وبوده مرکب ترکیبی ده عناصر بسیطه دن عبارتدر بونلرده مولد الطاء
وازوت کبی شمدی ایدی شوحالده کیفیکه تکاثف وتصلب ایدوب اوزرلرنده
جمادات ونباتات وحیوانات کبی بالجمله اجسام اعتباریه پیدا اولمش سبع سموات عناصردن
ترکیب ایتدیکی کبی آلتی کوزله کورلیه اجسام وکوزله کورلیه ارواحی ده کوزله
عناصردن متولددر. بویله اولنجه سماوات سبعه دن متکون اولان وملائکه
جسمنه بونلرده عنصریوندر. زیرا سماوات جسمندر.
معلوم اولسونکه (ملك) قوت مقناطیسه کلیه وبوعالم کثیفده بالجمله قوای عنصریه
اولدیغی قطعاً ثابتدر. کهربا نده قوای طبیعیه دیرلر قوهٔ نجاذیه، قوهٔ الکتریقیه
قوهٔ جاذبه، قوهٔ عن المرکزیه، قوهٔ الی المرکزیه .... الخ کبی وبوقوتلرك
آثاری نظرجسن ایله کورلیر بلکه بونلرك ماهیت وحقیقتلری غیر مدرکدر.
مثلا الکتریقك حقیقتی صحیح برکیمسه تعریف ایده مز بالکز آثاری ومشهوداتی بیانه
ایده بیلیر وبوقوتلی کیمیاتی اعتباریه تعدادلرینه بیلیرلر ده خواصلرینی اعتباریه لایعد
ولایحصی در. آنجق بعضه اخبار جریانندر که کهربا یعنی ذاتی ملك طرفنه
انتقال اولنور وبرداشه ای ایتدیکه ملك برقدر جوع ایتمز فی الحقیقه ده
یعنی ذاتی سنك نزولی صحیح شویله که سطح ارضه بر قوتله نازل اولور وآندن صکره
نازل اولان ذاتك نزولی بجمیعه مصروف اولور قوت اولکی قوتدك غنی دکلدر واولکی
قوتدك رجوعی امکانی یوقدر. جریانه الکتریقی دخی بویله در. سائرلری ده بوکا قیاس اولنسون

وآندہ متولد اولان سیارہ دخی کندنک صور طبیعیہ دندہ . عناصرک فوقندہ مراد
اجرام سابقہ یہ کی فضادہ وفضادہ اجرامی ترکیب ایدہ موادکثیفہ عناصر
بالطبع مشہود دکلدر . فقط اوزادہ مواد کثیفہ عنصریہ نک عدم وجودی مطلقا
خلوی و تولفی اقتضا ایتمز نہ کم ارباب فن بو میاندہ اثیر تعبیر ایتدکلری
سیالہ دقیقہ نک وجودینی فرض واستدلال ایلمشلر . ایشتہ سیارات سبعہ اجرام
داخل اولدقلری حالدہ نظر ایدہ بکیریکورہ فوقدہ ذکر اولنان عنایہ
آندہ سیارات سبعہ تعبیر اولنور . وآنلر عطارد ، زہرہ ، مریخ ، مشتری
زحل ، اورانوس و نپتون سیارہ لرندہ عبارت اولوب بونلرک اطرافندہ
دوایر وحلقہ لر بولنمامقلہ بولنلرہ میلوخروج مرحلہ سافہ دہ عناصر
مذکورہ یہ مسافات عناصر دہ مرکب اولان اجرامک مسافہ سیدر . ایشتہ بو
مسافات جزئیہ بو مسافات عناصر دہ موجوددر . وبو ارواح دخی صور طبیعیہ دندر . زیرا
مسافات ارواح علویہ مشہوددر . وبو ارواح دخی صور طبیعیہ دندر . زیرا
کندی مرتبہ لرینہ کورہ بولندقلری دہ ظہور واردر . ونفس جسمانی ایلہ بدنہ نظراً باطندر .
وبو ارواح اعیانہ عناصر نسبتہً باطن واعیانہ عناصر ایلہ بدنہ نظراً ظاہردر .
بو ارواح اعیانہ عناصر نسبتہً باطن واعیانہ عناصر ایلہ بدنہ نظراً ظاہردر .
تعبیر اولنور ارواح علویہ ، انسانک نفس اخراج ایتدیکی وقتہ یاوش ویلاصدا سوزسالمہ
و اعیانہ عناصر ایلہ جسماً وصدایہ تکلمہ مشابہدر .
وکوکلرک ارواحنہ وآنلرک اعیانہ کلیہ آنلر عناصر دہ مستوید . زیرا انلر مجردی
عناصر دن دوجانندر . وعناصر دہ دوجانندہ متولددر . نہ کم قرآن کریمدہ جریلور
(ثم استوی الی السماء وھی دخان) . معلومدرکہ فن حاضرہ نظراً فضادہ ابر
تعبیر اولنان غیر قابل وزن وتوصیف سیالہ دقیقہ نک تکاثفندہ سحابہ لر پیدا اولور .

تبرد ایله صور مختلفه ده متعین اولور . و طبیعت الوهیتک ظاهریتی اولدیغی جهتله
حرارت حب الهی و وجود مطلقک مراتب علویه و سفلیه سنده ساریدر . زیرا بو عالم
شهادتکه مرتبهٔ سفلیه در . اگر آنده حرارت اولماسه حیات اولمازایدی و حیات
بولنمایجه ده ظهور ممکن اولمازایدی .

(مصرع)

خدا عاشق ، رسول عاشق ، بتون کون و مکان عاشق

جناب شیخ اکبر رضی الله عنه فتوحات مکیه لرینک یوز طقسان سکزنجی بابنک اون برنجی
فصلنده بیورلرکه (نفس رحمان ، دائما متوجهدر . و طبیعت ، امر الهی معطل
اولمامق اوزره ، بو نفس رحمانی ایچون ، دائما بر طاقم صورتلر تکوین ایدر .
زیرا امر الهینک تعطیلی صحیح دکلدر .) بو حالده اولنجه اسماء مؤثرهٔ الهیه ، ارککه
و طبیعت ایسه قادینه بکزر . ارککک فاعلیتندن قادین نصل محمول اولوب
بر صورت تولید ایدرسه ، طبیعت دخی ، اسماء الهینک فاعلیتندن و ایله جه
محمول اولوب بر طاقم صورتلر تولید ایدر . نفس رحمانی باطن و طبیعت ظاهردر .
ای مؤمن متفنن فضای بی نهایه ده متکون اولان و پی در پی اولمقده بولنان
سحاب مضیلرک و اجرام بی عددک و آنلرک اوزرنده کی صور و اجسامک
نره دن کلدکلرینی تأمل ایت .
امدی اجرام متکاثفه یی ترکیب ایدن عناصر ، طبیعتک صورتلرندن بر صورت اولدیغی کبی بو اجرامدن
تولد ایدن شیلر دخی نیه طبیعتک صورتلرندن بر صورتدر . و عناصردن مراد ،
کیمیاده بحث ایدیلن آزوت ، قاربون ، مولد الماء ، مولد الحموضه ، حدید ، نحاس
توتیا ، قالای ، قورشون ... الخ کبی بسائط ایله بو بسائطدن ترکیب ایدن صو ،
آتش ، هوای نسیمی و طوپراق کبی مواددر . و عناصرک فوقنده اولان شیلر ،

نسب سائره دخی بو اضطراب عدمیت ایچنده قالدیقندن ، نفس الهی آنلری بو حبس عدمیت
اضطرابندن اطلاق ایلدی وکذلک نفس رحمانی اسما و صفات الهیه دن عبارت
اولان حروف عالیه و فعاله و مؤثره یی و تعینات کونیه و خلقیه دن عبارت بولنان
حروف سافله و منفعله و متأثره یی مستلزمدر و بو حروف عالیه و سافله نک
امتزاج و تراکیبندن وجود مطلقک مراتب مختلفه سنده کلمات الهیه و کونیه نک
تعینلرینی مستلزمدر . ایشته نفس الهی بو ذکر اولنان شیلری مستلزم بولندیغی
ایچون عالمده مرئی اولان صورتلری قبول ایتدی بویله اولنجه نفس الهی ، صور عالم
ایچون جوهر هیولانی کبیدر . حال بوکه نفس الهینک صور عالمدن مستلزم اولدیغی
شی طبیعتک عینیدر غیری دکلدر .

مثال

انسان رفهریده پنجره نک جامی اوزرینه برودت نفسنی اخراج ایدوب نفخ ایتسه ، او نفس
دخی جام اوزرنده تکاثف ایدوب بو بوغو شکلنه کیرر و شدت برودت سببیله
او بوغو بر طاقم منتظم چیچکلره مشابه اشکال حاصل ایدر . ایشته منفوخ اولان نفس انسانی
بو صور مرئیه یی قبول ایتدی . دیمک که نفس انسانی جام اوزرنده حصوله کلن بوز
صورتلری ایچون جوهر هیولانی کبیدر . امدی نفسک تلطفنی ایجاب ایدن شی حرارت
و تکاثفنی موجب اولان شی ایسه برودتدر و حرارت ایله برودت طبیعتدر و جام
اوزرنده ظاهر اولان بوزلر ایسه عین برودتدر . شو حالده نفس انسانینک جام اوزرنده
بوز صورتلرندن مستلزم اولدیغی شی طبیعتک عینیدر غیری دکلدر و نفس مرتبه لایقنده
عالیدر و مرتبه تکاثف و تعیننده ایسه سافلدر .

بو مثال کبی
ایشته نفس الهی حسب ظهور ایله منفوخ اولدیغی ایچون حاردر مراتب سفلیه یه نزولنده

بولنمق - جائیده اندیجی حقنده کی بیانات تمنه دلالت ایدیه بیلیر ـ که
حق تعالی کندی نفسنی (سکونه خالیدر) صلی الله علیه وسلم افندمزك نفسنه وانه ایله
(انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن) یعنی (بن نفس رحمانه یمن جانبندن
استشمام ایدیورم) حدیث شریفنده نفس رحمانی ایله (نفخ خالیدر) وصف
ویلدیکی ایچون بو قول بنی، قول حقدر. نته کم آیات کریمه ده (وما ینطق عن الهوی
ان هو الا وحی یوحی) جبرئیل امین نفس هو موصوف و نفس رحمانی آنك
صفتی اولدی. حالبوکه هر بر موصوف هیچ صفتله توصیف اولنمایه، بو صفتك
مستلزم اولدیغی شیئك مجموعنده، او صفته تابع اولمه لازمدر. یعنی صفتك
مجموعی توابعی موصوفه ده ثبوت اولور. نتایجه صفت اولان نفس، نه شیئی مستلزم
اولور نه شیئی مستلزم بولور. و نه نفسك متضمن اولدیغی شیئی
مستلزم اولدیغی بیلیر سك. یعنی نفس هوای داخلی یی خارجه چیقارمقدر. که نفسی
مستلزمدر. و بو هوای داخلی طبیعی چیقارلدیغی وقت، اضطراب وحیقدی
حاصل اولور. نتایجه نفس ازالهٔ اضطرابی مستلزمدر. و هوای داخلی اخراج
اولنمیجی اثناده حس چیقارلمه مراد اولونیر، (الف) حرفندن (یا) حرفنه قدر
اولنمیجی اثناده حس چیقارلمه کیفیت تقدیریه بو حروفات مقطعه اولور. و حروفدن ترکیبله
هر بر کلمات مفیده اولور. نتایجه نفس، حروفات وکلماتك تضمن مستلزمدر. اشبو
کلمات مفیده اولور. نتایجه نفسك بوندن مستلزم اولدیغی من بیلیر سك. و سنك بو بیلیشك
هر بر متضمنده نفسك بوندن مستلزم اولدیغی من بیلیر سك. و سنك بو بیلیشك
زوقیه، ذوقیه، حیاتکه سنك نفسکده واقع اولمقدمدر. اندن نفس الهی دخی بو وجهله
نفسی مستلزمدر. ولکن حق تعالی نك نفسی خارجده هوا آلمغه محتاج وکلدر. آنك
نفسی، ذاتنده مندمج اولدیغی باطنجه سنك انظاریه نسبت حیاتیه سنك
تروحیدر. نته کم عدم ظاهر سبیله، انك نسبتلرندن برنسبت اولدیغی آیم حیاتك
حیقدیده و اضطراریده بولندیغندن واسم حیاتك باطنجه نفس الهیه یی محیط اولمغله

الله بالاختصام اعنى الملأ الاعلى لان الطبيعة المتقابلة والتقابل الذى فى الاسماء الالهية التى هى النسب انما اعطاه النفس]

[وبشر عنصرى صورتيله نفخ روحى امرنده بزم ذكر ايتديكمزه دلالت ايدن شيدندركه محقق حق، كندى نَفْسنى، نَفَسِ رحمانى ايله وصف ايتدى. حال بوكه هر بر موصوف ايچون بر صفت لابددركه بو صفتك مستلزم اولديغى شيئك مجموعنده صفته تابع اوله وسن، محقق نَفَسك متنفسده نه شيئى مستلزم اولديغى بيلير سك ايشته بونك ايچون نَفَس الهى، صور عالمى قبول ايتدى بويله اولنجه او، آنلر ايچون جوهر هيولانى كبيدر. ودكلدر؛ الا كه طبيعتك عينيدر.
امدى عناصر، طبيعتك صورتلرندن بر صورتدر. و عناصرك فوقنده اولان شى و آنلردن تولد ايدن شى دخى كذلك طبيعتك صورتلرندندر. وآنلر، يدى كوكك فوقنده اولان ارواح علويه در. وكوكلرك ارواحنه وآنلرك اعياننه كلنجه، آنلر عنصريه در. زيرا آنلر دخان عناصردندر كه آنلردن متولددر. وهر بر سمادن، ملائكه دن متكون اولان شى، آنلردندر. بناء عليه آنلر عنصريوندر. وآنلرك فوقنده اولان طبيعيوندر. وايشته بونك ايچون الله تعالى آنلرى يعنى ملاء اعلايى اختصام ايله وصف ايلدى؛ زيرا طبيعت متقابلدر. ونسبدن عبارت بولنان اسماء الهيه آراسنده واقع اولان تقابلى آنجق نَفَس اعطا ايلدى.]

يعنى بز يوقاريده (جسد عيسوينك وصورت بشريه سنك نسويه سى نفخ روحيده مندرج ايدى) ديمه ايدك. ايشته روح امينك بشر عنصرى صورتنده متمثل حالده رق عيسايى مريمه نفخ ايتديكى وقتده جسم عيسانك نسويه سنه وآنك صورت بشريه سنه

بو بنیه ش بیضه سؤال مقدره جوابیه. کویا برسائل چیقوبه صوابکه (انسانه کامل تجلیات ذاتیه یه مظهر اولدیغندن ذاتاً وصفاتاً وجود حقده مستهلکدر. ووجود خلقك آنك وجود عینیسی ستر ایتمشدر. حال بوکه بالاوده کی بیتده (بز آنده اکوانه واعیانه وارنجه ایدك) بیورلیور. مقاصدیه نجه اولیور. انسانه کامل اولنجه وجود کلیدن زیرا انسانه کامل نظراً حقه واردر؛ او یوقدر.) حضرت شیخ رضی الله عنه اشبو سؤاله جواباً بیورلرکه بز انسانه کامل ذاتاً وصفاتاً وجود حقده استهلاکنی وحقیقتنی خلقیتنی اوزرینه غلبه سی، بزده داعما واقع اولمقده؛ بلکه آره صره وبعضه وقتلرده واقع اولور. نته کم بوحاله اشاره صلی الله علیه وسلم افندمز بیورلر (طلع الله وقتنا لیس فیه غیر الله) یعنی (بزم الله ایله بر وقتمز وارکه اوروقته واجاد الدن غیری صیغمز) انسانه کامل حقده استهلاکی دوام ایتمه، امر ظهور واظهار مقتضاسنجه ایدی. بنا علیه کل اهل الله نفوس بشریه یه اکمال وتکمیل ایچون، احیاناً کندیلرینه واقع اولان محویه صحوه کلدکلری صفات بشریه یه تنزل ایدرلر. حال استهلاکده (من رآنی فقد رأی الحق) و (انا الحق) (لیس فی جبتی سوی الله) و (سبحانی ما اعظم شانی) وامثالی کلمات قدسیه آیاق سورلر وصحوه کلدکلرنده (انا بشر مثلکم) و (انا العبد الذلیل) دیرلر.

[ومما یدل علی ماذکرناه فی امر النفخ الروحانی ح صورة البشر العنصری ان الحق وصف نفسه بالنفس الرحمانی ولابد لکل موصوف بصفة ان یتبع الصفة جمیع ما یستلزمه تلك الصفة وقد عرفت ان النفس هی المتنفس وما یستلزمه فلذلك قبل النفس الالهی صور العالم فهو الروح وما تولد عنه فهو ایضاً من صور الطبیعة وهی الارواح العلویة التی فوق السموات السبع وما تولد عنها فهو ایضاً من صور الطبیعة وهی الارواح السفلیة التی تحت السموات السبع والعناصر وما تولد عنها فهی عنصریة فانها من دخان العناصر المتولد عنها وما تکون من الارواح السماویة والعناصر

یعنی بز حق مطلقك تجلیٔ اقدسندن مقدم آنك وجودنده اکوان واعیان وارفان
ایدك چونکه بزم وجمیع موجوداتك صوری، آنك شئونات ذاتیه سنك صورتلریدر
وآنلرك ایجادندن مقدم، جمله سی آنك ذاتنده، آنك اکوان ازلیه سی ایدی وجمله مز
آنك وجودینك عینی ایدك، زیرا او وجود مطلق وتر ایدی و مرتبهٔ شفعیته تنزل
ایتمامش اولدیغندن ایکیلك اعتباری موجود دکل ایدی و ظهور وبطون شیٔ واحد ایدی
بنا: علیه ازل آزالده حق مطلق وار ایدی وبز یوق ایدك نته کم بیوریلور (کان الله
ولم یکن معه شیٔ) یعنی (الله تعالی وار ایدی وآنکله برابر برشی موجود دکل ایدی)
وظاهر وباطنك عینی اولان حق مطلق، اکوان ظاهره یی واعیان ثابته یی وجمیع
دهور وارفانی محیط ایدی وبونلرك جمله سی آنك وجودنده مجمل اولوب او، کافه سنك
عینی ایدی بویله اولنجه بزم اعیانمز دخی آنده مجمل اولدیغی جهتله بزده او وجودك عینی
ایدك وبز او وجودك عینی اولنجه آرامزده تمیز اولماسی اعتباریله بحسب الاتحاد
جمیع اکوان واعیان وارفانك عینی ایدك وقتاکه مشیت ذاتیه، ذاتده مندمج ومندرج
اولان شئوناتیله ظهوره تعلق ایتدی؛ حق مطلق مراتبه تنزل ایدوب اکوان واعیان
وارفان صورتلرنده متعین اولدی و وتریت شفعیته منقلب اولدی وبو ظهور نتیجه سنده
(بن) و (سن) اعتباراتی ظهوره کلدی وبالنتیجه بزلر اکوان واعیان وارفان
صورتلرنده ظاهر اولدق. بنا: علیه بزم احیامز، بوندن اولکی بیتده بیان اولندیغی اوزره،
آنك احیاسی اولدی. زیرا آنك اسم ظاهری، حیات ظاهره ایله حی اولدی وبو حیاتدن
مقدم غیب وباطن ایدی.

[ولیس بدائم فینا * ولکن ذاك احیاناً]

[حال بوکه بو، بزده دائم دکلدر. ولکن احیاناً واقع اولور]

[فاحياه الذى يدرى * بقلبى حين احيانا]

[امدى بزى احيا ايتديكى حينده بنم قلبمى بيلن آنى احيا ايتدى]

يعنى بنم قلبم وباطنم كه رب خاصم اولان اسمك صورتى بوصفانه حقيقتم وعينه ثابته مدر. وانسان كامل اولديغم جهتله بنم رب خاصم (الله) اسم جامعيدر. وتجلى اقدسيله علمنده بنم حقيقتمى پيدا قيلان وجود مطلق بو حقيقتمك استعدادينى بيلير وبو استعدادمده جمعيت اسمائيه سى صورتنى مشاهده ايدر. و (ما وسعنى سمواتى ولا ارضى ووسعنى قلب عبدى المؤمن) حديث قدسى موجبنجه سموات وارضه صيغميان حق بنم قلبمه صيغار. (ايشته او وجود حقيقى) (فاذا سويته ونفخت فيه من روحى) آيت كريمه سى مقتضاسنجه بنم صورتمى تسويه ايدوب نفخ روح ايله بنى احيا ايتديكى حينده، بنده بالقوه اولان حقى جمعيت اسمائيه سى صورتيله احيا واظهار ايدر. زيرا وجود مطلق حق، آنجق انسان كاملك صورتيله ظهورى عندنده معروف ومشهود اولور. ومرتبهٔ انسان كامل، فص آدميده تفصيل اولنديغى اوزره، وجود مطلقك آلتنجى مرتبهٔ تنزليدر. وانسان كامل مرتبه‌سى تنزل ارادهٔ اظهريه‌سندر. زيرا لطيف، اكثف اولمادقجه كمالى ايله ظاهر اولماز.

[وكنا فيه اكوانا * واعيانا وازمانا]

[وبز آنده اكوان واعيان وازمان ايدك]

یعنی امر الهی همه طرف نه یزه ویزم طرفندن حقه ویرلك وآلهه مستلزم یه مقسوم اولدی زیرا بر حقك ذاتی مطلقه ده بالقوه موجود وبالفعل معدوم آنی نسبنده عبارته ایدك . بو حال ایله واقع اولان طلبلرنده نسبت سببی بری اظهاره تعلقه ابتدای حال عدمده بر حال اولدیغنه ثابته ایدیلمك ؛ تجلیٔ اقدسیه علمنده اوحال اوزره ثابته اولدیغه بو احوال بزم استعدادات غیر مجعوله مزایدی بر حقه ویرلك که (بزم استعدادات بود . نابا عدیه حکمی بزم بو استعدادمزه کوره ویر) ویبو بزم استعدادات بودر . نابا عدیه حکمی بزم بو استعدادمزه کوره ویر) ویبو بزم طرفمزدن هم اوزریمزه بر حکم ایدی . شو حالده بز حاکم وهو محکوم علیه اولدیغمزدن تقضیای فص غزیریه کلمه سی بعده هو بزم طلبمز ایتمکمز حکمی ، وجود حقك مراتبه مختلفه سنده ظهور ایتمکه . بزم اوزریمزه ویردی و بو هو رتبه هو حاکم وبز محکوم علیه اولدیغه ویرلك که بر حقه قابلیتمزی ویردك و هو دخی بزه اوقابلیتمزه کوره وجود ویردی و بو صورتله وه امر الهی ویرلك وآلهه مستلزم مقسوم اولدی ودقت اولنسه حقه کویلرك اثباته کون نفسنه وکل آفاقه بعض محیطه نسبتی وضعی بولنمدی . مثلا باغبان

برزخ اولورسه بو برزخیتك حسبیله حقدن اخذ ایتدیکك غدایی ، آنك خلقنه
ایصال ایله و بو غدای ظاهری و معنوی یی خلقك استعداداتنه کوره آنلر
ویر . زیرا مظهر اولدیغی اسماء الهیه دن بریسی دخی (معطی) اسم شریفیدر . بو صورتده
سن خلقه ایچون رَوْح یعنی باعث راحت اولورسه و غدای روح اولان معارف
و حقایقی آنلره افاضه ایتمکله ریحان یعنی بوی لطیف اولورسه

[فاعطیناه مایبدو * به فینا واعطانا]

[امدی بز ، بزده آنکله ظاهر اولان و بزه ویردیکی شیئ ، آکا ویردك]

یعنی بز ، ذات احدیتده مخفی و مستهلك اسماء الهیه ایدك ، کندی ذاتنده
کندی ذاتنه واقع اولان تجلیسی عندنده ، علم الهیسنده بزم حقایقمز اولان اعیان
ثابتهمز ظاهر اولدی بو تجلی ، فیض اقدس ایدی . بعده ذات مطلقه مراتبه
تنزل ایله اعیان ثابتهمزك صورتلری ظاهر اولمق اوزره ، بزلره وجود کثیف خارجی
ویردی و بو اعطا ، کندی وجودی ایله واقع اولدی بو تجلی دخی فیض مقدس ایدی
شو حالده بز آنك فیض اقدسی ایله بزم حقایقمزده و اعیان ثابتهمزده ظاهر اولان شی نه ایسه
و بو تجلی ایله حق دخی ، بزه نه ویرمش ایسه ، آیینه مثابهسنده اولان حقایقمز ایله و بو وجودات اضافیهمز
ایله بز دخی حقه آنی ویردك زیرا آیینه یه نه ویریلورسه ، اوده آنی ویرر
آیینه کندیسنه تقابل ایدن صورتك غیریسنی اعطا ایتمز .

وبز بو ظهور عندنده حقه ، قابلیتمزی احوالمزی ویردك

[فصار الامر مقسوماً * بایاه وایانا]

[بو یله اولنجه امر ، آکا و بزه مقسومدر]

[فكن حقاً وكن خلقاً * تكن بالله رحماناً]

[امدی حق اول و خلق اول . الله ایله رحمان اولورسك]

یعنی ای سالك راه خدا ، مقام جمع الجمعه کلوب بالجمله اسماء الهیه نك آثار و احکامی سنده ظاهر اولدیغی وقت ، سن حقیقتکله حق اول و صورت متعینه‌نك و ظاهرك ایله خلق اول . وجود مطلق حقك جمیع مراتبنه احکامی سنده مجتمع اولمغله و بناءً علیه سن صورت الهیه اوزره بولنمغك ایله کافهٔ خلقه رحمان اولورسك زیرا انسان کامل ظاهری و باطنی ایله خلقه رحمتدر . نته‌کم فخر رسل صلی الله علیه وسلم حقنده بیوریلور (وما ارسلناك الا رحمة للعالمین) و انسان کامل ، حقله خلقی جامعدر . و حقیقتی ایله جمیع اعیان و اکوانه رحماندر . حضرت عمر خیام قدس الله سره بو مقامه اشارة بیوررلر

رباعی

در میکده ذکر باده جل اسم منست . رندی و پرستیدن می قسم منست
من جان جهانم اندرین دیر مغان . این صورت کون جملگی جسم منست

ترجمه و ایضاح

میخانهٔ عشق الهیده ذکری عشق بنم اسم جلیلمدر . رندلك و پرستش بادهٔ عشق بنم وظیفه‌مدر بن بو دیر مغانده ، بو حضرت شهادتده جهانك جانیم بو کونك صورت مجموعه‌سی ، بتون بنم جسمدر .

[وغذّ خلقه منه * تكن رَوْحاً وريحاناً]

[و آنك خلقنه آندن غذا ویر ؛ رَوْح و راحت و ریحان اولورسك]

یعنی ای سالك سن انسان کامل اولنجه حق ایله خلق یعنی وجوب ایله امکان آراسنده

وكذا ابو الحسن خرقاني رضي الله عنه وغيره بو حقيقته اشارة بيورمشلردر. (لو عرفتموني لسجدتم لي) يعني (اكر سز، بز انسانه كاملان حقيقتي عارف اولايدكز، آنلرك صورت ظاهره لرينه محجب اولماجق الله سجده ايدر ايدكز) وحضرت مولوي رضي عنه لطيفه بو تبسه اشارة بيورمشلردر:

بيت

بيلمز مي ك بن نيم. بولماز لامكاني. همانه آنجه سكا قولدم، سنك اهل وعيالكدر.

معلوم اولسون كه وجود انساني ايضاح اولندقجه، عموم لطيف مخلوقات تنزلات مختلفه سي واردركه هر مرتبه ده اسماي جليله صورت مختلفه ايله متجلي اولور. وهر مرتبه ده واردر كه هر مرتبه ده اسماي جليله بر اسم ايله مسمادر. بو عالم كثيف شهادت رضي آنك براسم اولديغي كبي بو عالمده ظاهر اولان صور مختلفه نك اسمي رضي، اسماء الهيه دن واحد اولديغي كبي بو عالمده ظاهر اولان صور مختلفه نك اسمي رضي آنك اسمندن صورتلرك اسمدندر بر يسي ده انساندر. شوحالده انسانه اسمي رضي آنك اسمندن براسم الله اولور. مثلا

البيزه بر چكرداك آسمه بونك اسمنه (چكردن) ديرز. طوپراغه كوميلدكدن صكره چكردن انضمامه ايدوب قيلنديغي (خانه) ديرز. بو اسم چكرداك بومرتبه ده آلديغي براسمدر. بويوب دال بولدقده صالبوريخه (آغاج) ديرز. بوده اومرتبه ده چكرداك آلديغي براسمدر. يا پراغه، ميوه ... الخ اسمايي رضي بوكا مقيسدر. بو تعبيرات هپ چكرداك تعبيراتيدر. بناء عليه تعبيرات مذكوره كندي حقيقتي اولان چكرداك نقاب وحجابيدر.

امدي سن انسانك اسمي كون اولمغدن نشئه اسم الهي اولديغندن محجب اولمه. بناء عليه انسانه سكا وجود حقه دلالت ايدر برهانه دير دي. بوايكي سن، انسانك صورت بشريه سي وصفات امكانيه سنه نظر ايدوب آنده متجلي اولان حقه محجوب اولمه. زيرا انسانه سجود وجوب ايله بجز امكانه آراسنده برزخ كبرادر. (بر بحر ايله بر قطعه يان بنيهما برزخ لا يبغيان)

وحده آینده صورت ذاتیه سبحانی ایتمز . زیرا آینده بو تجلی یه تحمل استعدادی یوقدر . اوده حصه گلیر ، آنک حسابه ظهوریه گورره . حصه گلیرسه گلسین . ولکن هر گلن حصه عین دکلدر . فقط حصه ، انسان کامل عینی اولدیغی کبی ، انسان کامل دخی حصه گلسین .

[فلا تعجب بانسان * فقد اعطاك برهانا]

[اوی سن انسان ایله محتجب اولمه ؛ سکا برهان ویردی]

یعنی سن انسان صورت بشریه کیفیه سنه باقوبده ، اوصورتله متحیر اولمه وجود واحد لطیفدر محتجب اولمه . نته کم قرآن کریمده حق لطیف کلمه سنه خبر ویریلوب بیورمشدر (الله لطیف بعباده) (یا) ملابسه ایچوندر . معنای منیفی (الله یتعلق بعباده لطیف) دیمکدر . نیا: علیه الله لطیف ، عبادینك معنای لطیف عبادینه ملابسدر .) دیمک اولور . نیا: علیه الله لطیف ، عبادینك کسوهٔ تعینیه بورونرك بو عالم کثیفده ظاهر و متجلیدر . وحده عینیدر . وهر عینك گ

حال بر کہ قبل الکمال سائر افراد انسانیہ مثلاً آنک رضی ارباب متفرقہ دہ بر رب خاصی
واردی . بو رب خاص ایسے آنک حقیقتی دہ وعیہ ثابتہ سی دہ اولسہ صورتیدہ
و (لا تبدیل لخلق اللہ) آیتے کریمہ سرنجہ حقیقیہ مکہ دکلہ . نتایجہ اسم جامعہ
مظہری اولمق انسان کامل ، کندی رب خاصنک صراط مستقیمی ترکی ایدیور .

جواب

خیر ، انسان کاملدہ جمیع اسمانک احکامی و آثاری ظاہر اولمغلہ برابر ، رب خاصی
ہنکی اسم ایسہ ، بو اسمک احکام و آثاری ، اسمای سائرہ احکام و آثاریہ غالب و حاکم
ظاہر اولور . وبجہ بالطبیعہ ، انسان کامل اولسون صراط مستقیمی اوزرندہ یورور
نتایجہ عبد آندہ باطنجہ اسمانک ظہور احکامی اعتدال اوزرہ اولمایہ وتکہ بو عدم اعتدال
ایسہ برابر مادامکہ کندوسندہ باطنجہ اسمانک احکامی مقتضاسنی ظاہر دہ وکافہ اسمایہ
(اللہ) اسمنک تحتندہ مجتمعدر . شو حالدہ انسان کامل ، بو اسم جامعک مظہریدہ
وجمیع اسمانک احکام و آثاری کندسندہ اعتدال اوزرہ ظاہر اولدیغندن انسان کامل
آنجمعہ خاتم انبیا صلی اللہ علیہ وسلم افندمزدر .

امدی شیخ اکبر رضی اللہ عنہ بیورلرکہ سن بزم صورتمزدہ باطنجہ بزی انسان کامل
تسمیہ ایتدیکمز وقت بیلکہ بز حقت عینی بز ویاخود بز انسان دیدیکمز وقت
بیلکہ بز آنک عینی بز . نیچون بز انسان دیکمکلہ انسان کامل مراد ایدرز . انسان کامل ایسہ ،
اسمای الہیہ ہیئت مجموعہ سنک مظہری اولمغلہ حقت عینی بز . نیچون انسان کامل
عینی اولدیغندن حقت ظہوری وبجہتی اطلاقہ زاتیتی صورتیدر . وانسان کامل عینی اولدیغی
اشبادہ آنک ظہوری ، اوعیہ جہتیلہ در . نیچون بو اعیان ثابتہ اسمای الہیہ نک مظاہریدر

ترجمہ

محبوبِ حقیقی ، کندی صورتی کوسترمك مرادیدی . آدمك صورتجابوری معرکہ سنده جاہر قوردی
کندی جمالنی تماشا ایچون طوپراقده برآینه یاپدی ؟ کندی عکسنی کوردی ، جمیع آلت واوستاسیدی

—

معلوم اولسون که هر صورت انسانیه ده بولنان جمیع مظاهر ، اسماء الهیه دن بر اسمك مظهریدر وبو اسم ،
آنك رب خاصیدر . ناصیه سنده طوتوب کندی خط مستقیمی اوزرنده اوتوران جمیع مخلوقاتك
کندی مالك کوتوروب واو مظهر دن باطبع بو اسمك احکام وآثاری ظاهر اولور وبو اسم
یا جمالی ویا جلالیدر . انبیا علیهم السلام افراد انسانیه یی بو ارباب متفرقه دن
رب الارباب اولان اسم ذاتك یعنی (الله) اسم جامعك تحت تربیه سنه ادخال سعی ایدرلر
(ارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار .) یعنی (ارباب متفرقه می
نه کم قرآن کریمده بیورلور) ارباب متفرقه دن تحت حکمنده
خیرلیدر . یوخسه واحد قهار اولان الله خیرلیدر) احدی ارباب متفرقه نك
قالبلر انسانیه نا مقدرلرینه اسم ذاته مظهریت استعدادیه مخلوقه بر صورت اولدقلری
حالده (لیس للانسان الا ما سعی) آیت کریمه سنده اشاره بیورلدیغی اوزره ، جاهلیت
حالی بو استعدادلرینه اکتسابنه غیریت ایتدیلر و پیغمبرلرینك دعوتی سعی اعتباریه آلمادیلر
وکندیلرینه کامل اولنجه ، نبی زمانك دعوتنه قوشوب انواع مجاهدات وریاضات ایله
کندی رب خاصلرینك دائره ضیقندن (الله) اسم وسیعك دائره سنه طابه آتدیلر
وعنایتله مظهر اسم ذات اولدیلر وکندیلرینده جمیع اسماء الهیه یی آنا - واحدا
فعلاً ظاهر اولدی مثلاً أولویه نفخ ایتدیلر دیولدی ؟ نابا : علیه وجود الشمجی اسمك احکامی ظاهر اولدی
وکذا طاشدیلر ، طوپراقده حیوانات خلق ایتدیلر ؟ خالقیه اسمك احکامی ظهور ایتدی
وقس علی البواقی .. سؤال

هر بر انسان کامل ، الله اسم جامعك مظهری اولدیغنده آنك رب خاصی ، بو اسم جامعدر

بیت شریفده کی (اعبد) عبدك جمعیدر . یعنی هر بررلریمز حقیقتده الله تعالی
حضرتلرینك اسماسندن بر اسمه مظهرز . والله تعالی احکام وآثاری بزده ظاهر
اولان اواسملر ایله بزم امریمزی تدبیر بیورر . زیرا حق اسماسنك ولی مطلقیدر .
وآنلرك متصرفیدر . واسما ایسه متصرفدر . وحال بوکه متصرفیت عبدینك اقتضاسیدر
بزم وجودات کثیفه مز ایسه اواسمانك صور متعینه سندن عبارتدر . بناءً علیه بز عبدلرز
والله تعالی ولایت مطلقه سی حسبیله بزم مولامزدر .

[وانا عینه فاعلم * اذا ما قلت انساناً]

[امدی معلومك اولسون که سن انسان دیدیکك وقت (ویا بن انسان دیدیکم وقت)
بز آنك عینی یز]

یعنی (ان الله خلق آدم علی صورته) (الله تعالی آدمی کندی صورتی یعنی صفاتی اوزرینه خلق ایتدی)
حدیث شریفی موجبنجه (انسان) اسمیله موسوم اولان صورت ، کافهٔ اسماء الهیه یه مظهریت
استعدادیله خلق بیورلمشدر . ولکن بو استعداد ، هر صورت انسانیه ده کمالیله منکشف
دکلدر . بو انکشاف کمالی ، آنجق انسان کامله مخصوصدر . وانسان کامل بالجمله اسمایی
جامع اولان (الله) اسم ذاتنك مظهری اولدیغندن آنك صورتی ، ذات الهیه یه قارشی
وضع ایتمش اولان بر انسانم آینه سی مثابه سنده در . بناءً علیه ذات ، کندینی انسان کامل
آینه سنده کمالیله تماشا ایدر . بیت

خواست تا جلوه دهد صورت خود را محبوب . خیمه در معرکهٔ آب گل آدم زد
بهر نظارهٔ خود آینهٔ ساخت ز خاك . عکس خود دید ز غیرت همه را برهم زد

قیامته قدر اولهجقلردر .

شعر

[فلولاه ولولانا * لما كان الذى كانا]

ترجمه

[اگر او اولمسه ایدی واگر بز اولمسه ایدك ؛ اولان اولماز ایدی]

یعنی صفات کثیره‌سی ذاتنده مستهلك اولان وجود مطلق حق اولمسه ایدی واو وجود حقیقتك مرتبهٔ واحدیته تنزلی ایله هر بر حقیقتك اثری اولان اسماسنك صورتلری بولنان بزم اعیان ثابته‌مز اولمسه ایدی ؛ بو عالم کثافتده ظاهر اولان اعیان کونیه موجود اولماز ایدی زیرا ظهور وجودك ووارلغك شاینده . ویوقدن هیچ برشی چیقماز . لسان شریعتده عوالمك یوقدن وار اولدی دینلمه‌سی ، صور عوالمك عدم محضدن ظهوره کلدیکنی بیان ایتمك دکلدر . بلکه بالقوه موجود وفعلاً معدوم ایکن مرتبهٔ غیبیدن عبارت اولان عدم اضافیدن ظاهر اولدی دیمکدر . نته کم شفتالی چکردکنك ایچنده بالقوه بر آغاج وبکه نامتناهی آغاجلر واردر . ولکن فعلاً معدومدر . ومرتبهٔ غیبده‌در . امدی حقیقت وجود بر مفهوم کلیدرکه آنده تعدد متصور دکلدر . وکلیتی اعتباریله بر حد ایله محدود دکلدر . وآنك مقابلی عدم محضدر . وعدم محض دخی بر مفهوم کلی نامحدود ایسه ده آنك محلی آنجق ذهن اولوب آنك ایچون قطعاً وابد الآباد ظهور یوقدر . شو حالده وجود نامحدود ذات مطلقك اولوب او وجودك ذاتنده بالقوه مندمج صفات واردر . واو صفاتك آثاری اسما واسمانك آثاری دخی اشیادر . (کانا) ده کی الف اشباع ایچوندر . (ولولانا) قولیله (لولاك لما خلقت الافلاك) حدیث قدسیسنده اشارت بیورلمشدر .

[فانا اعبد حقاً * وان الله مولانا]

[بناءً علیه بز ، حقیقتده قوللرز و الله تعالی محقق بزم مولامزدر .]

وكندينك غيريسنى اظهار ايدن شيئه ديرلر وذات احديه ده بالقوه موجود وبالفعل
معدوم اولان اعيان ثابته وكونيه صورتلرينى صفت علم اظهار ايتدى. شو حالده
علم، نورك تعريفنه موافق حاصل ده كندى نفسيله ظاهر اولديغى كبى كندينك
غيرينى ده اظهار ايتمش اولدى. بناء عليه علمدن عبارت اولان حيات معنويه نك
حيات الهيه ذاتيه علميه نوريه اولديغى ثابت اولدى.
امدى هر هنكى بر كيمسه جهل ايله اولمش اولان بر نفسى، معرفت الهيه يه متعلق
اولان بر مسئله مخصوصه ده، حيات علميه ايله احيا ايتمش اولسه، او كيمسه،
او مسئله مخصوصه ايله او نفسى ديرلتمش اولور. واو مسئله او كيمسه يه بر نور اولور كه
شكلا كندينه بكزه يه وظلمت جهل ايچنده قالان سائر انسانلر آراسنده بو نور ايله
يورور. وآنلرك اولمش اولان نفسلرينى معرفت الهيه ايله ديرلتير
(او من كان ميتا ... الخ) آيت كريمه سنك تفسيرى وعلم حقنده كى تفصيلات فص موسويده
كله جكدر. امدى احياى معنوى، احياى حسيدن اعلا واشرفدر.
زيرا بريسى باقى اولان روحك احياسنه و ديكرى فانى اولان اجسادك
احياسنه تعلق ايدر. وبقا ايسه فنادن اعلا واشرفدر. بو حقيقته مبنى
احياى حسى يه قدرتى اولان انبيا وكمل اوليادن بو حال پك آز ونادرا
واقع اولور. احياى معنوى ايسه، دائما كثير الوقوعدر. نته كم امر عالى
رسالتپناهى صلى الله عليه وسلم ايله، حضرت شيخ اكبر ومسك اذفر رضى الله عنه
افندمزك، امت محمده اتحاف بيوردقلرى بو فصوص الحكم سايه سنده، بيكلرجه
مرده نفس اولان كيمسه لر، حيات معنويه يه نائل اولمشلر وبوندن صكره ده

شیخ اکبر و برهان اظهر افندمز حضرتلری بو عباره ده حیات مطلقه یی ذاته وصف ایله توصیف
بیورمشلر (الهیت) ایله توصیف بیورمشلر دیمشلر که: ضمن حیات مستفاد الهیته
تعلق ایدن بر مفهوم کلیدر. و نظر کثرته ده، آنلرک استعدادات مختلفه سیله ظاهر اولور.
وحدت نظر حقایقه، وجود واحد حقیقینک بحسب الاسما تجلیات دائمه سندن عبارتدر.
و بو تجلیات غیبیه یه یوقدر که (اشیاء ثابته نک اعیانی بو راسیدر) دینلوب توقف
اولنه بیلسین. بو بحثه عائد، هیچ بر دوشونجه، دیمک که امر وجود، هیچ بر
حال ایله هیچ، عدم توقف ایله اولمقدر. فما: علیه هیچ، قاعده و حرکته
و سکونه هیچ، مضطربه؟ هیچ بر شی طورور. حرکت اولنه بیرده ایسه حیات وارد.
و سکون اولنه کیه، مضطربه؟ هیچ بر شی طورور. حرکت اولنه بیرده ایسه حیات وارد.
و مادام که حرکت حیات مستفاددر؛ اوحالده متحرک ایچون موت یوقدر. اشیاء بو حقیقته
اشارة حدیث شریفده (من صار بالعلم حیاً لم یمت ابداً) یعنی (علم ایله دیری اولنه
کیسه ابدا اولمز) بیورلمشدر. و هیچ، یا خود حیات، وجود و واقعه. وجودلی
بردر. اوده وجود الله. فما: علیه حیات مطلقه، حیات الهیه.

و (ذاتیه) ایله توصیف بیورلمش سبق ده بولدرکه علم ایله حیات صفات ذاتیه الهیه دندر
و حی و علیم اسماء ذاتیه دندر. و بو صفات، ذات حرف مرتبه سنده ذاتک
عینیدر.

و (علمیه) ایله توصیف سبق ده بولدرکه مرتبهٔ عقده علم، حیاتله صفه
کلمه اشرف صفات الهیه در. و اعیان ثابته و کونیه علم حسیله ظاهر اولور.
و علم، حیاتک اقتضاسی آندندر.
و (نوریه) ایله توصیف سبق ده بولدرکه (نور) کندی نفسیله ظاهر اولنه

نفخه بولنمکدر ... ذوقه حال اولنمق ذوقه حالی بکزه‌مز نه‌کم بایزید بسطامی رضی الله عنه
اولدوغی کبی برخانجه یه نفخ ایدیلدیکی وقتده ویرلدی وآنده اثر حیات ظاهر اولدی .
حضرت بایزید ، نفخ اتمامشدر . اویله برتجلی یه مظهر اولمشایدیکه کندیلکدن
مرتفع اولمش ووجود اضافیسندن قوی اولمش حقک حقانیت اجرای حکم ایتکده بولنمشایدی
نه‌کم حدیثه قدسیده ان یه کاسم خطاباً بیورلمشدر (اخرج بصفاتی الی خلقی من آلک فقد
آلی ومن احبک فقد احبنی ... الخ) یعنی (خلقمی صفاتم ایله ظاهر اول دیمکدر
بی کوردی ومنی سودی بی سودی ... الخ) خانجه یوقاده ایکنجه نفخ ایتدی وحیه نفخده
کیمکه نفخ ایتدیکی بیلدی بلکه امر احیایه متعلق ایدیکی (کن) قولنمق ذات مطلقه
یوقدن بغیر صورتده نزول ایتمی جهله بوصورتده نسبت اولنمق زوقاً عارف اولدی
بوقدر بغیر صورتده نزول ایتمی جهله نفخده عیسوی المشهد ایدی . یعنی احیای حسیده عیسی
علیه السلام کبی حضرت بایزید حیه نفخده عیسوی المشهد ایدی .

جناب شیخ اکبر رضی الله عنه بویله دیور . احیای حسی یی بیان بیوردی بوندن صکره
احیای معنوینک ایضاحنه شروع ایدیور لرکه احیای معنوی علم ایله اولور .
وعلم ایله اولنمق بو حیات معنوی ، الهی ، ذاتی ، علمی ونوری اولمغله
حیات - که آنده حضرت حق تعالی حضرتلری قرآنده کریمده بیان بیورر . (اومن کان
میتاً فاحییناه وجعلنا له نوراً یمشی به فی الناس) یعنی (اولکیسه اولومیدرکه
بزآنی احیا ایتدک وآنده ایکونه برنور قیلدقکه اونور ایله ناس آراسنده یورور)
بزآنی احیا ایتدک وآنده ایکونه برنور قیلدقکه اونور ایله ناس آراسنده یورور)
بوآیت کریمه‌نک تفسیراً معنای صحیحی شودر : (اولکیسه جهل ایله اولومیدرکه بزآنی حیات
علمیه ایله احیا ایتدک وآنده ایکونه برنور قیلدقکه اونور علمدر . بو نور علم ایله
ناس ایچنده یورور وآندن استمداد اولنده اولنمق اصالی اونور واسطه سیله اولمایدر)

نته‌کم کونشك ضیاسی مختلف پنجره‌لردن اوطه‌یه عکس ایتمیه‌اولسه کونشك تعددینه
حکم اولنه‌مز و کونش ضیائیانه انقسام ایتدی دینیله‌مز. بنا: علیه حقیقت کلام
بر اولدیغی کبی حقیقت وجود دخی بردر. شو حالده وجود مطلق حق، اسم ظاهری
حسبیله صور اکوانده بر صورتله متعین اولوبده بو صورتدن (کن) قولی
صادر اولسه، حقیقتده بو قولك قائلی حق اولور.

امدی مادام که بو ایکی اعتبار موجوددر. عارفلردن بعضیسی اولکی اعتبار جانبنه و بعضیلری ده
ایکنجی اعتبار طرفنه کیدرلر و بعضیلری دخی هر ایکی اعتباره باقوب هانکیسیله
حکم ایده‌جکنی بیلمز حیرته دوشر ولکن بو حیرت، صلی الله علیه وسلم
افندمزك بزه (رب زدنی فیك تحیراً) قول شریفیله تعلیم بیوردیغی حیرت محموده‌در
زیرا بو حیرت بعد العرفان اولان حیرتدر. بنا: علیه اکابر اولیا ایچون اولان حیرت
کبرادر. ولکن ذوق محمدی اوزره کندیلرینه عرفان احسان اولنان ذوات ایچون
بو خصوصده حیرت یوقدر. زیرا بو ذوات (کان الله لم یکن معه شیء الآن کما کان)
یعنی (الله تعالی وار ایدی آنکله برابر اشیادن برشی یوق ایدی و الآن دخی اولیه‌در)
قول منیفی موجبنجه وجود حقدن باشقه بر موجود اولمادیغنی و بو اعتباراتك
آنجق وجود مطلق حقك مراتبنه تعلقنی بیلدکلری ایچون، هر ایکی امرك
هر بر عینده متحقق اولدیغنه حکم ایدرلر.

و (کن) امرینك ذات مطلقه و یاخود ذات مطلقك نزول ایتدیکی صورته نسبتی، بر مسئله‌در که
آنجق ذوق ایله بیلنه بیلیر بونی علم ایله آکلامق قابل دکلدر. مثلا عنین اولان بر کیمسه‌یه
جماعك لذتی تقدیر تعریف اولنسه، آنده حاصل اولان ذوق تصوری، بو لذتی کندی

اولنورمی یعنی هیچ بر صفت ایله منعوت و هیچ بر اسم ایله موسوم اولمیان ذات بحته
(کن) کلمه‌سی نسبت اولنورمی یوقسه اولنمازمی ؟ اوت اولنور. ولکن بو صورتده
کن کلمه‌سنك ماهیتی ادراك اولنماز. چونکه حقك کلامی، ذاتنك عینیدر.
و ذات بحتك حقیقتنی و کنهنی بیلمك و ادراك ایتمك، افراد بشردن هیچ بر فرد
ایچون ممکن دکلدر. بو مرتبه‌ده کلام و متکلم ذات احدیه‌در. بنا: علیه آکا
نسبت اولنان (کن) کلمه‌سی، حقیقتی اوزره مطلق اولدیغی حالده ترك اولنور.
بو خصوصده تفکر و قیل و قال اصلا جائز دکلدر. چونکه ذات مطلقك لطافتی
عندنده، اجسامه نظراً لطیف اولان فکر، کثیفدر. و کثیفك حال کثافتله
لطیفه یولی یوقدر. مگر که ترك کثافت ایدوب لطیفك عینی اوله. بو صورتده‌ده
علم، عالم و معلوم شیء واحد اولور.

یاخود هویت حق تعالی، کن دینه بر صورتمی نزول ایدر ؟ اوت،
بالاده ذکر اولنان اعتبار جائز اولدیغی کبی بو اعتبار دخی جائز اولور. بو اعتباره
کوره، حقك نزول ایدوب ظاهر اولدیغی صورت ایچون (کن) کلمه‌سی حقیقت
اولور. زیرا صدر اکواندن هر هنکی بر صورت اولورسه اولسون حق مطلقك
اسمادن بر اسم حسبیله تعیندن عبارتدر. بنا: علیه او صورتدن صادر اولان
(کن) قولی، او صورتك حقیقتی اولور. و او صورتدن (کن) قولنی قائل
اولان حق اولور. زیرا کلام، صفات حقدن بر صفت و بر مفهوم کلیدر.
مظاهر کثیره‌ده مراتب مختلفه ایله ظهوری بو مفهوم کلینك وحدتنه ضرر ویرمز

(كن) امريدر. وبو امر كلام نفسيدر كه بز بوكا كندى كندينه ايچندن سويليه‌مك ديرز
حرف وصوت ايله اظهار ايتديكمز كلام، بو ايچمزدن سويليه‌ديكمز كلامك عكسيدر.
ذاتمزده مندمج اولان صفت كلامك اظهارينه توجه ايتديكمز وقت، علممزده پيدا اولان
معانى اوقدر. سرعتله تكون ايدر كه ايكى معنى آراسنى زماناً تفريق قابل اولماز. عالم الفاظده
بو امرك عربيسى (كن) كلمه‌سى اولديغى كبى السنهٔ سائره‌ده ده بو معنايه موضوع بر طاقم
كلماتدر. كلام نفسى الهى، حرف وصوت كسوه‌سنه بورونورك عالم تعينده خاتم انبيا
صلى الله عليه وسلم افندمزه الفاظ عربيه ايله كلمه اولديغندن بو معنايى تفهيم ايچون
(كن) قولى استعمال بيورلمشدر. امدى خطاط، كندى امر ايتدى؛ كندى ديكله‌دى
وامرى متعاقب همان لوحه‌نك صورتى علمنده منتقش اولمغله، كندى ذاتيله، كندى
ذاتنده، كندى ذاتنه تجلى ايتمش اولدى واولجه خطاطلق ورساملق صفتلرى ذاتنده متحد
وذاتنك عينى ايكن، بو تجلى نتيجه‌سنده خطاطلق صفتى رساملق صفتندن متميز اولدى
وعلمنده پيدا اولان اولوحه‌نك صورتى بو صفتنه آيينه اولدى وخطاط مقدما
كندوسنك بو صفتنى علم اجمالى ايله بيلير ايكن، شمدى علم تفصيلى ايله بيلمكه باشلادى
اولجه بيلير ايدى؛ بو دفعه كوردى ولو كورمه نتيجه‌سنده علم تفصيلى پيدا اولدى
فقط بونلرك جمله‌سى اوكيمسه‌نك ذاتنك خارجنده واقع اولمادى. بناءً عليه اوكيمسه،
كندى كندينى مشاهده ايتدى.
تكوين حقنده كى تفصيلات وايضاحات فص صالحيده مرور ايتديكندن بو بحثك مطالعه‌سنده
او ايضاحاتك دخى تأملى لازم كلير.
امدى حقك، اوزرنده بولنديغى اطلاق وأحديت حسبيله بو (كن) كلمه‌سى آكا نسبت

شيءٌ اذا اردناه ان نقول له كن فيكون) يعني (بر بر شيئ اراده ايتديمز دخي ، اوشيئه بزم قولمز (كن) دييجمزدر . بو تقديرجه او اولور) امدي كلام حياته وعلم وسمع كبي صفات الهيه دن بر صفتدر . ذات الهيه بر شيئ ايجاب ايه توجه ايتدكده ذاتنده بالقوه مخلوق اولمش معلوملر امريدر . بوايسه ذاتك صفت كلام ايله ، كندي ذاتنه تجليسنده مابقه رشي كلامدر . نتايجه بوامر ، ذاتك صفت كلام ايله ، كندي ذاتنه تجليسنده مابقه رشي كلامدر . نتايجه بوامر ، بي حرف وصوت بركلام نفسيه عبارتدر كه عالم الفاظده عربي (كن) كلمه سي اولديغي كبي السنهٔ سائره ده بو معنايه موضوع برطاقم كلماتدر . كلام نفسئ الهي حرف وصوت كسوه سنه بورونمش عالم تعينه ، الفاظ عربيه ايله شرفورود ايتديكده بو معناي نفيس مجيد (كن) قولي استعمال بويورلمشدر . بوكلام نفسي صدور ايتدجه اوشيئ ، طلب ايجاده علم الهيده پيدا اولور . نتاكم آيات كريمه ده بويورلمشدر (وما امرنا الا واحدة كلمح بالبصر اوهو اقرب) امدي انسان ، هر دقيقه كندي نفسنده واقع اولان حالك دقتله ايدرسه ، بونك نكي برشي اولديغني زوقاً بيلير . نيرا (ان الله خلق آدم على صورته) بويورلمشدر . وكذا (من عرف نفسه فقد عرف ربه) حديث شريفنده بوحقيقته دائر اشاره واردر .

مثال

كندينده خط طاهه وياخود صفتي بولنان بركيمسه فرد وشخص بولديغي حالده بعض خط طاهه صفتك خارجده ظهوري طلب ايتمي اوزره ، اوكيمسه بو صفتك طبعي لسانياً برلوحه تحرير ايدرك بو صفتك اثر خارجده كورملك مراد ايتسه اوبتون دقتيله لوحه صوتيك علمنده وذهنده خط طاهه توجه ايدر . وبو توجهي مقارن كونه آلتيه لوحه صوتيك قيامي يكيه قدر وبكه دكما آز بيلنده ، خط طاهك علمنده وخيالنده ، لوحه نك صورتي قيامي يكيه قدر . ايشته خط طاهك بو صفتك ظهور اثريه توجهي بي حرف وصوت نسخه اولور . ايشته خط طاهك بو صفتك ظهور اثريه توجهي بي حرف وصوت

نه کم ایچ بر یه اولدوردیکی قادیجه یه نفخ ایتدیکی جهتده دیرلدی .
نابغه بونی عندنده کیمکه نفخ ایتدیکی بیلدی ؟ نفخ ایتدی . سوخاکره
عیسوی المشهدیه . احیای معنوی یه کلنجه ، علم ایله در . بو حیات ،
حیات الهیهٔ ذاتیهٔ علمیهٔ نوریه در که آنك حقنده حق تعالی بیورمشدی :
(اومن کان میتا فاحییناه وجعلنا له نوراً یمشی به فی الناس) امدی
مرده اولوب برضی ، علم بالله متعلق اولان بر مسئلهٔ خاصه ده ، حیات علمیه ایله
احیا ایدیلدکدن صکره ، آنکله دیریلیر وآکا بر نور اولورکه ، آنکله ناس
ایچنده یمی صوقه شه کنمی شکلاری آراسنده یورور .]

یعنی عیسی علیه السلام ، طرز تکوین ، صورت بشریه سی ، واحیای موتا ایله
وعالم ظاهره ، عالم باطنه انتقالی اعتباریه سائر موجوداتدن متمایز اولمقله برابر
کلمة الله ایسه ده ، کلمة الله اولمه خصوصی ، وذوق محمدی اولمه سائر موجوداتك
ایله برابر در . زیرا موجودات کافهسی الله کلمه سیدکه اصلا بتمك وتوکمك بیلمز
جونکه اوموجوداتدن هر بیسی (کن) امرندن ظاهر اولمشدر . (کن) ایله الله
کلمه لریدر . (نه کم قرآنه کریمده بیورلور (قل لو کان البحر مداداً لکلمات ربی لنفد البحر
قبل ان تنفد کلمات ربی ولو جئنا بمثله مدداً) یعنی (یا محمد دیکه اکر کره ارضی محیط اولان
بحر ، بتمیه کلماتی تحریر ایچون مرکب اولسه ، بتمیه کلمات تمام بولمازدن مقدم
بحر ، بتمیه کلماتی تحریر ایچون مرکب اولسه ، بتمیه کلمات تمام بولمازدن مقدم
ودیا توکنه ایچی واکه آنی قطی کتیره ایدی تی بوی اولورایدی)
معلوم اولسونکه (کن) امری کافه ایله نونده مرکب لفظ عربیدر . عالمده بوخدن
مختلف نسانه موجود اولدیغی حالده ، حق تعالی ایجاد دنی مراد ایتدیکی شیئ (کن) قولیله بیورمش
ایدی خطاب ایدر . وبوقولی فصل تکلم ایله نه کم آیتی کریمه ده بیورلور (انما قولنا

ومسوّى در و بعد التسويه روح جسمنه منفوخدر . بناءً عليه صورت بشريه
صاحبلرى ايچنده عيسى عليه السلام مثلى واقع اولمادى .

[فالموجودات كلها كلمات الله التى لا تنفد فانها عن كن وكن كلمة الله فهل تنسب الكلمة
اليه بحسب ما هو عليه فلا تعلم ماهيتها او ينزل هو تعالى الى صورة من يقول كن
فيكون قول كن حقيقة لتلك الصورة التى نزل اليها وظهر فيها فبعض العارفين يذهب
الى الطرف الواحد وبعضهم الى الطرف الاخر وبعضهم يحار فى الامر ولا يدرى وهذه مسئلة لا يمكن
ان تعرف الا بالذوق كابى يزيد حين نفخ فى النملة التى قتلها فحييت فعلم عند ذلك
بمن ينفخ فنفخ فكان عيسوى المشهد واما الاحياء المعنوى بالعلم فتلك الحياة
الالهية الذاتية العلمية النورية التى قال الله تعالى فيها اومن كان ميتاً فاحييناه
وجعلنا له نوراً يمشى به فى الناس فكل من احيى نفساً ميتة بحياة علمية فى مسئلة
خاصة متعلقة بالعلم بالله فقد احياء بها وكانت له نوراً يمشى به فى الناس
اى بين اشكاله فى الصورة]

[امدى موجوداتك كافه سى ، بيتوب توكنمين اللهك كلمه لريدر . زيرا آنلر ،
(كن) دندر و(كن) اللهك كلمه سيدر . بو حاله اولنجه اوزرنده بولندقلرى شى حسبيله
عجبا كلمه آكا نسبت اولنورمى ؟ بو تقديرجه آنك ماهيتى بيلنمز . ياخود
هويت حق تعالى (كن) دين بر صورته مى نزول ايدر ؟ بو تقديرجه آكا نزول
ايدوب آنده ظاهر اولديغى او صورت ايچون ، (كن) قولى حقيقت اولور
بناءً عليه عارفلرك بعضيسى بر طرفه وبعضيلرى ديكر طرفه كيدر . بعضيلرى ده
امرده حيرته دوشر وبيلمز وايشته بو ، آنجق ذوق ايله بيلنمك ممكن اولان بر مسئله در

نباید جناب عیسا یه نظر ایده کیه بنك آنده حضرت مریم غالبا زاید ، اوطن عالمك جسیمه
واقع اولور . بویله اولنجه بو طرفدن اختلاطی جسیمه حضرت عیسی جناب حق کلمة الله
مریمه نفخ ایدجك القا ایتمش جرثقه کلمة الله . وموتای احیا ایتمش جرثقه روح الله .
وصورت بشریه انسانیه سی جرثقه عبد الله . بونك ایچون عیسی علیه السلام
قتل وصلبی مسئله سنده وحی ، طوغمق تأثیرات ظاهره اولمغله اختلاط واقع اولدی
دیه کم بالاده تفصیل وایضاح اولندی حالبوکه بو اختلاط وبو حکم صورت عیسی بشریه ده
صحیح بر کیفیت ایچون واقع اولماری حیثیله صحیح بر خروج صورت تکوینی عیسی علیه السلام
تکوینه مماثل وکلمه . بلکه جناب عیسانك عنصری اولمق حیثیله بر تخلف ، اب صورتینه
مستوجب بولمقله صورت بشریه ده وحی نفخ ایدنه مستوجب وکلمه . زیرا
حق تعالی (خلقا سویه) یعنی (آدمی مستوجب اینکی وقتی) بجوریلی وجهله جسم انسانیه
تسویه ایتدکده ، اوجسم سویه کندی روحندن نفخ ایدی . نتیجه جسم انسانیك
وجودنده وتعیشده الله تعالی روحی کندینه نسبت ایدی . زیرا روح حق تعالیك
امریندن عبارت اولمغله جسم سوای انسانیه نفخندن اول وصکره حقه مستوجب
جسم سوایی نطفه : یعنی رحم مادره جریاندن صدور کلکله نطفه نك صاحبی
اولمق اب صوریه مستوجب . حالبوکه عیسی علیه السلام مخلوقیتی وتکوینی بیان وکلمه
زیرا نطفه سی والده سنك رحمنه جریایه اتیه اولمق اب صوریسی بولمیوب . که بو نطفه دن
آنك مادة جسمیتی وجوده کلسون وبعد التسویه آنکا روح نفخ اولنسون . عیسی
علیه السلام جسدینك وصورت بشریه سنك تسویه سی نفخ روحیده یعنی روح الامینه
اولمق حضرت جبرئیلك نفخندن مندرج ایدی وآنك غیریسی ذکر اولنمیوب وجمله جسداً
وتمثیلاً اب صوریه ورجاً حق تعالی مستوجب . چونکه آندن جسمدی قبل النفخ موجود

روح الله اولان عیسی علیه السلام ایله ظاهر اولدی دیر. بو قول دخی مسلمینک قولیدر
زیرا قرآن کریمده آنک حقنده (وروح منه) بیورلدی. و بو قول اولکی قوله
قریبدر. ولکن آنده صورت متمثله اعتباری یوقدر. کافرلره کلنجه آنلردن بعضیلری
ابن مریم اولان جناب عیسایه الوهیتک حلول ایتدیکنی و بعضیلری الوهیتک آنکله
اتحاد ایلدیکنی ادعا ایتدیلرکه او بو اعتبار ایله نفس اله اولمش اولور. بناءً علیه
آنلر دیدیلرکه اله تثلیث ایدوب اب و ابن و روح قدسه انقسام ایتدی
آندن صکره دونوب اله واحددر دیدیلر. و اقانیم ثلثه اتخاذ ایلدیلر. و انلرک
لغتنده (اقنوم) اصل معناسنه در. شو حالده اقانیم ثلاثه (اصول ثلاثه)
دیمک اولور. بعده آنلره صفات ثلاثه تسمیه ایدوب وجود و حیات
و علم دیدیلر. صکره ده اقنوم علم، عیسی بن مریمه حلول ایدوب آنکله
برلشدی. و آنک ناسوتی صلب اولنمغله بو اقنوم علم، آندن انفصال ایدوب
اصلنه رجوع ایلدی دیدیلر. و بالاده ذکر اولندیغی اوزره عیسی علیه السلام
اعتبارات ثلاثه یی قابل اولان حقیقت ظاهره اولدیغنی ادراک ایده مدیلر
بونجه تدقیقات و کشفیات فنیه ایله تمیز ایدن طائفهٔ نصارانک معرفت الهیه ده کی
درجهٔ جهللرینه حیرت ایتمامک قابل دکلدر. (ومن یضلل الله فما له من هاد) یعنی (الله
اضلال ایتدیکی کیمسه ایچون هادی یوقدر.)
امدی عیسی علیه السلام ماء محقق ایله ماء متوهمدن متکون اولمش حسبیله بو توهمک
تأثیراتندن طولایی بر وقت حق، جناب عیساده (اسم مفعول صیغه سیله) متوهم اولور
و بر وقت، ملک آنده متوهم اولور. بر وقت دخی، آنده بشریت انسانیه متوهم اولور.

بالاده مرد-ایتدی وجناب عیسانه صورت متمثلهٔ بشریه سی جهتدن آکا ناظر اولدیکی
آنی جبریل علیه السلام فهمت ایدوب آنه حضرته او جبریل علیه السلام دیکدر. وجبریل
علیه السلام بشرسوی صورتنده تمثل ایتدیکی وقتده، او ملك بشردر دیه وبوقول
رضی مسلمین قبولدر. وسوتای احیا ایدیجی آنه صورتنده متجلی بولنمسنه کذلك الله تعالی
حضرتلری نه کم جناب مریم جبریل علیه السلام صورتنده متجلی اولدیغی آنی بشرسوی
صورتنده کورمکله، جبریل علیه السلام صورتنده تجلی ایلدی دیو مریم نفخ ایلدوکی
عیسی علیه السلام وانچه اولدی واشبو مرتبه ایچون حضرت تعالی حضرتلری نفخی کندوسنه
نسبت ایدوب (والتی احصنت فرجها فنفخنا فیه من روحنا) بیوردی. امدی بوراده
عیسی علیه السلام سببیله احیاء موتی جهتدن الله تعالی ایچون اوچ تجلی صورتی
ثابتدر. بریسی بلا تغیر جبریل اصلی صورتیدر ایکنجیسی حضرت جبریل جناب مریم کلدکده
بشرسوی صورتیدر. اوچنجیسی عیسی علیه السلام صورتیدر. و ملك عیسویه عنده
بشرسوی صورتیدر. (باسم الاب والابن وروح القدس) تعبیر اولنان بو تثلیث صحیحدر. ابنده مراد، بشرسوی
صورتیدر. ابنده مراد، عیسی علیه السلام صورتیدر. روح القدسده مراد دخی، صورت اصلیهٔ
صورتیدر. ابنده مراد، عیسی علیه السلام صورتیدر. روح القدسده مراد دخی، جبریل علیه السلام
نوریهٔ ملکیه سیله بو صورت ثلاثه، مراتب وجودیه ایله بعضی بعضینه
فوقیتی اولدیغی الله تعالی حضرتلرینك تجلیات اطلاقیه اعتباریه جهتدر. ربنا اطلاقی اولدیغی
فوقنده اولدیغنه

و احیاء موتادہ آندہ ظاهر اولان شی جهتندہ آکا نظراً یه کیمه ، آنی روحه الله نسبت ایدر ؛ مثلا : عیسی او روح الله در یعنی نفخ ایتدیکی کیمسه ده حیات آنکله ظاهر اولدی . امدی بروقته کمه آندہ مُتَوَفّیهم (اسم مفعول) اولور وبروقته ملك آندہ متوفیهم اولور وبروقته بشریت انسانیه آندہ متوفیهم اولور . بناءً علیه هر ناظر عندنده ، آنك اوزرینه غالب اولان شی حسبیله واقع اولور . مثلا هر او ، کلمة الله در او ، روح الله در او ، عبد الله در . حال بوکه بو ، صورتِ بشریه ده آنك غیری ایکن یه بولمقده . بلکه هر بر شخص ، اب صورتینه منسوبدر ؛ صورتِ بشریه ده آنك روحی نفخ ایدنه دکل . زیرا الله تعالی ، (فاذا سویته) بیورمغله وجهایله ، جسم انسانی تسویه ایلدیکی وقت ، الله تعالی آکا کندی روحندن نفخ ایلدی مثلا عیسیه آنك وجودنده وعیسنده روحی کندنه نسبت ایتدی . حال بوکه عیسی بر بیله دکلدر . زیرا آنك جسد پاك وصورت بشریه سنه نفخ روحیه مظهریتی وآنك غیری برم ذکر ایتدیکمز کیبی وآنك مثلی واقع اولمادی]

یعنی کندوسنده ارواح مختلف جهتله بولنانه عیسی علیه السلام هقدہ مسلمیه وکافریه اولان اصل ادیان جهتنده اختلاف واقع اولدیکه آنك ماهیتی نه ؟ امدی آنك صورت انسانیهٔ بشریه سی جهتندن آکا نظراً اولان الله تعالیدن واقع اولدی قولی وسولیدر واحیاء موتا ، آنك صورتِ الهیه سبحانه اولان الله تعالیدن واقع اولدی قولی وسولیدر . زیرا الله تعالی ، قدرتیله آنی سمك اولان آنك قیوصیدر نه کم ایکیسه بیجاقله برینی قتل ایتسه ، فعل قتل بیجاغه دکل ، اوکیسه یه اضافه اولنور ؛ بیجاغه آنچه سبب آلت

نفخ موجود دكل ايدى . ديمك كه نفخ صورتك حد ذاتيسندن دكلدر . بونك كبى
هويت الهيه موجود اولديغى حالده صورت عيسويه موجود دكل ايدى . شو حالده صورت عيسويه
هويت الهيه نك حد ذاتيسندن دكلدر . وكذا صورت عيسويه موجود اولديغى حالده ، بو صورتك
ظهورينى تعاقب آنده احياء موتا واقع اولمادى ؛ بلكه بعد زمان واقع اولدى . شو حالده
احياء موتا ، صورت عيسويه نك حد ذاتيسندن دكلدر .

[فوقع الخلاف بين اهل الملل فى عيسى ما هو فمن ناظر فيه من حيث صورته الانسانية
البشرية فيقول هو ابن مريم ومن ناظر فيه من حيث الصورة المتمثلة البشرية
فينسبه الى جبرائيل ومن ناظر فيه من حيث ما ظهر عنه من احياء الموتى فينسبه
الى الله بالروحية فيقول روح الله اى به ظهرت الحياة فيمن نفخ فيه فتارة يكون
الحق فيه متوهماً اسم مفعول وتارة يكون الملك فيه متوهماً وتارة يكون البشرية
الانسانية فيه متوهمة فتكون عند كل ناظر بحسب ما يغلب عليه فهو كلمة الله وهو
روح الله وهو عبد الله وليس ذلك فى الصورة الحسية البشرية لغيره بل كل
شخص منسوب الى ابيه الصورى لا الى النافخ روحه فى الصورة البشرية فان الله
اذا سوّى الجسم الانسانى كما قال فاذا سويته ونفخت فيه هو تعالى من روحه فنسب
الروح فى كونه وعينه اليه تعالى وعيسى ليس كذلك فانه اندرجت تسوية
جسده وصورته البشرية بالنفخ الروحى وغيره كما ذكرناه ولم يكن مثله]

[بويله اولنجه عيسى حقنده ، اهل ملل بيننده خلاف واقع اولدى كه او نه در ؟ امدى
آنك صورت انسانيهٔ بشريه سى جهتندن آكا ناظر اولان كيمسه ، او ابن مريمدر دير
وآنك صورت متمثلهٔ بشريه سى جهتندن آكا ناظر اولان كيمسه ، آنى جبرائيله نسبت ايدر .

الوهيتي بوصورتده حصر ايدرلر ونصارا: عيسى ابن الله ابن مريم ديرلر . حال بوكه
صورت بشريهٔ عيسويه شهادتلرينه ابن مريم . امدى آنلرك (ان الله هو المسيح بن مريم)
قولني ايشيدنه كبي ، آنلرك الوهيتي صورت عيسويه يه نسبت ايتدكلرينى والوهيتي صورت بشريهٔ
عيسويه نك عينى قبلدقلرينى تخيل ايتدى . حال بوكه آنلر الوهيتي صورت عيسويه يه نسبت
ابتدائي ايدرك آنى اوصورتك عينى قبلادقلرى ؟ بوكه حضرت اليهوديك عيسى عليه السلام ظهورندن
اعتباراً صورت بشريهٔ عيسويه ده حصر ايتدكلرى اوصورت ابن مريم دكل نصارا: عيسى جلوه
قابل اولديغى اوده كفردر ديه اولنجه بوقولارينه صورت بشريهٔ عيسويه ايله آنده
صادر اولان احياء موتا كبي بعض فعل ايتدكلرى وبو صورت عيسويه ده حلول عينى
قبلادقلرى يعنى آنده صورت عيسويه يه باقديغز مريمك اوغلى اولوب بشردر ديديكز
اولوهيت وربوبيتنه باقديغز ؟ خصوصا نصارا اليهوديدن اولوب بو قول بشريه صادر اولمق محالدر ديديكز
نصارا: عيسى صورت بشريه سيله برابر اولوهيت وربوبيتنه نظراً (ان الله هو المسيح بن مريم)
ديديكى بو قول (ان الله هو في صورة مسيح بن مريم) يعنى (محققا الله مسيح بن مريم
صورتنده) معناسنه متضمن اولدى وبو قول ايله صورت وحكم آدمى تقريبه
ايلهيه اولدى بوحال ايله اجنبه حلول صورتيله محققدر . يعنى الوهيت عيسى صورتنه
حلول اتيه اولمايله قائلدر . ايشته آنلرك منشأ تكفيرلرى بودر . حال بوكه
حلول اتيه اولمايله قائل حضرتلرى بعضه باشقه بر وجود بولوب كه حلول متصور اولديغيله
حلول اتيه اولمايله قائل اولسونلر . امدى آنلرك حضرت اليهوديك عيسى عليه السلام ابتداى ظهورندن اعتباراً صورت بشريهٔ عيسويه ده
حصر ايتدكلرى صورت بشريه ابتداى ظهورندن اعتباراً
نفخ ايتدى ؟ بوكه حضرت جبرائيل عليه السلام بشر صورتنده ابتداى ظهورندن اعتباراً
نفخ ايتدى ؟ بوكه حضرت جبرئيل صورتنده يدينه صوقه نفخ ايتدى . ويديكز حضرت جبرئيل صورتنده
نفخ بعض فعل ايتدى ونفخ صورتنده حادث اولدى نصارا: عيسى صورتنده وجود اولمغله حاكم

وضع ايتكلريدر خطا ايتديلر . زيرا وجود مطلقه جميع مخلوقلره شاملدر . آنك ايچون
حقدن خطادر . ديكر طرفدن حضرت عيسانك صورت بشريه سي ايله ستر ايتمكه كافي اولديغي
زيرا ستر ايچون آنك وجود لازم در كه برى ديگرينى ستر ايده بيلسه . حال بوكه وجود حقدن
غيرى بر وجود مستقل يوقدر . بو وجودات اضافيه ايسه وجود مطلقك مراتبندن عبارتدر .
اشته بونك ايچون (ان الله هو المسيح ابن مريم) كلماتنى تمانك كلمه سيله جمع
ايتديلر . زيرا (المسيح ابن مريم) جزئى بالكز آلنمزده خطا وكفر يوقدر . چونكه سيله يوقدركه
مسيح ابن مريم بو جزؤه ، اوكى جزؤه ربط اولنمز ، هم مسيح ابن مريمك كوتاه خطا
ايتمسى اولمز . وبو صورتده هيئت مجموعه كلام خطا ايله كفر بينى جمع ايدر .
كذا (هو الله) قول جزئيسنده ده خطا وكفر يوقدر . زيرا الله ، باعتبار صورتلره
منحل اولديغى كبى صورت بشريهٔ عيسويه ده متجليدر . واو صورتك عينى ، غيريدر .
و باعتبار شاملده كه تجلى الهى حلول واتحاد واتحلال طريقيله دكلدر . الله تعالى حضرتلرى
ونهايه درجه آلمزده وليكن صورتده تجلى ايدر . وبو تجلى ايسه آنك اطلاقه حقيقتى متغير
اولمقدن منزه وعليدر . نته كم جناب سبحانه آتشك واغاجه صورتنده متجلى اولمسيله خطاب
بيوردى وصلى الله عليه وسلم افندمز بوتجلى يى بيانا (رأيت ربى فى احسن صورة) يعنى
(به بن غايت كوزل صورتده مشاهده ايتدم) بيوردلر . بو تجلى عامدر . بو اعتبارله
(هو الله) قولنده كفر وخطا يوقدر . بو قوله (المسيح ابن مريم) قولى منضم اولدقده
(هو الله) قولنده كفر وخطا بينى كلماتى هيئت مجموعه سنده جمع ايتمسى اولمز . زيرا
ايضاح اولدينى وجهله كفر وخطا بينى كلماتى هيئت مجموعه سنده جمع ايتمسى اولمز .
صورت الهيه صورت بشريهٔ عيسويه يه حصر وتخصيص ايتمسى اولمز .
بناء عليه نصارانك حلولى ذاهب اولدقلرى طائفه سى ، ابن مريم قولنده الوهيت صورت ناسوتيهٔ
عيسويه ده اولوب ديرلر كه بشريه يه تجاوز ايتديلر وصورت بشريهٔ عيسويه ده اولوب ديرلر كه بشريه يه تجاوز ايتديلر وصورت بشريهٔ عيسويه ده
اولمغله الوهيت صورتك ضمننده ادخال ايتديلر و بو تقديره الوهيت مطلقه ده يوز چويروب

(الله هو حق مسيح بن مريمدر ؛ دينلر محققه كافر اولديلر) جوردى امدى آنلر تمام كلامك كليسنده
خطا وكفر بيني جمع ايتديلر ؛ (هو الله) سوزلريله دكل ، (ابن مريم) سوزلريله ده دكل .
ثانياً عيد آنلر ابن مريم قولريله ، موتاياً احيا ايتمكي حقيقله ، بالتضمين الهيده صورتنا سوريه
بشريه تجاوز ايتديلر . حال بوكه او ، بلاشك ابن مريمدر . بويله اولمغله سامع تخيل ايتدكه
آنلر الوهيتي صورته نسبت ايتديلر وآنك صورتك عينى قيلديلر . حال بوكه آنلر بويله ياپمادىلر ؛
بلكه صورتي الهيه يي ابتداءً صورت بشريه ده قيلديلر كه او ، ابن مريمدر . ثانياً عيسيه
صورتنده حكم بيني فصل ايتديلر . نته كم جبرئيل صورت بشريه ده ايدى ؛ حال بوكه نفخ
صورتنده حكم بيني فصل ايتديلر . نته كم جبرئيل صورت بشريه ده ايدى ؛ حال بوكه نفخ
مشهود دكل ايدى ؛ بعده نفخ ايتدى بويله اولمغله صورت و نفخ بيني فصل ايتدى و نفخ
صورتده اولدى ديمك كه نفخ اولما يعني حاكم صورت مشهود ايدى . شو حالده نفخ ،
صورتك حد ذاتنده دكلدر .]

يعني عيسى عليه السلام اولوهي ديرلمكله نظر ايتديرديه بعضلرينك نظرى قول حلول واصل اولدى
الله تعالى عيسى عليه السلام صورت بشريه سنه حلول ايتدى ديديلر واولوهي ديرلمكله سبيل
حضرت عيسى الهدر ديديلر وبو خصوصلرنده ضلالي آنلر كفره نسبت اولنديلر . كفر ايسه ،
ستر در . بنا عليه آنلر ، اولوهي ديرلمكله الله تعالى ، حضرت عيسانك صورت بشريه سني ايله
اورتديلر . حتى بناءً عليه صورت عيسايه حلول ايتمكي وبو صورت خلق صورت حقيقيسي اولديغني
توهم ايتديلر وكافه نظر اولنور مقامده ظاهر اولان جناب عيسانك نعشنه عبادت ايدوب بو نعشه الهه
آغلمه ستر ايتديلر وتعبد عيسوى جزئيه الله ، عبادت ديديلر . ثانياً الله تعالى آنلرى قرآنده كوسترديكي
كفره نسبت ايدوب (الله هو حق مسيح بن مريمدر ؛ دينلر محققه كافر اولديلر) جوردى بويله اولمغله
حلول ذاهب اولديغى بوكلامنك هيئت مجموعه سنده خطا ايله كفر بيني جمع ايتديلر يعني (انه الله
هو المسيح بن مريم) كلامنك مجموعي كفر (ان الله هو) ايله (المسيح بن مريم) قول جزئيلرندن كليدر .
ثانياً عيسوى (ان الله هو) ديمكله حضرت عيسانك صورتي الهيه حمل ايتديلر ثانياً عيسوى مطلقا بالكه تعبد عيسوى يه

وقت ، وبريلوي كاك سرعته حضور شريعتي كلدي وكذا بايزيد بسطامي رضي الله عنه أولهم بزيارة اوزرينه نفخ بيورمشدر ، وبرلدي . وكذا عبدالرحمن جامي قدس سره حضرتلرينك اوكنه لاجل الدخان عبدنوح اولدوقده أولهم بولاووغي پيشدنوب وضع ايتدردي . شايله حضرتلرينك اشارتي اوزرينه طاووقه صمدنه سرعته قيام ايده اولبابالهده بوكبي خوارق ظهوري هرقتده وكله بوكبي كورلمز آنلرك كرامتنه حمل اتمكله حيرته قالمازل . حيدت انجمه برانسانه متيك نظرايله احياسنده واقع اولور . چونكه عاقل ، صوته بشري ، نظرايله احيا وعباده اوزيده اثرالهي ايله متلبس برحالده كورردي . نظرفكريسي جسيله بركا حيرته قالير . نتايجه عيسى عليه السلام شخصيته بشريسي ايله ، موتايي احيا ي نظرايله احيا ايتمه حقد حيرته قالديلر

[فاذى بعضهم فيه الى القول بالحلول وانه صوالله بما احيى به الموتى ولذلك نسبوا الى الكفر وهو الستر لانهم ستروا الله الذى احيى بصورة بشرية عيسى فقال تعالى لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم فجمعوا بينه الخطاء والكفر فى تمام الكلام كله لانقولهم هو الله ولانقولهم ان الله هو المسيح ابن مريم فجمعوا بينه الخطاء والكفر فى تمام الكلام كله لانقولهم هو الله ولانقولهم ابن مريم فعدلوا بالتضمين من الله من حيث احيى الموتى الى الصورة التى سوتية البشرية بقولهم ابن مريم وهو ابن مريم بلاشك فتخيل السامع انهم نسبوا الالوهية الى الصورة وجعلوها عين الصورة وما فعلوا ذلك الا لجعلوا الالوهية ابتداء فى صورة وهى ابن مريم فجعلوا بينه الصورة وبين الحكم لما كان جبريل فى صورة البشر ونفخ ثم نفخ فحصل بهذه الصورة النفخ وكان النفخ من الصورة فقد كانت ولانفخ فما هو النفخ من حدها الذاتي]

[الدى آنده حقنده بعضيلرك نظرى ، قول حلول وآنك متايي احيا ايتمسى بيله او الله قوله نسوبدى اولدى وبونك اجوبه كفره نسبت اولنديلر . اوده ستردر . . يعنى آنلر ، أولويي دريلشه الله عباننك صورت بشريه بيله ستر ايتديلر نتايجه الله تعالى (لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح بن مريم) يعنى

مافوقنه تجاوز ایتمز وکنه مقامنك ماتحتنده اولوب باطنه صوغیشدیرمه متمکن اولور وهر مقام اهلینك استعدادینه کوره ، دیدیکی صورتده متمثل ظهور ایدر .

ایشته جبرائیل علیه السلام صورت نوریهٔ طبیعیه سیله کندیلرینه متکون اولان جناب عیسی ده اینی صورت مجتمع اولدیغی کبی بریسی حضرت جبریل طرفندن مستفاد اولان صورت طبیعیهٔ نوریه دیگری والده سی مریم طرفندن مستفاد اولان صورت بشریه در . بو اینی صورتك جامع اولان جناب عیسانك موتای احیا ایتدیکی کوردیکی وقت ، آنلرك حضنده : والده سی مریم جهتندن اولان صورت بشریه سیله اوله یعنی عیسای وجبرائیلی جهتندن مستفاد اولان صورت نوریهٔ طبیعیه سیله اوله ، یعنی عیسی وکلمه ؛ دیمکدر ایشته آنلرك اولان بو اینی صورتندن بریسی ایله مستقلاً حکم اولنماریعنی ایجرده ، آنلرك نظر ایدنلرینه ناظر اولدقلری حیرت واقع اولور ایشته نه کم عقلا ، افراد بشردن بر شخص بشری یك موتای احیا ایدوب بر حکم کوروب ، نظر فکریسی حیرده قالدی . مثلا حدیث شریفده احیای عیسی حقنده بعض رطبتدر که عیسی علیه السلام ، سام بن نوحی نظر ایله احیا ایدوب ، او حضرتك نعشه تکلم ایتدکدن صکره نه اولدیغی حکایه رجوع ایدوب و بو احیای نظر ، عیسی علیه السلامك شخصیت بشریه سندن ظاهر اولدیغندن ، نظر فکریلری عاجز اینه تطبیق ایدن عقلا ، بوحکم قارشو حیرت ایچنده قالدیلر . ینه احیای نظر ایله اولان احیای موتا ، خصائص الهیه دندر . اما احیای حیوانات ایله اولان احیای موتا ، شایان تعجب بر حکم اولمغله برابر ، بوندن کوره عقلای کوزینه آلی کراسته حمل ایتدکلری جرثقیل . نظر ایله احیا اولنان انسانك عقلای کوزینه آلی کراسته دوکمزلر نه کم لؤلؤه اسمنده برکدی واردی ؛ اولدی دیه سی دیوسنده حیرته دوکمزلر نه کم لؤلؤه اسمنده برکدی واردی ؛ اولدی سویلدیکلرینه آندیلر . عبدالله کیلانی رضی الله عنه افندمز (لؤلؤه !) دیو چاغردقلری

یعنی عیسی علیه السلامده اولویی دیرلتمك وآنادن طوغمه اعمانك كوزینی آچمق قوتندن
ثابت اولان شی ، جبرائیل علیه السلامك بشر صورتنده ظاهر اولدقده والده‌سی مریمه
نفخ ایتمش الماسی جهتندن ایدی وبو قوت آكا روح متمثلدن انتقال ایتدی وروح الامین
اولان جبرائیل علیه السلام مادام كه بشر صورتنده متمثل اولوب نفخ ایتدی وعیسی علیه السلام دخی
مادام كه بشر صورتنده ظاهر اولدی ؛ شو حالده عیسی علیه السلام ، بشر صورتنه بورونمش
اولدیغی حالده اولویی دیرلیتر ایدی . زیرا وجود عیسی علیه السلام ، جناب جبرئیلك نتیجهٔ
نفخیدر . احوال پدرك ولد اوزرینه تأثیر عظیمی بولندیغی وولد خصائص پدرله
ظاهر اولدیغی جهتله ، عیسی علیه السلام دخی خصائص جبرئیل ایله ظاهر اولدی
واكر جبرائیل علیه السلام بشر صورتنده كلمیوبده ، حیوان ویا نبات ویاخود جماد
نوعندن اولان اكوان عنصریه صورتلرندن بر صورتده متمثل اولدقده كلوب حضرت
مریمه نفخ ایده ایدی ؛ عیسی علیه السلام آنجق جبرئیل علیه السلامك متمثل اولدیغی صورته
متلبس بولندیغی واو صورتده ظاهر اولدیغی حالده موتایی احیا ایدر ایدی . یوقسه والده‌سی
جهتندن صورت بشریه ایله تلبس حسبیله احیا ایتمز ایدی .
واكر جبرائیل علیه السلام ، كندیسنك عناصر واركاندن خارج اولان صورت نوریه طبیعیه‌سی ایله كلوبده
جناب مریمه نفخ ایده ایدی ؛ عیسی علیه السلام آنجق بو طبیعت نوریه صورتنده ظاهر اولدیغی
وقت موتایی احیا ایدر ایدی ؛ یوقسه والده‌سی جهتندن ، صورت بشریه ایله عنصریتده
ظهوری حالده احیا ایتمز ایدی .
معلوم اولسون كه جبرائیل علیه السلام ، سلطان عناصر اولوب آنده مقامی سدرة المنتهی
تعبیر اولنان موضعدر . صورت اصلیه‌سی ، عنصریه اولمیوب طبیعیه ونوریه‌در .
حد ذاتنده جناب جبرائیل بو طبیعت نوریه‌سندن چیقماز وسدره‌ده اولان بو صورت معینه‌سنك

عن العناصر والاركان اذ لا يخرج عن طبيعته لكان عيسى لا يحيي الموتى الا حين يظهر في تلك
الصورة الطبيعية النورية لا العنصرية مع الصورة البشرية من جهة امه [illegible]
[illegible] فكان يقال فيه عند احيائه الموتى هو لا هو وتقع الحيرة في النظر اليه
كما وقعت في العاقل عند النظر الفكري اذا رأى شخصاً بشرياً من البشر يحيي الموتى
وهو من الخصائص الالهية احياء النطق لا احياء الحيوان بقي الناظر حائراً اذ يرى الصورة
بشراً بالاثر الالهي]

[وآنده قوة احيا وايراده ثابت اولان شي ، صورت بشرده اولان جبرئيل عليه السلام
نفخي جهتندن ايدي . بنا : عليه عيسى عليه السلام ، صورت بشر ايله متلبس ايكن موتايي
احيا ايدر ايدي واكر جبرئيل عليه السلام ، صورت بشرده كلمسه ايدي ده ، حيواندن
ياخود نباتدن و ياجماد اولان صور اكوان عنصريه دن ، آنك غيري بر صورتده
كلسه ايدي ؛ البته عيسى عليه السلام ، موتايي احيا ايتمز ايدي ، آنجق او صورتله متلبس
اولديغي وآنده ظاهر بولنديغي حينده احيا ايدردي . اكر جبرئيل ، عناصر واركاندن
خارج اولان صورت نوريه سي ايله كلسه ايدي — زيرا اوكندي طبيعتندن چيقماز — عيسى
انجق بو طبيعت نوريه صورتنده ظاهر اولديغي حينده موتايي احيا ايدر ايدي ؛ يوقسه
والده سي جهتندن ، صورت بشريه ايله عنصريتده ظهوري حيننده احيا ايتمز ايدي
امدي آنك موتايي احياسي عندنده ، آنك حقنده ، اودر ؛ اودكلدر ،
دينيلير ايدي وآكا نظرده حيرت واقع اولوردي ؛ نته كم بشردن بر شخص بشري يي
موتايي احيا ايدركوردكي وقتده ، نظر فكري عندنده ، عاقلده واقع اولدي .
حال بوكه احياي حيوان ايله دكل ، احياي نطق ايله اولان او احياي موتا ، خصائص الهيه دندر .
ناظر حيرتده قالير . زيرا صورت بشري ، اثر الهي ايله متلبس كوردي .]

دیرجیلرده دین همه‌یه مدین اولمیانلره ، مطلع و مقاد اولدقلری حالده ، کندی الریله خراجی ویرمجبور قلدی
قتال ایدک) جزیه مذهب حنفیه یه کوره غنی یه واجب اولدیغی جزیه خرجه سکز و وسط حالده بولنانه
یدی درهم و فقیر دینار اولدیغی فقیره اون درهم . برکسبی اولمیانه فقیره جزیه
واجب دکلدر . عیسی علیه السلام آخر زمانده شامه نزولنده وضع جزیه حقنده قرآنه
کریم حکمنجه آلمی واجب اولدیغی جزیه در . ائمه اربعه دکلدر .
زیرا دین محمدی یه تبعیتله نزول ایدن حضرت مهدی علیه رضوان اولدیغی حالده مقره اولدیغی احکام
مختلفه یی نسخ ایله شریعت محمدیه ده مقره اولدیغی جزیه ، امت محمده عائد اولمیوب ، قرآنه
کریم احکامنه ایمانه اینمیانلری تذلیل و تحقیر ایچوندر . شریعت عیسویه ده برحکم ، عیسویلره
مخصوصدر . و سبب ده عیسی علیه السلامک متواضعاً ظهوریدر . آنک بوتواضعی کندوسنه نظراً
والده سی جرئتندندر . هیچ قادین ایچون بعض بعض آشاغیلانه وارد . امدی حضرت عیسی بلا
پدر قادین اولدیغی جهتله متخیله اولدیغی جرئتله آنک ایچون تواضع ثابتدر . زیرا
قادین حکمنده اکثر کمسنه تحتنده در . نه کم (الرجال قوامون علی النساء) و (وللرجال
علیهن درجة) و (ولهن مثل الذی علیهن بالمعروف) آیتلری کریملری قادینک حکمنده اکثر کمسنه
اولدیغی بابده بورهانلردر . فاعل عامل و مفعول ایسه معمول اولدیغی جهتله فاعل و قادین مفعولدر .
اکثر و قادینک بنیه لری حضرت حق تعالی حکمتلرینه تابع اولدقلرندن بوحکمی سویلدم .

[وما کان فیه من قوة الاحیاء والابراء فمن جهة نفخ جبرئیل علیه السلام فی صورة البشر
فکان عیسی علیه السلام یحیی الموتی بصورة البشر ولو لم یأت جبرئیل فی صورة البشر وانما
فی صورة غیرها من صور الاکوان العنصریة من حیوان او نبات او جماد لکان عیسی علیه السلام
لایحیی الموتی الا هیه یتلبس تلک الصورة ویظهر فیها ولوانی جبرئیل بصورته الغریبة الخارجة

قیلمغه واریجیه قدر ، تواضعدن بر مرتبه ایله چیقدی . بو ، آکا والده‌سی
جرئتندر . چونکه قادین ایچون سفل واردر . بونک ایچون آنك ایچون تواضع ثابته‌در .
زیرا او ، حتماً وحشی ارکك آلتنده در .]

یعنی عیسی علیه السلام تواضعدن دیو برمرتبه ایله ظاهر اولدی که تواضعك بو مرتبه‌سی سیله
امته ، تابع اولدقری حکمته مطیع و منقاد اولدقری حالده (خراجی) کندی الریله کوتوره دیو بیلدیرمش
یعنی خراج دیرك مفهومنده تابع اولدقری حکمته اصلا اعتراض ایتمیرلر و بریسی برینه باغیه
بر طوقات اوریسه ، اخذ انتقامه قیام ایتمیه ، دیگر باغی چویرمسی و آکا عفو ایتمسی
و آندن قصاص شرعی طلب ایتمسی شریعته الجه اوزره وضع ایتدی .

معلوم اولسون که اخلاقه محمیه‌دن معدود اولان تواضع یا جبلی و یا خود عارضی اولور . تواضع جبلی
صاحبی ، هیچ بر سبب تأثیری تحتنده اولمقسزین کندی نفسنی ، نظرنده ذلیل و حقیر کورمکدر که بو ایچون
کیمسه‌یه استعلا و تعظم ایتمز . تواضع عارضی صاحبی ایسه ، مهذب اولمقله کندی نفسنی نظرنده
سائر اولدقری اقرانی کورمکله برابر قوه قاهره سنده قورقدیغی و یا خود کندیسنده هر هانکی جوهر
بر نوع منفعت امید ایتدیکی کیمسه‌لرك مواجهه سنده تواضع اولور و یا خود خلقه بنده اخلاقه محمیه‌دن
اولان تواضعی کوسترمکله بکا احترام ایدیلر مطالعه‌سیله ، هرکس عرض تواضع ایدر . بو تواضع ، تواضع جبلی کی
تواضع حقیقی و مطلوب ، اخلاقه رذیله‌دن برنوعدر . عیسی علیه السلام تواضعی ایسه ، تواضع جبلی
ایدی . شبهه یوقدر که بو تواضعك حکم و تأثیری موجود ایدی . امته جزئی بر بلا اعتراض
و مخاصمه کندی الریله باغلاتوب کوتوردیلر حکومته و بیلدیرمش شرع ایدی که شریعت محمدیه‌ده رخصی
بوجهیله اهل کتابه اولهب قرآن کریم اجابه ایتمیه اجازه تحمیل اولنمشدر . نه کی سوره
توبه‌ده (قاتلوا الذین لا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ولا یحرمون ما حرم الله ورسوله
ولا یدینون دین الحق من الذین اوتوا الکتاب حتی یعطوا الجزیة عن ید وهم صاغرون) یعنی
(الله و یوم آخرته اجابه ایتمیان و الله و رسولنك حرام قیلدیغنی شیلری تحریم ایتمیه و کندیلرینه کتاب

طائر اولور . امدی عیسی علیه السلام اذنسز حوله رق نفخ ایدوب ، چاموردن مصنوع اولان
قوش اذن الهی ایله کندی نفسندن تکون ایدنجه ، عیسی علیه السلام نفخیله آنک
خلقی توهم جهتیله اولور . زیرا آنک خالقی ، تکوننه اذن ویرن حقدر . ونفخ عیسانک
آنده دخلی یوقدر . آنجق نفخ عیسی سببیله تکونی توهم اولنور . بنا علیه بو اعتبار
عندنده مجرورده عامل یعنی باذن الله قولنک مربوط اولدیغی فعل ، (تکون)
قولی اولور . اگر عیسی علیه السلام خلقنه متوجه اولان امر الهی وشان ربانی
بر وجهدن توهم و بر وجهدن تحقق اولمسه ایدی ؛ بو صورت عیسویه ، بالاده ایضاح
اولندیغی اوزره ، کندوسنه نسبت اولنان شیئک کافه سنده توهم وتحققدن
عبارت اولان بو ایکی وجهی قبول ایتمز ایدی . بلکه آنک ایچون بو ایکی وجه یعنی توهم وتحقق
وجهلری واردر . زیرا ماء متوهم ایله ماء محققدن حصوله کلن نشأت عیسویه
بو ایکی وجهی اعطا ایدر .

[وخرج عیسی من التواضع الی ان شرع لامته ان یعطوا الجزیه عن ید وهم صاغرون
وان احدهم اذا لطم فی خده وضع الخد الآخر لمن یلطمه ولا یرتفع علیه ولا یطلب
القصاص منه هذا له من جهة امه اذ المرأة لها السفل فلها التواضع لانها
تحت الرجل حکماً وحسا]

[وعیسی ، منقادون اولدقلری حالده ، جزیه یی الدن ویرملرینی وآنلرک برینک
یناغنه بر طوقات اورولسه ، طوقات اوران کیمسه یه دیکر یناغنی چویرمه سنی
وآنک اوزرینه مرتفع اولمامسنی وآندن قصاص طلب ایتمامسنی ، امتنه شرع

(هنا يا عيسى ، اذكر نعمتي عليك . فوق الظل -)

[وكذلك تبرئ الاكمه والابرص وجميع ما نسب اليه والى اذن الله واذن الكناية في مثل قوله باذني وباذن الله فاذا تعلقه المجرور بتنفخ فيكون النافخ مأذوناً له في النفخ ويكون الطائر عن النافخ باذن الله كان النافخ ناخما لاعن الاذن فيكون التكوين للطائر طائراً باذن الله فيكون الفعل عند ذلك تكون فلولا ان في الامر توهماً وتخصصاً ما قبلت هذه الصورة هذه الوجوه بل لربما هذان الوجهان لان النشأة العيسوية تعطي ذلك]

[وتبرئ الاكمه والابرص وآكل الذكر اذني وباذني وباذن الله قولك مثلاً هذه اذن كناية به نسبت اذنك شيئ جميعي بياض . امدي مجرور (تنفخ) به اذن تعلقه اول قيده نافخ تنفخه مأذون له اول . وطائر دخي ، الذكر اذن اله تعلقه اول قيده نافخ ، بلا اذن نافخ اول قيده ، تكوين ، طائر اجوبه نافخ به حاصل اول . ونافخ ، بلا اذن نافخ اول قيده ، تكوين ، طائر اجوبه اول . بنا عليه بوك عند ذه عامل (تكون) اول اول به باذن الله طائر اول . بنا عليه بوك عند ذه عامل (تكون) اول اول به باذن الله طائر اول . اكر تحقيقه امر ده ، توهم وتحقيقه اطلب ايدي ؟ بوصورة ، بو ايكي وجهي قبول واكر تحقيقه امر ده ، توهم وتحقيقه اطلب ايدي ؟ بوصورة ، بو ايكي وجهي قبول ايتمز ايدي . بلكه آنك اجوبه ايكي وجه دار ده . زيرا نشأة عيسويه بوك اعطا ايدر]

يعني هو تعالى حضرتلرنه (تبرئ الاكمه والابرص) قول تحقيقه وتوهمي جامع اولديغي كبي هم قوله تعالى حضرتلرنه حضرت عيسانك نفسنه والذكر اذني وباذني وباذن الله قولكي اذن كناية به يعني حضرتلرنك نسبت اولنمه شيئ هيئ كذلك تحقيقه وتوهم اوزره در . امدي مجرور - اولا باذن الله قول (تنفخ) كلمه سنه مربوط اولنجه ، نافخ اولا حضرت عيسى ، نفخه مأذون له اول . وقوسه دخي الذكر اذنيله نافخ اولا جناب عيسادنه حصول كلي وبو تحقيقه جزئيله اولا وجهده . ونافخ ، اذنسز قوله نافخ اولديغي وقت دخي ، تكوينه طائر اجوبه اولوب الذكر اذنيله

اولدیغی . و حضرت جبرئیل بشر صورتنده تمثل ایتمیه بولندیغی جهتله ، کندوسی روح الله
اولدیغی حالده بشر صورتنده مصور حالده رق میدانه ظهوره چیقدی . و جناب عیسی ،
روح الهی اولدیغی ایچون ، موتایی احیا ایدر . بر حالده ظاهر اولدی و آنک بو احیاسی کیفیتنده ،
احیا ، اللهک و نفخ عیسی علیه السلام ایدی ؛ نصل که حضرت مریم واقع اولان نفخ حضرت جبرائیلک
و کلمه اولان روح مصور عیسوی اللهک ایدی . شو حالده عیسی علیه السلام اولولری دیرلتمسی ، آنک
نفخندن انظار حسیه ده اثر حیاتک ظهوری حیثیتیله ، احیای محقق ایدی و نه بو احیا
عیسی علیه السلام کندیسندن اولدیغی متوهم ایدی ؛ بلکه بو احیا اللهدن ایدی . چونکه حقیقتده وجود
و نفخ حقکدر . ایشته جناب عیسی ماء متوهم ایله ماء محققدن خلق اولدیغی جهتله ،
محضا کندیسنک مستند اولدیغی بو حقیقتدن ناشی ، احیای محقق ایله احیای متوهمی جمع ایتدی
احیا جناب عیسی یه بر وجهدن طریق تحقیق ایله و بر وجهدن طریق توهم ایله نسبت اولنور
بو یله اولنجه عبارة قرآنیه هر ایکی وجهی مشعر اولهرق عیسی علیه السلام حقنده طریق تحقیقدن
(و یحیی الموتی) یعنی (اولویی دیرلیتر) دینلدی بناء علیه الله تعالی احیای موتایی آکا اسناد ایلدی
و طریق توهمدن (فتنفخ فیه فیکون طیراً باذن الله) یعنی (اولطینه نفخ ایدر ؛ اللهک اذنی ایله
قوش اولور) دینلدی بناء علیه مجرورده یعنی (باذن الله) قولنده عامل ، (یکون) کلمه سیدر
(فتنفخ) قولی دکلدر . و مجرور اولان (باذن الله) قولنده ، عاملک (تنفخ) کلمه سی اولماسی ده
محتملدر . عامل (تنفخ) قولی اولدیغنه کوره ، تقدیر عباره (فیکون طیراً من حیث صورته الجسمیة
الحسیة) یعنی (عیسی علیه السلام چامورده یاپمیه اولدیغی شی ، صورت جسمیه حسیه سی جهتندن
قوش اولور ؛ صورت روحیه حقیقیه سی جهتندن دکل .) دیمک اولور . والحاصل مجرورده عامل
(یکون) قولی اولمق جائز اولدیغی کبی (تنفخ) قولی اولمقده جائزدر . ولکن جناب شیخ اکبر رضی الله عنه
(یکون) قولی اولماسنی ترجیح بیورمشدر . عامل یکون قولی اولنجه عباره نک ترجمه سی شویله اولور :
(جناب عیسی ، آکا نفخ ایدر ؛ اللهک اذنیله قوش اولور) و عامل تنفخ قولی اولنجه ترجمه ده بویله اولور :

یعنی جبرئیل علیه السلام نفخی اوزره ، حضرت مریمه شهوت ساری واختلاط
شابه بر حال ایجیده انزال واقع اولدی بونلرك اولمیه جسم عیسی ، مریم خاتونه نظراً
ماء محققه و جبرئیل خاتونه نظراً ، آنك نفخیله طوتیلنده مذکر اولمق ماء متوهمه
مخلوطه اولمه اولدی . چونکه حضرت مریمك حیه انزال اولنده وجود بولمه جهتله سیلان
ایدر صو ، آنك وجود عنصریسی حسیله آقاره برماء محققه ایدی . بزم عالم کثیف
شهادتك ماوقی اولمق مرتبه کی صو ، بو عالمه تنزل ایتدکجه تخفف کامل واقع
اولمایان . حضرت جبرئیل ایسه ، بشر صورتنده متمثل اولمق روح اولدیغندن ، بو عالم
کثافتنه تخفف ایتمه برصورتی عنصریه رکل ایدی ؟ بلکه آنك صورتی ، برصورتی متوهم
ایدی واوصورته متعلقه اولمق احوال وشئوناتك کافه سی متوهم بولندیغندن ، آنك
نفخیله طوتیلنده مذکر اولمق صو دکلنده بولنمه سی وجهی متوهم ایده یعنی حضرت
جبرئیل ، نفس ناطقه حیوانیه صورتیله (هوج) دیدی وجسم حیوانیه اولمه
بوکی نفخده ، صو دکلنده اولمق بعض مواد مخلوطه . بزم انسان حیوان ناطقه
ونفسده صو دکلنده اولمق مواد مولد الماء ایله مولد المحمضه . امدی بشر صورتنده
متمثل اولمق جناب جبرئیل (هوج) دیه نفخ ایدنجه اخراج ایدکجه بونلرك
طوتیلنده وکن ماده بعضه مواد مخلوطه ایدی که اولاد جناب مریمك وجودنه
سایی اولوب آنده شهوتی تحریك ایدی فقط حضرت جبرئیل صورتی بشریه کی
نفخی وبو نفخیله طوتیلنده مذکر مولد الماء ایله مولد المحمضه وهی متوهم اولمق
وکن ماده ایدیکی . ایشته بونلرك اجتمه جسم عیسی ، ماء محققه ایله ماء متوهمه
تکون ایتدی . وبو نوع انشائیه تکوین خلق الهی ، آنجه حکم مقتضا اوزره
بشر صورتنده واقع اولمه اجتمه ، عیسی علیه السلام ، والده سی بشر صورتنده

من وجه وبطريق التوهم من وجه فقيل فيه من طريق التحقيق ويحيي الموتى وقيل فيه من طريق التوهم فتنفخ فيه فيكون طيراً باذن الله فالعامل في المجرور يكون لا تنفخ ويحتمل ان يكون العامل فيه تنفخ فيكون طيراً من حيث صورته الجسمية الحسية ~~الحقيقية~~]

[امدی مریمده ، شهوت ساری اولدی . بنا علیه جسم عیسی ، مریم طرفندن ماء محققدن وجبرائیل طرفندن ده ، بو نفخك رطوبتنده ساری اولان ماء متوهمدن مخلوق اولدی . زیرا جسم حیواندن اولان نفخ ، آنده رکن مادن بعض شی موجود اولماسندن ناشی ، رطبدر بویله اولنجه جسم عیسی ماء متوهمدن وماء محققدن تکون ایتدی وبو نوع انسانیده تکوین آنجق حکم معتاد اوزره واقع اولمق ایچون ، والده سنك اجلندن وجبرائیلك صورت بشرده تمثلی اجلندن ، صورت بشر اوزره چیقدی . بویله اولنجه عیسی علیه السلام موتایی احیا ایدر چیقدی ؛ زیرا او ، روح الهیدر واحیا اللهك ونفخ عیسی علیه السلامك ایدی . نصل که نفخ جبریلك وکلمه اللهك ایدی . امدی اموات ایچون عیسانك احیاسی ، آنك نفخندن ظاهر اولان شی حیثیتیله ، احیای محقق ایدی وینه آنك احیاسی ، کندیسندن اولدیغی متوهم ایدی وبلکه اللهدن ایدی . بویله اولنجه عیسی ، اوزرینه خلق اولندیغی کندی حقیقتندن ناشی — که بز آنك ماء متوهم ایله ماء محققدن مخلوق اولدیغی ذکر ایتدك — احیای محقق ایله احیای متوهمی جمع ایتدی . احیا آکا من وجه طریق تحقیق ایله ومن وجه طریق توهم ایله نسبت اولنور . بنا علیه آنك حقنده طریق تحقیقدن (ویحیی الموتی) دینلدی وآنك حقنده طریق توهمدن (فتنفخ فیه فیکون طیراً باذن الله) دینلدی . بویله اولنجه مجرورده عامل ، (یکون) در (تنفخ) دکلدر وآنده عامل (تنفخ) اولمق دخی محتملدر . صورت جسمیه حسیه سی حیثیتندن طیر اولور .]

کسوہ سے کلمہ دے نزلہ نقل الیدی وھو بکلمہ ، دلالتہ الیدین معانف اوصوتہ تعینیہ
باشتہ بتہ وکلمہ ومعنی اوصوتک وحیدہ ثوحلہ جسم عیسی ، بوعالمدہ ظاھر اولہ اللہ تعالیٰ
کلمہ لرندہ برکلمہ در وآنک دلالتہ ایتدیکی معنی روح عیسی یہ کہ اوده آنک رب خاصہ اولہ
اسم باطندہ کہ روح عیسی علیہ السلام ، انسانہ کامل اولمہ جہتیلہ (اللہ) اسم جامعنک مظہری
ایسہ ده ، بواسم جامعک تحتندہ بولنانہ کافہ اسمانک احکامی آنده اعتدال اوزره ظاھر وکلمہ
تشکل صورتی تولدی و بہودیلر طرفندہ واقع اولان سوء قصدلرندہ یعنی اعتدالدہ بعیدہ وکافہ
اسماء الہیہ نک اعتدال اوزره ظہوری ، آنجمہ خاتم انبیا صلی اللہ علیہ وسلم افندمزہ مخصوصدر
وکذا قرآنہ ، کلام اللہدر وبوکلام الہی جسمی ، عدا التفاظ حرف وصوت وعدا التحریر حروف
منقوشہ صورتیدر وبو اصوات وصور ، آنجمہ مقابلہ سندہ طولیہ منقیہ اولور . نابغہ
جناب جبرئیل روح ومعنای عیسوی یہ حضرت مریم نقل ، معانی کلام اللہ یہ رسولہ
نقلنک مثلیدر ورسولہ جناب جبرئیل طرفندہ نقل اولنانہ معانی ، یعنی طرفندہ وحی
نقلنک مثلیدر ثوحلہ آیاتہ کی فرقہ ، آنجمہ اوصفاتک صورتیدر منقیہ نقل
اتمہ اولیدر نقل اولنور . ثوحلہ آیاتہ کی فرقہ ، آنجمہ اوصفاتک صورتیدر منقیہ نقل
تحی تعقلندہ عبارتدر .

[فترت الشہوۃ فی مریم فخلقہ جسم عیسی من ماء محققہ من مریم ومن ماء متوھم من
جبرئیل سری فی طوبۃ ذلک النفخ لان النفخ من الجسم الحیوانی طیب لما فیہ من
یکن الماء فتکون جسم عیسی من ماء متوھم وماء محقق وخرج علی صورۃ البشر
من اجل امہ ومن اجل تمثل جبرئیل فی صورۃ البشر حتی لا یقع التکوین فی ھذا النوع
الانسانی الا علی حکم المعتاد فخرج عیسی علیہ السلام یحیی الموتی لانہ روح الہی وکان
الاحیاء للہ والنفخ لعیسی علیہ السلام کما کان النفخ لجبرئیل والکلمۃ للہ فکان
احیاء عیسی للاموات احیاء محققا من حیث ما ظہر عن نفختہ فکان احیاؤہ ایضاً
متوھما انہ منہ وانما کان من اللہ فجمع الاحیاء المحقق والمتوھم لحقیقۃ التی عبرنا
کما قلناہ انہ لخلوقہ من ماء متوھم وماء محقق لینسب الیہ الاحیاء بطریق التحقیق

ياحكيم

ميل قلبيى بولنانه سلم وغير سلم بغير شي وطئ ايدينى فرض وتخيل ايسه وطرفينك بركى فرض وتخيلاى اشبو سنده انزال واقع اولوب زوجه حامله اولسه ، هو حقده اوصوء متحيدنك اخذنده واقعالى ظاهر اولور . ابنه بولنه بجوزنده كه صالح ابو بنده ، كافر وفاجر وفاسق و كافر ، فاجر وفاسق ابو بنده دخى مؤمنه و صالحه اولاد جيقه جقدر . وابنه بولنه بجوزنده كه

وحياب شيخ الرئيس عنه بوحقيقتى فقهاء مكيه نك يوزسكى سكز نجى بابنده بيد جه بايه جوريلن (واذا نطفة عند الجماع وتخيل الرجل صورة عند الوقاع وانزال الماء يكون الولد على صورة ما تخيل ولذلك كانت الحكماء تأمر بتصوير صور الفضلاء من الحكماء الماضين لكى تكون تلك الصورة حاضرة عند الجماع والرجل فتطبع فى الخيال فتؤثر فى الطبيعة فتخرج تلك القوة التى كانت عليها تلك الصورة فى الولد الذى يكون من ذلك الماء وهو سر عجيب فى علم الطبيعة) بين (عند الجماع قادرين برصوء نظر ايتكده وباخود عند الوقاع والانزال ادراك ايتكده بر صورتى تخيل ايدكده ، هو جه تخيل اولنان صورت خلقيه اوزره اولور . بولنه بجوزنده حكماء ، عند الجماع ادراك ايده قادرين اوصورته نظر ايتمه يوزه ، اما كنده اكابر حكماء دن وفضلدن صورتنى تصويرايده امر ايدرلر . زيرا ضابطه نظر اولنه شى طبيعته تاثير ايدر . امدى اوصورته اوزره اولاد بوقوة ضبطله حامل اولنه تكونه ايده ولده ظاهر اولور وبو ، علم طبيعته بر سر عجيب .)

ميل قلبيى بولنانه سلم وغير سلم بغير شي وطئ ايدينى فرض وتخيل ايسه وطرفينك بركى فرض وتخيلاى اشبو سنده انزال واقع اولوب زوجه حامله اولسه ، هو حقده اوصوء متحيدنك اخذنده واقعالى ظاهر اولور . ابنه بولنه بجوزنده كه صالح ابو بنده ، كافر وفاجر وفاسق و كافر ، فاجر وفاسق ابو بنده دخى مؤمنه و صالحه اولاد جيقه جقدر . وابنه بولنه بجوزنده كه

باينه بيد جه بايه جوريلن (واذا نطفة عند الجماع وتخيل الرجل صورة عند الوقاع وانزال الماء يكون الولد على صورة ما تخيل ولذلك كانت الحكماء تأمر بتصوير صور الفضلاء من الحكماء الماضين لكى تكون تلك الصورة حاضرة عند الجماع والرجل فتطبع فى الخيال فتؤثر فى الطبيعة فتخرج تلك القوة التى كانت عليها تلك الصورة فى الولد الذى يكون من ذلك الماء وهو سر عجيب فى علم الطبيعة) بين (عند الجماع قادرين برصوء نظر ايتكده وباخود عند الوقاع والانزال ادراك ايتكده بر صورتى تخيل ايدكده ، هو جه تخيل اولنان صورت خلقيه اوزره اولور . بولنه بجوزنده حكماء ، عند الجماع ادراك ايده قادرين اوصورته نظر ايتمه يوزه ، اما كنده اكابر حكماء دن وفضلدن صورتنى تصويرايده امر ايدرلر . زيرا ضابطه نظر اولنه شى طبيعته تاثير ايدر . امدى اوصورته اوزره اولاد بوقوة ضبطله حامل اولنه تكونه ايده ولده ظاهر اولور وبو ، علم طبيعته بر سر عجيب .)

وابنه بولنه بجوزنده كه صالح ابو بنده ، كافر وفاجر وفاسق و كافر ، فاجر وفاسق ابو بنده دخى مؤمنه و صالحه اولاد جيقه جقدر . وابنه بولنه بجوزنده كه

باينه بيد جه بايه جوريلن (واذا نطفة عند الجماع وتخيل الرجل صورة عند الوقاع وانزال الماء يكون الولد على صورة ما تخيل ولذلك كانت الحكماء تأمر بتصوير صور الفضلاء من الحكماء الماضين لكى تكون تلك الصورة حاضرة عند الجماع والرجل فتطبع فى الخيال فتؤثر فى الطبيعة فتخرج تلك القوة التى كانت عليها تلك الصورة فى الولد الذى يكون من ذلك الماء وهو سر عجيب فى علم الطبيعة) بين (عند الجماع قادرين برصوء نظر ايتكده وباخود عند الوقاع والانزال ادراك ايتكده بر صورتى تخيل ايدكده ، هو جه تخيل اولنان صورت خلقيه اوزره اولور . بولنه بجوزنده حكماء ، عند الجماع ادراك ايده قادرين اوصورته نظر ايتمه يوزه ، اما كنده اكابر حكماء دن وفضلدن صورتنى تصويرايده امر ايدرلر . زيرا ضابطه نظر اولنه شى طبيعته تاثير ايدر . امدى اوصورته اوزره اولاد بوقوة ضبطله حامل اولنه تكونه ايده ولده ظاهر اولور وبو ، علم طبيعته بر سر عجيب .)

امدى خوف زنا سببيله حضرت مريمه حامل اولمق انتباه خاطرك وسعى ايجوبه جبرائيل عليه السلام آكا (به آنجه سنك بكلك سوطيم ؛ سط اوناس طبيعه دنه باك وطاهر برايكك اولاد بخش ايتك ايجوبه كلدم) ديمكله حضرت مريمك قبض بسطه بتدل ايدى وحضرتى منشرح اولدى زيرا (اذ قالت الملائكة يا مريم ان الله يبشرك بكلمة منه اسمه المسيح عيسى ابن مريم وجيها فى الدنيا والاخرة ومن المقربين) آيت كريمه سنده اخبار بجوريلن اوزره الله تعالى مقدما حضرت مريمه عيسى عليه السلام تولد ايده جكنى حضرت مريمه تبشير بجوريمه ايدى وجناب مريم كندوسنده بو وعد الهيك ظهورنه منتظر ايدى جبرائيل عليه السلام نده بوسوزى ايشيدنجه ، اثر بتشبث بو وعد الهيك ظهورنه منتظر ايدى وقتكه ظهورى كلدكنى وبشارتنده ظاهر اولدقده تخصص ملك اولرق يقه بلدى قلبنده براخباط وانشراح حصولى كلدى . ابنه بو اخباط وانشراح حينده ، جناب جبرائيل ، حضرت مريمه ، عيسى عليه السلامى نفخ ايدى وشرحلر جناب جبريل ، يعنى كرام وحى الهى يه نقل ايدكنى كبى كلمة الله اولان جناب عيسادن ، حضرت مريمه نقل ايدى وحضرت جبريلك بونقلى ، رسول عليه السلامك كلدم الله اشبو نقل ايتمه بكز . زيرا صلى الله عليه وسلم اخذنز ، الله تعالينك قرآن كريمده بايه بجوريلن (وكلمته القاها الى مريم وروح منه) قولنى جله حروف وحروف

وابنه بولنه بجوزنده كه صالح ابو بنده ، كافر وفاجر وفاسق و كافر ، فاجر وفاسق ابو بنده دخى مؤمنه و صالحه اولاد جيقه جقدر . وابنه بولنه بجوزنده كه

باينه بيد جه بايه جوريلن (واذا نطفة عند الجماع وتخيل الرجل صورة عند الوقاع وانزال الماء يكون الولد على صورة ما تخيل ولذلك كانت الحكماء تأمر بتصوير صور الفضلاء من الحكماء الماضين لكى تكون تلك الصورة حاضرة عند الجماع والرجل فتطبع فى الخيال فتؤثر فى الطبيعة فتخرج تلك القوة التى كانت عليها تلك الصورة فى الولد الذى يكون من ذلك الماء وهو سر عجيب فى علم الطبيعة) بين (عند الجماع قادرين برصوء نظر ايتكده وباخود عند الوقاع والانزال ادراك ايتكده بر صورتى تخيل ايدكده ، هو جه تخيل اولنان صورت خلقيه اوزره اولور . بولنه بجوزنده حكماء ، عند الجماع ادراك ايده قادرين اوصورته نظر ايتمه يوزه ، اما كنده اكابر حكماء دن وفضلدن صورتنى تصويرايده امر ايدرلر . زيرا ضابطه نظر اولنه شى طبيعته تاثير ايدر . امدى اوصورته اوزره اولاد بوقوة ضبطله حامل اولنه تكونه ايده ولده ظاهر اولور وبو ، علم طبيعته بر سر عجيب .)

او وقیقا خیدنه الله تعالی یه صیغه‌ی وآیه کریمه بایه جوابینی اوزه (اعوذ
اعوذ بالرحمن منك ان کنته تقیاً) دیدی . بناءعلیه آیات بویه فوای ظاهره
وباطنه‌نی طویلایه‌رك استعاذه ایتمکدن طولایی کندینه الله ایله حضور نام
حاصل اولدی که بو حضور نام روحی روح معنویدر . نیرا برکیسه کندوسنی برطاقیم توجه
اینکیی وقته ، جمیع قوانی ، طویلایه (ففروا الی الله) آیت کریمه‌سی مبانجه جمله
توجیه ایله ، متعلق کندوسنده الله ایله حضور نام حاصل اولور . وبو استعاذه‌نك
اثری سریعاً ظاهر اولور . فقط بوصوره ده قوانسنده بعضیلری غیره متوجه اولسه ، شلل
قوة واهمه و غضبیه‌سی ویا قوة ساهمه وباصره‌سی ، یاسوی تنبیه اولنسه
کیفیات اشیایه متوجه اولسه وبوحالده ایسه حضرتدن استعاذه ایلسه ، اوکیمسنك الله ایله
اولان حضوری ناقص اولور . وتاثیر استعاذه‌ده اولنیده بولنور . اکثر حضرت مریم
استعاذه‌سی ، حضور نام حاصل اولدی . حضرت مریم براشاده زنا وقوعنده
یك زیاده خوف اوزه‌نیه ایدی اکر جبرائیل علیه السلام ، آکا بوصوره‌ده بوحال خوف وانقباضده
ایکن نفخ ایده ایدی ؛ والده سنك بوحال خوف وانقباضنده طولایی (علیه السلام) اویجه برشیخ الخلقه
وصفایه چیقاردی که جمیع برکیمسه آنکله صحبته ومؤانسته طاقت کتیره‌مزایدی . بلکه صوتنك
جیرلتیسنده طولایی ، هرکس کندینده فاجارایدی .

معلوم اولسونکه ولد جمیل وصالح حاصل مراد ایدیه زوج وزوجه جمیع سقاوتدن ظاهراً
وباطناً آدابه جامع بقایه رعایتکار اولمه لازمدر . نیرا جمیع اثر اده زوج وزوجه‌نك
تحیه‌لرنده ، ظاهراً وتوأ احوال وصورتلرنده وزنده تاثیر عظیمی واردر . حتی نقل اولنوركه
برقادینه ، بشره‌سی بیلدیه بشره‌سی شایه‌سی طاهره صورتلی بشره‌ده برچوجق طوغورمسه ،
سبی تخصیص اولندقده جمیع جامعده کوزیك بر بیلدز ایلیشدیکی بایه ایتمشدر . وکذا باکره
بر مسلم زوجیه جمیع صحابه‌ده ، میل قلبیسی اولدیغی برغیر مسلم ایکلدکده کندینه جماع ایتدیکی
تخیل اینك صورتیله متلذذ اولسه وباخود برزوج زوجه‌سی جماع ایدرکه کذا کذا یك

تمثل ایتدی ؛ تخیل ایتدی که او بشر در ؛ کندوسنه جماعی مراد ایدر . بونلره اولنمش
الله تعالیدن کلدیکی آندہ خلاص ایتمک ایچون ، کندندہ استعاذہ حقیقت ایله ،
آندہ الله تعالی یه استعاذه ایتدی . زیرا محققدر بونک جائز اولمایه سیله اولدیغی
بیلیر ایدی . نتایجه آکا الله ایله خطاب تمام عقل اولدیکی اوده روح معنویدر .
آکا بوقدر قدرت نه دن اوزه نفخ ایده ایدی ؟ والده سنك حاکندن طولایی ،
عیسی ، شناعت خلقتدن ناشی هیچ بر کیسه نك آکا طاقت کتیره جکی بر وجهله
چیقاره ایدی . امدی آکا (به آنجه سنك یکك سوله یم ؛ دیکا بر غلام یکی
بخش ایتمك ایچون کلدم) دیه بیلدیکی وقت ، بو قدر قدرتی نسبت اولدیغی وجهله
مشروح اولدی . نتایجه عیسی علیه السلام آکا بو جهتده نفخ ایتدی دیمکدر
جبرائیل کلمة الله مریمه ناقل اولدی ؛ فعل کی سوله ، کلام الله ایله متعلق
ایدی ؛ اوده الله تعالیدن (وکلمته القاها الی مریم وروح منه) قولیدر]
یعنی روح اولمه اولمه جبرئیل علیه السلام ، ایرتاقده غسل ایتمك اوزره عریانه اولمه حضرت مریمه
کوزل بر دلیقانلی صورتده تمثل ایدوب ظاهر اولدیغی وقتده ، جناب مریم ، حب عضوی صاحبی
بر دلیقانلی اولوب کندیسنه جماع ایتمك مراد ایدیکی تخیل ایتدی . زیرا بر محل مخصوصه عریانه
اولمه بر کیمسه قادینك اوجانی کورمه بر دلیقانلیك بی محابا اوقادینه توجه عالم طبیعیده
باشقه بر معنی ویرمك متصور دکلدر . بو وضعیت محل شائبه در . بونه اولنجه بر ولیه عضه
اولمه حضرت مریم ، نکاح شرعی اولماقزین واقع اولدیغی جهله مجامعتك عقلاً وشرعاً
جائز اولمایه اشعار ایدر . بونه اولدیغی جلیدر ، الله تعالیدن کندیسی بو دلیقانلیك اندہ
قدرتنه تاماسی ایچون ، قدای ظاهره وباطنه نی طویلیه رق استعاذه ایتمك صورتیله

آنجق كندیسیله بو روحك قائم اولدیغی محلدر. بناءً علیه آنكله قائم اولماسی سببیله
ناسوت، روح تسمیه اولنور.]

یعنی صور اشیایه سرایت ایدن حیاتك بو مقداریته لاهوت دینلدی. چونكه
روح نفس رحمانیدر. و حیات روحك صفت ذاتیه سیدر. بناءً علیه حیات،
صفات الهیه دن بر صفتدر. و صفات ایسه ذاتك عینیدر. ایشته حیاته
بونك ایچون لاهوت تسمیه اولنور. و بو روحك قائم بولندیغی و تعلق ایلدیكی
محله دخی ناسوت تعبیر اولندی. ولكن روح اصلنده بی صورت بر جوهر نورانی
اولدیغی حالده انظار حسیه ده جسم عیسوی صورتنده مرئی اولمغله، آنك محل وحی
اولوب ناسوت تسمیه سی لازم كلن بو جسم مرئی یه مجازاً روح دینلدی. بونك ایچون
جناب عیسی یه روحاً و جسماً روح الله تعبیر اولنور.

[فلما تمثل الروح الامین الذی هو جبرئیل علیه السلام لمریم بشراً سویاً تخیلت انه بشر
یرید مواقعتها فاستعاذت بالله منه استعاذة بجمعیة منها لیخلصها الله منه
لما تعلم ان ذلك مما لا یجوز فحصل لها حضور تام مع الله وهو الروح المعنوی
فلو نفخ فیها فی ذلك الوقت علی هذه الحالة لخرج عیسی لا یطیقه احد لشناعة
خلقه لحال امه فلما قال لها انما انا رسول ربك جئت لاهب لك غلاماً زكیاً
انبسطت عن ذلك القبض وانشرح صدرها فنفخ فیها فی ذلك الحین عیسی
علیه السلام فكان جبرائیل ناقلاً كلمة الله لمریم كما ینقل الرسول كلام الله
لامته وهو قوله (وكلمته القاها الی مریم وروح منه)]

[امدی وقتاكه جبرائیل علیه السلامدن عبارت اولان روح الامین، بشر سوی هوالرق

بیلدیکی وقت ، آتنک باصدیغی طوپراقلرده اثر حیات اولدیغی واوایزلرده حیاتک
سریاننی عارف اولدی بو یله اولنجه اثر رسولدن یعنی حضرت جبریلک ایزندن
برقبضه طوپراق آلدی (قبضه) ضاد ایله اولورسه (آوچ طولوسی) و صاد ایله
(قبصه) اولورسه (پارماقلرینک اوچلریله) معناسنه کلیر هر ایکی صورت دخی
جائزدر . سامری بنی اسرائیلک حلیاتنی و تزیناتنی طوپلایوب آریده رک
آنلری بر بوزاغی شکلنده دوکدی و بونی موسی علیه السلام طوره کیتدیکی وقت
یاپدی و بوزاغی یی بنی اسرائیلک تعبد ایتمسی ایچون برصنم اولمق اوزره اعمال ایتدی
تفصیلی فص هاروننده کله جکدر . بوزاغینک حین اعمالنده آلدیغی برقبضه ترابی قاریشدیردی
بو سببله بوزاغی خوار ایتدی یعنی بوزاغیلره مخصوص اولان صدا ایله باغرمغه باشلادی
زیرا لسان عربده صوت بقره (خُوار) دیرلر نته کم آیت کریمه ده بیوریلور
(عِجْلاً جَسَداً له خُوارٌ) واکر سامری او حلیاتی باشقه برصورتده اعمال ایده ایدی
بو صورت کندی جنسنه مخصوص اولان صدایی دیرر ایدی و صدانک اسمی دخی
او صورته نسبت اولنور ایدی دوه یه مخصوص اولان رغا و قوچیره مخصوص اولان
ثواج و قویونلره مخصوص اولان بعار و انسانه مخصوص اولان صوت و یا نطق و یا خود
تکلم کبی . زیرا روح واحد ، محلک اقتضاآتنه کوره ظاهر اولور

[فذلك القدر من الحياة السارية في الاشياء يسمى لاهوتا والناسوت هو المحل القائم
به ذلك الروح فيسمى الناسوت روحاً بما قام به]

[امدی اشیاده ساری اولان حیاتدن بو مقدار لاهوت ایله تسمیه اولنور و ناسوت ،

بیلیر ایدی امدی آنک جبریل اولدیغنی بیلدیکی وقت ، اوزرینه‌سن ایتدیکی
شیده محقق حیات سرایت ایتدیکنی عارف اولدی . بو حیله اولنجه ضاد ایله یاخود
صاد ایله یعنی آووچ طولوسیله و یاخود پارماقلرینک اوجلریله اثر رسولدن
بر قبضه قبض ایلدی امدی آنی بوزاغی یه قویدی . بوزاغی خوار ایتدی
چونکه صوت بقر ، آنجق خواردر . واکر آنی باشقه بر صورتده اقامه
ایده ایدی ؛ بو صورته مخصوص اولان صوتک اسمی آکا نسبت اولنور ایدی ؛
دوه ایچون رغا ، وقوچلر ایچون ثواج وقویونلر ایچون بعار وانسان
ایچون صوت ویا نطق ویاخود کلام کبی .]

یعنی ارواح ، بر شیئه تماس ایتدکده اوشیئک دیری اولماسی وآنده اثر حیات
ظهوری ارواحک خصایصندندر . زیرا روح نفس رحمانیدر وحیات ،
روحک صفت ذاتیه‌سیدر ولکن روحک تماس ایتدیکی شیده اثر حیاتک
درجهٔ ظهوری اوشیئک صورتنه معلقدر . مثلا طاشدن ویا سائر ماده‌دن
معمول بر انسان هیکلنه روحک تماس حالنده آنده حس وحرکت وتکلم
ظاهر اولور . فص هارونیده ایضاح اولنه‌جغی اوزره ، موسی علیه السلامک
افرادا متندن اولان سامری ، آت اوزرنده صورت بشرده متمثل اولان جبرائیل
علیه السلامک آتنک باصدیغی محلدن بر قبضه طوپراق آلدی . چونکه سامری
موسی علیه السلامدن استفاضه ایتدیکی معرفت سایه‌سنده ، جناب جبریلک
روح اولدیغنی و روحک تماس ایتدیکی شیده حیاتک سریانی بیلیر ایدی
بنا علیه آت اوزرنده بشر صورتنده متمثل اولان شخصک جناب جبریل اولدیغنی

(الله) اسم لجامع معاني الاسماء الحسنى والصفات العلى وهو علم على الذات الواجب الوجود المستحق لجميع المحامد ، وقيل اسم الله الاعظم هو الحي القيوم ، وقيل هو الذي اذا دعي به اجاب واذا سئل به اعطى ، وقيل هو الذي اذا دعي به اجاب ، وقيل هو الذي اذا دعي به اجاب ، وقيل هو الذي اذا دعي به اجاب

اشته رحمة الله اوزره عيسى عليه السلام دخى ، بحضرة الوهيت باطنده منفيه الطهر ـ ب خاصى (الله) اسم جامعنك مظهرى ايدى . نتايجده ـ ب خاصنك ايجاد ظهوره جميع صفات الهيه اليه ظاهر اولدى . مافوقده واضحده تأثيريه والله اسمنه تقابل صحيح اولديغنه علامة الطهر اوزره اولويه ويرلدى وقوش خلوه ايدى نقم (الله) اسم جامعنك مظهرى اولمق سائر انبيا وكمل اولياده اشتمال معجزات وكرامات ظاهره اولمشدر .

[الله طهره جسماً وتزهه * روحاً وصيره مثلا بتكوين]

[الله تعالى آنى جسماً تطهير وروحاً تنزيه ايلدى وتكوين سبيله آنى مثل قيلدى]

يعنى الله تعالى ، عيسى عليه السلامك جسمنى ، كدورات بشريه دن واوناس طبيعيه دن تطهير ايدوب نتايجده عيسى عليه السلامك جسمنى جميع صفات اولهيه وجوهر نوراينه مظهر ايلدى ، انظار جميع ده جسم تنزه مظهر الطهر براق ، اقتضاآت عبادات اولمق روح

صحیح الطبع و عالیده و دوشده تأثیراتی اجرویه امواق احیا و هایوانده قوه نفسانیه
ایدی) دیه اولور .

معلوم اولدیغی کبی فضل خصوصیده بیانده وجوه سی کلدیکی دیکر فضلاده دخی ایضاح اولدیغی اوزره
عالمده ظاهر اولان هر بر صورت ، بر اسم الهینک اوصورتده تعینیدن عبارتدر . اسماء الهیه
کلی و جزئی الطبع اولوب ایکی قسمدر . اسم کلی اولدیغی جزئی اولدیغی وسعت و احاطه
حیثیله بیکدیکرندن متفاضلدر . مثلا اسماء کلیه دن (حی) اسمی علم ، سمیع ، بصیر
مرید ، قدیر ، متکلم ، مثلا اسماء نسبیه دن وهاب واسعدر . زیرا صفت حیات
علم ، سمع ، بصر ... الخ صفاتنی محیطدر . زیرا صفت حیات الطابعه بو صفتلرک جمیعی بر یسیله
موصوف اولماغه سلوکلری اوه بوکا تقیددر . وکذا (مصور) اسم کلیسنک تحتنده
لایعد ولایحصی اسماء جزئیه مندرجدر . مثلا مربع مثلث .... الخ کبی نقش اشکال
هندسیه و محدب و مقعر و متقعب کبی نقش صور مختلفه مجسمه وایله آثار
مصوره اسمنک تحت حیطه سنده در . امدی متقعب بر اسم جزئیدر . مربع دخی بر اسم جزئیدر .
بر کیمسه متقعب اسمیله مسما اولدیغی حالده مربع اسمیله تسمیه اولنمسی لازم کلیر زیرا متقعب
آلتی طرفدن عبارت بر شکل مربعدر . بنا علیه مربع اسمی متقعب اسمنک تحت حیطه سنده در .
و بو ایکی اسم جزئی آراسنده تفاضل ثابتدر . و (الله) اسمی کلی و جزئی بتون اسماء الهیه یی
محیط بر اسم جامعدر که بو اسم شریف انبیا و اولیا و کملای ذات خاصیدر . بو اسمک حقیقاتی
بو دوات کرامده منحصراً ظاهر اولور . بونون غیری اولمق افراد انسانیه دخی بو اسم مظهریت
استعدادیه خلوق اولمغه ایه ده ، لوثیات طبیعیه یه طابع صفات نفسانیه ازاله ده
تکامل ندن محرومدر . آنلرده بو استعدادلری فقده ده قالمیه ؛ مثلا ظاهر اولماغه
وجودلرک حیاتی ابتدا کلمه ده ، کندیلرینی آکلاملرایچون ایشیتمه کچمه بولور

آنفردخی مرتبهٔ الوهیتک جمیع اسماسنک احکام واوصافیه ظاهر اولدیغی حالده بناءً علیه عیسی علیه السلام آیاسنده کی فرق نه در؟

جواب

انبیا وکل اولیانک وجودات ظاهریه لری طبیعتده تکوننه اولدی وطبیعت ایله الوهیت ظاهریتیله نابود اولدقلرندن الوهیت ظاهرنده سبقت اولدیغی عیسی علیه السلام ایله، نابود اولدقلری ایجون شریفنک شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره، بحیث اسم اولنانه طبیعتده مظهر اولمه حه تکوننه ایتدی یعنی اسم باطنک تحت حیطه سنده ظاهر اولدی بوسببله اولوات کرام کی حیات طبیعیه ایله باشلادی وموت طبیعی ایله وفات ایتدی. بناءً الوهیت باطنده سبقت اولدی ☆ عیسی علیه السلام مرتبهٔ الوهیت جمیع اسماسنک احکام واوصافیه ظهوره باطنده جمیع انبیا واولیا ایله مشترک اولمغله برابر امر ظهوری اولده مخالفت آنک وجود ظاهریسی، حقیقت محمدیه دن عبارت اولوب مرتبهٔ واحدیه یعنی باطنده اسمای جمع اولوب مرتبهٔ الوهیت باطنده انبیانک ایدی ونفس جمانیه عبارت اولوب جناب عیسانک روحانیت وحقیقت اومرتبه نک روحی کبیدر. نقطهٔ آدم اولوب جناب عیسانک روحانیت وحقیقت اومرتبه نک روحی کبیدر. نقطهٔ آدم اومرتبه نک جسمی کبیدر. اشبه جناب عیسی، حقیقت محمدیه نک روحی مثابه سنده اولدیغی ایجوندر، آنکه عربی صلی الله علیه وسلم افتخار کونینده عدد عالیه یه مقابل اولدی

[حتی یصح له من ربه نسب ☆ به یؤثر فی العالی وفی الدون]

[تاکه آنک ایجون ربندن نسب صحیح اولا؛ آنکله عالیده ودونده تأثیر ایلیه]

بو بیت شریف بالاده کی بیت شریفک ربطیدر. یعنی (وجود مطلقک (الله) اسمیه اولنانه بو بیت شریف بالاده کی بیت شریفک ربطیدر. یعنی (وجود مطلقک (الله) اسمیه اولنانه مرتبه سنده باطنده سبقت اولدیغی جرتله روح الروح ـ بشقاکی اولوب (الله) اسمه نسبتی

بو تشبیه سببیله آنك حقنده اختلاف وقوعنده ، قتل وصلبنده كه ایجنده در لر ؛ بو روح مقدسه
اویله جناب عیسایك حالی ، اجرام كثیفه اصحابنك حالنه قیاس اولنه جقنه اوقوندقدن صكره
ایجنده علم حقیقی بولنمه بنده كلی شی ، ظاهر حالی نظراً ایجنه ظننه اتباع ایدرلر
(وما قتلوه یقیناً) حالی بركه آنی یقیناً بعض كمسنه لرك ظننه قتل ایتدیكی كبی
آنلرك مخالفلرینك تأثری اولمامش (بل رفعه الله الیه) بلكه الله ذو الجلال حضرتلری اوروحی طاهری
آنلرك منخاسر اولدقلری فعل قتلدن تأثری اولمامق قدرتیله ، كندی حضرتلرینه مرتبهٔ عزیزیه
اینجه ضعیفلره متحمل قتلدن
رفع ایلمك ؛ بو رفع سببیله حسن بولدیغی بیورمشدر .

[روح من الله لا من غیره فلذا * احیی الموات وانشی الطیر من طین]

[روح من الله ؛ آنك غیرنه دكل . اثبته بولنه ایجون اموات احیا ایتدی وحایوان قوشلر انشا ایلدی]

[الله نه وهو ؛ آنك غیرنه دكل . اثبته بولنه ایجون اموات احیا ایتدی وحایوان قوشلر انشا ایلدی]

یعنی عیسی علیه السلام روح مقدسدر ؛ اویله برروح مقدسدركه (الله) تسمیه اولنان
مرتبهٔ وجود مطلقك باطننه منبعثدر . و بو مرتبهٔ الوهیت كافهٔ اسماء الهیه یه
جامعدر . نایه عیسی علیه السلام ، اسماء تالیه دن اولان باعث اسمك باطننه
دخول آیله الله اسمنك باطننه منبعث اولان روح الهیه بوسبیله مرتبهٔ الوهیت
باطنیه اسمنك احكام واوصافیله ظاهر در . اثبته بونك ایجون (آنی خلقه لكم من الطین
كهیئة الطیر فانفخ فیه فیكون طیراً باذن الله وابری الاكمه والابرص واحیی الموتی
باذن الله) آیت كریمه سنده اخبار بویورلدقدن صكره قائل اولدی یعنی آولوی دیلدی
وحایوان قوشلر انشا ایدوب آكا نفخ ایله حیات بخش اولدی واو حضرتك خلقه ایتدیكی
قوشلر یاشامه قوشی اولدیغی حالده اولدی .

سؤال

باطنیه انبیا وكمل اولیا ، انسانه كامل اولمه اعتباریله (الله) اسمنك مظهری اولدقلرندن

وایکنجی روایتلر اولدیغی ایچون . (وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد) آیت کریمه سنده استدلال اولنان عیسی علیه السلام صوبتا حیاتی گرچکدن برابر بولمقله برابر تأثیری اطاقسز به کندی کندینه نظم روح ایدیکی بیانه ایدیلر . حال بوکه بو آیت کریمه آنجق حیات طبیعیه ایله یاشایان جمله مقدر اولدیغی وجهانه ایله یاشایانه دوانه شامل اولسه ایدی ؛ قرآن کریمده سوز عیسی علیه السلام ایچون اولنوب قصدی بیانه جویلیکن وخاتم انبیا یاشامیوب وآنده صکره اللہ برحیات بولنامه جناب ابوالعباس حضرتلری دخی صلی اللہ علیه وسلم ده اول وفات ایتمش اولدیغی لوزم گلیر ایدی . نتایج عین حکم طبیعیده مظهر اولمه دیکه تکوینه ایده جکی عیسی علیه السلام وفاته ایتدیکه بوآیت کریمه دلیل اولدیغنه آنجق روایه کوره یهودیلرك عیسی علیه السلام اللهه طوتا بیدیکلری روح اللهه ، آندن ایکی سایه حقنده تطبیه ایتدکلری آیکنجی وقتل اللهه طوتا بیدیکلری روح اللهه ، آندن ایکی سایه حقنده تطبیه ایتدکلری آیکنجی وقتل آلاتیله تأثیری اطاری ویدیه لطیف عیسوی رفع اولندی . جسم روحانی بولنماریله . قوانین طبیعیه ایجنده مستغرقه اولمق عقول یهود بوایکی حقیقته واقف اولماری وبکه ظاهره ، هرکسه خاشی علی الوصول قتل وصلب ایتدن دیکر ع هذا کندی باطنده وفکرلرنده شك وتردد ایجنده قالدیغی بوایضاحاته صکره سوره نساده واقع آیت کریمه نك نصفیه شروع اولنور :

(وقولهم انا قتلنا المسیح عیسی ابن مریم رسول اللہ) بز رسول اللہ اولان مسیح عیسی ابن مریمی قتل ایتدك دیمکله سبیله اللہ تعالی آندن قصد ایله علم حقیقتده محجوب قیلدیکه بزیا عیسی علیه السلام روح مصوبه ایدی ، کاك نطاقنده اجساد کثیفه کبی آلات قتل الیه متأثر اطاقسز نه کم کثافت اشباحی اولمه سبدل اولان بایزید بسطامی وسائر کبی اکابر اولیاء اللہ قدس اللہ اسرارهم حضراتنده بوحال واقع اولدی (وما قتلوه وما صلبوه) یهودیلر بوعلمده محجوب اولدقلری ایچون اوحضرتی ایچلرنده صاپلانمقله قتل وصلب ایتدکلرینی ظن ایتدیلر حال بوکه اوروح مصور آندن اوقیه مقتل وصلب اطاری (ولکن شبه لهم) بکه بوعلمه محاسرت ایتز ایچون اوحضرت حالی ، کثافت وجودیه صاحبی اولانلرك حالنه تشبیه اولندی (وان الذین اختلفوا فیه لفی شك منه مالهم به من علم الا اتباع الظن)

هر آیه و آیات توفیقی و آیات کریمه تفسیری

جناب شیخ رضی الله عنهم (روح الله، مسیحه، کلمه ایه یکدیگر طبیعتده مظهر اولمه ذاتده تکون ایتمکده ایکیسی آینده اقامتی اولادی) فقط هر آیه و آیات توفیقه و آیات کریمه نک معنای تفسیری نصیل ایده شویله که : عیسی علیه السلام بدن عنصری طبیعتده مظهر صفات رحمه تکون ایتدی یوکسک ایدراک روح مطهر اوطهسنه عالم حسده ، چشم حس ایله مشاهده ایلدی . وال ایله طوتیلیر بوینک مشاهده عالم زیاده و یا ایله رؤیا سنده کوردیکی برصورتی حسًا مشاهده ایدر . وایله طوتار . وتکلم ایدر شوقدر واردکه کندی وجودی رضی بوسوزلری خیال کوره تکون ایتمه اولمه بر وجود دیه عیانده ورقه یا ده کی بو وجودیه بر بیگانه حیاتیلر نوعما برخوف والم محسوس اوطهسنه بایر بو وجود آینده متأثر اولمامه دیکور وطوتدیغی وجود رضی کندی وجودی کبیدر فرض ایدرسه ده کوردیکی اوزره بو عالم حس و شهادتده رضی خیالده باشقه برشی وکلدر . آنجق خیال رؤیا ایله خیال شهادتده آیسنده لطافت وکثافتده باشقه برفرقه بولمقدر . بعضاً برسی کثیف دیکری لطیف اولمه ایکی خیال آیسنده لطافت وکثافتده باشقه برفرقه بولمقدر . خیال کثیف بو عالمک ایجاد اولمه حکم طبیعتک تقابل ایدر . بو تقابل حضرت شهادته محصوصدر . خیال کثیف بو عالمک اجسام تابع اولمه . فقط خیال لطیف حکم طبیعتک تأثیری تحتنده اولدیغندن ، او بو عالمک اجسامه تابع اولمه . فقط خیال لطیف حکم طبیعتک تأثیری آلتنده اولدیغندن ، آینده بو عالمک حکم مخالف حرکات ظهور ایدر . بوکی تقابلات مناقب اولیاده اشاعه کثیره سی ذکر اولمشدر . بو اوده ایضاح وبیانی بو محله تطویل اولمه .

اشته عیسی علیه السلام ایله یهودیلرک ایدراک آیسنده کی مناسبتسزلق بو یولده ایدی یعنی عیسی علیه السلام بالذات عیسی علیه السلام ایله یهودیلرایه حیات طبیعیه ایله یاشیورایدی نائب عیسی یهودیلر ، بالذات عیسی یه کندی یدلرینه قیاس ایدیلر وآخر قتل وصلب ایتدکلرینی ظن ایدیلر .

یدی عیسوی یه کندی یدلرینه قیاس ایدیلر وآخر قتل وصلب ایتدکلرینی ظن ایدیلر .

امدی بو حقیقته نظر ایتدکدنده بحر رابعک راویسی عیسی علیه السلام یرینه یهودیلره بر شبه آکا تشبیه اولمه صلب وقتل ایدیلمه عیسی علیه السلام جسمیله برابر مرفوع اولدیغی

صلی اللہ علیہ وسلم اقتدا و زندہ اول کلمہ باطبہ انبیا علیہم السلام وخاتمہ اخیرا طلبی لازم کلیہ
طلبہ ابن علی خطرتی ہ جناب ابن عباس رضی اللہ عنہ بو وجہی ۔ وایتی ایدیکی کبی ۔ وایتی وھب رضی
بو مرکز زدہ دہ ۔ سورۃ فاتحہ نزول لذہ صکرہ ، حاطب ابن بلتعہ ۔ رضی اللہ عنہ
ملک مصر اولان مقوقس مرسل نامہ یا لتیاھی ہ حاملاً کتیکی وقت مقوقس جناب
حاطبہ خطاباً (اگر سزک حاصکز نبی ایسہ ، مکہ دہ مدینہ یہ ھجرت ایتامش نیچون
جناب حضرتلرینہ نیاز ایتدی) دیہ اعتراض ایتمش اوزرینہ حضرت حاطب رضی (عیسی علیہ السلام
نبی ایدی ؟ نیچون حاصکز گریلیامش حضرتلرینہ نیاز ایتدی) بیورلیمش دہ ۔
او حضرتلرینہ بوقوطی رضی ۔ وایتی مذکورہ ہ تائید ایدیہ) آیتہ ایکنجی وایتی دہ بودر ۔
اولیای کرامدن بر ذاتدہ سیاحتی وقتی اللہ سرہ (وارات) نامندہ کہ سیاحت ایدرکن
بو وایتہ موافق حضرت روح بیورلرکہ (عیسی علیہ السلام حی بروحہ ، میت بجسدہ العنصری
ولما کان ۔ وحی اللہ والروحانیۃ غالبۃ علیہ ویموت علی الروح قالوا انہ لم یمت
حکماً للغالب لا یعنی انہ لم یمت حسد العنصری وھو محال خاصہم جداً ۔ آیتہ
سنۃ ثمان وثمانمائۃ یوم الجمعۃ ۔ جلیہ حضرا علی یدھما عیسی علیہ السلام
وھو میت کما رایناہ علی انہ عیسی علیہ السلام توفی بدنہ واللہ اعلم)
یعنی (عیسی علیہ السلام ۔ وحیلہ دیری ؟ جسد عنصریلہ میتدہ ۔ ولکن روح اللہ اولوب
۔ روحانیۃ اولدیغی غالب اولدیغی ایچون حکماً للغالب اولدی دیدیلر بوقہ جسد عنصریسی
اولمہ محال محالدہ ۔ جداً ایو آکلا ۔ سکز یوز سکسان سکز سنہ مصادف چہار شنبہ کونی ایکی آدم
عرض اولدیلر بر لسان عیسی علیہ السلام جسدیہ وارایدی ۔ حال بوکہ اومیت ایدی ۔ کویا
عیسی علیہ السلام بدن وخاتہ ایدیکی بزہ تنبیہ ایلدیلر واللہ اعلم)

تفصیل نداده. آنده با توقیاس اجمالاً بیانه اولنوب. شوکه برخی روایته کوره عیسی علیه السلام مصلوباً شهید ایلدی؛ لکه رفع اولندی. وآکا قصداً یهودیلر دنه پیسی من طرف الله صورت عیسا تمثیل اولنوب. یهودیلر حضرت عیسی ظنیله آنی صلب ایتدیلر و بو روایتک رادیری، سوره نساده واقع (وما قتلوه وما صلبوه ولکن شبه لهم... بل رفعه الله الیه... الخ) آیته کوره بیله احتجاج ایدیلر.

ایکنجی روایتک رادیری دیرلرکه عیسی علیه السلام وقتاکه یهودیلر طرفندن اخذ اولندی اوحضرته ایله برابر اکی سایده دخی درست ایلهایدی حواریلرندن بری چیقیوب گیدیر بعده اوراده ایشیدوب اونیانده جای اولمغله حضرت عیسی علیه السلام اکیکلرینی قیدوب اخراج ایتک صورتیله قتله مساعدت اولدیلر وساقط حقنده اولیه یاپدیلر نوبت عیسی علیه السلام کلدکده اوحضرت رفعات ایتمه بولدیلر ولکه بایه طرفنه برمزاحمه صاپلادیلر واولحلده قاپه آچدی. شبا علیه بوصفلت خائنلری بر آنده مصلوب قتیده دیدیلر زیرا (صَلْب) بوزاده فتح صاد ایله اخراج استخوان معناسنه در. ضم صاد ایله اولنجه دار آغاجی معناسنه کلیر فتح صاد ایله اصحاب صلب لکیک اخراج ایدنه کره لر معناسنه در. شوحالده اوحضرت، یهودیلر (وما قتلوه) بیوردیغی اوزره قتل ایتدیلر لکه اوحضرت کندی کندینه سلیم روح ایله (وما صلبوه) بیوردیغی اوزره دخی، فتح صاد ایله صلب ایتدیلر یعنی لکیکی چیقاریلر (ولکن شبه لهم) بیوردیغی اوزره ولکه مصلوبانه یعنی لکیک اخراج ایتمله اولنره مشابه اولدی. بوسببله بیه السفاری حضرت مسیح علیه السلام حقنده اختلاف حصوله کلدیکه بونلردن بر طائفه مسیح علیه السلامه یرنه آکا تمثیل اولنانه یهودیلر قتل وصلب ایتدیلر دیرلر. حالبوکه قرآن کریمک مفهومی بو تفصیلدن آز مطلع اولغله عیسی علیه السلام حقنده نصاراده بولنان ایکه فائقه اولان طائفه نک سوزلرینی اختیار ایتدیکه بوقول، قرآن کریمده مردوددر. زیرا جعلنا لبشر من قبلک الخلد (ما جعلنا لرجل من قبلک الخلد) یعنی (یا حبیبم) سندن اول کلمه جالده بر بشره ابدیه خلد وبقا قیلمدیغه) بیوردیغی بیانات کریمه نظراً

جناب عیسیٰ

یعنی ترکیب و سرعت انحلال اقتضا ایدن حکم طبیعتہ مظہر اولہ رق تکون ایتمشدر ، روح معصومہ
عبارتہ اولدیغی جسدہ اقامتی اوزادی وآنات اوجسدہ اقامتی تقیید وحساب ایلہ بیلنسہ
زیادہ اولدی . زیرا سید دعیا ایلہ صلی اللہ علیہ وسلم افندمزک دنیایی ترکیدی سابعی
(٥٥٥) سنہ سی . فصوص الحکم تایخی ایسہ (٦٢٧) تاریخ سنہ سنہ کچمیدی . کرک بو تاریخلر وکرک
تعدد وکچمیش یلری مابینندہ کی مقدار نیہ کچمیدیکی حقنہ اطلاعمز یوق ایسہ کہ بیلہ بیلہ یازدیغمز
جناب شیخ رضی اللہ عنہ حضرتلری بو بیت شریفی حیہ تخریر لرندہ سیدہ عبارہ بیلہ یازدیغی سنہ لر
مرور ایتمش اولہ . بنا علیہ عیسی علیہ السلام روح معصومہ اولدیغی حالدہ ، حضرت شیخ رضی اللہ
عنہ زمانہ وآنہ صدہ دہ آخر زمانہ ظہور ایدہ جک اولدیغی حالدہ نہ یلہ عبارتہ نزولی
وقتنہ قدر اقامتی تمادی ایتدی . بو تمادی یدی یوز یلہ در . زیرا آنات بدن وجسم بشری
مثل ایدہ رق وہمدہ عبارتدر . بشر صورتندہ ظہوری وتشکل ، آنجق صورتہ بشریہ صورتندہ ظاہر
حضرت مریم مناسبت واتصالی وحضرت جبریل جناب مریمہ بشر صورتندہ ظاہر
اولدیغی نفخ ایتمسی سبیلہ در . حضرت مہدی زمانندہ نزولندہ صدر بر مناسبہ حدیث شریف
وارد در نفخ ایتمسی سبیلہ در . حضرت مہدی زمانندہ نزولندہ صدر بر مناسبہ حدیث شریف
بویہ ، ایجی وتزوج ایدہ ، ولدہ وفات ایدہ جک صلی اللہ علیہ وسلم افندمز حجرۂ مطہرہ
وفن اولنمش . شو حالدہ کرک یہودیلر طرفندن قتلہ تصدی اولندیغی وقتندہ وکرک سایہ
رفع ایدلدیکی زمانندہ واللہ حیات نورانیہ ایلہ حی اولدیغی عیسی علیہ السلام بعد النزول ،
سنۃ سنیۂ محمدیہ تبعاً حیات طبیعیہ داوہ سندہ بالتبع جسم وحیات طبیعیہ ،
موت طبیعی یی مقتضی بولندیغندہ (کل نفس ذائقۃ الموت) حکمی تحتندہ داخل اولدیغی
وفات ایدہ جکدر .

معلوم اولسون کہ یہودیلر طرفندن عیسی علیہ السلام واقع اولان سوء قصد حقندہ ایکی رسالہ وارد در .
بو بابدہ کی تفصیلات ، حسن صاحب اسندہ کی برفاضل محترم طرفندن یازیلمش بولنمسندن طبع
ایدیلمہ اولدیغی (التاویل المحکم مختص بہ فصوص الحکم) نامندہ کی شرح وفصوصدہ بابہ اولنمشدر .

٢ - عیسی علیه السلامی باباسز هوله رق حضرت مریمك وجودنده خلق بیوردی
الوهیت ، کندیسنك وجود ظاهریسی اولان طبیعت کلیه ده ، آدمی و حوایی ذکر
اولنان حال عجیبده خلق بیورمق صورتیله قدرتنی اظهار ایدنجه ، او قدرت کامله دن
بو طرز خلقتك نفیی ایچون هیچ بر سبب کوستریلمز . بونی تسلیم ایده مین انجق
وهمدر . شو حالده خلقت انسانیه بو وجوه ثلثه ایله برابر درت طرزده واقع اولمش اولور که دردنجی وجه ،

علی العاده نطفهٔ پدرك رحم مادره جریانی صورتیله اجسام انسانیه خلقیدر
ایشته اولکی خلقتلر ، قدرتك استثناسی و بو طرز خلقت ، او قدرتك قاعده سی
اولدیغندن ، حکما و عقلا و صغیر و کبیر بو قاعده یه ناظردرلر آنك ایچون
یهودیلرك حوصلهٔ عقللری ، بر باکره دن پدرسز هوله رق ولد حصولنی آلمادی
حضرت مریم کبی ، قومی آراسنده صلاح حال ایله شهرتیاب اولان بر عفیفه یه زنا اسناد
ایتدیلر .

امدی عالمك هیئت مجموعه سی قرآن فعلیدر . خاتم انبیا صلی الله علیه وسلم افندمزه
منزل اولان قرآن قولی ، (یضل به کثیراً و یهدی به کثیراً) آیت کریمه سی مبرهنجه نصل که
بعضلرینی اضلا ایدر و بعضلرینی مهتدی قیلارسه ، عالمده ظهور ایدن افعال الهیه دخی
اویله جه بعض کیمسه لرك سبب ضلالتی و بعض کیمسه لرك ده سبب هدایتی اولور . ایشته
افعال الهیه دن بر فعل اولان عیسی علیه السلامك صورت تکوینی ده افراد بشر اوزرنده
بو ایکی متقابل تأثیراتی اجرا ایلدی .

[لاجل ذلك قد طالت اقامته * فیها فزاد علی الف بتعیین]

[بو اجلدن آنده اقامتی اوزادی ؛ تعیین ایله بیك اوزرینه زیاده اولدی]

اجتماعندن تسلسل ایده بیله جکنی ظن ایدرلر . بو حکم ، آنلرک امر حقایقده صرف
جهله مستند اولان ظن و وهملرندن منبعثدر . حکمای فن ، نه قدر تدقیقات ایله
مشغول اولورلر ایسه ، اولسونلر ؛ طبیعت کلیه دائره سندن چیقامازلر ؛ آنلرک
کشفیاتی ، آنجق بو دائره یه محصوردر . بناءً علیه آنلر الوهیتک ظاهریله
اشتغال ایتدکلری جهتله قدرت حقدن بی خبردرلر .

امدی حق تعالی حضرتلری ، حکمانک ، حکم وهمیلرینی استماع ایدن ضعیف العقل اولانلری
بو ورطهٔ وهمدن تخلیص ایچون ، — معنای انسانک ، کندی ظاهری اولان وجودنده
دیله دیکی وجه ایله تصرف ایتدیکی کبی — الوهیتک وجود ظاهریسی اولان بو عالمده آنک
باطنی ، معناسی اولان حقک اویله جه دیله دیکی وجهله تصرفنی اظهار ایتمک اوزره جسم انسانی یی
قاعدهٔ طبیعت خلافنده دوه رق اوچ وجه ایله خلق بیوردی :

١ — آناسز ، باباسز دوه رق جسم آدمی صلصالدن یاراتدی . صاد و لام
ماده سی لسان عربیده ، کندوسنده ارباب فنک (پروتوپلازمه) یعنی (مادهٔ جنسیه)
تعبیر ایتدکلری شی حاصل اولان تخمر ایتمش سود معناسنه کلدیکنه کوره داروین
مسلکنجه جسم آدمک (پروتوپلازمه) دن یارادلمش اولمسی لازم کلیر . بو حالده اولسه
جسم آدم نیه آناسز و باباسز یارادلمش اولور .

٢ — حوانک جسم آدمدن انشعابی صورتیله خلقیدر . داروین مسلکنی تعقیب
ایدنلرک بونی ده انکار ایده مامسی لازم کلیر . چونکه جسم حوا ، قوقمش چامورده
تکون ایدن (پروتوپلازم) دن مخلوق اولان جنس انسانک نوع انثی سیدر
و نوع ایسه ، جنسک بر شعبه سیدر .

جبرائیل علیه السلامك كوزل بر دلیقانلی صورتنده حضرت مریمه كورینرك ، شكل معهود جماع اولمقسزین ، اكا نفخ ایتمسیله ، جناب مریمده شهوت حصولی اوزرینه ، احتلامه مشابه بر حال ایچنده ، واقع اولان انزال اثناسنده سیلان ایدن صودر.

(جبرین) جبرائیل علیه السلام معناسنه لغتدر.

طینده موجود اولان بشر صورتندن مراد ، آدم علیه السلامدر.

ذات مطهره دن مراد ، حضرت مریمدر. زیرا حق تعالی حضرتلری قرآن كریمده (احصنت فرجها فنفخنا فیه من روحنا) قولیله آنك لوثات نفسانیه دن مطهر بولندیغنه شهادت بیوردی

طبیعتدن مراد ، الوهیتك ظاهری اولان طبیعت كلیه اولمیوب جهت سفلیه ده اولان طبیعت جزئیه در.

(سجین) (وان الفجار لفی سجین) آیت كریمه سی موجبنجه اهل فجورك مقیم اولدیغی محلك اسمیدر زیرا فجار حیوانیتدن عبارت اولان طبیعت جزئیه نك حكمنه تبعاً عمل ایدرلر كه ظاهری ، اذواق مختلفهٔ نفسانیه و باطنی عذاب كوناكوندر. آنك ایچون حق تعالی حضرتلری ، كندیلرینی طبیعت جزئیه نك احكامنه تسلیم ایتمه اولان كفار حقنده (ان جهنم لمحیطة بالكافرین) بیورركه (جهنم الآن كفاری احاطه ایتمشدر) دیمك اولور.

معلوم اولسون كه الوهیتك ظاهری اولان طبیعت كلیه یه نظر ایدن وفكرلری بو طبیعتك قواعد واحكام جاریه سنده مستغرق اولان حكماء ، عالم جسمانیتده بو قواعد واحكامك تخلفی ممكن اولمادیغنی وقانون طبیعت موجبنجه نسل انسانك انجق اركك ایله قادینك

حضرتلری فکوکنده بیوررلرکه (مراد شیخنا رضی الله عنه من اقرانه هذه الحکمة بالنبوه
لیس بمعنی الاخبار فان کل من ذکر من الانبیاء فی هذا الکتاب مشترکون فی ذلک
وانما مراده معنی الرفعة) یعنی (بزم شیخمز رضی الله عنهک بو حکمتی نبوه یه مقارن
قیلمسندن مرادی اخبار معناسنه دکلدر. زیرا بو کتابده ذکر اولنان انبیادن هر بریسی بونده
مشترکدرلر وآنک مرادی آنجق رفعتدر.) حضرت صدرالدین قنوی قدس الله سره
شیخ اکبر رضی الله عنه اقتدارندن بو حقیقتی سمع جسم ایله ایشیتمش اولدقلرینه شبهه
اولنمیه جغندن آنلرک کلامی سند قویدر. بنا علیه وجه ثانی مرجحدر. شو حالده
اولکیسی نون ایله بانک فتحلریله (نَبَوِیّه) ایکنجیسی نونک فتحی و بانک سکونیله (نَبْوِیَّه) تلفظ
اولنمق لازم کلیر. (والله اعلم بمراده)

شعر

[عن ماء مریم او عن نفخ جبرین * فی صورة البشر الموجود من طین]
تکون الروح فی ذات مطهرة * من الطبیعة تدعوها بسجین]

برنجی معنی

[روح، یا ماء مریمدن و یا جبرینک نفخندن، طیندن موجود اولان بشر
صورتنده، سجین تسمیه ایتدیکک طبیعتدن، ذات مطهره ده متکون اولدی]

ایکنجی معنی

[روح، یا ماء مریمدن و یا طیندن موجود اولان بشر صورتنده ظهور ایدن جبرینک
نفخندن، الله تعالینک سجین تسمیه بیوردیغی طبیعتدن، ذات مطهره ده متکون اولدی]

ماء مریمدن مراد، حین انزاللرنده قارنیلرک فرجلرنده متحدث اولان صوکی،

ابتدا ۸ صفر ۱۳۲۸ و ۲ آذر ۱۳۲۵ بازار ایرتسی کیجه‌سی ساعت ۲٫۵

بسم الله الرحمن الرحيم

فص حكمة نبوية في كلمة عيسوية

بو فص، کلمهٔ عیسویه‌ده مندمج حکمت نبویه بیاننده‌در.

معلوم اولسون که حکمت نبویه‌نک کلمهٔ عیسویه‌یه تخصیص حقنده شراح کرام ایکی وجه بیان بیوررلر: برنجیسی، نبی کلمه‌سنک همزه ایله اولمسیدر. بو صورتده نبی کلمه‌سی اخبار معناسنه اولان (نبأ) دن مشتق اولور. بو فصوص الحکمده بیان اولنان حکمتلرک کافی هر نقدر نبأ دن مشتق اولان نبویه ایسه‌ده، بونک کلمهٔ عیسویه‌یه اختصاصی، عیسی علیه السلامک حالنه نبوت فطریه‌نک غالب اولماسی سببیله‌در. نته‌کم حق تعالی حضرتلری قرآن کریمده آنک نبوت فطریه‌سندن اخباراً والده‌سنک قمارنده ایکن (لا تحزنی قد جعل ربک تحتک سریاً) و بشیکده ایکن (آتانی الکتاب وجعلنی نبیاً) دیدیکنی بیان بیوردی. ایکنجیسی، نبی کلمه‌سنک نبا، ینبو، نبواً دن مشتق اولوب همزه‌سز بولنماسیدر. و (نبا) رفعت معناسنه کلیر. شو حالده آنک حکمتی، حکمت رفعیه اولور. زیرا آنک مقامنده رفعت واردر. نته‌کم حق تعالی حضرتلری قرآن کریمده (بل رفعه الله الیه) بیورور. و آخر زمانده‌ده نزول ایدرک ولایت عامه‌یی ختم ایلر.

جناب شیخ اکبر رضی الله عنه افندمزک تربیه کرده‌سی و اولاد معنویسی صدرالدین قونوی قدس الله سره

فصوص الحکم ترجمه سی :
فص عیسوی 15

مؤلفی : احمد عونی قوتوق

7692
11- 321

KONYA MÜZESİ
Yeni No
Kayıt No
Tarihi : 3868

T.C. MARİF VEKÂLETİ KONYA ASARI ATİKA MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Yusuf Kyurt

7692

Y6
54

Y6
54

TIPKIBASIM
(Arşiv Kayıt)

Îsâ Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3868

Süleyman Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3869

Dâvud Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3870

Yûnus Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3871

Eyyub Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3872

Yahyâ Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3873

Zekeriyâ Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3874

İlyas Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3875

Lokman Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3876

Hârun Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3877

Mûsâ Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3878

Hâlid Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3879

Muhammed Fassı
Konya Mevlana Müzesi No. 3880